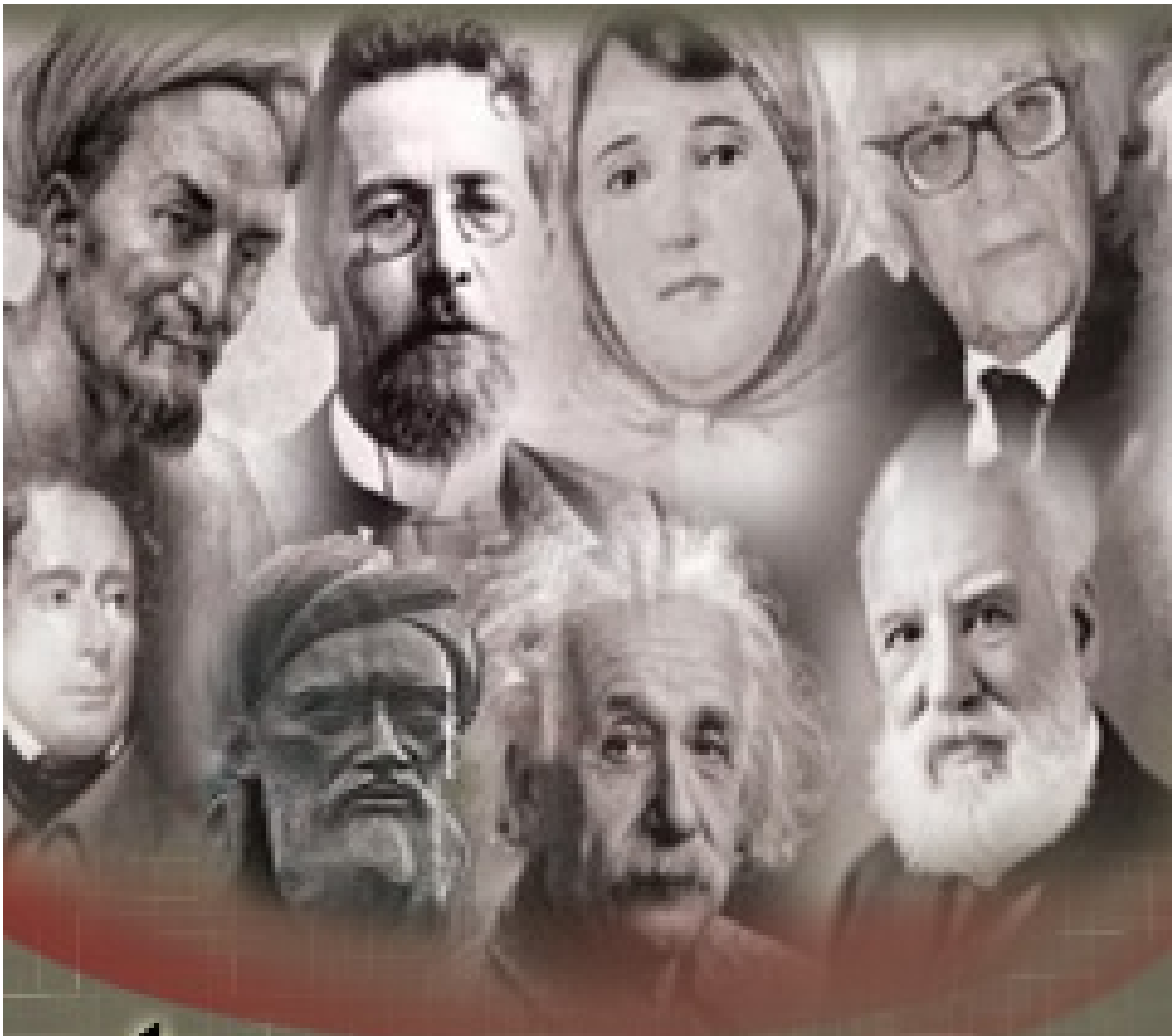

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

۴

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان جلد ۴

مشخصات کتاب

سرشناسه : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.

مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان - ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : [۹۰۱۸] ص.: مصور.

یادداشت : عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....

یادداشت : کتابنامه: ص. [۹۰۱۸].

عنوان روی جلد : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....

موضوع : سرگذشتنامه -- مجموعه‌ها

رده بندی کنگره : CT۲۰۳ /ف۲۸ و۶۷ ۱۳۸۵

رده بندی دیویی : ۹۲۰/۰۲

حدیث

ابطحی اصفهانی، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابطحی شهرت سلسله‌ای از سادات رفیع‌الدرجات است و تیره‌های مختلفی هستند که در اصفهان و کاشان و تهران و قم و خراسان و سایر نقاط ایران و عراق سکونت دارند بعضی از آنها حسینی و بعضی موسوی و برخی رضوی و یا علوی و غیره می‌باشند ولی به این شهرت و صفت هویت خود را معروف ساخته‌اند مثلا اخ‌الزوجه نگارنده جناب حجه‌الاسلام حاج سید حسن ابطحی خانی نسبا موسوی هستند ولی به ابطحی شهرت یافته‌اند.

یکی از این تیره‌ها ابطحی‌های اصفهان و خمینی‌شهرند که در آن سامان و قم و تهران و ری زندگی می‌کنند و تمامی با همبستگی و خویشاوندی دارند و در پشت سوم و چهارم الی دهم یکی می‌شوند و از آنهاست جناب حجه‌الاسلام و محقق فهام و مفسر علام آقای حاج سید محمدباقر ابطحی فرزند آیت‌الله حاج سید مرتضی ابطحی که در تاریخ ۱۳۴۹ قمری در اصفهان متولد و پس از طی مقدمات و متون فقه و اصول در تاریخ ۱۳۶۶ قمری به قم مهاجرت نموده و از محضر زعیم اعظم آیت‌الله بروجردی و آیات دیگر حوزه علمیه چون آیت‌الله آقای خمینی و گلپایگانی و حاج سید احمد خونساری و آقای اراکی و محقق یزدی استفاده کامل نموده و هم علوم عقلیه فلسفه و الهیات شفا را از استاد بزرگوار علامه طباطبائی فراگرفته و ضمنا تدریس فقه و اصول را برای عده‌ای از محصلین می‌نمایند.

آثار علمی معظم‌له عبارت است از: ۱- الدور اللامعه فی الاحادیث الجامعه ۲- المدخل للتفسیر الموضوعی للقرآن الکریم پنج مجلد که جلد اول آن مطبوع و بقیه آماده برای طبع است.

۳- ترتیب اساتید الوسائل و مصادرها و تحقیق رجالها علی اسلوب منهجی دراسی

آیت‌اللَّه آقای حاج سید محمدباقر موحد ابطحی اولین فرزند حجهٔالاسلام والمسلمین حاج سید مرتضی موحد ابطحی و سبط مرحوم آیت‌اللَّه متقی حاج سید محمد تقی فقیه احمدآبادی در سال ۱۳۴۶ قمری در شب دوم ماه مبارک رمضان در بیت علم و تقوا متولد شده و مقدمات و متون فقه و اصول را در حوزه علمیه (مدرسه صدر اصفهان) نزد والد ماجدش و اساتید مشهور اصفهان از جمله آیت‌اللَّه حاج آقا رحیم ارباب و آیت‌اللَّه حاج شیخ محمود مفید فراگرفته و در ربیع‌الاول سال ۱۳۶۵ قمری مهاجرت به قم نموده و در مدرسه حجتیه اقامت و از دراسات و ابحاث مرحوم آیت‌اللَّه حجت و نیز محضر و درس زعیم اعظم آیت‌اللَّه العظمی بروجردی قدس سره حاضر و با اینکه در آن موقع سنش از بیست تجاوز نکرده بود کاملا با ایراد و نقد و صحبت کردن در درس معظم له جلب نظر ایشان را نموده و پاسخ می‌گرفت و کتاب قضاء و شهادات را در محضر آیت‌اللَّه العظمی حاج سید احمد خونساری استفاده نموده و در سال ۱۳۷۰ ق- ه به قصد استفاده از حوزه علمیه نجف مسافرت به آن سامان و از محضر آیات عظام و اساتید بزرگ آمیرزا عبدالهادی شیرازی و آیت‌اللَّه حکیم و آیت‌اللَّه شاهرودی و خوئی مستفیض و بهره‌مند شده لیکن به علت گرمای طاقت‌فرسای نجف مجبور به مراجعت به قم گردیده و پیوسته تحقیق راه و روش تعالیم فقه و اصول و رجال و حدیث و تفسیر را از محضر آیت‌اللَّه العظمی بروجردی و نائب‌الامام آیت‌اللَّه العظمی خمینی و آیت‌اللَّه العظمی گلپایگانی و آقای شریعتمداری و آقای حاج شیخ محمد علی اراکی و مرحوم آقای محقق یزدی و فلسفه و اسفار و شفاء را از فیلسوف بزرگ علامه طباطبائی و قانون بوعلی را از والد ماجدش و علامه حاج میرزا محمد طبیب‌زاده فراگرفته و ضمناً به تدریس سطوح عالیه فقه و اصول پرداخته و اکنون دارای حوزه درسی تحقیقی و استدلالی فقه و اصول که جمعی از فضلا و محصلین با استداد از محضر و بیاشان استفاده می‌کنند. می‌باشند.

دارای تالیفات و آثار علمی چندی می‌باشند که از دیدگاه دانش‌پژوهان می‌گذرانم. ۱- کتاب زکوهٔ و خمس و صوم و اعتکاف از کتاب جامع‌الاحادیث آیت‌اللَّه العظمی بروجردی که با شرکت و معاونت چند تن از فضلاء چون حجهٔالاسلام حاج آقا جواد خندق‌آبادی و حاج آقا جلال گلپایگانی و آقای حاج سید محمدعلی موحد ابطحی (برادر گرامی خود) تالیف نموده و به آن مرحوم تحویل که بعد از رحلتش با تجدید نظر و مقابله با حضرت آیت‌اللَّه العظمی خوئی به‌طبع رسید.

۲- الدرر العلامه فی الاحادیث الجامعه للاحکام الفقهیه... که آن مقدمه‌ای است برای کتاب جامع‌الاحادیث که اخبار طولانی در آن تقطیع شده است.

۳- المدخل الی (التفسیر الموضوعی) للقرآن الحکیم پنج جلد که جلد اول در دو جزء به چاپ رسیده است.

۴- جامع الاثار فی تفسیر القرآن که به اسلوب جدید تمام اخبار مصادر و جوامع احادیث اهلبیت علیهم‌السلام بررسی (به کمک فضلاء لجنه تحقیق).

۵- معجم اسناد روایات که از تمام احادیث موجوده در مصادر اولیه و جوامع بزرگ حدیث چون بحارالانوار و عوالم و وسایل اتخاذ و به اسلوب جدولی منظم و با کمک فضلاء لجنه تحقیق در شرف اتمام است.

۶- توحیدالروایات که در تمام اخبار مصادر و جوامع حدیث در هر موضوع با استقصاء وحدت روایت از نظر سند و متن (با کمک فضلاء لجنه انجام گرفته).

۷- فقه جامع‌الاحادیث که از نظر تفسیر و دلالت بر حدیث و جمع دلالات احادیث و بررسی معارضات و کیفیت علاج و جمع آن (با کمک فضلاء لجنه تحقیق).

اما باقیات الصالحات و آثار تاریخی معظم له.

۱- مدرسه الامام‌المهدی در قم ۲- مدرسه علمی در شهرستان اقلید ۳- مساجد بسیاری در منطقه وسیع اقلید و سرحد چهار دانگه

ییلاق تمام عشایر فارس ۴- مراکز تبلیغ در شهرستان اقلید و سرحد چهار دانگه ۵- درمانگاه ولی عصر (ع) در حومه اقلید ۶- بیمارستان ولی عصر (ع) در شهرستان اقلید.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ابن ابی‌ثلج رازی، ابوبکر، ابوعبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۷ ق)، محدث اهل سنت. اصل وی از ری بود. از مصعب بن مقدام و روح بن عباده و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مصاحب احمد بن حنبل بود. نوه‌اش، محمد بن احمد بن محمد شیعی، و بخاری، در «صحیح» خود، و ترمذی و ابن‌خزیمه و ابوبکر سجستانی از وی روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۲۶ -۴۲۵ /۵)، تهذیب التهذیب (۲۱۴ -۲۱۳ /۹)، ری باستان (۲۸۵ /۲)، ریحانه (۳۲۹ /۷).

ابن ابی‌ثلج کاتب، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۲۳۸ /۲۳۷- وف ۳۲۵ -۳۲۲ ق)، محدث و مورخ امامی. اصل وی از ری بود. در زمان غیبت صغری از محدثان برجسته‌ی مورد اعتماد بود. نزد محمد بن جریر طبری درس خواند، و از جدش، محمد بن عبداللّه، حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابومحمد هارون بن موسی تلعکبری و ابوالمفضل شیبانی از او روایت کرده‌اند. به گفته ابن‌ندیم موافق مذهب عامه و خاصه رفتار می‌کرد اما بیشتر تشیع می‌ورزید. از آثار وی: «اخبار فاطمه والحسن والحسین علیهم‌السلام»؛ «اخبار النساء الممدوحات»؛ «تاریخ الائمهٔ علیهم‌السلام»؛ «تفسیر قرآن»؛ «التنزیل او ما نزل من القرآن فی امیرالمؤمنین علیه‌السلام»؛ «البشری والزلفی فی فضائل الشیعهٔ»؛ «کتاب من قال بالتفضیل من الصحابه».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۰۱ /۹)، تاریخ بغداد (۳۳۸ /۱)، الذریعه (۲۴۰ /۴، ۲۱۸ /۳، ۳۴۳ /۱)، رجال الطوسی (۵۰۲)، رجال النجاشی (۳۰۰ -۲۹۹ /۲)، ریحانه (۳۲۹ -۳۲۸ /۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۴ /۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۲۳)، الفهرست للطوسی (۲۷۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ابی‌ثلج)، معجم رجال الحدیث (۳۱۴ -۳۱۳ /۱۴)، معجم المؤلفین (۹ /۹).

ابن ابی‌حاتم رازی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۲۷ -۲۴۰ ق)، متکلم، مفسر، فقیه، رجال‌شناس، حافظ و محدث. در ری متولد شد و در همانجا نشو و نما یافت. وی در محله‌ی درب حنظله‌ی ری ساکن، و خانه و مسجدش در آن محل واقع بود. به همراه پدر به حج رفت و سفرهای بسیاری نیز به شهرهای مختلف اسلامی، همچون شام و مصر و اصفهان داشت. قرآن را نزد فضل بن شاذان آموخت و پس از آن به فراگیری حدیث روی آورد، زیرا پدرش اجازه نداده بود که قبل از قرائت قرآن به حدیث بپردازد. در فراگیری حدیث از محضر استادان بسیاری از جمله پدرش، ابوحاتم رازی، و ابوسعید اشج و یونس بن عبدالاعلی و علی بن مُنذر طریقی و احمد بن سِنان و مسلم بن حجاج و حجّاج بن شاعر و ابراهیم مُزنی و بحر بن نصر و محمد بن عبدالملک بن زَنجویه و ابوزرعه رازی و ابن وارهٔ بهره جست و از آنها حدیث شنید. ابن عدی، حسین بن علی حسینک تمیمی، علی بن عبدالعزیز بن مَردک، حَمد اصفهانی، ابواحمد حاکم، احمد بن محمد بصیر رازی، ابراهیم بن محمد بن یَزداد، احمد بن محمد بن یزداد، ابراهیم بن محمد نصرآبادی، ابوسعید عبدالوهاب رازی و دیگران از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه دانسته‌اند. چون ابن ابی‌حاتم، امیرالمؤمنین علی (ع) را مقدم بر عثمان می‌داند، سلیمانی وی را شیعه به حساب آورده است. پدرش ابوحاتم، عبادت و ورع وی را ستوده ست. از آثار وی: «الجرح والتعدیل». «تقدمهٔ المعرفهٔ للجرح والتعدیل»؛ «التفسیر»؛ «الردعلی الجهمیه»؛ «العلل» یا «علل الحدیث»؛ «المسند»؛ «الفوائد الکبیر»؛ «ثواب الاعمال»؛ «المراسیل»؛ «فوائد الرازیین» یا «فوائد اهل الری»؛ «الکنی»؛ «الزهد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۹ /۴)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۳۲)، تهذیب التهذیب (۲۹ /۹)، الجرح والتعدیل (مقدمه/ د- ط)، ریحانه (۲۸۶ /۲)، سیر النبلاء (۲۶۹ -۲۶۳ /۱۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷ /۴)، کشف الظنون (۱۸۴۰، ۱۴۵۸، ۱۴۴۰، ۵۸۳ -۵۸۲ ۴۳۶،)، لسان المیزان (۳۰۰ -۲۹۹ /۴)، لغت‌نامه (ذیل/ رازی)، معجم المؤلفین (۱۷۱ -۱۷۰ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۱۳ /۱).

ابن ابی‌حاتم نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۰ ق)، محدث. منسوب به بیل از روستاهای سرخس است. در خراسان، عراق، شام و جزیره از محمد بن اسحاق چغانی، اسحاق بن سیار، محمد بن یحیی ذُهْلی، ابوزُرعه، ابن‌داره، ابوحاتم، عباس دوری، محمد بن عوف و همطبقه آنان حدیث شنید. ابن‌حمشاد، ابوعلی حافظ، محمد بن اسماعیل بن مهران نیشابوری، ابوعلی ثقفی و محمد بن فضل بن خُزیمه از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرهٔالمعارف البستانی (۳۴۸ /۱)، سیر النبلاء (۶۱ -۶۰ /۱۵).

ابن ابی‌حماد رازی، ابوالخیر، صالح

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث شیعی. نام وی در فارسی زادویه یا زادبه است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام حسن عسکری (ع) می‌شمارد. احمد بن ابی‌عبداللّه برقی و سعد بن عبداللّه اشعری از وی حدیث شنیدند. از نظر برخی رجال

شناسان ابهاماتی در مورد وی وجود دارد و لذا ابن‌داوود او را در قسم دوم از «رجال» خود آورده است. از آثارش: کتاب «خطب امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «النوادر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفهٔ الرجال (۱۴۵)، الذریعه (۳۳۲/ ۲۴، ۱۹۰ -۱۸۹ /۷)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۶۱ /۲)، رجال الطوسی (۴۳۲ ۴۱۶، ۴۰۲)، رجال النجاشی (۴۴۲ -۴۴۱ /۱)، ری باستان (۳۱۲ /۲)، الفهرست للطوسی (۱۶۷)، معجم رحال الحدیث (۵۶ -۵۳ /۹).

ابن ابی‌ربیع، عمادالدین، ابوطاهر عبدالسلام

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۶۱ ق)، محدث و فقیه حنفی. در شیراز متولد شد. برای استماع حدیث به شهرهای گوناگون سفر می‌کرد و آنچه می‌شنید و می‌خواند و نیز اجازه‌هایی که می‌گرفت در کتابی جمع می‌کرد. مدتی در بغداد اقامت کرد. روزگاری مصاحب شهاب‌الدین سهروردی بود. پس از بازگشت به شیراز به تدریس پرداخت. ابوالفتوح عجلی، ابوالمکارم لبان و معمر قرشی از او حدیث شنیده و روایت می‌کردند. بسیاری از طالبان علم در خدمت وی علم و ادب آموختند. در شیراز درگذشت و در جوار شیخ کبیر دفن شد. از آثار وی: کتاب «صنوان الروایهٔ و قنوان الدرایهٔ»، که همه مسموعات و مقروءات و مستجازات خود را در این کتاب ضبط کرده؛ «الاطراف»؛ «الدررالمنثوره فی السنن المأثوره»؛ «ذخیرهٔ العبادلیوم المعاد»؛ «فضل الساجد و شرف المساجد»؛ «المعلی»؛ «الوسائل لنیل الفضائل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزار مزار (۹۹ -۹۸)، شیرازنامه (۱۷۰)، معجم المؤلفین (۲۳۲ -۲۳۱ /۵).

ابن ابی‌شریح انصاری هروی، ابومحمد، عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۲ -۳۰۷ ق)، محدث. وی از بغوی روایت می‌کرد. در هرات اقامت داشت و پیشوای اهل حدیث بود. دانشجویان از هر سو به سویش می‌آمدند. وی در هرات درگذشت. از آثارش: «جزء فی الحدیث».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۴۷/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۱۲۲ /۵).

ابن ابی‌صهبان قمی، محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی وی را از یاران امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام عسکری (ع) می‌شمارد و باری دیگر در شمار کسانی که مستقیماً از امام روایت نکرده‌اند یاد کرده است. او از محمد بن سنان و علی بن حکم و صفوان و محمد بن عمر روایت کرده است. شیخ طوسی وی را ثقه توصیف کرده و در «الفهرست» نام وی را محمد بن علی بن عبدالجبار ذکر کرد و گوید که وی دارای روایات است. سعد بن عبداللّه و ابوعلی اشعری و احمد بن ادریس و عبداللّه حمیری و محمد بن یحیی و صفار از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم ۲۸۷ /۱)، رجال البرقی (۶۱)، رجال الطوسی (۵۱۲، ۴۳۵، ۴۲۳، ۴۰۷)، الفهرست للطوسی (۳۰۳)، معجم رجال الحدیث (۲۰۳ -۲۰۰ /۱۶).

ابن ابی‌طاهر طبری سمرقندی، ابوالحسن، ابوالحسین، علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مردم سمرقند بود و شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از ائمه طاهرین (ع) مستقیماً روایت نکرده‌اند آورده است. از جعفر بن محمد بن مالک و از ابوجعفر اسدی روایت می‌کرد. رجال‌نویسان شیعه او را با صفتهای ثقه و وکیل یاد کرده‌اند. از آثار وی: «مداواة الجسد لحیاة الابد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم ۲۴۱ /۱)، رجال الطوسی (۵۱۸، ۴۸۷)، الفهرست للطوسی (۳۷۱)، معجم رجال الحدیث (۳۶۵ - ۳۶۴ /۱۱).

ابن ابی‌هند سرخسی، ابوبکر، ابومحمد داوود

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۴۱ -۱۱۳۹ ق)، محدث و مفسر شیعی. وی از یاران امام باقر (ع) بود. در خراسان به دنیا آمد. وی از سعید بن مسیب و عکرمه و شعبی و حسن بصری و محمد بن سیرین و بسیاری دیگر حدیث شنید؛ و ثوری و شعبه و ابن‌جریح و یحیی‌القطان و ابن‌عُلیّه و بسیاری دیگر از او نقل حدیث کرده‌اند. او را از حفاظ بصره می‌شناسند. وی در زمان حسن بصری فتوی می‌داد. احمد بن حنبل و ابن‌معین و نسائی و ابوحاتم رازی و عجلی او را ثقه دانسته‌اند. در پنج «صحیح» از صحاح ششگانه به روایات او احتجاج شده است. در سفری که به حج می‌رفت در میانه راه درگذشت. از آثار وی: «تفسیر ابن ابی‌هند».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۷۰ /۶)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۱۵ -۴۱۳ /۱۴۰ -۱۲۱)، تاریخ الکبیر (۲۳۲ -۲۳۱ /۳)، تهذیب التهذیب (۱۸۳ -۱۸۲ /۳)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۴۱۲ -۴۱۱ /۲)، الذریعه (۲۴۰ /۴)، ذیل تاریخ الکبیر (۹۰ -۸۹ /۲)، رجال الطوسی (۱۲۰)، سیر النبلاء (۳۷۹ -۳۷۶ /۶)، طبقات ابن‌سعد (۱۹۰ -۱۸۹ /۷)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۵۹)، معجم رجال

الحدیث (۹۱ /۷).

ابن اَخرم نیشابوری، ابوعبداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۴ – ۲۵۰ ق)، حافظ و محدث. در ابتدا به ابن‌کرمانی معروف بود. از علی بن حسن هلالی در دَرابَجِردی و یحیی بن محمد ذُهلی و اسحاق بن عمران اسفراینی و محمد بن نصر مروزی حدیث شنید. ابوبکر صبغی و ابوعبداللّه بن مَنده اصفهانی و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری وی در زمان خودش از سرآمدان اهل حدیث بود. او بر جنازه‌ی محمد بن یحیی ذهلی نماز گزارد. ابن‌اخرم به محدثین نیشابور بسنده کرد و هرگز از نیشابور بیرون نرفت. از آثار وی: «کتاب الرسالهٔ»؛ «المستخرج علی الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسند الکبیر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۷ /۸)، سیر النبلاء (۴۷۰ –۴۶۶ /۱۵)، معجم المؤلفین (۱۲۰ /۱۲)، هدیهٔ العارفین (۴۱ /۲).

ابن اخضر گنابادی، تقی‌الدین، ابومحمد، عبدالعزیز

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۶۱۱ –۵۲۴ ق)، محدث حنبلی. نیاکانش از مردم گناباد خراسان بودند. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. از شش سالگی شروع به استماع حدیث کرد و از مشایخ بسیار حدیث شنید و در این علم تألیفات بسیار کرد. رجال‌نویسان حنبلی وی را محدثی ثقه می‌دانند. از قاضی ابوبکر، ابوالقاسم ابن سمرقندی و عبدالجبار بن توبه و ابوالفضل ارموی و عبدالوهاب انماطی و دیگران حدیث شنید. در مسجد جامع قصر سالهای متوالی حدیث می‌گفت. او محدث عراق در عصر خود بود و حدود ۶۰ سال به حدیث‌گویی مشغول بود. فرزندش، علی، و ابن دُبیثی و ابن‌نجار و احمد بن حسین داری و علی بن میران و دیگران از او روایت کرده‌اند. یاقوت حموی ذیل جُنابذ از او یاد کرده و می‌گوید که ابن‌اخضر از مشایخ او بوده و ادامه می‌ورزید». او از نیکان و ظریفان بغداد شمرده می‌شد. در این شهر وفات کرد و در باب حرب دفن شد. از آثار وی: «الاصابهٔ فی ذکر الصحابهٔ أبناء الصحابهٔ»؛ «تنبیه اللبیب و تلقیح فهم المریب فی تحقیق اوهام الخطیب»؛ «المقصد الارشد فی ذکر من روی عن احمد»، در دو مجلد؛ «معالم العترهٔ النبویهٔ و معارف اهل البیت الفاطمیهٔ»، که علی بن عیسی اربلی در «کشف الغمه» این کتاب را با واسطه تاج‌الدین علی بن انجب از خود مؤلف روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۳ /۴)، الذریعه (۲۰۱ –۲۰۰ /۲۱)، ریحانه (۳۷۷ –۳۷۶ /۷)، سیر النبلاء (۳۲ –۳۱ /۲۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۰ /۷)، کشف الظنون (۱۷۲۶)، الکنی والالقاب (۱۵۷ /۲)، معجم البلدان (۱۹۲ /۲)، معجم المؤلفین (۲۶۲ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۷۹ /۱).

ابن اخوه بغدادی، جمال‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۴۸ ق)، شاعر، ادیب و محدث شیعی. از بزرگان دودمان آل‌اخوه بود. در بغداد متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت. نزد ابوالسعادات هبهٔ اللّه بن شجری، ابوشجاع صابر بن حسین، ابوالفوارس زینبی، ابوالخطاب نصر بن احمد، ابوعبداللّه نعالی و ابوغانم هروی درس خواند و حدیث شنید. بانوی دانشمند، دختر سید مرتضی، که کتاب «نهج‌البلاغه» را از عمویش سید رضی نقل کرده نیز از مشایخ اوست. وی در طلب حدیث به ایران آمد و در کاشان و خراسان و ری و طبرستان حدیث شنید و چندی در اصفهان مسکن گزید و سالهای واپسین عمر خود را در شیراز گذراند و در همان جا درگذشت. ضیاءالدین راوندی، قطب‌الدین راوندی و عمادالدین راوندی و سدیدالدین طوسی از شاگردان وی بودند. وی به خاطر خط خوبی که داشت حدود یکهزار مجلد کتاب را استنساخ کرد. او شعر را نیز خوب می‌گفت و اشعاری از او باقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴/ ۶۵)، اعیان الشیعه (۴۶۹ -۴۶۶ /۷)، ریاض العلماء (۴۰۹ /۵، ۱۰۷ /۳)، ریحانه (۳۷۷ /۷).

ابن بابویه ابوالحسن، علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ف. بابویه) ۱- ابوالحسن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی، فقیه معروف شیعی (ف. ۲۳۹ ه.ق.). در شهر قم علم فقه آموخت و در همین شهر به تجارت اشتغال داشت و در سال ۳۲۸ به خدمت حسین بن روح رسید. تألیفات متعدد دارد و ابن‌الندیم معتقد است که دویست کتاب در علم فقه تألیف کرده است که از آن جمله کتاب‌الشرائع و کتاب‌الرساله را باید نام برد. مزار او در شهر قم قرار دارد و از دیرباز زیارتگاه شیعیان است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن بابویه ابوجعفر، محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوجعفر محمد بن علی ابن حسین فرزند مهتر ابوالحسن علی بن حسین قمی و ملقب به صدوق (ف. ۳۸۱. ه.ق.). او از اساتید بسیار از جمله پدر خود و محمد بن حسن ابن‌الولید ادب و فقه را فراگرفت.

وی با سلاطین و اعاظم شیعه زمان خود آمیزش داشت. کتاب من لا یحضره الفقیه خود را که از کتب معتبر شیعه و یکی از کتب اربعه است به نام الولید نوشته است. مدتی نیز در بغداد تدریس می‌کرده در اواخر عمر در ری متوطن شد و وزیر رکن‌الدوله،

صـاحب بن عبـاد او را گرامی می‌داشت. ابن بابویه کتاب عیون الاخبار الرضا را به نام صاحب بن عباد نوشت. از کتب دیگر اوست: اکمال‌الـدین، امـالی، معـانی، الاخبـار، کتاب التوحیـد، ثواب الاعمال، علل الشـرائع، کتاب الخصال، و کتاب الاعتقاد که همه به طبع رسیده.

محمد بن علی بن الحسـین بن موسـی بن بابویه القمی. کنیه وی ابوجعفر و لقبش (صدوق) است و او چنانکه شـیخ گوید: به جلالت قدر معروف و به قوه حافظه موصوف در مضـمار فقاهت یکه‌سوار و در میدان احادیث و اخبار و بصـیرت به احوال رجال علمدار، او را کتابهای بسیار و مصنفات بیشماری است و آنها را در فهرست ذکر کرده‌ایم.

نجاشی و علامه فرموده‌اند: او پیشوای ما شیعه و فقیه ماست. و در خراسان رئیس طایفه بوده.

در سنه‌ی ۳۵۵ وارد بغداد شد و با حداثت سن شیوخ طائفه بسماع حدیث مستفیض و بهره‌مند شدند و علامه نیز پس از این سخن او را به جلالت قـدر و حفظ و بصـیرت به احوال رجال و ناقـدیت اخبار سـتایش کرده و گفته است در قمیین ماننـد او در قوه حافظه و حفـظ حـدیث و کثرت علم دیـده نشـده قریب سـیصد کتاب تصـنیف کرده و آنها را در کتاب کبیر خود ذکر کرده‌ایم و به موافقت نجاشی گفته وفات وی در ری سنه‌ی ۳۸۱ بوده.

وحید بهبهانی قدس سـره الشـریف در تعلیقه از محقق بحرانی نقل کرده که در حاشیه کتاب بلغه که در علم رجال است چنین گفته: مشایخ ما یکی از دیگری از شـیخ‌بهائی رحمةاللّه‌علیه روایت کرده‌اند که: کسـی از وی از حال این شیخ بزرگوار سؤال کرد. پس از تعدیل و توثیق و ثنا و سـتایش او فرمود که در قدیم‌الایام کسی از من سؤال کرد که زکریا بن آدم و شیخ صدوق محمد بن علی بن بـابویه کـدام یـک افضـل و در مرتبه جلالـت اکملنـد گفتم زکریـا بن آدم، چه اخبار بسـیار و احادیث بی‌شـمار از ائمه اطهار علیهم صلوات‌اللّه الملک الغفار در مدح او وارد شده. پس از این جواب در خواب خدمت شیخ صدوق (ره) رسیدم آن جناب به من عتاب کرده فرمود، از کجا دانستی که زکریا بن آدم از من افضل است و روی از من برگردانید.

این بزرگوار در السـنه اهل علم ملقب به ریئس المحـدثین و صـدوق مطلق است و گفتیم که او با برادرش (حسـین بن بابویه) بـدعاء حضرت صاحب‌الامر عجل‌اللّه‌فرجه متولد شده‌اند و مدح ایشان قبل از ولادتش به زبان آن لسان اللّه جاری شده.

بالجمله جلالت او پیدا و آشـکار و عدالت او کالشـمس فی رابعهٔ النهار است کتب و مصـنفات وی بتفصـیل در کتاب رجال شـیخ و نجاشــی (ره) مـذکور اسـت و حضـرتش را در مجلس رکن‌الـدوله دیلمی بـا علمـای مخـالفین در اثبـات خلافـت بلافصـل حضـرت امیرالمؤمنین و حقانیت مذهب شـیعه مناظره‌ایست که قاضی نوراللّه شوشتری نوراللّه مرقده الشریف در (مجالس المؤمنین) آن را نقل کرده از خوف اطناب از درجش اجتناب شد.

قبر شـریفش در شـهر ری نزدیکی قبر منور حضـرت عبدالعظیم حسـنی علیه‌السـلام در وسط باغ مسـتوفی با بقعه و قبه عالی زیارتگاه عـامه مردم اسـت، این نویسـنده ترجمه او را مفصـلا بـا تراجم دانشـمندان و رجـال علمی که در اطراف مزار او مدفون‌انـد در کتـاب «تذکرهٔ المقابر» فی «احوال المفاخر» خود نگاشـته‌ام من جمله کرامات آن بزرگوار که جماعتی از اعلام در کتب خود ثبت نموده‌اند در زمان فتحعلیشاه خواسـتند قبر شـریفش را تعمیر نماینـد ناگزیر به نبش شدنـد دیدنـد جسد مطهرش بحال خود باقیست و نپوسـیده است و بر نوک ناخن و محاسن او رنگ حنا باقی است.

مرحوم حاج شـیخ عبـداللّه مامقانی در رجال خود (تنقیـح المقال) می‌گویـد و از چیزهائی که گواهی به جلالت او می‌دهـد اضافه بر آنچه گـذشت که برای من نقل کرده‌اند بسـند صـحیح متجاوز از چهل سال قبل، از عدل ثقه امین سـید ابراهیم لواسانی تهرانی (جد سادات لواسانی) قدس سـره که در اواخر صده سوم بعد از هزار (۱۳۰۰) سـیل قبر او را خراب کرد و جسد شریفش نمودار شد، سید لواسـانی از اشخاصـی بوده که داخـل قبر شـده و دیـده که جسـد شـریفش صـحیح و سـالم است و تغییر نکرده گویا روح او الآن از جسدش مفارقت نموده و رنگ حنا بر محاسن و زردی حنا در پای او موجود است.

نگارنده گوید- این حکایت را شنیدم از سید استادم علامه بزرگوار فقیه و محدث اهل البیت علیهم‌السلام آیهٔ‌اللّه نجفی مرعشی مدظله که فرمودند مرحوم پدرم علامه ورع حاج سید محمود مرعشی در سفر مشهدش در تهران با عده‌ای از علماء مرکز به زیارت بدن شریف مرحوم صدوق موفق شده و دست او را بوسیده که نرم بود و ناخن یک دستش را گرفته و دست دیگرش را نگرفته بود (گویا دست راست را روز پنجشنبه گرفته و دست چپ را برای روز جمعه گذارده که در شب جمعه وفات نموده).

و این مطلب از متواتراتست و افرادی که به این فیض رسیده‌اند نامبردگان زیراند:

۱- سید ابراهیم لواسانی ۲- میرزا ابوالحسن جلوه حکیم و فیلسوف آن عصر ۳- سید محمود مرعشی ۴- حاج آقا محمد آل آقا سبط وحید بهبهانی ۵- آخوند ملا محمد اندرمانی و بعضی دیگر.

از تصنیفات و تألیفات آن بزرگوار قدس سره که مطبوع و در کتابخانه نگارنده موجود است نامبرده‌های زیر است: ۱- کتاب من لا یحضره الفقیه ۲- کتاب علل‌الشرایع ۳- کتاب معانی‌الاخبار ۴- کتاب الامالی ۵- کتاب التوحید ۶- کتاب خصال ۷- کتاب المقنع ۸- کتاب ثواب الاعمال ۹- کتاب عقاب الاعمال ۱۰- کتاب عیون اخبارالرضا ۱۱- کتاب الاعتقادات ۱۲- کتاب حقوق الاخوان ۱۳- کتاب صفات الشیعه ۱۴- کتاب اکمال‌الدین و اتمام النعمه که به امر حضرت صاحب‌الامر روحی له الفداء نوشته است و از کتابهای بسیار ارزنده او کتاب مدینهٔ‌العلم است که متأسفانه از قرن ششم به بعد مفقود شده و اثری از او نیست و به گفته بعضی از بزرگان اگر مفقود نشده بود ما را از کتب اربعه مستغنی می‌کرد.

این بزرگوار دانشمندی نابغه و متحرک بوده و فکری مواج داشته است. او در روزگار سلطنت رکن‌الدوله دیلمی و وزارت صاحب بن عباد که هر دو شیعی مذهب و شخصیتی ممتاز داشته‌اند به منظور معرفی شیعه، دست به یک سلسله مسافرتهای طولانی زد و همه جا با استقبال شایان اهل فضل و رجال حدیث روبرو شد، این مسافرتها از ری که مقر وی بود شروع و به ری نیز پایان یافت، به طوری که از تألیفات او استفاده می‌شود صدوق در سال ۳۵۲ هجری در نیشابور بود که آن روز مرکز علمی بزرگ اهل تسنن بود توقف داشت و همانسال به بغداد و از بغداد به کوفه رفته و تا سال ۳۵۴ در کوفه بوده سپس در ۳۵۵ به بغداد مراجعت کرده و در ۳۶۷ به خراسان سفر کرد و تا سال ۳۶۸ در نیشابور ماند و همان سال عازم ماوراءالنهر و بخارا شد و در سال ۳۷۲ کتاب با عظمت «من لا یحضره الفقیه» را در قصبه «ایلاف» از توابع شهر تاریخی «بلخ» تألیف کرد.

رجال و دانشمندانی که افتخار مجاورت این بزرگوار را یافته‌اند بسیار و از معاریف و مشاهیر آنان نامبردگان زیر می‌باشند.

۱- مرحوم علامه عالیقدر و حکیم ربانی حاج شیخ علی مدرس نوری (ره)

۲- مرحوم سید المتالهین فیلسوف و حکیم امامیه علامه بزرگ میرزا ابوالحسن جلوه.

۳- مرحوم شیخ الحکماء والفقهاء میرزا طاهر تنکابنی.

۴- مرحوم عالم جلیل‌القدر میرزا مسیح طالقانی استاد و مدرس مدرسه مروی که ماده تاریخ فوتش این آیه: (لن یستنکف المسیح ان یکون عبداً للّه) است

۵- مرحوم حجهٔ‌الاسلام و شیخ الاعلام حاج شیخ محمد آملی والد ماجد آیهٔ‌اللّه آملی معاصر ما.

۶- عالم بزرگوار حاج شیخ احمد خندق‌آبادی پدر بزرگوار شیخ المحدثین حاج شیخ جعفر خندق‌آبادی معاصر.

۷- دانشمند جلیل‌القدر حاج شیخ محمد خندق‌آبادی فرزند آن مرحوم.

و بسیاری دیگر که ذکر آنها موجب اطناب و طالبین مراجعه به کتاب تذکرهٔ‌المقابر نویسنده کنند.

(وف ۳۸۱ ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، حافظ قرآن و رجال‌شناس شیعی. مشهور به شیخ صدوق. وی یکی از برجسته‌ترین فقها و محدثان شیعه است. اهل قم بود و در خانواده‌ای فقیه و دانشور به دنیا آمد. پدرش، ابوالحسن علی بن حسین، شیخ قمی‌ها در زمان خویش، نیز محدث و فقیه والایی بود. در قم از پدرش و محمد بن حسین بن ولید و محمد بن علی ماجیلویه و احمد بن علی بن

ابراهیم قمی و دیگران، فقه و حدیث آموخت. استادان شناخته شده‌ی او را در قم و دیگر شهرها متجاوز از دویست نفر می‌دانند. سپس راهی سفری دراز گردید و در ری، نیشابور، مشهد، بلخ، بخارا، مدینه، کوفه، بغداد و همدان، نزد عالمان بزرگ آن عصر به تحصیل علم پرداخت و از سرآمدان شیعه‌ی آن روزگار شد. شیخ مفید و حسین بن عبیداللّه غضائری و حسین بن علی بن بابویه از شاگردان معروف او بودند. دانش، حافظه قوی و استواری او در معارف شیعی، آثارش را به لحاظ اهمیت در صدر قرار می‌دهد. در آخرین سالهای زندگی به درخواست شیعیان ری در آن شهر ساکن شد و در همان جا درگذشت. تألیف حدود سیصد اثر را به وی نسبت می‌دهند و نجاشی از یکصد و هشتاد کتاب او نام می‌برد. مهم‌ترین اثار وی عبارت‌اند از: «من لا یحضره الفقیه»، یکی از کتب چهارگانه‌ی شیعه؛ «الاعتقادات»؛ «مدینهٔ العلم»؛ «عیون اخبار الرضا (ع)»، که به درخواست صاحب بن عباد نوشت؛ «الخصال» «اثبات الخلافهٔ»؛ «فضائل الشیعهٔ»؛.«علل الشرایع»؛ «دعائم الاسلام»؛ «ثواب الاعمال»؛ «کتاب الامالی»، معروف به «مجالس»؛ «معانی الاخبار»؛ «اثبات الوصیهٔ»؛ کتاب «التوحید»؛ «صفات الشیعهٔ»؛ «نصوص الائمهٔ».[۱]

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۵۹ / ۷)، اعیان الشیعه (۲۵ -۲۴ / ۱۰)، ایضاح المکنون (۵۸۴، ۵۰۵، ۴۹۱، ۴۹۰، ۴۵۶، ۳۵۰، ۳۴۲، ۳۱۶، ۳۱۵، ۲۹۷، ۲۶۱، ۱۹۶، ۱۰۳ / ۲، ۴۷۷، ۴۷۳، ۳۴۸، ۱۲۳ / ۱)، تاریخ ادبی ایران (۵۴۸ -۵۴۷ / ۱)، تاریخ بغداد (۸۹ / ۳)، خاتمهٔ مستدرک الوسائل (۲۶۵ -۲۵۷، ۲۴۰ / ۳)، دانشنامه (۴۳۲ -۴۳۱ / ۳)، دایرهٔ المعارف فارسی (۱۷ -۱۶ / ۱)، الذریعه (۱۷۹ / ۲۴، ۲۳۲ / ۲۲، ۲۰۴ / ۲۱، ۲۶۰ / ۱۶، ۳۷۵، ۳۱۳، ۴۵ / ۱۵، ۱۶۲ / ۷، ۴۸۲ / ۴، ۳۱۵، ۲۲۶ / ۲)، رجال الطوسی (۴۹۵)، رجال النجاشی (۳۱۶ - ۳۱۱ / ۲)، روضات الجنات (۱۳۵ -۱۲۳ / ۶)، رجال ابن‌داود (قسم ۳۲۵ -۳۲۴ / ۱)، ریاض العلماء (۱۲۲ -۱۱۹ / ۵)، ری باستان (۴۲۲ / ۲، ۴۲۶ -۴۲۴ / ۱)، ریحانه (۴۳۹ -۴۳۴ / ۳)، سیر النبلاء (۳۰۴ -۳۰۳ / ۱۶)، الفهرست لابن الندیم (۳۶۳)، الفهرست للطوسی (۳۰۵ -۳۰۴)، فوائد الرضویه (۵۶۴ -۵۶۰)، کشف الظنون (۱۱۷۴)، الکنی والالقاب (۲۲۳ -۲۲۱ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ابن‌بابویه)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱۷ -۶۱۲ / ۵)، مجالس المؤمنین (۴۶۳ -۴۵۴ / ۱)، معجم المؤلفین (۳ / ۱۱)، معجم رجال الحدیث (۳۲۶ - ۳۱۶ / ۱۶)، هدیهٔ الاحباب (۵۰ -۴۹)، هدیهٔ العارفین (۵۳ -۵۲ / ۲).

ابن خضرشاه اصفهانی، عیسی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۰۷۴ -۱۰۳۴ ق)، فقیه و محدث شیعی. پدرش از کارگزاران دربار شاه‌عباس بود. ۲۰ سال از زندگی خود را به فراگیری دانش پرداخت و در مجلس درس استادانی چون میرزا علی اصفهانی، محمدتقی مجلسی، رفیع‌الدین نایینی، علاءالدین محمد گلستانه و محمدصادق کرباسی حاضر شد و در انواع علوم عقلی، نقلی، ادبی، ریاضی و پزشکی مهارت یافت. وی در تقوا و پرهیزکاری و زهد و بی‌اعتنایی به دنیا تا بدان پایه بود که گرچه او را مکلف به منصب قضاوت و شیخ الاسلامی اصفهان کردند اما او نپذیرفت و با اینکه ثروت فراوان داشت به دست خود به استنساخ کتب می‌پرداخت. به گفته‌ی پسرش میرزا عبداللّه افندی، مؤلف «ریاض العلماء» کتب بسیاری را استنساخ کرد. ابن خضرشاه خوشنویسی چیره‌دست بود و با وجود سرعت کتابت انواع خط را به زیبایی می‌نوشت. به برکت او بیشتر خویشاوندان و خدمتگزاران و یاران و اهالی محل او موفق به کسب دانش شدند. از آثار وی: «رسالهٔ فی کیفیهٔ تحلیف اهل الذمه و سائر الکفار»؛ «رسالهٔ فی رؤیهٔ الهلال قبل الزوال»؛ «رسالهٔ فی صلاهٔ الجمعهٔ»؛ تعلیقاتی بر «کلام اللّه مجید»، و «کتب اربعه» حدیثی، و کتب فقهی و اصولی، و کتب ادبیات عربی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۱/۳۰۹)، ریاض العلماء (۳۱۰-۴/۳۰۶)، معجم المؤلفین (۸/۳۲).

ابن شهرآشوب سروی مازندرانی، رشیدالدین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۸۸-۴۸۸ ق)، عالم، متکلم، محدث، فقیه، مفسر، ادیب و شاعر شیعی. در ساری متولد شد. نیای وی شهرآشوب از شاگردان شیخ طوسی بود و ابن شهرآشوب به واسطه‌ی پدر خود از او روایت می‌کرد. در هشت سالگی قرآن را حفظ می‌خواند. از زمخشری و احمد و محمد غزالی و خطیب خوارزمی اجازه‌ی روایت داشت. بنا به دلایل مذهبی به حلب که در آن زمان در پرتو حمایت حمدانیها پیشرفته‌ترین مرکز علمی تشیع و پناهگاه شیعیان بود، رفت. مدتی نیز در بغداد اقامت داشت. به دلیل اینکه بلاغتش در خطبه مورد پسند مقتفی، خلیفه‌ی عباسی، واقع شد و مواعظش در وی مؤثر افتاد، منصب تدریس در بغداد و لقب رشیدالدین گرفت. پدرش شیخ علی بن شهرآشوب، ابومنصور احمد طبرسی، امین‌الدین طبرسی، ابوالفتوح رازی، قطب راوندی، وفتال نیشابوری، از جمله‌ی استادان وی بودند. شاگردان زیادی نزد وی تربیت شدند. محقق حلی خود را به یک واسطه شاگرد او می‌دانسته است. شهرت و مقبولیت وی چندان بود که علی‌رغم اعتقادات شیعی، مورد احترام و قبول اهل تسنن نیز بود و وی را از محدثین ثقه می‌دانند. مقبره‌ی ابن شهرآشوب در جبل‌جوشن نزدیک مشهد حسینی قرار دارد. از آثار وی: «معالم العلما»، که فصلی از آن درباره‌ی شعرای شیعه است؛ «مناقب آل ابی‌طالب»؛ «متشابه القرآن»؛ «بیان التنزیل»؛ «اعلام الطرائق فی الحدود والحقائق»؛ «انساب آل‌ابیطالب»؛ «الاسباب والنزول علی مذهب آل‌رسول (ص)»؛ «الحاوی»؛ «الاوصاف»؛ «المنهاج»؛ «المخزون المکنون فی عیون الفنون».[۱]

ساری قدیم‌الایام معدن رجال و دانشمندان بزرگ علمی بوده و بزرگان از قبیل علامه جلیل‌القدر جناب محمد بن علی بن شهرآشوب ساروی مازندرانی منسوب به آن می‌باشد.

این بزرگوار از علماء قرن ششم هجری و صاحب تألیفات عدیده مانند مناقب آل ابیطالب و متشابهات القرآن و معالم‌العلماء و غیره می‌باشد.

علماء علم رجال وی را چنین ستوده‌اند.

محمد بن علی بن آشوب السروی نوراللّه مرقده السنی فخر الشیعه و تاج‌الشریعه محی آثار المناقب والفضائل والبحر المتلاطم الزخار الذی لیس له ساحل قطب المحدثین و شیخ مشایخهم رئیس‌العلماء و فقیههم رشید الملهٔ والدین شمس‌الاسلام والمسلمین فقیه وجیه و محدث مفسر محقق ادیب اریب شاعر منشی بلیغ جامع فنون فضائل و محاسن عالم ربانی شیخ رشید بن ابن شهر آشوب المازندرانی صاحب ۱- مناقب آل ابیطالب ۲- والمعالم ۳- و مثالب النواصب ۴- والمخزون المکنون فی عیون الفنون ۵- و اعلام الطرائق فی الحدود ۶- والحقایق ۷- والاوصاف ۸- و مائدهٔ الفایده ۹- والمثال فی الامثال والاسباب ۱۰- والنزول علی مذهب آل الرسول ۱۱- والحاوی ۱۲- والانصاف ۱۳- والمنهاج الی غیر ذلک مما ذکره فی رجاله المسمی بمعالم العلماء.

وی در شب جمعه ۲۲ شعبان سنه ۵۸۸ ق ه وفات یافته و در بیرون حلب در بالای کوه معروف به جبل جوشن در جوار مشهدالسقط (محسن بن حسین الشهید (ع)) و قبر احمد بن منیر و ابن‌زهره.

و ما به خواست خدا عده‌ای از رجال گذشته و معاصر این شهر را به نظر ارباب فضل و دانش می‌آوریم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۶۷ /۷)، اعیان الشیعه (۱۷ /۱۰)، ایضاح المکنون (۴۵۲، ۴۲۷، ۴۲۱ /۲، ۱۰۳، ۶۹ /۱)، خاتمهٔ مستدرک الوسائل (۶۰ -۵۶ /۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶۶۳ -۶۶۲ /۵)، الذریعه (۲۳۳، ۱۵۴ /۲۳، ۳۱۹ -۳۱۸ /۲۲، ۲۰۱، ۹۹ -۹۸ /۲۱، ۲۳۱، ۷۶ /۲۰، ۷۳، ۶۳ -۶۲، ۱۱ -۱۰ /۱۹، ۱۷۸ -۱۷۷ /۳، ۴۷۷، ۴۷۶، ۳۷۸، ۲۳۹، ۱۲ /۲)، روضات الجنات (۲۷۲ -۲۶۹ /۶)، ریاض العلماء (۱۲۸ -۱۲۴ /۵)، ریحانه (۶۰ -۵۸ /۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۷۴ -۲۷۳ /۶)، فوائد الرضویه (۵۷۱ -۵۶۸)، قصص العلماء (۴۲۹ -۴۲۸)، کشف الظنون (۱۵۸۴، ۱۲۶۹، ۷۷)، الکنی والالقاب (۳۳۳ -۳۳۲ /۱)، لسان المیزان (۳۹۵ /۶)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن شهرآشوب)، مؤلفین کتب چاپی (۶۲۵ -۶۲۴ /۵)، معجم المؤلفین (۱۷ -۱۶ /۱۱)، نامه‌ی دانشوران (۴۶ -۴۵ /۵)، الوافی بالوفیات (۱۶۴ /۴)، هدیهٔ الاحباب (۶۹)، هدیهٔ العارفین (۱۰۲ /۲).

ابن صابونی، کمال الدین عبدالرزاق

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد مکنی به ابن فوطی، از مشاهیر علمای حدیثه و تاریخ و صاحب نظر در حکمت (و. ۶۴۲- ف. ۷۲۳ ه.ق.) از آثار اوست: مجمع‌الآداب فی معجم‌الاسماء علی معجم‌الالقاب در ۵۰ جلد، در الاصداف فی غرر الاوصاف در ۲۰ جلد، تاریخ عالم از خلقت تا تخریب بغداد، الحوادث‌الجامعهٔ و التجارب النافعهٔ فی الماهٔ السابعهٔ.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن ضُرَیْس رازی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۹۴ -۲۰۰ ق)، حافظ و محدث. جدش، یحیی بن ضریس، از یاران سفیان ثوری است. پدرش، ایوب، نیز از محدثان است و لذا ابن‌ضریس را محدث بن محدث لقب داده‌اند. وی خود محدث ری بود. از قعنبی، مسلم بن ابراهیم، ابوالولید طیالسی و محمد بن کثیر عَبدی حدیث شنید. احمد بن اسحاق طیّبی، اسماعیل بن نُجَید، احمد بن عُبَید هَمَدانی، عبداللّه بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن‌ضریس را شیخ و مسند خوانده‌اند و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی وی را محدثی ثقه می‌دانست و از او روایت می‌کرد. روز عاشورا در ری درگذشت. از آثار وی: «فضائل القرآن»، در چند مجلد؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر محمد بن ایوب رازی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۰ /۶)، ایضاح المکنون (۱۹۷ /۲)، الجرح والتعدیل (ج ۳، ق ۱۹۸ /۲)، ری باستان (۳۵۰ /۲)، سیر النبلاء (۴۵۳ -۴۴۹ /۱۳)، کشف الظنون (۱۲۷۷، ۴۵۸)، معجم المؤلفین (۸۴ -۸۳ /۹)، الوافی بالوفیات (۲۳۴ /۲)، هدیهٔ العارفین (۲۲ -۲۱ /۲).

ابن ماکولا، سعدالملک، ابونصر علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۶/ ۴۷۵- ۴۲۲/ ۴۲۱ ق)، رجال‌شناس، حافظ، محدث و شاعر. از فرزندزادگان ابودلف عجلی است. اصل وی از گلپایگان بود. در عکبرا، نزدیک بغداد، متولد شد. نزد ابن‌بشران، خرائطی حنبلی، ابوالطیب طبری و قشیری درس خواند و در ۴۴۷ ق پس از مرگ عمویش، قاضی‌القضات بغداد شد. وی با ابراهیم بن اسحاق حبّال دوستی داشت و با احمد عتیقی و خطیب بغدادی معاشر بود. ابن مأکولا- با محافل نیمه حنبلی و نیمه شافعی اطراف ابن‌مسلمه وزیر و قائم، خلیفه عباسی که تلاش در براندازی آل‌بویه، که خاندان ماکولا قدرت و ثروت از آنها داشتند، پیوستگی داشت. ابونصر به شام، مصر، عراق، ماوراءالنهر، جزیره و خراسان سفر کرد و از دانشمندان آن مرز و بوم حدیث شنید و کسانی مثل حسن بن احمد سمرقندی و شجاع بن فارس ذهلی از وی روایت کرده‌اند. او سرانجام به دست غلام ترک خود به قتل رسید. در مکان و سال مرگ وی اختلاف است. از جمله آثارش: «الاکمال فی المؤتلف والمختلف» در اسماء الرجال و بررسی اسامی متشابه رجال حدیث است؛ «تهذیب مستمر الاوهام علی ذوی التمنی والاحلام»؛ «مفاخر القلم والسیف والدینار»؛ «الوزراء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۳/ ۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۶- ۸۲۵/ ۶)، دائرةالمعارف البستانی (۶۷۴- ۶۷۳/ ۱)، سیر النبلاء (۵۷۸- ۵۶۹/ ۱۸)، کشف الظنون (۱۷۵۸، ۱۶۳۷)، الکنی والالقاب (۳۹۹/ ۱)، المستفاد فی ذیل تاریخ بغداد (۲۰۳- ۲۰۱)، معجم الادباء (۱۱۱- ۱۰۲/ ۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۷/ ۷)، وفیات الاعیان (۳۰۶- ۳۰۵/ ۳)، هدیة الاحباب (۸۵)، هدیة العارفین (۶۹۳/ ۱)، ریحانه (۱۸۵/ ۸).

ابن مردویه‌ی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۰- ۳۲۳ ق)، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. از ابوسهل بن زیاد قطان، ابن‌اسحاق خراسانی، محمد اسواری، احمد بندار و دیگران حدیث شنید. ابوالقاسم عبدالرحمان بن منده، ابوبکر مستملی عطار و ابن‌شکرویه و برخی دیگر از وی روایت شنیدند. در «معجم البلدان» و «الکنی والالقاب» و «هدیة الاحباب» سال وفات او ۳۵۲ ق ذکر شده است. از آثار وی: «المستخرج علی صحیح البخاری»؛ «التاریخ»، درباره‌ی تاریخ اصفهان؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر الکبیر»، معروف به «تفسیر ابن‌مردویه»؛ «الامالی»، در سیصد مجلس.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۶/ ۱)، ریحانه (۲۰۰/ ۸)، سیر النبلاء (۳۱۱- ۳۰۸/ ۱۷)، کشف الظنون (۴۳۹)، الکنی والالقاب (۴۰۶/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم البلدان (۲۱۶/ ۱)، معجم المؤلفین (۱۹۰/ ۲)، الوافی بالوفیات (۲۰۱/ ۸)، هدیة الاحباب (۸۷)، هدیة العارفین (۷۲- ۷۱/ ۱).

ابن مروان فارسی، دهقان کلوذانی، ابوالحسن عباس

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مشایخ نجاشی بود که از محمد بن یحیی صوفی، ابوافرج اصفهانی و علی بن بابویه، پدر شیخ صدوق، حدیث شنید. او از علی بن بابویه قمی در سفری که در سال ۳۲۸ ق به بغداد نمود اجازه روایت تمام کتابهایش را گرفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۷/ ۴۳۱)، رجال النجاشی (۹۰ /۲، ۲۷۲ /۱)، ریاض العلماء (۵۷ /۳)، معجم رجال الحدیث (۲۳۶ /۹).

ابن نُجَید نیشابوری، ابوعمرو اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۶/ ۳۶۵ -۲۷۲ ق)، محدث. وی از مشایخ و زاهدان و محدثان بنام نیشابور و نیای ابوعبدالرحمان سُلّمی بود و با ابوعثمان حیری و جنید معاصر و هم صحبت بود. در نیشابور از ابراهیم بن ابی‌طالب و ابومسلم کَجّی و محمد بن ابراهیم پوشنجی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و علی بن جنید رازی حدیث شنید. نوه‌اش، ابوعبدالرحمان سُلّمی، و ابوعبداللّه حاکم و ابونصر صفّار و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابن‌جوزی وی را در حدیث مورد اعتماد و ثقه می‌داند. او را مسند خراسان می‌خواندند. وی در مکه درگذشت. از آثارش: «جزء»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۶ /۱)، تذکرة الاولیاء (۲۶۴ -۲۶۲ /۲)، دائرةالمعارف البستانی (۶۲۰ /۳)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۸۰ -۷۹)، ریحانه (۲۱۳ /۷)، سیر النبلاء (۱۴۸ -۱۴۶ /۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۵۷ -۴۵۴)، طبقات الصوفیه هروی (۵۰۷)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم المؤلفین (۲۹۸ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۴۲۹ -۴۲۷ /۴)، نفحات الانس (۲۳۲ -۲۳۱).

ابن ورقاء اودنی، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۵ ق)، فقیه و محدث شافعی. از مردم اودنه‌ی بخارا بود و در فقه شافعی آوازه‌ای بلند داشت، و امام شافعیان ماوراءالنهر، در زمان خود بود. از یعقوب یوسف عاصمی و هیثم بن کلیب شاشی و گروهی دیگر روایت می‌کرد. حاکم و ابوعبداللّه حلیمی و ابوعبداللّه غُنْجار و جعفر بن محمد مستغفری از شاگردان او بودند. ابن ورقاء هرگونه ربا را حرام می‌دانست و فروش کالا را در قبال کالاء مگر متساوی، مجاز نمی‌دانست. پس از زیارت خانه‌ی خدا مدتی در نیشابور مسکن گزید، سپس به بخارا بازگشت و در همان شهر درگذشت و در محله کلاباذ دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (۷۳۹ /۱)، سیر النبلاء (۴۶۶ -۴۶۵ /۱۶)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ورقاء)، معجم البلدان (۳۲۹ /۱)،

الوافی بالوفیات (۳۱۶ /۳)، وفیات الاعیان (۲۱۱ -۲۰۹ /۴).

ابن هزارمرد، ابومحمد عبداللّٰه بن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۹ -۸۴ ق)، محدث اهل سنت. به گفته‌ی خطیب بغدادی شهرت پدرش، محمد، هزارمرد بود، اما به آورده‌ی یاقوت حموی و ذهبی هزارمرد نام نیای بزرگ اوست. در بغداد متولد شد. از ابوالقاسم بن حبّابه و ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلّص و دیگر مشایخ وقت حدیث شنید. مدتی خطیب صریفین بود. بارها به بغداد رفت و به روایت احادیث شریف پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده و او را به صدوق بودن ستوده است. ابن هزارمرد از مشایخ حُمیدی، ابوالمُفظفّر سمعانی، هبۀاللّٰه شیرازی، اسماعیل بن سمرقندی، عبدالوهاب انماطی و محمد بن طاهر و دیگران است. وی راوی کتاب «الجَعدیات» از ابوالقاسم بن حَبابه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۴۷ -۱۴۶ /۱۰)، سیر النبلاء (۳۳۲ - ۳۳۰ / ۱۸)، ریحانه (۲۷۲ /۸)، معجم البلدان (۴۵۸ /۳).

ابن‌اورمه‌ی قمی، ابوجعفر محمد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث شیعی. از یاران امام هادی (ع) بود و در روزهایی که امام در زندان سامراء بود ابن‌اورمه به دیدار وی می رفت. به گفته‌ی نجاشی مردم قم به وی نسبت غلوّ داده بودند و تمامی روایات او را موثق نمی‌دانستند. اما توقیع منسوب به امام هادی (ع) او را از تهمت غلوّ مبری می‌نماید. وی از ابن‌سنان و احمد بن نضر و زرعۀ بن محمد و علی بن حسان روایت می‌کرد و حسین بن حسن و سهل بن زیاد و معلی بن محمد از او حدیث شنیدند. از جمله آثارش: «کتاب الاشربۀ»؛ «الایمان والنذور»؛ «التجارات والاجارات»؛ «التجمل والمروۀ»؛ «الجنائز»؛ «کتاب الحدود»؛ «حقوق المؤمن و فضه»؛ «کتاب الخمس»؛ «کتاب مانزل فی القرآن فی القرآن فی امیرالمؤمنین (ع)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۹ /۱۹، ۲۵۵، ۴۶ /۷، ۲۹۶ /۶، ۱۴۹/۵، ۳۵۹، ۳۴۷ /۳، ۵۱۶، ۱۰۶/۲)، رجال الطوسی (۵۱۲)، رجال النجاشی (۲۱۳ -۲۱۱ /۱۲)، الفهرست للطوسی (۲۷۸)، معجم رجال الحدیث (۱۱۹ -۱۱۵ /۱۵).

ابن‌بابویه، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۷۸ ق)، فقیه و محدث امامی. برادر شیخ صدوق. در خاندانی از اهل علم نشو و نما کرد. نزد پدرش و برادرش و حسین بن

احمد بن ادریس و علویه صفار حدیث آموخت. کثرت محفوظات و قدرت حافظه‌اش حیرت‌آور بود. از او روایات بسیاری نقل شده. شریف مرتضی، شریف محمد بن حمزه مرعشی، خزاز، و ابن‌غضائری از وی روایت کرده‌اند. صاحب بن عباد او را بسیار گرامی می‌داشت و چون به حضور صاحب می‌آمد و او را در صدر می‌نشاند. فرزندش، ثقهٔ‌الدین حسن بن حسین، و فرزندزادگانشان تا زمان شیخ منتجب‌الدین جملگی از بزرگان علما و فقها و محدثین بوده‌اند. از آثارش: کتاب «التوحید و نفی التشبیه»؛ کتاب «الردعلی الواقفهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۱۷ -۱۱۶ /۶)، الذریعه (۲۳۵ -۲۳۴ /۱۰ ،۴۸۷ /۴)، روضات الجنات (۳۰۴ -۳۰۳ /۲)، ریاض العلماء (۱۵۰ -۱۴۸ /۲)، ریحانه (۴۰۰ /۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۵ /۴)، لسان المیزان (۵۶۶ /۲)، مجالس المؤمنین (۴۲۹ /۱)، معجم رجال الحدیث (۴۵ -۴۴، ۴۲ /۶)، معجم المؤلفین (۳۰ /۴).

ابن‌بسطام، حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم امامی و محدث. از رجال بنام روزگار غیبت صغری است که با کلینی (م ۳۲۹ ق) و ابن قولویه همطبقه و معاصر بود. وی به دستیاری برادرش ابوعتاب عبداللّه بن بسطام اخبار و احادیث دایر بر طب را که از حضرت رسول (ص) و اهل‌بیت عصمت (ع) روایت شده بود در کتابی به نام «طب الائمهٔ» گردآوری کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۶۰ /۵)، بحارالانوار (۱۱ /۱)، الذریعه (۱۴۰ -۱۳۹ /۱۵)، رجال النجاشی (۱۵ /۲، ۱۳۷ /۱)، روضات الجنات (۳۰۳ -۳۰۱ /۲)، ریحانه (۴۱۳ /۷، ۴۰۰ /۲)، الکنی والالقاب (۲۲۶ /۱)، لسان المیزان (۵۰۸ /۲)، معجم رجال الحدیث (۲۰۲ -۲۰۱ /۵).

ابن‌بُطه قمی، ابوجعفر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، ادیب، محدث، نحوی، لغوی و رجال‌شناس امامی. در روزگار غیبت صغری در قم و بغداد می‌زیست. وی معاصر شیخ کلینی بود. محدثان و رجال‌نویسان شیعی وی را محدث دارای مسامحه می‌دانند و می‌گویند که در روایتهایش احادیث سستی یافت می‌شود. وی از احمد بن محمد بن خالد برقی و حسین به حسن قمی و محمد بن حسن صفّار و محمد بن حسین بن ابی‌الخطاب حدیث شنید. علی بن حاتم از وی روایت کرده است. از آثار وی: «تفسیر اسماء اللّه تعالی و ما یدعی به»، «کتاب قرب الاسناد»، «فهرست ابن‌بطه». نجاشی در کتاب خود آثار دیگری از وی را آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۶۱ /۲)، الذریعه (۷۰ /۱۷، ۳۷۵ -۳۷۴ /۱۶)، رجال النجاشی (۲۸۳ -۲۸۲ /۲)، ریحانه (۴۱۷ /۷)،

طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۴ -۲۵۳ /۴)، الفهرست للطوسی (۳۹)، معجم المؤلفین (۱۴۸ /۹).

ابن‌بُندار قزوینی، ابویوسف عبدالسلام

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۸ -۳۹۳ ق)، مفسر، متکلم و محدث معتزلی. اصلاً قزوینی است و در آنجا به دنیا آمد. ابتدا در زادگاهش به تحصیل پرداخت. وی از شاگردان برجسته قاضی عبدالجبار همدانی بود و در نزد وی کلام خواند و مذهب اعتزال را از او اخذ کرد. در همدان از ابوطاهر بن سَلمهٔ و در اصفهان از ابونعیم، و نیز از اساتید دیگر بهره گرفت. گرانمایه، خوش محضر و ظریف بود. ابوالقاسم بن سمرقندی ابوغالب بن بنّاء، هبهٔ اللّه بن طاووس و اسماعیل بن محمد تیمی و أبوسَعْد بغدادی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سالیان بسیاری در مصر به سر برد. چندی هم در طرابلس (شام) سکنی کرد. از دمشق دیدار کرد و آن شهر را بَلَدِالنَّصْب، شهر دشمنان امیرالمؤمنین و خاندانش (ع) نامید. در اواخر عمر مقیم بغداد شد، و در همان جا درگذشت و در گورستان خیزران دفن شد. ابن‌اثیر تاریخ تولد وی را ۴۱۱ ق ذکر کرده است و در «هدیهٔ العارفین» نیز به تبع آن چنین آمده است. ازآثار وی: «حدائق ذات بهجهٔ»، تفسیر قرآن در سیصد جزء که هفت جزء آن درباره‌ی سوره فاتحه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۳۱ /۴)، سیر النبلاء (۶۲۰ -۶۱۶ /۱۸)، الکامل (۱۷۸ /۸)، کشف الظنون (۶۳۴)، لسان المیزان (۳۶۲، ۳۵۰ -۳۴۷ /۴)، معجم المؤلفین (۲۳۱ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۶۹ /۱).

ابن‌بوذی شیرازی، ابوالقاسم هبهٔ اللّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۸۶ /۴۸۵ ق)، حافظ، محدث و مورّخ. اهل شیراز بود. به دنبال حدیث به شرق و غرب سفر کرد و در خراسان، عراق، مکه، مدینه، یمن، مصر، شام، جزیره، قومس، فارس، خوزستان، جبال، سرحدات و سواحل، از ابوبکر محمد بن حسن شیرازی و احمد بن فضل باطِرقانی و ابوجعفر بن مُسْلِمهٔ و اقران آنها حدیث شنید. نصر مقدسی و هبهٔ اللّه بن طاووس و ابونصر یونارتی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید از محضر او بهره بسیار می‌بردند. در ۳۵۰ ق وارد بغداد شد و در اواخر عمر ساکن مرو شد و در همان جا درگذشت. اثر وی: «تاریخ شیراز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۱ /۹)، سیر النبلاء (۱۹ -۱۷ /۱۹)، الکامل (۱۶۶ /۸)، کشف الظنون (۲۹۶)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۴۸ -۲۴۶)، معجم المؤلفین (۱۴۱ /۱۳).

ابن‌تانه خرجانی، ابونصر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۵ ق)، محدث و قاری. از مردم اصفهان بود. در بغداد از ابوعلی بن شاذان و همتایان او و در اصفهان از ابوبکر بن مردویه و همطبقه او حدیث شنید. وی در اصفهان مجلس املای حدیث داشت. سرانجام در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (۴۱۲ /۲).

ابن‌جراح بغدادی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۴ -۲۴۵ ق)، ادیب، نویسنده، محدث، مفسر و مورخ. از خاندانی ایرانی‌تبار بود. از احمد بن بُدیل قاضی و حسن بن محمد زعفرانی و دیگران حدیث شنید. فرزندش عیسی و ابوالقاسم طبرانی و ابوطاهر ذهلی از او حدیث روایت کرده‌اند. وی وزیر مقتدر و قاهر عباسی بود که امور مالی دولت را سامان داد. مدتی خلیفه او را برکنار کرد و به زندان انداخت و پس از آزادی به ریاست دیوانها منصوب شد. در ۳۱۱ ق او را به مکه، سپس به صنعا تبعید کرد. در ۳۱۲ ق بخشوده و ریاست دیوان اشراف مصر و شام به او سپرده شد. پس از آن در ۳۱۵ ق مجدداً به وزارت رسید، ولی باز بر اثر حسد درباریان خشم خلیفه بر وی نازل شد و او را دستگیر و زندانی کردند. ابن‌جراح از وزرای ایرانی دربار خلفای عباسی بود، که زندگی پر فراز و نشیبی را گذراند، اما در پایان زندگی، در بغداد، محتشم زیست. او را به نیک رفتاری و نیک خلقی ستوده‌اند. هارولدباون خاورشناس انگلیسی کتابی درباره‌ی زندگی وی به نام «زندگی علی بن عیسی و عصر او» به انگلیسی نوشته است. از آثارش: «دیوان رسائل»؛ «معانی القرآن» و تفسیر آن که با همکاری ابوالحسن واسطی و ابن‌مجاهد مقری تألیف شد، «جامع الدعاء»؛ «کتاب الکتّاب و سیاسة المملکة و سیرة الخلفاء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار الوزراء (۱۳۱ -۱۲۶) الاعلام (۱۳۳ /۵)، تاریخ بغداد (۱۶ -۱۴ /۱۲)، روضات الجنات (۲۰۷ -۲۰۶ /۵)، سیر النبلاء (۳۰۱ -۲۹۸ /۱۵)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۱۲ -۲۱۱ ،۶۰)، معجم الادباء (۷۳ -۶۸ /۱۴)، معجم المؤلفین (۱۶۲ -۱۶۱ /۷).

ابن‌جنید رازی، ابوالحسین محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۷ ق)، حافظ، محدث شافعی و مورّخ. در ابتدا معروف به ابن‌رستاقی و یا ابورستاق بود. از مردم ری بود. در خراسان، عراق، شام و مکه حدیث شنید و در دمشق مسکن گزید و به محدث شام معروف شد. اولین استاد وی محمد بن ایوب بن ضُرَیس بود و ابن‌جنید از او و محمد بن حفص مِهْرِقانی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هِسِنجانی و فِریابی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش، تمّام رازی، و عقیل بن عَبدان و ابوالحسن بن جَهْضَم از او روایت کرده‌اند. در دمشق از دنیا رفت. از آثار وی: «مناقب الامام

الشافعی»، در احوال و اخبار شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۳۷ /۲)، سیر النبلاء (۱۸ –۱۷ /۱۶)، کشف الظنون (۱۸۳۹)، معجم المؤلفین (۲۰۷ /۱۰)، هدیة العارفین (۲/ ۴۳).

ابن‌حاتم قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۵۰ ق)، محدث و فقیه شیعی. از محمد بن ابی‌عبداللّٰه اسدی حدیث شنید و از وی نیز روایت می‌کرد. شیخ طوسی او را محدثی ثقه می‌داند، و کتب او را مورد اعتماد توصیف کرده است. ابن‌حاتم از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق و تلعکبری از وی اجازه‌ی روایت گرفتند. ابوعبداللّٰه حسین بن علی بن شیبان قزوینی در ۳۵۰ ق از وی حدیث شنیده است و جعفر بن محمد قولویه و تلعکبری نیز از وی روایت کرده‌اند. ابوعبداللّٰه بن شاذان که از مشایخ نجاشی است از راویان اوست. از آثار وی: حدود سی کتاب به ترتیب کتب فقه، از جمله: کتاب «الوضوء»؛ کتاب «الاذان»؛ کتاب «القبلة»؛ کتاب «الوقت»؛ کتاب «الصلاة»؛ کتاب «الصوم» یا «الصیام»؛ کتاب «الحج» از دیگر آثار وی: کتاب «التوحید والمعرفة»؛ کتاب «العلل»؛ کتاب «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)؛ کتاب «صفات الانبیاء»؛ کتاب «الردّ علی القرامطه»؛ کتاب «الردّ علی اهل البدع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۰۵، ۱۱۱ /۲۵، ۹۲ /۲۱، ۴۱ /۱۷، ۱۴۶ /۱۶، ۳۱۲، ۱۰۲، ۵۸، ۴۷، ۴۴ /۱۵، ۲۶۵ /۱۲، ۲۵۱ /۶، ۴۸۷ /۴، ۴۰۵ /۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۲۳۹ /۱ و قسم ۴۷۹ /۲)، رجال الطوسی (۴۸۲)، معجم رجال الحدیث (۲۳۶ –۲۳۵ /۱۱)، الفهرست للطوسی (۲۱۳).

ابن‌حِبّان تَمیمی بُستی، ابوحاتم محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۵۴ –۲۷۰ ق)، محدّث، مورخ و فقیه شافعی. در خانواده‌ای عرب‌تبار در بُست، بین سجستان و هرات، متولد شد. در خراسان، عراق، شام، حجاز، و مصر حدیث شنید، و استادان بسیاری دید، ولی از ابن‌خزیمه بیشترین تأثیر را پذیرفت. در بازگشت به زادگاهش با حنبلیان به ستیزه پرداخت و به علت نگرش مخالفی که در توحید و نبوت داشت به زندقه متهم شد؛ لذا به سمرقند رفت و در آنجا به واسطه احاطه به حدیث و فقه، منصب قضاوت را به وی سپردند. در سفر به نیشابور خانقاهی در آنجا ساخت. در ۳۴۰ ق به زادگاهش بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. ابوحاتم خانه و کتابخانه خود را وقف دانش پژوهان کرد. از آثار وی: «المُسند الصحیح»، در حدیث که برخی آن را از «سنن ابن‌ماجه» صحیح‌تر می‌دانند؛ «روضة العقلاء»، در ادبیات؛ کتاب«الانواع والتقاسیم» یا «التقاسیم والانواع»، در حدیث؛ «معرفة المجروحین من المحدثین»؛ «وصف العلوم و انواعها»؛ «علل اوهام اصحاب التواریخ»؛ «تاریخ ابن‌حبان»؛ کتاب «الثقات».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۷ -۳۰۶ /۶)، تاریخ اسلام (حوادث ۱۱۴ -۱۱۲ /۳۸۰ -۳۵۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۸۹ -۴۸۸ /۳)، دائرةالمعارف البستانی (۴۳۹ /۱)، ریحانه (۴۶۴ -۴۶۳ /۷)، سیر النبلاء (۱۰۴ -۹۲ /۱۶)، کشف الظنون (۱۴۰۰ ،۱۰۸۷ ،۱۰۷۵ ،۵۲۲ - ۵۲۱ ،۴۶۳ ،۲۷۷)، لسان المیزان (۹ /۶)، لغت‌نامه (ذیل/ابن‌حبان)، معجم البلدان (۴۹۸ -۴۹۳ /۱)، معجم المؤلفین (۱۷۴ -۱۷۳ /۹)، نامه‌ی دانشوران (۳۷۵ -۳۷۱ /۲)، الوافی بالوفیات (۳۱۸ -۳۱۷ /۲)، هدیهٔ العارفین (۴۵ -۴۴ /۲).

ابن‌حَمْشاد نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۸ -۲۵۸ ق)، حافظ و محدث. شیخ نیشابور بود. از حسین بن فضل مُفَسّر و فضل بن محمد شعرانی و ابراهیم بن دَیْزیل و همطبقه آنان حدیث شنید و برای استماع حدیث سفرهای بسیار کرد. احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری مدتی ملازم و معاشر وی بود. ابوعبداللَّه حاکم و ابواحمد حاکم و ابوعبداللَّه بن مَنده از شاگردان وی می‌باشند. فرزندش، عبداللَّه بن علی، گوید که یاد ندارم پدرم شبی قیام و نیایش شبانه را ترک کرده باشد. در «سیر اعلام النبلاء» وی را تحت نام علی بن حمشاد آورده. از آثار وی: «المسند الکبیر»، در ۴۰۰ جزء؛ «الانوار» در ۲۶۰ جزء؛ «تفسیر القرآن»، ۲۳۰ جزء در ده مجلد؛ «الاحکام» در ۲۶۰ جزء.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴۲ /۵)، سیر النبلاء (۴۰۰ -۳۹۸ /۱۵)، معجم المؤلفین (۸۵ /۷)، هدیهٔ العارفین (۶۷۹ /۱).

ابن‌حمّویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبداللَّه

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۴۲ -۵۷۳ /۵۷۲ -۵۶۶ ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در ۵۹۳ ق به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا ۶۰۰ ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبداللَّه بن سلیمان بن حوط اللَّه انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید منذری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالک والممالک»؛ «السیاسهٔ الملوکیه»؛ «المونس فی اصول الاشیاء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحلهٔ المغربیهٔ» یا «رحلهٔ الی المغرب».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۸ /۴)، ایضاح المکنون (۴۷۳، ۱۰۲، ۳۲ /۲، ۵۵ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۴۴۹ -۴۴۸ /۱)، سیر النبلاء (۹۷ -۹۶ /۲۳)، معجم المؤلفین (۹۶ /۶)، هدیهٔ العارفین (۴۶۱ /۱).

ابن‌حمّویه جوینی، صاحب، فخرالدین، ابوالمظفر یوسف

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۴۷ -۵۸۲ ق)، ادیب، شاعر و محدث. اصل وی از جوین نیشابور بود. در دمشق به دنیا آمد و در آنجا و مصر حدیث شنید. از ۶۲۴ ق به خدمت محمد بن محمد، فرمانروای ایوبی دمشق، درآمد و تا زمان مرگ او با وی همکاری داشت. در ۶۴۰ ق سلطان نجم‌الدین ایوب او را زندانی کرد. ابن‌حمویه تا ۶۴۳ ق در زندان به سر برد. سلطان در این سال وی را از بند رها کرد و فرماندهی سپاه خود را به او داد. پس از درگذشت نجم‌الدین، اروپائیان بر «دمیاط» دست یافتند که ابن‌حمویه در جنگ با آنها کشته شد و جنازه‌ی وی به مصر برده شد. از آثارش: «تقویم الندیم و عقبی النعیم المقیم»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۵ / ۱۰، ۳۲۹ -۳۲۸ /۹)، کشف الظنون (۴۷۰)، معجم المولفین (۳۳۱ /۱۳).

ابن‌حیدر قزوینی، ابوالقاسم عبداللّه، عبیداللّه

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۸۲ ق)، فقیه و محدث شافعی. در قزوین متولد شد. به خراسان مهاجرت و در محضر پیشگامان فقه شافعی آنجا تلمذ کرد. وی از زاهر شحّامی و فُراوی و یوسف همدانی حدیث شنید. سپس به همدان رفت و در آنجا مسکن گزید و همان جا درگذشت. کتابی به نام «المشیخهٔ»، در شرح زندگی استادانش نوشت. از دیگر آثارش: «اربعون حدیثاً»؛ «تصنیف فی الاصلین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۴ /۴)، لسان المیزان (۷۶۵ -۷۶۴ /۳)، معجم المؤلفین (۵۲ /۶)، هدیهٔ العارفین (۴۵۷ /۱).

ابن‌حَیُّویه نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۶۶ -۲۷۶ ق)، محدث و قاضی. در کودکی به مصر رفت و در همان جا ساکن شد. از عمویش، یحیی بن زکریای نیشابوری اعرج، از بکر بن سهل دمیاطی، و نسائی صاحب «سنن» و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبدالغنی و علی بن محمد خراسانی و هارون بن یحیی طحّان و دیگران از وی روایت کرده‌اند. ابن‌ماکولا او را ثقه‌ای دانا و بزرگ توصیف کرده است. از آثار وی: رساله‌ای در «من وافقت کنیته کنیهٔ زوجه من الصحابهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۷ /۷)، سیر النبلاء (۱۶۰ /۱۶)، معجم المؤلفین (۲۱۵ /۱۰).

ابن‌خراسانی، ابوالعزّ محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۷۶ -۴۹۴ ق)، شاعر، نحوی، عروضی و محدث. وی نزد ابومنصور جوالیقی به تحصیل پرداخت. از ابوالحسین طیوری و ابوسعد بن خشیش حدیث شنید و ابن‌الاخضر و ابوالفتوح بن حصری از وی روایت کرده‌اند. وی علاقه‌ی وافری به علم عروض داشت و در سرودن شعر بسیار توانا و استاد بود. در پایان عرم دچار پریشانی حواس شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، در پنج مجلد؛ «النوادر»؛ «العروض» و چندین اثر دیگر در فنون ادبی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۲ /۷)، ایضاح المکنون (۱۰۰ /۲)، ریحانه (۴۹۷ -۴۹۶ /۷)، سیر النبلاء (۸۳ -۸۲ /۲۱)، کشف الظنون (۷۶۵)، لسان المیزان (۵۱۰ /۶)، معجم الادباء (۴۷ -۴۶ /۱۹)، معجم المؤلفین (۳۰۴ /۱۱)، الوافی بالوفیات (۱۵۰ /۱)، هدیهٔ العارفین (۹۸ /۲).

ابن‌خِراش خراسانی، ابوجعفر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۳ /۲۴۲ ق)، محدث. در بغداد می‌زیست. از عبدالرحمان بن مهدی، وهب بن جریر، شبابهٔ بن سوار، ابوعامر عقدی، عمرو بن عاصم و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری، ترمذی، عبید عجلی، عبداللّٰه بن احمد و سراج از وی روایت کرده‌اند. برخی رجال‌نویسان وی را شیعه دانسته‌اند و بر ثقه بودن وی تأکید دارند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۹۳ /۲)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۴۸ /۱)، تاریخ بغداد (۸۰ -۷۸ /۴)، تهذیب التهذیب (۲۳ /۱)، سیر النبلاء (۱۵۸ -۱۵۷ /۱۲).

ابن‌خِراش مروزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۳ ق)، محدث شیعی. اصل او از مرو است. به گفته خطیب بغدادی او یکی از جویندگان حدیث در آفاق بود که به حفظ و شناخت و فهم صحیح حدیث و رجال موصوف می‌باشد. در طلب حدیث رنج فراوان کشید و شهرهای خراسان، عراق، حجاز، شام و مصر را دید. بکر بن محمد بن حمدان مروزی از وی نقل کرده که گفت: در راه تحصیل حدیث در تنگناهای طرق ارتباطی و کمبود آب پنج بار مجبور شدم تا ادرار خود را بیاشامم. وی از خالد بن یوسف سمتی و عبدالجبار بن علاء مکی و ابوحفص فلّاس و علی بن خَشْرم مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و بسیاری از همطبقه آنان حدیث شنیده است. او از مشایخ ابن‌عُقده و بکر بن محمد صیرفی مروزی و ابوسهل قطان و دیگران است. عبدالملک بن محمد جرجانی گوید که پرحافظه‌تر از ابن‌خراش ندیده است. او در بغداد درگذشت، اما ابوبکر طرسوسی معتقد است که ابن‌خراش در طرسوس در سال ۲۹۴ ق درگذشته.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۲۱۴ -۲۱۳ /۲۹۰ -۲۸۱)، تاریخ بغداد (۲۸۲ -۲۸۰ /۱۰)، سیر النبلاء (۵۱۰ -۵۰۸ /۱۳)، لسان المیزان (۳۲۴ -۳۲۲ /۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵۴ /۹).

ابن‌خُزَیمه، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۱ -۲۲۳ ق)، فقیه و محدث شافعی. اهل نیشابور و در آنجا پیشوای دینی بود. به عراق، شام، عربستان و مصر سفر کرد. از اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید و عتبه مروزی و علی بن حُجر و اسحاق بن شاهین و دیگران حدیث شنید و استادان بسیاری دید و خود استاد محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم بُستی و اسحاق نَسوی و ابن‌بالویه و ابواحمد حاکم و ابوالحسن آبری و بسیاری دیگر بود. آثارش را بیش از ۱۴۰ مجلد دانسته‌اند، از آن جمله: کتاب «صحیح ابن‌خزیمه» یا «مختصر المختصر من المسند الصحیح عن النبی (ص)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۳ /۶)، تاریخ نیشابور (۱۲۰ -۱۱۹)، الجرح والتعدیل (ج ۳، ق ۱۹۶ /۲)، دائرةالمعارف البستانی (۴۵۹ /۱)، ریحانه (۴۹۹ /۷)، سیر النبلاء (۳۸۲ -۳۶۵ /۱۴)، کشف الظنون (۱۴۰۶، ۱۰۷۵)، الکنی والالقاب (۲۷۶ /۱)، معجم المؤلفین (۴۰ -۳۹ /۹)، الوافی بالوفیات (۱۹۶ /۲)، هدیة العارفین (۲۹ /۲).

ابن‌خسرو بلخی، ابوعبداللّه حسین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۲۰ ق)، محدث. معروف به سمسار حنفی. از حمیدی و مالک بانیاسی و ابوالحسن انباری و عبدالسلام قزوینی و عبدالواحد بن فهد علّاف و بسیاری دیگر حدیث شنید و ابن‌جوزی و ابن‌عساکر از وی روایت کرده‌اند. ابن ابی‌طی او را در رجال شیعه ذکر کرده و گوید که او کتابی در «مناقب اهل‌بیت (ع)» و نیز در «کلام ائمه (ع)» نوشته است. به وی نسبت اعتزال نیز داده‌اند و صاحب «اعیان الشیعه» گوید که چنین نسبتی ناشی از خلط بین تشیع و اعتزال به خاطر اشتراک پاره‌ای از اصول می‌باشد. از آثارش: جمع‌آوری «مسند ابی‌حنیفه» در دو مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۵۴ /۶)، سیر النبلاء (۵۹۳ -۵۹۲ /۱۹)، کشف الظنون (۱۶۸۱)، لسان المیزان (۵۷۸ -۵۷۷ /۲)، معجم المؤلفین (۵۰ /۴)، الوافی بالوفیات (۳۹ -۳۸ /۱۳).

ابن‌داوود قمی، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۸ ق)، فقیه امامی و محدث. وی از فقها و مشایخ حدیث امامیه در قم بود. از قم به بغداد رفت و در آنجا به نشر حدیث پرداخت. ابن‌داوود ممدوح نجاشی و علامه و دیگر علمای رجال بود. شیخ مفید و احمد بن عبدون و ابوعبداللّه غضائری و ابن‌نوح سیرافی از وی روایت کرده‌اند. ابن‌غضائری می‌گوید: «افقه و احفظ از ابن‌داوود و اعرف نسبت به حدیث از او ندیدم». وی در بغداد درگذشت و در مقابر قریش دفن شد. از آثار وی: «کتاب البیان عن حقیقهٔ الصیام»؛ «الحدیثین المختلفین»؛ «الذخائر»؛ کتاب بزرگ «المزار»؛ «الممدوحین والمذمومین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۲ /۶)، اعیان الشیعه (۶۵ /۹)، ایضاح المکنون (۲۰۵ /۱)، رجال الطوسی (۵۱۱)، رجال النجاشی (۳۰۵ - ۳۰۴ /۲)، ریحانه (۵۱۴ /۷)، الذریعه (۲۲۴ /۲۲، ۳۲۰ /۲۰، ۵ /۱۰، ۱۷۱ /۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۳۶ /۴)، فوائد الرضویه (۳۸۸)، الفهرست للطوسی (۲۷۰)، الکنی والالقاب (۲۸۳ -۲۸۲ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌داوود)، معجم المؤلفین (۲۵۹ /۸)، هدیهٔ العارفین (۴۸ /۲).

ابن‌رازی، ابومحمد جعفر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث امامی. ساکن ری بود. پدرش محدثی ثقه بود و از مشایخ ابن‌رازی محسوب می‌شود. از دیگر استادان او محمد حمیری، سهل دیباجی، محمد بن همام اسکافی و محمد بن مظفر مصری می‌باشند. وی از مشایخ روایت شیخ صدوق است، و به نوبه‌ی خود، تفسیر امام حسن عسکری (ع) را از صدوق روایت کرده است. به گفته‌ی صاحب «روضات»، از کتب ابن‌رازی استفاده می‌شود که نامبرده از صاحب بن عباد روایت می‌کرده و ممکن است پاره‌ای از مقامات علمی را از او بهره‌مند شده باشد. ابن‌داوود او را دانشمندی ثقه می‌داند و شیخ طوسی او را در ردیف کسانی آورده است که مستقیماً از معصوم روایت نکرده‌اند. در «رجال الطوسی» و «رجال ابن‌داود» تحت نام جعفر بن علی بن احمد آورده شده است. محدث نوری معتقد است که شرح حال‌نویسان در مورد ابومحمد جعفر بن احمد قمی اهمال کرده‌اند و در «نَفِس الرحمان» از علمای رجال گذشته و حال تعجب می‌کند که چگونه به شرح حال او نپرداخته و از این مهم غفلت کرده‌اند. او را تصانیف بسیاری است. سید بن طاووس در «الدروع الواقیه» و شیخ ورام در «تنبیه الخواطر» و ابن‌فهد در «التحصین» و «عدهٔ الداعی» از کتب او نقل کرده‌اند، و کراجکی در کتاب «الفهرس» ذکر کرده که وی در قم و ری ۲۲۰ کتاب تصنیف کرده است. از جمله آثار وی: «ادب الامام والمأموم»؛ «المانعات من دخول الجنهٔ» یا «الاعمال المانعهٔ من دخول الجنهٔ»؛ «جامع الاحادیث النبویهٔ»، مشتمل بر هزار حدیث نبوی به ترتیب حروف هجا؛ «المنبی عن زهد النبی (ص)»؛ «الغایات»؛ «المسلسلات» یا «مسلسلات الاخبار»، شامل کلیه‌ی وقایعی است که در تمام طبقات اسنادش نامعصوم، لفظ خاص تکرار شده؛ «العروس»، در فضل و آداب روز جمعه؛ «نوادر الاثر فی علی (ع) خیرالبشر»، که در آن حدیث نبوی «علیٌّ خَیرُ البَشَر» را از، بیش از، ۷۰ طریق آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۳ -۸۲ /۴)، الذریعه (۲۱ /۲۱، ۳۱ -۳۰ /۱۹، ۳۱ /۵، ۳۸۶ /۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۸۶ /۱)، رجال

الطوسی (۴۵۷)، روضات الجنات (۱۷۰ -۱۶۸ /۲)، ریحانه (۵۲۸ /۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۹ -۶۸ /۴)، فوائد الرضویه (۶۱ - ۵۹)، لغت‌نامه (ذیل/ جعفر)، معجم رجال الحدیث (۸۳ -۸۲ /۴)، معجم المؤلفین (۱۳۳ -۱۳۲ /۳)، نفس الرحمان (۹۰ -۸۸).

ابن‌راهویه، ابویعقوب اسحاق

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۳۸ /۲۳۷ -۱۶۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه شافعی. اهل مرو بود. وجه تسمیه‌ی اسم او بدان سبب است که پدر ابن‌راهویه، ابراهیم، در راه مکه متولد شده بود. وی به عراق، حجاز، یمن و شام سفر کرد. احمد بن حنبل او را ستوده و گفته که برای اسحاق در جهان نظیری نیست. احمد حنبل و یحیی بن معین و صاحبان «صحاح»: بخاری، مسلم، ترمذی، ابوداوود و نسائی از او حدیث نقل کرده‌اند. وی به همراه عده‌ای از محدثان در نیشابور با امام رضا (ع) دیدار کرد و از امام حدیث «سلسلهٔ الذهب» را شنید. در مکه با شافعی مناظره کرد. وی حافظه‌ی شگفت‌انگیزی در حفظ حدیث داشت، چنانکه گویند هفتاد هزار حدیث حفظ بود و درباره‌ی یک صد هزار حدیث مذاکره کرد، لذا ذهبی از او به عنوان «سید الحفّاظ» نام می‌برد. وی در پایان عمر در نیشابور ماندگار شد و در همان جا درگذشت. در تاریخ تولد و وفات او اختلافاتی هست، ابن‌خلکان تاریخ تولد وی را بین ۱۶۱ تا ۱۶۳ ق و وفاتش را میان ۲۳۷ و ۲۳۸ ق می‌داند؛ در «طبقات الحنابله» تولد وی در ۱۶۶ و وفاتش در ۲۴۳ ق ذکر شده است. از آثار او: کتاب «التفسیر»؛ کتاب «المسند»؛ کتاب «السنن»، در فقه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۴ /۱)، تاریخ اسلام (حوادث ۹۰ -۸۰ /۲۴۰ -۲۳۱)، تاریخ بغداد (۳۵۵ -۳۴۵ /۶)، تاریخ الکبیر (۳۸۰ - ۳۷۹ /۱)، تهذیب التهذیب (۱۹۸ -۱۹۷ /۱)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۲۱۰ -۲۰۹ /۱)، حلیه الاولیاء (۲۳۸ -۲۳۴ /۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۵۷۳ /۴)، دائرهٔالمعارف البستانی (۴۸۶ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌راهویه)، روضات الجنات (۷ -۵ /۲)، ریحانه (۵۳۱ - ۵۳۰ /۷)، سیر النبلاء (۳۸۳ -۳۵۸ /۱۱)، الفهرست لابن‌الندیم (۴۱۸)، کشف الظنون (۱۶۸۵ -۱۶۷۸، ۴۴۲)، الکنی والالقاب (۲۹۰ /۱)، لسان المیزان (۲۰۵ /۸)، معجم المؤلفین (۲۲۸ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۳۸۲ -۳۷۵ /۲)، الوافی بالوفیات (۳۸۸ - ۳۸۶ /۸)، وفیات الاعیان (۲۰۱ -۱۹۹ /۱)، هدیهٔ الاحباب (۶۰ -۵۹).

ابن‌رزین رازی اصفهانی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۳ ق)، قاری، نحوی و محدث. اصل وی از اصفهان بود. در ری متولد شد. نزد نُصیر و خلّادبن خالد قرآن آموخت. در عربیت و قراآت استاد و راوی حدیث بود. از آثار وی: «الجامع»، در قرائت، «رسم القرآن»؛ «العدد»؛ کتابی در «جواز قراءهٔ القرآن علی طریق المخاطبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۳ /۷)، ری باستان (۳۷۸ /۲)، معجم المؤلفین (۱۰۳ /۱۱)، الوافی بالوفیات (۲۹۴ /۴).

ابن‌رفاعه‌ی هاشمی، ابوالخیر زید

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۴۰۰ ق)، فیلسوف و محدث. از مردم ری بود و سالیان بسیاری در بصره زیست. او در شهرهای جبال و خراسان از ابن‌درید و ابوبکر بن انباری و دیگران حدیث نقل کرد. ابن‌یزداد قاری از او حدیث روایت کرده است خطیب بغدادی او را مورد اعتماد نمی‌داند. در نگارش «رسائل» اخوال الصفا همکاری داشت. از آثارش: «اربعین حدیثاً»؛ «جوامع اصلاح المنطق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۸ /۳)، تاریخ بغداد (۴۵۱ -۴۵۰ /۸)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۲۰)، دایرةالمعارف فارسی (۶۹ /۱)، الذریعه (۳۸۴ /۵)، لسان المیزان (۱۹۶ /۳)، لغت‌نامه (ذیل/ زید)، معجم المؤلفین (۱۹۰ /۴).

ابن‌زیاد نیشابوری، ابوبکر عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۲۴ -۲۳۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. مسافرتهای بسیار به مصر و شام و عراق کرد و در بغداد اقامت گزید. نزد مزنی و ربیع و ابن‌عبدالحکم فقه آموخت. از محمد بن یحیی ذُهْلی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن ازهر نیشابوری، و عبداللّه بن هاشم طوسی و ابوزرعه رازی و ابن‌حاتم و ابن‌واره و بسیاری دیگر حدیث شنید. وی پیشوای شافعیان عراق در زمان خود بود. ابن‌عقده، ابوعمر بن حیویه، ابن‌شاهین و دارقطنی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی از او به عنوان افقه‌المشایخ نام می‌برد. در نیشابور درگذشت. از آثار وی: «کتاب الربا»؛ افزوده‌هایی بر «مختصر» مزنی، در فروع فقه شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۳ /۴)، تاریخ بغداد (۱۲۲ -۱۲۰ /۱۰)، سیر النبلاء (۶۸ -۶۵ /۱۵)، کشف الظنون (۱۶۳۶)، معجم المؤلفین (۱۱۹ /۶)، هدیة العارفین (۴۴۵ /۱).

ابن‌ساربان، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۳۰ -۳۴۷ ق)، عالم امامی و محدث شیعی. اصلش از قم بود، در شیراز متولد شد. به بغداد رفت و تا پایان عمر در همان جا اقامت کرد. وی از شاگردان علی بن هارون کرمانشاهی، ابوسعید سیرافی و ابوعبیداللّه مرزبانی بود و از ایشان حدیث شنید. ابن‌ساربان از اساتید و مشایخ حدیث خطیب بغدادی است. از متنبی «دیوان» شعرش را شنیده بود و خطیب بغدادی تمام «دیوان» را نزد وی خواند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۱/ ۳۵۱)، ریحانه (۷/ ۵۵۷)، لسان المیزان (۷۴۲ –۷۴۱ /۴).

ابن‌سالبه، ابوالفتح عبدالسلام

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۳ ق)، صوفی و محدث. پدرش ابوالحسین احمد سالبه نیز از مشایخ بزرگ صوفیه در فارس بود. ابن‌سالبه در طلب حدیث به عراق و شام سفر کرد و در مصر از ابوعبداللّه بن نظیف و در اصفهان از ابوبکر بن زیده و در بغداد از ابوالقاسم بن بشران و ابوعلی بن شاذان حدیث شنید. وی مدتی ملازم شیخ ابواسحاق کازرونی بود. یحیی بن عبدالوهاب بن منده از جمله کسانی بود که از وی حدیث روایت کرده‌اند. در فارس درگذشت و در تل بیضا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :شیرازنامه (۱۴۹ –۱۴۸)، الکامل (۱۲۹ /۸)، کشف المحجوب (۲۱۵)، نامه‌ی دانشوران (۲۲۸ /۷).

ابن‌سُرَیج، ابوالعباس احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۰۶ /۳۰۵ –۲۴۹ ق)، متکلّم، محدث و فقیه شافعی. معروف به باز اشهب. از مردم شیراز و پس از اصحاب خاص شافعی، بزرگ‌ترین عالم فرقه‌ی شافعی بود. در جوانی مدتی در شیراز منصب قضاء داشت. نزد عثمان بن سعید انماطی درس خواند. با محمد بن داوود بن خلف در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مباحثه داشت. علی بن عیسی خواست که وی را قاضی بغداد کند و او نپذیرفت. مدتی در درسهای جنید حاضر شد، ولی به تصوف گرایشی نشان نداد. در قضیه‌ی منصور حلاج بی‌طرف ماند و از دادن فتوا خودداری کرد. در بغداد تدریس می‌کرد. و همان جا درگذشت. بیش از چهار صد اثر به او نسبت می‌دهند که ظاهراً تعداد کمی از آنها باقی مانده است. از آن جمله: کتاب «الانتصار»؛ کتاب «الزیادات»؛ کتاب «الودایع»، در امانات؛ کتاب «المختصر فی الفقه»؛ کتاب «العین والدین»؛ کتاب «الرد علی محمد بن حسن»؛ کتاب «الرد علی عیسی بن ابان» عالم حنفی، کتاب «جواب کاشانی». در ترجمه‌ی «الفهرست» ابن‌ندیم، و نه در اصل کتاب به عربی، و همچنین در «کشف الظنون» ذیل کتاب «العین والدین» و نیز در متن و پانوشت «فارسنامه» از او به عنوان ابن‌شریح یاد شده است که با توجه به دیگر منابع، ضبط ابن‌سریج صحیح‌تر به نظر می‌آید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۷۹ –۱۷۸ /۱)، تاریخ بغداد (۲۹۰ –۲۸۷ /۴)، تاریخ نجوم اسلامی (۲۸۶)، دائرة‌المعارف البستانی (۲۱۶ – ۲۱۵ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶۲۷ –۶۲۶ /۴)، روضات الجنات (۲۱۸ –۲۱۶ /۱)، ریحانه (۲۲۰ /۱)، سیر النبلاء (۲۰۴ –۲۰۱ /۱۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۶)، الفهرست لابن الندیم (۳۰۰ –۲۹۹)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۹۲)، الکنی والالقاب (۳۰۶ /۱)، کشف الظنون (۲۰۰۵، ۱۴۴۴، ۱۲۵۸، ۱۲۵۷–۷۰۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌سریج)، معجم المؤلفین (۳۲ –۳۱ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۲۰۹ –۱۹۶ /۱)، الوافی بالوفیات (۲۶۱ –۲۶۰ /۷)، وفیات الاعیان (۶۷ –۶۶ /۱)، هدیة العارفین (۵۷ /۱).

ابن‌سَلْم رازی اصفهانی، ابویحیی عبدالرحمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۱ -۲۱۱ ق)، عالم، حافظ، محدث و مفسر. در ری متولد شد. وی امام مسجد جامع اصفهان بود. از سهل بن عثمان و عبدالعزیز بن یحیی و حسین بن عیسی زُهری روایت کرده، و قاضی ابواحمد عسّال و ابوالقاسم طَبَرانی و ابوالشیخ بن حَیّان و عبدالرحمان بن سیاه از وی حدیث شنیدند. از آثارش: «المسند»، در حدیث؛ «التفسیر»، تفسیری بر قرآن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۹ /۴)، ری باستان (۳۱۹ /۲)، سیر النبلاء (۵۳۱ -۵۳۰ /۱۳)، معجم المؤلفین (۱۷۵ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۱۳ /۱).

ابن‌سَلَمه‌ی نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۶ ق)، حافظ و محدث. وی مسلم بن حجاج نیشابوری را در سفر بلخ و بصره همراهی کرد. از قُتَیْبه و اسحاق بن راهوَیه و محمد بن مِهران جَمّال و ابوکُریب و ابن‌حمید رازی و محمد بن اسلم طوسی حدیث شنید. ابن‌واره رازی و ابوزُرعَه رازی و ابوحاتم رازی و علی بن عیسی از وی روایت کرده‌اند. او کتابی به نام «صحیح» در حدیث دارد که به سبک «صحیح مسلم» گردآوری شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۲۸ /۱)، تاریخ بغداد (۱۸۷ -۱۸۶ /۴)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۵۴ /۱)، سیر النبلاء (۳۷۳ /۱۳).

ابن‌سیّار مروزی، ابوالحسن احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۶۸ -۱۹۸ ق)، فقیه، محدث شافعی و مورّخ. در مرو متولد شد. برای استماع حدیث بسیار سفر کرد و از اسحاق بن راهویه و عَبدان بن عثمان مروزی و عفان بن مسلم و از همطبقه آنان در خراسان و عراق و حجاز و شام و مصر حدیث شنید. ابن‌سیار در علم و پارسایی بلند آوازه بود و در روزگار خود با ابن‌مبارک مقایسه می‌شد و در میان معاصران خود حرمت و احترام فراوانی داشت. نسایی در «صحیح» خود و نیز محمد بن اسماعیل یخاری و محمد بن نصر مروزی و ابن‌خُزیمه و محمد بن عقیل بلخی و حاجب طوسی و دیگر خراسانیان از وی روایت کرده‌اند. رجال‌شناسان او را ثقه توصیف کرده‌اند. وی یکی از کسانی است که فقه شافعی را در خراسان پراکنده کرد. از آثار وی: کتابی در «اخبار مرو» یا «تاریخ مرو»؛ «فتوح خراسان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۵۳ /۱)، تاریخ بغداد (۱۸۹ -۱۸۷ /۴)، تهذیب التهذیب (۳۴ -۳۳ /۱)، سیر النبلاء (۶۱۱ - ۶۰۹ /۱۲)، کشف الظنون (۳۰۳)، معجم المؤلفین (۲۴۱ /۱).

ابن‌شاذان قمّی، ابوالحسن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۲۰ ق)، فقیه و محدث امامی. ابن‌قولویه دایی او یا دایی پدر اوست. وی از راویان ابن‌بابویه صدوق و از مشایخ علامه ابوالفتح کراجکی و نجاشی است. کراجکی در ۴۱۲ ق در مکه معظمه، در مسجدالحرام، کتاب «مناقب» را بر او خواند. آثار وی: «ایضاح دفائن النواصب»؛ «کتاب المناقب» یا «المأة منقبة» یا «مناقب امیرالمؤمنین (ع)»، حاوی صد منقبت از طریق عامه، معروف به «مناقب ابن شاذان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۰۲ -۱۰۱ /۹)، الذریعه (۳۱۶ /۲۲، ۳ -۲ /۱۹، ۴۹۴ /۲)، روضات الجنات (۱۷۷ -۱۶۷ /۶)، ریاض العلماء (۲۷ -۲۶ /۵)، ریحانه (۴۲ /۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۵۱ -۱۵۰ /۵)، فوائد الرضویه (۳۹۱ -۳۹۰)، الکنی والالقاب (۳۲۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن شاذان)، هدیهٔ الاحباب (۶۸).

ابن‌شاذان نیشابوری، ابومحمد فضل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۰ ق)، محدث، کلامی و فقیه شیعی. نیاکانش از قبیله‌ی ازد یمن بودند و پس از فتح خراسان به آنجا آمدند. پدرش نیز از فقهای شیعه و از یاران یونس بن عبدالرحمان بود. خود وی از اصحاب امام جواد، امام هادی و امام حسن عسکری (ع) بود. برخی از محدثین وی را از اصحاب امام رضا (ع) نیز دانسته‌اند. یک بار زمانی که پوشنجی در محضر امام حسن عسکری (ع) در حال خارج شدن بود، یکی از کتابهای فضل بن شاذان را که با خود داشت از دستش بر زمین افتاد. امام وقتی کتاب را مشاهده می‌کند از آن تعریف و نویسنده‌ی آن را دعا می‌کند. عبداللّه بن طاهر ذوالیمینین امیر خراسان فضل را به جرم تشیع به بیهق تبعید کرد، اما پس از چندی از او دلجویی کرد. ابن‌داوود و کشّی و نجاشی و طوسی او را از ثقه‌ترین محدثان عصر می‌دانند و ابن‌ندیم از او به عنوان یکی از پیشوایان در قرآن و روایات نام می‌برد. فضل به هنگام حمله‌ی خوارج به بیهق از آنجا بیرون رفت و در راه بیهق به نیشابور درگذشت. آرامگاه وی در یک فرسنگی نیشابور است. علی بن محمد بن قتیبه نیشابوری، محمد بن اسماعیل بندقی نیشابوری، سهل بن بحر فارسی و برادرانش علی و محمد از شاگردان وی بودند. شمار آثار وی را بیش از ۱۸۰ تصنیف و تألیف دانسته‌اند، و نجاشی چهل و هشت اثر وی را نام برده است. از آن جمله: «اثبات الرجعهٔ»؛ «التوحید»؛ «تبیان اصل الُضلالهٔ» که نجاشی از آن به نام «تبیان اهل الضلالهٔ» یاد کرده؛ «حذو النعل بالنعل»؛ «فرائض الکبیر»؛ «فرائض الاوسط»؛ «فرائض الصغیر»؛ «فضائل امیرالمؤمنین (ع)»؛ «کتاب الاعراض والجوهر»؛ «کتاب الایمان»؛ «ایضاح»، در رد فرق مختلف و یکی از کتب مهم و تقریباً کامل‌ترین اثر به جا مانده از فضل

بن شاذان؛ «کتاب الطلاق»؛ «کتاب الملاحم»؛ «کتاب النجاح»؛ «کتاب التفسیر»؛ «کتاب القراآت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵۵ /۵)، ایضاح المکنون (۶۷۵ ،۵۱۳ ،۴۷۴ ،۴۴۵ ،۳۴۲ ،۳۳۶ ،۳۳۴ ،۳۲۵ ،۳۲۱ ،۳۱۵ ،۳۱۳ ،۳۱۲ ،۳۰۳ ، ۲۹۲ ،۲۸۴ ،۲۸۲ ،۲۷۷ ،۲۶۹ ،۱۹۷ ،۱۸۵ ،۱۸۴ /۲ ، ۴۰۰ ،۲۲۳ ،۲۳ /۱)، الذریعه (۲۹۰ ،۲۸۸ ،۲۸۵ ،۱۴۵ ،۶۴ –۶۳ /۲۴ ،۳۷۳ ،۳۵۹ ، ۳۵۶ ،۳۴۳ ،۳۳۹ ،۳۳۶ / ۲۰ ،۶۷ /۱۹ ،۳۲۵ /۱۸ ،۵۲ ،۱ /۱۷ ،۱۴۷ ،۷۸ /۱۶ ،۵۱۰ ،۴۹۱ – ۴۹۰ /۲ ،۹۳ /۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۲۷۳ – ۲۷۲ /۱)، رجال الطوسی (۴۳۴ ،۴۲۰)، رجال الکشّی (۵۴۵ –۵۳۷)، رجال النجاشی (۱۶۹ –۱۶۸ /۲)، ریحانه (۴۲ –۴۱ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۲۱ –۴۲۰ ،۶۱ ،۴۵ ،۴۴)، الفهرست للطوسی (۲۵۵ –۲۵۴)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌شاذان)، الملل والنحل (۱۵۱)، مجالس المؤمنین (۴۰۴ –۴۰۰ /۱)، معجم المؤلفین (۶۹ /۸)، معجم رجال الحدیث (۳۰۱ –۲۸۹ /۳)، مفاخر اسلام (۱۶۴ –۱۲۷ /۱)، هدیهٔ العارفین (۸۱۸ –۸۱۷ /۱).

ابن‌شاذان، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۳ –۲۹۸ ق)، محدث. معروف به ابوبکر بزاز. در بغداد متولد شد. نیاکان وی از مردم دورق اهواز بودند. از ابوالقاسم بغوی، ابوبکر بن دُرید، ابوذر بن باغندی، احمد بن سلیمان طوسی و نفطویه نحوی و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش، ابوعلی بن شاذان، دارقطنی و تنوخی و جوهری از وی روایت کرده‌اند. او محدث بغداد در زمان خود بود. ابن‌شاذان به مصر و دیگر جای‌ها مسافرت تجاری داشت و تجارت نوعی پارچه به نام بَز می‌کرد و لذا بزاز لقب گرفت. او در این سفرها از شیوخ حدیث شنید و از آنان نوشت. از آثار وی: «مسلسات»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۸۳ /۱)، تاریخ بغداد (۲۰ –۱۸ /۴)، سیر النبلاء (۴۳۰ –۴۲۹ /۱۶)، معجم المؤلفین (۱۳۶ /۱).

ابن‌شاذکونی اصفهانی، ابوایوب سلیمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۴ ق)، محدث شیعی. در بصره به دنیا آمد. از حفص بن غیاث، سفیان بن عیینه و ابوبصیر و حماد بن عیسی و بسیاری دیگر از شاگردان امام صادق (ع) حدیث شنید. ابن‌سماعه، کُدیمی، علی بن محمد کاشانی، قاسم بن محمد اصفهانی، ابراهیم بن محمد اصفهانی و اسید بن عاصم اصفهانی از شاگردان وی می‌باشند. وی به بغداد رفت وارد شد احمد بن حنبل به عمرو ناقد گفت که با هم به مجلس سلیمان برویم تا نقد الرجال بیاموزیم. او سپس به اصفهان رفت و در آنجا ساکن شد و حدیث گفت. نجاشی و علی بن ابراهیم وی را محدثی ثقه می‌دانند، اما برخی رجال‌نویسان شیعه او را در شمار محدثان ضعیف نام برده‌اند. در اصفهان درگذشت. وی کتابی در حدیث داشته که از میان رفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۹۸ /۷)، تاریخ بغداد (۴۸ –۴۰ /۹)، الجرح والتعدیل (ج ۲، ق ۱۱۵ –۱۱۴ /۱)، رجال النجاشی (۴۱۶ –۴۱۵ /۱)، سیر النبلاء (۶۸۴ –۶۷۹ /۱۰)، الکامل (۲۸۲ /۵)، لسان المیزان (۳۷۵ –۳۶۹ /۳)، معجم رجال الحدیث (۲۹۱ –۲۹۰ ،۲۶۰ – ۲۵۴ –۲۵۶، ۲۵۷ /۸).

ابن‌شاذویه، علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث و عالم شیعی. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق در «عیون اخبار الرضا (ع)» از وی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تنقیح المقال (۲۸۱ /۲)، معجم رجال الحدیث (۳۶۲ –۳۶۱ /۱۱).

ابن‌شاهین، ابوجعفر عمر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۵ –۲۹۷ ق)، محدث، حافظ، واعظ و مفسر. از محدثین ثقه و مورد اعتماد است که در بغداد متولد شد و در شام، عراق، بصره و فارس حدیث شنید. ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی از جمله‌ی محدثانی بودند که وی از آنان حدیث شنید. و ابوبکر برقانی، ابوسعد مالینی و ابوبکر محمد بن اسماعیل وراق از او روایت حدیث کردند. بیش از سیصد تصنیف داشته است از جمله‌ی آنها: «تفسیر قرآن»، حدود سی مجلد با اسناد مفصل؛ «المسند» یا «السنهٔ»، در حدیث؛ «معجم الشیوخ»؛ «کشف الممالک»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه»؛ «تاریخ اسماء الثقات»؛ «الافراد».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۶ /۵)، تاریخ بغداد (۲۶۸ –۲۶۵ /۱۱)، دائرةالمعارف البستانی (۵۴۰ –۵۳۹ /۱)، سیر النبلاء (۴۳۵ –۴۳۱ /۱۶)، کشف الظنون (۱۹۲۰، ۱۴۲۶، ۱۴۲۵– ۱۳۹۴)، معجم المؤلفین (۲۷۴ –۲۷۳ /۷)، هدیهٔ العارفین (۷۸۱ /۱).

ابن‌شرقی نیشابوری، ابوحامد احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۲۵ –۲۴۰ ق)، حافظ و محدث. از شاگردان مسلم نیشابوری بود. او از محمد بن یحیی ذُهْلی و عبدالرحمان بن بِشر بن حکم، و احمد بن ازهر، و احمد بن یوسف سلمی و همطبقه ایشان حدیث شنید؛ آنگاه مسافرت آغاز کرد، و در ری از ابوحاتم رازی، در مکمه از ابویحیی بن ابی‌مَسَرّهٔ و در بغداد از محمد بن اسحاق صَغانی و در کوفه از ابوحزم غِفاری حدیث شنید. چندین بار به

زیارت خانه‌ی خدا رفت. حافظانی همچون ابوالعباس بن عقدهٔ، قاضی ابواحمد عسّال، ابوعلی نیشابوری، زاهر بن احمد سرخسی، ابوبکر محمد جَوزَقی، سید ابوالحسن علوی و ابواحمد حاکم و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. دارقطنی او را، در حدیث، پیشگامی امین و مورد اعتماد برشمرده و به گفته حاکم نیشابوری، از نظر حافظه و درستی، یگانه زمان خود بود. ابن‌خزیمه گوید که ابوحامد در زندگی خود راه دروغ بستن بر پیامبر (ص) را سد کرد. از آثارش: «الصحیح»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۷ /۱)، ایضاح المکنون (۶۵ /۲)، تاریخ بغداد (۴۲۷ -۴۲۶ /۴)، لسان المیزان (۴۶۴ -۴۶۳ /۱)، معجم المؤلفین (۹۲ /۲)، سیر النبلاء (۴۱ -۳۷ /۱۵)، الوافی بالوفیات (۳۷۹ /۷).

ابن‌شیبان قزوینی، ابوعبداللّه حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. او مردم قزوین بود که به بغداد مهاجرت کرد. شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از امامان مستقیماً روایت نکرده‌اند، نام می‌برد. وی تلعکبری از او حدیث شنیده و اجازه روایت داشته است. امّا ابوعبداللّه حسین بن علی بن شیبان قزوینی که به فرموده آیت‌اللّه خوئی ظاهراً پسر عموی اوست از راویان علی بن حاتم و از مشایخ شیخ مفید بوده و احمد بن عبدون بدون واسطه از وی نقل حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۲۴ -۴۲۳ /۵)، رجال الطوسی (۴۶۷)، رجال النجاشی (۳۳۸ /۱)، لسان المیزان (۴۹۱ /۲)، معجم رجال الحدیث (۴۸ /۶، ۱۹۱ /۵).

ابن‌شیرویه‌ی نیشابوری، ابومحمد عبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۵ ق)، فقیه، محدث و حافظ. از نوادگان رُکامه، صحابی مشهور، بود. از اصحاق بن راهویه و احمد بن مَنیع و عمرو بن زُراره حدیث شنید، و کتاب سفیان بن عیینه را در حجاز از عدنی فراگرفت. ابن‌خزیمه و ابوعبداللّه بن اَخْرم و ابوحامد بن شرقی از او روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید «ابن‌شیرویه از بزرگان نیشابور بود. در تصنیفات بسیار او عدالت و استقامتش آشکار است. حفّاظ شهر ما از وی روایت می‌کنند و به این روایات احتجاج می‌نمایند». مصنّفات بسیاری به جای گذاشت که از آن جمله: «محاسن الشرائع والاسلام».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۶۸ -۱۶۶ /۱۴)، معجم المؤلفین (۱۲۵ /۶)، هدیهٔ العارفین (۴۴۳ /۱).

ابن‌شیره کاشانی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث و فقیه شیعی. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب امام هادی (ع) نام می‌برد. محمد بن حسن صفار از وی روایت کرده است. از آثار وی: «کتاب التأدیب»؛ «کتاب الجامع الکبیر»، در فقه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۶۸ /۵، ۲۱۱ -۲۱۰ /۳)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۸۶ /۲)، رجال للطوسی (۴۱۷)، رجال النجاشی (۷۹ /۲)، الفهرست للطوسی (۱۶۰)، معجم رجال الحدیث (۱۵۱ -۱۴۹ /۱۲).

ابن‌صلت اهوازی، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۰۹ -۳۲۴ ق)، محدث شیعی. از ابوالعباس احمد بن محمد بن سعید، معروف به ابن عُقده، و قاضی ابوعبداللّه مَحاملی و دیگران روایت می‌کرد. وی ازمشایخ شیخ طوسی است. خطیب بغدادی و ابوالقاسم بن مَنده و نجاشی از وی حدیث شنیدند. شیخ طوسی به واسطه‌ی وی آثار ابن‌عقده را نیز روایت می‌کرد. خطیب بغدادی او را ستوده و گوید که راستگویی صالح بود. رجال‌نویسان شیعی نیز وی را محدثی ثقه می‌دانند. از آثار وی: کتاب «نوادر کبیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۵۶ /۳)، ریاض العلماء (۶۷ /۱)، سیر النبلاء (۱۸۸ -۱۸۷ /۱۷)، الفهرست للطوسی (۴۸)، لسان المیزان (۳۸۷ -۳۸۶ /۱)، معجم رجال الحدیث (۳۲۲ -۳۲۱ /۲).

ابن‌صیرفی، ناصرالدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۳۷ -۶۹۳ ق)، محدث. نیاکانش از مردم خوارزم بودند، اما وی در دمشق زندگی می‌کرد. از ابوبکر بن عبدالدایم و علی بن ابراهیم مطعّم و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در دمشق آوازه‌ای بلند یافت و شاگردان بسیاری تربیت کرد. او را از محدثان قوی نمی‌دانند. سرانجام، در میان سالی، در نزدیکی حماق درگذشت. از آثار وی: «اربعون حدیثاً منتقاة من کتاب الشفا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴۴ /۷)، معجم المؤلفین (۱۰۴ /۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۷۲ /۳).

ابن‌طبری مروزی، ابوحامد احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۷ /۳۷۶ ق)، قاضـی، حافظ، محـدث و مورّخ حنفی. اصل پـدر وی از همـدان بود و خود از مردم طبرسـتان. در جوانی وارد بغـداد شـد و نزد ابوالحسن علی کرخی فقه حنفی را فراگرفت. وی از احمـد بن خضـر مروزی، احمـد بن محمـد بن عمر منکـدری، محمـد بن عبدالرحمان دغولی، احمد بن محمد بن حارث عبدالکریم و محمد بن رزام مروزی حدیث شـنید. ابوبکر برقانی و قاضـی ابوالعلای واسطی و محمد بن حسین بن احمد بن بکیر و محمد بن مؤمل انباری و احمد بن محمد عتیقی از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی عهده‌دار منصب قاضـی‌القضاتی خراسان بود. او سـرانجام در بخارا یا مرو درگذشت. از آثار وی: کتاب «التاریخ» که با صفت بدیع توصیف شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۲ -۱۱۱ /۱)، تاریخ بغداد (۱۰۸ -۱۰۷ /۴)، معجم المؤلفین (۲۰۷ /۱).

ابن‌عاصم اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۲ ق)، عابد و محدث. وی برادر بزرگتر اسید بن عاصم است و از سفیان بن عیینه و حسین بن علی جعفی و عَبدَهٔ بن سلیمان حـدیث شـنید. احمـد بن علی بن جارود و محمـد بن یحیی بن مَنـده و محمـد بن عمر گورگیری از او روایت کرده‌انـد. از آثار وی: جزوه‌ای معروف به «جزء العالی»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (۲۰۷ /۹)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۴۶ /۱)، سیر النبلاء (۳۷۸ -۳۷۷ /۱۲)، معجم المؤلفین (۱۱۵ /۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۸۰ /۳).

ابن‌عبدوس نیشابوری، عبدالواحد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شـیعی. از علی بن محمد بن قتیبه‌ی نیشابوری حدیث شـنید. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاض العلماء (۲۸۱ /۳)، معجم رجال الحدیث (۳۸ -۳۷ /۱۱).

ابن‌عُبَید، ابوعثمان، ابومروان عمرو

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۵ /۱۴۴ –۸۰ ق)، زاهد قَدَری و متکلم معتزلی. معروف به ابن‌باب. نیای او از موالی ایرانی و اصل وی از کابل بود. در بصره متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش ابتدا پیشه‌ی بافندگی داشت؛ اما بعد، به فرمان حجاج بن یوسف ثقفی خونخوار، صاحب شرطه‌ی (رییس پلیس)، بصره شد. عمرو از معاصران حسن بصری و از مشهوران به زهد عصر خود بود. با روی کار آمدن عباسیان به آنان پیوست وی به دربار منصور خلیفه‌ی عباسی رفت و آمد می‌کرد و خلیفه را پند می‌داد. وی از ابوعالیه و ابوقلابه و حسن بصری حدیث شنید. حمادان و عبدالوارث و ابن‌عیینه از وی روایت می‌کردند. عمرو از محدثان بود. ابوحاتم رازی او را متروک الحدیث دانسته و نسائی گوید که در حدیث غیرقابل اعتماد است. وی وقتی به معتزله پیوست بسیاری از محدثان قدری مذهب بصره به او پیوستند. او امامت امیرالمؤمنین (ع) را قبول نداشت. مناظره‌ی هشام بن حکم از اصحاب امام صادق (ع) با وی در زمینه امامت و به زانو درآمدن عمرو بسیار مشهور است. وی اصحاب جمل را فاسق می‌دانست، از این رو برخی او را از خوارج دانسته‌اند. گروهی از علما و دانشمندان او را از بدعت‌گذاران حساب کرده و یحیی بن معین او را از دهریون به شمار آورده است. عمرو بن عبید در مران، نزدیکی مکه، درگذشت و منصور خلیفه در شعری وی را رثا گفت. از آثار وی: «کتاب التفسیر عن حسن بصری»؛ «الرد علی القدریه»؛ کتابی در «عدل» و «توحید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۲ /۵)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۴۳ –۲۳۸ /۱۶۰ –۱۴۱)، تاریخ بغداد (۱۸۸ –۱۶۶ /۱۲)، تهذیب التهذیب (۶۱ –۵۸ /۸)، الجرح والتعدیل (ج ۳، ق ۲۴۷ –۲۴۶ /۱)، روضات الجنات (۱۹۰ /۸)، ریحانه (۳۹۸ /۷)، سیر النبلاء (۱۰۶ – ۱۰۴ /۶)، تاریخ فلسفه در جهان اسلامی (۱۲۶ –۱۲۵ ،۱۱۵ –۱۱۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۹۴)، الکنی والالقاب (۱۵۵ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ عمرو)، مروج الذهب، ترجمه (۳۰۸ –۳۰۶ /۲)، معجم المؤلفین (۹ /۸)، الملل والنحل (۳۸ –۳۷)، وفیات الاعیان (۴۶۲ –۴۶۰ /۳).

ابن‌عَدیّ جرجانی، ابواحمد عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۵ –۲۷۷ ق)، حافظ، محدث، رجال‌شناس و فقیه شافعی. مشهور به ابن‌عدی و ابن قَطّان. در گرگان به دنیا آمد. در طلب حدیث از اسکندریه تا سمرقند سفر کرد، و از محمد بن خزیم، عبدالصمد بن عبداللّه بن ابی‌زید، عبدان اهوازی، ابومحمد بن صاعد و دیگران که متجاوز از هزار نفرند حدیث شنید. برخی نیز چون ابوالعباس بن عقده، استاد خود وی، و حمزه بن یوسف سهمی و ابوسعد مالینی و دیگران از او حدیث شنیده، و وی را محدثی فقیه و حافظ دانسته‌اند. در گرگان وفات یافت. از آثار او: «الکامل فی الجرح والتعدیل» یا «الکامل فی معرفة الضعفاء و المتروکین من الرواة»، در معرفی ضعیفان اهل حدیث؛ «الانتصار» یا «الابصار»، در نقل حدیث جماعتی از متقدمان؛ «علل الحدیث»، در هشت جزء؛ «معجم»، در اسامی استادانش.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۹ /۴)، ایضاح المکنون (۲۷۴ /۲)، تاریخ اسلام (حوادث ۳۴۱ –۳۳۹ /۳۸۰ –۳۵۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰۳ /۵)، ریحانه (۴۰۲ –۴۰۱ /۱)، سیر النبلاء (۱۵۶ –۱۵۴ /۱۶)، کشف الظنون (۱۳۸۲)، معجم البلدان (۱۴۲ –۱۴۱ /۲)،

معجم المؤلفین (۸۲ /۶)، هدیهٔ العارفین (۴۴۷ /۱).

ابن‌عربشاه، شهاب‌الدین، ابومحمد، ابوالعباس احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۵۴ -۷۹۱ ق)، مورخ، ادیب، لغوی، فقیه و محدث حنفی. معروف به عربی و گاهی به عجمی. در دمشق متولد شد و همان جا نشو و نما کرد. در لشکرکشی تیمور، در ۸۰۳ ق به همراه او به سمرقند انتقال یافت و نزد جرجانی، جزری و بسیاری دیگر، به تحصیل علم پرداخت و زبانهای فارسی، ترکی و مغولی را فراگرفت. در مغولستان، نزد شِتَرامی حدیث آموخت. از سفرهایی به خوارزم، کریمه و ادرنه داشت و در ادرنه معتمد سلطان عثمان محمد اول شد و برای او کتابهای بسیاری به ترکی ترجمه کرد و به عنوان کاتب السر مسؤول نامه‌نگاریهای سلان به زبانهای عربی، ترکی، فارسی و مغولی شد. در ۸۲۴ ق به حلب و سال بعد به دمشق رفت و نزد دوست خود، ابوعبدالّله محمد بخاری به تحصیل حدیث پرداخت. درطی سفر حج در قاهره با ابوالمحاسن ابن‌تغری بردی و دیگران روابط دوستی ایجاد کرد. سرانجام در مصر درگذشت. از آثار وی: «عجائب المقدور فی نوائب (اخبار) تیمور»؛ «فاکههٔ الخلفاء و مفاکههٔ الظرفاء» که تقلیدی است از «مرزبان‌نامه»؛ «الترجمان المترجم بمنتهی الارب فی لغهٔ الترک والعجم»؛ «برهان الفارض بقول المعارض»؛ «العقد الفرید فی علم التوحید»؛ «عنقود النصیحهٔ»؛ «غرهٔ السیر فی دول الترک والتتر»؛ ترجمه «جامع الحکایات»؛ «مرآت الادب فی المعانی والبیان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۸ /۱)، ایضاح المکنون (۲۲۸ /۲، ۱۷۸ /۱)، تاریخ ادبیات زبان عربی (۶۳۵)، دائرهٔالمعارف اسلامیه (۲۳۱ -۲۳۰ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰۷ -۷۰۶ /۵)، الذریعه (۲۲۰ /۱۵)، ریحانه (۱۱۱ -۱۱۰ /۸)، کشف الظنون (۱۶۴۶ ، ۱۲۱۶ ،۱۱۹۸ ،۱۱۷۴ ،۱۱۵۲ ،۱۱۲۸ ،۷۱۴ ،۳۹۷)، الکنی والالقاب (۳۵۵ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۲۲ /۲)، هدیهٔ العارفین (۱۳۰ /۱).

ابن‌فارس رازی، ابوالحسن، ابوالحسین احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۵ /۳۷۵ -۳۲۹ ق)، ادیب، لغوی و محدث. در قزوین به دنیا آمد، سپس به همدان رفت و پس از چندی به ری مهاجرت کرد. در نحو شیوه‌ی کوفیان را اختیار کرد. بدیع الزمان همدانی و صاحب بن عباد از مشهورترین شاگردانش بودند. خطیب تبریزی، صاحب بن عباد و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. چندی در ری معلم ابوطالب مجدالدوله‌ی دیلمی بود و همین، سبب نزدیکی بیشتر صاحب بن عباد به وی شد. در مذهب وی اختلاف نظر بسیار است، برخی او را مالکی یا شافعی و برخی دیگر او را شیعی می‌دانند؛ علت این امر را شاید بتوان در گستردگی اندیشه‌اش یافت. برخی از آثار او: «الاتباع والمُزاوجه»؛ «اختلاف النحاهٔ»؛ «اخلاق النبی»؛ «اصول الفقه»؛ «امثلهٔ الاسجاع»؛ «اللامات»؛ «انتصار لثعلب»؛ «تفسیر اسماء النبی»؛ «حلیهٔ الفقهاء»؛ «دارات العرب»؛ «دیوان» شعر؛ «ذخائر الکلمات»؛ «ذم الخطاء فی الشعر»؛ «الصاحبی»؛ کتاب «المجمل»؛ در لغت؛ «النیروز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۴ /۱)، اعیان الشیعه (۶۳ -۶۰ /۳)، ایضاح المکنون (۴۲۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۵۴ -۷۵۱ /۵)، الذریعه (۴۳۵ /۲۴، ۱۶ -۱۵ /۲۲، ۲۹۶ /۲۶۹، ۲۱ /۱۸، ۲۹۶ /۱۶، ۹ /۵، ۳۴۸ -۳۴۷ /۲، ۳۶۱، ۸۱ /۱)، روضات الجنات (۲۴۴ -۲۴۲ /۱)، ریحانه (۱۳۵ -۱۳۴ /۸)، سیر النبلاء (۱۰۶ -۱۰۳ /۱۷)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۶۷ -۶۵)، معجم الادباء (۹۸ -۸۰ /۴)، معجم المؤلفین (۴۱ -۴۰ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۷۲ -۶۵ /۶)، الوافی بالوفیات (۲۸۰ -۲۷۸ /۷)، وفیات الاعیان (۱۲۰ -۱۱۸ /۱)، هدیهٔ العارفین (۶۹ -۶۸ /۱).

ابن‌فرات رازی، ابومسعود احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۸ ق)، محدث. در دمشق حدیث شنید. به کوفه، بصره، یمن، شام، مصر، جزیره، حجاز و بغداد سفر کرد. در علم حدیث وی را در ردیف ابن ابی‌شیبه دانسته‌اند. چهل و پنج سال در اصفهان مقیم بود و در آنجا به املای حدیث اشتغال داشت. ابن‌فرات مورد احترام احمد بن حنبل بود. احمد گوید که در زیر آسمان از ابن‌فرات پرحافظه‌تر برای اخبار نبوی (ص) نبود. ابوداوود در «سنن» خود از وی روایت کرده است. اثر وی «المسند» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۶ /۱)، تاریخ بغداد (۳۴۴ -۳۴۳ /۴)، تهذیب التهذیب (۶۱ -۶۰ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۶۰ -۷۵۹ /۵)، الوافی بالوفیات (۲۸۰ /۷)، معجم المؤلفین (۴۵ /۲).

ابن‌فَنجویه، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث. از مردم دینور بود. «سنن» احمد بن شعیب نسایی را از ابوبکر بن سنی روایت می‌کرد. او همچنین از عیسی بن حامد رخّجی و هارون عطّار و ابوالحسین دینوری و بسیاری از دانشمندان همدان و دیگر جاها حدیث شنید. جعفر ابهری و عبدالرحمن بن مَنده و ابوالفضل قومستانی و محمد بن یحیی کرمانی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیرویه در «تاریخ» خود وی را ثقه و خوش‌خط و نویسنده‌ای پرکار توصیف کرده است، و گوید که وی وقتی به همدان رسید فقیر بود اما با دست پر به سوی نیشابور رفت و تا پایان عمر در آنجا با مکنت و حشمت زیست. وی در نیشابور درگذشت و در گورستان حیره‌ی نیشابور دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۳ /۱۷)، معجم المؤلفین (۴۹ /۴).

ابن‌فورک اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۴۰۶ -۳۳۰ ق)، متکلم، محدث و فقیه شافعی. در اصفهان متولد شد. همراه باقلانی واسفراینی نزد ابوالحسن باهلی کلام خواند. برای تکمیل کلام و شنیدن حدیث به بصره، بغداد، ری و نیشابور سفر کرد. در کنار خانقاه پوشنجی، در نیشابور به تدریس پرداخت. در ۴۰۶ ق محمود غزنوی او را به غزنین فراخواند تا با کرامیه آن شهر یعنی پیروان ابوعبداللّٰه محمد بن کرام که معتقد به جسمیت و فرق بین صفات و ذات الهی بودند، مناظره کند. وی به آسانی در مناظره پیروز شد، اما گویند که در راه بازگشت وی را به زهر کشتند. ابن‌فورک برای بسط کلام اشعری در خراسان بسیار کوشید. ابوالقاسم قشیری از برجسته‌ترین شاگردان او بود. ابوبکر بیهقی و قشیری از وی روایت کرده‌اند. مدفن وی محله‌ی حیره نیشابور مشهور است. ابن‌عساکر تصنیفات وی را در اصول دین و اصول فقه و معانی قرآن بالغ بر صد اثر می‌داند. از آثار او: «مشکل الحدیث و غریبه»؛ «النظامی»؛ «الحدود»؛ «اسماء الرجال»؛ «التفسیر»؛ «حل آیات المتشابهات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۳ /۶)، ایضاح المکنون (۴۸۹ /۲، ۴۷۵ /۱)، تاریخ نیشابور (۲۲۶ -۲۲۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۶۸ -۷۶۷ /۶)، ریحانه (۱۴۳ -۱۴۲ /۸)، سیر النبلاء (۲۱۶ -۲۱۴ /۱۷)، کشف الظنون (۱۹۶۰، ۱۱۰۶، ۴۳۹، ۲۰۰)، الکنی والالقاب (۳۸۰ /۱)، معجم المؤلفین (۲۰۸ /۹)، الوافی بالوفیات (۳۴۴ /۲)، وفیات الاعیان (۲۷۳ -۲۷۲ /۴)، هدیهٔ الاحباب (۸۱)، هدیهٔ العارفین (۶۰ /۲).

ابن‌فوطی، کمال‌الدین، ابوالفضل

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۲۳ -۶۴۲ ق)، محدث، مورخ، متکلم، حکیم، شاعر و منجم. نیاکانش از مردم مرورود خراسان بودند. در چهارده سالگی مغولان او را در بند کردند و نزدیک دو سال در بند بود. در زمان آخرین خلیفه‌ی عباسی در بغداد شغل دیوانی داشت. ابن‌فوطی در منطق، حکمت و خوشنویسی استاد بود و به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سرود. پس از فتح بغداد، به خدمت خواجه نصیرالدین طوسی رفت و در محضر او علوم پایه را آموخت، و در رصدخانه‌ی مراغه مشغول کار شد. در ۶۷۹ ق به بغداد بازگشت و از علی بن ساعی بغدادی بهره گرفت. گفته‌اند که وی حدود پانصد استاد دید. در ایامی که عطاءالملک جوینی امارت بغداد داشت وارد دربار گردید. او مجدداً به سال ۷۰۴ ق به آذربایجان سفر کرد و سه سال در آن خطه زیست. او سفرهای دیگری نیز به آذربایجان کرد و سرانجام در اثر سکته و کهولت در بغداد درگذشت. چون نیای مادری او فوطه (لنگ) می‌فروخته، به ابن‌فوطی شهرت یافته است. برخی منابع نیز وی را به واسطه‌ی پیشه‌ی نیای پدرش ابن‌صابونی نام نهاده‌اند. در شیعی یا معتزلی یا شافعی بودن او جای تردید است. از آثارش: «الحوادث الجامعهٔ والتجارب النافعهٔ فی المائهٔ السابعهٔ»، در رویدادهای سده‌ی هفتم قمری در چند مجلد؛ «تاریخ الحوادث من آدم الی خراب بغداد»؛ «تذکرهٔ الرصد»، در تاریخ رصدخانه‌ی مراغه؛ «دررالاصداف فی غرر الاوصاف»، در بیست جلد، در شرح مراحل هستی؛ «مجمع الآداب فی معجم الاسماء والالقاب»؛ «معجم الشیوخ»؛ «الدرر الناصعهٔ فی شعراء المائهٔ السابعهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴/ ۱۲۴)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۷۰ –۷۶۸ /۶)، ریحانه (۱۴۴ –۱۴۳ /۸)، کشف الظنون (۱۷۳۶، ۱۵۹۷، ۷۵۰، ۶۹۳، ۵۷۳)، لسان المیزان (۳۴۷ –۳۴۶ /۴)، معجم المؤلفین (۲۱۶ –۲۱۵ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۶۷ –۵۶۶ /۱).

ابن‌قتیبه‌ی دینوری، ابومحمد عبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۷۶ –۲۱۳ ق)، فرهنگ‌نویس، زبان‌شناس، نویسنده، محدث و مفسر. از مردم مرو بود. نزد استادانی چون اسحاق بن راهویه، ابوحاتم سهل بن محمد سجستانی و عباس بن فرج ریاشی درس خواند. بیشترین تأثیر را از ابن‌مقفع و ارسطو پذیرفت. آثار جاحظ را خوب می‌شناخت. شکوفایی او با جنبش سنت‌گرایی متوکل همزمان بود. وی توانست با پاره‌ای از نوشته‌های خود از اصلاحات متوکل پشتیبانی کند، و در اندک زمانی سخنگوی این مذهب شود. در ۲۳۶ ق قاضی دینور شد و بعد از آن همین سمت را در بصره داشت تا زنگیان، شهر را تاراج کردند. ابن‌قتیبه پس از آن تمام همّ خود را بر سر تدریس گذاشت. وی علاوه بر پایگاه بلندی که در میان اهل سنت داشت، پایه‌گذار مکتب زبان‌شناسی بغداد بود که مکتبی آمیخته از مکاتب نحوی کوفه و بصره به شمار می‌رفت. وی سومین نثرنویس بزرگ عرب پس از ابن‌مقفع و جاحظ است. آوازه‌ی او در عرب به خاطر توانایی وی در نگارش آثار ادبی است که گونه‌ای انسان‌گرایی را در جریانهای فکری آن زمان نشان می‌دهد. پسرش، احمد، و قاسم بن اصنع و عبدالرحمان شکری از شاگردان او بودند. آثار او تا مصر نیز رفت. از آثارش: «ادب الکاتب»، کتابی واژگانی است برای دبیران که پیشگفتار پرآوازه‌ی آن بیانیه‌ای فرنگی- سیاسی است؛ «کتاب الانواء» درباره‌ی گاهنامه اخترشناسی با اطلاعاتی درباره‌ی برجهای دوازده‌گانه، کهکشان راه شیری و پیکره‌های آسمانی که تمام متن کتاب باقی مانده است؛ «المعارف»، در شناخت و شرح رجال؛ «الشعر والشعراء» برگزیده‌ی شعر عرب به ترتیب زمان حیات شاعران که پیشگفتار آن بیانیه‌ی مکتب نئوکلاسیک شمرده می‌شود؛ «تفسیر غریب قرآن»، تفسیر واژگانی بر آیه‌های دشوار؛ «تأویل مختلف الحدیث»، بزرگ‌ترین اثر کلامی ابن‌قتیبه که در آن شرح اندیشه‌های دینی و سیاسی و باورهای وی آمده است؛ «تأویل القرآن»، در معانی و بیان و اعجاز قرآن؛ «عیون الاخبار»، مجموعه‌ی بزرگ ادبی؛ «غریب الحدیث»، شرحی لغوی بر حدیث از پیامبر (ص) تا معاویه؛ «اعلام النبوهْ»؛ «الامامهْ والسیاسهْ»؛ «جامع النحو».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۰ /۴)، ایضاح المکنون (۵۰۶، ۱۴۶، ۱۳۴ /۲، ۳۵۶ /۱)، تاریخ مشاهیر کرد (۷ /۱)، تاریخ بغداد (۱۷۰ /۱۰)، دائرهٔالمعارف البستانی (۶۴۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۸۱ –۷۷۵ /۶)، روضات الجنات (۱۰۳ –۱۰۰ /۵)، ریحانه (۱۵۲ /۸)، سیر النبلاء (۲۹۷ –۲۹۶ /۷، ۱۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۳۰)، کشف الظنون (۱۷۲۴، ۱۴۶۵، ۱۴۶۴، ۱۴۱۵، ۱۳۹۹، ۱۳۹۲، ۱۲۰۴، ۱۱۸۴، ۱۱۰۲، ۸۰۷، ۷۶۰، ۷۲۲، ۶۰۹، ۵۷۵، ۴۶۳، ۳۳۵، ۱۰۸، ۴۷، ۳۲)، الکنی والالقاب (۳۸۷ –۳۸۳ /۱)، لسان المیزان (۱۶۱ –۱۵۸ /۴)، معجم المؤلفین (۴۰۲ /۱۳، ۱۵۰ /۶)، وفیات الاعیان (۴۳ –۴۲ /۳)، هدیهٔ العارفین (۴۴۲ –۴۴۱ /۱).

ابن‌قولویه قمی، ابوالقاسم جعفر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۹ /۳۶۸ ق)، فقیه و محدث شیعی. از پدرش، ابن‌قولویه قمی ابوجعفر محمد بن جعفر معروف به مَسلَمه متوفی (۳۰۱ /۲۹۹ ق)، و مدفون در قم نزدیک بقعه علی بن بابویه قمی، و نیز از احمد بن حسین زعفرانی، ابوالفضل صابونی، کلینی، ابن‌ولید قمی، ابن‌مهزیار اهوازی، ابن‌بابویه پدر صدوق، ابن‌عُقدَه و احمد بن اصفهبد و گروهی دیگر حدیث شنید. شیخ مفید شاگرد او بود و وی را شیخ‌صدوق توصیف می‌کرد. ابن‌غضائری نیز از شاگردان اوست. همگی وی را محدثی ثقه دانسته‌اند. برادرش ابوالحسین علی بن محمد نیز از محدثان شیعه و از مشایخ اوست. در ۳۳۹ ق عازم سفر حج شد، اما، در بغداد بیمار شد و نتوانست به حج برود و در همان جا درگذشت و در کاظمین دفن شد. از آثار وی: «کامل الزیارات»؛ «الجمعهٔ والجماعهٔ»؛ «تاریخ الشهور والحدوث»؛ «النوادر»؛ «الصلوهٔ»؛ «الرضاع»؛ «الصداق»؛ «مداواهٔ الجسد لحیاهٔ الابد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۵۶ -۱۵۴ /۴)، تاریخ الاسلام (حوادث ۳۹۴، ۳۹۳ /۳۸۰ -۳۵۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۰۱ - ۸۰۰ /۶)، الذریعه (۲۵۵ /۱۷)، رجال النجاشی (۳۰۶ -۳۰۵ /۱)، روضات الجنات (۱۶۸ -۱۶۷ /۲)، ریحانه (۱۶۲ /۸)، الفهرست للطوسی (۷۸ -۷۷)، لسان المیزان (۲۲۴ -۲۲۳ /۲)، فوائد الرضویه (۸۰ -۷۸)، مفاخر اسلام (۱۵۲ -۱۳۲ /۳)، معجم المؤلفین (۱۴۶ /۳)، معجم رجال الحدیث (۱۱۶ /۴)، نامه‌ی دانشوران (۳۶۴ -۳۶۱ /۲)، الوافی بالوفیات (۱۵۱ /۱۱).

ابن‌کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبداللّه

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۰ -۴۵ ق)، قاری و محدث. در مکه‌ی معظمه متولد شد. او از نوادگان ایرانیانی بود که پادشاه ایران آنان را با کشتی به یمن فرستاد. وی از موالی عمرو بن عَلقَمه‌ی کنانی بود. ابن‌کثیر یکی از قراء هفتگانه بود که اصول قرائت را از مجاهد و دِرْباس (مولی ابن‌عباس) از ابن‌عباس از امیرالمؤمنین (ع) اخذ کرد. به احتمالی وی بر عبداللّه بن سائب مخزومی نیز قرائت کرده است. او از ابن زبیر و عکرمه و دیگران حدیث شنید. گرچه قلیل الحدیث است اما به گفته ابن‌مدینی و ابن‌سعد و نسائی از راویان موثق به حساب می‌آید. ایوب، ابن‌جُریج، جریر بن حازم، سفیان بن عُیَینه و شبل بن عباد و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی پیشه‌ی عطرفروشی داشت و نسبت دارین او به جهت همین پیشه بود، ولی عده‌ای نوشته‌اند که او منسوب به دار بنی‌لخم است. محمد بن عبدالرحمان مخزومی ملقب به قنبل و ابن ابی بَزّی فارسی، قاری مکه، از شاگردان و راویان قرائت ابن‌کثیر می‌باشند. ابوعمرو بن علاء و معروف بن مُشکان و اسماعیل بن قُسطنطین و بسیاری دیگر بر وی تلاوت کردند. قاضی اهل جماعت مکه بود. و در همان جا از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۵ /۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۸ /۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۰۲ -۴۰۱ /۱۲۰ -۱۰۱)، التاریخ الکبیر (۱۸۱ /۵)، تهذیب التهذیب (۳۲۶ -۳۲۵ /۵)، الجرح والتعدیل (ج ۲، ق ۱۴۴ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۰۵ -۸۰۴ /۶)، دائرهٔالمعارف البستانی (۶۶۰ /۱)، ریحانه (۱۶۷ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۹)، الکنی والالقاب (۳۹۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌کثیر)، وفیات الاعیان (۴۲ -۴۱ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۸۴ -۸۳).

ابن‌کثیر نهاوندی، عبدالوهاب

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث شیعی. مشهور به ابن‌کثیر و ابوکثیر. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب و یاران امام رضا (ع) نام می‌برد. از زندگانی وی جز این چیزی در دست نیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال الطوسی (۳۸۰)، معجم رجال الحدیث (۴۴ /۱۱).

ابن‌لال همدانی، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۸ /۳۹۲ -۳۰۸ /۳۰۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. مفتی همدان بود. وی از عبدالرحمان جلّاب و اسماعیل صفار و ابن‌حمدویه مروزی و حفص بن عمر اردبیلی و دیگران حدیث شنید. چندین بار به بغداد سفر کرد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و املای حدیث کرد و افرادی همچون دارقطنی از وی حدیث شنیدند. جعفر ابهری و محمد بن عیسی صوفی و حمید بن مامون نیز از وی روایت کرده‌اند. از آثار او: «کتاب السنن»؛ «مالا- یسع المکلف جهله من العبادات»؛ «مآآت القرآن علی ترتیب السور»؛ «معجم الصحابه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۱۹ -۳۱۸ /۴)، ریحانه (۱۷۸ /۸)، سیر النبلاء (۷۷ -۷۵ /۱۷)، الکامل (۲۴۲ /۷)، کشف الظنون (۱۷۳۶ ،۱۵۷۵)، معجم المؤلفین (۳۱۸ /۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۷ /۷)، هدیهٔ العارفین (۶۹ /۱).

ابن‌ماجه‌ی قزوینی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۷۳ -۲۰۹ ق)، حافظ، محدث، مفسر و مورخ. برخی گفته‌اند که ماجه لقب پدر وی است نه جدش. ابن‌ماجه برای گردآوری حدیث به ری، بصره، دمشق، بغداد، حمص، شام مصر و حجاز سفر کرد. در دمشق از هشام بن عمار و عباس بن ولید خلّال و در حمص از محمد بن مصفی و در عراق از ابوبکر بن ابی‌شیبه و احمد بن عبده و اسماعیل فزاری و دیگران حدیث شنید. محمد بن عیسی ابهری و ابوطیّب بغدادی و ابوعمرو احمد مدینی و ابوالحسن علی بن قَطّان از شاگردان وی بودند. وی سرانجام در قزوین درگذشت. آوازه‌ی او بیشتر به جهت کتاب «السنن» است که چهار هزار حدیث را در آن گرد آورده و یکی از کتابهای ششگانه «صحیح» در حدیث اهل سنت است. ابن‌ماجه خود گوید: چون کتاب «السنن» را بر ابوزرعه عرضه کردم، گفت: «گمان من آن است که اگر این کتاب در دسترس مردم قرار گیرد دیگر کتابها یا اکثرشان بی‌رونق شوند». از دیگر آثار وی: «تفسیر القرآن»؛ «تاریخ قزوین»، که گویا هر دو از میان رفته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵ /۸)، تهذیب التهذیب (۴۵۸ –۴۵۷ /۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۳ –۸۲۲ /۶)، دائرةالمعارف البستانی (۶۷۳ /۱)، دایرةالمعارف فارسی (۲۲ /۱)، ریحانه (۱۸۳ /۸)، سیر النبلاء (۲۸۱ –۲۷۷ /۱۳)، کشف الظنون (۱۴۰۵، ۱۰۰۴، ۴۳۹، ۳۰۰)، الکامل (۶۲ /۶)، الکنی والالقاب (۳۹۸ /۱)، نامه‌ی دانشوران (۳۴۲ –۳۴۰ /۴)، معجم البلدان (۳۹۱ /۴)، معجم المؤلفین (۱۱۶ –۱۱۵ /۱۲)، الوافی بالوفیات (۲۲۰ /۵)، وفیات الاعیان (۲۷۹ /۴).

ابن‌مبارک مروزی، ابوعبدالرحمان عبداللّه

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۸۱ –۱۱۹ /۱۱۸ ق)، عالم، عارف و محدث. از موالی بنی‌حنظله و مادرش از خوارزمیان بود. بیشتر زندگیش را در سفرهای بازرگانی، حج‌گزاری و جهاد با رومیان گذراند. از بیست سالگی به دنبال علم رفت و از سلیمان اعمش، اوزاعی، شعبه، ابن‌عیینه، ابن‌جُریح، ابوحنیفه کوفی، سفیان ثوری و مالک بن انس فقه و حدیث آموخت. یحیی بن معین، اسحاق بن راهویه، قطّان، احمد بن مردویه، ابواسحاق فزاری، حسن بورانی، فضیل بن عیاض، عبدالرحمن بن مهدی، و ابن‌منیع از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی ابن‌معین، وی دارای مجموعه‌ی احادیثی حدود بیست هزار موضوع بود. خود می‌گفت که چهار هزار حدیث شنیده و از هزار نفر روایت کرده است. ابن‌مبارک بازرگان پارسا و بخشنده بود و گوید هر سال هزار دینار از اموال خود را به تهیدستان می‌بخشید. وی در بازگشت از جنگ با رومیان در عراق درگذشت. از آثار او: «السنن»، در فقه؛ «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الزهد»؛ «البر والصلة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۶ /۴)، تاریخ بغداد (۱۶۹ –۱۵۲ /۱۰)، تاریخ الکبیر (۲۱۲ /۵)، تذکرة الاولیاء (۱۸۸ –۱۷۹ /۱)، تهذیب التهذیب (۳۴۱ –۳۳۸ /۵)، الجرح والتعدیل (ج ۲، ق ۱۸۰ –۱۷۹ /۲)، حلیة الاولیاء (۱۹۰ –۱۶۲ /۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۹ /۶)، ریحانه (۱۹۱ –۱۸۹ /۸)، سیر النبلاء (۴۲۱ –۳۷۸ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۱۶)، کشف الظنون (۱۴۲۲، ۱۴۱۰، ۹۱۱، ۵۷)، لغت نامه (ذیل/ ابن‌مبارک)، معجم المؤلفین (۱۰۶ /۶)، وفیات الاعیان (۳۴ –۳۲ /۳)، هدیة العارفین (۴۳۸ /۱).

ابن‌مبارک، ابوعثمان سعدان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۲۰ ق)، ادیب، نحوی و محدث. وی برده و از اسیرانی بود که در طخارستان به دست مسلمانان افتاد. ابن‌مبارک نابینا بود و در نحو از مکتب کوفیان پیروی می‌کرد. از ابوعبید معمر بن مثنی روایت می‌کرده و ابن‌دینا هاشمی نیز از او روایت کرده است. از آثار وی: «خلق الانسان»؛ «کتاب الوحوش»؛ «الارض والمیاه والبحار والجبال»؛ «النقائص والامثال».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴۰ /۳)، تاریخ بغداد (۲۰۳ /۹)، ریحانه (۱۸۹ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۱۹)، معجم الادباء (۱۹۰ –۱۸۹ /۱۱)، معجم المؤلفین (۲۱۴ /۴).

ابن‌متویه قزدانی، ابوالحسن، علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث امامی. وی از مشایخ اجازه شیخ اجل ابوجعفر محمد بن حسن بن ولید قمی (م ۳۴۳ ق) است. از آثارش «نوادر کبیر» است که ابن‌بابویه آن را با واسطه محمد بن حسن بن ولید از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۳۶ /۲۴)، رجال الطوسی (۴۸۴)، رجال النجاشی (۸۲ -۸۱ /۲)، ریحانه (۱۹۶ /۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴ ۲۰۴ -۲۰۳ /۴)، الفهرست للطوسی (۲۲۹)، الکنی والالقاب (۴۰۳ /۱)، هدیهٔ الاحباب (۸۶).

ابن‌مجاور، جمال‌الدین، نجم‌الدین، ابوالفتح یوسف

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۹۰ -۶۰۱ ق)، مورخ، محدث و کاتب ایرانی‌تبار. از کندی و ابن‌مندویه حدیث شنید. بنا به علت نامعلومی به هند رفت و از آنجا به عدن. سه بار به زبید سفر کرد. در سال ۶۲۱ ق در مکه بود و از آنجا به جده رفت. در غلافقه، یکی از شهرهای یمن، مدتی مقیم شد. ابن مجاور با جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی شهرها، قبایل غرب و جنوب عربستان کتاب مشهور خود «تاریخ المستبصر/ مستنصر» را نوشت. ارزش این کتاب بیشتر به لحاظ معرفی جغرافیایی و اجتماعی عربستان آن زمان است. راه‌شناسی کتاب نیز بسیار مفید است و مسافتها به فرسنگ نوشته شده. ابن‌مجاور توصیف جغرافیایی خود را از مدینه شروع کرده و اطلاعاتی که وی درباره‌ی قلهات، مسقط و صحار در خلیج عمان به دست می‌دهد از دیگر جغرافیدانان عرب پربارتر است. در این کتاب از خلیج فارس و جزیره‌ی کیش (قیس) نیز سخن رفته است. گزارش او درباره‌ی فرق اسلامی، آداب زناشویی، برده‌داری، لباس، اوزان و مقیاسها، سکه‌ها، کشاورزی، دریانوردی و حقوق گمرکی بسیار دقیق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۴۱ /۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۳۱ -۸۲۹ /۶)، معجم المؤلفین (۳۴۵ /۱۳).

ابن‌مراغی همدانی، ابوالفتح محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۱ ق)، ادیب، نحوی و محدث شیعی. در بغداد ساکن شد و از ابن‌قتیبه حدیث شنید. آموزگار عزالدوله بویهی بود. ابوالحسین محاملی از وی روایت می‌کرد. حافظه‌ای نیکو داشت و در نحو و لغت زبانزد بغدادیان بود. برخی وی را منسوب به قبیله هَمْدان و گروهی او را همدانی دانسته‌اند. از آثارش: «استدراک لما اغفلهٔ الخلیل»؛ «البهجهٔ»، نظیر کتاب «الکامل للمبرد»؛ «مختار

الاخبار»؛ «کتاب الخلیلی فی الامامهٔ»؛ «ذکر المجاز فی القرآن»؛ «اسماء البلدان»، و جلد دوم آن به نام «اخبار البلدان»؛ «کتاب الجزء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۸ /۶)، اعیان الشیعه (۲۰۱ /۹)، ایضاح المکنون (۴۴۷، ۲۹۳ /۲)، تاریخ بغداد (۱۵۴ -۱۵۲ /۲)، الذریعه (۱۶۹ /۲۰، ۱۵۹ /۳، ۶۵، ۲۳ -۲۲ /۲)، رجال النجاشی (۳۱۹ -۳۱۸ /۲)، ریحانه (۱۹۹ /۸ -۲۷۹ /۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۸ /۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۴۴)، کشف الظنون (۸۷، ۷۸)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌مراغی)، معجم الادباء (۱۰۳ -۱۰۱ /۱۸)، معجم رجال الحدیث (۱۶۰ -۱۵۹ /۱۵)، معجم المؤلفین (۱۵۷ /۹)، هدیهٔ العارفین (۵۰ /۲).

ابن‌مشهدی حائری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم و هفتم ق)، محدث و فقیه شیعی. از ابن‌بطریق، ورّام بن ابی‌فراس، ابن‌زهره، هبهٔ اللّٰه بن نما و ابن شاذان بن جبرئیل قمی حدیث شنید و از همگی آنان اجازه‌ی حدیث گرفت. محدث نوری او را در شمار مشایخ نجیب‌الدین بن نما آورده است. از آثارش: «بغیهٔ الطالب و ایضاح المناسک لمن هو راغب فی الحج»؛ «مزار کبیر»، معروف به «مزار محمد بن المشهدی»؛ «المصباح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۰۲ /۹)، خاتمهٔ مستدرک الوسائل (۲۰ -۱۹ /۳)، الذریعه (۳۲۵ -۳۲۴ /۲۰، ۱۳۵ -۱۳۴ /۳)، ریاض العلماء (۴۹ /۵)، ریحانه (۲۰۹ -۲۰۸ /۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۳ -۲۵۲ /۶)، فوائد الرضویه (۴۴۹)، الکنی والالقاب (۴۰۹ /۱)، مشاهیر دانشمندان اسلام (۳۳۷ -۳۳۶ /۲)، معجم المؤلفین (۱۵۳ /۹)، معجم رجال الحدیث (۲۶۰ -۲۵۹ /۱۷، ۱۵۹ /۱۵).

ابن‌مظفر شیرازی، بهاءالدین، ابوالمبارک محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۰ ق)، حافظ، صوفی و محدث. نزد شیخ علی دیوانی واسطی درس خواند، و «کتاب شاطبی» و «جامع الاصول» را بر او خواند. وی در قراآت هفتگانه قرآن ماهر بود. در بقعه پدر و جدش و همچنین مسجد سرو با بیانی خوش وعظ می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۲۱۸)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۴۹ -۲۴۸).

ابن‌مظفر شیرازی، زین‌الدین، طاهر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف پس از ۷۰۰ ق)، عالم، عارف، مفسر و محدث. برای تحصیل علم مسافرت بسیار کرد و صحبت مشایخ را دریافت. به تدریس

و تربیت اهل علم علاقه داشت و چندین سال در سیر و سلوك و درس و افاده و وعظ بود. كتاب «جامع الاصول» مجدالدین ابن‌اثیر جزری را از قطب‌الدین محمود شیرازی روایت می‌کرد. او را مجموعه‌ها و اجازات از پدر خود در تفسیر و حدیث و فقه و تصوف و تاریخ است. در پایان زندگی سفری به جزایر خلیج فارس، كیش و هرمز، كرد. در بین راه چون به نماز شب نشست و برخاست می‌کرد، نگهبان قافله، به اشتباه، تیری به پیشانی او زد و به زندگیش خاتمه داد. جنازه‌اش را به شیراز آوردند و در بیرون دروازه فسا دفن كردند. از آثار وی: كتابی در فضیلت علم و شرف دانشمندان به نام «تحفهٔ الحلفاء الی حضرهٔ الخلفاء».

برگرفته از كتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۲۱۵ -۲۱۴)، بزرگان نامی پارس (۲۷۳ -۲۷۱ /۱)، تذكره‌ی هزار مزار (۲۳۵ -۲۳۱ ،۲۲ -۲۱)، شیرازنامه (۱۷۹)، معجم المؤلفین (۳۹ /۵).

ابن‌مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمفاخر عمر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۶۲ -۶۳۲ ق)، دانشمند، محدث و متكلم. معروف به حكیم. وی در ادبیات، فقه، نجوم، پزشكی، ریاضی و دانشهای دیگر استادی داشت. از شاگردان قاضی سراج‌الدین ابوالعز مكرم بن ابی‌العلاء و معاصر امام فخر رازی بود. وی امام فخر را می‌ستود و كتابهای او را انتشار می‌داد و با او مكاتبه داشت. از شیخ ابوالفتوح منتجب‌الدین محمود بن خلف عجلی و شیخ عبدالرحیم سروستانی و شیخ عبدالوهاب ابن‌سكینه بغدادی و شهاب‌الدین سهروردی، عارف معروف، روایت می‌کرد. با شیخ سهروردی دیدار كرد و با او به سفر حج و از آنجا به بغداد رفت. وی بخشی از كتاب «عوارف المعارف» شیخ شهاب‌الدین را پیش او خواند. شمس‌الدین نویسنده‌ای پركار بود و از هیجده سالگی به نوشتن روی آورد. به خط خود بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد. شمس‌الدین برای اینكه علم را همگانی سازد این علوم را به شعر درآورد تا فراگرفتنش برای دانشجویان آسانتر باشد. وی در عبارت نیز كوشا بود. در شیراز درگذشت و در مقبره باغ نو شیراز در كنار پدر و برادر مدفون است. از آثار وی: كتاب «الاربعین» به نام «دارالسلام فی مدار الاسلام»؛ «المحصل فی شرح المفصل»؛ «الهدایهٔ»؛ «التبیان»؛ «الفرائض»؛ «زبدهٔ الادراك فی هیئهٔ الافلاك»؛ «المدخل فی النجوم»؛ «تلخیص البیان فی تخلیص الابدان»؛ «منهاج الاریب فی احتیاج الی الطبیب».

برگرفته از كتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۲۱۶)، بزرگان نامی پارس (۳۵۹ -۳۵۷، ۲۹۴ /۱)، تذكره‌ی هزار مزار (۲۸۵ -۲۸۴ ،۲۰ -۱۹)، شیرازنامه (۱۸۰ -۱۷۹)، معجم المؤلفین (۴ -۳ /۸).

ابن‌مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمؤید عمر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۷۰۰ ق)، واعظ و محدث. مردی پارسا بود و در اخبار و حدیث استادی داشت. در رباط شیخ ابراهیم كرخی وعظ می‌کرد. منصور راستگو برادر او بود. وی با خط بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزارمزار (۲۵۰، ۲۴)، شیرازنامه (۱۷۹).

ابن‌مظفر شیرازی، صدرالدین، ابوالمعالی مظفر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۸۸ /۶۸۷ /۶۸۱ ق)، عالم، عارف و محدث. ابتدا نزد پدرش، سعدالدین محمد، درس خواند. عمویش، شمس‌الدین ابوالمفاخر و شمس‌الدین محمد بن صفی، ابوالخیر سیرافی و شهاب‌الدین فضل‌اللّه توربشتی و قاضی مجدالدین فالی و امام الدین بیضاوی از استادان او بودند. وی در فقه و حدیث از سرآمدان بود و در مسجد باغ نو وعظ می‌کرد. اتابک ابوبکر سعد بن زنگی از مریدان وی بود. او با یکی از دختران شیخ بیضاوی ازدواج کرد و هفت فرزندش همگی از علما بودند. حدود شصت کتاب و رساله به زبانهای عرب و فارسی نوشت. از آثار وی: «التلویح»، شرح بر «مصابیح السنهٔ» حسین بن مسعود؛ «غررالمعانی والنکات»، در شرح «المقامات» حریری، «غایهٔالایجاز فی بیان الحقیقهٔ والمجاز»؛ «توضیح السبیل فی الجرح والتعدیل»؛ «المرموزات العشرین»؛ «منتهی المطالب فی معرفهٔ امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب- کرم اللّه وجهه–»؛ «تحفهٔ الاحرار»؛ «حلیهٔ الافاضل و زینهٔ المحافل»؛ «انیس القلوب»؛ «تبصیر الملوک والسلاطین فی التحذیر عن اعوان الشیاطین»؛ «مسائل الخلاف المستخرجهٔ من کتب الاشراف»؛ «منتقد الاخبار و معتقد الاخیار فی شرح احادیث النبی المختار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۲۱۳ –۲۱۱)، بزرگان نامی پارس (۲۹۵ –۲۹۳)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۴۲ –۲۳۷، ۲۱ –۲۰)، شیرازنامه (۱۷۹ –۱۷۸)، کشف الظنون (۱۷۹۱ –۱۲۰۲)، معجم المؤلفین (۱۲/ ۳۰۱).

ابن‌مَعْقِل نسفی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۵ ق)، محدث و مفسر و فقیه حنفی. از مردم روستای سانج در نزدیکی نسف بود. «صحیح» بخاری را از مؤلف آن روایت کرد و از قتیبهٔ بن سعید، ابوکریب، هشام بن عمّار حدیث شنید. فرزندش، سعید بن ابراهیم، و علی طَغامی و خلف بن محمد خَیّام از وی روایت کردند. ابن‌معقل چندی قاضی نسف (نخشب) بود و عالم آن سامان به حساب می‌آمد. از آثار وی: «المسند» در حدیث؛ «التفسیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۰ /۱)، سیر النبلاء (۴۹۳ /۱۳)، کشف الظنون (۱۶۸۵، ۴۳۶)، معجم المؤلفین (۱۱۵ /۱)، الوافی بالوفیات (۴/ ۱۴۹).

ابن‌منده اصفهانی، ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۰ ق)، محدث حنبلی. وی عموی محمد بن اسحاق صاحب تصانیف است. از آثارش: «الشیوخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۳ /۱۵)، معجم المؤلفین (۱۱۰ /۱).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالحسن عبداللّه، عبیداللّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۴ /۴۶۲ ق)، محدث. وی از اعضای خاندان دانشور منده بود. او از پدرش و ابن‌خُرَّشید قُوله و ابوجعفر بن مرزبان و حسن بن یَوَه حدیث شنید و حسین بن عبدالملک الخلّال و گروهی از وی روایت کردند. وی هشتاد سال زیست. در جیرفت درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۷۹ /۶)، سیر النبلاء (۳۵۵ / ۱۸).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۰ –۳۸۳ ق)، مورخ، حافظ و محدث حنبلی. منده نیای بزرگ او بود. در اصفهان به دنیا آمد. نیا و پدرش هر دو عالم دینی بودند. ابوالقاسم از پدرش و ابوبکر بن مردویه و ابوجعفر مرزبان و ابراهیم بن خرشید قوله و محمد بن ابراهیم جرجانی و دیگر محدثین حدیث شنید و از زاهر بن احمد سرخسی اجازه‌ی روایت گرفت. برای استماع بیشتر حدیث بسیار سفر کرد و از مشایخ همدان، دینور، شیراز، بغداد و نیشابور حدیث شنید. ابن‌منده از علمای بزرگ عصر خویش بود، چنانکه وی را با خواجه عبداللّه انصاری همسنگ می‌دانستند. او از حسن خط نیز بهره داشت. ابوالقاسم بسیار به شرع پایبند بود و مردم را از منکر نهی می‌کرد. او به مکه سفر کرد و ظاهراً در «تاریخ مکه» تألیفی کرده است. وی در اصفهان درگذشت. پیروان عقاید وی در اصفهان به عبدالرحمانیه موسوم بودند. از آثارش: «تاریخ اصفهان»، با ذکر تاریخ ولادتش در آن؛ «حرمةالدین»؛ «الرد علی الجهمیة»؛ «صیام یوم الشك»؛ «المستخرج من الکتب الناس»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰۳ /۴)، دائرةالمعارف البستانی (۷۰۸ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۷۹ /۶)، ریحانه (۲۳۴ /۸)، سیر النبلاء (۳۵۵ –۳۴۹ /۱۸)، الکامل (۱۲۵ /۸)، کشف الظنون (۱۶۷۲ –۱۶۷۱)، معجم المؤلفین (۱۷۱ /۵)، نامه‌ی دانشوران (۲۹۲ –۲۹۱ /۵)، هدیة العارفین (۵۱۷ /۱).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالوفاء محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۳۲ -۵۵۲ / ۵۵۰ ق)، محدث حنبلی. از افراد خاندان منده بود. از مسعود ثقفی عبدالمنعم سَعدویه، ابوعبداللّٰه رستمی و ابوالخیر باغبان روایت می کرد. ضیاء و ابن‌نجّار و شیخ عبدالصمد بن احمد بن ابی الجیش از او حدیث شنیدند. در سال ۶۳۲ ق که مغولان به اصفهان تاختند وی در کشتار عام مردم اصفهان کشته شد. از آثارش «الایمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۸۰ /۶)، دائرةالمعارف البستانی (۷۰۸ /۱)، سیر النبلاء (۳۸۳ -۳۸۲ /۲۲).

ابن‌منده اصفهانی، ابوزکریا یحیی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۲ /۵۱۱ -۴۳۴ ق)، مورخ و محدث حنبلی. در اصفهان متولد شد. از پدر، عمویش و ابن ریذه ابوبکر اصفهانی دانش فراگرفت. در پژوهشهای علمی با پدرش همراه بود. به سفر حج رفت و سپس راهی بغداد شد و در جامع منصوری درس گفت، و املای حدیث کرد. ابن‌ناصر و عبدالقادر حیلی و ابن‌خشاب نحوی و حافظ سلفی و عبدالوهاب انماطی و علی بن ابی‌تراب خیاط و محمد طرسوسی از وی حدیث نقل می‌کردند، و از شاگردان او به حساب می‌آمدند. شهرت خاندان دانشور ابن‌منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، خاندان دانشور ابن‌منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، یحیی، آغاز و به وی، یحیی، ختم می‌شود. لذا وی را محدث بن محدث بن محدث بن محدث بن محدث گویند. ابن‌منده دارای تصانیف و آثار بسیاری است از آن جمله: «تاریخ اصفهان»، که احتمالاً این کتاب را بر پایه‌ی کتاب جد بزرگش نوشته است؛ «التنبیه علی احوال الجهال والمنافقین»؛ «زندگینامه‌ی مفصلی درباره‌ی طبرانی»؛ «مناقب الامام احمد»، درباره‌ی احمد بن حنبل؛ «معرفة السماء ارداف النبی»؛ «من عاش من الصحابة مائة و عشرین»؛ «مناقب العباس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۴ /۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۸۰ -۸۷۹ /۶)، دائرةالمعارف البستانی (۷۰۸ /۱)، ریحانه (۲۳۴ /۸)، سیر النبلاء (۳۹۶ -۳۹۵ /۱۹)، الکامل (۲۸۵ /۸)، کشف الظنون (۱۴۶۴، ۲۸۲)، الکنی والالقاب (۴۲۸ -۴۲۷ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ بنومنده)، معجم المؤلفین (۲۱۱ -۲۱۰ /۱۳)، نامه‌ی دانشوران (۲۸۷ /۵)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۵۷ -۲۵۶)، وفیات الاعیان (۱۷۱ -۱۶۸ /۶)، هدیة العارفین (۵۲۰ /۲).

ابن‌منده اصفهانی، ابوعمرو عبدالوهاب

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۵ –۳۸۶ ق)، حافظ و محدث. از برادرش عبدالرحمن بن محمد کوچکتر است. وی در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و ابواسحاق بن خرشید قوله و ابن‌عبدالوهاب سُلّمی و ابوبکر بن مردویه و گروهی دیگر از علمای اصفهان بهره گرفت. او در نیشابور خدمت سعید صیرفی رسید و در شیراز و همدان و مکه و ری نیز اساتیدی دید. او را مُسند و سندشناس حدیث اصفهان می‌دانند. وی در کارهای علمی فرزندش یحیی را به یاری می‌گرفت. فرزندش، یحیی بن عبدالوهاب، و موتمن ساجی و حسن رستمی و مسعود ثقفی و ابوالخیر باغیان و بسیاری دیگر از شاگردان وی به حساب می‌آیند. او با شاگردانش با اخلاقی بسیار نیکو برخورد می‌کرد. سمعانی گوید که در اصفهان جملگی بر مدح و ثنای او بودند. وی در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (۷۰۸ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۷۹ /۶)، سیر النبلاء (۴۴۲ –۴۴۰ /۱۸)، الکامل (۱۳۲ /۸)، معجم المؤلفین (۲۲۸ /۶)، وفیات الاعیان (۱۷۱ –۱۷۰ /۶).

ابن‌منده اصفهانی، اسحاق

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۱ ق)، محدث حنبلی. وی پدر ابوعبدالله محمد بن اسحاق پرآوازه‌ترین کسی از خاندان منده است. پاره‌ای منابع زندگی و کتابهای پسرش را با وی درآمیخته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۷۸ /۶)، سیر النبلاء (۴۴۱ / ۱۵).

ابن‌منده، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث شیعی. ابن‌منده از استادش حسین بن یعقوب بزاز در ۳۷۰ ق حدیث مشهور «الطیر المشوی» را که در فضیلت امیرالمؤمنین (ع) است نقل کرده، و شیخ ابوالفتح کراجکی در ۴۳۶ ق در طرابلس همین حدیث را از وی شنیده و آن را در کتاب خویش «تفضیل امیرالمؤمنین (ع)» آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۹ /۵).

ابن‌مهران، ابومُسلم عبدالرحمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۵ ق)، حافظ و محدث. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. برای استماع حدیث سفرهای زیادی کرد و در خراسان، ماوراءالنهر، شام و جزیره از کسانی چون ابن ابی‌داوود و محمد بن محمد باغَندی و ابوالقاسم بغوی و ابوعَروبه حدیث شنید. پس از آن به نیشابور و از آنجا به سمرقند رفت و حدود ۳۰ سال در این شهر سکنی گزید. در پایان عمر به حجاز رفت و در مکه زیست. احمد بن محمد کاتب، علی بن محمدمقری، ابوالعلاء واسطی، دارقطنی و حاکم نیشابوری از او حدیث شنیدند. دارقطنی و دیگر بزرگان او را تکریم کرده و حاکم گوید که او در شناخت حدیث از پیشگامان بود. وی در مکه می‌کوشید تا از چشم محدثان و دیگران پنهان بماند. زندگی او به پارسایی گذشت و رجال‌نویسان از او به صفت ثقه یاد کرده‌اند. تصنیفات بسیاری داشت. از جمله‌ی آثار وی: «المسند»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۰۰ -۲۹۹ /۱۰)، سیر النبلاء (۳۳۷ -۳۳۵ /۱۶)، معجم المؤلفین (۱۸۲ /۵).

ابن‌مهریزد اصفهانی، ابومسلم محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۹ /۴۵۷ -۳۶۶ ق)، ادیب، مفسر و محدث معتزلی. معروف به ابومسلم اصفهانی. وی محدث اصفهانی و از بزرگان معتزله‌ی عصر خویش است. ابومسلم آشنای به عربیت و به گفته یحیی بن منده آشنای به نحو بود. او از شاگردان ابوبکر بن مُقْری بود و سعید بن ابی‌رجاء صیرفی و حسین خلّال و محمد بن حَمد کبریتی از وی روایت کرده‌اند. او شیخ و استاد اسماعیل بن علی حمامی است. در اصفهان درگذشت. از آثار وی: «جامع التأویل لمحکم التنزیل» یا «تفسیر قرآن»، تفسیر بزرگی در بیست مجلد؛ «جامع الرسائل»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۳ /۷)، سیر النبلاء (۱۴۷ -۱۴۶ /۱۸)، لسان المیزان (۳۷۴ -۳۷۳ /۶)، معجم المؤلفین (۵۰ -۴۹ /۱۱)، میزان الاعتدال (۶۵۵ /۳)، الوافی بالوفیات (۱۳۱ -۱۳۰ /۴)، هدیهٔ العارفین (۷۱ /۲).

ابن‌مهزیار اهوازی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۵۴ ق)، محدث امامی و فقیه شیعی. وی از یاران امام رضا (ع) و امام محمدتقی (ع) و امام علی‌النقی (ع) بود. در اهواز به دنیا آمد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش از مردم دورق خوزستان بود که نخست آیین مسیحی داشت. به واسطه‌ی حسن بن سعید اهوازی، وی و پسرش، علی، نزد امام رضا (ع) رفتند و به دست امام اسلام آوردند. ابن‌مهزیار از جانب امام محمدتقی (ع) و امام علی‌النقی (ع) وکالت داشت و این دو امام درباره‌ی خوبیهای وی توقیعاتی صادر کرده‌اند. ابن‌مهزیار از محمد بن ابی‌عمیر، علی بن فضال، حسن بن علی بن فضال و ابان بن عثمان و حسن بن محبوب و حسین بن سعید اهوازی و ابراهیم بن محمد همدانی و

احمد بن اسحاق ابهری و جمعی دیگر که شمار آنها به ۵۵ تن می‌رسد، روایت کرده است. وی شاگردان بسیاری تربیت کرده است که ابوعبداللّه برقی و برادرش، ابراهیم بن مهزیار، و ابراهیم بن هاشم قمی و پسرش، حسن بن علی بن مهزیار، از آن دسته‌اند. بسیاری از رجال‌نویسان شیعه او را محدثی ثقه می‌دانند و حدود ۳۳ کتاب از وی برمی‌شمارند. از آثار وی: «کتاب الوضوء»؛ «کتاب الصلاة»؛ «کتاب الزکاة»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب الحج»؛ «کتاب الانبیاء»؛ «کتاب المثالب»؛ «کتاب البشارات»؛ «المواریث»؛ «الملاحم»؛ «التقیه»؛ «الرد علی الغلاة»؛ «تفسیر ابن‌مهزیار»؛ «التجمل والمروءة»؛ «المکاسب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵/ ۱۷۸)، ایضاح المکنون (۳۴۹، ۳۴۶، ۳۳۶، ۳۲۸، ۳۲۱، ۳۱۹، ۳۰۱، ۲۹۳، ۲۸۹، ۲۸۳، ۲۸۰، ۲۷۸، ۲۷۳، ۱۹۸ /۲، ۳۰۴ /۱)، الذریعه (۳۳۶ /۲۴، ۲۱۴ ،۱۰ /۲۴۹، ۲۴۸ /۴)، رجال الطوسی (۴۱۷، ۴۰۳، ۳۸۱)، رجال النجاشی (۷۶ -۷۴ /۲)، ریحانه (۲۳۹ /۸)، الفهرست للطوسی (۲۳۱)، الکنی والالقاب (۴۳۳ -۴۳۲ /۱)، لغت‌نامه (ذیل / علی اهوازی)، مجالس المؤمنین (۴۲۳ -۴۲۱ /۱)، معجم المؤلفین (۲۴۷ /۷)، مفاخر اسلام (۱۲۶، ۱۰۷ /۱)، هدیة العارفین (۶۷۴ /۱).

ابن‌ولید قمی، ابوجعفر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۳ ق)، فقیه، محدث و رجال‌شناس شیعی. از محمد بن صفار و سعد بن عبداللّه اشعری و دیگران علم آموخت. وی به دقت در شنیدن حدیث شهرت داشت. نجاشی او را ثقه خوانده است. شیخ صدوق، تلعکبری، ابوالحسین بن ابی‌جیدوعلی بن حسین بن بابویه از شاگردان وی بودند و از او روایت کرده‌اند. فرزندش، احمد بن محمد استاد شیخ مفید و از مشایخ اجازه اوست. از آثارش: «التفسیر القرآن»؛ «الجامع»؛ و فهرستی در رجال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم ۳۰۸ /۱)، رجال الطوسی (۴۹۵)، رجال النجاشی (۳۰۲ -۳۰۱ /۲، ۱۲۳ /۱)، ریحانه (۲۶۵ /۸)، الفهرست للطوسی (۲۸۵ -۲۸۴)، الکنی والالقاب (۴۴۶ /۱)، معجم رجال الحدیث (۲۰۸ -۲۰۶ /۱۵).

ابن‌هندویه فارسی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۷ -۴۴۰ ق)، فقیه، محدث و مصنف. در بغداد به شهرت رسید و همان جا می‌زیست تا درگذشت و در کنار آرامگاه ابن‌سریج به خاک سپرده شد. وی دارای تألیفات و مجموعاتی بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۸ /۷)، معجم المؤلفین (۲۰۶ /۱۱).

ابن‌هیصم هروی، صدرالاسلام، مجدالدین، علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(زنده قبل از ۲۸۰ ق)، ادیب، شاعر و محدث. در هرات متولد شد، از آنجا به بغداد رفت و از عثمان بن سعید دارمی (م ح ۲۸۰ ق)، حدیث شنید. ابواحمد غطریفی گرگانی از او حدیث شنید. ابن‌هیصم در سرودن شعر به زبان عربی توانا بد. از آثار وی: «مفتاح البلاغة»؛ «کتاب البَسملة»؛ «نهج الرشاد»؛ «عقود الجواهر»؛ «لطائف النُکَت»؛ «تصفیة القلوب»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۸۶ /۸)، تاریخ بغداد (۵ /۱۲)، ریحانه (۳۶۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ علی)، معجم الادباء (۲۸۰ -۲۷۷ /۱۳)، معجم المؤلفین (۱۴۱ /۷)، هدیة العارفین (۶۹۸ -۶۹۷ /۱).

ابن‌یزداد قمی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۵ ق)، فقیه، محدث و مفسر حنفی. از مردم ری بود. اما مدتی در نیشابور نیز زندگی کرد. از محمد بن شجاع ثَلْجی فقه آموخت و از محمد بن حمید رازی حدیث شنید. ابوبکر احمد بن سعد بن نصر و احمد کاغَدی از او روایت می‌کردند. چندی در نیشابور به املای حدیث می‌پرداخت. ابن‌یزداد در فقه دستی توانا داشت و از مشاهیر فقهای حنفی روزگار خویش بود. با اندیشه‌های شافعی مخالفت می‌ورزید و بر کتابهای او خرده می‌گرفت و بر اصحاب شافعی ردّیه می‌نوشت. از آثار وی: «احکام القرآن»؛ «اثبات القیاس والاجتهاد و خبر الواحد»؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۷۸ /۵)، سیر النبلاء (۲۳۷ -۲۳۶ /۱۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۸۴)، کشف الظنون (۲۰)، معجم المؤلفین (۲۵۱ -۲۵۰ /۷)، هدیة العارفین (۶۷۵ /۱).

ابن‌یعیش، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۷ ق)، محدث اهل سنت. ساکن همدان بود. از یزید بن هارون و عبدالوهاب بن عطاء و محمد بن عمر واقدی و دیگران حدیث شنید. وی به همدان منتقل شد و در آنجا سکنی گزید و نزد علمای شهر حدیث آموخت. او را ثقه‌ای فهیم دانسته‌اند. محمد بن جعفر بن خلف قوهستانی از شاگردان او است «مسند»ی در حدیث نوشت و آن را پرداخت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۶ -۳ /۶)، ریحانه (۲۸۲ /۸)، الکنی والالقاب (۴۵۳ /۱)، معجم المؤلفین (۶ /۱).

ابواسحاق اصفهانی، ابراهیم بن عیسی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۷ ق)، صوفی و محدث. از مردم اصفهان بود. با معروف کرخی و ابراهیم خوّاص معاشرت داشت. به او کراماتی نسبت داده‌اند. وی از ابوداود الطیالسی و جویریهٔ بن اسماء روایت کرده است. و ابوالعباس احمد بن محمد بزار و نضر بن محمد بن هشام اصفهانی از وی روایت کرده‌اند. ابواسحاق در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۱۱۷ /۱)، حلیهٔ الاولیاء (۳۹۳ /۱۰)، لسان المیزان (۱۲۹ -۱۲۸ /۱)، نفحات الانس (۱۴۱).

ابوالازهر عبدی نیشابوری، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۳ /۲۶۱ ق)، حافظ و محدث. مشهور به شیخ نیشابور و نیز محدث خراسان. به آورده‌ی بستانی وی معروف به ابن‌سمناوی بود. برای استماع حدیث به عراق رفت و تا یمن سفر کرد و از عبداللّٰه بن نُمَیر و ابوضمره انس بن عیاض لیثی و اسباط بن محمد و مالک بن سُعیر و یعقوب بن ابراهیم و وهب بن جریر حدیث شنید. و با سفیان بن عُیینهٔ ملاقات کرد. او شنیده‌های خود از گروه بسیاری از محدثان حجاز، یمن، شام، کوفه، بصره و خراسان را جمع و تصنیف کرد. ابوحامد بن شرقی در جواب این سؤال که چرا در طلب حدیث به عراق نرفتی، گفت: کجا روم که نقادان حدیث، ذُهْلی و ابن‌ازهر در نزد ما، در خراسان، هستند. دو رفیق ابوالازهر، محمد بن رافع و محمد بن یحیی ذهبی، و همچنین استادش، یحیی بن یحیی تمیمی، و نسائی و ابن‌ماجه قزوینی و ابوحاتم و ابوزُرعه رازی و ابن‌خُزَیمه و ابوعوانه اسفراینی و محمد بن جریر طبری از او روایت کرده‌اند. گفته شده که بخاری و مسلم و دارمی نیز از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابوحاتم بر درستی و راستی او صحّه گذاشته و به گفته ذهبی بی‌شک ثقه‌ای مورد اعتماد است. اما چون در فضیلت امیرالمؤمنین (ع)، حدیث «انت سید فی الدنیا سید فی الاخرهٔ» را نقل کرده، پاره‌ای از محدثان عامه از سر تعصب بر او خرده گرفتند و حدیث او را منکر شدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۳ -۳۹ /۴)، تهذیب التهذیب (۱۲ -۱۱ /۱)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۴۱ /۱)، دائرهٔالمعارف البستانی (۵۷۱ /۲)، سیر النبلاء (۳۶۹ -۳۶۳ /۱۲)، لسان المیزان (۱۹۷ /۸)، میزان الاعتدال (۸۲ /۱).

ابوالشیخ اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۹ -۲۷۴ ق)، محدث، مفسر و رجالی. محدث اصفهان بود. وی از کودکی در جستجوی حدیث بود. از جد مادری‌اش، محمود بن فرج زاهد، و محمد بن عبدالله همدانی، رییس اصفهان، و ابراهیم بن رسته، و احمد بن رسته اصفهانی، و ابوالقاسم بغوی و علی بن سعید رازی، و محمد بن یحیی مروزی، و جعفر فریابی حدیث شنید. ابن‌منده و ابن‌مردویه و احمد بن عبدالرحمان شیرازی و سفیان بن حسنکویه و ابونعیم حافظ و محمد بن علی بن بهروز مرد و فضل بن محمد کاشانی و محمد بن علی بن سمویه و احمد بن محمد یزدی از وی حدیث شنیدند. ابن مردویه او را محدثی امین و مورد اعتماد دانسته است. وی شصت سال به تصنیف و تألیف اشتغال داشت. از آثا وی: «التفسیر»؛ «ثواب الاعمال»، در پنج مجلد؛ «السنن»؛ در چند مجلد؛ «السنة»؛ «طبقات المحدثین باصفهان و الواردین علیها»، در دو مجلد؛ «العظمة»، رساله‌ای در تاریخ.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۴ /۴)، ریحانه (۱۵۶ -۱۵۵ /۷)، سیر النبلاء (۲۸۰ -۲۷۶ /۱۶)، کشف الظنون (۱۴۳۹، ۱۴۰۷، ۱۴۰۶)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالله)، معجم المؤلفین (۱۱۴ /۶)، هدیة العارفین (۴۴۷ /۱).

ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین بن هیثم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۵۶ -۲۸۴ ق)، مورخ، محدث، ادیب شاعر و موسیقیدان. در اصفهان متولد شد و در بغداد نشو و نما یافت و نزد ابن درید و ابن‌انباری و محمد بن جریر طبری تحصیل کرد. وی از علی بن عباس بجلی و محمد بن جعفر قتّات و ابوبکر بن درید و نفطویه حدیث شنید. دارقطنی و ابراهیم بن احمد طبری و ابوالفتح بن ابی‌الفوارس از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالفرج در ادبیات، نحو، لغت، تاریخ، سیر، انساب، طب، نجوم و حدیث متبحر بود و شعر را نیکو می‌گفت. با اینکه نسب اموی داشت، شیعی زیدی بود و این را از عجایب شمرده‌اند. وی در بغداد درگذشت و همان جا دفن شد. مهمترین اثرش که او را جاودانه ساخته، کتاب «الاغانی» است که رجال قرن چهارم، مانند صاحب بن عباد و عضدالدوله‌ی دیلمی به آن توجه بسیار داشتند و گفته‌اند که عضدالدوله این کتاب را از خود در سفر و حضر دور نمی‌داشت. از دیگر آثار وی: «الاماء الشواعر»؛ «الدیارات»؛ «مقاتل الطالبین»؛ «اعیان الفرس»؛ «آداب الفرباء من اهل الفضل و الاداب»؛ «اخبار جحظة البرمکی»، «اخبار الطفیلیین»؛ «اشعار الاماء و الممالیک»؛ «جمهرة النسب»؛ «دعوة التجار»؛ «کتاب التنزیل فی امیرالمؤمنین (ع)»؛ «کتاب الخمارین و الخمارات»؛ «کتاب الغلمان المغنین»؛ «مجرد الاغانی » و « دیوان» شعر.[۱]

اصفهانی علی بن حسین (و. ۲۸۴ ه.ق./ ۸۹۷ م.- ف. ۳۵۶ ه.ق./ ۹۶۷ م.) نویسنده و ادیب قرن چهارم. وی در ادب عرب شاگرد ابن درید و ابن‌الانباری و محمد- ابن جریر طبری بود و کتاب مشهورش الاغانی (اغانی) است، دیگر از آثار او «مقاتل الطالبین»، «الاماء الشواعر» و «الدیارات» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] استادان موسیقی (۳۱)، الاعلام (۸۸ /۵)، اعیان الشیعه (۲۰۱ -۱۹۸ /۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۴۲ /۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۴۵ -۱۴۳ / ۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ برگزیدگان (۲۷۴ -۲۷۲)، تاریخ بغداد (۴۰۰ -۳۹۸ /۱۱)، تاریخ در ایران (۲۴ - ۲۳)، تاریخ هنرهای ملی (۷۳۶ -۷۳۵ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۷۸ -۹۷۷ /۷)، دائرةالمعارف البستانی (۳۰۴ -۳۰۳ /۲)، دایرةالمعارف فارسی (۲۶ /۱)، الذریعه (۳۷۷ -۳۷۶ /۲۱، ۷۴۲ /۹، ۲۸۷ /۸، ۲۵۰ -۲۴۹ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۸۲ -۸۱ /۱)، سیر

النبلاء (۲۰۳ -۲۰۱ -۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۴ -۱۸۳ /۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۸۹)، الفهرست للطوسی (۳۷۹)، فوائد الرضویه (۲۸۰ -۲۷۸)، الکامل (۲۵ /۷)، کشف الظنون (۱۹۵۱ ،۱۹۴۷، ۱۴۴۴، ۱۲۵۶، ۷۵۶، ۶۰۵، ۴۱۹، ۳۶۰، ۱۶۱، ۱۲۹ ، ۱۲۸)، الکنی و الالقاب (۱۳۹ -۱۳۸ /۱)، لسان المیزان (۱۵ -۱۳ /۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالفرج)، معجم الادباء (۱۳۶ -۹۴ /۱۳)، معجم المؤلفین (۷۹ -۷۸ /۷)، مؤلفین کتب چاپی (۲۱۳ -۲۱۲ /۴)، نامه‌ی دانشوران (۵۸ -۴۴ /۴)، الوافی بالوفیات (۲۶ -۲۰ /۲۱)، وفیات الاعیان (۳۰۹ -۳۰۷ /۳)، هدیهٔ العارفین (۶۸۱ /۱).

ابوالفضل سدیدالدین شاذان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در امل‌الآمل است که وی مرد عالم فاضل فقیه عظیم‌الشأن جلیل‌القدری بوده است او را کتابهائی است که از جمله آنها کتاب «ازاحهٔالعلهٔ فی معرفهٔ القبله» و کتاب «تحفهٔ المؤلف الناظم و عمدهٔ المکلف الصائم» و کتاب «فضائل» است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابوالفضل محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ حر «ره» در امل‌الآمل گوید وی فاضل و عالم و جلیل و شاعر و ادیب بوده است صاحب بن عباد نزد او قرائت نموده و شیخ طوسی در فهرست گوید وی نزد احمد بن اسماعیل بن سمکه قمی قرائت کرده و او از اهل فضل و ادب و علم است از اصحاب احمد بن ابی‌عبداللّه برقی و از افرادی است که نزد او تأدب نموده است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابوحنیفه نعمان

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۵۰ -۸۰ ق)، فقیه، محدث، مؤسس مذهب حنفیه و متکلم. مشهور به امام اصحاب رای و امام اعظم. نژاد ایرانی داشت. جدّ وی از موالی تیم بود که از کابل به کوفه آورده شده بود. ابوحنیفه در کوفه متولد شد، و مدتی به تجارت خز مشغول بود. وی از شاگردان امام باقر (ع) و امام صادق (ع) و حّماد بن ابی‌سلیمان و عطاء بن ابی‌رباح بود. ابوحنیفه پس از مرگ حمّاد مرجع عمده‌ی مکتب فقهی کوفه گردید. ابوحنیفه خود کتابی در فقه ننوشته است ولی آراء و بحثهایش از سوی شاگردان وی جمع‌آوری شده و به همین جهت بعضی از تألیفات شاگردان او باید به عنوان منابع اصلی مذهب حنفی تلّقی شود. فقه ابوحنیفه دارای چنان مطالب تازه و صریحی است که قسمت مهمّی از آن را شاگردانش محکوم و مردود شناخته‌اند. آرای فقهی او، در مقایسه با موارد اصولی آرای

معاصرانش، مشروح‌تر و دوراندیشانه‌تر است. فقه او به طور کلی از جهت استدلال عالی و غالباً قاطع است و کمتر جنبه‌ی عملی را در نظر می‌آورد. او علاوه بر به کارگیری رأی و قیاس کمتر حاضر است که مانند ارباب مذاهب دیگر از سنّت در برابر احادیث آحاد دست بکشد. ابوحنیفه در کلام نیز دست داشته است. وی مدتی زندانی شد و سرانجام در زندان وفات کرد. مقبره‌ی وی در اعظمیه‌ی بغداد است. او شاگردان زیادی داشت از جمله: زفر بن هذیل، داوود طائی، ابویوسف قاضی، ابومطیع بلخی، محمد بن حسین شیبانی، اسد بن عمرو بجلی، حسن بن زیاد لؤلؤی و پسرش حمّاد بن ابی‌حنیفه و عبداللّٰه بن مبارک و جارود نیشابوری و عبدالکریم جرجانی و ابونعیم و وکیع. از آثار او: کتاب «مسند»، در حدیث که جمع‌آوری شاگردان اوست؛ «المخارج»، در فقه که روایت ابویوسف از اوست. برخی به غلط کتابهایی را به او نسبت داده‌اند از جمله: «فقه الاکبر»، که عقاید اصیل ابوحنیفه را نشان می‌دهد؛ «العالم والمتعلّم»؛ «فقه الأبسَط».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵ -۴ /۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۷۷ -۷۶ /۱)، تاریخ ادبی ایران (۴۰۲/۱)، تاریخ بغداد (۴۵۴ -۳۲۳ /۱۳)، التاریخ الکبیر (۸۱/۸)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۵۴)، تهذیب التهذیب (۴۰۳ -۴۰۱ /۱۰)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۴۵۰ -۴۴۹ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۹ -۱۰۲۷ /۸)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۳۲۲ -۳۳۰ /۱)، روضات الجنات (۱۶۲ -۱۵۳ /۸)، سیر النبلاء (۴۰۳ -۳۹۰ /۶)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۷۵ -۳۷۳)، الکامل (۳۰/۵)، کشف الظنون (۱۶۸۰، ۱۴۳۷، ۱۲۸۷)، کشف المحجوب (۱۱۲)، الکنی والالقاب (۵۶ -۵۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوحنیفه)، مجمل فصیحی (ذیل/ سالهای ۸۰ و ۱۵۰)، معجم المؤلفین (۱۰۵ -۱۰۴ /۱۳)، وفیات الاعیان (۴۱۵ -۴۰۵ /۵)، هدیة العارفین (۴۹۵/۲).

ابوطالب اسحاق

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی تمام کتب شیخ صدوق را بر وی قرائت نموده روایات و احادیث و مطولات و مختصراتی در اعتقادات به عربی و فارسی دارد، خبر داد ما را به آنها شیخ والد موفق‌الدین عبیداللّٰه بن الحسن بن الحسین بن بابویه از مؤلف.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابونصر سراج طوسی، عبداللّٰه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۸ ق)، صوفی و محدث. مشهور به طاووس الفقراء. در طوس متولد شد و مدتی در بغداد زیست. وی از جعفر خلدی و ابوبکر دقّی و جز ایشان روایت کرده است. سرانجام در زادگاهش درگذشت و همان جا دفن شد. کتاب «اللمع فی التصوف» از اوست. این کتاب به اهتمام نیکلسون چاپ شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۵۵۲ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۷ /۱)، تاریخ گزیده (۶۷۷)، تذکرهٔ الاولیاء (۱۸۳ –۱۸۲ /۲)، تعلیقات اسرارالتوحید (۶۸۲ –۶۸۱)، تلبیس ابلیس (۱۳۷)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۶ /۱)، کشف الظنون (۱۵۶۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابونصر)، معجم المؤلفین (۸۹ /۶)، نفحات الانس (۳۰۰ –۲۸۹)، هدیهٔ العارفین (۴۴۷ /۱).

ابونعیم اصفهانی، احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۳۰ –۳۳۶ /۳۳۴ ق)، محدث، عارف و مورخ. معروف به حافظ اصفهانی و حافظ دنیا. به گفته صاحب «ریاض العلماء» ابونعیم نیای بزرگ علامه مجلسی است. وی فقه و تصوف را با حدیث توأم ساخت. در خانانی ایرانی نژاد در اصفهان متولد شد. در مذهب او اختلاف است. بعضی او را از اهل سنت می‌دانند ولی یک گمان بر این است که از شدت تقیه حاکم بر زمانش تشیع خود را از مخالفین مذهب کتمان می‌کرده است. ابونعیم در هشت سالگی رسما شروع به استماع حدیث از محدثان معروف اصفهان کرد. و از پدرش و ابوالقاسم طبرانی و ابن‌فارس و ابن‌مقری حدیث شنید. پدرش که از بزرگان علما و محدثان بود برای وی از علمای شهرهای دیگر درخواست اجازه روایت کرد. خیثمهٔ بن سلیمان از شام و ابوالعباس اصم از نیشابور و عبداللّه بن عمر از واسط و ابوسهل قطان از بغداد و ابوبکر بن سنی از دینور به او اجازه حدیث دادند. وی از سال ۳۵۶ ق برای تکمیل تحصیلات به خراسان، خوزستان، عراق و حجاز سفر کرد و استادان بسیار دید و از ابواحمد حاکم و ابن‌حمدان و ابو عبدالرحمان سلمی در نیشابور و از ابوزرعه استرآبادی در استرآباد و از محمد بن احمد غطریفی در گرگان و از محمد بن احمد بن سختویه در شوشتر و دیگران حدیث شنید. در مورد وی گفته‌اند: که بیش از چهار صد و سی عالم حدیث به او اجازه‌ی روایت دادند که برای بعضی از آنان وی تنها راوی شناخته شده است. از جمله آثارش: «منقبهٔ المطهرین و مرتبهٔ الطیبین»؛ «ما نزل من القرآن فی امیرالمؤمنین (ع)»؛ «حلیهٔ الاولیاء و طبقات الاصفیاء»؛ «تاریخ اصفهان» یا «ذکر اخبار اصفهان»، در دو مجلد که در ۱۹۳۱ م در لیدن چاپ شد؛ «المستخرج علی الصحیحین»؛ «دلائل النبوه»، در سیره پیامبر (ص)؛ «معرفهٔ الصحابهٔ»؛ «تاریخ بلد»؛ «فضایل الصحابهٔ»؛ «النفاق»؛ «علوم الحدیث»؛ «طب النبی»؛ «کتاب الطب» یا «الشفا فی الطب»؛ «الاربعین» یا «کتاب المهدی»، در حالات حضرت مهدی (عج)؛ «مختصر الاستیعاب»؛ «ریاضه المتعلم»؛ «معجم الشیوخ»؛ «حرمهٔ المساجد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۰ /۱)، اعیان الشیعه (۴۳۸ /۲)، تتمهٔ المنتهی (۳۹۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۲۰ –۱۱۱۸ /۸)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۶ /۱)، الذریعه (۱۴۳ /۱۵، ۸۱ /۷، ۳۹۶ /۶، ۲۳۲ /۳)، روضات الجنات (۲۸۵ –۲۸۲ /۱)، ریحانه (۲۸۶ –۲۸۵ /۷)، سیر النبلاء (۴۶۴ –۴۵۳ /۱۷)، الکامل (۱۸ /۸)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۷۳۵، ۱۶۷۲ –۱۶۷۱، ۱۴۶۵، ۱۴۳۵، ۱۴۳۳، ۱۴۲۲، ۱۴۱۱، ۱۲۷۹، ۱۲۷۶، ۱۲۰۹، ۱۰۹۵، ۱۰۵۵، ۹۳۸، ۷۶۰، ۶۸۹، ۲۸۲، ۱۱۶، ۵۳)، لسان المیزان (۳۸ /۸، ۳۰۴ –۳۰۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، الکنی و الالقاب (۱۶۸ –۱۶۵ /۱)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۳۰)، معجم المؤلفین (۲۸۳ –۲۸۲ /۱)، الوافی بالوفیات (۸۴ –۸۱ /۷)، وفیات الاعیان (۹۲ –۹۱ /۱)، هدیهٔ الاحباب (۴۳ –۴۲)، هدیهٔ العارفین (۷۵ –۷۴ /۱).

ابویعقوب همدانی، یوسف

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۵ -۴۶۶ / ۴۴۰ ق)، صوفی، فقیه و محدث. ملقب به شیخ الاسلام. در بوزنجرد نزدیک همدان متولد شد. وی شخصیت برجسته‌ای در تاریخ تصوف ایران و آسیای مرکزی بود. ابویعقوب نخستین کس از خواجگان، یعنی سلسله‌ای از مشایخ ماوراء النهر است، که طریقت نقشبندی و یسوی از میان آنان برخاست. در ۱۸ سالگی به بغداد رفت و در آنجا به تحصیل فقه و حدیث در محضر استادان بزرگی چون ابواسحاق شیرازی پرداخت. از ابوبکر خطیب و ابوجعفر سلمه و ابن‌هزار مرد حدیث شنید و به خدمت جمعی از مشایخ از جمله حسن سمنانی و عبداللّه جوینی رسید. در ضمن تحصیلات خود به شهرهای دور دست چون سمرقند سفر کرد. در حدود سی سالگی به تصوف متمایل شد. و مربی اصلی وی ابوعلی فارمدی بود. همدانی در مرو خانقاهی تأسیس کرد که به نام کعبه‌ی خراسان شهرت یافت، وی پیوسته در خانقاه نمی‌ماند، دوبار به هرات سفر کرد و سی و هشت بار به حج رفت و مدتی در بخارا و سمرقند به سر برد، در همین دو شهر بود که برجسته‌ترین پیروان خود که بعدها جانشینان وی شدند به دست آورد. ابویعقوب در هرات وفات یافت و در مرو دفن شد. شرح «منازل السائرین» خواجه عبداللّه انصاری از جمله آثار وی است که مفقود شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اوراد الاحباب (۷۴ -۷۲)، تذکرهٔ الشعراء (۱۰۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۳۱ /۹)، رشحات عین الحیاهٔ (مقدمه/ ۳۶ -۱۳، ۴۳ -۴۰)، سیر النبلاء (۶۹ -۶۶ /۲۰)، مجمل فصیحی (ذیل/ سالهای ۴۶۶ و ۵۳۵)، نفحات الانس (۳۸۰)، وفیات الاعیان (۸۱ -۷۸ /۷)، هدیهٔ العارفین (۵۵۲ /۲).

ابهری عماد الدین، عبدالعزیز

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۹۵ / ۸۴۳ ق)، محدث و فقیه. در علم حدیث و فقه حنفی و شافعی مهارت داشت. سالها در مدرسه‌ی شاهرخ‌میرزا و مدرسه‌ی سلطانی و خانقا اخلاصیه به تدریس اشتغال داشت. در اواخر عمر به هند رفت و در ولایات سند از دنیا رفت. ابهری محدثی برجسته بود و کتابهایی در موضوعات مختلف نگاشت. او همچنین بر بسیاری از کتب حواشی نوشت. از آثار وی: «منهاج المشکاه»، شرح و تفسیری «مشکاه المصابیح» خطیب تبریزی، در حدیث، که آن را به نام امیر علیشر نوایی تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۶۳ -۲۶۲)، حبیب السیر (۳۴۹ / ۴)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۴۲ / ۹)، رجال حبیب السیر (۱۹۹)، کشف الظنون (۱۷۰۰)، هدیه العارفین (۵۸۲ / ۱).

ابهری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۷۵ -۲۸۹ /۲۸۷ ق)، قاضی، قاری، محدث و فقیه مالکی. در ابهر تولد یافت و ساکن بغداد شد و در آنجا از ابوعمر محمد بن یوسف قاضی و فرزندش ابوالحسین فقه آموخت. و از ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و عبداللّه بجلی و ابن تمّام بهرانی و محمد اشنانی و دیگران در عراق و شام و جزیره حدیث شنید. دارقطنی از او حدیث نقل کرده و او را ستوده و گفته که او امام مالکیان در عصر خود بود و از اندلس و مغرب و گوشه و کنار دنیا به سویش می‌شتافتند. از وی آثاری بر جای مانده است که به گفته‌ی قاضی عیاض تصانیف از در شرح مذهب مالکی و ردّ مخالفین است. از جمله آثار وی : «الاصول»، در فقه؛ «الرد علی المزنی»؛ «شرح کتاب ابن عبدالحکم الصغیر» و «شرح کتاب ابن عبدالحکم الکبیر»؛ «فضل المدینه علی مکهٔ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۸ /۷)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۸۲ -۵۸۰ /۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ بغداد (۴۶۳ -۴۶۲ /۵)، ریحانه (۷۲ /۱)، سیر النبلاء (۳۳۴ -۳۳۲ /۱۶)، الفهرست لابن الندیم (۲۸۳)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۳۷۵)، معجم البلدان (۱۰۶ /۱)، معجم المؤلفین (۲۴۱ /۱۰)، الوافی بالوفیات (۳۰۸ /۳)، هدیهٔ العارفین (۵۰ /۲).

ابیوردی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالمظفّر محمّد بن احمد بن محمّد ادیب شاعر لغوی، در علوم لغت و ادب و حدیث و انساب و اخبار عرب و بسیاری از علوم دیگر، وحید عصر، و فرید دهر خود بوده.

کتب زیر از تألیفات اوست:

۱- الانساب ۲- تاریخ ابیورد ۳- تاریخ نساء ۴- تعلهٔ المشتاق ۵- الدرهٔ الثمینهٔ ۶- طبقات العلوم ۷- قبسهٔ العجلان فی نسب آل ابی سفیان ۸- المجتبی من المجتبی ۹- المختلف و المؤتلف ۱۰- دیوان اشعار مطبوع.

وفات صاحب عنوان در روز ۵ شنبه ۲۰ ربیع الاول سال ۵۰۷، ما بین دو نماز، به مرگ فجأه و یا مسموماً در اصفهان روی داده است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ابیوردی کوفنی، ابوالمظفر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۰۷ ق)، ادیب، شاعر، نسب شناس و محدث شیعی. در بعضی کتب شهرت او را کوفنی نوشته‌اند. در کوفن، دهی میان ابیورد و نسا، متولد شد. به بغداد رفت و به خدمت مؤید الملک بن نظام الملک درآمد. و به درخواست او عمیدالدوله را هجو کرد و عمیدالدوله شکایت به نزد خلیفه برد که ابیوردی شعر در هجای خلیفه عباسی و مدح خلیفه فاطمی مصر سروده است. خلیفه خون او را مباح کرد. ابیوردی به همدان گریخت و نسبت مجعول منسوب به معاویهٔ بن محمد بن عثمان را برای خود ساخت. وی پس از فرار از بغداد، مدتها در اصفهان به پریشانی زیست، و از رهگذر تعلیم فرزندان زین الملک برسق گذران زندگی می‌کرد، ولی بعد به دربار سلطان محمد سلجوقی راه یافت و سلطان او را مشرف مملکت خود کرد. گویند بعد از قاضی ابویوسف اسفراین متصدی

دارالکتب نظامیه‌ی بغداد شد. و در اصفهان مسموم شد و از دنیا رفت. ابیوردی از اسماعیل بن مسعده‌ی جرجانی، عبدالوهاب بن محمد بن الشهید و ابوبکر بن خلف شیرازی حدیث شنید و از ابومحمد حسن بن احمد سمرقندی و عبدالقاهر جرجانی، روایت کرد. محمد بن طاهر مقدسی در کتاب «انساب» خویش از ابیوردی بسیار روایت کرده است. از آثار وی: «قبسهٔ العجلان فی نسب آل ابی‌سفیان»؛ «المجتبی من المجتنی»؛ «المختلف و المؤتلف»؛ «طبقات العلم»؛ «تعلهٔ المشتاق»؛ «کوکب المتأمل»؛ «کتاب فی انساب»؛ «الدرهٔ الثمینهٔ»؛ «تاریخ ابیورد و نسا». وی صاحب «دیوان» شعری است در سه بخش: «عراقیات»، «نجدیات» و «جدیات». او را در مرثیه امام حسین (ع) قصیده‌ای است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۹ /۶)، اعیان الشیعه (۱۰۲ /۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۳۹ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۴۶ /۹)، الذریعه (۳۵ /۱۷، ۹۶ /۸، ۲۱۹ /۴)، روضات الجنات (۱۹ /۸)، ریاض العلماء (۲۹ -۳۰ /۵)، ریحانه (۷۲ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۷ /۶)، الکامل (۲۶۸ -۲۶۷ /۸)، کشف الظنون (۱۹۴۲، ۱۹۳۰، ۱۶۳۷، ۱۱۰۵، ۹۴۵، ۷۷۴، ۳۹۸، ۲۸۱)، الکنی و الالقاب (۱۱ -۱۰ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابیوردی)، معجم الادباء (۲۶۶ -۲۳۴ /۱۷)، معجم المؤلفین (۳۱۴ /۸)، الوافی بالوفیات (۹۳ -۹۱ /۲)، وفیات الاعیان (۴۴۹ -۴۴۴ /۴)، هدیهٔ العارفین (۸۲ -۸۱ /۲).

احمر، ابوعبداللّه جعفر

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۶۷ /۱۶۵ -۹۸ ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) و از ثقات نام‌آور حدیث است که از اعمش و بیان بن بشر و منصور بن معتمر و ابواسحاق شیبانی و جمعی دیگر روایت کرد. سفیان بن عیینه و وکیع بن جراح و عبیداللّه بن موسی و ابوغسان نهدی و عبدالرحمن بن مهدی و دیگران از او روایت کرده‌اند. ترمذی در «صحیح» خود و ابوداوود در کتاب «المسائل» و نسایی در کتاب «خصائص علی (ع)» از او نقل حدیث کرده‌اند. وی اظهار تشیع می‌کرد و علمای اهل سنّت همچون ابن‌معین، یعقوب بن سفیان، ابوزرعه، ابوداوود و نسائی ضمن تصریح به شیع او وثاقت او را نیز متذکر شده‌اند. او به خراسان آمد و از رؤسای شیعه خراسان شد. در رابطه با مسائل حکومتی گزارشاتی علیه او به منصور خلیفه رسید، دستور داد تا او را دستگیر و به وضع خفت‌بار و توهین‌آمیزی به بغداد آورده و زندانی کردند. پس از مدتی طولانی آزاد شد. وی در کوفه وفات یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۰۸ -۱۰۷ /۴)، تاریخ بغداد (۱۵۲ -۱۵۰ /۷)، تاریخ الکبیر (۱۹۲ /۲)، تهذیب التهذیب (۸۴ -۸۳ /۲)، الجرح و التعدیل (ج ۱، ق ۴۸۰ /۱)، رجال الطوسی (۱۶۱)، ریحانه (۸۲ /۱)، الکنی و الالقاب (۱۲ -۱۱ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعبداللّه)، میزان الاعتدال (۴۰۷ /۱).

اخباری نیشابوری اکبرآبادی، جمال‌الدین، ابواحمد محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۷۸- مقتول ۱۲۳۲ ق)، متکلم، فقیه، محدث و شاعر. مشهور به محدث اخباری و به خاطر پدر نیشابوری‌اش مشهور به محدث نیشابوری است. در اکبرآباد هند به دنیا آمد. در ۱۱۹۸ ق از هند به زیارت خانه خدا رفت و در بازگشت در نجف و کربلا- و کاظمین برای تحصیل علوم دینی اقامت گزید و در کلام و الهیات و فقه و دیگر علوم تبحر یافت. در عهد فتحعلی‌شاه برای مدتی به ایران آمد. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرود. ملا- عبدالحسین و ملافتحعلی‌خان شیرازی، از نوادگان کریم خان زند، مولف «الفوائد الشیرازیه»، و ملا محمد باقر لاری دشتی، شارح رساله‌ی «البرهانیه»، و ملا عبدالصاحب دوانی، مولف «الفوائد الذهبیه»، و سید محمد جواد سیاه پوش از شاگردان وی هستند در علوم عقلی و نقلی دارای هشتاد تألیف است. از جمله آثار وی: «تسلیة القلوب الحزینة»، به سبک و سیاق کشکول در ۱۰ مجلد، «الکتاب المبین»، در اثبات امامت طاهرین؛ «آیینه‌ی عباسی» یا «امالی عباسی»؛ «دوائر العلوم» یا «تحفه الخاقان»؛ «التحفه»، در فقه، از طهارت تا دیات؛ «الدرّ الفرید و معراج التوحید»؛ «البرهان فی التکلیف و البیان» یا «البرهانیه»، در تقویت مسلک اخباری؛ «قلع الاساس»، در نقض «اساس الاصول» سید دلدار علی هندی؛ «الدمدمة الکبری»، در ردّ زنارقه صغری، که به گفته‌ی شاگردش ملافتحعلی در رّد اصولیین است؛ «قبسه العجول فی الاخبار و الاصول» که میرزای قمی کتاب «عین العین» را در رّد آن نوشت و میرزامحمد اخباری در ردّ کتاب میرزای قمی کتاب «انسان العین فی ردّ کتاب عین العین» را نگاشت؛ «مصادر الانوار فی الاجتهاد و الاخبار»؛ «کوثر الاسرار فی شرح معضلات الاخبار»؛ «فصل الخطاب فی نقض مقاله ابن عبدالوهاب»؛ «کلیات الرجال»؛ «ذخیرة الالباب»؛ رساله «الاعتذار»؛ «دیوان» بزرگ شعر فارسی و «دیوان» شعر به عربی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۹۲ /۹)، ایضاح المکنون (۶۶۳، ۵۹۷، ۴۹۰، ۴۳۰، ۳۹۲، ۳۸۰، ۳۲۷، ۲۳۹، ۲۲۰، ۱۹۱، ۱۵۹، ۸۹، ۷۲، ۶۲، ۶۰، ۵۵، ۴۹ /۲، ۵۵۹، ۵۴۱، ۴۸۱، ۴۴۷، ۴۱۲، ۴۱۱، ۴۰۳، ۴۰۰، ۳۱۵ ۲۸۷، ۲۵۵، ۲۴۲، ۱۳۷، ۱۳۲، ۱۲۴ /۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۴۴ -۲۴۳ /۴)، الذریعه (۳۷۳/۱۹، ۱۸۲، ۱۲۹ /۱۸، ۱۸۰ /۱۷، ۳۴۴، ۲۲۹ /۱۶، ۱۰۴ /۱۵، ۲۵۲ /۱۴، ۱۴ /۱۰، ۹۶۸، ۶۱- ۶۰ /۹، ۲۶۷، ۲۶۳، ۶۹، ۶۷ /۸، ۵۳ /۱) روضات الجنات (۱۳۸ -۱۲۱ /۷)، ریحانه (۸۶ -۸۵ /۱)، فرهنگ سخنوران (۴۷)، لغت‌نامه (ذیل/ محمد اخباری)، مکارم الآثار (۹۴۴ -۹۲۵ /۳).

ارغیانی اسفنجی نیشابوری، ابوعبداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۵ -۲۲۳ ق)، حافظ و محدث. وی از اسحاق بن شاهین و عبداللّه بن محمد زهری و اسحاق کوسج و یونس بن عبدالاعلی و محمد بن بشّار و عبدالجبار بن علاء و ابراهیم بن سعید جوهری و دیگران حدیث شنید و به گفته ابوعبداللّه حاکم نیشابوری در طلب حدیث سفرها کرد و بر اساس صدق و راستی ذخیره‌ها اندوخت. ابن‌خزیمه و ابوحامد شرقی و ابوعلی نیشابوری و زاهر بن احمد سرخسی و ابواحمد حاکم و محمد بن یعقوب بن اخرم و دیگران از او حدیث شنیدند. او در زمینه علم و عمل مبرّز بود و تصانیف بزرگی به وجود آورد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۲۶ -۴۲۲ /۱۴)، معجم المؤلفین (۲۲ /۱۲)، معجم طبقات الحفاظ (۱۶۸)، الوافی بالوفیات (۳۰ /۵).

ازهری هروی، ابومنصور محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۷۱ / ۳۷۰ –۲۸۲ ق)، ادیب، نحوی، لغوی، فقیه و محدث شافعی. در هرات به دنیا آمد. از شاگردان نفطویه و ابن‌السراج و ربیع بن سلیمان بود و با زجاج و ابن‌الانباری نیز ملاقات کرد و از محمد بن ابی‌جعفر منذری و به یک واسطه از ابوالعباس ثعلب روایت می‌کرد و از شاگردان وی بود. ابن‌درید را درک کرده اما از وی روایت ننموده است. وی در فنون علم حدیث نیز مهارت داشت. مدتی در عراق و جزیرهٔالعرب به جمع لغت مشغول بود. چندی هم به دست قرامطه بادیه‌نشین اسیر شد، و در آنجا بر اثر معاشرت با اعراب هوازن بسیاری از لغات و اصطلاحات حقیقی زبان عرب را فراگرفت. ابوعبید هروی مولف «غریبین» و ابویعقوب قراب و حسین بن محمد باشانی و دیگران از شاگردان ازهری هستند. ابومنصور در هرات درگذشت. از آثار وی: «تهذیب اللغهٔ» در ده مجلد که ابن‌منظور صاحب کتاب « لسان العرب» در مقدمه‌ی کتاب خود آن را از مهمترین کتاب لغت شمرده است؛ «الادوات»؛ «تفسیر اصلاح المنطق»؛ «تفسیر الفاظ مختصر» مزنی؛ «تفسیر السبع الطوال»؛ «التقریب فی التفسیر»؛ «تفسیر شعر ابی‌تّمام»؛ «شرح غرائب الفاظ مستعمل فقها» یا «الزاهر فی غرائب الالفاظ»؛ «معرفهٔ الصبح»؛ «کتاب علل القراءات»؛ «تفسیر القرآن»؛ «معانی شواهد غریب الحدیث»؛ «ردّ علی اللیث».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۲ /۶)، ایضاح المکنون (۶۰۸ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۴ /۱)، روضات الجنات (۳۲۲ – ۳۲۰ /۷)، ریحانه (۱۱۳ –۱۱۲ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۳۸ /۱)، سیر النبلاء (۳۱۷ –۳۱۵ /۱۶)، کشف الظنون (۱۶۳۶، ۱۴۱۴، ۱۲۰۷، ۱۱۷، ۵۱۵، ۴۶۵، ۴۴۸، ۲۸۹، ۱۰۸، ۳۱)، الکنی و الالقاب (۲۵ –۲۴ /۲)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۳۷۰، ۲۸۲)، معجم الادباء (۱۶۷ –۱۶۴ /۱۷)، معجم المؤلفین (۲۳۱ –۲۳۰ /۸)، الوافی بالوفیات (۴۶ –۴۵ /۲)، وفیات الاعیان (۳۳۶ –۳۳۴ /۴)، هدیهٔ العارفین (۴۹ /۱).

استرآبادی، محمدامین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۶ –۱۰۳۰ ق)، فقیه و محدث اخباری. در استرآباد متولد شد. به مکه معظمه مهاجرت کرد و در آنجا مقیم شد. ابتدا در سلک اصولیان بود و از صاحب «مدارک» و صاحب «معالم» و میرزا محمد استرآبادی، صاحب «رجال»، اجازه‌ی روایت داشت. وی پس از آن، از طریقه‌ی اصولی به اخباری روی آورد و کتابی هم به نام «فوائد المدینهٔ»، در رد اصولی‌ها نوشت. سرانجام در مکه درگذشت. دیگر آثار وی: «حاشیهٔ علی شرح المدارک»؛ «شرح التهذیب»؛ «شرح الاستبصار»؛ حاشیه بر «انموذج العلوم» جلال‌الدین دوانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۷ /۹)، خاتمه مستدرک الوسائل (۱۹۳ –۱۸۹ /۲)، الذریعه (۳۵۸ /۱۶، ۱۸۱، ۲۶ /۶، ۲۱۷ /۵)، روضات الجنات (۱۴۸ –۱۲۹ /۱)، ریحانه (۱۱۵ –۱۱۴ /۱)، فوائد الرضویه (۳۹۹ –۳۹۸)، معجم المؤلفین (۷۹ /۹)، هدیهٔ العارفین (۲۷۴ /۲).

اسحاق بن عبداللّه

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از ثقات قمیین است از حضرت صادق و حضرت موسی بن جعفر علیهماالسلام روایت کرده و جناب احمد بن اسحق که وکیل حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام است فرزند اوست و مورد وثوق اصحاب بوده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسحق

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نجاشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام شمرده و گفته که از آن حضرت روایت دارد و او برادر جناب زکریا بن آدم است و قبرش در همان مقبره شیخانست.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسعر دیه، زینب

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۰۵ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر سلیمان بن احمد و از اهالی اسعر بود. زینب بیش از هشتاد سال زندگی کرد و در قاهره درگذشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۹۷ / ۱.

اسماعیلی جرجانی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۵ ق)، حافظ و محدث. معروف به اسماعیلی. در طلب و جمع‌آوری حدیث بسیار سفر کرد. از اسحا بن راهویه و هشام بن عمّار و محمد بن بکّار و دیگران حدیث شنید. فرزندش، احمد بن محمد، و دوستش، ابراهیم بن ابی‌طالب، و ابن‌شرقی و ابوالعبّاس سرّاج و احمد بن علی رازی و علی بن حمشاد و دَعْلج سجزی از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری اسماعیلی یکی از

ارکان حدیث نیشابور و ثقه‌ای مورد اعتماد بود. او «حدیث زهری» و «حدیث مالک» و «حدیث یحیی بن سعید» و «حدیث عبداللّه بن دینار» و «حدیث موسی بن عُقبه» را جمع‌آوری کرد. از آثارش: «کتاب الصحابه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۹/۶)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۵۴ / ۳۰۰ –۲۹۱)، سیر النبلاء (۱۱۸ –۱۱۷ /۱۴)، الکامل (۱۲۰/۶)، کشف الظنون (۱۴۳۲)، لسان المیزان (۷۲۴ –۷۲۳ /۵)، معجم طبقات الحفاظ (۱۵۲)، معجم المؤلفین (۶۲/۹).

اشرف اصفهانی، محمداشرف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۱۳۳ ق)، ادیب، محدث و شاعر. از علمای عهد صفویه و از شاگردان علامه‌ی مجلسی و نوه‌ی دختری میرداماد بود. به همین خاطر به وی میرزااشرف میردامادی هم گفته‌اند. در بیشتر علوم عقلی و نقلی مهارت داشت. در قریه‌ی ورنوسفادران از قراء سده‌ی ماربین اصفهان مدفون است. ازآثار وی: «اشرف المناقب»، که آن را در ۱۱۰۲ ق به نام شاه سلیمان صفوی تألیف کرد و بعدها مطالبی بر آن افزود و نام آن را «فضائل السادات» گذاشت و به نام شاه سلطان حسین صفوی کرد. این کتاب حاکی از وسعت اطلاعات سید محمداشرف در انساب و حدیث است؛ حاشیه بر «قبسات»؛ حاشیه بر «شرح مختصر» عضدی؛ شرح «مشیخه تهذیب الحدیث»؛ معروف به «رجال سید محمداشرف»؛ ترجمه‌ی «الفیه» ابن مالك، به نظم؛ «علاقة التجرید»، شرح فارسی بر «تجرید العقاید» خواجه طوسی؛ «المنهاج الصفوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۲۵/۹)، تذکرة القبور (۱۴۷)، تذکرة المعاصرین (۲۸۲ –۲۸۱)، الذریعه (۲۵۹/۱۶، ۳۱۰/۱۵، ۳۵۵/۳، ۱۰۷/۲)، ریحانه (۳۸۱ –۳۸۰ /۳)، فرهنگ سخنوران (۶۵)، فوائد الرضویه (۳۹۷)، مؤلفین کتب چاپی (۶۲۱/۱)، معجم المؤلفین (۶۴/۹).

اشرف الواعظین یزدی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۰ –۱۲۷۸ ش)، محدث و واعظ. وی از حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و شیخ مرتضی آشتیانی و حاج شیخ‌عباس محدث قمی روایت می‌کرد. در سالهای آخر عمر به تهران مهاجرت کرد و در تهران درگذشت. از آثار وی: «جواهر الکلام فی سوانح الایام»؛«جواهر العدیدیه» یا «گنج جواهر دانش»؛ «الدرر السنیه فی المواعظ العددیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۳۶ /۱۸، ۱۲۷ –۱۲۶ /۸، ۲۷۷ /۵)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۱۱ /۳)، مؤلفین کتب چاپی (۶۲۹ – ۶۲۸ /۲).

اشعری قمی، ابوجعفر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی را در شمار کسانی که از امامان مستقیما روایت نکرده‌اند آورده است. رجال‌نویسان شیعی وی را محدثی ثقه می‌دانند. اما به مراسیل اعتماد و از محدثان ضعیف روایت کرده است. سعد بن عبدالله اشعری از همطبقه‌های اوست که از وی روایت کرده است. فرزندش احمد و ابن‌بطه و احمد بن ادریس و محمد بن یحیی عطار و محمد بن علی ماجیلویه و محمد بن جعفر رزاز از وی حدیث شنیده‌اند. از آثار وی: «نوادر الحکمه»، که مجموعه‌ای است مشتمل بر بیست و دو کتاب؛ «الجامع»، در حدیث؛ «ما نزل من القرآن فی الحسین بن علی (ع)»؛ «الامامه»؛ «الطب»؛ «مناقب الرجال».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۴۶ /۲۴، ۳۲۷ -۳۲۶ /۲۲، ۲۹ /۵، ۳۳۲ /۲)، رجال الطوسی (۴۹۳)، رجال النجاشی (۲۴۵ /۲)، ریحانه (۱۳۴ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۶ /۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۰۶)، الفهرست للطوسی (۲۷۵ -۲۷۳)، لغت‌نامه (ذیل/ اشعری)، معجم المؤلفین (۲۸ /۹)، هدیه العارفین (۲۰ /۲).

اشعری قمی، آدم بن اسحاق

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث. علامه حلّی، نجاشی، شیخ طوسی و ابن‌داوود حلّی در کتب خود او را عادل و ثقه خوانده‌اند. او زاهد و خاشع بود. وی از یونس بن یعقوب روایت می‌کند، و احمد بن محمد برقی صاحب کتاب «محاسن» و محمد بن عبدالجبار و دیگران از وی روایت نموده‌اند. در قبرستان شیخان قم نزدیک قبر زکریا بن آدم مدفون است. اثر وی «کتاب الحدیث» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۵ /۲)، الذریعه (۳۰۳ /۶)، رجال ابن‌داود (قسم ۹ /۱)، رجال النجاشی (۲۶۲ /۱)، الفهرست للطوسی (۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۶۳ /۱)، لسان المیزان (۵۱۰ /۱)، معجم رجال الحدیث (۱۲۰ /۱)، معجم المؤلفین (۲۱۹ /۲)، هدیهٔ الاحباب (۳۷).

اشعری قمی، یعقوب

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۷۴ ق). عالم، محدث و مفسر. ذهبی از او تعبیر به عالم اهل قم کرده است. از برادرانش، عبدالرحمن و عیسی و عمران بن عبدالله، و نیز جعفر بن ابی‌المغیره و اعمش و لیث بن ابی‌سلیم روایت کرده است. ابن‌مهدی، منصور خزاعی، هیثم بن خارجه، ابوربیع

زهرانی و عمرو بن رافع قزوینی و محمد بن حمید رازی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. نسائی و ابوالقاسم طبرانی او را موثق دانسته و ابن‌حبان او را در کتاب «الثقات» خود ذکر کرده است. در «سنن» چهارگانه از او نقل حدیث شده است. و بخاری نیز در «صحیح» خود از او بطور تعلیق حدیث نقل کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (۳۴۰ /۱۱)، الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۲۱۰ -۲۰۹ /۲)، سیر النبلاء (۳۰۰ -۲۹۹ /۸)، لسان المیزان (۳۲۲ -۳۲۱ /۹)، میزان الاعتدال (۴۵۲ /۴).

اصفهانی آل محمد، علی‌نقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مترجم، شارح، مجتهد.

تولد: ۱۲۸۴.

درگذشت: ۲۴ اردیبهشت ۱۳۶۴.

سید علی‌نقی اصفهانی آل محمد دیباج معروف به «فیض الاسلام» ناظم و شارح قرآن مجید، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه. ایشان از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، ضیاءالدین عراقی، محمد کاظم شیرازی اجازه اجتهاد داشتند و نیز صاحب اجازه روایتی از آیت‌الله علی اکبر نهاوندی و محدث قمی بودند. فیض‌الاسلام برای نخستین بار نهج‌البلاغه را به فارسی زبان‌ها معرفی کردند و به ترجمه و شرح و چاپ این کتاب در شش جلد (جلد اول آن در سال ۱۳۲۵ منتشر شد) همت ورزیدند. اثر دوم ایشان، ترجمه و شرح صحیفه سجادیه است که در جمادی‌الاولی ۱۳۷۵ ق. منتشر شد. وی در ترجمه صحیفه مطالب و نکاتی از علمایی مانند شیخ بهاءالدین میرداماد، سید علی‌خان هندی، سید جزایری و دیگران که در نشرهای خود بیان نموداند و مطالبی از کتاب‌های تاریخ، اخبار، فقه لغت، حکمت و کلام به اختصار و ساده آورده است. ترجمه و خلاصه تفسیرش به نام قرآن عظیم در سه مجلد و به خط میرزا طاهر خوشنویس تبریزی است و پس از چهارده سال تحقیق به چاپ رسید، از آثار دیگر اوست: ترجمه خاتون دو سرا: شرح حال زینب کبری (س) (تهران، ۱۳۶۶) الثقلان فی تفسیر القرآن: سوره مبارکه فاتحهٔ الکتاب (تهران، ۱۳۶۶).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اصفهانی، ابومنصور معمر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۸ /۴۱۲ ق)، عارف و محدث حنبلی. معروف به شیخ اصفهان. وی در اصفهان زندگی می‌کرده. عالم به علوم ظاهری و باطنی، و یگانه شیخ زمان خود بوده و معاصر عارفانی چون ابونصر سراج طوسی و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوبکر کلاباذی.از ابوعبدالله محمد بن یوسف بنا و علی بن سهل به عنوان امام خود در تصوف یاد می‌کند. شیخ احمد کوفانی وی را دیده بوده است. او صاحب تصانیف بسیار است،از آثار وی: «نهج‌الخاص»؛ «اربعین صوفیان»؛ «غربت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :طبقات الصوفیه هروی (۶۲۵ -۶۲۴)، کشف المحجوب (۶۳ -۶۲)، معارف (س ۶، ص ۸۰ -۳)، نفحات الانس (۲۸۹).

اصفهانی، ابونعیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حافظ ابونعیم (به تصغیر) احمد بن عبداللّٰه بن احمد بن اسحق بن موسی بن مهران اصفهانی، سبط محمّد بن یوسف البنّاء الاصفهانی. محدّث جلیل القدر و عظیم المنزلهٔ، در رجب سال ۳۳۰ یا (۳۳۶) در اصفهان متولّد شده، و جنت اخذ حدیث و تحصیل علم، به شهرهای مختلف مسافرت فرموده، و سرانجام در یکشنبه ۲۱ محرّم سال ۴۳۰ در اصفهان وفات یافته، در قبرستان آب بخشان مدفون گردید.

شرح حالش در عموم کتب شیعه و سنّی به حلالت قدر و وثاقت، مذکور است.

کتب زیر از اوست:

۱- اربعین در حالات حضرت مهدی عجّل اللّٰه تعالی فرجه ۲- تاریخ اصفهان، در دو مجلد، به طبع رسیده ۳- حلیهٔ الاولیاء، معروف‌ترین تألیف او ۴- ذکر المهدی علیه السلام ۵- ما نزل من القرآن فی امیرالمومنین علیه السلام ۶- معرفهٔ الصحابه، و یازده مجلّد کتاب دیگر.

در کتب رجال از او به حافظ اصفهان، و گاهی حافظ دنیا تعبیر می کنند.

وی از اجداد و علّامه ی مجلسی است. برخی او را سنّی و صوفی، و عدّه‌ای شیعه می‌دانند.

از ابی بکر احمد بن علی بن ثابت خطیب نقل شده که او گوید: جمع کرد بین حدیث و فقه و تصوّف، و ندیدم احدی را از مشایخ خود حافظ تر از او.

از شیخ ابو عبداللّٰه محمّد بن محمّد اصفهانی نقل شده است که چون سلطان محمود غزنوی بر اصفهان استیلا یافت، از طرف خود، کسی را بر این شهر والی گردانید، مردم بر او بشوریدند و او را کشتند. سلطان محمود مجدّداً به شهر مراجعت نموده و مردم را تأمین داد، و از تقصیر آنان در گذشت. چون روز جمعه شد و مردم جهت نماز جمعه در مسجد حاضر شدند جمعی کثیر از مردم بکشت، و چون مردم شهر قبلاً حافظ ابو نعیم را از ورود به مسجد منع کرده بودند از این مهلکه جان به سلامت برد، و این موضوع را از کرامات حافظ دانستند.

مؤلّف طرایق الحقایق (۲: ۲۵۱) وی را از موّرخین صوفیّه می‌نویسد.

در مذهب حافظ ابو نعیم اختلاف است، لکن قول به تشیّع او از جهاتی برتر از اقوال دیگر است.

در روضات الجنّات (۱: ۷۵) گوید: نقل شده است که میر لوحی موسوی سبزواری ساکن اصفهان از جمله کسانی است که با مجلسی عداوت داشته و از جهت همین عداوت، مردم را تحریک نموده، و قبر حافظ ابو نعیم را خراب کرده، و از این تخریب قصد اذیّت و آزار علّامه مجلسی را داشته است.

و هم در آنجا از «نظام الاقوال» نقل می کند که قبر حافظ ابونعیم در اصفهان است، آن را زیارت کرده‌ام، و بر آن مکتوب است: قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مکتوب علی ساق العرش: لا اله الاّ اللّٰه وحده لا شریک له محمّد بن عبداللّٰه عبدی و

رسولی، و أیّدتُه بعلّی بن أبی طالب علیه السلام. رواه الشیخ الحافظ المؤمن الثقه العدل أبو نعیم أحمد بن محمّد بن عبداللَّه، سبط احمد بن یوسف البنّاء الاصفهانی.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حاجی ابو تراب

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از صلحای دهر، و از مصاحبین مولی محمّد باقر مجلسی بوده، و به افاده فقه و حدیث مشغول، و اقوالش در شرعیّات معتمد علیه، و روزگاری به آسایش داشته، در سال ۱۱۱۰ وفات یافته است.

پسرش حاجی ابوطالب نیز از محدّثین بوده و پس از پدر، به چند سال فاصله وفات یافته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حافظ عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حافظ ابوصالح عبدالرحمان بن سعید اصفهانی بغدادی، از بزرگان محدثین به شمار می‌رود، و از عبدالرحمان بن رسته‌ی اصفهانی و ابومسعود رازی اخذ حدیث نموده، در جمادی الآخر سال ۳۲۴ در بغداد از دنیا رفته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

اصفهانی، زلیخا

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن احمد بود و از ابومحمد رزق اللَّه تمیمی و ابوعبداللَّه قاسم بن فضل ثقفی و ابوالفوارس طراد زبیبی حدیث شنید. معمرالمفید در سال ۵۴۵ از او حدیث نوشته و به سمعانی اجازه داده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۶ / ۲.

اصفهانی، زینب

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث و پارسا. وی دختر عبیدالله بن حسن بود و در نیشابور به دنیا آمد. پدرش او را با خود به اصفهان برد و در آنجا از ابومطیع محمد بن عبدالواحد مصری حدیث شنید و همچنین در نیشابور از ابوعلی نصرالله احمد خشنانی استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۷۸ / ۲.

اصفهانی، ست آزرمیه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن حداد بود و از ابراهیم بن محمد بن ابراهیم طبایی حدیث شنیده و سمعانی حدیثی چند از او نوشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۰ / ۲.

اصفهانی، ست ناز

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

اوایل قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر مفضل بن ابی‌الفوارس بود و از شجاع بن علی صقلی حدیث فراگرفت و سمعانی از او احادیثی شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۷۰ / ۲.

اصفهانی، ست‌الجلیل

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابومحمد بن الحسن بود و در مجلس ابوبکر بن ماجهٔ حاضر می‌شده و سمعانی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۳ / ۲.

اصفهانی، ست‌الناس

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر علی بن عباد بود و از ابراهیم طیان حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۷۱ / ۲.

اصفهانی، ضوء

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر حمد بن محمد بن ابی‌الفتح بود و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و ابوبکر بن ماجه الابهری حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث شنیده است.[۱]

از زنان محدث، نیکوکار و پارسا. از جده‌اش عایشه و رکانیه دختر حسین حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان از او حدیث نوشت.[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: اعلام‌النساء، ۳۶۰ / ۲.

[۲] منبع: اعلام‌النساء، ۳۶۰ / ۲.

اصفهانی، ظفر باثوبه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۵۳۲ ق، از زنان محدث، وی از ابوطالب احمد بن محمد بن جعفر استماع حدیث کرد و برای سمعانی در سال ۵۳۲ اجازه نوشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۷۵ / ۲.

اصفهانی، عافیه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۳۲ ق، از زنان محدث، دیندار و پارسا.

وی دختر حسین بن عبدالملک بن عبدالوهاب و اهل اصفهان بود. از احمد بن زیاد و ابوبکر ابن احمد بن ماجه حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۱ / ۳.

اصفهانی، عین‌الشمس

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۶۱۰ ق، از زنان محدث و فقیه. وی دختر احمد بن ابی‌الفرج بود و از جدش مطهر بن عبدالواحد و از اسمعیل بن اخشید حدیث فراگرفت و حافظ ابوالقاسم ابن عساکر اجازهٔ از او حدیث نوشته و سمعانی در اصفهان از او کتابت حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۸۲ / ۳.

اصفهانی، غالیه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مکنی به ام‌الوفاء، از زنان محدث. وی دختر محمد بود که از هبهٔ‌اللّه بن جنهٔ روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۴ / ۴.

اصفهانی، غنیمه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مکنی به ام‌سعد، از زنان محدث. وی دختر عبداللّه بن احمد بن شیبان بود که از حافظ ابن مردویه روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۲ / ۴.

اصفهانی، فخرالنساء

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر اسعد بن ابی‌احمد بود که از ابوسعید رجاء بن عبدالواحد استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۷ / ۴.

اصفهانی، کریمه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مکنی به ام‌الحسن، از زنان محدث. وی دختر احمد بن حسن بود و از محمد ابن ابراهیم جرجانی و حافظ ابوبکر بن مردویه روایت حدیث می‌کرد و ابوبکر محمد بن ابی‌نصر لفتوانی از او روایت حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۴۰ / ۴.

اصفهانی، معتزه‌ی

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن پنجم هجری، از زنان محدث. وی دختر حصین بود و از عبدالملک بن حسن بن عبد ربه عطار روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۶۳ / ۵.

اصفهانی،شهراز

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۴۵ -۴۷۶ ق، از زنان محدث. وی از امام ابومحمد رزق اللّه و ابواحمد منصور و ابن اسکاف حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان حدیثی چند از او نوشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۱۵ / ۲.

اصیل‌الدین واعظ شیرازی، عبدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۸۴ /۸۸۳ ق)، مفسر و محدث. وی در زمان سلطان ابو سعید گورکان از شیراز به هرات رفت و در آنجا اقامت گزید به همین جهت به هروی نیز مشهور بوده است. او به دستور آن پادشاه هفته‌ای یکبار در مدرسه‌ی عالیه گوهرشادآغا، به موعظه و نصیحت می‌پرداخت. وی در هرات درگذشت و نزدیک مدرسه گوهرشادآغا دفن شد. از جمله تألیفات وی: کتاب «درج الدرر

فی میلاد سیدالبشر»؛ رساله‌ی «مزارات هرات» یا «مقصد الاقبال السلطانیه و مرصدالاعمال الخاقانیه»؛ رساله‌ی «مزارات شیراز»؛ «المجتبی فی سیره المصطفی»؛ «المجتنی من کتاب المجتبی فی سیره المصطفی»، خلاصه‌ای از کتاب سابق الذکر است که برای جمال‌الدین ابراهیم معروف به ابی کالیجار وزیر نوشته است؛ کتاب «معراج الاعمال»، در اوراد و عبارات؛ «غرفه الحصن»، ترجمه «مختصر حصن الحصین»، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از سعدی تا جامی (۶۰۷)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۶۰۶/۵)، تاریخ نظم و نثر (۲۴۴ -۲۴۳)، حبیب السیر (۳۳۴/۴)، الذریعه (۱۱۰/۲۲ ، ۲۲۸/۲۱، ۳۲۶ ، ۱/۲۰، ۴۴/۱۶، ۵۸/۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹ ۷۸/)، کشف‌الظنون (۷۴۵ ، ۶۷۰)، مجالس المومنین (۵۲۷ -۵۲۶ /۱)، مزارت هرات (مقدمه)، معجم المولفین (۶۸/۶)، هدیه العارفین (۴۷۰ -۴۶۹ /۱)، هفت اقلیم (۲۱۷ -۲۱۶ /۱).

اطروش، ناصرالحق، ابومحمدحسن

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۰۴/۳۰۲ -۲۳۰/۲۲۵ ق)، مفسر، متکلم، فقیه، محدث، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ناصر کبیر. جد مادری شریف رضی و شریف مرتضی است. شیخ طوسی او را در شمار اصحاب امام هادی (ع) آورده است. حاکم طبرستان بود و از این رو که بر اثر اصابت شمشیری در نبردگاه کر شده بود به اطروش خوانده می‌شد. وی در فقه و دین علامه بود و در شعر توانا. ابن ابی‌الحدید گوید که او صاحب سیف و قلم و از بزرگان فقهای امامیه و شیخ طالبیین و عالم و زاهد و ادیب و شاعر ایشان بود. او اسلام را در میان ساکنان ساحل دریای خزر نشر داد و در حدود دویست هزار دیلمی و گیلانی به دست وی ایمان آوردند، و او را در شهرهای آنان مساجدی بنا کرد. به گفته‌ی طبری و ابن‌اثیر او حاکمی عادل و نیک سیرت بود و مردم همانند او را در عدل و برپایی حق و حسن روش ندیدند. وی سرانجام در آمل طبرستان درگذشت و مزارش در همان شهر زیارتگاه عموم است. تالیفات و آثار وی بیش از سیصد کتاب بوده است. از جمله آثارش: «اصول الدین»؛ «الامالی»؛ «الامامه الصغیر»؛ «الامامه الکبیر»؛ «امهات الاولاد»؛ «البساط»، در علم کلام؛ «تفسیر الاطروش»، در دو مجلد که در آن به ۱۰۰۰ بیت از ۱۰۰۰ قصیده احتجاج کرده؛ «الفقه الناصریه» که شریف مرتضی علم‌الهدی آن را شرح و تصحیح کرد و «المسائل الناصریات» نامید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۶/۲)، اعیان الشیعه (۱۸۴ -۱۷۹ /۵)، الذریعه (۲۹۹/۱۶، ۲۶۱/۴، ۳۱۵، ۳۰۸ /۲)، رجال الطوسی (۴۱۲)، رجال النجاشی (۱۷۱ -۱۷۰ /۱)، روضات الجنات (۲۵۳ -۲۵۱ /۲)، ریحانه (۹۸/۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۲/۴)، الکامل (۱۴۸/۶)، الکنی و الالقاب (۲۳۲/۳)، لغت‌نامه (ذیل/ اطروش)، مروج الذهب، ترجمه (۶۹۰/۲)، معجم المولفین (۲۵۲/۳).

اعمش، ابومحمد سلیمان

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۸ -۶۱ ق)، قاری، حافظ و محدث شیعی. اصل او از نواحی ری بود و در قریه‌ی امه طبرستان، در روز عاشورا، به دنیا آمد. در کودکی او را به کوفه آوردند. شیخ طوسی او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده و ابن شهرآشوب او را از خواص اصحاب امام خوانده است. علمای عامه نیز او را از شاگردان امام صادق (ع) دانسته و برتری او را بر دیگران در قرائت قرآن و علم به فرائض و حفظ حدیث پذیرفته و تجلیل و تعظیم کرده‌اند. ابن ابی‌لیلی، قاضی کوفه، اعمش را سرور و بزرگ کوفه معرفی می‌کرد و یحیی بن قطان گیود که از علامه اسلام بود و عجلی گوید که او در عصر خود محدث کوفه بود و چهار هزار حدیث از او نقل شده، لیکن کتابی از وی در دست نیست. ذهبی از او به عنوان شیخ قاریان و شیخ محدثان نام می‌برد و او را یکی از ائمه ثقات می‌داند. حمزه و زائده بر وی قرائت کرده‌اند و کسائی بر زائده به قرائت اعمش قرائت کرده است. حکم بن عتبه و ابواسحاق سبیعی و ابان بن تغلب و ابوحنیفه و اوزاعی و جریر بن عبدالحمید و حفص بن غیاث و سفیان بن عیینه و سفیان ثوری و یحیی بن سعید قطان و شعبه و ابونعیم و خلق بسیاری از اعمش حدیث شنیدند. بخاری و مسلم و ترمذی و ابوداوود و نسائی و ابن ماجه در «صحاح» ششگانه خود از او حدیث نقل کرده و ابن معین و نسائی و عجلی او را توثیق نموده‌اند. میرداماد در «رواشح السماویه» به شرح حال او پرداخته و شیخ بهائی در «توضیح المقاصد» گوید که او شیعه امامی و از زهاد و فقهای عصر خود بود و از تواریخ چنین برمی‌آید که او شیعه امامی است. به گفته عیسی بن یونس او با این که بسیار فقیر بود اما اغنیا و سلاطین در چشمش بسیار حقیر بوند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اصحاب امام صادق (ع) (۲۴۷ -۲۳۱)، اعیان الشیعه (۳۱۸ -۳۱۵ /۷)، تذکره الحفاظ (ج ۱، ط ۱۵۴/۴)، تقریب التهذیب (۳۳۱/۱)، تنقیح المقال (۶۶ -۶۵ /۲)، تهذیب التهذیب (۲۰۴ -۲۰۱ /۴)، رجال الطوسی (۲۰۶)، سیر النبلاء (۲۴۸ -۲۲۶ /۶)، الکنی والالقاب (۴۷ -۴۵ /۲)، لسان المیزان (۳۷۸/۸)، المعارف (۲۶۸)، الملل و النحل (۱۵۰)، میزان الاعتدال (۲۲۴/۲)، النجوم الزاهره (۱۰ -۹ /۲)، الوافی بالوفیات (۴۳۱ -۴۲۹ /۱۵)، وفیات الاعیان (۴۰۳ -۴۰۰ /۲).

الاشعری، ابراهیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اغلب علماء رجال او را توثیق کرده‌اند. علامه حلی و نجاشی گفته‌اند که او از اصحاب حضرت موسی بن جعفر و حضرت رضا علیه‌السلام بوده و از هر دو آن بزرگواران روایت نموده است.

نجاشی گوید: برادر او فضل بن محمد است که به اشتراک کتابی نوشته‌اند و آن کتاب را حسن بن علی بن فضال از ایشان روایت

کرده و شیخ هم در فهرستش آن را بطریقش از ابن‌فضال نقل نموده است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، ابوالمحارب حنین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در مجالس المؤمنین می‌نویسد وی از اعاظم حکمای شیعه امامیه است، در ایام دیالمه نشو و نما یافته و پرتو انوار حکمت بر صفحات حال او تافته. در تاریخ الحکماء مسطور است که صاحب اعظم سعید بن العمید که استاد الفضلاء و عمید وزرای روزگار بود به وجود او افتخار می‌نمود و می‌فرمود که اگر از شهر ما همین بیرون آمده باشد ما را کافی است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علامه و نجاشی در رجالشان درباره او گفته‌اند ثقهٔ ثقهٔ و او را توثیقی کامل کرده‌اند و پدر و جد او هر دو از راویان و اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام بوده‌اند. نجاشی گوید او را کتاب نوادر است، و حضرت حجت عجل‌اللّٰه فرجه الشریف هم او را در توقیع شریف توثیق فرموده است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، اسحاق

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اصحاب حضرت باقر علیه‌السلام و صاحب کتاب است و شیخ او را در فهرست یاد کرده و ظاهراً او با اسحاق سابق‌الذکر یکی است.
بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ حر در امل‌الآمل گوید وی مردی فاضل و جلیل بوده و روایت می‌کند از او شاذان بن جبرئیل قمی.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

الماسی، حسین علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا ابوطالب، عالم فاضل محدث، از احفاد مجلسی، در ۲۰ رجب سال ۱۲۲۷ وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید. مشارالیه برادر زن و راوی از میرزا حیدرعلی مجلسی است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ام احمد

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نیمه دوم قرن پنجم هجری، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عایشه بنت سعید نیشابوری و از اهالی نیشابور بود و از مادرش عایشه دختر سعید نیشابوری روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء ۲۲ / ۱.

ام عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

اوایل قرن چهارم هجری، از زنان محدث. وی همسر محمد بن علی بن زهیر بود. سهمی (ز ۴۲۷ ق) در تاریخ جرجان می‌نویسد که به خط عمویم، ابونصر اسهم، حدیثی دیدم که با چند واسطه از ام عبدالرحمان نقل شده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۴.

ام‌العباس، سکینه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۴۰۷ / ۴۰۶ ق، از زنان محدث. وی دختر ابوبکر احمد بن ابراهیم اسماعیلی بود و از ابوالعباس محمد بن یعقوب اصم و غیره روایت کرده و ابوالعلاء و ابوالفضل، پسران ابوسعد اسماعیلی، از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶.

امهٔ الرحمن

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پس از ۴۷۹ ق، از زنان محدث. وی دختر عمر بن محمد بن یوسف بن دوست بود و از عمویش ابوعمرو عثمان بن محمد، از جدش محمد بن یوسف روایت دارد و ابن سمرقندی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۸۵ / ۱.

امهٔالحق

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۶۸۵ ق، از زنان محدث. وی دختر حسن البکری، و اهل سرخس بود و از جد خویش و از ابن طبرزد روایت حدیث کرده و برای جمعی اجازه نوشته است. وی در سن ۸۷ سالگی در شیزر از نواحی سرخس درگذشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء ۸۳ / ۱.

امهٔالرحیم

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. پسرش ابوالحسن عبدالغفار بن اسماعیل فارسی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۸۵ / ۱.

امهٔالقاهر

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن عثمان بن محمد بن یوسف بن دوست بود که از جدش عثمان حدیث روایت کرده و ابن سمرقندی از او حدیث فراگرفته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۸۹ / ۱.

ام‌عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۳۴۷ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرحمان بن محمد بن زیاد بن معروف عجلی بود. در سال ۳۴۷ در جرجان حدیث نقل کرده و ابونعیم عبدالملک بن احمد بن نعیم قاضی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶.

امین، نصرت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(۱۴۰۵ -۱۳۰۸ ق)، عالم و مجتهد. آمنه‌بیگم حاجیه نصرت‌خانم، فرزند حاج سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در اصفهان متولد شد. دایی‌اش آیت‌اللّه شریعت اصفهانی بود. از کودکی به تحصیل پرداخت و پس از فراگیری مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، فقه و اصول و علوم معقول و منقول و حکمت و کلام را نزد آیت‌اللّه آقاسید علی مجتهد نجف‌آبادی و آقاسید ابوالقاسم دهکردی تکمیل کرد و به مرتبه‌ی استنباط رسید. پس از امتحانات کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقامیرزا ابراهیم اصطهباناتی شیرازی و حاج شیخ محمدکاظم شیرازی و آیت‌اللّه حائری یزدی و آیت‌اللّه نجفی مرعشی؛ و اجازه‌ی روایت از آقاشیخ محمدرضا نجفی مسجدشاهی نائل آمد. تمام عمر را به تألیف و تدریس گذراند و مدرسه‌ای به نام مکتب فاطمه (س) تأسیس کرد که در آن زنان و دختران ایرانی به تحصیل و کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آیت‌اللّه میرزاآقای شیرازی در اجازه‌نامه‌اش به وی، او را با این اشعار توصیف کرده است.

فلَوْ کُنّ النّساء بِمثلِ هذی

لَفضّلت النّساءِ عَلی الرّجال

فلا التّأنیث لاسم الشمس عار

و لا التّذکیر فخر للهِلال

وی آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد از جمله آثارش: «الاربعین الهاشمیه»، «شرح چهل حدیث»؛ «اخلاق و

راه سعادت بشر»، که ترجمه و اقتباسی است از «طهارة الاعراق فی تصحیل الاخلاق» ابن‌مسکویه؛ «روش خوشبختی و توصیه به خواهران»؛ «سیر و سلوک»، در روش اولیاءِاللَّه؛ «مخزن العرفان» و «کنز العرفان»، در علوم قرآن؛ «تفسیر قرآن»، در پانزده جلد؛ «معاد یا آخرین سیر بشر»؛ «النفخات الرحمانیة فی الواردات القلبیة»، حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ «مخزن اللئالی فی فضایل مولی الموالی».[۱]

۱۳۰۸ ق- ۱۳۶۲ ش، حاجیه نصرت خانم از زنان دانشمند معاصر. پدرش حاج سید محمدعلی بن حسن حسینی مشهور به امین‌التجار اصفهانی و مادرش دختر حاج سید مهدی جناب و دائی‌اش مرحوم شریعت اصفهانی بود. از اوان کودکی در اصفهان به تحصیل پرداخت و پس از آموزش مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، سالیانی دراز در فقه و اصول فرائد و فصول و کفایهٔ و خارج صلات و طهارت، و در کلام دو جلد شوارق، و در فلسفه از ابتدا تا الهیات اسفار را در خدمت آقا میر سید علی نجف‌آبادی آموخت و هر چند که در این ضمن به عقد ازدواج پسر عم خویش حاج میرزا آقا معین‌التجار درآمده بود و تعهد وظائف خانه‌داری می‌کرد، کمال سعی در تحصیل مبذول می‌داشت.

بر اثر این گونه استقامت و بذل سعی به مراقب علمی والائی رسید و از پی امتحان کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقا میرزا آقای اصطهباناتی و حاج شیخ محمدکاظم شیرازی و آیت‌اللَّه نجفی مرعشی و همچنین اجازه‌ی روایت از آقا شیخ محمدرضا مسجد شاهی نائل آمد. خانم امین عمر خود را یکسره به تالیف و تدریس گذراند. مدرسه‌ای به نام «مکتب فاطمه» تاسیس کرد که زنان و دختران در آن به کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آثار بسیاری تألیف کرد که از آن جمله‌اند، الاربعین الهاشمیهٔ (۱۳۲۸ ش) که ترجمه و اقتباسی است از اخلاق ابن‌مسکویه؛ روش خوشبختی و اقتباسی است از اخلاق ابن‌مسکویه؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران (۱۳۷۱ ق)؛ سیر و سلوک در روش اولیاء (۱۳۲۳ ش)؛ مخزن‌العرفان (۱۳۲۶ ش به بعد)؛ تفسیر کامل قرآن در ۱۵ جلد؛ معاد یا آخرین سیر بشر (۱۳۲۶ ش)، النفحات الرحمانیهٔ فی الواردات القلبیهٔ (۱۳۶۹ ق) حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ مخزن‌اللئالی در فضل مولی‌الموالی. خانم امین آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد.[۲]

مجتهد، فقیه، مدرس.

تولد: ۱۲۶۵، اصفهان.

درگذشت: ۲۳ خرداد ۱۳۶۲، اصفهان.

حجت‌الاسلام سیده نصرت بیگم امین (معروف به بانوی ایران) فرزند سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در چهار سالگی برای آموزش قرآن و فراگیری خواندن و نوشتن راهی مکتب شد.

بانو امین همچنان به تحصیل ادامه می‌داد تا اینکه در پانزده سالگی با پسر عموی خود حاج میرزا ملقب به معین‌التجار که از بازرگانان سرشناس و معتبر اصفهان بود ازدواج نمود و به خانه‌داری و تربیت فرزندان مشغول شد. اما این امر مانع ادامه تحصیل و مطالعه و تحقیق وی در معارف اسلامی نشد و به تحصیل صرف، نحو، بلاغت، تفسیر، علم حدیث، فقه، اصول، فلسفه و عرفان پرداخت و با وجود مشکلاتی که در فضاری حاکم بر آن ایام برای زنان در امر تحصیل وجود داشت، طلبگی و تحصیل خود را در سطوح عالیه نیز ادامه داد تا اینکه در چهل سالگی مرتبت و تسلط علمی ایشان مورد تأیید مراجع تقلید وقت قرار گرفت و به دریافت درجه‌ی اجتهاد و روایت نایل شد. بانو امین از چهل سالگی تا پایان عمر به تألیف کتب، تدریس، پاسخگویی به پرسش‌های دینی و ارشاد دختران و زنان پرداخت.

آثار ایشان عبارتند از: اربعین الهاشمیه (به زبان عربی، ۱۳۵۶ ق.)؛ جامع الشتات (زبان عربی) معاد یا آخرین سیر بشر (تهران، ۱۳۲۶، تبریز چاپ دوم، ۱۳۳۴)؛ نفحات الرحمانیهٔ فی الواردات القلبیهٔ (به زبان عربی، اصفهان، ۱۳۶۹)؛ اخلاق (ترجمه کتاب ابن مسکویه)؛ مخزن العرفان (تفسیر قرآن در پانزده جلد)؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران ایمانی (تهران، ۱۳۳۱، این کتاب در تبریز و

اصفهان نیز به چاپ رسیده است)؛ مخزن اللئالی در مناقب مولی الموالی امیرالمؤمنین علی (ع)؛ سیر و سلوک؛ در روش اولیاء و طریق سیر سعداء (اصفهان ۱۳۲۳).

حجت‌الاسلام امین در سال ۱۳۴۴ با سرمایه خود مکتبی به نام «فاطمه سلام‌الله علیها» و نیز دبیرستانی دخترانه تأسیس کرد تا فضایی برای ادامه تحصیل بانوان فراهم آید. ایشان همچنین در کانون تبلیغات و تعلیمات دینی بانوان اصفهان به تدریس معارف و تفسیر قرآن می‌پرداخت.

مزار بانو امین در اصفهان قرار دارد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] تذکرهٔ القبور (۴۴۵)، الذریعه (۲۴۸/۲۴، ۲۲۹/۲۰)، علماء معاصرین (۳۲۵ –۳۱۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۱۶ – ۱۱۴ /۳)، مؤلفین کتب چاپی (۵۵۹ –۵۵۷ /۶).

[۲] منبع: دایرهٔالمعارف تشیع، ۵۲۷ /۲.

امینی تبریزی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۹۰ –۱۳۲۰ ق)، عالم، فقیه و محدث. در تبریز متولد و چون جدّ او ملا نجف علی امین شرع بوده، به امینی شهرت یافته است. ابتدا تحت تربیت پدرش که از علمای بزرگ تبریز بود پرورش یافت و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فراگرفت. سپس از محضر حاج سید محمد مولانا و حاج سید مرتضی خسروشاهی صاحب کتاب «اهداء الحقیر در معنی حدیث الغدیر» و آقا شیخ حسین مؤلف کتاب «هدایهٔ الانام» سطوح عالیه را آموخت. بعد به نجف اشرف مهاجرت کرد و در محضر حاج سید ابوتراب خوانساری، آقا سید محمد فیروزآبادی، تلمذ کرد و از آقا سید ابوالحسن اصفهانی، علامه نائینی، حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، محمدحسین غروی اصفهانی و میرزا علی‌آقا شیرازی و دیگران استفاده نمود و به دریافت اجازه اجتهاد از ایشان نایل گردید. او بعد از فراغت از تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به وظائف شرعی پرداخت. سرانجام به قصد اقامت دائم به نجف بازگشت. علامه امینی فقیهی بزرگ و مؤلفی پرکار و خطیبی دانشمند بود و از ابتدا بزرگان نجف او را امید اسلام و تشیع پیش‌بینی می‌کردند. وی در تألیف اثر گرانقدرش «الغدیر» کتابخانه‌های ایران و عراق و دیگر کشورهای اسلامی را جستجو کرد. و بیش از چند هزار کتاب را دید. وی با سفر به شهرهای حیدرآباد دکن و علیگره و بمبئی و لکهنو و کانپور و پتنه و رامپور و جلالی هند و نیز بیروت و دمشق و معره و نبل و حلب و مکه و مدینه و شهرهای بسیار دیگر همگام با تهیه مآخذ و مطالعه و استنساخ کتب در ملاقات با استادان و دانش پژوهان و شرکت در محافل عمومی به نشر مفاهیم اصیل و صحیح ولایت می‌پرداخت. کتابخانه‌ی امیرالمؤمنین (ع) در نجف با همت وی تأسیس شده که از نفایس جهان علم و ادب به شمار می‌رود و حدود ۴۰۰۰۰ کتاب از جمله صدها کتاب خطی در آن گردآوری شده است. وی در تهران درگذشت؛ پیکر او را به نجف بردند و در کتابخانه‌اش دفن کردند. از وی آثاری بر جای مانده است که عبارت‌اند از: «الغدیر فی الکتاب والسنهٔ والادب»، دایرهٔالمعارف شیعه که در آن احادیث و اشعار مربوط به روز عید غدیر را آورده است؛ «اعلام الانام فی معرفهٔ الملک العلام»؛ «ثمرات الاسفار»، در دو جلد که شرح سفرهای اوست؛ «شهداء الفضیله»؛ «ریاض الانس»، در دو جلد؛ «سیرتنا و سنّتنا سیرهٔ نبیّنا و سنته»؛ «حاشیه بر رسائل شیخ مرتضی انصاری»؛ «حاشیه بر مکاسب شیخ مرتضی انصاری»؛ «تفسیر سوره‌ی حمد»؛ «تفسیر آیاتی از قرآن»؛ «ادب الزائر»؛ «العترهٔ الطاهرهٔ فی

الکتاب».[۱]

حاج شیخ عبدالحسین امینی تبریزی ابن عالم الجلیل میرزا احمد بن المولی نجفعلی مشهور به امین الشرع تبریزی از اعاظم علماء و اکابر دانشمندان معاصر و دارای معنویت و مقامات عالیه بودند.

در سال ۱۳۲۰ ق در تبریز متولد شده و در تحت تربیت و رعایت مرحوم والدش که از علماء بزرگ تبریز بودند پرورش یافته و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فرا گرفته و از همان اوان صغر آثار نبوغ و کثرت حافظه و سرعت انتقال از وی ظاهر و بارز بوده است. پس از پایان اولیات، سطوح عالیه را از محضر مرحوم آیةاللّه حاج سید محمد مولانا و آیةاللّه حاج سید مرتضی خسرو شاهی و آیه اللّه آقا شیخ حسین مولف کتاب (هدایه الانام) استفاده نموده و به نجف اشرف مهاجرت و از محضر مرحوم آیةاللّه حاج سید ابوتراب خونساری متوفی ۱۳۴۶ ق و آیةاللّه آقا سید محمد فیروز آبادی متوفی ۱۳۴۵ ق و مرحوم آیةاللّه نائینی و آیةاللّه میرزا علی آقا شیرازی و بعضی دیگر بهره‌مند شده تا بمدارج علم و کمال رسیده و مبادرت بتألیف و تصنیف کتب مفید نموده و از این راه خدمات بسیار ارزنده‌ای بعالم اسلام مخصوصا تشیع نموده است.

نگارنده گوید: مرحوم علامه مجاهد امینی حقا از نوادر علماء معاصر ما بودند که در راه خدمت بدین و ولایت تحمل شدائدی نموده و به کشورهای هند و پاکستان و سوریا و حلب و غیره مسافرتها کرده و کتابخانه‌های مهم آنجا را با دقت مطالعه و بررسی و بیش از چند هزار کتاب را دیده و دائره المعارفی بنام (الغدیر) در موضوع ولایت حضرت امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام و مثالب غاصبین حقش از کتب اهل سنت نوشته که در فن خود بی نظیر و موجب استبصار بسیاری از اهل سنت که تقلید کورکورانه ستمکاران به اهل‌بیت علیهم‌السلام می‌نمودند گرویده‌اند.

علامه امینی چندین سال بود که در تهران رحل اقامت افکنده، و در آخر ماه ربیع‌الاول ۱۳۹۰ ق در تهران وفات و پس از تشییع و تجلیل با شکوهی حمل به نجف و در کتابخانه‌اش مدفون گردیده است.

آثار خالده‌ی او که بزرگترین اثر جاودانی او می‌باشد تاسیس کتابخانه وزین امیرالمومنین علیه‌السلام نجف اشرف است که بیش از چهل هزار جلد کتاب مطبوع و محفوظ دارد و از نفایس جهان علم و ادب بشمار می‌رود.

و آثار علمی او از این قرار است:

۱- دائره‌المعارف شیعه بنام الغدیر که بیست و دو مجلد است یازده جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط است و مطبوع آن مکرر در نجف و بیروت و تهران بطبع رسیده است.

۲- شهداء الفضیله که در نجف چاپ شده. ۳- کتاب سیرتنا و سنتنا که بچاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] حماسه‌ی غدیر (احوال و آثار علامه امین)، الذریعه (۲۶/۱۶، ۲۵۹/۱۴۸۲/۲)، الغدیر، ترجمه (۱۶۳ -۱۵۴ /۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۷۹ -۳۷۷ /۴)، مؤلفین کتب چاپی (۷۲۳ -۷۲۲ /۳)، مستدرکات اعیان (۸۲/۱).

انصاری هروی، عبداللّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۱ -۳۹۶ ق)، عارف، محدث، فقیه و شاعر. معروف به پیر هرات و پیر انصار و شیخ‌الاسلام. وی از اعقاب ابوایوب انصاری صاحب رحل پیغمبر بود، که در قهندز هرات متولد شد. از کودکی زبانی گویا و توانا داشت چنانکه به عربی و فارسی شعر

می‌سرود و اشعار عربی بسیار در خاطر داشت. خواجه در تصوف و حدیث و کلام و فقه سرآمد زمان خود بود. او در تصوف از شیخ ابوالحسن خرقانی تعلیم گرفت و جانشین او شد و علاوه بر او از مشاهیر متصوفه‌ی عهد خود مانند شیخ ابوسعید ابوالخیر نیز بهره جست. وی از عبدالجبار جراحی، قاضی ابومنصور ازدی، ابوسعید سرخسی، ابوالفوارس پوشنجی، احمد بن منجویه اصفهانی و محمد بن عبداللّه شیرازی و بسیاری دیگر حدیث شنید. و مؤتمن ساجی و عبداللّه سمرقندی و عبدالصبور هروی و حنبل بخاری و ابوالوقت، خادمش، و دیگران از وی روایت کرده اند. او در فقه پیرو روش احمد بن حنبل بود. خواجه بیشتر اوقات در هرات به ارشاد و تعلیم مشغول بود. در همان جا درگذشت و در گازرگاه دفن شد. مزار او امروز زیارتگاه است. از آثار وی: «منازل السائرین»، «در عرفان و سلوک»؛ «انوارالتحقیق»؛ «رحل الرسول»؛ «رساله‌ی اربعین»؛ «طبقات الصوفیه»، به گویش هروی در شرح احوال عرفا؛ تفسیری که بر قرآن نوشت و اساس کار میبدی در تألیف «کشف‌الاسرار وعدةالابرار»، معروف به «تفسیر خواجه عبداللّه»؛ «زاد العارفین»؛ «کنز السالکین»؛ «قلندرنامه»؛ «محبت‌نامه»؛ «الهی‌نامه»؛ «رساله‌ی واردات»؛ «ذم الکلام».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۷۴۱ -۷۳۹ /۲)، الاعلام (۲۶۷/۴)، ایضاح المکنون (۱۱۸/۲، ۳۱۰/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۱۵ -۹۱۱ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۸ -۵۷)، الذریعه (۳۰۶/۹ و ۳۶۸/۲ و ۲۴۱ -۲۴۰ /۲۲)، ریاض العارفین (۳۱ -۳۰)، ریحانه (۱۷۰ -۱۶۸ /۲)، سیر النبلاء (۵۱۸ -۵۰۳ /۱۸)، صبح گلشن (۴۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰۹/۵)، فرهنگ سخنوران (۱۰۲)، الکامل (۱۴۸/۸)، کشف الظنون (۱۸۳۶، ۱۸۲۸، ۸۲۸، ۴۲۰، ۵۶)، الکنی والالقاب (۲۰۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ انصاری هروی)، مجمع الفصحا (۱۳۵/۱)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۸۱)، معجم طبقات الحفّاظ (۱۲۰)، نفحات الانس (۳۳۹ -۳۳۶)، هدیة العارفین (۴۵۳ -۴۵۲ /۱).

اهوازی، ابوعلی حسن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۶ -۳۶۲)، متکلم، قاری و محدث. معروف به ابن یزداد. در اهواز به دنیا آمد. و در سال ۳۹۱ ق به شام رفت و تا آخر عمر آنجا بود. ابوعلی در علم قرآآت مشهور بود و قرآن را به روایات بسیار قرائت می‌کرد و سرآمد قاریان شام بود. وی بر علی بن حسین غضائری و برشنبوذی و ابوحفص کتانی قرائت کرده بود و هذّلی و غلام هرّاس و احمد سمرقندی و ابوالحسن مصیّنی و دیگران بروی قرائت کرده‌اند. او همچنین از نصر بن احمد مرجی حدیث شنید و افرادی همچون خطیب بغدادی از وی حدیث روایت کرده‌اند. در دمشق درگذشت. کتاب «الاقناع» را در قرآآت شاذ پرداخت. او را کتب دیگری نیز هست مانند: «الایضاح فی القرآآت»؛ کتاب «البیان فی شرح عقود اهل الایمان»؛- «الفوائد و العوائد» یا «الفوائد و القلائد»، در نصیحت پادشاهان؛ «قراءة الحسن البصری»؛ «النیر الجلی فی قراءه زید بن علی»؛ «الوجیز فی القرآآت الثمانیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۸ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۷۳ /۸)، سیر النبلاء (۱۸ - ۱۳ /۱۸)، کشف الظنون (۲۰۰۴، ۱۹۹۴، ۱۷۷۳، ۱۳۲۳، ۱۳۰۳، ۲۱۱، ۱۴۰)، لسان المیزان (۴۴۲ -۴۳۹ /۲)، معجم الادباء (۳۹ -۳۴ /۹)، معجم المؤلفین (۲۴۸ -۲۴۷ /۳)، الوافی بالوفیات (۱۲۲ /۱۲)، هدیة العارفین (۲۷۶ -۲۷۵ /۱).

اهوازی، حسن، ابومحمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، فقیه و محدث امامی. حسن در مکتب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) پرورش یافت و در صف اصحاب آن بزرگان قرار گرفت. وی علی بن مهزیار، اسحاق بن ابراهیم و عبداللّه بن محمد را به محضر امام رضا (ع) برد و ایشان را با مقام ولایت و انجام خدمت آشنا ساخت. او با مشارکت برادرش، حسین بن سعید، سی کتاب در بیان احکام اسلام و شرح مسایل حلال و حرام تالیف کرد که البته آن کتابها بیشتر به نام برادرش است، تا وی. از آثار او: «الصلاه»؛ «الطلاق»؛ «النکاح»؛ «الوصایا»؛ «المثالب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (۵۵۱)، رجال ابن داود (قسم ۵۵۲ -۵۵۱ /۱)، رجال النجاشی (۱۷۶ -۱۷۱ /۱)، الفهرست للطوسی (۵۳)، معجم رجال الحدیث (۳۴۹ -۳۴۲ /۴).

اهوازی، حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۰ ق)، فقیه و محدث امامی. نیای وی از موالی امام سجاد (ع) بود. به قول شیخ طوسی وی و برادرش، حسن، از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) و امام هادی (ع) بودند. حسین با برادرش کتابهای سی‌گانه‌ی مشترکی تالیف کردند. به قم رفت و در آنجا در منزل حسن بن ابان سکنی گزید. حسین از امام رضا (ع) و جواد (ع) و هادی (ع) و نیز محدثان بسیاری که شمار آنها را تا صد و یازده تن یاد کرده‌اند، روایت کرده است. ابراهیم بن مهزیار، احمد بن محمد بن خالد برقی، محمد بن جعفر بن بطه‌ی قمی و حسین بن حسن بن ابان قمی و بسیاری دیگر از اهوازی حدیث شنیدند و از او روایت کردند. وی در قم درگذشت. از جمله کتابهای سی‌گانه‌ی حسین و حسن عبارت‌اند از: «الوضوء»؛ «الصلاه»؛ «النکاح»؛ «الطلاق»؛ «الوصایا»؛ «الفرائض»؛ «التجارات»؛ «الاجارات»؛ «الشهادت»؛ «الزهد»؛ «التقیه»؛ «المثال»؛ «الملاحم»؛ «المومن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (۵۵۲ -۵۵۱، ۵۰۸)، اعیان الشیعه (۲۷/۶)، الذریعه (۲۷۹ -۲۷۸ /۲۳، ۷۳/۱۹)، رجال الطوسی (۴۱۲، ۳۹۹، ۳۷۲)، رجال النجاشی (۱۷۶ -۱۷۱ /۱)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۰۶)، الفهرست للطوسی (۱۰۵ -۱۰۴)، لسان المیزان (۵۲۵ -۵۴۲ /۲)، مجالس المومنین (۴۲۳/۱)، معجم رجال الحدیث (۲۴۴ -۲۴۳ /۵)، معجم المولفین (۱۰/۴).

ایجی صفوی، معین‌الدین، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۰۶/۹۰۵ -۸۳۲ ق)، مفسر، محدث و عالم شافعی. وی از اهالی ایج از توابع فارس بود. از آثار وی: «جامع البیان» یا «جوامع التبیان فی تفسیر القرآن»، مشهور به «تفسیر صوفی»، یا «تفسیر ایجی»، که در سال ۱۷۸۹ م در لاهور چاپ شده است؛ «بیان المعاد الجسمانی

والروح»؛ «شرح اربعین النووی»؛ «شعب الایمان»، در اخبار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۸/۷)، ایضاح المکنون (۳۰۳/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۷/۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۲)، ریحانه (۲۱۱ - ۲۱۰ /۱)، کشف الظنون (۶۱۰، ۴۵۲، ۶۰)، معجم المؤلفین (۱۵۳/۱۰).

ایوبی، مونسه

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن هفتم هجری، ملقب به جلیلهٔ‌السلطانیه از زنـان محـدث. وی دختـر ملک عـادل ابوبکر ایوبی و از زنـان نامـدار و بلنـدهمت این خاندان بود. عبداللّه بن موسی زواوی، فقیه معروف، از او حدیث نقل کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء ۱۲۷ / ۵؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۱۸۶ / ۳؛ خیرات حسان، ۸۹ -۸۸ / ۱.

آبری سیستانی، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۳ ق)، مورخ، حافـظ و محـدث شافعی. وی به خراسان، شام، جزیره و حجاز سـفر کرد. از ابن‌خزیمه‌ی نیشابوری، ابوالعبّاس سراج نیشابوری، زکریا بن احمد بلخی، محمد بن یوسف هروی و محمد بن سـهل قهستانی و دیگران حدیث شـنید. علی بن بُشـری لیـثی سجســتانی، یحیی بـن عمّـار سجســتانی و دیگران از وی روایـت کرده‌انــد. اثر معروف او: «منـاقب الامـام الشـافعی» اسـت که تذکره‌نویسان آن را در نوع خود کم‌نظیر دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۶ /۱)، تاریخ سیستان (۲۹)، تذکرهٔ الحفاظ (۹۵۵ -۹۵۴ /۳)، دائرهٔ المعارف البستانی (۲۰ /۱)، سیر النبلاء (۳۰۱ -۲۹۹ /۱۶، ۵۰۰، ۱۲ /۱۰)، کشـف الظنون (۱۸۳۹)، مراصـد الاطلاع (۱ /۱)، معجم البلـدان (۶۷ /۱)، معجم المؤلفین (۲۳۲ -۲۳۱ /۹)، الوافی بالوفیات (۳۷۲ /۲)، هدیهٔ العارفین (۴۸ /۲).

آبسکونی، ابوالعلاء احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س شـشم ق)، محـدث. از مردم آبسـکون واقع در سواحل دریای مازندران بود. به صور در ساحل مدیترانه رفت و در آنجا مسـکن گزیـد. ابوالعلاء از محمـد بن حمیـد و ابوزرعه رازی حدیث شـنید و بسـیار حدیث نقل می‌کرد. عبداللّه بن عدی حافظ از او روایت

کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۷ -۵۶ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۲۰ /۱)، معجم البلدان (۶۸ /۱).

آبندونی گرگانی، ابوالقاسم عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۸ -۲۷۴ ق)، حافظ و محدث. از مردم آبندون گرگان بود. حاکم نیشابوری او را یکی از ارکان حدیث و خطیب بغدادی او را ثقه می‌داند. سمعانی او را پرهیزکار و امین می‌خواند. آبندونی از ابوخلیفه‌ی جمحی و ابوالعباس سراج و همطبقه‌ی آنان روایت می‌کرد. ابوبکر اسماعیلی، دوست آبندونی، ابوبکر بن شاه مروزی و ابونعیم حافظ از او روایت کرده‌اند.

حاکم در تاریخ خود از او یاد کرده است. آبندونی شاگردان کمی را می‌پذیرفت. در سال ۳۵۰ ق به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد. او دارای کتب و آثار مدونی بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۸ -۵۷ /۱)، تاریخ بغداد (۴۰۸ -۴۰۷ /۹)، سیر النبلاء (۲۶۳ -۲۶۱ /۱)، معجم المؤلفین (۲۰ -۱۹ /۶).

آبی رازی، موفق الدین، حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، فقیه و محدث. مشهور به خواجه آبی. وی در قریه راشدهٔ شنست ری ساکن بود. وی بر فقیه عالیمقام امیرکیا فرزند ابوالجیم مصدری قرائت کرد. خواجه آبی فقیهی صالح و مورد اعتماد بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۸۲ /۲)، ری باستان (۲۹۸ /۲)، ریاض العلماء (۳۳۸ /۱)، شهیدان راه فضیلت (۱۳۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶ /۶)، فهرست منتجب‌الدین (۵۵ -۵۴).

آبی، ابوعبداللّه جریر

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۸۸ -۱۱۰ /۱۰۹ /۱۰۷ ق)، محدث. در آبه یا آوه، از قراء نزدیک ساوه، متولد شد و در ری سکونت گزید و بدین سبب او را

محدث ری نامیدند. جریر دانشی وسیع داشت و مورد وثوق بود، اهل حدیث برای استفاده به او روی می‌آوردند و خود از کسانی چون عبدالملک بن عمیر، سلیمان اعمش و منصور بن المُعْتَمر حدیث شنیده بود و کسانی نیز چون اسحاق بن راهویه، احمد بن حَنْبل، یحیی بن مَعین و عثمان بن ابی شَیْبَهٔ از او حدیث شنیده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۱ /۲)، انساب سمعانی (۵۹ /۱)، تاریخ الکبیر (۲۱۴ /۲)، تاریخ بغداد (۲۶۱ -۲۵۳ /۷)، تقریب التهذیب (۱۲۷ /۱)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۵۰۷ -۵۰۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۲ /۱)، ری باستان (۲۹۳ /۲)، سیر النبلاء (۱۸ -۹ /۹)، طبقات ابن‌سعد (۲۶۷ /۷)، مجالس المؤمنین (۸۸ /۱)، معجم البلدان (۶۹ /۱).

آبی، محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، ادیب و محدث. مشهور به ادیب آبی. وی استاد منتجب‌الدین است و منتجب‌الدین در «فهرست» گوید که از محضرش استفاده روایی برده‌ام. از آثارش: «المنتخب»؛ «ندبۀالوالد علی المولود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۰۴ -۱۰۳ /۲۴، ۳۶۶ /۲۲)، ریاض العلماء (۸۷ /۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۰ /۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۷۰).

آجُرّی، ابوحَفص عمر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۴ ق)، محدث. از کسانی چون ابوخلیفه فضل بن حُباب جُمَحی و زکریا بن یحیی ساجی حدیث شنیده است. و به نقل سمعانی، حاکم نیشابوری در تاریخ خود گفته است: ابوحفص با ما از استادان حدیث شنید و چند سالی در نیشابور زندگی کرد، آنگاه به آهنگ عراق از نیشابور خارج شد و... خبر مرگ او را از ری دریافت داشتیم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۰ -۵۹ /۱)، دانشامه‌ی ایران و اسلام (۲۱ /۱).

آجِنْگانی، ابوالفضل محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و متکلم. در آجنگان، از روستاهای سرخس، متولد شد. از بزرگان اهل مناظره و از استادان فقه و کلام بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۰ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۴۰ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۲۲ /۱)، معجم البلدان (۱۳۰ /۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۱).

آخری، ابوالفضل خُزیمهٔ

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۴۸ ق)، فقیه و متکلم معتزلی، ادیب و لغوی. نامش محمد و به خزیمه معروف بود. اهل آخُر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم، بود. در ناحیه‌ی دهستان از کسانی چون ابوالفتیان عمر بن عبدالکریم روّاسی و بندار بن عبدالواحد دهستانی و دیگران حدیث شنید. در مرو به روایت حدیث اشتغال داشت و در همان جا نیز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران اسلام (۳۸ /۱)، معجم البلدان (۵۵۹ /۲، ۷۰ /۱).

آخُری، ابوالفضل عباس

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث. از مردم آخُر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم بود. وی امام جماعت مسجد عتیق در مرز دهستان بود و از کسانی چون عبدالرحمان بن ابی‌حاتم، ابوبکر شَعرانی، موسی بن العباس آزادواری و دیگران نقل حدیث می‌کرده، و حمزهٔ بن یوسف سهمی از او حدیث روای کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۳۸ /۱)، معجم البلدان (۵۵۹ /۲، ۷۰ /۱).

آخری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. در آخُر، قصبه‌ای در ناحیه دهستان میان گرگان و خوارزم، متولد شد و به مصر سفر کرد. وی از احمد بن بهزاد سیرافی و ابوالفوارس صابونی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. ابوالقاسم حمزه بن یوسف سهمی نیز از او روایت کرده و «اصول» او را ستوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۳۸ /۱)، لسان المیزان (۶۷ /۸، ۶۰۵– ۶۰۴ /۱)، معجم البلدان

(۱/ ۷۰، ۲/ ۵۵۹).

آدم بن ابی‌ایاس

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۲۱ /۲۲۰ -۱۳۲ ق)، حافظ و محدث. برای تحصیل حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز رفت و از راویانی چون شعبهٔ بن حجاج، مسعودی، مبارک بن فضاله و عبداللّه بن مبارک حدیث شنید. در چهار «صحیح» از صحاح ششگانه از جمله «صحیح بخاری» از وی روایت شده است. ابوحاتم رازی، اسماعیل سمّویه، هاشم طبرانی و گروه بسیاری از او حدیث نقل کرده‌اند. احمد بن حنبل او را یکی از ضابطین حدیث می‌داند و ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای امین و عابد می‌شمرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۰ -۲۷ /۷)، تاریخ الکبیر (۳۹ /۲)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۰۹ /۱)، تقریب التهذیب (۳۰ /۱)، تهذیب التهذیب (۱۷۷ /۱)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۲۶۸ /۱)، سیرالنبلاء (۳۳۸ -۳۳۵ /۱۰)، المعارف (۲۲۸).

آدم بن عبداللّه قمی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) بود و از آن امام کسب فیض کرد. شیخ طوسی در «رجال» خویش از او یاد کرده و به گفته‌ی ابن‌حجر او را ستوده است. برقی او را با پسوند اشعری توصیف کرده است. وی در قم درگذشت و در حدود مقبره‌ی شیخان دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۶ /۲)، رجال البرقی (۲۷)، رجال الطوسی (۱۴۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۶۳ /۱)، لسان المیزان (۵۱۰ /۱)، معجم رجال الحدیث (۱۲۱ /۱).

آدمی استرآبادی، ابوالقاسم علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. او را آدمی اسدآبادی و همچنین آدمی همدانی نیز نامیده‌اند. او در طلب حخدیث مسافرت کرد و از فاروق خَطّابی و ابوبکر قطیعی و برخی دیگر حدیث شنید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱/ ح ۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵ /۱).

آدمی چاچی، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. آدمی در چاچ (ناحیه‌ای در شمال شرقی سیر دریا، ظاهراً مطابق ناحیه‌ی تاشکند) و نواحی اطراف آن زندگی می‌کرد و به روایت حدیث اشتغال داشت. وی به عراق و حجاز سفر کرد و از حبیب بن مغیره چاچی، حامد بن داوود چاچی، عبیداللَّه بن واصل بخاری، ابوحاتم محمد بن ادریس رازی و محمد بن عبداللَّه بن یزدی مُقْری و دیگران حدیث شنید. ابوالفضل محمد بن محمد چاچی، و ابوجعفر محمد بن علی غزال و همطبقه ایشان از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵ /۱).

آدمی خوارزمی، ابوالفضل محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۲ /۵۶۱ ق)، مفسر، نحوی، لغوی و محدث. ملقب به زین‌المشایخ. او در ادبیات از پیشگامان و در زبان عرب خحجت به حساب می‌آید. لغت و علم اِعراب را از زمخشری آموخت و پس از او بر جایش نشست. او حدیث را نیز از زمخشری و دیگران شنید. در ترسل و نقد شعر دست داشت. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «شرح الاسماء الحُسنی»؛ «مفتاح التنزیل»؛ «تقویم اللسان»، در نحو؛ «الاعجاب فی علم الاعراب»؛ «الهدایه فی المعانی والبیان»؛ «اعجاز القرآن»؛ «اسرار الادب و افتخار العرب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۷ /۷)، کشف الظنون (۲۰۴۰ ،۱۸۲۹ ،۱۷۶۰ ،۵۹۵ ،۴۸۸ ،۴۶۹ ،۴۰۰ ،۱۳۲ ،۱۲۰ ،۹۱ ،۸۴ ،۵۱)، معجم الادباء (۵ /۱۹)، معجم المؤلفین (۱۳۸ -۱۳۷ /۱۱)، الوافی بالوفیات (۳۴۰ /۴)، هدیهٔ العارفین (۹۸ /۲).

آدمی رازی، ابوسعید سهل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۵۵ ق)، محدث شیعه. شیخ طوسی او را از اصحاب سه امام دانسته است: امام جواد، امام هادی و امام عسکری- علیهم‌السلام. نجاشی و ابن‌داوود و شیخ طوسی او را ضعیف‌الروایه شمرده‌اند. احمد بن محمد بن عیسی اشعری او را غالی خواند و از قم بیرون راند. از آن پس وی در ری زیست. از آثار وی: «کتاب التوحید»؛ «کتاب النوادر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۶ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵ /۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۶۰ /۲)، رجال البرقی (۵۸)، رجال

النجاشی (۴۱۸ –۴۱۷ /۱)، ریحانه (۴۴ /۱)، الفهرست لابن الندیم (۴۰۹)، الفهرست للطوسی (۱۶۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵۳ – ۳۳۷ /۸)، معجم المؤلفین (۲۸۴ /۴).

آذینی اصفهانی، احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث. از مردم اصفهان و ساکن نصیبین بود. ابراهیم بن محمد، حافظ اصفهانی، در سفر خود به نصیبین از او حدیث شنیده و نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۲ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰ /۱).

آذیوخانی، ابوسعد، فضل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۰ ق)، محدث. در آذیوخان، از توابع نهاوند، به دنیا آمد. در علم حدیث بسیار متبحر بود و خطیب بغدادی و دیگر حافظان «اصول» او را به رشته‌ی تحریر درآوردند. وی در بغداد از عبیداللّٰه بن عمر بن احمد بن شاهین واعظ و دیگران حدیث شنیده و در نهاوند عبداللّٰه بن احمد سمرقندی حافظ از او تحصیل حدیث کرد. وی در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۲ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۱ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰ /۱)، مراصد الاطلاع (۳ /۱)، معجم البلدان (۷۰ /۱).

آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبة

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، استاد قرائت قرآن و محدث. از اهالی آزادان، قریه‌ای در اصفهان بود. وی شاگرد و راوی علی بن حمزه‌ی کسائی در قرائت بود. آزادانی گوید: یک بار قرآن را از ابتدا تا انتها بر کسائی قرائت کردم و کسائی نیز قرآن را از ابتدا تا انتها بر من قرائت کرد. او از لیث بن سعد و شُعبه و دیگران حدیث شنیده و یونس بن حبیب از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۳ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۹ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲ /۱)، معجم البلدان (۷۲ /۱).

آزادواری جوینی نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. در خراسان از ابن‌راهویه، اسحاق بن ابراهیم حنظلی، و محمد بن رافع؛ و در عراق و حجاز از دیگران حدیث شنید. یحیی بن منصور قاضی و ابوعلی حافظ از او روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۳/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۵/ ۱)، سیر النبلاء (۴۶۹ -۴۶۸/ ۱۴)، معجم البلدان (۱۹۹/ ۱).

آزادواری، ابوموسی ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، مدث. وی منسوب به آزادوار، قریه‌ای در حوالی جُوَین، از نواحی نیشابور، بود. او از ابوحُذافه‌ی سهمی نقل حدیث می‌کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۳/ ۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۹/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۵/ ۱)، معجم البلدان (۷۲/ ۱).

آغزونی، ابوعبدالله، عبدالواحد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۰۰ ق)، محدث. نسبتش به آغزون از قریه‌های بخارا است. از کسانی چون سفیان بن عُیَیْنه و شریک بن عبدالله نخعی و محمد بن مسلم طائفی و دیگران حدیث شنیده بود و محمد بن سلام بِیکَندی و کعب بن سعید قاضی و دیگران نیز از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۴/ ۱)، دائرةالمعارف البستانی (۱۱۱/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۸/ ۱)، معجم البلدان (۷۴/ ۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۵).

آفُرانی، ابواحمد، محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۲ ق)، فقیه و محدث. از لیث بن نصر کاجَری نَسفَی حدیث شنید و کتاب «موَّطا» را از او روایت کرد. آفُران قریه‌ای است نزدیک نَسَف و ابواحمد در آنجا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۹ /۱)، معجم البلدان (۷۴ /۱).

آفُرانی، ابوالفضل، شعبی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۳ ق)، محدث. ملقب به شاه. از اهالی آفُران، دهی در نزدیکی نسف بود. وی از دانشمندان روزگار خود و در گردآوری حدیث بسیار ساعی بود. از ابویَعلی عبدالمؤمن بن خَلف، محمد بن محمود بن عَتیق و دیگران روایت نقل کرده است. ابوالعباس جعفر بن محمد بن المُعْتز مُستغفری و دیگران از او روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۹ /۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۶).

آفُرانی، ابوبکر، محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۳ ق)، فقیه و محدث. در بخارا اقامت داشت و از ابوصالح خلف بن محمد خیام و برخی دیگر حدیث شنید. او در سن هشتاد سالگی در بخارا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۹ /۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۵).

آفُرانی، ابومحمد، جبرئیل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث. ابومحمد اهل آفُران، قریه‌ای در یک فرسنگی نَسَف، بود. با محمد بن اسماعیل بخاری دوست بود و عبدالعزیز بن حاتم آفرانی شاگرد او بوده و از او روایت کرده است. ابومحمد، خود، از قُتیبهٔ بن سعید و دیگر محدثان بزرگ روایت نقل می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۵ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۰ -۱۰۹ /۱)، نام‌آوران فرهنگ (۸۷).

آقابزرگ تهرانی، محمدمحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۹ -۱۲۹۳ ق)، کتاب شناس، محقق، فقیه و محدث شیعی. آقا بزرگ تحصیلات مقدماتی خود را در تهران در مدارس دانگی و پامنار و فخریه آغاز کرد و ادبیات و فقه و اصول و منطق آموخت و در ۱۳۱۵ ق عازم نجف شد و نزد حاج میرزا حسین محدث نوری تحصیل علم حدیث کرد. و در حوزه درس آخوند ملا کاظم خراسانی، شریعت اصفهانی، سید محمدکاظم یزدی و میرزا محمدتقی شیرازی به تکمیل فقه و اصول پرداخت. در سال ۱۳۲۹ ق به کاظمین رفت تا مقدمات تدوین بزرگ‌ترین دایرةالمعارف کتاب شناسی شیعه، یعنی«الذریعهٔ الی تصانیف الشیعهٔ» را آماده سازد. این دایرةالمعارف در واقع جوابی به جرجی زیدان، ادیب مسیحی عرب بود که مدعی شده وبد که نقش شیعه در فرهنگ اسلامی بسیار اندک است. آقابزرگ برای تهیه‌ی «فهرست الذریعه» در نجف چاپخانه‌ای به نام مطبعهٔالسعادهٔ دایر کرد. ولی دولت عراق مانع کار وی شد. وی برای تکمیل «الذریعه» سفرهای بسیار کرد و از بیشتر کتابخانه‌های عمومی عراق و ایران و سوریه و فلسطین و مصر و حجاز و بسیاری از کتابخانه‌های خصوصی بازدید کرد. حاج‌آقا بزرگ از بسیاری از محدثین فرق و مذاهب گوناگون اجازه‌ی نقل حدیث داشت، از جمله: میرزا حسین نوری، سید محمدعلی شاه عبدالعظیمی، شیخ علی خاقانی، شیخ علی کاشف الغطاء، سید حسن صدر، شیخ محمدعلی ازهری مالکی، شیخ عبدالوهاب شافعی، شیخ ابراهیم الاحمدی، شیخ عبدالقادر طرابلسی، شیخ عبدالرحمن حنفی. بسیاری از بزرگان نیز از او اجازه‌ی نقل حدیث گرفته‌اند، مانند: حاج‌آقا حسین بروجردی، سید عبدالحسین شرف‌الدین عاملی، شیخ عبدالحسین امینی، سید عبدالهادی شیرازی، شیخ محمدرضا آل‌یاسین، سید محمدصادق بحرالعلوم، سید شهاب‌الدین مرعشی. وی پس از یک بیماری طولانی در نجف درگذشت و طبق وصیتش، در کتابخانه خود که آن را وقف علما کرده بود به خاک سپرده شد. مهمترین آثار وی عبارت‌اند از: «الذریعهٔ الی تصانیف الشیعهٔ» در ۲۶ جلد؛ «طبقات اعلام الشیعه»، از سده‌ی چهارم تا چهاردهم ق. در یازده جزء که ادامه کتاب «وفیات الاعلام» سید حسن صدر در سه قرن اول بود؛ «مصفی المقال فی مصنفی علم الرجال»؛ «هدیهٔ الرازی الی المجدد شیرازی»؛ «النقد اللطیف فی نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «توضیح الرشاد فی تاریخ حصر الاجتهاد»؛ «المشیخهٔ»؛ «ضیاء المفازات فی طریق مشایخ الاجازات»؛ «مستدرک کشف الظنون».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آینده (س ۶، ش ۴ -۳، ص ۲۵۳ -۲۴۷ و ش ۸ -۷، ص ۵۹۶ -۵۸۸)، الذریعه (۱/ مقدمه و ۲۰/ مقدمه)، ریحانه (۵۴ -۵۲ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۹ -۱۸ /۱)، سواد و بیاض (۵۸۹ -۵۸۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۲۸۰ -۲۷۹ /۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۵ -۲۳۲ /۵)، نام‌آوران فرهنگ (۳۵۳).

آقاجانی، علیرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۶ ق)، فقیه و محدث شیعی. وی از شاگردان میرزا محمد استرآبادی بود که در مکه پس از قرائت کتاب «تهذیب الاحکام» بر او، به دریافت اجازه روایت نایل شد. وی پدر محمد بن علیرضا آقاجانی، حکیم و فیلسوف بزرگ عصر خویش است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۹۸ /۱۱).

آقاسی، محمدرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۴ ق)، محدث و شاعر. مشهور به آقاسی. او خواهرزاده‌ی ابوطالب خان نهاوندی بود. وی از پدرش علامه مجلسی روایت می‌کرد. او در فتنه افغان درگذشت. وی شعر نیز می‌سرود. گزیده‌ای از اشعار او در «تذکره‌ی غنی» آمده است. از آثارش: «ارشاد الحنفاء فی وصف الخلفاء»؛ «معراج النفس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تلامذه العلامهٔ المجلسی (۱۲۰)، الذریعه (۴۲ /۲۶، ۲۳۷ /۲۱، ۳۶۳ /۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۲ /۱۲)، مرآت الاحوال جهان‌نما (۱۲۵ /۱).

آقاکوچک بروجردی، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۲۷۹ ق)، عالم، فقیه و محدث. از اهالی قمیشه و در اصفهان ساکن بود. پس از کسب مقدمات سالها در تحصیل نحو و صرف و معانی و بیان و حدیث و رجال و علوم دینی و معارف صرف اوقات کرد تا به درجه‌ی اجتهاد رسید. از آثار وی «رساله در استصحاب» که تحریر تقریرات پدرش بود و به انضمام «قواعد الشریفیه‌ی» پدرش به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۴۲۳ -۴۲۲ /۲)، تذکرهٔ القبور (۱۴)، ریحانه (۵۷ -۵۶ /۱)، المآثر والآثار (۱۶۲).

آل بحرالعلوم، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۷۷ -۱۲۸۱ ق)، فقیه، اصولی، رجالی و محدث. در نجف به دنیا آمد. در کودکی پدر را از دست داد و تحت سرپرستی جدش، سید علی، قرار گرفت. پس از فراگیری مقدمات علوم سطوح عالی فقه و اصول را نزد سید محمدکاظم یزدی و سید محمد بحرالعلوم و آخوند خراسانی خواند و به دریافت اجازه نایل شد. او در تاریخ و رجال و درایه چیره‌دست بود. از آثار وی: «تقریرات

یزدی و خراسانی»، در مباحث فقهی و اصولی؛ «تحفهٔ العالم فی شرح خطبهٔ المعالم»، در دو مجلد، جلد اول در شرح خود خطبه که تواریخ معصومین علیهم‌السلام و مشاهد آنان است و جلد دوم در شرح سی و نه حدیث که در صدر کتاب معالم بعد از خطبه در فضل علم و علما نگاشته شده؛ «تحفهٔ الطالب»؛ «اسرار العارفین»، در شرح دعای کمیل؛ «بغیه الطالب»؛ «حدائق العارفین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۵۱، ۴۴۸ /۳، ۵۱ /۲)، علماء معاصرین (۲۷۶ -۲۷۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۹۹ -۲۹۸ /۲)، معجم المؤلفین (۳/ ۱۴۵).

آل بحرالعلوم، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۶ -۱۲۲۱ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و شاعر. در نجف‌زاده شد و همان جا نشو و نما یافت و مراحل علمی را پیمود. فقه و اصول و کلام را نزد شیخ حسن فرزند شیخ جعفر کاشف الغطاء و شریف العلماء مازندرانی و شیخ مرتضی انصاری و شیخ محمدحسن نجفی صاحب «جواهر» آموخت. وی از صاحب «جواهر» به دریافت اجازه نایل شد. کتاب ارزشمند «جواهر الکلام» محصول همکاری وی با استادش می‌باشد. عالمانی چون سید میرزا جعفر حایری و سید محمد موسوی ساروی و شیخ فضل‌اللّه مازندرانی و میرزا صادق تبریزی و میرزا محمد همدانی از شاگردان وی هستند. در سفری که برای مداوای چشم به ایران آمد پس از زیارت مشهد حدود دو سال در بروجرد نزد اقوامش ماند. پس از وفات برادرش، سید علی، از سوی خاص و عام به ریاست حوزه‌ی نجف و مرجعیت شیعه برگزیده شد. سید حسین در شعر و ادب نیز شهرت بسزایی دارد، و «دیوان» اشعاری از او باقی مانده که به ترتیب حروف تهجی است و در آن اشعار جدش سید بحرالعلوم را نیز تخمیس کرده است. در فقه و اصول نیز کتابهائی از وی به جا مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۰ -۱۸ /۶)، الذریعه (۱۲۶ /۹)، شهیدان راه فضیلت (۴۹۶)، فوائد الرضویه (۱۵۶ -۱۵۵)، معجم المؤلفین (۵۰ /۴)، مکارم الآثار (۷۲۵ -۷۲۳ /۳).

آل بحرالعلوم، محمدرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۵۳ -۱۱۸۹ ق)، فقیه، اصولی، محدث و رجالی. در نجف به دنیا آمد. مقدمات علوم و ادبیات را نزد پدر خواند. فقه و اصول ر نزد عالمانی چون شیخ جعفر کاشف الغطاء و شیخ محمد سعید دینوری و شیخ محمدتقی ملاکتاب تکمیل کرد و از ایشان به دریافت اجازه نایل شد. او پس از پدر عهده‌دار سرپرستی حوزه‌ی نجف و مرجعیت دینی شد. از آثارش: «اصول الفقه»؛ «شرح الشرایع»؛ «شرح اللمعه»؛ «کشف القناع فی اصحاب الاجماع»؛ «الفقه الاستدلالی»؛ «الفوائد الرجالیهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۸۲ /۹ ،۱۹ /۷)، الذریعه (۳۳۸ ،۲۸۶ /۱۶ ،۲۰۵ -۲۰۴ ،۱۲۰ /۲)، شهیدان راه فضیلت (۴۹۶ -۴۹۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۳ -۵۷۱ /۱۳)، فوائد الرضویه (۱۸۲)، مکارم الآثار (۱۴۴۶ -۱۴۴۵ /۴).

آل عصفور، احمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۳۱ -۱۰۸۴ ق)، فقیه، متکلم، محقق و نویسنده. در شاخوره به دنیا آمد و علوم مقدماتی را در آنجا فراگرفت. آنگاه نزد استادان بزرگ آن عصر مراتب عالی فقه و اصول را به پایان رساند و به درجه‌ی اجتهاد نایل آمد. وی از برجسته‌ترین شاگردان شیخ سلیمان ماحوزی بود که فقه و اصول و حکمت را نزد وی آموخت. ریاضیات را نزد شیخ محمد بن یوسف بحرانی فراگرفت. در بسیاری از دانشهای روزگار خود مهارت داشت. علی‌رغم دیگر عالمان آل‌عصفور که اخباری بودند وی به عقل‌گرایی تمایل داشت و کتابهایی در زمینه‌ی علوم عقلی تألیف کرد. همچنین در فصاحت زبان و بلاغت سخن و حاضرجوابی مشهور بود. در آشوب بحرین، و تاخت و تاز اعراب هوله، به قطیف مهاجرت کرد. اما بر اثر شنیدن خبر به تاراج رفتن کتابخانه‌اش بیمار شد و در ۴۷ سالگی در قطیف درگذشت. گفته‌اند که ۲۳ تألیف معتبر داشته است که همگی با کتابخانه‌ی وی، علی‌رغم تلاشهای پسرش شیخ یوسف صاحب «حدائق» که برای حفظ کتابخانه کرد، در فتنه‌ی بحرین از بین رفت. کتاب «اثبات الجزءالذی لایتجزاء» و «الجزءالذی لایتجزی» از جمله کتابهای او است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۶۴ -۴۶۳ /۲)، الذریعه (۱۰۴، ۷ /۵، ۹۰، ۸۸ -۸۷ /۱)، ریحانه (۲۳۰ /۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۳ - ۴۶۲)، فوائد الرضویه (۱۳).

آل عصفور، خلف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح ۱۲۸۰ ق)، عالم، نویسنده، فقیه و محدث. در بوشهر متولد شد و پس از آموزشهای مقدماتی در ۱۳۰۶ ق به نجف مهاجرت کرد و در حوزه‌ی علمیه‌ی آنجا به آموختن سطوح عالی دانشهای متداول روزگار پرداخت. او در درس عالمان و فقیهان بلندپایه چون آخوند ملا محمدکاظم خراسانی شرکت کرد و در ۱۳۱۴ ق به بوشهر بازگشت. پس از درگذشت پدرش، در ۱۳۱۵ ق، به امامت جماعت و دیگر امور شرعی پرداخت. صاحب آثاری در فقه و کلام است، از آن جمله: «الانوار الجعفریه»؛ «قصد السبیل»؛ «منتخب الفوائد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۲۹ -۳۲۸ /۶)، الذریعه (۴۱۹ /۲۲، ۹۹ /۱۷، ۴۲۳ /۲)، معجم المؤلفین (۱۰۴ /۴).

آل‌عصفور، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شهادت ۱۲۱۶ ق)، فقیه، محدث، متکلم و شاعر. از سوی مادر نوه‌ی شیخ حسین ماحوزی بود. نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. و از او و عموی دیگرش عبدعلی آل‌عصفور روایت می‌کرد. او در شاخوره اقامت داشت و به تدریس و مرجعیت دینی و تحقیق و تألیف اشتغال یافت. از بزرگ‌ترین فقهای اخباری زمان خود بود، این که برخی او را مجدد دین در آغاز سده‌ی سیزدهم قمری دانسته‌اند گویای موقعیت علمی و فقهی و نقش وی در ترویج دیانت است. بر بیشتر دانشهای متداول روزگار خود احاطه‌ی کافی داشت طالبان علوم دینی از همه جا به ویژه از قطیف و احساء به حوزه‌ی درس او می‌آمدند. از این رو شاگردان بسیاری در این حوزه پرورش یافتند و خود از عالمان بنام دین شدند. شیخ‌احمد احسائی از او روایت می‌کند. او در پارسایی شهره بود و بویژه در عرض اخلاص به امام حسین (ع) و شهیدان کربلا کوشش بسیار داشت و اشعار بسیاری در رثای آن حضرت می‌سرود و دارای «دیوان» است. وی را شهید نیز نامیده‌اند چون توسط یکی از خوارج کشته شد. کتابهای بسیاری در موضوعات مختلف روایی، کلامی و فقهی نوشته است. تألیفات او را بیش از پنجحاه کتاب دانسته‌اند که جز معدودی در دست نیست. از جمله: «اجازهٔ»؛ «الاشراف»؛ «انوار اللوامع»؛ «باهرهٔ العقول»؛ «مصابیح اللوامع»؛ «الحدق الناظرهٔ» یا «عیون الحقائق الناظرهٔ»، در تتمیم «الحدائق الناظرهٔ»؛ «منظومهٔ فی ظن و اخواتها»؛ «منظومهٔ فی الفقه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آینه‌ی دانشوران (۳۵۸)، الذریعه (۱۲۷ ،۱۲۲ /۲۳ ،۹۱ /۲۱ ،۳۷۹ ،۳۶۰ /۱۵ ،۲۹۲ /۶ ،۴۰۴ /۴ ،۱۵ /۳ ،۴۳۹ /۲ ،۱۰۲ /۲ ،۱۸۸ /۱)، ریحانه (۴۱۷ - ۴۷۰ /۸ ،۵۹ /۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۱ -۴۵۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۲۹ -۴۲۷ /۱۳)، فوائد الرضویه (۱۴۹ -۱۴۸)، مؤلفین کتب چاپی (۸۶۴ /۲)، مکارم الآثار (۵۷۳ -۵۶۹ /۲).

آل‌عصفور، خلف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۰۸ ق)، فقیه، محدث، متکلم، نویسنده و از عالمان اخباری. در بحرین متولد شد. پس از فراگیری علوم به قطیف مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. پس از چندی به بوشهر رفت. وی نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. به پیروی از اندیشه‌های اخباریان، تنها سنت (حدیث) را قابل استناد می‌دانست و معتقد بود که قرآن به دلیل این که فقط معصومان (ع) می‌توانند آن را دریابند، نمی‌تواند مورد استناد باشد. وی در بوشهر درگذشت. اثر وی شرحی مفصل بر «بحارالانوار» است. او حاشیه‌هایی بر جلد چهارم «بحارالانوار» دارد. از او «مجموعه‌ی رسائل» نیز باقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۳۰ /۶)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۰۱ - ۵۰۰ /۱۳).

آل‌عصفور، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۸۶ -۱۱۱۲ ق)، عالم، فقیه و محدث. پدر شیخ حسین آل‌عصفور و برادر شیخ یوسف آل‌عصفور در ماحوز متولد شد و در بحرین می‌زیست. در علم و تقوا مشهور، و در آن سامان عهده‌دار امور شرعی و فقهی بود. از شیخ حسین ماحوزی اجازه‌ی روایت داشت. وی قبل از برادرش یوسف آل‌عصفور در همان سال وفات وی درگذشت. از جمله آثار وی: «مرآت الاخبار فی احکام الاسفار»؛ «اصول الدین»؛ رساله‌ای در نماز.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۶۲ -۲۶۱ /۲۰ ،۱۹۲ /۲)، ریحانه (۴۷۱ /۸ ،۲۳۲ /۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۲ -۴۶۱)، فوائد الرضویه (۳۸۵).

آل‌عصفور، یوسف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۸۶ -۱۱۰۷ ق)، فقیه، متکلم، محدث، محقق، نویسنده و رجال شناس. از فرزندان احمد بن ابراهیم از شخصیتهای معروف روحانی و علمی این خاندان بود. وی در شاخوره‌ی بحرین زاده شد و در مکتب خانه و نزد پدر خواندن و نوشتن و مقدمات علوم را آموخت. هنگام فتنه خوارج در بحرین، و مهاجرت پدرش احمد به قطیف، در شاخوره ماند و پس از چندی به آنان پیوست. در آنجا نزد شیخ حسین ماحوزی و شیح احمد بن عبداللَّه بلادی و شیخ‌احمد بن علی به آموختن علوم دینی مشغول شد. فوت پدر و سنگینی معیشت خانواده مانع ادامه‌ی تحصیل وی شد. پس به بحرین و سپس به مکه رفت و یکبار دیگر نزد شیح حسین ماحوزی بازگشت. از آنجا به بحرین، کرمان و شیراز رفت. و چون شیراز دچار خشم و غضب نادرشاه گشت به فسا رفت. در فسا برای تأمین نیازهای زندگی به کشاورزی پرداخت و با فراغت نسبی به کار تدریس و تحقیق مشغول گشت و تألیف مشهورترین اثر فقهی خود «حدائق» را آغاز کرد. اما پس از آشوب خونینی که در فسا رخ داد و میرزا محمدعلی، حاکم وقت فسا، که به وی التفات داشت کشته شد و دارایی و کتابهای خود وی نیز به غارت رفت به اصطهبانات و سپس به عراق رفت و در کربلا اقامت گزید و در این شهر به آرامش و امنیت و رفاه دست یافت و کتاب «حدائق» و چندین کتاب دیگر را تمام کرد. وی تا پایان عمر در آنجا زندگی کرد و حیات خود را صرف تدریس و تعلیم و تحقیق و تألیف کتابای فقهی، روایی و کلامی و عبادی کرد. او استاد سید علی طباطبائی صاحب «ریاض» و از مشایخ روائی علامه بحرالعلوم است. در کربلا بر اثر طاعون درگذشت. بنابر وصیتش استاد وحید بهبهانی بر وی نماز گزارد و در کنار تربت امام حسین (ع) به خاك سپرده شد. از جمله آثار وی: «اعلام القاصدین»؛ «الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة»، در فقه استدلالی؛ «سلاسل الحدید فی تقیید ابن ابی‌الحدید»؛ «الدررالنجفیة من الملتقطات الیوسفیة»؛ «انیس المسافر و جلیس الخواطر»؛ «لؤلؤة البحرین فی الاجازة لقرتی العین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۶ /۹) ایضاح المکنون (۲۰ /۲ ،۱۰۳ /۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۲۹ /۴)، الذریعه (۳۸۰ -۳۷۹ /۱۸ ،۲۱۱ -۲۱۰ /۱۲ ،۱۴۰ /۸ ،۲۹۰ -۲۸۹ /۶ ،۴۶۶ -۴۶۵ ،۲۳۹ /۲)، روضات الجنات (۱۹۰ -۱۸۶ /۸)، ریحانه، (۴۷۲ /۸)،(۳۶۱ -۳۶۰ /۳) ،(۲۳۴ /۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۶)، طرائق الحقائق (۱۸۶ -۱۸۰ /۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۰۷ -۱۴۰۶ /۲)، فوائد الرضویه

(۷۱۶ -۷۱۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۲۴ /۶)، مؤلفین کتب چاپی (۸۷۹ -۸۷۶ /۶)، مصفی المقال (۵۰۵)، معجم المؤلفین (۲۶۹ - ۲۶۸ /۱۳)، هدیهٔ الاحباب (۱۷۲)، هدیهٔ العارفین (۵۶۹ /۲).

آلوزانی، سورهٔ

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم). محدث. از قریه آلوزان سرخس بود. وی از محمد بن حسن شیبانی (م ۱۹۸ ق) که از شاگردان ابوحنیفه و ناشر فقه حنفی است، روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرۀالمعارف البستانی (۱۴۵ /۱)، معجم البلدان (۷۵ /۱).

آملی اصفهانی، ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۸ ق)، محدث، فقیه، اصولی، متکلم و شاعر. نزد پدرش، خلیفه سلطان، که از علما و دانشمندان بنام عهد خویش بود تلمذ کرد. وی تعلیقات و حواشی بسیاری بر کتابهای فقهی و کلامی و اصولی نوشت که بهترین آنها حاشیه‌ای بر «شرح لمعه»، تا کتاب طهارت، است. او همچنین حواشی متفرقه‌ای بر کتاب «المدارک» نوشته که از آنها گستره‌ی فکر و اندیشه و دقت‌نظر و حسن سلیقه او پدیدار است. وی با اینکه در سه سالگی بینایی خود را از دست داده بود با پشتکار و جدیت به دنبال دانش رفت و بر بسیاری از صاحبان دیده تفوق یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۶ -۱۳۵ /۲)، ریاض العلماء (۵۳ /۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲ -۱ /۱۱)، معجم المؤلفین (۲۴ /۱).

آملی بخاری، ابوصالح، خلف

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۱ ق)، محدث. معروف به ابوصالح خیام. اهل آمل بود که در بخارا زندگی می‌کرد. و چون پیشه او خیمه‌دوزی بود به خیام شهرت یافت. او را بُندار حدیث ماورالنهر می‌گفتند. او از صالح بن محمد جَزَره و نصر کِندی و فرح بن ایوب و دیگر مشایخ دیارش حدیث نقل کرده. حاکم نیشابوری و ابن منده و محمد بن احمد غُنجار از او روایت کرده‌اند. فقط ابوسعد ادریسی ثقه بودن او را کمرنگ جلوه داده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۲۸۱ -۲۸۰ /۳۸۰ -۳۵۱)، سیر النبلاء (۷۰ /۱۶)، لسان المیزان (۷۷۲ -۷۷۱ /۲)، معجم البلدان (۷۸ /۱)، الوافی بالوفیات (۳۶۲ /۱۳).

آملی طبری، ابوعبدالله احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۵ ق)، محدث و واعظ. معروف به غلام خلیل. اصل وی از طبرستان است. در بصره متولد شد و در بغداد سکونت داشت و شیخ بغداد بود. از دینار و قُرَّة بن حبیب و سهل بن عثمان و شیبان حدیث شنید، و محمد بن مخلد و عثمان سمّاک و احمد بن کامل و گروهی از او حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن محمد کندی از راویان او است. ابن غضائری و نجاشی او را محدثی ضعیف شمرده‌اند. در بغداد درگذشت، در فقدش بازارها بسته شد و زن و مرد و کودک از منازل خارج شدند تا بر وی نماز گزارند. جنازه‌اش به بصره حمل و در آنجا دفن و بنایی بر آن افراشته شد. از آثارش: کتاب «الوصول الی معرفة الاصول»؛ کتاب «الکشف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۱۸ /۳)، تاریخ بغداد (۸۰ -۷۸ /۵)، تنقیح المقال (۷۷ /۱)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۷۳ /۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۲۳ /۲)، رجال النجاشی (۲۴۳ /۱)، سیر النبلاء (۲۸۵ -۲۸۲ /۱۳)، لسان المیزان (۴۱۴ -۴۱۲ /۱)، معجم رجال الحدیث (۲۲۴ /۲)، معجم المؤلفین (۱۱۳ /۲).

آملی، ابوالحسین احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۱ -۳۳۳ ق)، فقیه، ادیب، شاعر و محدث. در آمل به دنیا آمد. وی برادر یحیی ملقب به ناطق بالحق و از پیشوایان زیدیه‌ی طبرستان و معاصر صاحب بن عباد بود. و با برادر کوچک‌تر خود به برادران هارونی معروف بودند. پدر وی شیعه‌ی اثنی‌عشری بود و خود او و برادرش نیز نخست دارای این مذهب بودند و بعد از فرقه‌ی زیدیه‌ی پیوستند. آملی در پی کسب دانش به بغداد رفت و نزد دایی خود ابوالعباس احمد بن ابراهیم درس خواند. بعد به همدان رفت و نزد قاضی‌القضاة عبدالجبار همدانی درس خود را به پایان رساند و در فقه و اصول و نحو و لغت عربی و حدیث و درایت تبحر یافت و آراء فقهی او از سوی زیدیان ایران و کوفه و حجاز و یمن پذیرفته شد. وی در فصاحت شهره بود، چنانکه نثر وی را در کتابی که در پاسخ قابوس وشمگیر درباره‌ی فضایل امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب (ع) نوشت معجزه مانند دانسته‌اند. در دیلمستان با او به خلافت بیعت کردند و مدت حکومتش بیست سال طول کشید. آثار او عبارتند از: «التجرید»، و شرح آن؛ «دیوان» اشعار؛ «سیاسة المریدین»؛ «کتاب الافادة»؛ «کتاب البلغه»؛ «کتاب النصرة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۲ /۱)، اعیان الشیعه (۵۷۰ /۲)، تاریخ طبرستان (۱۰۱ ،۹۸)، تاریخ گیلان و دیلمستان (۲۷)، طبقات اعلام

الشیعه (قرن ۱۶ –۱۵ /۵)، معجم المؤلفین (۲۰۹ /۱).

آملی، ابوعبدالرحمان، عبداللَّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۳ /۲۶۹ ق)، حافظ و محدث. از قعنبی و ابن‌معین و دیگران حدیث شنیده است. بخاری در خوارزم به خدمت او رسید و کتب او را بررسی کرد. گذشته از بخاری که از او در «صحیح» خود حدیث نقل کرده، قاضی محاملی و ابن‌بُجیر و ابراهیم بن خُزیم نیز از وی روایت کرده‌اند، و او را ثقه دانسته‌اند. آمل (چهار جوی) از نواحی مرو و زیر آمودریا است. در «تاریخ بغداد» نسبت او به جای آملی، ایلی ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۷ /۱)، تاریخ بغداد (۴۴۵ –۴۴۴ /۹)، تقریب التهذیب (۴۱۰ /۱)، تهذیب التهذیب (۱۷۱ –۱۷۰ /۵)، دائرةالمعارف البستانی (۱۴۷ /۱)، سیر النبلاء (۶۱۱ /۱۲)، معجم البلدان (۷۸ /۱).

آملی، جمال‌الدین، محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث. وی از مردم طبرستان بود که در سلک شاگردان شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی درآمد و از وی روایت کرد. علامه بحرالعلوم در «فوائد الرجالیه» به این نکته اشارت کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۳ –۱۸۲ /۵).

آملی، رکن‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۶۰ –۸۰۰ ق)، ریاضیدان، منجم، فقیه و محدث. سید رکن‌الدین در آمل متولد شد. چندی در فارس و کرمان و هند به سر برد. وی گذشته از ریاضی و نجوم در فقه و حدیث نیز دست داشت و چون به خاندان مرعشی مازندران پیوسته بود کتابی در شرح احوال دانشمندان این خاندان نوشت. تألیفات دیگر او عبارت‌اند از: «زیج جامع سعیدی»، در تنقیح «زیج ایلخانی» خواجه نصیرالدین طوسی، به نام سلطان ابوسعید تیموری؛ و «پنجاه باب سلطانی» به اسم بابرخان بهادر در هرات.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۵ /۷)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۰۸ –۱۰۷ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۱)، الذریعه (۱۹۸ /۳)،

ریحانه (۶۴ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۰ -۶۶ /۸)، فوائدالرضویه (۱۶۶ -۱۶۵)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۲۴)، نام‌آوران فرهنگ (۵۶۷ -۵۶۶).

آمنه حسن‌آبادی

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. از ابوحفص سمسار اصفهانی حدیث استماع می‌کرد و عبدالکریم سمعانی تعدادی حدیث از او نقل کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاحین الشریعه (۳۲۳ /۳)، مشاهیر زنان (۹).

آوجی، ابوعبداللّٰه، محمد

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، محدث. از پدرش نقل حدیث می‌کرد و ابونصر محمد بن یوسف فقیه از او روایت کرده است. حاکم حدیث او را در امالی خود آورده است. ابوعبداللّٰه از مردم آوج یا آوه قریه‌ای در نزدیکی قزوین بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۶ /۱)، معجم البلدان. (۶۷ /۱).

آوی، ابوالحسین، طاهر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث شیعی. وی شاگرد ابوعبداللّٰه احمد بن محمد بن عیاش جوهری صاحب «مقتضب الأثر» بود و کتاب «اخبار ابی‌هاشم جعفری» را بر او خواند. ابوعبداللّٰه حسین بن حسن جرجانی از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۶ /۵).

آوی، ابوالفتوح، احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۰۵ ق)، فقیه، محـدث و کاتب. وی از شاگردان علامه حلی و فرزندش فخرالمحققین بود و از هر دوی آنان اجازه داشت. علامه حلی در اجازه‌نـامه‌اش از او تمجیـد بسیار کرده است. از آثارش اسـتنساخ از نسـخه «نهـج‌البلاغه» سـید ابوالرضا فضل‌اللّٰه راونـدی و نگارش حواشـی بر آن است. از دیگر آثارش شـرح «قصـیدهٔ العینیـهٔ السـینائیهٔ» است. او مجموعه‌ای از «نهـج المسترشدین» و «مبادیء الاصول» حلی را نوشت و نوشته‌ها را بر فخرالمحققین خواند و از او اجازه گرفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶ /۷، قرن ۵ /۸).

آوی، حسن

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشـتم ق)، عالم و محدث شـیعی. جدش رضـی‌الدین محمد است. وی از خواجه نصـیرالدین طوسی و علامه حلی روایت کرده است. و خود از مشایخ تاج‌الدین محمد بن قاسم بن معیه بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاض العلماء (۳۲۶ -۳۲۵، ۳۰۴ -۳۰۳ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۰ -۴۹ /۸).

آوی، داعی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محـدث. او جـد سوم رضـی‌الدین محمد بن محمد بن محمد آوی است. داعی در مدت طولانی عمر خویش فرصـت یافت تا از سـید مرتضـی و شـیخ طوسـی و سلار بن عبدالعزیز دیلمی و ابن‌البّراج و تقی حلبی جمیع کتابها و تصانیف آنان را روایت کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خاتمه مستدرک الوسائل (۳۳۵ /۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۵ /۵).

آیغرترکی

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۳۹ یا ۵۴۰ ق، از زنان محدث دیندار و نیکوکردار. وی در ناحیه‌ی دهسـتان از نواحی مازندران و جرجان می‌زیست و از ابویعقوب بن یوسف بن محمد بن ابراهیم مقری دهستانی استماع حدیث کرد. سمعانی از او حدیث شنیده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۹ / ۱.

بابویه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید: وی مردی فقیه و صالح و مقری بوده، نزد شیخ بزرگوار ما شمس‌الاسلام حسن بن حسین بن بابویه قرائت نموده او را کتابی است در اصول و فروع که آن را «صراط‌المستقیم» نامیده و من آن کتاب را بر او قرائت نمودم.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

بارع زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۹۲ ق)، شاعر و محدث. معروف به بارع. اصل وی از زوزن از نواحی خواف بود و در نیشابور سکونت داشت. ابوالقاسم به عراق رفت و در آنجا شهرتی بسزا یافت. او در نیشابور درگذشت. بارع یگانه‌ی روزگار در خراسان و عراق بود. از ابوعبدالرحمان بن محمد الداوودی و اباجعفر محمد بن اسحاق بحاثی حدیث شنید و ابوالبرکات فراوی و ابومنصور شحامی از وی روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۴/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ بارع زوزنی)، معجم الادباء (۹۶ - ۹۰ /۶).

باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۰ -۳۷۲ ق)، قاری و محدث. شیخ القراء زمان خود بود. نسبتش به باطرقان از توابع اصفهان می‌رسد. قرآن را با روایات مختلف بر بزرگان قرائت، تلاوت کرد، و از ابوعبدالله بن منده و ابراهیم بن خرشید قوله و ابومسلم بن شهدل و ابوجعفر ابهری و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوعلی حداد و عبدالعزیز نخشبی و ابوعلی وخشی از او روایت کرده‌اند. سالیانی امام مسجد بزرگ شهر بود. سعید بن ابی رجاء و حسین بن عبدالملک ادیب و محمد دقاق و عبدالسلام بن محمد حسن‌آبادی و دیگران از شاگردان وی در قرائت بوده‌اند. از آثار وی: «طبقات القراء» و «الشواذ» در قراآت؛ کتاب «المسند»، در حدیث.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۶/۱)، ایضاح المکنون (۷۹/۲)، سیر النبلاء (۱۸۳ -۱۸۲ /۱۸)، معجم الادباء (۱۰۲ -۱۰۰ /۴)، الوافی بالوفیات (۲۸۸/۷)، هدیهٔ العارفین (۷۳/۱).

بافقی یزدی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف قبل از ۱۲۴۴ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و رجالی. از شاگردان علامه وحید بهبهانی و سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض»، است. بافقی در جنگ روس و ایران شرکت داشت. از آثارش: «الوجیزة فی الدرایة»، مرتب بر مقدمه و شش فصل است که به گفته‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از این کتاب مهارت علمی مؤلف در حدیث و رجال و دیگر علوم آشکار می‌شود. وی از تألیف این کتاب در ۱۲۳۷ ق فراغت یافته است. در نسخه‌ای از این کتاب که در ۱۲۴۴ ق کتابت شد به وفات مؤلف قبل از ۱۲۴۴ ق تصریح شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۸/۲۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۴/۱۳).

باقولی اصفهانی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۳۵ ق)، ادیب، نحوی و مفسر. مشهور به جامع العلوم و معروف به جامع باقولی. در علم نحو و فنون اعراب پیشگام افاضل عصر خود بود. از آثار وی: «شرح الجمل» یا «الجواهر فی شرح جمل عبدالقاهر»، در نحو؛ «المجمل»؛ «الاستدراك» بر ابوعلی فارسی؛ «البیان فی شواهد القرآن»؛ «علل القراآت»؛ کشف المشکلات و ایضاح المعضلات فی علل القرآن»؛ «شرح اللمع»؛ «تفسیر جامع العلوم» یا «تفسیر القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۰/۵)، الذریعه (۲۶۹ -۲۶۸ /۴)، روضات الجنات (۲۴۱/۵)، ریحانه (۳۸۲/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۶ -۱۸۵ /۶)، الکنی و الالقاب (۱۳۸/۲)، کشف الظنون (۱۴۹۳، ۱۱۶۰، ۶۰۳، ۲۶۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسن)، معجم الادباء (۱۶۷ -۱۶۴ /۱۳)، معجم المؤلفین (۷۵/۷)، هدیة العارفین (۶۹۷/۱).

بحر العلوم، محمد مهدی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۱۲ -۱۱۵۵ ق)، فقیه، محدث، مفسر و مجتهد. وی در کربلا به دنیا آمد. هنوز به هفت سالگی نرسیده بود که خواندن و نوشتن را فراگرفت و سطوح اولیه را در مدت سه یا چهار سال تمام کرد و هنوز، به دوازده سالگی نرسیده بود که در محضر والدش به تحصیل خارج اصول پرداخت و از محضر وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی نیز استفاده کرد. بحرالعلوم به پانزده سالگی نرسیده

بود که به درجه‌ی اجتهاد نائل شد و استادانش به اجتهاد او شهادت دادند. سپس به نجف رفت و در درس علماء نجف حضور یافت و مشهور شد. پس از چندی به بروجرد رفت. در اواخر سال ۱۱۹۳ ق مجددا به نجف اشرف مراجعت کرد. وی چنان بر احکام آن مذاهب تسلط علمی داشت که اهل سنت او را از خود می‌دانستند. درباره‌ی وی گفته‌اند که از کسانی که به آخرین مرحله‌ی ترقی رسیده و در فضایل ادبی و علوم عقلی و نقلی بر همگان فائق آمده است. او در شعر و ادب نیز گوی سبقت را از دیگران ربوده، منظومه‌ی فقهی او شاهد زنده است. برخی از آثار وی: «مصابیح»، در فقه؛ «تحفهٔ الکرام»، در تاریخ مکه و بیت الحرام؛ «رساله در عصیر عنبی»؛ «الفوائد الرجالیه»؛ «شرح باب حقیقهٔ و مجاز»؛ «فوائد اصولیه»؛ «رساله در مناسک حج و عمره»؛ «رساله در قواعد احکام مشکوک»؛ «رساله در انفعال آب قلیل»؛ «الدرهٔ البهیهٔ»، در نظم بعضی مسائل اصولیه؛ «دیوان» شعر، در مدح و رثاء اهل البیت. بحرالعلوم علاوه بر آثار علمیه و تألیفات نفیسه، آثار بنایی و خدمات مذهبی و اجتماعی نیز دارد که برخی از آنها عبارتند از: تعیین مشاعر حج و مواقیت احرام، بنا سور مسجد کوفه، بناء حجرات در اطراف مسجد کوفه، بناء مأذنه‌ی صحن علوی؛ تجدید ساختمان مسجد شیخ طوسی در نجف، تعیین مقام امام زمان (عج) در مسجد سهله و...

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۴/۷)، ایضاح المکنون (۲۴۲، ۲۰۶/۲، ۴۶۱/۱)، تاریخ بروجرد (۲۵۰ -۱۷۲ /۲)، دایرةالمعارف فارسی (۳۹۰/۱)، الذریعه (۸۳ -۸۲ /۲۱، ۱۲۷/۹، ۴۶۳ -۴۶۲ /۳)، ریحانه (۲۳۵ -۲۳۴ /۱)، شرح حال رجال (۶/۴)، الکنی و الالقاب (۷۱ - ۶۷ /۲)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۷/۳)، معجم المؤلفین (۶۱/۱۲)، هدیهٔ العارفین (۳۵۱/۲).

بحرانی، ابوالحسن سلیمان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۱۲۱ -۱۰۷۵ ق)، فقیه، محقق، محدث، خطیب و شاعر امامی. معروف به محقق بحرانی. در ماحوز بحرین به دنیا آمد. در هفت سالگی «قرآن» را حفظ کرد. او در محضر درس علمای بحرین حاضر شد. شیخ سلیمان بن علی بن سلیمان بحرانی و شیخ سلیمان بن علی شاخوری و شیخ صالح بن عبدالکریم در تکوین حیات علمی وی نقش بسزایی داشتند. وی از شاگردان علامه مجلسی بود و از او و دیگر علمای معاصرش همچون علامه سید هاشم بحرانی، صاحب «البرهان فی تفسیر القرآن» و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و سید محمد بن ماجد بحرانی ماحوزی حدیث نقل کرده است. او در حفظ و دقت و سرعت انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش مرجع استفاده‌ی دانشمندان بود. ابوالحسن در روز جمعه نیز بعد از نماز، صحیفه‌ی سجادیه را تدریس می‌کرد. شیخ عبدالله بن حاج صالح سماهیجی و شیخ احمد بحرانی پدر صاحب «حدائق» از شاگردان وی بودند. در دونج، یکی از روستاهای ماحوز درگذشت و در مقبره‌ی شیخ میثم، جد ابن‌میثم، شارح نهج‌البلاغه، دفن شد. وی متجاوز از شصت تألیف دارد که از آن جمله: «بلغهٔ» یا «بلغهٔ المحدثین»، در رجال؛ «جواهر البحرین»، تاریخ علمای بحرین؛ حاشیه «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ حاشیه «خلاصهٔ الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «مشرق الشمسین» شیخ بهائی؛ «سر المکتوم فی حکمهٔ تعلم علم النجوم»؛ «الشفاء فی الحکمهٔ النظریه»؛ «معراج اهل الکمال الی معرفهٔ الرجال» یا «المعراج»، در شرح «الفهرست» شیخ طوسی؛ «هدایهٔ القاصدین الی عقائدالدین»؛ شرح «الباب الحادی عشر»؛ «النکت البدیعهٔ فی فرق الشیعهٔ»؛ «اربعون حدیثا فی الامامهٔ من طرق العامهٔ»؛ کشکول «ازهار الریاض»، در ادب، در سه جلد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۱/۳)، اعیان الشیعه (۳۰۷ -۳۰۲ /۷)، ایضاح المکنون (۷۲۱ ،۶۷۶ ،۶۶۹ ،۶۱۶ ،۱۹۱ ،۷۱ ،۱۲ /۲ ،۱۵۹ ، ۱۱۰ ،۱۰۴ ،۶۶ /۱)، تلامذهٔ العلامهٔ المجلسی (۲۹ -۲۸)، الذریعه (۳۳/۲۵ ،۴۶۶/۹ ،۱۸۲ -۱۸۱ /۵ ،۱۷۴/۴ ،۱۴۸ ،۱۴۷ -۱۴۶ /۳)، روضات الجنات (۲۲ -۱۷ /۴)، ریحانه (۲۳۸ -۲۳۷ /۵ ،۲۳۱/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ سلیمان)، معجم المؤلفین (۲۶۷/۴)، هدیهٔ العارفین (۴۰۵ -۴۰۴ /۱).

بحرانی، احمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۰۲ ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر امامی. به جهت انتساب به دو تألیف گرانسنگ خویش «خمائل» و «ریاض الدلائل» او را گاهی فاضل الخمائل و زمانی فاضل الدلائل نیز گفته‌اند. وی در روستای مقابی بحرین به دنیا آمد. او برای پیمودن مدارج عالی اجتهاد به اصفهان رفت، و در سلک شاگردان مجلسی درآمد. مجلسی در اجازه‌ی خود او را بسیار ستوده است. ملا محمد باقر سبزواری صاحب «ذخیره» برای استفاده از مراتب علمی او هفته‌ای دو روز با وی مصاحبت داشته است. شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی، صاحب «بلغهٔ الرجال»، و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی از شاگردان او بودند. وی به مرض طاعون درگذشت و در کاظمین به خاک سپرده شد. از آثارش: «الاستقلالیه»؛ رساله «البداء»؛ «الحسن و القبح العقلیان»؛ «الخمائل»، در فقه؛ «ریاض الدلائل و حیاض المسائل»، در فقه؛ «الرموز الخفیهٔ فی المسائل المنطقیهٔ»؛ «المشکاهٔ المضیئهٔ فی العلوم المنطقیهٔ»؛ «عینیهٔ صلاهٔ الجمعهٔ»، اثری فقهی که در آن ثابت کرده نماز جمعه در عصر غیبت واجب عینی است. از دیگر آثارش «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۹/۱)، اعیان الشیعه (۱۷۳ -۱۷۲ /۳)، ایضاح المکنون (۴۸۸/۲ ،۶۰۱ ،۵۸۴ /۱)، تلامذهٔ العلامهٔ المجلسی (۱۸ -۱۶) الذریعه (۳۲۵ -۳۲۴ ،۲۵۲ /۱۱)، ریحانه (۱۴۲ -۱۴۱ /۲ ،۲۳۰ /۱)، روضات الجنات (۱۹۰/۸ ،۹۷ -۹۵ ،۳۹ /۱)، ریاض العلماء (۶۹ -۶۸ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۶۹/۲)، هدیهٔ العارفین (۱۶۶/۱).

بحرانی، جعفر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۱ /۱۰۸۸ ق)، عالم، محدث، مفسر و شاعر امامی. ساکن شیراز و حیدرآباد هند بود. وی با شیخ حر عاملی معاصر بود، و از شیخ علی بن سلیمان بحرانی و سید نورالدین عاملی برادر صاحب «مدارک»، روایت نموده است. سید نعمت الله جزایری، در شیراز، نزد وی تلمذ کرده است. سید علی خان، صاحب «السلافهٔ»، نیز از شاگردان او است. شیخ سلیمان بن علی بن ابی‌ظبیه بحرانی نیز از وی روایت کرده است. بحرانی از دوستان نزدیک شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی بود که هر دو در شیراز ساکن بودند. شیخ صالح در شیراز باقی ماند اما، شیخ جعفر به حیدرآباد هند رفت و مقیم شد و در آنجا مرجعیت عام یافت و عهده‌دار امور دینی مردم شد و همان جا درگذشت. وی تصانیفی در تفسیر و حدیث و علوم عربی دارد که از آن جمله کتاب «اللباب» است. از دیگر آثار وی «دیوان» شعر است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۸ -۱۳۶ /۴)، الذریعه (۱۹۴/۹)، روضات الجنات (۱۸۸ -۱۸۷ /۲)، ریحانه (۲۳۱ -۲۳۰ /۱)، الکنی و الالقاب (۹۴ -۹۳ /۳)، معجم المؤلفین (۱۴۳/۳).

بحرانی، هاشم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۰۹ /۱۱۰۷ ق)، فقیه، مفسر، محدث و رجالی امامی. معروف به علامهٔ البحرین. در کتکان از توابع بحرین به دنیا آمد. نسب او را به سید مرتضی علم الهدی و از او به امام موسی کاظم (ع) می‌رسانند. او محدثی متتبع بود و در کثرت تتبع او را ثانی مجلسی می‌دانند. دامنه مرجعیت او از بحرین فراتر رفت و در بیشتر شهرهای شیعه‌نشین از وی تقلید می کردند. صاحب «جواهر» او و مقدس اردبیلی را، به عنوان نمونه یاد می کند و واجد ملکه عدالت می‌داند. سید هاشم بحرانی از کسانی چون شیخ فخرالدین طریحی نجفی و سید عبدالعظیم استرآبادی نقل روایت کرده و علمایی همچون شیخ حر عاملی از وی روایت کرده‌اند. او دارای بیش از هفتاد و پنج تألیف بزرگ و کوچک دارد که صاحب «ریاض العلماء» اکثر این کتابها را در نزد فرزندش، سید محسن دیده است. از جمله آثار وی: «اثبات الوصیهٔ»؛ «ارشاد المسترشدین»؛ «البرهان فی تفسیر القرآن»، در شش مجلد، گردآوری خبرهایی در زمینه تفسیر از کتابهای ناشناخته کهن؛ «معالم الزلفی فی معارف النشأهٔ الاولی و الاخری»؛ «مدینهٔ المعجزات» یا «مدینهٔ المعاجز»؛ ترتیب کتاب «تهذیب» شیخ طوسی؛ «البهجهٔ المرضیهٔ فی اثبات الخلافهٔ و الوصیهٔ»؛ «نزههٔ الابرار و منار الافکار فی الجنهٔ و النار»؛ «روضهٔ العارفین»؛ «غایهٔ المرام و حجهٔ الخصام فی تعیین الامام من طریق الخاص و العام»؛ «الدر النضید فی فضائل الحسین الشهید»؛ «تنبیه الاریب»، در رجال «تهذیب».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴۸/۹)، اعیان الشیعه (۲۵۰ -۲۴۹ /۱۰)، ایضاح المکنون (۷۱۶، ۶۸۹، ۶۳۴، ۵۰۵، ۴۵۶، ۴۴۲، ۱۴۱، ۱۲۵ /۲، ۵۹۵، ۴۵۳، ۴۲۱، ۴۱۹، ۳۲۳، ۲۷۹، ۲۰۳، ۱۷۹ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۴۹/۵)، الذریعه (۴۸/۷، ۹۳/۳، ۳۹۸/۲)، روضات الجنات (۱۶۹ -۱۶۶ /۸)، ریاض العلماء (۳۰۴ -۲۹۸ /۵)، ریحانه (۲۳۳/۱)، فوائد الرضویه (۷۰۶ -۷۰۵)، الکنی و الالقاب (۱۰۸ -۱۰۷ /۳)، معجم المؤلفین (۱۳۲/۱۳).

بخاری، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن مغیره بن بردزبه، یزدبه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۵۶ -۱۹۴ ق)، حافظ، محدث، فقیه و مورخ. وی ثقه‌ترین محدث اهل سنت است. بردزبه زرتشتیی بود که اسلام آورد. ابو عبدالله در بخارا به دنیا آمد و در طلب حدیث به خراسان و عراق و مصر و شام سفر کرد، و از بسیاری مشایخ چون، ابوعاصم و انصاری و مکی بن ابراهیم و عبیدالله بن موسی و ابوالمغیرهٔ حدیث شنید. او از حدود یک هزار شیخ احادیث بسیاری جمع‌آوری کرد که از آن میان هر چه را به راویان آنها اعتقاد داشت در صحیح خویش ثبت کرد و کتاب خود یعنی اولین کتاب «صحیح» را عرضه کرد که

محمد بن یوسف فربری از راویان آن است. بخاری از حافظه‌ای شگرف برخوردار بود. ابوعیسی ترمذی، ابوحاتم رازی، صالح جزره، ابراهیم نسفی، ابن خزیمه، ابو زرعه رازی، و مسلم بن حجاج نیشابوری از جمله راویان و شاگردان وی هستند. وی در آخر عمر به واسطه اختلافات فرقه‌ای مذهبی نتوانست در بخارا بماند لذا، به یکی از قراء سمرقند -خر تنگ- رفت و همان جا درگذشت. از آثار وی: «الادب المفرد»؛ «الاسماء و الکنی»؛ «تاریخ اوسط»، «تاریخ صغیر» و «تاریخ کبیر»؛ «ثلاثیات البخاری»؛ «الجامع الصحیح»؛ مشهور به «صحیح بخاری»؛ «خلق افعال العباد»؛ «السنن»، در فقه؛ «الضعفاء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۸/۶)، تاریخ بغداد (۳۴ -۴ /۲)، تهذیب التهذیب (۵۵ -۴۷ /۹)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۱۹۱/۲)، دایرةالمعارف فارسی (۲۳۹ -۲۳۸ /۱)، روضات الجنات (۲۶۹ -۲۶۴ /۷)، ریحانه (۲۳۸ -۲۳۷ /۱)، سیر النبلاء (۴۷۱ -۳۹۱ /۱۲)، الفهرست لابن الندیم (۳۲۲ -۳۲۱)، کشف الظنون (۱۶۸۴، ۱۵۸۱، ۱۴۷۱، ۱۴۶۹، ۱۴۵۳، ۱۴۴۹، ۱۴۴۸، ۱۴۲۰، ۱۴۰۲، ۱۳۹۲، ۱۰۸۷، ۷۲۲، ۵۷۱، ۵۶۴، ۵۴۱، ۵۲۲، ۲۸۷، ۲۳۸، ۲۲۷، ۱۳۳، ۸۹، ۴۹، ۴۸)، الکنی و الالقاب (۷۱/۲) لغت‌نامه (ذیل/ بخاری)، معجم المؤلفین (۵۴ -۵۲ /۹)، معجم البلدان (۴۲۲/۱)، الوافی بالوفیات (۲۰۹ -۲۰۶ /۲)، وفیات الاعیان (۱۹۱ -۱۸۸ /۴)هدیة العارفین (۱۶/۲).

بخاری، صفی‌الدین، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۰۰ -۱۱۵۴ ق)، محدث. او را در حدیث داناترین مردم شام در عصر خودش می‌دانستند. اصل او از بخارا بود و در نابلس فلسطین مسکن داشت. بخاری از مشایخ بسیاری در بخارا و در مصر و شام و حجاز و یمن اخذ مراتب علمی کرد تا آنکه در معرفت حدیث و سند آن و رجال یگانه دوران شد. شیخ محمد بن عبدالرحمان کزبری شافعی از وی اجازه‌ی روایت داشت. او در همان سامان به مرض طاعون درگذشت و در مقابر نابلس دفن شد. در «مکارم الآثار» از وی تحت عنوان سید صفی‌الدین و سید ابوالفضل محمد بن احمد نام برده شده است. از آثار وی: «القول الجلی»، در شرح حال ابن‌تیمیه؛ «معجم الشیوخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۱/۶)، ریحانه (۲۳۷/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ بخاری)، معجم المؤلفین (۵/۹)، مکارم الآثار (۱۱۶ -۱۵۱ /۱).

بختیاری، یعقوب

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌ابراهیم بن جمال‌الدین بن ابراهیم بختیاری حویزی اصفهانی.

از شاگردان سید نعمت‌الله جزائری، و خود عالم فقیه محدث بوده، و در حدود سال ۱۱۴۸ به طوری که سید عبدالله جزائری در تذکره‌ی خود فرماید وفات یافته است.

کتب زیر از او است:

۱- الاعتبار فی اختصار الاستبصار ۲- شرح شرایع ۳- شرح صحیفه‌ی سجادیه ۴- صوافی الصافی، در تفسیر؛ در غره‌ی ذی‌قعده‌ی سال ۱۱۴۰ هجری از تألیف آن فراغت یافته است؛ و چندین رساله‌ی دیگر.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

بدرالدین تبریزی، ابوالمعمر اسماعیل

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، حافظ و محدث. از محدثان ثقه قرن هفتم بود. مشیخه‌ی دارالحدیث اربل بدو تفویض شد. پس از آنکه اربل مسخر تاتار شد. بدرالدین به حلب رفت و تا پایان عمر در آنجا بود و همان جا درگذشت. از آثار وی: «الاربعین بدرالدین»، که در ۶۰۱ ق املاء شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۴۱/۱)، کشف الظنون (۵۴).

بدیع‌الزمان هرندی قهپایی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، فقیه و محدث. شیخ الاسلام یزد در عصر شاه عباس صفوی بود. از آثارش: «ریاض العابدین فی شرح صحیفهٔ سید الساجدین»، به فارسی است، شرحی ترجمه‌وار و ترجمه‌ای شرح گونه است که به نام شاه صفی تصنیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۵۵۰/۳)، الذریعه (۳۴۸/۱۳، ۳۲۹/۱۱)، ریحانه (۲۴۳/۱)، الکنی و الالقاب (۷۶/۲).

براوستانی ازدورقانی، ابوالفضل، ابومحمد سلمهٔ

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم و محدث امامی. او به براوستان یکی از نواحی قم یا از دورقان از توابع ری منسوب است. از محدثان علمای شیعه بود. مشایخ قم از جمله محمد بن حسن صفار و حمیری و احمد بن ادریس و دیگران از وی روایت کرده‌اند. نجاشی از پانزده کتاب وی نام می‌برد. از آثارش: «ثواب الاعمال»؛ «عقاب الاعمال»؛ «وفات النبی (ص)»؛ «مقتل الحسین (ع)»؛ «ثواب الحج»؛ «المواقیت»؛ «تفسیر سوره یس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفهٔ الرجال (۳۲۸)، اعیان الشیعه (۲۸۹/۷)، الذریعه (۳۳۲/۲۴، ۲۳۱/۲۳، ۱۷/۵، ۳۴۴/۴)، رجال ابن داود

(قسم ۴۵۸/۲)، رجال الطوسی (۴۷۵)، رجال النجاشی (۴۲۲/۱)، ریحانه (۲۴۵/۱)، الفهرست للطوسی (۱۵۹ -۱۵۸)، الکنی و الالقاب (۷۷ -۲/ ۷۶).

بردیجی، ابوبکر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل او از بردیج، از نواحی آذربایجان است. در بغداد ساکن شد. وی از نصر بن علی جهضمی و بکار بن قتیبه و علی بن اشکاب و محمد بن حمدون کرمانی و سعید بن ایوب واسطی و همطبقه آنان در شام و مکه و مدینه و مصر و عراق و جزیره روایت کرده و جعفر بن احمد القطان و سلیمان طبرانی و ابن عدی و ابوبکر شافعی از او حدیث روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث امین و مورد اعتماد توصیف کرده است. وی را یکی از ارکان حدیث شمرده‌اند. او در بغداد از دنیا رفت. از آثار وی: «الأسماء المفردة»، در اسامی گروهی از صحابه و تابعین و اصحاب الحدیث و همچنین شرحهای آنان و آنانی که از ایشان روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۱/۱)، تاریخ بغداد (۱۹۵ -۱۹۴ /۵)، سیر النبلاء (۱۲۴ -۱۲۲ /۱۴)، معجم البلدان (۴۵۰ -۴۴۹ /۱)، الوافی بالوفیات (۲۲۳/۸).

برزویه اصفهانی، ابوجعفر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۴ ق)، نحوی و محدث. مشهور به غلام نفطویه. ساکن بغداد بود. نحو را از فضل بن حباب و محمد بن عباس یزیدی فراگرفت. برزویه از عمر بن ایوب سقطی و ابوالعباس خزاعی و علی بن رستم و محمد بن یحیی بن منده اصفهانی، روایت کرده و ابوالحسن/ ابوعلی بن شاذان از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۰۶/۳)، تاریخ بغداد (۲۲۶/۵)، روضات الجنات (۲۲۲/۱)، ریحانه (۲۴۶/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۰/۴)، الکنی و الالقاب (۷۷/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (۱۵۳ -۱۵۲ /۵).

برقانی خوارزمی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۵ -۳۳۶ ق)، فقیه، محدث، قرآن‌پژوه، نحوی. معروف به حافظ کبیر. از اهالی خوارزم بود که در بغداد سکنی گزید. در خوارزم

ابوالعباس حیری نیشابوری و در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در بغداد از ابوعلی صواف و محمد بن جعفر بندار و در نیشابور از ابوعمرو بن حمدان و ابواحمد حاکم و در دمشق از ابوبکر بن ابی‌الحدید و در مصر از حافظ عبدالغنی حدیث شنید. ابو عبدالله صوری و ابوبکر بیهقی و ابوبکر خطیب بغدادی و ابواسحاق شیرازی و ابوطاهر احمد کرجی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی او را ثقه، پرهیزکار و دانای فقه و حدیث توصیف کرده است. ابوبکر تا زمان مرگ خویش از تألیف و تصنیف باز نایستاد. او در بغداد درگذشت. از آثار وی «مسند» ی است که جامع تمامی احادیث «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم است. او احادیث سفیان ثوری و شعبه و ایوب و دیگران را نیز جمع‌آوری کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۵/۱)، تاریخ بغداد (۳۷۶ -۳۷۳ /۴)، ریحانه (۲۴۹ -۲۴۸ /۱)، سیر النبلاء (۴۶۸ -۴۶۴ /۱۷)، کشف الظنون (۱۶۸۲)، لکنی و الالقاب (۷۸/۲)، معجم المؤلفین (۷۴/۲)، الوافی بالوفیات (۳۳۱/۷)، هدیهٔ العارفین (۷۴/۱).

برقی قمی، ابوعبدالله محمد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۸۳ ق)، ادیب، فقیه و محدث امامی. وی منسوب به برق‌رود از نواحی قم بود. ابن‌ندیم او را از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) شمرده است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام کاظم (ع) و امام رضا (ع) و امام جواد (ع) برشمرده است. او در علوم عربی مشهور و به چیرگی در اخبار معروف بود. وی پدر شیخ اجل احمد بن محمد برقی، صاحب «المحاسن»، است. پسرش، احمد بن محمد، از راویان او است. از آثارش: «البلدان و المساحهٔ»؛ «التأویل و التعبیر»؛ «التبصرهٔ»؛ «التفسیر»؛ «التنزیل»؛ «الرجال»، شامل نام کسانی که از امیرالمؤمنین (ع) روایت کرده‌اند؛ «فضائل القرآن»؛ «العویص»؛ «النوادر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۷۳/۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۰/۱)، الذریعه (۳۶۲/۱۵، ۳۱۵/۳)، رجال الطوسی (۴۰۴، ۳۸۶)، رجال النجاشی (۲۲۱ -۲۲۰ /۲)، ریحانه (۲۵۱/۱)، الفهرست لابن الندیم (۳۰۹)، الفهرست للطوسی (۲۹۲ -۲۹۱)، الکنی و الالقاب (۷۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ برقی)، معجم المؤلفین (۲۷۷/۹).

برقی، ابوجعفر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۸۰ ق)، دانشمند و محدث شیعی. اصلا از مردم کوفه بود. او در یکی از خانواده‌های ایرانی که به برقی معروف بودند به دنیا آمد، زمانی که نیای بزرگ او توسط حجاج بن یوسف ثقفی زندانی شد و به قتل رسید، جدش، خالد، به همراه پدر خود به برقه از روستاهای قم گریخت. شیخ طوسی او را از اصحاب امام جواد (ع) و امام هادی (ع) می‌داند. وی کاملا ثقه بود اما، از راویان ضعیف بسیار روایت می‌کرد، و به مراسیل اعتماد داشت. وی به تهمت غالی بودن مدتی از قم تبعید شد. افرادی که برقی از آنها روایت کرده عبارت‌اند از: حضرت عبدالعظیم حسنی، آدم بن اسحاق قمی، حسن بن علی بن فضال، حسن و حسین بن سعید

اهوازی، علی بن حکیم و غیره. شاگردان وی عبارت‌اند از: سعد بن عبدالله اشعری، سهل بن زیاد آدمی رازی، علی بن ابراهیم قمی، علی بن حسن مودب، علی بن حسین سعدآبادی قمی، محمد بن ابی‌القاسم ماجیلویه، داماد وی و غیره. برقی در حدود یک صد کتاب دارد. از تألیفات وی: «المحاسن»، در فقه و آداب شریعت؛ بزرگترین و معروفترین کتاب او، که مجموعه‌ی نفیسی از جمیع علوم و فنون است و بسیاری از علما و دانشمندان به شیوه‌ی آن کتاب نوشته‌اند؛ «کتاب العویص»؛ «کتاب التبصره»؛ «کتاب الرجال». در کتاب «تاریخ قم» در جاهای متعددی به نقل از برقی در مورد تاریخ به وجود آمدن شهر قم توضیحات مفیدی را ذکر کرده است؛ «اختلاف الحدیث»؛ «الانساب»؛ «الادب النفس»؛ «المنافع»؛ «المعیشه»؛ «المکاسب»؛ «مذام الاخلاق»؛ «المکارم الاخلاق»؛ «علل الحدیث»؛ «النجوم»؛ «السماء»؛ «البلدان و المساحهٔ»؛ «النحو»، «الطب»؛ «الجمل»؛ «الشعر و الشعراء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۵/۱)، اعیان الشیعه (۱۰۷ -۱۰۵ /۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۲۲۵ -۱۲۲۴ /۹)، الذریعه (۲۵۶/۲ ، ۲۸۲/۱)، رجال الطوسی (۴۱۰ ،۳۹۸)، رجال النجاشی (۲۰۵ -۲۰۴ /۱)، روضات الجنات (۵۴/۱)، ریحانه (۲۵۱ -۲۵۰ /۱)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۰۵)، الفهرست للطوسی (۴۰ -۳۷)، الکنی و الالقاب (۷۹ -۷۸ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (۱۳۵ - ۱۳۲ /۲)، معجم البلدان (۴۶۴ -۴۶۳ /۱)، معجم رجال الحدیث (۲۷۱ -۲۶۱ ، ۲۳۰ -۲۲۹ /۲)، معجم المؤلفین (۹۸ -۹۷ /۲)، مفاخر اسلام (۳۸۱ -۳۴۰ /۱)، الوافی بالوفیات (۳۹۲ -۳۹۰ /۷).

برکلی حنفی، تقی‌الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۸۱ -۹۲۹/۹۲۶ ق)، صوفی، واعظ نحوی، فقیه، مفسر و محدث. وی ایرانی الاصل و از دانشمندان نامی عثمانی بود. ظاهرا چون حنفی مذهب بود، از ترس صفویه به آن سرزمین رفت. از جزئیات احوالش اطلاعی در دست نیست. وی مؤلف کتابهای بسیاری به زبان عربی و فارسی است که در فنون مختلف نوشته شده است و معلوم می‌شود که در همه‌ی علوم زمان دست داشته است. از آثار وی: تعلیقه بر «اصلاح الوقایهٔ فی فروع» ابن کمال پاشا؛ «اظهار الاسرار»، در نحو؛ «انقاذ الهالکین»، که در سال ۹۶۷ ق تألیف کرده است؛ «ایقاظ النائمین»، که در سال ۹۷۲ به پایان رسانیده؛ «رسالهٔ فی عدم جواز اخذ الاجرهٔ للقراءهٔ و عدم جواز وقف النقود»؛ «جلاء القلوب»، که در سال ۹۷۱ ق به پایان رسانیده است؛ «صحاح عجمیه»، به فارسی؛ «فرائض» و شرح آن؛ «کفایهٔ المبتدی»، در صرف؛ شرح «لب الالباب فی علم الاعراب» یا شرح «مختصر الکافیه» بیضاوی، معروف به «امتحان الاذکیاء»؛ حاشیه بر «شرح الوقایهٔ» صدر الشریعه ثانی. «دامغهٔ المبتدعین و کاشفهٔ بطلان الملحدین»؛ «آداب البرکوی»، «الاربعون»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۷ -۲۸۶ /۶)، ایضاح المکنون (۴۴۲/۱) تاریخ نظم و نثر (۳۹۵)، الذریعه (۱۲۵/۵)، کشف الظنون (۲۰۲۲ -۲۰۲۰ ، ۱۵۰۰، ۱۲۴۶، ۱۰۷۴، ۵۹۲، ۲۱۵، -۲۱۴ ۱۸۴، -۱۸۳ ۱۱۷، ۱۰۹، ۵۴)، معجم المؤلفین (۱۲۴ -۱۲۳ /۹)، هدیهٔ العارفین (۲۵۲/۲).

بروجردی اصفهانی، منیرالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۲ -۱۲۶۹ ق)، محدث و فقیه. اصلا اصفهانی بود و از نوادگان دختری میرزا ابوالقاسم قمی، صاحب «قوانین»، و از شاگردان شیخ محمد باقر مسجد شاهی، فرزند شیخ محمدتقی اصفهانی صاحب «هدایهٔ المسترشدین»، بود و از او اجازه‌ی روایت داشت. بعد از مدتی به عراق و سامرا رفت و مدتی در محضر درس میرزای شیرازی حاضر شد. سپس به اصفهان مراجعت کرد. منیرالدین از استاد خود، شیخ محمد باقر اصفهانی، و از دائی خویش، شیخ حسن کاشف الغطا، صاحب «انوار الفقاهه»، و شیخ زین‌العابدین مازندرانی و دیگران روایت کرده است. شیخ ابوالقاسم بن محمد تقی قمی و میرزا فخرالدین شیخ الاسلام قمی، سبط صاحب «قوانین»، از او روایت کرده‌اند. وی در هفتاد سالگی در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد به خاک سپرده شد. از جمله آثار وی: «الفروق بین الفریضهٔ و النافلهٔ»، که در آن بیشتر از دویست فرق ذکر شده؛ «المحاکمات بین صاحبی القوانین و الفصول»؛ «منظومه‌ی اصحاب الاجماع»؛ «منظومه فی تتمیم الدرهٔ البحر العلومیهٔ»؛ «منظومهٔ فی الرجال»؛ و «الالفیه فی تراجم اساتذه و سیرالعماء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۴۲/۱۰)، تاریخ بروجرد (۳۹۸ -۳۹۵ /۲)، الذریعه (۱۰۹ ،۹۱ ،۷۶ /۲۳ ،۱۳۴- ۱۳۳ /۲۰ ،۱۷۷ /۱۶)، ریحانه (۵۷/۱)، علماء معاصرین (۱۳۴)، معجم المؤلفین (۲۵/۱۳)، مکارم الآثار (۱۹۲۲ -۱۹۲۱ /۶).

بروجردی کاشانی، محمد تقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم دینی، محدث ادیب و شاعر. پس از فراگرفتن علوم متداول خود را به اصفهان رسانید و در حوزه‌های درسی آنجا تحصیل خود را تکمیل کرد. وی از محضر علامه مجلسی فائده‌ها برد و از وی اجازه‌ی روایت گرفت و خود به ملا عبدالله کاشانی در ۱۱۰۳ /۱۱۰۲ ق اجازه روایت داد. او قسمت پایانی عمر را در کاشان گذراند. او را ارادتی تمام به خاندان پیامبر علیهم‌السلام بود، لذا از خود آثاری در مناقب ایشان به جای گذاشت. یکی از این آثار کتاب «عین البکاء»، به فارسی، در تاریخ زندگی و شهادت حضرت سیدالشهداء (ع) است که در آن اشعاری از خود و دیگران آورده است و آن را در ۱۰۹۹ ق در کاشان تألیف کرده و در ۱۲۸۴ ق در لکهنو به چاپ رسیده است. اثر دیگر او «لب عین البکاء» است که خلاصه‌ای از کتاب «عین البکاء» او است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۹۱/۹)، تاریخ بروجرد (۱۱۱ -۱۱۰ /۲)، الذریعه (۲۸۷/۱۸، ۳۶۷/۱۵).

بروجردی، ابو عبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۵۹ -۲۷۲ ق)، عالم دینی و محدث. معروف به ابن‌زیرک بروجردی. ساکن بغداد بود و مورد وثوق. عمیر بن مرداس دورقی و

محمد بن ابراهیم بن زیاد رازی از استادان وی در حدیث بودند. ابونعیم اصفهانی و سلامهٔ بن عمر نصیبی و حسن بن عبدالله بن مرزبان ابوسعید سیرافی و عبدالکریم، فرزند مطیع لله خلیفه عباسی، از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی زهد و پارسایی او را ستوده و او را از اهل قرآن به شمار آورده و از ابوالعباس بن فرات نقل کرده که ابن‌زیرک بروجردی جمیل المذهب بوده و تا هنگام مرگ به تلاوت قرآن اشتغال داشته است. در «تاریخ بغداد» نام جد وی دیزک آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۱۹۷ /۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ بروجرد (۱۸ -۱۴ /۲)، تاریخ بغداد (۴۰۶ -۴۰۵ /۲)، لسان المیزان (۶/ ۴۴۴- ۴۴۵).

بروجردی، ابوالحسن عبیدالله

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، عالم و محدث. معروف به قاضی ابوالحسن بروجردی. ساکن بغداد بود و از علمای حدیث زمان بهره‌ها گرفت. از استادان وی می‌توان عبیدالله بن محمد بن محمد باغندی و حسین بن محمد انصاری و محمد بن عمران دینوری و محمد بن ابراهیم اصفهانی را نام برد. محمد بن جریر طبری نیز از مشایخ او است. در سال ۳۷۱ ق، در بغداد مجلس املای حدیث داشت. عبدالعزیز بن علی ازجی و عبدالملک بن عمر رزاز و ابومنصور محمد بن عیسی همدانی از شاگردان وی بودند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۳۴ -۲۶ /۲)، تاریخ بغداد (۳۶۱/۱۰).

بروجردی، ابوالفضل محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، حافظ و محدث. معروف به حافظ بروجردی. در زادگاهش مقدمات علوم را فراگرفت و برای تکمیل به شهرهای نهاوند و همدان و اصفهان و بغداد مسافرت کرد و از استادانی همچون محمد بن طاهر مقدسی و ابومحمد عبدالرحمان دونی و یحیی بن عبدالوهاب بن منده استفاده برد. از شاگردان وی می‌توان ابوسعد عبدالکریم سمعانی را نام برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۶۸ -۶۵ ،۶۰ -۵۸ /۲)، سیر النبلاء (۳۱۹/۲۰)، معجم البلدان (۴۸۱ -۴۸۰ /۱)، وفیات الاعیان (۱۶۹/۶).

بروجردی، ابوتمام ابراهیم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۲ -۴۴۰ ق)، فقیه، محدث و مدرس. در بروجرد به دنیا آمد. اصل او از صیمره‌ی خوزستان است. پس از فراگیری مقدمات در زادگاهش، برای تکمیل تحصیلات به بغداد و مکه مسافرت کرد. ابوتمام از شاگردان یوسف بن محمد خطیب همدانی و ابواسحاق ابراهیم بن احمد رازی است. وی مدتی در همدان ساکن بود و به همین جهت به همدانی نیز مشهور است. سپس به بروجرد بازگشت و به ریاست ظاهری و باطنی شهر رسید. او در بروجرد به تدریس مشغول شد و شاگردان بسیاری از جمله ابوسعد عبدالکریم سمعانی و ابراهیم بن حسن آدمی را تربیت کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۶۴ -۶۳ /۲)، معجم البلدان (۴۹۹/۳).

بروجردی، ابوحفص عمر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث و قاری. علوم ابتدایی را در زادگاهش، بروجرد، به پایان برد، سپس برای تکمیل به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و در محضر استادان زمان به فراگیری حدیث پرداخت. او به مصر نیز مسافرت کرد و از رجال علمی آنجا نیز بهره گرفت. از جمله استادان وی ابوالحسن محمد بن محمد بن عبدالله باهلی است. حسین بن شیرک یا شریک بن عبدالله آدمی، از علمای قرائت، نیز از استادان بروجردی است. ابوحفص از مشاهیر محدثان زمان خود شد و خواستاران حدیث و قرائت در مجلس درس وی حاضر شدند. از جمله شاگردان وی ابوالعباس احمد بن محمد جرجانی و جعفر بن محمد بن فضل مارستانی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۲۱ -۱۹ /۲)، تاریخ بغداد (۲۵۴/۱۱).

بروجردی، جمال‌الدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۲ ق)، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به مجتهد بروجردی. وی نوه‌ی دختری میرزای قمی، صاحب «قوانین»، و خلف حاج ملا اسدالله حجهٔ الاسلام بود که مقام فقاهت و تبحرش در حدیث و تفسیر مسلم بود. وی از پدرش حجهٔ الاسلام اجازه‌ی اجتهاد داشت. جمال‌الدین در اواخر عمر به مشهد مشرف شد و از آنجا به تهران آمد و چندین سال به ترویج شریعت و ارشاد مردم مشغول بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۳۳۰ -۳۲۷ /۲)، علماء معاصرین (۳۳۶ -۳۳۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۹۲/۳)، المآثر و الآثار (۱۴۳ -۱۴۲).

بزدوی، ابوطلحه منصور

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۹ ق)، محدث. ابن ماکولا او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که: او آخرین محدثی بود که «الجامع الصحیح» را از بخاری مستقیما روایت می‌کرد. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» از او یاد کرده و گوید که: ابوطلحه دهقان بزده بود و محدثان روایت او را چون مسموعات نوجوانی او بوده، قابل اعتماد نمی‌دانستند. همشهریانش از وی نقل حدیث کرده و عده‌ای از دیگر نقاط برای شنیدن حدیث به سوی او آمده بودند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۸۰ -۲۷۹ /۱۵)، لسان المیزان (۷۰/۷).

بزدوی، فخر الاسلام، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۲ -۴۰۰ ق)، فقیه اصولی، محدث و مفسر حنفی. مشهور به ابی العسر. نسبتش به بزده، قلعه‌ای در نزدیک نسف، می‌رسد از بزرگان سمرقند و پیشوای اصحاب ماوراءالنهر و خود صاحب طریقه‌ای در مذهب حنفی بود. سمعانی گوید که دوستش ابوالمعالی محمد بن نصر، خطیب سمرقند، تنها راوی اوست. وی در سمرقند به خاک سپرده شد. او را تصانیف بسیاری است، از آن جمله: «کنز الوصول الی معرفهٔ الاصول» یا «اصول بزدوی»، در اصول فقه، که به همراه شرح آن به نام «کشف الاسرار» علاءالدین بخاری چاپ شده است؛ «المبسوط»، یازده مجلد؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصغیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «غناء الفقها»، در فقه؛ «کشف الاستار» یا «تفسیر القرآن»، در یک‌صد و بیست جزء.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴۸/۵)، ایضاح المکنون (۳۸۸، ۳۴ /۲)، سیر النبلاء (۶۰۳ -۶۰۲ /۱۸)، کشف الظنون (۱۵۸۱، ۱۴۸۵ ، ۱۰۱۶، ۵۶۸، ۵۶۳، ۵۵۳، ۴۶۷، ۱۱۳ -۱۱۲)، معجم البلدان (۴۸۷ -۴۸۶ /۱)، معجم المؤلفین (۱۹۲/۷)، الوافی بالوفیات (۴۳۰/۲۱)، و هدیهٔ العارفین (۶۹۳/۱).

بسطامی، ضیاءالدین، ابوشجاع عمر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۷۰ /۵۶۲ -۴۷۵ ق)، مفسر، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. محدث و مسند بلخ و امام مسجد راغوم یا راعوام بود. بسطامی نزد پدرش و سپس نزد ابوالقاسم احمد خلیلی و ابراهیم بن محمد اصفهانی درس خواند، و در محضر ابوجعفر محمد بن حسین

سمنجانی فقه آموخت. او حتی در کهن‌سالی نیز بر دانش‌اندوزی حریص بود و از هر کسی چیزی می‌آموخت. کلامش شیرین و در وعظ و خطابه‌ی او نکته‌ها نهفته بود. سمعانی و فرزندش، ابومظفر، و ابوالفرج ابن‌جوزی و ابوروح هروی، و بسیاری دیگر، از شاگردان وی به حساب می‌آیند. وی در بلخ درگذشت. از آثار وی: «ادب المریض و العائد»؛ «لقطات العقول»؛ «مزالیق یا مزالق العزلة» یا «من الف العزلة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۳/۵)، سیر النبلاء (۴۵۴ -۴۵۲ /۲۰)، کشف الظنون (۱۶۵۹ -۱۴۶۴، ۴۸)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۷)، هدیة العارفین (۷۸۴/۱).

بشر حافی مروزی بغدادی، ابونصر

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۲۷ -۱۵۰ ق)، عارف، صوفی و محدث. در قریه بکرد، یکی از قرای مرو، متولد شد و در بغداد سکونت گزید. وی را از طبقه‌ی اولیا می‌دانند. او در جوانی مردی عیاش بود و به روایت علامه‌ی حلی در «منهاج الکرامة» در اثر ارشاد امام موسی بن جعفر (ع) و به دست آن حضرت موفق به توبه شد. روایتهای متفاوتی در باب گرایش او را به راه عرفانی هست. پسر عمش، علی بن خشرم، محدث معروفی بود و ظاهرا او قواعد طریقت را از وی آموخت. وی معاصر احمد حنبل بود. از مالك و شریك بن عبداللّه و حماد بن زید و فضیل بن عیاض و ابن مبارك و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و بسیاری دیگر حدیث شنید و کسب فیض کرد. از شاگردان وی می‌توان به نعیم بن هیصم و پسرش محمد بن نعیم، نصر بن منصور بزاز، محمد بن مثنی سمسار، سری السقطی و ابراهیم بن هانی نیشابوری را نام برد. مأثورات و منقولات او در همه کتب عرفان و تصوف آمده است. از آثار وی: «کتاب الزهد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶/۲)، اعیان الشیعه (۵۸۱ -۵۷۸ /۳)، تاریخ بغداد (۸۰ -۶۷ /۷)، تاریخ گزیده (۶۳۹ -۶۳۸)، تذکرة الاولیاء (۱۱۴ -۱۰۶ /۱)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۳۲)، حلیة الاولیاء (۳۶۰ -۳۳۶ /۸)، روضات الجنات (۱۳۰ -۱۲۵ /۲)، ریحانه (۱۸ -۱۶ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۲۶/۱)، سیر النبلاء (۴۷۷ -۴۶۹ /۱۰)، طبقات صوفیه سلمی (۴۷ -۳۹)، طبقات الصوفیه هروی (۸۶ -۸۵)، الفهرست لابن الندیم (۲۶۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۵۴ -۵۲)، کشف المحجوب (۱۳۲ -۱۳۰)، الکنی و الالقاب (۱۷۰ -۱۶۷ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ بشر حافی)، معجم المؤلفین (۴۶/۳)، نفحات الانس (۴۵)، وفیات الاعیان (۲۷۷ -۲۷۴ /۱).

بغلانی، ابورجاء قتیبة

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۴۰ -۱۵۰ ق)، محدث. در بغلان از شهرهای طخارستان در نواحی بلخ به دنیا آمد. چون جدش از موالیان حجاج بود، ثقفی نامیده می‌شد. به عراق و مدینه و مکه و شام و مصر صفر کرد و از مالك بن انس و لیث بن سعد و حماد بن زید و عبداللّه بن لهیعه و ابوعوانه و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و جریر بن عبدالحمید و معاویه بن عمار دهنی و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن

حنبل و ابوداوود سجستانی و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و بخاری و مسلم و همچنین نسائی و ترمذی در کتب خود، از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. بخاری در «صحیح» خود ۳۰۸ حدیث و مسلم نیز در «صحیح» خود ۶۶۸ حدیث از او آورده‌اند. نسائی مدت یک سال در خدمت او بود و از او بسیار حدیث فراگرفت. عبداللَّه بن محمد بغوی گوید که قتیبه بن سعید در سال ۲۴۰ ق بلخ را به سوی بغلان ترک گفت و پس از اقامتی کوتاه در بغلان از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷/۶)، تاریخ بغداد (۴۷۰ –۴۶۴ /۱۲)، تاریخ الکبیر (۱۹۵/۷)، تهذیب التهذیب (۳۱۳ –۳۱۱ /۸)، الجرح و التعدیل (ج ۳، ق ۱۴۰/۲)، سیر النبلاء (۲۴ –۱۳ /۱۱).

بغوی، ابوالطیب محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۹ ق)، محدث اهل سنت. خاله زاده‌ی عبداللَّه بن محمد بغوی است. وی از حماد بن حسن عنبسه و احمد بن عبداللَّه مکتب و محمد بن شداد مسمعی روایت کرده است. قاضی ابوالحسن جراحی و ابن‌شاهین از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغداد مورد اعتماد بودن وی را ستوده و گوید که جز خوبی از او نمی‌داند. بغوی به پنج واسطه از جابر بن عبداللَّه از پیامبر (ص) روایت کرده که آن حضرت روز حدیبیه دست امیرالمؤمنین (ع) را گرفت و فرمود: هذا امیر البرره... و آن گاه صدا را بلند کرد و فرمود: انا مدینه العلم و علی بابها....

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۷۷/۲)، رحانه (۲۷۲/۱).

بغوی، ابوالقاسم عبداللَّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۷ –۲۱۴ /۲۱۳ ق)، عالم و محدث. اصل وی از بغ یا بغشو از شهرهای خراسان است. ابوالقاسم نوه‌ی دختری احمد بن منیع بغوی است، لذا به ابن‌منیع نیز مشهور است. در بغداد به دنیا آمد و همان جا سکنی گزید. در زمان خود محدث و مسند عراق بود. وی از احمد بن حنبل و علی بن المدینی و علی بن الجعد و بسیاری از مشایخ بخاری و مسلم روایت کرده است. ابوعلی نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر شافعی و ابواحمد حسینک نیشابوری و ابواحمد حاکم و ابوالحسن دارقطنی و کتانی و ابن‌شاهین و ابوبکر بن المقری اصفهانی و ابوبکر احمد بن عبدان شیرازی، محدث اهواز، و ابوبکر بن شاذان و ابوبکر بن مهندس مصری و ابوبکر جعابی و طبرانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. عمر طولانی او را مرجع استفاده دو نسل بلکه سه نسل پشت سر هم قرار داده بود. از آثارش: «الجعدیات» است که در آن احادیث بزرگترین استاد خود علی بن الجعد هاشمی را در ۱۲ جزء جمع‌آوری کرده است. محمد بن احمد لیثی و محمد بن جعفر بغدادی که هر دو از مشایخ صدوق می‌باشند، از راویان این اثرند. از دیگر آثار وی: «معجم الصحابه» یا «معجم کبیر»؛ کتاب «المسند»، در حدیث؛ کتاب «السنن علی مذاهب الفقهاء»، در فقه.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۳/۴)، تاریخ بغداد (۱۱۷ -۱۱۱ /۱۰)، ریحانه (۲۷۲/۱)، سیرالنبلاء (۴۵۷ -۴۴۰ /۱۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۵۷ -۱۵۶ /۴)، الفهرست لابن الندیم (۳۲۵)، کشف الظنون (۱۷۳۶ -۶۷۴)، الکنی و الالقاب (۸۸/۲)، لسان المیزان (۷۱/۸، ۱۲۴ -۱۲۰/۴)، لغت‌نامه (ذیل/ بغوی)، معجم البلدان (۵۵۳/۱)، معجم المؤلفین (۱۲۶/۶)، الوافی بالوفیات (۴۷۹/۱۷).

بغوی، ظهیرالدین، ابومحمد حسین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۶/۵۱۰ -۴۳۶ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و عارف. ملقب به محیی السنه و مشهور به ابن‌فراء، یا فراء. منسوب به بغ یا بغشور، از قریه‌های میان سرخس و هرات در فقه شاگرد قاضی حسین بن محمد مروروذی و در عرفان شاگرد شبلی، ابومحمد مرتعش و عبداللّه منازل بود. بغوی چون مجلس درس آراست هیچ‌گاه بی‌طهارت به تدریس آغاز نکرد. از جمله شاگردان وی در حدیث ابوالفتوح محمد بن محمد طایی و ابومنصور محمد عطاری و ابوالمکارم فضل‌اللّه بن محمد نوقانی بوده‌اند. او با غزالی معاصر بود. وی در مرورود، درگذشت و در کنار شیخش، قاضی حسین مروروذی در مقبره‌ی طالقان دفن شد. از جمله‌ی آثار وی: «التهذیب»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح السنه»، در حدیث؛ «معالم التنزیل»، در تفسیر؛ «مصابیح السنه»؛ «الجمع بین الصحیحین»؛ «شمائل النبی المختار»؛ «الکفایه فی فروغ الشافعیه»، به فارسی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۴/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۲۹ -۹۲۸، ۲۶۰ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۶)، حبیب السیر (۳۱۹/۲)، دائره المعارف الاسلامیه (۲۷/۴)، روضات الجنات (۱۸۱ -۱۷۵ /۳)، ریحانه (۲۷۲ -۲۷۱ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۷۹/۱)، سیر النبلاء (۴۴۳ -۴۳۹ /۱۹)، کشف الظنون (۱۴۹۹)، الکنی و الالقاب (۸۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ بغوی)، معجم البلدان (۵۵۴ -۵۵۳ /۱)، معجم المؤلفین (۶۱/۴)، نامه‌ی دانشوران (۲۵۹ -۲۵۷ /۷)، الوافی بالوفیات (۶۳/۱۳)، وفیات الاعیان (۱۳۷ -۱۳۶ /۲)، هدیهٔ العارفین (۳۱۲/۱).

بکرآبادی، سعیده

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز پیش از ۴۲۷ ق. از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن شعیب بود و از ابونعیم و عبدالملک بن محمد بن عدی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۴.

بلخی، ابواسحاق، ابراهیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۶۲ /۱۶۱ –۱۱۲ ق)، عارف و محدث. در خاندانی کوفی در بلخ متولد شد. آنچه درباره‌ی زندگی او می گویند بیشتر به افسانه شباهت دارد تا واقعیت؛ از جمله آنکه او را فرزند حاکم بلخ دانسته‌اند که بر اثر انقلابی درونی از زندگی اشرافی دست کشید و به درویشی روی آورد. شاید چون خانواده‌اش عرب‌تبار بودند، از ترس ابومسلم ناگزیر به ترک وطن شد و از خراسان به شام رفت (ح ۱۳۲ ق) و پس از آن به سفر در سرزمینهای اسلامی پرداخت. گویا در جنگهای مسلمانان با بیزانس شرکت داشت. وی بر خلاف بسیاری از متصوفه با کار در مزارع، دروگری، خوشه‌چینی، خرمنکوبی و باغبانی روزگار می گذارنید و در عین زهد متوجه زندگی نیز بود. به روایتی به خدمت امام باقر (ع) نیز رسید و از برکات و انفاس او بهره گرفت. به روایت ابن‌فهد، وی، زمانی که امام صادق (ع) از کوفه عازم مدینه بود با ایشان ملاقات کرد. در تصوف آوازه‌ای بلند داشت. میان زدگی او و افسانه‌ی بودا شباهتهایی یافته‌اند. کتاب عامیانه «سیرةالسلطان ابراهیم بن ادهم»، درباره‌ی زندگی اوست. وی را در شمار محدثین مورد اعتماد نیز آورده‌اند.[۱]

ابواسحاق ابراهیم بن ادهم بلخی از بزرگان زهاد نیمه اول قرن دوم هجری (مقت. ۱۶۰ یا ۱۶۶ ه.ق.) وی از بلخ به مکه رفت و مجاور گردید. در مکه به صحبت چند تن از اولیا مانند فضیل بن عیاض و سفیان ثوری رسید و سپس به شام رفت و تا پایان عمر بدانجا بود. وی در جنگ دریایی ضد بیزنطیه (بیزانس) به شهادت رسید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۴ /۱)، تاریخ اسلام (حوادث ۵۹ –۴۳ / ۱۷۰ –۱۶۱)، تاریخ تصوف (۴۳۵، ۲۹۵، ۲۸۱، ۲۷۰، ۱۶۴ – ۱۶۲، ۱۵۷، ۵۹)، تذکرة الاولیاء (۱۰۶ –۸۵ /۱)، تهذیب التهذیب (۹۴ –۹۳ /۱)، حلیة الاولیاء (۳۹۵ –۳۶۷ /۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۳۳۶ –۳۳۴ /۲)، دائرةالمعارف البستانی (۲۱۱ /۱)، روضات الجنات (۱۶۰ –۱۴۹ /۱)، ریاض العارفین (۲۱)، ریحانه (۹۸ –۹۷ /۱)، سیر النبلاء (۳۹۶ –۳۸۷ /۷)، طبقات الصوفیه هروی (۷۲ –۶۸)، طرائق الحقائق (۱۲۹ –۱۰۹ /۲)، فضایل بلخی (۱۴۴ –۱۰۸)، مجالس المؤمنین (۲۴ /۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۴۲ –۴۱)، نفحات الانس (۳۸ –۳۷)، الوافی بالوفیات (۳۱۹ –۳۱۸ /۵)، وفیات الاعیان (۳۲ –۳۱ /۱).

بلخی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۹ ق)، صوفی و محدث. اصل او از بلخ است. متعصبان، وی را به سبب مذهبش از بلخ راندند و او نیز آنان را نفرین کرد و به سمرقند رفت و در آنجا قاضی شد در ضمن سفر حج در شهر نیشابور مجلس می گفت بعد از زیارت خانه خدا به سمرقند بازگشت و در همان جا درگذشت. شیخ الاسلام، خواجه عبداللّه انصاری درباره‌ی وی گفته که: «پس از او از بلخ هیچ صوفی نخاست». از کلام اوست: جاهل را می‌توان با شش خصلت شناسایی کرد: خشم بی‌محل و کلام بی‌ارزش و بخشش بی‌جا و افشاء سر و اعتماد به هر کس و بازنشناختن دوست از دشمن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۱/۷)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۵۸ –۵۷)، حلیه الاولیاء (۲۳۳ –۲۳۲ /۱۰)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۱۶

-۲۱۲)، طبقات الصوفیه هروی (۳۰۶ -۳۰۵)، معجم البلدان (۵۶۹/۱)، نفحات الانس (۱۱۸ -۱۱۷).

بلخی، ابوعلی عبدالله

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۲۹۵ /۲۹۴ ق)، حافظ و محدث. مشهور به محدث بلخ. وی از قتیبه بن سعید و ابراهیم بن یوسف ماکیانی فقیه و علی بن حجر و هدیهٔ بن عبدالوهاب و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی نیشابوری و محدثان نیشابور و ابن‌قانع و جعابی و ابوبکر شافعی از او حدیث نقل کرده‌اند. خطیب بغدادی او را یکی از پیشگامان حدیث می‌شناسد. وی به دست قرمطیان کشته شد. از آثار وی: کتاب «العلل»؛ کتاب «التاریخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۱/۴)، تاریخ بغداد (۹۴ -۹۳ /۱۰)، سیر النبلاء (۵۳۰ -۵۲۹ /۱۳).

بلخی، سید اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید اسماعیل بلخی سال ۱۲۹۵ ش . در قریه ((سرپل بلخاب)) در یک خانواده روحانی زاده شد. بلخاب سرزمینی است خوش آب و هوا و کوهستانی که در قسمت جنوبی استان مزار شریف و در مسیر رودخانه ((بلخ آب)) که از ((بامیان)) سرچشمه می گیرد قرار گرفته است . این خطه از دیرباز مرکز تشیع و پایگاه ستارگان علم و ادب در ترکستان زمین بوده و امروز پس از گذشت قرنها نام ستارگانش چشم و چراغ ملت مسلمان به حساب می آیند اینک نیم نگاهی به گذشته این دیار می اندازیم .

فرزانگان بلخاب

بلخاب تا قبل از ورود ((میر سید علی فرزند میر سید جلال الدین بخارایی)) شهرت چندانی نداشته ولی بعد از سال ۸۱۰ ق . با ورود این عالم زبردست و دانشمند نام و آوازه این دره گمنام از ((سمرقند)) تا ((هرات)) پیچید. بدین مناسبت کاروانهایی از عالمان و دولتمردان به قصد زیارت و دیدار این عارف وارسته وارد بلخاب شدند. تا جایی که ((شاهرخ)) به این شخصیت علاقه مند شد و چندین بار وی را از بلخاب به مرکز حکومت خراسان یعنی ((هرات)) دعوت نمود و دخترش را به عقد او درآورد. و در آخرین سفر میرسیدعلی در حالی که شاهرخ در ((شهر ری)) دار فانی را وداع گفته بود بر طبق وصیتش جنازه او را به هرات حمل نمودند و میرسیدعلی ولی بر او نماز خواند!

بلخاب از دیر زمان با حوزه های بزرگ شیعه در نجف ، مشهد و قم در تماس بوده و در دشوارترین ایام این قافله از حرکت نیفتاد. بر همین اساس است که مدارس و روحانیت بلخاب از سایر مناطق پیشگام است . و نسبت به سایر مناطق شیعه نشین افغانستان بیشترین طلاب از این منطقه بوده اند.

در این بخش بیش از سی هزار نفر شیعه مؤ من و غیرت مند زندگی می کنند و بیش از دهها حسینیه و مسجد وجود دارد و تا قبل از انقلاب بزرگترین پایگاه فرهنگی مردم شمال به حساب می آمد.

برخی از بزرگان بلخاب به قرار ذیل است :

بلقیسه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن احمد بود. از زندگی او اطلاع بیشتری در دست نیست.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

بلیانی کازرونی نیشابوری، محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۱۰ -۷۳۵ /۷۲۷ ق)، محدث شافعی. در کازرون به دنیا آمد، در همان جا بالید و تحصیل علم کرد. در لار درگذشت. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «الاربعون»، در برتری علم؛ «شعب الاسانید فی روایه الکتب و المسانید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۲۲۰/۱۱).

بلیقینی، ابوحفص سراج‌الدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۰۴ ق)، عالم و محدث. از مشاهیر علما و محدثان عامه است که «صحیح بخاری» را شرح کرده است. وی تألیفات دیگری نیز دارد که اکنون در دسترس نیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۷/۳).

بنت شعری، زینب

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۲۴- جمادی‌الاخر ۶۱۵ ق، ملقب به ام‌المويد از زنان عالم و محدث. وی در نیشابور متولد شد و محضر گروهی از بزرگان علما را

درک کرد و از آنان روایت و اجازه دریافت کرد. او از ابومحمد اسماعیل بن ابوالقاسم نیشابوری قارئی، ابوالقاسم زاهر. ابوالمظفر عبدالمنعم بن عبدالکریم بن هوازن قشیری، ابوالفتوح عبدالوهاب بن شاه شادیاخی و ابوالبرکات محمد بن فضل فزاری و دیگران سماع حدیث کرد و حافظ ابوالحسن عبدالغافرین اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و علامه ابوالقاسم محمود بن عمر زمحشری (صاحب کشاف) به وی اجازه روایت دادند. همچنین از ابونصر محمد بن منصور حرفی و دیگران از طبقه حفاظ و علما حدیث نقل کرد.

کسان بسیاری نیز نزد او حدیث آموختند و از وی اجازه دریافت داشتند. زینب در سن ۹۱ سالگی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۷۷ -۷۵ / ۲؛ تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، ۳۷۰.

بنت‌المنشار

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ز- ۱۰۳۱ ق)، عالم، فقیه، محدث و مدرس. او همسر شیخ‌بهایی بود. فقه و حدیث و علوم دیگر را به زنان تدریس می‌کرد. چون تنها دختر خانواده بود، چهار هزار جلد کتاب از پدر به وی به ارث رسید. و شیخ‌بهایی تمام کتابهای خود و همسرش را وقف کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۶۰۷/۳)، تذکرةالقبور (۳۰)، ریاحین الشریعه (۲۲۵/۴)، ریاض‌العلماء (۹۴/۵)، ریحانه (۳۶۶/۸)، فوائد الرضویه (۵۱۰).

بوسنجی، عایشه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(بوسنج یا پوشنگ، شهرکی در ده فرسنگی هرات بوده است). از زنان محدث. وی دختر عبدالله بود و از عبدالرحمن بن محمد بن مظفر بوسنجی (پوشنگی) روایت کرده است.[۱]

۴۶۰- ز ۵۴۱ ق، از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر عبداللّه بن علی بن احمد بلخی بود. او در بوشنج (پوشنگ) متولد شد و در همان شهر درگذشت. او از پدرش و از امام عبدالرحمن بن محمد داودی و ابومنصور بن عبدالرحمن بن محمد کلار حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است.[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۶ / ۳.

[۲] منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۷ / ۳.

بهاری همدانی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۷۷ ق)، عارف، فقیه، عالم، محدث و رجالی. در بهار از توابع همدان متولد شد و همان جا نزد پدر خود درس خواند. پس از آن به همدان و بروجرد رفت و به ترتیب نزد محمد اسماعیل همدانی و میرزا محمود طباطبایی بروجردی تلمذ کرد پس از پایان سطوح و قرائت درس خارج به نجف رهسپار شد، و نزد ملا- حسینقلی همدانی تحصیلات خود را ادامه داد و از خواص اصحاب او شد. پس از مرگ استادش، ملا حسینقلی همدانی، و بعد از مدت بیست سال توقف در نجف به همدان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا زیست و در همان شهر دفن شد. در «اعیان‌الشیعه» چهل و چهار تألیف او نام برده شده است. از آثار وی: «ابهی الدرر فی تکملهٔ عقد الدرر»؛ «البیان فی حقیقه الایمان»؛ «السلاح الحازم لدفع الظالم»، رد ابن‌حجر در منع ذم معاویه»؛ «نثار اللباب»؛ «الدرهٔ الغرویهٔ والتحفهٔ الحسینیه»؛ «تسدید المکارم و تفضیح المظالم»؛ «الطلع النضید فی ابطال المنع عن لعن یزید»؛ «رسالهٔ فی احوال أخطب خوارزم»؛ حاشیه بر «قوانین الاصول»؛ «ایضاح الخطاء»، در نکوهش استبداد؛ رساله‌ای در «عدالت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۵۳۸ -۵۳۷ /۳)، الذریعه (۵۱/۲۴، ۱۷۹ -۱۷۸ /۱۵، ۲۰۸/۱۲، ۱۰۴/۸، ۱۷۵ -۱۷۴ /۶، ۱۷۳/۳، ۴۹۴/۲، ۷۹/۱)، فوائد الرضویه (۴۱۸)، مؤلفین کتب چاپی (۴۶ -۴۵ /۲)، معجم‌المؤلفین (۳۷ -۳۶ /۳).

بهبودی، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدباقر بهبودی درسال ۱۳۰۸ه.ش دیده به جهان گشود. از سال ۱۳۲۷ تحصیلات مذهبی رابطور تمام وقت شروع کرد. ادامه تحصیل خود را تا سال ۱۳۳۷ کشاند واز محضر اساتید آن دوره کسب فیض نمود. بعد از ترک تحصیل به تهران منتقل شد و به تصحیح و تحقیق کتب خطی پرداخت. وی اخراج چهل و پنج جلد بحار و مقابله، تحقیق و پاورقی و تخریج احادیث آن و مقابله با ماخذ، کاملا به دست ایشان به اتمام رسید. در اثر همین توفیق الهی بود که بیش از سایر همکارانش به نسخهٔ مولف دست یافت و ۳۶ جلد از این چهل و پنج جلد رابا نسخهٔ مولف مقابله کرد. در جلد ۱۱۰ که آخرین جلد بحارالانوار است، سخنی کوتاه دربارهٔ این کتاب و شیوهٔ مولف در جمع احادیث تحریر کرده اند که توجه علاقمندان را به آن جلب کرد. گروه : علوم انسانی رشته : الهیات و معارف اسلامی تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدباقر بهبودی در ادبیات از محضر استاد ادیب محمدتقی نیشابوری معروف به ادیب دوم، در قسمت سطح مختصری از محضر حجت الاسلام سید احمد یزدی معروف به نهنگ و بیشتر از محضر استاد حجت الاسلام حاج شیخ هاشم قزوینی بهره برد. علاوه بر مقداری سطح در یک رشته از دروس تفسیری محضر حجت الاسلام دامغانی را هم درک کرد که روزهای تعطیل به آن پرداختند. در سال ۱۳۳۳ شمسی به قم آمد و بعد از آنکه یک درس در محضر آیت الله خمینی حاضر شد، بدون توقف به نجف رفت. در نجف یک درس در محضر آیت الله خویی و یک درس در محضر آیت الله حکیم انتخاب کرد و تا دوسال به تحصیل و بیشتر مطالعه و تحقیق شخصی ادامه داد و درسال ۱۳۳۵ ترک تحصیل نمود.استادان و مربیان : استادان محمدباقر بهبودی استاد ادیب محمدتقی نیشابوری، حجت الاسلام سیداحمد یزدی، حجت الاسلام حاج سیدهاشم قزوینی، حجت الاسلام دامغانی، آیت الله خمینی، آیت الله خویی، آیت الله حکیم می توان نام برد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدباقر بهبودی از سال ۱۳۳۷که به تهران منتقل شد ، به تصحیح و تحقیق کتابهای خطی و چاپی پرداخت. اولین کاری

که شروع کرد تصحیح تفسیر المیزان – جلد هفتم – بود که تا جلد بیستم آخرین جلد ادامه یافت. درآن هنگام، کارمن چندان مورد توجه و علاقه واعتماد مولف قرار گرفت که رخصت یافت به حک و اصلاح ادبی آن نیز بپردازد. به موازات تفسیر المیزان به تصحیح بحار الانوار پرداخت و از جلد هفدهم تا آخرین مجلد – غیر از دو جلد ۷۷ و ۷۸ همه مجلدات به تصحیح اینجانب واشراف و نظارت بر متن کتاب و احیانا حک و اصلاح تعلیقهٔ دیگران پایان گرفت.آثار : اسلوب جدید درشناسایی جدید ویژگی اثر : کتابی در تجوید به نام اسلوب جدید در شناسایی تجوید که مقدمهٔ آن در تاریخ علم قرائت و تجوید بسیار جالب تهیه شده است. به سال ۱۳۲۹.۲ تحقیق و تصحیح بحارالانوار ویژگی اثر : این کتاب اثر محمدباقر مجلسی است.۳ تحقیق و تصحیح کتاب کنزالعرفان ویژگی اثر : این کتاب اثر فاضل مقداد است که تحقیق نسخه و تخریج احادیث و تصحیح اوراق مطبعه به عهده محمدباقر بهبودی بوده است.۴ تحقیق و تصحیح کتاب مسالک الافهام فی آیات الاحکام ویژگی اثر : این اثر در دو جلد که قسمت تعلیقات فقهی آن به عهده مرحوم شریف زاده است.۵ تحقیق و تصحیح کتاب مناقب ابن المغازلی ، تحقق و تصحیح و تعلیقات کتاب الصراط المستقیم ویژگی اثر : این اثر تالیف مرحوم بیاضی در دو جلد است که یک مقدمه از مرحوم حاج آقا بزرگ تهرانی و یک مقدمه از آیت الله سید شهاب امیری مرعشی در اول آن اضافه گردیده است.۷ تحقیق و تصحیح و تعلیقات کتاب مبسوط ویژگی اثر : کتاب مبسوط از جلد سوم تا جلد هشتم با تحقیق نسخه وتصحیح اوراق مطبعی و تعلیقات نسبتا ناچیز و فهرست کامل فروع در حدود ۲۰۰ صفحه.۸ تحقیق و تصحیح وقایع السنین و الاعوام ویژگی اثر : این اثر تالیف خاتون آبادی با تحقیق نسخه و تصحیح اوراق و مقابله با ماخذ می باشد.۹ تعلیقه و تحقیق و تصحیح کتاب زبده البیان ویژگی اثر : این اثر تالیف محقق اردبیلی است.۱۰ صحیح الکافی ، قاطع البرهان فی علم المیزان ویژگی اثر : این اثر اولین اثر چاپی او می باشد که درسال ۱۳۲۸ شمسی به چاپ رسیده است.۱۲ گزیدهٔ کافی، مجلدات ناسخ التواریخ ، معرفه الحدیث ، میثم تمار ویژگی اثر : این کتاب در سال ۱۳۳۳ به چاپ رسیده است.

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی، به کوشش سیدکمال حاج سیدجوادی، سیدمصطفی رخ صفت، روانشاد حسن منتظر قائم، سال سوم، شمارهٔ ۷، مهرماه ۱۳۶۵

بهبهانی، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۵/۱۲۲۴ ق)، فقیه اصولی، مجتهد و عالم علوم نقلی و عقلی. متولد کربلا و ساکن همدان بود. وی نزد پدر و برادرش، آقا محمدعلی، سیدمهدی شهرستانی و سیدعلی صاحب «ریاض» درس خواند. در قضیه‌ی وهابیون از عراق به ایران آمد و در کرمانشاه ساکن شد، سپس به مشهد رفت و از آنجا راهی همدان شد و بنا به اصرار علمای آن دیار مدتی در آنجا ماند. سپس به اصفهان و مجددا به مشهد و یزد رفت. او سالهای پایان عمر خود را در همدان گذراند و همان جا درگذشت. اثر وی: «حاشیه معالم الاصول» است که مفصل‌ترین حواشی تحقیقاتی بود که تا آن زمان بر «معالم» نوشته شده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۰۸ –۲۰۷ /۶)، روضات الجنات (۹۶/۲)، ریحانه (۳۹۹/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۰۸ –۷۰۷ /۱۳)،

الکنی والالقاب (۱۱۰/۲)، مرآت‌الاحوال (۱۶۹ -۱۶۸).

بهشتی، سیدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۴ ق)، عالم، ادیب، لغوی، مفسر، فقیه و محدث. معروف به مفسر. در کربلا متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. وی در تهران ساکن و از اعلام معاصر تهران بود. بهشتی در زهد و تقوی کم‌نظیر بود. او متجاوز از بیست و دو سال پی‌درپی در مسجد جامع تهران تفسیر قرآن می گفت. در تهران درگذشت و در امامزاده عبداللّه شهر ری دفن شد. از آثار وی تفسیر «مقتنیات الدرر و ملتقطات الثمر»، به عربی، در دوازده مجلد است که در تهران به طبع رسید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۱۷۹ -۱۷۸ /۴)، مقنیات الدرر (ج ۱/ مقدمه مؤلف).

بیارجمندی خاخورینی خراسانی، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۲۸ ق)، دانشمند، محدث و فقیه. در کودکی از زادگاه خود به مشهد رفت و در آنجا به تحصیل پرداخت، پس از چندی جهت تکمیل تحصیلات خود به نجف سفر کرد و نزد نایینی به فراگیری اصول و فقه پرداخت. سپس از محضر شیخ محمدحسین غروی و سیدابوالحسن اصفهانی فیض برد و اجازه‌ی اجتهاد یافت. همچنین در کربلا از محضر ایت الله قمی فیض برد. وی از محدث قمی اجازه‌ی حدیث گرفت. چند دوره «رسائل» و «مکاسب» و «کفایه» را تدریس کرد. پس از آن درس خارج را شروع کرد و به تدریس فقه و اصول پرداخت. برخی از آثار وی عبارت اند از: «شرح کفایه»، تقریرات نایینی» در فقه و اصول؛ «تقریرات کمپانی»؛ «حاشیه بر مکاسب»؛ «رساله‌ی عملیه»؛ «زبدهٔالمسائل»؛ «مدارک‌العروهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۳۶/۳)، مؤلفین کتب چاپی (۸۸۹ -۸۸۷ /۶).

بیرجندی، نظام‌الدین، عبدالعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۹۳۴ ق)، ریاضیدان، منجم و محدث، حنفی. معروف به فاضل بیرجندی. خواندمیر وی را جامع اصناف علوم محسوس و معقول و حاوی انواع مسایل فروع و اصول در علم نجوم و حکمیات می‌داند. وی ریاضی و حکمت را نزد منصور بن معین‌الدین کاشانی و علم حدیث را نزد خواجه حافظ غیاث آموخت، و از استادانی چون کمال‌الدین شیخ حسین القنوی، سیف‌الدین احمد بن

سعدالدین مسعود تفتازانی و کمال‌الدین مسعود شروانی بهره برد. تاریخ وفات او «در تاریخ نظم و نثر» و «کشف الظنون» سال ۹۱۱ ق نوشته شده است. برخی از آثار وی: «شرح الفوائد البهائیه» عمادالدین بغدادی، در حساب؛ «شرح شمسیه فی الحساب»؛ «شرح بیست باب در معرفت اسطرلاب»؛ «رساله تشریح در پرگار»؛ «شرح تحریر مجسطی»؛ «شرح زیج الغبیگ»؛ «شرح زبدهٔ الاصول»؛ «شرح تذکره خواجه نصیرالدین طوسی»، در هیئت؛ «شرح النقایهٔ» مختصر «الوقایهٔ»؛ رساله «الابعاد و الاجرام»؛ «بیست باب»، در معرفت تقویم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۰/۸)، بهارستان آیتی (۲۰۷ -۲۰۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۷ -۳۴۴ /۵)، تاریخ نجوم اسلامی (۲۷۶، ۴۱)، تاریخ نظم و نثر (۸۰۷ -۸۰۶، ۳۸۵، ۳۸۴ -۲۸۳)، حبیب السیر (۶۱۶، ۶۱۵ /۴)، دایرهٔالمعارف فارسی (۴۸۶/۱)، الذریعه (۲۵۶/۲۵، ۲۱۶/۲۰، ۵۵/۱۳، ۲۷/۴، ۱۸۸/۳، ۷۱/۱)، ریحانه (۳۰۴/۱)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۱۷۵ -۱۷۳)، کشف الظنون (۱۹۷۱، ۱۸۲۶، ۱۲۹۶، ۳۹۲، ۴۱)، الکنی و الالقاب (۱۱۲/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ بیرجندی)، مؤلفین کتب چاپی (۸۸۹/۳)، معجم المؤلفین (۲۶۶/۵)، هدیهٔ الاحباب (۱۱۰)، هدیهٔ العارفین (۵۸۶/۱).

بیضاوی فارسی، ابوالخیر، ابوسعید عبدالله

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۹۶ -۶۸۰ ق)، عالم، ادیب، محدث، مفسر و مورخ اشعری شافعی. معروف به قاضی بیضاوی. اهل بیضای فارس بود. پدرش در زمان سلطنت اتابک ابوبکر بن سعد زنگی قاضی القضاهٔ فارس بود و بعد از او این منصب به پسرش رسید. وی بعد از مدتها اقامت در شیراز، اواخر عمر را در تبریز سپری کرد. قاضی معاصر با علامه حلی امامی و خواجه نصیرالدین طوسی و صلاح‌الدین صفدی بود. او در گورستان چرنداب تبریز مدفون است. بیضاوی در عربی و فارسی تألیفاتی دارد. از جمله: کتاب تفسیر که به «تفسیر بیضاوی» یا «انوار التنزیل و اسرار التأویل» شهرت دارد و شیخ بهایی بر آن شرح نوشته است. «الایضاح»، در اصول دین؛ «تهذیب الاخلاق» در تصوف؛ «شرح التنبیه»، در فقه؛ «شرح الکافیه»، در نحو؛ «شرح المصابیح»، در فقه؛ «شرح مطالع»، در منطق؛ «منهاج الوصول الی علم الاصول»، در اصول فقه؛ «طوالع الانوار» و «مطالع الانظار»، در توحید و کلام؛ «غایهٔ القصوی فی درایهٔ الفتوی»، در فقه شافعی؛ «شرح منتخب الاصول»، در لغت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۸/۴)، بزرگان نامی پارس (۲۸۱ -۲۷۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۰۹، ۲۲۸، ۲۲۳، ۲۲۲- ۲۱۸ /۳)، تاریخ گزیده (۷۰۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۰ -۱۳۹)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۸ -۵۱۷ /۱)، دایرهٔالمعارف فارسی (۴۹۰/۱)، الذریعه (۱۹۲/۲۴، ۱۷۹ -۱۷۸ /۲۳)، روضات الجنات (۱۳۰ -۱۲۷ /۵)، ریحانه (۳۰۶/۱)، شیرازنامه (۱۸۲)، طرائق الحقائق (۶۶۶ -۶۶۲ /۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸/۱)، کشف الظنون (۱۹۵۹، ۱۸۸ -۱۸۶)، الکنی و الالقاب (۱۱۳/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ بیضاوی)، معجم المؤلفین (۴۰۰/۱۳، ۹۸ -۹۷ /۶)، نامه‌ی دانشوران (۱۵۱ -۱۳۷ /۸)، هدیهٔ الاحباب (۱۱۱ -۱۱۰)، هدیهٔ العارفین (۴۶۳ -۴۶۲ /۱)، یادداشتهای قزوینی (۱۵ -۱۳ /۲).

بیضاوی، ابوعبدالله محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۴ ق)، فقیه، محدث، مدرس و قاضی. قاضی بیضاوی ساکن بغداد بود. و در آنجا تدریس فقه می‌کرد و مطابق مذهب شافعی فتوا می‌داد مدتی نیز عهده‌دار منصب قضاوت بود. قاضی بیضاوی از ابوبکر بن مالك قطیعی و حین بن محمد عسکری نقل روایت کرده است. خطیب بغدادی از شاگردان او است و از وی استماع حدیث کرده و مورد اعتماد بودن و راستگویی وی را ستوده است. بیضاوی به مرگ ناگهانی در بغداد از دنیا رفت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۷۶/۵)، ریحانه (۳۰۷ –۳۰۶ /۱)، الکنی و الالقاب (۱۱۳/۲).

بیضاوی، امام‌الدین، ابوالقاسم عمر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۷۳ ق)، محدث و مدرس. در شیراز ساکن بود و عهده‌دار مقام قضاوت. وی از دانشمندان و قضات بنام عصر خویش بود. او علاوه بر آگاهی از علوم دینی در طریقت و تصوف نیز مقامی داشت که به گفته‌ی صاحب «شیرازنامه» خرقه‌ی طریقت از شیخ الشیوخ وقت، ابهری گرفت. وی پدر بیضاوی معروف به صاحب «تفسیر» است. در شیراز درگذشت و در مدرسه‌ی مقربی دفن شد. از آثار وی: «مشیخه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزار مزار (۳۳۹)، ریحانه (۴۰۶/۴)، شیرازنامه (۱۸۲)، معجم المؤلفین (۳۱۴/۷).

بیکندی بخاری، ابوعبدالله محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۲۵ –۱۶۰ ق)، حافظ و محدث. از اهالی ماوراءالنهر بود. او در طلب حدیث سفرها کرد و پنج هزار حدیث حفظ کرد و به محدث ماوراءالنهر مشهور شد. او از ابواسحاق فزاری و جریر بن عبدالحمید و عیسی غنجار و عبدالله بن مبارك و سفیان بن عیینه و دیگران حدیث شنید. پسرش، ابراهیم بن محمد، و بخاری، در «صحیح» خود، و عبدالله دارمی و محمد بن علی مروزی و ابوطاهر اسباط از راویان وی به حساب آمده‌اند. یحیی بن یحیی گوید که دو گنج خراسان یکی نزد اسحاق بن راهویه و دیگری نزد محمد بن سلام است. او در هر باب از علوم حدیث تصنیفی دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶/۷)، تهذیب التهذیب (۱۸۳ –۱۸۲ /۹)، سیرالنبلاء (۶۳۰ –۶۲۸ /۱۰)، معجم البلدان (۶۳۳/۱)، معجم المؤلفین (۴۲/۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۱۵/۳).

بیکندی، ابوالفضل احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۲/۴۰۴ -۳۱۱ ق)، حافظ و محدث. نسبتش به بیکند، ناحیه‌ای بین بخارا و جیحون، می‌رسد. چون جد مادری‌اش احمد بن سلیمان است به او سلیمانی می‌گفتند. او از حفاظ بزرگ حدیث بود که در طلب آن به عراق و شام و مصر سفر کرده بود. وی از محمد بن حمدویه مروزی و علی بن سختویه و محمد بن صابر بخاری و صالح بن زهیر بخاری و همطبقه آنان روایت کرده است. جعفر بن محمد مستغفری و فرزندش محمد بن جعفر از بیکندی روایت کرده‌اند. وی در حفظ و دقت و درایت حدیث کم‌نظیر بود. او را تصانیف بسیاری است و گویند که متجاوز از ۴۰۰ تصنیف داشته است. وی از بیکند به بخارا رفت تا تصنیفات خود را برای شاگردان برخواند. از جمله کتابهای او کتابی در «اسماء الرجال» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۵/۱)، سیر النبلاء (۲۰۲ -۲۰۰ /۱۷)، معجم البلدان (۶۳۳ -۶۳۲ /۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۷ -۲۱۶ /۷)، هدیة العارفین (۷۱/۱).

بیهقی خسروجردی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۸ /۴۵۴ -۳۸۴ ق)، فقیه شافعی، حافظ، محدث، مفسر و متکلم اصولی. ملقب به فخرالزمان. در خسروجرد بیهق متولد شد، و در همان جا نشو و نما یافت. وی به بغداد و کوفه و مکه سفر کرد و در نیشابور رحل اقامت افکند، در همان جا درگذشت و در بیهق دفن شد. ابوبکر در علوم گوناگون دارای دستی توانا بود. امام الحرمین گوید که: شافعی بر گردن تمام شافعیان حق دارد جز بیهقی، و این بیهقی است که با کثرت تصنیفاتش در حمایت مذهب شافعی بر او منت دارد. ذهبی گوید که اگر بیهقی می‌خواست قادر به تأسیس مذهب جدید بود. بیهقی از شاگردان ابو عبدالله حاکم نیشابوری و ابوالفتح ناصر مروزی و ابن فورك و ابو علی رودباری و عبدالله بن یوسف بن نامویه است. شیخ الاسلام ابو علی انصاری و ابو عبدالله فزاری و ابوالقاسم سحامی و ابوالمعالی محمد فارسی از شاگردان وی بوده‌اند. به خاطر گستردگی دانش و معرفتش به اختلاف، در حدود یکهزار ساله تصنیف کرد. از جمله‌ی آثار او: «السنن کبیر»، ده مجلد و «السنن صغیر»، دو مجلد، در حدیث؛ «دلایل النبوة»، در سه مجلد؛ «الجامع المصنف فی شعب الایمان»؛ «المبسوط فی نصوص الشافعی»، در ده مجلد؛ «الاسماء و الصفات»؛ «المعارف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۳/۱)، اعیان الشیعه (۵۶۹ -۵۶۸ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۷۴/۱)، دائرةالمعارف اسلامیة (۴۳۰ -۴۲۹ /۴)، روضات الجنات (۲۶۴ -۲۶۰ /۱)، ریحانه (۳۰۸/۱)، سرآمدان فرهنگ (۹۳/۱)، سیرالنبلاء (۱۷۰ -۱۶۳ /۱۸)، الکامل (۱۰۴/۸)، کشف الظنون (۲۰۵۱ ،۱۹۵۷ ،۱۸۳۶ ،۱۷۳۹ ،۱۷۲۶ ،۱۶۲۱ ،۱۵۸۲ ،۱۴۵۵ ،۱۳۹۳ ،۱۳۹۱ ،۱۰۴۷ ،۱۰۰۷ ،۷۶۰ ،۷۲۱ ،۵۷۴ ،۴۰۰ ،۲۶۱ ،۱۷۵ ،۵۳ ،۹)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد بن حسین)، معجم البلدان (۴۲۴/۲)، معجم المؤلفین (۲۰۷ -۲۰۶ /۱)، الوافی بالوفیات (۳۵۴/۶)،

وفیات الاعیان (۷۶ -۷۵ /۱)، هدیهٔ العارفین (۷۸/۱).

بیهقی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۶۵ -۴۹۰ ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن‌فندق و فرید خراسان. در سبزوار به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمهٔ بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهق و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تتمهٔ صوان الحکمهٔ» آورده است. او از مشایخ ابن شهرآشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج‌البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهق» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج‌البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تتمهٔ صوان الحکمهٔ»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمهٔ» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهق» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهق و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است.[۱]

ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. ۵۶۵ ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهق (ه.م.)، لباب الانساب، تفسیر نهج‌البلاغه، جوامع احکام النجوم (ه.م.)، معرفهٔالکرهٔ و ذات الحلق و الاصطرلاب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفایس فی اصناف العلوم، امثلهٔ الاعمال النجومیهٔ.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱]الاعلام (۱۰۱/۵)، ایضاح المکنون (۷۱۴، ۵۶۳، ۵۵۲، ۵۰۳، ۴۸۶، ۴۶۹، ۴۵۰، ۴۳۰، ۳۹۸، ۳۰۳، ۲۳۴، ۲۲۲، ۱۸۴، ۱۴۴، ۱۱۵، ۹۸، ۸۳، ۶۰ /۲، ۵۹۹، ۵۶۶، ۵۴۸، ۴۶۶، ۴۶۲، ۴۰۶، ۳۷۳، ۳۶۳، ۳۲۶، ۳۰۰، ۲۵۰، ۲۳۲، ۱۹۲، ۱۸۰، ۱۵۴، ۱۳۰، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۰۷، ۹۷، ۹۲، ۸۳، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۵۳، ۳۶، ۳، ۳ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۶ -۹۹۳، ۳۱۲ -۳۱۱ /۲)، تاریخ بیهق (مقدمه)، تاریخ در ایران (۱۷ -۱۶)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمهٔ (مقدمه و ۷۲ -۷۱)، دائرهٔالمعارف الاسلامیهٔ (۴۳۱/۴)، الذریعه (۱۸۴ /۲۱ ۱۱۴، -۱۱۳ /۷، ۱۴۹ /۴)، ریاض العلماء (۳۸/۷)، ریحانه (۳۳۵ -۳۳۴ /۴)، سبک‌شناسی (۳۶۶ -۳۶۴ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۶۲ -۶۱ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۰ -۱۸۹ /۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۹ -۱۱۸)، کشف الظنون (۲۰۵۰، ۲۰۱۱، ۲۰۰۷، ۱۸۹۵، ۱۶۸۶، ۱۵۱۴، ۱۴۳۸، ۱۳۶۱، ۱۲۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۰، ۸۲۱، ۷۴۷، ۶۳۴، ۶۰۹، ۲۸۹)، لغت‌نامه (ذیل/ علی بیهقی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۸ - ۲۵۷ /۴)، معجم الادباء (۲۴۰ -۲۱۹ /۱۳)، معجم المؤلفین (۹۷ -۹۶/۷)، هدیهٔ العارفین (۷۰۰ -۶۹۹).

بیهقی، ابوجعفر احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح ۵۴۴ -۴۷۰ ق)، محدث، فقیه، مفسر و ادیب. معروف به بوجعفرک. وی اهل نیشابور بود. گروهی از نجبا همصحبت وی بودند و جماعتی نزد وی دانش فراگرفتند. او از ابونصر احمد بن محمد بن صاعد قاضی و ابوالحسن علی بن حسن بن عباس صندلی واعظ و دیگران سماع حدیث داشت. تاج‌الدین محمود بن ابی‌المعالی خواری، در مقدمه‌ی کتاب «ضالة الادیب» می‌آورد که احمد بن علی بیهقی در ادب و قرائت امام بود و کتاب «صحاح» جوهری، در لغت را، پس از قرائت بر ابوالفضل احمد بن محمد میدانی، حفظ کرد. از جمله‌ی تألیفات او: «المحیط»، در لغات قرآن؛ «ینابیع اللغة»؛ «تاج المصادر»، در لغت عرب؛ کتاب «المحیط بعلم القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۲۱ -۳۲۰ /۲)، دایرةالمعارف فارسی (۴۹۷/۱)، روضات الجنات (۲۷۰/۱)، سیر النبلاء (۲۰۸/۲۰)، کشف الظنون (۲۰۵۲ -۱۶۱۹، ۲۶۹)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد بن علی)، معجم الادباء (۵۱ -۴۹ /۴)، معجم المؤلفین (۴/۲)، الوافی بالوفیات (۲۱۵ -۲۱۴ /۷)، هدیة العارفین (۸۴/۱).

پوشنگی، ابوعبدالله حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث. وی منسوب به پوشنگ از نواحی هرات است. در «لسان المیزان» به استناد نجاشی او از شیوخ شیعه شمرده شده. نجاشی گوید که پوشنجی مضطرب‌المذهب بود، اما بر آنچه روایت کرده اعتماد است و ابوعبدالله بن المخمری از راویان اوست. در «ریاض‌العلماء» آمده است که شیخ مفید از او روایت کرده و او به نوبه‌ی خود از حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی روایت کرده است. از آثارش: کتاب «عمل‌السلطان» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۵۰/۵)، خاتمه مستدرک الوسائل (۲۴۱/۳)، الذریعه (۳۴۵/۱۵)، رجال النجاشی (۱۹۰/۱)، ریاض العلماء (۳۰ -۲۹ /۲)، لسان المیزان (۴۹۳/۲)، معجم رجال الحدیث (۱۹۴ -۱۹۳ /۵).

پوشنگی، ابوعبدالله محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۱ -۲۰۴ ق)، فقیه مالکی، محدث، لغوی و ادیب. از پیشگامان حدیث، در نیشابور، بود. برای کسب علم و دانش سفرها کرد، و ره‌آوردش تصنیف‌ها بود. او در لغت و کلام عرب پیشتاز بود. از یحیی بن عبدالله بن بکیر و روح بن صلاح و احمد بن حنبل و امیه بن بسطام و بسیاری دیگر حدیث شنید. محمد بن اسماعیل بخاری با اینکه از او مسن‌تر بود در «صحیح» خود از وی نقل حدیث کرده است. محمد بن اسحاق صاغانی (چغانی) و ابوحامد بن شرقی و ابن‌خزیمه و یحیی بن محمد عنبری و علی بن حمشاد و خلق

بسیاری از او حدیث روایت کرده‌اند. گفته‌اند که در محرم سال ۲۹۱ ق و یا در آخر ذیحجه ۲۹۰ ق درگذشت و ابن‌خزیمه بر او نماز گذاشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۴/۶)، تهذیب التهذیب (۱۰ –۸ /۹)، الجرح و التعدیل (ج ۳، ق ۱۸۷/۲)، سیرالنبلاء (۵۸۹ –۵۸۱ /۱۳)، الوافی بالوفیات (۳۴۲/۱).

تخشبی، ابوتراب عسکر

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۵ ق)، عارف و محدث. از مشایخ بزرگ خراسان و از طبقه اول صوفیان و از مشایخ سلسله طیفوریه بود که با بایزید بسطامی معاصر و با وی ملاقات داشت. با حاتم، اصم، ابوحاتم عطار و احمد بن حنبل هم صحبت و استاد ابوعبداللّه الجلاء و ابوعبید بسری بود و از نعیم بن حماد و محمد بن عبداللّه بن نمیو حدیث شنید و فتح بن شخرف و عبداللّه بن احمد بن حنبل از او روایت کرده‌اند. در بصره فوت کرد. ابونصر سراج در «اللمع» به کتابی از آثار او اشاره دارد و عبارتی نیز از آن نقل می‌کند، امّا امروزه چیزی از آن کتاب باقی نمانده است. اقوال وی به صورت پراکنده در آثار پیشینیان آمده است و کراماتی چند به او نسبت می‌دهند و ابیاتی در بیان نشانه‌های محبت نیز هم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶ –۲۵ /۵)، تاریخ بغداد (۳۱۷ –۳۱۵ /۱۲)، تاریخ گزیده (۶۴۱)، تذکرة الاولیاء (۲۹۸ –۲۹۴ /۱)، تذکره‌ی هزار مزار (۵۱ –۵۰)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۴۶)، حلیة الاولیاء (۵۱ –۴۵ /۱۰)، ریحانه (۴۵ /۷)، سیر النبلاء (۵۴۶، ۵۴۵ /۱۱)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۴۸ –۱۴۶)، طبقات الصوفیه هروی (۹۰)، طرائق الحقائق (۱۵۱ /۲)، کشف المحجوب (۱۵۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوتراب نخشبی و عسکر)، نفحات الانس (۴۹).

ترمذی، ابوعیسی محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۷۹ –۲۰۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. اهل بوغ ترمذ، بر کناره‌ی جیحون، بود. به دنبال حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد و از قتیبه بن سعید و اسحاق به راهویه و محمد بن عمرو بلخی و محمد بن حمید رازی و ابراهیم بن عبدالله هروی و سوید مروزی و صالح بن عبدالله ترمذی و محمد بن ابی‌معشر سندی و بسیاری دیگر حدیث شنید. علم حدیث را از بخاری آموخت و در بسیاری از مشایخ با وی مشارکت داشت. احمد بن اسماعیل سمرقندی و ابوحامد احمد مروزی و احمد بن علی حسنویه و احمد بن یوسف نسفی و اسد بن حمدویه نسفی و عبد بن محمد نسفی و علی بن عمر سمرقندی و ابوالعباس محمد بن احمد محبوب و هیثم بن کلیب شاشی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. ادریسی گوید که ابوعیسی در قدرت حافظه ضرب‌المثل بود و حاکم گوید که بعد از بخاری در خراسان از نظر علم و حفظ، خلف شایسته‌ای چون او نبود. در اواخر عمر نابینا شد و در قریه‌ی بوغ ترمذ

درگذشت. وی صاحب یکی از «صحاح» ششگانه است. از آثارش: «الجامع الصحیح» یا «جامع ترمذی»، در حدیث،: در دو مجلد؛ «الشمائل النبویه»، «التاریخ»؛ «العلل»، در حدیث؛ رساله‌ای در «خلاف و جدل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۳ / ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱۹۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۶۰ -۴۵۹ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۷۴ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۳۶ -۳۳۵ / ۹)، دایره‌المعارف فارسی (۶۳۳ / ۱)، روضات الجنات (۱۹۵ / ۸)، ریحانه (۳۳۲ / ۱)، سیر النبلاء (۲۷۷ -۲۷۰ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۵ -۱۷۴ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۸۲)، العبر (۴۰۲ / ۱، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۲۳)، الکامل (۷۵ / ۶)، کشف الظنون (۱۴۴۰، ۱۰۵۹، ۸۶۳، ۵۵۹)، الکنی و الالقاب (۱۱۹ -۱۱۸ / ۲)، لسان المیزان (۱۳۴ / ۹)، لغت‌نامه (ذیل/ ترمذی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۲۷۹)، معجم المؤلفین (۱۰۵ -۱۰۴/ ۱۱)، النجوم الزاهره (۹۴ -۹۳ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۹۶ -۲۹۴ / ۴)، وفیات الاعیان (۲۷۸ / ۴)، هدیه الاحباب (۱۱۲)، هدیه العارفین (۱۹ / ۲).

تفرشی، مصطفی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن الحسین الحسینی التفرشی شیخ حر عاملی در امل‌الامل گوید وی عالمی محقق و فاضلی ثقه است او را کتابی است در علم رجال موسوم به «نقد الرجال» روایت می‌کند از مولی عبداللّه شوشتری و از شیخ عبدالعالی عاملی محقق کرکی از پدر خود، خود شیخ عبدالعالی را در رجال خود نام برده است، ولی اشخاصی را که متأخر از شیخ طوسی بوده‌اند جز عده‌ای کمی را نام نبرده.

صاحب روضات الجنات می‌گوید: من تحقیق نکردم تا به حال روایت احدی از علماء را از او و گمان من اینست که صاحب عنوان از بنی‌اعمام سید فیض‌اللّه بن سید عبدالقاهر حسینی تفریشی (که ترجمه‌اش گذشت) فقیه متکلم رجالی است بلکه دور نیست که او نیز از جمله مشایخ صاحب عنوان در این فن و غیر آن باشد.

تقدم وی در این صناعت (علم رجال) از امور شایعه‌ایست که احدی انکار نکرده و همچنین کمال وثاقت و عدالت و نهایت ضبط و جلالت او و بس است در اثبات این مراتب اینکه تلمیذ و تربیت شده‌ی مولی عبداللّه شوشتری مقدس جلیل و نبیل معروف است.

نگارنده گوید: تا اینجا بود آنچه را که ما به دست آوردیم از محدثین و فقهاء و مجتهدین قم از روز مهاجرت اشعریین کوفه به آن تا زمان مرحوم میرزا قمی و اکنون می‌پردازیم به ذکر جناب میرزا و دانشمندانی که بعد از وی در قم بوده و یا مدفون در آن شده‌اند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تفریشی، فیض‌اللّه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن عبدالقاهر الحسینی التفریشی القمی از معاصرین اوائل دولت صفویه بود است شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الامل می‌فرماید: وی مردی فاضل و محدثی جلیل‌القدر بوده است دارای کتبی است که از جمله آنهاست شرح مختلف و کتابی در اصول دارد که دائی

پدرم شیخ علی بن محمود عاملی از مصنف آن مرا خبر داد و آنها را نزد وی خوانده بود در نجف و هم از او اجازه گرفته و تعریف می‌کرد فضل و علم و صلاح و عبادت او را و سید مصطفی تفریشی آتی‌الذکر در رجال خود از وی نام برده و گفته است سید ما که طاهر و کثیرالعلم و عظیم‌الحلم و متکلم و فقیه و ثقه و عین است مولدش در تفرش قم و تحصیلش در مشهد رضا بوده و امروز از ساکنین قبه جدش مشهد غریست و حسن الخلق و سهل الخلیقهٔ ولین العریکه است و تمام صفات صلحاء و علماء و اتقیاء در او جمع است او را کتبی است که از آن جمله حاشیه بر مختلف و شرح بر اثنی عشریه است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تمیمه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر ابوشجاع محمد بن ابراهیم استرآبادی و مادر ابوحاجب محمد بن اسماعیل بن محمد استرآبادی بود. تمیمه از ابوزرعه یمنی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

تمیمی نیشابوری، علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۳۳ ق)، محدث و فقیه شیعی. فقه و حدیث را از پدرش و پدرش از ابوعلی بن شیخ و ابوالوفاء عبدالجبار و دیگران آموخت. او به مقام عالی اجتهاد نایل آمد و در سلسله‌ی مشایخ حدیث شیعه حلقه‌ی واسطی شد. وی از سلسله‌های علمی مشهور بنی‌تمیمی در نیشابور است. خاندان و اجداد و پدرانش همگی از شیوخ علمای حدیث و فقهای عصر خویش بوده‌اند. از جمله آثار وی: «ذخیره الاخره» در ادعیه و اعمال، در چهار فصل، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاض العلماء (۲۳۶/۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴/۶)، معجم رجال الحدیث (۱۵۶/۱۲).

توتی

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان شاعر. به نوشته تذکرهٔالخواتین وی زنی زیباروی، شیرین زبان و لطیفه‌گو بود. همسرش مردی امردباز بود و با وی بی‌مهری می‌نمود. توتی با گفتن یک رباعی رکیک او را نادم و تائب کرد. تاریخ تولد، زندگی و وفات او معلوم نیست.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تذکرۀالخواتین، ۷۶.

ثعلبی، ابواسحاق، احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۷/۴۲۷/۴۲۶ ق)، قاری، مفسر، حافظ، مورخ، فقیه، ادیب و محدث. از اهالی نیشابور بود. وی از ابوطاهر بن خزیمه و ابوبکر بن مهران مقری و ابومحمد مخلدی و همطبقه‌ی آنان روایت کرده است. استادان بسیار دیده و احادیث بسیار شنیده است. ابوالحسن واحدی تفسیر را از او روایت کرده است. در علم قرآن او را یگانه‌ی زمان خود می‌دانستند. از آثار وی: «عرایس المجالس فی قصص الانبیاء»؛ «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» معروف به «تفسیر کبیر» یا «تفسیر ثعلبی»؛ «تاج العرایس»؛ «ربیع المذکرین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۶ -۲۰۵ /۱)، دایرەالمعارف فارسی (۷۱۳/۱)، الذریعه (۶۷ -۶۶ /۱۸، ۲۴۳ -۲۴۲ /۱۵)، روضات الجنات (۲۵۷ -۲۵۵ /۱)، ریحانه (۳۶۸ -۳۶۷ /۱)، سیرالنبلاء (۴۳۷ -۴۳۵ /۱۷)، کشف الظنون (۱۴۹۶، ۱۱۳۱)، الکنی و الالقاب (۱۳۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (۳۸ -۳۶ /۵)، الوافی بالوفیات (۳۰۸ -۳۰۷ /۷)، وفیات الاعیان (۸۰ -۷۹ /۱)، هدیه العارفین (۷۵/۱).

ثواب همدانی

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

وی دختر عبداللّه و شاعری ظریف و شوخ بود و در همدان می‌زیست.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۸۵ / ۱.

جاپلقی، علی‌اصغر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۳ -۱۲۳۱ ق)، فقیه، مدرس و محدث امامی. در روستای جاپلق به دنیا آمد و چون پدرش از دانشمندان بزرگ دینی حوزه‌ی علمی بروجرد بود، مقدمات علوم را در جاپلق آموخت، سپس به بروجرد رفت و در آن شهر فقه و اصول و حدیث و رجال و تفسیر و منطق و کلام و حکمت و درایه را نزد پدر و حجه‌الاسلام بروجردی و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و از پدر و برادرش اجازه‌ی روایت یافت. سید علی‌اصغر پس از چندی اقامت در بروجرد به شهر قم رفت و به تحقیق و تالیف و تدریس پرداخت و درین شهر

درگذشت و در جوار حضرت معصومه (ع) به خاک سپرده شد. از آثار وی: «حج استدلالی»؛ «جامع المقاصد» در اصول فقه استدلالی؛ «طبقات الرواه»، در دو جزء؛ «طرائف المقال»، در علم رجال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۴۲۲/۲)، الذریعه (۷۳/۵)، چهل سال تاریخ ایران (۷۷۳، ۲۱۸)،« المآثر و الاثار (۱۶۲).

جبله خراسانی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث. شیخ طوسی او را در شمار راویان حدیث و از اصحاب امام صادق (ع) یاد کرده و درباره‌اش گفته: «یحیی بن سالم از او حدیث روایت کرده است».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال الطوسی (۱۶۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵/۴).

جراذینی رازی، علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، متکلم، فقیه و محدث امامی. وی از مردم خراذین یا جراذین ری بود. از زندگی وی و روزگاری که در آن بوده، چیزی نمی‌دانیم. نجاشی (م ۴۵۰ ق)، با چهار واسطه از وی روایت می‌کند. بیشتر رجال‌نویسان شیعه وی را به غلو متهم و نکوهش کرده‌اند و احادیثی را که از وی روایت شده ضعیف دانسته‌اند. علامه حلی نام وی را خراذینی آورده و در دیگر کتب رجال تحت عنوان خرادینی نیز آمده. وی در ری مقیم بود و در همان جا درگذشت. از جمله آثار وی: «آداب و المروات»؛ «الرد علی سلمانیه» یا «سلیمانیه» که یکی از فرق غالی شیعه است. این کتاب که ردی بر غلات شیعه است غالی بودن وی را نفی می‌کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۰۱/۱۰، ۱۲/۱)، رجال ابن داود (قسم ۴۸۴ /۲)، رجال النجاشی (۷۹ -۷۸ /۲)، ریحانه (۱۲۳/۲ -۳۹۹/۱)، ری باستان (۳۳۱/۲)، الفهرست للطوسی (۲۲۳)، لغت‌نامه (ذیل/ جراذینی)، معجم رجال الحدیث (۶۸/۱۲).

جرجانی، اسماعیل، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۷۱ -۲۷۷ ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. یگانه زمان خود و شیخ شافعیان جرجان بود. از دوازده سالگی به دنبال حدیث رفت. از ابراهیم حلوانی و یوسف بن یعقوب قاضی، صاحب «سنن»، و ابن خزیمه و احمد بن محمد بن مسروق و محمد بن یحیی مروزی و

جعفر فریابی و عمران سختیانی و سراج و بَغَوی و همطبقه آنان در خراسان و حجاز و عراق و دیگر نقاط حدیث شنید. حاکم و ابوبکر بَرقانی و حسین باشانی و ابوسعید نقاش و ابوالحسن طبری و ابوبکر جَرجَرائی و دیگران از وی حدیث شنیدند. از اسماعیلی تصانیفی به جا مانده که نشانگر تبحر او در فقه و حدیث است. در جرجان درگذشت. از آثار وی: «الصحیح»، منطبق با اصول بخاری، در چهار مجلد؛ «معجم الشیوخ»؛ «مسند عمر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۸۳/۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۹۲ -۴۸۹ / ۳۸۰ -۳۵۱)، سیر النبلاء (۲۹۶ -۲۹۲/ ۱۶)، الکامل (۱۱۱/۷)، کشف الظنون (۱۷۳۵)، معجم المؤلفین (۱۳۵/۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۳/۶)، هدیهٔ العارفین (۶۶/۱).

جرجانی، جمال‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۹ ق)، دانشمند، فقیه، متکلم، ادیب و محدث امامی. وی در استرآباد به دنیا آمد و مقدمات علوم را در این شهر فراگرفت، سپس به هرات رفت و نزد ملاحسن حسابی به تحصیل علوم دینی پرداخت و شرح «اللوامع» و کتابهای دیگری را در محضر درس او فراگرفت. وی چندی به وزارت رسید، گویا با امیر غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی مجادله و درگیری داشت، گویند وی با محقق کرکی مجالست و موانست داشت و از محقق کرکی «شرح قوشچی» را آموخت. از جمله آثار وی، شرح «تهذیب الاصول» علامه می‌باشد که در ۹۲۹ ق از تالیف آن فراغت یافت. این شرح در میان اصولیان شیعه بسیار معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۶۶/۱۳)، روضات الجنات (۲۱۱/۲)، فوائد الرضویه (۸۴).

جرجانی، شریف‌الدین، علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۱۶ -۷۴۰ ق)، شاعر، متکلم، حکیم و محدث حنفی. در قریه‌ی طاعون استرآباد تولد یافت. در همان جا به کسب علوم پرداخت و برای تکمیل تحصیلات به شیراز رفت و در آنجا نزد قطب‌الدین رازی و محقق دوانی بود و از استادش قطب‌الدین روایت کرد. پسرش و جلال‌الدین محمد بن عبدالعزیز الشافعی و شیخ منصور بن حسن کازرونی نیز از او روایت کرده‌اند. قاضی نورالله به گواهی شاگردان جرجانی، سید محمد نوربخش و شیخ محمد بن ابی‌جمهور احسایی، او را شیعه می‌داند. شاه شجاع در سال ۷۷۹ ق او را به شیراز برد و در مدرسه‌ی دارالشفاء به تدریس گماشت. جرجانی بعد از فتح شیراز به دست تیمور گورکانی به سمرقند فرستاده شد و در این شهر با سعدالدین تفتازانی محاورات و مباحثاتی داشت. بعد از مرگ تیمور به شیراز آمد و در همان جا درگذشت. از جمله آثار وی: «الاصول المنطقیه»؛ «المترجمان فی لغات القرآن»؛ «حاشیه بر شرح مطالع»؛ «حاشیه‌ی شرح حکمه العین»؛ «حاشیه آداب البحث»؛ «رساله‌ی القدر»؛ «حاشیه شرح شمسیه»؛ «حاشیه مشکاه المصابیح»؛ «رساله در تقسیم علوم»؛ «رساله در وجود»؛ «شرح التذکره النسیریه»؛ «تعریفات».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۰ –۱۵۹ /۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۲ ،۹۱ ،۸۸ /۴ ،۲۹۲ –۲۹۱ /۳)، تاریخ نظم و نثر (۱۹۱ –۱۹۰)، حبیب السیر (۵۴۷ –۵۴۶ /۲)، رشحات عین الحیات (۱۹۰ –۱۸۶ /۱)، روضات الجنات (۲۹۴ –۲۸۷ /۵)، دایره المعارف فارسی (۷۳۴/۱)، الذریعه (۱۸۵ ،۱۳۷ ،۱۳۶ ،۱۳۳ ،۱۲۸ ،۱۲۵ ،۷۶ ،۷۵ ،۷۳ ،۷۲ ،۷۰ /۶ ،۴۲/۱۵ ،۷۳/۲۳ ،۲۲۲/۲۴ ،۳۲۴ ،۳۰۸ /۱۹ ،۲۰۵/۵ ، ۳۸۴/۲۲ ،۵۶/۲۵ ،۴۹/۱۷)، ریحانه (۲۱۷ –۲۱۳ /۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۰/۹)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۲ –۱۶۱)، کشف الظنون (۲۲۹)، الکنی والالقاب (۳۶۰ –۳۵۸ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جرجانی)، مجالس المومنین (۲۲۰ –۲۱۷ /۲)، معجم المولفین (۲۱۶/۷)، هدیه الاحباب (۱۶۱)، هدیه العارفین (۷۲۹ –۷۲۸ /۱).

جزایری شوشتری، عبدالصمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۷ –۱۲۴۳ ق)، فقیه اصولی و محدث. از نوادگان سید نعمت‌اللّه جزایری بود. در شوشتر به دنیا آمد. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت، سپس به عراق رفت و در نجف به مجلس درس شیخ انصاری و میرزای شیرازی پیوست. از بزرگانی چون میرزا حبیب‌اللّه رشتی و حاج شیخ جعفر شوشتری و حاج ملاعلی میرزا خلیلی اجازه گرفت. پس از چندی به شوشتر بازگشت و عهده‌دار مرجعیت امور مذهبی مردم شد. وی در نجف به خاک سپرده شد. شوشتری در اغلب زمینه‌های علوم اسلامی کتابهایی نوشته است. از جمله آثار وی: «الاجازات»؛ نظم «کافیه‌ی» ابن حاجب، در نحو؛ «التحفة النظامیة»؛ تعلیقه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «فصل الخطاب»، در تفسیر آیه «ان اللّه اشتری...»؛ حاشیه‌ی «الروضة البهیة» در شرح «اللمعة الدمشقیة»؛ «شرح نتیجة الأنظار»، منظومه عبدالرحیم شوشتری؛ «المحاکمات» میان صاحب «قوانین» و صاحب «فصول»؛ «نقد البیان و بناء التبیان»؛ «رسالة المنطق».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷/۸)، الذریعه (۲۷۴ –۲۷۳ /۲۴ ،۱۳۳/۲۰ ،۲۲۹ –۲۲۸ /۱۶ ،۹۹/۱۴ ،۹۵/۶ ،۴۷۸/۳ ،۲۱۷ ،۱۶۴ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۳۳ –۱۱۳۲ /۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۰۸ –۴۰۷ /۵)، مکارم الآثار (۱۲۰۶ –۱۲۰۵ /۴).

جزایری شوشتری، عبداللّه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۷۳ ق)، ادیب، محدث، مورخ و فقیه شیعی. یکسر مذهب اخباری داشت و منکر طریقه‌ی اجتهاد بود. وی از مشایخ اجازه‌ی روایت سید نصراللّه مدرس بود و خودش نیز از پدرش و سید امیر محمدحسین خاتون آبادی روایت می‌کرد. از آثار وی: «الاجازة الکبیرة»؛ «اجوبة مسائل السید علی نهاوندی»؛ «الانوار الجلیة»؛ «التذکرة فی التاریخ تستر»؛ «تاریخ شوشتر»؛ «حاشیه ریاض السالکین»؛ «حاشیه نقد الرجال»؛ «شرح مفاتیح الحکام»، ملا محسن فیض؛ «شرح نخبه‌ی» فیض؛ «الذخیرة الباقیة»؛ «الحاشیة علی اربعین البهایی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۷/۸)، الذریعه (۳۸۲ –۳۸۱ /۲۱ ،۲۵۴/۲۰ ،۱۰۲/۱۴ ،۱۵/۱۰ ،۸۴۲ ،۶۹۴ /۹ ،۲۵ ،۱۳/۶ ،۸۹/۴ ،۲۴۵ –

۲۴۳ /۳، ۴۲۴ -۴۲۳ /۲)، روضات الجنات (۳۷۲، ۲۵۳ -۲۴۹ /۴)، ریحانه (۱۱۵/۳)، فرهنگ سخنوران (۷۱۶ -۷۱۵)، فوائد الرضویه (۲۵۷ -۲۵۶)، الکنی والالقاب (۳۳۲/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جزایری)، معجم المؤلفین (۱۶۰/۶).

جزایری شیرازی، محمد مؤمن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۳۰ -۱۰۷۴ ق)، عالم، محقق، متکلم، محدث، فقیه و شاعر امامی. وی در شیراز به دنیا آمد و در آن شهر به کسب علم و تحصیل معارف پرداخت، سپس به دیگر شهرها سفر کرد و از محضر بزرگانی چون مولی شاه محمد شیرازی و مولی مسیح‌الزمان فسوی و حکیم محمدهادی بهره گرفت و از علامه مجلسی و شیخ حر عاملی و امثال آنها به دریافت اجازه نایل شد. سید عبدالحیّ در «نزهۀ الخواطر» استادان وی را در هر رشته به تفصیل آورده است. محمدمحسن شیرازی از شاگردان او است. تألیفات و آثار وی بالغ بر سی و نه کتاب و رساله است که برخی از آنها به چاپ رسیده. از جمله: «مجالس الاخبار و مجالس الاخیار» در هفت جلد؛ «خزانۀ الخیال المشحونۀ من طرق المعانی والالفاظ الموزونۀ بامثال اللال»، در سه مجلد؛ «طیف الخیال فی مناظره بین العلم والمال»، و شرح آن «تعبیر طیف الخیال»؛ «تمیمه لفوائد»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۵/۱۰)، ایضاح المکنون (۵۳۶، ۴۲۹ /۲، ۴۲۸، ۳۴۷ -۳۲۲ /۱)، الذریعه (۳۵۸ -۳۵۷ /۱۹، ۱۹۶/۱۵، ۱۵۶/۷، ۴۳۵، ۲۱۰ -۲۰۸ /۴)، فوائد الرضویه (۶۰۰ -۵۹۹)، معجم المؤلفین (۶۹/۱۲)، هدیه العارفین (۳۱۰/۲).

جزائری، نعمت‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(قس. نعمۀاللّه): جزائری. سید نعمت‌اللّه بن عبداللّه جزائری شوشتری (ف. ۱۱۱۲ ه.ق)، از اکابر متأخرین علمای امامیه که در فقه و حدیث و تفسیر و ادب و علوم عربی متبحر و استاد بود. وی از شاگردان علامه‌ی مجلسی و ملامحسن فیض کاشانی است و از تألیفات او: انس‌الوحید، حاشیه‌ی استبصار، حاشیه‌ی شرح جامی، شرح روضه کافی، شرح کبیر، نورالانوار و هدیۀالمؤمنین است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

جزری، سلمی

قرن:۹

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ثلث اول قرن نهم هجری، از زنان دانشمند و محدث. وی دختر شمس‌الدین محمد ابن الجزری، (۸۳۴ / ۸۳۳ ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سنت، و خواهر فاطمه جزری و عایشه جزری بود. این بانو در هوش و استعداد و حافظه کم‌نظیر بود.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۵۵ / ۲ تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۱ / ۱؛ ریحانهٔالادب، ۴۱۰ -۴۰۸ / ۱.

جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۳۴/۸۳۳ ق)، محدث، متکلم شافعی، قاری و مورخ. معروف به ابن جزری. در دمشق به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. وی در زهد و تقوی معروف بود و در سیزده سالگی قرآن را حفظ کرد و بعد از آن اوقات خود را صرف تحصیل حدیث کرد. جزری در نوزده سالگی به قاهره رفت و در سیزده قسم قرائت، مهارتی به دست آورد. از ابوالفدا و ضیاءالدین و شیخ‌السلام بلقینی اجازه‌ی فتوی گرفت. او در دوره‌ی تیموری به سمرقند دعوت شد و تا زمان امیرتیمور در ماوراءالنهر ماند و بعد از مرگ وی به دارالسلطنه هرات شتافت و در آخر عمر به شیراز رفت و متصدی قضاوت شیراز شد و همان جا درگذشت. برخی از آثار وی: «المقدمه الجزریه»، در تجوید؛ «التمهید فی علم التجوید»؛ «النشر فی القرآت العشر»؛ «غایه النهایه فی طبقات القراء»؛ «اسنی المطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب»؛ «الهدایه فی علم الروایه»؛ «المصعد الاحمد فی ختم مسند الامام احمد»، در حدیث؛ «التاریخ»؛ «عقداللألی فی الاحادیث المسلسلهٔ العوالی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۵ -۲۷۴ /۷)، ایضاح المکنون (۷۲۳، ۵۴۴، ۴۸۱، ۴۴۷، ۲۲۷، ۱۱۰ /۲، ۵۳۹، ۳۱۵، ۱۶۸، ۱۵۱، ۸۱، ۲۶، ۸/۱)، حبیب السیر (۵۴۸/۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۷۶ -۴۷۵ /۳)، دایرهٔالمعارف الاسلامیه (۱۲۰ -۱۱۸ /۱)، روضات الجنات (۱۰۷ -۱۰۶ /۸)، ریحانه (۴۱۰ -۴۰۸ /۱)، کشف الظنون (۲۰۴۲، ۲۰۲۸، ۱۹۵۲، ۱۸۵۹، ۱۸۰۳، ۱۷۹۹، ۱۶۹۹، ۱۴۹۷، ۱۳۲۳، ۱۱۵۰، ۱۱۳۲، ۱۱۱۸، ۱۱۰۵، ۷۴۳، ۶۶۹، ۶۲۱، ۵۲۰، ۴۸۴، ۴۲۱، ۳۸۹، ۲۹۵، ۲۹۰، ۲۷۷، ۲۱۱، ۲۰۰، ۱۵۲، ۱۵۰، ۱۲۸، ۱۱۴، ۵۳)، الکنی و الالقاب (۱۴۶/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جزری)، معجم الموفین (۲۹۲ -۲۹۱ /۱۱)، هدیه الاحباب (۱۱۹)، هدیه العارفین (۱۸۸ -۱۸۷ /۲).

جزری، عایشه

قرن:۹

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز اواسط قرن نهم هجری، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابن الجزری، شمس‌الدین محمد (۸۳۴ / ۸۳۳) محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر بود و مردان را از پشت پرده درس می‌داد. خواهرانش فاطمه جزری و سلمی خاتون جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۴ / ۱؛ خیرات حسان، ۱۶۸ / ۳.

جزری، فاطمه

قرن:۹

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نیمه دوم قرن نهم هجری، از زنـان محـدث. وی دختر ابن الجزری (۸۳۴ -۸۳۳ ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سـنت بود. او قرآن مجیـد را از حفـظ داشت و طلاب مرد و زن را درس می‌داده است. خواهرانش سـلمی خاتون جزری و عایشه جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۴ / ۱؛ خیرات حسان ۱۸ / ۲.

جعفری، ابوالقاسم زید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س شـشم ق)، محـدث و متکلم امامی. معروف به جعفری. پس از تکمیل مقدمات و فنون ادب نزد افاضل علمای خاندان خود، فقه و حدیث را از حوزه‌ی درس امام شمس‌الاسـلام ابومحمد حسن ابن بابویه معروف به حسـکا، جدّ شـیخ منتجب‌الدین، فراگرفت و به مقام علمی نائل شـد. سـپس به تألیف و تـدریس پرداخت و کرسـی فتوی را به دست گرفت و جمعی از علمای امامیه در حوزه‌ی او تربیت یافتنـد. از جمله آثار وی: «الـدعوات عن زین‌العابدین (ع)» که این کتاب غیر از ادعیه‌ی «صـحیفه‌ی سـجادیه» است؛ «المغازی والسیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۹۱ /۲۱، ۲۰۲/۸)، فهرست منتجب الدین (۸۰)، معجم رجال الحدیث (۳۳۵/۷).

جمال‌الدین ابوالحجاج یوسف

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۲ ق)، محدث و عالم دینی. وی معاصـر با امیر شـیخ حسن چوپانی بود. شیخ جزری در وصف او نوشته: «که بعد از او، مثل او دانشمندی دیده نشده است». از آثار وی کتابی است به نام: «تهذیب الکمال»، در اسماء رجال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حبیب السیر (۲۳۲ -۲۳۱ /۳)، کشف الظنون (۱۵۰۹)، هدیهٔ العارفین (۵۵۷ -۵۵۶ /۲).

جمعه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبید و از اهالی نیشابور بود. و ابوحامد اسفراینی او را می‌ستود و گرامی می‌داشت. به بغداد سفر کرد و در آنجا از ابوعمرو بن حمران و ابواحمد حافظ و عبداللّه بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بشر بن محمد یاسین و ابوبکر طرازی حدیث روایت کرد. ابومحمد خلال و عبدالعزیز بن علی ازجی و ابوالحسین محمد بن محمد شروطی از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء ۱ / ۲۰۵.

جنید بغدادی، ابوالقاسم جنید

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۹۸ /۲۹۷ –۲۲۰ ق)، محدث و صوفی. معروف به سید الطایفه، طاووس العلماء و سلطان المحققین. شهرت قواریری و خزازی وی به جهت اشتغال او به خزفروشی و آبگینه‌فروشی بود. اصل وی از نهاوند و منشاء و مولدش بغداد بود، در همین هر زندگی کرد و در همان جا بدرود حیات گفت و در قبرستان شونیزیه بغداد دفن شد. جنید خواهرزاده سری سقطی بود و در فقه بر مذهب ثوری بود و از معاصران و مصاحبان شبلی، حارث محاسبی و محمد بن علی قصاب بود. او همچنین از مشایخ تازی تصوف علی الاطلاق است. اگر بخواهیم در قرن سوم دو سه نمونه برای تصوف انتخاب کنیم، جنید در صدر آنها قرار می‌گیرد. جنید در میان مشایخ وقت این مزیت را داشت که علم را با حال جمع می‌کرد، چنانکه اگر کسی علم او را می‌دید آنرا بر حال وی ترجیح می‌داد و اگر حالش را می‌دید آنرا بر علمش رجحان می‌نهاد. از جمله آثار وی: «امثال القران المحبة»؛ «المقصد الی اللّه تعالی»؛ «معانی الهمم فی الفتاوی الصوفیه»؛ «السرّ فی انفاس الصوفیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۳۸ –۱۳۷ /۲)، تاریخ بغداد (۲۴۹ –۲۴۱ /۷)، تاریخ گزیده (۶۴۶)، تاریخ نظم و نثر (۷۵۳، ۶۳۰)، تذکرهٔ الاولیاء (۳۶ –۳۵ /۲)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۵۱)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۹۳)، جستجو در تصوف (۱۲۱ –۱۱۴)، حلیهٔ الاولیاء (۲۸۷ –۲۵۵ /۱۰)، دائرهٔالمعارف الاسلامیه (۱۵۱/۷)، دائرهٔالمعارف البستانی (۵۷۶/۶)، دایرهٔالمعارف فارسی (۷۶۷/۱)، روضات الجنات (۲۴۸ –۲۴۲ /۲)، ریحانه (۴۳۴ –۴۳۲ /۱)، سیرالنبلاء (۷۰ –۶۶ /۱۴)، صفهٔ الصفوهٔ (۱۶/۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۶۳ – ۱۵۵)، طبقات الصوفیه هروی (۲۰۲ –۱۹۵)، الفهرست لابن الندیم (۳۴۸)، الکامل (۱۳۸/۶)، کشف الظنون (۱۸۰۶، ۱۷۲۷)، کشف المحجوب (۱۶۱)، لغت‌نامه (ذیل/ جنید)، معجم المؤلفین (۱۶۲/۳)، نفحات الانس (۷۹ –۸۲)، وفیات الاعیان (۳۷۵ –۳۷۳ /۱)، هدیهٔ العارفین (۲۵۸/۱).

جوادی آملی، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد فرزانه و حکیم متأله، حضرت آیت‌اللَّه جوادی آملی در سال ۱۳۱۲ (ه.ش) در خانواده‌ای روحانی در شهرستان آمل متولد شدند. پدر ایشان از علما، وعاظ و زهاد مشهور آمل بودند. پس از گذران تحصیلات دوران ابتدایی در سال ۱۳۲۴ (ه.ش) شوق پدر و فرزند به دروس دینی موجب شد تا ایشان در حوزه‌ی علمیه آمل مشغول تحصیل شوند. وی در مدت پنج سال نزد اساتید مبرز و متقی که بعضاً شاگرد مرحوم آخوند خراسانی بودند تا حدی سطوح عالیه‌ی مقدمات، فقه، اصول و حدیث را فراگرفتند. سپس در سال ۱۳۳۰ (ه.ش) از آمل به تهران هجرت نموده و با راهنمایی پدر بزرگوارشان به حضور آیت‌اللَّه شیخ محمدتقی آملی (ره) که از اعاظم عصر بود، رسیدند و از آن طریق به مدرسی مروی راهنمایی گردیدند و سطوح عالیه و معقول را در آن محضر شریف فراگرفتند. این سیر علمی تا سال ۱۳۳۵ (ه.ش) ادامه یافت و در آن دوره، کتابهای منظومه، اشارات و بعضی از اسفار را نزد اساتید مبرزی همچون آیت‌اللَّه شعرانی (ره) و آیت‌اللَّه الهی قمشه‌ای (ره) فراگرفتند و نیز مقداری از خارج فقه و اصول را نزد استاد والامقام، آیت‌اللَّه شیخ محمدتقی آملی (ره) تلمذ کردند و در سال ۱۳۳۵ (ه.ش) به دلیل جامعیت حوزه‌ی علمیه قم، وارد قم، شهر کریمه‌ی اهل‌بیت، حضرت معصومه (سلام‌اللَّه‌علیها) شدند و در آنجا از محضر آیت‌اللَّه العظمی السید محمدحسین البروجردی بهره بردند و نیز از درس فقه فقیه نامدار، آیت‌اللَّه محقق داماد (ره) به مدت سیزده سال، و از محضر استاد، امام خمینی (ره) یک دوره‌ی اصول به مدت هفت سال را درک کردند. همچنین ایشان به حضور استاد مسلم، علامه طباطبایی (ره) رسیدند و مباحث تکمیلی اسفار، خارج حکمت متعالیه عرفان اسلامی و مباحث عالیه‌ی تفسیر حدیث و قرآن را در جلسات خصوصی از محضر آن استاد گرانقدر فراگرفتند. ایشان از اوان حضور در تهران و نیز پس از هجرت به قم و تاکنون که حدود چهل سال می‌باشد، انواع دروس معقول و منقول را تدریس کرده‌اند؛ به گونه‌ای که اکنون از بزرگترین رهبران فکری جهان اسلام، در ابعاد مختلف اسلامی به شمار می‌آیند و شاگردان فراوانی در علوم مختلف اسلامی برای عالم اسلام تربیت نموده‌اند.

از توفیقات الهی ایشان، مداومت با معارف الهی خصوصاً قرآن مجید است که انواع حقایق دینی را از طریق تفسیر قرآن در جهان اسلام منتشر کرده‌اند.

آیت الله جوادی آملی و وقف :

واقف بزرگوار، حکیم متأله و اندیشمند گرانقدر استاد آیت‌اللّه جوادی آملی است که نامشان ما را از هرگونه تعریف و توصیفی در ابعاد شخصیتی ایشان بی‌نیاز می‌کند و چهره معنوی و علمی ایشان در قلمرو فرهنگ و معارف اسلامی درخشان‌تر از آن است که این قلم را توان تصویر باشد. دیدگاهها، مقاصد و منویات واقف محترم که در قالب عبارات بلیغ و مشرب عمیق عرفانی در وقف‌نامه مطرح شده است قابل توجه و تعمق است. بویژه توجه دادن خواننده گرامی به این نکته مفید و لازم به نظر می‌رسد که در این وقف‌نامه یکبار دیگر آیین و سنت نیکوی وقف‌نامه‌نویسی که به عنوان یک سند فقهی، حقوقی و تاریخی همواره در گذشته مورد توجه واقع می‌شده است مدّنظر قرار گرفته و علاوه بر آن به ظرایف وقف و اهمیت آن در شریعت نبوی (ص) و نیات واقف و خصوصیات عین موقوفه و تکلیف آینده و سایر موارد فقهی و حقوقی آن به سبکی آموزنده اشاره شده است؛ اموری که متأسفانه در وقف‌نامه‌های جدید یا متروک مانده و یا به صورت ناقص بدان پرداخته می‌شود. در هر صورت اصل وقف‌نامه خود مشکی است عطرافشان و از بیان عطار بی‌نیاز. سردبیر وقف نامه حضرت آیت الله جوادی آملی بسم اللّه الرّحمن الرّحیم و ایّاه نستعین الحمدللّه الّذی یأخذ الصدقات و یُربیها و صَلّیﷲعلی رسولهِ الّذی یُطهّر نفوسَ المتصدّقین و یُزَکّیها بها، و علی اهل بیته الذین استَنّوا بسنته (ص) فیها، واللعن علی اعدائهم الّذین نَبَذوُها وراء ظهورها. بعد از ثنا و تحیّت چنین گوید، عبد محض خدایی که حق مطلق و هستی صرف است: هیچ موجود امکانی مالک چیزی نبوده. ذاتا، وصفا و فعلاً بلکه اثرا، فانی در ذات، صفت، فعل و اثرخداوند می‌باشد، اسناد هر گونه هستی به غیر خداوند مجاز است؛ و اگر اسناد شأنی از شؤون هستی به غیر خدا صحیحا بررسی شود، سبک مجاز از مجاز می‌باشد؛ زیرا وقتی اسناد اصل هستی به غیر خدا، مجاز بود، اسناد شأنی از شؤون آن به غیر خدا، مجاز مضاعف خواهد بود.

این مطلب عمیق توحیدی، در دنیا برای موحّدان راستین، چونان رسول گرامی (ص) حلّ شد، قل لااملک لنفسی نفعا ولا ضرّا،... لیس لک من الامر شیءٌ...، و برای دیگران در معاد، روشن می‌گردد، یوم لاتملک نفس لنفسٍ شیئا. زیرا، قیامت، ظرف ظهور چنین حقیقت توحیدی است، نه وعائی برای حدوث آن. البته، در دنیا برای حفظ نظام انسانی، بسیاری از امور، به غیر خدا اسناد مالکانه داده می‌شود، و بر همین اساس، اشخاصی مالک، و اشیائی مملوک، و عقود و ایقاعاتی، ممضی، و عهودی ایفاء می‌گردد. انسان مؤمن که به خداوند هستی ایمان آورد و با او بیعت نمود، یعنی جان، مال و همه شؤون مجازی خود را به خداوند بیع کرد، بعد از آن هرگونه تصرّفی را در ذات، وصف، فعل و اثر خود، مسبوق به اذن خدا قرار داده و تصرّف در شأنی از شؤون هستی خویش را بدون اذن او غاصبانه می‌داند، و از خود چیزی ندارد، تا آن را مورد معامله قرار دهد، و اگر چنین کرد، حتما به عنوان امتثال فرمان مالک حقیقی خواهد بود. لذا اینجانب عبداللّه واعظ جوادی معروف به جوادی آملی، نه به عنوان مالک و ولیّ، و نه به عنوان خلیفه مالک یا وکیل و نائب او، بلکه به عنوان عبد آبق که به مولای شفیق و رفیق خود برگشت، درباره خانه ملکی و متصرّفی شهر قم، عهد و قراری با مولای غیب و شهودم بستم که ذیلاً بعد از فصول دهگانه، مشروح می‌شود. ۱ـ مهم‌ترین هدف بعثت، تزکیه نفوس و تعلیم کتاب آسمانی و حکمت است، نمونه‌های وافری از هر دو رشته علمی و عملی در قرآن مجید بیان شد، یکی از بارزترین مصداق تزکیه همانا تأدیه صدقه می‌باشد، و کاملترین مصداق صدقه، وقف است که اصل آن ثابت و فرع آن با دوام اصل مزبور، جاری خواهد بود، و هیچ صدقه‌ای چون وقف، چنین مزیّت جاودانه را واجد نیست. اطلاق صدقه بر وقف، حبس، سکنی، عمری، رقبی، و نیز بر زکات مال و زکات فطر و نظائر آن برای آن است که امور مزبور، نشانه صداقت ایمان و صدق متصدّق و واقف می‌باشد. ۲ـ فضیلت صدقه که وقف مصداق بارز آن است، در این است که خداوند شخصا او را می‌پذیرد، و دریافت می‌نماید چنانکه فرمود: اَلَم یَعلَموُا اَنّ اللّه هُوَ یَقبَلُ التَّوبَةَ عَن عِبادِهِ وَ یَأخُذُ الصَّدَقاتِ، بنابراین دریافت رسول اکرم (ص)، مَظهر اَخذ خدا خواهد بود، و جمع بین آیه مزبور و آیه خُذ مِن اَموالِهِم صَدَقةً تُطهّرهُم وَ تُزکّیهِم بها، آن خواهد شد که، و ما اَخَذتَ اذ اَخَذتَ، ولکنّ اللّه اَخَذَ. ۳ـ چون صدقه که، وقف، فرد کامل آن می‌باشد، مُطَهّر نَفس از اوساخ، و مُزَکّی روح از ادناس و اقذار است، امید آن خواهد بود که چنین روح طاهر از دَرَن و رَین، توانای ادراک صحیح وحی الهی باشد، زیرا، سروش غیب را جز طاهران طائر باغ ملکوت و طائران طاهر از دَنَس مُلک، مسّ نمی‌کنند،... لایمسّه الا المطهّرون. ۴ـ از آن‌جهت که صدقه و وقف، که مصداق بارز آن است، بسیار ظریف و شفّاف می‌باشد، با اندک غبار گردِ منّت و اذیّت، غبارین و متوسخ شده، و شایسته صعود به بارگاهی که جز، کلم طیّب، چیزی به اوج عروج آن بار نمی‌یابد، الیه یصعد الکلم الطیّب، نخواهد بود، لذا ندای قرآن مجید چنین است: یا ایّها الّذین آمنوا لاتبطلوا صَدَقاتِکم بالمنّ و الاَذَی. ۵ـ چون صدقه جاری همانند سنّت ساری از آثار سودمند می‌باشد، و تا برقرار است، روح صاحب آن در دارالقرار قریرالعین خواهد بود، و خداوند، قادم را چون غابر می‌نگارد، نَکتُبُ ماقَدَّموا و آثارَهم، و جزء اَعمال برّ متوفی محسوب می‌گردد، اجر جزیل آن در قرآن و سنّت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام کاملاً بیان شد،... والمتصدّقین والمتصدّقات... اَعَدّ اللّه لَهُم مَغفِرَةً وَ اَجرا عَظیما... یُضاعَف لَهُم و لَهُم اَجرُ کَریم ـ لیس یتبع الرجل بعد موته من الاجر، الاّ ثلاث خصال: صدقةُ اجراها فی حیاته، فهی تجری بعد موته، و سنّةُ هدی سنَّها، فهی یعمل بها بعد موته، او ولد صالح یدعو له ـ و چون معیار در ثواب، همان اثر صالح است، ذکر امور سه‌گانه در این حدیث یا امور شش‌گانه در حدیث دیگر، از باب تمثیل است، نه تعیین، لذا علم صائب، فرزند صالح، سنّت صحیح، وقف جاری، سیرت ساری و مانند آن مایه روح و ریحانِ روح رائح الی اللّه خواهد بود. ۶ـ چون اثر نافع صدقه که وقف مصداق روشن آن می‌باشد، همانند دیگر واقعیت‌های دینی، هنگام احتضار ظاهر می‌شود، محرومان از چنین فیض فوزآوری، درخواست ارتجاع به دنیا را بجای تسریع رجوع الی اللّه، و رجعت به وطن اصلی، مطرح می‌کنند، و به شیوه نکوهیده اَتَستَبدِلوُن الَّذی هُوَ اَدنی بِالَّذی هُوَ خَیرُ، انّا للّهِ وَ انّا اِلَیهِ راجِعوُنَ را، به، رَبِّ ارجِعوُنِ...، مبدّل ساخته، و تمنّی کاذب را به جای رجای صادق، در سقیفه خیال و قیاس و گمان و وهم نشانده، آنگاه چنین می‌گویند:... فَاَصَّدَّقَ وَ اَکُن مِنَ

الصّيِ الِحينَ ـ و به منظور پرهیز از چنین استبدال ناپسند، صاحب ولایت کبری، حضرت علی بن ابی‌طالب امیرالمؤمنین، علیه افضل صلوات المصلّین فرمود: الصَّدقةُ والحبسُ ذخیرتان فدعوهما لیومهما. ۷ـ از آن جهت که اهل بیت طهارت و عصمت صلوات‌اللّه علیهم اجمعین، قرآن ناطق‌اند، و در تمام حسنات، امامت امّت را به عهده دارند، و قبل از دیگران به وحی الهی مؤمن و به حِکَم آن معتقد، و به احکام آن عامل‌اند، لذا رسول گرامی (ص) و اهل بیت معصوم (ع) آن حضرت (ص) اقدام به وقف کرده‌اند، درباره پیامبر گرامی (ص) چنین آمده است: تصدّق رسول‌اللّه (ص) باموالِ جَعَلَها وقفا، وَ کانَ یُنفِق مِنها عَلی اَضیافِهِ، وَ اَوقَفَها عَلی فاطِمةَ عَلیهَاالسلام... ـ و درباره حضرت امیرالمؤمنین، علیه‌السلام، آمده است: کان عبدا للّه، قد اَوجَبَ اللّه‌له الجنهٔ، عمد الی ماله فَجَعَله صدقةً مبتولةً تجری بعده للفقراء و قال: اللّهم انما جعلت هذا لتَصرِفَ النارَ عن وجهی و لتصرفَ وجهی عن النار، و حضرت صدّیقه کبری، فاطمه زهرا صلوات‌اللّه علیها، اموالی را وقف فرموده و تولیت آن را به حضرت امیرالمؤمنین (ع)، آنگاه به امام مجتبی حسن بن علی علیهماالسلام، سپس به سیّد شهدا حضرت حسین بن علی علیهماالسلام، روحی لمضجعه الشریف الفداء و بعد از آن حضرت به فرزند بزرگ‌تر که علوی و فاطمی باشد، نه علوی محض، سپرد، و همچنین از سائر معصومین علیهم‌السلام رسیده است که مال خود را به عنوان وقف، صدقه جاری قرار داده‌اند، حتی درباره حضرت سید شهدا (ع) رسیده است که نواحی قبر شریف خود را از اهل نینوی و غاضریّه به شصت هزار درهم ابتیاع فرمود، و آن را بر ایشان تصدق نمود. ۸ ـ چون اصحاب متعهد اهل بیت طهارت و عصمت، هماره، به آن ذوات مقدّس اتّساء داشته‌اند، لذا هر صحابی متمکن، اقدام به وقف می‌نمود، چه اینکه از جابر روایت شده لم یکن من الصحابهٔ ذو مقدرةٍ الاّ وقف وقفا. ۹ ـ همان‌طوری که وقف، فضیلت فراوان دارد، هدم آن به فروختن، هبه کردن، ارث بردن و مانند آن، رذیلت وافری را به همراه دارد که حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام درباره وقف چشمه یَنبُع چنین فرمود:... هی صدقهٔ، بتةً بتلاً فی حجیج بیت‌اللّه و عابری سبیلٍ، لاتُباع و لاتوهب و لاتورث فمن باعها او وهبها فعلیه لعنهٔ اللّه والملائکهٔ والناس اجمعین، لایقبل اللّه منه صرفا و لا عدلاً. ۱۰ ـ شرح صدر، سعه نظر، جامعیت اسلام و همگانی و همیشگی بودن آن، ایجاب می‌نماید که جهانی بیندیشد، و سراسر گیتی را مشمول لطف خود قرار دهد چنانکه رسول گرامیِ چنین دینی، رحمهٔ للعالمین معرفی شد. لذا وقف بر جامعه بشری، اعم از مسلم و کافر، ذمّی و حربی مادامی که اعانت بر عصیان و تعاون بر اثم نباشد، جایز است و آیه مبارك و کریم، لاینهاکم اللّه عن الّذین لم یقاتلوکم فی الدّین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبرّوهم و تقسطوا الیهم انّ اللّه یحبّ المقسطین، گواه آن می‌باشد. اکنون که خطوط کلّی صدقه جاری، طی ده فصل بیان شد، به اصل مطلب می‌پردازم، و آن اینکه وقف صحیح شرعی ـ جامع همه شرایط واقف، موقوف‌علیه، موقوف و وقف ـ نمودم خانه ابتیاعی، ملکی و متصرفی خودم را که واقع است در: قم، خیابان ارم (آیهٔ‌اللّه نجفی مرعشی) پشت مسجد آیهٔ‌اللّه گلپایگانی، جنب مدرسه علمیه سعادت (جنوب و جنوب شرقی) برای مدرّسان، محقّقان، مؤلّفان، پژوهشگران علوم و معارف الهی مانند تفسیر، فلسفه الهی، کلام، فقه، اصول و سائر دانش‌های دینی، الی ان یرث‌اللّه الارض و من علیها. تولیت آن مادامت‌الحیوهٔ، در اختیارم می‌باشد، و بعد از توّفی و ادراك لقاء اللّه، به فرزندم جناب حاج شیخ مرتضی واعظ جوادی است، چنانکه تولیت مدرسه علمیه سعادت را که در اختیارم است و تعیین متولّی بعد از من نیز به اختیارم می‌باشد، بعد از وفاتم، در اختیار مشارالیه خواهد بود، و تولیت مدرسه و خانه وقفی بعد از عمر طولانی نامبرده، به فرزند روحانی از خاندان اینجانب می‌باشد، و اگر خدای نخواسته، از این خاندان، کسی روحانی نشد، به فرزند بزرگ این خاندان خواهد بود. تمام کتاب‌ها و سائر لوازم کتابخانه و تلفن، در اختیار مرکز تحقیقاتی اسراء است. ایجاب و قبول، اقباض و قبض، حاصل، و صیغه وقف به طور جامع همه مطالب لازم اعم از مرقوم و غیر آن جاری شد، ربّنا تقبل منّا و خذه منّا و طهّرنا به والحمدللّه ربّ العالمین، الّذی یرث الارض و من علیها. منبع:میراث جاویدان

بر گرفته از کتاب :موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

جوزدانی اصفهانی، فاطمه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۲۴ –۴۳۰ ق، از زنان دینـدار و نیکوکار و محـدث. وی در عصـر خود تنها محـدثی بود که معجم صـغیر و معجم کبیر طبرانی را از ابوبکر بن ریذه و نیز کتاب الفتن نعیم بن حماد مروزی را روایت می‌کرد و حافظان حدیث از قبیل محمد بن احمد صیدلانی، محمد بن حامد مضری از او حدیث می‌شنیدند. وی برای سمعانی اجازه نوشته و در اصفهان درگذشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۶۸ / ۴.

جوهر

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۳۰ –۴۶۰ ق، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عبداللَّه بن عبدالکریم بن طلحهٔ القشیری و از اهالی نیشابور بود. از جدش ابوالقاسم حدیث شنید و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۴ / ۱.

جوهرناز

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن شـشم هجری، از زنان محـدث. وی دختر مضـر بن الیاس بن مضـر بن محمـد تمیمی و اهل هرات بود. زنی نیکو کردار بود و از جدش الیاس بن مضـر و از ابواسـماعیل عبداللَّه بن محمد انصاری حدیث شـنید و سـمعانی در هرات نیز از او حدیث شـنیده و نوشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۶۱.

جوینی، ابومحمد عبداللَّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۸ /۴۳۷ /۴۳۴ ق)، نحوی، مفسر، فقیه شافعی. ملقب به رکن الاسلام. وی پدر امام‌الحرمین بود. عبداللّه در جوین متولد شد. ادبیات را نزد پدر در زادگاهش آموخت. سه بار به نیشابور رفت و فقه و اصول را نزد سهل بن محمد صُعلوکی فراگرفت، و سپس در مرو از محضر قفّال مروزی استفاده برد. و از ابونهیم اسفراینی نیز بهره گرفت. رکن‌الاسلام در بغداد در محضر ابوحسین بن بشران حاضر شد. وی در سال ۴۰۷ ق به نیشابور بازگشت و به تدریس و فتوی مشغول شد و در همان جا درگذشت. از آثار وی: «التبصرة»؛ «التذكرة»؛ «التفسیر الكبیر» یا «تفسیر الجوینی» مشتمل بر انواع علوم؛ «الفرق والجمع» یا «الجمع والفرق»؛ «الفروق والسلسلة»؛ «مختصر المختصر» یا «مختصر الجوینی»؛ «موقف الامام والمأموم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۰ -۲۹۱ /۴)، دایرةالمعارف فارسی (۷۷۶/۱)، روضات الجنات (۱۵۸ -۱۶۰ /۵)، ریحانه (۴۴۴/۱)، سیرالنبلاء (۶۱۸ -۶۱۷ /۱۷)، کشف الظنون (۱۹۱۰، ۱۶۲۶، ۱۶۲۱، ۱۲۵۸، ۹۹۶، ۶۰۱، ۴۴۶- ۴۴۵، ۳۸۵، ۳۳۹)، معجم البلدان (۲۲۴ -۲۲۳ /۲)، معجم المؤلفین (۱۶۵/۶)، وفیات الاعیان (۴۸ -۴۷ /۳)، هدیة العارفین (۴۵۱/۱).

حاتمی قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث و عالم امامی. وی زمان غیبت صغری را درک کرده و پدرانش از محدثان شیعه بودند. علمای بزرگ رجال حاتمی را ثقه دانسته‌اند. وی از احمد بن ادریس، علی بن سلیمان زراری روایت می‌کرد، شیخ صدوق و تلعکبری و حسین بن احمد شیبان از او حدیث روایت کردند و تلعکبری از وی به دریافت اجازه نایل آمده. وی کتابهای بسیاری در ابواب فقه نگاشته است. از آثار وی: «مصابیح النور»؛ «البیان والایضاح»؛ «العلل»؛ «یوم و لیلة»؛ «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۸، ۴۴ /۱۵)، رجال الطوسی (۴۸۲)، رجال النجاشی (۹۳ -۹۲ /۲)، الفهرست للطوسی (۲۱۳).

حارثی عاملی، عزالدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۸۴ -۹۱۸ ق)، فقیه امامی، مفسر، محدث، متکلم و محقق. پدر شیخ بهایی بود. اصلاً از جبل عامل و ساکن اصفهان و قزوین بود. نسبت او به حارث اعور هَمْدانی، از خواص امیرالمؤمنین علی (ع) می‌رسد. حارثی با خانواده خود به دعوت شاه طهماسب صفوی از موطن اصلی به اصفهان آمد و مدتی در آن شهر به تدریس و افادات علمی مشغول شد و بعد به درخواست شاه صفوی در قزوین متوطن شد. عزالدین در پایان عمر به بحرین رفت و در آنجا مسکن اختیار کرد و همان جا درگذشت و در دیه مصلی، از توابع هجر بحرین، دفن شد. وی از شاگردان برتر شهید ثانی و سید حسن بن جعفر کرکی بود و در اکثر علوم اسلامی روزگار خود توانا و یگانه دهر بود. فرزندش شیخ بهایی و شیخ حسن بن شهید ثانی، صاحب «المعالم»، و سید حسن بن علی بن شدقم حسینی و شیخ رشیدالدین اصفهانی و بسیاری دیگر از شاگردان شیخ حسین می‌باشند. از آثار وی: شرح «الفیه» الشهید؛ «مناظرة مع بعض علماء

حلب»، در امامت؛ «دیوان» شعر؛ شرح «قواعد الاحکام» علامه، «درایة الحدیث» یا «وصول الاخیار الی اصول الاخبار»؛ «تحفة اهل الایمان»، در قبله؛ کتاب «الاربعین»، در اخلاق؛ رساله‌ی «الوسواسیة»؛ رساله‌ی «الرضاعیة»؛ «الغرر والدرر»؛ «جوابات الاعتراضات العشره»؛ «رساله فی الاعتقادات حقة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۰/۲)، اعیان الشیعه (۵۶/۶)، ایضاح المکنون (۵۱۶، ۳۴۶ /۱)، تکمله امل الآمل (۱۸۶ -۱۸۲)، الذریعه (۷۰/۱۵، ۳۸/۱۱، ۲۴۹/۹، ۱۶۳ -۱۶۲ /۶، ۱۷۵/۵، ۴۱۴/۱)، روضات الجنات (۳۳۶ -۳۹۲ /۲)، ریحانه (۱۳۰ -۱۲۶ /۴)، فوائد الرضویه (۱۴۰ -۱۳۸)، الکنی والالقاب (۱۰۵ -۱۰۲ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین)، معجم المؤلفین (۱۷/۴)، هدیة العارفین (۳۲۰/۱).

حافظ غیاث

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۷۹ ق)، عالم و محدث. از پیشوایان علم و عرفان و از محدثان بنام روزگار سلطان میرزا حسین بایقرا بود. حافظ در هرات می‌زیست و سالهای بسیاری در آنجا به افاده مشغول بود و همان جا درگذشت و در مزار شیخ بهاءالدین عمر دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حبیب السیر (۳۳۷/۴)، لغت‌نامه (ذیل/ حافظ غیاث).

حاکم بیهقی، ابوعلی حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۵۲ ق)، محدث. از مشایخ شیخ صدوق است که از محمد بن یحیی صولی روایت کرده است. شیخ صدوق در مجلس ۹۴ از کتاب «الامالی» و همچنین در کتاب «عیون اخبار الرضا (ع)» بارها از حاکم بیهقی حدیث آورده و گوید که در سال ۳۵۲ ق به نیشابور در خانه‌اش از وی شنیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۱۸/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰۵/۴)، معجم رجال الحدیث (۱۹۵ -۱۹۴ /۵).

حاکم حسکانی، ابوالقاسم، عبیداللّٰه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۴۷۰ ق)، متکلم، فقیه، محدث و قاضی. مشهور به ابن حداد یا ابن حذاء. او از نوادگان عبداللّٰه بن عامر، فاتح خراسان، بود. برخی وی را حنفی پنداشته‌اند، اما بیشتر رجال‌نویسان شیعی بر تشیع وی حکم کرده‌اند. او معاصر صدوق دوریستی بود و از جد خود و از

ابـوالحسن علوی و ابوعبـداللّه حـاکم و ابوطـاهر بن محمش و ابن فنجویه دینوری و همطبقه‌ی آنـان روایت می‌کرد. وی از ملازمـان ابوبکر بن حـارث اصـفهانی نحوی بود و از احمـد بن علی بن منجویه نیز بهره گرفت، اما فقه را از قاضـی ابوالعلاء صاعـد بن محمد آمـوخت. ابـن شـهرآشوب در «معـالم العلمـاء» بـه شـرح حـال او پرداختـه اسـت. از آثـار وی: «تصـحیح خـبر ردالشـمس لعلی (ع)»؛ «خصایص علی بن ابی‌طالب (ع) فی القرآن» و «شواهـد التنزیل لقواعـد التفضـیل»؛ «دعاء الهـداهٔ الی اداء حق الموالات»، ذکر حدیث غدیر خم.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۷ -۱۳۶ /۸)، الذریعه (۲۴۳ -۲۴۲ /۱۴، ۱۹۶/۸، ۱۶۶/۷، ۱۹۵ -۱۹۴ /۴)، ریاض العلماء (۲۵۷ -۲۵۶ /۳)، سیر النبلاء (۲۶۹ -۲۶۸ /۱۸)، الغدیر (۱۴۶/۱)، معجم رجال الحدیث (۷۵ -۷۴ /۱۱)، هدیهٔ الاحباب (۱۱۶).

حاکم نیشابوری، ابواحمد محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۷۸ -۲۹۰ ق)، حافظ و محـدث. مشهـور به محـدث خراسان و حاکم کبیر. در نیشابور نشو و نما یافت. پس از بیست سالگی به طلب حـدیث برآمـد و در خراسـان و عراق و شـام و جزیره و حجـاز و جبـال از خلـق بسـیاری چون احمـد ماسرجسـی و ابوخزیمه و عبداللّه بن زیدان و ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و ابوالعباس سرّاج و عباس بن شاذان رازی و علی بن عبدالحمید غضائری و ابن ابی‌حاتم رازی حدیث شنید. ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمن سُلمی و محمد بن علی اصفهانی جصّاص و محمد جارودی و ابوبکر ابن‌منجویه و ابوسعد محمد کنجرودی از شاگردان و راویان وی بودند. در ۳۳۳ ق عهده‌دار منصب قضاوت شد و در ساس مدتی حکم کرد و مدتی نیز در طوس قضاوت نمود و مدتی نسز در طوس قضاوت نمود. سرانجام در ۳۴۵ ق به نیشابور بازگشت و ملازم منزل و مسجد شد و خود را آماده تصنیف کرد و در پایان عمر بینایی خود را نیز از دست داد. وی در نیشابور در گذشت. او را تصـانیف بسیاری است. از جمله آثـار وی: «الاسـماء والکنی» یـا «الکنی فی المحـدثین والوزراء والولاـهٔ»، در چنـد مجلـد؛ کتـاب «العلل»؛ کتاب «الشـروط»؛ «المخرّج علی کتاب المزنی»؛ «الشـیوخ والابواب»؛ شـرح «جامع الصـحیح» بخاری؛ شـرح «صـحیح» مسـلم؛ شرح «جامع» ترمذی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۴/۷)، تاریخ الاسلام (حوادث ۶۳۸ -۶۳۷ /۳۸۰ -۳۵۱)، سیرالنبلاء (۳۷۷ -۳۷۰ /۱۶)، طبقات الصفوفیه سلمی (۱۰۰)، الکامل (۱۳۶/۷)، کشف الظنون (۱۳۹۱)، لسان المیزان (۵۶۶ -۵۶۴ /۷)، معجم المؤلفین (۱۸۰/۱۱)، الوافی بالوفیات (۱۱۵/۱).

حاکم نیشابوری، ابوعبداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۰۵ -۳۲۱ ق)، حافظ، محـدّث، فقیه و عـارف. معروف به ابن البیّع و مشهـور به شـیخ المحـدثین. در نیشابور متولـد شـد. از همان

دوران کودکی به تحصیل علم و دانش پرداخت. وی در طلب علوم عصر بویژه دانش حدیث که پرجاذبه‌ترین دانشهای آن روزگار بود به نقاط مختلف عالم اسلامی از نیشابور تا عراق و حجاز و ماوراءالنهر و دیگر بلاد خراسان سفر کرد، و در نیشابور و دیگر بلاد از حدود دو هزار تن از مشایخ سماع حدیث داشته است. در شناختن و نقد حدیث در آن روزگار کسی همتای او نبود. یکی از استادان وی حاکم ابواحمد نیشابوری است. ابوعبداللّه در تصوف نیز از محضر ابوالحسن پوشنجی و جعفر بن نصیر و ابوعمر و زجاجی و ابوعثمان مغربی کسب فیض کرد. وی در عصر سامانیان به روزگار وزارت عُتبی در سال ۳۵۹ ق چندی قضاوت نیشابور را عهده‌دار بود. برخی نویسندگان یادآور شده‌اند که وی نقش میانجی سیاسی میان سامانیان و آل‌بویه را نیز عهده‌دار بوده است. مشهورترین عنوانی که وی بدان شناخته می‌شود «الحاکم» است. بنا به گفته‌ی ابن خلکان، این عنوان به اعتبار مقامی است که در قضاوت داشته است و به گفته‌ی محدث قمی در «الکنی والالقاب»، حاکم در اصطلاح محدثان به کسی اطلاق می‌شود که احاطه به جمیع احادیث داشته باشد. بسیاری از محدثان عامه چون او را متشیع دانسته‌اند، نقل حدیث- غدیر- «من کنت مولاه...» و حدیث «طیر» و نگارش کتاب «فضایل حضرت زهرا (س) را از نقاط ضعف او شمرده‌اند. آنه مسلم است این که وی اگر چه در باطن شیعی مذهب بود، اما در ظاهر مسلمانی سنی و بر مذهب امام شافعی بوده و مانند اغلب شافعیان به اهل‌بیت رسول و امیرالمؤمنین علی (ع) ارادتی خاص داشته است. او بر اثر سکته در نیشابور درگذشت. از آثار او: «تاریخ نیشابور»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «معرفهٔ علوم الحدیث»؛ «مُزَکّی الاخبار»؛ «المدخل الی الاکلیل»؛ «فضایل فاطمهٔ الزهرا»؛ «فضایل الشافعی»؛ «المدخل الی الصحیح»؛ «مفاخر الرضا»؛ «فوائد الشیوخ»؛ «الامالی».[۱]

عبدالمجید طالقانی. خطاط معروف ایرانی (ف. ۱۱۸۵ ه.ق.). وی از مردم طالقان بود و در آغاز جوانی به اصفهان رفت و چندی در کسوت فقر گذرانید. سپس به مشق خط پرداخت و از نستعلیق شروع کرد. پس از اندک زمانی به خط شکسته مشغول شد و در این هنر استاد مسلم گردید. خط شکسته را درویش کامل کرد، قواعد این خط را استوار نمود و زیبایی و شیوایی آن را به حد اعلی رسانید. از گرانبهاترین آثار او جز مقطعات و مرقعات متعدد نسخه «کلیات سعدی» است که در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است. وی شاعر بود و در شعر «خموش» و «درویش» تخلص می‌کرد و دیوان غزلیاتش موجود است. وی در جوانی (سی و پنج سالگی) درگذشت و از معروفترین شاگردانش میرزا کوچک است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۰۱/۷)، اعیان الشیعه (۳۹۱/۹)، تاریخ بغداد (۴۷۴ -۴۷۳ /۵)، تاریخ نیشابور (مقدمه/۴۲ -۳۰)، دایرهٔالمعارف فارسی (۸۲۸/۱)، الذریعه (۱۹۹/۲)، روضات الجنات (۲۶۶/۷)، ریحانه (۴۲۷/۷)، سیرالنبلاء (۱۷۷ -۱۶۲ /۱۷)، کشف الظنون (۱۴۴)، الکنی والالقاب (۱۷۰ -۱۷۲ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن بیع)، مؤلفین کتب چاپی (۵۸۳ -۵۸۲ /۵)، معجم المؤلفین (۲۳۸ -۲۳۹ /۱)، الوافی بالوفیات (۳۲۱ -۳۲۰ /۳)، وفیات الاعیان (۲۸۰ -۲۸۱ /۴).

حامد حسین، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۶ -۱۲۴۶ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، مفسر، محدث، متکلم و ادیب. وی را با نسبتهای موسوی نیشابوری، کنتوری، هندی و کلهنوی نوشته‌اند. حامد حسین در لکهنو به دنیا آمد. وی از ارکان علمای امامیه بوده است. کلام را در محضر پدرش، مفتی سید محمدقلی، و فقه و اصول را نزد سید حسین بن دلدار علی نقوی، و معقول را در خدمت سید مرتضی بن سید محمد و ادب را در

حوزه‌ی مفتی سید محمد عباس فراگرفت. او تصنیفات فراوانی دارد با مراجعه به کتاب «عبقات» وی معلوم می‌شود که کسی به پایه او در فن کلام بخصوص در باب امامت بدان منوال کار نکرده است. کتابخانه‌ی ارزشمند میرحامد حسین یکی از خزاین گرانبهای شرقی در دوران اخیر است. این کتابخانه حاوی هزاران جلد کتاب است که برخی از آنها از دستنویسهای قدیمی است. از آثار وی: «عبقات الانوار فی امامهٔ الائمه الاطهار»؛ «اسفار الانوار عن وقایع افضل الاسفار»؛ «استقصاء الافحام و استیفاء الانتقام فی رد المنتهی الکلام»؛ «الشریعهٔ الغراء»، در فقه: «الشعلهٔ الجوالهٔ»؛ «شمع المجالس»، قصاید عربی و فارسی در مراثی؛ مثنوی «شمع و دمع»، به اردو؛ «الظلل الممدود والطلح المنضود»؛ «افحام اهل الیمن فی رد ازالهٔ الغین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۸۱/۴)، ایضاح مکنون (۹۲/۲)، الذریعه (۲۱۵ -۲۱۴ /۱۵، ۲۳/۱۰، ۲۵۷، ۳۱ /۲)، ریحانه (۳۷۹ -۳۷۷ /۳)، فوائد الرضویه (۹۲ -۹۱)، لغت‌نامه (ذیل/ حامد حسین)، معجم المؤلفین (۷۱۷/۳).

حبیش ثقفی طوسی بغدادی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۵ ق)، محدث و عالم امامی. علامه حلی در «خلاصه الاقول» او را حبش خوانده اما نجاشی وی را تحت عنوان حبیش بن مبشر، برادر جعفر بن مبشر باکنیت ابوعبداللّٰه آورده است. حبیش از عامه روایت می‌کرد و احادیث بسیار از آنها می‌آورد. او را کتابی نفیس به نام «اخبار السلف» است. برادر وی از بزرگان معتزله بود. صاحبان «تاریخ بغداد» و «تهذیب التهذیب» در وصف او گویند: فقیهی طوسی الاصل و برادر جعفر بن مبشر متکلم است. او از فرزانگان بغداد بود و از استادان روایت یونس مودب و وهب بن جریر و عده‌ای دیگر. اسحاق بن بنان انماطی و ابوبکر قاضی مروزی و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۰۵/۹)، تاریخ بغداد (۲۷۲/۸)، تهذیب التهذیب (۱۸۰/۲)، رجال النجاشی (۳۴۴/۱).

حداد نیشابوری، ابوحفص عمرو

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۰ /۲۶۷ ق)، زاهد ملامتی و محدث. از مردم روستای کوردآباد نیشابور بود. دکان آهنگری داشت. در نتیجه‌ی تغییر حالتی که به او دست داد، همه کارها را رها کرد. ابوحفص از مشایخ بزرگ تصوف و صاحبان نظریه ملامت در عرفان است. وی از رفقای احمد بن خضرویه، و ابوعثمان حیری و شاه شجاع کرمانی بود. او مردی عامی بود و زبان عربی را نمی‌دانست در پنهان کردن زهد خود و ریاضت نفس کوشا بود. جاذبه سخنان او در باب فتوّت، همه صوفیان بغداد را شیفته‌ی او کرد. ابوحفص از شخصیتهای جنجالی تاریخ تصوف ایران است از حفص بن عبدالرحمان فقیه حدیث شنید و ابوعثمان حیری و حمدون قصار از وی روایت کردند. نام او را عمر بن سالم و عمرو بن سلم و عمرو بن مسلم نیز نوشته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۴۳/۲)، تاریخ بغداد (۲۲۳ -۲۲۰ /۱۲)، تاریخ نیشابور (۲۲۶، ۲۲۴)، تذکرهٔ الاولیاء (۳۳۱ -۳۲۲ /۱)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۴۶ -۴۵)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۵۳)، جستجو در تصوف (۳۴۹ -۳۴۲)، حلیهٔ الاولیاء (۲۳۰ -۲۲۹ /۱۰)، خاندان نوبختی (۸۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۵ -۱۰۲۴ /۷)، ریحانه (۶۳/۷)، سیر النبلاء (۵۱۳ -۵۱۰ /۱۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۱۵)، طبقات الصوفیه هروی (۱۱۳)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۱۶)، نفحات الانس (۵۷ -۵۶).

حداد، ابو علی حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن احمد بن حسن بن احمد بن محمّد مهره.

از مشایخ علم قرائت و تجوید و حدیث در اصفهان بوده، در ۴۱۹ متولّد، و در ذیحجّه ۵۱۵ وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حدایق شیرازی، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۲ -۱۲۹۱ ق)، عالم و دانشمند. در شیراز متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی در مدرسه‌ی حکیم، به فراگیری فقه و اصول پرداخت و به عراق رفت و در شهرهای سامرا، نجف و کربلا، در حوزه‌ی درس میرزا محمد تقی شیرازی، حاج سید اسماعیل صدر و آخوند خراسانی و میرزا احمد شیرازی حاضر شد و از محضر آنان کسب فیض کرد. علم حدیث را نزد میرزا حسین نوری فراگرفت و از وی اجازه دریافت کرد. پس از آن به شیراز آمد و فلسفه را نزد حکیم کازرونی آموخت و مدرسه‌ی مقیمیه و مسجد عتیق را مرمت کرد و در مدرسه‌ی منصوریه به تدریس پرداخت. وی در شیراز بدرود حیات گفت.[۱]

یوسف بن العالم الجلیل شیخ ابوالحسن کازرونی بحرانی از علماء و دانشمندان مشهور معاصر شیراز بودند.

تولد ایشان در ۱۲۹۱ ق در شیراز واقع شده و پس از تحصیل مقدمات در مدرسه حکیم به فقه و اصول پرداخته و پس از تکمیل متون مهاجرت به نجف اشرف نموده و از آنجا به سامرا و در درس مرحوم آیت‌اللَّه العظمی مجدد شیرازی حاضر و استفاده نمود.

پس از آن مرحوم در سال ۱۳۱۲ ق به کربلا آمده و از محضر آیت‌اللَّه العظمی حاج سید اسماعیل صدر و در نجف از درس و بحث علامه خراسانی و حکمت را از حکیم ربانی میرزا احمد شیرازی بهره‌مند شده و در ۱۳۱۸ به شیراز مراجعت و برای تکمیل معقول به حوزه درس مرحوم حاج سید علی حکیم کازرونی شرکت کرده و علم حدیث و رجال را هم از خاتم‌المحدثین حاج میرزا حسین نوری در نجف فراگرفته و موفق به دریافت اجازه روایتی جامعی از ایشان شده و پس از ورود به شیراز و تکمیل معقول مدرسه مقیمیه را که از مدارس قدیمه شیراز بوده مرمت نموده و در مدرسه منصوریه به تدریس پرداخته و همت به تعمیر مدارس و مساجد قدیمه گماشته و مدرسه حکیم و مسجد عتیق را عمارت و حرم سید علاءالدین حسین را نیز مرمت نمود بمعونه و مساعدت اهل خیر و مردم متدین و نیکوکار شیراز جزاهم اللَّه خیر الجزاء.

مرحوم حدائق در ماه شوال ۱۳۶۲ ق در شیراز وفات نمود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۳۷ -۲۳۶ /۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۸۵/۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۴۱ - ۴۴۰ /۵).

حسام الواعظین، محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج میرزا محمد علی علاقبند بن ملا اسماعیل بن علی بن جعفر بن حسن اصفهانی. واعظ جلیل، و فاضل محدث خبیر، ادیب شاعر و خطاط، از خطبای طراز اول اصفهان بلکه ایران به شمار می‌رفت.
در ۱۳۰۱ متولد، و در شب جمعه ۱۳ ربیع الاول سال ۱۳۸۱ وفات یافته، در یکی از اطاق‌های تکیه‌ی سید العراقین مدفون گردید.
در اصفهان خدمت: آقا سید محمود کلیشادی، و ملا محمد حسین کرمانی، و آقا سید محمد باقر درچه‌ای تحصیل نمود. سال‌ها در طهران ساکن، و به وسیله‌ی شمس العرفا در سلسله‌ی فقر [!] وارد شده و به تصفیه‌ی نفس پرداخته، سپس به اصفهان مراجعت نموده و به وعظ و ارشاد پرداخته، الحق واعظی شیرین بیان، و محدثی طلیق اللسان بود. شعر خوب می‌سرود، و خط نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حسنابادی، قمر ستی

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۵۳۱ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرزاق بن عبدالکریم بود که از زاهر بن طاهر بن محمد بن محمد شحامی روایت می‌کرد و علی بن احمد بن عبدالواحد مقدسی نیز اجازهٔ از او حدیث روایت می‌نمود.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۱ / ۴.

حسن‌آبادی، آمنه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. او از ابوحفص سمسار اصفهانی استماع حدیث کرد و عبدالکریم سمعانی نیز در اصفهان از او کمی حدیث شنید.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، ۱۴ / ۱؛ ریاحین‌الشریعه، ۳۲۳ / ۳.

حسنی رازی، ابوتراب، صفی‌الدین مرتضی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، عالم بن قاسم. (س ششم ق)، عالم امامی و محدث. از مشایخ روایت شیخ منتجب‌الدین بود، که ایشان نیز از شیخ طوسی روایت می‌کرد. به نوشته‌ی «قصص العلما» و برخی منابع دیگر، با حجهٔالاسلام غزالی نیز معاصر بود. از تالیفات وی: «تبصره العوام»، به فارسی در عقاید مذاهب مختلف؛ «فصول تامه در هدایت عامه» به عربی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷۷/۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۶۶ -۲۲۳ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۳۰، ۷۲)، الذریعه (۳۲۰ -۳۱۸ /۳)، روضات الجنات (۱۵۸ -۱۵۶ /۷)، ریحانه (۱۳۸/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۹۷، ۲۴۹ /۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۶۳)، معجم المولفین (۲۱۶ -۲۱۵ /۱۲).

حسینک نیشابوری، ابواحمد حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۷۵ -۲۹۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به حسینک و ابن منیبه. از عمر بن ابی‌غیلان و ابوالقاسم بغوی و باغندی و ابن خزیمه و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حاکم و برقانی و ابوسعد کنجرودی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. حسینک از محدثان ثقه اهل سنت بود و در انجام فرایض کوشا. گویندگان پیوسته هر شب هفت سوره از قرآن را قرائت می‌کرد. در سفر و حضر نماز شب وی ترک نمی‌شد. وی پس از هشتاد و چند سال زندگی از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۵۷۲ -۵۷۱ / ۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ بغداد (۷۵ -۷۴ /۸)، تاریخ نیشابور (۱۶۰)، ریحانه (۴۵/۲)، سیرالنبلاء (۴۰۹ -۴۰۷ /۱۶).

حسینی خلخالی، ملا حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۴ ق)، متکلم و مفسر. از شاگردان بنام میرزاجان شیرازی بود و استاد عبدالکریم بن سلیمان کورانی. تالیفاتی چند به فارسی و عربی از وی به جای مانده، از جمله: حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی؛ «رساله فی المبدا الاول و صفاته»؛ حاشیه بر رساله «اثبات الواجب» دوانی؛ حاشیه بر «شرح العقاید العضدیه‌ی» دوانی؛ حاشیه بر «شرح تهذیب المنطق» دوانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۳۹۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۶ -۱۶۵ /۱۱)، کشف الظنون (۱۱۴۴، ۸۸۸، ۵۱۶، ۱۹۲)، معجم المولفین (۳۱۹، ۲۲۱ /۳)، هدیه العارفین (۲۹۱/۱).

حسینی صادقی بحرانی، ابوعلی ماجد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۸ ق)، فقیه، محدث و شاعر امامی. در بحرین متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. در شیراز اقامت اختیار کرد و در آنجا به نشر علم حدیث پرداخت. با شیخ بهایی رابطه‌ی دوستی داشت و از او نقل حدیث کرده است. او استاد ملامحسن فیض کاشانی و شیخ سلیمان ماحوزی بود. وی مدتی نیز در بحرین منصب قضا داشت. گویند اول کسی بود که علم حدیث را در شیراز نشر داد. فیض کاشانی برای فراگیری علم حدیث به شیراز رفت و در محضرش حضور یافت. او در شیراز درگذشت و در شاهچراغ دفن شد. از آثار وی: «التعلیقات عی خلاصه الاقوال فی الرجال»؛ «سلاسل الحدید فی تقیید اهل التقلید»؛ «رساله الیوسفیه»، در اصول؛ رساله در «مقدمه الواجب»؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۲۰/۶)، الذریعه (۳۰۱ -۳۰۰ /۲۵، ۲۱۰/۱۲)، روضات الجنات (۸۷، ۸۴، ۷۴، ۷۲- ۶۷ /۶)، ریحانه (۳۷۴ - ۳۷۳ /۳، ۲۳۲/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۳ -۴۸۲ /۱۱)، معجم المولفین (۱۶۳/۸)، هدیه العارفین (۱/۲).

حسینی مراغی، عبدالفتاح

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، فقیه، محدث امامی و شاعر، متخلص به اشراق در شعر فارسی و فتاح در شعر ترکی. در مراغه تولد یافت و در نجف اقامت اختیار کرد و نزد شیخ موسی و شیخ علی، فرزندان کاشف الغطاء، تحصیل کمال کرد. پس از آن به مشهد سفر کرد و در آنجا دست ارادت به میرمحمد تقی مشهدی داد و بعد از طی مدارج و مراحل سلوک به مراغه بازگشت و به امر شیخ‌الاسلامی مراغه مشغول شد. میر عبدالفتاح در سرودن شعر به دو زبان فارسی و ترکی با مضامین عارفانه استاد بود. او در نجف درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «عناوین الاصول»؛ «قیامت نامه» به ترکی؛ مثنوی «ریاض الفتوح»؛ «دیوان» اشعار؛ «ساقی نامه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۲۵۸)، الذریعه (۸۳ -۸۲ /۲۲، ۲۲۳/۱۷، ۳۵۰/۱۵، ۱۱۱ -۱۱۰ /۱۲، ۱۰۴۶، ۸۰۷، ۷۷ /۹)، ریحانه (۳۷۹/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۴۲ -۴۴۱ /۱۲)، مکارم الاثار (۱۳۶۶ -۱۳۶۵ /۴).

حسینی نایینی اصفهانی، بهاءالدین محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۳۳ –۱۰۸۰ ق)، متکلم، محدث، فقیه امامی و ادیب. در اصـفهان ساکن بود و با فاضل هندی معاصـر. او از شیخ حر عاملی اجازه روایت داشت. در اصـفهان درگـذشت. از آثـار وی: «ارتشـاف الشـافی» و «صـفوه الصـافی من رغوه الشـافی»، تلخیص «الشافی» علم الهدی؛ «اناره الطروس فی شـرح عباره الدروس»؛ «تعلیقات اشـباه و نظایر سـیوطی»؛ «رساله فی صـیغ العقود»؛ «تفریج القاصد لتوضیح المقاصد»؛ «تعلیقات شـرح صحیفه‌ی سید علی خان»؛ «زواهر الجواهر فی نوادر الزواجر»، نظیر «مقامات» حریری؛ شرح «بدایه الهدایه» شیخ حر عاملی؛ «شرح صمدیه‌ی شیخ بهایی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منـابع زنـدگینامه :ایضاح المکنون (۶۱۵/۱)، تـذکره القبور (۴۷۷)، الـذریعه (۱۹۴/۲۴، ۳۶۲/۱۳، ۶۱/۱۲، ۱۵۳/۴)، روضـات الجنات (۱۱۶ –۱۱۵ /۷)، ریحانه (۳۹۰/۱)، فوائد الرضویه (۶۰۱)، معجم المولفین (۱۹۶/۱۱)، هدیه الاحباب (۱۰۹)، هدیه العارفین (۳۱۶/۲).

حسینی، حسنی نقیب نیشابوری، ابوالمعالی، اسماعیل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث. خاندان او از علویان بزرگ خراسان بودند. پدرش ابومحمد در نیشابور مقام نقابت نقبا را داشت. وی پس از برادرش زید به مقام نقابت نیشابور رسید. او را نسّابه‌ی نیشابور نیز می‌خواندند. ابوالمعالی از معاصرین شیخ طوسی (م ۴۶۰ ق) بود و محضر او را درک کرد. از تألیفات او: «انساب آل ابی‌طالب» یا «انساب الطالبیة»؛ «زهرة الحکایات»؛ «شجون الاحادیث».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :اعیان الشـیعه (۳۱۸ /۳)، الذریعه (۳۷۶ /۲)، ریحانه (۲۶۸ /۷)، فهرست منتجب الـدین (۱۱ –۱۰)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم المؤلفین (۲۶۵ –۲۶۴ /۲).

حفید تفتازانی، سیف‌الدین، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۶ ق)، فقیه، محدث، مفسر و متکلم شافعی. معروف به شیخ‌الاسلام. چون از نوادگان محقق تفتازانی بود، به احمد حفید نیز شهرت داشت. وی مدت سـی سال در زمان سـلطان حسـین بایقرا عهده‌دار قضای هرات بود. شاه اسماعیل صفوی، او را با پنج تن از علماء هرات در مرو کشت. وی در بیشتر علوم زمان، بویژه فقه و حدیث و تفسیر یگانه‌ی زمان و فرید عصر بود. از آثار وی: «شرحی بر تهذیب المنطق و الکلام»؛ «تعلیقه بر شـرح عقاید نسفیه»؛ «حاشیه بر مختصر»؛ «حاشیه بر مطول»؛ «الفوائد و الفرائد» و «شرح فرائض السراجیه»؛ «حاشیه بر شرح الوقایه لصدر الشریعه».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حبیب السیر (۳۴۹/۴)، روضات الجنات (۳۵۳ –۳۵۲ /۱)، کشف الظنون (۲۰۲۳، ۱۴۸۰، ۱۲۴۷، ۱۱۴۴، ۵۱۶، ۴۷۵)،

الکنی و الالقاب (۱۲۲ –۱۲۱ /۲)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المولفین (۲۰۶ –۲۰۵ /۲)، هدیه العارفین (۱۳۸/۱).

حکیم ترمذی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۹۶ ق)، عارف، صوفی و محدث. در ترمذ خراسان به دنیا آمد و بیشتر عمر خویش را همان جا گذراند. از کودکی شوق عجیبی به یادگیری علم و دانش داشت، تاریخ چنانکه اشتغال به درس و مطالعه، جای بازی ایام کودکی را گرفت. ابوعبداللّٰه علم حدیث را ابتدا از پدر آموخت؛ به جز او از محضر علی بن حجر، قتیبه‌ی بن سعید و سفیان بن وکیع حدیث روایت کرد و یحیی بن منصور قاضی حسین بن علی و دیگر مشایخ نیشابور نیز از وی حدیث نقل کرده‌اند. وی چندی از مشایخ بلخ علم آموخت و بعد از آن با صوفیه خراسان آشنا شد، به صحبت ابوتراب نخشبی، احمد خضرویه و یحیی معاذ رازی رسید و چندی در عراق به کسب حدیث پرداخت و از آنجا از طریق بصره به مکه رفت، در راه بازگشت به ترمذ به خلوت علاقه پیدا کرد و انزوا اختیار کرد. به سبب اقوال او در «ولایت» از بلخ اخراجش کردند، متهم شده بود که مقام ولایت را برتر از نبوت می‌داند، حال آنکه چنین نبود، چه حتی در دو اثر «نوادر الاصول» و «معرفه الاسرار» به برتری انبیاء بر اولیاء تاکید کرده است. از حیث اعتقاد به اهمیت مقام ولایت و از بعضی جهات دیگر، ترمذی تا حدی پیشرو ابن‌عربی است و ابن به آثار و آراء او توجه تمام داشته است. حکیم بعد از آن از بلخ به نیشابور رفت و این مقارن بود با فعالیت ملامتیه در بلخ، با آنکه با تنی چند از سران این فرقه مراوده داشت با این رویه مخالف بود. او آثار بسیاری از خود بجا گذاشته است، از آن جمله: «نوادر الاصول فی معرفه اخبار الرسول»؛ «ختم الولایه»؛ «رساله‌ی بدوشان ابی‌عبداللّٰه»؛ «کتاب النهج»؛ «کتاب الرد علی الرافضه»؛ «کتاب العقل و الهوای».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۶/۷)، تذکره الاولیاء (۹۹ –۹۱ /۳)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۶۲ –۶۱)، تصوف اسلامی یا رابطه‌ی انسان و خدا (۲۲۳ –۲۱۷)، جستجو در تصوف (۵۵ –۴۹)، حلیله الاولیاء (۲۳۵ –۲۳۳ /۱۰)، دایرۀالمعارف فارسی (۶۳۳/۱)، دایرۀالمعارف الاسلامیه (۲۲۸ –۲۲۷ /۵)، الذریعه (۳۸۰/۲۴)، ریحانه (۳۳۱/۱)، سیرالنبلاء (۴۴۲ –۴۳۹ /۱۳)، صفه الصفوه (۳۵۳/۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۲۰ –۲۱۷)، کشف المحجوب (۱۷۸ –۱۷۷)، لسان المیزان (۳۹۵ –۳۹۲ /۶)، لغت نامه (ذیل/ ۱۷۸ –۱۷۷)، لسان المیزان (۳۹۵ –۳۹۲ /۶)، لغت نامه (ذیل/ ترمذی)، معجم المولفین (۳۱۵/۹)، نفحات الانس (۱۱۹ –۱۱۸)، هدیه العارفین (۱۶ – ۱۵ /۲).

حکیمی – محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد حکیمی در چهاردهم فروردین ۱۳۵۴ (۱۳۱۴ ق) (استاد، تاریخ درگذشت خویش را به اصحاب سرش گفته است (و «سر اهل السر مما لا یباح»)؛ اما امید است که با دعای همان اصحاب سر، آن تاریخ به تأخیر افتد و استاد دیرتر بزید. ان ذلک علی الله یسیر.)، در مشهد زاده شد. پدرش، حاج عبدالوهاب حکیمی (م ۱۳۶۹ ش)، که از یزد به آستان امام رضا –ع – پناه برده بود، از محترمین

بازار مشهد و متشرع و اهل مراقبه بود و از شبهات می گریخت. حکیمی در سال ۱۳۲۰ به مکتب و سپس به مدرسه رفت. پس از فرا گرفتن قرآن و صد کلمه (از کلمات قصار امیرالمؤمنین علی -ع- با ترجمه‌ی منظوم)، و نیز مقداری از دیوان حافظ، درسهای دوره‌ی ابتدایی را در مدرسه فرا گرفت. درسال ۱۳۲۶ به حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد وارد شد و بیست سال در آنجا به علم اندوزی و خود سازی پرداخت. هشت سال به درسهای مقدمات و سطح و دوازده سال به درس خارج اشتغال داشت و در جنب آن، پانزده سال به تحصیل فلسفه و کلام پرداخت.

ادبیات عرب را نخست در نزد چند تن از طلاب فاضل، و بار دیگر در نزد شیخ محمد تقی ادیب نیشابوری، معروف به ادیب ثانی (م ۱۳۵۵ ش)، فرا گرفت و تقریرات همه‌ی دروس او را نوشت. اصول فقه و فقه را در محضر آیت الله میرزا احمد مدرس یزدی (م ۱۳۵۰ ش)، که خویشاوندش بود، و آیت الله علی نمازی شاهرودی (م ۱۳۶۴ ش)، و دیگر دروس سطح و مقداری از خارج را، از جمله خارج کفایه، در محضر آیت الله شیخ هاشم قزوینی (م ۱۳۳۹ ش)، آموخت. همچنین دوازده سال از افاضات آیت الله شیخ مجتبی قزوینی (م ۱۳۴۶ ش)، بهره برد و جلدین کفایه و خارج فقه و نیز درس معارف اعتقادی و اجتهادی و فلسفه (شرح اشارات و اسفار) و نقد فلسفه را از محضر او فرا گرفت و ضمن تماشای رواق اشراق، همراه مشائیان تمشی کرد. ده سال نیز در درس خارج فقه واصول آیت الله العظمی سید محمد هادی میلانی (م ۱۳۵۴ ش)، حاضر شد و تقریرات درس اصول وی را بتفصیل و تقریرات برخی از دروس فقه را باختصار نوشت.

شرح باب حادی عشر را از بعضی از فضلا، و شرح تجرید را در محضر شیخ عبدالنبی کجوری (م ۱۴۱۹ ق)، و شرح منظومه را از شیخ غلامحسین محامی بادکوبه‌ای (م ۱۳۳۳ ش)، آموخت، در پی آموختن علوم مرسوم حوزه، در سری هم در علوم دیگر کشید که مبادا چیزی را فروهشته باشد: نجوم و تقویم را در نزد حاج شیخ اسماعیل نجومیان (م ۱۳۵۶ ش)، و اوفاق و رمل را از محضر حاج سید ابوالحسن حافظیان (م ۱۳۶۰ ش)، و حاجی خان مخیری (م ح ۱۳۵۰ ش)، و شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت.

گزافه نیست اگر بگویم از کوچکی آثار بزرگی در مشی حکیمی نمایان بود و: بالای سرش ز هوشمندی می‌تافت ستاره‌ی بلندی. شاهد اینکه در نوزده سالگی، هنگامی که درسهایش در نزد ادیب ثانی پایان یافته بود، قصیده‌ای به عربی، در بیش از چهل بیت، پاس مقام استاد را، سرود و در شب نوروز ۱۳۳۳، به وی پیشکش کرد. آنکه که آن ادیب اریب، آن قصیده‌ی عربی را، از آن طلبه‌ی نوجوان دید، انگشت تعجب به دهان گرفت و او را، علی رؤوس الاشهاد، برکشید و «متنبی جوان» خواند. (شرح این موضوع خواهد آمد.).

نیز گفتنی است که استاد حکیمی دو جلد کفایه را در طی یک سال تحصیلی در نزد شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت. شیخ استاد چندان از ذکاوت وسرعت انتقال وی شگفت زده شده بود که گفت: «تاکنون کسی با این استعداد ندیدم که جلدین کفایه را در یک سال بخواند». (معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص ۴۰۲.).

این را هم بگوییم چندی پس از آنکه حکیمی شرح منظومه را به صورت اجتهادی و انتقادی، در نزد محامی بادکوبه‌ای فرا گرفت، وی دیگر او را نه «حکیمی»، که «حکیم» می‌خواند و می گفت: «یا»ی نسبت را از نام حکیمی بردارید؛ او دیگر نه «حکیمی»، که «حکیم» است.

همچنین روزی آیت الله میلانی، در هنگام درس اصول، پس از اینکه بسمله گفت و خطبه خواند، چشم چرخاند و شاگرد جوانش را، که در گوشه‌ای نشسته بود و در دیدگاه استاد نبود، ندید. سکوت کرد و سکوت مجلس را فرا گرفت که مگر چه شده آقا درس را متوقف کرده است! آنگاه فرمود: آقای حکیمی نیستند. افلاطون تا ارسطو حاضر نمی‌شد درس را شروع نمی کرد؛ می گفت عقل در مجلس درس حاضر نیست.

آری، آن «متنبی جوان»، در نزد ادیب ثانی، و آن «حکیم»، در نظر محامی بادکوبه‌ای، «ارسطوی دوم» و «عقل مجلس درس»، در نزد

آیت الله میلانی بود. و دانستنی است که حکیمی جوانترین فرد در درس میلانی بود و همگان از او پیشنه‌ی علمی و حوزوی دیرینه‌تری داشتند. حتی در آن جمع، فاضلانی بودند که حکیمی برخی از متون مقدمات و سطح را نزد آنان خوانده بود.

این را نیز بگویم که استاد حکیمی قدم در سی سالگی نگذاشته بود که علامه شیخ عبدالحسین امینی (م ۱۳۴۹ ش)، در نامه‌ای که از نجف برایش نوشت، وی را با عنوان «العلامهٔ الجلیل» مورد خطاب قرار داد. در این نامه، که با عبارت «با هزاران شوق دیدار» آغاز شده، استاد حکیمی به همکاری مطبوعاتی دعوت گردیده و در آن آمده است:

زیاد از حد مایلم که از قلم و قدم شما خدمات شایانی نسبت به مولا بوده باشد و شما شریک این اعمال گردید که تحقیقا موجب توفیق است. لذا این زحمت را به عهده‌ی جناب عالی می‌گذارم؛ والا رفقای زیادی در تهران هست که با جان و دل حاضرند که این خدمات را عهده‌دار شوند. و این تصدیع، رمز محبت حقیر است نسبت به شما. (این نامه‌ی بدون تاریخ در حدود ۱۳۴۱ نوشته شده و تصویری از آن در نزد اینجانب هست.).

در همین سالها بود که شیخ آقا بزرگ تهرانی (م ۱۳۴۸ ش)، در ضمن اجازه‌ی روایی به استاد حکیمی، از وی با القاب «الفاضل الکامل البارع الاریب والاستاد المحقق الماهر الادیب» یاد کرد. (شیخ آقا بزرگ تهرانی، ص ۶۷. تاریخ ابن اجازه رجب ۱۳۸۲، برابر با آذر ۱۳۴۲ است.) و این اجازه کتبی، پس از اجازه‌ی شفاهی‌ای بود که شیخ در حرم مطهر امام رضا –ع– در جمادی الاول ۱۳۸۲ به استاد حکیمی داده بود.

هیچگاه استاد حکیمی از زندگی آموزشی خود حکایت نکرده است؛ فقط در یک – دو جا، آن هم جایی که می‌خواسته است خاطر نشان کند که با علم اصول مخالف نیست، بناچار، از تحصیلاتش، آن هم فقط تحصیلات اصولی خویش، سخن گفته است:

در ایام تحصیل، کفایه و مقداری از درس خارج را نزد آیت الله حاج شیخ مجتبی قزوینی خواندم، و مقداری خارج کفایه را نزد آیت الله حاج شیخ هاشم قزوینی. و هفت سال در درس خارج اصول آیت الله العظمی حاج سید محمد هادی میلانی (۱۳۱۳ ق – ۱۳۹۵ ق)، حاضر می‌شدم و همه‌ی درس را با دقت می‌نوشتم؛ به طوری که هیچیک از شاگردان ایشان در آن دوره به این تفصیل نمی‌نوشتند. سپس مقداری از مطالب را (از باب «اوامر»)، به عربی برگردانم و در صدد تنظیم و تألیف تقریرات اصول ایشان بر آمدم. بخشی از مقدار عربی شده را نزد ایشان بردم، دیدند و پسندیدند و بسیار تشویق و ترغیب کردند که همه، به همان صورت، آماده شود تا به چاپ برسد. و خود اظهار می‌داشتند که اگر این تقریرات تدوین یابد و تعریب گردد و به چاپ برسد، در شمار بهترین و مهمترین کتب علم اصول جای خواهد گرفت...

باری، این امور بود، لیکن اینجانب پس از تأمل در اینکه در علم اصول فقه کتابهای بسیاری نوشته شده است، و اصول آیت الله میلانی نیز مفصل است، و همچنین پس از اینکه استاد دیگر، مرحوم حاج شیخ مجتبی قزوینی، به چاپ کتابهایی در اصول و تقریرات اصولی، افزون بر آنچه هست، رضایت خاطری ندارند، از ترجمه‌ی کامل و چاپ و عرضه‌ی آن تقریرات منصرف گشتیم. (مکتب تفکیک، ص ۳۶۹–۳۶۸. همچنین استاد در همین باره مرقوم داشته‌اند: «کتاب اصولی را که از افاضات مرحوم آیت الله العظمی میلانی (م ۱۳۹۵ ق)، با تحریراتی از خودم، شروع به نوشتن کردم و مقداری را خدمتشان بردم، پس از ملاحظه فرمودند: «اگر این کتاب را تکمیل کنید و چاپ شود کفایه را نسخ می‌کند.» معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص ۴۰۳.).

استاد حکیمی سالها در لباس روحانیت بود، (حکیمی تا سال ۱۳۴۵، که در حوزه‌ی مشهد بود، کسوت روحانیت داشت، اما لباسش را سنگین نکرده بود. به جای قبا یک پالتوی ساده می‌پوشید و عمامه‌اش به دستار شبیه بود.) اما هرگز روحانیت را حرفه‌ی خود نکرد. زیرا پس از آنکه لباس روحانیت به تن کند، لباس زهد و اعراض به تن کرده بود. سرانجام در سال ۱۳۴۵، با رضایت استادش، شیخ مجتبی قزوینی، از حوزه و لباس روحانیت بیرون آمد، اما همواره نگاهش به حوزه است و مخاطبش، نسلهای جوان.

حکیمی جوان، در حوزه علمیه‌ی خراسان، در محضر استادانی زانو زد که، همه و همه، پروا پیشه بودند و از دنیا رسته و پشت کرده

به جاه و مقام. هر یک، جهانی در گوشه‌ای بودنـد و همنشـین خدا (گفته‌اند: «رسد آدمی به جای که بجز خدا نبیند»، اما از این برتر هم در امکـان است و می‌توان گفت رسـد آدمی به جـایی که همنشـین خـدا شود. این، ادعـایی از جانب انسان نیست، بلکه ارتقایی است که خداونـد به آدمی ارزانی داشـته و فرموده است: انا جلیس من ذکرنی.) و خـدازی («خـدازی»، از ساخته‌های اسـتاد حکیمی است و آن را معادل کلمه‌ی «متأله» نهاده و در توضیـح آن نوشـته است: «انسانی که در شـناخت خـدا و توجه به خـدا و عبادت خـدا غرق است؛ برای خـدا هست و برای خـدا زنـدگی می‌کنـد...» خورشـید مغرب، ص ۱۹۲. به عبارت دیگر، خـدازی کسـی است که ترجمه‌ی این آیه باشـد: قـل ان صـلاتی و نسـکی و محیـای و ممـاتی لله رب العـالمین. سوره‌ی انعـام (۶)، آیه‌ی ۱۶۲.) و بـه دور از تعلقـات دنیوی و مریـد بازی و آقا منشـی و اشـرافیگری علمی. اسـتاد حکیمی، حکایتهایی از مشـی و منش ساده و مردمی آنان نقل می‌کند که امروزه افسانه و مثل شده است و مانند آنها را در کتابهای گذشتگان می‌توان یافت. (شرح حال شماری از این استادان در کتاب مکتب تفکیک آمده است.).

از میان آن اسـتادان، آنکه بیش از همه بر حکیمی تأثیر گـذاشت و در معماری شخصـیت علمیش نقش داشت، شـیخ مجتبی قزوینی بود. وی، به گفته‌ی اسـتاد حکیمی، یکی از سه رکن مکتب تفکیـک (مکتب تفکیـک به نظریه‌ای گفته می‌شود که قائل به تفکیک دین از فلسـفه و عرفـان است. شـرح آن بیایـد.) در قرن چهـاردهم هجری بود و صاحب کشف و کرامات و مشـرف شـده به آسـتان حضـرت ولی عصـر - عـج - و داری اخلاق باطنی و اهل عبادات و ریاضات و مسـغرق در خلسات. (برای تحقیق بیشتر درباره‌ی وی رجـوع شود به: محمـد علی رحیمیـان، متأله قرآنی شـیخ مجتـبی قزوینی خراسـانی، مقـدمه‌ی محمـد رضـا حکیمی (چـاپ اول: قم، انتشارات دلیل ما، ۱۳۸۲).) حکیمی دوازده سال از محضر او درس آموخت، اما چهل سال است که به مکارم اخلاق او رطب اللسان است و هنوز خود را مرید وی می‌داند.

اسـتاد حکیمی در کتاب خورشـید مغرب، از چهار تن از متقدمان و چهار تن از معاصـران یاد کرده است که به محضـر آن حضـرت مشـرف شدند. چهار فرد اخیر عبارتند از: سـید موسـی زر آبادی (م ۱۳۵۳ ق)، میرزا مهدی اصـفهانی (م ۱۳۶۵ ق)، شـیخ علی اکبر الهیان (م ۱۳۸۰ ق) و شـیخ مجتـبی قزوینی (م ۱۳۸۶ ق). (ر.ک: خورشـید مغرب:، ص ۲۰۵.) از این چهـار تن، دو فرد اخیر، اسـتاد حکیمی بودند و دو فرد نخست، استاد استادان او.

به هر رو، حکیمی در محصر اسـتادانی زانوی ادب زد که، به یافت او، به محضـر حضـرت ولی عصـر - عج - حضور یافته بودند. از این روست که وی، شاهکـار خـویش را (جلـد سوم تـا شـشم الحیـاهٔ (کتـاب مزبور، تـألیف اسـتاد حکیمی و محمـد حکیمی و علی حکیمی، از دانشوران حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان، است. این کتاب همواره به اسـتاد نسبت داده می‌شود و ما نیز در کتاب حاضر، برای رعـایت اختصـار، گاه چنین کرده‌ایم؛ اما به گفته‌ی اسـتاد، الحیاهٔ «تألیف مشترک» است.)، به این چهار چهره تقـدیم و از آنان چنین یـاد کرده است: «عالمان بزرگ ربانی»، «متألهان سترگ قرآنی»، «سـره سازان معارف وحیانی»، «پیراینـدگان بنیادهای تعقل قرآنی»، «متعقلاـن ژرفکـاو» و «مربیان تأثیر آفرین». (ر.ک: ترجمه‌ی الحیاهٔ، ج ۳، ص ۴-۳. گفتنی است از آنجا که ترجمه‌ی الحیاهٔ را اسـتاد حکیمی، بـا دقت بسـیار، ویراسـته و بـا متن آن تطبیق داده، در سراسـر این کتـاب بـدان ارجاع داده شـده است. به هر حال، ترجمه‌ی الحیاهٔ، اعتبار اصل کتاب را دارد و، مضافا اینکه، گاه مطالبی افزون بر اصل، به خامه‌ی استاد حکیمی، در آن آمده است.).

هنگامی که حکیمی مـدارج عالی علمی را در حوزه‌ی علمیه‌ی مشـهد گذراند، دو راه در پیش داشت: یا مانند دیگر همدرسان خود در حوزه بماند و به تدریس فقه و اصول بپردازد و، النهایه، سـر از مرجعیت در آورد، و یا اینکه پلی از حوزه به جامعه و جوانان بزند و خوراک فکری برای آنان فراهم آورد و، النهایه، به آنجا برسد که اینک رسیده است.

گـذشت که اسـتاد حکیمی، ماننـد همـدرسان خود، در حوزه نمانـد و پلی از حوزه به جـامعه زد و، به عبـارت خویش، «هجرت الی التکلیف» کرد. وی در خرداد ۱۳۴۵، هنگامی که از سـی سالگی گذشـته بود، از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد به تهران آمد، و در واقع، از

همه‌ی القاب و مقامات و مزایا و عناوین حوزه چشم پوشید.

استاد حکیمی از سال ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷ در چند مؤسسه‌ی فرهنگی انتشاراتی در تهران، از جمله بنیاد فرهنگ ایران، شرکت سهامی انتشار و مؤسسه‌ی انتشارات فرانکلین، اشتغال داشت. (برخی از همکاران حکیمی در انتشارات فرانکلین عبارت بودند از: احمد آرام، احمد سمیعی گیلانی، ابوالحسن نجفی، نجف دریابندری، جهانگیر افکاری، اسماعیل سعادت، عبدالمحمد آیتی، غلامعلی حداد عادل و عبدالحسین آذرنگ. کریم امامی، از مسؤولان این انتشارات، در مصاحبه‌ای گفته است: برخی از کارکنان فرانکلین کسانی بودند که به علت فعالیتهای سیاسی به زندان رفته بودند و در سازمانهای دولتی نمی‌توانستند شاغل شوند. مؤسسه‌ی فرانکلین این افراد را می‌پذیرفت و ساواک هم تقریبا راضی بود که اینها در فرانکلین مشغول به کار شوند. زیرا می‌خواست در جایی کار کنند که آمد و رفت و روابطشان زیر نظر باشد. یکی از کسانی که تحت نظر ساواک بود، آقای محمدرضا حکیمی بود. عبدالحسین آذرنگ و علی دهباشی (به کوشش)، «سلسله گفت و گوها پیرامون نشر ئو فرهنگ»، بخارا (شماره‌ی ۲۲-۲۱، آذر ذ اسفند ۱۳۸۰)، ص ۱۵۷.) او، بدرستی و از سر اجتهاد، تشخیص داده بود که باید در مؤسسه‌های فرهنگی داخل شد و تا آنجا که می‌توان «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت.» همچنین محض احتیاط و برای اطمینان بیشتر، از دو مرجع تقلید (آیت الله خمینی و آیت الله خوئی)، اجازه گرفت. پس از چند سال فعالیت هم که می‌خواست کناره بگیرد، با استاد مطهری مشورت کرد و او نه تنها کناره‌گیری را صلاح ندانست، بلکه «حرام» شمرد. بدین ترتیب با اطمینان بیشتر به کار مشغول شد و در آن مدت با صتحیح محتوایی شماری آثار و تعلیقه نگاری بر چند کتاب مهم، ضمن کار اداری، «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت.»

همکاران حکیمی در آن مؤسسه‌ها، او را یک روحانی بی عمامه می‌دانستند که بر نمی‌تابد کتابی منتشر شود و کلمه‌ای خلاف دین در آن باشد. به گفته‌ی یکی از همکاران او در انتشارات فرانکلین: «محمدرضا حکیمی همه‌ی دانش و تجربه‌ی خود را معطوف به این می‌کرد که هیچ اصلی از اصول اسلام نقض نشود و نکته‌ای خلاف واقع در نوشته نباشد.»

در خود ذکر است که تدریس استاد حکیمی در دانشگاه تهران، در دوره‌ی دکترای ادبیات، از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷، و بنا به دعوات دکتر عبدالحسین زرین کوب بود. در آغاز در حدود سی نفر در این دوره ثبت نام کردند؛ اما دیری نگذشت که بیش از سیصد نفر در کلاسهای استاد حضور می‌یافتند. وی برای نخستین بار به جای متونی چون تاریخ ابن خلکان، که رایج بود، نهج البلاغه را متن درسی قرار داد. استقبال دانشجویان از این کلاس و مرعوبیت ساواک از این ازدحام، منجر بدان شد که با دخالت پلیس و ساواک، تعطیل شود.

همچنین گفتنی است که استاد حکیمی، در پی هجرت تکلیفی از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد، به جرم فعالیت علیه رژیم شاه، در سال ۱۳۴۵، چند بار در وی و مرند و سلماس و ارومیه بازداشت و زندانی شد. وی آخرین بار در سال ۱۳۵۷ دستگیر و در کمیته‌ی تهران زندانی گردید.

در آثار حکیمی، تا سال ۱۳۵۷ (پیروزی انقلاب اسلامی ایران)، بیشتر از قیام و پیکار سخن رفته و از موضوعات دیگری هم که سخن گفته شده، قیام و پیکار نتیجه گیری و بدان دعوت شده است. (از جمله رجوع شود به: فریاد روزها، سرود جهشها، بیدارگران اقالیم قبله و امام در عینیت جامعه.) آهنگ و جهت کلی کتابهای او، تا آن تاریخ، «قیام» است و گفته‌ها و نوشته‌های دیگر مقدمه و زمینه و برای آن است. اما از سال ۱۳۵۷ بدین سو، آهنگ و جهت کتابهای حکیمی تغییر کرد و به «قسط» تبدیل شد. (از جمله رجوع شود به: کلام جاودانه، قیام جاودانه، جامعه سازی قرآنی و الحیاهٔ (بویژه جلد سوم تا ششم).) وی از آن هنگام همواره از قسط سخن گفته و سخنهای دیگر را همچون مقدمه‌ی آن قرار داده و، در واقع، قسط را ترجیع بند سخنان خود ساخته است. بنابراین چکیده‌ی همه‌ی نوشته‌های حکیمی و آهنگ و پیام آن، در یک عبارت، عبارت است از: «قیام به قسط».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

حمدان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نجاشی گوید که او را کتابی است که روایت می‌کند آن را از وی محمد بن ابی‌عمیر و در مشترکات هم گفته که راوی از او ابن أبی‌عمیر است.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حمزهٔ

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

او را از اصحاب حضرت صادق و حضرت کاظم شمرده‌اند و در تعلیقه وحید فرموده که راوی وی احمد بن محمد بن ابی‌نصر بزنطی است.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حموی جوینی، ابواسحاق، صدرالدین ابراهیم

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۲۲ -۶۴۴ ق)، عالم شافعی و محدث. مشهور به ابن حمویه. در جوین خراسان و در خانواده‌ای اهل فضل و علم به دنیا آمد و در عراق وفات کرد. او در طلب حدیث به عراق و شام و حجاز و تبریز و طبرستان سفر کرد و علاوه بر درک محضر علمای اهل سنت از محقق حلی، یحیی بن سعید، ابن طاووس و خواجه نصیرالدین نیز در حدیث بهره برد و از آنان حدیث روایت کرد. به همین دلیل است که بعضی مورخان وی را شیعه دانسته‌اند، اما ابن‌حجر او را صوفی شافعی می‌داند. گویند غازان‌خان مغول به دست او اسلام آورد. از آثار و: «فرائد السمطین فی فضائل المرتضی والبتول و السبطین».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۱/۱)، اعیان الشیعه (۲۱۸/۲)، الذریعه (۱۳۵/۱۶)، روضات الجنات (۱۸۸ -۱۸۵ /۱)، ریحانه (۷۷ -۷۵ /۲)، الکنی و الالقاب (۱۹۶/۲)، لغت نامه (ذیل/ ابن‌حمویه)، معجم المولفین (۸۹/۱).

حمیدی، ابوعبدالله محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوعبداللّه محمد ابن ابونصر فتوح بن عبداللّه اندلسی معروف به حمیدی (ف. ۴۸۸ ه.ق.) از دانشمندان علم حدیث و صاحب کتاب الجمع بین صحیحی البخاری و مسلم.

بر گرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

حورا

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر محمد بن محمد بن منصور اصفهانی بود که از ابوطیب حبیب بن محمد بن احمد طبرانی حدیث شنیده و سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۰۵ / ۱.

حورستی

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۴۲ ق، وی دختر ناصر بن احمد بن محمد بن عبداللّه و اهل سرخس بود که از پدرش استماع حدیث کرد و سمعانی در سرخس از او حدیث نوشت.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۰۵ / ۱.

حویزی، خلف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۷۴ ق)، متکلم، محدث، ادیب و شاعر امامی. معروف به سید خلف. وی از معاصران شیخ بهایی و میرزا محمد استرآبادی بود و والی حویزه، حویزی مردی زاهدپیشه و در انجام فرائض و نوافل بر خود سخت‌گیر بود. در نجف دفن شد. از آثار وی: «الاثنی عشریه فی الصلوه»؛ «برهان الشیعه»، در امامت؛ «الحق المبین»، در منطق؛ «البلاغ المبین»، در احادیث قدسی؛ «الحجه البالغه»، در کلام؛ «سفینه النجاه»؛ «الموده فی القربی»؛ «النهج القویم»، در کلمات امیرالمومنین علی (ع)، «حق الیقین»، در کلام؛ دو «دیوان» به فارسی و عربی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۳۴ -۳۳۰ /۶)، الذریعه (۱۶۸/۲۱ ،۳۰۰/۹، ۴۰/۷، ۲۵۸/۶)، روضات الجنات (۷۰۴ -۶۹۹ /۳)، ریحانه (۸۹ -۷۸ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۸۰)، معجم المولفین (۱۰۵/۴).

حویزی، عبدالعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۵ ق)، فقیه، محدث، مفسر، ادیب و شاعر امامی. معروف به عبدالعلی عروسی. در حویزه متولد شد و در شیراز ساکن. وی استاد سید نعمت‌اللّه جزایری و معاصر شیخ حر، عاملی و علامه مجلسی است. از آثار وی: شرح «لامیه العجم» طغرایی؛ «نورالثقلین»، تفسیری روایی از قرآن، در چهار مجلد؛ «دیوان» اشعار.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۶۶ -۳۶۵ /۲۴، ۶۹۰/۹)، روضات الجنات (۲۷ -۲۵ /۵)، ریحانه (۱۲۴/۴، ۸۹/۲)، فوائد الرضویه (۲۳۷)، معجم المولفین (۲۶۵/۵).

حیاتی

قرن:۱۲

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، شاعر و عارف. حیاتی آیین و روش عارفان را از همسرش نورعلیشاه آموخت و دارای طبع موزون و قریحه‌ای توانا بود و در نظم و نثر دستی توانا داشت. سروده‌هایش بیشتر آمیخته به گفته‌ها و راه و روش عارفان است. پس از درگذشت نور علیشاه، با ملا محمد نامی از مردم خراسان ازدواج کرد. شادوران وحیدی در مورد او چنین گفته است: «او بزرگترین شاعره‌ی قرن اخیر است». از آثار او: «دیوان» اشعار در حدود ده هزار بیت، با مقدمه‌ای به نثر بسیار شیوا و فصیح.[۱]

۱۲۱۳ ق، بی‌بی جانی از زنان عارف و شاعر. وی از اهالی هرات و خواهر رونق علیشاه و همسر نورعلی شاه از بزرگان صوفیه بود. قواعد و اصطلاحات عرفانی را نزد همسرش فراگرفت. پس از قتل معصوم علیشاه (۱۲۱۲ ق)، نور علیشاه به همراه حیاتی به عثمانی پناهنده شد و بعد از مدتی در شهر موصل درگذشت. چندی پس از مرگ وی همسرش با ملا محمد خراسانی ازدواج کرد. حیاتی طبع شعر داشت و حدود ده هزار بیت شعر گفته که غالبا شامل مضامین و اصطلاحات عرفانی است. دیوان اشعار او مشتمل بر پنجاه الی شصت غزل است که چاپ شده است (۱۳۴۹ ش) از اشعار اوست:

ایا طایر قدس عرش آشیان
مجو دانه از دام این خاکدان
قفش بشکن و بال و پر باز کن
به گلگشت و گلزار پرواز کن
منع دلم از ناله مکن در پی محمل
کز ناله کسی منع نکرده است جرس را[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] از رابعه تـا پروین (۱۱۱ -۱۱۰)، خیرات حسـان (۱۱۰/۱)، ریاحین الشـریعه (۱۴۱/۴)، زنان سخنور (۱۷۵ -۱۷۳ /۱)، ستارگان کرمان (۱۴۹)، طرائق الحقائق (۲۰۲/۳)، مشاهیر زنان (۷۸)، مصطبه‌ی خراب (۴۵).

[۲] منابع: «پرده‌نشـینان سـخنگوی»، آریانا، سال دهم، شـماره نهم، ۵۶؛ از رابعـه تـا پروین، ۱۱۱ -۱۱۰؛ تذکرهٔالخواتین، ۹۷؛ خیرات حسان، ۱۱۰ /۱؛ دیوان نور علیشـاه، ریاحین‌الشـریعه، ۱۴۱ /۴؛ زنان سـخنور، ۱۷۵ -۱۷۳ /۱؛ سـتارگان کرمان، ۱۴۹؛ شرح زندگانی وحید بهبهانی، ۲۹۸ -۲۹۷؛ طرایق‌الحقایق، ۲۰۲ /۳ فهرست نسـخه‌های خطی فارسی، ۲۳۰۳ /۳؛ مصطبه‌ی خراب، ۴۵؛ نقل مجلس، گ ۳۶ -۳۳.

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۵۱ ق)، فقیه، محدث، مفسر، شاعر و خطاط. وی دخترزاده‌ی علامه مجلسـی است و از پدر خود که شاگرد خاص میرعماد بود و نیز از آقاجمـال خوانسـاری کسب علوم کرد. او منشـی زبردسـتی بود، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت. سـرانجام در اصـفهان درگذشت و جنازه‌اش را به مشـهد منتقل کردند. در «تاریخ اصـفهان» تالیفات چندی از جمله «نجم الثاقب» بدو نسبت داده شده در حالی که در «الذریعه» این کتاب از جمله کتب پدر وی قلمداد شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۸/۳)، الذریعه (۶۹/۲۴).

خاقانی، سلمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ادیب، محقق.

تولد: ۱۳۳۲ ق، سوق الشیوخ (از شهرهای ناصریه عراق).

درگذشت: ۲۴ بهمن ۱۳۶۶، قم.

آیت‌الله شیخ سلمان خاقانی، فرزند شیخ عبدالحسین آل خاقانی، پس از طی دوران کودکی در زادگاه خود در سال ۱۳۴۵ ق. جهت تحصـیل به نجف اشـرف هجرت نمود و در حوزه‌ی آن شهر تحصیلات خود را شروع کرد. نخست درسهای مقدماتی نظیر صرف و نحو منطق، معانی و بیان و سـطوح اصول را نزد برادر بزرگ خود شیخ عبدالمنعم خاقانی فراگرفت. سپس مراحل عالیه‌ی تحصیلات خـود را آغـاز نمـود و از محضـر اساتیـدی چـون آیـت‌الله محمدحسـین اصـفهانی، آیـت‌الله محمـدجواد بلاـغی، آیت‌الله محمـدعلی کاظمینی، آیت‌الله باقر زنجانی و آیت‌الله سید ابوالقاسم خویی استفاده نمود.

آیت‌الله خاقـانی فعالیت‌هـای فرهنگی- ادبی خود را از سـنین جوانی آغاز کرد. در آغاز این فعالیت‌ها از حرکت‌هاییماننـد تأسـیس انجمن «منتـدی النشـر) و انجمن «رابطهٔ الاـدبیه» و بالاـخره «کلیه الفقه» و تأسـیس مجله‌هـای اجتماعی، سیاسـی و ادبی ماننـد «البیان»

«النجف» و غیره بود که توسط افرادی مانند سید هبهٔ‌الدین شهرستانی و شیخ محمدرضا مظفر و دیگر نویسندگان و متفکران آن روز نجف تشکیل شده بود. آیت‌الله خاقانی در بسیاری از این امور شرکت می‌جست.

هنگامی که آیت‌الله امین عاملی حرکت اصلاح طلبانه خود را برای تنزیه عزاداری‌ها و مجالس سوگواری اباعبدالله الحسین (ع) از شوائب وارده و زوائد منافی با شرع و دین اعلان نمود، ایشان به همراه دوستان خود به دفاع از این حرکت پرداخت.

آیت‌الله خاقانی در سال ۱۳۷۵ ق. پس از درگذشت پدرش که از علما و ائمه‌ی جماعت خرمشهر بود در این شهر سکونت گزید و نزدیک به سی سال به ارشاد و هدایت مردم و دستگیری از مستمندان پرداخت. شهرت و آوازه او از ایران به عراق به شیخ‌نشین‌های خلیج فارس رسید و در آنجا نیز مریدانی داشت.

آیت‌الله خاقانی در طرفداری از وحدت اسلامی کوشا بود و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی و پشتیبانی و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی و پشتیبانی از دارالتقریب بین‌المذاهب الاسلامیه در قاهره انجام داد. لیکن در عین حال از مدافعان تشیع و مذهب اهل‌بیت (ع) بود و همواره با قلم خود از این مکتب دفاع نمود.

کتاب‌هایی که از ایشان بر جای مانده عبارتند از: طریق المعرفهٔ، در اعتقادات که مکررا در عراق و بیروت به چاپ رسیده است، مع الخطوط العریضهٔ لمحب الدین الخطیب؛ بین‌الحق و الباطل؛ السنهٔ و الشیعه فی المیزان کتابی در رد گفته‌های احسان ظهیرالهی؛ دیوان شعر (گفته می‌شود این کتاب در جربان دفاع مقدس از میان رفت).

خانه‌ی وی در این خرمشهر قرار داشت. در روزهایی که این شهر مورد تجاوز عراق قرار گرفت، خانه او پناهگاه آورگان بود. در آن روزها مردم را به مقاومت دعوت می‌نمود لیکن بعدها که خانه‌ی او هدف مستقیم توپ‌ها و خمپاره‌های عراق قرار گرفت مجبور به ترک دیار گشته و چندی در اهواز و سپس در قم مستقر شد. در گیراگیر جنگ نه تنها خانه‌ی او را غارت شد بلکه اموال مسجد او را نیز به تاراج بردند. قسمتی از کتابخانه‌ی نفیس او به یغما رفت و در بصره به حراج گذاشتند و قسمت دیگر آن، مدت‌ها در زیر خاک‌ها مدفون بود و پس از آزادی خرمشهر به قم منتقل گشت. در این جریان قسمتی از دست نوشته‌ی او از جمله دیوان اشعارش از میان رفت.

آیت‌الله خاقانی به عربی شعر می‌سرود، به ویژه در مدح پیامبر (ص) یا معصومین (ع).

آیت‌الله پس از هفتاد و شش سال زندگی، بالاخره در شب بیست و چهارم بهمن ۱۳۶۶ (برابر با بیست و پنجم رجب ۱۴۰۸ ق.) درگذشت و پس از مراسم تشییع، در یکی از حجره‌های صحن اتابکی حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خالدی نقشبندی، فاطمه

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۱۲۸۶ -۱۲۴۱ ق، از زنان فقیه، ادیب و شاعر. وی دختر مولانا خالد ذوالجناحین شهر زوری است و در هوش و استعداد کم‌نظیر بوده است. او با ادبیات فارسی، عربی و کردی آشنا و دارای طبع شعر و فن نویسندگی و متمایل به طریقت نقشبندی بود. بسیای از زنان در دمشق از محضر او استفاده شریعت و طریقت کردند. فاطمه در سال ۱۲۸۰ ق به ازدواج یکی از بزرگان دمشق که از مریدان پدرش بود درآمد. در سال ۱۲۸۶ ق به سفر حج رفت و در همان سفر بود که در منی درگذشت جنازه‌اش را به مکه حمل کردند و در معلاه به خاک سپردند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۴۳۲ / ۱.

خدیجه‌ی نیشابوری

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۵۱۲ ق، از زنان محدث. وی دختر اسماعیل بن عمر بود. از پدرش و نیز از ابوعثمان سعید بن محمد بن احمد بحیری حدیث شنیده و در سال ۵۱۲ ه سمعانی را اجازه داده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۲۴ / ۱.

خراسانی، حماد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم و سوم ق)، محدث امامی. وی از راویان حدیث شیعی مذهب بود که از امام جواد (ع) و امام هادی (ع) روایت کرده و علی بن ابراهیم جعفری از او روایت کرده است. در «رجال نجاشی» نام وی حمدان بن اسحاق ذکر شده است. از آثار وی: «علل الوضوء»؛ «کتاب النوادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۲۵/۶)، رجال النجاشی (۳۳۲/۱)، معجم رجال الحدیث (۲۴۸/۶).

خزاز قمی، علی بن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یکی از دانشوران فرزانه و محدّثان و فقیهان قم، علیّ بن محمد خزّاز قمی است. این دانشمند نامدار، در حدود نیمه دوّم سده چهارم و اوائل سده پنجم هجری می‌زیست. به هنگام تولّد، نامش را علی نهادند. تاریخ دقیق طلوع این ستاره تابناک شیعه، در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.امّا با نظر به دوران حیات استادان وی، همانند شیخ صدوق متوفای ۳۸۱ قمری، و ابن عیّاش جوهری متوفی ۴۰۱ قمری و ابوالمفضّل شیبانی متوفای ۳۸۷ قمری، می‌توان گفت که این محدّث فرزانه، تقریباً در نیمه دوم سده چهارم هجری قمری پا به عرصه وجود نهاده است.گروه : علوم انسانی رشته : الهیات و معارف اسلامی اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : یکی از محکمترین باورهای شیعه، در مبحث امامت و رهبری معصومین، بعد از رحلت رسول اکرم (ص) این اندیشه ژرف است که از جانب رسول اکرم (ص)، حضرت امیرالمؤمنین (ع) و یازده فرزند او، به عنوان رهبران و امامان امّت تعیین شدند. پیامبر اکرم (ص)

در مکه و مدینه، به دستور خداوند متعال، بارها و بارها مسئله جانشینی علی و فرزندان او را با امّت مطرح فرمود، به ویژه در حادثه شکوهمند غدیرخم، که رسماً در حضور جمعیّت انبوهی علی را به عنوان خلیفه و امام بعد از خود به مردم معرفی کرد ؛ ولی با کمال تأسف این توصیه‌ها و دستورات رسول اکرم، نه تنها مقبول کوردلان ریاست طلب و تشنگان قدرت قرار نگرفت، بلکه آنها به خاندان علی (ع) نیز پشت کردند و زمام خلافت را به نا اهلان سپردند. با گذشت زمان آن دلائل روشنی را که شیعه بر حقانیت رهبری حضرت علی (ع) مطرح می‌کرد، مورد بی مهری قرار دادند.یکی از گروه‌های اهل سنّت بنام معتزله ضمن اینکه به ظاهر بر این باور است که: حضرت علی (ع) از تمام صحابه پیامبر (ص) با فضیلت‌تر است، فضل هیچ یک از آنها به پایه شأن و منزلت حضرت علی (ع) نمی‌رسد ؛ اما دلائل و نصوصی که از رسول‌اللّه (ص) بر خلافت علی (ع) نقل شده بود را نیز پذیرفت و آنها را تفسیر و توجیه کرد که معنای این نصوص این نیست که خلافت و امامت جامعه اسلامی بعد از رسول‌اکرم (ص) مختص علی (ع) و حق مسلم اوست ؛ بلکه به این معنا است که علی بن ابی‌طالب از دیگران برای بر عهده گرفتن رهبری جامعه، شایسته‌تر است .اینان با طرح مسئله «افضل و مفضول» گفتند: آری ما هم قبول داریم علی (ع) افضل و بهتر از تمام صحابی است؛ ولی برای مصحلتی غیر افضل - ابوبکر - رهبری را به دست گرفت.طرح این مسائل از یک سو و از سوی دیگر چون حکومت‌ها در دست مخالفین شیعه بود، و آنان تبلیغات گسترده‌ای را علیه باورهای شیعه راه انداخته بودند. های و هوی تبلیغات آنها به حدّی شد که جمعی از معتقدان به امامت را که اطلاع درستی از تاریخ اسلام نداشتند، دچار لغزش کرد.در این موقعیّت خزّازقمی به عنوان یک عالم روشن ضمیر، متعهّد و پاسدار مرز عقاید شیعه، دست به سلاح قلم زد و با تألیف کفایهٔ الاثر از باورهای شیعه به دفاع برخاست او در این کتاب به نقل از جمع زیادی از صحابه رسول اللّه، حقانیت حضرت علی و امامان بعد از او را به زیبایی اثبات کرد، و راه را بر توجیه و تفسیرهای خود خواهانه ارباب اعتزال فرو بست.او با این کتاب جلو انحرافات و شبهات مخالفین را سدّ کرد.استادان و مربیان : علی بن محمّد خرازقمی، توفیق زیستن در روزگاری را داشت که در جای جای جهان اسلام، دانشوران برجسته‌ای را در دامن خود پرورده بود، و پایه‌های دین به وجود آنان ثبات و استقرار می‌یافت. عطش حکمت و دانش، دل و جان این بزرگوار را گداخته بود، و او برای این که جان خویش را از جام آن زلال معرفت سیراب کند، در نزد استادان برجسته حدیث و فقه حاضر شد و از خرمن انبوه دانش آنان توشه‌ها برگرفت. آن طور که از بررسی اثر گرانسنگ او به دست می‌آید، وی از استادان زیادی کسب فیض کرده است. در اینجا به شاخص‌ترین و برجسته‌ترین اساتید ایشان اشاره می‌کنیم.۱ - مشهورترین استادش، محمّد بن علی بن بابویه قمی، ۲ - محمّد بن عبداللّه، معروف به ابوالمفضّل شیبانی،۳ - احمد بن محمد بن حسن جوهری، مشهور به «ابن عیّاش» ،۴ - محمد بن وهبان بصری،۵ - حسین بن محمد بن سعید خزاعی،۶ - علی بن حسین بن مندهزمان و علت فوت : علی بن محمّد خزّاز قمی بعد از تلاش مستمر، در راه استوار ساختن باورهای عمیق ولایتی خویش، و به جای نهادن میراث مکتوبی ارزشمند، در نهایت جان به پیک جان آفرین پاک تسلیم کرد و به دیار اولیاء دین بال در کشید.سال رحلت این شخصیّت سترگ، اطلاع دقیقی در دست نیست. شاید بتوان حدس زد که این بزرگوار در نیمه اول سده پنجم هجری قمری چشم از جهان فرو بسته باشد،مبنای این سخن این است که استاد او، ابن عیاش جوهری در سال ۴۰۱ قمری از دنیا رفت. و نیز علامه تهرانی در اثر ارزشمند خویش، خزّاز قمی را از بزرگان سده پنجم قمری بشمار آورده است، به لحاظ اینکه وی بیشتر حیات علمی خود را در این سده سپری کرد. او در شهر ری وفات یافت و شاید هم در همین شهر سر بر بالین خاک نهاده باشد.شاگردان : با این که علی بن محمد خزاز قمی از نخبگان عالمان شیعه است، و طبعاً باید گروه زیادی از سرچشمه دانش او بهره برده باشند ؛ ولی در کتاب‌های تراجم تنها به نام اندکی از شاگردان حدیثی وی اشاره شده است: ابوالبرکات علی بن حسین جوزی ؛ محمد بن حسین بن سعید قمی که در شهر بغداد می‌زیست؛ و محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد القمی.آثار : ۱ الاحکام الشرعیهٔ علی مذهب الامامیهٔ ویژگی اثر : در مسائل فقهی.گویا این کتاب نیز همانند الایضاح - همچون بسیاری از کتاب‌های دیگری که عالمان شیعه تألیف کردند - در کشاکش مبارزات سیاسی

علیه مذهب اهل‌بیت (ع) از بین رفته است و اثری از آنها در دست نیست.۲ الایضاح فی اصول الدی ویژگی اثر : البته امروزه ما، از سرنوشت این کتاب اطلاعی در دست نداریم.در دانش استدلالی حکام۳ کفایهٔ الاثر فی النص علی ائمهٔ الاثنی عشر ویژگی اثر : کتاب کفایهٔ الاثر از او، کتابی است که مانند آن در زمینه امامت تألیف نشده، و این اثر بهترین نشانه برفضل و کمال و وثاقت و دیانت مؤلف اوست.این اثر از بهترین و مهمترین تألیفات خزاز قمی است، کتابی که به مدرک و مأخذ عمده دو کتاب معروف شیعه تبدیل شده است:بحارالانوار و وسائل الشیعه .(۲۹) پیش از این سخن علامه مجلسی را در این باره آوردیم که: «همانند این کتاب درزمینه امامت تا کنون تألیف نشده است.»(۳۰)وی در این کتاب تلاش می‌کند تا با دلائل روشن و غیر قابل انکار حقانیت امامت امامان شیعه از بعد از رحلت رسول اکرم (ص) را اثبات کند و البته در این هدف والای خویش نیز نردبان توفیق را تا اوج پیموده است. او در مطلع کتابش، راز و رمز این تلاش مقّدس را چنین می‌نگارد: آنچه انگیزه شد تا من در جهت نوشتن این کتاب گام بردارم، این بود که مشاهده کردم گروهی از عوامّ بلکه خواصّ شیعه، در مسئله نصّ و دلیل قطعی بر امامت امامان معصوم، دچار نوعی تحیّرند و شبهه افکنی‌های گروه معتزله از اهل سنّت، آنها را سر در گم کرده است و کار به جائی رسیده که بعضی از علاقه‌مندان به خاندان پیامبر اکرم (ص) می‌گویند از صحابه پیامبر، و حتی از خود امامان (ع) نیز دلیلی بر این باور شیعه نداریم. چون چنین انحراف و کتمان حقیقت را دیدیم، دامن همت به کمر بستم تا حقایق را روشن و شک و شبهه مخالفین را بر طرف کنم. این اقدام را فقط برای خشنودی پروردگار عالم و تقرّب به رسول‌اللّه (ص) و امامان (ع) انجام دادم.در مبحث مهم رهبری معصوم (ع) در جامعه دینی.

منابع زندگینامه :سایت حوزه علمیه قم/ بخش زندگینامه علما۱k - /www.hawzah.net

خوانساری، جمال، جمال‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۲۵/۱۱۲۱ ق)، فقیه، اصولی، حکیم، محقق، محدث و متکلم. معروف به جمال المحققین. معاصر ملامیرزا شیروانی و علامه مجلسی بود. به همراه برادرش، آقا رضی، نزد پدرش، محقق خوانساری، و دایی‌اش ملا- محمدباقر محقق سبزواری در حوزه‌ی علمیه‌ی اصفهان تحصیل کرد و همانند پدرش صاحب تالیفات بسیاری شد، با این تفاوت که تالیفات وی بیشتر نقلی و تالیفات پدرش بیشتر عقلی است. از پدرش محقق خوانساری و سید ابرهیم بن میر معصوم حسینی قزوینی روایت می‌کرد و از ملا محمدتقی مجلسی اجازه‌ی نقل حدیث داشت. علمای بسیاری از وی اجازه روایت داشتند که از آن جمله: محمد اکمل بهبهانی و محمد رفیع گیلانی. وی صاحب طبعی ظریف و نکته‌سنجی دقیق و باهوش، بخصوص در فهم ظواهر حدیث کم‌نظیر بود. چنانکه تیزهوشی وی را از روی ترجمه‌ی «مفتاح الفلاح» و تعلیقاتی که بر آن نگاشته است و کتاب مزاری که برای شاه سلطان حسین هنگام زیارت امام رضا (ع) و توضیحاتی که برای الفاظ زیارات آورده است، می‌توان فهمید. وی که عالمی متکلم بود، مذاهب چهار گانه‌ی اهل سنت را نقد کرد. او در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید. اغلب منابع تاریخ وفات وی را سال ۱۱۲۵ ق نقل کرده‌اند و آقا بزرگ تهرانی با استناد به ماده تاریخ زیر تاریخ وفات وی را سال ۱۱۲۱ ق می‌داند: «فوتش را بفاتح هاتفی از غیب گفت: کرد ایزد با حسین بن علی حشر جمال یعنی ۱۱۲۱». از آثار وی: ترجمه‌ی «قرآن مجید»؛ ترجمه‌ی «صحیفه‌ی سجادیه»؛ شرح فارسی «غرر و درر»؛ شرح فارسی «مفتاح الفلاح»؛ حاشیه بر «شرح عضدی»؛ حاشیه بر «تهذیب الاحکام»؛ حاشیه بر «بر من لا

یحضره الفقیه»؛ «شرح اللمعه ش الشرائع»؛ شرح «الشفاء»؛ شرح «اشارات»؛ «شرح حدیث البساط»؛ «النیه»؛ «اختیارات الایام»؛ «اصول‌الدین»، در امامت؛ حاشیه بر «شرح مختصر الاصول»؛ «جبر و اختیار»؛ شرح بر «حدیث الطینه»؛ در جبر؛ «کلثوم ننه» یا «عقائد النساء» که در آن رسوم و پندارهای معمول میان زنان آن روزگار ایران به نقد کشیده. از دیگر آثار او ترجمه «الفصول المختاره من العیون و المحاسن» معروف به «مجالس» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۳۱/۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۶/۵)، تذکره القبور (۲۳۸)، الذریعه (۴۴۰/۲۴، ۱۹۲/۱۳، ۸۲/۱۴، ۵۳/۶، ۵۰۶، ۱۲۲/ ۴، ۳۶۷/۱)، روضات الجنات (۲۱۰ -۲۰۸ /۲)، ریاض العلماء (۱۱/۷، ۱۱۴/۱)، ریحانه (۵۴/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۸ -۱۴۶ /۱۲)، فوائد الرضویه (۸۴ -۸۳)، لغت نامه (ذیل/ جمال)، مولفین کتب چاپی (۳۸۳ -۳۸۱ /۲)، معجم المولفین (۲۵۵/۹، ۱۵۴/۳)، هدیه الاحباب (۱۲۰)، هدیه العارفین (۳۲۱/۲).

خوانساری، محمد تقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در یکی از روزهای اردیبهشت سال ۱۲۶۷ ق . که بهار با ماه رمضان تواءمان گشته بود و غنچه های یاد در آن می شکفتند، در خوانسار شهری که جای جایش چشمه ای سر به بیرون آورده و چون نگینی سبز و بلند با دستهایی گشوده سخاوت را به تمام معنا به رخ می کشد، در خانه سید اسدالله ، عالم بزرگ شهر، نورسیده ای پای در حیات نهاد که نام او را محمد تقی گزاردند.

سید محمد تقی جوانه ای بود روییده بر شاخه سار تباری که در عرصه علم و زندگی درخت تناوری را شکل داده بودند و این طلیعه نیکویی برای او به شمار می آمد. سلسله نسب او چنین بود سید محمد تقی خوانساری فرزند علامه سید اسدالله و او فرزند دانشمند محقق سید حسین و او فرزند عالم بزرگوار سید ابوالقاسم ، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزاابوالقاسم ، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزاابوالقاسم ... .

و در پایان سلسله نیز سرچشمه دانش و عصمت امام موسی بن جعفر علیه السلام قرار داشت .

ایام مکتب آمد، سید محمد تقی در تیزهوشی گوی سبقت از همگنان ربود. او در این سنین کم هم جذبه های معنوی را در خود احساس می کرد. او که در مکتب خط را بخوبی آموخت و قرآنی را به خط خود نشوت و آن را وقف مسجد کرد.

حوزه خوانسار که در آن زمان به برکت پدران سید محمد تقی و دیگر فرزانه های علمی اش رونقی داشت ، دومین جایی بود که سید محمد تقی در دامنش استواری یافت و قامت راست کرد. سرعت فراگیری سید محمد تقی چنان بود که به هفده سالگی نرسیده ، ادبیات عرب و دیگر پایه های مقدماتی علوم اسلامی را فراگرفت . او در همین مدت قسمتهایی هم از فقه و اصول دوره سطح را خواند.

پای درس بزرگان

خوانساری جوان پس از مشورتهایی که با پدر کرد برای تکمیل اندوخته ها رهسپار حوزه دیرپای نجف شد. هجرت به نجف بر شتاب حرکت او افزود .او در نجف پس از تکمیل درسهای ناتمام ، در درس محققان بزرگ این رشته ها حاضر شد تا جوانه های اجتهاد که از توانایی در تحقیق ریشه می گیرد در او برویند. خوانساری جوان چهار سال در درس فقه و محقق بزرگ اصولی آیهٔ الله آخوند خراسانی شرکت کرد. در کنار این آدرس به درس فقیه برجسته آیهٔ الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی هم حاضر

گشت . بعد از ارتحال این دو او از درسهای اصول آیهٔ الله نائینی ، آیهٔ اللله آقا ضیاء عراقی و از درس فقه آیهٔ الله در گرفتن اجتهادنامه خود از اساتیدش کوشش نکرد. اما آقا ضیاء عراقی - که بارها مقام این شاگردش را ارج نهاده و گفته بود ((و حفظ مقام و نگهداری شؤ ونات آقای خوانساری را مانند علمای متاءخر بر خود فرض می دانم)) هنگامی که او بعدها به ایران بازگشته بود، اجتهادنامه وی را از نجف برایش فرستاد. افزون بر این آقای خوانساری از این استاد خود اجازه روایی نیز یافته بود.

بر بلندای حماسه

با شروع جنگ جهانی اول که حکومت عثمانی به نفع آلمان درگیر این جنگ شد و در صف متحدین قرار گرفت ، قمرو عثمانیها در حیطه جنگ واقع گردید. در ۲۸ آبان ۱۲۹۳ ق . بصره و حوالی آن به تصرف قوای انگلیس درآمد. موقعیتی حساس بود، دولت عثمانی از روحانیون کمک طلبید علمای شیعه با آنکه استبداد گسترده از طرف آن دولت بر جامعه اکثریت شیعی عراق روبرو بودند، نتوانستند در چنین هنگامه ای ناظر پایمال شدن سرزمین مقدس عراق شوند. این بود که جمع بسیاری از مراجع فتوای جهاد دادند و چون خود در سنین پیری بودند فرزندانشان را به نیابت خویش رهسپار نبرد کردند و گروه دیگری از مجتهدان نیز خود راهی صحنه جهاد گشتند. در ایام محرم فتواهای شورانگیز جهاد شراره حماسه را بویژه در جان طلایه داران دانش برانگیخت و در این میان آقای خوانساری نیز کرسی درس و تحقیق را رها کرد و در صف رهسپاران جهاد قرار گرفت . او به گروه مجاهدانی که به همراه آیهٔ الله سید مصطفی کاشانی عازم نبرد بودند، پیوست . این گروه سوار بر کشتی در رود دجله و فرات پیش تاختند و خود را به صفوف مقدم جبهه در حوالی بصره رسانیدند.

آقای خوانساری در سنگرهای جلو جبهه همراه با همدرسان خود آقای سید ابوالقاسم کاشانی و آقای بختیاری زاده مستقر گشت . او در نبرد با هزار تیری که داشت و با مهارتی که در تیراندازی یافته بود سینه سپاهیان دشمن را آماج خشم ساخت و آنگاه که دشمن برای درهم شکستن مقاومت جنوب هجومی سخت را آغاز کرد او پر نشاط برود و خنده های بلندش تعجب دوستان را برمی انگیخت و وقتی هم که سایه رخوت بر گروهی از جنگاوران افتاد باز فریاد او که حرام بودن عقب نشینی در برابر دشمن را اعلام می کرد، پرطنین بود، و شگفت تر زمانی بود که با تنگ تر شدن حلقه محاصره دشمن مجاهدان مهیای مرگ می شدند و او شور نماز داشت و همگان را به آن می خواند. گویی نماز عاشورایی حسین علیه السلام در ذهنش زندگی یافته بود.

قوای دشمن پیروزیهای شایانی در جبهه فرات به دست آورد. ولی شکست در کوت العماره پای رفتن را از آنان گرفت و به ناچار جبهه جنگ از جنوب به شرق تغییر یافت .

با اشغال بغداد که مقارن با پیروزیهای دیگر متفقین بود، پایان جهاد فرارسید. از آن سو اشغالگران در تعقیب نیروهای مقاومت برآمدند. دستگیریهای وسیعی آغاز گشت و سرانجام خوانساری جوان هم که در نبرد از قسمت پا مجروح شده بود، دستگیر شد. مجاهدان عرب تنها با سپردن تعهدی آزاد گشتند اما برخورد با مجاهدان دیگر متفاوت بود. انگلیسی ها از آزادی آنان اجتناب ورزیدند. در این میان وساطتهایی نیز برای آزادی آقای خوانساری صورت گرفت ولی بی ثمر بود. اشغالگران اسرای جنگی را در بندر بصره جمع نموده ، آنجا با کشتی هایی به اسرارتگاههای خود در مستعمراتشان فرستادند و آقای خوانساری و قریب چهارصد تن دیگر از اسراء به جزیره سنگاپور برده شدند. چهار ماه طول کشید تا کشتی آنان در آن سرزمین پهلو گرفت . در سنگاپور، اسرا در زندانی صحرایی قرار داده شدند. در این زندان گروهی از مردمان وحشی جزیره نیز به نام کوکا به چشم می خوردند. آنها به آدمخواری معروف بودند از آن رو هر روز صبح که شیفت زندانبان عوض می شد اسرا سرشماری می شدند. در آن محیط خشن آقای خوانساری به تلاش علمی روی آورد. او علاوه بر تدریس منطق و حکمت ، خود نیز به آموختن پرداخت و توانست زبان انگلیسی را از یک راجه هندی بیاموزد. رئیس زندان که متوجه مقام علمی او شده بود با توجه به آشنایی او به زبان انگلیسی از او خواست کتابی گمراه ساز را ترجمه کند. او با آنکه روزهای سختی را پیش روی خود داشت با این درخواست مخالفت نمود. و

شاید هم برای انتقام از این سرسختی بود که زندانبانان قصد جان او را کردند. او خود در این باره گفته است :

((روزی همه به بیرون رفته بودند و من تنها بودم . زندانبانان حیوانی وحشی را از آن دم در بر درون زندان ول کردند. حیوان جستی زد و بسرعت به طرف من آمد. خیلی نزدیک شد اما کاری به من نداشت . به دم در رفت و دو مرتبه برگشت . چند دفعه این کار را انجام داد ولی کاری با من نکرد.))

بعدها که راجه هندی آزاد شد در آزادی آقای خوانساری کوشید. در نتیجه آقای خوانساری نیز پس از گذشت چهار سال تحمل رنج اسارت ، آزاد گشت .

مرجعیت

آیهٔ الله خوانساری بعد از رهایی از اسارت به زادگاهش خوانسار بازگشت . پس از آن ، آوازه حوزه نوبنیاد سلطان آباد اراک ، در او شیفتگی نخستین را زنده ساخت و از همین رو در حوزه سلطان آباد به احترام آیهٔ الله حائری در درسشان شرکت جست و خود نیز جداگانه به تدریس فقه ، اصول و حکمت پرداخت . دیری نگذشت که او توجه آیهٔ الله حائری را به خود برانگیخت . آقای خوانساری در سلک یاران نزدیک و مشاوران برجسته (هیاءت استفتایی) آیهٔ الله حائری قرار گرفت . وی در پی این نزدیکیها نقش برجسته ای در شکل گیری حوزه علمیه قم ایفا کرد و مشوقی در هجرت آیهٔ الله حائری به قم بود. در سال ۱۳۱۵ ش . حوزه قم در ماتم از دست دادن بنیانگذارش به سوگ نشست . در آن موقعیت خطیر آیهٔ الله صدر و آیهٔ الله حجت و همچنین آیهٔ الله خوانساری که سه تن از شاگردان و یاران برجسته آیهٔ الله حائری بودند، برای تصدی مسؤ ولیت حوزه و عهده داری رهبری دینی مردم مورد توجه قرار گرفتند. در این میان آیهٔ الله خوانساری با شایستگی های فراوان اخلاقی و علمی که داشت پیشگام نگشت ، اما شیخ محمد صدوقی و شیخ مجتبی عراقی و تنی چند از دوستانشان در پاگیری مرجعیت ایشان تلاش ورزیدند. درس خارج برای ایشان تدارک گردید و قرار شد ادامه درس استادش حائری را بگوید. رفته رفته این شخصیت برجسته مورد اقبال جامعه ایرانی قرار گرفت و با طرح جواز رجوع در مسائل احتیاطی به ایشان از طرف آیهٔ الله سید ابوالحسن اصفهانی دامنه مرجعیت او گسترش یافت . اما با این همه او آیهٔ الله صدر و آیهٔ الله حجت برای حاکم نمودن وحدت رهبری دینی مردم و زدودن شائبه های تفرقه ، آیهٔ الله بروجردی را به قم خواندند و با اصرار زیاد او را بر این سمند نشاندند.

سالهای طولانی تدریس آیهٔ الله خانساری که از حوزه نجف آغاز گشت ، جمع زیادی از آموختگان فضل او را همراه داشت . در سالهای آخر تدریس هم درس خارج او چنان با عمق و دقت طرح می شد که تنها شایستگانی چند یارای حضور در آن را یافتند. آثار علمی ایشان غیر از آن رساله های فتوایی که نظریات فقهی ایشان را در بر داشت ، تقریرات درسهای خارجی بود که شاگردانش جمع آوری کرده بودند. از آن جمله درس طهارت ایشان بود که به همت شاگرد برجسته اش آیهٔ الله محمد علی اراکی و درس صلوهٔ که از سوی شاگرد فرزانه دیگرشان آقا مجتبی عراقی نگارش یافت .

نماز

نماز آیهٔ الله خوانساری حدیث شگفتی داشت . در او چنان باور خدا تجلی کرده بود که در نماز حجاب برمی کشید و روحش به بهشت یاد درمی آمد. او خود در این باره چنین گفته بود: در نماز که می ایستم مثل این که است که با خدا شفاهی صحبت می کنم و انگار رخ به رخ هستم . در پی نمایاندن این چهره معنوی او بود که با درخواست جمعی از دل باوران ، آیهٔ الله سید احمد خوانساری ، برقراری نماز جماعت فیضیه را به او واگذاشت . در این نماز پرشکوه حتی مقدسانی که تردیدشان در عدالت امامان جماعت بسیار بود و به هر کس اقتدا نمی کردند، بی هیچ واهمه ای با او به نماز می ایستادند. بعضی از شبها هم که آقای خوانساری نمی آمد آیهٔ الله (امام) خمینی که از اساتید بنام حوزه بود اقامه نماز می کرد. از آن رو که نماز جمعه در نظرگاه فقهی آیهٔ الله خوانساری واجب احتیاطی بود در حوالی سال ۱۳۲۰ بعد از سالیان سال این نماز متروک و مهجور مانده بود، از سوی آن

فقیه بزرگ در مدرسه فیضیه بپا شد. بعدها فیضیه هم گنجایش خیل آن همه مشتاقان نداشت . برای همین ، مکان نماز به مسجد امام حسن عسکری علیه السلام انتقال یافت . برگزاری این نماز چنان پرتاءثیر شد که به دنبال آن در بیشتر شهرها نماز جمعه جانی تازه گرفت .

نماز باران

یکی از حوادث مهم که از آثار شهودی آقای خوانساری از نگاه دینی ، نماز بارانی است که او آن را اقامه نمود تا تجلی دعا و نماز را در زندگی به گونه ای ملموس آشکار کند. در شهریور ۱۳۲۰ که متفقین در ایران به طور انبوه حضور یافتند. در آن موقع موجی از قحطی و نابسامانی در کشور به راه افتاد. قسمتی از سپاه متفقین در منطقه خاکفرج قم استقرار یافت و بعد از مدتی کنترل شهر در دست آنان قرار گرفت . اشغال هنوز ادامه داشت که زمینهای مساعد و وسیع شهر قم - که به صورت دیم کشت می شد - با گذشت دو ماه بهاری از سال ۱۳۲۳ هنوز تشنه بودند. با بروز این خشکسالی موقعیت غذایی مردم بحرانی شد. اهالی قم ، چاره در خواندن نماز باران دیدند. آنان به جستجوی امامی برآمدند تا آنها را به ساحل اجابت رساند و با خلوص و صفایش خواستن را معنی بخشید. مردم راهی خانه های آقایان صدر، حجت و خوانساری شدند. آقایان صدر و حجت در پاسخ مردم گفتند اگر شما وظیفه های شرعی خود را بجا آورید، آسمان و زمین دستهایشان بر شما گشوده خواهد بود. اما آقای خوانساری نتوانست جواب نه بگوید و مردم هم گمان بردند او موافق با خواندن نماز باران است . به همین علت اطلاعیه هایی در سطح شهر نصب گردید که آقای خوانساری در روز جمعه نماز استسقا خواهد خواند. گروهی ایشان را از پایان بد کار بیم دادند اما او گفت حالا که چنین شده ، خواندن این نماز بر من تکلیفی است و هر چه صلاح باشد همان واقع خواهد شد. با نزدیک شدن لحظه موعود بهائیان شهر، متفقین را به انگیزه های این حرکت بدبین نمودند تا جایی که این نیروها در پوششی دفاعی رفتند. در روز موعود، جمعیت از گوشه و کنار شهر روانه شدند تا به صحرای خاکفرج که در نیم کیلومتری شهر قرار داشت و مصلای آن محسوب می شد بروند. آیة الله خوانساری هم با طماءنینه و آرامش مخصوص و در حالی که پاها را برهنه کرده و تحت الحنک انداخته بود با عده ای از همراهان به سمت آن نقطه حرکت نمودند. جمعیت افزون بر بیست هزار نفر بود و ۳/۲ ساکنان شهر را در بر می گرفت . با عبور آرام مردم از کنار پادگان ، شائبه های تردید زدوده شد و توطئه بهائیان بی اثر ماند. آن روز نماز خوانده شد اما اثری از اجابت دیده نشد. آیة الله خوانساری که بارها عطوفت و مهربانی پایان ناپذیر خدا را با همه وجود خود درک کرده بود، بخوبی می دانست که خواستن را با اصرار معنا بخشد. چه آنکه اگر خواهش باشد اجابت حتمی است . او بعد از پایان درس و بحث از شاگردانش خواست که تا همپای او باز به کوی خواهش روند و نماز بارانی دیگر بخوانند. این بار نماز در باغهای پشت قبرستان نوبپاگشت . غروب یکشنبه فرا رسید و آسمان بی تکه ابری سرخ گونگی خورشید را به نظاره نشست . گزارش هواشناسان غربی که در پادگان خاکفرج بودند گویای این بود که بارشی روی نخواهد داد.

دین ناباوران زبان تمسخر گشودند. استاد رسولی در خاطره خود می گوید: ((آن روز گذشت و ما مطابق معمول به نماز جماعت آیة الله خوانساری در مدرسه فیضیه رفتیم . اکنون یادم نیست که به چه مناسبتی شبها در مدرسه فیضیه بعد از نماز جلسه روضه خوانی و سخنرانی بود. مرحوم حاج محمد تقی اشرافی به منبر رفت و هنوز اوایل سخنرانی ایشان بود که باران شروع شد... آن شب باران مفصلی آمد.))

این باران چنان گسترده و بی امان بود که تا آن وقت چنین بارشی را کسی سراغ نداشت . بی سیم های پادگان خاکفرج به کار افتاد و خبر این حادثه شگفت به جهان مخابره شد و در مدتی کوتاه پس از تاءیید آن از طرف مقامهای رسمی لندن و آمریکا، از طریق رادیو انعکاس جهانی یافت .

حج نمونه

تا شهریور ۱۳۲۸ ش هفت سال می گذشت که ایران از حج محروم بود. در آن سال حضور روحانیان که تشنه تر از همه می نمودند در این حج ، حضوری پرجلوه بود. حضوری آنچنان که حج آن سال را حجهٔ العلما نامیدند. روحانیان بزرگی چون آیهٔ الله میرزا محمد فیض و تنی چند از علمای برجسته در این حرکت به چشم می خوردند. آیهٔ الله خوانساری هم به دعوت یکی از بازاریان تهران به این کاروان پیوست . در همان روزهای نخست ورود ایشان به مکه او وحدت آفرین گشت و با اعلام ثبوت رؤ یت ماه از طرف ایشان اختلاف رخت بربست و وقتی هم که جمعی از شیعیان از او تقاضای برپایی جماعت نمودند، او بی اعتنا به درخواست ایشان ، به نمازجماعت برادران اهل سنت رفت . چه آنکه این حج برای همبستگی بود و دلبستگی و دمیدن روح برادری ، تا در سایه وحدتی ظاهری روحها به وحدت رسند در مدینه نحل اقامت آیهٔ الله خوانساری جای آمد و شد هیاءت ها و کاروانهای مذاهب مختلف بود. از جمله آنها هیاءت علمای مصر به سرپرستی شیخ حسن البناء، مرشد عام جمعیت اخوان المسلمین بود. گفتگوهای دوستانه اش آغاز گشت و تلاش آیهٔ الله خوانساری در نزدیکی و ایجاد تفاهم هر چه بیشتر بود. در پاسخ به این خبر اخوان وحدت ، خطبای مصری هم با او، همصدا گردیدند.

فتواهای شورآفرین

آیهٔ الله خوانساری همگام با آیهٔ الله حاج آقا حسین قمی ، پیشگام مبارزه علیه کشف حجاب ، در این مبارزه شرکت نمود. او در آن جو پراختناق در فتوای روشنگرانه بر زروری بودن حجاب پای فشرد.

با شروع شکل گیری توطئه اشغال فلسطین ، آیهٔ الله خوانساری با فریاد آیهٔ الله کاشانی همنوا بود. او در فتوایی فداکاری و کمک مسلمانان را در قضیه فلسطین و جنگ صهیونیسم واجب شمرد سرانجام فریادها کارساز شد و هزاران فدایی اسلام آماده عزیمت به فلسطین گردیدند اما با سنگ اندازی های دولت وقت این اعزام چشمگیر انجام نپذیرفت .

همگامی آیهٔ الله خوانساری با آیهٔ الله کاشانی مرزهای فراتری پیموده است . او با فتوایی سرنوشت ساز ملی شدن نفت را اعلام کرد و قطع دست غارتگران را از این سرمایه خداداد خواهان گردید. در هنگام برگزاری انتخابات مجلس هفدهم که پس از پیروزی نهضت ملی انجام گرفت ، ایشان بار دیگر به یاری رهبری نهضت آیهٔ الله کاشانی شتافت و در فتوایی مهم شرکت در انتخابات را ادای وظیفه شرعی دانست و سستی در این راه را عملی مسؤ ولیت آفرین در پیشگاه خدا قلمداد نمود. انتشار این فتوا، تاءثیر بسزایی در انتخابات مزبور گذاشت . و در تهران تاءثیر آن شگفت آورتر بود.

پاییز حزن

سال ۱۳۳۱ ش علما و مردم شهر همدان که از حال نامساعد آیهٔ الله خوانساری با خبر بودند، از او خواستند تابستان را در هوای ییلاقی همدان سپری کند. با قبول این درخواست ، آیهٔ الله خوانساری با همراهانش آیهٔ الله اراکی ، آیهٔ الله آخوند ملاعلی همدانی ، آیهٔ الله خمینی و فرزند بزرگشان سید محمد باقر، مؤ لف محترم آقای مجتبی عراقی راهی آنجا گردید.

آیهٔ الله خوانساری در استقبالی پرشور وارد شهر شد. در پی اغتنام از انفاس قدسی او مردم شهر از وی تقاضای اقامه جماعت در مسجد جامع کردند. در یکی از آن روزها که او برای برپایی نماز به مسجد می رفت ، در بین راه دچار حمله قلبی گشت و سرانجام نزدیکیهای ظهر هفتم ذیحجه ۱۳۷۱ ق به احرام جانان در آمد و لبیک گویان به سرای او شتافت که حج چهره ای از زندگی هر روز است . و چنین شد که رؤ یای آیهٔ الله بروجردی نیز تعبیر گشت . او در رؤ یای در همان شبهای قبل از وفات آن فقیه نامدار دیده بود که سید مرتضی رحلت کرده و او را به شهر قم می آوردند. قبر او اینک در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت معصومه علیهاالسلام هم آغوش استادش آیهٔ الله حائری قرار دارد.

خویینی قزوینی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۷ -۱۲۴۷ ق)، فقیه، محقق و محدث شیعی. معروف به حاج ملا آقا. وی در خویین متولد شد. پس از تحصیل علوم اولیه به قزوین رفت و چندی در آنجا تحصیل کرد، آنگاه به اصفهان رفت و در نزد مشایخ آن شهر درس خواند سپس به عتبات عالیه رفت و پس از بازگشت در قزوین مسکن گزید و به امر تدریس و فتوی اشتغال یافت. از آثار وی: «الارث»؛ «مرآت المراد»، در رجال؛ «منظومه دیات»؛ «معراج الوصول الی علم الاصول»؛ در دو جلد؛ «اللوامع»، در فقه، در سه مجلد؛ رساله‌ی «الجبر و التفویض»؛ حاشیه بر «تفسیر الصافی»، تا پایان سوره‌ی بقره؛ حاشیه بر «صیغ العقود» زنجانی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷۵/۳)، الذریعه (۲۸۶ -۲۸۵/۲۰، ۸۴ -۸۳ /۵، ۴۴۱/۱)، ریحانه (۱۹۶ -۱۹۵، ۸ /۲)، المآثر و الآثار (۱۴۳)، معجم المولفین (۱۷۶/۲)، مکارم الآثار (۱۲۹۷ -۱۲۹۶ /۴).

خیابانی سبحانی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۹۲ -۱۲۹۹ ق)، عالم، مجتهد و محدث. محمدحسین در تبریز متولد شد. مادرش شهربانو نوه‌ی فتحعلی‌شاه بود. پس از فراگیری مقدمات، نجوم و حساب استدلالی را نزد میرزا علی منجم و سطوح عالی فقه و اصول را نزد آیت‌اللّه انگجی و شرح «اشارات» را نزد شیخ حسین قراچه‌داغی فراگرفت. در سال ۱۳۲۷ ق به نجف رفت و حدود یازده سال از محضر آیت‌اللّه سید محمدکاظم یزدی، آیت‌اللّه شریعت اصفهانی و آیت‌اللّه آقا ضیاءالدین عراقی بهره‌مند شد، و با کسب اجازه‌ی اجتهاد و روایت در سال ۱۳۳۹ ق به تبریز بازگشت و به تدریس علوم دینی پرداخت. پس از فوت در جوار حضرت معصومه (ع) در قم دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «کفایه الاصول»؛ یک دوره «صلاه استدلالی»؛ «خیارات»؛ حایه بر «رسائل».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۶۲/۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۱۵ -۳۱۴ /۳).

دارکی اصفهانی، ابوجعفر

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۷ ق)، محدث. منسوب به دارک از روستاهای اصفهان. از اصحاب اسماعیل بن عمرو بجلی بود و از سلیمان شاذکونی حدیث شنید. طبرانی و ابوالشیخ بن حیان و ابوبکر بن مقری و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۳۸ -۱۳۷ /۱۴).

دارکی اصفهانی، ابوعلی حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۷ ق) مسند و محدث. به دارک اصفهان نسبت دارد. از محمد بن عبدالعزیز بن ابی‌رزمه و محمد بن حمید رازی و محمد بن اسماعیل بخاری حدیث شنید. قاضی ابواحمد عسال و ابوالشیخ و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی جد ابوالقاسم دارکی شیخ شافعیه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۰۴/۱۶، ۴۸۶/۱۴).

دارمی سجستانی، ابوسعید عثمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۸۰ -۲۰۰ ق)، حافظ و محدث شافعی. ملقب به محدث هرات. در طلب حدیث سفرها کرد از ابویمان و یحیی و حاظی و احمد بن حنبل و یحیی بن معین و علی مدینی و اسحاق بن راهویه و بسیاری دیگر در ایران و عراق و مصر و شام و جزیره و حرمین حدیث شنید. احمد بن محمد حیری و محمد بن صرام و محمد بن یوسف هروی و محمد بن اساق هروی و ابونضر محمد طوسی و احمد عنبری و بسیاری از محدثین هرات و نیشابور از وی روایت کرده‌اند. وی در هرات درگذشت. از آثار وی: «المسند»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «الرد علی بشر المریسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۶۶/۴)، ایضاح المکنون (۴۸۲/۲)، سیر النبلاء (۳۲۷ -۳۱۹ /۱۳)، کشف الظنون (۸۳۸)، لغت نامه (ذیل/عثمان)، معجم المولفین (۲۵۴/۶)، هدیه العارفین (۶۵۱/۱).

دارمی سرخسی، ابوجعفر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۳ ق)، محدث و فقیه اهل سنت. در سرخس متولد شد. و در نیشابور نشو و نما یافت. اکثر اوقات زندگی وی در طلب حدیث گذشت. جهت استماع حدیث به بغداد رفت. وی مدتی در سرخس متولی امور قضا بود. پس از چندی به نیشابور بازگشت و در همان جا زیست تا درگذشت. از نضر بن شمیل و علی بن حسین بن واقد و جعفر بن عون و ابوعاصم نبیل حدیث شنید. وی در حدیث ثقه بود و بخاری و مسلم در «صحیح»های خود و عمرو بن علی فلاس و محمد بن المثنی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. احمد حنبل او را زبده‌ترین فقیه خراسانی می‌داند که دیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۶۹ -۱۶۶/۴)، تهذیب التهذیب (۳۱ -۳۰/۱)، ریحانه (۲۰۵/۲)، الکنی و الالقاب (۲۲۵/۲)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، الوافی بالوفیات (۳۹۰/۶).

دارمی سمرقندی، ابومحمد عبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۵۵ -۱۸۱ ق)، مفسر، فقیه و محدث. در سمرقند به دنیا آمد و در همان شهر ساکن بود. به اصرار سلطان، منصب قضاوت سمرقند را پذیرفت، اما پس از اولین مرافعه استعفا داد. در طلب حدیث سفرهای بسیاری کرد و در حجاز و شام و مصر و عراق و خراسان استماع حدیث نمود. از یحیی بن حسان و ابوعلی عبیداللّه بن عبدالمجید و یزید بن هارون و یعلی بن عبید و جعفر بن عون و وهب بن جریر و نضر بن شمیل و بشر زهرانی حدیث شنید. مسلم و ابوداود و ترمذی، سه تن از صاحبان «صحاح» ششگانه، و نیز ابوزرعه و ابوحاتم رازی و محمد بن بشار بندار و عیسی بن عمر سمرقندی و دیگران از او استماع حدیث کرده‌اند و همگان به فضل و کمال او اقرار داشتند. در شهر مرو درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مسند»، در حدیث؛ «التفسر»؛ «الجامع الصحیح».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۰/۴)، تاریخ بغداد (۳۲ -۲۹/۱۰)، تهذیب التهذیب (۲۶۲ -۲۶۱/۵)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۹۹/۲)، ریحانه (۲۰۶/۲)، سیر النبلاء (۲۳۲ -۲۲۴/۱۲)، الکنی و الالقاب (۲۲۵/۲)، لغت نامه (ذیل/ ابومحمد)، معجم المولفین (۷۱/۶).

داعی علوی حسینی، ابوالخیر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث و وعظ. وی مولف کتاب «آثار الابرار و انوار الاخیار»، در حدیث است که شیخ منتجب‌الدین آن را به واسطه‌ی استاد خود سید مرتضی بن مجتبی رازی از خود داعی حسینی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۶۴/۶)، الذریعه (۵/۱)، ریحانه (۲۰۸/۲)، فهرست منتجب‌الدین (۷۱).

دانش تبریزی، نجفعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۹ ق)، عالم، ادیب و روزنامه‌نگار. وی در فقه و اصول و احادیث و اخبار و علوم ادبی اطلاع کامل داشت. دانش معاصر با ناصرالدین شاه قاجار بود و در ۱۲۷۳ ق از آذربایجان به استانبول رفت و با میرزای سنگلاخ همنشین شده و اشعاری را که شعرای

آن عهد در مدح سنگلاخ گفته بودند جمع‌آوری و به عنوان «مجمع الاوصاف» چاپ کرد. در آن جا تا ۱۳۰۳ ق کنسول ایران بود. وی در این مدت از ۱۲۹۲ ق اقدام به تاسیس روزنامه‌ی هفتگی «اختر» کرده و مدت بیست و یک سال آن را انتشار داد، تا اینکه پس از کشته شدن ناصرالدین شاه، روزنامه‌ی مزبور از طرف دولت عثمانی توقیف شد. در ۱۳۰۳ ق منصب سرتیپی گرفت و نایب و مترجم اول گردید و یک سال بعد سمت سر کنسولی ایران در مصر را عهده‌دار شد تا این که در ۱۳۰۸ ق به تهران آمد و جزو صاحب منصبان وزارت خارجه گردید و تا پایان عمر در همین سمت باقی ماند تا درگذشت. آثار وی: «مجمع الاوصاف»؛ «مشکوه الحیات فی تفسیر الایات»، «تفسیر آیه ذوالقرنین»؛ «میزان الموازین فی امر الدین»، در رد «میزان لحق» هانری مارتن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۴۴ -۱۴۳)، الذریعه (۳۲۸ -۳۲۷/۲۳، ۲۰/۲۰، ۳۱۵/۹)، شرح حال رجال (۳۳۰/۴)، المآثر الآثار (۱۹۸ -۱۹۷)، مؤلفین کتب چاپی (۵۴۳ -۵۴۲ /۶).

داودی بوشنجی، ابوالحسن عبدالرحمان بن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۷ -۳۷۴ ق)، مسند و محدث. در بوشنج به دنیا آمد و همان جا نزد ابومحمد بن حمویه سرخسی به استماع حدیث پرداخت. در هرات از عبدالرحمان بن ابی‌شریح و در نیشابور از ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابن‌یوسف و ابن‌محمش حدیث شنید و در بغداد از ابن‌مهدی فارسی و دیگران بهره برد. وی چندی در بغداد ماند و نزد ابوحامد و صعلوکی و ابوبکر قفال فقه آموخت. او از مشایخ مورد احترام خراسان و هم‌صحبت ابوعلی دقاق و ابوعبدالرحمان سلمی بود. او مجلس وعظ و فتوی و تدریس داشت و صاحب تصانیف بود و در نظم و نثر ماهر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۲۶ -۲۲۲ /۱۸).

درب امامی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سید عبدالعلی موسوی. عالم فاضل، و محدث کامل، از موثقین اهل منبر و محدثین اصفهان به شمار می‌رفت.

در عصر روز ۳ شنبه ۲۱ ذی حجهٔ الحرام سال ۱۳۷۲ به سن متجاوز از نود سال وفات یافته، در این اطاق مدفون گردید.

از آثارش کتاب «ثمرات الحیات» در دو مجلد، در مواعظ و اخبار به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

دربندی بلخی، ابوالولید حسن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۶ ق)، حافظ، محدث و صوفی. وی از محدثان بنام عامه در سده‌ی پنجم هجری است که برای جمع‌آوری حدیث از بلخ و بخارا تا اسکندریه و قاهره سفر کرد. او در بلخ از علی بن احمد خزاعی و در بخارا از ابوعبداللَّه محمد بن احمد غنجار و در نیشابور از ابوزکریا مزکی و ابوبکر حیری و در هرات از ابومنصور ازدی و در استرآباد از بندار بن محمد و در عراق از ابوعمر هاشمی و در شام از ابن ابی‌نصر و در مصر از ابوعبداللَّه بن نطیف حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعلی حداد و ابوعبداللَّه فراوی و زاهر بن طاهر شحامی از وی حدیث روایت کرده‌اند. دربندی در سمرقند درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۱۸ -۲۱۷ /۲)، سیر النبلاء (۲۹۸ -۲۹۷ /۱۸)، معجم البلدان (۵۱۱/۲).

دردانه‌ی نیشابوریه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۱۰ صفر ۵۳۰ ق، از زنان نیکوکار و محدث. وی دختر اسماعیل نیشابوری بود و از جدش عبدالکریم بن هوار صیرفی و ابوحامد احمد بن حسن ازهری و غیره اخذ حدیث می‌کرد و سمعانی نیز احادیث او را ضبط می‌کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، ۴۱۰ / ۱، ریاحین‌الشریعه، ۲۴۳ -۲۴۲ / ۴؛ کارنامه زنان، ۵۸.

دشتکی شیرازی هروی، جمال‌الدین امیر عطاءاللَّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۹۲۶ -۹۱۷ ق)، محدث، مورخ و شاعر. ملقب به جمال حسینی و معروف به امیر جمال‌الدین محدث اصیلی به جهت شاگردی امیر اصیل. وی پسر عم امیر غیاث‌الدین منصور و از بزرگان حدیث روزگار خود بود و در دیگر علوم دینی دستی توانا داشت. در مدرسه سلطانیه هرات تدریس می‌کرد، و بر منبر خطبه می‌خواند و آشکارا تبعیت خود را از ائمه اطهار (ع) اعلام می‌داشت. وی چندی در نیشابور زیست. از آثار وی: «احوال اولاد امیرالمومنین (ع)»؛ «الاربعون حدیثا من حادیث سید المرسلین فی مناقب امیرالمومنین (ع)»؛ «تحفه الاحباء»؛ «روضه الاحباب فی سیره النبی و الال و الاصحاب»، که به خواست امیرعلیشیر نگاشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۴۵/۸)، الذریعه (۲۸۶ -۲۸۵ /۱۱، ۱۲۴/۶، ۴۰۹/۳، ۴۸۰/۲، ۴۲۱/۱)، روضات الجنات (۱۸۹/۵)، ریاض العلماء (۳۱۶ -۳۱۵ /۳)، ریحانه (۳۶۹ -۳۶۷ /۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۰/۱۰)، فارسنا مه‌ی ناصری (۱۱۳۸، ۱۰۵۷ /۲)، فوائد الرضویه (۲۶۳/۱)، الکنی و الالقاب (۱۵۴/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۴/۴)، معجم المؤلفین (۲۸۵/۶)، هدیه الاحباب (۱۲۰).

دغولی سرخسی، ابوالعباس محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۵ ق)، لغوی، فقیه و محدث. از پیشوایان فقه و لغت و روایت در سرزمین خراسان بود. مدتی در نیشابور اقامت گزید و از محمد بن یحیی ذهلی و عبدالرحمان بن بشر و اقران آنها بهره‌ها برد و در عراق و حجاز از محمد بن اسماعیل احمسی خدیث نوشت و از زعفرانی و سعدان بن نصر و احمد بن سیار و محمد بن عبداللّٰه قهزاد و محمد بن مشکان و محمد بن مهلب سرخسی و عبداللّٰه بن‌هاشم طوسی و ابوزرعه رازی حدیث روایت کرد. ابوحاتم بن حبان و ابواحمد بن عدی و یحیی بن عمرو بستی و ابوبکر جوزقی وابوعلی نیشابوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌خزیمه گوید که چون ابوالعباس دغولی دانشمندی ندیده است. از آثار وی: کتاب «الاداب»؛ «فضائل الصحابه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۶۲ -۵۵۷ /۱۴)، الوافی بالوفیات (۲۲۶/۳).

دقاق اصفهانی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۱۶ -۴۳۰ ق)، حافظ و محدث. در محله جروا آن اصفهان به دنیا آمد، و از آنجایی که با ابوعلی دقاق دوستی داشت به دقاق دوستی داشت به دقاق مشهور شد. به شهرهای نیشابور، طوس، سرخس، مرو، هرات، بلخ، گرگان، بخارا، سمرقند و کرمان سفر کرد و از خطیب عبداللّٰه بن شبیب ضبی و احمد بن فضل باطرقانی و سعید عیار و ابوالفضل عبدالرحمان رازی و ابوالقاسم ابن‌منده حدیث شنید، و در اصفهان از بیش از هزار شیخ حدیث نگاشت، و در نیشابور و هرات از ششصد نفر استماع حدیث کرد. دقاق «رحله» خود را از متجاوز از هزار شیخ اخذ کرد. او محدثی پرکار بود و در عین حالی که نادار بود متعففی دین‌دار باقی ماند سلفی و ابوسعد صائغ و ابوموسی مدینی و خلیل بن بدر رازانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. از اثارش «رحله الدقاق» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۵۵۰/۱)، سیر النبلاء (۴۷۴/۱۹)، معجم المؤلفین (۲۶۶ -۲۶۵ /۱۰)، هدیه العارفین (۸۴/۲).

دقاق، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. از ابوبکر بن ابی‌شیبه و ابونعیم حلبی و عبداللّٰه ابن شبویه مروزی و سفیان بن وکیع بن جراح و بسیاری دیگر حدیث شنید. عمر بن محمد سنبك و ابوعمر بن حیویه و قاضی ابوبکر ابهری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را

در حدیث ثقه و مورد اعتماد دانسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۲۲۵/۴)، سیر النبلاء (۴۶۳ -۴۶۲ /۱۴).

دقی دینوری دمشقی، ابوعمر، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۰/۳۵۹ ق)، عارف، حافظ قرآن، قاری و محدث. اصل وی از دینور بود، و در شام می‌زیست و به شیخ شامی‌ها معروف بود. وی از اقران ابوعلی رودباری و شاگرد زقاق کبیر بود و با جنید بغدادی و ابوبکر مصری صحبت داشته است. و از مشایخ وقت، و در میان همطبقه خود به جلالت موصوف بود. قرآن را نزد ابوبکر بن مجاهد فراگرفت و از سعید بن عبدالعزیز حلبی و ابوبکر خرائطی و ابوبکر دقاق حدیث شنید. عبدالوهاب میدانی از راویان دقی است. در صد و بیست سالگی در گذشت. این شخصیت در «تاریخ بغداد» تحت عنوان زقی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۲۶۷ -۲۶۶ /۵)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۷۹)، ریحانه (۲۲۳/۲)، سیر النبلاء (۱۳۹ -۱۳۸ /۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۴۸)، طبقات صوفیه هروی (۵۰۷ -۵۰۵)، نفحات الانس (۱۹۳ -۱۹۲)، الوافی بالوفیات (۶۳/۳).

دوریستی رازی، ابوعبدالله جعفر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث و عالم امامی. از خانواده علم و فضل بود و نسب وی به حذیفه بن یمان می‌رسید. معاصر شیخ طوسی بود و خواجه نظام‌الملک نیز به او ارادت داشت. از صدوق به واسطه پدرش و از مفید و سید مرتضی و سید رضی روایت کرده و از تلامذه ایشان بود. شاذان بن جبرئیل و محمد بن ادریس حلی و سید مرتضی بن داعی و نوه‌اش، ابوجعفر محمد بن موسی بن جعفر دوریستی، از وی روایت کرده‌اند. از آثار وی: کتاب «الاعتقادات»؛ «الرد علی الزیدیه»؛ «الکفایه فی العبادات»؛ «یوم و لیله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۵۲ -۱۵۱ /۴)، الذریعه (۳۰۴/۲۵، ۹۵/۱۸، ۲۲۵/۲)، رجال الطوسی (۴۵۹)، روضات الجنات (۱۷۵ - ۱۷۰ /۲)، ریاض العلماء (۱۱۰/۱)، ری باستان (۵۴۶/۲)، ریحانه (۲۳۷/۲)، الکنی و الالقاب (۲۳۵ -۲۳۳ /۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوعبدالّله)، معجم المؤلفین (۱۴۴/۳)، هدیه الاحباب (۱۳۶).

دولابی، ابوبشر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۲۰/۳۱۰ -۲۳۴/۲۲۴ ق)، حافظ، محدث و مورخ. وی از دولاب ری بود و پیشه وراقی داشت. در زادگاهش به علم‌آموزی پرداخت و در شام و عراق و حجاز حدیث شنید و در مصر مسکن گزید. وی از محمد بن بشار و احمد بن ابی‌سریج رازی و احمد بن عبدالجبار عطاردی و ابواسحاق جوزجانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوحاتم رازی و ابواحمد بن عدی و ابوالقاسم طبرانی و ابوالحسن بن حیویه و ابوحاتم ابن‌حبان بستی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دولابی در راه زیارت خانه خدا، بین مکه و مدینه، در عرج، درگذشت. وی تصانیف سودمندی در تاریخ و موالید و وفیات علما از خود به جای گذاشت که از آن جمله کتاب «الکنی و الاسماء» است که در حیدرآباد هند به چاپ رسیده است. از دیگر آثار او: «الذریه الطاهره»؛ «اخبار الخلفاء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۸/۶)، ری باستان (۳۴۷/۲)، ریحانه (۲۳۹/۲)، سیر النبلاء (۳۰۹/۱۴)، کشف الظنون (۱۴۱۹، ۸۲۷)، الکنی و الالقاب (۲۳۶/۲)، لسان المیزان (۶۵۲ -۶۵۱ /۵)، لغت نامه (ذیل/ ابوبشر دولابی)، معجم المؤلفین (۲۵۵/۸)، الوافی بالوفیات (۳۶/۲)، وفیات الاعیان (۳۵۳ -۳۵۲ /۴)، هدیه العارفین (۳۱/۲).

دولابی، ابوجعفر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۲۷ -۱۵۰ ق)، خطاط و محدث. اصلا از هرات بود. در قریه دولاب ری متولد شد. تجارت پیشه بود و شغل بزازی داشت، لذا او را دولابی بزار نیز نامیده‌اند. از شریک بن عبدالله، اسماعیل بن زکریا، ابن‌مبارک، جریر بن عبدالحمید، سفیان بن عیینه، اسماعیل بن علیه و حفص بن غیاث و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن حنبل و پسرش عبدالله بن احمد و بخاری و مسلم و ابوداوود (صاحبان صحاح) و ابوحاتم و گروه بسیاری از دولابی حدیث روایت کرده‌اند و او را در حدیث ثقه و حجت دانسته‌اند. ابن‌معین او را امین و احمد بن حنبل و ابوحاتم رازی او را ثقه خوانده‌اند. او در بغداد صاحب نام بود و در کرخ بغداد درگذشت. از آثار وی کتاب «السنن»، در حدیث، است که آن رادر چندین بخش مرتب کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵/۷)، تاریخ بغداد (۳۶۷ -۳۶۵/ ۵)، التاریخ الکبیر (۱۱۸/۱)، تهذیب التهذیب (۱۹۸ -۱۹۷ /۹)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۲۸۹/۲)، ری باستان (۳۶۸/۲)، ریحانه (۲۴۰ -۲۳۹ /۲)، سیر النبلاء (۶۷۲ -۶۷۰ /۱۰)، الکنی و الالقاب (۲۳۶/۲)، معجم البلدان (۵۵۱/۲)، معجم المؤلفین (۸۹/۱۰)، میزان الاعتدال (۵۸۴/۳)، الوافی بالوفیات (۱۵۸/۳)، هدیه العارفین (۱۱/۲).

دویری نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۷ ق)، محدث. از دویر، روستایی در دو فرسنگی نیشابور بود. از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع حدیث شنید. ابن‌شرقی و ابوولید حسان بن محمد و یحیی بن زکریای دویری و ابوعمرو بن حمدان نیشابوری از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۵۵ -۲۵۴/ ۱۴)، معجم البلدان (۵۵۸ -۵۵۷/ ۲).

دیلمی طبرستانی، سلار، سالار، ابویعلی حمزه عبدالعزیز

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۳ ق)، فقیه، اصولی، ادیب و محدث امامی. ملقب به سلار یا سالار. در فقه و ادب پیشگام بود. سیوطی در «طبقات» خود او را از جمله‌ی ادیبان بنام برشمرده است. ساکن بغداد بود و مورد اعتماد و احترام. شیخ مفید و سید مرتضی از مشایخ او می‌باشند. شیخ ابوعلی طوسی، فرزند شیخ الطائفه، و شیخ منتجب‌الدین و ابوالمکرم مبارك بن فاخر نحوی و ابوالفتح عثمان نحوی و ابوالصلاح حلبی و ابوالفتح کراجکی از شاگردان وی بودند. سلار گاهی به جانشینی سید مرتضی درس می گفت. وی در قریه خسرو شاه تبریز درگذشت. سیوطی به نقل از صفدی سال مرگ وی را ۴۴۸ ق می‌داند. از آثارش: «المقنع فی المذهب»؛ «التقریب»، در اصول فقه؛ «المراسم العلویه»، در احکام نبویه، در فقه؛ «الرد علی ابی‌الحسین البصری فی نقض الشافعی»؛ «التذکره فی حقیقه الجوهره»؛ «الابواب و الفصول»، در فقه؛ «المسائل السلاریه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۹/۲)، اعیان الشیعه (۱۷۲ -۱۷۰/ ۷)، ایضاح المکنون (۵۵۳، ۲۷۵/ ۱)، الذریعه (۱۲۴/۲۲، ۳۵۲، ۲۹۸/۲۰، ۱۸۰، -۱۷۹/ ۱۰، ۳۶۵، ۲۴/۴)، ریاض العلماء (۴۴۴ -۴۳۸/ ۲)، ریحانه (۵۱ -۵۰/ ۳)، فهرست منتجب‌الدین (۸۴)، الکنی و الالقاب (۲۳۸/۲)، لغت نامه (ذیل/ سلار الدیلمی)، معجم المؤلفین (۲۳۵، ۷۹/ ۴)، هدیه العارفین (۳۸۰/۱).

دیلمی طبری، کیکاووس

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شهادت س ششم ق)، عالم و محدث. استاد علم حدیث شیخ منتجب‌الدین بود که به او اجازه‌ی نقل حدیث داده بود. شیخ منتجب‌الدین از او به به عنوان زاهدی دانشمند نام برده است. نویسندگان «امل الامل» و «ایجاز المقال» و «ریاض العلماء» و همچنین علامه مجلسی و علامه نوری او را تحت عنوان شهید ذکر کرده و ستوده‌اند. از آثار وی «کتاب النجوم» و کتابی در «اوقات الصلوات الخمس» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۷۸/۲۴، ۴۷۹/۲)، ریاض العلماء (۴۱۴/۴)، ریحانه (۴۵/۴)، شهیدان راه فضیلت (۸۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶/ ۲۳۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۴۸)، معجم المؤلفین (۴۱۵/۱۳).

دیلمی همدانی، ابوشجاع شیرویه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۹ -۴۴۵ ق)، حافظ، محدث و مورخ. از محمد بن عثمان قومسانی و یوسف بن محمد مستملی، سفیان بن حسن بن منجویه. و ابوالفرج بجلی و احمد دینوری و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش شهردار و محمد بن فضل عطار و ابوطاهر سلفی و ابوموسی مدینی و عده‌ای دیگر از او روایت کردند. وی را از طبقه متوسط محدثان شمرده‌اند. از آثار وی: «تاریخ همدان»؛ «فردوس الاخبار»، حاوی ده هزار حدیث، که سیوطی «جامع صغیر» خود را به این روش تالیف داده؛ «ریاض الانس لعقلاء الانس فی معرفه احوال النبی (ص) و تاریخ الخلفاء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۸/۳)، ایضاح المکنون (۵۹۹/۱)، بحارالانوار (۲۵/۱)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۶۴ -۱۶۳ /۱)، الذریعه (۱۶۴/۱۶)، ریحانه (۲۵۰/۲)، سیر النبلاء (۲۹۵ -۲۹۴ /۱۹)، کشف الظنون (۱۲۵۴)، الکنی و الالقاب (۲۳۹ -۲۳۸ /۲)، لغت نامه (ذیل/ شیرویه)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۴)، الوافی بالوفیات (۲۱۸ -۲۱۷ /۱۶)، هدیه الاحباب (۱۳۷).

دیلمی همدانی، ابومسلم احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۲۵ ق)، محدث. از جدش، شهردار، و نصر بن مظفر برمکی و ابوالوقت سجزی و ابوالخیر باغبان و دیگران حدیث شنید. زکی برزالی و ضیاء مقدسی از او روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که او محدثی قابل اعتماد بود و من در همدان از وی حدیث شنیدم. دیلمی در هفتاد و نه سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۶۰/۲۲).

دیلمی همدانی، ابومنصور شهردار

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۸ -۴۸۳ ق)، حافظ و محدث. وی اهل همدان و از نوادگان ضحاک بن فیروز دیلمی صحابی است. از پدرش و ابوالفتح عبدوس و ابن‌سلار و ابومحمد دونی و ابن‌زنجویه، فقیه زنجان، و همچنین در بغداد حدیث شنید. فرزندش ابومسلم احمد و ابوسهل عبدالسلام و ابوسعد سمعانی از او روایت کرده‌اند. وی از حافظان فهیم و ادیب و ظریف حدیث بود. به همراه پدرش به اصفهان سفر کرد و به جمع‌آوری اسناد کتاب «فردوس الاخبار» پدرش، شیرویه دیلمی، پرداخت و از آن جائی که پدرش حذف اسانید کرده بود شهردار دیلمی اسانید آن را در ۴۰۷ برگ در چند مجلد به نام «مسند الفردوس» عرضه کرد. ابن‌حجر عسقلانی این کتاب را تلخیص کرد و آن را «تسدید القوس فی مختصر مسند الفردوس» نامید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۰/۳)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۶۴/۱)، الذریعه (۲۸/۲۱)، سیر النبلاء (۳۷۸ -۳۷۵ /۲۰)، کشف الظنون (۱۶۸۴، ۱۲۵۴)، لغت نامه (ذیل/ شهرداد)، معجم المؤلفین (۳۰۹/۴)، الوافی بالوفیات (۱۹۴ -۱۹۳ /۱۶)، هدیه العارفین (۴۱۹/۱).

دیلمی، ابوضحاک فیروز

قرن:۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س اول ق)، محدث. از ایرانیانی بود که از جانب انوشیروان به یمن فرستاده شده بود. به خاطر اینکه در یمن، در قبیله‌ی حمیر، فرود آمده بود او را حمیری نیز می‌گویند. وی پس از ظهور اسلام، به پیامبر (ص) گروید، و حضرت طی بیانی او را فردی شایسته خواند. فیروز دیلمی احادیث بسیاری از رسول خدا (ص) روایت کرده است. وی در روزگار خلافت عثمان درگذشت. در «الاعلام» به نقل از «الاصابه» آرخین ماموریت وی (تا پایان حیاتش) را امارت صنعاء از طرف معاویه ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۷۱/۵)، ریحانه (۲۵۰/۲)، المعارف (۱۴۶).

دیلمی، ابومحمد حسن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۶۰ ق)، محدث، عالم و عارف امامی. معاصر با شهید اول و فخرالمحققین بن علامه‌ی حل است. ابن‌فهد از او روایت می‌کند. کتاب «ارشاد القلوب» وی مورد اعتماد مجلسی و شیخ حر عاملی بوده و این دو در «بحار» و «وسائل» از این کتاب بسیار نقل کرده‌اند و سید علیخان مدتی شیرازی این کتاب را طی ابیاتی بسیار ستوده است. از آثار وی: «الربعون حدیثا»؛ «ارشاد القلوب الی الصواب المنجی من عمل به من الیم العقاب»، در دو مجلد؛ «الاعلام‌الدین فی صفات المومنین»؛ «تفسیر قرآن»؛ «غرر الاخبار و درر الآثار فی مناقب الاطهار»، که علامه مجلسی در «بحار» از آن نقل کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعلام‌الدین (مقدمه، ۹۷)، اعیان الشیعه (۲۵۱ -۲۵۰ /۵)، بحارالانوار (۳۳، ۱۶ /۱)، الذریعه (۳۶/۱۶، ۵۱۷/۱)، روضات الجنات (۲۸۶ -۲۸۴ /۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۸/۸)، الکنی و الالقاب (۲۳۹ -۲۳۷ /۲)، لغت نامه (ذیل/ حسن دیلمی)، هدیه العارفین (۲۸۷/۱).

دینوری کرمانشاهی، ابوحفص عمر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۰ ق)، حافظ و محدث. با کنیه ابوحفص و ابوبکر. از پیشگامان حدیث بود که در طلب آن به بغداد و بصره و کوفه و جبل سفر کرد و از ابراهیم بن ابی‌عنبس و حسن بن سلام و عبید بزار و ابوقلابه رقاشی و امثال ایشان حدیث شنید. حافظ ابوالقاسم بن ثابت و صالح بن احمد همدانی و احمد بن ترکان و قاضی ابوبکر ابهری و گروهی از همدانیان از وی حدیث روایت کرده‌اند. خلیلی در «ارشاد» او را ثقه خوانده و گوید که همگان بر این قول‌اند. دینوری از ۳۱۷ تا ۳۲۹ ق در همدان بود و سپس به کرمان شاه بازگشت. به او تصانیفی نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۳۹ –۳۳۷ /۱۵)، لغت نامه (ذیل/ قرمیسینی)، معجم البلدان (۳۷۶/۴)، معجم المؤلفین (۲۸۵/۷)، هدیه العارفین (۷۸۱/۱).

دینوری، ابوالفضل احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۸ –۳۸۱ ق)، محدث و مسند. مشهور به ابن استاد. در دینور متولد شد به همدان رفت و در آنجا به مسند همدان معروف شد. وی از پدر خویش و ابوبکر بن لال و احمد بن ترکان و ابوعمر بن مهدی فارسی و دیگران حدیث روایت کرد. شیرویه گوید که در همدان و دینور از وی حدیث شنیدم، مرد راستگویی بود. دینوری در دینور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۸۵ –۵۸۴/ ۱۸)، الوافی بالوفیات (۲۷۲/۷).

دینوری، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۳ ق)، قاضی، محدث و فقیه مالکی. ابتدا عهده‌دار منصب قضای قلزم و سپس چندین سال در اسوان مصر اقامت گزید و مدتی مقام قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. از کسانی مثل ابوبکر بن ابی الدنیا و ابوقلابه الرقاشی و ابن‌قتیبه دینوری و محمد بن یونس کدیمی و عباس بن محمد دوری و محمد بن عبدالعزیز دینوری روایت کرده است و از راویان کتب ابن قتیبه به شمار می‌آید. قاضی ابوبکر ابهری و ابوبکر ابن‌شاذان و ابوبکر ابن‌مهندس و ابراهیم بن علی تمار مصری و حسن بن اسماعیل ضراب از وی روایت کرده‌اند دارقطنی او را از محدثان مورد اعتماد نمی‌داند و در «غرائب مالک» او را به وضع حدیث متهم کرده است. دینوری در مذهب مالک صاحب نظر بود. کتابی در «مناقب مالک» و کتابی در «رد شافعی» تالیف کرده است. وی همچنین صاحب کتاب «المجالسه» است که بوصیری از آن روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۱/۱)، سیر النبلاء (۴۲۸ –۴۲۷ /۱۵)، کشف الظنون (۱۸۴۱، ۱۵۹۱)، لسان المیزان (۴۶۹ –۴۶۸ /۱)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۷۵ –۱۷۴ /۲).

دینوری، ابوبکر مکی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۸ ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی مذهب سفیانی داشت. از عبدالغنی بن سعید و خلف بن محمد واسطی و صدقه بن دلم حدیث شنید. عبدالعزیز کتانی و ابوطاهر حنایی و غیث ارمنازی از او روایت کرده‌اند. گویند به معرفت رجال توجه خاصی داشت و حدیث کم می‌گفت و ابوبکر خطیب در پی آن بود که از وی حدیث بشنود. و دینوری رغبت چندانی نشان نمی‌داد. او مدتی منصب قضاوت دمیره را عهده‌دار بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۱۳ -۴۱۲ /۱۸).

ذهبی شیرازی، محمدرضا

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۴۵ ق)، عارف و نویسنده. ملقب به مجدالاشراف. از اقطاب سلسله ذهبیه و جانشین قدسی بود وی سمت تولیت بقعه شاهچراغ را داشت. ذهبی در شیراز درگذشت و در شاهچراغ دفن است. از آثار وی: «آثار احمدیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۱۳۰ -۱۲۹ /۳).

ذهلی نیشابوری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۵۸ -۱۷۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به امام اهل حدیث خراسان و عالم اهل مشرق و ملقب به شیخ‌الاسلام. چون حدیث زهری را جمع‌آوری و تنقیح کرد به زهری یا ذهلی مشهور شد و علی بن مدینی او را وارث زهری خطاب می‌کرد. در نیشابور از حفص بن عبداللّٰه و حفص بن عبدالرحمان و همطبقه آنان حدیث شنید، و در ری از یحیی بن ضریس و همطبقه او، و در اصفهان از عبدالرحمان بن مهدی حدیث نوشت و در کوفه و بصره و بغداد و مکه و مدینه و مصر و شام و جزیره از عالم و محدثان بسیاری حدیثها آموخت، تا اینکه به ریاست علمی نیشابور رسید و رفعت مقامش در نیشابور همچون جلالت احمد حنبل در بغداد و مالک در مدینه بود. خلق بسیاری از وی نقل حدیث کرده‌اند که پیشگامان حدیث همچون سعید بن ابی‌مریم، ابوجعفر نفیلی و عبداللّٰه بن صالح و محمد بن اسماعیل بخاری و سعید بن منصور، صاحب «السنن»، و ابوزرعه و ابوحاتم و ابوعیسی ترمذی و با ماجه و نسائی در «سنن» خود و ابن‌خزیمه و محمد بن عبدالرحمان دغولی و ابوبکر زیاد نیشابوری از این دسته‌اند. زنجویه گوید که از مشایخ خود

شنیـده: حـدیثی که مورد تایید محمد بن یحیی نیست قابل اعتنا نمی‌باشد. ابوحاتم رازی و ابن‌خزیمه او را امام اهل زمانه خوانده‌اند. ابن ابی‌داوود وی را امیرالمومنین در حـدیث می‌داند. ذهلی به سـنت تمسک بسـیار داشت و لذا گفتار بخاری در مساله‌ی خلق قرآن را ناپسـند دانست و بر او نبخشید و او را از نیشابور راند و بخاری از روی کدورت در سی و چهار حدیثی که از وی نقل کرده، اسم وی را پنهان کرده است. از آثار وی: «الزهریات»، در دو مجلد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام (۳/۸)، تاریـخ بغداد (۴۲۰ -۴۱۵ /۳)، تاریخ نیشابورد (۱۰۰)، تهذیب التهذیب (۴۴۴ -۴۴۱ /۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۱۲۵/۱)، سیر النبلاء (۲۸۵ -۲۷۳ /۱۲)، الوافی بالوفیات (۱۸۷ -۱۸۶ /۵).

رابعه‌ی اصفهانی

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۴ محرم ۵۳۴ ق، از زنـان محـدث. وی دختـر معمر بن احمـد بود که از ابوالفضـل مطهر بن عبیدالواحـد و ابوبکر بن ماجـهٔ الابهری حدیث شنیده و سمعانی از او استماع کرده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۴۳۵ / ۱.

رازی ابوزرعه، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، صوفی. اطلاع چنـدانی از زندگانی وی در دست نیست، در «نفحات الانس» آمده است که از شاگردان شـبلی بود و در ری نشو و نما یافت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۲۸۳/۲)، ریحانه (۱۱۸/۷)، طرائق الحقائق (۴۹۶/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ احمـد)، نامه‌ی دانشوران (۴۶ -۴۵ /۵)، نفحات الانس (۳۲۴).

رازی ابوزرعه، عبیدالله

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۶۴ -۲۰۰ ق)، محدث. معروف به سید الحّفاظ. در ری متولد شد. برای استماع حدیث به مکه، مدینه، عراق، شام، جزیره، مصر و خراسان سـفر کرد و سـرانجام در ری بـدرود حیات گفت. از عبـداللّه بن صالـح عجلی و حسن بن عطیّه و ابونعیم و خلّاد بن یحیی و

قبیصهٔ بن عقبه و دیگران استماع حدیث کرد. او با احمد بن حنبل مجالست داشت. ابوحفص فلّاس، حرملهٔ بن یحیی، اسحاق بن موسی خطمی، محمد بن الحسین قطان و جمع کثیری دیگر از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند بیش از صد هزار، حتی تا ششصد هزار، حدیث حفظ بود. و نیز گفته‌اند هر حدیثی که ابوزرعه نشناسد بلااصل است. در باب عظمت و شگرفی ابوزرعه سخن بسیار است و از این میان به قول احمد حنبل در باب او بسنده می‌کنیم که گفته: «از پل شهر بغداد فقیه‌تر از ابن راهویه و حافظتر از ابوزرعه عبور نکرده است». از آثار او «مسند» است در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵۰/۴)، تاریخ بغداد (۳۳۷ -۳۲۶ / ۱۰)، تهذیب التهذیب (۳۹ -۲۸ /۷)، الجرح والتعدیل (مقدمه/۳۳۴ - ۳۲۸)، ری باستان (۳۲۵/۲)، سیر النبلاء (۸۵ -۶۵ /۱۳). لغت‌نامه (ذیل / عبیداللّه).

رازی دمشقی، تمام

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۴ -۳۳۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث شام. پدرش از محدثان بنام ری بود که از ری به شام رفت و در آنجا ساکن شد و لذا تمام از محدثان شامی بهره گرفته است. وی از پدرش و خیثمه بن سلیمان و حسن حصائری و محمد بن حمید حورانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در حدیث و رجال، عالمی برجسته به حساب می‌آمد و در حدیث شامیان دستی قوی داشت. عبدالوهاب کلابی، استاد او بود. ابوحسین میدانی و ابوعلی اهوازی و احمد عتیقی و عبدالعزیز کتانی از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی «فوائد تمام الرازی»، در سی جزء، در حدیث است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۰/۲)، ری باستان (۲۹۳ -۲۹۲ /۲)، سیر النبلاء (۲۹۲ -۲۸۹ /۱۷)، کشف الظنون (۱۲۹۶)، الوافی بالوفیات (۳۹۷/۱۰)، هدیه العارفین (۲۴۵/۱).

رازی رومی، عبداللطیف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۴۶ ق)، عالم، محدث و قاضی حنفی. وی مدتی منصب قضاوت را در شهر استانبول بر عهده داشت. از آثارش: «الدر المکنون فی فلک المشحون»، در حکایات ترکی و نوادر که آن را به نام وزیر ابراهیم پاشا مقتول تالیف کرد؛ «اصل الخبر من کلام سید البشر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۴۴۸، ۹۱ /۱)، معجم المؤلفین (۱۲/۶)، هدیه العارفین (۶۱۸/۱).

رازی کوفی، ابوعلی عبدالرحیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۸۷ ق)، حافظ، محدث و نویسنده شیعی. او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده‌اند. از عاصم احول و سلیمان اعمش و اسماعیل بن ابی‌خالد و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. با حفص بن غیثا همشاگردی بود. ابراهیم بن موسی رازی، ابوبکر بن ابی‌شیبه، ابوکریب، هناد، ابوسعید اشج و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن‌معین و ابوداوود او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. صاحبان «ششگانه» از وی روایت کرده‌اند. ابوحاتم او را صاحب تصنیفهایی معرفی کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (۲۷۱ -۲۷۰ /۶)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۳۳۹/۲)، رجال الطوسی (۲۳۲)، ری باستان (۳۲۰/۲)، سیر النبلاء (۳۵۸ -۳۵۷ /۸)، معجم رجال الحدیث (۹/۱۰)، معجم المؤلفین (۲۰۵/۵)، الوافی بالوفیات (۳۲۷/۱۸).

رازی نهاوندی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۸۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث نهاوند. وی از محدثان بنام روزگار خود بود. رازی به همدان آمد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز در بصره ساکن بود. از ابونعیم و عمرو بن مرزوق و عبدالله بن رحاء و حجاج بن منهال و گروه بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. احمد بن محمد بن اوس و عبدالرحمان بن حمدان و ابوالحسن قطان و علی بن مهرویه از وی حدیث روایت کرده‌اند.از آثارش: «مسند»، در بیش از سی جزء، در حدیث. در «کشف الظنون» و به دنبال آن در «هدیه العارفین» و «ری باستان» سال مرگ وی ۳۸۵ ق آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۲۷۲/۲)، سیر النبلاء (۳۵۶ -۳۵۵ /۱۳)، کشف الظنون (۱۶۸۵)، معجم المؤلفین (۱۲۲/۱)، هدیه العارفین (۷/۱).

رازی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۵ -۲۶۱ ق)، حافظ و حدث. پدرش از محدثان ری بود که به نیشابور مهاجرت کرد و ابوبکر در آنجا به دنیا آمد. به دنبال حدیث سفرها کرده و از ابوحاتم رازی و ابن‌خزیمه و ابوقلابه رقاشی و عثمان دارمی حدیث نقل کرده است. ابوعبدالله محد شیبانی و ابوعلی نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عقده نیز از راویان است. در طابران یکی از نواحی خراسان از دنیا رفت. به گفته ذهبی او دارای تصانیف بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۴۶ -۲۴۵ /۱۵)، معجم المؤلفین (۶ -۵ /۲).

رازی، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۸ ق)، فقیه، شافعی، حافظ، محدث و قاضی. معروف به ابن‌حیکویه. پدرش، حیکویه، محدثی مورد اعتماد بود که از شاگردان یحیی بن عبدك به شمار می‌آمد. قاضی ابوالحسن رازی از سهل بن سعد و علی بن ابی‌طاهر و ابوشعیب حرانی و محمد بن یبحی مروزی و ابوخلیفه و ابویعلی فقه و حدیث آموخت. او تا پایان عمر ملازم ابن‌سریج بود. چهار سال در قزوین و همچنین مدتی در همدان عهده‌دار امور قضاوت بود. به گفته‌ی ذهبی او سنی متعصبی بود. وی دارای تصانیفی در اصول و فروع فقه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۷۹/۱۵)، معجم المؤلفین (۱۰۲/۱۲).

رازی، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۰۹ ق)، محدث. معروف به شیخ‌الحرم. وی از علمای حدیث به شمار می‌آید که از محمد بن اسحاق اهوازی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابن‌عدی و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. پسرش، امام عبدالرحمان، و ابوالعباس بن خطاب رازی و ابومسعود بجلی و طاهر میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۲۷۸/۲)، سیر النبلاء (۳۰۰ -۲۹۹ /۱۷).

رازی، ابوالفتح سلیم

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۴۷ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، ادیب شافعی و محدث. وی در آغاز فنون ادب را به کمال آموخت و پس از چهل سالگی به تدریس پرداخت. او در فقه شاگرد ابوحامد اسفراینی بود و از احمد بن محمد بن بصیر و احمد بن فارس لغوی و محمد بن جعفر تمیمی و ابی‌حامد اسفراینی و احمد بن محمد بن صلت مجبر و ابواحمد فرضی روایت می‌کرد. وی به بغداد رفت و به فقه پرداخت و به نشر علم در سواحل شام و صور همت گماشت. ابوبکر خطبی و ابومحمد کتانی و سهل بن بشر اسفراینی و فقیه نصر بن ابراهیم مقدسی و ابوالقاسم نسیب از وی روایت کردند. گویند: وقتی که در بغداد بود نامه‌هایی را که برایش می‌آمد باز نمی‌کرد و همه را جمع می‌کرد، تا موقعی که از تحصیل علم فراغ حاصل کرد، سپس همه‌ی نامه‌ها را گشود و خواند و به اخبار دردناك مندرج در

آنها- که اگر قبلا خوانده بود از کار علم باز می‌ماند همانند مرگ کسان و خویشان- وقوف یافت. سلیم در سفر مکه پس از انجام اعمال حج در ساحل جده در دریای قلزم غرق شد. از آثارش: «التقریب» در فروع؛ «روح المسائل»، در فروع؛ «ضیاء القلوب»، در تفسیر قرآن؛ «غریب الحدیث»؛ «الکافی»، در فروع؛ «المجرد»، در فروع؛ «الاشاره»، در فروع.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کشف الظنون (۱۶۳۰، ۱۵۹۳، ۱۳۷۸، ۱۲۰۵، ۱۰۹۱، ۹۱۵، ۴۶۶، ۹۸)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۲۸ -۱۲۷)، معجم المؤلفین (۲۴۳/۴)، الوافی بالوفیات (۳۳۴/۱۵)، وفیات الاعیان (۳۹۹ -۳۹۷ /۲)، هدیه العارفین (۴۰۹/۱).

رازی، ابوالقاسم عبدالله

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. ملقب به دود. در ری از عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و در دمشق از احمد بن ابراهیم بن عبادل و محمد بن یوسف هروی حدیث شنید. وی در مصر سکنی گزید. عبدالکریم بن عبدالواحد حسن‌آبادی و عبدالوهاب بن محمد مصری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۱۴۰/ ۴۰۰ -۳۸۱)، الوافی بالوفیات (۴۹۶/۱۷).

رازی، ابوحاتم محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۷۷ -۱۹۵ ق)، حافظ، محدث، مفسر و رجال شناس اهل سنت. معروف به حافظ شرق. چون ساکن محله‌ی درب حنظله‌ی ری بود، او را حنظلی نیز گفته‌اند. از چهارده سالگی به استماع و کتابت حدیث پرداخت و در کسب علم سرگشته‌ی شهرها شد. به عراق و شامات و مصر و حجاز سفر کرد و از علمایی چون عبیدالله بن موسی و ابونعیم، در کوفه و محمد بن عبدالله انصاری و اصمعی، در بصره و هوذه بن خلیفه در بغداد، و ابومسهر در دمشق و ابویمان در حمص، و سعید بن ابی‌مریم در مصر و بسیاری دیگر حدیثها شنید و در طلب آن بیش از هزار فرسنگ راه با قدم پیمود. او از کارشناسان بزرگ متن و اسناد حدیث و جرح و تعدیل راویان حدیث بود، لذا به او شیخ‌المحدثین نیز گفته‌اند. وی از اقران بخاری، مسلم، ابوزرعه رازی و ابوزرعه دمشقی بود و این دو از راویان ابوحاتم هستند. ابوداوود و نسائی، صاحبان «سنن»، به نقل حدیث از او پرداخته‌اند و نسائی از وی تعبیر به «ثقه» کرده است. از شاگردان بنام او فرزندش، عبدالرحمان بن ابی‌حاتم است. ابن ابی‌حاتم در مقدمه‌ی کتاب «الجرح و التعدیل» شرح حال زیبای برای پدر نگاشته و به نکاتی که حاکی از عظمت قدر و وسعت حفظش می‌باشد، اشاره کرده است. عبدالله بن جعفر حمیری شیعی و سعد بن عبدالله اشعری قمی نیز از راویان او هستند. او در هشتاد و دو سالگی در ری درگذشت. از آثر وی: «تفسیر القرآن»؛ «الجامع فی الفقه»؛ «الزینه»، در حدود چهارصد برگ؛ «طبقات التابعین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۰/۶)، تاریخ بغداد (۷۷ -۷۳ /۲)، تهذیب التهذیب (۲۹ -۲۷ /۹)، الجرح و التعدیل (مقدمه/ ۳۶۸ -۳۴۹، ق ۲ ج ۲۰۴/۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۹/۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۹۸/۲)، رجال الطوسی (۵۱۲)، رجال النجاشی (۴۰۱/۱)، ری باستان (۳۴۹ -۳۴۸ /۲)، ریحانه (۲۸۶/۲)، سیر النبلاء (۲۶۳ -۲۴۷ /۱۳)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۵۴)، الفهرست الطوسی (۲۷۶)، الکنی و الالقاب (۴۴/۱)، لغت نامه (ذیل/ رازی، ابوحاتم رازی)، معجم المؤلفین (۳۵/۹)، الوافی بالوفیات (۱۸۳/۲)، هدیه العارفین (۱۹/۲).

رازی، ابوسعید عبدالله

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۲ ق)، صوفی، مسند و محدث. در ری از ابن ابی‌حاتم و در بغداد از یحیی بن صاعد و در دمشق از ابن جوصاء و محمد بن عبدالاعلی حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابونعیم و شیخ‌الاسلام صابونی و محمد بن عبدالعزیز مروزی و ابوسعد کنجرودی از وی حدیث شنیدند. او به مصر و شام رفت و حج گزارد و مدتی ساکن نیشابور و مصاحب ابوعلی ثقفی زاهد بود. او را از راویان محمد بن ایوب رازی و یوسف بن عصام نیز شمرده‌اند. در اواخر عمر به مرو رفت و از آنجا به بخارا سفر نمود و تا پایان عمر در آنجا حدیث می گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۵۳ -۵۲ / ۴۰۰ -۳۸۱)، ری باستان (۳۲۴/۲)، سیر النبلاء (۴۲۸ -۴۲۷ /۱۶).

رازی، ابوسهل موسی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۸۸ ق)، فقیه و محدث حنفی. وی از اصحاب محمد بن حسن شیبانی و از راویان جریر بن عبدالحمید رازی (م ۱۸۸ ق) است. او را از عقلای اهل ری از محدثان مورد اعتماد شمرده‌اند. ذهبی در «تاریخ الاسلام» و ابن‌حجر در «لسان المیزان» سال مرگ وی را پس از ۲۶۰ ق ذکر کرده‌اند. از آثارش: «کتاب الشفعه»؛ «کتاب المخارج»؛ «کتاب الخراج»؛ «مختصر»ی در فروع.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۳۹۵/۲)، کشف الظنون (۱۴۵۶، ۱۴۳۰)، لسان المیزان (۱۳۷/۷)، معجم المؤلفین (۴۹/۱۳)، هدیه العارفین (۴۷۷/۲).

رازی، ابومعین حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۲ ق)، حافظ و محدث. از سعید بن ابی‌مریم و ابوسلمه موسی بن اسماعیل و ابوتوبه و یحیی بن معین و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید و «الموطاء» را از یحیی بن عبداللّه بن بکیر فراگرفت. ابن ابی‌حاتم و ابن‌عدی و محمد بن فضل محمدآبادی و یوسف بن ابراهیم همدانی و حفض بن عمر اردبیلی و دیگران وی بوده‌اند. حاکم نیشابوری او را از حافظان و محدثان بزرگ می‌شمارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج ۱ ق ۵۰/۲)، سیر النبلاء (۱۵۵ –۱۵۴ /۱۳).

رازی، ابویعقوب یوسف

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۰۴/۳۰۳ ق)، عارف، صوفی و محدث. از بزرگان و مشایخ روزگار خود بود که به انواع علوم ظاهری و باطنی آراسته و شیخ ری و امام جبال بوده. گویند طریقه ملامیته داشته و در بیان معارف و اسرار سخت گویا بوده است، و لذا مردم ری او را طرد کردند و کلماتی نازیبا درباره‌اش گفتند. یوسف رازی به بغداد و مصر سفر کرده و با ذوالنون مصری و ابوتراب نخشبی و یحیی بن معاذ رازی و قاسم جوعی و ابن ابی‌الجواری صحبت داشته و با جنید بغدادی مکاتباتی داشته، و از احمد بن حنبل و دحیم روایت کرده است. ابواحمد عسال و ابوبکر نقاش و محمد ابن‌شاذان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حلیه الاولیاء (۲۴۳ –۲۳۸ /۱۰)، ری باستان (۴۰۶ –۴۰۵ /۲)، سیر النبلاء (۲۵۱ –۲۴۸ /۱۴)، شرح شطحیات (۲۰۰ – ۱۹۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۵۰۹)، طبقات الصوفیه هروی (۲۶۹ –۲۶۶).

رازی، ابویعلی معلی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۱۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنفی. وی در بغداد ساکن بود و در آنجا از مالک بن انس ولیث بن سعد و ابویوسف قاضی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. علی بن مدینی و ابوبکر بن ابی‌شبیه و ابوخیثمه و احمد رمادی و عباس دوری و محمد جوهری و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند او از اصحاب ابویوسف قاضی و محمد بن حسن شیبانی، دو شاگرد ابوحنیفه، به شمار می‌رفت و از فقهای اصحاب رای شمرده می‌شد. چند بار از او خواستند که عهده‌دار امور قضاوت شود اما نپذیرفت. ابن‌حبان او را از محدثان مورد اعتماد می‌داند. او از کسانی بود که مجموعه‌هایی از شنیده‌هایی خود تصنیف کرد. از آثارش: «کتاب الصلاه»؛ «النوادر»؛ «الامالی»، در فقه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۹/۸)، تاریخ بغداد (۱۸۸/۱۳)، ری باستان (۳۹۲/۲)، کشف الظنون (۱۴۳۳)، معجم المؤلفین (۳۰۹/۱۲)، هدیه العارفین (۴۶۶/۲).

رازی، ضیاءالدین، ابوالقاسم عمر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۵۹ ق)، عالم، متکلم، خطیب، ادیب و محدث شافعی اشعری. ساکن و خطیب ری بود. وی پدر فخرالدین رازی (وف ۶۰۶ ق) است. علم کلام را از ابوالقاسم انصاری، شاگرد امام الحرمین، فراگرفت. نثر نوشته‌هایش آنقدر زیباست که حریری در «مقامات» خود از آنها بسیار نقل می‌کند. از آثارش: «غایه المرام فی علم الکلام»، در دو مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۳۳۷ -۳۳۶ /۲)، ریحانه (۱۴۹ -۱۴۸ /۲)، معجم المؤلفین (۲۸۲/۷)، هدیه العارفین (۷۸۴/۱).

راضیه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۴۹ -۴۸۴ ق، از زنان محدث و پارسا. وی دختر سعداللّه میهنی بود.

پدرش او را با خود به عراق برد و آنجا وی را به مجلس حدیث مهرصانی و ابوعبداللّه محمد بن احمد کاغی بود. سمعانی از او حدیث نوشته است. وی در مهینه (خراسان) وفات یافت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۴۳۶ / ۱.

راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۰۲ ق)، ادیب، لغوی، شاعر، مفسر، محدث، متکلم، حکیم و فقیه شافعی/ معتزلی. اهل اصفهان و ساکن بغداد بود. وی را همتا و قرین امام محمد غزالی می‌دانند. به گفته‌ی کاتب چلبی، غزالی کتاب «الذریعه» او را از خود جدا نمی‌کرد و آن را به خاطر نفاستش می‌ستود. بعضی از علما به استناد اینکه او از اهل‌بیت (ع) بسیار روایت کرده و از امیرالمومنین علی بن ابیطالب (ع) فقط با عبارت امیرالمومنین (ع) تعبیر می‌کند، او را شیعه خوانده‌اند، ولی فخر رازی در «تاسیس التقدیس» او را از ائمه اهل سنت می‌شمارد. صاحب «روضات الجنات» به نقل از «تاریخ اخبار البشر» سال وفات وی را ۵۶۵ ق ذکر کرده است. از آثار وی: «تحقیق البیان فی تاویل القرآن»؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «جامع التفاسیر» یا «جامع التفسیر» که بیضاوی تفسیر خویش را از آن اخذ کرده؛ «الذریعه الی مکارم الشریعه»، در علوم اخلاق و پندهای نیکو؛ «المفردات فی غریب القرآن» یا «مفردات الفاظ القرآن»؛ «افانین البلاغه»؛ «اخلاق الراغب»؛ «رساله فی فوائد القرآن»؛ «المعانی الاکبر»؛ «الایمان و الکفر»؛ «تفصیل النشأتین و تحصیل السعادتین»، در معرفت

نفس؛ «درة التاویل فی متشابه التنزیل»؛ «محاضرات الادباء و محاورات الشعراء و البلغاء» در نوادر حکم و حکایات که محمدصالح قزوینی آن را با عنوان «النوادر» به فارسی ترجمه کرده است.[۱]

(بخش ۱) اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد (ف. ۵۰۲ ه.ق.) از ادبا و علمای بزرگ اصفهان و او را است: مفردات الفاظ القرآن، محاضرات الادباء، تفصیل التشأتین، الذریعهٔ الی مکارم الشریعهٔ (ه.م.)، تفسیر القرآن، حل متشابهات القرآن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۷۹/۲)، اعیان الشیعه (۱۶۲ –۱۶۰ /۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۶۶/۲)، تاریخ گزیده (۶۹۳)، دایرةالمعارف فارسی (۱۰۶۱/۱)، الذریعه (۳۶۴/۲۱ –۱۲۸/۲۰ ،۲۸/۱۰ ،۴۶ –۴۵ /۵)، روضات الجنات (۲۱۶ –۱۸۶ /۳)، ریاض العلماء (۱۰۱/۷ ،۱۷۲/۲)، ریحانه (۲۹۳ –۲۹۲ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۷۱ –۳۷۰ /۱)، سیر النبلاء (۱۲۱ –۱۲۰ /۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۲ –۸۱ /۶)، فرهنگ سخنوران (۳۶۳)، کشف الظنون (۱۷۷۳ ،۱۷۲۹ ،۱۶۰۹ ،۸۸۱ ،۸۲۷ ،۷۳۹ ،۴۶۲ ،۴۴۷ ،۳۷۷ ،۱۳۱ ،۳۶)، الکنی و الالقاب (۲۶۹ –۲۶۸ /۲)، لغت نامه (ذیل/ راغب اصفهانی)، مؤلفین کتب چاپی (۸۶۲/۲)، معجم المؤلفین (۵۹/۴)، هدیه الاحباب (۱۴۰ –۱۳۹)، هدیه العارفین (۳۱۱/۱).

رافعی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالقاسم عبدالکریم بن محمد قزوینی شافعی فقیه و محدث و مورخ اسلامی (ف. قزوین ۶۲۳ ه.ق./ ۱۲۲۶ م.). از مؤلفات او «فتح العزیز فی شرح الوجیز» تألیف غزالی در فقه، «التدوین فی علماء قزوین»، «شرح مسند الشافعی»، «الامالی اشارحهٔ لمفردات الفاتحهٔ» و «المحرر» در فقه است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رافعی قزوینی، امام‌الدین، ابوالقاسم عبدالکریم

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۵۵۷ –۵۵۵ وف ح ۶۲۳ ق)، عالم، شاعر، محدث و فقیه شافعی. وی از شاگردان شیخ منتجب‌الدین قمی بود. در جامع قزوین حزوه تفسیر و حدیث داشت. او از حامد بن محمد خطیب رازی و ابوالخیر طالقانی و ابوالکرم همدانی و علی بن عبیداللّٰه رازی و ابوسلیمان حسنویه و عبدالعزیز خلیلی روایت کرده است. حافظ عبدالعظیم از وی روایت کرده و ابوالثنا محمود طاووسی از وی اجازه روایت گرفته است. ابن‌صلاح گوید که در بلاد عجم ذوفنونی یگانه بود و او را از علمای عاملین شمرده‌اند. رافعی قریحه‌ی شعری نیز داشت و اشعاری از او بر جای مانده است. در قزوین درگذشت و در همان جا دفن شد. صاحب «ریاض العارفین» وی را تحت عنوان رافعی قزوینی آورده و سال مرگش را ۶۳۳ ق ذکر کرده است. از آثار وی: شرحی وسیع بر کتاب «الوجیز» غزالی، به نام «الفتح العزیز»، در فروع، در ۱۶ مجلد، و جزئی از آن به نام «التذنیب»، که فوائدی بر «الوجیز» است؛ «المحرور»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح مسند شافعی»، در دو جلد؛ «التدوین فی ذکر اخبار قزوین» یا «فی ترجمه علماء قزوین»؛ «الامالی الشارحه علی مفردات

الفاتحه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۱۶۹ -۱۱۶۷ /۳)، الاعلام (۱۷۹/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۲۵/۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۳۴/۱)، الذریعه (۳۵۰/۹)، روضات الجنات (۳۰۵/۴)، ریاض العارفین (۱۹۵، ۷۸)، ریحانه (۲۹۵/۲)، سیر النبلاء (۲۵۵ -۲۵۲ /۲۲)، فرهنگ سخنوران (۳۶۵ -۳۶۴)، کشف الظنون (۲۰۰۲، ۱۶۸۳، ۱۶۱۳، ۱۶۱۲، ۹۳۰، ۳۹۴، ۳۸۳، ۳۸۲، ۲۰۵، ۱۶۴)، الکنی و الالقاب (۲۶۹/۲)، لغت نامه (ذیل/ عبدالکریم)، مجمع الفصحا (۶۵۴/۲)، معجم المؤلفین (۳/۶)، مینودر (۱۸۳ -۱۸۲ /۲)، هدیه الاحباب (۱۴۰)، هدیه العارفین (۶۱۰ -۶۰۹ /۱).

رامشی نیشابوری، ابونصر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۹۰/۴۸۹ -۴۰۴ ق)، لغوی، نحوی، شاعر، قاری و محدث، ادبیات را از ابوالعلاء معری آموخت و به طلب قراآت و حدیث سفرها کرد و از اصحاب اصم و دیگران حدیث شنید. او در قراآت و علوم حدیث مبرز شد و در لغت و فنون عربیت حظی وافر یافت. وی در نیشابور املای حدیث می‌کرد و بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شعر را نیکو می‌سرود، نمونه‌ای از اشعار وی در «معجم الادباء» آمده است. از اوست:

و اذا لقیت صعوبه فی حاجه

فاحمل صعوبتها علی الدینار

و ابعثه فی ما تشتهیه فانه

حجر یلین سائر الاحجار

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۹۷ -۲۹۶ /۲)، لغت نامه (ذیل/ محمد)، معجم الادباء (۴۵/۱۹)، الوافی بالوفیات (۱۲۵ -۱۲۴ /۱).

رامهرمزی، ابومحمد حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۶۰ ق)، حافظ، محدث، قاضی، ادیب و شاعر. معروف به ابن‌خلاد رامهرمزی. وی سبک جاحظ را دنبال می‌کرد. از پدرش محمد حضرمی و محمد مازنی و حسن عنبری و جعفر فریانی و عبدان اهوازی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. و به آورده‌ی «تاریخ فارس» از جماعتی از بزرگان شیراز استفاده کرد و جزوه‌ها نگاشت. ابوالحسین صیداوی و حسن شیرازی و محمد بن موسی بن مردویه و قاضی احمد نهاوندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را از پیشگامان علم اصول الحدیث می‌دانند، که در این زمینه در کتاب معروف خود «المحدث الفاصل بین الراوی و الواعی» ابواب بسیاری را مطرح کرد. شریف ابومحمد حسن محمدی که از مشایخ طوسی و نجاشی است از شاگردان وی به حساب می‌آید. سالیانی در شهرهای خوزستان عهده‌دار منصب قضاوت بود. او تا

سال ۳۶۰ ق در رامهرمز باقی ماند و در همان جا درگذشت. از آثارش: کتاب «الریحانتین الحسن والحسین (ع)»؛ «امام التنزیل فی علم القرآن»؛ «النوادر و الشوادر»؛ «ادب الناطق»؛ «رساله السفر»؛ «الرثاء یا المراثی و التعازی»؛ «الفلک فی مختار الاخبار و الاشعار»؛ «ربیع المتیم فی اخبار العشاق»؛ «کتاب امثال النبی (ص)»؛ «المناهل و الاعطان والحنین الی الاوطان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۳ -۱۲۹ /۵)، ایضاح المکنون (۵۶۵، ۴۴۲، ۳۴۷، ۳۱۵، ۳۰۷، ۲۹۷ /۲ ،۵۶۴، ۵۴۸، ۱۲۵، ۱۲۴)، سیر النبلاء (۷۵ -۷۳ /۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۸/۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۵۵)، کشف الظنون (۱۶۱۲، ۱۱۲۲)، معجم الادباء (۱۷ -۵ /۹)، معجم المؤلفین (۲۳۵/۳)، مقدمه ابن‌الصلاح (۴)، الوافی بالوفیات (۶۵ -۶۴ /۱۲)، هدیه العارفین (۲۷۱ -۲۷۰ /۱).

رامیثنی، علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۲۱ ق)، شاعر و عارف. معروف به خواجه‌ی عزیزان. از مردم قصبه‌ی رامیثن در دو فرسنگی بخارا بود و از بزرگان مشایخ طریقه‌ی نقشبندی به شمار می‌رفت. وی در زادگاهش به بافندگی روزگار می‌گذراند و در پایان عمر به خوارزم رفت و در آنجا وفات یافت. خواجه با شیخ رکن‌الدین علاءالدوله سمنانی و شیخ بدرالدین میدانی معاصر بود و شعر فارسی را نیکو می‌سرود. از آثار وی: «رباعیات عارفانه»؛ «رساله‌ای در تصوف» و «محبوب العارفین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۲۰)، رشحات عین‌الحیاه (۷۲ -۶۲ /۱)، نفحات الانفس (۳۸۵).

راوندی کاشانی، ضیاءالدین، ابوالرضا فضل‌اللّٰه

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۷۰ ق)، عالم، محدث، ادیب و شاعر. دارای علو نسب بود و کمال فضل و حسب را نیز به دست آورد. وی شاگرد ابوالمحاسن رویانی و ابوالبرکات حسینی مشهدی و ابوعلی، فرزند شیخ طوسی و ابوالصمصام ذوالفقار بن محمد حسنی است و به واسطه‌ی این دو نفر اخیر از شیخ طوسی روایت می‌کند. شیخ منتجب‌الدین و ابن شهر آشوب و پدر خواجه نصیر، شیخ محمد طوسی، از شاگردان وی بوده‌اند و از او روایت کرده‌اند. سمعانی در «الانساب» گوید: «به کاشان که رسیدم به عزم زیارت سید ابوالرضا ضیاءالدین راوندی به خانه‌اش رفتم، بر سر در خانه‌ی او «آیه‌ی تطهیر» را با گچ نوشته بودند، بعد از ملاقات بیش از آنچه شنیده بودم دیدم و احادیث بسیاری از خودش شنیده و نوشتم و چند قطعه از اشعارش را نگاشتم و چند بیتی خودش برایم نوشت». فرزندان و نوادگان او همگی از اهل علم بودند. از آثار وی: «ضوء الشهاب»، شرحی بر «شهاب» قاضی قضاعی؛ «ادعیه السر»؛ «کتاب النوادر»؛ «مقاربه الطیه الی مقارفه النیه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «تفسیر الراوندی» به نام «الکافی»، در تفسیر قرآن مجید؛ «ترجمه العلوی للطب الرضوی»، در شرح «طب الرضا (ع)»؛ «الاربعین»، در احادیث؛ «الحماسه»؛ شرح «النهج‌البلاغه»؛ «المورجز الکافی فی علم العروض و القوافی»؛ «دیوان» اشعار.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۱۰ -۴۰۸ /۸)، ایضـاح المکون (۶۵۹ ،۵۳۱ ،۳۴۶ ،۲۵۹ ،۷۴ /۲ ،۳۰۵ ،۲۸۱ ،۵۳ ،۵۲ /۱)، الذریعه (۳۳۷/۲۴ ،۳۷۸/۲۱ ،۲۴۷ ،۲۴۵ /۱۷ ،۱۲۱ -۱۲۰ /۱۵ ،۱۴۳/۱۴ ،۳۵۲/۹ ،۴۲۳/۱)، روضـات الجنات (۳۵۲ -۳۵۰ /۵)، ریاض العلماء (۳۷۴ -۳۶۳ /۴)، ریحانه (۱۱ -۹ /۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۸ -۲۱۷ /۶)، فوائد الرضویه (۳۵۵ -۳۵۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۴۴ -۱۴۳)، الکنی و الالقـاب (۴۳۶ -۴۳۵ /۲)، لغت نـامه (ذیـل/ابوالرضا)، معجم المؤلفین (۷۵/۸)، هدیه الاحباب (۱۴۱ -۱۴۰)، هدیه العارفین (۸۲۱/۱).

راوندی، قطب‌الدین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متوفی ۵۷۳ هجری

و اوست شیخ و امـام فاضـل متبحر و فقیه محـدث شـاعر ادیب جامع الفضائل والمناقب قطب‌الـدین ابوالحسـین سـعید بن هبـهٔ‌اللّٰه بن الحسن بن عیسـی الراونـدی ره که قبر شـریفش در صـحن بزرگ فاطمیه در محل نماز تابسـتان آیهٔ‌اللّٰه نجفی مرعشـی مدظله سـنگ بزرگی دارد و مورد توجه عموم و بالاخص دانشمندان و اهل معرفت است.

ترجمه او را علماء رجال در کتب خویش ذکر کرده و وی را به تمام معنی سـتوده و تمجیـد کرده‌انـد، شـیخ منتجب‌الـدین در تاریخ گوید: وی فاضلی در جمیع علوم بوده مصنفات بسیاری در هر نوع دارد و بر مذهب شیعه هم بوده است.

سید بن طاوس در ص ۲۰ کشف‌المحجهٔ گوید: الشیخ العالم فی علوم کثیره قطب‌الدین الراوندی و اسمه سعید بن هبهٔ‌اللّٰه- رحمه‌اللّٰه.

سماهیجی در اجازه‌اش گفته عالمی فاضل و متبحر و کامل و فقیهی محـدث و ثقه‌ای معین و علامه و بعض افاضل گفته‌انـد که او از بزرگترین محدثین شیعه بوده است.

و شیخ اسداللّٰه کاظمی در مقابس ص ۱۴ گفته وی فقیهی محدث و فاضلی متبحر و علامه‌ای کامل و کم‌نظیر بوده است.

و ابن شـهر آشـوب هم در معـالم العلمـاء او را بسـیار تعظیم و تمجیـد و تعریـف نمـوده و شـیخ منتجب‌الـدین در فهرست و صـاحب لسـان‌المیزان در ج ۳ ص ۴۸ و میرزا عبـداللّٰه در ریـاض العلماء و شـیخ یوسف در لؤلؤهٔ البحرین و محـدث نوری در ج ۳ مستدرک الوسائل ص ۴۸۹ و صـاحب روضات در ص ۳۰۰ روضـات و مامقانی در ج ۲ ص ۲۲ تنقیح‌المقال و هم ص ۱۴۸ منتهی‌المقال ذکر کرده است صـاحب کرامت بـوده و از کرامـات وی که کرارا از سـید اسـتادم علاـمه نجفی مرعشـی شـنیدم می‌فرمـود از چنـد نفر از پیرمردهای موثق شـنیدم که می‌گفتند در موقع ساختن صحن شریف قبر مطهرش خراب و بدن شریفش نمایان شد که بعد از هفتصد سال تازه کمترین عیبی نکرده که گویا الان در اینجا خوابیده است.

تالیفات راوندی

تالیفات و تصنیفات ارزنده آن بزرگوار به قرار زیر است.

۱- الخرائج والجرائح مطبوع ۲- قصص الانبیاء ۳- فقه القرآن ۴- منهاج البراعه فی شرح نهج‌البلاغه در دو جلد ۵- اللباب ۶- اسباب النزول ۷- المغنی فی شـرح النهایه ده مجلـد ۸- سلوهٔ الحزین ۹- المعارج فی شـرح خطبه من نهـج‌البلاغه ۱۰- احکام الاحکام ۱۱- خلاصه التقاسیر ده جلد ۱۲- المستقصی شرح الذریعهٔ سید مرتضی در سه جلد ۱۳- ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب ۱۴- حل العقود فی الجمـل والعقود ۱۵- الانجاز فی شـرح الایجاز ۱۶- نهیهٔ النهایه ۱۷- بیان الانفرادات ۱۸- التغریـب فی التعریب ۱۹- الاغراب فی

الاعراب ۲۰- زهر المباحثه ۲۱- تهافت الفلاسفه ۲۲- جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام ۲۳- رسالهٔ الفقهاء و غیر اینها که موجب اطناب است اساتید و مشایخ اجازه و شاگردان بزرگوار وی بسیاراند که از ذکر آنان خودداری نمودم وفاتش در روز چهارشنبه چهاردهم شوال المکرم ۵۷۳ قمری اتفاق افتاده و در مکان مذکور مدفون گردید علامه معاصر ما آیهٔاللّه مرعشی سنگ و لوح قبر شریفش را تجدید و مرمت نموده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ربابه

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

حدود ۱۲۹۷ ق، از زنان فاضل، سخنور، محدث و متکلم. وی دختر ملا محمدصالح برغانی (۱۲۷۵ / ۱۲۷۰ ق) و آمنه خانم قزوینی و خواهر فاطمه ملقب به قرهٔالعین بود. او از خاندان علم و دانش بود که بسیاری از مردان و زنان آن از علما و فضلای مبرز زمان خود به شمار می‌رفتند.

وی مقدمات زبان عربی و ادبیات را نزد مردان خانواده و خواهرش قرهٔالعین فراگرفت و فقه و اصول و تفسیر و حدیث را از پدرش و عمویش ملا محمدتقی برغانی (۱۲۶۴ ق)، معروف به شهید ثالث، آموخت. یک دوره حکمت و فلسفه را نزد آخوند شیخ ملا آغا حکمی گذراند و در عرفان نزد عمویش ملا علی برغانی و برادرش میرزا عبدالوهاب برغانی قزوینی تلمذ کرد. هنگامی که به سن رشد رسید با میرزا هبهٔاللّه رفیعی قزوینی ازدواج نمود.

او در جایگاه درس و وعظ و ارشاد قرار گرفت و به استنباط احکام شرعی می‌پرداخت و با علما مباحثه و مجادله می‌کرد و در مسائل فقهی و علمی فتوا می‌داد و به نظر و احکامش عمل می‌کرد، تا جائی که امید و پناهگاه مستمندان و درماندگان بود. در سخنرانیها و مجالسش فراوان از ناصرالدین شاه قاجار (۱۳۱۳ -۱۲۶۴ ق) و درباریان و نزدیکانش انتقاد و بدگویی می‌کرد و هیچگاه ناصرالدین شاه متعرض او نگردید.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، ۱۰۵ -۱۰۴ / ۴.

رشتی نجفی کاظمی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۴۸ ق)، فقیه، اصولی، متکم و محدث. او در نجف نزد علامه طباطبائی یزدی فقه، و در نزد محقق خراسانی اصول فراگرفت و بعد از استادان خود مدرس بزرگی شد. به خاطر مشکلات، نجف را به قصد کاظمین ترک کرد و در آنجا مجلس درس تشکیل داد و در کنار آن به انجام دیگر وظائف شرعی می‌پرداخت تا اینکه در همان جا درگذشت و در صحن دفن شد. سید محمدمهدی خوانساری اصفهانی کاظمی صاحب «احسن الودیعه»، در فقه و اصول، از شاگردان او بود. از آثار وی: «خلاصه الفقه» که کتاب بزرگی در فقه استدلالی است؛ حاشیه بر «الکفایه»؛ حواشی فتواییه بر بسیاری از رساله‌های عملیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۳۱/۷)، علماء معاصرین (۱۴۶ -۱۴۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۹ -۵۹۸/ ۱۴).

رشتی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۲ ق)، محدث. از آثارش «مجموعه الاحادیث» است که در سال ۱۲۳۲ ق بخشهایی آن را به پایان رسانیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۸۲/۹)، الذریعه (۶۱/۲۰)، معجم المؤلفین (۳۱۴/۹).

رضوی سمرقندی، ابوعبدالله محمدصالح

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۳ ق)، رضوی، مسند، محدث، و طبیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۸۳/۱۰).

رضوی قمی، ابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۶۸ ق)، شاعر، عالم، حکیم، مفسر، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از قم است، ولی در همدان متولد شد.

در همان جا نشو و نما یافت. او برادر صدرالدین رضوی قمی، شارح «الوافیه»، است ك از وی روایت کرده است. سید ابراهیم بعد از وفات برادرش به کرمانشاه رفت. وی یکی از مشایخ دوازده‌گانه سید شبر حویزی است. حاج محمدجعفر مجذوب (مجذوب علیشاه) نیز از شاگردان وی به حساب می‌آید. سال درگذشت و محل دفنش نامعلوم است. او خطی نیکو داشت. از آثار وی: «شرح مفاتیح الشرایع»؛ «شرح الوافی» فیض کاشانی.[۱]

سید صدرالدین بن سید محمدباقر الرضوی القمی مجاور نجف اشرف از علماء اواخر دولت صفویه به بعد و از بزرگان محققین این طایفه علیه می‌باشد صاحب روضات در کتابش گوید: در مرحله فضیلت و تدقیق وجودت تصرف و تحقیق فردیست بلاثانی و تلمذش در بدو امر نزد آقا جمال‌الدین خونساری و شیخ جعفر قاضی و مدقق شیروانی و سایر علماء اصفهان بود و پس از فراغ از تحصیل بوطن مألوف معاودت نموده و در آن ارض شریف مشغول تدریس و ارشاد عباد گردیده.

تا زمانی که در آن جایگاه فتنه افاغنه رخ نمود بناچار به موطن برادر خود سید ابراهیم رضوی به همدان هجرت فرمود و از آنجا به نجف اشرف علی مشرفها آلاف التحیهٔ والثناء رفت و در آن ارض مقدس نیز نزد شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزایری مشغول تحصیل شد تا فارغ‌التحصیل گردید سپس در آنجا مشغول تدریس شد.

و از شاگردان اوست سید عبداللّه بن سید نورالدین بن سید نعمت‌اللّه جزایری صاحب اجازه کبیره و از جمله چیزی که سید مذکور در آن اجازه در حق استادش گفته اینست که او اعلم علمائی است که من آنها را در عراق عرب دیده‌ام و اجمع آنها در معقول و منقول نزد اهل عراق و عظیم‌القدر بوده و زوار از هر ناحیه به ملاقات او می‌آمدند و به زیارتش تبرک می‌جستند و از وی استفاده می‌نمودند و از جمله تلامذه اوست وحید بهبهانی آقا باقر معروف رحمهٔاللّه علیه دارای تألیفاتی می‌باشد که از آنهاست «کتاب طهارت» و کتاب «شرح وافیه ملا عبداللّه تونی» در سال ۱۱۶۰ وفات نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۲۰۴/۲)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۸۶/۲)، الذریعه (۱۶۵ ،۷۴ /۱۴ ،۱۴۴ –۱۴۳ /۱۱ ، ۲۲۹/۶)، ریاض العارفین (۳۰۲)، ریحانه (۴۳۱/۳)، الکنی و الالقاب (۴۱۵/۲)، طرائق الحقائق (۲۵۸/۳)، معجم المؤلفین (۸۷/۱)، مکارم الآثار (۶۴۲/۳).

رضوی قمی، صدرالدین محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۱۶۰ ق)، عالم، محدث، فقیه اصولی و مرجع تقلید. اصل وی از قم است و نسبش به امام محمدتقی (ع) می‌رسد. در اصفهان نزد آقا جمال خوانساری و شیخ جعفر قاضی و محقق شیروانی تلمذ کرد. سپس به قم رفت و به تدریس و ارشاد مشغول شد. در فتنه‌ی افغان به موطن برادرش، همدان و از آنجا به نجف رفت و مراتب علمی خود را به کمال رساند و از ملا شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزائری بهره گرفت استاد اکبر، محقق بهبهانی، شاگرد اوست و در نوشته‌هایش از رضوی قمی به سید سند استاد تعبیر می‌کند. سید عبداللّه جزائری نیز از وی روایت کرده است. از آثار وی: شرح «الوافیه» ملا عبداللّه تونی، در اصول فقه، در پانزده هزار سطر؛ «کتاب الطهاره»؛ حاشیه بر «المختلف» علامه حلی؛ «المعراج»؛ رساله‌ای در «حدیث ثقلین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۰۶/۹، ۳۸۶/۷)، الذریعه (۲۲۶/۲۱، ۱۸۵/۱۵، ۱۶۶/۱۴، ۱۲۱/۱۳، ۱۹۴/۶، ۳۲۵/۴)، روضات الجنات (۱۲۲ –۱۱۹ /۴)، ریحانه (۴۳۰/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۸۴ –۳۸۲ /۱۲)، فوائد الرضویه (۲۱۳)، الکنی و الالقاب (۴۱۵ –۴۱۴ /۲)، لغت نامه (ذیل/ صدرالدین)، معجم المؤلفین (۱۹۷ –۱۹۶ /۱۱ ،۸۷/۹، ۱۸/۵)، مکارم الآثار (۶۴۲/۳)، هدیه الاحباب (۱۸۷).

رودباری، ابوعبداللّه احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۹/۳۶۷ ق)، صوفی، محدث و قاری. وی خواهرزاده ابوعلی رودباری است. در رودبار به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما

یافت. مـدتی در بغداد زندگی کرد و سپس به صور منتقل شد و تا پایان عمر در شامات زیست. او از اعاظم مشایخ صوفیه و عارفان شام به حساب می‌آیـد. وی عالم به شریعت و حقیقت بود و معاصر ابوعبـداللّه باکو و شیخ ابوالقاسم بوسلمه باوردی. وی از دایی خود، ابوعلی رودباری، و بغوی و قاضـی محاملی و یوسف بن یعقوب بن اسحاق حـدیث روایت کرد ابن‌باکویه و علی بن عیاض و محمـد بن علی صوری از او حـدیث شـنیدند. او در حومه عکا از دنیا رفت. پیکرش به صور انتقال داده شـد و در آنجا دفن گردیـد. رودباری صاحب کتابی در «آداب فقر» بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۳۷ -۳۳۶ /۴)، تاریخ گزیده (۶۵۶)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۸۶ -۸۴)، حلیه الاولیاء (۳۸۴ -۳۸۳ /۱۰)، ریحـانه (۱۸۸/۷)، سـیر النبلاء (۲۲۸ -۲۲۷ /۱۶)، طبقات الصوفیه سـلمی (۵۰۰ -۴۹۷)، طبقـات الصوفیه هروی (۵۵۴ -۵۵۳)، کشف المحجوب (۴۱۰)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم البلدان (۸۸/۳)، نفحات الانس (۲۷۲ -۲۷۱).

رویانی، ابوبکر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۷ ق)، حافظ، محـدث، مسـند و فقیه. از ابی‌ربیع زهرانی و اسـحاق بن شـاهین و محمـد بن حمیـد رازی و ابوزرعه رازی و ابن‌واره رازی و ابوکریب محمـد بن علاء و عمرو بن علی فلاس و عـده‌ای دیگر حـدیث روایت کرد. ابوبکر اسـماعیلی و ابراهیم بن احمد قرمیسینی (کرمانشاهی) و جعفر بن عبداللّه بن فناکی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی تصانیفی در فقه است. از دیگر آثارش «السمند»، در حدیث است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :ایضاح المکنون (۴۸۲/۲)، سیر النبلاء (۵۱۰ -۵۰۷ /۱۴)، کشف الظنون (۱۶۸۳)، معجم المؤلفین (۸۵/۱۲)، الوافی بالوفیات (۱۴۸/۵)، هدیه العارفین (۲۵/۲).

زاغولی مروزی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۹ -۴۷۲ ق)، حافظ، محـدث، مفسـر، لغوی و فقیه شافعی. منتسب به زاغول از قرای پنج ده مرو رود بود در انجا به دنیا آمد و در مرو سـکنی گزید و اشـتهار یافت. نزد ابوبکر محمد سـمعانی و موفق بن عبدالکریم هروی فقه آموخت و از ابوالفتح نصـر بن ابراهیم حنفی و ابومحمـد بغوی و عیسـی بن شـعیب سـجزی حدیث شـنید. وی تمام عمر خویش را در طلب و گردآوری حدیث و تالیف و تصـنیف به سر آورد. او در لغت صاحب نظر بود. سفری به هرات کرد و در آنجا شاگردانی تربیت کرد. ابوسعد عبدالکریم سمعانی و پسـرش ابوالمظفر عبدالرحیم سـمعانی از شاگردان وی می‌باشند. زاغولی بیش از چهارصد مجلد مشتمل بر تفسیر و حدیث و فقه و لغت را گردآورد و آن را «قید الاوابد» نامید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۳/۶)، سیر النبلاء (۴۹۳ –۴۹۲ / ۲۰)، کشف الظنون (۱۳۶۷)، معجم المؤلفین (۲۵۴/۹)، الوافی بالوفیات (۳۷۳/۲)، هدیه العارفین (۹۴/۲).

زاهدی، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۹ ق)، محدث، مفسر، فقیه و مدرس. وی در قم به دنیا آمد. پس از گذراندن مقدمات و سطوح نزد میرزا سید محمد برقعی حدود ده سال از محضر حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نمود. مدت دو سال در اراک اقامت داشت، سپس به قم مراجعت کرد و در درس فقه و اصول آیت‌اللّه حایری، موسس حوزه‌ی علمیه‌ی قم، حاضر شد. علم حکمت و فلسفه را نزد میرزا علی‌اکبر حکمی یزدی فراگرفت. پس از فوت آیت‌اللّه حایری دو سال در تهران در مسجد جامع به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ پرداخت. در ۱۳۶۸ ق به قم بازگشت و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه‌ی فیضیه و تدریس فقه و اصول مشغول شد. از آثار عام‌المنفعه وی، بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام که در دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته شده است. از آثار علمی‌اش: «رساله الشرط و آثاره»؛ «رساله الضرر»؛ «افعل و ما افعل»؛ «منطق الحسین (ع)»؛ «مقصد الحسین (ع)»؛ «تسهیل الامر فی بحث الامر»؛ «اثبات المعلوم فی نفی المفهوم»؛ «ارغام الکفره فی سوره البقره»، ناتمام؛ «اقسام‌الدین»، ناتمام؛ حواشی بر «جواهر».[۱]

آقای حاج میرزا ابوالفضل بن العلامه الناطق حاج ملا محمود الواعظ از آیات عظام و علماء اعلام و حجج اسلام شهرتسان قم و حوزه علمیه عالمی عامل و فاضلی کامل و محدثی خبیر و مفسری بصیر است و ایشان از طرف مادر منسوب به سادات رضوی و سبط مرحوم حاج سید عبدالباقی رضوی که از خدام ذوی الاحترام حضرت معصومه علیهاالسلام بوده می‌باشد.

تولدش در ۱۶ شعبان ۱۳۰۹ قمری در بلده طیبه قم واقع شده و پس از بلوغ و رشد مقدمات و سطوح را خدمت مرحوم علامه میرزا سید محمد برقعی بن العلامه حاج سید عبدالله قمی خوانده و حدود ده سال از محضر مرحوم آیت‌الله حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نموده و دوبار در سال ۱۳۳۶ و ۱۳۳۹ به اراک مسافرت کرده و دو سالی در آنجا توقف و در سال ۱۳۴۰ قمری مراجعت به قم و حاضر به درس فقه و اصول مرحوم آیت‌الله موسس حایری گردیده و علم حکمت و فلسفه را نزد مرحوم میرزا علی‌اکبر یزدی خوانده و پس از فوت مرحوم حایری چند سال در تهران توقف نموده و به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ در منبر مسجد جامع ترویج دین نموده و هم در آنجا اقامه جماعت کرده تا سال ۱۳۶۸ قمری که مراجعت به قم و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه فیضیه و درس فقه و اصول برای طلاب و فضلاء حوزه اشتغال و از تاریخ مزبور تاکنون در مسجد امام علیه‌السلام قم اقامه جماعت دارند و شبها برای مردم تفسیر گفته و از این طریق خدمت به شرع انور می‌نمایند. آثار علمی و باقیات الصالحات معظم‌له از این قرار است:

۱- بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته و تکمیل نموده و برای این منظور در مقابل نادانان و حسودان ابناء نوع استقامتی عجیب کرده و در راه حق از ملامت ملامت‌کننده نهراسیده تا به مقصود که احیاء مسجد باشد رسیده است.

و اما آثار علمی از این قرار است:

۱- رساله الشرط و آثاره ۲- رساله الضرر ۳- افعل و ما افعل ۴- منطق الحسین علیه‌السلام ۵- مقصد الحسین علیه‌السلام ۶- تسهیل الامر فی بحث الامر ۷- اثبات المعلوم فی نفی المفهوم ۸- ارغام الکفره فی سوره البقره ناتمام ۹- اقسام الدین ناتمام ۱۰- بعضی حواشی بر جواهر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۱۶۶ -۱۶۵ /۲).

زبحی جرجانی، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۸ -۳۹۰ ق)، حافظ و محدث. اصلش از زبح، از توابع جرجان بود. وی دایی حافظ عبداللّٰه بن یوسف جرجانی بود و در هرات سکونت داشت. زبحی از علی بن محمد مودب و عبدالواحد بن محمد منیری و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوالقاسم حمزه سهمی و عبداللّٰه بن عبدالرحمان بنانی حرضی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. اسماعیل بن ابوصالح موذن و صاعد بن سیار و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. در «معجم البلدان» سال وفات وی ۴۰۸ ق در هرات ذکر شده است. از آثارش: «تاریخ جرجان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۶۵ -۳۶۴ /۱۸)، کشف الظنون (۲۹۰)، لغت نامه (ذیل/ زبحی)، معجم البلدان (۱۴۶/۳)، هدیه العارفین (۶۹۲/۱).

زبیده‌ی اصفهانی

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث، دین‌دار و نیکوکار. وی از ابوالحسن احمد بن عبدالرحمن ذکوانی و ابوعبداللّٰه قاسم بن الفضل و ابوحفص عمر بن احمد سمسار حدیث شنید و سمعانی از او احادیثی چند نوشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۰ / ۲.

زجاجی طبری، ابوعلی حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۰۰ ق)، محدث و فقیه شافعی. وی متولی قضاوت بود. از آثارش «التهذیب»، در فروع فقه شافعی که مختصری مشتمل بر «فروع زائده علی المفتاح» است که به همین مناسبت به نام «زوائد المفتاح» نامیده شده است. از دیگر آثارش تصنیف کتابی در «علل الحدیث» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کشف الظنون (۱۷۶۹، ۱۱۶۰، ۵۱۷)، معجم المؤلفین (۲۸۴/۳).

زجاجی گرگانی، ابوالقاسم یوسف

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۵ -۳۵۲ ق)، ادیب، لغوی، نحوی و محدث. اصل وی از همدان و ساکن گرگان و استرآباد بود. به واسطه‌ی پیشه‌ی آبگینه‌سازی و فروش آن به زجاجی معروف شد. از ابواحمد غطریفی و ابواسحاق بصری و دیگران حدیث استماع کرد. از آثار وی: شرح «الفصیح» ثعلب کوفی، در لغت؛ «عمده الکتاب»، در فقه؛ «عمده البیان»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ کتاب «خلق الفرس»، که گروهی آن را تصنیف کرده و زجاجی نیز از آن جمله است؛ کتاب «اشتقاق الاسماء»؛ «الریاحین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۶/۹)، روضات الجنات (۱۷۱/۱)، ریحانه (۳۷۰/۲)، کشف الظنون (۱۳۹۱، ۱۲۷۲، ۱۱۷۱، ۷۲۳، ۷۲۲)، لغت نامه (ذیل/ زجاجی)، معجم الادباء (۶۱/۲۰)، معجم المؤلفین (۳۱۲/۱۳)، هدیه العارفین (۵۵۰/۲).

زرندی، شمس‌الدین، جمال‌الدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۹۳- ح ۷۵۰ ق)، حافظ، محدث، قاضی و فقیه حنفی. وی در مدینه نبوی به دنیا آمد. پس از پدرش منصب تدریس در آن شهر را بر عهده داشت و محدث آنجا بود. بعد از ۷۴۲ ق به شیراز رفت و به نشر حدیث و تدریس پرداخت. زرندی منصب قضاوت را در آن شهر تا پایان عمر عهده‌دار بود. او در شیراز از دنیا رفت. از آثارش: «درر السمطین فی مناقب السبطین (ع)» یا «درر السمطین فی فضائل المصطفی و البتول و السبطین (ع)» یا «فی فضائل المصطفی و المرتضی و السبطین»؛ «بغیه المرتاح»، شامل «چهل حدیث» با شروح و اسانید؛ «مولد النبی (ص)»؛ «معارج الوصول الی معرفه آل الرسول (ع)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷ -۲۶ /۸)، ریحانه (۳۷۵/۲)، کشف الظنون (۷۴۷، ۲۵۰)، الکنی و الالقاب (۲۹۷/۲)، معجم المؤلفین (۱۲۵ -۱۲۴ /۱۲)، هدیه العارفین (۱۵۷/۲).

زعفرانی اصفهانی، ابوالعباس فضل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۹ ق)، محدث. وی برای کسب حدیث بسیار سفر می‌کرد و محدثی صدوق بود و از مشاهیر اصفهانیان. از ابن مقری و حسن بن محمد زعفرانی و احمد بن فرات و محمد بن وزیر واسطی و نضر بن سلمه و همطبقه آنها حدیث روایت کرد. عبداللّٰه بن

احمد، پدر ابونعیم اصـفهانی، قاضـی ابواحمد عسال و ابوبکر بن مقری و حسن بن عبداللّه بن سـعید و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۵۲ -۵۵۱ /۱۴).

زعفرانی اصفهانی، ابوسعید حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۹ ق)، حافظ، محـدث، اصولی و مفسـر. وی از ابوالقاسم بغوی و ابومحمـد بن صاعد و حسـین بن علی بن زید و همطبقه‌ی آنان حدیث شـنید. ابوبکر بن ابی علی و ابونعیم اصـفهانی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.ابونعیم اصفهانی گوید که زعفرانی به لحـاظ شـناخت اسـتوار و دانش فراگیرش بنـدار اصول و حـدیث شـهر ما بود. او دارای تصـنیفات بسـیار بود. از آثارش: «السمند» یا «مسند زعفرانی»، در حدیث؛ «التفسیر زعفرانی» یا «تفسیر القرآن»؛ «الشیوخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام (۲۷۷/۲)، ایضـاح المکنون (۴۸۲، ۳۰۵ /۱)، سـیر النبلاء (۵۱۸ -۵۱۷ /۱۶)، معجم المؤلفین (۵۵/۴)، الوافی بالوفیات (۴۶ -۴۵ /۱۳)، هدیه العارفین (۳۰۵/۱).

زفره‌ای، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف به حاجی آخوند، فرزند ملّا علی.

عالم فاضل زاهد متّقی، از مدّرسین سطوح در اصفهان، و محدّثین و واعظین بود. اغلب فضلای معاصر اصفهان از شاگردان ایشانند.

کتب زیر از تألیفات ایشان است:

۱- رساله در اصول دین، که به طبع رسیده ۲- کتابی در قاعده دایره هندی ۳- کتابی در علوم غریبه ۴- کتابی در مکروهات موجب فقر.

صاحب عنوان در علوم غریبه و جفر و اعداد طلسمات نیز زحماتی کشیده و در این موارد، کارهایی بدو نسبت می‌دهند.

در روز دوشـنبه ۲۸ رمضان المبارک ۱۳۵۲ به سنّ قریب به نود سـال در اصـفهان وفـات یافته. در بقعه ی تکیه ی بروجردی مـدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

زکرویه مروزی، ابویحیی زکریا

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۰ ق)، محدث. ساکن بغداد بود. به آورده‌ی ابوالفتح ازدی در کتاب «الضعفاء» او ملقب به جوذابه بوده است. وی از سفیان بن عیینه و معروف کرخی و ابومعاویه ضریر حدیث روایت کرد. زکرویه راوی یک «جزء» از سفیان بن عیینه است. قاضی محاملی و محمد بن مخلد و اسماعیل صفار و ابوالعباس اصم نیشابوری و ابوعوانه و ابوالحسین احمد بن منادی و محمد بن احمد حکیمی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت می کنند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۶۱ – ۴۶۰ /۸)، سیر النبلاء (۳۴۸ –۳۴۷ /۱۲)، لسان المیزان (۱۴۹/۳).

زکی نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۲ –۳۱۷ ق)، محدث و ادیب. وی از ابن بلال و محمد بن حسین قطان و ابن قوهیار و عبداللَّه بن یعقوب کرمانی و ابوطاهر محمدآبادی و دیگران حدیث شنید. ابوعبداللَّه حاکم نیشابوری و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۳ –۵۲ /۱۷).

زمخشری، ابوالقاسم محمود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۸ –۴۶۷ ق)، مفسر، محدث، نحوی، متکلم، لغوی و شاعر حنفی معتزلی. ملقب به جاراللَّه. نسبت وی به زمخشر، از آبادیهای خوارزم است در زمخشر به دنیا آمد. او در ادب و لغت عرب و فقه و حدیث و تفسیر استاد و متکلم معتزلی بود و شعر را بسیار نیکو می‌سرود. در ضمن مسافرتهای خود مدت مدیدی در مکه اقامت کرد و به همین مناسبت به جاراللَّه (همسایه‌ی خدا) معروف شد. به بغداد نیز سفر کرد و در آنجا از نصر بن بطر و دیگران حدیث شنید. ادب را از ابومضر محمود بن جریر ضبی اصفهانی و ابوالحسن علی بن مظفر نیشابوری فراگرفت و از ابومنصور نصر حارثی و ابوسعد شقانی حدیث روایت کرد است. ابوطاهر سلفی و زینب دختر شعری از زمخشری با اجازه روایت کرده‌اند اسماعیل بن عبداللَّه خوارزمی و ابوسعد احمد بن محمود و دیگران از وی اشعارش را نقل کرده‌اند. سرانجام در جرجانیه‌ی خوارزم درگذشت. از آثار متعددش: «الکشاف عن حقایق التنزیل»، در تفسیر قرآن؛ «الامالی»، در نحو؛ «الانموذج»، در نحو؛ «مقدمه الادب»، در لغت؛ «اساس البلاغه»، در لغت؛ «اعجب العجب فی شرح لامیه العرب»؛ «اطواق الذهب»، در مواعظ و خطب؛ «الجبال و الامکنه و المیاه»؛ «دیوان» خطب؛ «دیوان» شعر؛ «دیوان» رسائل؛ «دیوان» تمثیل؛ «الرائض فی علم الفرائض»؛ «روس المسائل»، در فقه؛ «ربیع الابرار»، در ادبیات؛ «سوائر الامثال»؛ شرح «ابیات الکتاب» سیبویه؛ شرح مشکلات «المفصل»؛ «ضاله الناشد»؛ «القسطاس»، در عروض؛ «المجاز و الاستعاره»؛ «متشابه اسامی الرواه»؛ «المستقصی»، در امثال عرب؛ «معجم

الحدود»؛ «المفرد و الموتلف»، در نحو؛ «المقامات»، در اخلاق؛ «المنهاج»، در اصول؛ «النصائح الکبار یا کبری»؛ «النصائح الصغار»؛ «الکلم النوابغ»، در مواعظ؛ «الاحاجی النحویه»؛ «المفصل»، در نحو؛ «الفائق فی غریب الحدیث».[۱] برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۵۵/۸)، ایضاح المکنون (۶۷/۱،۸۶/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۲۰/۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۹۷، ۱۰۲، ۹۲)، التفسیر و المفسرون (۴۸۲ -۴۲۹ /۱)، دایرةالمعارف فارسی (۲۲۲۲ -۲۲۲۱ /۲ ، ۱۱۸۰ /۱)، روضات الجنات (۱۱۸/۸)، ریحانه (۳۸۲ -۳۷۹ /۲)، سفرنامه ابن‌بطوطه (۵۷۱ ،۴۳۶ /۱)، سیر النبلاء (۱۵۶ -۱۵۱ /۲۰)، الکامل (۸/۹)، کشف الظنون (۱۹۷۸، ۱۹۵۵ ، ۱۸۹۰ ، ۱۸۷۷، ۱۸۳۷، ۱۷۹۸، ۱۷۹۱، ۱۷۷۴، ۱۷۳۴، ۱۶۷۵، ۱۶۷۴، ۱۶۰۷، ۱۵۸۴، ۱۵۳۹، ۱۴۷۵، ۱۴۲۷، ۱۴۰۷، ۱۳۹۶، ۱۳۲۶، ۱۲۱۷، ۱۲۰۶، ۱۰۸۵، ۱۰۸۲، ۱۰۵۶، ۱۰۲۲، ۱۰۰۹، ۹۱۵، ۸۹۵، ۸۳۲، ۸۳۱، ۷۹۱، ۷۸۱، ۶۱۶، ۱۸۵، ۱۶۴، ۱۱۷)، الکنی و الالقاب (۳۰۰ - ۲۹۸ /۲)، لسان المیزان (۶۵۳ -۶۵۱ /۶)، لغت نامه (ذیل/ زمخشری)، مؤلفین کتب چاپی (۶۷ -۶۶ /۶)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۵۳۸)، معجم الادباء (۱۳۵ -۱۲۶ /۱۹)، معجم البلدان (۱۶۶ -۱۶۵ /۳)، معجم المؤلفین (۱۸۷ -۱۸۶ /۱۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۲۹ -۲۲۸)، وفیات الاعیان (۱۷۴ -۱۶۸ /۵)، هدیه الاحباب (۱۴۶ -۱۴۵)، هدیه العارفین (۴۰۳ -۴۰۲ /۲).

زنجانی، ابوالقاسم سعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح ۴۷۱ -۳۸۰)، حافظ، محدث، صوفی و شاعر. از ابوعبداللّٰه بن نظیف و حسین صدفی در مصر و محمد بن ابی‌عبید در زنجان و عبدالرحمان بن یاسر و عبدالرحمان بن طبیز حلبی در دمشق حدیث شنید. خطیب بغدادی و ابومظفر منصور سمعانی و عبدالمنعم بن قشیری و مختار اهوازی و عده‌ای دیگر از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. او را در حدیث ثقه‌ای پرهیزکار شمرده‌اند و عده‌ای او را صاحب کرامات دانسته‌اند. از آنجایی که او در مکه املای حدیث می‌کرد، او را شیخ‌الحرم می‌گفتند. قسمتهایی از «قصاید» او در «سیر اعلام النبلاء» آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۹ -۳۸۵ /۱۸).

زنجانی، ابوالمناقب محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۵۶ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و لغوی شافعی. وی در بغداد متوطن بود. مدتی نیز نیابت قاضی القضاتی را بر عهده داشت تا عزل شد. در نظامیه به تحصیل و تدریس پرداخت. وی درایام فتح بغداد به دست هلاکو کشته شد. از آثارش: «السحر الحلال فی غرائب المقال»، در فروع فقه شافعی؛ «ترویح الارواح فی تهذیب الصحاح» جوهری، در لغت؛ «تفسیر القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کشف الظنون (۱۰۷۳ ،۹۸۱)، معجم المؤلفین (۱۴۹ -۱۴۸ /۱۲)، هدیه العارفین (۴۰۵/۲).

زنجانی، عزیزالدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۰ -۱۲۵۵ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، ادیب و شاعر. در زنجان به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات در زادگاهش به قزوین رفت و در آنجا به تحصیل ادامه داد. در ۱۲۷۸ ق به عراق رتف و در نجف اشرف نزد شیخ انصاری و علامه سید حسین ترک کوه‌کمری و میرزای شیرازی تحصیلات خود را تکمیل کرد. در ۱۲۸۸ ق به زنجان بازگشت و پس از وفات پدرش مرجع ریاست شرعی شد و منصب قضا و افتاء بدو رسید. وی دارای تصانیف بسیاری است که از جمله آثارش: «لطائف الکلام فی الاوانی الذهب و الفضه من الاحکام»؛ «مفتاح الظفر»، در نماز سفر؛ «التحیه المبارکه»، در احکام سلام؛ شرح «دعاء کمیل»؛ «جواب السوال عن آیات بدء الخلق و آیه رد الشمس لسلیمان»؛ «الصبح الصادق»، به فارسی، در مسائل اجتماعی و وظائف سلطان؛ «معارج الرضوان فی مصائب الامام العطشان»؛ تعلیقات بر «الرسائل»؛ حواشی بر «الریاض»؛ «رساله فی حرمه الخمر»؛ وی قصایدی به عربی و فارسی نیز داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۶۳/۹)، الذریعه (۳۲۱/۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۱ -۸۰ /۱۴)، علماء معاصرین (۳۴۰ -۳۳۹)، المآثر و الآثار (۱۴۹)، مکارم الآثار (۱۵۰۳ -۱۵۰۲ /۵).

زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۹۲ ق)، ادیب، شاعر، منشی، محدث، معروف به بارع. اصل وی از قریه‌ی زوزن ناحیه‌ای بین نیشابور و هرات بود. مدتی در عراق و بعد در نیشابور ساکن بود و از بزرگان خراسان و عراق به شمار می‌رفت. وی در نیشابور درگذشت. در «ریحانه» سال وفات وی ۴۰۲ ق آورده شده. از جمله آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۴/۱)، ریحانه (۳۹۴/۲)، لغت نامه (ذیل/ اسعد)، معجم الادباء (۹۶ – ۹۰ /۶).

زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۵)، خطاط، محدث و دانشمند. وی در اکثر علوم متداوله‌ی زمان خود استاد بود، خصوصا در سرعت قلم و خوبی خط نسخ، ید بیضا داشت. چنان که در اوقات زندگی خود چهارصد قرآن هر یکی به اجرت پنجاه دینار با خط خودش به یادگار

گذاشت. زوزنی در هنگام سفر حج درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (۹۵ -۹۴)، ریحانه (۳۹۵ -۳۹۴ /۲).

زوزنی، ابوسعد احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۶ -۴۴۹ ق)، مسند، محدث و صوفی. اصل وی از زوزن خراسان بود در بغداد نشو و نما یافت. از ابویعلی و ابوجعفر بن مسلمه و ابوالحسین بن غریق و ابن‌هزار مرد و ابوبکر خطیب حدیث شنید. ابن‌عساکر و سمعانی و ابن‌جوزی و ابن‌طبرزد و ابواحمد بن سکینه و یوسف بن کامل و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۹ -۵۷ /۲۰).

زهری اصفهانی، ابومحمد عبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۵۲ -۱۸۷ ق)، محدث و قاضی. وی اهل اصفهان بود. منصب قضاوت کرج، ناحیه‌ای بین همدان و اصفهان، را عهده‌دار بود که در همان شهر نیز از دنیا رفت. وی دارای تصانیفی می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۷/۴).

زیادی هروی، ابوالمحاسن اسعد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۴۴ ق)، محدث و مسند حنفی. ساکن قریه مالین، در دو فرسنگی هرات، بود. از داوودی «صحیح بخاری» را روایت کرد و از دارمی و عبدبن حمید حدیث شنید. سمعانی و ابن‌عساکر و محمد بن عبدالرحمان فامی و عبدالجامع بن علی خخه و ابوروح و جمعی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی به قول سمعانی «ثقه‌ای صالح و عابد بود و دائم الذکر، که در اوقات مستغرق بود و بسیار روزها را با روزه می گذرانید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۱۲/۲۰).

زین‌الدین امیرهٔ

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی از ثقات و قاضی قم بوده است.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

زینی بخاری، ابوالفضل عبیداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۲۷۷/۲۷۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن‌زین. وی محدث بخارا در زمان خود بود. پدرش از علمای بزرگ حدیث بود. به دنبال حدیث سفرها کرد و بزرگانی را ملاقات نمود. او از حسن بن سوار بغوی و عبدان بن عثمان مروزی و ابوالولید طیالسی و عبدالسلام بن مطهر و مسدد بن مسرهد و همطبقه آنان حدیث روایت کرده است. محمد بن اسماعیل بخاری، در خارج از کتاب «الصحیح»، و صالح بن محمد جزره و اهل بخارا و عبداللّه بن محمد بن یعقوب بخاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن اسماعیل بخاری به وی مباهات می‌کرد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۳۹ -۲۳۸ /۱۳).

ساوجی، نظام‌الدین، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۰۳۸ ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، رجالی و ریاضیدان. اهل ساوه و از شاگردان شیخ‌بهائی بود، پس از مرگ پدرش تحت نظر شیخ‌بهائی تربیت یافت. پس از درگذشت استادش، در دربار صفویه زندگی کرد. در ۱۰۳۳ ق سفری به عتبات عالیات نمود. ساوجی به امر شاه عباس صفوی کتاب «جامع عباسی» استادش شیخ‌بهائی را، که تا باب حج تألیف شده بود، تکمیل کرد و «تحفه‌ی عباسی»، در فضائل و مناقب را در تتمیم «جامع عباسی» نگاشت. او پس از عزل ملا خلیل قزوینی، از مدرسی حضرت عبدالعظیم (ع)، عهده‌دار تدریس در بقعه‌ی عبدالعظیم حسنی شد و اندکی پس از درگذشت شاه عباس (۱۰۳۸ ق)، در شهر ری درگذشت. از دیگر آثارش: «زینهٔالمجالس»، به شیوه‌ی «کشکول» استادش شیخ‌بهائی، «نظام الاقوال»، در شناخت رجال، «الصحیح العباسی»؛ رساله‌ای در «وجوب نماز جمعه».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۲۵۳ -۲۵۲/ ۹)، الذریعه (۱۹۱/ ۲۴ ،۱۵/ ۱۵ ،۹۵/ ۱۲ ،۴۵۲، ۳۴۰/ ۳)، ریاض‌العلماء (۲۴۳ -۲۴۲/ ۵)،

ریحانه (۲۰۴ -۲۰۳ / ۶)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۶۱۸ / ۱۱)، الکنی والالقاب (۲۵۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ نظام‌الدین ساوجی)، معجم‌المؤلفین (۲۵۰/ ۹)، هدیةالاحباب (۲۵۷).

سبذمونی بخاری، ابومحمد عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۰ -۲۵۸ ق)، فقیه حنفی، مورخ و محدث. در روستای سبذمون بخارا متولد شد. در جستجوی حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد. ابن‌اثیر او را از محدثان غیر ثقه به حساب آورده است. از آثارش: کتاب «مسند ابی‌حنیفه»؛ و کتاب «کشف الآثار» در مناقب ابی‌حنیفه که آن را بر چهارصد نویسنده املا کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۴ -۲۶۳ /۴)، ریحانه (۱۱۳ /۱)، کشف الظنون (۱۸۳۷، ۱۴۸۵)، معجم المؤلفین (۱۴۵ /۶)، هدیة العارفین (۴۴۵ /۱).

سبط الشیخ، موسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۲۷ ق)، عالم دینی، فقیه و نویسنده. چون مادرش دخترزاده‌ی شیخ انصاری است به سبط الشیخ معروف بود. او از سادات آقا میری است چون جد بزرگش سید حسین مشهور به آقا میر بوده است. در نجف متولد شد. پس از فراغت از مقدمات، سطوح را در کربلا- نزد آیت‌اللّه شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌اللّه شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفت. آنگاه به تهران آمد و تا پایان عمر در تهران زیست. او به فضل و ادب و کمالات نفسانی متصف بود. وی در کنار فقه، اصول، در زبان انگلیسی نیز تسلط کامل داشت و زبان‌دانی ماهر به حساب می‌آمد. از آثار وی کتاب «شیعه در اسلام» است، در مبحث امامت، به فارسی، در دو جلد به چاپ رسیده. از دیگر آثارش: کتاب «الرضا من آل محمد فی حیاه الامام الرضا (ع)» است که در ۱۳۷۷ ق از تالیف آن فارغ شده است؛ پاورقی بر ترجمه «شرح نهج‌البلاغه».[۱]

سید موسی بن العالم العلام حاج سید محمد نبی ابن العالم العامل حاج سید موسی آقا میری دزفولی از علماء ابرار تهران و برادر ارجمند مترجم فوق‌الذکر ما می‌باشند. در سال ۱۳۲۷ قمری در نجف اشرف تولد یافته و پس از فراغت از اولیات سطوح را در کربلا نزد آیت‌اللّه حاج شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌اللّه آقا شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفته و به ایران مهاجرت و در تهران اقامت و بتألیف و تصنیف پرداخته تا بدرود حیات گفته و برادر گرامی و دوستان خود را برای همیشه داغدار نموده است.

آثار ارزنده وی از این قرار است ۱- شیعه در اسلام در دو بخش که بچاپ رسیده

۲- الرضا من آل‌محمد در شرح حالات حضرت امام رضا علیه‌السلام.

۳- پاورقی بر ترجمه شرح نهج‌البلاغه.

شرح احوال نیاکان این دو برادر در کتاب زندگانی شیخ انصاری و کتب تراجم و رجال دیگر مسطور و مذکور است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۷۲/۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۷۷ -۴۷۶ /۴)، مؤلفین کتب چاپی (۳۳۸/۶).

ست‌القضاة

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۱۸ ق، از زنـان محـدث. وی دختر محمـد بن احمـد شـیرازی بود که در کتـاب بغیـهٔالملتمس فی تساعیات حـدیث مالك بن انس، احادیثی از او نقل شده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۶۵ / ۲.

ستکا

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از عمر بن احمد بن عمر سجستانی حدیث شنیده و سمعانی از او حدیث استماع کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء؛ ۱۷۵ / ۲.

ستیته

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محـدث. وی دختر اسـماعیل بن محمـد بن فضل اصـفهانی بود و از ظفر بن داعی بن مهـد عمری علوی حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۷۵ / ۲.

ستیک نیشابوری

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۴۷۷ ق-، از زنان محدث، دیندار و نیکوکار. وی دختر عبدالغافرین احمد فارسی بود و در نیشابور به دنیا آمد. از جدش اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و ابوبکر شیرازی و ابوسعید بستی حدیث فراگرفت و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۷۷ / ۲.

سجزی بغدادی، ابومحمد دعلج

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۵۱ -۲۵۹ ق)، فقیه و محدث. اصل او از سیستان است. محدث بغداد در زمان خود بود. به شهرهای خراسان و ری و حلوان و بغداد و بصره و کوفه و مکه سفر کرد و حدیثها شنید. از محمد بن عمرو قشمرد نیشابوری و عبداللّه بن محمد شیرویه و جعفر بن محمد ترک و علی بن محمد حکانی قزوینی و هشام بن علی سیرافی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن ایوب رازی و علی بن حسین بن جنید رازی و عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و امام الائمه ابن‌خزیمه و دیگران حدیث روایت کرد. دارقطنی و ابوعلی بن شاذان و احمد بن ابی‌عمران هروی و استاد ابواسحاق اسفراینی و ابن‌رزقویه و ابن جمیع غسانی و ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را در روایت به دریا تشبیه کرده‌اند. مدت زمانی مجاور مکه شد؛ سپس به بغداد رفت و در آنجا ساکن گردید. از آنجایی که تاجر پیشه و دارای اموال بسیار بود، صدقات جاریه و وقفهای بسیاری بر اهل حدیث سیستان و بغداد و مکه نمود و حاکم گوید که گشاده دست‌تر از وی نبود. از آثارش: «مسند» یا «المسند الکبیر»، در «الاعلام»، «مسند المقلین» نیز به وی نسبت داده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸/۳)، تاریخ بغداد (۳۹۲ -۳۸۷ /۸)، سیر النبلاء (۳۵ - ۳۰ /۱۶)، معجم المؤلفین (۱۴۵/۴)، وفیات الاعیان (۲/ ۲۷۱- ۲۷۲).

سجستانی، ابوبکر عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۶ -۲۳۰ ق)، محدث و زاهد. معروف به ابن ابی‌داوود. در سیستان به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما یافت. پدرش وی را در سفرهای خود همراه ساخت و به محضر علما و محدثان وقت در خراسان و اصفهان و فارس و بصره و بغداد و کوفه و مدینه و مکه و شام و مصر و جزیره برد. اول شیخی که ابوبکر از او حدیث شنید محمد بن اسلم طوسی بود. او همچنین از پدرش و عمویش و از علی بن خشرم مروزی و ابوداوود سلیمان سنجی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن ازهر نیشابوری و محمد بن بشار بندار و عباد بن یعقوب رواجنی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن‌حبان و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابن‌شاهین و دارقطنی و ابوعمر بن حیویه و عیسی بن علی وزیر و ابوالقاسم بن حبابه و ابومسلم محمد بن احمد کاتب و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی را در عداد

ابن‌خزیمه و ابن ابی‌حاتم رازی دانسته‌اند. سرانجام در بغداد اقامت گزید و شیخ بغداد لقب گرفت و به روایت حدیث پرداخت. وی در بغداد درگذشت و حدود سیصد هزار نمازگزار بر او نماز گزاردند و در مقبره‌ی باب البستان به خاک سپردندش. از آثار وی: «المصاحف»؛ «المسند»؛ «السنن»؛ «التفسیر»؛ «القراآت»؛ «الناسخ و المنسوخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۴/۴)، تاریخ بغداد (۴۶۸ -۴۶۴ /۹)، روضات الجنات (۷۸/۴)، ریحانه (۴۴۵ -۴۴۴ /۲)، سیر النبلاء (۲۳۷ -۲۲۱ /۱۳)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۸۸)، الکامل (۱۹۹/۶)، الکنی و الالقاب (۳۰۹/۲)، لسان المیزان (۳۷ -۳۱ /۴)، لغت نامه (ذیل/ ابن ابی‌داود)، معجم المؤلفین (۶۰/۶)، الوافی بالوفیات (۲۰۱ -۲۰۰ /۱۷)، وفیات الاعیان (۴۰۵/۲).

سجستانی، ابوحاتم سهل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۵ -۲۴۸)، نحوی، لغوی، قاری، محدث و شاعر. وی شاگرد ابوزید انصاری و ابوعبیده بن مثنی و اصمعی و ابوعامر عقدی و دیگران بود. او قرآن را از یعقوب حضرمی فراگرفت. «کتاب» سیبویه را دو مرتبه بر اخفش خواند. در زمره‌ی شاگردانش از ابن‌درید و ابوالعباس مبرد یاد شده است. رشته‌ی اصلیش آثار شاعران قدیم و اصطلاحات و عروض و لغت و غرائب و علوم قرآنی بود. محدثینی چون ابوداوود و نسایی در «سنن» خود و ابوبکر بزاز در «مسند» خود و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند بطوری که هر روز دیناری به تصدق می‌داد و هر هفته قرآنی ختم می‌کرد. وی شعر را نیکو می‌سرود. دارای سی و هفت کتاب است که از آن جمله: «اعراب القران»؛ «اختلاف المصاحف»؛ «الاضداد»، کتاب «المعمرین من العرب»؛ «ما یلحن فیه العامه»؛ «المقصور و الممدود»؛ «المقاطع و المبادی»؛ «القراآت»؛ «الفصاحه»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ «المذکر و المونث»؛ کتاب «الطیر»؛ «الوحوش»؛ «الحشرات»؛ «النبات»؛ «النخله»؛ «الشوق الی الوطن».[۱]

(ع. سیستانی) ابوحاتم سهل بن محمد بن عثمان بن یزید جشمی، عالم لغوی، نحوی و مقری (ف. ۲۵۵ ه.ق./ ۸۶۴ م.). او در بصره میزیست و از علوم قرآنی و عروض اطلاع وافی داشت. الکتاب سیبویه را نزد اخفش آموخت و از اصمعی و ابویزید انصاری و ابوعبیده معمر بن مثنی روایات بسیار در لغت و اقسام ادب دارد. ابن درید و مبرد شاگرد اویند. او راست: کتاب الشمس و القمر، کتاب فی النحو، کتاب الشوق الی الوطن، کتاب الوصایا، کتاب مایلحن فیه العامهٔ، کتاب الطیر، کتاب المذکر و المؤنث. (سهل)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۱۰/۳)، ایضاح المکنون (۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۲، ۳۲۲، ۳۰۷، ۲۹۲، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۵، ۲۶۲ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۴/۱)، تهذیب التهذیب (۲۳۴ -۲۳۳ /۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۲۰۴/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۲/۸)، روضات الجنات (۹۰ -۸۸ /۴)، ریحانه (۴۴۴ -۴۴۳ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۱۰۳ -۱۰۲ /۱)، سیر النبلاء (۲۷۰ -۲۶۸ /۱۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۰۰)، کشف الظنون (۱۷۸۱، ۱۵۷۷، ۱۴۶۹، ۱۴۶۶، ۱۴۶۲، ۱۴۵۷، ۱۴۵۴، ۱۴۵۲، ۱۴۵۲، ۱۴۴۹، ۱۴۴۶، ۱۴۳۹، ۱۴۳۶، ۱۴۲۹، ۱۴۲۳، ۱۳۸۸، ۱۳۸۷، ۱۳۸۳، ۱۱۸۹، ۱۲۳، ۱۱۵، ۳۳)، الکنی و الالقاب (۴۵ -۴۴ /۱)، لغت نامه (ذیل/ ابوحاتم)، معجم الادباء (۲۶۵ -۲۶۳/۱۱)، معجم المؤلفین (۲۸۶ -۲۸۵ /۴)، وفیات الاعیان (۴۳۳ -۴۳۰ /۲).

سجستانی، ابوداوود سلیمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۷۵ -۲۰۲ ق)، حافظ، محدث و فقیه اهل سنت. اصل وی از سیستان بود. به دنبال حدیث به گرد شهرها گشت و از خراسانیان و عراقیان و شامیان و جزریان و مصریان و دیگران پانصد هزار حدیث نوشت و از آن میان چهار هزار و هشتصد حدیث را انتخاب کرد و این مجموعه را کتاب «السنن»، که یکی از «صحاح» ششگانه‌ی اهل سنت است، نام نهاد. وی از سلیمان بن عبدالرحمان دمشقی و احمد بن صالح و ابوالولید طیالسی و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و قتیبه بن سعید بلخی و علی بن مدینی و عبدالرحمان بن مبارک و محمد بن صباح دولابی و علی بن جعد و یحیی بن معین و بسیاری دیگر حدیث شنید. ترمذی و سنایی، صاحبان «صحاح»، و ابوحامد احمد اشعری اصفهانی و احمد بن محمد هروی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسین بن ادریس هروی و عبداللّٰه بن احمد اهوازی و عبدالرحمان بن خلاد رامهرمزی و ابوبشر دولابی و محمد بن جعفر فریابی و محمد بن خلف بن مرزبان و ابوعوانه یعقوب اسفراینی و عبداللّٰه بن محمد رازی و بسیاری دیگر از روی روایت کرده‌اند. او در بصره ساکن شد و چندین بار به بغداد رفت و کتاب «السنن» خود را روایت می‌کرد و یک بار آن را بر احمد حنبل عرضه کرد و به تایید وی رساند. ابوداوود در بصره درگذشت. از آثارش: «السنن» یا «سنن ابی‌داود»، در دو جزء؛ «المراسیل»، در حدیث؛ «البعث»؛ «تسمیه الاخوه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۲/۳)، تاریخ بغداد (۵۹ -۵۵ /۹)، تهذیب التهذیب (۱۵۶ -۱۵۳ /۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۱۰۲ - ۱۰۱ /۱)، روضات الجنات (۷۸ -۷۷ /۴)، ریحانه (۹۵ -۹۴ /۷)، سیر النبلاء (۲۲۱ -۲۰۳ /۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۶۶ -۲۶۵)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۴۶۲، ۱۴۵۸، ۱۴۲۳، ۱۴۱۸، ۱۴۰۵، ۱۴۰۲، ۱۳۸۷، ۱۰۰۴، ۷۶۰)، الکنی و الالقاب (۶۵ -۶۴ /۱)، معجم المؤلفین (۲۵۶ -۲۵۵ /۴)، الوافی بالوفیات (۳۵۴ -۳۵۳ /۱۵)، وفیات الاعیان (۴۰۵ -۴۰۴ /۲)، هدیه الاحباب (۱۵).

سدیدالدین، ابومحمد

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابومحمد بن الحسن بن داود القمی بنابر نقل شیخ منتجب‌الدین در ص ۱۶ فهرست مردی فاضل و قاضی بوده ولی ضبط آن چنین است ابومحمد الحسن بن قادر (ما) مادار.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

سراج ثقفی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۳ -۲۱۶ ق)، حافظ و محدث. او شیخ‌الاسلام و محدث خراسان بود. از دانشمندان بسیاری حدیث شنید که از آن جمله اسحاق بن راهویه و قتیبه بن سعید و محمد بن حمید رازی و محمد بن ابان بلخی و احمد بن سعید دارمی و محمد بن اسماعیل ترمذی و

بسیاری دیگر از اهل خراسان و بغداد و کوفه و بصره و حجاز می‌باشند. او هفتاد هزار سماله از مالک نقل کرده و در جزوه‌هایی نگاشته بود. محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم رازی و ابوعلی نیشابوری و ابوحاتم بستی و ابراهیم بن عبداللّٰه اصفهانی و ابواحمد حاکم نیشابوری و حسینک بن علی تمیمی و خلیل سجزی و سهل بن شارزویه و احمد بن محمد بن بالویه و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کردند. خطیب بغدادی او را محدثی ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده است. از آثار وی: «المسند»، در چهارده جزء؛ «التاریخ»؛ «کتاب الاخبار» و «کتاب الاشعار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۳/۶)، تاریخ بغداد (۲۵۲ -۲۴۸ /۱)، الجرح و التعدیل (ج ۳، ق ۱۹۶/۲)، سیر النبلاء (۳۹۸ -۳۸۸ /۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۴)، الفهرست لابن الندیم (۲۲۰)، الوفای بالوفیات (۱۸۸ -۱۸۷ /۲).

سراج ثقفی نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۳/۲۸۶ ق)، محدث. وی برادر شیخ‌الاسلام، محدث خراسان محمد بن اسحاق، است. او و برادرش مدتی ساکن بغداد بودند. اسماعیل از یحیی بن یحیی و احمد بن حنبل و عده‌ای دیگر روایت کرده است. وی ملازم احمد بن حنبل بود. دعلج و ابن‌قانع و ابوبکر صبغی و اسحاق و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را موثق و مورد اعتماد توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۹۰/۱۳).

سرخسی، شرف‌الدین یوسف

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۲۱ -۶۳۹ ق)، نساخ و محدث. در سرخس برآمد و ساکن دمشق شد. او از علمای حدیث بود. برزالی و ذهبی و ابن‌رافع از شاگردان وی می‌باشند. سرخسی در دمشق دیوانهای شعری لطیف همچون شعر ابن المشد و الشواء را نسخه‌نویسی می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۱/۹).

سردار کابلی کرمانشاهی، حیدرقلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۲ -۱۲۹۳ ق)، عالم دینی، فیلسوف، فقیه اصولی، محدث، متکلم، رجالی، مورخ و ریاضیدان. از علمای بزرگ شیعه در قرن

چهاردهم قمری بود. اصلش از ایران و از قزلباشان است. پدرش ساکن افغانستان بود و سردار در کابل به دنیا آمد. در هشت سالگی به خوانـدن و نوشتن پرداخت. چون دارای استعداد فوق‌العاده‌ای بود به زودی ریاضیات و زبان انگلیسی را فراگرفت. در ۱۳۰۴ ق پـدرش خانواده خود را به عراق برد و در کاظمین ساکن کرد. معلم وی در ریاضیات و انگلیسی نیز به همراه آنان مهاجرت کرد و شش سال نیز در عراق به وی آموزش داد و او در حساب و هندسه و هیئت و جغرافی و علوم غریبه صاحب نظر شد. وی همچنین در لغات و ادبیات عربی و فارسی و سانسکریت و هندی و عربی و لاتین دستی توانا داشت. سردار کابلی در این مدت علاوه بر آموزش علوم جدیـده به تصحیل علوم قـدیمه نیز پرداخت و سپس به نجف رفت و فقه و اصول را در محضر علامه میرزا محمـدعلی رشتی چهاردهی و شیخ علی‌اصغر تبریزی و دیگران فراگرفت و فلسفه را نزد استادان بزرگ آن آموخت. در ۱۳۱۰ ق در خدمت پدر عازم ایران شد و در کرمانشاه با شیخ عبدالرحمان شافعی مکی ملاقات کرد و مجذوب کمالات وی گشت و در همان جا ماندگار شد. او از شیخ خود، چهاردهی، و سید حسن صدر و سید عباس لاری و محدث قمی و سید آقا یحی تهرانی و سید محسین امین و شیخ آقا بزرگ تهرانی دارای اجازه بود. شیخ مرتضـی گیلانی نجفی از شاگردان وی می‌باشد. سردار کابلی استاد ریاضی و هندسه آیت‌اللّه حجت بود. پدرش قبل از مرگ سرپرستی خانواده‌ی خود را به وی سپرد و او را ملقب به سـردار کرد. سـردار کابلی در کرمانشاه به نشر احکام و تالیف و تصنیف مشغول شد. او به شهرهای بسیاری سفر کرد و با علمای هر شهر مصاحبت نمود. سرانجام در کرمانشاه درگـذشت و جنـازه‌اش به نجف انتقال یافت و در کنار پـدرش در وادی‌السـلام دفن شـد. از آثار وی: «الاربعون حـدیثا»، در فضایل امیرالمـومنین (ع) از طرق اهـل سـنت؛ «تبصره الحر فی تحقیـق الکر»، در بیـان انطبـاق تحقیقی بیـن وزن و مسـاحت و حجـم؛ «تحفه الاحبـاب»، در بیـان آیـات قرآن؛ «تحفه الاـجله»، در شـناخت قبله، که برای فهم کتاب به دانش جبر و مثلثات و هیئت و جغرافی نیاز است؛ «العلم الشـاخص فی اسـرار ظل الشاخص»، در اعمال فلکی؛ کتابی در «المساحه»، ترجمه از انگلیسـی؛ ترجمه «انجیل برنابا»، از انگلیسی به فارسی؛ «غایه التعدیل فی معرفه حقیقه الاوزان و المکاییل»؛ «کشف القناع فی تحقیق المیل و الذراع»؛ «مناهج الوفاق»، در اعـداد؛ شـرح حـدیث امیرالمومنین (ع) در بیـان قطر و محیـط خورشـید و ماه و اختلاف افق خورشـید؛ «دیوان ابوطالب (ع)» و شـرح «لامیه‌ی» آن؛ شـرح «تهذیب المنطق»؛ شرح «خطبه‌ی حضرت زینب (ع)»؛ «مصباح القواعد»، در قواعد علوم ریاضی؛ «مثنوی» در نظم «الباب الحادی عشر»؛ «الدرر النثیره»، شبیه به «کشکول»، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار الحجه (۳۴۰/۲، ۲۰۰ -۱۹۷ /۱)، اعیان الشیعه (۲۷۴ -۲۷۳ /۶)، الذریعه (۲۸۳/۲۲، ۱۱۶/۲۱، ۴۶، ۱۷، ۱۱/۱۶، ۱۳۹ ، ۸۰ -۷۹ /۸، ۴۱۰، ۳۱۷ /۳، ۳۶۶/۲، ۴۹۳، ۴۱۵ /۱)، ریحانه (۷ -۵ /۵، ۱۵ -۱۳ /۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۹۹ -۶۹۳ /۱۴)، علماء معاصرین (۲۹۶ -۲۹۲)، گنجینه‌ی دانشمندان (۲۲۷ -۲۲۵ /۶).

سعدی قمی، ابوعبداللّه حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث امامی. وی را از اصحاب امام علی النقی (ع) شمرده‌اند. گویند که در میان شیعیان به غالی مذهبی متهم بوده و هنگامی که غالی مـذهبان را از قم اخراج کردند، او را نیز بیرون کردند. نجاشـی ضـمن ذکر اتهام وی گوید: «او مصـنفاتی دارد که احادیث آنها صـحیح است و تعـداد آنها را حـدود صد کتاب نوشتـه است. علی بن حاتم از شاگردان و راویان کتابهای او است». از آثارش: «الامامه »؛ «الایمان»؛ «التوحید»؛ «المتعه»؛ «المومن و المسلم»؛ «المقت و التوبیخ»؛ «المزار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (۵۱۲)، اعیان الشیعه (۸۸ -۸۶ /۶)، الذریعه (۲۷۹/۲۳، ۴۷۸/۴، ۳۲۴/۲)، رجال ابن داود (قسم ۴۴۵ -۴۴۴ /۲)، رجال الطوسی (۴۷۱)، رجال النجاشی (۱۴۶ -۱۴۳ /۱)، ریحانه (۳۲/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۴/۴)، الفهرست للطوسی (۱۰۶)، الکنی و الالقاب (۳۱۴/۲)، لغت نامه (ذیل/ حسین)، هدیه الاحباب (۱۴۹).

سکری مروزی، ابوحمزه محمد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۶۷ ق)، حافظ و محدث. وی شیخ خراسان در زمان خود بود و یکی از محدثان مورد اعتماد به حساب می‌آمد. او بسیار خوش محضر و شیرین کلام بود، لذا به شکری ملقب شد. وی از زیاد بن علاقه و ابواسحاق سبیعی و منصور بن معتمر و عاصم بن بهدله و جابر جعفی و سلیمان اعمش و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبداللَّه بن مبارک و فضل سینایی و فضل بن خالد بلخی و عبدان بن عثمان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در «صحاح» ششگانه از وی نقل حدیث شده است. عده‌ای او را مستجاب‌الدعوه، مهربان به همسایگان و دستگیر ضعفاء توصیف کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۴۳/۷)، تاریخ بغداد (۲۶۹ -۲۶۶ /۳)، تهذیب التهذیب (۴۲۰ -۴۱۹ /۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۸۰/۱)، سیر النبلاء (۳۸۷ -۳۸۵ /۷)، طبقات ابن سعد (۲۶۲/۷)، طبقات الحفاظ (۱۰۴ -۱۰۳).

سلطان‌آبادی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۴ ق)، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از کره رود، از توابع سلطان‌آباد بود. او داماد علامه اخلاق ملا فتحعلی سلطان‌آبادی است. وی در نجف اشرف در بهره بردن از مدرسین و عالمان مواظب و کوشا بود. به سامراء سفر کرد و نزد میرزای شیراز به تحصیل پرداخت و تا پایان عمر استادش ملازم وی بود. پس از درگذشت استاد به کاظمین رفت و دو سال بعد در آنجا درگذشت و در یکی از حجره‌های شرقی صحن شریف به خاک سپرده شد. از آثارش: «اجوبه الاجوبه»؛ «الاشارات اللطیفه الحسان»، در احوال ابوحنیفه؛ «اشرف الوسائل»، در فهم «الرسائل»؛ «البحر المحیط»؛ «البیت المعمور»؛ «توضیح الدلائل علی ترجیح مسائل الرسائل»؛ «جامع‌الدین و الدنیا»؛ «حل المعقاد عن وجوه الفرائد» که حاشیه مبسوطی بر «فرائد الاصول» یا «رسائل» شیخ انصاری است؛ «فلک الشمحون»، کشکول مانند، در چهار مجلد که چون در نجف نگارش یافته به نام «الجاع الغروی» نیز نامیده شد، و مجلد پنجمی در سامراء به نام «الجامع العسگری» بر آن افزوده شده است؛ رساله‌ای در «فقه»؛ رساله‌ای در «کیمیا»؛ «سواء الطریق»؛ «الشهاب الثاقب»؛ «الصراط السوی و البرهان الجلی فی تعیین خلافه علی بعد النبی (ص)»؛ «الصوامع»؛ «منتهی الوصول الی علم الاصول»؛ «نخبه الادعیه»؛ «هدایه المجاهدین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۵۴/۹)، الذریعه (۳۱۳ -۳۱۲ /۱۶ ،۹۵ ،۳۳ /۱۵ ،۷۶- ۷۵ /۷ ،۶۴ ،۶۳ ،۵۳ /۵ ،۴۹۳ /۴ ،۱۸۵ ،۴۵ /۳ ، ۱۰۷ ،۹۸ /۲ ،۲۷۶ /۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶۱ -۶۵۹ /۱۴)، معجم المؤلفین (۲۵۸/۹).

سلفه اصفهانی، احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حافظ صدر الدین ابو طاهر احمد بن محمّد بن احمد بن ابراهیم سلفه اصفهانی. از مشاهیر محدثین و فقهاء شافعی در اصفهان بوده و در حدود سال ۴۸۷ در اصفهان متولد شده و در ۵۷۶ در اسکندریه ی مصر وفات یافته است. سلفه معرب (سه لبه) است چون جدش باصطلاح اهل اصفهان لب شکری بوده او را سه لبه گفته‌اند. از تألیفاتش شرح کتاب مختصر مزنی است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلفی اصفهانی، صدرالدین، ابوطاهر احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۷۶ -۴۷۸ ق)، حافظ، محدث، فقیه، نحوی و لغوی شافعی. شهرت وی به سلفی به خاطر نام نیای بزرگش سلفه- معرب سه لبه- می‌باشد. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد و اکثر مشایخ حدیث را ملاقات کرد. لغت را از خطیب تبریزی فراگرفت و چون به بغداد رفت فقه را نز الکیا هراسی آموخت. وی از ابومطیع صحاف و ابوطالب احمد کندلانی و احمد بن محمد بن ابی‌بکر بن مردویه و احمد بن محمد بن بشرویه و احمد بن محمد بن قولویه حدیث روایت کرده است. او همچنین از زنان بسیاری در اصفهان حدیث شنید. از وی حافظ محمد مقدسی و محدث سعدالخیر و ابوالعز محمد ملقابادی و علی بن ابراهیم سرقسطی و طیب مروزی و ابوسعد سمعانی و قاضی عیاض و عمر میانشی و حماد حرانی و محمد بن عبدالغفار همدانی و جعفر بن علی همدانی و محمد بن ابراهیم فارسی و حسان مهدوی و بسیاری دیگر حدیث روایت کردند. ابوالحسن علی بن سلار وزیر ملوک فاطمیه در مصر مدرسه‌ای در اسکندریه برای او تاسیس کرد و وی را عهده‌دار تدریس در آن مدرسه نمود. علماء از دور و نزدیک به محضرش شتافتند و از وی بهره بردند. او در سرحد اسکندریه درگذشت. از آثارش: «الاربعین البلدانیه»، در حدیث؛ «السداسیات»، در حدیث؛ «المشیخه البغدادیه» یا «معجم شیوخ بغداد»؛ «معجم مشیخه اصفهان»؛ «السلفیات من اجزاء الاحادیث» یا «اجزاء السلفیات»، انتخابهایی از «اصول» ابن شرف انماطی و «اصول» ابن الطیوری؛ «السلماسیات» یا «مجالس پنج گانه» از املاهای ابوطاهر سلی؛ «شرط القراءه علی الشیوخ»؛ «معجم السفر»؛ «الفضائل الباهره فی محاسن مصر و القاهره».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۹/۱)، ایضاح المکنون (۵۰۸/۲)، تذکره القبور (۱۲۵ -۱۲۴)، روضات الجنات (۲۷۶/۱)، ریحانه (۶۵ -۶۴ /۳)، سیر النبلاء (۳۹ -۵ /۲۱)، الکامل (۱۵۲/۹)، کشف الظنون (۱۶۹۶ ،۱۰۴۴ ،۹۹۷ ،۹۹۶ ،۹۸۲ ،۵۸۷ ،۵۴)، الکنی و الالقاب (۳۲۱ -۳۲۰ /۲)، لسان المیزان (۴۵۱ -۴۵۰ /۱)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۷۶ -۷۵ /۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۷۲ -۶۸ /۱۹)، الوافی بالوفیات (۳۵۶ -۳۵۱ /۷)، وفیات الاعیان (۱۰۷ -۱۰۵ /۱)، هدیه العارفین (۸۷/۱).

سلمویه مروزی، ابوصالح سلیمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وفات قبل از ۲۱۰ ق)، محدث. از اصحاب ابن مبارک بود و ابن مبارک بطور خصوصی برایش حدود هشتصد حدیث گفت، احادیثی که از ابن‌مبارک در هیچ کتابی نیامده است. او از علی بن مجاهد و فضیل بن عیاض و اوس بن عبداللّٰه بن بریده نیز حدیث روایت کرده است. ابن‌راهویه و احمد بن شبوبه و ابوعلی محمد بن علی بن حمزه مروزی از سلمویه حدیث روایت کرده‌اند. شیرازی در «الالقاب» وی را نحوی نیز دانسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (۲۰/۴)، تهذیب التهذیب (۱۸۰/۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۱۲۴ –۱۲۳ /۱)، سیر النبلاء (۴۳۴ – ۴۳۳ /۹).

سلمی نیشابوری، ابوعبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۲ –۳۲۵/۳۳۰ ق)، صوفی، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. در نیشابور متولد شد و در آنجا به تعلیم و حفظ قرآن و روایت اشعار و تحصیل زبان عربی و سپس به درس حدیث و علم باطن پرداخت. معاصر با القادر باللّٰه خلیفه عباسی بود. به عراق وی و همدان و مرو و حجاز سفر کرد و شاگرد استادانی چون ابوالحسن دارقطنی، ابونصر سراج، ابوالقاسم نصرآبادی و اسماعیل بن نجید بود. وی مرید شیخ ابوالقاسم نصرآبادی و خرقه‌ی ارشاد از دست ایشان دریافت کرد و ابوسعید ابوالخیر بعد از وفات پیر ابوالفضل از سلمی خرقه گرفته است. وی شاگردانی چون ابوبکر احمد بن حسین بیهقی، احمد بن علی توزی، ابومحمد جوینی، ابوالقاسم قشیری و ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری داست. وی در آخر عمر خانقاهی برای صوفیه در نیشابور بنا کرد که محل سکونت صوفیه و از مراکز تربیت کسانی بود که در علم باطن استعداد داشتند. وی کتاب «طبقات الصوفیه» را به زبان تازی تالیف کرد و آن را بر بیان احوال و اقوال پنج طبقه از مشایخ وقف نمود. او در نیشابور درگذشت. از آثار وی: «آداب الصوفیه»؛ «ادب الصحبه»؛ «الاربعین»؛ «امثال القرآن»؛ «تاریخ اهل الصفوه»؛ «الحقایق التفسیر»؛ «زلل الفقراء»؛ «سنن الصوفیه»؛ «طبقات الصوفیه»؛ و در حدود بیست مجلد کتاب و رساله‌ی دیگر.[۱]

محمدبن حسین بن محمد بن موسی ازدی مکنی به ابوعبدالرحمن از متصوفه بزرگ (و. ۳۳۰ ه.ق./ ۹۴۲ م.– ف. ۴۱۲ ه.ق./ ۱۰۲۱ م.). او کتابی به نام «طبقات الصوفیه» تألیف کرده که اصل آن از میان رفته، و خواجه عبداللّٰه انصاری مضامین آن را در هرات به هنگام وعظ املاء کرده و آن به نام «طبقات انصاری» معروفست و در افغانستان به طبع رسیده. از سلمی کتاب دیگری به نام «حقائق التفسیر» در تفسیر قرآن باقی مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اسرار التوحید (تعلیقات ۶۶۱ –۶۶۰ /۲)، الاعلام (۳۳۱ –۳۳۰ /۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۱۳ –۹۱۲ /۲)، تاریخ

بغداد (۲۴۹ –۲۴۸ /۲)، التفسیر و المفسرون (۳۸۵ –۳۸۴ /۲)، جستجو در تصوف (۷۱ –۷۰)، حلیه الاولیاء (۴۲ –۴۱ /۱۰)، سیر النبلاء (۲۵۵ –۲۴۷ /۱۷)، طبقات الصوفیه سلمی (مقدمه)، الکامل (۳۱۱ –۳۱۰ /۷)، کشف الظنون (۱۱۰۴، ۱۰۰۶، ۹۵۵، ۶۷۳، ۲۸۶، ۱۶۸، ۵۳، ۴۶، ۴۲)، لسان المیزان (۶۳ –۶۲ /۶)، مجموعه آثار عبدالرحمن سلمی، معجم المؤلفین (۲۵۹ –۲۵۸ /۹)، نامه‌ی دانشوران (۱۶۴ –۷۳ /۶)، هدیه العارفین (۶۱/۲).

سمرقندی، ابواللیث نصر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۵/۳۷۳ ق)، محدث، متکلم و فقیه حنفی. معروف به امام الهدی. وی از محدثان بنام خراسان بود که در رشته‌های مختلف علوم اسلامی تالیفات داشت و کتابهای او از مراکش تا اندونزی رایج بود. در برخی منابع او را با حافظ سمرقندی که معاصر وی بود و مانند او نام ابوللیث نصر داشت اشتباه کرده‌اند. ابواللیث از محمد بن فضل بخاری و یگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن فضل بخاری و دیگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن عبدالرحمان ترمذی از وی روایت کرده است. آثار عمده‌ی وی عبارتند از: «تفسیر» که به وسیله ابن عربشاه به ترکی عثمانی ترجمه شده؛ «خزانه الفقه»، در فقه حنفی؛ «مختلف الروایه»، درباره اختلاف تعلیمات علمای قدیم حنفی؛ «المقدمه فی الصلاه»، در آداب نماز؛ «تنبیه الغافلین» و «البستان» یا «بستان العارفین»، هر دو در اخلاق و زهد؛ «صحائف الالهیات»؛ «مختصر مقدمات الصلوات»؛ «النوازل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۴۹ –۳۴۸ /۸)، ایضاح المکنون (۴۷۴/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۷۶/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۰)، دانشنامه ایران و اسلام (۹۹۱/۷)، ریحانه (۷۳/۳)، سیر النبلاء (۳۲۳ –۳۲۲ /۱۶)، کشف الظنون (۱۹۸۱، ۱۹۸۰، ۱۷۹۵، ۱۶۳۶، ۱۶۳۴، ۱۵۸۰، ۱۲۰، ۱۱۸۷، ۷۰۳، ۶۶۸، ۵۶۸، ۵۶۳، ۴۸۷، ۴۴۱، ۳۳۴، ۲۴۳)، الکنی و الالقاب (۱۵۰/۱)، لغت نامه (ذیل/ ابولیث)، معجم المؤلفین (۹۱/۱۳)، هدیه العارفین (۴۹۰/۲).

سمرقندی، کمال

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۵۸ ق، از زنان محدث. وی دختر عبداللّه بن احمد بود و از ابوعبداللّه حسین بن احمد بن طلحهٔ و طراد بن محمد اویسی روایت حدیث کرده و جماعتی نیز از او روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۶۲ / ۴.

سمرقندی، ناصرالدین، ابوالقاسم محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۵۶ ق)، فقیه حنفی، مفسر، محدث و واعظ. اهل سمرقند بود. در ۵۴۲ ق به مکه رفت و در بازگشت مدتی در بغداد ماند. در سمرقند از دنیا رفت. از آثار وی: «الجامع الکبیر» یا «جامع الفتاوی»؛ «الفقه النافع»؛ «بلوغ الارب من تحقیق استعارات العرب»؛ «ریاضه الاخلاق»؛ «مصابیح السبل»، در دو مجلد، در فروع فقه حنفی؛ «الملتقط فی الفتاوی الحنفیه» به نام «مال الفتاوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳ -۲۲ /۸)، ایضاح المکنون (۱۶۸/۲)، کشف الظنون (۱۹۲۱، ۱۸۱۳، ۱۶۹۷، ۱۵۸۰، ۷۱۷، ۵۷۱، ۵۶۵)، معجم المؤلفین (۱۳۷/۱۲).

سمعانی مروزی، ابوالمظفر عبدالرحیم

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۷- ح ۶۱۷ ق)، محدث، فقیه و ادیب شافعی. از کودکی تحت تربیت پدر قرار گرفت. پدرش او را در پاره‌ای از سفرها همراه کرد و تا آنجا که توانست برای او حدیث خواند و او را به فراگیری فقه و حدیث و ادب واداشت تا اینکه از هر خرمن خوشه‌ای برچید. او «صحیح بخاری» و «سنن ابی‌داود» و «جامع ابی‌عیسی» و «مسند ابی‌عوانه» و «تاریخ فسوی» و «الحلیه» و «مسند الهیثم» و «صحیح مسلم» را سماعی روایت می‌کند. او از رییس اسعد مهروی و ابوالبرکات عبداللّه فراوی و ابوسعد عبدالوهاب کرمانی و وجیه شحامی و ابوالفتوح خرکوشی و جنید قاینی و ابوالوقت سجزی و ابوالاسعد ابن القشیری و محمد بن عبداللّه شیرازی و حسن بن محمد سنگبستی و سعید بن علی شجاعی و عبدالسلام هروی و بسیاری دیگر در بخارا و سمرقند و هرات و نیشابور و مرو شهرهای دیگر حدیث شنید. ابوبکر محمد حازمی و برزالی و ابن الصلاح و ابن النجار و ابن هلاله و شرف مرسی و احمد غرافی و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. او سرانجام شیخ مرو شد و به مقام پیشگامی شافعیان آن شهر رسید. پدرش «عوالی» را در دو مجلد برای او گفت و «معجم» را در هیجده جزء برایش پرداخت. این کتابها به نام «العوالی من مسموعات الفراوی» و «معجم الشیوخ» گردآوری شده است.[۱]

فخرالدین ابوالمظفر عبدالرحیم بن عبدالکریم فقیه و عالم بزرگ خراسان و از خاندان سمعانی (و. ۵۳۷- ف. ۶۱۴ یا ۶۱۶ ه.ق.)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] سرآمدان فرهنگ (۴۸۳ -۴۸۲ /۱)، سیر النبلاء (۱۰۹ -۱۰۷ /۲۲)، کشف الظنون (۱۱۷۹)، لسان المیزان (۳۳۹ - ۳۳۸ /۴)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۵۸ -۱۵۷ /۱۹)، معجم المؤلفین (۲۰۷ -۲۰۶ /۵)، الوافی بالوفیات (۳۳۱/۱۸)، هدیه العارفین (۵۶۰/۱).

سمعانی مروزی، ابوالمظفر منصور

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۹ -۴۲۶ ق)، مفسر، محدث و واعظ. در مرو به دنیا آمد. در ابتدا نزد پدرش، که از پیشگامان مذهب حنفی بود، فقه آموخت تا این که فقیهی برجسته شد و از ارکان مذهب حنفی به شمار آمد. او از شاگردان ابوغانم کراعی و ابوبکر ترابی و عبدالصمد بن مامون و ابوصالح موذن و ابوعلی شافعی و ابوالقاسم زنجانی بود. پس از سی سال در سفر حج به مذهب شافعی گرایش پیدا کرد و ازین رو پس از مراجعت به وطن مورد طعن و آزار مردم مرو قرار گرفت و کار به کارزار کشید. اما وی بر مذهب شافعی پای فشرد و امام شافعیان گشت و موافق آن مذهب تدریس کرد و فتوی داد و تالیفات بسیاری در فقه شافعی از خود بجای گذاشت. فرزندانش و عمر بن محمد سرخسی و ابونصر محمد کاشانی و محمد سنجی و ابونصر غازی و ابوسعد بن بغدادی از شاگردان وی می‌باشند. و از وی روایت کرده‌اند. او در تفسیر، فقیه و اصول و حدیث آثاری دارد که از آن جمله‌اند: «الاصطلام»، که شهرتی عالمگیر داشت؛ «القواطع»، در اصول فقه؛ «الانتصار»، در حدیث، در رد مخالفین؛ «المنهاج اهل/ لاهل السنه»، در رد قدریه؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر السمعانی»؛ «الف حدیث عن مائه شیخ»؛ «الرهان»، حاوی هزار مساله از مسائل خلافیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۴ -۲۴۳ /۸)، ریحانه (۷۶/۳)، سیر النبلاء (۱۱۹ -۱۱۴ /۱۹)، کشف الظنون (۱۸۷۰، ۱۳۵۷، ۴۴۹، ۲۰۲، ۱۷۳، ۱۵۱، ۱۰۷)، لغت نامه (ذیل/ منصور)، معجم المؤلفین (۲۰/۱۳)، هدیه العارفین (۴۷۳/۲)، وفیات الاعیان (۲۱۱/۳).

سمعانی مروزی، تاج الاسلام، ابوبکر محمد بن مصنور

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۱۰ -۴۶۶ ق)، عالم، فقیه، محدث و واعظ شافعی. در مرو به دنیا آمد. در نیشابور و اصفهان و همدان و کوفه و حجاز و بغداد حدیث شنید. او در مدرسه‌ی نظامیه بغداد وعظ گفت. سرانجام در مرو اقامت گزید. وی بسیار املای حدیث می‌کرد و صد و چهل مجلس املاـ در جامع مرو داشت و همراه مواعظ احادیثی که از اساتید خود چون پدرش و ابوالخیر صفار و ابوالقاسم زاهری و عبداللّه طاهری و ابوالفتح هاشمی و نصراللّه بن احمد خوشنامی و عبدالواحد قشیری و ثابت بن بندار و محمد بن عبدالسلام انصاری و ابوغالب عدل و ابوبکر، نوه‌ی ابن‌مردویه، و ابوالفتح حداد شنیده بود، بیان می‌کرد. سلفی و ابوالفتوح طائی و ابوطاهر سنجی از شاگردان وی می‌باشند. او رئیس شافعیان در مرو بود. پیش از وفات اشعار خود را تماما شست و محو کرد. سرانجام در مرو درگذشت او دارای آثاری در زمینه‌ی حدیث و وعظ می‌باشد که از آن جمه کتاب «الامالی» «امال».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۲/۷)، ریحانه (۷۶/۳)، سیر النبلاء (۳۷۳ -۳۷۱ /۱۹)، الکامل (۲۷۷/۸)، الکنی و الالقاب (۳۲۳/۲)، معجم المؤلفین (۵۳ -۵۲ /۱۲)، الوافی بالوفیات (۷۵/۵)، وفیات الاعیان (۳۱۱ -۳۱۰ /۳).

سمعانی مروزی، قوام‌الدین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۲ -۵۰۶ ق)، مورخ، حافظ، محدث، فقیه، نسابه و مفسر شافعی. در مرو متولد شد. در چهار سالگی پدرش او را در محضر

عبدالغفار شیرویی و عبید قشیری و سهل سبعی حاضر کرد. او به اشاره‌ی پدرش از ابومنصور محمد کراعی و محمد دقاق حدیث شنید. هنوز کودک بود که پدر را از دست داد و عمو و دیگر خویشان کفالت او را بر عهده گرفتند و او را از همان نوجوانی علاقه‌مند به علم و دانش نمودند. در ۵۳۰ ق به نیشابور سفر کرد و برای طلب علم و استماع حدیث به شرق و غرب و شمال و جنوب عالم سفر کرد و با علما و محدثین بسیاری ملاقات نمود. شمار مشایخ او را بالغ بر چهار هزار تن دانسته‌اند که در «سیر النبلاء» و دیگر کتب رجال نام شهرهایی که وی بدان سفر کرده و مشایخ معروفی که ملاقات کرده، آمده است. از وی تصانیف نیکوی بسیاری بجای مانده که از آن جمله‌اند: «تذییل تاریخ بغداد»، در پانزده مجلد؛ «تاریخ مرو» یا «تاریخ المراوزه»، متجاوز از بیست مجلد؛ «الانساب» حدود هشت مجلد؛ «طراز الذهب فی ادب الطلب»؛ «معجم البلدان»؛ «الاسفار عن الاسفار»؛ «الاملاء و الاستملاء»؛ «التذکره و التبصره»؛ «الدعوات»؛ «سلوه الاحباب و رحمه الاصحاب»؛ «التحبیر فی المعجم الکبیر»؛ «الامالی»؛ «وفیات المتاخرین» یا «تاریخ الوفاه، للمتاخرین من الرواه»؛ «الادب و استعمال الحسب»؛ «المناسک»؛ «فضل یس»؛ «الرسائل و الوسائل»؛ «تبین معادن المعانی»، در لطائف قرآن کریم.[۱]

(ع. منسوب به سمعان، بطنی از تمیم) ابوسعید عبدالکریم بن محمد بن منصور تمیمی مروزی شافعی فقیه و مورخ و حافظ حدیث (و. ۵۶۲ ه.ق./ ۱۱۱۳ م.- ف. ۵۶۲ ه.ق./ ۱۱۶۷ م.). وی به شهرهای دور سفر و با علما و محدثان ملاقات کرد و از آنان علم آموخت و گروهی نیز از او کسب علم کردند. از اوست: کتاب الانساب، کتاب تذییل تاریخ بغداد، تاریخ مرو، فضائل الصحابهٔ معجم المشایخ، تاریخ الاوفاهٔ للمتأخرین من الرواهٔ الامالی، التحبیر فی المعجم الکبیر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۷۹/۴)، ایضاح المکنون (۳۰/۲)، ذیل تاریخ بغداد (۱۶/ مقدمه)، روضات الجنات (۹۶ –۹۵ /۵)، ریحانه (۷/۳)، سیر النبلاء (۴۶۵ –۴۵۶ / ۲۰)، کشف الظنون (۱۷۳۷، ۱۷۳۵، ۱۱۲۳، ۱۱۰۸، ۹۹۹، ۹۹۸، ۹۰۲، ۷۵۶، ۷۲۹، ۳۷۴، ۳۷۰، ۳۰۳، ۲۸۸، ۱۷۹، ۱۶۹، ۱۶۲، ۱۶۱، ۱۳۱، ۸۶، ۴۹، ۳۵)، الکنی و الالقاب (۳۲۲/۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوسعد)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۷۳ –۱۷۲ /۱۹)، معجم المؤلفین (۵ –۴ /۶)، وفیات الاعیان (۳۷۹ –۳۷۸ /۱)، هدیه العارفین (۶۰۹ –۶۰۸ /۱).

سمنانی، ابوالحسین عبدالله

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۳ ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. از اسحاق بن راهویه و عیسی بن زغبه و محمد بن حمید رازی و ابوکریب و عمرو بن علی فلاس و محمد بن هاشم بعلبکی و همطبقه آنان حدیث شنید و او در این راه سفرهای بسیار کرد. علی بن حمشاد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن صالح بن هانی و ابوعمرو بن حمدان و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای تصانیف بسیار نیکویی بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۹۵ –۱۹۴ /۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۲).

سمویه اصفهانی، ابوبشر اسماعیل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۶۷ -۱۹۰ ق)، فقیه و محدث. از ابونعیم ملایی در کوفه، و از ابومسهر غسانی در دمشق، و از علی بن عیاش در حمص، و از حمیدی در مکه، و از عبداللّه بن یوسف و سعید بن ابی‌مریم در مصر، و از بکر بن بکار و حسین بن حفص در اصفهان حدیث شنید. محمد بن یحیی منده و ابوبکر بن ابی‌داوود و عبداللّه بن جعفر بن فارس و ابن ابی‌حاتم از وی حدیث شنیدند. ابن ابی‌حاتم او را محدثی راستگو و مورد اعتماد توصیف کرده است و ابونعیم اصفهانی او را از فقها و حفاظ می‌داند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج ۱، ق ۱۸۲/۱)، سیر النبلاء (۱۲ -۱۰ /۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۴۷).

سنجی، ابوداوود سلیمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۷ ق)، حافظ، محدث، مورخ، نحوی، ادیب، و شاعر. نسبتش به سنج، یکی از توابع مرو، می‌رسد. وی در لغت و فنون مهارت بسزایی داشت. تمامی آن علوم را از اصمعی و دیگر اساتید وقت فراگرفت. به عراق و حجاز و یمن و مصر کرد و به بغداد رفت و با حافظان حدیث آنجا به مذاکره پرداخت. او از نضر بن شمیل و عبدالرزاق بن همام و حسین بن حفص اصفهانی و عثمان بن عمر بن فارس و عمرو بن عاصم و بسیاری دیگر حدیث شنید. مسلم و ترمذی و نسائی، صاحبان سه «صحیح»، و همچنین ابوحاتم رازی و ابن‌خراش و محمد بن عقیل بلخی و ابن ابی‌داوود از وی حدیث روایت کرده‌اند. پاره‌ای از رجال‌شناسان او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. از آثار وی کتابی در «تاریخ» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۵۲ -۵۱ /۹)، تهذیب التهذیب (۱۹۹/۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۱۴۷/۱)، ریحانه (۹۱/۳)، معجم المؤلفین (۲۷۶/۴).

سوسی، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۳ ق)، محدث. نسبت وی به سوس، معرب شوش، از شهرهای خوزستان می‌رسد. (در کوفه برآمد و ساکن سامراء بود و در آنجا حدیث می‌گفت. عده‌ای از محدثین معروف چون ابوحاتم رازی از شاگردان وی بوده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الکنی و الالقاب (۳۲۵/۲).

سهروردی، شهاب‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۳۲ –۵۳۹ ق)، حکیم، صوفی، فقیه شافعی و محدث. ملقب به شیخ‌الاسلام. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. نسبش به ابوبکر صدیق می‌رسد. وی نزد عمویش ابونجیب سهروردی فقه و وعظ و تصوف آموخت. و در بصره با شیخ ابومحمد بن عبد مصاحب بود. وی به بغداد مسافرت کرد و در آنجا سر سلسله‌ی عرفا شد. به صحبت عبدالقادر گیلانی رسید. وی پیشوا و موسس سلسله‌ی عرفانی سهروردیه بود. کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی و سعدی شیرازی از ارادتمندان وی بودند. وی از کسانی مثل هبه‌اللّه بن احمد شبلی، ابن بطی، ابوزرعه مقدسی، معمر بن فاخر و یحیی بن ثابت حدیث شنید. و ابن‌نقطه، ابن‌نجار، ظهیرالدین محمود زنجانی و ابواسحاق ابن‌واسطی از وی روایت نقل کرده‌اند. وی هر سال به سفر مکه و مدینه می‌رفت و بیشتر عمرش را به وعظ اشتغال داشت. شهاب‌الدین با ابن‌فارض وابن‌عربی و نجم‌الدین دایه ملاقات داشته است. وی در بغداد درگذشت و در وردیه این شهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «عوارف المعارف» که در سفر مکه نوشته و اسماعیل بن عبد مومن و ظهیرالدین بزغش آن را به فارسی ترجمه کرده‌اند؛ «رشف النصایح الایمانیه و کشف الفایح الیونانیه؛ رساله‌ی «السیر و الطیر»؛ «بهجه الاسرار فی مناقب الغوثیه»؛ «نغبه البیان فی تفسیر القرآن»؛ «جذب القلوب الی مواصله المحبوب»؛ رساله‌ی «اعلام الهدی و عقیده ارباب التقی»؛ «دیوان» اشعار.[۱]

ابوحفص عمر، برادرزاده ابوالنجیب عبدالقاهر سهرودی عارف معروف که نسبت تعلیم او به احمد غزالی می‌رسد (ف. ۶۳۲ ه.ق.) از تألیفات او کتاب «عوارف» «رشف النصائح» «اعلام التقی» و «اعلام الهدی» است. وی مؤسس فرقه سهرودیه و مرشد سعدی و اوحدالدین کرمانی است (سهروردیه).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۱۱۹۲ –۱۱۸۹ /۳)، آثار عجم (۷۱ –۷۰)، الاعلام (۲۲۳/۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۲۱/۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۲ –۱۴۱)، تذکره‌ی روز روشن (۴۴۳ –۴۴۲)، جستجو در تصوف (۱۷۸ –۱۷۲)، دایرةالمعارف فارسی (۱۳۸۴/۱)، الذریعه (۵۵۵ –۵۵۴، ۴۷۸ /۹)، ریاض العارفین (۹۶ –۹۵)، ریحانه (۱۰۰ –۹۸ /۳)، سیر النبلاء (۳۷۸ –۳۷۳ /۲۲)، طرائق الحقائق (۵۳۱ ،۵۳۰ ،۴۹۰ ،۴۰۵ ،۳۰۴ ،۲۹۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۵۱۸)، کشف الظنون (۱۹۶۵ ،۱۸۳۲ ،۱۷۹۲ ،۱۷۲۳ ،۱۶۹۷ ، ۱۶۷۳ ،۱۵۱۷ ،۱۴۹۲ ،۱۱۷۷ ،۱۱۶۱ ،۱۱۵۷ ،۹۰۵ ،۸۷۷ ،۸۷۲ ،۴۵۱ ،۱۲۶ ،۹۰ ،۵۰)، الکنی و الالقاب (۳۲۶ –۳۲۵ /۲)، لغت نامه (ذیل/ سهروردی)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۵ –۶۳۴ /۴)، مجالس المومنین (۷۲ –۷۰ /۲)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۶۳۲)، مجمع الفصحا (۸۱۹/۲)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۷)، معجم البلدان (۳۲۹/۳)، نحفات الانس (۴۷۴ –۴۷۳)، وفیات الاعیان (۴۴۸ –۴۴۶ /۳)، هدیه العارفین (۷۸۶ –۷۸۵ /۱)، هفت اقلیم (۲۰۱ –۱۹۹ /۳)، یادداشتهای قزوینی (۵۷۲/۳).

سهروردی، ضیاءالدین، ابوالنجیب عبدالقاهر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۳ –۴۹۰ ق)، فقیه شافعی، صوفی، محدث و مورخ. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و از علوم رسمی بهره‌ی بسیار یافت فقه شافعی را از اسعد میهنی آموخت و کتاب «غریب الحدیث» را از ابوعلی بن نبهان شنید همچنین از ظاهر شحامی و ابوبکر انصاری نیز حدیث شنید. چندی متولی تدریس در نظامیه شد، اما از آن کار نیز منصرف شد و به عزلت و تصوف

گرائید. در این امر هم از شیخ احمد غزالی ارشاد یافت. در مدت عزلت و مجاهدت از کسب دست خویش می‌خورد و چندی نیز سقائی کرد. پس از آن به وعظ پرداخت و شهرت و قبول فوق‌العاده یافت. مدرسه و رباطی بنا کرد که وجود او را ملجاء فقراء و درماندگان ساخت و مجالس او را محل توجه عام و خاص. در اواخر عمر به قصد زیارت بیت‌المقدس به شام رفت، اما به سبب غلبه و تهدید صلیبیها موق به زیارت نشد، با این همه نورالدین زنگی مقدمش را گرامی داشت و او یک چند در دمشق ماند و مجلس وعظ هم برپا کرد. پایان عمرش در بغداد رسید. از جمله آثارش: «آداب المریدین» که شروح بسیاری بر آن نوشته شده؛ «شرح اسماء الحسنی»؛ «غریب المصابیح». صاحب «الکامل» نسبت وی را شهرزوری آورده.[۱]

(منسوب به سهرورد) ابوالنجیب ضیاءالدین عبدالقاهر بن عبداللّه عارف معروف (و. حدود ۴۰۹- ف. ۵۶۳ ه.ق.) از مریدان احمد غزالی (ه.م.) است و مصنفات بسیار بدو نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۷۴/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۲۰/۲)، تاریخ نظم و نثر (۷۲۵)، جستجو در تصوف (۱۷۲ -۱۷۱)، دایرةالمعارف فارسی (۱۳۸۵ -۱۳۸۴ /۱)، الذریعه (۲۹ -۲۸ /۱)، ریحانه (۲۸۳ -۲۸۲ /۷)، سیر النبلاء (۴۷۸ -۴۷۵ /۲۰)، الکامل (۹۸/۹)، کشف الظنون (۱۱۰۱، ۴۳)، لغت نامه (ذیل/ ابونجیب)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۵۶۳)، معجم البلدان (۳۲۹/۳)، معجم المؤلفین (۳۱۱/۵)، نحفات الانس (۴۲۱ -۴۲۰)، وفیات الاعیان (۲۰۵ -۲۰۴ /۳)، هدیه العارفین (۶۰۷ -۶۰۶ /۱).

سهمی قرشی جرجانی، ابوالقاسم حمزه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۸/۴۲۷/۴۲۶ - ۳۴۰ ق)، مورخ و محدث. در گرگان متولد شد و به اصفهان و ری و غزنه و خراسان و عراق و شام و مصر و اهواز سفر کرد. از پدر و ابی‌بکر محمد بن احمد بن اسماعیل صرام و ابن احمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی حدیث شنید و همچنین از ابومحمد بن ماسی و ابوحفص زیات و ابوبکر بن عبدان شیرازی و ابوالحسن دارقطنی و دیگران روایت کرد. ابوبکر بیهقی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح موذن و ابراهیم بن عثمان جرجانی و ابوبکر احمد بن علی بن خلف شیرازی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور وفات یافت. از آثار وی: «تاریخ جرجان» مشهور به «معرفه علماء اهل جرجان»؛ «معجم شیوخه»؛ کتاب «الاربعین فی فضایل العباس». صاب «کشف الظنون» در کنار «تاریخ جرجان»، «تاریخ استرآباد» را نیز به وی نسبت داده است و سال مرگ وی را ۶۷۰ ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۴/۲)، ریحانه (۴۰۱/۱)، سیر النبلاء (۴۷۱ -۴۶۹ /۱۷)، الکامل (۱۰/۸)، کشف الظنون (۱۸۴۳، ۲۹۰، ۲۸۱، ۵۷)، لغت نامه (ذیل/ جرجانی)، معجم البلدان (۱۴۳ -۱۴۱ /۲)، معجم المؤلفین (۸۲/۴)، الوافی بالوفیات (۱۷۶/۱۳)، هدیه العارفین (۳۳۶/۱)، یادداشتهای قزوینی (۱۶۵ -۱۶۴ /۳، ۱۴/۲).

سیاری اصفهانی، ابوعبداللّه احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث و کاتب. در دستگاه آل‌طاهر، در زمان امام حسن عسگری (ع)، کاتب و دبیر بود. محمد بن یحیی و علی بن محمد حنانی از وی حدیث شنیدند. برخی از رجال‌نویسان وی را محدثی ضعیف و غیر قابل اعتماد و کتبش را اکثرا مراسیل می‌دانند. از آثارش: «الغارات»؛ «النوادر»؛ «ثواب القرآن»؛ «الطب»؛ «کتاب القراآت» یا «التنزیل و التحریف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (۶۰۶)، الاعلام (۲۰۲/۱)، اعیان الشیعه (۱۱۷ -۱۱۶ /۳)، الذریعه (۳۲۱/۲۴، ۵۲/۱۷، ۱۳۶/۱۵، ۱۹/۵ ،۴۵۴/۴)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۲۳ -۴۲۲ /۲)، رجال برقی (۶۱)، رجال الطوسی (۴۲۷ ،۴۱۱)، رجال النجاشی (۲۱۱/۱)، ریحانه (۱۰۳/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸ -۴۷ /۴)، الفهرست طوسی (۴۴)، الکنی و الالقاب (۳۲۷/۲)، لسان المیزان (۳۸۲ - ۳۸۱ /۱)، معجم رجال الحدیث (۲۸۴ -۲۸۲ /۲)، معجم المؤلفین (۱۰۹/۲)، هدیه الاحباب (۱۵۳).

سیاری، ابوالعباس قاسم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۰/۳۴۲/۳۴۳ ق)، عالم، عارف، فقیه، و محدث. در مرو متولد شد. به جهت انتساب به جد مادری خود احمد بن سیار، سیاری خوانده می‌شد. وی در علوم شریعت و فنون طریقت بصیر و نخستین کسی است که در مرو سخن از حقیقت گفته است. گویند که پدرش بسیار مالدار بود، بعد از وفات او قاسم آن همه را به بهای یک تار گیسوی عنبر بوی حضرت رسالت می‌داد، سپس به برکت آن موی مبارک موفق به توبه گردید و فرقه سیاریه از فرق صوفیه نیز منتسب به او می‌باشد که به وسیله خواهرزاده‌اش عبدالواحد بن علی نشر یافت، اساس طریقه وی مبنی بر مساله جمع و تفرقه که مراد از جمع مشاهده و مراد از تفرقه مجاهدت بوده. سیاری از ابوالموجه و احمد بن عباد حدیث شنید و ابوعبداللّه الحاکم از وی روایت کرده است. وی در مرو درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره الاولیاء (۳۰۶ -۳۰۴ /۲)، جستجو در تصوف (۵۶ -۵۵)، حلیه الاولیاء (۳۸۱ -۳۸۰ /۱۰)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۷۹ -۷۸)، ریحانه (۱۰۴ -۱۰۳ /۳)، سیر النبلاء (۵۰۱ -۵۰۰ /۱۵)، شرح شحطیات (۴۰)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۴۷ -۴۴۰)، طبقات الصوفیه هروی (۳۶۵ -۳۶۴)، کشف المحجوب (۱۹۹ -۱۹۸)، لغت نامه (ذیل/ ابوالعباس)، نفحات الانس (۱۴۸ -۱۴۷).

شبلی خراسانی، ابوبکر دلف

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۴ -۲۴۷)، صوفی، فقیه و محدث. اصل وی از شبلیه‌ی اسروشنه ماوراءالنهر بود. در سامراء به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما کرد. پدرش از پرده‌داران خلیفه بود. شبلی صحبت جنید و حلاج و خیرالنساج را درک کرد و یکی از مشایخ بزرگ صوفیه گشت. او فقیه عارفی در مذهب مالک بود، گرچه عده‌ای او را امامی دانسته‌اند. وی از محدثین حدیث روایت و کتابت می‌کرد. شعر

می‌سرود و الفاظ و حکم و نوادر و حکایات بسیار از او نقل شده است. از او پرسید که نشانه‌ی عارف چیست؟ گفته: سینه‌ای مشروح، قلبی مجروح و جسمی مطروح. نسبت به تعظیم شرع مطهر سعی بسیار می‌نمود. محمد بن عبداللّه رازی و محمد بن حسن بغدادی و منصور بن عبداللّه هروی از شاگردان وی می‌باشند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی خیزران دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱ –۲۰ /۳)، تاریخ بغداد (۳۹۷ –۳۸۹ /۱۴)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۳۴۹ –۳۴۸)، ترجمه‌ی رساله قشیریه (۷۲ –۷۱)، تذکره الاولیاء (۱۸۲ –۱۶۰ /۲)، تعلیقات اسرار التوحید (۷۰۳)، جستجو در تصوف (۱۵۸ –۱۵۱)، حلیه الاولیاء (۳۷۵ –۳۶۶ /۱۰)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۱۶۷ –۱۶۵ /۱۳)، دائرةالمعارف البستانی (۴۱۱ –۴۰۹ /۱۰)، دایرةالمعارف فارسی (۱۴۵۲ –۱۴۵۱ /۲)، روضات الجنات (۲۲۹ –۲۲۵ /۲)، ریحانه (۱۸۲ –۱۸۰ /۳)، سیر النبلاء (۳۶۹ –۳۶۷ /۱۵)، طبقات الصوفیه هروی (۴۴۹ –۴۴۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۶۰ –۵۹)، الکامل (۳۲۲/۶)، کشف المحجوب (صفخات متعدد)، الکنی و الالقاب (۳۵۴ –۳۵۳ /۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوبکر)، مبانی عرفان و احوال عارفان (۳۳۴ –۳۲۶)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۳۳۴)، نفحات الانس (۱۸۷ –۱۸۳)، وفیات الاعیان (۲۷۶ –۲۷۳ /۲)، هدیه الاحباب (۱۶۰).

شبیری، موسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید موسی شبیری زنجانی فرزند مرحوم آیت‌اللّه آقای حاج سید احمد زنجانی مدفون در صحن مطهر حضرت معصومه (س) از افاضل مدرسین و متتبعین و محققین حوزه علمیه قم می‌باشند که در تاریخ هشتم ماه مبارک رمضان ۱۳۲۶ قمری در قم چندماه بعد از مهاجرت مرحوم آیت‌اللّه والدشان در این شهر مقدس متولد شده.

این بیت را والدشان برای تعیین تاریخ ولادت حقیر سروده‌اند:

سال تاریخ ولادت عجب الهامم شد

از مبارک رمضان هشت کم هنگام سحور

مبارک رمضان که با ۱۳۵۴ مطابق است بعد از کم کردن هشت با ۱۳۴۶ قمری که سال تاریخ ولادت است موافق خواهد شد ضمنا در این بیت به ماه و روز و ساعتند نیز اشاره شده است مانند «هنگام زوال رابع شهر صفر» که برای تاریخ ولادت خودشان سروده‌اند.

باری ایشان بعد از گذراندن دروس ابتدائی در مدارس جدیده در سال ۱۳۵۹ قمری به مقدمات علومی دینی اشتغال پیدا کردم و چون دروس مقدماتی چندان جاذبیت نداشت و از طرفی در آن زمان رغبت عمومی به ورود در مدارس دینی نبود و هم بحثی نداشتم حدود یکسال به طور غیر جدی به درسها اشتغال داشتم بعد از یکسال در اثر یافتن بعضی از هم بحثی‌ها که از مستعدین درجه اول بودند و جاذبیت دروس غیر ابتدائی با جدیت تمام در مدت نسبتا کوتاهی دروس مقدماتی و سطوح را به پایان برده و در سال ۱۳۶۳ قمری در درس خارج اصول مرحوم آیت‌اللّه صدر حاضر شده و مقداری از بحث خبر واحد را نوشته سپس بعد از ورود مرحوم آیت‌اللّه بروجردی به قم در محرم ۱۳۶۴ در درس خارج فقه و اصول ایشان شرکت کرده و همچنین مدتی در درس خارج اصول مرحوم آیت‌اللّه حجت و مختصری در بحث خارج فقه ایشان حاضر گردیدم و مقداری از تقریرات اصول از اوائل درس را نوشته استاد عمده ایشان مرحوم آیت‌اللّه داماد بوده که حدود بیست سال از بحث فقه و قریب یکدوره از درس اصول آن مرحوم بهره‌مند گردیده و کتاب طهارت و خمس و زکاه و صوم و حج را به استثناء مقداری از بحث طهارت که به مناسبت سفر عراق

تعطیل شده از محضرشان استفاده کرده و مقدار بسیار کمی نیز از بحث دوره اول کتاب صلاه را مستفیض شده است.

در سال ۱۳۷۴ قمری به عتبات عالیات مشرف شده و در درس فقه آیت‌اللَّه حاج سید عبدالهادی شیرازی و آیت‌اللَّه حکیم قدس سرهما و درس اصول آیت‌اللَّه خوئی مدظله شرکت کرده بعد از حدود هفتاد روز به ایران مراجعت کرده و در سال ۱۳۷۵ بار دیگر به عتبات مشرف شده حدود ۶ ماه در دروس آیات مزبور حاضر گشته و در رمضان آن سال مقداری از مبحث رضاع را از بحث تعطیلی آیت‌اللَّه خوئی استفاده کرده ضمنا مختصری در قم از منظومه سبزواری را پیش مرحوم علامه طباطبائی خوانده و کمی هم مباحثه کرده ولی چون به این علم مانوس نبوده درس و بحث در مدت کوتاهی تعطیل شده همچنین مقداری جبر و هندسه را با یکی از اعاظم دوستان خود بحث کرده است.

اما اساتید ایشان قبل از ورود به درس خارج زیادند برای نمونه نام مبارك چند تن از آنان را متذکر می‌شویم.

۱- مرحوم آیت‌اللَّه والدشان که اولین استاد و آخرین اساتید سطوح عالیه ایشان بودند قسمتی از مقدمات و کمی از کفایه را پیش ایشان خوانده.

۲- محقق بزرگوار آقای سید مرتضی علوی اصفهانی داماد آیت‌اللَّه گلپایگانی مدظله که استاد مطول ایشان بودند و از نظر تعمق و حسن تقریر نظیر ایشان را در موضوع مزبور ندیده‌اند.

۳- رهبر فقید انقلاب مرحوم آیت‌اللَّه خمینی که قسمت عمده مبحث برائت شیخ انصاری را نزد ایشان خوانده و گاهی به بحثهای خارج از کتاب نیز می‌پرداختند.

۴- مرحوم آیت‌اللَّه حاج شیخ مرتضی حائری که قسمتی از بیع مکاسب شیخ و مقدار کمی از بحث ظن و استصحاب فرائد و مختصری از کفایه را پیش ایشان خوانده درس اگرچه اسماً درس سطح حساب می‌شد ولی واقعا درس خارج بوده است.

تألیفات معظم‌له

ایشان با اینکه صفحات زیادی را در فقه و اصول و حدیث و تراجم و رجال و انساب و غیره نوشته است و تقریرات درس عده‌ای از اساتید را نگاشته ولی در اثر کثرت تشکیك و تجدیدنظر که آفت بزرگی است برای حفظ مواریث علمی این آثار مدون نشده فقط مقدار کمی به عنوان مقاله چاپ شده و متاسفانه قسمت زیادی در اثر عدم اهتمام مفقود گردیده و مقدار موجود هم اغلب مسوده است. از خداوند متعال توفیق تبییض و تکمیل آنها را مسئلت می‌نمایم.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

شرف‌الاسلام شیرازی، ابوالقاسم عبدالوهاب

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۶ ق)، واعظ، فقیه اصولی، متکلم و محدث حنبلی. معروف به ابن حنبلی واعظ. اصل وی از شیراز است. از پدر فقه آموخت و از ابوطالب بن یوسف، حدیث. وی را شیخ حنبلیان دمشق گویند. از آثارش وقف مدرسه‌ی بزرگ شریفیه در کنار جامع دمشق است. از آثار علمی‌اش: «البرهان»، دراصول دین؛ «رساله فی رد الاشعریه»؛ «المفردات»؛ «المنتخب»، در اصول فقه حنابله.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۵۶۸، ۵۲۹/ ۲)، سیر النبلاء (۱۰۴ -۱۰۳ / ۲۰)، معجم المؤلفین (۲۲۴/۶).

شریعتی مزینانی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۶ ق)، عالم دینی، استاد، محقق، مفسر و نویسنده. در مزینان متولد شد و تا هفده سالگی در زادگاهش، و در مدرسه‌ی مزینان، نزد پدر و عمویش به تحصیل پرداخت. سپس برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت و در مدرسه فاضل خان سکنی گزید. نخستین استادش در این مدرسه ادیب نیشابوری اول بود که دنباله‌ی مقدماتی را که نزد پدر و عمویش آموخته بود، در محضر ایشان فراگرفت. بعد از فوت ایشان در خدمت ادیب ثانی رسید و در محضر این دو استاد توانست مقدمات و ادبیات را به پایان برساند. فقه، اصول و فلسفه را نیز نزد اساتید معروف مشهد مانند: آقا شیخ هاشم قزوینی ارتضا، میرزا ابوالقاسم الهی، حاج شیخ محمود حلبی فراگرفت. شریعتی قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی و «شرح لمعه» را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس یزدی معروف به حاج میرزا احمد نهنگ فراگرفت. از دیگر استادان وی آیت‌اللّه میرزا مهدی اصفهانی بود که فضلای مشهد همه به محضر درس وی می‌رفتند. از حدود ۱۳۱۰ ش فعالیت خود را در دبیرستان در سمتهای مختلف آغاز کرد و تا آخرین دم از تدریس و ارشاد دانش‌آموز و دانشجو باز نایستاد... از آثار وی: «فایده و لزوم دین»؛ «تفسیر نوین»؛ «وحی و نبوت در پرتو قرآن»؛ «خلافت و ولایت»؛ «امامت در نهج‌البلاغه»؛ «اصول عقاید و اخلاق شریعتی»؛ «تاثیر هنرهای مسلمین بویژه ایرانیان در اروپا»؛ «عباسه خواهر هارون‌الرشید».[۱]

محقق، استاد.

تولد: ۱۲۸۶، قریه مزینان.

درگذشت: ۳۱ فروردین ۱۳۶۶.

استاد محمدتقی شریعتی مزینانی، فرزند محمود روحانی، دوران طفولیت و نوجوانی را در روستای خود گذرانید و در همان جا فراگیری منطق، فلسفه و فقه و اصول پرداخت.

در مدرسه‌ی فاضل‌خان، هم حجره‌ی برادرش شیخ قربانعلی شریعتی بود و به تحصیل علوم اسلامی مشغول شد. از جمله اساتید وی باید به آیت‌الله هاشم قزوینی و آیت‌الله محمدتقی ادیب ثانی اشاره کرد که نزد ادیب ثانی دوره مطول و مغنی را به پایان رساند، قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی، شرح لمعه را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس خواند، از اساتید دیگر آن زمان وی میرزای اصفهانی بود.

از سال ۱۳۱۱ به تدریس در مدارس جدید مشهد پرداخت. معلمی را از مدرسه‌ی ملی شرافت آغاز کرد و تا سال ۱۳۱۳ ادامه داشت. بر طبق مقررات اداری، صلاحیت علمی و شایستگی تدریس ایشان از سوی اداره فرهنگ تأیید می‌شود و از این پس (۱۳۱۴) در دبیرستان ابن یمین، به تعلیم می‌پردازد. چون فعالیت‌های ثمر بخش داشت، نظامت دبیرستان نیز به عهده‌اش محول میشود و کلاسهای جدید دبیرستان را تأسیس می‌کند. طبیعی است در آن زمان یک دبیر یا مسئول دبیرستان که پای‌بند موازین شرعی بود، نمی‌توانست بعضی برنامه‌های خاص دولتی را اجرا کند و با دشواریهایی مواجه می‌شد. در همین زمان شروع به ترجمه کتاب از عربی به فارسی نمود.

پس از شهریور سال ۱۳۲۰ که فعالیت‌های سیاسی آزاد شده بود و حزب توده تبلیغاتی را در ترویج کمونیسم بین جوانان آغاز کرده بود، وی نیز مبارزه با آنها را از کلاس درس (در دبیرستان شاهرضا و سپس فردوسی) شروع کرد و حتی ساعاتی بدون دریافت اضافه کار به تدریس ادبیات فارسی و عربی و شرعیات می‌پرداخت. در همان سال‌ها بود که به تدریس در دانشسرا- که مرکز

فعالیت آن حزب شده بود- نیز مشغول گشت.

از دیگر مراکز آموزشی دولتی که استاد شریعتی در آنجا به تدریس پرداخت، دانشکده‌ی الهیات و معارف اسلامی مشهد است که از سال ۱۳۲۷ تأسیس شد، و بنا به دعوتی که از وی به عمل آمد، تفسیر سوره قرآن و نهج‌البلاغه را تدریس می‌کرد و تا سه سال ادامه داشت.

سرانجام بنابر حکم اداره‌ی آموزش و پرورش خراسان، استاد محمدتقی شریعتی مزینانی در تاریخ بیست و دوم آبان ۱۳۴۱ پس از سی سال تدریس در دبیرستان‌های مشهد بازنشسته شد.

از دیگر فعالیت‌های ایشان مبارزه با اندیشه‌های سید احمد کسروی بود. استاد مجالسی را برگزار می‌نمود. (سخنرانی‌ها، جلسات تفسیر قرآن) ولی با افزایش برنامه‌ها، به پیشنهاد او و با توجه به نیاز موجود از سال ۱۳۲۳ منزلی در کوچه چهارباغ مشهد برای تشکیل جلسات اجاره کردند. با نصب تابلوی «کانون نشر حقایق اسلامی» بر سر در آن، این مرکز تبلیغی رسمیت و تمرکز یافت و برنامه آن منتشر شد. (کارنامه‌ی کانون در اسفند ۱۳۲۶ منتشر شد). در سال ۱۳۲۷ سخنرانی‌های فرهنگی در رادیو مشهد داشت که درباره‌ی «فایده و لزوم دین» بود که بعدها با همین نام منتشر شد. در سال ۱۳۳۰ با «جمعیت‌های مؤتلفه‌ی اسلامی مشهد» همکاری داشت و در این مسیر در انتخاب وکلایی برای دوره هفدهم مجلس شورای ملی تلاش خود را نمود. در سال ۱۳۳۶ به اتهام همکاری با نهضت مقاومت ملی به مدت یک ماه و اندی دستگیر و بازداشت شد. به این ترتیب جلسات کانون تشکیل شد. پس از آزادی جلسات تفسیر و سخنرانی وی در منزل آیت‌الله العظمی سید محمدهادی میلانی (۱۳۳۷ الی ۱۳۳۹) تشکیل می‌شد. از سال ۱۳۳۷ الی ۱۳۴۰ در دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد و نیز در مؤسسه وعظی و تبلیغ به تدریس تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه می‌پرداخت. در سال ۱۳۳۹ کانون نشر حقایق اسلامی دوباره شروع به فعالیت نمود.

در عاشورای ۱۳۸۱- برابر با سوم تیر ۱۳۴۰- برای عده‌ای از عزاداران، استاد سخنرانی نمود و اهداف قیام حسین (ع) را شرح داد. ولی سال بعد، پس از رسیدن دسته راه پیمایان به صحن عتیق، از سخنرانی استاد ممانعت به عمل آمد. و در سال ۱۳۴۲ قبل از محرم ۱۳۸۳ از شهربانی به وی تلفن زدند که سازمان امنیت با این برنامه موافق نیست. به این ترتیب کانون تعطیل شد. در سال ۱۳۴۲ نامه‌ای از طرف هیئت مدیره‌ی حسینیه‌ی ارشاد و مکتوب به خط استاد مرتضی مطهری فرستاده شد (و با واسطه قرار دادن آیت‌الله میلانی) که وی برای سخنرانی به تهران روند. این دعوت چنان بود که چند شب سخنرانی تبدیل به چهار سال و اندی شد.

علاوه بر حسینیه ارشاد، دو سه سال- هنگام حبس آیت‌الله سید محمود طالقانی- در ماه رمضان اداره مجلس وعظ و تفسیر مسجد هدایت به عهده وی بود و به اصرار جمعیتی به نام احباب الحسین (ع) به گفتن تفسیر قرآن و ارشاد آنان پرداخت. کتاب خلافت و ولایت از نظر قرآن و سنت که شامل بحث‌های تحقیقی است، ثمره سخنرانی‌های هفتگی ایشان است که طی بیست و سه جلد در حسینیه‌ی ارشاد ایراد کرده است (در این کتاب آقایان استاد مرتضی مطهری، محمدتقی شریعتمداری نیز مطالبی دارند، ۱۳۳۹). تجدید طبع تفسیر نوین، وحی و نبوت در قرآن و آثار قلمی دیگر نیز از ثمرات دوران اقامت در تهران است.

استاد محمدتقی شریعتی در ادبیات عرب و فارسی تبحر داشت و در گفتارش نکات فراوانی وجود داشت.

آخرین سخنرانی استاد شریعتی در حسینیه ارشاد در هفده آبان ۱۳۵۱ (عید فطر ۱۳۹۲) بود که پس از آن حسینیه توسط سازمان امنیت تعطیل شد. استاد در سال ۱۳۵۲ دستگیر شد و یک سال و اندی در حبس بود. فرزند وی دکتر علی شریعتی در بیست و نه خرداد ۱۳۵۶ در لندن درگذشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی برای اولین بار در شانزده فروردین ۱۳۵۸ در حسینیه‌ی ارشاد سخنرانی نمود. بین سال‌های ۱۳۵۸ الی ۱۳۶۰ به مناسبت‌های خاص سخنرانی‌های وی از رادیو پخش می‌شد.

از آثار اوست: آغاز وحی با تفسیر سوره علق (تاریخ مقدمه ۱۳۴۰)؛ اصول عقاید و اخلاق شریعتی (چاپ اول ۱۳۲۱، چاپ هفدهم ۱۳۳۳) امانت در نهج‌البلاغه (۱۳۵۷)؛ تأثیر هنرهای مسلمین به ویژه ایرانیان در اروپا (زکی محمدحسین، ترجمه)، تعلیمات دینی

(قسمت اول، مخصوص کلاس اول دبیرستان، ۱۳۲۵)؛ تفسیر نوین؛ جز سی‌ام قرآن (۱۳۴۶)؛ چرا حسین قیام کرد؟ (نشریه کانون نشر حقایق اسلامی، ۱۳۴۱)؛ ز نیرو بود مرد را راستی (نشریه کمیته دبیران تعلمیات دینی مشهد، به مناسبت اولین سمینار دبیران تعلمیات دینی در مشهد، مرداد ۱۳۴۹؛ استاد در نشریه مقاله‌ای دارند)؛ عباسه، خواهر هارون الرشید یا خواری برمکیان (تألیف جرجی زیدان ترجمه استاد، بی. تا)؛ فایده و لزوم دین (نشریه دوم کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، آذر ۱۳۲۹)؛ مبانی اقتصادی در اسلام (عبدالحمید جودةالتجار؛ ترجمه استاد، ششمین نشریه کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، ۱۳۲۵)؛ مقدمه‌ی کتاب نیایش (دکتر آلکسیس کارل، ترجمه دکتر علی شریعتی، ۱۳۳۹)؛ وحی و نبوت در پرتو قرآن (۱۳۴۹)؛ متن دو سخنرانی استاد به نام‌های «مهدی موعود امم» و «علی شاهد رسالت» در دومین نشریه انجمن اسلامی دانشجویان مشهد در دی ۱۳۳۹ به چاپ رسیده است.

استاد محمدتقی شریعتی مزینانی عصر دوشنبه سی و یک فروردین ۱۳۶۶- برابر با بیست و یک شعبان ۱۴۰۷ ق. درگذشت. پیکرش در جوار امن الهی در مشهد حرم امام رضا (ع) درون غرفه‌ای از صحن آزادی به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] شریعتی در نگاه مطبوعات (۷۵ -۷۳)، کیهان فرهنگی (س ۱، ش ۱۱، ص ۹ -۵)، مؤلفین کتب چاپی (۲۲۳/۲).

شریفه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر احمد بن علی فارابی بود که از محمد بن عبدالرحمن حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۹۵ / ۲.

شریفی حسینی، ابوالفتح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۶ ق)، متکلم، محدث، فقیه و مفسر امامی. معروف به امیر ابوالفتح شرقه. از خانواده‌ای شیرازالاصل و سنی مذهب در ماوراءالنهر متولد شد. وی نزد عصام‌الدین ابراهیم اسفراینی و جامی تلمذ کرد. امیر ابوالفتح چون به مذهب شیعه گروید به اردبیل رفت و در آنجا به تحقیق در فقه شیعه پرداخت و تا پایان عمر در این کار بود. از آثار وی: «آیات الاحکام» به نام «تفسیر شاهی»؛ «اصول الفقه»؛ «تاریخ الصوفیه»؛ «تحقیق معنی الاقوال الشارحه فی المنطق»؛ «حاشیه الکبری»؛ حشایه‌ی «شرح المطالع»؛ «صفوه الصفاء». استاد نفیسی در «تاریخ نظم و نثر» و دکتر صفا در «تاریخ ادبیات در ایران» وی را از شاگردان موسی بن محمد قاضی‌زاده‌ی رومی دانسته و تاریخ وفاتش را ۹۵۰ ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۹۴/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۲/۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۴ -۳۷۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۷۲/۷)، الذریعه (۳۴۶ -۳۴۵، ۳۱۴ /۲۱، ۴۹/۱۵، ۱۳۳، ۵۹/۶، ۲۷۷/۴، ۲۶۱/۳، ۲۰۲/۲، ۴۱/۱)، ریحانه (۲۲۰/۳)، طبقات اعلام

الشیعه (قرن ۱۷۶/۱۰).

شریفی شیرازی، مرتضی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۴/۹۷۲/۹۶۴ ق)، دانشـمند، محدث و حکیم، متخلص به شریف. در آغاز از شیراز به مکه مسافرت کرد و علم حدیث را در ملازمت شیخ ابن‌حجر عسقلانی اخذ کرده و از وی اجازه‌ی تدریس گرفت. از آنجا به دکن مسافرت کرد و از دکن به اگره آمد و بر اکثر علمـاء و فضـلاء آنجـا برتری یـافت و به تـدریس علوم و حکم پرداخت. وی در هنـد درگذشـته و بعـد پیکرش را به مشـهد برده‌اند. از آثار وی: «منظومه‌ی الکافیه»، در نحو «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :تاریخ نظـم و نـثر (۶۸۲/۲)، تـذکره‌ی روز روشـن (۴۲۱)، دانشــمندان و سخن‌سـرایان فـارس (۲۶۲/۳)، الذریعه (۵۲۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۰۴)، کاروان هند (۶۳۵ -۶۳۳ /۱)، هفت اقلیم (۲۳۳/۱).

شفتی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

السـید محمدباقر مشهور (به حجهٔالاسلام شفتی) صاحب (مسجد سید) اصفهان بن سید محمدتقی بن سید محمد زکی بن محمدتقی بن شاه قاسم بن امیر اشـرف بن شاه قاسم بن شاه هدایت بن امیر هاشم ابن سلطان سید علی قاضی بن سید علی بن محمد بن علی بن محمد بن موسی بن جعفر بن اسماعیل بن احمد بن محمد بن احمد بن محمد بن ابی‌القاسم بن حمزهٔ بن الامام موسی الکاظم (ع) از فحول علماء امامیه در قرن دوازدهم هجری بوده است.

تولد آن بزرگوار در سال ۱۱۷۵ قمری در نواحی طارم علیاء زنجان در قریه‌ای که به آن (چرزه) می‌گویند در ده فرسخی شفت واقع شده و در سن هفت سالگی منتقل به شفت شده.

و پس از ده سال در سن ۱۷ سالگی و سال ۱۱۹۲ ق مهاجرت به نجف اشـرف نموده و در کربلا به درس وحید علی‌الاطلاق و استاد اکبر علامه محمدباقر بهبهانی و پس از آن علامه سید علی صاحب ریاض استفاده کرده.

و بعد به نجف مشـرف و از محضـر علامه بزرگ سید مهدی بحرالعلوم و علامه شیخ جعفر کاشف‌الغطاء بهره‌مند شده و مسافرتی به کـاظمین نموده و از حضـرت علامه سـید محسن اعرجی مسـتفیض گردیـده و پس از هشت سال توقف در عراق در سال ۱۲۰۰ ه به ایران برگشته و در قم از محضر مدقق بزرگوار میرزا ابوالقاسم قمی صاحب (قوانین‌الاصول) استفاده نموده.

و از آنجا به کاشان عزیمت و از محضـر و دروس اخلاقی ملا مهدی نراقی صاحب (جامع‌السعادات) کامیاب شده و در سال ۱۲۰۶ ه به اصـفهان وارد و رحل اقامت افکنـده و افاضل طلاب و علماء در گردش جمع و از درس و بحثش اسـتفاده نموده و شـهرت عالمی پیدا و به ریاست عامه و مرجعیت تامه رسـیده و بسط یدش تا اجراء حدود الهی رسـیده و شمشیری که با آن ده‌ها حد الهی را جاری کرده است.

اکنون در بیت آن بزرگوار در دست حفیدش حجهٔالاسلام والمسلمین حاج سید رضا شفتی باقی و موجود است و تاریخ روحانیت شیعه یاد ندارد که این موقعیت برای احدی از علماء و مراجع شیعه غیر آنجناب پیدا شده باشد و این نبود مگر حسن باطن و سلامت نفسش (اللّه اعلم حیث یجعل رسالته).

از خصایص آن بزرگوار سخاوت وجودش بود که هیچ صاحب حاجتی به ایشان مراجعه نمی‌کرد مگر اینکه فوراً حاجتش را روا می‌ساخت و هیچ مستحقی نزد او نمی‌رفت مگر اینکه او را مستغنی و مستطیع و توانگر می‌کرد حکایاتی از کرم و عطاء او شنیده‌ام که اینجا مجال ذکر آن نیست.

از اقران و اصدقاء خالص او عالم ربانی و آیت سبحانی علامه بزرگ حاج ملا محمدابراهیم کلباسی بود که با آن همه عظمت سید را بر خود مقدم می‌داشت و حتی حکم او را بدون وضو نمی‌گرفت.

آن بزرگوار در یکشنبه دوم ربیع‌الثانی ۱۲۶۰ هجری از دنیا رفت و در مقبره خودش در زاویه مسجدش (مسجد سید اصفهان) در محله بیدآباد مدفون گردید.

آثار خالده سید

۱- مسجد عظیم و زیبای او در در محله بیدآباد خیابان مذکور که از مساجد مهمه و معروفه اصفهان و بلکه ایرانست.

۲- کتاب (مطالع‌الانوار) در شرح شرایع که پنج جلد آن بیرون آمده

۳- جوابات المسائل در دو مجلد.

۴- تحفهٔالابرار رساله عملیه فارسی

۵- قضاء و شهادات.

۶- زهرهٔالباهره در اصول فقه و ده‌ها رساله و تعلیقات دیگر.

دارای ۶ فرزند بزرگوار بودند که تمامی از علماء بزرگ عصر خود بوده‌اند.

۱- حجهٔالاسلام ثانی علامه جلیل‌القدر آیت‌اللّه العظمی حاج سید اسداللّه.

۲- آیت‌اللّه آسید ابوالقاسم شفتی

۳- آیت‌اللّه آسید محمدعلی

۴- آیت‌اللّه میرزا زین‌العابدین

۵- آیت‌اللّه آسید جعفر

۶- آیت‌اللّه آسید مؤمن.

در حال حاضر دو نفر از احفاد آن بزرگوار در قید حیاتند و در مسجد او (مسجد سید) بجای نیاکان خود اقامه جماعت می‌نمایند.

(۱۲۶۰ -۱۱۷۵ ق)، علامـ امـامی، فقیه اصـولی، ادیب نحـوی و رجـالی. معروف به حجهٔالاسـلام. در قریه‌ای از قرای رشت از نواحی طارم علیا به دنیا آمـد و در هفت سالگی به شـفت منتقل شد. وی در اصـفهان سـکنی کرد. از شاگردان بهبهانی، بحرالعلوم، صاحب «ریاض»، کاشف الغطاء، ملا مهدی نراقی و میرزای قمی است. شـفتی از بزرگان علمای امامیه بود که در فقه، اصول، ادبیات، رجال، حدیث، درایه، ریاضـی و هیئت تبحر داشت و در اخلاقیات از نوادر بود. پس از سـفر علمی طولانی به شـهرهای مختلف در اصفهان مقیم شـد و اهـل علم و دانش‌پژوهـان گردش جمع شدنـد و ریـاست و زعـامت به طور کامل به وی منتقل شـد. حاج محمـد ابراهیم اصـفهانی قزوینی و میرزا محمد رضوی و ملا محمدعلی محلاتی و سـید فضل‌اللّه استرآبادی و شیخ علی نخجوانی و سید محمدتقی زنجـانی و ملاـ محمـد رفیع گیلاـنی و حـاج عبـدالباقی کاشانی و سـید محمـدعلی ابرقویی از شاگردان و راویان وی بودنـد. وی در اصـفهان درگذشت و در مسـجدی که خودش در کوی بیدآباد اصـفهان بنا نهاده و به مسـجد سـید مشهور است، و دارای مدارس و

حجره‌هایی برای طلاب می‌باشد، دفن شد. از آثارش: کتاب «السوال و الجواب»؛ «مطالع الانوار»، در فقه که شرح «شرایع» محقق است؛ «تحفه الابرار»، به فارسی، در احکام شرعیه؛ رساله‌ای در «مناسک حج»؛ رسائلی در «فقه» و «رجال» که بطور تحقیقی نگاشته شده است؛ «الزهره البارقه فی احوال المجاز و الحقیقه»؛ «قضاء و شهادات استدلالی»؛ «وجوب اقامه‌ی حدود در زمان غیبت بر فقها و مجتهدین»؛ «اصحاب الاجماع»؛ «تمییز مشترکات الرجال»؛ «الاجازات»؛ «آداب الصلاه اللیل و فضلها».[۱]

شفتی، سید محمدباقر بن تقی موسوی شفتی از بزرگان علمای امامیه (ف. اصفهان ۱۲۶۰ ه.ق.). وی فقیه اصولی، ادیب نحوی، رجالی و ریاضی و شاگرد بهبهانی و بحرالعلوم سید مهدی و کاشف الغطاء شیخ جعفر و ملا مهدی نراقی و میرزای قمی و غیره بود. آثار عمده او عبارتند از: آداب صلوة الیل و فضلها، الاجازات، الاستقبال فی شرح مبحث القبلة من التحفة، اصحاب الاجماع، اصحاب العدة للکینی، تحفة الابرار در احکام شرعی (فارسی)، تمییز مشترکات الرجال و رساله‌های بسیار در تحقیق حال رجال حدیث امامی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۱۸۸/ ۹)، الذریعه (۱۴۹/ ۱۱، ۱۲/ ۲، ۸۱/ ۱)، روضات الجنات (۱۰۲ -۹۶/ ۲)، ریحانه (۲۶/ ۲)، شرح حال رجال (۳۰۵ -۳۰۴/ ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۶ -۱۹۲/ ۱۳)، الکنی و الالقاب (۱۷۴ -۱۷۳/ ۲)، لغت نامه (ذیل/ حجةالاسلام)، معجم المؤلفین (۹۶/ ۹)، مکارم الآثار (۱۶۱۴/ ۵).

شقیق بلخی، ابوعلی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۹۴/۱۹۰ ق)، عارف و محدث. اصل وی از بلخ بود و اولین کسی بود که علم طریقت و اصول تصوف را در خراسان نشر داد. نز قاضی ابویوسف فقه آموخت و مرید و مصاحب ابراهیم ادهم بود و استاد حاتم اصم. از کثیر بن عبدالله ابلی و اسرائیل بن یونس و عباد بن کثیر روایت کرد و عبدالصمد بن یزید مردویه و محمد بن ابان مستملی و حاتم اصم از وی روایت کردند. گویند ابتدا بازرگان بود و از تجارت توبه کرد و به تصوف روی آورد. در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» به شهادت رسید.[۱]

ابوعلی بن ابراهیم بلخی عارف معروف (مقت. ۱۹۴ ه.ق.). وی نزد قاضی ابویوسف فقه آموخت و از طریق ابوهاشم ذهلی و انس روایت حدیث کرده و بیست سال در فهم معانی آیات قرآنی کوشیده. وی توبه کرد و به ریاضت پرداخت و پیاده به زیارت کعبه رفت. در طریقت مصاحب ابراهیم ابن ادهم و استاد حاتم اصم بود. او در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» (ماوراءالنهر) به قتل رسیده. از اقوال او در کتب صوفیه بسیار نقل شده.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۴۴ -۴۳/ ۲)، الاعلام (۲۴۹/۳)، تاریخ نظم و نثر (۱۹)، تذکره الاولیاء (۲۰۲ -۱۹۶/ ۱)، الجرح و التعدیل (ج ۲/ ق ۳۷۳/۱)، حلیه الاولیاء (۷۳ -۵۸/ ۸)، الذریعه (۵۳۴/۹)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۳۸ -۳۶)، روضات الجنات (۲۲۹/۳)، سیر النبلاء (۳۱۶ -۳۱۳/ ۹)، طبقات الصوفیه سلمی (۶۶ -۶۱)، طبقات الصوفیه هروی (۸۷ -۸۶)، طبقات الکبری (۶۵/۱)، فرهنگ سخنوران (۵۰۸)، فضایل بلخ (۱۴۲ -۱۲۹)، فردوس المرشدیه (۲۴)، کشف المحجوب (۱۳۸)، لغت نامه (ذیل/ شقیق، ابوعلی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۱۹۰)، نفحات الانس (۶۷۱، ۱۳۵، ۶۳، ۵۴، ۴۷ -۴۶)، وفیات الاعیان (۴۷۶ -۴۷۵/ ۲)، هفت اقلیم (۴۴ -۴۳/ ۲).

شوشتری، نوراللَّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قاضی نوراللَّه بن سید شریف‌الدین شوشتری مرعشی که نسب شریفش با بیست و یک واسطه به سید علی مرعشی موصول و با بیست و شش واسطه به حضرت سیدالساجدین زین‌العابدین (ع) می‌رسد.

از مفاخر عالم تشیع و افتخارات دارالمؤمنین شوشتر و معاصر با عهد صفویه شاه عباس کبیر فقیهی اصولی و محدثی رجالی و ادیبی ریاضی و متکلمی محقق و شاعری ماهر و با کمالات صوری و معنوی و نفسانی و روحانی معروف بوده است.

در زمان اکبرشاه هندی برای تبلیغ اسلام و ارشاد عوام کالانعام هندوستان به هند مسافرت نمود و در لاهور به منصب قضاوت و داوری بین مردم رسید و مرجع خودی و بیگانه گردید و اهتمام تمام در انجام وظائف و امر به معروف و نهی از منکر و تبلیغات دینیه نمود.

و ضمناً تألیفات نافعه متنوعه بسیاری در فنون مختلفه که حاکی از تبحر و نبوغ و جامع معقول و منقول بودنش بوده به یادگار گذاشت و جان شریفش را در راه خدمت به مذهب حقه اثنا عشریه تقدیم نمود و در راه این هدف به دست سنیان متعصب به وضع فجیعی شهید و رغما لانفهم قبرش در آگره هند (اکبرآباد) مزار موافق و مخالف گردید.

و چندین سالست که در نیمه ماه شعبان صدها هزار نفر از شیعه و سنی هند و پاکستان و نقاط دیگر به زیارت قبرش شتافته و مراسمی را انجام می‌دهند.

کیفیت شهادت

اما چگونگی شهادت او چنانچه در شهداء الفضیله علامه امینی و ریحانهٔالادب خیابانی و مقدمه شرح احقاق‌الحق علامه نسابه آیت‌اللَّه العظمی مرعشی نجفی مدظله است.

از این قرار است که علماء نواصب اهل سنت بر موقعیت وی حسد بردند و از کتاب احقاق‌الحق او سعایت کردند نزد سلطان اکبرشاه که این سید رافضی است و دلیل بر رفض او اینست که در کتابهایش بر علی کرم اللَّه وجهه صلوات می‌فرستد و صلوات‌اللَّه‌علیه می گوید.

و این خلاف سنت کرده و مرتکب بدعتی شده است و همگی فتوای قتل او را دادند.

پس شاه گفت همه بنویسند پس نوشتند و امضا کردند و شاه چون امضاها را خواند گفت:

پس چرا فلان عالم امضا نکرده او باید حتماً امضا کند پس نزد آن عالم رفتند که از او امضا بگیرند او گفت این شخص چرا واجب‌القتل باشد گفتند چون برای علی صلوات‌اللَّه‌علیه می‌نویسد و صلوات مخصوص به پیغمبر است.

در جواب نوشت حدیث نبوی (یا علی لحمک لحمی و دمک دمی... مسلم اهل قبله است و چون علی لحم و دم پیغمبر است پس همچنانکه برای پیغمبر صلی اللَّه علیه می گوئیم برای علی هم باید (صلوات‌اللَّه‌علیه) بگوئیم بنابراین سید مرتکب بدعت نشده و این شعر را به هندی نوشت.

گر لحمک لحمی بحدیث نبوی هی

بی صلی علی نام علی بی‌ادبی هی

پس اکبرشاه اجازه قتل او را نداد تا بعد از او در زمان پسر جوان ساده و مستش شده عالم‌گیر در سال ۱۰۱۹ هجری علماء حسود

ناصبی آن بزرگوار را در راه گرفته و چندان سیم خاردار بر بدن او زدند تا اعضایش را پاره پاره نمودند و وی را شهید راه حق کردند. از اشعار اوست این ابیات:

عشق تو نهالیست که خواری ثمر اوست

من خاری از آن بادیه‌ام کاین شجر اوست

بر مائده عشق اگر روزه گشائی

هش دار که صد گونه بلا ما حضر اوست

وه کاین شب هجران تو بر ما چه دراز است

گوئی که مگر صبح قیامت سحر اوست

فرهاد صفت این همه جان کندن (نوری)

در کوه ملامت بهوای کمر اوست

تخلص آن بزرگوار نوری می‌باشد و وقتی در هندجان خود را در مخاطره دید با خویش گفت.

خوش پریشان شده‌ای با تو نگفتم نوری

آفتی این سر و سامان تو در پی دارد

صاحب عبقات‌الانوار علامه میر حامد حسین هندی زحمات بسیاری برای مزار آن بزرگوار کشید و به فرزندش علامه سید ناصر حسین وصیت کرد که در احیاء مزار شهید کوشش و تکمیل نماید و او به فرزندش ناصر سعید سفارش کرد خلاصه به همت و جدیت بیت جلیل صاحب عبقات مزار کثیرالبرکاتش بنا و همه ساله در ماه شعبان و غیر آن مردم از دور و نزدیک به زیارتش می‌روند.

در سال ۱۳۹۰ هجری که مزار و کتابخانه شهید را افتتاح نمودند از تمام مراجع بزرگ و آیات عظام عراق و ایران و بلاد دیگر رسماً دعوت کردند و نگارنده هم دعوت داشتم لکن موفق نشدم و نمایندگان مراجع آیت‌اللّٰه العظمی میلانی و آیت‌اللّٰه العظمی مرعشی و آیت‌اللّٰه العظمی شاهرودی و شریعتمداری و دیگران با شرکت صدها هزار نفر آنجا را افتتاح و مراسمی را انجام و پیام آیات عظام را به مردم مسلمان هند رسانیدند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

شهده، زینب

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(۵۷۴ –۴۸۵/۴۸۲ ق)، فقیه، محدث و خطاط. ملقب به فخرالنساء بانویی عالم و هنرمند از ابیورد خراسان و همسر ثقهٔ‌الدوله ابن انباری، از خاصان دربار المقتفی عباسی بود که در بغداد متولد شد و در فصاحت بیان مقامی بلند داشت. وی از محدثان زیادی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی ابوعبداللّٰه حسین بن احمد طلحه نعالی و طراد بن محمد زینبی و فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی سماع حدیث کرد و همچنین کسانی مانند ابن‌جوزی و علی بن هبه‌اللّٰه شافعی و عبداللّٰه بن عمر ابن ابی‌بکر مقدسی و عبدالرحمان بن عبدالوهاب حنبلی از او روایت و سماع حدیث کردند. او را جزو استادن خطوط سبعه، بخصوص ثلث و نسخ نیز آورده‌اند. زینب شهده قطعات و مرقعات نیکو می‌نگاشته و در بغداد چشم از جهان فروبسته است. اینکه وی را استاد یاقوت

مستعصمی دانسته‌اند، به هیچ وجه روا نیست. شهده را به جهت حسن خط و انشاء شهده الکاتبه نیز گفته‌اند. او از صوتی زیبا نیز برخوردار بود.[۱]

۱۳ محرم ۵۷۴ ق، زینب دختر احمد بن فرج بن عمر ابری دینوری (یا ابیوردی خراسانی) ملقب به فخرالنساء از زنان دانشمند. وی در بغداد متولد شد و از محدثان بزرگی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی، ابوعبداللّٰه حسین بن احمد طلحه نعالی، طلحهٔ بن محمد زینبی، ابوالحسن علی بن حسین بن ایوب، ابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف، فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی، طراد بن محمد زینبی و ثابت بن بندار روایت و سماع حدیث کرد. همچنین کسانی مانند ابن جوزی، علی بن هبهٔاللّٰه شافعی، عبداللّٰه بن عمر بن ابی‌بکر مقدسی، حسن بن عمر بن نصر، عبدالرحمن بن عبدالوهاب حنبلی و... از او روایت و سماع حدیث کردند.

علاوه بر این وی دارای فضایل و کمالات گوناگون بود. حلاوت بیان و فصاحت لسان داشت و بدیهه‌گو بود و قطعات و مرقعات را نیز نیکو می‌نوشت. برخی او را استاد خط یاقوت مستعصمی دانسته‌اند که با توجه به تاریخ وفات یاقوت (۶۹۷ -۶۷۷ ق)، این قول درست به نظر نمی‌رسد. وی در هشتاد سالگی درگذشت.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۷/۴)، الاعلام (۲۵۹/۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۰)، تاریخ مشاهیر کرد (۴۹ -۴۸ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۳ -۲۲)، ریحانه (۲۷۰/۳)، لغت نامه (ذیل/ شهده الکاتبه)، مشاهیر زنان (۱۳۷)، وفیات الاعیان (۲/ ۴۷۷- ۴۷۸).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۲۲۷؛ اعلام‌النساء، ۳۱۲ -۳۰۹ /۲؛ پیدایش خط و خطاطان، ۱۵۸؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۴۹ -۴۸ /۱؛ قاموس الاعلام، ۲۸۸۷ /۱۴۲.

شیخ‌الاسلام تبریزی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۰ -۱۲۴۰ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و ادیب امامی. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری کتب مقدماتی، عربی و فارسی، برای تکمیل تحصیلات خود به نجف رفت و در آنجا در نزد شیخ انصاری و حاج شیخ مهدی آل‌کاشف الغطاء و فاضل ایروانی و شیخ محسن خنفر و شیخ مشکور و دیگران درس خواند. پس از نیل به مدارج عالی به زادگاهش بازگشت و مورد توجه خاص و عام گردید. در ۱۲۸۲ ق پس از وفات برادرش میرزا شفیع به منصب شیخ‌الاسلامی رسید. شیخ‌الاسلام علاوه بر مراتب علمی قریحه‌ی شعری نیکویی داشت و اشعار لطیفی از خود بجای گذاشت. وی سفری از تبریز به نجف و از آنجا به مکه کرد و در حال حج‌گزاری از دنیا رفت و در قبرستان ابوطالب (ع) دفن شد. از آثار وی: «درایه الحدیث»؛ «دکه القضاء»، در شهادت و قضاء؛ «رساله‌ی مشتقات»؛ «حقایق القوانین» که حاشیه‌ی «قوانین الاصول» است؛ «تمییز الصحیح من الجریح»، در تعادل و تراجیح؛ حواشی بر «مجمع البحرین» طریحی؛ «کاشفه الکشاف»، حاشیه بر «کشاف» زمخشری؛ «مفتاح البسمله»؛ «منتهی المقاصد»، در علم نحو؛ «مواقع النجوم فی مشکلات العلوم» یا «غایه الاملین»، در حل مشکلات آیات؛ «المنهل الصافی»، حاشیه بر «تفسیر صافی»؛ رساله‌ای در «عدم حجیت اصول مثبته»؛ «عجب العاجب»، در مساله اجرت بر واجب؛ «ابداء البداء»، در حقیقت قدر و قضا.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵۵/۸)، اعیان الشیعه (۱۰۷/۱۰)، دانشمندان آذربایجان (۲۶۸)، الذریعه (۲۳۰/۲۳، ۴۱/۲۱، ۶/۱۶، ۲۲۰/۵ ،

۶۴/۱)، ریحانه (۲۹۸ -۲۹۶ /۳)، علماء معاصرین (۴۴ -۴۰)، معجم المؤلفین (۱۸۱/۱۲)، مکارم الآثار (۱۱۲۵ -۱۱۲۳ /۴).

شیخ‌بهائی، بهاءالدین، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۳۱/۱۰۳۰ -۹۵۳ ق)، عالم، فقیه، مفسر، محدث، متکلم، ریاضیدان، ادیب و شاعر امامی، متخلص به بهایی. معروف به شیخ‌الاسلام والمسلمین و مجدد دین در رأس قرن یازدهم. در بعلبك به دنیا آمد. در کودکی به همراه پدر، در عهد شاه طهماسب، به ایران وارد شد. وی در محضر پدر خود، شیخ حسین، شاگرد شیهد ثانی، و عبداللّه بن شهاب‌الدین یزدی و محمدباقر یزدی و ملا علی مذهب و ملا افضل و اعتمادالدین محمود کچایی به فراگیری علم مشغول شد، تا اینکه در تفسیر، فقه، اصول، ادبیات، رجال، تاریخ، حکمت، کلام، طب، ریاضیات و سایر علوم سرآمد شد. عهده‌دار منصب شیخ‌الاسلامی گشت و امور شرعی یکسره به او محول شد. سپس او از این شغل کناره گرفت و سالیانی به سیاحت شهرها پرداخت، و به هرات و اران و آذربایجان و تبریز و مصر و شام و دمشق و عراق و حلب و فلسطین و بیت‌المقدس و سرندیب و حجاز و مکه و مدینه و دیگر شهرها مسافرتها کرد، و در اثناء این سفرها گاه به مباحثات علمی- مذهبی نیز می‌پرداخت. سرانجام به ایران بازگشت و همراه شاه عباس پیاده از اصفهان به مشهد رضوی رفت. شیخ‌بهایی احادیث شیعه را از پدرش و میرداماد روایت کرده و «صحیح باری» را از استادش، محمد بن محمد بن محمد مقدسی، روایت نموده است، که مقدسی نیز به واسطه‌ی دوازده تن محدث محمد نام، پی در پی از محمد بن اسماعیل بخاری نقل کرده است. شیخ‌بهایی آنی از تعلیم و تربیت فروگذار نبود و در حوزه درس خویش شاگردانی همچون، شیخ فاضل جواد بن سعداللّه، ملا حسنعلی شوشتری، سید حسین کرکی، ملا خلیل قزوینی، محمد خلیل قاینی، میرزا رفیع‌الدین نایینی، شیخ زین‌الدین بن محمد سبط شهید ثانی، ابن ابی‌جامع، شیخ علی بحرانی، سید ماجد بحرانی، ملا محسن فیض کاشانی، ملاصدرا، محمد بن حسین ساوجی، میرزا رفیع‌الدین طباطبایی، ملا شریف‌الدین محمد رویدشتی، شیخ محمود جزایری، ابن‌خاتون، محقق سبزواری، مجلسی اول، ملا محدصالح مازندرانی تربیت کرده است. وی کتابخانه‌ی بزرگی گرد آورد که از جمله چهار هزار کتابی بود که شیخ علی منشار، پدر همسرش، از شهرهای هند به ایران آورده بود و پس از او به دخترش همسر شیخ‌بهائی، منتقل شده بود. شیخ‌بهایی در اصفهان درگذشت. جنازه او به مشهد رضوی منتقل کردند و در جوار حرم مطهر دفن کردند. در «ریحانه الادب» نود و سه اثر وی با شرح مختصر ذکر شده است. از آثار وی: «حبل المتین فی احکام احکام‌الدین»؛ «مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین»، در فقه استدلالی؛ «الاربعین» یا «الاربعون حدیثا»؛ «جامع عباسی»، به فارسی، در فقه؛ «الکشکول»؛ «المخلاه»؛ «زبده الاصول» یا «الزبده»، در اصول فقه؛ «فوائد الصمدیه»، در نحو؛ «مفتاح الفلاح فی عمل الیوم و اللیله»؛ رساله «الهلالیه»؛ «اثبات الانوار الالهیه»؛ «الاثنی عشریات»؛ «اسرار البلاغه»؛ «تهذیب البیان» یا «التهذیب»، در نحو؛ حاشیه‌ی «من لا یحضره الفقیه»؛ حاشیه‌ی «خلاصه الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «کشاف» زمخشری؛ حاشیه «تفسیر» بیضاوی؛ «خلاصه الحساب»، در ریاضیات؛ «تشریح الافلاك»، در علم هیئت؛ «الاسطرلاب»؛ «بحر الحساب»؛ «الوجیزه»، در درایه، به نام «درایه الحدیث»؛ مثنوی‌های: «زنان و پنیر»، «شیر و شکر»، «طوطی نامه»، «نان و حلوا» یا «سوانح الحجاز»، «الزاهره».[۱]

(شیخ) محمد بن حسین عاملی (منسوب به جبل عاملی) معروف به شیخ بهائی، دانشمند بنام عهد شاه عباس بزرگ (و. بعلبک ۹۵۳ ه.ق./ ۱۵۴۶ م.- ف. اصفهان ۱۰۳۱ ه.ق./ ۱۶۲۲ م.) پدرش عزالدین حسین در سال ۹۶۶ به ایران مهاجرت کدر و بهاءالدین در ایران نشأت یافت و تألیفاتی به فارسی و عربی پرداخته که مجموع آنها به ۸۸ کتاب و رساله بالغ می‌شود، از آن جمله است:

دو مثنوی فارسی «نان و حلوا» و «شیر و شکر»، جامع عباسی (فقه)، خلاصهٔالحساب، تشریح الافلاک کتاب اربعین (بعربی)، کشکول که مجوعه‌ایست از نوادر حکایات و علوم و اخبار و امثله واشعار عربی و فارسی. وی به فارسی و عربی شعر می‌سروده. جنازه او را به مشهد انتقال و در مسجد گوهرشاد دفن کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۹۲۷ -۹۲۶ /۳)، الاعلام (۳۳۴/۶)، اعیان الشیعه (۲۳۴/۹)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۷۹ - ۲۷۷ /۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۴۷ -۱۰۳۹ /۵)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۵۱۵ -۵۰۲)، تذکره‌ی روز روشن (۱۲۲ -۱۲۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۱ -۱۵۰)، چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی گوی (۵۰۶ -۴۹۵)، دایرهٔالمعارف فارسی (۱۵۲۲/۲)، دنباله جستجو در تصوف (۲۵۹)، الذریعه (۷۷/۱۸، ۹۸۳، ۱۴۳ /۹، ۲۴۱ - ۲۴۰ /۶، ۲۲۵ -۲۲۴ ،۲۱۱ ،۲۰۳ ،۱۹۵ ،۱۷۳ ،۱۶۸ ،۱۰۳ ،۸۸ ،۳۹ /۶، ۳۰۲ -۳۰۱ ،۶۳ -۶۲ /۵ ،۵۰۹ ،۴۹۸ ،۲۰۰ ،۱۸۶ -۱۸۵ /۴ ،۴۲۵ ،۳۶ -۳۵ /۳ ،۴۲/۲ ،۱۱۸ -۱۱۷ ،۱۱۵ ،۸۵ /۱)، روضات الجنات (۸۰ -۵۴ /۷)، ریاض العارفین (۴۹ -۴۵)، ریاض العلماء (۹۷ -۸۸ /۵)، ریحانه (۳۲۰ -۳۰۱ /۳)، زندگینامه ریاضیدانان (۱۷۲ -۱۷۰)، سرآمدان فرهنگ (۲۳۲/۱)، سیری در شعر فارسی (۳۸۴ -۳۸۳)، شخصیتهای نامی (۲۷۳ -۲۷۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۸ -۸۵ /۱۱)، عالم آرای عباسی (۱۵۷ -۱۵۵ /۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۱۱ -۳۱۰)، فرهنگ سخنوران (۱۴۷)، فقهای نامدار شیعه (۲۲۸ -۲۰۹)، فوائد الرضویه (۵۲۱ -۵۰۲)، فلاسفه‌ی شیعه (۴۲۹ -۴۱۵)، کارنامه بزرگان (۳۲۵ -۳۲۴)، الکنی و الالقاب (۱۰۰/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۲ -۴۲۱ /۵)، مجمع الخواص (۴۱ -۴۰)، مجمع الفصحا (۱۵ -۱۲ /۴)، مطلع الشمس (۳۸۸ -۳۸۶ /۲)، معجم المؤلفین (۲۴۲/۹)، منظومه‌های فارسی (۳۵۶ -۳۵۳)، نتایج الافکار (۱۰۵ -۱۰۳)، یغما (س ۱۳، ص ۱۴۶ -۱۴۳).

شیرازی، فیروزه

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۴۰ ق، از زنان فاضل، عالم و محدث. وی دختر مظفر شیرازی و صاحب کرامت بود. کتاب‌الاربعین، روایهٔالصالحات عن‌الصالحین، در حدیث تألیف اوست.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس، ۱۶۳ / ۴؛ شدالازار، ۲۰۹.

صابونی نیشابوری، ابویعلی اسحاق

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۴۵۶ / ۴۴۵ -۳۷۵ ق)، مسند، محدث و عالم. وی برادر شیخ الاسلام ابوعثمان صابونی نیشابوری است. همانند برادرش از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوطاهر بن خزیمه و حسن بن احمد مخلدی و احمد بن محمد قنطری خفاف و ابومعاذ شاه و ابوطاهر مخلص و عبدالرحمان بی ابی‌شریح هروی و دیگران در نیشابور و هرات و بغداد حدیث شنید. ابویعلی گاه به نیابت برادرش مجلس وعظ برقرار می‌کرد. زاهر بن طاره و ابوعبدالله فراوی و هبه‌الله سیدی و عبیدالله بن محمد بیهقی از وی حدیث روایت

کرده‌اند. عبدالغافر فارسی گوید که ابویعلی شیخی مورد اعتماد، و بر طریقه صوفیه بود. کتاب «الاجزاء الفرائد العشره» یا «الاجزاء الفوائد العشره» از آثار اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بالوفیات الاعلام (۳۰۲ / ۱)، انساب سمعانی (۵۰۷ / ۳)، سیر النبلاء (۷۶ -۷۵ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۹۶ / ۳)، العبر (۳۰۴ / ۲)، الوافی بالوفیات (۴۱۷ / ۸).

ی

صابونی نیشابوری، شیخ الاسلام، ابوعثمان اسماعیل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۹ -۳۷۳ ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، خطیب و واعظ. در بوشنج به دنیا آمد.نه ساله بود که به دنبال قتل پدرش، که از وعاظ بزرگ نیشابور بود، اولین مجلس وعظ را برقرار کرد. از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوبکر بن مهران و ابومحمد مخلدی و زاهر بن احمد فقیه سرخسی و ابوحسین خفاف و ابوالعباس تابوتی و ابوسعید سمسار و ابوبکر احمد بن ابراهیم بن فرات و دیگران حدیث روایت کرد. او در نیشابور و هرات و سرخس و حجاز و شام و جبال حدیث شنید و در خراسان و هند و گرگان و شام و حجاز و فلسطین حدیث گفت. صابونی در معره‌ی نعمان با ابوالعلاء معری ملاقات کرد. کتانی و علی صصری و بیهقی و محمد فراوی از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر بیهقی او را امام مسلمین تعریف می کند و دیگران قدرت او در تفسیر و حافظه‌ی سرشارش را تحسین کرده‌اند. به قول عبدالغافر، در «السیاق» هفتاد سال وعظ گفت و بزرگان زمان همچون ابوطیب صعلوکی و استاد ابواسحاق اسفراینی و استاد ابوبکر بن فورک در مجلس وعظ او حاضر می‌شدند. او بیست سال در جامع شهر خطبه خواند و اقامه‌ی نماز کرد.سرانجام در نیشابور درگذشت. وی تصانیف بسیاری از خود بجای گذاشته است. از آثارش: «عقیده السلف»، «الفصول فی الاصول»، «الاربعین»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اسرار التوحید، تعلیقات (۶۸۸)، الاعلام (۱۹۸ / ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۹۹ / ۱)، انساب سمعانی (۵۰۶ / ۳)، ریحانه (۱۹۸ / ۷)، سیر النبلاء (۴۴ -۴۰ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۸۳ -۲۸۲ / ۳)، العبر (۲۹۴ / ۲)، الکامل (۸۱ / ۸)، کشف الظنون (۵۳)، لغت نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم الادباء (۱۹ -۱۶ / ۷)، معجم المؤلفین (۲۷۶ -۲۷۵ / ۲)، النجوم الزاهره (۶۳ / ۵)، الوافی بالوفیات (۱۴۴ -۱۴۳ / ۹)، هدیه العارفین (۲۱۰ / ۱).

صاعدی فراوی نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۰ -۴۴۱ ق)، مسند، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. «صحیح» مسلم را از ابوحسین عبدالغفار بن محمد فارسی و «جزء» ابن نجید را از عمر بن مسرور زاهد استماع کرد و از ابوعثمان صاوبنی و از ابوسعد کنجرودی و حافظ ابوبکر بیهقی

و محمد بن علی خبازی و ابویعلی اسحاق صابونی و احمد بن منصور مغربی و عبدالله بن محمد طوسی و ابوالقاسم قشیری و ابوسیعد محمد خشاب و محمد به عبدالله عدوی هروی و نصر بن علی طوسی حاکم و علی بن یوسف جوینی و اسماعیل بن مسعده بن اسماعیلی و ابوالولید حسن بن محمد بلخی و قاضی محمد بن عبدالرحمان نسوی و امیر مظفر بن محمد میکالی و دیگران حدیث شنید. مدتی ملازم امام الحرمین بود و از وی فقه آموخت. خود نیز مدتی در حرمین شریفین اقامت گزید و به فقیه حرم مشهور گردید. ابوسعد سمعانی و یوسف بن آدم و ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوالخیر قزوینی و منصور بن عبدالمنعم فراوی و ابوالفتوح محمد فاطمی و موید بن محمد طوسی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور از دنیا رفت. از آثارش: «المجالس فی الوعظ و التذکیر»، که به آورده‌ی ذهبی بیش از هزار مجلس املاء است؛ «اربعون حدیثا»، کتابی در «فروع الفقه» شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۴۲۹ / ۲)، سیر النبلاء (۶۱۹ -۶۱۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۹۶ / ۴)، العبر (۴۳۹ -۴۳۸ / ۲)، الکامل (۳۵۶ / ۸)، معجم البلدان (۲۴۵ / ۴)، معجم المؤلفین (۱۲۷ / ۱۱)، الوافی بالوفیات (۳۲۳/ ۴)، وفیات الاعیان (۲۹۱ -۲۹۰ / ۴)،هدیه العارفین (۸۷ / ۲).

صاعدی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۰۶ ق)، خطیب، فقیه، قاضی و محدث. خطیب نیشابور و قاضی خوارزم بود. از برجستگان خاندان صاعدی است. وی از پدر و جد و سایر نزدیکانش حدیث شنید. او گرچه بسیار حدیث شنیده، اما احادیث کمی را روایت کرده است. او و اعظی شیرین‌بیان بود. نام وی در «هدیه العارفین» تحت عنوان نیشابوری کرمانی آمده است. گفته‌اند که کتابی در مناقب ابوحنیفه و احادیث وی نوشته است. از دیگر آثارش «الاجناس»، در فروع است که دستجردی، در بغداد، پاره‌ای از آن را روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کشف الظنون (۱۱)، النجوم الزاهره (۲۰۱ / ۵). هدیه العارفین (۴۲۱ / ۱).

صاعدی نیشابوری، ابوالفتح، ابوالقاسم منصور

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۶۰۸ -۵۲۲ ق)، محدث و مسند پدرش، ابوالمعالی عبدالمنعم فراوی، مسند خراسان در زمان خود بود. جدش، ابوالبرکات عبدالله، محدث و جد پدرش، ابوعبدالله محمد، فقیه حرم است. او از پدرش و جدش و جد پدرش و عبدالجبار بن محمد خواری و محمد بن اسماعیل فارسی و وجیه شحامی و دیگران حدیث شنید.این نقطه و زکی برزالی و ابوعمرو بن صلاح و شرف مرسی و رضی ابراهیم بن برهان و عبدالعزیز بن هلاله و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. وی از راویان «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم و «غریب الحدیث» خطابی و «تفسیر» ثعلبی و «السنن الکبیر» بیهقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۹۶ -۴۹۴ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۴ / ۵)، العبر (۱۴۹ / ۳)، معجم البلدان (۲۷۹ -۲۷۸ / ۴)، النجوم الزاهره (۱۸۱ / ۶).

صاعدی نیشابوری، ابوالمعالی عبدالمنعم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۸۷ -۴۹۷ ق)، معروف به ابن‌فراوی. اهل نیشابور و از خانـدان علم و حـدیث بود. از جـدش، ابوعبـدالله محمـد فراوی فقیه حرم، و عبدالغفار بن محمد شیرویی و ابونصر عبدالرحیم بن عبدالکریم قشیری و عباس بن احمد شقانی و ظریف بن محمد حیری و گروهی دیگر حدیث شـنید. در نیشابور حدیث گفت. در ۵۸۰ به بغـداد وارد شـد و از آن جا به حج رفت. ابوالمعالی در بغداد و در حرمین شریفین حدیث روایت کرد. مکرم بن مسـعود و فقیه احمد بن عبدالواحد بخاری و تقی بن باسویه و ابوعبدالله محمد قرطبی و ابوبکر محمـد حـازمی و ابوالعبـاس بن بنـدنیجی و ابومحمـد غزال و ابوطـالب اخقیقی از او حـدیث شـنیده و روایت کرده‌انـد. از آثـار وی: «اربعون حدیثا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :ذیل تاریخ بغداد (۱۵۷ -۱۵۶ / ۱۶)، سیر النبلاء (۱۸۰ -۱۷۹ / ۲۱)، العبر (۹۴ / ۳)، المسـتفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۷۶ -۱۷۵ / ۱۹)، النجوم الزاهره (۱۰۵ / ۶).

صاعدی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۲۷ -۴۴۴ ق)، فقیه، قاضـی و محدث. قاضـی نیشابور و رهبر مذهبی آنجا بود و شـهرت شیخ‌الاسـلام داشت. او از پدرش، قاضـی ابونصـر صاعـدی، و عمویش، یحیی صاعـدی،و عمر بن مسـرور و ابوعثمان صابونی و عبـدالغافر بن محمـد حدیث آموخت و گروه بسیاری از وی حدیث آموختند. در بغداد حدیث گفت و ابن‌ناصر و ابن‌سمعانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۹۱ / ۱۹)، شذرات الذهب (۸۲ / ۴)، العبر (۴۳۱ / ۲)، النجوم الزاهره (۲۴۵ / ۵).

صاعدی نیشابوری، ابونصر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۲ -۴۱۰ ق)، قاضـی و محدث. او را قاضـی القضات و رییس نیشابور می خواندند و به شـیخ الاسلام مشهور و به ابونصر استوایی

معروف بود. از کودکی در دامان جدش، قاضی صاعد، پرورش یافت. حدیث را از جدش، قاضی صاعد، و پدرش، قاضی ابوسعید، و عمویش، قاضی ابوالحسن صاعدی، و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوزکریا مزکی و ابوالحسن بن عبدان فرا گرفت. او مجالس املای حدیث داشت و زاهر شحامی و وجیه شحامی و عبدالله بن فراوی خوارزمی و عبدالخالق بن زاهر از شاگردان وی بودند. وی در زمان سلجوقیان به صورت بزرگترین رهبر دینی شهر خویش درآمد. ابونصر صاعدی پس از یک بیماری سخت و کوتاه درگذشت و در نیشابور به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۸ -۷ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۶۶ / ۳)، العبر (۳۴۴ / ۲)، الکامل (۱۵۲/ ۸)، النجوم الزاهره (۱۲۷ / ۵).

صاعدی نیشابوری، صفی‌الدین، ابوالبرکات عبدالله

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(و ف ۵۴۹ ق)، فقیه و محدث. معروف به ابن فراوی و منسوب به فراوه شهری از توابع نسا. از جد مادریش، طاهر شحامی، و نیز از محمد بن عبیدالله صرام و ابونصر سراج و ابوبکر بن خلف شیرازی و فاطمه بنت دقاق و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن عساکر و سمعانی و مؤید طوسی و منصور بن عبدالمنعم بن عبدالله، نوه‌اش، از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی راوی «مسند» ابی‌عوانه است. سمعانی او را پیشگامی دانشمند و مورد اعتماد و متدین و دارای حسن اخلاق معرفی کرده است. او در فتنه‌ی غز از گرسنگی و سرما در هفتاد و پنج سالگی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۶۹ / ۲)، سیر النبلاء (۲۲۸ -۲۲۷ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۵۳ / ۴)، العبر (۱۰ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۰۵ / ۵).

صاعقه‌ی فارسی بغدادی، ابویحیی محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۵۵ -۱۸۵ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن عبدالرحیم و حافظ صاعقه. از آنجایی که دارای حافظه‌ای قوی بود، صاعقه نام گرفت. وی از غلامان عبدالوهاب بن عطاء خفاف و معلی بن منصور رازی و روح بن عباده و حسین مروزی و سعید بن سلیمان سعدویه و ابواحمد زبیری و یزید بن هارون و شبابه بن سوار و همطبقه آنها حدیث شنید. صاحبان چهار «صحیح»: بخاری و ابوداوود سجستانی و ترمذی و نسائی، و همچنین محمد بن یحیی ذهلی و عبدالله بن احمد بن حنبل و قاضی محاملی و ابوبکر بن ابوداوود و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. نسائی و خطیب بغدادی وی را محدثی ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۱۸۱ / ۱)، تاریخ بغداد (۳۶۴ -۳۶۳ / ۲)، تذکره الحفاظ (۵۵۴ -۵۵۳ / ۲)، تهذیب التهذیب

(۲۶۹ -۲۶۸ / ۹)، الجرح و التعـدیل (ج ۴، ق ۹ / ۱)، سیر النبلاء (۲۹۶ -۲۹۵ / ۱۲)، شـذرات الذهب (۱۳۱ -۱۳۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۵۱)، العبر (۳۶۶ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۱ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۴۵ / ۳).

صالح اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۰ -۴۳۸ ق)، مسند و محدث. معروف به ابن ابی‌ذر. وی از محله‌ی صالحان اصفهان و مسند وقت اصفهان بود. آخرین نفری است که از ابوطاهر بن عبدالرحیم کاتب، حدیث روایت کرده است. ابوموسی مدینی و خلف بن احمد و سعید بن روح صالحانی و عبیدالله بن ابونصر لفتوانی و محمد بن عاصم بن زینه و زاهر بن احمد ثقفی و ادریس بن محمد عطار و محمود بن احمد مضری و عین الشمس، دختر احمد ثقفیه، و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۱۰ / ۳)، سیر النبلاء (۵۸۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۹۶ / ۴)، العبر (۴۳۸ / ۲).

صائغ اصفهانی، ابوسعد محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۸۱ -۴۹۷ ق)، حافظ، مسند و محدث. از غانم برجی و ابوعلی حداد و حمزه بن عباس علوی و جعفر بن عبدالواحد ثقفی و محمد بن عبدالواحد

دقاق و اسماعیل حافظ حدیث شنید. او همچنین در همدان از ابوجعفر محمد بن ابوعلی حافظ و همطبفه‌اش و نیز در شیراز ابومنصور عبدالرحیم بن محمد خطیب و هبه الله بن حسن و در اهواز از عبدالعزیز بن حسین حدیث استماع کرد. سمعانی و عبدالغنی مقدسی و ابونزار ربیعه یمنی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۹۳ / ۲)، سیر النبلاء (۱۳۰ -۱۲۹ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۷۳ / ۴)، العبر (۸۳ / ۳)، النجوم الزاهره (۹۲ / ۶).

صائغ، احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بخش ۱) احمـد ابن محمـد بن عبداللّه نیشابوری. مکنی به ابوحامد، محدث (ف. بخارا ۳۷۴ ه.ق.). وی در خراسان و عراق حـدیث بسیار شنید و در نیشابور حدیث می گفتند.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

صباغ اصفهانی، ابونصر محمود

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۱۲ ق)، حافظ و محدث. از عبدالرحمان بن منده و برادرش، عبدالوهاب بن منده، و ابوالفضل بزانی و ابوبکر بن ماجه و عایشه، دختر حسن و رکانیه، و در بغداد از رزق‌الله تمیمی و طراد زینبی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن‌ناصر و سلفی و ابوالفتح محمد بن علی بن عبدالسلام و مبارک بن کامل و دیگران از وی روایت کرده‌اند. شیرویه دیلمی گوید که وی در ۵۰۲ ق به همدان آمد. او حافظ و ثقه بود و بسیار خوش‌سیرت و آگاه به اسامی و انساب و برای دانشجویان بسیار سودمند. او در بغداد در سنین شصت سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۷۵– ۳۷۴ / ۱۹).

صبغی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۵۴ – ۲۵۰ ق)، محدث. او برادر شیخ‌الاسلام احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری بود. وی از یحیی بن محمد ذهلی و حسن بن علی سری و سهل بن عمار و ابراهیم بن عبدالله سعدی و محمد بن ایوب رازی حدیث شنید و مجالس املای حدیث برقرار کرد.ابوالقاسم سراج و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. وی تا پایان عمر ملازم اهل فتوت بود، در حالی که برادرش وی را از این کار نهی می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۲۲ – ۵۲۱ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۷۹)، سیر النبلاء (۴۸۹ / ۱۵).

صبغی نیشابوری، شیخ‌الاسلام ابوبکر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۲ –۲۵۸ ق)، مفتی، محدث، عالم و فقیه شافعی. پدرش، اسحاق بن ایوب، از علمای نیشابور بود. احمد از نیشابور به ری، بصره، بغداد و حجاز سفر کرد. او یحیی بن محمد ذهلی و ابوحاتم رازی را درک کرد و از فضل بن محمد شعرانی و اسمعیل بن قتیبه و یوسف بن یعقوب یا یعقوب بن یوسف قزوینی و حارث بن ابی‌اسامه و هشام بن علی سیرافی و علی بن عبدالعزیز بغوی و محمد بن ایوب بجلی و اسماعیل قاضی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید و آن گاه به جمع‌آوری و تصنیف پرداخت. صبغی در فقه و شناخت

حدیث سرآمد بود. در ۲۸۳ ق به حج رفت. او رئیس شافعیه نیشابور شد و متجاوز از پنجاه سال متصدی منصب افتاء بود و به عقل و رای ضرب‌المثل. حاکم گوید که صبغی به احدی اجازه نمی‌داد که در مجلسش غیبت کند. حمزه بن محمد زیدی و ابوعلی حافظ نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و بسیاری دیگر از او حدیث روایت کرده‌اند. از وی آثار مبسوطی، در فقه و حدیث، به جای مانده است که از آن جمله‌اند: «الطهاره»؛ «الصلاه»؛ «الزکاه»؛ «المبسوط»؛ «الاسماء و الصفات»؛ کتاب «الایمان»؛ «القدر»؛ کتاب «فضائل الخلفاء الاربعه»؛ کتاب «الرؤیه»؛ کتاب «الاحکام»؛ «الامامه».

در «الوافی بالوفیات» کتاب «الایمان» وی تحت عنوان «الایماء» و سه کتاب «الرؤیه» و «الاحکام» و «الامامه» تحت یک عنوان «الرؤیه و الاحکام و الامامه»آورده شده است. در «شذرات الذهب» و «العبر»، صاحب عنوان به نام ضبعی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۱ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۴ / ۱)، انساب سمعانی (۵۲۱ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۷۹)، سیر النبلاء (۴۸۹ -۴۸۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۱ / ۲)، العبر (۶۳ / ۲)، الکامل (۳۴۵ / ۶)، کشف الظنون (۱۲۷۵)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۶۰ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۵۳ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۳۹ / ۶)، هدیه العارفین (۶۲ / ۱).

صدر بکری نیشابوری، صدرالدین، ابوعلی حسن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۵۶ -۵۷۴ ق)، حافظ، محدث و مسند. نیای بزرگش عمروک بن محمد اهل مدینه‌ی نبوی بود و از آنجا به نیشابور آمد و در آن ساکن شد. صدرالدین در دشمق به دنیا آمد. در مکه از جدش و از ابوحفص میانشی و در دمشق از حنبل و ابن‌طبرزد و در هرات از ابی‌روح هروی و در نیشابور از مؤید طوسی و در اصفهان از ابوالفتوح محمد بن محمد بن جنید و عین الشمس ثقفیه و در مرو از ابوالمظفر ابن‌سمعانی و در بغداد از ابن‌اخضر و همچنین در موصل و اربل و حلب و مصر حدیث شنید و شنیده‌های خویش را تحت عنوان «اربعین البلدان» یا «اربعین البلدیه»، شامل چهل حدیث از چهل شهر بزرگ از چهل صحابی گردآوری کرد. دمیاطی و قطب قسطلانی و ابوالمعالی ابن‌بالسی و بدر بن توزی و ابوبکر بن یوسف حریری و تاج احمد بن مزیز و ابوعبدالله بن زراد و محمد بن محب و علاء کندی و عبدالحمید بن سلیمان مغربی و جمال علی ابن شاطبی و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند.

صدرالدین از راویان کتب ابن‌حبان و «صحیح» ابی‌عوانه «صحیح» مسلم است. از آن جایی که وی عهده‌دار امور حسبه و به تبع نزدیک به امراء بود عده‌ای او را از نظر حدیث تضعیف کرده‌اند. او در اواخر عمر فلج شد و سپس به مصر رفت و در اندک زمانی درگذشت. وی دارای تصانیف و مجموعه‌هایی است و بر «تاریخ دشمق» یا «تاریخ ابن عساکر» ذیلی نگاشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۲ / ۲)، سیر النبلاء (۳۲۸ -۳۲۶ / ۲۳)، العبر (۲۷۹ / ۳)، معجم المؤلفین (۲۸۹ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۵۲ -۲۵۱ / ۱۲).

صدر عاملی کاظمی، ابومحمد حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۴ -۱۲۷۲ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، محدث، رجالی و مورخ. در کاظمین، در خانواده‌ای که اصلش از جبل‌عامل و سکونتش در اصفهان و مهاجرتش به عراق بود، به دنیا آمد. وی برادرزاده‌ی آیت‌الله سید صدرالدین عاملی کاظمی بود. در چهارده سالگی صرف و نحو معانی و بیان و بدیع و منطق را فرا گرفت و تحصیل فقه را آغاز کرد در هیجده سالگی به نجف رفت و کلام و حکمت را از محمد تقی گلپایگانی آموخت، فقه خارج استدلالی را از شاگردان صاحب «جواهر» و اصول استدلالی را از شاگردان شیخ انصاری و علم حدیث و رجال و ریاضیات را از بزرگان وقت فراگرفت و قسمتی از علوم غریبه را نزد شیخ عبدالحسین هندی خواند.در ۱۲۹۷ ق از نجف به سامراء رفت و در حوزه‌ی درس میرزای شرازی به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. در پایان ۱۳۱۴ ق به کاظمین بازگشت و به تألیف و تدریس پرداخت. سید صدر از مشایخ اجازه در زمان خود بود و جمع کثیری از بزرگان همچون علامه سید محمد مرتضی جنفوری هندی و شیخ مهدی بن شیخ محمد علی ثقه‌الاسلام اصفهانی و آیت‌الله سید صدرالدین صدر و آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی و محدث قمی از وی دارای اجازه بودند. کتابخانه شخصی او یکی از ارزشمندترین کتابخانه‌های عراق بود. سید حسن صدر بیش از صد اثر از خود به جای گذاشت و کتاب «تأسیس الشیعه» خویش را مبتکرانه نگاشت و در این کتاب بر اساس تواریخ و سیر مورد اعتماد، ثابت و روشن نمود که علمای شیعه در تأسیس و تألیف نحو و صرف و عروض و لغت و علوم بلاغت و کلام و فقه و اصول و تفسیر و اخلاق پیشگام بوده و پیش از دیگران به تألیف و تصنیف پرداخته‌اند. مختصر این کتاب «الشیعه و فنون الاسلام» است. از دیگر آثار وی: «نهایه الدرایه»، شرح و «جیزه‌ی» شیخ بهائی، در درایه الحدیث؛ «ذکری المحسنین»؛ «نزهه اهل الحرمین»؛ «وفیات الاعلام من الشیعه الکرام»؛ رساله‌ای در «رد وهابیت»؛ «سبیل الرشاد»، در شرح «نجاه العباد»، در سلوک و بیان طریق عبودیت؛ «سبیل النجاه»، در فقه معاملات؛«تکمله امل الآمل»؛ «جامع اخبار الغیبه»؛ «تبیین الاباحه للمصلین»؛ «تحصیل الفروع الدینیه فی فقه الامامیه»؛ «حدائق الوصول الی علم الاصول»؛ «مجالس المومنین»، در وفیات ائمه معصومین (ع)؛ «مختلف الرجال»؛ «مناقب آل الرسول من طریق الجمهور»؛ «خلاصه النحو»؛ «آداب الحج واسراره»؛ «انتخاب القریب من التقریب»، گردآوری نام محدثانی که ابن‌حجر آنان را شیعه ذکر کرده است؛ «الدرر الموسویه فی شرح العقائد الجعفریه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار الحجه (۲۰۹ / ۱)، الاعلام (۲۴۰ -۲۳۹ / ۲)، اعیان الشیعه (۳۳۰ -۳۲۵ / ۵)، تأسیس الشیعه (مقدمه ۳۵ -۱)، الذریعه (۱۱۴ / ۲۴، ۳۲۰ / ۲۲، ۱۳۷ / ۳، ۳۵۹ / ۲، ۱۶ / ۱)، ریحانه (۴۲۵ -۴۲۴ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۴۹ -۴۴۵ / ۱۴)، علماء معاصرین (۱۷۵ -۱۷۰)، لغت‌نامه (ذیل/ صدر)، معجم المؤلفین (۳۰۰ -۲۹۹ / ۳)، مکارم الآثار (۲۰۱۹ -۲۰۱۵ / ۶).

صدرالشریعه بخاری، جمال الدین عبیدالله

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۷ ق)، فقیه حنفی، محدث اصولی مفسر حکیم طبیعیدان، نحوی، لغوی و ادیب. مشهور به صدرالشریعه اصغر یا صدرالشریعه ثانی. در خانواده‌ای دانشور به دنیا آمد. علوم متداول و مجد و بزرگی را از جدش تاج الشریعه و او نیز از پدر خود صدرالشریعه‌ی اول فرا گرفت. او در حکمت و طبیعیات و اصول فقه و علوم دینی از علمای عصر خویش به حساب می‌آمد. در بخارا درگذشت. وی آثار نفیس جدش، تاج‌الشریعه، را تنقیح کرد. ازآثار اوست: «تعدیل العلوم»؛ «تنقیح الاصول»، در اصول فقه، و

شرح آن «التوضیح فی حل غوامض التنقیح»؛ «شرح الوقایه»، شرح کتاب جد خود «وقایه الراویه فی مسائل الهدایه»، در فقه حنفی؛ مختصر «الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»؛ «الوشاح»، در علم معانی و بیان؛ شرح «فصول الخمسین»، در نخو.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵۴ / ۴)، ریحانه (۴۳۴ -۴۳۳ / ۳)، کشف الظنون (۲۰۲۱ ،۱۲۷۰، ۲۰۱۱، ۱۰۴۷، ۴۹۶، ۴۱۹)، الکنی و الالقاب (۴۱۵ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ عبیدالله)، معجم المؤلفین (۲۴۶ / ۶)، هدیه العارفین (۶۵۰ -۶۴۹ / ۱).

صدرایی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محقق، نویسنده.

تولد: ۱۲۸۱، تبریز.

درگذشت: ۱۳۶۲، تبریز.

ابوالقاسم صدرایی در مدرسه‌های اتحادیه نوبر، فیوضات تمدن و محمدیه تحصیل نمود. در سال ۱۳۰۰ وارد خدمت وزارت فرهنگ شد و در کلاس‌های متوسطه تبریز به اشتغال داشت. تا سال ۱۳۱۶ در دارالمعلمین تبریز و دبیرستان فردوسی و دارالمعلمات تبریز و سپس به دبیری دانشسرای ایران دخت و شاهدخت انجام وظیفه نمود. در سال ۱۳۲۵، به ریاست دانشسرای دختران تبریز منتقل و سه سال بعد به ریاست دایره‌ی تبلیغات و انطباعات اداره‌ی فرهنگ تبریز انتقال یافت و ضمنا در دانشسرای پسران و دبیرستان فردوسی نیز معلم بود. وی مدت پانزده سال سردبیری و مدیریت و کفالت روزنامه‌ی «تبریز» را به عهده داشت و همچنین در این بین سردبیری روزنامه‌ی «آریا» و سردبیری و مدیریت روزنامه‌ی صدای آذربایجان را دارا بود. طبع شعری هم داشت و اشعاری هم می‌سرود. از آثار وی است املاء فارسی نو (تبریز، ۱۳۱۵)؛ انگشتر الماس (دو جلد)؛ تاریخ ایران (تبریز، ۱۳۴۷ ق.)؛ تاریخ فرهنگ آذربایجان (دو جلد تبریز، ۱۳۳۴ -۱۳۳۲)؛ ترش و شیرین (تبریز، ۱۳۱۹)؛ تفریحات علمی (دو جلد)؛ جغرافیا (دوره‌ی اول، ۱۳۴۳)؛ دختران سپهر (چهار جلد تبریز)؛ دستور نگارش؛ املاء (تبریز، ۱۳۱۹)؛ دستور نویسندگی (تبریز، برای کلاس پنجم و ششم، ۱۳۳۳)؛ شهر کامرانی (تبریز)؛ نوای دل (مجموعه‌ی شعر، تبریز، ۱۳۲۳)؛ نوشتن (مجموعه بیست داستان ادبی، با مشارکت مهدی روشن ضمیر، عبدالعلی کارنگ، تبریز ۱۳۳۶).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صدقهٔ

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کنیه او ابوسهل است شیخ نجاشی در رجال و علامه در خلاصه وی را به قدمت سماع حدیث وصف کرده‌اند و علامه گوید که او از ثقات اخیار و نیکو حال و درست حدیث بوده است وفاتش در سال ۳۰۱ بوده است.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

صرام نیشابوری، ابوالفضل محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۹ ق)، محدث، مسند و زاهد. پدرش از بزرگان شهر بود. از ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید و «مسند» ابی‌عوانه را از ابونعیم اسفراینی استماع کرد. وجیه شحامی و اسماعیل بن ابوصالح موذدن و محمد بن جامع صواف و عبدالله بن محمد فراوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او بر عبادت و تلاوت استمرار داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۷ / ۱)، سیر النبلاء (۴۸۴ -۴۸۳ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۶۳ / ۳)، العبر (۳۴۱ / ۲).

صرام هروی، ابوالفضل احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۹ ق)، حافظ، محدث و فقیه. معروف به ابن ابی‌عمران. وی شیخ‌الحرم و مجاور مکه بود. از کسانی همچون خیثمه بن سلیمان اطرابلسی و محمد بن احمد محبوبی مروزی و احمد بن بندار و دعجل سجزی و ابوالقاسم طبرانی و دیگران حدیث شنید. او حدیث بسیاری در مکه روایت کرد. ابویعقوب قراب و ابونعیم اصفهانی و علی بن محمد حنائی و ابوعلی اهوازی و ابوالفضل بن بندار رازی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از مردم مغرب زمین که بدنبال حدیث بودند از او اخذ حدیث کرده‌اند. وی با محمد بن داوود دقی مصاحبت داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۱۲ -۱۱۱ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۵۳ / ۳)، العبر (۱۹۵ -۱۹۴ / ۲).

صعلوکی نیشابوری، ابوطیب احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۷ ق)، حافظ، محدث، فقیه و لغوی. پدرانش حنفی و خود شافعی و مذهب بود و از بزرگان آنها. از یحیی بن محمد ذهلی و علی بن حسن دارابجردی و محمد بن عبدالوهاب فراء و محمد بن ایوب رازی و عبدالله بن احمد بن حنبل و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او در نیشابور به تدریس فقه و حدیث مشغول بود. برادرزاده‌اش،ابوسهل صعلوکی، و ابوعبدالله اخرم از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که از وی حدیثی شنیدم. او رد فقه و لغت از پیشگامان بود و در حدیث صاحب تصنیف.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام بوفیات اعلام (۲۳۱ / ۱)، انساب سمعانی (۵۴۱ -۵۴۰/ ۳)، سیر النبلاء (۳۹۱ / ۱۵)، معجم المؤلفین (۱۰۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۹۶ / ۷).

صعلوکی نیشابوری، ابوطیب سهل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۴ / ۳۸۷ ق)، محدث، فقیه، متکلم و ادیب شافعی. مفتی نیشابور بود و پدرش نیز قبل از او این سـمت را داشت. علم و فضل و دیانت او را سـتوده‌اند و گفته‌اند که مرجع فقهای نیشابور بود. فقه را از پدرش، ابوسهل محمد بن سلیمان،و حدیث را از ابوالعباس اصـم و ابـوعلی رفـاء آمـوخت. سـپس مجلس درس آراسـت. در مجلس او افزون بر پانصـد دوات برای نگـارش بیانـات او فراهم می‌کردنـد. حـاکم نیشابوری و ابوبکر بیهقی و ابونصـر محمـد شادیاخی از وی روایت کرده‌انـد. از آثارش: «الفوائـد» که گردآوری مسموعات اوست؛ «المذهب فی ذکر شیوخ المذهب»، که همان طبقات شافعیه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۰ / ۳)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۷۳ / ۱)، انساب سمعانی (۵۴۰ / ۳)،روضات الجنات (۹۴ / ۴)، ریحانه (۴۴۵ / ۳)، سیر النبلاء (۲۰۹ -۲۰۷ / ۱۷، شذرات الذهب (۱۷۳ -۱۷۲ / ۳)، طبقات الصوفیه هروی (۵۸۵)، العبر (۲۰۸ / ۲)، کشف الظنون (۱۶۴۵)، الکنی و الالقاب (۴۱۷ -۴۱۶ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ سهل)، معجم المؤلفین (۲۸۴ / ۴)، نفخات الانس (۳۱۸)، الوافی بالوفیات (۱۳ -۱۲ / ۱۶)، وفیات الاعیان (۴۳۶ -۴۳۵ / ۲)، هدیه العارفین (۴۱۲ / ۱).

صغانی، رضی‌الدین، ابوالفضائل حسن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۵۰ -۵۷۷ ق)، فقیه حنفی، محدث، نحوی و لغوی. اصل وی از صغان یا چغان مرو از ولایات ماوراءالنهر است که در لاهور به دنیا آمـد و در غزنه نشوونمـا یـافت.به بغـداد رفت و سـفری به یمن نمود و سـرانجام تـا پایان عمر در بغـداد مانـدگار شـد. او در مکه از ابوالفتوح نصـر بن صـحری و در یمن از قاضـی خلف حسن‌آبادی و در بغـداد از سـعید بن محمـد بن رزاز حدیث شـنید. او در زبان عربی سرآمد همعصران خود بود، و از مشاهیر فقها و محدثین به شمار می‌رفت. در اکثر علوم ریاست علمی داشت. حوزه‌ی درس او مرجع اسـتفاده‌ی افاضل زمان بود. صـغانی از مشایخ اجازه‌ی روایتی سید احمد بن طاووس و فرزندش سید عبدالکریم بن طاووس و علامـه‌ی حلی است. از آثـار وی: «مجمع البحرین»، در لغت، در چنـدین مجلـد؛ «العباب»، معجمی در لغت که برای ابن‌علقمی، وزیر مستعصم نگـارش کرده است؛ «الشوارد»، درلغت؛ «الاضـداد»؛ «مشـارق الانـوار»، در حـدیث، که برای مستنصـر عباسـی تألیف کرده است، شرح «صحیح» بخاری بطور مختصر؛ «التکمله علی الصحاح» یا تکمله الصحاح»؛ «در السحابه فی مواضع وفیات الصحابه»؛ «بیان الاحادیث الموضوعه» یا «الدررالملتقطه فی بیان الاحادیث الموضوعه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۲ / ۲)، ایضاح المکنون (۴۳۳ / ۲)، روضات الجنات (۹۱ -۸۹ / ۳)، ریحانه (۴۰۹ -۴۰۷ / ۳)، سیر النبلاء

(۲۸۴ -۲۸۲ / ۲۳)، شذرات الذهب (۲۵۰ / ۵)، العبر (۲۶۵ / ۳)، کشف الظنون (۱۹۸۰ ،۱۸۳۲ ،۱۸۰۸ ،۱۷۷۶ ،۱۷۰۵ ،۱۶۸۸ ،۱۵۹۹ ، ۱۴۶۱ ،۱۴۳۸ ،۱۴۲۴ ،۱۳۹۴ ،۱۳۹۲ ، ۱۲۵۰ ، ۱۱۲۱ ، ۱۰۷۲، ۱۰۸۷ ۱۰۶۷ ، ۱۰۶۵ ، ۷۳۱ ، ۵۵۳ ، ۳۹۵ ، ۲۵۱ ، ۱۱۶ ، ۸۷)، الکنی و الالقاب (۳۱۸ -۴۱۷ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن)، معجم الادباء (۱۹۱ -۱۸۹ / ۹)، معجم المؤلفین (۲۷۹ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۷ -۲۶ / ۷)، الوافی بالوفیات (۲۴۳ -۲۴۰ / ۱۲).

صفار اصفهانی خراسانی، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۹ ق)، محدث و زاهد. معروف به محدث خراسان و صفار زاهد. در اصفهان از احمد بن عصام و اسید بن عاصم و احمد بن مهدی و عبید غزال و در فارس از احمد بن مهران بن خالد و در بغداد از محمد بن فرج ازرق و احمد بن عبیدالله نرسی و ابن ابی‌اسامه در مکه از علی بن عبدالعزیز حدیث شنید. او از ابوبکر بن ابی‌دنیا تصانیفی را استماع کرد و شنیده‌ها را جمع و در «زهریات» تصنیف کرد. بعد از ۳۰۰ ق به نیشابور رفت و در آنجا «مسند کبیر» را از عبدالله بن احمد بن حنبل شنید و از اسماعیل قاضی تصانیفش را نوشت. آن‌گاه مصاحب زهاد و عباد شد و تصنیفی در «زهد» نگاشت. پس به سوی حسن بن سفیان رفت و «مسند» و همچنین کتب ابوبکر بن ابی‌شیبه را از وی فرا گرفت. ابوعلی حافظ نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابوالحسین حجاجی و ابن‌منده و ابوسعید صیرفی و محمد بن ابراهیم جرجانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری وی را محدث عصر و متسجاب الدعوه توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۴۶ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۸۳)، سیر النبلاء (۴۳۸ -۴۳۷ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۴۹ / ۲)، العبر (۵۷ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۴۷ / ۳)، الوافی بالوفیات (۳۱۶ / ۳).

صفار اصفهانی، ابوسعد عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۶ ق)، محدث. وی برادر فقیه بزرگ ابوسهل صفار است. از احمد بن بندار شعار و ابوالقاسم طبرانی حدیث روایت کرده است. گروهی از شیوخ سلفی از جمله محمد بن حسن علوی رسی و ابوعلی حداد از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۸۶ -۵۸۵ / ۱۷).

صفار خشاب نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۶ -۳۸۱ ق)، محدث. از ابومحمد مخلدی و ابوالحسین خفاف و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابن محمش و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبدالغافر در «سیاق تاریخ نیشابور» گوید که صفار از خواص ابوعبدالرحمان سلمی، و محدثی پراستفاده و صاحب تصانیف و جمع‌کننده و بندار کتب حدیث نیشابور بود. آخرین کسی که از وی حدیث روایت کرده است زاهر شحامی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۰۳ / ۱)، انساب سمعانی (۳۶۶ / ۲)، سیر النبلاء (۱۵۲ -۱۵۰ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۰۱ / ۳)، العبر (۳۰۷ / ۲)، الوافی بالوفیات (۱۳۶ / ۴).

صفار قمی، ابوجعفر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۰ ق)، فقیه، محدث و عالم امامی. وی از بزرگان علماء و ثقات محدثین امامیه قم و از مشایخ روایت صدوق، ابن‌بابویه قمی، بود. حضور حضرت امام حسن عسکری (ع) را درک کرده و از آن حضرت روایت نموده است. گفته‌اند که او بسیار جلیل‌القدر و دارای کمترین لغزش در نقل روایات بوده است. راوی جمیع کتب و روایات او شاگردش، محمد بن حسن بن ولید، است. وی در قم درگذشت. از آثارش: «الاشربه»؛ «الایمان والنذور و الکفارات»؛ «بصائر الدرجات»؛ «الجنائز»؛ «الحدود»؛ «الصلوه»؛ «الوضوء»؛ «فضل القرآن»؛ «الجهاد»؛ «المثالب»؛ «الملاحم»؛ کتاب «المومن»؛ کتاب «الرد علی الغلاه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۳۴۱، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۲۸، ۳۰۹، ۲۸۷، ۲۶۸، ۱۹۹/ ۲ ،۱۸۵ / ۱) الذریعه (۱۴۹ / ۵ ،۱۲۴ / ۳ ،۵۱۶ / ۲)، رجال الطوسی (۴۳۶)، رجال النجاشی (۲۵۳ -۲۵۲ / ۲)، ریحانه (۴۵۳ / ۳)، الفهرست للطوسی (۲۸۹ -۲۸۸)، الکنی و الالقاب (۴۱۸ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۰۸ / ۹)، هدیه العارفین (۲۴ / ۲).

صفار مروزی، ابوالخیر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۱ ق)، مسند و محدث. معروف به ابوالخیر صفار. وی راوی «صحیح» بخاری در عصر خود بود. ابوبکر محمد بن منصور سمعانی و پدرش و ابوبکر محمد بن اسماعیل مروزی و ابوجعفر محمد بن ابوعلی همدانی و ابوالفتح محمد بن عبدالرحمان کشمیهنی مروزی خطیب و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعد سمعانی او را صالح توصیف کرده است و گوید که «صحیح» و مقداری از «جامع» ابوعیسی ترمذی را حدیث کرد و عمری طولانی- متجاوز از نود سال- یافت و شیخ زمان خویش گشت. در «شذرات الذهب» نام صاحب عنوان صغار مرندی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۲ / ۱)، سیر النبلاء (۳۸۴ -۳۸۲ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۴۱ / ۳)، العبر (۳۳۰ / ۲)، لسان المیزان (۵۷۱ - ۵۷۰ / ۶)، الوافی بالوفیات (۸۷/ ۵).

صفار نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۸ ق)، محدث و فقیه شافعی. وی مفتی نیشابور بود. از ابونعیم اسفراینی مهارجانی و ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. به گفته ابوسعد سمعانی، نزد ابومحمد جوینی فقه آموخت و چون جوینی به حج رفت در حلقه درس جانشین او گشت. ابوعاصم عبادی دقت‌نظر صفار را در فتوا ستوده است. زاهر شحامی و وجیه شحامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۳۸ -۴۳۷ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۳۱ / ۳)، العبر (۳۲۵ / ۲)، الکامل (۱۲۳ / ۸).

صفار نیشابوری، مجدالدین، ابوسعد عبدالله

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۰۰ -۵۰۸ ق)، اصولی، فقیه و محدث شافعی. از جد مادریش، ابونصر ابن قشیری، و پدرش، علامه عمر بن احمد، و عمه‌اش، عائشه، و جده‌اش، دردانه خواهر عبدالغافر، و هبه‌الله سیدی و سهل بن ابراهیم مسجدی حدیث شنید. وی «صحیح» مسلم را از فراوی و «سنن» دارقطنی را از فضل بن حمد ابیوردی و «سنن کبیر» را از زاهر بن طاهر و «سنن» ابی‌داوود را از عبدالغافر و «سنن» و «الآثار» را از عبدالجبار خواری استماع کرد. پسرش، قاسم بن ابی‌سعد صفار، و بدل تبریزی و نجم‌الدین خیوقی و ابورشید غزال و اسماعیل بن ظفر و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. عبدالرحمان بن ابی‌عمر و ابن‌بخاری از وی اجازه‌ی روایت داشتند. او را از پیشگامان فقه و حدیث و عالم به اصول به شمار آورده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۴۰۴ / ۲)، سیر النبلاء (۴۰۴ -۴۰۳ / ۲۱)، العبر (۱۲۹ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۶۶ / ۶).

صفاری بخاری، قوام‌الدین، ابومحامد حماد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۷۶ ق)، محدث حنفی. از پدرش و اسماعیل بن بیهقی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد بیلقی و ابراهیم بن سالار خوارزمی و عبیدالله بن ابراهیم محبوبی و حسین بن عمر ترمذی اذیب و برهان الاسلام عمر بن مازه و تاج الاسلام محمد بن طاهر خدابادی از

وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۹۲ -۹۱ / ۲۱).

صفایی ملایری، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۶ / ۱۲۹۲ ش)، مورخ، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر. وی در ملایر به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود و دوره‌ی متوسطه را در مدرسه‌ی آمریکایی همدان به پایان رسانید. وی پس از اتمام دوره‌ی دبیرستان به فراگرفتن علوم مقدماتی عرب همت گماشت و رموز فن شعر را از آزاد همدانی و وحید دستگردی در تهران آموخت و از آن پس به استخدام وزارت فرهنگ درآمد. وی در ۱۳۱۵ ش در اهواز با روزنامه «خوزستان» همکاری داشت. سپس به تهران آمد و به نشر هتفه نامه‌ی «عسس» پرداخت. از آثارش: «اسناد سیاسی دوران قاجار»؛ «اسناد مشروطه»؛ «اسناد نویافته»؛ «برگ‌های تاریخ»؛ «دادگری و دادرسی در ایران»؛ «رهبران مشروطه»؛ «نکته‌های برگزیده تاریخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۴۱۷ -۴۱۶ / ۲)، الذریعه (۶۱۲ / ۹)، سخنوران نامی معاصر (۲۳۲ -۲۳۱۶ / ۴)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۴۳، ۱۸۰۱ -۱۷۹۷ / ۲)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۹ -۲۲۸)، مؤلفین کتب چاپی (۷۱ -۶۹ / ۱).

صکوکی نسفی، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۴ ق)، حافظ و محدث. از محدث بن نصر مروزی و صالح بن محمد جزره و محمد بن ابراهیم بوشنجی و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» گوید: وی حافظ و مؤلف ابواب بود و به حدیث همشهریانش آگاه: دیگران نیز او را صاحب تصانیف دانسته‌اند. سیوطی وی را تحت عنوان صعلوکی آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۲۳ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۷۷).

صندوقی نیشابوری، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۸۰ -۲۹۶ ق)، محدث. پدرش از عدول نیشابور بود. ابوالعباس از محمد بن شادل و ابن‌خزیمه و محمد بن مسیب و ابوالعباس محمد بن اسحاق سراج ثقفی حدیث شنید و به گفته حاکم، در روایت، از بیش از ده نفر از مشایخ متفرد است. حاکم و ابوسعد کنجرودی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۵۵ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۵۲)، سیر النبلاء (۳۹۵ / ۱۶)، شذرات الذهب (۹۶ / ۳)، العبر (۱۵۶ / ۲).

صوفی شیرازی، ابومزاحم احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۵ ق)، محدث و صوفی. وی معاصر هارون الرشید و تا روزگار متوکل عباسی در قید حیات بود. با جنید بغدادی و شبلی مجادله و مناقره داشت و عقاید آنها را نمی‌پسندید. وی مدتی در شیراز از کتاب دیوان بود. و در روزگار خود مشهور به حکیم بود. روزبهان او را از شیوخ شطّاح دانسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۱۱۸)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۷۵، ۱۷۴ /۱)، شرح شطحیات (۴۳)، نامه‌یدانشوران (۳۹۲ -۳۹۱ /۴)، نفحات الانس (۵۸)، الوافی بالوفیات (۱۸۸ /۸).

صوفی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۲ ق)، حافظ، محدث، صوفی و زاهد. معروف به ابن‌داوود و زاهد نیشابوری. یکی از پیشگامان حدیث و تصوف در قرن چهارم هجری بود. به دنبال حدیث به شهرهای هرات و مرو و ری و گرگان و عراق و حجاز و مصر و شام و جزیره سفر کرد.قبل از ۳۰۰ ق به بغداد رفت در آنجا اقامت گزید. او در نیشابور از محمد بن عمرو قشمرد و ابوعبدالله بوشنجی و در بصره از ابوخلیفه‌ی جمحی و در بغداد از جعفر فریابی و در ری از محمد بن ایوب بجلی و در هرات از حسین بن ادریس و در گرگان از ابن مجاشع و در اهواز از عبدان و در نساء از حسن بن سفیان و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در موصل از ابویعلی و در مصر از ابوعبدالرحمان نسایی و در شام از فضل انطاکی و در مکه از مفضل جندی حدیث شنید. وی شنیده‌های خو را گردآوری نمود و مجلس املاء برپا ساخت. ابوبکر بن ابی‌داوود و ابن‌صاعد، که از مشایخش نیز بودند، و ابن عقده و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابن‌منده و ابن‌جمیع و دیگران از وی حدیث شنیدند. او را محدثی فاضل و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. در آخر عمر به نیشابور بازگشت و در آنجا از دنیا رفت. وی اخبار صوفیه را نیز جمع‌آوری نمود. از آثارش کتاب «الابواب» و کتاب «الشیوخ» و کتاب «الزهدیات» می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵۵ / ۶)، تاریخ بغداد (۲۶۶ -۲۶۵ / ۵)، سیر النبلاء (۴۲۰ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۹)، العبر (۶۵ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۹۶ / ۹)، النجوم ا لزاهره (۳۵۴ / ۳)، الوافی بالوفیات (۶۳ / ۳).

صیدلانی اصفهانی، ابوالمطهر قاسم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۶۷ -۴۷۰ ق)، عالم، محدث و مسند. وی مسند اصفهان بود. از رزق‌الله تمیمی و رییس ابوعبدالله قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن منصور کرجی و سلیمان بن ابراهیم حافظ و جد مادریش، محمد بن علی بن عبدالرزاق، و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن محمد جنزی اصفهانی «مسند» شافعی را از وی استماع کرد. حافظ عبدالقادر رهاوی و ابونزار ربیعه بن حسن یمنی و محمد بن مسعود مدینی و محمد بن ابوسعید بن طاهر، و از قدما، ابوسعد سمعانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ موفق‌الدین مقدسی و کریمه و عجیبه باقداریه از وی، با اجازه روایت، حدیث نقل کرده‌اند. سمعانی گوید: ملیح الخط و در طلب حدیث سیری‌ناپذیر و در اجتماع شاخص بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۸۳ / ۲)، سیر النبلاء (۵۲۹ -۵۲۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۲۳ / ۴)، العبر (۵۱ / ۳)، النجوم الزاهره (۶۱ / ۶).

صیدلانی اصفهانی، شیخ ابوالقاسم عبدالواحد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۰۵ -۵۱۴ ق)، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و جعفر بن عبدالواحد ثقفی و فاطمه جوزدانیه و اسماعیل اخشید و ابن‌ابی‌ذر صالحانی حدیث شنید و نیز در محضر عبدالواحد دشنج حدیث استماع کرد. دو حافظ: شیخ ضیاء و ابن‌خلیل، و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیخ شمس‌الدین عبدالرحمان و کمال عبدالرحیم و احمد بن ابی‌لخیر و احمد بن شیبان و فخرالدین ابن البخاری از او اجازه‌ی روایت داشتند. وی در اصفهان درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۳۶ -۴۳۵ / ۲۱)، شذرات الذهب (۱۷ -۱۶ / ۵)، العبر (۱۳۹ / ۳).

صیرفی اصفهانی سمسار، ابوالفرج سعید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۳۲ -۴۴۰ ق)، عالم و محدث. چون شغلش واسطگی و دلالی در آب و زمین بود به سمسار عقار معروف شد. او خواهرزاده

محمد بن احمد خلال محدث است. از احمد بن محمد بن نعمان صائغ «مسند» عدنی و از عبدالواحد بن احمد معلم «مسند» احمد بن منیع و از سبط بحرویه «مسند» ابی‌یعلی را استماع کرد. او از ابن‌نعمان و منصور بن حسین تانی و احمد بن فضل باطرقانی و ابونصر ابراهیم بن محمد کسائی و احمد بن محمد بن هاموشه و ابومسلم محمد بن علی بن مهربزد و سعید عیار و بنی‌منده و دیگران حدیث شنید. سلفی و ابن‌عساکر و ابوموسی و سمعانی و محمود بن احمد ثقفی و محفوظ بن احمد ثقفی و ابوالمجد زاهر بن احمد و عائشه بنت معمر و عین‌الشمس بنت سلیم و زلیخا بنت ابوحفص غضائری و دیگران از وی حدیث شنیدند. سمعانی از و به عنوان شیخی صالح و سیری‌ناپذیر در اخذ روایت یاد کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۴ / ۱)، سر النبلاء (۶۲۳ - ۶۲۲ / ۱۹)، شذرات الذهب (۹۹ / ۴)، العبر (۴۴۲ / ۲).

صیرفی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۱ ق)، محدث. معروف به ابن ابی‌عمرو نیشابوری. از پدرش و ابوعبدالله محمد بن یعقوب شیبانی و یحیی بن منصور قاضی و ابوحامد احمد بن محمد بن شعیب و دیگران حدیث شنید، اما عمده استفاده‌ی وی از پدرش ابوعمرو بود. ابوعمرو تا فرزندش محمد در محضر حاضر نمی‌شد حدیث نمی‌گفت و اگر قسمتی را در غیبت او بیان کرده بود اعاده می‌کرد. ابوبکر بیهقی و خطیب و ابوصالح موذن و ابواسماعیل عبدالله بن محمد هروی و طاهر بن محمد شحامی و ابوالقاسم بن منده و قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن علان کرجی و احمد بن سهل سراج و ابن‌شیرویه و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۸۴ / ۱) سیر النبلاء (۳۵۰ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۲۰/ ۳)، العبر (۲۴۵ / ۲).

صیرفی نیشابوری، شیخ الرئیس، ابوبکر یعقوب

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۶ ق)، مسند و محدث. از ابومحمد مخلدی و ابوحسین خفاف و ابونعیم احمد بن محمد بن ابراهیم ازهری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. محمد بن فضل فراوی و زاهر بن طاهر و برادرش، وجیه بن طاهر شحامی، و اسماعیل بن ابی‌صالح موذن و هبه الحرمان ابن قشیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۰۹ / ۱)، سیر النبلاء (۲۴۶ -۲۴۵ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۲۵ / ۳)، العبر (۳۲۱ / ۲).

صیمری، ابوعبدالله حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۳۶ –۳۵۱ ق)، محدث، قاضی و فقیه حنفی. اصلش از صیمر خوزستان و شیخ حنفیه در بغداد بود. مدتی قضاوت مدائن و در پایان قضاوت کرخ را بر عهده داشت. از ابن‌شاهین و هلال بن محمد و ابوبکر مفید جرجرائی و ابوالفضل زهری و ابوبکر بن شاذان و ابوحفص کتانی و ابوعبیدالله مرزبانی و عیسی بن علی بن عیسی وزیر حدیث روایت کرده است. خطیب بغدادی و عبدالعزیز کتانی و قاضی ابوعبدالله دامغانی و بسیاری دیگر از وی رویات کرده‌اند. صیمری در بغداد درگذشت و در منزلش در درب زرادین به خاک سپرده شد. از آثارش: «اخبار ابی‌حنیفه و اصحابه»،که کتابی حجیم است؛ شرح «مختصر الطحاوی»، در فروع حنفیه، در چندین مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۷ / ۲)، انساب سمعانی (۵۷۶ / ۳)، تاریخ بغداد (۷ –۷۸ / ۸)، سیر النبلاء (۶۱۶ –۶۱۵ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۶ / ۳)، العبر (۲۷۲ / ۲)، الکامل (۴۱/ ۸)، کشف الظنون (۱۸۳۷، ۱۶۱۸)، معجم البلدان (۴۹۹ / ۳)، معجم المؤلفین (۳۵ / ۴)، النجوم الزاهره (۴۰ / ۵)، هدیه العارفین (۳۰۹ / ۱).

صیمری، نصیرالدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۳۳ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه و زاهد. اخلاقی پسندیده داشت و بسیار اهل عبادت بود و بر مستحبات مواظبت می‌نمود بطوری که او را مستجاب الدعوه می‌دانستند. نزد پدرش فقه آموخت و از محقق کرکی با اجازه حدیث روایت می‌کرد. شیخ یونس مفتی اصفهان و شیخ یحی بن حسین از شاگردان وی می‌باشند. در سنی متجاوز از هشتاد در قریه سلماباد درگذشت و ر همان جا دفن شد. از آثارش: «الایقاظات فی العقود و الایقاعات »؛ «محاسن الکلمات فی معرفه النیات»؛ «المنسک الکبیر» یا «النسک الکبیر» یا «مناسک کبیر» یا «مناسک الحج» که شامل فواید بسیاری است؛ «الاسئله الصیمریه»، مسائلی که برای محقق کرکی فرستاده و جواب گرفته است؛ «جواز الحکومه الشرعیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷۵ –۱۷۴ / ۶)، ایضاح المکنون (۴۴۰، ۱۴۱ / ۲)، الذریعه (۱۲۸ –۱۲۷/ ۲۰ ،۲۴۳، ۲۰۴ / ۵ ،۵۰۸، ۸۹ / ۲)، روضات الجنات (۱۶۱ / ۷)، ریاض العلماء (۱۸۰ –۱۷۸ / ۲)، ریحانه (۴۸۳ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶ / ۱۰)، فوائد الرضویه (۱۶۱)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین)، معجم المؤلفین (۶۳ / ۴).

ضحاک شیبانی، ابوبکر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۸۷ –۲۰۶ ق)، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. معروف به ابن ابی‌عاصم. ظاهری مذهب بود و قیاس به کار نمی‌برد. وی از مشاهیر

محدثین بود که به دنبال حدیث در کوفه و بصره و بغداد و دمشق و مصر حجاز از محدثین بسیاری چون جد مادری‌اش، موسی بن اسماعیل، و ابوولید طیالسی و ابوعمر حوضی و شیبان بن فرخ و ابراهیم بن محمد شافعی و دیگران حدیث شنید. دخترش امضحاک عاتکه و قاضی ابواحمد عسال و عبدالرحمان بن محمد بن سیاه و احمد بن محمد بن عاصم و احمد بن بندار و ابوعبدالله محمد کسائی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن ابی‌عاصم پس از وفات صالح بن احمد بن حنبل به مدت شانزده سال، از ۲۸۲ –۲۶۹ ق، در اصفهان قضاوت می‌کرد. حدود سیصد تصنیف او، در فتنه‌ی صاحب الزنج، در بصره به یغما رفت و او از حفظ، پنجاه هزار حدیث را بازنوشت. آثار به جا مانده از او: «الدیات»، که در قاهره چاپ شده؛ «المسند الکبیر»، شامل پنجاه هزار حدیث؛ «الآحاد و المثانی»، شامل بیست هزار حدیث؛ «السنه»؛ «الاوائل».[۱]

(ع. بخش ۱) ابوبکر احمد بن محمد بن عمر شیبانی (ف. ۲۸۷ ه.ق.). وی ۱۶ سال منصب قضای اصفهان داشت و کتب او در فتنه زنج به بصره از میان رفت، ولی مقدار ۵۰۰۰۰ حدیث از حافظه خود نوشت. ضحاک مذهب ظاهری داشت و قیاس را منکر بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۸۲ –۱۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۸۶ / ۳)، تذکره القبوره (۳۹۲ –۳۹۱)، الجرح و التعدیل (ج ۱ ق ۶۷ / ۱)، ریحانه (۷ / ۴)، سیر النبلاء (۴۳۹ –۴۳۰/ ۱۳)، شذرات الذهب (۱۹۶ –۱۹۵ / ۲)، العبر (۴۱۴ –۴۱۳ / ۱)، الکنی و الالقاب (۴۳۵ / ۲)،لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۳۶ / ۲)، النجوم الزاهره (۱۳۷ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۷۰ –۲۶۹ / ۷).

طالقانی، ابوالخیر، احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۹۰ –۵۱۲ ق)، قاری، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در قزوین متولد شد. در هفت سالگی قرآن را حفظ کرد. از ملکداد عمرکی و محمد بن یحیی نیشابوری و ابوعبداللّٰه فراوی و عبدالغافر فارسی و عبدالجبار خواری و زاهر شحامی و ابن‌قشیری و ابن‌بطی در قزوین و نیشابور و بغداد فقه و حدیث آموخت. مدتی ساکن بغداد بود و در نظامیه و جامع قصر تدریس می‌کرد. موفق‌الدین عبداللطیف و ابن‌القرشی و رافعی از شاگردان وی بودند. با ابن‌جوزی واعظ مشهور، به نوبت، هر کدام یک روز، مجلس وعظ منعقد می‌نمودند. خلیفه وقت در مجلس موعظه حاضر و پس پرده می‌نشست و جمع زیادی از مردم در مجلسش ازدحام می‌کردند. روز عاشورایی بر منبر بود، مردم از وی خواستند که بر یزید لعن کند و او امتناع ورزید، لذا مطرود آنان گشت و به قزوین بازگشت و در همان جا درگذشت. وی تصنیفات مختصر و مفصل بسیاری در تفسیر و حدیث و فقه دارد. از آثار وی: «التبیان فی مسائل القران»، ردی بر حلولیه و جهمیه؛ «خصائص السواک»، که در «معجم المؤلفین» «خصائص السوال» آمده است؛ «حظائر القدس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۳/۱)، ریحانه (۹۳/۷)، سیر النبلاء (۱۹۳ –۱۹۰ /۲۱)، کشف الظنون (۳۴۱،۷۰۵)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۴۸ –۴۶ /۱۹)، معجم المؤلفین (۱۶۸ –۱۶۷ /۱)، نامه‌ی دانشوران (۳۰۳ –۲۸۷ /۸)، هدیه العارفین (۸۸/۱).

طالقانی، نظر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۶ –۱۲۴۰ ق)، فقیه اصولی، متکلم، حکیم، حافظ، محدث و واعظ. او از شاگردان صاحب «جواهر» و شیخ انصاری بود. پس از تکمیل مبانی علمی در نجف به تهران آمد و در مدرسه‌ی مروی مقیم گشت و به تدریس و تألیف پرداخت و به مواعظ منبری اشتغال ورزید. او در کلام و فروع و اصول ماهر و در معقول و منقول صاحب نظر بود. در مشهد رضوی درگذشت و در جوار امام رضا (ع) دفن شد. از وی آثار سودمندی به عربی و فارسی باقی است که از آن جمله: «کاشف الاسرار»؛ حاشیه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «مناط الاحکام»، مشتمل بر دو فن: فنی در فروع و ظواهر و فنی در بواطن و سرائر؛ رساله در «حجیت خبر واحد»؛ رساله در «اشتراط الحس فی قبول الشهاده»؛ «اجتماع الامر و النهی»؛ «طراز المصائب»، در مقتل؛ رساله‌ای در «فنا».[۱]

ملا نظرعلی طالقانی عالمی فاضل و فقیهی کامل و حکیمی متکلم و اصولی متبحر و محققی مدقق و عابدی زاهد و واعظی ناصح و حافظ قرآن. مقیم تهران در عصر ناصرالدین شاه قاجار و مدرس مدرسه مروی و مایه فخر اسلامیان و حاوی فروع و اصول و جامع معقول و منقول از اکابر علماء امامیه و از تلامذه صاحب جواهر و بعد از وی از شاگردان شیخنا الانصاری قدس اللّه اسرارهم بوده است.

وی بعد از تکمیلات مبانی علمی به تهران آمده و در مدرسه مروی اقامت و به تدریس و تألیف کتب مفید پرداخته تا در سال ۱۳۰۶ ق که در مشهد رضوی از دنیا رفته و در جوار حضرت رضا علیه الصلوهٔ والسلام مدفون گردیده است.

از تألیفات ارزنده ایشان کتب زیر است ۱– اجتماع الامر والنهی ۲– اشتراط الحس فی قبول الشهاده ۳– حاشیه بر رسائل شیخ انصاری ۴– حجیهٔ الخبر الواحد ۵– رساله‌ای در فنا ۶– کاشف الاسرار که مکرر بطبع رسیده است ۷– مناط الاحکام.

مرحوم آیهٔ‌اللّه حاج میرزا هادی خراسانی که از علماء مجاورین کربلاء معلی بوده در کتاب (کرامات و معجزات) خود می‌نویسد که مرحوم حاج ملانظر علی طالقانی در هنگامی که در مدرسه خان مروی اقامت و اشتغال به تدریس داشتند وقتی چنان در مضیقه مالی قرار می‌گیرد که حتی چند روزی گرسنه مانده و چیزی که سد جوع و گرسنگی او را نماید به وی نمی‌رسد.

پس شبی با خود فکر می‌کند که صبر کردن با این فقر و پریشانی و عسرت کاری بس مشکل و به حدیث نبوی (کاد ان یکون کفرا) چه کنم نامه‌ئی به آیهٔ‌اللّه حاج ملا علی کنی مجتهد بزرگ و زعیم اعظم روحانیت تهران بنویسم و از حال خود اطلاع دهم مناعت طبع او وی را منع نموده و می‌گوید او هم‌نوع تو است نباید آبرو را نزد هم نوع خود ریخت.

نامه‌ای به شاه وقت بنویسم باز عقل و تقوای او نهی نموده و می‌گوید تو که آخوند درباری نیستی می‌خواهی حیثیت و ارزش روحانی خود را از دست بدهی و خود را در اختیار دولت و حکومت بگذاری نامه‌ای برای حضرت علی (ع) بنویسم باز با خود می‌گوید از حضرت علی (ع) باید علم و معرفت و تقوا و سعادت خواست نه دنیا زیرا خود آن بزرگوار دنیا را سه طلاقه نمود و وقتی برادرش حضرت عقیل چیزی زیادتر از جیره و حق خود طلبید دستش را با آهن گرم داغ کرد.

بالاخره پس از مدتی فکر می‌گوید هیچ بهتر از این نیست که نامه‌ای برای خدا بنویسم که همه جا حاضر و شاهد و قادر برای رفع حوائج بدون منت می‌باشد. پس نامه‌ای به این مضمون می‌نویسد از بنده گنهکار نظر علی طالقانی به پیشگاه حضرت باری تعالی جلت عظمته.

نامه‌ی طالقانی به خدا

بسم اللّٰه الرحمن الرحیم

پس از تقدیم حمد و سپاس و درود فراوان بر حضرت رسالت و خاندان طاهرین او معروض می‌گردد این بنده مبتلا به فقر و پریشانی گشته و در کمال مضیقه قرار گرفته‌ام و حوائج و نیازمندیهای ضروریم از این قرار است.

۱- منزل شخصی آبرومند اعیانی با تمام لوازم و مایحتاج آن.

۲- همسر جوان زیبا و قشنگی که در تهران کم‌نظیر باشد.

۳- یک نوکر زرنگ و یک کلفت و آشپز خوب و امین.

۴- یک کالسکه عالی و راننده آن برای رفت و آمدم.

۵- یک ده شش دانگی که تامین مخارج و معاشم را نماید.

۶- یک باغ زیبا در شمیران که در فصل تابستان در آنجا بسر برم.

۷- فلان مقدار پول نقد که قروض خود را ادا و آبروی خویش را حفظ نمایم

آدرس- مدرسه خان مروی دست چپ حیاط کوچک طبقه فوقانی.

حجره دوم نظرعلی طالقانی

پس نامه را در هنگام سحر برداشته و می‌برد لای درب مسجد شاه که در نزدیکی مدرسه مروی می‌باشد می‌گذارد.

و متوکلا علی اللّه برگشته و بعد از انجام وظائف دینی خود در حجره به روی خود بسته و می‌خوابد اتفاقا همان روز ناصرالدین شاه به عزم شکار از تهران خارج شده و به سوی شکارگاه سلطنتی که در قسمت شرقی تهران و بالای قریه (مسگرآباد) واقع است می‌رود که ناگاه باد تندی وزیده و طوفانی برخاسته و مانع حرکت کالسکه شاه می‌شود پس شاه دستور توقف می‌دهد تا باد ساکت و گرد و غبار نشسته و بتواند به مسیر خود ادامه دهد که گرده‌بادی رسیده به کالسکه شاه می‌خورد پس شاه چشم خود را بسته که خاک در او نرود احساس می‌کند چیزی روی دامان او گذارده شده فوراً دست فرابرده آن را می‌گیرد و می‌بیند که نامه‌ای می‌باشد.

پس باد ایستاده و گرد و غبار نشسته شاه نامه را مطالعه می‌کند و می‌بیند که کسی برای خدا نوشته است فوراً شکر خدا نموده و فرمان برگشت به شهر داده و یکسره به منزل رئیس‌الوزراء وقت آمده و دستور احضار وزرا را می‌دهد.

وزرا در حالی که همگی ناراحت از انصراف شاه از شکار رفتن بودند به سرعت شرفیاب شده و تعجب می‌کردند که چرا شاه از رفتن شکار منصرف و به شهر برگشته‌اند پس چون همگی حاضر شدند شاه گفت بحمداللّه به شکارگاه نرسیده به صید خود رسیدیم و به بهتر از آنچه می‌خواستیم از شکار عایدمان گردد به فضل پروردگار بزرگ نائل شدیم.

پس نامه را از جیب بغل خود درآورده و جریان وزیدن باد تند و آوردن نامه را توضیح می‌دهد و می‌گوید ندانم بچه زبان و بیانی شکر و حمد خدا را بجا آوردم که بنده شرمنده خود ناصر را لایق دید و نامه بنده محتاج خود را به او رسانید تا رفع حوائج و نیازمندیهای او را بنماید.

پس (آجودان) و پیشکار مخصوص خود را با کالسکه سلطنتی به آدرس مزبور به در مدرسه مروی فرستاده و آقای حاج ملا نظر علی طالقانی را می‌طلبد.

تمام طلبه‌ها تعجب نموده و خود شیخ به وحشت افتاده که شاه مرا برای چه می‌خواهد آیا کسی از طلبکاران شکایت مرا بشاه نموده است وقتی این تشریفات مخصوص را می‌بینند قدری تسکین او می‌شود تا بحضور شاه رسیده و در کنار مبل شاه جائی قبلا آماده شده بود به امر شاه می‌نشیند.

پس شاه می‌گوید اسم شما چیست می‌گوید.

- نظر علی.

- اهل کجائی.

- طالقان.

آیا نامه‌ای برای کسی و جائی نوشته‌ای بعد از مدتی می‌گوید آری برای خدا دیشب نامه‌ای نوشتم نامه‌ات را کجا گذاردی

می‌گوید سحرگاه لای درب مسجد شاه گذارده‌ام.

پس شاه‌نامه را درآورده می‌گوید آیا این است نامه تو می‌گوید آری پس باز شکر خدا نموده و به وزرا می‌گوید کیست که در رفع حوائج ایشان شرکت نماید.

پس یک یک از حوائج مرقومه در نامه را می‌خواند.

۱- منزل شخصی خود شاه دستور می‌دهد یکی از منازل سلطنتی را با لوازم و آنچه در آنست بنام وی ثبت و مقرر نمایند.

۲- همسر جوان زیبا- یکی از وزراء عرض می‌کند قبله‌گاها با کسب اجازه از حضور اعلیحضرت این بنده دختری با این صفات دارم به ایشان تزویج نمودم.

۳- یک نوکر و یک کلفت یکی دیگر از وزراء معروض می‌دارم این دو را هم من تقبل نمودم.

۴- یک کالسکه... سومی می‌گوید این را هم من تقبل نمودم.

۵- یک ده شش دانگی... نخست‌وزیر می‌گوید اعلیحضرتا فلان قریه را که در شهریار دارم تقدیم شیخ نمودم.

۶- یک باغ زیبا... یکی از وزراء بعرض می‌رساند باغی در شمیران دارم اهداء نمودم.

۷- فلان مقدار پول نقد... خود شاه فوراً پرداخته و خلاصه آشیخ را که تا یک ساعت قبل فاقد همه‌چی بود دارای همه چیز می‌کند و مستقیماً از آنجا به منزل عالی سلطنتی می‌برند و دختر آن وزیر را هم ازدواج می‌کند و غیر از او چند عیال دیگر اختیار می‌نماید ولکن از هیچ کدام فرزندی نصیبش نمی‌شود تا در سال ۱۳۰۶ ق در مشهد رضوی از دنیا می‌رود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۷۸ / ۲۲ ،۲۳۴ / ۱۷ ،۱۵۹ / ۱۵ ،۶۲ / ۱۶ ،۲۶۹ / ۱)، علماء معاصرین (۲۸ -۲۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۷ -۱۳ / ۶)، المآثر و الآثار (۱۷۴)، مکارم الآثار (۱۱۲۹ / ۴).

طامذی اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۳ ق)، محدث و زاهد. وی اهل طامذ اصفهان بود. از ابونصر عبدالرحمان بن محمد سمسار حدیث شنید، آن‌گاه در طلب حدیث به مسافرت پرداخت و در بصره از جعفر بن محمد بن فضل عبادانی و در بغداد از طراد بن محمد زینبی و ابن‌طلحه نعالی و دیگران استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۷۵ -۴۷۳ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۸ / ۴)، العبر (۴۰ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۶۰ / ۵).

طاووس یمانی، ابوعبدالرحمان طاووس

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۶ -۳۳ ق)، مفسر، قاری، فقیه، محدث، زاهد و صوفی. اصلش ایرانی است، در یمن به دنیا آمد. ابن‌جوزی اسم او را ذکوان و

لقب او را طاووس آورده و گوید از آنجا که او طاووس القراء بود به طاووس مشهور شد. او از بزرگان تابعین و از راویان ابن‌عباس و ابوهریره و فقیهی گرانمایه به شمار می‌آید. مجاهد و عمرو بن دینار از وی حدیث روایت کرده‌اند. در و عظ خلفا و سلاطین بسیار بی‌باک بود. ابن‌عیینه گوید: سه تن، از سلاطین به دور بودند: ابوذر، طاووس و ثوری. گفته‌اند که او چهل مرتبه حج کرد و چهل سال نماز صبح را با وضوی نماز عشاء خواند. شیخ طوسی او را از جمله اصحاب امام سجاد (ع) ذکر کرده، زیرا که وی راوی بعضی از ادعیه آن حضرت است. ابن‌قتیبه در «المعارف» به تشیع وی تصریح کرده و صاحب «روضات الجنات» او را در عداد فقهای شیعه شمرده، اما محدث نوری در «مستدرک الوسائل» آن را رد کرده و گوید که از هیچ یک از علما مطلبی دال بر شیعه بودن وی نقل نشده است. طاووس در مراسم حج، روز ترویه، درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۲ / ۳)، اعیان الشیعه (۳۹۶ -۳۹۵ / ۷)، التاریخ الکبیر (ج ۲ ق ۳۶۵ / ۲)، تهذیب التهذیب (۱۰ -۹ / ۵)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۵۰۱ -۵۰۰ / ۱)، حلیه الاولیاء (۲۳ -۳ / ۴)، رجال طوسی (۹۴)، روضات الجنات (۱۳۹ -۱۳۶ / ۴)، ریحانه (۲۳ -۲۱ / ۴)، سیر النبلاء (۴۹ -۳۸ / ۵)، شذرات الذهب (۱۳۴ -۱۳۳ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۷۰ -۶۶ / ۶)، العبر (۹۹ / ۱)، الکنی و الالقاب (۴۴۱ -۴۳۹ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طاووس)، المعارف (۲۶۸)، النجوم الزاهره (۳۳۱ / ۱)، وفیات الاعیان (۵۱۱ -۵۰۹ / ۲).

طاووسی قزوینی، رکن‌الدین، ابوالفضل عراقی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۰۰ ق)، متکلم. در جدل و مناظره دستی توانا داشت. وی صاحب طریقه‌ای مشهور در جدل می‌باشد. در علم خلاف ماهر بود و آن را از استادش شیخ رضی‌الدین نیشابوری حنفی، صاحب طریقه‌ای در خلاف، فراگرفت و سه کتاب «مبسوط» و «متوسط» و «مختصر» در این علم دارد. دانش‌پژوهان از دور و نزدیک بر گردش، در همدان، جمع شدند. حاجب جمال‌الدین، در همدان، مدرسه‌ای به نام حاجبیه برای وی بنا کرد تا شاگردان وی در آن به تصحیل بپردازند. قاضی نجم‌الدین ابن‌راجح از شاگردان بنام وی است. او در همدان درگذشت. ابن‌خلکان گوید که در قزوین گروهی به نام طاووسی وجود دارد که خودشان را از نسل طاووس بن کیسان می‌دانند، و احتمال دارد که رکن‌الدین ابوالفضل عراقی نیز از آنان باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۴۰۵ / ۲)، سیر النبلاء (۳۵۳ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۴۷ -۳۴۶ / ۴)، العبر (۱۳۰ -۱۲۹ / ۳)، وفیات الاعیان (۲۵۹ -۲۵۸ / ۳).

طائی همدانی، ابوالفتوح محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۵ -۴۷۵ ق)، حافظ، محدث و واعظ. در همدان به دنیا آمد. در خراسان و عراق و جبال از فید بن عبدالرحمان شعرانی و عبدالرحمان بن حمد دونی و ظریف بن محمد نیشابوری و ادیب محمد بن ابی‌العباس ابیوردی و اسماعیل بن حسن سنجبستی

فرائضی و عبدالغافرین بن محمد شیروی و علامه ابوالمحاسن رویانی و ابوالقاسم بن بیان رزاز و شیرویه دیلمی و ابن‌طاهر مقدسی و ابومحمد حسین بن مسعود بغوی و تاج‌الاسلام ابوبکر سمعانی حدیث شنید و نزد محیی السنه بغوی و تاج‌الاسلام سمعانی فقه آموخت. محمد بن عبدالله بن بناء صوفی و ابوعبدالله حسین بن زبیدی و برادرش، حسن، و گروهی در بغداد از وی حدیث شنیدند. وی در همدان درگذشت. اثر وی کتاب معروف «الاربعون حدیثا» یا «الاربعین فی ارشاد السائرین الی منازل الیقین» یا «الاربعین الطائیه». که چهل حدیث از چهل شیخ و استاد و هر یک از احادیث از یکی از صحابه پیامبر (ص) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۴ / ۲). سیر النبلاء (۳۶۲–۳۶۰ / ۲۰). شذرات الذهب (۱۷۵ / ۴). العبر (۲۵ / ۳). کشف الظنون (۵۶). معجم المؤلفین (۲۵۱ .۱۸ / ۱۱). النجوم الزاهره (۳۱۸ / ۵). الوافی بالوفیات (۱۴۴ / ۱). هدیه العارفین (۹۳ / ۲).

طباطبا

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

لقب جناب ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم عمربن حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب علیهم‌السلام است.

وی از بزرگان سادات و محدثین می‌باشد. در علت شهرت او به طباطبا مطالبی گفته است که مقام گنجایش ذکر آن را ندارد. وی جد سادات طباطبائی می‌باشد که از سلاسل معروف سادات، و به کثرت نسل مشورند.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طباطبایی بروجردی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در روزهای پایانی صفر ۱۲۹۲ ق . خانه حجهٔ الاسلام حاج سید علی بن سید احمد طباطبایی با تولد نوزادی که ((حسین)) نام گرفت. غرق درذکر و سپاس پروردگار شد.

سید حسین اندک اندک بالید، جامع المقدمات ، سیوطی ، منطق و گلستان سعدی را در مکتب آموخت و سپس در مدرسه نوربخش به تکمیل اندوخته ها و تهذیب نفس پرداخت . نحو، صرف ، بدیع ، عروض ، منطق ، فقه و اصول بخشی از دستاورد سالهای مدرسه نور بخش شمرده می شد. سالهایی که سید حسین سخت کوشید و در پناه عنایتهای ویژه الهی به پیشرفتی چشمگیر دست یافت .

آنگاه عزم اصفهان سپاهان کرد و پس از جلب رضایت پدر سمت آن سرزمین دانش خیز به راه افتاد. آقا نوح الدین ، پسر عمو سید حسین ، در مدرسه صدر روزگار می گذراند؛ دانشجوی سخت کوش بروجرد یکسره نزد پسر عمویش شتافت و در حجره او اقامت گزید. رابطه پسر عموهای بروجردی بسیار نیک بود. آقا نوح الدین در روزهای آغازین به سید حسین گفت : اگر می خواهی در دانش اندوزی و تدریس کامروا شوی باید در محافل علمی سخن بگویی و در درس اشکال کنی و گرنه تا پایان عمر چون من گمنام می مانی .

زیر باران

سید حسین نخست در درس استاد گرانقدر آقا سید محمد باقر درچه ای شرکت جست .

دانشور درچه ای ، که نورالهی در دیدگان داشت ، بزودی گوهر یگانه بروجرد را باز شناخت ، او را به خود نزدیک کرد و از عنایات ویژه خویش برخوردار ساخت . حضرت آیهٔ الله ملا محمد کاشی ، مجتهد وارسته میزار ابوالمعانی کلباسی ، دانشور گرانمایه سید محمد تقی مدرس و حکیم برجسته میرزا جهانگیر قشقایی از دیگر استادان ستاره تابناک بروجرد شمرده می شدند.

استادان گرانپایه ای که هر یک به گونه ای سید حسین را از عنایت خویش بهره مند ساختند و در شکل گیری شخصیت گوهر گرانبهای خاندان طباطبائی دخالت داشتند. سید دانش پژوهان بروجردی در بامداد یکی از روزهای ربیع الاول ۱۳۱۴ سرمست از باده دانش و حکمتی که استادان نامور حوزه سپاهان در کام روانش می ریختند، در برابر حجره اش نشسته بود که پیکی نامه پدر را به وی سپرد.

هر چند نامه پدر سید حسین را در شادی فرو برد ولی این سرور دیری نپایید زیرا پدر او را به وطن فرا خوانده بود. ستاره بروجرد با این اندیشه که شاید پدر می خواهد او را به نجف گسیل دارد رنج سفر و بریدن از درس را به جان خرید و به زادگاهش برگشت ولی پدر اندیشه ای دیگر در سر داشت . او با پای فشاری بر خواسته خویش مقدمات ازدواج فرزند را فراهم آرد. بدین ترتیب دانشجوی جوان بروجردی در ۲۲ سالگی ازدواج کرد. دو یا سه ماه در زادگاهش ماند و سپس با خانواده سمت اصفهان رهسپار شد.

نامه سرنوشت

۱۳۱۹ ق . برای گوهر یگانه بروجرد سال تحول بود. نامه پدر به دستش رسید و او را آماده سفر ساخت . پدر چنان نوشته بود که می خواهد وی را به نجف گسیل دارد. بنابراین پس از نه سال زندگی سراسر تلاش و پژوهش در اصفهان به زادگاهش بازگشت . اندکی در آن سامان توقف کرد و سپس همراه برادر کوچکش ، سید اسماعیل ، رهسپار نجف شد.

برادران بروجردی در ۱۳۲۰ به حریم پاک امیر مومنان علیه السلام گام نهادند. سید حسین ، که ۲۸ سال داشت و مجتهدی جوان شمرده می شد، به درس حضرت آیهٔ الله العظمی محمد کاظم خراسانی شتافت و خود را در برابر تابش مستقیم آفتاب دانش آن مرجع وارسته جای داد. بزودی نظرهای بجا و قابل تاءمل دانشو تازه وارد توجه استاد بزرگ حوزه نجف را جلب کرد و میان آنها پیوندی ناگسستنی پدید آورد. به گونه ای که اگر پس از درس آخوند خراسانی ، سخنی بر زبان نمی آورد، استاد وی را مخاطب قرار می داد و می فرمود: آقا نظری ندارید؟

اندک اندک ارج سید حسین بر شاگردان محفل آخوند نیز آشکار شد. آنها از او خواستند تا پس از خروج استاد از محفل ، درس وی را با شرح و توضیح فزونتر بازگو کند. بدین ترتیب یکی از برنامه های مجتهد بروجردی تقریر درس استاد شد.

آن بزرگمرد هشت سال در حریم حضرت علی علیه السلام اقامت گزید. علاوه بر آخوند خراسانی از بزرگانی چون حضرات آیات شیخ الشریعه اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی بهره کافی برد، گروهی از دانشجویان را از درس فصول (در علم اصول) خویش کامروا ساخت ، سر انجام در اواخر ۱۳۲۸ به اصرار پدر راه بروجرد پیش گرفت و در ۱۳۲۹ با استقبال پرشور مردم به زادگاهش گام نهاد.

او بر آن بود که پس از اقامتی کوتاه در وطن دیگر بار سمت نجف بال گشاید و به آستان مقدس علوی پناهنده شود. ولی بیماری و مرگ پدر سفرش را به تاءخیر انداخت . در این سوگ نامه صاحب کفایهٔ الاصول سبب تسلای خاطرش شد. آخوند خراسانی ضمن تسلیت وفات حاج سید علی از اشتیاق وافر خویش برای دیدار مجتهد بروجرد پرده برداشته بود.

این نامه مهرآمیز سید دانشوران بروجرد را بر آن داشت که امور خانواده را سامان دهد و به نجف شتابد. چند ماه بعد همه چیز برای

سفر آماده بود که خبر رحلت استاد گرانقدرش وی را در انـدوه فرو برد. آن بزرگمرد پیوسته می گفت : مرگ دو پـدر در مـدت کوتاه کمتر از ۶ ماه بسیار بر من سنگین و ناگوار بود.

خبر مرگ استاد اشتیاق سفر را در وجودش میرانـد. زنـدگی در نجف بی حضور استاد خراسـانی برایش دشوار بود. پس اندیشه هجرت از سر بردن کرد و در بروجرد بساط تدریس و ارشاد مردم گسترد. اندك اندك مؤ منان شـهر ارج ستاره خاندان طباطبایی دانستند و زمام امور معنوی خود را به وی سپردنـد. ارادت حضـرت آیـهٔ الله حاج محمـد رضا دزفولی به سـید مجتهـدان بروجرد بر شهرت و اعتبارش افزود. پس از رحلت فقیه دزفولی انبوه مقلـدانش به آن مجتهـد وارسته رجوع کردند و مرجعیت آن بزرگمرد در منطقه گسترش یافت .

در برابر شب

در این سالها تبلیغ بهایی گری از سوی برخی از مسؤ ولان شـهر و اهانت آشکار آنها مقدمات دینی مردم سرور مجتهدان بروجرد را در نگرانی فرو برد. او بـا تهران تمـاس گرفت ، وضـعیت نـامطلوب برخی از ادارات را بـا پـایتخت نشـینان در میـان نهاده ، خواسـتار برکناری مسؤ ولان دین ستیز شد و چون بی اعتنایی سران دولت را مشاهده کرد معترضانه شهر را ترك گفت .

پیروان پاکـدل آن مرجع روشن بین در مسـجاها گرد آمدنـد، سـخنرانان بر منبرهـا جـای گرفتنـد و همه یکصـدا به حمایت از مرجع دلاور بروجرد پرداختند. مسؤ ولان شـهر که توان رویارویی با مردم را در خویش نمی دیدند خواسته فقیه طباطبایی را اجابت کردند و آن راهبر توانا در میان ابراز احساسات پرشور مؤ منان به شهر بازگشت .

سفر سبز

از رخدادهای مهم دیگر این سالها وفات دخت گرانقدر مرجع پارسای بروجرد بود. استاد پس از این حادثه ناگوار راه خراسان پیش گرفت تا در پناه آفتاب توس دمی از رنج هستی بیاساید.

چون توقف آن فقیه فرزانه در مشـهد به درازا کشـید نماینـدگان مردم بروجرد نزدش شـتافتند و او را بـدان دیار خواندنـد. دانشـمند فروتن طباطبایی خواسـته آنها را اجابت کرد، پس از سـیزده ماه رهسپار زادگاهش شد و پس از توقفی کوتاه در قم و تهران در میان استقبال پر شور مؤ منان به بروجرد گام نهاد.

او سـپس راه عراق پیش گرفت ، مدتی در نجف ماند و با بزرگانی که به اسـتقبالش شـتافته بودند، دیدار کرد. آنگاه رهسپار حجاز شد، پس از به جای آوردن مراسم حج به عراق بازگشت ، چندی در حریم امیرمؤ منان توقف کرد و سپس روانه ایران شد.

در بند دژخیم

همزمان با اوج گیری اعتراضهای مؤ منان علیه رضا خان و هجرت اعتراض آمیز روحانیان کشور به قم ، سرور فقیهان بروجرد به مرز ایران گـام نهـاد. مزدوران دربـار، که از پیوسـتن او به مهاجران و رسانـدن پیام مراجع نجف به معترضان می هراسـیدند در مرز قصـر شیرین وی را دستگیر کردند و به پایتخت بردند.

در تهران رضاخان به دیدارش شـتافت . او که در پی یافتن فردی برای رویارویی با شیخ عبدالکریم حائری بود با سید مهربانی کرده ، گفت : چیزی از من بخواه .

فقیه بروجردی اظهـار بی نیـازی کرد ولی در برابر پافشـاری شـاه ناگریز لب گشاده ، فرمود: وقتی در ارکان حرب بودم مقـدار جیره غذایی سربازان را ناکافی دیدم ، اگر می خواهید کاری کنید فرمان دهید جیره آنها فزونی یابد.

آنگاه در پاسـخ رضا خان ، که مساءله نادیـده گرفتن جایگاه آیـهٔ الله العظمی حائری و پیروی دولتیان از مجتهـد بروجردی را مطرح کرد، فرمود: خیر، شما با ایشان تماس بگیرید، من هم اگر کاری داشتم از طریق آن جناب با شما در میان می نهم .

آنگـاه وی را به همراهی بـا روحانیت و عمل به دسـتورات الهی فرا خوانـده ، چون می دانست اجازه سـفر به قم و بروجرد به او نمی

دهند، فرمود برآنم به مشهد سفر کنم .

اندکی پس از خروج رضا خان تیمورتاش پنجاه هزار تومان نزد آن مرجع وارسته آورد. فقیه بروجردی از پذیرش هدیه درباره خودداری کرد و بامداد روز بعد راه خراسان پیش گرفت .

دیدار بزرگان

مدتی پس از بازگشت سید به زادگاهش ، ورود حاج آقا حسین قمی به تهران و پیشنهادهای وی به دولت بار دیگر آن رادمرد را به عرصه تلاشهای سیاسی آشکار کشاند. او که چون آیهٔ الله العظمی قمی به لزوم پیروی از دستورات الهی می اندیشید بر آن شد سمت تهران رهسپار شود ولی بستگان ، وی را از این کار باز داشتند. فقیه روشن بین از رؤ سای عشایر خواست با تهران تماس گرفته ، حمایت عشایر از پیشنهادهای حاج آقا حسین قمی را به پایتخت گزارش دهند. البته آن بزرگوار خود نیز به تهران تلگراف زد که ، اگر دولت سخن آیهٔ الله قمی را نپذیرد به پایتخت خواهد رفت و مسؤ ولیت فرجام چنین اقدامی تنها به عهده دولت است .

در سایه تلاشهای آن راهبر سخت کوش سرانجام دربار خواستهای حاج آقا حسین را پذیرفت و آن بزرگوار سمت عراق رهسپار شد. فقیه بروجردی در ملایر به دیدار آن دانشور برجسته شتافت و یک ساعت با وی گفتگو کرد.

هجرت

بیماری استاد فقیهان بروجرد را باید در شمار دیگر رخدادهای مهم سالهای زندگی آن مرجع وارسته در زادگاهش به شمار آورد. بیماری دشواری که سرانجام با عمل جراحی و استراحت هفتاد روزه در بیمارستان فیروزآبادی تهران مهار شد.

چون او از بند بیماری رهایی یافت ، با دو پیشنهاد روبرو شد: از یک سو نمایندگان بروجردیان برای بازگرداندنش پیاپی به تهران می شتافتند و از سوی دیگر دانشوران ساکن قم او را به زندگی در حریم حضرت معصومه علیه السلام فرا می خواندند. استاد برای اقامت در قم با قرآن به رایزنی پرداخت . آیهٔ سوره مؤ منون چراغ سبز الهی به این نیت پاک بود. پس همراه دانشمندان قم راه آن دیار پیش گرفت و در میان استقبال مردم و بزرگان حوزه بدان سرزمین آسمانی گام نهاد.

بدین ترتیب آفتاب رخشان فقاهت در چهاردهم محرم ۱۳۶۴ ق .از افق قم بر آمد و جهان را از نور دانش گرمای معنویت خود سرشار ساخت .

در تابش آفتاب توس

مدتی پس از اقامت در قم ستاره تابناک مرجعیت رهسپار توس شد تا در پناه خورشید ولایت جام وجودش را از امدادهای سبز پیشوای هشتم شیعه آکنده سازد. در این سفر دانشور وارسته حضرت آیهٔ الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی جایگاه نماز خویش در مسجد گوهرشاد را به وی سپرد و از آن بزرگمرد خواست ، ماه مبارک رمضان در آن مکان نورانی اقامه جماعت کند.

استاد بزرگ حوزه پس از ماه مبارک رمضان به قم شتافت و دیگر بار به وظایف سنگین خویش روی آورد.

مرجع موید

با رحلت مرجع بزرگوار حضرت آیهٔ الله العظمی سید الوالحسن اصفهانی مرجعیت گوهر یگانه بروجرد فراگیر شد و مؤ منان از هر سو به آن فقیه وارسته مراجعه کردند.

ناگفته پیداست که عنایات و تاءییدات الهی در رویکرد عمومی به آن فقیه وارسته نقشی سبز داشت . خاطره ها و سخنان بر جای مانده از دانشوران آن روزگار نشان می دهد که آفتاب رخشان سلسله طباطبایی زیر باران پیوسته امدادها و عنایتهای فرامادی قرار داشت . برای مثال حضرت آیهٔ الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی ، که خود از بزرگان روحانیت شیعه بشمار می آمد، پس از وا نهادن مجراب خویش به مرجع بروجردی به نجف شتافت .

مرجع شیعیان جهان ، حضرت آیهٔ الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی ، که از بیماری رنج می برد، جناب نهاوندی را ماءمور اقامه

جماعت کرد. شیخ نهاوندی دنباله این ماجرا را چنین بیان کرده است :

شب اولی که به جای ایشان برای خواندن نماز جماعت رفتم ، وقتی بر سجاده قرار گرفتم ، آوایی شنیدم که گفت ((عظمت ولدی عظمتک)) - فرزندم را بزرگ داشتی من نیز تو را بزرگ داشتم - برگشتم ، به همه سو نگاه کردم ، مردم در صفهای جماعت نشسته بودند، کسی جز من پیام غیبی را در نیافته بود.

علاوه بر گفتار دانشمند گرانمایه حضرت شیخ علی اکبر نهاوندی کردار آن مرجع وارسته بویژه در سالهای زندگی قم دلیل روشنی بر معنویت و همراهی پیوسته تایید الهی با فقیه فروتن بروجردی است . کرداری که شاگردانش از آن پرده برداشتند و برای همیشه در سینه تاریخ به یادگار نهادند:

۱- همسر یکی از دانشجویان باردار بود. هنگام زایمان او را نزد پزشکی به نام اسماعیل موسوی برد. پس از زایمان ، پزشک به پدر نوزاد گفت : این پسرت را من نجات دادم ، اگر من نبودم می مرد، دوست دارم نامش را اسماعیل بگذاری .

دانشجوی جوان نیز نام کودک را اسماعیل نهاد ولی دریغ که نوزاد از نخستین روز تولد در بیماری و درد فرو رفت . تلاشهای شبانه روزی پدر و مادر و مراجعه به پزشکان گوناگون سودمند واقع نشد و کودک میان دنیا و برزخ سرگردان ماند. دانشجو، که دستش از همه جا کوتاه می نمود، نزد استاد وارسته حوزه حضرت آیهٔ الله العظمی بروجردی سفره دل گشاد و گفت : آقا، خداوند نوزادی به من داده که از نخستین روز تولد تا کنون پیوسته بیمار است ، نمی دانم چه کنم :

استاد مهربان فرمود: نامش را عوش کنید خوب می شود.

دانشجو، که هرگز داستان سفارش پزشک و نامگذاری نوزاد را برای استاد نگفته بود، شگفت زده به خانه رفت ، نام کودک را ((امیر)) نهاد و او را برای همیشه از بیماری و رنج رهایی بخشید.

۲- دانشجویی دیگر داستان دلدادگی اش به استاد را چنین باز گفته است :

وقتی تازه به قم آمده بودم ، آقا برایم شهریه فرستاد. من نپذیرفتم و گفتم : زمینی در شمال دارم که در آمدش مراکافی است . پس از چندی خشک سالی شمال را در بر گرفت . من برای گذران زندگی به قرص روی آوردم . چون میزان بدهی ها زیاد شد، ناگزیر فرشهای خانه را جمع کردم و یکی از بازاریان را به خانه بردم تا آن را بخرد. مرد بازار بهایی اندک برای فرش بر زبان آورده ، بهایی که برای پرداخت بدهی هایم کافی نبود. بازاری دیگری را به خانه بردم ، اما او بهایی کمتر از اولی پیشنهاد کرد.

من سرگردان و مردد بودم که ناگهان صدای در مرا به خود آورد، شتابان سمت در دویدم ؛ حاج احمد، خادم استاد، پشت در بود. او پاکتی به من سپرد و گفت : این را آقا برای شما فرستاده .

به پاکت نگریستم ، اثری از پول در آن نبود. چون گشودم چکی در آن یافتم . چکی که مبلغ آن درست به اندازه بدهی ام بود. شگفتی وجودام را فراگرفت زیرا جز من و خداوند هیچ کس از میزان کامل بدهی ام خبر نداشت .

سالهای درخشان

حضور فقیهی با چنین معنویت و تاءیید الهی حوزه مقدس قم را که ، زیر ضربات پیوسته عوامل رضاخان ناتوان شده بود، جانی تازه بخشید. اینک همه چیز برای گسترش حوزه و مستحکم ساختن بنیادهای علمی و اقتصادی آن آماده بود. پیروان مؤ من فقیه بروجردی انبوه وجوه شرعی و هدایای خویش را نزد مرجع وارسته شان گسیل می کردند و دانشجویان از گوشه و کنار کشور برای بهره گیری از دریای دانش آن بزرگمرد به قم می شتافتند.

مرجع پاکدلان با روشن بینی خاص خویش آستین همت بالا زد و در کنار تدریس روزانه به اصلاحات اساسی دست یازید.

سامان دادن به وضعیت درسی حوزه .

رسیدگی به مسایل مالی دانش پژوهان ، بر قرار ساختن ارتباط با دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه و محافل رسمی برادران اهل

سنت برای ایجاد وحدت میان گروههای مسلمان ،گسیل کردن نمایندگانی به اروپا و امریکابرای شناساندن اسلام واقعی به مردم آن مناطق بخشی از اقدامات آن آفتاب فروزان به شمار می رود.

ناگفته پیداست که فقیه فرزانه ای چون وی هرگز نمی توانست در برابر رویدادهای داخلی بی تفاوت باشد. او چنان می اندیشید که ((اگر مردم عالم شوند و دین هم بطور صحیح و معقول به آنها تعلیم گردد، هم دانا خواهند شد و هم متدین)) پس در کنار رسیدگی به وضع دانشجویان علوم دینی و حوزه ها دبستانها و دبیرستانهای دولتی را نیز از کمکهای نقدی خویش بهره مند ساخت و در رونق آنها کوشید.

او پیوسته مراقب بود تا بیگناهی به زندان اتهام نیفتد و مؤ منی ناخواسته در دام اهریمنان جای نگیرد. بنابراین چون از مساءله متهم شدن یک مسلمان بی گناه به قتل فردی بهایی آگاه شد در نگرانی فرو رفت .

چند بهایی یکی از همکیشان خود را کشته ، با نیرنگ جوانان مؤ من را به قانون سپردند. یکی از این جوانان به اعدام محکوم شد و حکم باید درروز نیمه شعبان به اجرا در می آمد. این خبر مرجع پارسای قم را در نگرانی فرو برد. بی درنگ نامه هایی خطاب به شاه ، نخست وزیر و آیة الله بهبهانی نوشته ، به تهران گسیل داشت ، سپس به هر که سودمند می دانست تلفن زده ، قضیه را دنبال کرد تا سرانجام نیمه شب خبر لغو حکم اعدام را به وی رساندند. با شنیدن این خبر اشک از دیدگانش روان شد و پروردگار را بسیار سپاس گفت : در این لحظه یکی از نزدیکان به اتاقش آمد و پرسید: شما هنوز بیدارید؟

مرجع بزرگ شیعه پاسخ داد: خیلی مهم بود ولی به خیر گذشت . هر وقت فکر می کردم خون مسلمان بی گناهی ریخته می شود، همه بدنم می لرزید و متحیر می ماندم که فردای قیامت جواب خداوند عالم را چه بگویم .

آنچه گذشت در کنار خدمات رفاهی فقیه بروجردی به مسلمانان سراسر جهان ، که تاءسیس بیش از هزار مسجد، مدرسه ، بیمارستان ، کتابخانه ، گرمابه و دبستان در ایران ، عراق ، لبنان ، آفریقا و اروپا، نمونه کوچکی از آن شمرده می شود، مرجع شیعیان را از محدوده مرزهای کشور فراتر برد و به شخصیتی جهانی تبدیل کرد. شخصیتی که شاعران و نویسندگان اهل سنت در شعرها و مقاله های خویش وی را می ستودند. شاهان شیعه و سنی برایش هدیه فرستادند. برای مثال زمانی ملک سعود، پادشاه حجاز، یک چمدان بزرگ حاوی پانزده نسخه قرآن کریم ، قطعاتی از پرده خانه خدا و چیزهای گرانبهای دیگر نزد آن دانشمند وارسته گسیل داشت .

سرور فقیهان شیعه تنها قرآنها و پرده کعبه را پذیرفت و باقی را همراه نامه ای به ملک سعود بازگرداند و گفت چون هدیه نمی پذیرم . این را نیز نمی توانم قبول کنم ولی ناگزیر قرآن و پرده کعبه را می پذیرم و باقی را به رسم هدیه به شما باز می گردانم تا هنگام دعا به یادم باشید.

دانشور جامع

یکی از نکات مهم و قابل توجه در شخصیت آیة الله العظمی بروجردی جامعیت علمی آن بزرگوار بود. استاد فقیهان شیعه را نمی توان تنها یک فقیه به شمار آورد. او از علوم دیگر روزگار به اندازه ای آگاهی داشت که موجب شگفتی صاحبنظران می شد. دو خاطره ای که تاریخ در این باره ثبت کرده است می تواند دلیل روشنی بر درستی این سخن باشد:

۱. وزیر فرهنگ وقت همراه مسعودی ، رئیس روزنامه اطلاعات ، نزد ایشان شتافت . کسی که آنها را خدمت آقا برده بود دست مبارکش را بوسید، در پی او وزیر فرهنگ نیز چنین کرد ولی مسعودی از این کار سرباز زد. پس از معرفی ، آقا درباره تاریخچه روزنامه ، نگاری ، اهداف آن ، اولین روزنامه نگار و... سخن گفت .

آنگاه پرسشی جغرافیایی مطرح کرد و چون وزیر فرهنگ از پاسخ باز ماند خود به تبیین پاسخ و توضیح آن پرداخت .

هنگام خداحافظی مسعودی پیش از همه دست آقا را بوسید و پس از بیرون آمدن گفت : آقا چنان پیرامون روزنامه نگاری صحبت

کرد که گویا یک روزنامه نگار است .

۲. روزی دیگر سرتیپ رزم آرا خدمت گوهر یگانه دریای فقاهت شتافت تا قبله نمای اختراعی خویش را به وی بنمایاند. آقا درباره نجوم و ریاضی مطالبی بیان کرد. سرتیپ پس از خروج گفت : من خیال می کردم آقا تنها در فقه و اصول مجتهد است ولی معلوم می شود در هر فنی تخصص دارد چون مطالبی که امروز اظهار داشت از مسایل دقیقی است که حتی بسیاری از استادان از آن آگاهی ندارند.

میراث ماندگار

مرجع روشن بین شعیه در کنار تدریس و کارهای روزانه به تحقیق نیز می پرداخت و نتایج پژوهشهای خویش را ثبت می کرد. آن بزرگوار در پاسخ علاقه مندانی که در پی بهره گیری از نگاشته هایش بودند فرمود: زیاد چیز نوشته ام ... بعضی از آنها بر اثر نقل و انتقال از بروجرد به قم مفقود شده است .

ذکر نام بخشی از آثار علمی آن دانشور وارسته می تواند نشانه تلاش فراوان وی در این راه باشد:

۱. تجرید اسانید الکافی

۲. تجرید اسانید التهذیب

۳. اسانید کتاب من لایحضره الفقیه

۴. اسانید رجال کشی

۵. اسانید استبصار

۶. اسانید کتاب خصال شیخ صدوق

۷. اسانید کتاب امالی

۸. اسانید کتاب علل الشرایع شیخ صدوق

۹. تجرید فهرست شیخ طوسی

۱۰. تجرید رجال نجاشی

۱۱. حاشیه بر کفایه الاصول

۱۲. حاشیه بر نهایه شیخ طوسی

۱۳. حاشیه بر عروهٔ الوثقی

۱۴. حواشی و مستدرکات فهرست شیخ منتجب الدین رازی

۱۵. حواشی کتاب مبسوط

۱۶. رساله ای درباره سند صحیفه سجادیه

۱۷. اصلاح و مستدرک رجال طوسی

۱۸. بیوت الشیعه

۱۹. جامع احادیث الشیعه

آن بزرگوار از سالهای زندگی در بروجرد همواره در اندیشه نگارش مجموعه ای بود که فقیهان را در استنباط احکام یاری دهد و آنها را از مراجعه به کتابهای روایی متعدد بی نیاز سازد. چون به قم گام نهاد. و شاگردانی خبره تربیت کرد این اندیشه را با آنها در میان گذاشت و به یاری گروهی از آنان در مدت هشت سال اثر بیست جلدی ((جامع احادیث الشیعه)) را آماده چاپ ساخت .

فقیه یگانه جهان اسلام در کنار تلاشهای علمی و اجتماعی فراوان به پاسداری از میراث دانشوران پیشین نیز ارج می نهاد در

فرصتهای گوناگون آثار علمی مخطوط و کمیاب را به چاپ می رساند. کتابخانه های کوچک و بزرگ بنیاد می نهاد و آثار دانشمندان را از این راه در اختیار جویندگان دانش می گذاشت . کتابخانه بزرگ آن فقیه نستوه در کنار مسجد اعظم قم نشانه توجه مرجع شیعه به این امر خداپسندانه است . دربار و مرجعیت

دربار از مشکلات پیوسته فقیه پاکراءی بروجرد به شمار می آمد. تبلیغات پر حجم وزنامه ها و مجلات وابسته در راه دین زدایی و دور ساختن مردم از فرهنگ اصیل اسلامی مرجع بیدار شیعه را رنج می داد. بنابراین گاه بر می آشفت و خشمگینانه به شاه هشدار می داد. روزی به اقبال ، نخست وزیر وقت ، گفت : پدرش (رضا خان) بی سواد بود ولی یک مقدار شعور داشت . اما این شعور هم ندارد و چیزی ملتفت نمی شود.

گاهی از پذیرش او خودداری می کرد و می فرمود: حتما می خواهد همانطور که چند تا عکس با زنش در این مسافرت گرفته است بیاید با من هم عکس بگیرد.

و زمانی به شدیدترین وجه ممکن در برابر نقشه های او می ایستاد. برای مثال وقتی شاه مساءله تغییر خط ایران از فارسی به لاتین را مطرح کرد. در این راه تبلیغات فراوان انجام داد، مرجع دلاور شیعه چون سدی آهنین در برابر دربار ایستاد و گفت :... من تا زنده ام اجازه نمی دهم این کار را عملی کنند به هر جا که می خواهد منتهی شود.

منابع موجود نشان می دهد که آن پیرفرزانه در کنار کمک به انقلابیون مؤ من سیاسی بسیار دقیق داشت . او چنان می اندیشید که مردم برای تحمل دشواریها آمادگی ندارند و اگر با فشار نیروهای دولتی روبرو شوند مرجعیت را تنها می نهند. بنابراین زمان را برای رویارویی مستقیم با دربار مناسب نمی دید. از سوی دیگر رها کردن شاه و راندن کامل وی را موجب فرو غلتیدن فزونتر او در دامان بیگانگان می دانست پس گاه با وی مدارا می کرد تا آن جوان مغرور جای پای خود را سست نبیند و برای حفظ خویش به بیگانگان پناه نبرد.

فصل سوگ

اندک اندک شوال ۱۳۸۰ ق . فراسید و بیماری بر پیکر مرجع نود و سه ساله جهان اسلام پنجه افکند. بیماری دشواری که با دیگر رنجوریهای استاد فقیهان تفاوت داشت . در چنین روزهایی گروهی از ارادتمندان به عیادتش شتافتند.استاد، که بسیار اندوهگین می نمود، سربلند کرد و گفت : خلاصه عمر ما گذشت ما رفتیم و نتوانستیم چیزی برای خود از پیش بفرستیم و عمل با ارزشی انجام دهیم . یکی از حاضران گفت : آقا، شما دیگر چرا؟ بحمدالله این همه آثار نیک از خود بر جای نهاده اید شاگردان پرهیزگار تربیت کرده اید، کتابهای پرارزش به رشته نگارش کشیده اید. مسجدها و کتابخانه ها ساخته اید. ما باید چنین سخنی بر زبان رانیم .

فقیه پارسای شیعه فرمود: خلص العمل فان الناقد بصیر بصیر. (باید کردارت را خالصانه برای خدا انجام دهی زیرا او به همه چیز بیناست و از انگیزه های بشر آگاه است .)

این سخن حاضران را بسیار تحت تاءثیر قرار داد.

چند روز پس از این گفتگو پیکر استاد رنجورتر شد و سرانجام در سیزدهم شوال ۱۳۸۰ ه ق برابر با دهم فروردین ۱۳۴۰ ه ش ، برای همیشه چشم از جهان فروبست و در مسجد اعظم قم ، که خود بنیاد نهاده بود، به خاک سپرده شد.

طباطبایی علوی، آمنه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث و مدرس شیعی. وی دختر عباد بن علی بن حمزه‌ی طباطبایی علوی بود و در اصفهان سکونت داشت. و از امام ابومحمد رزق اللّٰه تمیمی استماع حدیث کرد. در شهر اصفهان حوزه‌ی درس داشت و جمعی از فضلا در محضر وی حاضر می‌شدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاحین الشریعه (۳/ ۳۲۳)، مشاهیر زنان (۱۰).

طباطبایی، آقابیگم

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۳ ق)، فقیه و محدث. از زنان عابد و زاهد و صالح و با تقوی. وی همسر سید علی طباطبایی بروجردی و مادر آیت‌اللّٰه حاج‌آقا حسین بروجردی بود و در مسائل فقهی تبحر داشت. او فقیه، محدث، عالم و از زنان سخنور عصر خویش بود. وی در بروجرد درگذشت، پیکرش را به نجف اشرف منتقل و در وادی السلام دفن کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خاندان آیت‌اللّٰه بروجردی (۱۳۲)، مشاهیر زنان پارسی گوی (۵).

طباطبائی ابرقوئی، زین العابدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم زاهد فاضل متقی، و محدث خبیر، ادیب شاعر، از اجله‌ی شاگردان آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و آقا شیخ محمد رضا مسجد شاهی، و جمعی دیگر از فحول دانشمندان بود.

مردی خلیق و مهربان، و از جمله کسانی بود که عملا- درس دین و اخلاق به مردم می‌آموخت، مستحبی را از مستحبات ترک نمی‌کرد، و مکروهات را عملا جزو محرمات می‌دانست.

در هشتم ماه صفر سال ۱۳۷۲ به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.

کتب و رسائل عدیده نوشته، از آن جمله: ۱- تریاق اعظم ۲- ولایهٔ المتقین، در تقوی و فضائل امیرالمؤمنین علیه‌السلام به طبع رسیده.

از اشعار اوست:

جز صبر از هجوم بلا نیست چاره‌ای

غیر از رضا به سر قضا نیست چاره‌ای

خواهی اگر نجات ز امواج حادثات

جز التجا به آل عبا نیست چاره‌ای

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرانی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ ابوالقاسم سلیمان بن احمدبن ایوب بن مطیر لخمی طبرانی.

از مشاهیر محدثین و حفاظ عامه است. مدت سی و سه سال جهت تحصیل علم در اطراف شهرها و ممالک به سیاحت پرداخته، و از هزار تن از مشایخ استماع حدیث نموده.

گویند: مدت سی سال بر روی حصیر خوابیده، و برای خویش رختخواب نگسترده، و به جمع احادیث و حفظ اخبار پرداخته.

تألیفاتی دارد از آن جمله است:

معاجم ثلاثه: معجم الکبیر، معجم الاوسط، معجم الصغیر.

در سال ۲۶۰ در طبریه‌ی شام متولد شده، و در شنبه ۲۸ ذی قعده‌ی ۳۶۰ در اصفهان وفات یافت، در جنب قبر حممهٔ بن ابی حممهٔ مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرسی، ابومنصور احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم، محدث و مورخ. از اهالی ساری مازندران و از ثقات محدثین و علمای بزرگ امامیه بود. او معاصر ابوالفتوح رازی و امین الاسلام طبرسی است. وی از مهدی بن ابی‌حرب حسینی مرعشی، از دوریستی، از شیخ الطایفه، شیخ طوسی، روایت کرده است. شیخ منتجب‌الدین (م ۵۸۵ ق) و ابن‌شهر آشوب (م ۵۸۸ ق) از شاگردان وی بودند. شهید اول در «غایه المراد» فتاوا و نظرات وی را بسیار نقل کرده است. وی در مازندران درگذشت و در روستایی نزدیک علی‌آباد (امام شهر فعلی) که امروز نام آن شیخ طبرسی است، دفن شد. از آثار وی: «الاحتجاج عی اهل اللجاج»، معروف به «احتجاج طبرسی» که سید ابن طاووس بر این کتاب و بر مؤلفش درود فرستاده و اکثر متأخرین از آن اخذ کرده و بارها به چاپ رسیده و از آن ترجمه‌هایی مربوط به قرن دهم باقی است؛ «الکافی»،در فقه؛ «فضائل الزهراء (س)»؛ «مفاخر الطالبیه»؛ «تاریخ الائمه».[۱]

احمد ابن علی بن ابی‌طالب از ثقات محدثان و علمای شیعه در قر. ۶ ه. وی با ابوالفتح رازی و فضل بن حسن طبرسی معاصر بود. شهید اول غایهٔالمراد، فتاوی و اقوال او را بسیار نقل می‌کند. اوراست: الکافی در فقه، الاحتجاج (شامل احتجاجاتی که پیامبر ص و ائمه ۴ و یارانشان با مخالفان خود کرده‌اند)، مفاخرالطالبیهٔ، تاریخ الائمهٔ، فضائل الزهراء و غیره. بعض متأخران وی را به ساری منسوب دانسته، شاید منشأ این شبهه آن باشد که وی چندی در آن شهر زیسته است. سال وفاتش معلوم نیست (دکتر حسین کریمان).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۶۹ / ۱)، اعیان الشیعه (۳۰ -۲۹ / ۳)، ایضاح المکنون (۲۵۹، ۱۹۶/ ۲ ،۲۱۳، ۳۱ / ۱)، بحارالانوار (۹ /

۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۱)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۴ / ۲)، الذریعه (۳۱۱ –۳۱۰ / ۲۱ ،۲۴۸ –۲۴۷ / ۱۷ ،۲۵۸ / ۱۶ ،۲۳۶ / ۱۴ ، ۲۱۳ / ۳ ،۲۸۲ –۲۸ / ۱)، روضات الجنات (۷۴ –۷۲ / ۱)، ریاض العلماء (۴۹ –۴۸ / ۱)، ریحانه (۳۵ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۲ –۱۱ / ۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۵ –۴۴۴/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۲)، هدیه الاحباب (۱۹۴)، هدیه العارفین (۹۱ / ۱).

طبرسی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حاج سید اسماعیل نوری طبرسی صاحب کتاب کفایهٔالموحدین در اصول دین محدث قمی در فوائد الرضویه ص ۴۴- گوید اسماعیل بن احمد العلوی العقیلی الطبرسی النوری سید جلیل فقیه و محدث کامل بی‌بدیل صاحب کفایهٔالموحدین در چند جلد و شرح کبیری بر نجات العباد که از ملاحظه این دو معلوم می‌شود کثرت اطلاع و تبحر آنجناب ساکن در نجف اشرف بود در غره ماه شعبان ۱۳۲۱ ق در بلده شریفه کاظمین فات کرد جنازه‌اش را حمل به نجف اشرف کردند و در صحن مطهر در پائین ایوان مبارک دفن نمودند.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

طبرسی، امین‌الدین، امین الاسلام، ابوعلی فضل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۴۸ ق)، فقیه، محدث، مفسر، محقق و لغوی امامی. معروف به شیخ طبرسی و صاحب «مجمع البیان». او از برجسته‌ترین پیشوایان مذهب شیعه در قرن ششم هجری است. خودش و پسرش، حسن بن فضل، صاحب «مکارم الاخلاق»، و نوه‌اش، علی بن حسن، صاحب «مشکاه الانوار» و دیگر نزدیکان او همگی از بزرگان علما می‌باشند. وی از شیخ ابوعلی، فرزند شیخ طوسی، و شیخ عبدالجبار قاری رازی، فقیه بزرگ شیعه در ری، روایت کرده و «صحیفه الرضا (ع)» از جمله مرویات اوست. طبرسی از مشایخ روایت پسرش، رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، و ابن‌شهر آشوب مازندرانی و شیخ منتجب‌الدین و قطب راوندی و شاذان بن جبرییل قمی و شیخ عبدالله دوریستی و برخی دیگر از بزرگان علمای شیعه است. در ۵۲۳ ق از مشهد رضوی به سبزوار رفت و تا پایان عمر در سبزوار ماند. صاحبان «ریاض العلماء» و «روضات الجنات» و نیز محدث نوری در «مستدرک» گفته‌اند که وی شهید گشته است. جنازه‌اش را به مشهد انتقال دادند و در محل غسل امام رضا (ع)، مشهور به قتلگاه، دفن کردند. از آثارش: «اعلام الوری باعلام الهدی»، در فضایل ائمه (ع)؛ «الوسیط»، در تفسیر؛ «الوجیز» یا «الکافی الشافی» یا «الکاف الشاف من کتاب الکشاف»، ملخص «کشاف» زمخشری درتفسیر؛ «الوافی»، در تفسیر؛ «تاج الموالید»؛ «الآداب الدینیه»؛ «مجمع البیان لعلوم القرآن»، که شیخ شهید (ره) درباره‌اش گفته که این تفسیری است که مثلش نوشته نشده؛ «جوامع الجامع»، در تفسیر، که آن را بعد از «مجمع البیان» تألیف کرده و در آن لطایف «کشاف» و فواید «مجمع» را جمع نموده است، دکتر گرجی نسخه‌ی آن را تصحیح و بر آن تعلیقاتی نگاشته است؛ «معارج السؤل»؛ «نثر اللئالی»، به سبک «غرر و درر» آمدی؛ «غنیه العابد و منیه الزاهد»؛ «عده السفر و عمده الحضر»؛ «العمده»، در

اصول دین و فرائض و نوافل؛ «النور المبین»؛ «الجواهر»، در نحو.[۱]

(ع. معر. تفرشی) ۱- ابوعلی فضل ابن حسن طبرسی ملقب به امین‌الدین و امین‌الاسلام، مفسر و دانشمند معروف شیعه (و. بین ۴۸۰ – ۴۶۸ ه.ق.– ف. ۵۴۸ ه. ق.). شهرتش به تصریح علی بن زید بیهقی دانشمند معاصر و هموطن وی در تاریخ بیهق «طبرسی» (به فتح اول و سکون ثانی و کسر ثالث) منسوب به طبرس معرب تفرش است، بنا به نقل افندی شاگرد مجلسی در ریاض‌العلماء علامه مجلسی و نیز عده‌ای دیگر از علمای همزمان وی طبرسی را به احتمال قوی اهل تفرش میدانستند. منسوب دانستن وی به طبرستان نه سند قدیمی دارد و نه با قانون می‌سازد. باری طبرسی تا سال ۵۲۳ ه.ق. در مشهد مقدس اقامت داشت و در این سال به سبزوار رفت و تا پایان عمر آنجا متوطن بود. مدفنش در مشهد مقدس است. وی از فقه و تفسیر و نحو و لغت و شعر و حساب و جبر و مقابله مشارالیه بود. در فقه فتاوای مخصوص دارد. مشاره تألیفاتش بر بیست بالغ می‌شود. از آن جمله است: مجمع‌البیان (ه. م.) در تفسیر، جوامع الجامع (ه.م.) در تفسیر، الآداب الدینیة للخزانة المعینیة در حکمت عملی، اعلام الوری به اعلام الهدی در تاریخ ائمه، تاج الموالید در تاریخ و انساب، العمدة در اصول دین و فرائض و نوافل، نثر اللآلی در کلمات قصار علی ۴ و غیره. ۲- رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، فرزند ابوعلی فضل از علمای بزرگ قر. ۶ ه. در فضایل و کمالات مرتبه‌ای بلند داشت و نزد پدرش تلمذ کرد، اوراست: جامع الاخبار (که بعضی آن را منسوب به محمد بن محمد شعیری و دسته‌ای منسوب به جعفر بن محمد دوریستی و عده‌ای از تألیفات ابوالحسن علی حناط دانسته‌اند)، مکار الاخلاق که در مصر و ایران به طبع رسیده. اسرارالامامة (درباره مؤلف این کتاب هم قول بسیار است. سال فوتش به دست نیامده) (دکتر حسین کریمان).

الفضل بن الحسن بن الفضل الطبرسی ره که دشمنان و دوستان وی اعتراف به فضل او دارند.

اوست مفسر جلیل و عالم کامل نبیل و ثقه بزرگوار و فقیه عظیم‌الشأن صاحب تألیفات کثیره و تصنیفات عدیده مانند ۱- مجمع‌البیان در تفسیر قرآن ۲- الوسیط (تفسیر متوسط) ۳- الوجیز (تفسیر مختصر) ۴- جوامع الجامع ۵- الاداب الدینیه للخزانة المعنیه ۶- غنیة العابد ۷- منیة الزاهد ۸- تاج الموالید ۹- کنوز النجاح ۱۰- عدة السفر ۱۱- عمدة الحضر ۱۲- النور المبین ۱۳- الفائق ۱۴- اعلام الوری باعلام الهدی و کتب دیگری که در روضات نسبت به او داده است.

بالجمله این بزرگوار پدر ابونصر حسن بن فضل صاحب مکارم‌الاخلاق و جد ابوالفضل علی بن حسن صاحب مشکوةالانوار در ادعیه است.

بیت او از علماء بزرگ بوده‌اند در سال ۵۲۳ قمری از مشهد رضوی به سبزوار منتقل شد و در سال ۵۴۸ قمری از دنیا رفت.

جنازه او را به مشهد مقدس حمل کردند و در قبرستان معروف به قتلگاه که اکنون در خیابان طبرسی که بنام او شهرت گرفته مدفون نمودند.

و آنجا را از این رو قتلگاه گفته‌اند که در اواخر دولت صفویه در آنجا به دستور عبداللّه خان ازبک افغانی قتل عام کردند

صاحب روضات گوید از صاحب ریاض‌العلماء منقولست که میان همه طبقات معروف شده که شیخ طبرسی سکته کرد مردم به گمان اینکه او رحلت نموده او را دفن کردند و چون در قبر بهوش آمد راه بیرون شدن را بر خود مسدود دید در آن حال نذر کرد که اگر حق تعالی او را خلاص بفرماید از آن بلیه کتابی در تفسیر قرآن تالیف نماید پس اتفاق افتاد که یکی از گورکنان بقصد دزدیدن کفن شیخ قبر او را نبش کرد و چون خواست کفن از تنش بیرون کند که ناگاه شیخ دست او را گرفت.

نباش را ترس شدیدی عارض شد شیخ شروع کرد با او تکلم کردن وحشت او زیادتر شد شیخ گفت مترس من زنده‌ام و سکته کرده بودم الحال بهوش آمدم و چون از کثرت ضعف نیروی راه رفتن ندارم مرا بدوش بگیر به خانه ببر.

پس نباش او را به خانه برد شیخ او را خلعت پوشانید و مال فراوانی داد و نباش توبه کرد بدست شیخ طبرسی و آن کار زشت را ترک نمود به برکت شیخ علیه‌الرحمه

پس آنجناب شروع کرد به تألیف مجمع‌البیان بجهت وفاء به نذر خویش و خداوند او را توفیق اتمام داد

فوائد الرضویه ص ۳۵۲

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۳۵۳ -۳۵۲ / ۵)، ایضاح المکنون (۴۳۳ / ۲)، اعیان الشیعه (۴۰۱ -۳۹۸ / ۸)، تأسیس الشیعه (۳۴۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۹ / ۲)، الذریعه (۲۴ / ۲۰، ۲۴۹ -۲۴۸ / ۵، ۲۴۲، ۲۴۰/ ۲، ۱۸ / ۱)، روضات الجنات (۳۴۹ -۳۴۲ / ۵)، ریحانه (۳۶ / ۴)، شهیدان راه فضیلت (۹۱ -۸۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۷ -۲۱۶ / ۶)، فوائد الرضویه (۳۵۲ -۳۵۰)، کشف الظنون (۱۶۰۲، ۱۲۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طبرسی)، معجم المؤلفین (۶۷ -۶۶ / ۸)، هدیه الاحباب (۱۹۴- ۱۹۳)، هدیه العارفین (۸۲۰ / ۱)، یادداشتهای قزوینی (۲۸۰ -۲۷۷ / ۵).

طبرسی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا حسن بن العالم العلام والحجهٔالاسلام حاج میرزا محمدتقی مازندرانی قدس اللّه سره.

فاضل مراغه‌ای در (المآثر والاثار) ص ۱۵۵ گوید: حاج میرزا حسین طبرسی از عظماء علماء می‌باشد به جلالت قدر و علو شأن از اقران ممتاز است.

ترویج اصول مذهب جعفری و تشیید بنیان طریقه اثنی عشری و نشر اخبار و آثار اهل‌بیت عصمت علیهم‌السلام را از معاصرین کمتر بقدر او موفق شده‌اند.

در علم حدیث و تفسیر و معرفت احوال رواهٔ و طبقات رجال اسناد و تراجم علماء اسلام همانا امروز نخستین دانای ایرانیان است.

پدر جلیل‌الشأنش میرزا محمدتقی مازندرانی از فحول مجتهدین و مشاهیر رؤساء عهد خاقان مبرور فتحعلیشاه رحمه‌اللّه بود تعرفه نام و اظهار مقام او تحصیل حاصل است مقام تقوی و ورع و عبادت و تقدس این فرزند هنرمندش مسلم مسلمین می‌باشد.

و هم از تبحر نام و تتبع علم در مصنفات علماء اسلام با علی مقام رسیده وصیت فضل و وثاقت و درجه استعداد و لیاقتش برای هرگونه تعظیم و اکرام و توقیر و احترام تا همه جا کشیده است.

تصنیفات سودمند دارد.

منها ۱- نفس الرحمن فی ترجمه سلمان ۲- دارالسلام فیما یتعلق بالمنام ۳- النجم الثاقب فی احوال الامام الغالب ۴- الکلمهٔ الطیبه ۵- رساله میزان السماء ۶- الصحیفهٔ الرابعه ۷- جنهٔالمأوی ۸- مستدرک الوسائل در سه مجلد تا آنجا که گوید این عالم عامل و فقیه فاضل و محدث کامل در حضرت حجهٔالاسلام ثقهٔ الانام مجدد الاحکام نائب الامام (ع) حاج میرزا محمدحسن بسیار موثق و معتمد و مؤتمن است.

نگارنده گوید: مرحوم حجهٔالاسلام حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی صاحب الذریعه که از شاگردان آن مرحوم بوده در قسم دوم از جزء اول طبقات از ص ۵۴۳ تا ص ۵۵۵ حدود ۱۲ صفحه ترجمه آن بزرگوار نوشته و وفات او را در شب چهارشنبه ۲۸ جمادی الثانیه ۱۳۲۰ ق ذکر نموده است.

(حاج) میرزا حسین بن محمد تقی نوری از ثقات علمای شیعه در اوایل قر. ۱۴ ه. (ف. ۱۳۲۰ ه.ق.). وی را ثالث مجلسین دانسته‌اند، و از شاگردان شیخ مرتضی انصاری و حاج ملا علی کنی و حاج میرزا محمد حسن شیرازی است. تألیفاتش بسیار است، از آن

جمله: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل در احادیث و اخبار، فصل‌الخطاب فی تحریف کتاب رب الارباب، حاشیه منتهی المقال ابوعلی در علم رجال، النجم الثاقب و غیره (دکتر حسین کریمان).

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

طبرسی، رضی‌الدین، ابونصر حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ قرن ششم هجری بود که در مکتب پدرش امین الاسلام طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، تربیت یافت. ابونصر طبرسی از راویان پدرش می‌باشد و شیخ مهذب‌الدین حسنی بن ابی‌الفرج نیلی از ابونصر روایت کرده است. وی صاحب کتاب مشهور «مکارم الاخلاق» است. او در این کتاب بااستفاده از کتاب پدرش «الآداب الدینیه» و طرح پاره‌ای ازاداب به سبک محدثین شیعه ان را در دوازده باب مرتب ساخت. این کتاب در ایران و مصر و لبنان چاپ شده است. از دیرباز از این کتاب ترجمه‌هایی به فارسی انجام شده و باقی مانده است. پسرش شیخ ابوالفضل علی بن حسن طبرسی در ابتدای کتاب «مشکاه الانوار» خود گوید: چون پدرم کتاب «مکارم الاخلاق» را نگاشت، مورد تحسین اهل آفاق شد، پس تصنیف کتاب دیگری که در برگیرنده‌ی «سایر اقوال و محاسن احوال» باشد آغاز کرد، گرچه به اتمام آن موفق نشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۲۳ / ۵)، بحارالانوار (۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۱)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۴۲۰ / ۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۴ / ۲)، الذریعه (۱۴۹ –۱۴۶ / ۲۲، ۴۱ / ۲)، ریحانه (۴۰۰ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۵ / ۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طبرسی)، معجم المؤلفین (۲۶۹ / ۳)، هدیه الاحباب (۱۹۴).

طبری آملی، ابوالقاسم علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، عالم امامی، محدث و فقیه. در کتب رجالیه او را ثقه‌ای جلیل‌القدر و محدث و فقیهی بزرگ توصیف کرده‌اند. فرزندش، شیخ عمادالدین ابوجعفر طبری، در کتاب ارزشمند «بشاره المصطفی» از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :خاتمه مستدرک الوسائل (۱۵ / ۳)، الذریعه (۱۱۷ / ۳)، روضات الجنات (۲۳۲ / ۶)، فوائد الرضویه (۵۸۲).

طبری بصری، ابوعمرو عثمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۲ / ۲۸۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی ساکن انطاکیه بود و عالم آن شهر. از عفان بن مسلم و قره بن حبیب و عمرو بن مرزوق و ابوولید طیالسی و سعید بن عفیر و یحیی بن بکیر و یحیی حمانی و ابراهیم بن حجاج سامی و احمد بن جناب احمد بن یونس و امیه بن بسطام و بکار بن محمد سیرینی و حکم بن موسی و سهل بن بکار و شیبان بن فروخ و سلیمان بن نبت شرحبیل و ابی‌معمر مقعد و عبیدالله بن عائشه و عمرو بن عون واسطی و محمد بن سنان عوقی و مسدد حدیث شنید. وی شنیده‌های خویش را جمع‌آوری و تصنیف و تألیف کرد. نسایی و ابوحاتم رازی و ابوعوانه در «صحیح» خود و محمد بن منذر هروی و حاجب ارکین و احمد بن جابر رملی و ابوالحسن بن جوصا و علی بن حسن بن عبد بصری و ابوبکر محمد بن احمد بن محمویه اهوازی و محمد بن اسماعیل فارسی و هشام بن محمد بن جعفر کندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالقاسم طبرانی از او اجازه‌ی روایت داشت. ابن ابی‌حاتم رازی گوید که عثمان بن خرزاد رفیق پدرم در کتابت حدیث در جزیره و شام بود. ابن‌محمویه اهوازی گوید که عثمان بن خرزاد پرحافظه‌ترین فردی است که دیده‌ام. همچنین حاکم او را ستوده و مورد اعتماد توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (۱۱۷ -۱۱۶ / ۷)، (سیر النبلاء (۳۸۱ -۳۷۸ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۷ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۶۹)، العبر (۴۰۴ / ۱).

طبری، ابوطیب طاهر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۰ -۳۴۸ ق)، قاضی، محدث، فقیه، اصولی، ادیب و شاعر شافعی. در آمل به دنیا آمد. چهارده ساله بود که فقه آموخت. در آمل از ابوعلی زجاجی و در گرگان از ابواحمد بن غطریف و در نیشابور از ابوالحسن ماسرجسی و در بغداد از دارقطنی و علی سکری و شیخ ابوحامد اسفراینی حدیث شنید. ساکن بغداد شد و در آنجا به تدریس و افتاء و قضاوت مشغول گردید. ابواسحاق شیرازی که از شاگردان اوست گوید که در تحقیق و اجتهاد و فکر و نظر بالاتر از ابوطیب ندیده است و خطیب بغدادی گوید که استاد ما ابوطیب شخصی پرهیزگار، عارف به اصول و فروع، محقق و خوش‌برخورد بود. گویند که او و برادرش فقط یکدست لباس داشتند و هرگاه یکی از آن دو از منزل خارج می‌شد دیگری مجبور می‌شد در منزل بماند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد. اغلب اشعارش به طریقه‌ی فقه و مسائل فقهی می‌باشد. وی در اصول و مذهب و علم خلاف و جدل کتابهای بسیاری تألیف کرد.از آثارش: شرح «مختصر» المزنی، در یازده جزء، در فقه شافعی؛ شرح «فروع» ابن‌حداد مصری؛ کتابی‌در «طبقات الشافعیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۱ / ۳)، انساب سمعانی (۴۷ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۶۰ -۳۵۸ / ۹)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۵ / ۲)، روضات الجنات (۱۴۶ -۱۴۵ / ۴)، ریحانه (۴۶ -۴۵ / ۴)، سیر النبلاء (۶۷۱ -۶۶۸ / ۱۷)، العبر (۲۹۶ / ۲)، الکامل (۸۷ / ۸)، کشف الظنون (۱۶۳۸، ۱۶۳۵، ۱۲۵۷، ۱۱۰۰، ۴۲۴) ، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر)، معجم المؤلفین (۳۷ / ۵)، النجوم الزاهره (۶۵ / ۵)، الوافی بالوفیات (۴۰۴ -۴۰۱ / ۱۶)،وفیات الاعیان (۵۱۵ -۵۱۲ / ۲)، هدیه العارفین (۴۲۹ / ۱).

طبری، ابوعبدالله حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۹۸ –۴۱۸ ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. مفتی و محدث مکه بود. در آمل به دنیا آمد. در ۴۳۹ ق «صحیح» مسلم را از ابوالحسین فارسی شنید، و «صحیح» بخاری را از عبدالغافر بن محمد روایت کرد. از ابوحفص بن مسرور و ابوعثمان صابونی و نیز از کریمه مروزی حدیث شنید، و از ناصر بن حسین عمری مروزی فقه آوخت. مدتی ملازم شیخ ابواسحاق شیرازی بود تا از بزرگان اصحاب وی گشت. قبل از غزالی در نظامیه بغداد درس گفت. اسماعیل تیمی و رزین عبدری و قاضی ابوبکر بن عربی و وجیه شحامی و احمد بن محمد عباسی و ابوطاهر سلفی و دیگران از وی حدیث شنیدند. وی از بزرگان شافعیه بود و او را امام الحرمین می‌خواندند، زیرا که در حدود سی سال مجاور مکه بود و در آنجا به تدریس و فتوا اشتغال داشت. عده‌ای در مکه نزد وی فقه آموختند. طبری فقیه در مکه درگذشت. از آثارش: «العده»، در پنج جزء ضخیم؛ شرح «الابانه» عبدالرحمان فورانی مروزی، در فروع فقه شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۰۴ –۲۰۳ / ۱۹)، شذرات الذهب (۴۰۸ / ۳)، العبر (۳۷۷ / ۲)، کشف الظنون (۱)، معجم المؤلفین (۲۹ / ۴)، الوافی بالوفیات (۱۶ / ۱۳).

طبری، حافظ ابوعبدالله

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اکابر فقها و محدثین عامه است. در سال ۴۹۵ در اصفهان وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبری، ظریفه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۴۸ ق، از زنان محدث، فاضل، دیندار و نیکوکار. وی دختر ابوالحسن بن ابی‌القاسم مأمونی طبری و اهل بلخ بود و از عبدالواحد اسمعیل طبری استماع حدیث کرد و سمعانی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۷۴ / ۲.

طبری، عمادالدین، عماد الاسلام حسن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۹۸ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، اصولی و متکلم. معروف به عماد طبرسی یا عماد طبری. از علمای بزرگ امامیه در قرن هفتم و از معاصرین محقق حلی و خواجه نصیرالدین طوسی (م ۶۷۲ ق) است. در فقه و حدیث و تحقیق حقایق اصول مذهب و دیگر فنون تصنیفات سودمندی دارد. فتاوای وی در کتب فقهی متأخرین نقل شده است. در ۶۷۰ ق مناظره‌ای- در تنزیه خداوند از تشبیه- با اهل بروجرد کرد. در ۶۷۲ ق به دستور وزیر خواجه بهاءالدین محمد از قم به اصفهان رفت و هفت ماه در اصفهان اقامت گزید و علمای اصفهان و شیراز و ابرقو و یزد و شهرهای آذربایجان بر گردش جمع شدند و علوم دینی را نزد وی تکمیل کردند. از آثار وی:«الاربعون حدیثا فی فضائل امیرالمومنین (ع) و اثبات امامته» یا «اربعین بهائی »؛ «کامل السقیفه» یا «کامل بهائی»، که در ۶۷۵ ق تألیف شده و دوازده سال جمع‌آوری آن به درازا کشیده است. چون این دو کتابه به خواهش و نام وزیر بهاءالدین محمد بن وزیر شمس‌الدین محمد جوینی معروف به صاحب دیوان تألیف شده بهائی نام گرفته است. از دیگر آثارش: «اسرار الائمه» یا «اسرار الامامه» یا «الاسرار فی امامه الاطهار»، که در ۶۹۸ ق تألیف شده؛ «جوامع الدلائل»؛ «الکافیه فی الامامه»؛ «تحفه الابرار»؛ «العمده»، در اصول دین و فروع آن؛ «المنهج»، در فقه عبادات و ادعیه؛ «معارف الحقائق»؛ «نهج الفرقان الی هدایه الایمان »؛ «نقض معالم التنزیل» فخر رازی؛ «عیون المحاسن»؛ «بضاعه الفردوس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۱۴ -۲۱۲ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۷۳۴، ۱۵۳)، الذریعه (۲۵۳ -۲۵۲ / ۱۷، ۳۳۳ / ۱۵، ۴۰۵ / ۳، ۴۱ - ۴۰ / ۲، ۴۱۴ / ۱)، روضات الجنات (۲۶۰ -۲۵۶ / ۲)، ریاض العلماء (۲۷۴ -۲۶۸ / ۱)، ریحانه (۱۹۹ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۱ / ۷)، فوائد الرضویه (۱۱۷ -۱۱۱)، الکنی و الالقاب (۴۴۳ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن و حسین طبری)، معجم المؤلفین (۲۶۲ - ۲۶۱ / ۳)، هدیه العارفین (۲۸۲ / ۱).

طبری، فاطمه

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ذیحجه ۷۸۳ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن رضی طبری بود. فاطمه نزد جد خود و سایر محدثان حدیث شنید و احادیثی نیز نقل کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، ۲۷ / ۴؛ خیرات حسان، ۹ / ۳.

طبسی، ابوالفضل محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۸۲ ق)، محدث، عارف و صوفی. وی محدثی بزرگ و شیخ صوفیه بود. از حافظ ابوعبدالله حاکم و ابوطاهر بن محمش و

عبدالله بن یوسف بن بامویه و سلمی و ابوبکر حیری و نظیر آنان حدیث شنید. جنید بن محمد قاینی وجیه شحامی و ابواسعد بن قیری و عبدالغافر بن اسماعیل و دیگران از وی حدیث روایت کرده و او را شیخی ثقه و صوفیی زاهد توصیف کرده‌اند. مدتی در نظامیه املاء نمود سپس به طبس بازگشت و در همان شهر درگذشت. طبسی تصانیف بسیاری داشت و کتب زیادی نگاشت. از آثارش، کتاب «بستان العارفین»، در تصوف و اخلاق است. از دیگر آثارش «الشامل فی بحر الکامل» یا «الشامل من البحر الکامل»، در عزائم است که در ابتدا این کتاب را به نام «نزهه الآفاق یوم اجتماع الاخوه و التلاق» نوشت، اماچون مورد توجه مردم، بویژه شیخ ابوالبرکات عبدالله صاعدی فراوی، قرار گرفت مورد تجدید نظر قرار داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۸ / ۴)، ایضاح المکنون (۱۸۱ / ۱)،تذکره الحفاظ (۱۱۹۵ / ۳)، سیر النبلاء (۵۸۸ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۶۷ / ۳)،العبر (۳۴۵ / ۲)، کشف الظنون (۱۰۲۴)، معجم المؤلفین (۲۴۷ / ۸)، الوافی بالوفیات (۸۸ / ۲)، هدیه العارفین (۷۵ / ۲).

طبسی، ابوحسین، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۸ ق)، فقیه و محدث. وی شیخ شافعیه و شاگرد امام ابواسحاق مروزی بود. در نیشابور از ابن‌خزیمه و در عراق از ابومحمد یحیی بن صاعت و دیگران روایت کرده و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده است. از آثارش «تعلیقه» بزرگی است در مذهب که حدود هزار جزء دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۰ -۹۴ / ۴)، سیر النبلاء (۱۱۲ / ۱۶).

طرازی بغدادی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۲ ق)، مسند، محدث، فقیه و ادیب حنبلی. مسند خراسان و از بزرگان نیشابور بود. از ابوالعباس اصم و ابوحامد احمد بن علی بن حسنویه و ابوبکر محمد بن مؤمل و ابوعمر و بن مطر و دیگران حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و صاعد بن سیار و ابوسعد علی بن عبدالله بن ابی‌صادق و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابونعیم حافظ از او اجازه روایت داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۸۴ / ۱)، سیر النبلاء (۴۱۰ -۴۰۹ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۲۵ / ۳)، العبر (۲۴۸ / ۲).

طرائفی عنزی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۷ / ۳۴۶ ق)، مسند و محدث. نسبت وی به طرائقی به جهت فروش طرائف یا اشیاء طرفه و نادری است که از چوب و تخته می‌سازند. وی از محمد بن اشرس و سری بن خزیمه حدیث شنید، آن‌گاه به سوی عثمان بن سعید دارمی رفت و بیشترین حدیث را از وی شنید.ابوعلی حافظ و ابوالسحین حجاجی و حاکم و ابن‌محمش و سلمی و یحیی بن مزکی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که وی محدثی صدوق بود. گویا مدتی، برای تجارت، نه برای استماع حدیث، در بغداد اقامت داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۷ / ۴)، سیر النبلاء (۵۲۰ -۵۱۹ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۷۲ / ۲)، العبر (۷۲ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۶۲ / ۳)، الوافی بالوفیات (۴۵ / ۸).

طرسوسی اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۹۵ -۵۰۲ ق)، مسند، محدث و فقیه حنبلی. وی از ابوعلی حداد و یحیی بن منده و محمد بن طاهر و محمد بن عبدالواحد دقاق و محمود بن اسماعیل اشقر و ابی‌نهشل عبدالصمد عنبری حدیث شنید. ابوموسی عبدالله بن عبدالغنی و یوسف بن خلیل و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او به احمد بن ابی‌الخیر اجازه روایت داد. در «العبر»، صاحب عنوان تحت نام طرطوسی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۴۶ -۲۴۵ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۲۱ -۳۲۰ / ۴)، العبر (۱۱۲ / ۳)، النجوم الزاهراه (۱۳۸ / ۶).

طرقی اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۲۱ ق)، فقیه، اصولی، حافظ و محدث. وی از اهالی طرق از روستاهای اصفهان است. در فقه و اصول و ادب و نویسندگی مهارت داشت. وی در اصفهان از عبدالوهاب بن منده و مطهر بن عبدالواحد بزانی و عثمان بن محمد محمی و در هرات از ابواسماعیل انصاری و در بغداد از ابوالقاسم بن بسری و در بصره از ابوعلی تستری و در اهواز ابوسعید اهوازی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوالعلاء احمد بن محمد اصفهانی و ابوالفرج عبدالخالق بن احمد از وی حدیث شنیدند. او را تصانیف نیکوئی بوده است. سمعانی گوید که وی در «قدم ورح» تصنیفی داشته است. ابن‌النجار کتاب «اللوامع فی اطراف الصحیحین» را از جمله کتابهای زیبای وی ذکر کرده است. ابن‌حجر کتاب «اطراف الکتب الخمسه» را از جمله تصنیفات وی می‌داند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۳ / ۴)، سیر النبلاء (۵۲۹ -۵۲۸ / ۱۹)، لسان المیزان (۲۱۴ -۲۱۳ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۸۱ / ۱)،

الوافی بالوفیات (۲۸۲ / ۶).

طسوجی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۳۲ / ۱۲۲۹- شهادت ۱۲۵۸ ق)، عالم دینی، مفسر، محدث، ادیب و شاعر. نسبتش به طسوج آذربایجان می‌رسد. در کربلا به دنیا آمد. مادرش دختر علی مرادخان زن بود. نیای بزرگش ملا عبدالنبی طسوجی از نوابغ علما در دولت زندیه بود. در کربلا نشوونما یافت و مقدمات علوم را فراگرفت. در ۱۲۵۴ ق برای تحصیل، سفری به اصفهان کرد و در ۱۲۵۷ ق به نجف بازگشت و در محضر بحث و درس شیخ انصاری حاضر شد. وی از دانشمندان بزرگ از شاگردان بنام شیخ مرتضی انصاری بود. او در قضیه‌ی نجیب شاپا در کربلا شهید شد. در شهادتش مرثیه سروده شد و ماده تاریخش «شد شهید اشقیا افسوس وی» بود.از آثار وی: کتاب «کشکول»؛ حواشی متفرقه بر «ریاض»؛ «تفسیر»، ناتمام؛ حاشیه بر «تفسیر» بیضاوی؛ «الرحله الی الحجاز» یا «سفرنامه‌ی حجاز»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشعیه (۳۹ / ۳)، ریحانه (۵۶ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۷ / ۱۳)، مکارم الآثار (۸۵۹ / ۳).

طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۸ -۳۵۹ ق)، قاری، مسند و محدث. معروف به ابن‌طفال. اصل وی از نیشابور است.پدرش در مصر سکونت گزید و او در مصر به دنیا آمد. طفال فرشنده‌ی نوعی گل است.او از قاضی ابوطاهر احمد ذهلی و ابوالحسن بن حیویه نیشابوری و ابومحمد حسن بن رشیق و احمد بن محمد بن سلمه خیاش و عبدالواحد بن احمد بن ابی‌محمد بن قتیبه و احمد بن محمد بن هارون اسوانی و ابوطیب عباس بن احمد هاشمی حدیث روایت کرده است. سهل بن بشر اسفرانیی و ابوصادق مرشد بن یحیی مدینی و ابوعبدالله محمد بن احمد رازی و ابومحمد عبدالعزیز نخشبی و خفره، دختر مبشر بن فاتک، از وی حدیث روایت کرده‌اند. سلفی گوید که وی در مصر از مشاهر راویان ثقات تایید شده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۸ / ۴)، سیر النبلاء (۶۶۵ -۶۶۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۷۸ / ۳)، العبر (۲۹۳ -۲۹۲ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طفال).

طلقی، فاطمه

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق،از زنان محدث. وی دختر محمد بن عبدالرحمان ابوعبداللّه طلقی و مادر ابونجیب و ابونجح و ابومجد (فرزندان عبدالملک) است. او از احمد بن عدی روایت کرده است. پدرش او را به نزد ابواحمد بن عدی برد تا حدیث بشنود. سهمی (ز ۴۲۷ ق)، مؤلف تاریخ جرجان، نیز او را دیده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

طنافسی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۳ ق)، حافظ و محدث. ساکن ری و قزوین و محدث قزوین بود. وی از دایی‌هایش محمد بن عبید طنافسی و یعلی بن عبید طنافسی و همچنین از ابوبکر بن عیاش و سفیان بن عیینه و ابومعاویه و ابن‌وهب و حفص بن غیاث و محمد بن فضیل و عبدالرحمان محابی و وکیع و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابن‌ماجه قزوینی و زیاد بن ایوب طوسی و ابوزرعه و ابوحاتم و ابن‌واره و علی بن حسین بن جنید رازی و محمد بن ایوب رازی و علی بن سعید بن بشسیر رازی و حسین بن علی قاضی قزوین، فرزندش، و یحیی بن عبدل از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابویعلی خلیلی گوید که علی بن محمد طنافسی و برادرش در قزوین مقیم بودند و بزرگان علم و دانش به نزد آنها می‌رفتند و آن دو جایگاه ویژه‌ای داشتند. ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای راستگو توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (۲۹۵ / ۶)، تهذیب التهذیب (۳۲۰ –۳۱۹ / ۷)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۲۰۲ / ۱)، سیر النبلاء (۴۶۱ –۴۵۹ / ۱۱)، شذرات الذهب (۶۹ –۶۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۱۹۷).

طوسی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوجعفر محمد بن حسن ملقب به شیخ‌الطائفه، از بزرگترین علمای دینی شیعه (و. طوس ۳۸۵- ف. نجف ۴۶۰ ه.ق.). وی در ۴۰۸ ه.ق. از طوس به بغداد رفت و چهل سال بعد به نجف شد. تحقیقات او در حدیث و تفسیر و فقه و رجال و کلام و ادب مرجع علمای شیعه میباشد. او صاحب تألیفات مهم در مسایل مذهبی شیعه است که از جمله آنهاست: کتاب تبیان (ه.م.)، استبصار (ه.م.)، تهذیب الاحکام، العدهٔ فی اصول الفقه، کتاب الرجال، کتاب الغیبهٔ، فهرست کتب الشیعهٔ و اسماء المصنفین، النهایهٔ، کتاب الخلاف، کتاب الجمل والعقود، کتاب یوم دلیلهٔ، تلخیص شافی، المفصح در امامت، مناسک الحج، مقتل الحسین، اخبار مختار و غیره.

(۴۶۰ –۳۸۵ ق)، فقیه، عالم، مولف دو کتاب از کتب اربعه شیعه و بنیانگذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف. معروف به شیخ‌الطائفه و امام الفرقه بعد الائمه (ع). در ۴۰۸ ق در بیست و سه سالگی از خراسان وارد عراق شد. پس از چهل سال از بغداد به علت ترس از فتنه‌ای که در آن زمان (۴۴۸ ق) در بغداد درگرفته بود و کتابهای شیخ و خانه‌ی او را طعمه‌ی آتش خویش کرده بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد. او بر کرسی کلام می‌نشست و جوابگوی خاص و عام در تمامی مسائل حتی در امامت بود. آن کرسی از جانب

خلفاء به او عرضه شده بود و مخصوص یگانه‌ی دوران بود. شیخ طوسی بنیان‌گذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف است که بیش از هزار سال از عمر آن می‌گذرد. وی شاگرد شیخ مفید و ابن‌غضائری و ابن‌عبدون و ابن ابی‌جید قمی و سید مرتضی و علی بن شبل بن راشد و حسین بن قاسم علوی و احمد بن ابراهیم قزوینی و هلال بن محمد حفار و احمد بن محمد اهوازی و جعفر بن حسین قمی و ابوعلی بن شاذان و بسیای دیگر از اساطین علم و دین است. شاگردان دانشمند و مجتهد وی متجاوز بر سیصد تن از شعیه و بی‌شماری از عامه بودند. فرزندش شیخ ابوعلی حسن بن شیخ، صاحب کتاب «المجالس»، از شاگردان و راویان او است. در میان شاگردان او آدم بن یونس نسفی، ابوصلاح حلبی، شیخ‌الاسلام حسن بن بابویه قمی، محی‌الدین حسن همدانی، ابومحمد حسن جبهانی، حسین بن فتح واعظ جرجانی، ابوصمصام حسینی، سلمان بن حسن صهرشتی، ابوالصلت محمد بن عبدالقادر، سعدالدین ابن‌براج، شیخ علی سبزواری، شیخ عبیدالله بن بابویه قمی، غازی بن احمد سامانی، کردی بن عکبری فارسی، ابوالحسن دیباجی، محمد وراق، شیخ ابوجعفر حلبی، ابوسعد منصور آبی، جمال‌الدین محمد طبری، ناصرالدین رضی حسینی، محمد بن حسن فتال و بسیاری دیگر را می‌توان نام برد. در هفتاد و پنج سالگی در نجف درگذشت و در منزل خویش که اکنون مزار معروفی است به خاک سپرده شد. خانه‌اش و مسجدش که یکی از معروفترین مساجد نجف است و همچنین آثار باقی مانده از او، تاکنون برجاست. از آثار علمی وی: در تفسیر: «التبیان»؛ «الجامع لعلوم القرآن»؛ در حدیث: «تهذیب الاحکام» یا «التهذیب»؛ «الاستبصار»؛ در فقه: «المبسوط»؛ «الخلاف»؛ «الایجاز»، در فرائض؛ «الجمل و العقود»، در عبادات؛ «الاقتصاد»، در عقاید و عبادات؛ «النهایه»؛ در علم اصول و رجال: «العده» که ملا خلیل آن را شرح کرده است؛ «الفهرست» که در آن «اصول» و نگارشهای اصحاب و تصانیف آنها آورده شده «و شیخ سلیمان ماحوزی آن را مرتب و شرح کرده و «معراج الکمال الی معرفه الرجال» نامیده است؛ «الابواب» که به نام «رجال شیخ» یا «رجال الطوسی» معروف است؛ «اختیار رجال الکشی» یا «اختیار معرفه الرجال». از دیگر آثار او: «التلخیص للشافی» و «المفصح»، هر دو در کلام و امامت؛ «هدایه المسترشد و بصیره المتعبد»؛ «کتاب الغیبه»؛ «مناسک حج»؛ «المجالس»، در اخبار که «امالی» اوست؛ مقتل الحسین (ع)»؛ «اخبار مختار»؛ «مصباح المتهجد»، در اعمال سال.[۱]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۳۱۵/ ۶)، اعیان الشیعه (۱۶۷ -۱۵۹/ ۹)، ایضاح المکنون (۷۲۲، ۵۷۳، ۴۵۴، ۴۲۴، ۳۳۵، ۲۸۶، ۲۷۶، ۲۶۶، ۲۱۲، ۹۵/ ۲، ۶۰۴، ۳۱۴، ۳۱۸، ۲۲۳/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۸/ ۲)، تاریخ برگزیدگان (۲۶ -۲۵)، تاسیس شیعه (۳۱۳)، تاریخ علم کلام در ایران و جمان اسلام (۲۵۹ -۲۵۶)، خدمات متقابل اسلام و ایران (۴۸۵ -۴۸۳)، دایرةالمعارف الاسلامیه (۳۷۸ - ۳۷۶/ ۱۵)، دایرةالمعارف فارسی (۱۶۳۴/ ۲)، الذریعه (۲۳۵/ ۷، ۱۴۵/ ۵، ۳۳۱ -۳۲۸/ ۳، ۴۸۶، ۲۶۹، ۱۴/ ۲، ۳۶۵/ ۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۳۰۶/ ۱)، رجال النجاشی (۳۳۳ -۳۳۲/ ۲)، روضات الجنات (۲۳۱ -۲۰۱/ ۶)، ریحانه (۳۲۸ -۳۲۵/ ۳)، سیر النبلاء (۳۳۵ -۳۳۴/ ۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۲ -۱۶۱/ ۵)، طبقات خلفاء و اصحاب ائمه و علماء و شعرا (۳۹۴)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۲۹)، فقهای نامدار شیعه (۷۹ -۶۷)، فوائد الرضویه (۴۷۳ -۴۷۰)، الفهرست للطوسی (۱۶۱ -۱۵۹)، قرآن پژوهی (۱۷۵ -۱۷۳)، قصص العلماء (۴۱۶ -۴۱۴)، الکامل (۱۰۶/ ۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۲۲ -۱۲۱)، کشف الظنون (۱۹۷۳، ۱۵۸۱، ۴۵۲)، الکنی و الالقاب (۳۹۷ -۳۹۴/ ۲)، لسان المیزان (۵۲/ ۶)، لغت نامه (ذیل/ ابوجعفر طوسی)، مؤلفین کتب چاپی (۴۰۶ -۴۰۲/ ۵)، مجالس المومنین (۴۸۲ -۴۸۰/ ۱)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۶۰)، معجم المؤلفین (۲۰۲/ ۹)، معجم رجال الحدیث (۲۴۷ -۲۴۳/ ۱۵)، منتخب التواریخ (۱۹۰ -۱۸۹)، الوافی بالوفیات (۳۹۴/ ۲)، وقایع السنین و الاعوام (۲۶۸)، هدیه الاحباب (۹)، هدیه العارفین (۷۲/ ۲).

طوسی بغدادی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۳ ق)، محدث، زاهد و صوفی. معروف به ابن‌تاج القراء. وی از ابوعبدالله مالک بن احمد بانیاسی و یحیی بن احمد سیبی و ابوبکر طریثیثی حدیث شنید. او راوی «جزء» بانیاسی است. رشید بن مسلمه با اجازه و همچنین عبدالغنی حافظ و شیخ موفق‌الدین و ابراهیم بن عثمان کاشغری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی صوفی و خادم مشایخ و متخلق به اخلاق ایشان بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعلام بوفیات الاعلام (۳۸۰ / ۲)، سیر النبلاء (۴۸۰ -۴۷۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۹ / ۴)، العبر (۴۰ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۶۰ / ۵).

طوسی، ابوابراهیم اسحاق

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۵۵ -۵۶۴ ق)، قاری، محدث، ادیب و دانشمند. در مراکش ادب آموخت. قسمتی از «صحیح» مسلم را از دایی مادرش، ابوعبدالله بن زرقون، استماع کرد و قراآت هفت‌گانه را نزد علی بن هشام جذامی آموخت. او از ابومحمد بن عبیدالله حدیث شنید و از ابوعبدالله بن خلیل قیسی، آخرین شاگرد ابوعلی غسانی، اجازه روایت داشت. ابوجعفر بن زبیر از شاگردان وی بود. طوسی هر روز قرآنی ختم می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۰۱ -۳۰۰ / ۲۳)، الوافی بالوفیات (۳۹۸ / ۸).

طوسی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۳ ق)، محدث و مسند. او را مسند عراق می‌گفتند. وی از جریر بن عبدالحمید رازی و یوسف بن یعقوب ماجشون و هشیم بن بشیر و عبدالله بن مبارک و یحیی بن ابی‌زائده و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و ابویوسف قاضی و بسیاری دیگر حدیث شنید، و مسموعات خویش را جمع‌آوری و تألیف کرد. ساکن بغداد شد و در آنجا حدیث گفت. بخاری و ابوداوود سجستانی و نسائی و یحیی بن معین و ابوبکر اثرم و ابن ابی‌دنیا و عبدالله بن احمد و ابومحمد بن صاعد و قاضی محاملی و حسین بن عیاش قطان و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۰۹ -۱۰۸ / ۱۲)، تهذیب التهذیب (۳۲۳ / ۷)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۲۰۳ / ۱)، سیر النبلاء (۵۲۶ -۵۲۵ / ۱۱)، النجوم الزاهره (۴۰۷ / ۲).

طوسی، ابوالفضل نصر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۸۳ -۳۱۰ ق)، حافظ و محدث. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد و از ابومحمد بن شرقی و ابوحامد بن بلال و ابوعبدالله محاملی و ابن‌مخلد عطار و ابن‌عقده و محمد بن حسین قطان و ابن‌اعرابی و محمد بن وردان عامری و احمد بن زبان کندی و ابن‌حبیب حصائری و خیثمه و ربیع بن سلامه رملی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او دارای تصانیف نیکویی بود. حاکم و سلمی و ابونعیم و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم گوید که او یکی از ارکان حدیث خراسان و در علوم صوفیه و اخبار آنان سرآمد اقران بود. مدتی با شبلی، در بغداد، و چند تن دیگر از صوفیان مصاحبت داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۸-۶ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۰۶ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۰۲)، النجوم الزاهره (۱۶۸ / ۴).

طوسی، ابوبکر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۷۰)، محدث و فقیه شافعی. وی از علی بن احمد بن اخرم و نصرالله خشنامی و فضل بن عبدالواحد تاجر حدیث شنید. او «چهل حدیث» دارد که علی بن عمر طوسی آن را تخریج کرده است. عثمان بن ابوبکر خبوشانی و محمد بن ابی‌طاهر عطاری و ابوحامد محمد بن محمد سمنانی و حسن بن عبیدالله قشیری و حره ناز زینب شعریه و دو فرزند این خانم، مؤید و بی‌بی، و همچنین عبدالقادر رهاوی و چند تن دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۶۵ / ۲۱)، النجوم الزاهره (۶۹ / ۶).

طوسی، ابوجعفر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۴ ق)، حافظ، محدث و عابد. ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و معاذ بن معاذ و اسماعیل بن علیه و یعقوب بن ابراهیم زهری و یحیی بن سعید قطان و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوداوود سجستانی و نسایی در «سنن»هایشان و ابوحاتم و ابوجعفر مطین و ابن‌صاعد و محمد بن هارون حضرمی و ابوعبدالله محاملی و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و عبدالله بن محمد بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حافظ ابوسعید نقاش در کتاب «طبقات الصوفیه» گوید: ابن‌منصور طوسی استاد ابوسعید خراز و ابوالعباس بن مسروق، احادیث بسیاری را نوشت و روایت کرد. از گفته‌های اوست: جاهل را به چهار چیز می‌شناسند، اول به غضب بی‌مورد، دوم

افشاء راز، سوم اعتماد به هر کس، چهارم به نصیحت بی‌جا.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۲۵۰ -۲۴۷ / ۳)، تهذیب التهذیب (۴۷۳ -۴۷۲ / ۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۹۴ / ۱)، سیر النبلاء (۲۱۴ -۲۱۲ / ۱۲)، طبقات الصوفیه هروی (۱۲۹ -۱۲۶)، النجوم الزاهره (۴۱۰ / ۲)، الوافی بالوفیات (۷۰ / ۵).

طوسی، ابوعلی حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به کردوش. در خراسان و عراق و حجاز از محدثانی چون محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و عبدالله بن هاشم و اسحاق بن منصور و ابن‌شاهین و بندار و زید بن اخرم و احمد بن منیع و فضل بن عبدالله بن خرم هروی و همطبقه آنان حدیث شنید. در هرات و قزوین حدیث گفت. عبدالله بن محمد بن مسلم اسفراینی و احمد بن علی رازی و احمد بن محمد بن عبدوس و ابوسهل صعلوکی و محمد بن جعفر بستی و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ و استادش ابوحاتم رازی نیز از وی حکایاتی روایت کرده است. ابویعلی خلیلی گوید که من اشکرد ده تن از شاگردان طوسی بودم. او را تصانیفی است که حاکی از علم و معرفت اوست. ابونعیم در «تاریخ» خود گوید که طوسی صاحب تصانیف بوده و از جمله آنها کتابی است در زمینه‌ی احکام که آن را «الاحکام» نامیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (۱۱۳)، سیر النبلاء (۸ -۶ / ۱۵ ،۲۸۸ -۲۸۷ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۴ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۳۲)، لسان المیزان (۴۳۲ -۴۳۰ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۶۴ / ۳).

طوسی، ابومحمد احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۹ ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به بلاذری صغیر. او از محمد بن ایوب بن ضریس و تمیم بن محمد حافظ و عبدالله بن محمد بن شیرویه و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعبدالله حاکم گوید که او یگانه‌ی دوران خویش در حفظ و وعظ بود و مشایخ بزرگ همچون حافظ ابوعلی در محضرش حاضر می‌شدند و از حدیث‌خوانی او فرحناک می‌شدند و هیچ‌گاه درباره‌ی اسناد یا اسمی و یا حدیثی بر او خرده نگرفتند. او در طابران طوس از دنیا رفت. از آثارش تخریج «صحیحی» به سبک «صحیح» مسلم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۶ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۴۹ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۶ -۳۶۵)، العبر (۵۶ / ۲).

طوسی، ابومحمد حاجب

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۶ ق)، محدث و مسند. از محمد بن رافع و ذهلی و محمد بن حماد ابیوردی و عبدالرحمان بن منیب مروزی و عبدالله بن هاشم طوسی و دیگران حدیث شنید. منصور بن عبدالله خالدی و ابن‌منده و احمد بن محمد بصیر و علی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم جرجانی و قاضی ابوبکر حیری و ابوطاهر بن محمش از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌منده وی را فردی مورد وثوق توصیف کرده است. حاکم نیشابوری سه جزوه وی را از او شنیده، اما گوید که این کتابهای عموی او بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۱ / ۴)، سیر النبلاء (۳۳۷-۳۳۶ / ۱۵)، لسان المیزان (۱۴۶ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۴۰ / ۳).

طوسی، ابونضر، ابونصر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۴۴ -۲۵۰ ق)، زاهد، عابد، حافظ، محدث و فقیه شافعی. مفتی خراسان. در طلب حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز سفر کرد و از عثمان بن سعید دارمی و حارث بن ابی‌اسامه و اسماعیل قاضی و علی بن عبدالعزیز بغوی و فضل بن عبدالله بن خرم یشکری هروی و احمد بن موسی کوفی حمار و محمد بن عمرو قشمرد حرشی و محمد بن ایوب بن ضریس و احمد بن سلمه حافظ و حسین بن محمد قبانی و تمیم بن محمد حافظ و محمد بن نصر مروزی فقیه و دیگران حدیث شنید. بیشتر ملازم محمد بن نصر مروزی بود و اکثر شنیده‌هایش از اوست. طوسی شنیده‌هایش را جمع‌آوری و تألیف کرد و کتبی به سبک مسلم نگاشت. وی شب را به سه قسمت تقسیم کرده بود: جزئی برای تصنیف، جزئی برای خواب و جزئی برای تلاوت قرآن. او حدود هفتاد سال مرجع امور دینی مردم بود و فتوی می‌داد. بیشتر ایام سال را روزه‌دار بود و آنچه زیاده بر قوت روزانه‌اش بود صدقه می‌داد از امر به معروف و نهی از منکر غفلت نداشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۰ / ۴)، تاریخ نیشابور (۱۸۶)، سیر النبلاء (۴۹۲ -۴۹۰ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۳۶)، العبر (۶۸ / ۲)، النجوم الزاهراه (۳۵۸ -۳۵۷ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۱۰ / ۱).

طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۱۷ -۵۲۴ ق)، قاری، مسند و محدث. «صحیح» مسلم را از فراوی و «صحیح» بخاری را از وجیه و ابوالمعالی فارسی و عبدالوهاب بن شاه و «الموطأ» را از هبه‌الله سیدی و «تفسیر ثعلبی» را از عباسه عصاری و «الوسیط» واحدی را از عبدالجبار خواری و «الغایه» ابن‌مهران را از زاهر بن طاهر و «الاربعین» حسن بن سفیان را از فاطمه دختر زعبل و همچنین «جزء» ابن‌نجید را استماع کرد. او را ثقه‌ای نیکوکار و قاری درست‌کرداری توصیف کرده‌اند. گروه بسیاری از دانش‌پژوهان به سویش آمدند. علامه جمال‌الدین محمود

ابن حصیری و ابن‌صلاح و قاضی خویی و ابن‌نقطه و برزالی و ابن‌نجار و ضیاء و مرسی و صریفینی و مجد اسفراینی و علی بن یوسف صوری و شمس‌الدین زکی بیلقانی و مفضل قرشی و احمد بن عمر باذبینی و کمال بن طلحه و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. تاج‌الدین عصروی و ابن‌عساکر و عبدالواسع ابهری و زینب کندیه از وی اجازه روایت داشتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۰۷ -۱۰۴ / ۲۲)، العبر (۱۷۶ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۲۲ / ۶)، وفیات الاعیان (۳۴۶ -۳۴۵ / ۵).

طوسی، شهاب‌الدین، ابوالفتح محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۹۶ -۵۲۲ ق)، محدث، فقیه و عالم اشعری شافعی. معروف به شهاب طوسی. از ابوالوقت سجزی حدیث روایت کرده است. سفری به بغداد کرد و مورد احترام بسیاری قرار گرفت و داماد قاضی القضاه ابوالبرکات ابن‌الثقفی شد. آن‌گاه حج به جا آورد در ۵۷۲ ق به مصر رفت و ابتدا در خانقاه سعید السعداء در قاهره منزل کرد. وی در جامع مصر وعظ گفت و مذهب اشعری را آشکار کرد. او در منازل العز درس می‌گفت، فقهاء و محدثین بر گردش جمع شدند و از محضرش بهره جستند. تقی‌الدین عمر بن شاهنشاه برایش مدرسه‌ای در منازل العز بنا کرد او در نزد عام و خاص عزیز و محترم بود. گویند که وی مدار فتوی در مذهب شافعی در زمان خود بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۹ -۳۸۷ / ۲۱)، شذرات الذهب (۷/ ۳۲۸ -۳۲۷ / ۴) العبر (۱۱۷ -۱۱۶ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۴۲ / ۶)، الوافی بالوفیات (۹ / ۵).

طوسی، شیخ الاسلام، ابوالحسن محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۴۲ - ۱۸۰ ق)، حافظ و محدث. ذهبی او را به شیخ المشرق ملقب کرده است. از یزید بن هارون و یعلی بن عبید و محمد بن عبید و جعفر بن عون و ابوعبدالرحمان مقری و حسین بن ولید نیشابوری و ابونعیم و نضر بن شمیل و برخی دیگر حدیث شنید. ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌خزیمه و ابوبکر بن ابی‌داوود و محمد بن وکیع طوسی و محمد بن احمد طوسی و زنجویه و حسن بن علی طوسی و گروه بسیای از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از علمای رجال شخصیت محمد بن اسلم را در حد عالی ستوده‌اند. ابن‌خزیمه از او به ربانی امت تعبیر می‌کند و گوید که چشمش مثل او را ندیده است. شیخ طوسی او را در شمار راویان و اصحاب امام رضا (ع) آورده است. او راوی حدیث سلسله الذهب از امام رضا (ع) است که اربلی در «کشف الغمه» آن را از «تاریخ نشابور» نقل کرده است. محمد بن اسلم در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی شادیاخ در کنار اسحاق بن راهویه دفن شد. از آثارش: «السمند»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «الایمان و الاعمال»، در رد کرامیه؛ «الاربعون حدیثا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۸ -۲۵۷ / ۶)، تاریخ نیشابور (۹۴)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۲۰۱ / ۲)، حلیه الاولیاء (۲۵۴ -۲۳۸ / ۹)، رجال الطوسی (۳۹۰)، سیر النبلاء (۲۰۷ -۱۹۵ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۰۱ -۱۰۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۸)، العبر (۳۴۴ / ۱)، الوافی بالوفیات (۲۰۴ / ۲).

طوسی، محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

والد ماجد محقق علامه خواجه نصیرالدین اصلا از جهرود قم و مردی جلیل‌القدر است روایت می‌کند از او فرزند ارجمندش خواجه نصیرالدین طوسی.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

طهرانی رازی، ابوعبدالله محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۱ ق)، حافظ و محدث. بدنبال حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد. از عبدالرزاق بن همام و عبیدالله بن موسی و ابوعاصم نبیل و عبیدالله بن عبدالمجید حنفی و ابونعیم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابن‌ماجه قزوینی و ابواسحاق بن ابی‌ثابت و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم و عبدالله بن علی خطیب یافا از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن ابی‌حاتم او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که در ری و بغداد و اسکندریه از وی احادیثی نوشته است. طهرانی در عسقلان شامان درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۶ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۷۲ -۲۷۱ / ۲)، تهذیب التهذیب (۱۰۷ -۱۰۶ / ۹)، الجرح و التعدیل (ج ۳، ق ۲۴۰ / ۲)، ری باستان (۳۵۳ -۳۵۲ / ۲)، سیر النبلاء (۶۲۹ -۶۲۸ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۶۱ / ۲)، العبر (۳۹۲ / ۱)، لسان المیزان (۹۶ / ۹)، معجم البلدان (۵۹ / ۴)، الوافی بالوفیات (۲۴ / ۳).

طهرانی عسکری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۱ -۱۲۸۱ ق)، فقیه اصولی و محدث. در تهران به دنیا آمد. بعدها مقیم سامرا گشت و تحت نظر میرزا محمد حسن شیرازی تربیت یافت. وی اجازه‌ی اجتهاد خود را از میرزا محمد تقی شیرازی دریافت کرد و بیش از شصت سال در سامراء به تحصیل و تدرس و تألیف مشغول بود. ابتدا کتاب «مصابیح الانوار» را، در فهرست ابواب مجلدات «بجارالانوار»، نگاشت. سپس به تصنیف «مستدرک بحارالانوار» پرداخت و در بسیاری از ابواب به استدراکاتی دست یافت و تصنیفات خود را در این زمینه به چنیدن مجلد

بزرگ رسانید. از دیگر آثار وی «الصحیفه المهدویه»، حدود شصت دعاء، از ادعیه حضرت حجت (عج)، که از انشاآت آن حضرت می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۸۶، ۴ / ۲۱، ۲۴ / ۱۵)، علماء معاصرین (۲۸۳- ۲۷۷).

طهمانی مروزی، ابوالعباس عیسی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۳ / ۲۹۲ ق)، محدث، ادیب، کاتب و لغوی. پیشگام اهل لغت و از بزرگان مرو بود.از اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و احمد بن بکر تغلبی و یعقوب بن جراح حدیث روایت کرد. محمدبن مخلد و عبدالباقی بن قانع و احمد بن خضر و یحیی بن محمد عنبری و عمر بن علك از وی حدیث شنیدند.

ابوسعید ابن الاعرابی گوید که در بازار یحیی از طهمانی حدیث شنیده است. خطیب بغدادی او را فردی مورد اعتماد توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۸ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۷۱ -۱۷۰ / ۱۱)، سیر النبلاء (۵۷۲ -۵۷۱ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۱۱ - ۲۱۰ / ۲)، العبر (۴۲۴ / ۱)، النجوم الزاهره (۱۷۷ / ۳).

طیالسی رازی، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. ساکن کرمانشاه بود. به دنبال حدیث سفرها کرد از یحیی بن معین و ابراهیم بن موسی فراء و ابومصعب زهری و قواریری و علی بن حکیم اودی و محمد بن حمید رازی و احمد بن حنبل و عبدالکریم دهقان و هارون حمال و دیگران حدیث شنید. طیالسی در بغداد و مصر طرسوس حدیث گفت و ابوبکر جعابی و احمد بن محمد همدانی مقری و جعفر خلدی و احمد بن اسحاق حلبی و ابواحمد حاکم و یحیی بن محمد بن صاعد و حسن بن محمد بن شعبه و مکرم بن احمد قاضی از وی حدیث شنیدند. دارقطنی و ابواحمد حاکم وی را، در حدیث، از ضعفا شمرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۹۳ -۹۲ / ۴)، تاریخ بغداد (۴۰۷ -۴۰۴ / ۱)، ری باستان (۳۴۵ / ۲)، سیر النبلاء (۴۶۰ -۴۵۸ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۸ / ۲)، لسان المیزان (۶۱۷ -۶۱۶ / ۵).

طیالسی فارسی، ابوداوود سلیمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۰۴ -۱۳۳ ق)، حافظ، محدث. اصلش ایرانی است، اما ساکن بصره بود و در آنجا هم از دنیا رفت. وی از ایمن بن نابل و سفیان ثوری و معروف بن خربوذ و هشام دستوایی و طلحه بن عمرو و شعبه بن حجاج و بسطام بن مسلم و ابوعامر خزار و داوود به ابی‌فرات و جریر بن حازم و فلیح بن سلیمان و مسعوید و حرب بن شداد و اسرائیل و همام بن یحیی و محمد بن ابی‌حمید و بسیاری دیگر حدیث شنید. جریر بن عبدالحمید و احمد بن حنبل و عمرو بن علی فلاس و علی بن مدینی و محمد بن بشار و یعقوب دورقی و محمد بن سعد کاتب و عباس دوری و احمد بن ابراهیم دورقی و احمد بن فرات و کدیمی و هارون بن سلیمان و ابومسعود رازی و یونس بن حبیب اصفهانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. فلاس گوید که احدی را پرحافظه‌تر از ابوداود ندیدم. گفته شده که او از حفظ، سی هزار حدیث را با رعایت سیاق و اسلوب روایت می‌کرد. در اصفهان چهل هزار حدیث از او یادداشت کرده‌اند در حالی که کتابی به همراه نداشت. ازآثارش: «المسند» که بعضی از حفاظ خراسانی آن را جمع‌آوری کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۱۳۴ / ۱)، انساب سمعانی (۹۲ -۹۱ / ۴)، التاریخ الکبیر (۱۰/ ۴)، تاریخ بغداد (۲۹ -۲۴ / ۹)، تهذیب التهذیب (۱۶۸ -۱۶۵ / ۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۱۱۳ -۱۱۱ / ۱)، سیر النبلاء (۳۸۴ -۳۷۸ / ۹)، شذرات الذهب (۱۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۱۵۳)، العبر (۲۷۱ -۲۷۰ / ۱).

ظاهری اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۷ -۲۵۵ ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر. مذهب ظاهری بدو و به پدرش منسوب است. پدرش پیشوای دینی بود. اصلش از اصفهان است اما در بغداد به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت. چون نحیف و رنگ‌پریده بود به او گنجک لندوک می‌گفتند. ابن‌حزم گوید که در هفت سالگی قرآن را از بر کرد و در ده سالی قادر به مذاکره‌ی شعر و ادب بود. با ابوالعباس بن سریج در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مشاعره داشت. بعد از پدر متصدی کرسی فتوا شد گر چه عده‌ای او را برای این مقام جوان می‌دانستند اما او شایستگی خو را اثبات کرد. در مجلس درس او چهارصد قلمدان مشاهده می‌شد. او از پدرش و عباس دوری و ابوقلابه رقاشی و احمد بن ابی‌خیثمه و محمد بن عیسی مدائنی حدیث روایت می‌کرد. نفطویه و قاضی ابوعمر محمد بن یوسف از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی: «الزهره»، در ادبیات و غرائب و نوادر، که آن را زیر نظر پدرش نگاشت؛ «الانذار»؛ «الاعذار»؛ «التقصی»، در فقه؛ «الوصول الی معرفه الاصول»؛ «الایجاز»؛ «اختلاف مصاحف الصحابه» یا «اختلاف مسائل الصحابه»؛ «الفرائض»؛ «المناسک»؛ «الانتصار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵۵ / ۶)، انساب سمعانی (۱۰۰ / ۴)، ایضاح المکنون (۶۲۰ / ۱)، تاریخ بغداد (۲۶۳ -۲۵۶ / ۵)، تذکره القبور (۳۱۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۵۵۹ -۵۵۷ / ۳)، ریحانه (۷۱ / ۴)، سیر النبلاء (۱۱۶ -۱۰۹ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۲۶ / ۲)، العبر (۴۳۳ / ۱)، الفهرست لابن الندیم (۳۰۵، الکامل (۱۳۷ / ۶)، کشف الظنون (۲۰۱۴، ۱۴۲۳، ۱۳۹۹، ۱۳۹۴، ۹۶۲، ۱۷۳)،

الکنی و الالقاب (۴۵۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌داوود)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۲۹۷)، مروج الذهب (۶۸۹ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۹۷ -۲۹۶ / ۹)، النجوم الزاهره (۱۹۰ / ۳)، الوافی بالوفیات (۶۱ -۵۸ / ۳)، وفیات الاعیان (۲۶۱ -۲۵۹ / ۴).

ظاهری اصفهانی، ابوسلیمان داوود

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۷۰ -۲۰۱ ق)، فقیه و محدث. ملقب به ظاهری. پیشوای اهل ظاهر بود و فرقه ظاهریه بدو منسوب است. این گروه چون ظاهر کتاب و سنت را اتخاذ و از هر گونه تأویل و رأی و قیاس پرهیز می‌کردند به ظاهری معروف شدند، و داوود بن علی اولین کسی بود که این فکر را علنی کرد. اصل وی از اصفهان بود و اهل کاشان. در کوفه به دنیا آمد و در بغداد ساکن شد. در ابتدا فقه شافعی آموخت و شدیدا نسبت به شافعی تعصب داشت، و دو کتاب در «مناقب» او نوشت، اما ترک مذهب شافعی گفت و خود رد فقه، بر اساس بینش خویش، کتابی نگاشت. او از سلیمان بن حرب و ابوثرو فقیه و عمرو بن مرزوق و قعنبی و محمد بن کثیر عبدی و مسدد حدیث شنید، آن‌گاه از بغداد به نیشابور رفت و در محضر اسحاق بن راهویه «المسند» و «التفسیر» را استماع کرد. سپس به بغداد بازگشت. ریاست علمی بغداد به او منتهی می‌گشت گفته‌اند که در مجلس او چهارصد قاضی و خطیب ردای سبزپوش حضور داشتند. فرزندش، محمد، و زکریا ساجی و یوسف بن یعقوب داوودی و عباس بن احمد مذکر از شاگردان وی بودند. ظاهری گردآوریهای خویش را در قالب کتابهای بسیاری عرضه کرد. ابن‌ندیم در «فهرست» خویش حدود دو صفحه به اسم کتابهای وی اختصاص داده است. از جمله‌ی آثار وی: «الایضاح»؛ «الافصاح»؛ «الدعوی و البینات»؛ «الاصول»؛ «الحیض»؛ «الطهاره»؛ «الزکوه»؛ «الصیام الفرض»؛ «المناسک»؛ «النکاح»؛ «البیوع»؛ «الجهاد»؛ «الوصایا»؛ «القضاء»؛ «الدعاء»؛ «المسائل الاصفهانیات»؛ «المسائل الخوارزمیات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۸ / ۳)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱۹۲ / ۱)، انساب سمعانی (۱۰۰ -۹۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۷۵ -۳۶۹ / ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۱ ق ۴۱۱ -۴۱۰ / ۲)، روضات الجنات (۲۹۱ -۲۸۹ / ۳)، ریحانه (۷۱ -۷۰ / ۴)، سیر النبلاء (۱۰۸ -۹۷ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۵۹ -۱۵۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۵۸ -۲۵۷) العبر (۳۹۰ -۳۸۹ / ۱)، الفهرست لابن الندیم (۳۰۵ -۳۰۳)، الکامل (۵۷ / ۶)، کشف الظنون (۱۸۳۹ / ۲)، الکنی و الالقاب (۴۵۴ -۴۵۳ / ۲)، لسان المیزان (۲۷ -۲۳ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ داوود)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۲۷۰)، معجم المؤلفین (۱۳۹ / ۴)، النجوم الزاهره (۶۰ / ۳)، الوافی بالوفیات (۴۷۷ -۴۷۳ / ۱۳)، وفیات الاعیان (۲۵۷ -۲۵۵ / ۲)، هزار مزار (۱۴۴)، هدیه العارفین (۳۵۹ / ۱).

ظهیر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بخش ۱) حسن بن ظئر مکنی به ابوعلی فارسی، فقیه و لغوی و نحوی (ف. قاهره ۵۹۸ ه.ق). مولد اودهی به نام نعمانیه بود و از آنجا به شیراز رفت و به فارسی شهرت یافت. وی در فنون علوم و قراات عشره و تفسیر قرآن عالم و در فقه و حدیث و کلام و منطق

و حساب و هیئت و طب مبرز و در لغت و نحو و عروض و قوافی و روایت اشعار عرب چیره‌دست بود و در هر فنی از این فنون کتابی را از برداشت. اوراست: کتابی در شرح الصحیحین، اختلاف الصحابهٔ و التابعین و فقهاء الانصار که به پایان نرسیده.
بر گرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ظهیر همدانی، میرزا سید ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۰۲۶ ق)، عالم امامی، متکلم، حکیم متأله، ادیب و شاعر. پدرش میرزا قوام‌الدین حسین در عهد شاه طهماسب در همدان عهده‌دار منصب قضاوت و متصدی امور شرع بود، بدین جهت میرزا ابراهیم به قاضی‌زاده نیز مشهور است. وی به همراه پدرش مدتی در قزوین بود لذا توانست در محضر میر فخرالدین سماکی تلمذ کند و علوم عقلی را فراگیرد. چون به همراه پدر به اصفهان رفت، شاگرد میرزا مخدوم اصفهانی شد. وی تحصیلات را در فقه و ادب و حکمت و کلام و بلاغت ادامه داد تا سرآمد شد. مراتب علمی او با زهد و تقوی توأم بود. حدیث را از شیخ بهائی فراگرفت و از او اجازه‌ی روایت دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد بن نعمت‌الله عاملی ملاقات کرد و از او نیز اجازه‌ی روایت دریافت کرد. او بعد از وفات پدر قاضی همدان شد، لیکن اکثر اوقات خود را در درس و مطالعه و مباحثه می‌گذراند. شیخ بهایی او را بر میرداماد ترجیح می‌داد و مکاتباتی بین آن دو جریان داشت. ظهیر همدانی از دانشمندان بزرگ عصر خود بود و جمع کثیری از علمای زمان از محضر وی استفاده کردند. مجلسی اول، علامه ملا محمد تقی، از وی اجازه‌ی روایت گرفت. او تألیفات و تصنیفات بسیار دارد که از آن جمله است : رساله‌ی «اثبات الواجب»؛ حاشیه بر «اثبات الواجب» جلال‌الدین دوانی؛ حاشیه بر «الهیات شفا»؛ «انموذجه الابراهیمیه»، تلعیقات بر دو کتاب «شفا» و «نجاه» ابن‌سینا؛ حاشیه بر «شرح اشارات» خواجه نصیر؛ حاشیه بر «شرح جدید تجرید»؛ حاشیه بر «کشاف».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹ / ۱)، اعیان الشیعه (۱۲۹ -۱۲۸ / ۲)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۲۱۳ -۲۰۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۴)، الذریعه (۱۱۳، ۱۱۰، ۱۱ / ۶ ،۴۰۹ / ۲)، روضات الجنات (۴۳ -۴۲ / ۱)، ریاض العلماء (۱۳ -۹ / ۱)، ریحانه (۷۴ -۷۳ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴ -۱۲ / ۱۱)، فوائد الرضویه (۵)، الکنی و الالقاب (۵۱ -۵۰ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابراهیم)، معجم المؤلفین (۲۳ / ۱)، هدیه العارفین (۲۹ / ۱).

عاشورا

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از ابوحفص عمر بن احمد سمسار حدیث فراگرفت و سمعانی حدیثی چند از او استماع کرده است.
بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۰ / ۳.

عامر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

وحید بهبهانی در تعلیقه فرموده روایت شیخ صدوق از ابن ابی‌عمیر از وی شهادت به وثاقت او می‌دهد و حماد بن عثمان که از اصحاب اجماع است نیز از او روایت نموده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عاملی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. منسوب به جبل عاملی) ابوجعفر محمد بن جبل عاملی مشهور به شیخ حر عاملی و معروف به صاحب رسائل، فقیه و محدث مشهور شیعی (و. مشعر) از قرای جبل عامل (۱۰۳۳– ف./ مشهد ۱۱۱۴ ه.ق.). وی نزد عم خود شیخ محمد حر و جد مادرش شیخ عبدالسلام و نیز نزد شیخ زین‌الدین نوازه شهید ثانی و گروهی دیگر تحصیل کرد و پس از ۴۰ سالگی به مشهد رفت و مجاور گردید و چند بار نیز به زیارت کعبه شتافت. مدفن وی در مشهد در صحن عتیق قرب مدرسه میرزا جعفر است. اوراست: رسائل (که در آن اخبار کتب اربعه شیعه را گردآورده)، اثبات الهدایهٔ، هدایهٔ الامهٔ، جواهر السنیهٔ (احادیث شیعه)، نزههٔ السماع (در حکم اجماع)، بدایهٔ الهدایهٔ، فصول المهمهٔ، (در اصول ائمه)، رساله (رد بر صوفیه)، رساله (در تواتر قرآن)، رساله (در رجال)، رساله (در احوال صحابه)، الآمل (ترجمه احوال علمای جبل عامل). دیوان شعر.

محمد ابن علی بن حسن بن علی بن حسن مشغری (و. مشغر جبل‌عامل ۱۰۳۳ ه.ق.– ف. مشهد ۱۱۰۴ ه.ق.). وی تا سن چهل سالگی در سوریه و جبل‌عامل نزد استادان شیعی تعلیم یافت و دو بار به حج رفت و سپس به عراق و خراسان رهسپار گردید و به منصب شیخ‌الاسلامی و قاضی‌القضاتی مشهد منصوب شد و دوبار نیز از آنجا به حج رفت. آثار او عبارتند از: اثبات الهداهٔ بالنصوص و المعجزات، الاثنا عشریهٔ فی رد الصوفیه، الاجازات، احوال الصحابهٔ، اربعین حدیث، ارجوزهٔ در زکات، ارجوزهٔ در هندسه. پس از وفات او را در صحن آستانه قدس نزدیک در مدرسه میرزا جعفر دفن کردند.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عبادانی، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۵ / ۳۴۴ –۲۴۸ ق)، محدث. وی در بغداد از حسن بن محمد زعفرانی و علی بن حرب و محمد بن عبدالملک دقیقی و عباس

ترقفی و احمد بن مصنور رمادی و دیگران حدیث روایت نمود. ابن‌رزقویه و ابوعلی بن شاذان و حسین بن عمر بن برهان و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۶ / ۱)، انساب سمعانی (۱۲۲ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۷۹ -۱۷۸ / ۴)، سیر النبلاء (۴۸۰ - ۴۷۹ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، العبر (۶۹ / ۲)، لسان الیمزان (۲۷۶ -۲۷۵ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۶۰ / ۳).

عبادی مروزی، قطب‌الدین، ابومنصور مظفر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۷ -۴۹۱ ق)، واعظ، فقیه و محدث. ملقب به امیر و معروف به امیر قطب‌الدین یا قطب عبادی. در روستای سنج عباد، از قراء مرو، به دنیا آمد و بدین جهت به عبادی مشهور شد. وی از نصرالله خشنامی و عبدالغفار شیروی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. او از طرف سلطان سنجر به بغداد رفت و مدت سه سال در جامع قصر و در دارالسلطنه به وعظ پرداخت و مردم بر گردش ازدحام می‌نمودند. او در جامع قصر املای حدیث می‌کرد. ابن‌اخضر و حمزه بن قبیطی و محمد بن مکرم از وی حدیث روایت کرده‌اند. نیکویی و حسن وعظ وی ضرب‌المثل بود. ابن‌جوزی گوید که او زیبا کلام بود و از مواعظ او مجلداتی گردآوری کرده‌اند. ابوسعد سمعانی گوید که از او رساله‌ای در «شرب الخمر» دیده است. عبادی در عسکر خوزستان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۲۴ -۱۲۳ / ۴)، ریحانه (۹۳ / ۴)، سیر النبلاء (۲۳۲ -۲۳۱ / ۲۰)، لغت‌نامه (ذیل/ ابومنصور)، معجم المؤلفین (۲۹۸ -۲۹۷ / ۱۲)، النجوم الزاهراه (۲۹۱ / ۵)، هدیه العارفین (۴۶۳ / ۲).

عبادی هروی، ابوعاصم محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۸ -۳۷۵ ق)، محدث، فقیه و قاضی شافعی. در هرات به دنیا آمد. وی از احمد بن محمد بن سهل قراب و دیگران حدیث شنید. از قاضی ابومنصور محمد بن محمد ازدی در هرات و از ابوعمر بسطامی در نیشابور فقه آموخت، تا این که در فقه پیشگامی صاحب نظر شد. سپس در شهرهای بسیاری گشت و خلق کثیری از اساتید و مشایخ را ملاقات کرد و از هر یک بهره‌ای گرفت. قاضی ابوسعد هروی از وی فقه آموخت و اسماعیل بن ابی‌صالح مؤذن از وی حدیث شنید. پسرش ابوالحسن عبادی نیز در مکتب پدر پرورش یافت. از آثارش: «ادب القضاء» یا «ادب القاضی»؛ «المبسوط»، در فروع فقه شافعی، در حدود سی مجلد؛ «الهادی الی مذهب العلماء»؛ «طبقات الشافعیین» یا «طبقات الفقهاء»؛ کتاب «المیاه»؛ کتاب «الاطعمه»؛ کتاب «الزیادات»، در فروع؛ «زیادات الزیادات»؛ «الزیادات علی زیادت الزیادات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۶ / ۶)، انساب سمعانی (۱۲۳ / ۴)، ایضاح المکنون (۲۶۹ / ۲)، سیر النبلاء (۱۸۱ -۱۸۰ / ۱۸)، شذرات

الذهب (۳۰۶ / ۳)، العبر (۳۰۹ -۳۰۸ / ۲)، کشف الظنون (۲۰۲۶، ۱۵۸۲ -۱۵۸۱، ۱۱۰۰، ۹۶۴، ۴۷)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۹)، الوافی بالوفیات (۸۳ -۸۲ / ۲)، وفیات الاعیان (۲۱۴ / ۴)، هدیه العارفین (۷۲ -۷۱ / ۲).

عبدالصمد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از حنان از حضرت صادق علیه‌السلام روایت می‌نماید و ممکن است با عبدالصمد سابق‌الذکر یکی باشد.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عبدان مروزی، ابومحمد عبدان، عبدالله

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۳ -۲۲۰ ق)، حافظ، محدث، عالم و زاهد شافعی. اهل جنوجرد مرو بود و لذا به عبدان جنوجردی نیز مشهور است. او از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و عمار ابن حسن رازی و محمد بن بشار و بسیاری دیگر از طبقه ایشان روایت کرده است. ابوالقاسم طبرانی و ابوحامد بن شرقی و ابوالعباس دغولی و علی بن حمشاد و ابواحمد عسال و یحیی بن محمد عنبری از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب وی را مردی مورد اعتماد در حدیث و عابد و زاهد توصیف کرده است. وی مفتی مرو بود. مدت کوتاهی در مصر مقیم شد اما دوباره به مرو بازگشت.عده‌ای او را اول کسی دانسته‌اند که در خراسان مذهب شافعی را اظهار کرد. وی در شب عرفه به دنیا آمد و در شب عرفه نیز، در مرو، از دنیا رفت. از آثارش: «المعرفه»، در صد جزء؛ «الموطأ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۱ / ۴)، انساب سمعانی (۱۳۰ -۱۲۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۳۶ -۱۳۵ / ۱۱)،سیر النبلاء (۱۵ -۱۳ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۱۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۰)، العبر (۴۲۴ / ۱).

عبدویی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۵ ق)، محدث، فقیه و زاهد. پدر ابوحازم عبدویی است. وی از ابوالعباس سراج و ابن‌خزیمه و حاتم بن محبوب و دیگران حدیث شنید. پسرش ابوحازم و حاکم نیشابوری و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی حدیث روایت می‌کنند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۳۴ / ۴)، تاریخ الاسلام (حوادث ۹۱ / ۴۰۰ -۳۸۱)، سیر النبلاء (۵۰۴ / ۱۶).

عبدویی نیشابوری، ابوحازم عمر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۷ ق)، حافظ و محدث. ملقب به شرف المحدثین. پدرش ابوالحسن عبدویی محدث بود. او از اسماعیل بن نجید و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن عبدالله سلیطی و ابوعمرو بن مطر و ابوالفضل بن خمیرویه هروی و ابواحمد غطریفی و ابوعمرو بن حمدان و ابوسعید بن عبدالوهاب و ابواحمد حاکم و همطبقه‌ی آنان در نیشابور و هرات و شهرهای دیگر حدیث شنید و شنیده‌های خویش از ده شیخ خود را در ده هزار جزء بـا خط خود نوشت. به آورده‌ی ذهبی حدیث عالی و نازل را نگاشت و تمام آنها را گردآوری و سپس تخریج کرد و در علم حدیث قوه‌ی تمیز اعمال نمود. ابوالفتح بن ابوالفوارس و ابوالقاسم علی بن محسن و احمد بن عبدالواحد وکیل و ابوبکر خطیب و ابوصالح مؤذن و محمد بن یحیی مزکی و ابوعبدالله ثقفی رییس و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را مورد اعتماد، راستگو و عارف حافظ توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۳۴ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۷۳ -۲۷۲ / ۱۱)، سیر النبلاء (۳۳۷-۳۳۳ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۰۸ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۱۸)، العبر (۲۳۳ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۷۲ / ۷)، النجوم الزاهره (۲۶۶ / ۴).

عبدی لنبانی اصفهانی، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۲ ق)، محدث. وی از بن ابی‌الدنیا حدیث فراوانی شنید و همچنین تمامی «مسند» را از فرزند احمد حنبل استماع کرد. حسن بن محمد بن اریوه و ابوعبدالله بن منده و عبدالوهاب سلمی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۱۲ -۳۱۱ / ۱۵).

عبدی نیشابوری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۰ ق)، حافظ و محدث. پدرش، ابوعبدالرحمان بشر بن حکم، فقیه و محدثی زاهد بود. ابومحمد از سفیان بن عیینه و یحیی بن سعید قطان و وکیع بن جراح و عبدالرزاق بن همام و عبدالله بن ولید عدنی و حسین بن ولید نیشابوری و علی بن حسین بن واقد و حفص بن عبدالله و حفص بن عبدالرحمان و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. بخاری و مسلم و ابوداوود و ابن‌ماجه، صاحبان چهار «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابن‌خزیمه و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌صاعد و ابوعوانه اسفراینی و

مکی بن عبدان و ابوحامد ابن بلال و ابومحمد جارودی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت می‌کنند. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت، و ابراهیم حربی و ابوبکر بن ابی‌الدنیا و عبدالله بن محمد بن ناجیه و عبدالله طیالسی و علی ابن الجنید و احمد بن سلمه نیشابوری از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۲۷۲ -۲۷۱ / ۱۰)، تهذیب التهذیب (۱۳۲ -۱۳۱ / ۶)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۲۱۵ / ۲)، سیر النبلاء (۳۴۴ - ۳۴۰ / ۱۲).

عبشمی‌اصفهانی، ابواحمد معمر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۴ -۴۹۴ ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به ابن فاخر. اهل اصفهان بود و مورد احترام مردم. وی از ابوالفتح احمد حداد و ابوالمحاسن رویانی و ابوعلی احمد بن محمد بن فضل بن شهریار و ابوزکریا بن منده و عبدالواحد دشتج و بسیاری دیگر در اصفهان، و هبه‌الله بن حصین و ابوغالب بن بناء و احمد بن رضوان و عده‌ای دیگر در بغداد حدیث شنید. هفت بار به بغداد مسافرت کرد. او از ابوالحسین بن علاف و اسماعیل بن حسن سنجبستی اجازه‌ی روایت داشت. بزرگانی چون ابوسعد سمعانی و ابن‌عساکر و ابن جوزی و ابوحفص سهروردی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی وی را از چهره‌های درخشان اصفهان با اخلاقی نیکو و دستی گشاده و قلبی تپنده برای یاری همنوعان معرفی می‌کند و ابن‌جوزی حدیث‌شناسی وی را می‌ستاید. به آورده‌ی ذهبی وی کتب بسیاری در حدیث و تاریخ و فرهنگ لغت تصنیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۱ -۱۹۰ / ۸)، الاعلام بوفیات الاعلام (۳۸۱ / ۲)، سیر النبلاء (۴۸۷ -۴۸۵ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۱۴ / ۴)، العبر (۴۵ / ۳)، الکامل (۱۰۵ / ۹)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۳۲ -۲۳۱ / ۱۹)، النجوم الزاهراه (۳۶۲ / ۵).

عبشمی‌اصفهانی، مخلص‌الدین، ابوعبدالله محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۰۳ -۵۲۰ ق)، فقیه، محدث، نحوی و ادیب. معروف به ابن‌فاخر. پدرش او را به مضحر فامطه جوزدانیه برد تا از او حدیث استماع کند. او همچنان از جعفر بن عبدالواحد ثقفی و اسماعیل اخشید و ابن ابی‌ذر صالحانی و اسماعیل مؤذن و زاهر شحامی حدیث شنید. او به مذهب شافعی کاملا آگاه بود و در نحو و حدیث دستی قوی داشت و محتشم و مورد احترام مردم بود. به بغداد رفت و در آنجا املای حدیث کرد. ابن‌خلیل و ضیاء و ابوموسی ابن‌حافظ و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌درجی و ابن‌بخاری از وی دارای اجازه بودند. در شیراز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۴۰۶ / ۲)، سیر النبلاء (۴۲۹ -۴۲۸ / ۲۱)، شذرات الذهب (۱۱ / ۵)، العبر (۱۳۵ / ۳)، النجوم

الزاهره (۱۷۱ / ۶).

عبشمیه قرشیه اصفهانیه، ام‌حبیبه عائشه

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(وف ۶۰۷ ق)، مسند و محدث. وی حضورا از فاطمه جوزدانیه حدیث شنید و سماعی از زاهر بن طهر و سعی بن ابی‌رجاء ویگران حدیث شنید. ابن‌نقطه و شیخ ضیاء و تقی بن عز و دیگران از وی حدیث روایت کرداند. ابن‌نقطه گوید که «مسند» ابی‌یعلی موصلی را از وی شنیدم و او از سعید صیرفی استماع کرده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۰۰ -۴۹۹ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۵ / ۵)، العبر (۱۴۵ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۷۹ / ۶).

عتکی نیشابوری، ابومنصور محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۶ ق)، محدث. چون رنگ‌فروش بود به صبغی نیز مشهور است. وی از سری بن خزیمه و محمد بن اشرس و حسین بن فضل و اسماعیل بن قتیبه و احمد بن سلمه و همطبقه آنان حدیث شنید. حاکم نیشابوری بیش از دیگران از وی روایت کرده و استادش را چنین ستوده است: «وی شیخی بیداردل، فهیم و صدوق و نیکو قرائت و صحیح‌الاصول بود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۸ / ۱)، سیر النبلاء (۵۲۹ / ۱۵)، النجوم الزاهره (۳۶۲ / ۳).

عتکی نیشابوری، ابویحیی سهل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۶۷ ق)، قاضی، محدث و فقیه حنفی. شیخ اهل رأی در خراسان و قاضی هرات بود، و مدتی نیز قاضی طرسوس. در طلب حدیث سفرها نمود و از یزید بن‌هارون و شبابه بن سوار و جعفر بن عون و عبدالرحمان بن قیس و واقدی و عبیدالله بن موسی و عده‌ای دیگر بن محمد بن سفیان فقیه و محمد بن سلیمان بن فارس و احمد بن شعیب فقیه و محمد بن علی بن عمر مذکر و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.حاکم نیشابوری گوید که عدالت او برای عده‌ای زیر سوال بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۳ -۳۲ / ۱۳)، لسان المیزان (۴۴۱ -۴۴۰ / ۳).

عجلی مروزی، ابوسعد عثمان

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۲۶ –۴۳۵ ق)، محدث و فقیه شافعی. چون پدران وی سازنده‌ی گاری بودند به عجلی مشهور شده است. وی ملازم قاضی حسین بود. در فقه تبحر یافت و از ابومسعود احمد بجلی و سعید بن ابی‌سعید عیار و قاضی حسین حدیث شنید. ابوسعد سمعانی وی را به زهد و تقوی ستوده است و گوید که در محضر او احدی قادر به غیبت و پشت سر دیگران صحبت کردن نبود. وی در پنج ده مرورود خراسان درگذشت. از آثار وی «تعلیقات» بر «الحاوی» ماوردی، در فروع. در «معجم البلدان» کنیه وی ابوسعید و نام جدش شرف ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۷۳ –۳۷۲ / ۴)، انساب سمعانی (۱۶۰ / ۴)، سیر النبلاء (۶۳۳ –۶۳۲ / ۱۹)،معجم البلدان (۱۲۴ / ۵)، هدیه العارفین (۶۵۳ / ۱).

عجلیه، زینب

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۳۴۷ ق، وی دختر عبدالرحمن بود و از زنانی بود که در گرگان حدیث می‌گفت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۷۷ / ۲.

عجیبه

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۶۴۷ ق، ضوءالصباح از زنان محدث. وی دختر محمد باغداری بود و از عبدالحق و عبداللّٰه پسران منصور موصلی حدیث فراگرفت و احادیث و کتب متعددی را از حافظ محمد بن ابی‌بکر اصفهانی، و رستمی روایت کرده و تعداد زیادی از راویان از جمله محمد بن ناصر بن احمد و سراج‌الدین عمر قزوینی از او حدیث و کتاب روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۵۸ / ۳.

عدوی مروزی، ابواحمد محمود

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۹ / ۲۳۹ ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود. وی از سفیان بن عیینه و فضل بن موسی سینایی و ولید بن مسلم و ابومعاویه و وکیع و یحی بن سلیم طائفی و عبدالرزاق و نضر بن شمیل و ابوداوود طیالسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او کثیرالحدیث بود و آنها را به نیکویی روایت می‌کرد. بخاری و مسلم و ترمذی و نسایی و ابن‌ماجه قزوینی و محمد بن یحیی ذهلی و ابوزرعه و ابوحاتم و مطین و حسن بن سفیان و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابوالعباس سراج و جعفر بن احمد بن نصر و محمد بن شاذان و ابن‌خزیمه و دیگران از وی حدیث شنیدند. در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث گفت. اسحاق بن حسن حربی و محمد بن هیثم قاضی و حسن بن علی معمری و هیثم بن خلف دوری و ابوالقاسم بغوی و محمد بن هارون بن مجدر، در آنجا، از وی استماع حدیث کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۹۰ -۸۹ / ۱۳)، تهذیب التهذیب (۵۸ / ۱۰)، الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۲۹۱ / ۱)، سیر النبلاء (۲۲۴ - ۲۲۳ / ۱۲)، شذرات الذهب (۹۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۱۰ -۲۰۹)، العبر (۳۳۸ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۶۱ / ۲).

عروس الزهاد اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۸۴ ق)، محدث و زاهد. ابن‌مبارک او را عروس الزهاد نامید. یحی بن سعید قطان و ابن‌مهدی او را ستوده‌اند. وی از اجداد پدری ابونعیم حافظ می‌باشد. از یونس بن عبید و اعمش و ابان حدیث روایت کرد. ابن‌المهدی و قطان و ابن‌مبارك و شاذکونی و زهیر بن عباد و صالح بن مهران و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.نقل کرده‌اند که وی فقط از یک نانوا و یک بقال خرید نمی‌کرد و می‌گفت: «می‌ترسم که مرا بشناسند و با من دوستی گیرند و در آن صورت من از دسته‌ی آنانی باشم که از رهگذر دین زندگی کنند».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۱۲۱ / ۱)، حیله الاولیاء (۲۳۷ -۲۲۵ / ۸)، سیر النبلاء (۱۲۶ -۱۲۵ / ۹)، صفوه الصفوه (۲۹۳ -۲۹۲ / ۲)، النجوم الزاهره (۱۴۹ / ۲).

عسال اصفهانی، ابواحمد محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۹ -۲۶۹ ق)، قاضی، حافظ، محدث، قاری، مفسر، فقیه و مورخ. از شیوخ خود: پدرش و ابومسلم کجی و محمد بن ایوب بن ضریس رازی و ابوبکر بن ابی‌عاصم و محمد بن اسد مدینی و حسن سری و ابراهیم حلوانی و بکر بن سهل دمیاطی و همچنین از

شیوخ شهرهای اصفهان و همدان و بغداد و کوفه و بصره و حرمین و واسط و ری و خوزستان حدیث شنید. قرآن را بر استاد ابوعبدالله محمد بن علی اصفهانی تلاوت کرد. پسرش ابوعامر عبدالوهاب که از بزرگان اصفهان بود بر پدر خود ابواحمد عسال تلاوت نمود. عسال سفری به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. فرزندان محدثش به نامهای: ابوجعفر احمد و ابواسحاق ابراهیم و ابوالحسین عامر و ابوبکر عبدالله از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابن‌مردویه و ابن‌منده و ابن‌مقری نیز از راویان او هستند. او را یکی از پیشگامان حدیث توصیف کرده‌اند. خودش گفته که در قراآت قرآن پنچاه هزار حدیث در حفظ داشته است. گفته‌اند که او «تفسیر» بزرگی را از حفظ املاء کرد، و همچنین در اردستان چهل هزار حدیث را از حفظ املا کرد و چون به شهر خویش بازگشت و مقابله کرد املای خویش را صحیح یافت. ابن‌منده گوید که دوبار دور دنیا را گشته اما مانند عسال ندیده است. او مدتی عهده‌دار منصب قضای اصفهان بود. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «التاریخ»؛ «المعرفه فی السنه»؛ «الامثال»؛ «مسند الابواب»؛ «الابواب»، در «غریب الحدیث»؛ «احادیث مالک»؛ «الرقائق»؛ «کرامات الاولیاء»؛«معجم الشیوخ»؛ «غسل الجمعه»؛ «القراآت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۱ / ۶)، انساب سمعانی (۱۹۰ -۱۸۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۷۰ / ۱)، سیر النبلاء (۱۵ -۶ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۸۱ -۳۸۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۳ -۳۶۲)، العبر (۸۲ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۲۶ / ۸)، الوافی بالوفیات (۴۱ / ۲)، هدیه العارفین (۴۳ / ۲).

عسقلانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع.) ابن حجر ابوالفضل شهاب‌الدین احمد بن علی عسقلانی (و. ۷۷۳ ه.ق/ ۱۳۷۲ م.- ف. ۸۵۲ ه.ق/ ۱۴۴۹ م.). محدث و فقیه و مورخ مصری شافعی. پدرش از علما و دانشمندان عهد خود بود. ابن حجر در سال ۸۲۷ منصب قاضی القضاتی یافت و با این حال پیوسته به تدریس و وعظ اشتغال داشت. بیش از یک صد و پنجاه تألیف داشته و از آن جمله است: الاصابهٔ فی تمییز الصحابهٔ، فتح الباری فی شرح البخاری.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عسکری حسنی سمنانی، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، عالم، فقیه و محدث. معروف به میرزا عسکری. از علمای نیک و نیکان صالح بود. در پی دریگری با حاکم سمنان و اخراجش از شهر، و خوابی که فتحعلی‌شاه در این زمینه دید، دستور شاه مسجدی بزرگ، مشهور به مسجد شاه سمنان، به جهت تکریم او ساختند، و تولیت آن را به او و فرزندانش واگذار کردند. وی دارای تألیفات چندی است که از جمله آنها: «منهاج العارفین و معراج العابدین»، در اعدیه، که آن را در ۱۲۴۸ ق به اسم شاهزاده بهمن میرزای قاجار، فرزند فتحعلی‌شاه، تألیف کرده است؛ «منیر القلوب و کاشف الکروب»، در اصول دین و مذهب و فضائل الائمه (ع)، که در ۱۲۴۹ ق آن را به خواست بهمن‌میرزا و

به اسم فتحعلی‌شاه تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷۳ / ۹)، الذریعه (۲۱۲، ۱۶۷ / ۲۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۳ / ۱۳)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۴ / ۲).

عسکری، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۳ / ۳۰۵ / ۳۰۰ ق)، حافظ و محدث. نسبتش به عسکر سامراء می‌رسد. در ۲۹۸ ق به اصفهان رفت و از آنجا به نیشابور. وی از عمرو بن علی صیرفی و محمد بن مثنی و یعقوب دورقی و زبیر بن بکار و همبطقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. او از محدثین بنام زمان خود بود و حافظان بزرگ زمانش همچون ابوالشیخ و ابوبکر قباب و ابوعمرو بن حمدن و ابوعمرو بن مطر و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عسکی در ری سکنی گزید و همان جا درگذشت. به آورده‌ی «العلام» از «اخبار اصفهان» محل وفات وی نیشابور است. از آثارش: «الشیوخ»؛ «المسند»؛ کتاب «السرائر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰۲ / ۵)، انساب سمعانی (۱۹۵ / ۴)، ایضاح المکنون (۳۰۲ / ۲)، تاریخ نیشابور (۱۱۸)، سیر النبلاء (۴۶۳ / ۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۸)، العبر (۴۳۸ / ۱)، معجم المؤلفین (۹۹ / ۷)، النجوم الزاهره (۲۰۱ / ۳)، هدیه العارفین (۶۷۵ / ۱).

عسکری، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، عالم دینی و نویسنده. مشهور به علامه‌ی عسکری. در سامراء نشوونما یافت و ازین جهت به عسکری مشهور شد. از مضحر بزرگان سامراء و نجف کسب فیض کرد. سالها به امر آیت‌الله حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از وی داشت و به انور دینی، اقامه جمعت و تألیف مشغول بود. چندین بار مورد حمله و اعتراض دولت بعثی عراق واقع شد، تا در ۱۳۹۱ ق اجبار به ایران مهاجرت کرد و در تهران سکونت گزید و به تصنیف و تألیف و همچنین نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال ورزید. از آثارش: «عبدالله بن سبا»، دو جلد؛ «احادیث عایشه» به عربی؛ «خمسون و مائه صحابی مختلق» یا «۱۵۰ صحابی ساختگی»، دو مجلد.[۱]

سید مرتضی عسکری بن آیت‌اللّه حاج سید محمد شیخ الاسلام ساوجی از علماء مبرز و نویسندگان متبحر و ممتاز معاصر شمیران است.

وی در سامرا نشو و نما یافته و از این جهت به عسکری شهرت یافته و از محضر آیات عظام سامرا و نجف اشرف استفاده نموده و سالها بامر آیت‌اللّه العظمی حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از معظم له داشته و بخدمات دینی از قبیل اقامه جماعت و تألیف کتب مفیده و ارشاد مردم شیعی بغداد نموده و کرارا مورد حمله و اعتراض دولت شوم بعثی عراق واقع شده تا سال ۱۳۹۱ ق که مجبورا به ایران مهاجرت و در شمال تهران (نزدیک تجریش) سکونت و بتألیف و نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال دارند.

از آثار ارزنده آن جناب که بطبع رسیده کتب زیر است:

۱- عبداللّٰه بن سبا ج ۱- این کتاب در نجف و قاهره و بیروت و تهران و هند و پاکستان طبع شده.

۲- عبداللّٰه بن سبا ج ۲- این کتاب به (عربی) در تهران چاپ گردیده است.

۳- احادیث عایشه ج ۱- این کتاب بعربی در تهران و به (اردو) در پاکستان چاپ شده.

ترجمه فارسی کتاب مزبور، بقلم محمد صادق نجمی و هاشم هریسی در قم و تهران چاپ شده.

۴- خمسون و مائه صحابی مختلق ج ۱- این کتاب به (عربی) در بیروت و بغداد چاپ شده.

۵- خمسون و مائه صحابی مختلق ج ۲- آماده برای طبع میباشد.

نگارنده گوید: علامه شهیر آقای حاج سید مرتضی عسکری شهرت خدمات و آثارش در عراق و ایران باندازه ایست که دوست و دشمن را بتقدیر و تحسین واداشته و شروع خدمات ایشان بیک کتاب یا رساله مستقلی نیازمند است.

نوشته‌ها و تألیفات معظم له مورد توجه دانشمندان بزرگ مصری و غیره میباشد از جمله علامه بزرگ مصری استاد محقق شیخ محمود ابوریه تقریظ مبسوطی بکتاب احادیث عایشه ایشان نوشته که شایان اهمیت است و ترجمه آن در مقدمه کتاب عایشه در دوران (علی علیه‌السلام) بطبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)

منابع زندگینامه :[۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۶۶۰ -۶۵۹ / ۴).

عصاری طابرانی طوسی، ابومحمد عباس

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۴۹ ق)، عالم دینی، واعظ و محدث. وی «کشف البیان» ثعلبی را از طریق محمد بن سعید فرخرادی، از مؤلفش، روایت کرده است. از ابوالحسن بن اخرم حدیث شنید. مؤید طوسی و عبدالرحیم سمعانی و ابوسعد صفار از وی حدیث شنیدند. وی در فتنه غز در نیشابور کشته شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۸۹ -۲۸۸ / ۲۰).

عطاء خراسانی، ابوایوب، عطاء

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵ -۵۰ ق)، مفسر، محدث و واعظ. اصل وی از خراسان بود، اما در دمشق و بیت‌المقدس زندگی می‌کرد. از صحابیانی چون ابن‌عباس و ابوهریره و ابودرداء و انس و معاذ بن جبل به طریق ارسال روایت کرده است. او از ابن‌بریده و بسیاری از تابعین چون سعید بن مسیب و سعید بن جبیر و عروه و عطاء بن ابی‌رباح و نافع و عکرمه حدیث شنید. معمر و شعبه و سفیان و مالک و حماد بن سلمه و حتی شیخش، عطاء بن ابی‌رباح، نیز از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند که وی در حدیث مردی مورد اعتماد بود و معروف به

فتوا و جهاد. اما بخاری و عقیلی و ابن‌حبان او را از جمله ضعفاء محدثین ذکر کرده‌اند. در اریحا درگذشت و در بیت‌المقدس دفن شد. از آثار وی: «الناسخ و المنسوخ» که بخشی از آن باقی مانده است؛ «التفسیر»، که تنها چند برگ از آن بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (۴۷۵-۴۷۴ / ۶)، تهذیب التهذیب (۱۸۶-۱۸۴ / ۷)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۳۳۵-۳۳۴ / ۱)، سیر النبلاء (۱۴۳-۱۴۰ / ۶)، شذرات الذهب (۱۹۳-۱۹۲ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۲۶۱ / ۷)، العبر (۱۴۰ / ۱)، کشف الظنون (۴۵۳)، معجم المؤلفین (۲۸۳ / ۶).

عطار اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۶ ق)، حافظ، محدث و رجالی. وی نویسنده‌ی ابونعیم حافظ بود. در طلب حدیث سفرها نمود و از ابوعمر هاشمی و علی بن قاسم نجاد در بصره، و از ابوالقاسم حرفی و ابوعلی بن شاذان در بغداد، و از ابوبکر بن مردویه و ابوسعید محمد بن علی بن عمرو نقاش و همطبقه آنها در اصفهان حیدث شنید. سعید بن ابی‌رجاء و حسین خلال و فاطمه بنت محمد بن بغدادی و اسماعیل بن علی حمامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او حافظ حدیث و در نزد اهل شهرش عظیم‌الشأن بود و مجالس املای حدیث چندی برقرار کرد. دقاق گوید: «او از حفاظی بود که از حفظ املا می‌کرد.»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۱۷ / ۱)، سیر النبلاء (۳۳۹-۳۳۸ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۲۵ / ۳)، العبر (۳۲۰ / ۲)، النجوم الزاهره (۹۸ / ۵)، الوافی بالوفیات (۳۵۵ / ۱).

عطار همدانی، ابوالکرم علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۸۵ ق)، محدث و مسند. مسند همدان بود. وی در ۵۸۵ ق در همدان از ابوغالب احمد بن محمد عدل و از فید بن عبدالرحمان شعرانی و گروهی دیگر حدیث روایت کرد. علی بن اسفهسالار (برابر با سپهسالار) رازی و شمس‌الدین احمد بن عبدالواحد مقدسی بخاری و حافظ عبدالقادر رهاوی و جماعتی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۱۰ / ۲۱).

عطار همدانی، حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۹ -۴۸۸ ق)، حافظ، محدث و ادیب شیعی. وی به مقام برجسته‌ای از علم و فضیلت دست یافت و شهره‌ی آفاق بود. از محضر علما و راویان بسیاری چون حافظ ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و محمد بن الفضل عزاوی و دیگران بهره گرفت و عده‌ی زیادی از او سود جستند و حدیث شنیدند، چون: شیخ منتجب‌الدین ابن بابویه و ابن شهر آشوب و موفق به احمد خطیب خوارزم و ابوسعد سمعانی. از آثار وی: «الهادی فی معرفه المقاطع و المبادی و الوقف و الابتداء و الانتصار فی معرفه قراء المدن و الامصار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست منتجب‌الدین (۶۵)، معجم رجال الحدیث (۲۹۱/۴).

عفیفه

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۶۰۶ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالقادر فارفانی اصفهانی بود. او از فاطمه جوزدانی حدیث شنید و آخرین کسی است که از عبدالواحد صاحب ابی‌نعیم روایت کرده، ابوعلی حداد و گروهی دیگر از محدثان به او اجازه روایت دادند. حافظ ضیاءالدین مقدسی از او حدیث شنید و علی بن احد بن عبدالواحد مقدسی از او اجازه روایت دریافت کرد. محمد بن عبدالغنی حنبلی معروف به ابن نقطه، از وی هنگامی که در اصفهان بوده خبر داده است. او در سن نود و شش سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء ۳۰۰ -۲۹۹ / ۳؛ لغت‌نامه دهخدا، ش ۳۴۴ / ۱۵۳.

علاءالدین گلستانه، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۰۰ ق)، عالم دینی، محدث و زاهد. معروف به میرزا علاءالدین گلستانه. وی بزرگ سادات گلستانه اصفهان بود و نسب به اما حسن مجتبی (ع) میرساند. گفته‌اند که او عالمی عابد و محققی جلیل‌القدر و از ثقات محدثین بود. وی تمام عمر را در عبادت به سر برد و دارای اخلاق و خصال نیکو و جامع علوم عقلی و نقلی بود. دو مرتبه به او صدارت را پیشنهاد و تکلیف نمودند، لیکن از کثرت عقل و زهد قبول ننمود. تصنیفات او در اثبات تبحر علمی او در زمینه‌های گوناگون کافی است. از آثارش: «حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق » و «بهجه الحدائق»، در شرح «نهج‌البلاغه»؛ «منهج الیقین» شرحی بر «رساله‌ی» وصیت حضرت صادق (ع) که آن حضرت برای اصحاب خویش نگاشته و آنان را در نمازخانه منزلشان قرار داده بودند و چون از نماز فارغ می‌شدند در آن نگریستند، این رساله در کتاب «بحارالانوار» ج ۷۵ آمده است؛ «روضه الشهداء»؛ «روضه العرفاء» یا «کاشف الاسماء»، در شرح «الاسماء الحسنی»؛ «ترتیب مشیخه من لا یحضره الفقیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۶۱ / ۹)، بحارالانوار (۲۲۴ -۲۱۰ / ۷۵)، الذریعه (۴۲۷ / ۲۴، ۲۰۱ -۲۰۰ / ۲۳ ، ۱۷۰، ۱۴۵ / ۱۴ ،۲۲۶ -

۲۲۵، ۲۱۴، ۸۹ / ۱۳، ۳۰۰- ۲۹۹، ۲۹۵ / ۱۱، ۲۸۵- ۲۸۴ / ۶، ۷۰-۶۹ / ۴، ۱۶۱ / ۳)، ریحانه (۱۶۵- ۱۶۳ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۸-۴۸۶/ ۱۲)، الکنی و الالقاب (۴۷۷ / ۲)، مواد التواریخ (۲۰۸)، هدیه الاحباب (۲۰۱).

علم الهدی شیرازی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج سید علی اکبر واعظ طباطبائی یزدی است که در ۱۳ رجب ۱۲۹۷ متولد گردید، و در شب ۵ شنبه ۱۷ جمادی الثانیه‌ی این سال وفات یافته، جنازه به شیراز منتقل گردیده، در شاه چراغ مدفون گردید.

عالم جلیل، و فقیه محدث، و ادیب جامع، و شاعر کامل بود، و سال‌ها در اصفهان ساکن، و محضرش مجمع افاضل و اماثل بوده، در اخلاق و ملکات نفسانی و قدرت حفظ، عدیم النظیر بود.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علوی اصفهانی، ابومحمد حمزه

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۱۷ ق)، محدث و صوفی. شیخ صوفیه اصفهان بود. بیشترین حدیث را از ابوطاهر بن عبدالرحیم شنید. سلفی و ابوسعد صائغ و ابوموسی مدینی و محمد بن عبدالخالق بن ابی‌شکر جوهری و عفیفه فارفانیه از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی، علوی را در شمار استادان خود که از آنان اجازه داشته، یاد کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۵۹ -۴۵۸ / ۱۹)، شذرات الذهب (۵۵ / ۴)، العبر (۴۰۹ / ۲).

علوی حسنی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۱ ق)، مسند، محدث و فقیه. وی رییس‌السادات و شیخ‌الاشراف و مسند خراسان زمان خود و سیدی بزرگوار و نیکوکار بود. او برادر بزرگتر ابوعلی محمد بن حسین علوی حسنی نیشابوری است. از محمد بن اسماعیل بن اسحاق مروزی و ابوحامد بن شرقی و برادرش عبدالله بن محمد و همچنین محمد بن عمر بن جمیل و ابونصر محمد بن حمدویه غازی و ابوبکر بن دلویه دقاق و محمد بن حسین قطان و عبیدالله بن ابراهیم بن بالویه و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابوبکر بیهقی و محمد بن قاسم صفار و ابوعبید صخر بن محمد و ابوالقاسم اسماعیل بن زاهر و محمد بن عبیدالله صرام و عثمان بن محمد محمی و عمر بن شاه مقری و شبیب بن احمد بستیغی و احمد بن محمد بن مکرم صیدلانی و موسی بن عمران انصاری و ابوصالح احمد بن عبدالملک مؤذن و فاطمه دختر

ابوعلی دقاق و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید: وی صاحب همتی عالی بود و ظاهری نورانی داشت. پیوسته از او خواسته می‌شد تا حدیث گوید اما نمی‌گفت. دست آخر من مجلس املائی برپا ساختم و هزار حدیث برایش برگزیدم. در آن مجلس هزار قلمدان شمارش شد و او سه سال املای حدیث کرد. ابوالحسن علوی به سکته درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۷۱ / ۱)، سیر النبلاء (۹۹ -۹۸ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۶۲ / ۳)، العبر (۱۹۹ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۷۳ / ۲).

علوی حسنی نیشابوری، ابوعلی محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۳ ق)، محدث. وی برادر کوچک ابوالحسن علوی حسنی نیشابوری است. از ابن‌بلال و ابوبکر قطان حدیث شنید و حاکم نیشابوری نیز از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۹۹ / ۱۷).

علوی حسینی نیشابوری، ابومنصور ظفر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۰ ق)، مسند و محدث. گفته‌اند که وی بزرگ مسندان و آقای مجاهدان بود. از عمویش، ابوعلی بن زباره، و ابوالعباس اصم و محمد بن علی بن دحیم شیبانی و ابوبکر نجاد و علی بن عیسی بن ماتی و خلف بن محمد بخاری خیام و ابوزکریا عنبری و دیگران حدیث شنید. ابوبکر بیهقی و ابوصالح مؤذن و ابوبکر بن خلف ادیب و عمر بن ابی‌عمر بسطامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در روستای خود درگذشت و در همان جا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۶۳ / ۱۷).

علوی سبزواری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۳ / ۱۳۵۲ -۱۲۶۸ ق)، فقیه، محدث، حکیم، متکلم و شاعر. در هفده سالگی با اجازه حاج ملا هادی سبزواری در مجلس درس آن حکیم حاضر شد و کتاب «اسفار» را نزد آن استاد تحصیل نمود. آن‌گاه به عراق رفت و در محضر درس فاضل اردکانی و

میرزای شیرازی حضور یافت. بعد از وفات جلوه چند ماهی در مدرسه‌ی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) به تدریس ریاضی و حکمت پرداخت. پس از آن به سبزوار بازگشت و در آن شهر مرجعیت و ریاستی تمام یافت. به او در قبال حاج میرزاحسین سبزواری، میرزا حسین کبیر لقب دادند. آیت‌الله نجفی مرعشی از وی دارای اجازه بود. سید عبدالله برهان المحققین سبزواری و حاج میرزا علی‌اکبر نوقانی از شاگردان وی بودند. در سبزوار درگذشت و در مقبره‌ی استادش دفن شد. از آثار وی:«الارجوزه فی الفلسفه العالیه»؛ حاشیه بر «فرائد» شیخ انصاری؛ «کتاب الطهاره»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب النذر»؛ «مشکاه الضیاء»، در بداء؛ تفسیر «آیه الخلافه»: (انی جاعل فی لارض خلیفه...).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۵۶ / ۶، ۴۹۱ / ۱)، ریحانه (۱۹۱ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۰ -۵۶۹ / ۱۴)، المآثر و الآثار (۱۷۲)، مکارم الآثار (۱۸۹۷ -۱۸۹۶ / ۶).

علوی عریضی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید محمدمهدی بن ابراهیم بن معصوم بن ابراهیم بن معصوم العلوی العریضی.

نسب ایشان به ظاهر منتهی می‌شود به جناب علی عریضی فرزند مکرم حضرت صادق علیه الصلوة والسلام و جد دوم یا سوم ایشان از درود آمدند به کیذقان که یکی از قراء کوه‌میش و از بلوک سبزوار است و سپس جد مترجم به سبزوار منتقل شده و جد مزبور مختصر تحصیلی نموده بودند ولی از محترمین شایسته و اهل ثروت و کسب بوده و در سال ۱۳۱۵ ق در سبزوار فوت شدند و والد ایشان از علماء و نیز از اهل عبادت و تهجد و سالهای متمادی در کاظمین و نجف و کربلا اقامت داشته و در ۱۳۴۱ ق به سبزوار برگشته و در سال ۱۳۶۶ در آنجا فوت شدند و در امامزاده یحیی مدفون گردیدند.

مترجم محترم در ۱۸ شعبان ۱۳۲۶ ق در سبزوار متولد و مادر ایشان صبیه حاج سید عبدالجواد قوچانی که از تجار مشهور سبزوار بوده‌اند می‌باشد.

در سال ۱۳۲۷ ق والد ایشان که در بین به سبزوار آمده بودند مجددا مراجعت به عراق و مترجم را نیز با خود بردند و تا ۱۳۴۰ ق در کاظمین مشرف و تحصیلات معموله را نموده سپس به کربلاـ مشرف و به درس مرحوم حاج شیخ علی شاهرودی و آقا شیخ محمدحسین قفقازی لنکرانی حاضر چنانکه در خلال هفته در بغداد رفته و از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه سید هبهٔ‌الدین شهرستانی راجع به شرح احادیث مشکله استفاده نموده و در سال ۱۳۴۴ ق به دستور والدش به سبزوار مراجعت و از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه حاج میرزا حسین مجتهد (بزرگ) استفاضه نموده تا در شب ۱۸ ماه رمضان ۱۳۵۰ ق در جوانی فوت نموده و در قبرستان سبزیر در مقبره مدفون شده‌اند و از ایشان تألیفاتی به نامهای زیر مانده است.

۱- خیر التحف فی جواز السجود علی الاجر والخزف

۲- رساله مختصری که بطبع رسیده

۳- مقاله‌ای درباره ابن العلقمی بما هو بری منا

۴- علم‌العقود مختصر که در مجله غرب‌العرب بطبع رسیده

۵- تاریخ طوس او المشهد الرضوی

۶- نابغة العراق او هبةالدین شهرستانی با اجازه روایتی از آن مرحوم بطبع رسیده

۷- مؤلفوا علماء العصر یا حدیقةالزهر در تراجم مؤلفین از علماء عصر

۸- انیس الاعلام و جلیس الادباء در کشکول و مطالب متفرقه

۹- محکم‌البرهان فی اعجازالقران.

آن مرحوم اجازه روایتی از علماء اعلام ماننـد مرحوم آیت‌اللَّه حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آیت‌اللَّه حاج میرزا هادی خراسانی و محدث قمی و حاج سید عبداللَّه بوشهری و میرزا علی اردوباری و آقا میرزا محمود شریعتمدار تهرانی و حاج سید عبداللَّه برهان و والد مکرم خود داشته‌اند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علوی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید محمدحسن بن العالم الجلیل السید محمدمهدی بن سید ابراهیم علوی عریضی فرزند منحصر مترجم قبلی ولادتش در سبزوار صبح سه‌شنبه بیست و هشتم رمضان ۱۳۴۹ ق و مادرش که متوفی ۱۴ شوال همان سال است صبیه مرحوم آقای حاج میرزا حسین پیشنمازی که از علماء اعلام سبزوار بودند و در یک هزار و سیصد و شصت و هشت در هفتاد و دو سالگی فوت شدند و در امامزاده یحیی دفن شدند.

و نسب جد مزبورش برحسب نقل به امامزاده گرامی جناب حسین اصغر فرزند معظم حضرت زین‌العابدین علیه الصلوة والسلام از جانب پدر می‌رسد و از طرف مادر آنچه که به ظاهر مرحوم آقای فاضل هاشمی که عموزاده ایشان و نیز از اجله فخام سبزوار و مراحل فضل و فلسفه و تدریس و جامع عده‌ای از علوم بودند.

می‌فرمودند که از اولاد برامکه و برخی از پادشاهان سربداریه که مقر سلطنت آنها این حدود بوده می‌باشند.

مترجم تحصیلاتش نزد حضرت آقای فاضل مزبور مقداری از ریاض و کشف‌المراد و مرحوم حاج سید عبداللَّه برهان المحققین مقداری از اصول کافی و فقیه و نزد حضرت آقای حاج شیخ محمدتقی عندلیبی مقیم مشهد مطول و مقداری از لمعه و مکاسب و رسائل و قدری از کفایه و مرحوم آیت‌اللَّه حاج میرزا حسن سیادتی مختصری از رسائل و کفایه انجام یافت.

و در سال ۱۳۷۷ ق به قم مشرف و مجددا بعضی از آنچه را که در سبزوار استفاده از درس علماء اعلام که به ایشان اشاره شد خوانده و مکاسب را از آقای میرزا علی مشکینی اردبیلی و جلد اول کفایه را از مرحوم آقای میرزا محمد مجاهدی تبریزی و جلد دوم را خدمت آقای سید محمدباقر سلطانی بروجردی مدظله استفاده نموده و خارج از فقه و اصول را از محضر فقهاء فخام و مراجع عظام آیت‌اللَّه العظمی موسوی و نیز آیت‌اللَّه العظمی آقای حاج سید محمدرضا گلپایگانی و چون آیت‌اللَّه العظمی شریعتمداری و مرحوم آیت‌اللَّه محقق داماد و آیت‌اللَّه آقای حاج شیخ مرتضی حایری و آیت‌اللَّه آقا میرزا هاشم آملی استفاده نموده.

و در سال ۱۳۸۷ ق به سبزوار مراجعت و مشغول به انجام وظیفه می‌باشد و از عده بسیاری از مراجع کبار و علماء اعلام اجازه روایتی دارد.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علیاری تبریزی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۷ -۱۲۳۶ ق)، عالم، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم، ریاضیدان، ستاره‌شناس، ادیب و شاعر. وی در روستای سردرود تبریز به دنیا آمد. پس از فراگرفتن علوم و فنون معموله و متداوله در نزد استادانی چون میرزااحمد آقا مجتهد شبستری و حاج میرزا لطفعلی و میرزا محمد آقای مجتهد به نجف رفت و در آن جا در نزد پنج تن از مشایخ وقت چون: شیخ مرتضی انصاری و میرزای بزرگ شیرازی و حاج سید حسین کوه‌کمری و شیخ راضی و شیخ مهدی تلمذ نمود و به اجازه‌ی اجتهاد و روایت از هریک از ایشان نایل آمد. وی پس از فراگیری علوم به تبریز بازگشت و بی وقفه به تدریس و تألیف و تصنیف مشغول شد. او ریاضیات و «قانون» ابوعلی سینا را علاوه بر درسهای جاری تدریس می‌کرد. شاگردش شیخ محمد حسن سردرودی رساله‌ای در شرح حال استاد خود در ۱۳۳۳ ق نگاشته است. از آثار وی: «بهجه الآمال فی علم الرجال»، که شرحی است بر «زبده‌ی المقال» و «منتهی الآمال»، در علم رجال، در پنج مجلد؛ «ایضاح الغوامض فی تقسیم الفرائض»؛ «مشکاه الوصول فی علم الاصول»، در شش مجلد؛ «مناهج الاحکام فی اصول الفقه»، شرح مزجی بر «معالم»، در پنج مجلد؛ «منهاج المله فی تعیین الوقت و القبله»؛ «دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام»، در پنج مجلد؛ «ریاض المقاصد»، در شرح قصیده‌ی حسن بن راشد حلی، در مدح صاحب الزمان (عج)؛ شرح «دعای سمات»؛ «نهج الاعلان فیما یثبت به دخول رمضان»؛ «الوافیه»، در شرح «لغز الکافیه» شیخ بهایی؛ «هدایه الطالبین»، رساله‌ی عملیه؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۸۲ / ۸)، الذریعه (۱۷ / ۲۵ ،۴۱۰ / ۲۴ ،۶۴ / ۲۱ ،۲۵۰ / ۱۳ ،۷۶۰ / ۹ ،۱۶۰ -۱۵۹ / ۳ ،۴۹۶ / ۲)، ریحانه (۱۹۳ -۱۹۲ / ۴)، سخنوران آذربایجان (۱۲۲ -۱۲۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷۹ -۱۴۷۶ / ۱۴)، علماء معاصرین (۹۷ - ۹۶)، لغت‌نامه (ذیل/ علی علیاری)، معجم المؤلفین (۱۴۰ / ۷).

علیک رازی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۹ ق)، حافظ و محدث وی از عبدالاعلی بن حماد نرسی و جباره بن مغلس و بشر بن معاذ عقدی و نوح بن عمرو سکسکی و محمد بن هاشم بعلی و عبدالرحمان بن خالد بن نجیح و نصر بن علی جهضمی و هیثم بن مروان و دیگران حدیث شنید. احمد بن حسن بن عتبه رازی و عبدالله بن جعفر بن ورد و محمد ابن احمد بن خروف و ابوالقاسم طبرانی و حسن بن رشیق و ابومنصور محمد بن سعید ابیوردی و دیگران از وی حدیث شنیدند. دارقطنی او را در حدیث ثقه، آن گونه که باید باشد، نمی‌داند و گوید که او احادیث بدون پشتوانه روایت کرده است. وی در مصر ساکن و والی قریه‌ای در آنجا بود و طلب خراج می‌کرد، و در همان جا نیز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ اسلام (حوادث ۲۱۰ / ۳۰۰ -۲۹۱)، تذکره الحفاظ (۷۵۰ / ۲)، ری باستان (۳۳۰ / ۲)، سیر النبلاء (۱۴۶ -۱۴۵ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۱۸)، لسان المیزان (۳۵ -۳۴ / ۵)، الوافی بالوفیات (۱۳۴ / ۲۱).

عماد جوینی، شیخ الشیوخ، ابوالفتح عمر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۳۶ -۵۸۱ ق)، محدث، فقیه و مدرس. در دمشق به دنیا آمد و در مصر نشوونما یافت. وی از اثیر ابن بنان و شهاب غزنوی حدیث شنید. وی بعد از پدرش عهده‌دار تدریس در قبه شافعی و مشهد الحسین و مشیخه السعدیه یا مشیخه الشیوخ مصر شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۹۹ -۹۷ / ۲۳)، شذرات الذهب (۱۸۱ / ۵)، العبر (۲۲۸ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۷۸ / ۶).

عمادزاده‌ی اصفهانی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۹ -۱۲۸۴ ش)،مورخ، مدرس و نویسنده. در اصفهان به دنیا آمد. از همان طفولیت با علم و علما آشنا شد و در حوزه‌ی اصفهان به کسب علم و تلمذ از علمای بزرگوار آن روز، چون آیات عظام سیدعلی نجف‌آبادی، شیخ محمود مفید، میرزا علی شیرازی، شیخ محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای و حاج‌میرزا رضا کلباسی پرداخته و به کسب اجازات روایتی از علمای بزرگ آن زمان همچون آیات عظام آقا سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه‌کمری، شیخ محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی و نیز شیخ آقا بزرگ تهرانی و شخصیتهای علمی دیگر نایل آمد. عمادزاده به تدریس در محیطهای آموزشی و دانشگاه رغبت فراوان نشان می‌داد او از ابتدای تحصیلات خود علاقه فراوانی به تألیف و تحقیق و نشر فرهنگ و معارف اسلامی و خدمت به اهل‌بیت (ع) داشت و همواره به دنبال هدف خویش بود. ثمر و حاصل تلاش وی بیش از صد و بیست تألیف درباره‌ی موضوعات مختلف است. از آن جمله: ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ «صحیفه‌ی کامله‌ی سجادیه، زبور آل محمد»؛ «تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم»؛ «زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام»؛ «تاریخ مفصل اسلام»؛ «معراج»؛ «زندگانی علی بن ابی‌طالب (ع)»؛ «فاطمه الزاهراء (ع)»؛ «شرح خطبه‌ی غدیر»؛ «شرح زندگانی هر یک از حجج معصومین (ع)» یا «مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (ع)»؛ «زندگانی حضرت مجتبی (ع)»؛ «زندگانی حضرت خامس آل‌عبا ابی‌عبدالله سیدالشهداء (ع)»؛ «تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزیست»؛ «زندگانی حضرت ابوالفضل، قمر بنی‌هاشم (ع)»؛ «زندگانی حضرت علی‌اکبر و علی‌اصغر »؛ «زندگانی زینب کبری»، ترجمه؛ «تاریخ جغرافیایی مکه»؛ «تاریخ جغرافیایی کربلا»؛ «بستان الادب»؛ «جهان اسلام، اسلام در جهان»؛ «مکتب اسلام»؛ «زندگانی علی بن موسی الرضا (ع)»؛ «منتقم حقیقی، مهدی قائم صاحب العصر و الزمان (عج)»؛ مقالات متعدد در روزنامه‌ها و مجلات.[۱]

مؤلف، محقق.

تولد: ۱۲۸۴ (۸ ذی الحجه ۱۳۲۵ ق.)؛ اصفهان.

درگذشت: ۱۲ فروردین ۱۳۶۹، تهران.

حسین عمادزاده‌ی اصفهانی، فرزند حجت‌الاسلام احمد عمادالواعظین، در حوزه‌ی اصفهان از علمای آن روز چون آیات عظام سید علی نجف‌آبادی، محمود مفید، علی واعظ شیرازی، محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای، محمدرضا کلباسی کسب فیض کرد. وی دارای اجازه‌ی روایتی از علمای آن زمان همچون آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، شیخ آقا بزرگ تهرانی، سید محمد بهجت کوه‌کمره‌ای، محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی بود.

حسین عمادزاده‌ی اصفهانی دارای آثار بسیاری است که برخی از آنها به شرح زیر است: بستان الاداب (برای سال پنجم و ششم متوسط، ۱۳۰۹)؛ جهان اسلام و اسلام در جهان، ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم (۱۳۳۴)؛ تاریخ مفصل اسلام (جلد اول، ۱۳۳۷)؛ شرح خطبه‌ی غدیر؛ زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام (۱۳۲۸)؛ تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزی است (زندگانی حضرت سیدالشهداء، ۱۳۲۱)؛ زندگانی حضرت ابوالفضل العباس (ع)؛ قمر بنی‌هاشم (۱۳۲۱)؛ زندگانی حضرت علی‌اکبر و علی‌اصغر (۱۳۵۶ ق.)؛ زندگانی زینب کبری (شیخ جعفر نقدی، ترجمه، ۱۳۲۳)؛ زندگانی حضرت خامس آل عبا ابی‌عبدالله- سیدالشهداء (۱۳۷۴ ق.)؛ زندگی حضرت سجاد (۱۳۳۸)؛ زندگانی علی بن ابی‌طالب (۱۳۳۱)؛ زندگانی حضرت مجتبی (۱۳۳۷)؛ زندگانی حضرت علی بن موسی‌الرضا (۱۳۳۵)؛ رجال اسلام (شامل شرح حال قریب بیست هزار نفر از رجال علمی و ادبی اسلام)؛ تاریخ جغرافیایی کربلا (۱۳۲۶)؛ راهنمای حاج، تاریخ جغرافیایی مکه (۱۳۲۷)؛ صحیفه‌ی کامله‌ی سجادیه زبور آل محمد (۱۳۳۴)؛ فاطمهٔ‌الزهراء (۱۳۳۶)؛ مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (دو جلد، ۱۳۳۱ -۱۳۳۰) دوره‌های مجله‌ی «خرد».

وی علاوه بر تحقیق و تألیف و نیز تدریس در دانشگاه مقالاتی نیز برای روزنامه‌ها و مجله‌ها می‌نوشت.

وی در سال ۱۳۱۵ در تهران ساکن شد و در پنجم ماه رمضان (دوازدهم فروردین سال ۱۳۶۹) درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۵۲)، کیهان فرهنگی (س ۷، ش ۳، ص ۵۰)، مؤلفین کتب چاپی (۸۳۱ - ۲ / ۸۲۹).

عمرکی بوفکی نیشابوری، ابومحمد، عمران

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، عالم و محدث. در بوفک یکی از روستاهای نیشابور به دنیا آمد. او از ثقات اصحاب حضرت امام حسن عسکری (ع) و از کبار مشایخ حدیث بود و بسیاری از مشایخ چون عبدالله بن جعفر حمیری از وی روایت می‌کنند. ابن‌داوود حلی در « رجالش»، از سید جمال‌الدین نقل کرده، که نام صاحب عنوان علی بن بوفکی است. از وی آثاری به جا مانده که از آن جمله کتاب «الملاحم» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۸۹ / ۲۲)، رجال‌ابن داود (قسم ۲۶۴ -۲۶۳ / ۱)، رجال الطوسی (۴۳۳ -۴۳۲)، رجال النجاشی (۱۶۱ / ۲)، ریحانه (۲۰۶ / ۴)، معجم رجال الحدیث (۱۵۷ -۱۵۵ / ۱۳).

عمیری هروی، ابوعبدالله محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۹ -۳۹۸ ق)، فقیه، محدث و زاهد. فقه آموخت و در آن پیشگام بود. سماع حدیث را از ۴۰۷ ق آغاز کرد. وی از پدرش، از عباس بن فضل نضروی، و علی بن ابی‌طالب خوارزمی و علی بن جعفر قهندزی و عبدالرحمان بن محمد دیناری و ضمام بن محمد شعرانی و عده‌ای دیگر در هرات و از قاضی ابوبکر حیری در نیشابور و از ابوعلی بن شاذان و اقرانش در بغداد و از محمد بن حسین صنعانی در مکه حدیث شنید. عمیری حج گزارد و به یمن نیز مسافرت کرد. او روایات بسیاری نقل می‌کرد. ابن‌طاهره و مؤتمن و محمد بن ابی‌علی همدانی و ابوالوقت و علی بن حمزه و ابونصر فامی و جنید قاینی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را به عنوان پیشوایی زاهد و مورد اعتماد در حدیث ستوده‌اند. ابوعبدالله دقاق گوید که برای عمیری در خراسان نظیری نبود تا چه رسد به هرات.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۴۲ / ۴)، سیر النبلاء (۷۱ -۶۹ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۹۴ / ۳)، العبر (۳۶۱ / ۲)، الوافی بالوفیات (۱۴۱ / ۴).

عنبری اصفهانی، ابونهشل عبدالصمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۷ -۴۲۷ ق)، فقیه و محدث. پدرش از فضلای ادبا بود. ابوالحسین بن فاذشاه به وی اجازه داد و عنبری از او «جزء الزهد» اسد بن موسی و از ابن ریذه «معجم» بزرگ و کوچک طبرانی و ازهارون بن محمد «فضایل القرآن» عبدالرزاق و همچنین «بر الوالدین» ابوالشیخ را شنید. سلفی و ابوموسی مدینی و ابوجعفر محمد بن اسماعیل طرسوسی و مسعود بن ابی‌مصنور جمال و مسعود بن محمود عجلی و عبدالواحد بن ابی‌مطهر صیدلانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعد سمعانی گوید که عنبری به وی اجازه روایت داده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۸۵ -۴۸۳ / ۱۹).

عنبری طوسی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۲۹۰ ق)، حافظ، محدث و مسند. محدث طوس در زمان خویش بود. از خواص شاگردان محمد بن اسلم طوسی بود و زاهدترین آنها. در پی حدیث سفرها کرد و به دمشق و حجاز و عراق و مصر رفت، و از یحیی بن یحیی تیمیمی و ابن‌راهویه و علی بن حجر و ابن‌حمید و حسین بن حریث و عبیدالله قواریری و ابراهیم بن یسوف فقیه حیدث شنید. ابونضر فقیه و ابوالحسین بن زهیر و

محمد بن صالح بن هانی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی در «عبر» او را از درگذشتگان سال ۲۸۲ ق ذکر کرده است. از آثارش «المسند» یا «مسند العنبری»، که متجاوز از دویست جزء است. شاگردش ابونضر فقیه گوید که با خط خود «مسند» عنبری را در دویست و نود جزء نوشته است. عنبری پس از تصنیف «مسند» برای استحکام آورده‌های خویش کوشید و آنها را متقن کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۷۷ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۰۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۹۹)، کشف الظنون (۱۶۸۴)، معجم المؤلفین (۱۴ / ۱).

عنبری نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۴ ق)، محدث، مفسر، فقیه، لغوی و ادیب. اهل نیشابور بود از ابوعبدالله محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن عمرو قشمرد و حسین بن محمد قبانی و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌خزیمه و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن عبدش/ عبدوس مفسر و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابوحسین حجاجی و حاکم و ابن‌منده و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابوعلی حافظ قدرت حافظه وی و وسعت آن را ستوده و حاکم گوید که ابوزکریا متجاوز از ده سال گوشه‌گیری کرد، او می‌گفت: عالم برگزیننده باید که به بهترین حالت خویش بازگشت نماید، پاکیزه و حلال بخورد. علم را وسیله‌ای برای مال‌اندوزی قرار ندهد و علم برایش زیبایی آورد. مال خود را فضل‌الهی محسوب کند و سپاسگزار خداوندگار خویش باشد. در «معجم الادباء» سال وفات وی ۴۴۴ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۳۴-۵۳۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، العبر (۶۹ / ۲)، معجم الادباء (۳۴ / ۲۰)، النجوم الزاهره (۳ / ۳۵۸).

عیار نیشابوری، ابوعثمان سعید

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۷ ق)، محدث، فقیه، زاهد، و صوفی. چون در ابتدا به مسلک عیاران سلوک می‌کرد، معروف به عیار شد. در ۳۷۸ ق برای کسب حدیث سفر نمود و «صحیح» بخاری را در مرو، از محمد بن عمر بن شبویه استماع کرد.

او همچنین در نیشابور از ابومحمد مخلدی و ابوطاهر بن خزیمه و ابوالفضل عبیدالله بن محمد فامی و ابوالحسن خفاف و دیگران حدیث شنید، و در دمشق و اصفهان و نیشابور و هرات و غزنه حدیث گفت. بزرگانی چون محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن اسماعیل فارسی و، در اصفهان، غانم بن احمد جلودی و فاطمه بنت محمد بغدادی و حسین بن طلحه صالحانی و عتیق بن حسین رویدشتی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. عیار در غزنه درگذشت. ابوبکر احمد بن حسین بیهقی «فوائد»ی، در بیست جزء، برگرفته و برگزیده از «اصول» وی نگاشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۰۳ / ۱)، سیر النبلاء (۸۹ -۸۶ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۰۴ / ۳)، العبر (۳۰۸ -۳۰۷ / ۲)، لسان المیزان (۲۶۷ -۲۶۶، ۲۵۱ -۲۵۰ / ۳)، الوافی بالوفیات (۱۹۸ -۱۹۷ / ۱۵).

عیاشی سمرقندی، ابوالنضر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۲۰ ق)، مفسر، محدث، ادیب و فقیه امامی. وی اهل سمرقند از فقهای بزرگ فرقه‌ی اثنی‌عشری در زمان کلینی می‌باشد که در ابتدا مذهب عامه داشت و احادیث آنا را استماع می‌کرد ولی بعد به مذهب شیعه گروید. او از شاگردان شیخ کلینی بود. او از علی بن حسن بن علی بن فضال و عبدالله بن محمد خالد طیالسی و جماعتی از شیوخ کوفه و بغداد حدیث شنید. شیخ کشی صاحب «رجال» از شاگردان عیاشی است. از دیگر شاگردان عیاشی پسرش جعفر بن محمد است که خود از مشایخ ابومفضل شیبانی است. شاگرد دیگر او حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی است که راوی جمیع مصنفات عیاشی است. گفته‌اند که وی محدثی مورد اعتماد و یگانه‌ی زمان خویش بود و از نظر علمی و ادبی و اندیشه و ذکاوت در مشرق نظیر نداشت. او مجلسی برای خواص و مجلسی برای عامه مردم برپا می‌کرد. خانه‌اش همانند مسجد،مملو از افرادی چون قاری و کاتب و نیز محدثین و علما بود که در آن عده‌ای به تألیف و مقابله و گروهی به استنساخ و گروهی نیز به تعلیقه و حاشیه‌نویسی مشغول بودند. در طب و نجوم و رویا تبحر داشت و در زمینه‌ی ابواب فقهی و متجاوز از دویست کتاب تألیف کرد که در نواحی خراسان به اشتهار کامل رسید. در فهرست ابن‌الندیم صد و پنجاه و هفت جلد از آثار او ذکر شده است. از آثار وی: «تفسیر علی بن ابراهیم» است؛ «التوحید الصفه»؛ «الصلاه»؛ «الزکوه»؛ «الصوم»؛ «المناسک»؛ «العالم و المتعلم»؛ «الطب»؛ «التجاره و الکسب»؛ «الضقاء و آداب الحکم»؛ «الملاهی»؛ «الجزیه و الخراج»؛ «الطاعه»؛ «حقوق الاخوان»؛ «محاسن الاخلاق»؛ «دلائل الائمه»؛ «الملاحم»؛ «القول بین القولین»؛ «فضائل القرآن»؛ «الانبیاء الائمه»؛ «النجوم»؛ «الرؤیا»؛ «معاریض الشعر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۶ / ۷)، اعیان الشیعه (۵۶ / ۱۰)، الذریعه (۷۷ / ۲۴، ۱۹۵ / ۲۱، ۱۲۵ / ۲۰، ۲۰۹، ۱۴۰ / ۱۷، ۲۰۷، ۱۳۹، ۱۳۳، ۶۰ / ۱۵، ۴۴ / ۱۲، ۳۰۷ / ۱۱، ۲۳۹ / ۸، ۴۲ / ۷، ۱۰۵ / ۵،۲۹۵ / ۴، ۳۴۸ / ۳، ۳۵۶ / ۲)، رجال الطوسی (۴۹۷)، رجال النجاشی (۲۵۰ -۲۴۷ / ۲)، روضات الجنات (۱۲۳ -۱۲۱ / ۶)، ریحانه (۲۲۱ -۲۲۰ / ۴)، سفینه البحار (۳۰۱ / ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۰۶ -۳۰۵ / ۴)، فوائد الرضویه (۶۴۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۶۳ -۳۶۱)، الفهرست للطوسی (۳۷۱، ۳۲۰ -۳۱۷، ۳۰۹، ۱۲۰)، الکنی و الالقاب (۴۹۱ -۴۹۰ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالنضر)، معجم المؤلفین (۲۰ / ۱۲)، هدیه الاحباب (۲۰۵ -۲۰۴)، هدیه العارفین (۳۳- ۳۲ / ۲).

غازی اصفهانی، ابونصر احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۲ -۴۴۸ ق)، حافظ، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد. وی در بغداد از ابوحسین بن

نقور و عبدالباقی بن محمد عطار و ابوالقاسم بن بسری و عده‌ای دیگر، و در بصره از ابوعلی تستری، و در سرخس از محمد بن عبدالملک مظفری، و در اصفهان از عبدالرحمان بن منده و برادرش ابوعمرو و ابن‌شکرویه و بسیاری دیگر، و در نیشابور از فضل بن عبدالله بن محب و همطبقه‌ی وی، و در هرات از ابوعامر ازدی و ابواسماعیل انصاری و هطمبقه‌ی آنها حدیث شنید. سلفی و سمعانی و ابوموسی مدینی و ابن‌عساکر و مؤید بن اخوه و محمود بن احمد مضری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او ثقه‌ای دیندار بود. روایات بسیاری را شنیده و کتبی را جمع‌آوری و استنساخ کرده و نوشته‌های بسیاری را از خود باقی گذاشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۴ / ۱)، سیر النبلاء (۹ –۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۸ / ۴)، طبقات الحفاظ (۴۶۳ –۴۶۲)، العبر (۴۴۱ / ۲)، الوافی بالوفیات (۲۶۳ –۲۶۲ / ۷).

غازی جرجانی، ابوالحسین محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۱۱ ق)، حافظ و محدث. محدث جرجان بود. به دنبال حدیث سفرها کرد. وی از محمد بن عبدالملک بن ابی‌شوارب و عمرو بن علی فلاس و محمد بن حمید رازی و محمد بن عبدالملک بن زنجویه و محمد بن یحیی ذهلی و بخاری و ابوزرعه رازی حدیث شنید. ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد حاکم از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۰۷ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۲).

غانمی هروی، ابوالمحاسن مسعود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۳ –۴۶۴ / ۴۲۴ ق)، فقیه، ادیب، محدث، عابد و شاعر. در طوس به دنیا آمد و در نیشابور نشوونما یافت. و نیز گفته شده که در نیشابور به دنیا آمد و در طوس نشوونما یافت. وی از جانب دو صاحب نام: ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن صاحب اجازه بود. از ابواسحاق ابراهیم بن محمد اصفهانی و گروهی دیگر حدیث شنید و «مسند» هیثم شاشی را از ابوالقاسم احمد بن محمد خلیلی استماع کرد. ابن‌عساکر و سمعانی و تاج مسعودی و عبدالرحیم بن سمعانی از او حدیث شنیدند. ابن‌سمعانی همچنین «مسند» شاشی و «رساله‌ی» قشری را از او استماع کرد. ابوسعد سمعانی گوی که او بسایر عابد و زاهد و پرهیزکار بود. بطوری که از سفره‌ی پدرش چون با حاکمان اختلاط داشت پرهیز می‌کرد. غانمی شاعری چیره‌دست بود و اشعار بدیعی می‌سرود. از آثار وی نظم ابیاتی است به نام «السحریه»، یعنی آنچه که مربوط به وقت سحر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۷۹ –۲۷۸ / ۴)، سیر النبلاء (۳۶۰ –۳۵۹ / ۲۰).

غروی علیاری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم علوم دینی.

تولد: ۱۲ رمضان ۱۳۱۹ ق.

درگذشت: ۱ اردیبهشت ۱۳۶۷، تبریز.

آیت‌الله العظمی علی غروی علیاری تبریزی، فرزند آیت‌الله میرزا محسن از شاگردان آخوند خراسانی و صاحب رساله‌های متعدد اصولی و فقهی بود. ایشان پس از پشت سر نهادن دوران کودکی و فراگیری خواندن و نوشتن، به تحصیل علوم دینی روی آورد و نزد جدش آیت‌الله شیخ محمدحسن به فراگیری مقدمات و ادبیات و سطوح فقه و اصول و عقاید و کلام پرداخت. پس از تکمیل سطوح عالیه، در بیست و دو سالگی عازم حوزه‌ی علمیه‌ی نجف اشرف شد و در مدرسه بخارایی سکونت ورزید و سالیان بسیار در محضر آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، آقا ضیاءالدین عراقی، میرزای نایینی، شیخ اسدالله زنجانی، آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، سید محمد حجت، سید ابوتراب خوانساری، حاج میرزا علی ایروانی، شیخ ابوالحسن مشکینی، میرزا احمد آشتیانی و جمال السالکین آقا سید علی قاضی به تحصیل فنون، اخلاق، فقه، اصول، کلام، رجال، عرفان، حکمت و فلسفه تا سال ۱۳۵۰ ق. پرداخت. وی در جوانی به دریافت اجازات متعدد روایی و اجتهادی از اساتید معظمش نایل آمد. ایشان در سال ۱۳۵۰ ق. به درخواست جدش آیت‌الله شیخ محمد حسن علیاری به تبریز بازگشت و به تحقیق، تدریس، تألیف، اقامه‌ی جماعت و پرورش شاگردان اشتغال ورزید.

از آیت‌الله العظمی غرویی علیاری تبریزی نوشتارهای فراوانی به جای مانده است که عبارتند از: چهارده جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی آقا ضیاءالدین عراقی در منجزات مریض (چاپ شده)، رهن، وصیت، وقف، رضاع، نکاح، صلح، خیارات، اجاره، قضاء، شروط، مسقطات خیار، غصب، زکات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی میرزای نایینی در صلات، بیع، خیارات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی در طهارت و صلات؛ دو جلد تقریرات درس آیت‌الله سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای در صلات و بیع؛ تقریرات درس فقه آیت‌الله میرزا علی ایروانی؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله شیخ اسدالله زنجانی در خلل صلاهٔ و منجزات مریض؛ توضیح المسائل؛ شرتح عروهٔ الوثقی (از طهارت تا وصیت) در پنج جلد؛ شرح استدلالی ملحقات عروهٔالوثقی؛ ده جلد رساله‌های فقهی در صلح، عدم شرطیت رجوع در مسافر؛ محاذاهٔالرجل و المرأهٔ فی الصلاهٔ، جواز نقل المیت بعد الدفن، ربا، نماز جمعه، منجسیهٔ المتنجس، لباس مشکوک، حرمان زوجه از عقار، الفروع السنیهٔ، فروع تقلید؛ شرح وسیلهٔ النجاهٔ (سه جلد)؛ کتاب الطهارهٔ؛ کتاب الصوم؛ کتاب الحج؛ مناسک حج (دو جلد)؛ شرح تبصرد المتعلمین؛ شرح مبسوط مکاسب؛ علل الشرایع و الاحکام؛ شرح فوائد الاصول؛ شرح کفایهٔ الاصول؛ رساله در ترتب رساله در وضع؛ رساله در ملازمه حکم عقل و شرع؛ قاعده من ملک (و قواعد دیگر)؛ هفت جلد کتاب تقریرات درس اصول آیات عظام: میرزای نائینی (مباحث الفاظ)، آقا ضیاءالدین عراقی (دوره کامل و قاعده لاضرر)، سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای (مباحث عقلیه و تعادل و تراجیح)؛ شیخ اسدالله زنجانی میرزا علی ایروانی (اجتماع امر و نهی)؛ اصول عقاید؛ رسالهٔ فی الرجعهٔ؛ تفسیر قرآن (دوازده جلد)؛ مفردات قرآن؛ شرح دعای صباح؛ شرح دعای کمیل؛ شرح دعای سمات؛ شرح دعای افتتاح؛ شرح دعای ابوحمزه ثمالی؛ شرح دعای زیارت جامعه کبیره؛ حل مشکلات الاخبار؛ شرح اربعین حدیث؛ شرح احادیث پیامبر اکرم (ص)؛ شرح احادیث امیرالمومنین در نهج‌البلاغه؛ منهاج الرشاد؛ المواعظ؛ النهجهٔ فی احوال الحجهٔ (ع)؛ الکواکب الحسینیهٔ؛ تقریرات درس آیت‌الله سید

ابو تراب خوانساری؛ حاشیه بر رجال وحید بهبهانی.

آیت‌الله العظمی غروی علیاری تبریزی در تاریخ دوشنبه اول اردیبهشت ۱۳۶۷(۱۳ ذیحجهٔ ۱۴۱۷ ق.) در نود و هشت سالگی بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در تبریز، به قم انتقال داده شد و پس از تشییع مجدد و نماز حضرت آیت‌الله بهجت بر آن، در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) (بقعه آیت‌الله داماد) به خاک سپرده شد.

علی بن العلامه الحجه المیرزا محسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبیر آیه الله العظمی الحاج ملا علی علیاری صاحب کتاب مستطاب (بهجه المقال فی تنقیح الرجال) الغروی العلی یاری از علماء اعلام و مؤلفین کرام معاصر شهرستان تبریز است. وی در صبح جمعه ۱۲ ماه مبارک رمضان سال ۱۳۱۹ قمری هجری در تبریز متولد شده و پس از فراغت از مبادی علوم در خدمت جد امجدش مرحوم آیه الله میرزا محمد حسن سطوح را خوانده و بعد از تکمیل آن مهاجرت به نجف اشرف نموده و از محاضر آیات عظام چون زعیم الشیعه آیه الله العظمی اصفهانی و مرحوم آیه الله نائینی و آیه الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا سید ابوتراب خونساری و آیه الله میرزا ابوالحسن مشگینی و آیه الله حاج میرزا علی آقا ایروانی و آیه الله اصطهباناتی استفاده کامل نموده و دروس عقلی را از محضر آیه الله حاج میرزا احمد آشتیانی فراگرفته و از آنان به دریافت اجازات اجتهادی و روایتی نائل شده آنگاه به تبریز مراجعت و تا حال حاضر به انجام وظائف دینی از اقامه جماعت و غیره اشتغال دارند.

دارای تألیفات ارزنده عدیده‌ای می‌باشند که بشرح آنها می‌پردازم:

۱- دوره اصول و نصف تقریر بحث آیه الله محقق عراقی

۲- دوره اصول آیه الله میرزا حسین نائینی

۳- اغلب ابواب فقه از تقریرات آیه الله عراقی

۴- تقریرات ابحاث آیه الله العظمی اصفهانی

۵- تقریرات ابحاث آیه الله العظمی حجت کوه کمری

۶- تقریرات ابحاث آیه الله ایروانی (قده)

۷- تقریرات ابحاث آیه الله مشگینی (قده)

۸- شرح دعاء سمات ۹- شرح دعاء صباح ۱۰- شرح اربعین حدیث ۱۱- اصول دین مبسوط فارسی ۱۲- رسائل متفرقه در اصول و فقه ۱۳- رساله در ملازمت ۱۴- رساله در جریان استصحاب در اعدام ازلیه ۱۵- رساله در غیبه ۱۶- رساله در خلل، تقریر بحث آیه الله محقق زنجانی ۱۷- رساله در بعض فروع عروه الوثقی ۱۸- رساله در مواکب الحسینیه ۱۹- رساله در رضاع ۲۰- رساله در منجزات مریض ۲۱- رساله در قاعده من ملک و در قواعد دیگر ۲۲- رساله در قاعده لا ضرر ۲۳- رساله در نجاسه متنجس ۲۴- رساله‌ای در لباس مشکوک و چندین رسائل دیگر.

از باقیات الصالحات دیگر معظم له فرزند ارجمند ایشان جناب حجه الاسلام آقا شیخ محمد جواد غروی علی یاری است که اکنون از علماء و دانشمندان مقیم تهران است. وی در نجف متولد شده و پس از خواندن مقدمات و سطوح و استفاده از محاضر آیات عظام خوئی و حکیم و دیگران به مشهد رضوی مسافرت و چندین سال اقامت و از محضر آیه الله العظمی میلانی مدظله استفاده نموده آنگاه به قم منتقل و چند سالی از ابحاث و محاضر آیات عظام نجفی مرعشی و شریعتمداری و گلپایگانی استفاده نموده و دو سالی بنابر دعوت عده‌ای از مؤمنین به تهران عزیمت و رحل اقامت افکنده و در مسجد امام زاده زید بازار و مسجد دیگر به اقامه جماعت و انجام وظائف دینی اشتغال دارند. آن جناب ترجمه مفصلی از اسره و خاندان علیاری مرقوم داشته‌اند ولی چون در کتب رجالی دیگر مانند علماء معاصر و غیره مذکور بود از ذکر آن خودداری نمودم.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۹ ق)، حافظ، محدث، قاری و نویسنده. از مقلب به شیخ القراء. وی از محمد بن علی فرقدی و عبدان اهوازی و محمد بن زبان و علی بن احمد علان قاسم بن عصار دمشقی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد مالینی و ابونعیم حافظ و ابوبکر احمد بن محمد بن حارث ادیب و عبدالعزیز بن احمد بن فاذویه از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که او صاحب تصانیف در قراآت و حدیث بوده است. از آثارش کتاب «الوقف و الابتداء» است. در «شذرات الذهب» وفات وی را در ۳۶۳ ق ذکر کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (۹۶۵ –۹۶۴ / ۳)، سیر النبلاء (۲۱۷ / ۱۶)، شذرات الذهب (۴۷ / ۳)، طبقات الحفاظ (۳۸۶ –۳۸۵)، معجم المؤلفین (۱۴۲ / ۱۰)، هدیه العارفین (۴۹ / ۲).

غزالی طوسی، مجدالدین، ابوالفتوح احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۲۰ / ۵۱۷ ق)، عارف، واعظ و شاعر. وی که برادر کهتر امام محمد غزالی طوسی است، در طوس دیده به جهان گشود و در اوان کودکی پدر خویش را از دست داد و در نهایت فقر درویشی زندگی را سپری کرد. احمد اگر چه فقه را فراگرفت اما به زهد و تصوف گرایش داشت. در طریقت، شیخ او ابوبکر نساج بود و از برجسته‌ترین شاگردان غزالی، باید از عین القضات همدانی، سنائی غزنوی و ابوالنجیب سهروردی نام برد. وی پس از کناره گیری برادرش امام محمد غزالی از تدریس در نظامیه، یک چند به جای او تدریس کرد. غزالی علاو بر این در تصوف نام‌آور بود و صاحب آثار. در وعظ و خطابه نیز استاد بود، مواعظ او در هشتاد و سه مجلس توسط صاعد بن فارس لبانی جمع‌آوری شده است. احمد غزالی به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سروده است. در قزوین درگذشت. از آثار وی: «سوانح العشاق»؛ «احیاء الاحیاء» یا «لباب الاحیاء»، در تلخیص «احیاء العلوم» برادرش؛ «الذخیره فی علیم البصیره»؛ «بحر المحبه فی اسرار الموده»؛ تفسیر سوره‌ی یوسف؛«تازیانه‌ی سلوک» یا «رساله‌ی عینیه».[۱]

(ع.) احمد بن محمد بن محمد بن احمد طوسی، فقیه و عارف ایرانی (ف. قزوین ۵۲۰ ه.ق) وی مانند برادر بزرگش محمد غزالی (۲– غزالی) پس از فوت تحت تعهد و نگاهداشت احمد رادکانی قرار گرفت و مقدمات تحصیل علوم دینی را در نزد او آموخت. احمد از جمله‌ی فقهای شافعی بود و به وعظ علاقه داشت و مدت ۱۰ سال (از ۴۸۸ تا ۴۹۸ ه.ق) بجای برادر به تدریس در نظامیه‌ی بغداد اشتغال داشت. در طریقت پیرو ابوبکر نساج بود. ذهبیه او را از کبار سلسله‌ی خود می‌دانند. او راست: لباب‌الاحیاء که اختصار احیاء علوم‌الدین است، الذخیرهٔ فی علم البصیرهٔ– بحرالحقیقهٔ، رساله‌ی عشقیه، سوانح العشاق، مکاتیب، کتاب مجالس شیخ احمد، کتاب الحق والحقیقهٔ.

ضح.– بعضی او و برادرش را غزالی منسوب به غزال یا غزاله قریه‌ای از قرای طوس دانند (۲– غزالی).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۰۸ / ۱)، ایضاح المکنون (۴۵۵، ۹ / ۲ ،۵۶۶ ، ۴۴۰، ۱۹۷ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۳۵ -۹۳۲ / ۲)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۴۲۵ -۴۲۳)، تاریخ گزیده (۶۶۵ -۶۶۴)، تاریخ نظم و نثر (۶۹)، تصوف اسلامی و رابطه انسان و خدا (۱۹۳ ، ۱۹۰ ، ۱۸۹، ۱۸۴ -۱۸۳)، دایره‌المعارف فارسی (۱۸۰۶ / ۲)، روضات الجنات (۲۸۸ -۲۸۵ / ۱)، شذرات الذهب (۶۴ ، ۶۰ / ۴)، العبر (۴۱۳ -۴۱۲ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۵۹۰ ، ۱۴۱۳، ۱۰۰۹ ، ۹۸۵، ۹۰۱ ، ۸۲۵)، الکنی و الالقاب (۴۹۵ / ۲)، لسان المیزان (۴۴۲ ، ۴۴۰ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، مبانی عرفان و احوال عارفان (۴۱۸ -۴۱۵)، مجالس النفائس (۳۱۸)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۸۱ -۸۰ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۴۷ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۰ -۴۲۹ / ۱)، النجوم الزاهره (۲۲۴ / ۵)، نفحات الانس (۳۸۰ -۳۷۹)، وفیات الاعیان (۹۸ -۹۷ / ۱).

غزالی، عبدالباقی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع.) عبدالباقی بن محمد بن عبدالواحد مکنی به ابومنصور محدث دانشمند (ف. ۵۱۳ ه.ق). وی معاصر امام غزالی (۲- غزالی) و شاگرد کیای هراسی بود و ابوطاهر سلفی از او روایت می‌کند.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

غزی سمرقندی، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۱ -۳۶۵ ق)، محدث و فقیه حنفی. معروف به ابن‌سختام. در بغداد و شام از پدرش و محمد بن مت اشتیخنی و ابراهیم بن عبدالله رازی بخاری و ابوسعد عبدالرحمان بن محمد ادریسی و منصور بن نصر کاغدی و محمد بن یحیی غیاثی و دیگران حدیث شنید. ابوعلی اهوازی و ابوبکر خطیب و منصور بن عبدالجبار سمعانی و فقیه نصر مقدسی و فید بن عبدالرحمان همدانی و ابوطاهر حنایی و دیگران از وی حدیث شنیدند. گویند که او دارای «ثلاثه اجزاء» در حدیث بوده است. در راه بازگشت از بغداد به سوی خراسان درگذشت. در «شذرات الذهب» او را تحت عنوان غزنی و در «تاریخ بغداد» عربی ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۴۲ / ۱۱)، سیر النبلاء (۶۰۵ -۶۰۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۶۶ / ۳)، العبر (۲۷۹ / ۲).

غطریفی جرجانی، ابواحمد محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۷ ق)، حافظ، مسند و محدث. پدرش نیشابوری بود و در مرز دهستان سکونت داشت و از مرزداران بود. ابواحمد در همان جا به دنیا آمد و در جرجان نشوونما یافت. غطریفی از ابوخلیفه جمحی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و عبدالله بن ناجیه و هیثم بن خلف و احمد بن حسن صوفی و ابوالعباس بن سریج، شیخ شافعیان، و ابوبکر بن خزیمه و عبدوس بن احمد همدانی و احمد بن محمد وزان و محمد بن محمد بن سلیمان باغندی و عمر بن محمد کاغذی و همطبقه آنان در جرجان و ری و بصره و نیشابور و بغداد و همدان حدیث شنید. رفیقش ابوبکر اسماعیلی، در تألیفاتش، متجاوز از صد حدیث از وی روایت کرده است. ابونعیم حافظ و حمزه سهمی و رضی بن اسحاق نصری و ابوالعلاء سری و قاضی ابوطیب طبری و نیز دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثار وی نگارش «الصحیح» یا «الصحیح علی المسانید» به سبک «صحیح بخاری» است، که به نام «المسند الصحیح علی صحیح البخاری» نیز ضبط شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۰۱ / ۴)، ایضاح المکنون (۶۴ / ۲)، سیر النبلاء (۳۵۶–۳۵۴ / ۱۶)، طبقات الحفاظ (۳۸۸–۳۸۷)، لسان المیزان (۶۳۹–۶۳۸ / ۵)، معجم المؤلفین (۲۵۴ / ۸، ۶۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۸۴ / ۲)، هدیه العارفین (۵۰ / ۲).

غفاری مروزی، ابومحمد رجاء

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. در سمرقند و سپس در بغداد ساکن بود. از نضر بن شمیل و ابونعیم و ابوصالح کاتب و محمد بن مجیب و علی بن حسن بن شقیق حدیث شنید. ابوداوود و ابن‌ماجه قزوینی و ابوحاتم رازی و محاملی و ابوالعباس سراج و ابن ابی‌الدنیا و ابوحامد حضرمی و یحیی بن صاعد و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد درگذشت. خطیب او را در علم حدیث پیشگام و ثقه‌ای مورد اعتماد کامل می‌داند. ابن‌حبان گوید که غفاری شنیده‌های خویش را جمع‌آوری و بر اساس آن تصانیفی از خود به جای گذاشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۱۱–۴۱۰ / ۸)، تذکره الحفاظ (۵۴۳–۵۴۲ / ۲)، تهذیب التهذیب (۲۴۱–۲۴۰ / ۳)، الجرح و التعدیل (ج ۱ ق ۵۰۳ / ۲)، سیر النبلاء (۱۰۰–۹۸ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۲۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۴۳–۲۴۲)، العبر (۳۵۷ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۵۲ / ۴).

غلام محسن اصفهانی، ابوعلی احمد بن ابراهیم

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۸ ق)، محدث. از ابومحمد بن فارس و ابواحمد عسال حدیث شنید. ابوحفص عمر بن احمد معلم و ابوبکر احمد بن محمد بن حافظ ابن‌مردویه و گروهی از مشایخ حافظ سلفی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۸ / ۱۷).

غنجار بحاری، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۲ -۳۳۷ ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل بخارا بود و محدث آنجا. از خلف بن محمد خیام و سهل بن عثمان سلمی و ابوعبید احمد کرمینی و ابراهیم ملاحمی و بسیاری دیگر از علماء و محدثین دیارش حدیث شنید. هناد نسفی و گروهی دیگر از شاگردان وی بودند. غنجار در بخارا درگذشت و در مقبره‌ی حوض فدام دفن شد. از آثارش: «تاریخ بخارا»؛ «فضائل الصحابه»، تصنیفی در «فضائل الاربعه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۵ / ۶)، انساب سمعانی (۳۱۲ -۳۱۱ / ۴)، سیر النبلاء (۳۰۵ -۳۰۴ / ۱۷)،شذرات الذهب (۱۹۶ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۱۳)، العبر (۲۲۱ / ۲)، کشف الظنون (۱۲۷۶، ۲۸۶)، معجم الادباء (۲۱۴ -۲۱۳ / ۱۷)، معجم المؤلفین (۱۰۵، ۷ / ۹)، الوافی بالوفیات (۶۰ / ۲)، هدیه العارفین (۶۱ / ۲).

غنجار بخاری ازرق، ابواحمد عیسی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۸۶ ق)، محدث. معروف به محدث بخارا و ماوراءالنهر و مشهور به عیسی غنجار. چون سرخ‌روی بود به غنجار ملقب شد. او از سفیان ثوری و عیسی بن عبید کندی و ورقاء بن عمر و ابوحمزه سکری و دیگران حدیث روایت کرد. بجیر بن نضر و محمد بن سلام بیکندی و اسحاق بن حمزه بخاری و محمد بن امیه ساوی و محمد بن فضل و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که غنجار پیشوای عصرش بود، او در بزرگسالی به طلب حدیث پرداخت و خودش فردی راستگو بود، گرچه از صد شیخ و استادی که معروف نیستند حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۳۲۲ -۳۲۱ / ۱۹۰ -۱۸۱)، التاریخ الکبیر (۳۹۴ / ۶)، تهذیب التهذیب (۲۰۲ -۲۰۱ / ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۲۸۶ -۲۸۵ / ۱)، سیر النبلاء (۴۸۸ -۴۸۷ / ۸)، شذرات الذهب (۳۱۰ / ۱)، العبر (۲۲۷ / ۱)، لسان المیزان (۳۹۰ / ۵)، النجوم الزاهره (۱۵۳ / ۲).

غندجانی اهوازی، ابواحمد عبدالوهاب

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۷ -۳۶۶ ق)، محدث. در اهواز به دنیا آمد. «تاریخ» بخاری را از حافظ احمد بن عبدان شیرازی در اهواز شنید. او از ابوطاهر ملخص و ابوالقاسم بن صیدلانی در بغداد حدیث شنید. غندجانی ساکن بغداد گشت و در آنجا حدیث گفت. خطیب بغدادی از راویان احادیث اوست. ابوالفضل بن خیرون و مبارك بن طیوری و ابوغنائم نرسی نیز از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۱۳ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۴ -۳۳ / ۱۱)، سیر النبلاء (۶۶۲ -۶۶۱ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۷۶ / ۳)، العبر (۲۹۱ / ۲).

غندر رازی، ابوالحسین محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۳۰ ق)، محدث. در طبرستان از ابوحاتم رازی و محمد بن ضریس حدیث روایت کرد. محمد بن جعفر بن حمویه که وی را در ۳۳۰ ق ملاقات کرده، احادیثی از او روایت می‌کند. ذهبی گوید که حدیثش را در کتاب «الالقاب» شیرازی یافتم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۱۷ / ۱۶).

غورجی هروی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۸۱ ق)، محدث. او راوی «جامع» ترمذی از ابومحمد عبدالجبار جراحی است. مؤتمن ساجی و ابوالفتح کروخی و دیگران از او روایت کرده‌اند. حسین بن محمد کتبی محدث او را در حدیث مورد اعتماد دانسته است. وی در حدود نود سالگی در هرات درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۷ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۶۵ / ۳)، العبر (۳۴۳ / ۲)، الکامل (۱۴۸ / ۸).

فارسی نیشابوری، ابوالحسن عبدالغافر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۲۹ -۴۵۱ ق)، حافظ، محدث، لغوی، ادیب، مورخ و فقیه شافعی. از طرف پدر نوه‌ی شیخ بزرگ ابوحسین فارسی نیشابوری و از طرف مادر نوه‌ی شیخ ابوالقاسم قشیری است. او در نیشابور به دنیا آمد. نزد امام الحرمین جوینی اصول علم حدیث و فقه آموخت و از پدرش، اسماعیل، و مادرش، امرحیم، دختر قشیری و جدش ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و جده‌اش، فاطمه دختر ابوعلی دقاق، و

دو دایی‌اش ابوسعد و ابوسعید، فرزندان قشیری، و احمد بن منصور مغربی و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی و احمد بن حسن ازهری و خلقی کثیر، احادیث بسیار استماع کرد، و در علوم مذهبی سرآمد گشت و به غزنه و هند و خوارزم مسافرت کرد و بزرگان را دیدار نمود و از ابومحمد جوهری و ابوسعد کنجرودی و ابوبکر محمد طبری اجازه دریافت کرد. ابوسعد عبدالله بن عمر صفار آخرین کسی است که از وی حدیث روایت کرده است. او را فقیهی محقق و فصیحی خوش‌زبان و ادیبی کامل توصیف کرده‌اند. وی خطیب نیشابور گشت و سرانجام در نیشابور درگذشت. از آثارش: «مجمع الغرائب فی غریب الحدیث»؛ «السیاق»، در تاریخ نیشابور که تکمله‌ای بر کتاب «تاریخ نیشابور» حاکم نیشابوری است؛ «المفهم»، شرح «غرایب صحیح مسلم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۷ / ۴)، روضات الجنات (۲۲ / ۸)، ریحانه (۲۷۳ -۲۷۲ / ۴)، سیر النبلاء (۱۸ -۱۶ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۳ / ۴)، العبر (۴۳۶ -۴۳۵ / ۲)، کشف الظنون (۱۶۰۲، ۱۰۱۱، ۵۵۸، ۳۰۸)، الکنی و الالقاب (۶۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسن)، معجم المؤلفین (۲۶۷ / ۵)، وفیات الاعیان (۲۲۵ / ۳)، هدیه العارفین (۵۸۷ / ۱).

فارسی نیشابوری، ابوالحسین عبدالغافر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۴۴۸ -۳۵۰ ق)، محدث و فقیه. وی از ابواحمد محمد بن عیسی بن عمرویه جلودی در ۳۶۵ ق «صحیح» مسلم و از ابوسلیمان خطابی «غریب الحدیث» را استماع کرد و از بشر بن احمد اسفراینی و چند تن دیگر حدیث شنید و خود حدود پنجاه سال حدیث گفت. نصر بن حسن تنکتی شاشی و ابوعبدالله حسین بن علی طبری و عبیدالله بن ابوالقاسم قشیری و عبدالرحمان بن ابوعثمان صابونی و محمد بن فضل صاعدی فراوی و اسماعیل بن ابوبکر قاری و فاطمه بنت زعبل و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. «صحیح» مسلم را حسن بن احمد سمرقندی حدود سی مرتبه و ابوسعد بحیری حدود بیست مرتبه بر او قرائت کرده‌اند. نوه‌اش عبدالغافر بن اسماعیل فارسی نیشابوری جد خود را مردی مورد اعتماد، صالح و دیندار معرفی کرده است. شیخ ابوالحسین فارسی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۲۹۸ / ۲)، سیر النبلاء (۲۱ -۱۹ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۷۸ -۲۷۷ / ۳)، العبر (۲۹۲ / ۲).

فارسی، فاطمه

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی از ابواحمد بن عدی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

فارفانیه‌ی اصفهانیه، عفیفه

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۰۶ –۵۱۶ ق)، محدث و مسند. وی مسنده‌ی اصفهان بود و در فقه و حدیث شهره‌ی شهر. از عبدالواحد بن محمد دشتج و حمزه بن عباس علوی و اسحاق بن احمد اشنانی و جعفر بن عبدالواحد ثقفی حدیث شنید و از فاطمه جوزدانیه «المعجم الکبیر» و «المعجم الصغیر» طبرانی و «الفتن» نعیم بن حماد را شنید و از ابوعلی حداد اجازه‌ی روایت گرفت. ابوعلی بن مهدی و ابوغنائم بن مهتدی بالله و ابوسعد ابن‌طیوری و ابوطالب یوسفی برای وی اجازه ارسال داشتند. گویند که مشایخ وی بیش از پانصد نفر بودند. ابوموسی بن عبدالغنی و شیخ ضیاء و رفیع اسحاق ابرقوهی و ابوبکر ابن نقطه از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۵ / ۵)، سیر النبلاء (۴۸۳ –۴۸۱ / ۲۱)، النجوم الزاهره (۱۷۷ / ۶).

فارمدی طوسی خراسانی، ابوعلی فضل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۷ –۴۰۷ / ۴۰۵ ق)، محدث، زاهد، صوفی و واعظ. در فارمد طوس به دنیا آمد. از مشایخ بزرگ صوفیه خراسان، و به گفته‌ی سمعانی زبان گویای خراسان و شیخ آنجا بود. او از شاگردان امام محمد غزالی و استاد حجه‌الاسلام ابوحامد غزالی است. از ابوعثمان صابونی و دیگران فقه آموخت و از ابوعبدالله بن باکویه و ابومنصور عبدالقاهر بغدادی و ابوحسان مزکی حدیث شنید. عبدالغافر بن اسماعیل و عبدالله بن علی خرکوشی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. فارمدی به نیشابور رفت و مدتی از نزدیکان و مریدان خاص امام ابوالقاسم قشیری شد. سپس در پی تحولات روحی به طوس بازگشت و در آنجا با ابوالقاسم کرگانی آشنا شد و مرید او گردید و سپس داماد او شد. از دیگر استادان وی در تصوف ابوالحسن خرقانی را نیز می‌توان نام برد. فارمدی معاصر شیخ ابوسعید ابوالخیر بود و در مجلس درس وی نیز حاضر می‌شد. مجالس ذکر و موعظه‌ی فارمدی شهرت فراگیر داشت، به این دلیل او را لسان‌الوقت می‌خوانده‌اند. عبدالغافر از او تعبیر به شیخ الشیوخ کرده، گوید که طریقه او در وعظ ممتاز بود و آنچنان نیکو ادا می‌شد که در دلها می‌نشست. او بیشتر دارایی خویش را بر صوفیه انفاق کرد. وی در طوس درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اسرار التوحید (۶۶۹ –۶۶۸ / ۲)، انساب سمعانی (۳۳۵ / ۴)، سیر النبلاء (۵۶۶–۵۶۵ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۵۶ – ۳۵۵ / ۳)، العبر (۳۳۷ / ۲)، کشف المحجوب (۲۱۱)، کیمیای سعادت (۱۵۶، ۳۵ –۳۴ / ۲)، معجم البلدان (۲۵۹ / ۴)، نفحات الانس (۳۷۵ –۳۷۳).

فاضل بسطامی، نوروز علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۹ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و واعظ. در بسطام به دنیا آمد. در کودکی به مشهد مهاجرت کرد و در خدمت علمای بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نمود تا به درجات بالائی از فضل و کمال رسید. از آثارش: «التحفه الحسینیه»، در بیان حالات حضرت سیدالشهداء (ع) و اهل‌بیت او، در دو مجلد؛ «التحفه الرضویه»، در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن‌الائمه (ع)؛ «سرور العارفین»، در احوال مختار؛ «نجاه لخافقین فی ثواب زیاره الحسین (ع)»؛ کتاب «ذخیره المعاد»، در اخلاق و موعظه و ارشاد؛ کتاب «سراج المتهجدین»، منتخبی از «تحفه الابرار» شیخ حسین اصفهانی؛ کتاب «لولوه البحرین فی ذکر مناقب الحسین (ع)».[۱]

نوروزعلی معروف به (فاضل بسطامی) متوفی ۱۳۰۹ ق عالمی با عمل و فاضلی بی‌بدل از روات اخبار و ناقلین آثار ائمه‌اطهار علیهم سلام‌اللّه الملك الغفار بوده وی در بسطام متولد و از کودکی مهاجرت به مشهد نموده و در خدمت علماء بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نموده تا به درجات سامیه فضل و کمال رسیده و چندین کتب تألیف کرده که از آن جمله (تحفه الحسینیه) در دو مجلد در بیان حالات و مراثی حضرت سیدالشهداء و اهل‌بیت طیبات آن جناب و دیگر کتاب تحفه الرضویه در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن‌الائمه (ع) و کتاب سرورالعارفین در احوال مختار و نجات الخافقین در فضیلت زیارت حضرت سید الشهداء و کتاب ذخیره المعاد و کتاب (سراج‌المتهجدین) و کتاب (لؤلؤة البحرین) و غیره.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۵۸ –۵۷ / ۲۴ ،۳۷۸ / ۱۸ ،۱۷۵ ،۱۶۱ –۱۶۰ / ۱۲ ،۲۱ / ۱۰ ،۴۳۶ ،۴۳۰ / ۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۵۲ –۱۵۱ / ۷).

فاضل قندهاری، عبدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۳ / ۱۳۱۲ / ۱۳۱۱ –۱۲۲۷ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، ریاضیدان، مدرس و شاعر، متخلص به وصال. اصلش از قندهار و سکونتش در مشهد بود. نزد پدرش ملا نجم‌الدین که از علمای معروف افغانستان و از مراجع آن دیار بود، مشغول به تحصیل گردید و علوم گوناگون از قبیل تفسیر، حدیث، اصول، فقه، کلام، حکمت و اخبار را در نزد وی آموخت، تا به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از وی نایل شد. سپس در محضر حاج سید محمد باقر اصفهانی شفتی معروف به حجه‌الاسلام حاضر شد. پس از آن به نجف رفت و در سلك شاگردان شیخ انصاری درآمد. در بازگشت به ایران در مشهد ساکن شد. او در ۱۲۵۷ ق پس از اشغال قندهار توسط نیروهای انگلیس به کابل رفت و توانست اتحادی بین فرقه‌های شیعه و سنی ساکن آنجا پدید آورد و بر ضد انگلیسی‌ها قیامی تدارك كند. در ۱۲۷۱ ق به مشهد بازگشت و تا آخر عمر در آنجا زیست و به عنوان مرجعی بزرگ و مدرسی توانا کرسی تدریس فقه و اصول و حدیث و تفسیر و کلام و عقاید و حکمت و تاریخ و ادبیات را اداره و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. نامبرده علاوه بر این که جامع معقول و منقول بوده، طبع شعر نیز داشته است. در اوایل مهجور تخلص می‌کرد و در اواخر وصال را برای تخلص خویش برگزید. در ده سال آخر عمر زمین‌گیر شد. او در دارالضیافه آستان رضوی مدفون است. از آثار وی: «حل العقال فی خلق الاعمال»؛ «الفرائد البهیه»،در شرح «العقاید» شیخ بهائی؛ «محل الطرف فی علم الصرف»؛ «الهدایه فی تفسیر آیه الولایه»؛ شرح «مشکاه الانوار»؛ «البرهان فی قطع شبه الشیطان» یا رساله‌ی «برهانیه»، در کلام؛ ترجمه‌ی «تفسیر العسکری

(ع)»؛ «تحریر الاصول»، در اصول فقه؛ «تـذکره العلماء»؛ «دلاله السالکین فی قواعد العارفین»؛ «کشف الغطاء عن مسـئله البداء»؛ «خوان الوان»، در متفرقات، به سبک کشکول.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۸۷ / ۸)، الذریعه (۱۸۷ / ۲۵، ۴۵ / ۱۸، ۲۸۵ / ۱۷، ۱۳۴ -۱۳۳ / ۱۶، ۲۵۵/ ۸، ۲۷۵ -۲۷۴، ۷۱ / ۷، ۹۰ -۸۹ / ۴، ۳۷۹، ۹۰ / ۳)، ریحانه (۳۲۱ -۳۲۰ / ۶)، شـرح حال رجال (۱۴۶ / ۶)، طبقات اعلام الشـیعه (قرن ۱۲۱۹ -۱۲۱۸ / ۱۴)، مکارم الآثار (۸۵۰ -۸۴۶ / ۳).

فاضل هندی، بهاءالدین محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۳۷ / ۱۱۳۵ -۱۰۶۲ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و مفسـر. معروف به بها و تاج الفقها و فاضل اصـفهانی. گاهی به جهت تألیف کتـاب «کشف اللثـام» به او کـاشف اللثـام گفته‌انـد. با این که اصـفهانی است، اما چون در اوایل زنـدگانی با پـدرش، ملا تاج‌الـدین حسن، به هندوسـتان رفت و مدتی در آنجا اقامت کرد، بعد از مراجعت به اصـفهان به فاضل هندی مشهور شد. در دوازده سالگی از فراگیری علوم عقلی فارغ شد. او از شاگردان ملا محمدباقر مجلسـی است. وی به واسـطه‌ی پدرش، ملا تاجا، از ملا حسـنعلی بن ملا عبدالله از مشایخ علامه‌ی مجلسـی است، روایت حدیث کرد. شـیخ احمد حلی و محمدعلی کشمیری از شاگران او هستند که از وی دارای اجازه بودنـد. به هنگام فتنه‌ی افغان در اصـفهان درگذشت و در تخت پولاد دفن شد. بعدها حاج ملا محمد نایینی در کنارش به خاک سپرده شد و قبور این دو تن به فاضـلان مشـهور گشت. از آثار وی: «تفسـیر قرآن»؛ «تلخیص الشفا»، در حکمت که ملخص «شـفا»ی ابن‌سینا است؛ «کشف اللثام و الابهام عن قواعد الاحکام»، در فقه، که شرح «قواعد» علامه حلی و از مهمترین تألیفات فاضل هنـدی است که صـاحب «جواهر» و صـاحب «ریـاض» به آن اعتمـاد بسـیار داشـتند و از مـدارک کتب ایشـان است؛«المناهـج السویه النبویه»، در شـرح «روضه البهیه»؛ «مناسک الحـج»؛ «کلید بهشت»، به فارسـی، در اصول دین؛ «النجاه»؛ «احاله النظر»، در قضاء و قدر؛ «التمحیص» یـا «ملخص التلخیص»، خلاـصه‌ای از «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی دمشـقی،در علم بلاغت؛ «چهار آئینه»، به فارسـی، در اثبـات امور چهارگانه که آن را به نام شاه سـلطان حسـین صـفوی تألیف کرده است؛ «جوابات المسائل الفقهیه»، که بیشتر آن در عبادات است؛ حاشـیه بر «شـرح المواقف» سـید شـریف جرجانی؛ حاشـیه بر شـرح «الهـدایه الاثیریه» میبدی؛ شـرح؛ العقائد النفسـیه»؛ «رسـاله فی الاحتیاطـات اللازـمه العمل»، که شاگردش شـیخ عبدالحسـین بن عبـدالرحمان بغـدادی آن را از املائات او نوشـته است؛ «اللالی العبقریه فی شرح العینیه الحمیریه»؛«الخور البریعه فی اصول الشریعه» و شرح آن؛ «الزبده»، در اصول دین.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۳۸ / ۹)، ایضاح المکنون (۵۹۶، ۵۶۴، ۳۶۶ / ۲ ،۵۸۳، ۴۴۰، ۳۰۹ / ۱)، تذکره القبور (۴۵۷ -۴۵۶)، الذریعه (۵۷ / ۲۴ ، ۳۶۱، ۳۴۵، ۲۷۲، ۲۰۴ / ۲۲ ، ۲۶۰ -۲۵۹، ۱۳۲، ۵۷ -۵۶ / ۱۸ ، ۲۳۳ / ۱۷ ، ۳۶۱/ ۱۵ ، ۳۷۰ / ۱۳ ، ۱۶۸، ۳۵ -۳۴/ ۱۱ ،۲۵۷ / ۱۰ ، ۲۷۷ -۲۷۶ / ۷ ، ۱۳۹، ۱۳۷ / ۶ ، ۳۱۱، ۲۲۹ / ۵ ، ۴۳۱، ۴۲۳، ۲۹۶، ۲۶۵ / ۴ ، ۲۸۰ / ۱)،روضات الجنات (۱۱۲ -۱۰۶ / ۷)، ریحانه (۲۸۵ -۲۸۴ / ۴)، طبقـات اعلام الشـیعه (قرن ۵۷۷ -۵۷۵ / ۱۲)، فوائـد الرضویه (۴۸۲ -۴۷۷)، الکنی و الالقـاب (۱۱ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ فاضل هندی)، معجم المؤلفین (۲۱۲ / ۹)، هدیه العارفین (۳۱۸ / ۲).

فالی خوزستانی، ابوالحسن، ابوالحسین مؤدب علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۴۸ ق)، محدث، نحوی، ادیب و شاعر. او به فاله از توابع ایذج (ایذه) خوزستان منسوب است. وی در بصره مدتی زیست و در آنجا از ابوعمر هاشمی و ابن‌خربان نهاوندی و ابوالحسین بن نجار/ نجاد و دیگر شیوخ آن زمان حدیث شنید.سپس به بغداد آمد و در آنجا ساکن شد. خطیب در «تاریخ بغداد» و ابوالحسین ابن طیوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او نظم نیکویی داشت. فالی در مقبره‌ی جامع المنصور مدفون است. از آثارش: «کتاب الاستقامه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۴۲ / ۴)، ایضاح المکنون (۲۶۶ / ۲)، تاریخ بغداد (۳۳۴ / ۱۱)، ریحانه (۲۹۰ -۲۸۹ / ۴)، سیر النبلاء (۵۵ -۵۴ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۷۸ / ۳)، الکامل (۷۹ / ۸)، کشف الظنون (۱۳۸۹)، الکنی و الالقاب (۱۲ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ علی فالی)، معجم الادباء (۲۳۰ -۲۲۶ / ۱۲)، معجم البلدان (۲۶۴ / ۴)، معجم المؤلفین (۲۱ -۲۰ / ۷)، النجوم الزاهره (۶۱ / ۵)، هدیه العارفین (۶۸۸ / ۱).

فامی قزوینی، ابوداوود سلیمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۹ ق)، عالم و محدث. در مسافرتی همسفر ابوالحسن قطان بود. از ابوحاتم رازی و منسجر بن صلت و ابوعبدالله بن ماجه و اسحاق بن ابراهیم دبری و همطبقه آنان حدیث شنید. سلیمان بن احمد نساج و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و حسن بن عبدالرزاق و محمد بن احمد بن عثمان بن طلحه زبیری قزوینی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۰۶ -۴۰۵ / ۱۵).

فامی هروی، ابوصابر عبدالصبور

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۲ -۴۷۰)، محدث و فقیه. او تاجری نیکوکار بود که امین نامیده می‌شد. وی «الجامع» ترمذی را از ابی‌عامر ازدی، در بغداد، استماع کرد و از شیخ‌الاسلام و نجیب واسطی و الیاس بن مضر حدیث شنید. در همدان و بغدد در ۵۳۹ ق حدیث گفت. سمعانی و فرزندش عبدالرحیم و ابوالحسن بن نجای واعظ و احمد بن حسن عاقولی از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۲ / ۲)، سیر النبلاء (۳۲۹ -۳۲۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۶۲ / ۴)، النجوم الزاهره (۳۱۳ / ۵).

فامی هروی، ابومحمد عبدالجلیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۲ -۴۷۰ ق)، محدث و مسند. وی مسند هرات بود. آخرین کسی است که از بی‌بی بنت عبدالصمد هرثمیه و عبدالرحمان بن محمد کلار بوشنجی حدیث شنید. او همچنین از شیخ‌الاسلام خواجه عبدالله بن محمد انصاری حدیث روایت کرد. وی آخرین کسی است که به اسنادی عالی حدیث ابوالقاسم بغوی را نقل کرده است. سمعانی و فرزندش، ابوالمظفر، و عبدالباقی بن عبدالواسع ازدی و حافظ عبدالقادر رهاوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او بزرگترین استاد حفاظ عبدالقادر رهاوی است. سمعانی او را ستوده و وی را اهل نیکی و راستی قلمداد کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۸ / ۲)، سیر النبلاء (۴۵۱ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۵ / ۴)، العبر (۳۷ / ۳).

فامی هروی، ثقه‌الدین ابونضر، ابونصر عبدالرحمان

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۶ -۴۷۲ ق)، حافظ، محدث، ادیب و مورخ. اهل هرات بود و محدث آنجا. از ابواسماعیل خواجه عبدالله انصاری و محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون واسطی و قاضی و ابوعامر ازدی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در کهولت به حج رفت و از هبه‌الله بن علی بخاری و ابوالقاسم بن حصین حدیث شنید. ابن‌عساکر و سمعانی و ابوروح عبدالمعز بزاز و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او دارای شناخت کافی در حدیث و ادب بود و اخلاقی نیکو داشت. از آثارش کتاب «تاریخ هرات» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۴۳ / ۴)، سیر النبلاء (۲۹۹ -۲۹۷ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۴۰ / ۴)، طبقات الحفاظ (۴۷۱)، معجم المؤلفین (۱۴۳ / ۵)، النجوم الزاهره (۲۹۰ / ۵)، هدیه العارفین (۵۱۸ / ۱).

فامی‌شیرازی، ابومحمد عبدالوهاب بن محمد بن عبدالوهاب

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۰ -۴۱۴ ق)، فقیه، محدث، مدرس و مفتی معتزلی شافعی. از استان فارس و اهل شیراز بود. از طرف خواجه نظام‌الملک، در ۴۸۳

ق، برای تـدریس در نظامیه به همراهی ابوعبدالله حسـین بن محمد طبری به بغداد رفت، پس هر یک از آنها یک روز در میان درس می‌گفتنـد، ولی بعد از سالی عزل شدند. فامی از ابوبکر احمد بن حسن بن لیث و عبدالواحد بن یوسف قزاز و لعی بن بندار حنفی و ابوزرعه احمـد بن یحیی خطیب شـیرازی و حسن بن محمـد بن عثمـان بن کرامه شـیرازی حـدیث نوشت. وی در جـامع قصـر املای حـدیث می‌کرد. عبدالوهاب انماطی و ابن‌ناصـر از وی حدیث روایت کرده‌اند. فامی در شـیراز درگذشت. او از بزرگان فرقه شافعی بود که حـدود هفتاد اثر در هیجـده شاخه علمی از خود بجای گذاشـته است. از آثارش: «تفسـیر»ی بزرگ، مضـتمن صد هزار بیت؛ «تاریخ الفقهاء»؛ کتاب «الآحاد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۶ / ۴)، ذیل تاریخ بغداد (۳۹۹ -۳۹۰ / ۱۶)، سیر النبلاء (۲۵۲ -۲۴۸ / ۱۹)، شذرات الذهب (۴۱۳ / ۳)، الکامل (۲۴۵ / ۸)، کشف الظنون (۱۱۰۰، ۴۵۱)، لسان المیزان (۵۱۲ -۵۰۹ / ۴)، مدارس نظامیه (۱۴۲)، معجم المؤلفین (۲۲۹ / ۶)، هدیه العارفین (۶۳۷ / ۱).

فتال نیشابوری، ابوعلی، ابوجعفر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س شـشم ق)، فقیه، حافظ، مفسـر، محدث و واعظ. معروف به فتال و فارسی و ابن‌الفارسی. نام و نسب او را گاهی به جهت انتساب به پـدرش، محمـد بن حسن، و گاهی به مناسـبت جـدش، محمد بن علی، و گاهی به ملاحظه‌ی جد عالی‌اش، محمد بن احمد، ذکر کرده‌اند. او از مشایخ ابن شـهرآشوب است. فتال از شـیخ طوسـی و به واسـطه‌ی پدرش از سید مرتضی حدیث روایت کرده است. با زمخشـری صاحب «کشاف» از علمای عامه و ابوالفتوح رازی و فضل بن حسن طبرسـی از مفسـران خاصه معاصـر و هم طبقه بود. در فقه و حدیث اسـتادی توانا بود. دانش و زهد و پارسایی را با هم داشت. سـخنرانی با منطق رسا و کوبنده بود و واعظی که با سخن و عمل پنـد می‌داد. گویش زیبای او باعث شـد که به او فتال یا بلبل گوینـد. ابن‌داوود در کتاب «رجال» گویـد که: فتال عقیده‌شناسـی جلیل‌القدر و فقیهی دانشمند و زاهدی پارسا بود، که عاقبت به دست عبدالرزاق ملقب به شهاب الاسلام، رئیس نیشابور به جرم شیعه بودند شهید شد. از آثارش: «روضه الواعظین و بصیره المتعظین»؛ «التنویر فی معانی التفسیر». ابن شهرآشوب راوی هر دو می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۰۵ / ۱۱، ۴۷۰- ۴۶۹، ۲۹۷- ۲۹۶ / ۴)، رجال ابن‌داود (قسم ۲۹۵ / ۱)، روضات الجحنات (۲۴۳ -۲۳۴ / ۶)، ریحانه (۲۹۴ -۲۹۱ / ۴)، شـهیدان راه فضیلت (۷۹ -۷۸)، طبقات اعلام الشـیعه (قرن ۲۷۵ / ۶)، فوائد الرضویه (۴۶۹)، فهرست منتجب‌الدین (۱۹۱، ۱۶۶)، الکنی و الالقاب (۱۳ -۱۲ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعلی، فتال)، معجم المؤلفین (۲۰۰ / ۹).

فخر فارسی، فخرالدین ابوعبدالله محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۶۲۲ -۵۲۸ ق)، محدث، زاهد، صـفوی و متفلسف شافعی. اصـلش شـیرازی و ساکن مصر بود. احادیث بسیاری از سلفی شنید و

آنهـا را بـه رشـته تحریر درآورد و در دمشـق نیز ابن‌عسـاکر حـدیث شـنید. برزالی و منـذری و دیگران از وی حـدیث روایت کرده‌انـد.ذهبی نیز از طریق ابوالمعالی ابرقوهی و ابوالحسن ابن قیم نیز از وی حـدیث روایت کرده است. در خانقاه ذوالنون مصـری زوایه داشت و پس از مرگ در همان جان دفن شـد. او در نظم و نثر توانا بود و صاحب تصـنیفاتی در زمینه‌ی تصوف و کلام است، که برخی از آنهـا به سبک فلاسـفه صوفیه است. از آثـار وی: کتـاب «مطیه النقـل و عطیه العقل»، در اصول و کلام؛ «الاسـرار و سـر الاذکـار/ الاسـکار»، که در آن بین حقیقت و شـریعت جمع کرده است؛ « برق النقـا و شـمس اللقـا»؛ «جمحه النهی عن لمحه المهـا»؛ «الفرق بین الصوفی و الفقیر»؛ «تذکره مناهج السالکین»؛ «بلغه الفاصل و عروه الواصل».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام (۱۸۷ / ۶)، ایضـاح المکنون (۵۰۲ –۵۰۱، ۱۸۸ / ۲ ،۳۶۵، ۱۷۶، ۷۶ / ۱)، سـیر النبلاء (۱۸۱ –۱۷۹ / ۲۲)، شذرات الذهب (۱۰۱ / ۵)، العبر (۱۸۸ / ۳)، لسان المیزان (۶۳۱ –۶۲۹ / ۵)، معجم المؤلفین (۱۹۲ –۱۹۱ / ۸)، النجوم الزاهره (۲۳۴ / ۶)، الوافی بالوفیات (۹ / ۲)، هدیه العارفین (۱۱۲ –۱۱۱ / ۲).

فراء همدانی، ابوعمران موسی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. وی از محمد بن اسـماعیل صائغ و بشـیر بن موسی و یحیی بن عبدالله کرابیسی و ابن‌ضریس و عبدالله بن احمد و محمد بن صالح اشج و همطبقه آنان حدیث شـنید. در بغداد حدیث گفت. صالح بن احمد و عبدالله بن ابی‌زرعه قزوینی و ابوبکر بن مقری اصفهانی و ابوالقاسم بن ثلاج (۳۸۷ –۳۰۷ ق) و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۵۹ / ۱۳)، سیر النبلاء (۳۰۶ –۳۰۵ / ۱۵).

فراهانی کمره‌ای، علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۱۰۰ ق)، متکلم و فقیه شیعی. معروف به آقاشیخ. شاگرد آقاحسین خوانساری بود و از مجلسی حدیث فراگرفت. وی در کاشان سکنی گزیـد و در همان جا از دنیا رفت. از آثارش: رساله‌ای در «اثبات الحدوث الزمانی للعالم»، که در آن هشـتصد حدیث از اخبار معصومین (ع) دال بر حدوث آورده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۸۹ /۱)، ریاض العلماء (۱۷۵ –۱۷۴ /۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۴۹ /۱۲)، معجم المؤلفین (۱۶۵ /۷).

فریابی، ابوبکر جعفر

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۰۱ -۲۰۷ ق)، قاضـی و محـدث. اهـل فریـاب بلـخ و ساکن بغـداد بود. برای کسب حـدیث سـفرهای زیادی کرد و در خراسان و ماوراءالنهر و عراق و حجاز و مصـر و شام و جزیره بزرگان و محـدثین را ملاقات کرد و از آنان حدیث شـنید. چون به بغداد رسـید، مورد اسـتقبال قرار گرفت. وی در بغـداد سـکنی گزیـد و مجلس درس آراست. در مجلس او گـاه در حـدود سـی هزار نفر شـرکت می‌کردنـد. که در میان آنها سـیصد و شانزده نویسـنده‌ی حـدیث بودنـد. او در آن جا از هدبه بن خالد و علی بن مدینی و محمد بن بندار و هیثم بن ایوب طالقانی و ابوقدامه‌ی سرخسـی و قتیبه بن سـعید بلخی و اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید رازی و احمد بن فرات رازی و یونس بن حبیب اصفهانی و عبدالرحیم بن حبیب فریانی و محمد ابن زنجویه و فرزندان ابراهیم دورقی و بسیاری دیگر حـدیث روایت کرد. محمد بن مخلد دوری و ابوالحسـین بن منادی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر جعابی و ابوبکر آجری و ابوالحسین محمد رازی و حسن بن عبدالرحمان رامهرمزی و خلق بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌انـد. وی در مصـر و بغـداد روایت حـدیث کرد. خطیب بغـدادی او را ثقه‌ای مورد اعتمـاد توصـیف کرده است. فریـابی مـدتی قاضـی دینور بود. او را یکی از بزرگان معرفت و فهم و علم خوانده‌انـد. وی در بغـداد درگـذشت و در مقابر باب الانبار دفن شد. از آثار باقی‌مانده از وی: رساله‌ی «صفه النفاق و ذم المنافقین»؛ رساله‌ی «دلائل النبوه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۲۳ / ۲)، انساب سمعانی (۳۷۶ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۰۲ -۱۹۹ / ۷)، سیر النبلاء (۱۱۱ -۹۶ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۰۵)، الکامل (۱۴۷ / ۶)، معجم البلدان (۲۹۴ / ۴).

فزاری مروزی، ابوالموجه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۰ / ۲۸۲ ق)، لغوی، حافظ و محدث. وی محدث مرو بود. از عبدان بن عثمان و علی بن جعد و سـعدویه واسطی و سعید بن منصور و صـدقه بن فضل و سـعید بن هبیره و دیگران حـدیث شـنید. حسن بن محمـد بن حلیم و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم و علی بن محمـد حبیبی مروزی و ابوبکر بن ابی‌نصـر مروزی و عـده‌ای دیگر از وی حـدیث شـنیده‌اند. گفته‌انـد که او محدثی بزرگ و ادیبی کثیرالحدیث بود. ابوالموجه در مرو درگذشت. وی «السنن» و «الاحکام»، را تصنیف کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۳۵ / ۱)، سیر النبلاء (۳۴۸ -۳۴۷ / ۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۷۴)، الوافی بالوفیات (۲۹۰ / ۴).

فسوی فارسی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۹ ق)، محدث. وی از اسحاق بن راهویه و ابوعمار حسین بن حریث حدیث شنید.ابوعلی حسن بن احمد فارسی و ابوبکر محمد بن احمد اصفهانی سمسار و محمد بن قاسم بن بشر فارسی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۲۰ / ۱۴).

فسوی فارسی، ابویوسف یعقوب

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۷۷ -۱۹۰ ق)، مورخ، حافظ و محدث. اهل فسا و محدث اقلیم فارس بود. به شهرهای مختلف مسافرت کرد و از مشایخ فلسطین و دمشق بهره گرفت و خود گوید که از هزار شیخ حدیث نوشته، که همگی آنان مورد وثوق بوده‌اند. وی از ابوعصام بنیل و فضل بن دکین و ابوولید طیالسی و آدم بن ابی‌ایاس و اصمعی و عبیدالله بن موسی و محمد انصاری و مکی بن ابراهیم و ابوعبدالرحمان مقری و ابونعیم و سعید بن ابی مریم و ابومسهر غسانی و حجاج بن منهال و حبان بن هلال و عبدالحمید بن بکار بیروتی و صفوان بن صالح و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعیسی ترمذی و ابوعبدالرحمان نسایی، صاحبان دو «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان فسوی و عبدالرحمان بن خراش و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابوبکر بن خزیمه و محمد بن حمزه بن عماره اصفهانی و ابوعوانه اسفراینی و عبدالله بن جعفر بن درستویه نحوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در فساء درگذشت. از آثارش: کتاب «التاریخ» یا «تاریخ الفسوی» یا «تاریخ یعقوب بن سفیان الفسوی»، در سه مجلد؛ «المشیخه»، در یک مجلد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۱۹۷ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۳۷ -۳۳۵ / ۱۱)، الجرح و التعدیل (ج ۴ ق ۲۰۸ / ۲)، سیر النبلاء (۱۸۴ -۱۸۰ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۱ / ۲)،طبقات الحفاظ (۲۶۳ -۲۶۲)، کشف الظنون (۲۹۹،۳۱۰)، لسان المیزان (۵۰۳ / ۷)، معجم المؤلفین (۲۴۹ / ۱۳)، النجوم الزهراه (۸۹ / ۳)، هدیه العارفین (۵۳۷ / ۲).

فضلک صائغ رازی، ابوبکر فضل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۰ ق)، حافظ، محدث و محقق. وی از عیسی بن میناقالون و شیبان بن فروخ و اسحاق بن راهویه و ابوربیع زهرانی و عبدالعزیز بن عبدالله اویسی و قتیبه بن سعید و هدبه بن خالد و احمد بن عبده و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابوعوانه اسفراینی و صالح بن ابی‌مقاتل و ابوبکر خرائطی و محمد بن مخلد عطار و محمدبن جعفر مطیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی صاحب تصانیفی چند می‌باشد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۶۸ -۳۶۷ / ۱۲)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۶۶ / ۲)، ری باستان (۳۴۰ / ۲)، سیر النبلاء (۶۳۱ -۶۳۰ /

۱۲)، شذرات الذهب (۱۶۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۷۲ –۲۷۱)، معجم المؤلفین (۶۹ / ۸)، هدیه العارفین (۸۱۸ / ۱).

فضیل عیاض، شیخ‌الاسلام، ابوعلی فضیل

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۰۵ –۱۰۱ وف ۱۸۷ ق)، محدث صوفی، عارف و زاهد. در خراسان به دنیا آمد. روزگار جوانی فضیل در نزدیکی ابیورد و میان ابیورد و مرو سپری گردید. وی در جوانی مدتی راهزنی می‌کرد. سپس توبه کرد و در کوفه به فراگیری حدیث و علم پرداخت و یکی از پیشگامان تصوف گردید. از استادان وی: امام جعفر صادق (ع)، اعمش، ابن ابی‌لیلی، حمید طویل، یحیی بن سعید انصاری و بسیاری دیگر بودند. او مدتی در کوفه تحت تربیت سفیان ثوری نیز قرار گرفت. یکبار در مکه به هارون‌الرشید، خلیفه مقتدر عباسی، اندرز داد و این کار باعث شد که در بغداد نزد صوفیه و زهاد محبوب شود و حتی مورد احترام امام احمد حنبل نیز قرار گرفت. ابن‌مبارک، یحیی بن سعید قطان، ابن‌مهدی، ابن‌عیینه، اصمعی، شافعی، بشر حافی، عبدالصمد ابن مردویه، عبدوه مروزی و حسین بن داوود بلخی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. بخاری، مسلم، ابن‌داوود، نسائی و ترمذی در «صحاح» خود به نقل حدیث از وی پرداخته‌اند. فضیل در مکه وفات یافت. از سخنان اوست: به عزت پروردگار سوگند که اگر در آتشم کند امیدم به وی از دست نرود؛ بیم برتر از امید است مادام که انسان از صحت و سلامت برخوردار است و چون به کام مرگ افتد امید برتر خواهد بود.[۱]

ابن عیاض (و. سمرقند بین ۱۰۱ تا ۱۰۵– ف. مکه ۱۸۷ ه.ق) ولادت وی در سمرقند اتفاق افتاده و از سلیمان تیمی و محمد ابن اسحاق و امام جعفر صادق علیه‌السلام و سفیان ثوری و چند تن دیگر حدیث شنیده است. فضیل بیشتر عمر خود را در مجاورت خانه‌ی خدا بسر برده و بیش از هشتاد سال عمر کرده و در محرم سال ۱۸۷ هجری در شهر مکه درگذشته و همانجا مدفون گردیده است. مأثورات او بیشتر در کتب صوفیه چون حلیۀالاولیاء ابونعیم اصفهانی و تذکرۀالاولیاء شیخ عطار آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۸۸ –۲۷۳)، تذکره الاولیاء (۸۵ –۷۴ / ۱)، تهذیب التهذیب (۲۵۸ –۲۵۶ / ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۳ ق ۷۳ / ۲)، جستجو در تصوف (۱۱۲)، حلیه الاولیاء (۱۴۰ –۸۴ / ۸)، ترجمه‌ی رساله قشیریه (۲۸ –۲۷)، سیر النبلاء (۴۲۲ –۴۲۱ / ۸)، شذرات الذهب (۳۱۸ –۳۱۶ / ۱)، صفه الصفوه (۴۸۱-۴۷۶ / ۱)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۴ –۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۰ –۱۸)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۱۸۷)، النجوم الزاهره (۱۵۶ –۱۵۵ / ۲)، نفحات الانفس (۳۴ –۳۳)، وفیات الاعیان (۵۰ –۴۷ / ۴).

فضیلی هروی، ابوالضل محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۷ / ۵۳۴ ق)، مسند و محدث. وی از محلم بن اسماعیل ضبی و ابوعمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و سعید بن ابوسعید عیار حدیث شنید. از جمله مرویات او «صحیح» بخاری است، که آن را از ملیحی استماع کرده بود. سمعانی و ابن‌عساکر و ابوروح

عبدالمعز و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سمعانی در «تحبیر» خود آورده: او مدتی در جامع هرات مجلس املای حدیث برقرار کرد و به من اجازه روایت داد. وی در مرو درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۶۶ -۶۴ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۰۵ / ۴).

فضیلی هروی، ابوعاصم فضیل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۱ -۳۸۳ ق)، فقیه، مسند و محدث. وی از عبدالرحمان بن ابی‌شریح انصاری و ابوعلی منصور بن عبدالله خالدی و ابوالحسین بن بشران معدل و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. عبدالسلام بکبره و محمد بن حسین علوی و عبدالاول سجزی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او مسند هرات بود، و به گفته‌ی ابوسعد سمعانی فقیهی وارسته و راستگویی مورد اعتماد که در طول عمر خود احادیث بسیاری را به آیندگان سپرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۲ / ۱)، سیر النبلاء (۳۹۸ -۳۹۷ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۴۱ / ۳).

فلسفی، محمد تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۱۹ -۱۳۲۷ ق)، عالم دینی، خطیب، واعظ، متکلم، مفسر و محدث. در تهران به دنیا آمد. مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتیدی همچون پدرش، آیت‌الله تنکابنی، و آقا شیخ یونس قزوینی و آقا شیخ علی رشتی، و معقول و فلسفه را از میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی فراگرفت. وی حدود دو سال در زمان آیت‌الله حایری یزدی در قم اقامت داشت و از محضر اساتید حوزه‌ی علمیه بهره‌مند شد.سپس به تهران آمد و به ادامه تحصیل و مطالعه‌ی کتب مختلف و متنوع پرداخت. وی در منبر و خطبه روش نوینی را پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی در فن سخنوری بوجود آورد و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. خدمات دینی و اجتماعی او بسیار و مسافرتهای تبلیغی او به کشورهای عربستان، عراق، پاکستان و همچنین به شهرهای مختلف ایران قابل توجه است. در تهران، در پایان جلسه درس، درگذشت و در جوار حضرت عبدالعظیم حسین در کنار عمو و پدر همسرش، آیت‌الله حاج شیخ محمد حسین تنکابنی، دفن شد. آثار علمی و قلمی و منشوری آموزنده با نثری جذاب است. عمده آثار وی که تحت عنوان کلی «گفتار فلسفی» انتشار یافته عبارتند از: «کودک»، از نظر وراثت و تربیت، دو مجلد؛ «جوان»، از نظرعقل و احساسات، دو مجلد؛ «بزرگسال و جوان» از نظر افکار و تمایلات، دو مجلد؛ «آیه‌الکرسی»، پیام آسمانی توحید؛ «اخلاق»،از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی، دو مجلد؛ «معاد»، از نظر روح و جسم، سه مجلد؛ «سخن و سخنوری»، از نظر بیان و فن خطابه؛ «شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق»، از صحیفه‌ی سجادیه، سه مجلد.[۱]

حاج شیخ محمدتقی فلسفی بن العلامه العلام و الفقیه القمقام حجه‌المسلمین والاسلام المرحوم آیت‌الله حاج شیخ محمدرضا

تنکابنی تهران اعرف خطباء عصر و اشهر وعاظ زمان مایند که خود چندی افتخار توقف حوزه علمیه را داشته و حوزه علمیه هم فخر بر این ثمره مفید و اثر ارزنده خود می کند.

این رادمرد بزرگ و این نابغ سترک که صیت و صوتش عالم‌گیر شده و شهرت و ملاحت سخن‌وری و سخنرانیش مستغنی از تعریف ما و جهانی گردیده بخصوص در تحقیقات علمی و دخول و خروجش به مطالب و از مطالب و اداء سخن و حق مطلب دادنش در این زمان بی‌قرین و در قرون گذشته کم‌نظیر بوده و مبالغه نیست اگر بگویم.

انصاف می‌دهم که دلیران و دلبران

بسیار دیده‌ام نه بدین حسن و دلبری

عالمی است محقق و ناطقیست مدقق مفسریست خبیر و محدثیست بصیر متکلمی است فاضل و واعظی است کامل جامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول بسیار خوش محاوره و خوش مجلس منزلش مهبط اهل فضل و محفلش مجمع اهل کمال سینه‌اش باز و دستانش گشاده در قضاء حوائج مومنین و بالاخص روحانیین ساعی و در امور خیر مساعی جمیله دارد و از خدمات دینی و اجتماعی فرونمی گذارد.

در سال ۱۳۲۷ قمری هجری در تهران متولد شده و در خاندان علم و فضیلت و مجد و شرافت تربیت یافته و مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتید بزرگ چون والد معظم خود و آشیخ یونس قزوینی و آشیخ علی رشتی و معقول و فلسفه را از مرحوم میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی استفاده نموده و حدود دو سال هم در زمان مرحوم آیت‌الله حایری یزدی در قم توقف و از محضر اساتید حوزه علمیه بهره‌مند شده و بعد به تهران مراجعت و به ادامه تحصیل و مطالعه کتب مختلفه و متنوعه عصری و قدماء گردیده و از هر خرمنی خوشه‌ها چیده و از هر گلستانی گلها به دست آورده و با آن فکر سرشار و ذوق فراوان و استعدادی که تنها موهبت خداوندیست (و ذلک فضل‌الله یوتیه من یشاء) خریت ادب و تحریر سخنوری گردیده و خاص و عام و جاهل متقدم و متجدد را مجذوب بیان سحرآمیز خود به مضمون (و ان من البیان السحر) نموده است.

من نمی‌گویم که آن شمع جهان

هست پیغمبر ولی دارد بیان

حدود ۶ سال در ماه رمضان و ده شب اول محرم از مسجد سلطانی با دنیای امروز از اسلام و غیره صحبت کرده و حقایق اسلام را با بیانی بس رسا و ملیح خود به زبان عصری به وسیله دستگاه فرستنده به مردم جهان رسانیده و این به خدا فخر اسلام و مسلمین و به ویژه شیعیان اثنی‌عشر روی زمین است.

چندین سال متمادی ظهرهای ماه رمضان در مسجد حاج سید عزیزالله تهران صحبت می کردند ده‌ها هزار نفر از طبقات مختلف، روحانیین و اساتید دانشگاه و دبیران و آموزگاران و محصلین جدید و قدیم و تجار و اصناف برای استماع سخنرانیهای معظم‌له حاضر می‌شدند و چون صحن مسجد و شبستانها و ایوانها و راهروهای مسجد گنجایش آن همه جمعیت را نداشت.

قسمت مهمی از مستمعین در بازار و سراهای اطراف مسجد اجتماع می کردند و متجاوز از سی بلندگو که در نقاط مختلف نصب می‌شد صدا را به همه آنها می‌رسانید.

خاطرات آن مجلس باشکوه فراموش نشدنی است بسیاری از مشکلات دینی در آن مجلس مورد بحث قرار می گرفت و حل می‌شد و بسیاری از افراد منحرف با استماع آن سخنان نافذ به راه می‌آمدند و از سقوط و تباهی رهائی می‌افتند.

علامه فلسفی روش نوینی را در منبر پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی را در فن سخنرانی به وجود آورد روایات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه طاهرین علیه‌السلام را که گوهرهای گرانقدر اسلامی است با منطق علمی روز تشریح و توضیح نموده و در نسل تحصیل کرده اثر بسیار عمیق گذارده و کتابهای ایشان نمونه‌ای از این روش نوین است.

در زمان حیات مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قدس سره سالهای متمادی به دعوت آن مرجع بزرگ و عالیقدر در دهه آخر صفر به قم می‌رفتند صبح‌ها در منزل معظم‌له و شبها در صحن بزرگ قم به دعوت تولیت آستانه برای جمعیت زیادی که در صحن بزرگ و صحن کوچک و صحن موزه و خیابان مجاور صحن و شیخان گرد آمده بودند سخنرانی می‌کردند سخنان ایشان علاوه بر آثار مفیدی که در افکار تمام مردم می‌گذارد برای فضلاء طلاب حوزه علمیه که به منبر علاقه داشتند آموزنده و سرمشق بود و از روش ایشان استفاده بسیار می‌کردند، کلیه مراجع بزرگ تقلید نجف اشرف و قم و مشهد مقدس از گذشته و معاصر عنایت مخصوص و توجه خاصی به معظم‌له داشته و دارند.

خلاصه استاد و علامه فلسفی از نوابغ زمان و از افرادی است که می‌توان درباره شخصیت علمی و اخلاقی او و مسافرتهایش به کشورهای اسلامی حجاز و اعتاب عالیات و پاکستان و شهرهای مهم ایران که برای تبلیغ رفته و منبرهای مهیج و منابر معجزه‌آسا و خدمات دینی و اجتماعی و مبارزاتش با منحرفین و گروه‌های ضد اسلامی کتاب مستقلی نوشت.

از آثار علمی و قلمی این استاد که به طبع رسیده و جهانی را به خود متوجه نموده کتب زیر است که برای تربیت کودکان و راهنمائی نسل جوان بهترین کتاب و آموزنده‌ترین منشوریست که منتشر شده است.

۱- گفتار فلسفی راجع به کودک از نظر وراثت و تربیت در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.

۲- گفتار فلسفی راجع به جوان از نظر عقل و احساسات در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.

۳- گفتار فلسفی آیه‌الکرسی یا پیام آسمانی توحید در چهارصد صفحه.

یکی از شعراء معاصر درباره معظم‌له سروده است

او ستاد اوستادان بلاغت (فلسفی)

آنکه نامش زی فلک از عرشه منبر گذشت

ابن‌جوزی گرچه در یک آیه سالی حرف زد

بودی از امروز گفتی وی زمن برتر گذشت

(فلسفی) تنها نه در نطق و بیان باشد فرید

کلک وی از تیغ مردان دلاور در گذشت

در کتاب کودکش بنگر که خودپیرانه گفت

از یونسکو خود کتاب وی مهین دفتر گذشت

ویژه از بهر جوانان این کتاب تازه‌اش

انقلابی کرده خوش برپا که از اختر گذشت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آینه دانشوران (۶۵ -۶۴)، بزرگان رامسر (۱۷۸)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۹۰ -۳۸۷ / ۲).

فلکی نیشابوری خوارزمی، ابوالمظفر سعید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۰ / ۴۷۸ ق)، محدث و صوفی. اصلش از نیشابور بود. وی از نصرالله بن احمد خشنامی و ابن‌اخرم ابوالحسن علی بن احمد

بن محمد مدینی حدیث شنید. او مدتی در خوارزم ساکن بود و وزارت خوارزمشاه را بر عهده داشت، لذا به سعید بن سهل وزیر مشهور شد. وی بارها به بغداد رفت و در آن‌جا حدیث روایت کرد. ابن‌عساکر و فرزندش، بهاءالدین، و ابوالمواهب بن صصری و برادرش، حسین، و محمد بن حسین مجاور و ابوالبرکات و محمد بن غسان و مکرم بن ابی صقر و دیگران «جزء» منسوب به او را از وی شنیدند. از بیم پادشاه به مکه رفت و حج گزارد و اموالش را به مستمندان بخشید، سپس به شام رفت تا قدس را زیارت کند. پس از آن به دمشق رفت و از آنجا خواست که به وطن بازگردد، لیکن نورالدین او را در آنجا نگهداشت و در خاقناه سمیساطیه/شمیشاطیه ساکن کرد و او را شیخ آنجا قرار داد و او تا پایان عمر در آن خانقاه ماند و در آن تعمیراتی انجام داد. او را دارای هیبت و شهامت وجود و سخاوت و تواضع و فروتنی توصیف کرده‌اند. او در مقابر صوفیه مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۷ / ۲)، سیر النبلاء (۴۲۳ -۴۲۲ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۸۸ / ۴)، العبر (۳۲ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۵۱ / ۵)، الوافی بالوفیات (۲۲۴ / ۱۵).

فلکی همدانی، ابوالفضل علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۷ / ۴۰۷ ق)، حافظ، محدث، صوفی، رجالی، مصنف و فقیه شافعی. جدش در علم نجوم و حساب سرآمد بود، بدین جهت به فلکی مشهور شد و ابوالفضل علی را گاه ابن‌فلکی نیز گفته‌اند. وی برای جمع‌آوری حدیث سفرها کرد و از ابن‌رزقویه و ابولحسین بن بشران و قاضی ابوبکر حیری و به قول شیرویه از تمام مشایخ همدان و عراق و خراسان حدیث شنید. خواجه عبدالله انصاری گوید که بشری را پرحافظه‌تر از فلکی ندیدم. حسنی و میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او در نیشابور درگذشت. فلکی کتابهایی تصنیف کرد که از آن جمله طبقاتی است به نام «المنتهفی فی الکمال فی معرفه الرجال» یا «منتهی الکمال فی معرفه الرجال»، در هزار جزء از دیگر آثارش: کتاب «الالقاب» یا «معرفه القاب المحدثین» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۰۴ -۵۰۲ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۳۱ ،۱۸۵ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۱-۴۳۰)، کشف الظنون (۱۸۵۸ ،۱۷۳۹، ۱۳۹۷)، معجم المؤلفین (۷۲ -۷۱ / ۷)، الوافی بالوفیات (۳۴ -۳۳ / ۲۱)، هدیه العارفین (۶۸۷ / ۱).

فناکی رازی، ابوالقاسم جعفری

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۳ ق)، محدث. وی «مسند» محمد بن هارون رویانی را از خود وی روایت کرد، و از عبدالرحمان بن ابی‌حاتم حدیث شنید. خلیلی گوید: وی به عدالت و حسن دیانت موصوف بود. هبه الله لالکایی و ابوالفضل عبدالرحمان بن بندار رازی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۲۹۳ / ۲)، سیر النبلاء (۴۳۱ -۴۳۰ / ۱۶ ،۵۰۸ / ۱۴)، شذرات الذهب (۱۰۴ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۶۷ / ۴)، الوافی بالوفیات (۱۱۱ / ۱۱).

فورانی مروزی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۳ / ۴۶۱ -۳۸۸ ق)، محدث، فقیه شافعی، اصولی و مصنف. در مرو به دنیا آمد. وی در فقه شاگرد ابوبکر قفال شاشی بود و از او و از علی بن عبدالله تیسفونی حدیث شنید. عبدالرحمان بن عمر مروزی و عبدالمنعم بن ابی‌القاسم قشیری و زاهر بن طاهر و محیی‌السنه بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او پیشوای فقهای مرو و شیخ شافعیان بود. وی استاد ابوسعد/ ابوسعید متولی صاحب «التتمه» (یعنی تتمه کتاب «الابانه» که شرح گونه‌ای است بر کتاب استادش) بود. امام الحرمین جوینی در کتاب «النهایه» خویش در باب اذان جمله‌ای در تخفیف فورانی گفته که تمامی علما این مطلب را بر امام الحرمین عیب گرفته‌اند، زیرا که فورانی از ستونهای مذهب به شمار می‌آمده است. او در مرو درگذشت. فورانی دارای مصنفات بزرگ و بسیاری در اصول و خلاف و جدل و ملل و نحل می‌باشد. از آثار وی: «الابانه»، در فقه شافعی؛ «العمده»، در فقه؛ «اسرار الفقه»؛ «کتاب العمل»؛ شرح «الفروع» ابن‌حداد، در مذهب شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰۲ / ۴)، انساب سمعانی (۴۰۵ / ۴)، سیر النبلاء (۲۶۵ -۲۶۴ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۰۹ / ۳)، الکامل ۱۱۰۸)، کشف الظنون (۱۴۴۱، ۱۲۵۷، ۸۴، ۱)، لسان المیزان (۳۰۳ -۳۰۲ / ۴)، معجم المؤلفین (۹۲ / ۸ ،۱۶۹ / ۵)، وفیات الاعیان (۱۳۲ / ۳)، هدیه العارفین (۵۱۷ / ۱).

فورجه اصفهانی، ابوالقاسم محمود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۵ ق)، محدث. «جزء لوین» را از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه استماع کرد و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و رییس ابوعبدالله ثقفی و محمد بن محمد بن عبدالواهاب مدینی و از جد خود، علی بن محمد، حدیث شنید. سمعانی و یوسف بن احمد شیرازی و یوسف عاقولی و علی بن نصر و عبدالسلام بن عبدالرحمان بن سکینه و ثابت بن مشرف و علی بن بورند و عبدالقادر بن عبدالله رهاوی و محمد بن محمد بن محمد بن غانم و محمد بن محمود رویدشتی و محمود بن محمد لباد و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. گروهی نیز همچون ابن‌اللتی و علی بن صابونی و کریمه قرشیه و دخترش، صفیه، از وی اجازه روایت حدیث داشته‌اند. فورجه در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۰۲ -۵۰۱ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۱۶ / ۴)، النجوم الزاهره (۳۶۴ / ۵).

فیض کاشانی، محسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۹۱ -۱۰۰۷ ق)، عالم، عارف، محقق، فقیه، محدث، مفسر، حکیم متأله، متکلم، ادیب و شاعر. فیض و پدرش، ملا شاه مرتضی، و فرزندش، محمد علم‌الهدی، و برادرش، ملا عبدالغفور بن شاه مرتضی، و فرزند برادرش، ملا محمد مومن بن عبدالغفور، و برادر دیگرش، نورالدین کاشانی، و فرزند برادرش، ملا محمدهادی یک خانواده علمی جلیل را تشکیل داده‌اند. فیض در قم نشوونما یافت. آن‌گاه به شیراز رفت و در محضر سید ماجد بحرانی علوم شرعی را آموخت و از فلیسوف بزرگ ملاصدرا، صدرالمتألهین، علوم عقلی را فراگرفت و با دختر وی ازدواج کرد. فیض از دو استادش و همچنین از شیخ بهائی و ملا محمد صالح مازندرانی و ملا محمد طاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و شیخ محمد فرزند صاحب «معالم» حدیث روایت کرده است. علامه مجلسی و سید نعمت‌الله جزایری از وی اجازه‌ی حدیث گرفتند. گستردگی و احاطه‌ی علمی او تا بدانجاست که عده‌ای نسبت به وی، له و علیه، تعصب ورزیدند و مدح و ذمش نمودند. گرچه عده‌ای از مخالفان آن‌گاه که بر حقیقت مطلع شدند به سویش رفتند و در مقام اعتذار خطاب به او (یا محسن! قد اتاك المسیء) گفتند. فیض در تمام فنون شعری مهارت داشت و اشعار زیبایی از خود به جای گذاشت. او در کاشان درگذشت و قبر و قبه او در آنجا مشهور است. فیض در حدود یکصد و بیست اثر در فنون مختلف دارد، که از آن جملفه: «الصافی»، تفسیر قرآن کریم با احادیث، و ملخص آن به نام «الصفی»، و خلاصه‌ی «الاصفی» به نام «المصفی»؛ «الوافی»، در حمع و ترتیب احادیث کتب اربعه، با توضیح و بیان مشلکات آنها؛ «الشافی»، که خلاصه و لباب «وافی» است؛ «مفاتیح الشرایع»، تمامی مهمات احکام و مسائل دوره‌ی فقه؛ «عم الیقین فی اصول‌الدین»، و ملخص آن «المعارف»؛ «عین الیقین فی اصول الدین»؛ «الحق الیقین»؛ «خلاصه الاذکار»؛ «بشاره الشیعه»؛ «المحجه البیضاء فی احیاء الاحیاء»، در علم اخلاق، که در آن «احیاء العلوم» غزالی را مهذب کرد و مطالب حقی آن را با اخبار و احادیث معصومین (ع) تایید نمود؛ «الحقائق»، که لباب و ملخص «محجه» است؛ «نقد الاصول»؛ «نوادر الاخبار»؛ «سفینه النجاه»؛ شرح مختصر «صحیفه سجادیه»؛ «من لا یحضره التقویم»؛ «تشریح العالم»، در هئیت؛ «دیوان» شعر؛ «مثنویات»؛ «گلزار قدس»، در مراثی و قصائد و رباعیات و غزلیات.[۱]

(فیض) ملا محسن محمد بن شاه ملقب به محسن و معروف به ملا محسن فیض کاشانی از اجله‌ی علمای امامیه‌ی قرن یازدهم هجری قمری و عهد شاه عباس دوم صفوی است که در فقه و حدیث و تفسیر و حکمت و ادب و علوم عقلی و نقلی متبحر و استاد بوده است. وی در قم اقامت داشت لیکن برای تحصیل به شیراز مسافرت نموده علوم شرعی را از سید ماجد و علوم عقلی را از ملاصدرا و میرداماد دریافته و با دختر ملاصدرا نیز ازدواج کرد. آثارش متجاوز از ۱۲۰ می‌باشد و از میان آنها میتوان: مثنوی آب زلال، ابواب‌الجنان، الاستقلالیه، اصول‌العقاید، اصول‌المعارف، الامالی، انوارالحکمه، الشافی، حاشیه‌ی صحیفه‌ی سجادیه، شراب طهور، من لا یحضره التقویم، الوافی، نقدالاصول الفقهیه، نوادرالاخبار، والصافی را نام برد. وفاتش در سال ۱۰۹۱ ه.ق در کاشان اتفاق افتاد و همانجا مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] ایضاح المکنون (۷۰۱، ۶۷۹، ۶۷۴، ۶۱۳، ۵۸۹، ۵۲۱، ۵۰۸، ۴۵۶، ۴۴۲، ۴۰۰، ۳۹۸، ۳۷۹، ۳۷۸، ۲۲۵،۲۲۶، ۲۱۲، ۱۴۸، ۱۳۲، ۱۱۹، ۷۵، ۶۳، ۶۰، ۳۹، ۱۹ / ۲، ۶۰۶، ۵۵۹، ۵۴۳، ۴۳۳، ۴۰۸، ۴۱۰، ۳۶۳، ۳۳۵، ۲۹۰، ۲۸۷، ۱۸۳، ۱۴۳، ۹۳، ۹۱، ۹۰، ۵۴، ۳۲ / ۱)، بحارالانوار (۱۲۴ / ۱۰۷)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۶۰ / ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۳۶ -۳۲۸ / ۵)، تاریخ برگزیدگان(۳۸ -۳۷)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۰۱ -۱۹۸)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۵۵۵ -۵۵۱)، تاریخ کاشان (۲۷۸ -۲۷۷)،

تذکره‌ی روز روشن (۶۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۵)، خاته مستدرک الوسایل (۲۳۶ –۲۳۵ / ۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۹۷۱ / ۲)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (۲۵۸ –۲۵۴)، دویست سخنور (۳۱۳ –۳۱۱)، الذریعه (۲۰۵، ۹۹ –۹۸، ۷۴، ۱۴ –۱۳ / ۲۵، ۳۴۸، ۳۴۴، ۲۷۳، ۱۰۳، ۹۸ –۹۷ / ۲۴، ۳۱۷ –۳۱۶ / ۲۳، ۴۳۱، ۴۱۸، ۴۰۶، ۳۷۶، ۳۲۲، ۲۳۲۲۳۱ / ۲۲، ۳۰۳، ۲۸۰ –۲۷۹، ۲۱۰، ۱۸۷ / ۱۳۰، ۶۸ – ۶۷ / ۲۱، ۲۶۰ –۲۵۹، ۱۴۶ –۱۴۵ / ۲۰، ۲۱۰، ۱۴۳ / ۱۹، ۲۸۶، ۲۸۲ –۲۸۱، ۲۵۷، ۲۱۸، ۱۲۰ –۱۱۹، ۱۱۹، ۱۱۶ / ۱۸، ۷۵ / ۱۷، ۳۹۳، ۳۸۵، ۶۶ –۶۵ / ۱۶، ۳۷۴، ۳۲۶، ۱۲۷، ۵ / ۱۵، ۲۵۲، ۲۴۷ / ۱۴، ۳۵۹، ۴۵، ۴۴، ۱۰ –۹ / ۱۳، ۲۰۳ –۲۰۲، ۱۲۴، ۳ –۲ / ۱۲، ۲۴۵ / ۱۱ ۸۵۴ –۸۵۳، ۶۹۹ / ۹، ۲۸۲ / ۸، ۲۱۱، ۳۸، ۲۸ / ۷، ۱۴۶، ۹۰ / ۶، ۱۹۳، ۱۷۲، ۱۲۵،۱۲۶، ۸۵، ۸۲، ۱۷ –۱۶ / ۵، ۴۸۱، ۴۷۱، ۴۵۹، ۴۰۳ –۴۰۰، ۲۳۴، ۲۰۱، ۱۸۹ –۱۸۸، ۱۸۲، ۱۱۷، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۰ –۱۰۹، ۱۰۶، ۹۶ / ۴، ۱۱۶ –۱۱۵ / ۳، ۴۸۵ –۴۸۴، ۴۲۵، ۴۰۳، ۳۹۸، ۳۴۹، ۳۱۲، ۲۹۳، ۲۶۱، ۲۴۴، ۲۲۳، ۲۱۲ –۲۱۱، ۱۹۸، ۱۷۹ –۱۷۸، ۱۲۴، ۳۳ / ۲، ۴۲۴، ۴۰۶، ۲۸۴، ۷۷، ۵۳، ۲۴، ۲ / ۱)، روضات الجنات (۹۷ –۷۳ / ۶)، ریاض العارفین (۲۲۶ –۲۲۵)، ریاض العلماء (۱۸۲ –۱۸۰ / ۵)، ریحانه (۳۷۹ –۳۶۹ / ۴)، شخصیت‌های نامی (۳۸۳ –۳۸۲)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۰۴ –۴۰۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۹۲ –۴۹۱ / ۱۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۸۶ –۳۸۵)، فرهنگ سخنوران (۷۲۴)، فلاسفه‌ی شیعه (۵۶۰ –۵۵۶)، فوائد الرضویه (۶۴۲ –۶۳۳)، الکنی و الالقاب (۴۲ –۳۹ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ فیض)، مجمع الفصحا (۴۹ –۴۸ / ۴)، مراقد المعارف (۴۰۵ –۴۰۴ / ۱)، مستدرک اعیان (۳۰۹ –۳۰۸ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۸۰۸ –۷۹۹ / ۵)، نتایج الافکار (۵۴۱)، وقایع السنین و الاعوام (۵۳۶ –۵۳۵)، هدیه الاحباب (۲۳۳).

قاری اصفهانی، طاهر

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حافظ ابوالحسن فخرالدین طاهرب عرب بن ابراهیم بن احمد اصفهانی. عالم فاضل محدث قاری بصیر محقق، از اساتید فن تجوید و قرائت در اصفهان بوده، کتب عدیده در فن تجوید تألیف نموده، و عده‌ای کثیر شاگرد تربیت نموده، و جهت برخی از آنها اجازه نوشته.

خود از شاگردان محمدبن محمدبن الحرزی، متوفی به سال ۸۳۳ بوده، و جهت نجم‌الدین محمد السعدی الحموی یزدی به سال ۸۵۷ به خط خویش اجازه نگاشته است.

کتب زیر از اوست:

۱ – تجوید قرآن، فارسی ۲ – التجرید فی التجوید ۳ – الدر الفرید، در تجوید ۴ – شرح شاطبیه، ممکن است از تألیفات او باشد ۵ – طبقات القراء ۶ – القراءهٔ المفردهٔ، از ابی عمرو ۷ – قرائت مفرده، از ابن عامر ۸ – قرائت مفرده، از حمزه ۹ – قرائت مفرده از نافع ۱۰ – منتخب در الفرید، و آن را در ۸۹۲ تألیف نموده ۱۱ – منهل العطشان؛ و غیره.

در قرن یازدهم هجری نیز دانشمندی به نام: حافظ طاهر قاری در اصفهان می‌زیسته، و کتابی در شرح «شاطبیه» تألیف نموده است، و تا اوایل قرن دوازدهم یعنی تا سال ۱۱۱۷ زنده بوده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۱ –۴۳۹ ق)، مسند، محدث و قاری. نسبتش به رمجار از توابع نیشابور می‌رسد. او از ابوالحسین عبدالغافر فارسی «صحیح» مسلم و احادیث یحیی بن یحیی تمیمی را شنید و همچنین از ابوحفص بن مسرور صوفی، از خدمتگزاران ابوالقاسم قشیری، چند جزئی را شنید. ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوسعد سمعانی و حسن بن محمد قشیری و زینب شعریه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که ابوسعد حسن بن محمد بن محسن قشیری از وی «صحیح» را روایت کرده است ذهبی گوید که: ابوالقاسم بن حرستانی از وی اجازه‌ی روایت داشته است. سمعانی گوید که وی شیخی صالح و عفیف و صوفیی پاک بود که خدمت استاد ابوالقاسم قشیری را نمود. قاری در نیشابور درگذشت. در «شذرات الذهب» به جای قاری، غازی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۳ / ۱)، سیر النبلاء (۲۰ –۱۹ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۷ / ۴)، العبر (۴۴۰ –۴۳۹ / ۲)، معجم البلدان (۷۸ / ۳).

قاسمی کوخمیثنی سمرقندی، ابومحمد حسن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۹۱ / ۴۹۰ –۴۰۹ ق)، حافظ و محدث. پیشوای حدیث در عصر خویش بود. وی ساکن نیشابور بود. از عبدالصمد عاصمی و ابوحفص بن مسرور و حمزه بن محمد جعفری و ابوسعد کنجرودی و ابوعثمان صابونی و دیگران حدیث شنید. بزرگترین استادش منصور کاغذی بود. وی با جعفر بن محمد مستغفری حافظ مصاحب بود و بیشتر شنیده‌هایش از متسغفری است و به احادیث او استناد می‌کرد. اسماعیل بن محمد تیمی و وجیه شحامی و جنید قاینی و ابواسعد بن قشیری و محمد بن جامع خیاط و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی شنیده‌های خود را گردآوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. عمر بن محمد نسفی در کتاب «القند» گوید که وی حافظ و قوام‌السنه بود که در زمانش چون او، در فن او، در شرق و غرب، وجود نداشت. از آثار وی: «بحر الأسانید فی صحاح المسانید»، در هشتصد جزء، که در آن صد هزار حدیث را گردآوری، مرتب و تهذیب کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۴ / ۲)، تذکره‌الحفاظ (۱۲۳۲ –۱۲۳۰ / ۴)، سیر النبلاء (۲۰۶ –۲۰۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۹۵ –۳۹۴ / ۳).

قاضی اصفهانی، ابوطالب محمود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۸۵ ق)، مدرس، خطیب، محدث و فقیه شافعی. نزد محیی‌الدین محمد بن یحیی شهید فقه آموخت، و در خلاف نامی شد، و در این طریقه «تعلیقه»ای نگاشت که گویای فضل و برتری وی بر بسیاری از همگنان اوست. او بین فقه و تحقیق جمع کرد. در

تدریس یکی از اعجوبه‌ها به شمار می‌آمد. او مدتی در اصفهان تدریس کرد.در وعظ و خطابه نیز چیره‌دست بود. از آثارش «تعلیقه» و «طریقه»، در خلاف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۲۹۹ / ۱)، سیر النبلاء (۲۲۷ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۸۴ / ۴)، معجم المؤلفین (۱۸۲ / ۱۲)، وفایت الاعیان (۱۷۴ / ۵)، هدیه العارفین (۴۰۴ / ۲).

قاضی جرجانی، ابونعیم فضل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۳ ق)، حافظ، محدث و قاضی. از قتیبه بن سعید و همطبقه‌ی آنان در خراسان،و عیسی بن حماد و ابوطاهر بن سرح در مصر، و محمد بن مصفی و هشام بن خالد در شام حدیث شنید. ابوجعفر عقیلی و زبیر بن عبدالواحد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حمزه سهمی در کتاب «تاریخ جرجان» وی را جزء علمای گرگان شمرده و شرح حالش را آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۷۴- ۵۷۳ / ۱۳).

قاضی رئیس نسوی، ابوعمرو، ابوعمر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۸- ۳۷۸ ق)، قاضی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، مفتی، ادیب و شاعر. در نسای خراسان به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت، و از قاضی حسن دامانی نسوی فقه آموخت. سپس به عراق و مصر و شام و مکه مسافرت کرد و تحصیل علم نمود و از ابو بکر حیری و ابواسحاق اسفراینی در نیشابور و ابوذر هروی در مکه و ابن‌نظیف در مصر و ابوالحسن علی بن موسی سمسار در دمشق و ابومعمر اسماعیلی در گرکان حدیث شنید.او مجالس املای حدیث برپا کرد و درباره‌ی احادیث سخن گفت.ابوعبدالله فراوی و عبدالمنعم قشیری و دیگران از وی روایت کردند. وی مورد اعتماد سلجوقیان بود و در رسالت‌های مهم از وی استفاده می‌کردند. امیر طغرل بیگ او را به دارالخلافه‌ی بغداد فرستاد و وی از جانب ملک‌شاه سلجوقی مأموریت یافت تا دختر خلیفه را خواستگاری کند. القائم بامرالله او را عهده‌دار امر قضاوت خوارزم کرد و به وی لقب أقضی القضات بخشید. اهل خوارزم از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای آثاری در زمینه‌ی «فقه» و «تفسیر» بود. وی در ادبیات نیز مهارت داشت و شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۴ / ۷)، سیر النبلاء (۴۷۸- ۴۷۷ / ۱۸)، طبقات المفسرین الداوودی (۱۸۱- ۱۷۸ / ۲).

قاضی سعید، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۰۳ -۱۰۴۹ ق)، حکیم، ادیب، عارف، مفسر، محدث، محقق، قاضی و عالم امامی. معروف به قاضی سعید و ملا سعید قمی و ملقب به حکیم کوچک. از دانشمندان بزرگ شیعه و از مفاخر حدیث و حکمت و عرفان و ادبیات بود. وی از شاگردان ملا محسن فیض کاشانی و ملا عبدالرزاق لاهیجی و ملا رجبعلی تبریزی بود. او بسیار مورد توجه و تجلیل شاه‌عباس دوم و درباریانش بود. مدتی عهده‌دار منصب قضاوت قم بود و این خود حاکی از تبحر وی در شرعیات می‌باشد. در قم درگذشت. از آثار وی: شرحی بر کتاب «توحید» صدوق، در چند مجلد؛ «اسرار الصنایع»، در صناعات خمسه‌ی قیاسیه منطقیه: شعر، خطابه، برهان، جدل و مغالطه که از «صناعیه» میرفندرسکی الهام گرفته است؛ «شرح حدیث بساط»، که در ۱۰۹۹ ق، در اصفهان، از تألیف آن فراغت یافت؛ رساله‌ی «کلید بهشت» در اشتراک لفظی اسماءالله، به فارسی؛ حاشیه بر «اثولوجیا»ی ارسطو؛ حاشیه «شرح اشارات خواجه»؛ «الاربعون حدیثا»، شرح چهل حدیث در معارف که سراسر تحقیقات علمی است؛ رساله‌ی «الاربعونیات لکشف الأنوار القدسیات»، چهل رساله، در چهل باب از معارف که هر یک از آنها را به اسمی خاص نامیده است، رساله اول «روح الصلاه»، که آن را به استادش ملا محسن فیض کاشانی اهداء نموده و دیگری «حقیقه الصلاه» و دیگری «فوائد رضویه» و دیگری «الحدیقه الوردیه و السوانح المعراجیه» و...

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۴۴ / ۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۰ -۳۳۶ / ۵)، الذریعه (۱۳۲ / ۱۸ ،۳۴۱ -۳۴۰ / ۱۶ ،۱۵۴ -۱۵۳ / ۱۳ ،۴۹ / ۷ ،۳۹۱ ،۱۱۱ ،۱۲ / ۶ ،۴۷۹ / ۴ ،۵۱ / ۲ ،۴۳۷ -۴۳۶ ،۴۱۸ -۴۱۷ / ۱)، روضات الجنات (۱۲ -۱۰ / ۴)، ریاض العلماء (۲۸۵ -۲۸۴ / ۲)، ریحانه (۴۱۳ -۴۱۲ / ۴ ،۵۹ / ۲)، الکنی و الالقاب (۵۲ / ۳)، معجم المؤلفین (۳۸ / ۱۰).

قاضی صاعد استوایی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۳۲ / ۴۳۱ -۳۴۳ ق)، قاضی، فقیه حنفی، محدث و شاعر. ملقب به عمادالاسلام. در استوا، یکی از روستاهای نیشابور، به دنیا آمد. شیخ حنفیان و رئیس آنان و قاضی نیشابور بود و ریاست اصحاب رأی خراسان به وی منتهی می‌شد. چون چهره‌ای زیبا داشت به ماه نیشابور ملقب شد. علوم ادبی را در نزد پدر آموخت، سپس از محضر ابوبکر خوارزمی استفاده نمود. فقه و حدیث را از ابوعمرو اسماعیل بن نجید نیشابوری و بشر بن احمد اسفراینی و عبدالله بن محمد بن علی زیاد نیشابوری شنید. در جوانی حج گزارد و به عراق رفت و در کوفه از علی بن عبدالرحمان بکائی حدیث شنید. خطیب بغدادی و قاضی صاعد بن سیار و ابوالحسن علی بن محمد شعری از وی حدیث شنیدند. قاضی صاعد مقام فقاهتی و قضایی والایی داشت و در حوزه‌ی درس او اغلب علمای عصر شرکت می‌کردند. او افزون بر فقه و حدیث در شعر و ادب نیز تبحر داشت و در این رشته جانشین ابوبکر محمد عباسی خوارزمی بود. به آورده‌ی بیهقی وی استاد مسعود و محمد غزنونی است و بعدها پس از به حکومت رسیدن مسعود بسیار مورد توجه او قرار گرفت. در نیشابور درگذشت. از آثار وی کتاب «الاعتقاد» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اسرار التوحید، تعلیقات (۷۰۶ -۷۰۵)، الاعلام (۲۷۲ / ۳)، انساب سمعانی (۱۳۵ -۱۳۴ / ۱)، تاریخ بغداد (۳۴۵ -

۳۴۴ / ۹)، سیر النبلاء (۵۰۸ -۵۰۷ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۴۸ / ۳)، العبر (۲۶۴ / ۲)، کشف الظنون (۱۳۹۳)، معجم المؤلفین (۳۱۹- ۳۱۸ / ۴)، هدیه العارفین (۴۲۱ / ۱).

قاینی، ابوالحسن محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و متکلم. از دانشمندان قرن پنجم و ششم هجری است. او در رجال و حدیث مردی مورد اطمینان و وثوق می‌باشد و کتاب وی به نام «السابقین فی اعتقاد اهل البیت الطاهرین» مورد قبول علمای شیعه است.

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۵۰۰)، الذریعه (۹۹ / ۱۲)، ریاض العلماء (۱۵۶ / ۵)، ریحانه (۴۲۸ / ۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۹۱).

قاینی، ابوالقاسم جنید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۷ -۴۶۶ ق)، محدث، فقیه و صوفی. پدرش محمد بن علی قاینی از بزرگان علم و دانش و یکی از معدود محدثانی است که به خوبی و دانش زیاد شهرت داشته است. وی شیخ صوفیه بود. ایام تحصیل را در اصفهان به سر برد، سپس ساکن هرات شد. در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از حسن بن اسحاق تونی، در قاین، و از ابوبکر بن ماجه و سلیمان حافظ، در اصفهان، و از ابوالفضل محمد بن احمد عارف و دیگران، در طبس، و از محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون، در هرات، و از ابوالمظفر منصور بن محمد سمعانی، در مرو، حدیث شنید و از وی فقه آموخت. پدر جنید، محمد بن علی، بر محمد بن منصور سمعانی سمت استادی داشت، و ابوسعد عبدالکریم بن محمد بن منصور سمعانی از شاگردان جنید بود. وی همچین از سعد مهینی فقه آموخت. ابن‌ناصر و ابن‌عساکر و ابوالمعمر مبارک بن احمد انصاری و ابوبکر مبارک بن کامل خفاف و سعید بن موفق نیشابوری و حافظ ابوالقاسم علی بن حسن بن هبه‌الله و به گفته‌ی ذهبی، زنکی مروزی و ابوروح هروی و عبدالرحیم سمعانی از وی حدیث شنیدند. در هرات درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۴۳۷ / ۴)، بزرگان قائن (۱۱۰)، سیر النبلاء (۲۷۳ -۲۷۲ / ۲۰)، الوافی بالوفیات (۲۰۴ -۲۰۳ / ۱۱).

قاینی، ابوشریف محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۹ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، متکلم، فیلسوف و خوشنویس.چون در مناظرات علمی کسی را یارای

سخن گفتن بـا او نبود به سـلطان‌العلماء مشـهور شـد. در چهـارده سالگی به تحصـیل روی آورد. دوران تحصـیلات عالیه خود را در اصفهان به پایان رساند. در حوزه‌ی علمیه‌ی قاین، به تدریس فقه و فلسفه می‌پرداخت و گاه به نقاط دیگر جهت مباحثات علمی سفر می‌کرد، که سفر ۱۱۱۵ ق او به هرات و مباحثه او با علمای اهل سـنت از آن جمله است. سـرانجام در ماه رمضان درگذشت و (بماه رمضان) ماده تاریخش گشت. سـلطان محمد پدر قطب‌الدین قاینی عالم ریاضـی است. از آثارش: «تهذیب الامه»، تفسـیر مفصـلی بر قرآن؛ «تطهیر الاـئمه (ع)»؛ «الامـامه»؛ «رساله فی الوجود»، شامل مباحث و فوائـد فلسـفی درباره‌ی وجود؛ «ام الوسائل فی ام المسائل»، تفسیر سوره‌ی حمد و برگرفته از تفسیر مفصل، به زبان عربی؛ حاشیه بر «الشرح الجدید للتجرید»؛ کتابت «ضیاء القلوب»، در حدیث، به خط نستعلیق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۵۳۷ -۵۳۱)، الذریعه (۳۶ / ۲۵، ۱۱۶ -۱۱۵ / ۶، ۳۲۷ -۳۲۶ / ۲)، ریحانه (۶۰ -۵۹ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۱۷ -۳۱۶ / ۱۲).

قاینی، جلال‌الدین جلال

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۳۸ ق)، عالم دینی، فقیه، واعظ، محـدث و مدرس. وی از احفاد نجم‌الدین عمر نسـفی است. به گفته‌ی مؤلف «بزرگان قائن» نامش را به اشـتباه جلال‌الـدین محمـد بن ابن عبـدالله قاینی، محمد بن محمد قاینی، جلال‌الدین ابومحمد بن نجم‌الدین محمد قاینی، جلال‌الـدین محمـد بن عبـدالله قاینی و غیره ذکر نموده‌انـد. در قاین به دنیا آمد. به بخارا رفت و در آنجا مدتی به تحصـیل پرداخت. وی شاگرد شـمس‌الدین ابوالخیر محمـد بن محمد جزری و محمد بن جلال عبدی و خواجه عبدالله سـمرقندی بود و از آنها اجازه‌ی روایـت داشـت. پس از گذرانـدن دوران تحصـیل بـه هرات رفـت و در دانشـگاه و در مقصـوره‌ی جـامع آنجـا به تـدریس پرداخت. فصیح‌الدین محمـد بن محمد قاینی و محمد بن شـیخ محمد جامی، صاحب «ریاض الناصـحین»، و جلال‌الدین یوسف اهل، مورخ و محدث سده‌ی نهم هجری، و حسـین ابن جمال قهسـتانی، صاحب «شرح قصیده‌ی ابن‌سینا»، از شاگردان او بودند. وی علاوه بر وعظ و تـدریس مـدتی نیز منصب احتساب شـهر هرات را عهـده‌دار بود. در هرات به بیماری طاعون درگـذشت و در مدرسه‌ی جغرتان به خـاک سپرده شـد. از آثار وی: مـدرسه‌ی علمیه‌ی جغرتان، که امروزه به صورت مسـجد درآمـده، و به جامع جغرتان معروف است؛ کتابخانه‌ی بزرگ. از آثار علمی وی: «تبیان الکبائر»؛ «اربعین»، مشـتمل بر چهل حدیث؛ «مفتاح الفرائض»؛ «شـعب الایمان»، در ادیان و جامعه‌شناسی دینی؛ شرح «نصاب»؛ «اجازات»؛ «نصایح شاهرخ شاهی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :بزرگان قائن (۱۲۰ -۱۱۳)، بهارستان آیتی (۱۹۴)، تاریـخ نظم و نثر (۷۸۵)، حبیب السیر (۱۳ / ۴)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۸۳۸)، مزارات هرات (۹۰ -۸۹).

قاینی، زین‌العابدین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۳۱ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مدرس، زاهد و نویسنده. وی از مراجع تقلید شهر قاین و از مدرسان مشهور حوزه‌ی علمیه‌ی آنجا بود. وی از محضر سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض»، استفاده نمود. محمد حسن قائنی از شاگردان او بود. وی با میر سید محمد قاینی از علمای قاین همعصر و با وی مراوده داشت. در روستای درخش درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مصباح النجاه» یا «اصول‌الدین»، به فارسی که نگارنده در آن وعده کرده که بخش دوم را در فروع دین بنگارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۱۹۵ –۱۹۴)، الذریعه (۱۸۸ / ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۴ / ۱۳).

قاینی، ضیاءالدین، ابومحمد فضل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، فقیه و محدث. وی معاصر بهرامشاه غزنوی (۵۴۷ –۵۱۱ ق) بود. پدرش، محمد بن ابراهیم، نیز از بزرگان حدیث بود و کتابی درباره‌ی «خاندان عصمت و طهارت (ع)» به نامن «السابقین» نوشته است. پدر و پسر معاصر حسن بن منصور قاینی وزیر سلطان بهرامشاه و از چهره‌های درخشان علمی خراسان بودند. در سلسله‌ی اجازات محدثین بزرگ از فضل بن محمد قاینی تعبیر به شیخ امام اجل ضیاءالدین ابومحمد شده است و اجازات و روایاتش در حدود ۵۴۷ ق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۲۸۸)، بهارستان آیتی (۱۵۱ –۱۵۰)، الذریعه (۹۹ / ۱۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۹ –۲۱۸ / ۶).

قاینی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، محدث، فقیه، محقق، نویسنده و خطاط. از شاگردان ملا احمد نراقی و شیخ موسی بن جعفر نجفی، شریف العلماء، و سید محمد مجاهد بود. وی علاوه بر اینکه خود نویسنده و محقق بود، آثار نویسندگان دیگر را نیز به خط خود کتابت می‌نمود. از آثارش: «شرح المعالم الاصول»؛ کتابی در دانش «اصول»؛ کتابی در «تاریخ»؛ «الاسئله و الاجوبه» که فقه استدلالی و رساله‌ی عملیه است.از آثار کتابتی او: «محزن الادویه» و تذکره‌ی «اولی النهی» محمد حسین عقیلی به قلم نسخ در ۱۲۴۶ ق که جلد کتاب دارای گل و بوته و مذهب می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۲۵۹ –۲۵۸)، الذریعه (۷۱ / ۱۴، ۲۴۸ / ۱۲).

قبانی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. یکی از ارکان حدیث در نیشابور و شیخ محدثین در خراسان بود. وی در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از اسحاق بن راهویه و سهل بن عثمان و مصور بن ابی‌مزاحم و عمرو بن زراره و ابومصعف و حسین بن ضخاک و سریج بن یونس و ابوبکر بن ابی‌شیبه و ابراهیم بن منذر حزامی و محمد بن عباد مکی و عبیدالله بن عمر قواریری و ابراهیم بن محمد شافعی و همطبقه‌ی آنان در خراسان و حرمین و عراق حدیث شنید. استادش محمد بن اسماعیل بخاری و زکریا بن محمد بن بکار و احمد بن محمد بن عبیده و ابوحامد بن شرقی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و یحیی بن محمد عنبری و محمد بن یعقوب شیبانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. اهل حدیث در نیشابور پس از مسلم بن حجاج در نزد او اجتماع می‌کردند. بعد از درگذشت، ابوعبدالله پوشنجی بر جسد وی نماز گزارد. از آثارش: «المسند»؛ «الأبواب»؛ «التاریخ»؛ «الکنی»؛ «اتباع الاتباع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۷ / ۲)، انساب سمعانی (۴۴۱ - ۴۴۰ / ۴)، تهذیب التهذیب (۳۳۲ - ۳۳۱ / ۲)، سیر النبلاء (۵۰۲ - ۴۹۹ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۰۱ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۰۰)، العبر (۴۱۶ / ۱).

قراب سرخسی هروی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بعد از ۴۱۴ - ۳۳۰ ق)، حافظ، محدث، فقیه، زاهد، مقری و ادیب. وی برادر ابویعقوب اسحاق قراب است. از منصور بن عباس و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد بن غطریفی و ابوعمر بن حمدان و ابواحمد حاکم و مخلد بن جعفر باقرحی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن عیسی عاصمی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در بغداد نزد امام عبدالعزیز دارکی فقه آموخت. ابوعطا عبدالاعلی بن عبدالواحد ملیحی و شیخ‌الاسلام عبدالله بن محمد انصاری و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند. وی در بسیاری از علوم همچون قرائت و حدیث و فقه و معانی قرآن و ادب پیشرو و سردسته زاهدان و متألهان بود. از آثارش: «درجات التائبین و مقامات الصدیقین»؛ «الکافی فی علم القرآن»، در قرآآت سبع، در چندین مجلد؛ «الجمع بین الصحیحین»، جمع بین «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم؛ کتابی در «مناقب الامام الشافعی»؛ «الشافی» در قرآآت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۱ - ۳۷۹ / ۱۷)، کشف الظنون (۱۸۳۹، ۱۳۷۹، ۱۰۲۳، ۷۴۵، ۵۹۹)، معجم المؤلفین (۲۵۶ / ۲)، هدیه العارفین (۲۰۹ / ۱).

قراب سرخسی هروی، ابویعقوب اسحاق

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۹ -۳۵۲ ق)، حافظ، محدث، مورخ، فقیه، زاهد و مصنف. محدث هرات بود. ابونضر فامی گوید که وی بیش از هزار و دویست استاد داشته است. وی از عباس بن فضل نضرویی و جد مادری‌اش، محمد بن عمر بن حفصویه، و ابوالفضل محمد بن عبدالله سیاری و عبدالله بن احمدن بن حمویه سرخسی و زاهر بن احمد سرخسی فقیه و خلیل بن احمد سجزی و حسین شماخی صفار و ابومنصور محمد بن عبدالله بزاز حدیث شنید.شیخ الاسلام عبدالله انصاری هروی و ابوالفضل احمد بن ابی‌عاصم صیدلانی و حسین بن محمد بن مت و اهل هرات از وی حدیث روایت کردند. خواجه عبدالله انصاری در «جرح و تعدیل» به او احتجاج کرده است. از آثارش: «الوفیات» یا «تاریخ السنین» در «وفیات العلماء» از قرن اول تا ۴۲۹ ق، در دو مجلد؛ «نسیم المهج»؛ کتاب «الأنس و السلوه»؛ «شمائل العباد»؛ «الرمی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸۵ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۸۸ / ۱). انساب سمعانی (۶۳۸ / ۴)،ایضاح المکنون (۵۳ / ۲)، تذکره الحفاظ (۱۱۰۲ -۱۱۰۰ / ۳)، سیر النبلاء (۵۷۲ -۵۷۰ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۴۴ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۲۴)، العبر (۲۶۱ / ۲)، کشف الظنون (۱۰۵۹)، العبر (۲۶۱ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۲۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۹۴ / ۸)، هدیه العارفین (۲۰۰ / ۱).

قرشی هروی، ابوعثمان سعید

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۳ / ۴۳۲ ق)، مسند و محدث. اهل هرات بود. از عباس بن فضل نضروی و ابوحاتم محمد بن یعقوب هروی و ابوسعید محمد بن علاء نیشابوری و ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان مقری و ابوسعید عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب رازی و ابومنصور محمد بن احمد ازهری و عبدالله بن احمد بن حمویه سرخسی و ابوعبدالله شماخی و ابوعلی حامد بن محمد رفاء و ابوحامد بن حسنویه و ابوالفضل بن خمیرویه و منصور بن عباس بوشنجی و دیگران حدیث شنید. در ۴۱۳ ق در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث روایت کرد. سپس به هرات بازگشت. وی در حدیث یگانه بود. ابوبکر خطیب و ابواسماعیل عبدالله بن محمد انصاری و محمد بن عمیری و دیگران از او حدیث روایت کرده‌اند. قرشی در هرات درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۴۷۰ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۱۴ -۱۱۳ / ۹)، سیر النبلاء (۵۵۳ -۵۵۲ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۰ / ۳)، العبر (۲۶۷ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۷ / ۵).

قزوینی آملی، ابوالفرج محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۰۱ ق)، فقیه و محدث. از پدرش و منصور بن اسحاق و سهل بن ربیعه حدیث شنید. ابن‌ناصر و شهده و ابن‌الخل از وی روایت کرده‌اند. وی در مدینه بر سلفی املای حدیث کرد. ابوالفرج قزوینی در آمل درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۱۸ -۲۱۷ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳ / ۴)، العبر (۳۸۲ / ۲).

قزوینی، بهاءالدین، ابومحمد طاهر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۷۵ ق)، محدث، نحوی. او به واسطه جماعتی از ثقات از ادیب فاضل مجمع بن محمد بن احمد مسکنی حدیث نقل کرده و کتابهای وی، «شرح الفصیح» و «شرح الالفاظ» و «دیوان النظم» و «دیوان النثر»، را روایت نموده است. رافعی در کتاب «التقریب» وی را ستوده و او را صاحب تصانیف ذکر کرده است. شیخ منتجب‌الدین از شاگردان و راویان شیخ بهاءالدین است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۰۴ / ۱۳، ۱۱۷۱ / ۹)، روضات الجنات (۱۳۹ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷ / ۵)، فهرست منتجب‌الدین (۱۷۰)، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر).

قزوینی، تاج‌الدین، ابوالحسن علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۵ ق)، قاضی، محدث، فقیه شافعی، مدرس، ادیب و لغوی. اصل وی از قزوین و در بغداد ساکن بود و در مدرسه‌ی نظامیه بغداد تا پایان عمر تدریس می‌نمود. از آثارش: شرح «مصابیح السنه» بغوی؛ «المحیط بفتاوی اقطار البسیط»؛ «الرغاب»، در تصریف؛ «العجاب»، در نحو، و شرح آن؛ «اللطائف»؛ شرح «المقامات الحریری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۷ / ۵)، معجم المؤلفین (۱۸۱ / ۷)، هدیه العارفین (۷۱۹ / ۱).

قزوینی، خلیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۸۹ -۱۰۰۱ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، متکلم و نحوی. اصل وی از قزوین بود. در قزوین به دنیا آمد. وی از شاگردان شیخ بهایی و میرداماد است. او شریک درس خلیفه سلطان وزیر در درس حاج محمود رنانی و ملا حسین یزدی بود. وی از معاصران شیخ حر عاملی و ملا محسن فیض کاشانی است. ملا خلیل قزوینی استاد علامه مجلسی و آقا رضی‌الدین قزوینی بود. پیش از سی سالگی عهده‌دار تولیت حضرت عبدالعظیم و تدریس در آنجا بود. پس از چندی به مکه رفت و مجاورت آنجا را برگزید. سپس به قزوین بازگشت و شروع به تصنیف و تألیف نمود. در قزوین درگذشت و در مدرسه‌اش دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «مجمع البیان» طبرسی؛ «رموز التفاسیر الواقعه فی الکافی و الروضه»؛ «الصافی فی شرح الکافی»، به فارسی؛ «الشافی فی شرح الکافی»، به

عربی؛ «المجمل»، در نحو؛ «الرساله النجفیه»؛ «الرساله القمیه»؛ شرح «عده الاصول» شیخ طوسی یا حاشیه بر «العده»، در اصول فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۳۶۹ -۳۶۸ / ۲)، اعیان الشیعه (۳۵۶ -۳۵۵ / ۶)، الذریعه (۴۸ -۴۷ / ۲۰ ،۵ -۴ / ۱۵ ،۳۶۸ ،۶ -۵ / ۱۳ ،۲۵۱ / ۱۱ ،۱۹۱ ،۱۴۸ / ۶ ،۱۴۲ / ۵ ،۸۲ / ۲)، روضات الجنات (۲۶۲ -۲۵۷ / ۳)، ریاض العلماء (۲۶۶ -۲۶۱ / ۲)، ریحانه (۴۵۲ -۴۵۰ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴ -۲۰۳ / ۱۱)، لغت‌نامه (ذیل/خلیل)، معجم المؤلفین (۱۲۵ / ۴)، مینو در (۱۷۳ / ۲)، هدیه العارفین (۳۵۴ / ۱).

قزوینی، سراج‌الدین، تاج‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۵۰ -۶۸۳ ق)، حافظ و محدث. در قزوین به دنیا آمد و در واسط نشوونما یافت. وی در زمان خود محدث عراق بود. او در بغداد درگذشت. از آثارش: «الفهرست».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۸ / ۵)، معجم المؤلفین (۳۰۰ / ۷).

قزوینی، شمس‌الدین، ابوالرضا، ابوالمظفر حامد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۳۶ -۵۴۸ / ۵۴۶ ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. در قزوین به دنیا آمد. مصاحب و ملازم قطب نیشابوری بود و خلاف را نزد وی آموخت و به همراه او به دمشق رفت. وی از شهده‌ی کاتبه، دختر احمد بن فرج دینوری، و خطیب موصل و یحیی ثقفی حدیث شنید. شهاب‌الدین عبدالحلیم بن تیمیه و محدالدین ابن عدیم و پدرش از وی روایت کردند. قاضی تقی‌الدین سلیمان حنبلی و ابونصر محمد ابن شیرازی از وی اجازه روایت داشتند. وی شیخ شافعیه و عهده‌دار منصب قضاوت در حمص بود، مدتی نیز در حلب درس و فتوا می‌داد. وی پدر عمادالدین قزوینی است که از مدرسین زمان خود بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۶۴ -۶۳ / ۲۳)، الوافی بالوفیات (۲۸۰ / ۱۱).

قزوینی، عمادالدین، ابوعبدالله زکریا

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۸۳ / ۶۸۲ -۶۰۵ / ۶۰۰ ق)، عالم، ادیب، قاضی، فقیه، محدث، مورخ، جغرافیدان و خطاط. معروف به عماد قزوینی. نسبش به

مالـک بن انس انصـاری خـادم پیـامبر (ص) می‌رسـد. در قزوین به دنیـا آمـد. در جـوانی به شـام رفت و پس از تحصـیلات به عراق مسافرت کرد. او شاگرد اثیرالـدین ابهری حکیم بزرگ ایرانی بود. ابن‌طاووس، سـید غیاث‌الـدین عبـدالکریم بن احمـد بن طاووس، مجلس او را درک نمـوده است. وی در ۶۵۰ ق قاضی حله و در ۶۵۲ ق قاضـی واسط شد و تا آخر عمر عهده‌دار آن منصب بود.در واسـط درگـذشت و پیکرش به بغـداد نقـل و در مقبره‌ی شونیزیه دفن شـد. از آثـار وی: «آثـار البلاد و اخابر العباد»، در جغرافی، که ظـاهرا در «کشف الظنون» به نـام «عجـائب البلـدان» نیز آمـده است؛ «عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات»، به عربی، در وصـف کائنات، در دو مقاله: مقاله نخست در علویات و مقاله دوم در سـفلیات به نام سـلطان معزالـدین شاپور. این دو کتاب گرچه هر کدام کتـابی مسـتقل است امـا در حقیقت حکم دائره‌المعـارف واحـدی دربـاره عالم و موجودات و مخلوقات و بلاد و آثار آن دارد و این کتاب به فارسی و آلمانی و ترکی ترجمه شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام (۸۰ / ۳)، تاریـخ ادبیات در ایران (۲۸۱ -۲۷۹ / ۳)، تاریـخ نظم و نثر (۱۴۶)، الذریعه (۲۱۹ / ۱۵ ،۷ / ۱)، روضات الجنات (۳۷۳ / ۳)، ریحانه (۴۵۳ / ۴)، کشـف الظنون (۱۱۲۸ -۱۱۲۷ ،۱۱۲۶ ،۹)، الکنی و الالقـاب (۶۲ -۶۱ / ۳)، معجم المؤلفین (۱۸۳ / ۴)، مینودر (۸۳۷ ،۵ -۳ / ۲)، هدیه الاحباب (۲۱۶)، هدیه العارفین (۳۷۳ / ۱).

قزوینی، محمد معصوم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۹ / ۱۰۹۱ ق)، عالم امامی، حکیم، ریاضـیدان، محدث و مصـنف. او ریاضیات را در محضر ملا محمد باقر یزدی، صاحب «عیون الحسـاب»، تلمـذ کرد. امیر محمـد معصوم در فلسـفه و کلام شاگرد میرزا رفیعا امیر رفیع‌الـدین نایینی بود. «اصول کافی» را بر اسـتادش قرائت کرد و از او به دریـافت اجازه نایل آمـد. وی همچنین حاشـیه‌ی اسـتادش بر «اصول کافی» را، در زمان حیات اسـتاد، تدوین کرد. او معاصـر آقا حسین خوانساری و ملا محسن فیض کاشی و ملا محمد تقی مجلسی بود. در حدیث، ریاضیات، حکمت و علوم عربی مهارت کامل داشت. از آثار وی: منتخب «الملل و النحل» شهرسـتانی؛ حاشـیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشـیه بر «الشـفاء» ابن‌سـینا؛ حاشیه بر «حاشیه‌ی خفری بر شرح تجرید قوشچی»؛ حواشی بر «تعلیقات» میرزا رفیع نایینی؛ رساله‌ای در «ریاضیات».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۳۸ / ۲۲ ،۱۸۴ ،۱۴۳ ،۱۱۲ / ۶)، ریحانه (۴۵۰ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۴ -۵۷۳ / ۱۱).

قشیری نیشابوری، ابوالقاسم، زین الاسلام، عبدالکریم

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۵ -۳۸۶ ق)، صوفی، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به امام و استاد امام. از نظر اصول اشعری و از نظر فروع شافعی بود. نسبت وی از جانب پدر به قبیله قشـیرین کعب می‌رسـید، و از طرف مادر به سـلمی منسوب بود. در ناحیه استواء نیشابور (قوچان کنونی) متولد

شد. خاندان او از بزرگان دهقانان این ناحیه بودند. خود او نیز از محدثان بنام اهل تصوف بود. در کودکی پدر خود را از دست داد و در محضر درس ابوالقاسم یمانی، پرورش یافت و مقدمات ادب فارسی و عربی را نزد او فراگرفت، بعدها در نیشابور ساکن شد و از ابوحسین خفّاف و ابونعیم اسفراینی و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمن سلمی و دیگر ارباب حدیث و بزرگان صوفیه حدیث شنید و فقه را از ابوبکر محمد بن بکر طسی و علم کلام را از استاد ابوبکر بن فورک فراگرفت و تصوف را از ابوعلی دقاق نیشابوری آموخت و پس از وفات وی با ابوعبدالرحمن سلمی معاشرت کرد و عاقبت استاد خراسان گردید. از شاگردان وی می‌توان به احمد بن اسماعیل جوهری که «رساله‌ی قشیریه» را بر قشیری خوانده و سمعانی از وی اجازه گرفته، و سید اسماعیل جرجانی صاحب «ذخیره‌ی خوارزمشاهی» و ابوعبداللّه حسین بن احمد بیهقی، ابوالقاسم فضل بن محمد عطار ابیوردی، ابوالمظفر محمد بن احمد هروی و شعیب بن نوح رازی صوفی اشاره کرد. قشیری از معاصرین و منکران ابوسعید ابوالخیر بود که در نهایت به او گروید. آثار بسیاری از خود به جای گذاشته و در سرودن شعر به زبان عربی دست داشته است. طریقه‌ی او در تصوف به واسطه‌ی ابوعلی دقاق به جنید و معروف کرخی می‌رسد. وی در نیشابور درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار وی: «الرسالهٔ القشیریه»، درعلم تصوف و بیان روؤس مسائل علم باطن که مورد مراجعه و استناد بزرگان صوفیه و اهل ذوق است؛ «لطائف الاشارات»؛ «التحبیر فی علم التذکیر»؛ «آداب الصوفیه»؛ «عیون الاجوبهٔ فی فنون الاسئلهٔ»؛ «الاربعین»؛ «فصل الخطاب فی فضل النطق المستطاب»؛ «حیاهٔ الارواح و الدلیل الی طریق الصلاح».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۰ /۴)، ایضاح المکنون (۱۹۴ /۲ ،۴۲۴، ۱۹۴ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۷، ۲۱۸ /۲)، تاریخ بغداد (۸۳ /۱۱)، تاریخ گزیده (۶۵۹)، تاریخ نیشابور (۲۲۶، ۲۲۵)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (مقدمه)، جستجو در تصوف (۶۷ –۶۴)، روضات الجنات (۹۴ –۸۹ /۵)، ریحانه (۴۶۱ –۴۶۰ /۴)، سیر النبلاء (۲۳۲ –۲۳۰ /۱۸)، الکامل (۱۱۸ /۸)، کشف الظنون (۱۹۳۵ ، ۱۹۲۰، ۱۸۵۸، ۱۶۴۰، ۱۵۵۱، ۱۴۶۰، ۱۲۶۰، ۱۱۸۳، ۸۸۲، ۵۲۰، ۴۵۷، ۳۵۴، ۵۸)، کشف المحجوب (۲۰۹)، الکنی و الالقاب (۶۷ – ۶۵ /۳)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالکریم)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۶۵)، معجم المؤلفین (۶ /۶)، نفحات الانس (۱۳۸)، وفیات الاعیان (۲۰۸ –۲۰۵ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۲۱۷)، هدیهٔ العارفین (۶۰۸ –۶۰۷ /۱).

قشیری نیشابوری، ابوحسین مسلم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۶۱ –۲۰۴ ق)، حافظ و محدث. وی دومین محدث اهل سنت و یکی از ارکان حدیث بود. در نیشابور به دنیا آمد. به دنبال حدیث به عراق و حجاز و شام و مصر سفر کرد و از دویست و بیست نفر از جمله: عبداللّه بن مسلمه قعنبی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و احمد بن سعید دارمی و احمد بن عیسی تستری و محمد بن اسماعیل بخاری و اسحاق بن منصور مروزی و بشر بن حکم و حسن بن عیسی بن ماسرجس و حسین بن عیسی بسطامی و علی بن جعد و عبیداللّه قواریری و ابوربیع زهرانی و عمر بن حفص بن غیاث و اسماعیل بن ابی‌اویس و عبداللّه بن محمد زهری و عمرو بن زراره و محمد بن اسحاق صاغانی و بندار و محمد بن صباح دولابی و محمد بن قدامه بخاری و محمد بن یحیی مروزی و موسی بن قریش بخاری و هیثم بن خارجه و یحیی بن محمد لؤلؤی و یحیی بن معین و یوسف بن عیسی مروزی و ابوالاحوص بغوی و یوسف بن یعقوب صفار و ابوزرعه رازی و ابوقدامه سرخسی حدیث شنید. شیخ و استادش، محمد بن عبدالوهاب فراء، و علی بن حسن هلالی و ابوبکر

جارودی و علی بن حسین رازی و صالح بن محمد جزره و ابوعیسی ترمذی و احمد بن مبارک مستملی و عبداللّٰه بن یحیی سرخسی و ابوسعید حاتم بن احمد کندی بخاری و ابراهیم بن اسحاق صیرفی و ابراهیم بن محمد، راوی «الصحیح»، و ابوعمرو خفاف و زکریا خفاف و عبداللّٰه خفاف و ابوعلی حافظ بلخی و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و علی بن اسماعیل صفار و ابوحامد اعمشی و ابوحامد احمد شرقی و ابومحمد عبداللّٰه شرقی و فضل بن محمد بلخی و ابن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوعوانه حافظ و ابوحامد احمد بن علی بن حسنویه و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. محمد بن بشار گوید: حفاظ دنیا چهار تن هستند: ابوزرعه در ری، مسلم در نیشابور، عبداللّٰه دارمی در سمرقند و محمد بن اسماعیل در بخارا. در نیشابور درگذشت. از آثارش: «الجامع الصحیح» یا «صحیح مسلم» دومین کتاب حدیث اهل سنت، که در آن دوازده هزار حدیث را در مدت پانزده سال نوشته است و بسیاری آن را شرح کرده‌اند؛ «المسند الکبیر علی الرجال»؛ «الجامع الکبیر علی الابواب»؛ «الاسماء و الکنی» یا «الکنی و الاسماء»، در چهار مجلد؛ «السؤالات عن احمد بن حنبل»؛ «الاقران»؛ «الأفراد»؛ «الوحدان»؛ کتاب «من لیس له الا راو واحد»؛ «اوهام المحدثین»؛ کتاب « التمییز فی الحدیث»؛ «العلل» یا «علل الحدیث»؛ «الطبقات».[۱]

مکنی به ابی‌اسحاق از مردم خراسان و از محدثین بزرگ و مشهور قرن سوم هجری است؛ کتاب «صحیح» وی در علم حدیث بسیار معروف و یکی از معتبرترین کتب حدیث است و از جمله کتب سته در این علم است (ف. ۲۶۱ ه.ق)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۱۸ -۱۱۷/ ۸)، انساب سمعانی (۵۰۳/ ۴)، تاریخ بغداد (۱۰۴ -۱۰۰/ ۱۳)، تاریخ نیشابور (۱۰۱ -۱۰۰)، تذکرهٔ الحفاظ (۵۹۰ -۵۸۸/ ۲)، تهذیب التهذیب (۱۱۶ -۱۱۴/ ۱۰)، تهذیب الکمال (۷۳ -۶۸/ ۱۸)، الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۱۸۳ -۱۸۲/ ۱)، سیر النبلاء (۵۸۰ -۵۵۷/ ۱۲)، شذرات الذهب (۱۴۵ -۱۴۴/ ۲)، طبقات الحفاظ (۲۸۴ -۲۸۳)، العبر (۳۷۵/ ۱)، الفهرست ابن‌الندیم، ترجمه (۴۲۱ -۴۲۰)، الکامل (۷/ ۶)، کشف الظنون (۱۴۶۹، ۱۴۶۴، ۱۴۵۳، ۱۴۰۵، ۱۳۹۹، ۱۳۸۷، ۱۱۶۰ -۱۱۵۹، ۱۰۹۹، ۵۵۵، ۴۸۵، ۲۰۲، ۱۷۵)، معجم المؤلفین (۲۳۳ -۲۳۲/ ۱۲)، المنتظم (۱۳۷ -۱۳۶/ ۷)، النجوم الزاهرهٔ (۴۳ -۴۲/ ۳)، وفیات الاعیان (۱۹۶ -۱۹۴/ ۵)، هدیهٔ العارفین (۴۳۲ -۴۳۱/ ۲).

قطان قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۵ -۲۵۴ ق)، حافظ، محدث، فقیه و ادیب. محدث و شیخ قزوین بود. به طلب حدیث مسافرتهایی به عراق و یمن نمود و به نقل شاگردش، ابن‌فارس قزوینی، از وی حاصل این سفرها حفظ یکصد هزار حدیث بوده است. او «سنن» ابن‌ماجه قزوینی را از خود وی استماع کرد و همچنین از محمد بن فرج ازرق و ابوحاتم رازی و ابراهیم بن دیزیل و حارث بن ابی‌اسامه و قاسم بن محمد دلال و یحیی بن عبدک قزوینی و اسحاق بن ابراهیم دبری و حسن بن عبدالاعلی بوسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. وی بر حسن بن علی ازرق- به حرف کسائی- قرائت نمود و احمد بن نصر شذائی قاری بر قطان قرائت کرد. زبیر بن عبدالواحد حافظ و ابوالحسن نحوی و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و احمد بن علی بن لال و ابوسعید عبدالرحمان بن محمد قزوینی و قاسم بن ابی‌منذر خطیب از وی حدیث شنیده‌اند. ابویعلی خلیلی گوید که وی شیخی عالم به جمیع علوم و تفسیر و فقه و نحو و لغت بود. جماعتی از شیوخ قزوین گفتند که قطان مانند خود در زهد و فضل ندیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (۸۵۷ –۸۵۶ / ۳)، سیر النبلاء (۴۶۵ –۴۶۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۷۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۵۵ – ۳۵۴)، العبر (۷۰ / ۲)، معجم الادباء (۲۲۱ –۲۱۸ / ۱۲)، النجوم الزاهره (۳۶۰ –۳۵۹ / ۳).

قطان نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۲ ق)، محدث و مسند. وی شیخی صالح و مسند خراسان بود. از احمد بن ازهر و محمد بن یحیی و احمد بن یوسف سلمی و ابوزرعه رازی و احمد بن منصور زاج و عبدالرحمان بن بشر یا بشیر بن حکم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوبکر بن اسحاق صبغی و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابوعبدالله بن منه و محمد بن حسین علوی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۲۰ –۵۱۹ / ۴)، سیر النبلاء (۳۱۹ –۳۱۸ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۳۲ / ۲)، العبر (۴۳ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۷۲ / ۲).

قطب راوندی، قطب‌الدین، ابوالحسن، سعید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۷۳ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم، محدث، مفسر و شاعر. خانواده‌ی وی از جد و پدر و برادر و دو فرزندش عمادالدین علی بن سعید و ظهیرالدین محمد بن سعید همه از علمای بزرگ شیعه بودند. وی از شیخ ابوعلی طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، و عمادالدین طبری و سید مرتضی رازی و برادرش، سید مجتبی رازی،و ابن‌الشجری بغدادی و الآمدی و سید ناصح‌الدین ابوالبرکات مشهدی و پدر خواجه نصیر طوسی و گروهی دیگر روایت کرده است. او از طریق شیخ عبدالرحیم بغدادی، معرف به ابن الاخوه، از دختر سید مرتضی علم‌الهدی از عموی او سید رضی روایت می‌کند. ابن شهرآشوب و شیخ منتجب‌الدین رازی از شاگردان وی بودند. در قم وفات یافت و در صحن مطهر حضرت معصومه (س) دفن شد و قبرش امروزه مزاری معروف است. از آثار وی: «آیات الاحکام» یا «فقه القرآن»، اولین اثر در شرح و تفسیر آیات لااحکام؛ «احکام الاحام»؛ «اسباب النزول»؛ «الاعراب/ الاغراب فی الاعراب»؛ «الانجاز فی شرح الایجاز»، در شرح «الایجاز» شیخ طوسی؛ «بیان الانفرادات»؛ «تحفه العلیل»، در ادعیه، احراز و آداب؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «تفسیر قطب»؛ «الدعوات» یا «دعوات راوندی» یا «سلوه الحزین»؛ «تهافت الفلاسفه»؛ «جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام»؛ «الخرایج و الجرایح»،در معجزات معصومین (ع)؛ «خلاصه التفاسیر»، در ده مجلد؛ «ضیاء الشهاب»، در شرح «شهاب الاخبار»؛ «المغنی»، در شرح «النهایه» شیخ طوسی، در ده مجلد؛ «منهاج البراعه فی شرح نهج‌البلاغه»؛ «الرایع فی الشرایع»؛ «المستقصی»، در شرح «الذریعه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «لب اللباب».[۱]

راوندی، سعید بن هبهٔاللّه بن حسن مکنی به ابومحسن یا ابوالحسین، محدث و مفسر معروف شیعه (ف. قم. ۵۷۳ ه.ق). وی از شیخ طبرسی و عمادالدین طبری و سید مرتضی سید مجتبی رازی و پدر نصیرالدین طوسی و جمعی دیگر روایت کرده و خود از مشایخ

ابن شهرآشوب و شیخ منتخب‌الدین است. او راست: آیات‌الاحکام، احکام‌الاحکام، الاختلافات الواقعهٔ بین الشیخ المفید والسید المرتضی فی بعض المسائل الکلامیهٔ، اسباب النزول، ام‌القرآن، الانجاز فی شرح الایجاز، تفسیر القرآن معروف به تفسیر قطب، خلاصهٔ التفاسیر، المغنی فی شرح النهایهٔ، منهاج‌البراعهٔ فی شرح نهج‌البلاغهٔ و غیره.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] خاتمه مستدرک الوسائل (۹۰ –۷۹ / ۳)، الذریعه (۴۳۱، ۲۴۴، ۱۴ / ۲۴، ۱۵۸ –۱۵۷ / ۲۳، ۲۹۶، ۶۶، ۱۳ / ۲۱، ۲۸۹ / ۲۸۰، ۱۸ / ۱۰۵، ۱۷ / ۲۹۵، ۱۶ / ۱۲۴ –۱۲۳ / ۱۵، ۱۲۶، ۱۱۰، ۴۱ / ۱۴، ۳۷۲، ۳۴۴، ۲۷۷، ۱۱۶، ۵۶ –۵۵ / ۱۳، ۲۲۳، ۷۲ –۷۱ / ۱۲، ۶۶ / ۱۰، ۲۰۱ / ۸، ۲۲۰، ۱۴۶ –۱۴۵ / ۷، ۲۷۷ / ۵، ۵۰۲، ۳۰۲ –۳۰۱، ۲۲۸ / ۴، ۴۵۶، ۱۷۶، ۲۹ / ۳، ۳۶۴، ۳۰۳، ۲۵۱، ۲۳۴، ۱۲ / ۲، ۳۶۲ –۳۶۱، ۲۹۱، ۴۲ / ۱)، روضات الجنات (۱۰ –۷ / ۴)، ریحانه (۴۶۹ –۴۶۷ / ۴)، فوائد الرضویه (۲۰۲ –۲۰۰)، الکنی و الالقاب (۷۳–۷۲ / ۳)، هدیه الاحباب (۲۱۹ –۲۱۸).

قطب‌الدین طریثیثی نیشابوری، ابوالمعالی مسعود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۷۸ –۵۰۵ ق)، محدث، مدرس، مفسر، ادیب، واعظ و فقیه شافعی. اصل وی از طریثیث نیشابور است. وی یگانه پیشوای شافعیان زمان خود بود. نزد پدرش و محمد بن یحیی، شاگرد غزالی، و عمر بن علی، معروف به سلطان، و در مرو نزد ابواسحاق ابراهیم بن محمد فقه آموخت و از هبه‌الله بن سهل سیدی و عبدالجبار خواری حدیث شیند. قطب‌الدین از پدرش ادبیات را نیز فراگرفت و برآمد و در روزگار اساتیدش وعظ گفت و فتوا داد. وی مدتی نیز در نظامیه‌ی نیشابور به نیابت از جوینی تدریس کرد. در ۵۳۸ ق به بغداد رفت و وعظ گفت و مورد توجه قرار گرفت. وی برای سلطان صلاح‌الدین ایوبی کتاب «عقیده» را تألیف کرد و در آن جمیع مسائل دینی مورد نیاز را گردآوری نمود. سپس در دمشق ساکن شد و با ابونصر قشیری ملاقات کرد. در روزگار فقیه ابوالفتح مصیصی در دشمق مورد توجه قرار گرفت و در مجاهدیه درس گفت و پس از مرگ ابوالفتح تدریس در غزالیه را عهده‌دار شد، سپس راهی حلب شد و در آن جا در دو مدرسه‌ای که نورالدین و اسدالدین بنا نهاده بودند درس گفت. سپس به همدان رفت. مدتی در آنجا تدریس کرد. سرانجام به دمشق بازگشت و درس در غزالیه را از سر گرفت و به شاگردانش فقه آموخت. او هچنین در جاروخیه‌ی دمشق درس گفت، سپس به نمایندگی به بغداد رفت و داماد ابوالفتوح اسفراینی شد. حافظ ضیاء از وی اجازه حدیث داشت. ابوالمواهب ابن صصری و برادرش حسین و تاج ابن حمویه و دیگران از وی روایت کردند. در دمشق درگذشت. در مقبره‌ای در نزدیکی مقبره‌ی صوفیه‌ی غربی دفن شد. از دیگر آثار وی کتاب «الهادی» در فقه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۵ / ۸)، سیر النبلاء (۱۰۹ –۱۰۶ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۶۳ / ۴)، النجوم الزاهره (۸۶ / ۶)، وفیات الاعیان (۱۹۷ –۱۹۶ / ۵).

قلانسی بلخی، آدم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، محدث. اهل بلخ. شهرت قلانسی او از آن روست که مدتی به فروش قَلَنسُوَۀ (نوعی کلاه) اشتغال داشت. وی به اعتقاد به تفویض متهم بود و از احمد بن یونس نَسَوی، علی بن حسن دقّاق نیشابوری، علی بن محمد قمی و محمد بن شاذان نقل حدیث کرده است. مشهورترین محدثی که از او حدیث شنیده، محمد بن مسعود عیاشی بوده و کَشّی برخی روایات او را آورده، اما طوسی این روایت را ضعیف شمرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفهٔ الرجال (۵۳۳، ۴۹۶، ۱۸)، اعیان الشیعه (۸۶ /۲)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۱۴ /۲)، رجال الطوسی (۴۳۸)، لسان المیزان (۵۱۱ /۱)، معجم رجال الحدیث (۱۲۴ -۱۲۳ /۱).

قمی ابواسحاق، ابراهیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابواسحق قمی اصلا کوفی بوده منتقل به قم شده است شاگرد جناب یونس بن عبدالرحمن است و او اول کسی است که احادیث کوفیین را در قم نشر داده و این مطلب را کراراً از سید استادم علامه نجفی مرعشی مدظله در بحث فقهش شنیدم، شیخ کشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام شمرده است در بزرگواری و وثاقت او بسکه ثقهٔ‌الاسلام کلینی اصول و فروع کافی خود را از احادیث و طریق او تدوین نموده است، از تصانیف اوست کتاب نوادر و کتاب قضایای امیرالمؤمنین علیه‌السلام. محل قبر او معین نیست ولی مقبره‌ی فرزندش جناب علی بن ابراهیم صاحب تفسیر در قسمت شمالی باغ ملی جنب شهرداری فعلی زیارتگاه است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قمی مشهدی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۷ ق)، فقیه، مفسر، محدث، ادیب و عالم. وی با علامه محقق سبزواری و علامه مجلسی صاحب «بحارالانوار» و فیض کاشانی معاصر بود او از شاگردان علامه مجلسی و از ایشان، در ۱۱۰۷ ق، به دریافت اجازه نایل آمد. شیخ حر عاملی در «امل الامل» او را از فضلای معاصر خود می‌شمارد. از آثار وی: «کنز الدقائق و بحر الغرائب» یا «کنز الحقائق و بحر الدقائق»، در تفسیر قرآن که در حدود یکصد و بیست هزار بیت است و استادش علامه مجلسی در پشت این تفسیر تقریظی، در ۱۱۰۲ ق، نگاشته و در آن او را ستوده است؛ «شرح المنظومه» موسوم به «نجاح المطالب» یا «ارجوزه»، منظومه‌ای در صد بیت، در معانی و بیان، و شرح آن موسوم به «انجاح المطالب فی الفوز بالمارب»؛ رساله در «احکام صید و ذباحه»، به عربی؛ «التحفه الحسینیه»، در ادعیه؛ «سلم درجات الجنه»؛ «شرح الزیاره الرجبیه»؛ «شرح الصحیفه السجادیه»؛ «شرح الترصیف فی علم التصریف»، به نظم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تلامذه العلامه المجلسی (۷۲ -۷۱)، الذریعه (۶۴/ ۲۴ ،۱۵۴ -۱۵۳ ،۱۵۲ -۱۵۱ / ۱۸ ،۹۲ / ۱۴ ،۳۵۶ ،۳۰۷ -۳۰۶ ،

۱۴۵ / ۱۳، ۲۲۰ / ۱۲، ۴۳۰ -۴۲۹ / ۳، ۳۶۴ -۳۶۳ / ۲، ۴۹۶ / ۱)، روضات الجنات (۱۰۶ -۱۰۵ / ۷)، فوائد الرضویه (۶۱۸، ۵۳۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۱۷ / ۱).

قمی، سعید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علامه خونساری در باب سین ص ۳۰۱ روضات الجنات گوید، القاضی سعید بن محمد مفید القمی اوست مولا و فاضل حکیم بارع عارف متشرع ادیب کامل محقق صمدانی که در بعضی از نوشته‌هایش از خود تعبیر به بنده ملتجی به درب صاحبان توحید محمد معروف به سعید نموده است.

دست بازی در مراتب ولایت و عرفان و روش عالی بر طریقه اهل معرفت و وجدان دارد. وی از بزرگان فضلاء حکمت و ادب و حدیث و تأویل و مؤید به روح‌القدس در استنباط نکات و دقایق خفیه و اطلاع بر اسرار و ضمایر و مکاشفات بوده است.

در عصر شاه صفی صفوی ریاست روحانیت و علمیت شهرستان قم با وی بوده و در بین مردم قضاوت و داوری می‌نموده و در شرعیات نهایت تسلط را داشته است.

بیشتر و عمده تلمذ و شاگردیش در محضر محدث بزرگوار مولانا محمد محسن فیض کاشانی بوده شباهت تامی در مشرب و روش به خواهرزاده‌اش شیخ نورالدین که به منزله پیراهن تن او و زبان وی در ظاهر و باطن بوده داشته است.

تألیفات و آثار ارزنده بسیاری دارد در حدیث و اخلاق که بعضی از آن را اشاره می‌نمایم:

۱- شرح کبیری بر کتاب توحید صدوق در چندین مجلد، ۲- کتاب اربعینیات که در او چهل رساله جمع کرده که از هر کدام چهل باب از بابهای معارف و تحقیقات باز می‌شود و آن از بهترین تصنیفات شیعه است.

قبر شریف این بزرگوار در نزدیک قبر جناب شیخ ابوالحسن علی بن بابویه در کنار خیابان ارم مقابل پارک فعلی شهرداری شهرستان قم می‌باشد.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قمی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ عباس قمی در سال ۱۲۹۴ هجری قمری در شهر مقدس قم چشم به جهان گشود . وی تحصیل علوم اسلامی را در زادگاه خود شروع کرد و در سال ۱۳۱۶ ه .ق راهی نجف اشرف شد و در آنجا به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت ؛ او اندوخته های علمی خود را در اختیار فضلا و طلاب دیگر نیز قرار داد و توانست شاگردان زیادی را تربیت نماید . محدث قمی سرانجام در سال ۱۳۵۹ ه. ق دار فانی را وداع گفت .گروه : علوم انسانیرشته : الهیات و معارف اسلامیتحصیلات رسمی و حرفه ای : شیخ عباس قمی تحصیل علوم اسلامی را نزد علمای سرشناس قم آغاز کرد سپس در سال ۱۳۱۶ ه.ق راهی نجف اشرف شد و در جوار با عظمت و پرشکوه مولا ی متقیان امیرمومنان حضرت علی به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت.استادان و

مربیان : شیخ عباس قمی به خاطر علاقه بسیار زیادی که با احادیث و اخبار اهل بیت داشت،همساز محدث نوری شد و رابطه این دو بزرگوار از استاد و شاگردی گذشت و به مرید و مرادی تبدیل شد و لذا این دوتن بسیاری از کتابهای محدث نوری را با هم استنساخ و مقابله و تصحیح می کر دند.وقایع میانسالی : شیخ عباس قمی در سال ۱۳۴۱ ق ، به درخواست جمعی از فضلا و طلاب شهر مشهد، در مدرسهٔ میرزا جعفر شروع به تدریس نمود . اما حوادث خونین مسجد گوهر شا د که توسط رضا خان پهلوی صورت گرفت ، او را وادار نمود مجددا به نجف مهاجرت نماید . محدث قمی انسانی زاهدو پارسا بو د ساده زیست لباس وی عبارت بود از یک قبای کرباس بسیار نظیف و تمییز و فرش خانه اش نیز گلیم و غذایش هم بسیار ساده .او از سهم امام استفاده نمی کرد ، مردی از بازرگانان خیر تهران تا آخر عمر تبرعا وجه مختصری به ایشان می داد و وی در کمال قناعت زندگی می کرد : « روزی در نجف اشرف دو زن محترم که در بمبئی سکونت داشتند و از بستگان آقا کوچک - از محترمان نجف بودند، به حضور آن مرحوم رسیدند و تقاضا کردند هرماه مبلغ ۷۵ روپیه برایشان تقدیم کنند ، تا از لحاظ زندگی در رفاه باشد حاج شیخ عباس از پذیرفتن آن خودداری می کند . میرزا محسن محدث زاده فرزند کوچک آن مرحوم اصرار نمود تا قبول نماید ، ولی ایشان نپذیرفت تا اینکه زنان محترم نا امیدشد ، او را ترک کردند . پس از رفتن آنها فرزند به پدر گرفت من هم دیگر از کسبه بازار برای مخارج روزانه قرض نمی کنم .حاج شیخ عباس میگوید ساکت باش این همین مقدار هم که الان خرج می کنم ،نمیدانم فردای قیامت چگونه جواب خدا وامام زمان (عج) را بدهم در جواب این مقدار معطل هستم . و نیز در اواخر عمرش شخصی همدانی به دیدن او درنجف می زود و از و ضع داخلی ایشان جویا میشود ،مرحوم محدث قمی هر چه اصرار کرد ایشا ن نپذیرفت پس از رفتن فرد مذکور فرزند بزرگش پرسید ،پدر چرا نپذیرفتند. جواب می دهد :نازک و بدنم ضعیف است طاقت جواب خدا را در قیامت ندارم و سپس داستان امیرالمومنین در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان را نقل می کرد . آنگاه می گرید و به موعظه اهل خانه می پرداخت . در یکی از سالها مرد نیکوکاری از محدث قمی خواهش می کند که در مجلس او سخنرانی و موعظه بنماید و او را متعهدکرد که مبلغ پنجاه دینار و عراقی به ایشان بدهد اما محدث قمی گفت : من برای امام حسین به منبر می روم نه برای دیگری و ومبلغ را نگرفت .زمان و علت فوت : شیخ عباس قمی در مدت اقامت در عراق همواره به کشورها ی خوش آب و هوا سفرمیکرد لیکن در سال ۱۳۵۹ ه.ق به خاطر تیرگی روابط عراق و سوریه نتوانست به سوریه و لبنان مسافرت کند و در نتیجه در همان هوای بسیار گرم نجف بسر برد ، لذا این امر موجب شدت بیماری و کسالت دائمی وی شد تا ینکه نهایتا در سن ۶۵ سالگی شب سه شنبه ۲۳ ذی الحجه الحرام سال ۱۳۵۹ ه.ق فوت کرد.فعالیتهای آموزشی : شیخ عباس قمی در سال ۱۳۴۱ ه.ق بنا به درخواست عده ای از فضلا و طلاب حوزه علمیه مشهد ، آموزش درس اخلاقی را درشبهای پنج شنبه وجمعه در مدرسهٔ میرزا جعفر شروع کرد .می گویند :قریب هزار نفر از طلاب و علمای در شهر مجالس درس وی حاضر می شد ند .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی ، از دوستان و همنشینان شیخ عباس قمی ، از وی چنین یا د می کند :محدث قمی پیوسته سرگرم کار بود ،عشقی شدید به نوشتن و تالیف و بحث و تحقیق داشت ،هیچ امری اور ا از این شوق و عشق منصرف نمی کرد ،و مانعی در این راه نمی شناخت . محدث قمی در زمان ا قامت درعراق تابستانها برای زیارت و تجدیدقوا به کشورهای خوش آب و هوای لبنان و سوریه سفرکرد.آثار : الدار النظیم فی لغات القرآن العظیم ویژگی اثر : کتاب در عین حالی که لغات قرآن را کاملا شرح داده و معانی آنها را روشن ساخته مختصر و موجز است لذا استفاده از آن بسیار آسان است در مورد همین ویژگی مولف چنین نگاشته است .هذا مختصر منیف و سفر لطیف ،عملیه فی توضیح لغات القرآن الشریف فی غایه الایجاز و الاختصار ،لیسهل علی الطا لبین تحصیله و لا تفسیر علیهم مصاحبه و تحویله این کتاب مختصر است و لطیف و بسیار نیکو ،آن را در شرح و توضیح لغات قرآن شریف در نهایت ایجاز و اختصار نگاشتن با اینکه استفاده از آن برای خوانندگان آسان باشد وهمراه بردن و نقل و انتقالش مشکل نباشد ب:منابع و ماخذ کتاب آثار کهن و گران سنج و در نتیجه مورد اطمینان است لذا کتاب از اعتبار خاصی برخوردار است .

ج:مولف صرفا بشرح لغات بسنده نکرده بلکه به مسائل صرف ونحو نیز پرداخته و میتوا ن گفت کتاب سرشار از بحثهای ادبی است . د:در لابلای مطالب به منا سبتهای گوناگون،روایات جالب وروشنگرمطلب وارد شده است .که این امرراهگشای بسیاری ازمسا یل است.[کیهان فرهنگی ، شماره ۵ ، مرداد۱۳۶۶ ،ص ۳۷و ۳۸]

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی ، شماره ۵ ، مرداد۱۳۶۶ ،ص ۳۶

قمی، محمد طاهر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۰۰ / ۱۰۹۸ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم و محدث. وی شیخ الاسلام و امام جمعه‌ی رسمی قم و استاد شیخ حر عاملی و علامه‌ی مجلسی بود و این دو از وی روایت کرده‌اند. در قم درگذشت و در پشت مرقد زکریا بن آدم دفن شد. از آثار وی: «الاربعون حدیثا دلیلا»، در امامت ائمه (ع)، که در کنار چهل حدیث، چهل دلیل در اثبات امامت امیرالمومنین (ع) ذکر کرده و عقاید عامه را در اصول و فروع به نقد کشیده و آن را «الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین و امامه الائمه الطاهرین (ع)» نامیده است؛ «بهجه الدارین»، در جبر و تفویض و امر بین الآمرین؛ «حجه‌الاسلام»، در شرح «تهذیب الاحکام»؛ «فرحه الدارین»، در تحقیق معنی عدالت بر مذهب امامیه؛ «حکمه العارفین فی رد شبه المخالفین من المتصوفین و المتفلسفین»؛ «مونس الابرار»، قصیده‌ای به فارسی در مدح امیرالمومنین (ع) و شرح آن به نام «تحفه الابرار» یا «تحفه الاخیار»؛ رساله «الجمعه»؛ رساله «الفوائد الدینیه»؛ رساله در معنی نماز به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۲۰۵ / ۲ ،۴۱۴، ۳۹۲، ۲۰۰، ۵۵ / ۱)، الذریعه (۲۸۱ -۲۸۰، ۲۷۲ / ۲۳، ۱۵۸ / ۱۶، ۲۷۸، ۷۳ -۷۲ / ۱۵، ۱۵۷ / ۱۳، ۵۸، ۴۱ -۴۰ / ۷، ۲۵۷ / ۶، ۴۹۸ / ۴، ۴۱۷، ۱۶۲ / ۳، ۴۱۹، ۲۰۰ / ۱)، ریاض العلماء (۱۱۱ / ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۰۳ -۳۰۲ / ۱۱)، فوائد الرضویه (۵۴۸)، معجم المؤلفین (۱۰۱ / ۱۰)، هدیه العارفین (۳۰۱ / ۲).

قمی، محمدطاهر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن محمد حسین الشیرازی ثم النجفی، در کتاب امل‌الامل است که وی از اعیان فضلاء معاصرین و مردی عالم و محقق و مدقق و بسیار ثقه و فقیه و متکلم و محدث و جلیل‌القدر و عظیم‌الشأنست.

او را کتبی است که از آنهاست «شرح تهذیب الحدیث» و کتاب «حکمهٔ العارفین» در رد شبه مخالفین و کتاب «اربعین» در فضائل امیرالمؤمنین و امامت ائمه‌ی طاهرین و «رساله جمعه» و رساله «فوائد دینیه» در رد حکماء و صوفیه و کتاب «حجهٔ‌الاسلام» و غیر اینها از کتب و رسائل که ما آنها را از او روایت می‌کنیم.

نگارنده گوید: این بزرگوار که معاصر با محقق فیض کاشانی و دولت صفویه است در زمان خود شیخ‌الاسلام قم و امام جمعه بوده

در سفری که به اصفهان نموده علامه مجلسی صاحب بحارالانوار از وی اجازه گرفته که در کتاب اجازات بحار آن را ذکر کرده است و در کاشان نیز دانشمند عظیم‌الشأن مرحوم ملا محسن فیض به ملاقاتش رفت و از اینجا میزان شخصیت و موفقیت ممتاز این عالم جلیل‌القدر معلوم می گردد.

کتاب دیگری به نام «تحفةالاخیار» که به فارسی بسیار سلیس و متین در رد صوفیه نوشته است که مرحوم عاملی آن را ذکر نکرده و این از بهترین کتب رد صوفیه است و این کتاب مطبوع می‌باشد قبر شریف این بزرگوار در شیخان قم در بقعه جناب زکریا بن آدم است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قوام السنه اصفهانی، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۵ –۴۵۷ ق)، مفسر، حافظ، محدث و لغوی شافعی. معروف به جوزی و قوام‌السنه جوزی. از ابوعمرو عبدالوهاب بن منده و عائشه بنت حسن و ابراهیم بن طیان و قاضی ابومنصور شکرویه و محمد بن احمد سمسار و احمد ذکوانی و رئیس ابوعبدالله ثقفی و عاصم بن حسن و محمد زینبی و ابوبکر بن خلف شیرازی و ابونصر سراج و عبدالرحمان واحدی در اصفهان و بغداد و نیشابور حدیث شنید. او همچنین سالی را در مجاورت مکه گذرانید و املاء و تصنیف نمود. ابوسعد سمعانی و ابوالعلاء همدانی و ابوطاهر سلفی و ابوالقاسم بن عساکر و ابوموسی مدینی و ابوسعد صائغ و عبدالله بن محمد خباز و ابوالمجد زاهر بن احمد ثقفی و محمود عبدکوی از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. ابوموسی مدینی او را پیشگام و استاد علمای زمانش می‌داند. یحیی بن منده گوید که در عصر او مثل او نبود. او در تفسیر، معانی، اعراب و فقه سرآمد اقران بود. فتاوای او در شهر و روستا شهرت داشت. وی کتاب بسیاری به عربی و فارسی نگاشت. از آثارش: «الجامع»، در تفسیر،سی مجلد؛ «المعتمد»، تفسیری در ده مجلد؛ «الایضاح»، در تفسیر، در چهار مجلد ؛ «الموضح»، تفسیری به فارسی در چندین مجلد؛ «دلائل النبوه»؛ «التذکره»، حدود سی جزء؛ «سیر السلف»، در شرح حال صحابه و تابعین؛ «الترغیب و الترهیب»؛«شرح الصحیحین»؛ «المغازی»؛ «اعراب القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۳ –۳۲۲ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۶ / ۱)، سیر النبلاء (۸۸ –۸۰ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۰۶ – ۱۰۵ / ۴)، طبقات الحفاظ (۴۶۴ –۴۶۳)، العبر (۴۴۷ –۴۴۶ / ۲)، الکامل (۳۶۹ / ۸)، کشف الظنون (۱۹۰۴، ۱۷۳۲، ۱۴۰۴، ۷۶۰، ۶۳۱، ۵۷۵، ۵۷۱، ۵۵۸، ۵۵۴، ۴۴۲، ۴۰۰، ۲۱۱، ۱۲۳)، النجوم الزاهره (۲۶۱ / ۵)، الوافی بالوفیات (۲۱۱ / ۹)، هدیه العارفین (۲۱۱ / ۱).

قومسانی همدانی، ابوالفضل محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۱ –۳۹۹ ق)، محدث، فقیه و ادیب. معروف به ابن‌زیرک. نسب وی به قومسان همدان می‌رسد. شیخ همدان در روزگار خود در فنون علمی یگانه دورانش بود. او از پدرش، ابوالقاسم عثمان، و عمویش، ابومنصور محمد، و دائیش، ابوسعد عبدالغفار و

ابن‌خلنجان و علی بن احمد بن عبدان و یوسف بن کج الفقیه و حسین بن فنجویه و دیگران و همچنین با اجازه از ابوالحسن بن رزقویه و ابوعبدالرحمان سلمی حدیث روایت کرده است. اکثر مشایخ بغداد با اجازه از وی روایت کرده‌اند همچون ابوبکر شادان و ابوالحسن رزقویه و دیگران. شیرویه گوید که وی محدثی صدوق و ثقه و دارای شأن و حشمت بود و در تفسیر ید طولانی داشت. او فقیه و ادیبی متعبد بود و دارای حسن خط و عبارت. عمده مشایخ بغداد از وی روایت کرداند. پس از مرگ در رأس کهر دفن شد و قبرش مزار گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (۱۱۷۷ / ۳)، سیر النبلاء (۴۳۵ -۴۳۳ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۴۱ / ۳)،العبر (۳۳۰ / ۲)، معجم البلدان (۴۷۰ / ۴)، الوافی بالوفیات (۸۴ / ۴).

قومسانی همدانی، ابومنصور محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۳ ق)، عالم و محدث. اصل پدرانش به نهاوند و نسبت وی به قومسان همدان می‌رسد. در روستای فارسجین همدان ساکن بود. وی از پدرش، ابوعلی احمد بن محمد قومسانی، و عبدالرحمان جلاب و عبدالرحمان بن عبید و عمرو بن حسین صرام و اوس بن احمد و ابی علی رفاء و ابوجعفر بن برزه و فضل بن فضل کندی حدیث روایت کرد. فرزندش، طاهر، و نوه‌اش، ابوعلی احمد بن طاهر، و برادرزاده‌اش، ابوالفضل محمد بن عثمان، و ابوطاهر احمد بن عبدالرحمان رودباری و ابوالحسین بن حمید و حمید بن مأمون و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۴۲ / ۱۷)، معجم البلدان (۴۷۰ / ۴).

قهپایی، زکی‌الدین، عنایت‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، عالم امامی، رجالی، محدث، محقق و مورخ. معروف به زکی نجفی. اصل او از قهپایه اصفهان بود. در نجف به تحصیل پرداخت و همان جا ساکن شد. وی شاگرد محقق اردبیلی و شیخ بهایی و ملا عبدالله تستری و معاصر با سید امیر مصطفی تفرشی بود. در تمامی علوم دینی متداول بویژه رجال و درایه توانا بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در ۱۰۱۶ ق آن را تألیف نموده بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در ۱۰۱۶ ق آن را تألیف نموده و جزوه بهترین کتب رجالیه است؛ «ترتیب اختیار کتاب رجال الکشی»؛ «ترتیب رجال النجاشی»، و حواشی بر آن؛ «ترتیب رجال شیخ الطائفه»؛ «ترتیب فهرست شیخ الطائفه»؛ حاشیه بر «نقد الرجال» میر مصطفی تفریشی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۸۱ / ۸)، الذریعه (۲۹ / ۲۰ ،۲۲۸، ۲۲۶ / ۶ ،۷۱ - ۷۰، ۶۶، ۶۵ / ۴)، روضات الجنات (۳۹۴ -۳۹۳ /

۴)، ریحانه (۴۹۸ -۴۹۷ / ۴)، الفوائد الرضویه (۳۴۲)، الکنی و الالقاب (۹۷ -۹۶ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ قهپایی)، معجم المؤلفین (۱۴ / ۸).

قهپایی، قاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، عالم و محدث. به اصفهان رفت و در محضر شیخ بهائی تلمذ کرد. او از استاد خود شیخ بهائی و ملا ابوالقاسم جرفادقانی حدیث روایت کرده است. وی از مشایخ روایت علامه ملا محمد باقر مجلسی و ملا محمد تنکابنی معروف به سراب است. او در علم رجال صاحب تحقیقاتی بود. ملاـ محمد علی بن احمد استرآبادی، صاحب «مشترکات الرجال»، و دیگر علمای زمان، علم رجال را از وی فرا گرفتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۴۶ -۴۴۵ / ۸)، روضات الجنات (۳۹۴ / ۴)، ریحانه (۴۹۸ / ۴)، الکنی و الالقاب (۹۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ قهپایی).

قهستانی الاصم، ابوقریش محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث، فقیه، حافظ و مصنف. وی در پی حدیث سفرهای بسیار نمود. از ابومسلم قهستانی و محمد بن حمید رازی و احمد بن منیع بغوی و محمد بن زنبور مکی و اباکریب محمد بن علاء همدانی و یحیی بن حکیم مقوم و محمد بن مثنی عنزی و سلم بن جناده و محمد بن سهل بن عسکر و عبدالجبار بن علاء عطار و سعید بن عبدالرحمان مخزومی و همطبقه‌ی آنها در ری و کوفه و بصره و حجاز حدیث شنید. حدیثش در خراسان انتشار یافت، به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوبکر شافعی و ابوبکر بن علی رازی و ابوالحسین بن یعقوب حجاجی و ابوسهل صعلوکی و ابوعلی نیشابوری و ابوحامد احمد بن سهل انصاری و ابوعمرو بن حمدان و ابوحامد بن شرقی و ابوعبدالله بن یعقوب اخرم از وی حدیث شنیدند. در قهستان درگذشت. در «تاریخ حبیب السیر» نام پدر وی جعفر ذکر شده است. از آثارش: «المسند»، مرتب به ترتیب ابواب، و مرتب به ترتیب رجال؛ «حدیث مالک و سفیان ثوری و شعبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۱ / ۶)، انساب سمعانی (۵۶۲ / ۴)، بزرگان قائن (۵۱۷ -۵۱۴)، تاریخ بغداد (۱۷۰ -۱۶۹ / ۲)، تاریخ نیشابور (۱۲۲)، حبیب السیر (۲۹۳ / ۲)، سیر النبلاء (۳۰۶ -۳۰۴ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۴)، العبر (۴۶۸ / ۱)، الغدیر (۱۴۷ / ۱)، الوافی بالوفیات (۳۱۰ -۳۰۹ / ۲).

قهستانی، ابوجعفر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث اهل تسنن. از قهستان به بغداد رفت و از ابوالعباس محمد بن اسحاق سراج نیشابوری و ابوقریش محمد بن جمعه قهستانی حدیث روایت کرد. ابوبکر احمد بن عبدالله دوری وراق و احمد بن فرج بن حجاج از وی روایت کرده‌اند. وی از راویان حدیث غدیر و فضائل امیرالمؤمنین علی (ع) می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۶۲ / ۴)، بزرگان قائن (۵۰۱)، تاریخ بغداد (۴۱۲ -۴۱۱ / ۱)، الغدیر (۴۷ / ۱).

قهستانی، ابوسلیمان زافر

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث، مدرس و قاضی. معروف به ابوسلیمان ایادی. وی از طبقه‌ی اتباع‌التابعین و از دومین گروه راویان و ناقلان احادیث نبوی (ص) است. در کوفه به دنیا آمد.در کوفه، بغداد، سیستان، ری، قهستان، گرگان و دیگر شهرها به تحصیل و تدریس حدیث پرداخت. مدتی قاضی سیستان شد. سپس به ری مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. وی در سفرهای بین ایران و عراق مایحتاج عمومی را از قهستان به عراق انتقال می‌داد و به امر تجارت مشغول بود. وی از شعبه بن حجاج و مالک بن انس و اسرائیل و سفیان ثوری و عبدالملک بن جریح و عبدالعزیز بن ابی رواد و رقاء ء بن عمر و عبیدالله و صاف و ابوسنان شیبانی و ابوبکر هذلی و جعفر احمر حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت گرفت. یعلی بن عبدالله/ عبید و حسین بن علی جعفی و ابونضر هاشم بن قاسم و حسن بن عرفه و یحیی بن معین و محمد بن بکار بن ریان و خلف بن تمیم و محمد بن مقاتل مروزی و محمد بن سعید اصفهانی و عبیدالله بن موسی نیز از وی حدیث روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۶۵ / ۴)، بزرگان قائن (۱۹۹ -۱۹۶)، تاریخ بغداد (۴۹۵ -۴۹۴ / ۸)،تاریخ الکبیر (ج ۲، ق ۴۵۱ / ۱)، تاریخ نیشابور (۷۶)، تهذیب التهذیب (۲۷۱ -۲۷۰ / ۳)، الجرح و التعدیل (ج ۱، ق ۶۲۵ -۶۲۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ زافر).

قهستانی، ابوعبدالله حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۴۵۱ ق)، دانشمند و محدث. نسبت وی به ون، از روستاهای قهستان، می‌رسد. وی در حساب و ریاضیات از سرآمدان روزگار بود. او همچنین از محدثان مورد اعتماد بود که از ابوعلی صفار و دیگران حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت داشت. ابوحکیم عبدالله بن ابراهیم خبری، صاحب «التخلیص»، در حساب، و خطیب تبریزی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او همچنین استاد ابوحکیم عبدالله خبری، در علم حساب و فرائض، بود. قهستانی تألیفات بسیاری داشته که جمع کثیری از رجال علم آن زمان

از آن اثار استفاده می‌نموده‌اند. وی در فتنه‌ی بساسیری در شهر بغداد کشته شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۱۶۶)، وفیات الاعیان (۱۳۸ / ۲).

قهندزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۴ ق)، محدث و مسند هرات. وی از عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و یوسف قاضی حدیث شنید. ابواحمد معلم و ابومنصور دیباجی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۵۳ / ۱۶).

قیسی طوسی، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۷ ق)، حافظ، محدث و مصنف. وی از عبدالله بن هاشم طوسی و اسحاق بن منصور کوسج و عبدالرحمان بن بشر و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوالولید حسان بن محمد فقیه و حافظ ابوعلی نیشابوری و احمد بن منصور حافظ و ابواسحاق مزکی و زاهر بن احمد سرخسی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در نوقان طوس درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۹۴ -۴۹۳ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۷۶ / ۲)، العبر (۴۷۶ / ۱)، الوافی بالوفیات (۳۶ / ۲).

قیسی نیشابوری، ابوبکر عبدالصمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۴ ق)، محدث. مشهور به قاتل قتیبه. اهل نیشابور و در مسافرت به نقاط مختلف پیشرو بود. در خراسان از قتیبه بن سعید و اسحاق بن ابراهیم حنظلی، در عراق از احمد بن حنبل و علی بن مدینی و در حجاز از ابومصعب زهری و محمد بن یحیی بن ابی عمرو و در شام از هشام بن عمار و دیگران حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و مؤمل بن حسین بن عیسی و محمد بن صالح بن هانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۷۷ / ۴)، سیر النبلاء (۲۰ / ۱۴).

کابلی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، محدث. اصلش از کابل بود. از ابوالقاسم علی بن عبدالرحمان بن علیک نیشابوری حدیث شنید. ابوسعد عبدالکریم سمعانی (م ۵۶۲ ق)، صاحب «انساب»، از وی، در اصفهان، حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵/ ۵).

کابلی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۷ ق)، محدث. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن عبداللّه اویسی و عاصم بن علی و ابراهیم بن موسی فراء حدیث شنید. یحیی بن محمد بن صاعد و محمد بن مخلد و ابوعمرو بن سماک و احمد بن کامل شجری از او روایت کرده‌اند. دار قطنی او را ثقه دانسته و ابوحسین بن منادی از او نام برده است. در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶ -۵ / ۵).

کاتب بلخی، ازهر

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، محدث. اهل بلخ و کاتب ابن الرماح بود. از ابراهیم بن طهمان، ابوسعید خراسانی (م ۱۶۳ ق) و مسلم بن خالد زنجی روایت کرد. مردم بلخ از او روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶/ ۵)، الثقات (۱۳۲/ ۸)، لسان المیزان (۵۱۵/ ۱)، میزان الاعتدال (۱۹۶/ ۱).

کاجری، ابواحمد محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۱ ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب می‌رسد. از ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابوجعفر محمد بن عبداللّٰه فقیه هندوانی و ابوالفوارس احمد بن محمد بن جمعه نسفی و دیگران حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۹/ ۵).

کاجری، ابوسلمه احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۰ ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از لیث بن نصر کاجری حدیث شنید. ابوتراب اسماعیل بن طاهر نسفی از او روایت کرده، و غیر او کسی از ابوسلمه حدیث نشنیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

کاجری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از پدرش، لیث بن نصر کاجری، و محمد بن طالب بن زکریا نسفی و عبدالمؤمن بن خلف نسفی (م ۳۴۶ ق)، روایت کرد. ابوجعفر عبدالملک بن عبداللّٰه خزاعی هروی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۹/ ۵).

کازرونی فارسی، ابوعمر عبدالواحد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۰ -۳۱۸ ق)، فقیه و محدث. مشهور به ابن‌مهدی، مسند زمان خود بود. از قاضی ابوعبداللّٰه حسین محاملی و ابوالعباس بن عقده و محمد بن احمد بن یعقوب بن شیبه و محمد بن مخلد عطار و حسین بن یحیی بن عیاش قطان و محمد بن اسماعیل فارسی و اسماعیل بن محمد صفار و محمد بن عمرو رزاز و ابوعمر بن سماک حدیث شنید. خطیب بغدادی و هبهٔ اللّٰه بن حسین بزاز و یوسف بن محمد مهروانی و خطیب انباری و ابوالحسن داوودی و عبدالرحمان بن ابوبکر طبری و بزرگ معتزلیان ابویوسف عبدالسلام بن محمد قزوینی مفسر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی قسمت‌های عمده‌ای از «المحاملیات» قاضی محاملی را به دست

آورده بود که از ابوعمر کازرونی که از آخرین اصحاب محاملی است نقل شده بود. در بغداد درگذشت و در گورستان باب الحرب آنجا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۴ -۱۳/ ۱۱)، سیر النبلاء (۲۲۲ -۲۲۱/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۹۲/ ۳)، العبر (۲۱۸/ ۲)، النجوم الزاهرهٔ (۲۴۶ -۲۴۵/ ۴).

کازرونی مکی، جمال‌الدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۷۷ -۷۱۲ ق)، محدث. اصل وی از کازرون است که در مکه به دنیا آمد. از رضی طبری حدیث شنید و از او روایت کرد. از آثارش: «ارجوزهٔ فی المیقات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۲۲۷/ ۱۰).

کازرونی، ابوبکر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، حافظ و محدث. معروف به ده زور. اهل کازرون بود. به عراق و مکه رفت. در مکه از ابوالحسن احمد بن ابراهیم بن فراس عبقسی و در بصره از ابوبکر احمد بن یعقوب طائی و دیگران حدیث شنید. وی شیخی ثقه و مورد اعتماد بود. ابومحمد عبدالعزیز بن محمد بن محمد نخشبی (م ۴۵۷ ق) از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۴/ ۵).

کازرونی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۵ ق)، فقیه شافعی، محدث و مقری. وی شیخ شافعیه و ساکن آمد و فقیه آنجا بود. او از احمد بن حسین بن صیاح بلدی و قاضی ابوعمر هاشمی و ابن‌رزقویه و ابوالفتح بن ابی الفوارس بغدادی حدیث شنید. قرآن را نزد ابوالحسن علی بن احمد بن عمر بغدادی حمامی خواند. فقیه نصر مقدسی به نزد وی رفت و در محضرش فقه آموخت و فقیه ابوعلی فارقی قرآن را بر او قرائت کرد. کازرونی در دمشق، پیش از تشرف به حج، حدیث گفت و ابوغانم عبدالرزاق معری و عبداللّه بن حسن نحاس و دیگران از وی

حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «الابانهٔ»، در فقه شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۱۷۲ -۱۷۱/ ۱۸)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۱۸۰/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۲۳ -۱۲۲/ ۴)، کشف الظنون (۱)، معجم المؤلفین (۵۷/ ۱۰، ۱۲۰/ ۹)، هدیهٔ العارفین (۷۱/ ۲).

کازرونی، ابوعمر عبدالملک

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۸ ق)، محدث. او را از ابدال و مستجاب الدعوه‌ها دانسته‌اند. در طلب حدیث سفر نمود و از ابومسلم ابراهیم بن عبداللّٰه کجی بصری و جماعتی از اهل عراق حدیث نوشت. او را محدثی مورد اعتماد و زاهد ذکر کرده‌اند. جماعتی از اهل فضل شیراز به نزد وی شتافتند. ابوالقاسم دهان و ابوبکر احمد بن محمد بن عبدوس نسوی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و دیگران از وی حدیث روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۴/ ۵)، توضیح المشتبه (۲۶۷/ ۷).

کازرونی، تاج‌الدین، ابوالبرکات محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۴۳ -۷۵۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. معروف به حاج هراس کازرونی. اصلش از کازرون بود و در مدینه به دنیا آمد. در زادگاهش فقه آموخت و فنون حدیث را از عراقی و نحو را از جمال محمد بن شهاب شامی و تج عبدالواحد بن عمر انصاری فراگرفت و از جلال خجندی حنفی بهره برد. او به مصر و شام رفت و در محضر بهاء

ابی البقاء سبکی فقه و عربیت را تکمیل کرد و ملازم وی و سراج بلقینی شد و آن دو به او اجازه دادند تا مقام افتاء و تدریس را احراز کند. سپس فقیه مدینه گشت و قضاوت آنجا را عهده‌دار و نیز متصدی منصب افتاء و تحدیث شد. او در مدینه درگذشت. از آثارش: مختصر «المغنی» بارزی، در فروع؛ شرح «التنبیه» ابواسحاق؛ شرح «مختصر التنبیه» عیسی بجلی، در سه سفر؛ شرح بر «شرح التنبیه»؛ «تفسیر قرآن»؛ «بحر السعادهٔ»، در اخلاق و ادب، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الضوء اللامع (۹۷ -۹۶/ ۷)، کشف الظنون (۲۲۵ -۲۲۴)، معجم المؤلفین (۱۷/ ۹)، هدیهٔ العارفین (۱۹۴/ ۲).

کازرونی، عفیف‌الدین سعید

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۸۵ ق)، محدث. معروف به شارح کازرونی. در شیراز ساکن بود. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری که آن را در ۷۶۶ ق در شیراز تصنیف کرد؛ «المطالع المصطفویة»، در شرح «مشارق الانوار النبویة من صحاح الاخبار المصطفویة»؛ «شفاء الصدور»، در چهار بخش، مشتمل بر احادیثی در فضائل اعمال؛ شرح «النجم من کلام سید العرب و العجم» ابوالعباس اقلیشی. در «معجم المؤلفین» به تبع «کشف الظنون» سال وفات وی ۷۵۸ ق ذکر شده، در صورتی که کاتب چلبی در ذیل شرح «صحیح» بخاری سال اتمام آن را ۷۶۶ ق آورده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :کشف الظنون (۱۹۳۰، ۱۶۸۹، ۱۰۵۰، ۵۵۳)، معجم المؤلفین (۲۳۱/ ۴)، هدیة العارفین (۳۹۲–۳۹۱/ ۱).

کازرونی، منصور

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۶۰ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و متکلم. در ۸۵۸ ق مجاور مکه شد و در همان جا تا پایان عمر در حال گوشه‌گیری از مردم باقی ماند. او در مکه درگذشت. تصانیف وی را در حدود صد اثر ذکر کرده‌اند که از آن جمله: «لطائف الالطاف فی تحقیق التفسیر و نقد الکشاف»؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «حجة السفرة البررة علی المبتدعة الفجرة»، در نقد «الفصوص» ابن عربی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۶/ ۸)، ایضاح المکنون (۴۰۳/ ۲)، شذرات الذهب (۲۹۷/ ۷)، معجم المؤلفین (۱۲ –۱۱ / ۱۳).

کازقی، ابوسهل احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۶۰ ق)، محدث. نسبتش به کازه، از قرای فرنباد مرو می‌رسد. در بخارا از ابونصر حسن بن عبدالواحد شیرازی حدیث شنید. ابوالفتح طاهر بن سعید بن ابوسعید بن ابوالخیر صوفی از وی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۵ –۱۴/ ۵).

کاسکانی، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، محدث و صوفی. نسبتش به کاسکان، از قرای کازرون فارس می‌رسد. از ابومحمد حسین بن علی بن احمد

بن بشار نیشابوری، مصاحب مادرائی وزیر، روایت کرده است. ابوالقاسم هبهٔ اللّٰه بن عبدالوارث شیرازی (م ۴۸۶) از وی حدیث شنیده و در «معجم الشیوخ» خود یک حدیث از او آورده و ذکر کرده که در کاسکان آن را شنیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۵/ ۵)، لغت نامه (ذیل/ کاسکانی).

کاشانی، حبیب الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ملاـ) حبیب‌اللّٰه بن علی مدد بن رمضان، از علمای امامیه‌ی قرن ۱۴ ه. (و. ۱۳۴۰ ه.ق). وی عابد و زاهد و متقی و عرفان مسلک و دارای اخلاق نیکو بود و علاوه بر علوم دینی متداول از بعض علوم غریبه آگاه و دارای قریحه‌ی شعر بود. او در ۱۴ سالگی از نحو و صرف عربی و مقدمات متداول فارغ شد و نزد حاج سید حسین و بعض دیگر به تحصیل فقه پرداخت و مقداری از فصول را نزد شیخ محمد اصفهانی خواهرزاده‌ی خود صاحب فصول و قسمت عمده از رسائل شیخ مرتضی انصاری را نزد حاج میرزا ابوالقاسم کلانتری تهرانی خواند و مقداری از حکمت را نزد شاگردان ملاـ هادی سبزواری آموخت و در ۱۶ سالگی به تحصیل اجازه‌ی روایت و در ۱۸ سالگی به اجازه‌ی اجتهاد از طرف استاد خود حاج سید حسین مذکور نایل آمد و همه‌ی عمر را به انزوا گذرانید و عزت را در عزلت دید و اوقات خود را به تألیف و تدریس مصروف داشت. او راست: اسرارالعارفین فی الاخلاق والمعارف، اصطلاحات الصوفیهٔ، اصطلاح علم الجفر، الانوار السانحهٔ فی تفسیر الفاتحهٔ، ایضاح‌الریاض (حاشیه بر ریاض‌المسائل)، تذکرهٔالشهداء، تفسیر بعض سور و غیره (ریحانهٔالادب، لغ.)

حبیب‌اللّٰه الشریف بن ملاـ علی مدد بن رمضان ساوجی کاشانی عالمی فقیه و رئیسی جلیل و مؤلفی مروج و مکثر در تألیف بوده است. وی در حدود ۱۲۶۲ متولد شده و در سال ۱۳۴۰ ق وفات نموده است. مرحوم آخوند ملا حبیب‌اللّٰه یکی از مفاخر دانشمندان کاشان و صاحب تألیفات عدیده مانند (لباب‌الالقاب) و (توضیح‌البیان) و (منتقدالمنافع) در شرح مختصر النافع در ۱۲ جلد و (ریاض‌الحکایات) و (عقاید الایمان) و (گلزار) و (شکایت‌نامه) و (منیهٔالاصول) و (درهٔالجمان) و تذکرهٔالشهداء و ده‌ها کتاب دیگر که جمعاً بیش از یکصد و بیست کتاب و رساله می‌شود. بوده است.

آن مرحوم دارای چندین فرزند عالم و فاضل بوده‌اند. ۱- مرحوم حجهٔالاسلام آقا حسین شریف ۲- ثقهٔالاسلام آقا احمد شریف ۳- ثقهٔالاسلام آقا محمدشریف که در قید حیات و از محترمین کاشان می‌باشند.

دامادهای ارجمندی داشته‌اند که از علماء بزرگ کاشانند ۱- مرحوم آیت‌اللّٰه حاج سید فخرالدین امامت ۲- مرحوم آیت‌اللّٰه آخوند ملا عبدالرسول مدنی والد آیت‌اللّٰه حاج آقا رضا مدنی معاصر که مذکور خواهد شد.

و مخفی نباشد که مرحوم آخوند ملاـ حبیب‌اللّٰه چون در سنین کودکی والدش را از دست داد در تحت تربیت و پرورش مرحوم آیت‌اللّٰه آقا سید حسین حسینی کاشانی (جد مرحوم آیت‌اللّٰه مجاهد حاج سید ابوالقاسم کاشانی معاصر) قرار گرفت و در کاشان از وی و در تهران از شیخ محمد اندرمانی و شیخ محمد (خواهرزاده صاحب فصول) و میرزا ابوالقاسم کلانتر صاحب (تقریرات شیخ انصاری) و شیخ هادی مدرس تهرانی و در کربلا از فاضل اردکانی استفاده نموده و از غالب آنان اجازه داشته است.

در کاشان ریاست علمی و دینی و در عین حال صاحب کرامت و مقامات معنوی بوده است.

(ح ۱۳۴۰ -۱۲۶۲ ق)، عالم دینی، عابد، عارف و شاعر، متخلص به سالک. اصل وی از ساوه است و پدرش از علمای آنجا بود که

مـدتی در قزوین سـکنی گزیـد و سـپس به کاشان منتقل گردید. ملا حبیب در کاشان به دنیا آمد. در دوران کودکی تحت تربیت و پرورش آیت‌اللّه آقا سید حسین حسینی کاشانی قرار گرفت و صرف

و نحو و مقـدمات را از ایشـان آموخت. در شـانزده سـالگی به دریـافت اجـازه‌ی روایتی و در حـدود نوزده سالگی به دریافت اجازه اجتهاد از اسـتادش سـید حسـین کاشانی نایل شد. سـپس به تهران آمد و قسـمتی از «فصول» را نزد شیخ محمد اصفهانی، خواهرزاده صاحب «فصول»، خواند و از محضـر شیخ محمد اندرمانی استفاده نمود. او آن‌گاه قسمت عمده‌ی «رسائل» شیخ انصاری را نزد میرزا ابوالقاسم کلانتر، صاحب «تقریرات»، شـیخ مرتضی انصاری و حکمت را نزد شیخ هادی مدرس تهرانی، از شاگردان برجسته‌ی حاج ملاـ هادی سبزواری، فراگرفت. سـپس به عراق رفت و در کربلا از محضـر فاضل اردکانی اسـتفاده نمود. او از اغلب اساتیـد خویش صـاحب اجـازه بود. سـپس به کاشان بازگشت و ریاست علمی و دینی آنجا را عهـده‌دار شـد. وی صاحب کرامات و مقامات معنوی بود. از آثارش: «ایضاح الریاض»، حواشـی «ریاض المسائل»؛ «منتقـد المنافع»، در شـرح «المختصـر النافع»؛ «الانوار السانحهٔ فی تفسـیر الفاتحهٔ»؛ تفسـیر هر یک از سوره‌های: «جمعه»، «دهر»، «فتح» و «ملک»؛ «توضیح السبل»، در بیان ادیان؛ «اسرار العارفین»، در اخلاق و معـارف؛ شـرح هر یـک از دعاهـای: «کمیـل»، «جوشن»، «سـحر»، «صـباح»، «عـدیله» و «زیـارت عـاشورا»؛ «لبـاب الالبـاب فی القـاب الاطیـاب»؛ «نخبـهٔ التبیـان»، در معـانی و بیـان؛ «توضـیح البیـان»، در تسـهیل اوزان؛ «ریـاض الحکایـات»، در قصـص و امثـال. کاشانی منظومه‌های بسیاری در فقه، اصول، عقایـد، بیان، بدایع و درایه، به عربی و فارسـی، دارد که «منیهٔ الاصول»، در درایه از منظومه‌های عربی و «نصیحت نامه» و «شکایت نامه» و «گلزار اسرار» از منظومه‌های فارسی اوست.[۱]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۵۵۹/ ۴)، الذریعه (۴/ ۲۳، ۲۷۷، ۲۱۵/ ۱۸، ۲۸۲/ ۱۵، ۲۱۴/ ۱۴، ۳۲۴- ۳۲۳، ۶۷/ ۱۱، ۲۳۱/ ۹، ۹۸/ ۸، ۲۷۱/ ۷، ۴۹۲- ۴۹۱، ۱۸۲/ ۴)، ریحانه (۲۰- ۱۸/ ۵)، طبقات اعلام الشـیعه (قرن ۳۶۱- ۳۶۰/ ۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۲۵۲- ۲۵۰/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ حبیب‌اللّه)، معجم المؤلفین (۱۸۷/ ۳).

کاشانی، علم الهدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۷ ق)، فقیه، محـدث، مفسـر و ریاضـیدان. از نوادگـان صاحب «معالم» بود که در کاشان می‌زیست. از آثارش کتابی در «فقه استدلالی» است که در ۱۱۰۷ ق از تألیف آن فراغت یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۴۹ / ۸)، الذریعه (۲۸۸ / ۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۸ / ۱۲)، معجم المؤلفین (۲۹۴ / ۶).

کاشانی، فاطمه

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ذوالقعده ۲۰ -۱۰۸۸ جمادی‌الثانی ۱۱۱۴ ق، مکنی به ام‌سـلمه از زنـان عـالم، فاضل، محـدث، ادیب و شاعر. وی دختر شـیخ محمد

علم‌الهدی (۱۱۲۳ / ۱۱۱۲ –۱۰۳۹ ق) و نوه ملاـ محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ –۱۰۰۷ ق) بود. مقدمات علوم اسلامی را نزد خواهرانش و فقه و اصول را از عموهایش ابوحامد محمد مشهور به نورالهدی و معین‌الدین احمد فراگرفت و به تکمیل علوم نزد پدرش پرداخت. فاطمه از پدر و دو عمویش اجازه روایت داشت و از آنان روایت می‌کرد. در سال ۱۱۱۲ ق با زین‌الدین علی، از بستگان خود ازدواج کرد. وی در کاشان درگذشت و در مقبره خانوادگی که پدر و پدربزرگش مدفون بودند در کنارپای پدرش دفن شد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، ۱۵۹ / ۳؛ دایرۀالمعارف تشیع، ۵۰۳ / ۲، معادن‌الحکمه (مقدمه)، کج.

کاشانی، فتح‌اللّه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۸ ق)، عالم دینی، فقیه، متکلم، محقق، مفسر، محدث و مورخ. از علمای بزرگ اواخر قرن دهم قمری و از شاگردان مفسر بزرگ، ابوالحسن علی بن حسن زواری، بود که به واسطه‌ی او از محقق کرکی روایت کرده است. او همچنین از ضیاءالدین محمد بن محمود، از مقدس اردبیلی، روایت می‌کند. در «مشیخه» سید حسین کرکی سال وفاتش ۹۹۷ ق ذکر شده اما ماده تاریخ وفات وی (ملاذ الفقهاء) برابر با ۹۸۸ ق می‌باشد. از آثار وی: ترجمه قرآن به فارسی؛ «منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین و الزام المخالفین»، به فارسی، در یکصد و هفتاد هزار سطر؛ «خلاصۀ المنهج»، به فارسی، که ملخص «تفسیر منهج» است، در سه مجلد؛ «زبدۀ التفاسیر»، تفسیری به عربی، در حدود هشتاد هزار سطر؛ شرح «نهج‌البلاغه»، به نام «تنبیه الغافلین و تذکرۀ العارفین»، به فارسی؛ «کشف الاحتجاج»، در ترجمه‌ی «احتجاج» طبرسی، به فارسی، که آن را برای شاه طهماسب صفوی تألیف کرده است.[۱]

(ملا) فتح‌اللّه بن شکراللّه، فقیه و محقق و متکلم و مفسر امامی (ف. ۹۸۸ ه.ق). وی شاگرد علی بن حسن زواری بود و به واسطه‌ی او از محقق کرکی روایت دارد. او در همه‌ی علوم دینی متداول متبحر بود خصوصاً در تفسیر، وی راست: ترجمه‌ی احتجاج طبرسی که به نام کشف‌الاحتجاج مذکور است، ترجمه‌ی قرآن به فارسی (و آن غیر از سه فقره تفسیر قرآن مذکور در ذیل است)، تنبیه الغافلین و تذکرۀالعارفین (شرح فارسی نهج‌البلاغه)، خلاصۀالنهج (ملخص تفسیر منهج‌الصادقین مذکور در ذیل)، زبدۀالتفاسیر (تفسیر قرآن به عربی)، کشف‌الاحتجاج (ترجمه‌ی فارسی احتجاج طبرسی که برای شاه طهماسب تألیف شده)، منهج‌الصادقین فی الزام المخالفین (تفسیر بزرگ به فارسی) (ریحانۀالادب، لغ.)

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۳۹۲/ ۸)، ایضاح المکنون (۵۹۲/ ۲)، تاریخ کاشان (۲۸۰ –۲۷۹)، الذریعه (۱۹۴ –۱۹۳/ ۲۳ ،۸ –۷ / ۱۸ ،۲۳/ ۱۲ ،۲۳۴ –۲۳۳/ ۷ ،۴۴۷/ ۴)، روضات الجنات (۳۳۱ –۳۳۰/ ۵)، ریاض العلماء (۳۱۹ –۳۱۸/ ۴)، ریحانه (۲۰/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۷۸ –۱۷۷/ ۱۰)، فوائد الرضویه (۳۴۶ –۳۴۵)، لغت‌نامه (ذیل/ کاشانی)، معجم المؤلفین (۵۱/ ۸)، هدیۀ العارفین (۸۱۵/ ۱).

کاشفی سبزواری هروی، معین‌الدین، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۰ ق)، فقیه، محدث، حافظ، مفسر، واعظ، صوفی، ادیب و شاعر. مشهور به ملا حسین کاشفی یا ملاحسین واعظ. در سبزوار به دنیا آمد. دوره‌ی جوانی را در آن شهر گذراند و در آنجا و نیشابور و هرات نشو و نما یافت. در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد می‌پرداخت و با صوتی خوش آیات قرآن و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب بیان می‌کرد. وی از ملازمان امیر علی شیرنوایی بود. پس از ملاقات مولانا جامی و معاشرت با وی طریقت نقشبندیه را پذیرفت. درباره‌ی مذهب وی اختلاف است، وی را به جهت گرایش به تصوف ملازمت با امیر علیشیر نوایی و نسبت خانوادگی نزدیک به ملا عبدالرحمان جامی سنی مذهب و به جهت نگارش کتاب «روضهٔ الشهداء» و محل رشد و تربیتش سبزوار که از شهرهای اهل تشیع بوده، شیعه مذهب دانسته‌اند. به هر حال وی در هرات به شیعه بودن و در سبزوار به تسنن اشتهار داشت. کاشفی در هرات درگذشت. از آثار وی: «جواهر التفسیر لتحفهٔ الامیر»، به نام امیر علیشیر نوایی؛ «مختصر الجواهر»، تفسیری دیگر در حدود بیست هزار سطر؛ «جامع الستین»، در تفسیر «سوره‌ی یوسف»؛ «المواهب العلیهٔ»، معروف به «تفسیر حسینی»، به نام سلطان حسین بایقرا؛ «روضهٔ الشهداء»، در مقاتل و ذکر مصیبت اهل‌بیت (ع) و واقعه‌ی کربلا، که چون اهل منبر از روی این کتاب می‌خواندند به روضه‌خوان مشهور شدند؛ «الاربعین»، در احادیث موعظه؛ «المرصد الاسنی»، در شرح اسماء اللّه الحسنی؛ «اخلاق محسنی»؛ «مخزن الانشاء»، در فن ترسل که برای سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی، در ۹۰۷ ق، تألیف نموده؛ «انوار سهیلی»، در تدابیر حکم و آداب از زبان حیوانات، بازنویسی از «کلیله و دمنه» نصراللّه منشی، که آن را برای امیر شیخ احمد سهیلی از امرای عهد سلطان حسین بایقرا نوشت؛ «اسرار قاسمی»، در سحر و طلسمات و کیمیا؛ «بدایع الافکار فی صنایع الاشعار»، در ذکر صناعات ادبی؛ شرح «مثنوی» مولوی؛ «لب المثنوی»؛ «لب اللب مثنوی»؛ «اختیارات النجوم»، به نام «الواح القمر»؛ «السبعهٔ الکاشفیهٔ»، شامل هفت وسیله در علم نجوم.[۱]

(بخش ۱: کاشف) حسین بن علی بیهقی سبزواری واعظ ملقب به کمال‌الدین، دانشمند و واعظ معروف (ف. ۹۰۶ یا ۹۱۰ ه.ق) وی در علوم دینی و معارف الهی و فنون غریبه و ریاضیات و نجوم دست داشت. او در زمان سلطان حسین بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد مشغول بود و با صوتی خوش و آهنگی دلکش آیات قرآنی و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب ایراد می‌کرد. او راست: آیینه‌ی اسکندری به فارسی (در استخراج مطلوب و حاوی ۸ جدول و ۲۰ دایره) و آن را جام جم نیز گویند، الاختیارات یا اختیارات النجوم (حاوی یک مقدمه و یک خاتمه و دو مقاله)، اخلاق محسنی (ذیل فرهنگ حاضر)، الاربعون حدیثاً در مواعظ بنام الرسالهٔ العلیهٔ فی الاحادیث النبویهٔ (این کتاب به فارسی و حاول ۴۰ حدیث است)، اسرار قاسمی (ذیل فرهنگ حاضر)، انوار سهیلی (ذیل فرهنگ حاضر)، بدائع‌الافکار فی صناعهٔ‌الاشعار، تحفهٔ‌الصلوات (به پارسی)، جامع الستین (تفسیر فارسی عرفانی و ادبی و اخلاقی و تاریخی سوره‌ی یوسف)، روضهٔ‌الشهداء (ه.م) سبعه‌ی کاشفیه (۷ رساله در علم نجوم)، شرح مثنوی، جواهرالتفسیر لتحفهٔ‌الامیر یا عروس (عروس)، اللباب المعنوی فی انتخاب المثنوی، مختصر الجواهر (مختصر جواهر التفسیر یا عروس مذکور)، مخزن‌الانشاء به پارسی، المرصد الاسنی فی شرح اسماءاللّه الحسنی، مطلع‌الانوار، المواهب العلیهٔ (مواهب العیله) (لغ.).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] از سعدی تا جامی (۶۸۱، ۶۴۷، ۶۴۶، ۶۴۵، ۶۴۴، ۶۴۳- ۶۴۱، ۶۳۹- ۶۳۶، ۶۲۸، ۳۲۹)، اعیان الشیعه (۱۲۴- ۱۲۱/ ۶)، ایضاح المکنون (۶۷۴، ۴۱۶/ ۲، ۷۶/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۵۲۶- ۵۲۳/ ۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۴۸- ۲۴۵)، حبیب السیر (۳۴۶- ۳۴۵/ ۴)، الذریعه (۱۹۴- ۱۹۳/ ۲۰، ۲۹۱- ۱۹۰/ ۱۸، ۱۲۵۲، ۸۹۹/ ۹، ۵۸- ۵۷/ ۵، ۴۵۵/ ۳، ۴۳۰/ ۲، ۵۰/ ۱)، روضات الجنات (۲۲۳- ۲۱۷/ ۳)، ریاض العارفین (۲۳۱- ۲۳۰)، ریحانه (۳۲- ۲۹/ ۵)، طرائق الحقائق (۱۱۴/ ۳)، کشف الظنون (۱۹۱۶، ۱۸۹۶،

۱۶۴۸، ۱۵۷۴، ۱۳۰۵، ۳۹۸)، الکنی و الالقـاب (۱۰۵/ ۳)، لغت‌نـامه (ذیـل/ کاشـفی)، مجالس المؤمنین (۵۴۸ –۵۴۷/ ۱)، مجالس النفائس (۹۳)، معجم المؤلفین (۳۵ –۳۴/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۸۱۶ – ۸۱۰/ ۲).

کاشی، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم فاضل محدث، در سال ۱۱۹۰ وفات یافته، قبرش در صحن تکیه‌ی جعفریه مقابل امامزاده اسماعیل.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

کاشی، عمادالدین یحیی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۷۴۵ ق)، محدث، ریاضـیدان و ادیب. یکی از شاگردان محقق کرکی او را در رساله «مشایخ الشیعهٔ» و شیخ یحیی مفتی بحرانی وی را در «تـذکرهٔ المجتهـدین» ذکر کرده‌اند. او گذشـته از ادبیات و حدیث در علم حساب نیز دانشـمندای برجسـته بود. در ۷۴۵ ق در یزد می‌زیست و سـرانجام در اصـفهان درگذشت. شـیخ آقا بزرگ تهرانی شـرح حال یحیی کاشی را در ذیل علمای قرن دهم آورده است. از آثـارش: شـرح «مفتـاح العلوم» سـکاکی؛ «لبـاب الحساب» یا «اللباب فی علم الحساب»؛ حاشـیه بر شـرح رساله‌ی «آداب البحث» فاضل سمرقندی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :الاعلام (۱۶۲/ ۹)، الذریعه (۸۲ –۸۱/ ۱۴ ،۱۰۹/ ۶)، طبقات اعلام الشـیعه (قرن ۲۷۵/ ۱۰)، کشف الظنون (۱۵۴۲ ، ۳۹)، معجم المؤلفین (۱۸۴/ ۱۳).

کاغدی اصفهانی، ابوالفضائل عبدالرحیم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۹۴ –۵۰۱ ق)، محدث، قاضـی و خطیب. از ابوعلی حداد و محمد بن عبدالواحد دقاق و اسماعیل اخشید و فاطمه جوزدانیه حدیث شنید. یوسف بن خلیل از وی حدیث روایت کرد و احمد بن سلامهٔ از وی اجازه حدیث داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعلام بوفیات الاعلام (۴۰۰/ ۲)، سیر النبلاء (۲۴۶/ ۲۱)، شذرات الذهب (۳۱۷/ ۴)، العبر (۱۰۹/ ۳).

کاغذی سمرقندی، ابوالفضل منصور

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۳ ق)، مسند و محدث. مسند سمرقند و ماوراءالنهر بود. کاغذ منصوری که در شهرهای خراسان مشهور بوده منسوب به اوست. وی از ابوسعید هیثم بن کلیب شاشی و ابوجعفر محمد بن محمد جمال حدیث شنید. ابوالحسن علی بن محمد خدام بخاری و ابواسحاق اصفهانی و ابوبکر حسن بن حسین بخاری و فقیه ابوبکر شاشی و بسیاری دیگر از اهل ماوراءالنهر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در سمرقند درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۹/ ۵)، توضیح المشتبه (۲۵۶/ ۲)، سیر النبلاء (۳۶۸/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۲۶/ ۳).

کاغذی سمرقندی، ابوتوبه سعید

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۹ ق)، محدث. اهل سمرقند بود. وی از ابونعیم و عمرو بن عاصم کلابی و قبیصهٔ بن عقبه و ابوولید طیالسی و دیگران روایت کرد. ابن‌حبان در کتاب «الثقات» خود به شرح حال وی پرداخته و گوید: از طریق محمد بن صالح و اهل سمرقند حدیث از وی روایت می‌کنم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۹ -۱۸/ ۵)، الثقات (۲۷۲/ ۸).

کاغذی نیشابوری، ابواحمد حامد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۶ ق)، محدث. از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس محمد بن اسحاق ثقفی حدیث شنید. حاکم نیشابوری ابوعبداللّه حافظ از وی حدیث شنیده و در «تاریخ نیشابور» به او اشاره کرده است. ابواحمد کاغذی در ۳۵۳ ق به سیستان رفت و خطیب آن ناحیه شد و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۹/ ۵)، تاریخ نیشابور (۱۶۱).

کاغذی نیشابوری، ابوعمرو محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۰ ق)، محدث. اهل نیشابور و از طرف پدر و مادر به بیت علم و دانش وابسته بود. پدر و جدش محدث بودند و جد مادری‌اش، ابوبکر بن زکریا، از محدثین بنام بود. اسم پدرش را ذهبی حسنام ضبط کرده است. محمد کاغذی از جعفر بن احمد بن نصر حافظ و عبداللّه بن شیرویه و ابوقریش محمد بن جمعه و اقران آنها حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّه حافظ نیشابوری از شاگردان وی می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۹/ ۵)، تاریخ الاسلام (۴۴۷/ ۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ نیشابور (۱۸۲).

کافوری اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۵ ق)، محدث. از کسانی بود که در طلب حدیث به سفرهای بسیاری مبادرت کرد. در اصفهان از ولید بن ابان و در عراق از ابوبکر بن باغندی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. در ایام ابوبکر محمد بن اسحاق وارد نیشابور گشت و مدتی در آنجا زیست. سپس به مرو رفت و تا پایان عمر در آنجا باقی ماند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۰/ ۵).

کافی الکفاهٔ طالقانی، اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جناب اسماعیل بن عباد بن عباس طالقانی معروف به صاحب بن عباد منسوب به این ناحیه است و اگر نداشت طالقان کسی را جز این یک نفر برای او کافی بود که به اکثر مناطق و اماکن فخر و مباهات کند.

محدث قمی در فوائد الرضویه ص ۴۵- گوید: پا به فضل و کمال و معالی و افضال آن قدوه ارباب جلال از آن گذشته است که زبان بتواند ثنای او گوید چه ظاهرست که چون جمال بغایت رسد دست مشاطه بیکار ماند و چون بزرگی و جلال بحد کمال رسد بازار وصافان شکسته گردد.

آنجناب از وزراء آل‌بویه و ملجاء عوام و خواص و مرجع ملت و دولت و از خانواده شرف و عزت بوده و سالها وزارت فخرالدوله و مجدالدوله دیلمی را داشته و خدمات بسیاری به دین و مذهب نموده است.

ورث الوزراهٔ کابراً عن کابر

موصولهٔ الاسناد بالاسناد

یروی عن العباس عباد و زا

رته و اسماعیل عن عباد

و یگانه عصر خویش در فضل و کمال و علم و ادبیت بود، علویین و سادات و علماء و فضلا نزد او محلی منیع و منزلتی رفیع داشتند. و از علماء ترویج می کرد و ایشان را به تصنیف و تألیف تشویق می‌نمود.

بجهت خاطر او شیخ فاضل خبیر ماهر حسن بن محمد قمی تاریخ قم را تألیف کرده و در اول آن برخی از فضائل جناب صاحب را ذکر کرده.

و نیز شیخ صدوق برای او عیون اخبارالرضا (ع) را تألیف نموده و اول آن را به ذکر دو قصیده‌ای از او در اهداء اسلام به سوی مولانا الرضا (ع) مزین ساخته.

و هم ابن‌فارس کتاب (الصاحبی) را که در لغت است به اسم او معنون کرده است و نیز شیخ اجل حسین بن علی بن بابویه برادر شیخ صدوق کتابی به اسم او نوشته و ثعالبی کتاب (یتیمهٔ الدهر) را در احوال شعراء برای او تصنیف نمود.

عده‌ای از علماء اهل سنت هم به مدح و ستایش او کتابهای خود را زینت داده‌اند.

ثعالبی در وصف آن جناب گوید. لیست تحضرنی عبارهٔ ارضاها للافصاح عن علو محله فی العلم والادب و جلالهٔ شانه فی الجنود والکرم وتفرده بالغایات فی المحاسن و جمعه اشتات المفاخر لان همهٔ قولی تخفض عن بلوغ ادنی فضایله و معالیه و جهد وصفی یقصر عن ایسر فواضله و معالیه...

خلاصه وی اعجوبه زمان و ناده دوران و در تشیع و حب اهل‌بیت علیهم‌السلام یکتای عصر بود حتی مردم اصفهان آن روز مذهب تشیع را نسبت به او می‌دادند و می گفتند فلانی بر دین ابن‌عباد است.

آن بزرگوار تألیفات بسیار دارد از جمله کتاب محیط در لغت که هفت جلد است و کتاب الکافی در وسائل و کتاب اعیاد. و فضائل نوروز و رساله‌ای در احوال حضرت عبدالعظیم (ع) و نیز کتاب تذکره و کتاب الوزراء و کتاب الانوار و کتاب جوهرهٔ الجمهره و کتاب الشواهد و کتاب القضاء والقدر و کتاب الامامه که در آن ذکر کرده تفضیل امیرالمؤمنین (ع) و تثبیت امامت آن حضرت را و غیر اینها.

اشعار بسیاری در مدح ائمه علیهم‌السلام و تبری از دشمنان آنان گفته که برخی از آن را می‌نگارم.

ابیات جناب صاحب

حب علی بن ابیطالب

هو الذی یهدی الی الجنهٔ

ان کان تفضیلی له بدعهٔ

فلعنهٔ اللّٰه علی السنهٔ

و نیز گوید

لو شق عن قلبی یری وسطه

سطران قد خطا بلا کاتب

العدل والتوحید فی جانب

و حب اهل البیت فی جانب

و نیز فرموده

قالت تحب معاویه قلت اسکت یازانیه

قالت اسأت جوابیه فاعدت قولی ثانیه

یا زانیه یا زانیه یا بنت الهی زانیه

احب من شتم الوصی علانیه

فعلی یزید لعنهٔ و علی ابیه ثمانیه

آن بزرگوار در سال ۳۲۶ در طالقان متولد و در ۲۴ صفر ۳۸۵ در ری وفات و جنازه‌اش حمل به اصفهان و در خانه خودش او را دفن نمودند صاحب روضات گوید قبر صاحب در اصفهان در محله‌ای معروف به باب طوقچی در میدان کهنه است و قبه‌ای دارد و در زمان ما چون منهدم گردید شیخ علامه حاج ملا محمد ابراهیم کرباسی امر به تجدید عمارت آن نمود و به زیارت او مداومتی داشت و عامه مردم تجربه کرده‌اند که هرکس به زیارت او رود یک هفته نمی‌گذرد که خیری عاجل نصیب او می‌شود.

ابوالحسن جوهری در مدح او گوید.

هلم للخبر المأثور مسنده

فی الطالقان فغرت عین ناقله

فذلک الکنز عباد و قد وضحت

عنه الامامهٔ فی اولی مخایله

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کاکویی، ابوعمرو فضل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۶ -۴۳۹ ق)، محدث. چون احمد بن متویه معروف به کاکو احمد، به معنای برادر احمد، بود فرزندش مشهور به کاکویی شد. گرچه سمعانی این دو را تحت عنوان متویی نیز آورده است. از ابوحسین عبدالغافر بن محمد فارسی و ابوسعد محمد بن عبدالرحمان گنجرودی و ابونصر زهیر بن حسن بن علی جذامی و ابوحفص عمر بن احمد بن مسرور زاهد و ابوعثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابوعثمان سعید بن محمد بحیری حدیث شنید. سمعانی گوید: پدرم از او بسیار حدیث شنید، و فرزندان ابوعمرو، ابوطیب مطهر و فاطمه و عائشه برای من از او روایت کردند و من از ابوعمرو صاحب اجازه هستم. ابوعمرو در قریه لاکملان مرو ساکن بود و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۹۴، ۲۱/ ۵)، لب اللباب (۱۹۹).

کامجری مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۴۶ / ۲۴۵ -۱۵۰ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از خراسان و ساکن بغداد بود. از عبدالقدوس بن حبیب شامی و حماد بن زید و محمد بن جابر یمامی و عبدالوارث بن سعید و هشام بن یوسف صنعانی و کثیر بن عبداللّٰه ابلی، از راویان انس بن مالک، و جعفر بن سلیمان و سفیان بن عیینه و عبدالواحد بن زید و عبدالرحمان بن ابی‌زناد حدیث شنید. وی زائدهٔ بن قدامه را ملاقات کرد.

ابوداوود و، به واسطه‌ای، نسایی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و یعقوب بن شیبه و محمد بن اسماعیل بخاری، در کتاب «الادب»، و ابوبکر احمد بن علی مروزی و عبداللّه بن محمد بن ناجیه و ابویحیی صاعقه و فضل بن سهل اعرج و ابوالقاسم بغوی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۲/ ۵)، تاریخ بغداد (۳۶۲ -۳۵۶/ ۶)، التاریخ الکبیر (۳۸۰/ ۱)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۸۶ -۴۸۴/ ۲)، تهذیب التهذیب (۲۰۳ -۲۰۲/ ۱)، سیر النبلاء (۴۷۸ -۴۷۶/ ۱۱)، طبقات ابن‌سعد (۲۵۲/ ۷)، العبر (۳۴۹/ ۱)، میزان الاعتدال (۲۰۷ - ۲۰۶/ ۱).

کامخی ساوی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۹۶ / ۴۹۵ ق)، محدث. اهل ساوه بود. در طلب حدیث سفرها کرد. در نیشابور از قاضی ابوبکر حیری و از ابوسعید محمد بن موسی صیرفی و ابوبکر برقانی و هبهٔ اللّه لالکایی و دیگران حدیث شنید. در ری «مسند» شافعی را درس گفت. اسماعیل بن محمد تیمی حافظ و سعید بن سعداللّه میهنی و هبهٔاللّه میهنی و راضیه میهنی، و ابوزرعه مقدسی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۰۶/ ۳)، سیر النبلاء (۱۸۵ -۱۸۴/ ۱۹)، شذرات الذهب (۴۰۳/ ۳)، العبر (۳۷۱/ ۲)، لسان المیزان (۶۹۱ -۶۹۰/ ۵)، میزان الاعتدال (۴۵۲ -۴۵۱/ ۳).

کاملی، ابویعلی حمزهٔ

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث. چون کنیه نیای بزرگش سلیمان، ابوکامل بود به کاملی مشهور گشت. او اهل نسف بود. در کهنسالی حدیث نوشت. مستغفری در «تاریخ نسف» گوید که ابویعلی کاملی در پیری از من و از جعفر بن محمد توبنی فقیه و ابوجعفر محمد بن علی و ابومروان عبدالملک بن سعید و ابوالحسن محمد بن مکی و ابومحمد عبداللّه بن احمد جوبقی حدیث نوشت. کاملی در هنگام مرگ حدود هفتاد و شش سال داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۳ -۲۲/ ۵).

کاودانی آملی، ابوعبیداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۹۸ ق)، محدث. در ۳۹۸ ق به همراه گروهی از مشایخ به خدمت امیر شمس المعالی قابوس بن وشمگیر رسید. او سفری به مصر داشت و رفیق سفر ابوجعفر بن دلان بود. از ابوالعباس احمد بن حسن رازی مصری و ابوبکر احمد بن محمد سنی حافظ حدیث شنید. رئیس ابوالمحاسن سعد بن محمد جولکی و ابوبکر محمد بن حسن جاجرمی و دو فرزند ابوسعد اسماعیلی: ابوالفضل و ابوالحسن از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۳/ ۵)، معجم البلدان (۴۹۱/ ۴).

کجی بصری، ابومسلم ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۲ -۲۰۰ ق)، حافظ، محدث و مفسر. معروف به کجی و کشی. نسبتش به کج خوزستان می‌رسد. مسند زمان خود و ساکن بغداد بود. از محمد بن عبداللَّه انصاری و عبدالرحمان بن حماد و ابوعاصم نبیل و عبدالملک بن قریب اصمعی و عبداللَّه بن رجاء و سلیمان بن حرب و ابوولید طیالسی و عبداللَّه بن مسلم قعنبی و عمرو بن مرزوق و سعید بن سلام عطار و سعید بن اوس انصاری و حجاج بن منهال انماطی و عثمان بن هیثم موذن و مسلم بن ابراهیم و عفان بن مسلم و عمرو بن حکام و محمد بن کثیر عبدی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او در بغداد در رحبه‌ی غسان املای حدیث می‌کرد. در مجلس او حدود چهل هزار نفر دوات به دست برای ثبت حدیث شرکت می‌کردند و هفت نفر مستملی به ترتیب سخن او را به مستمعین دوردست می‌رساندند. ابوالقاسم بغوی و ابوالقاسم طبرانی و اسماعیل بن محمد صفار و ابوبکر نجاد و ابوبکر شافعی و حبیب قزاز و ابوبکر قطیعی و قاضی ابواحمد عسال اصفهانی و احمد بن طاهر میانجی و ابوبکر آجری و ابوسهل بن زیاد و محمد بن جعفر آدمی و عبدالباقی بن قانع و ابومحمد بن ماسی و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت و پیکرش به بصره منتقل و در همان جا به خاک سپرده شد. از آثارش: کتاب «السنن»؛ کتاب «المسند»؛ «ناسخ القرآن و منسوخه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴۲/ ۱)، انساب سمعانی (۳۶/ ۵)، تاریخ بغداد (۱۲۴ -۱۲۰/ ۶)، تذکرة الحفاظ (۶۲۱ -۶۲۰/ ۲)، سیر النبلاء (۴۲۵ -۴۲۳/ ۱۳)، شذرات الذهب (۲۱۰/ ۲)، طبقات الحفاظ (۲۹۶ -۲۹۵)، طبقات المفسرین داودی (۱۱/ ۱)، العبر (۴۲۲/ ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۲۲)، معجم البلدان (۴۹۷/ ۴)، المنتظم (۳۶۳ -۳۶۲/ ۷)، الوافی بالوفیات (۳۰ -۲۹/ ۶).

کرامی سجستانی نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۵ ق)، محدث، متکلم، عابد و زاهد. شیخ و پیشوای کرامیه بود. اصل او از زرنج، از نواحی سجستان، است. در سجستان نشو و نما یافت. سپس به شهرهای خراسان رفت. در بلخ از ابراهیم بن یوسف ماکیانی، در مرو از علی بن حجر، در هرات از مالک

بن سلیمان و عبداللّه بن مالک بن سلیمان و در نیشابور از احمد بن حرب حدیث شنید. وی در نیشابور سکنی گزید. او با احمد بن عبداللّه بن خالد جویباری معاشرت و مجالست نمود و از وی و محمد بن تمیم سعدی که هر دو از حدیث‌سازان مشهورند، احادیث بسیاری فراگرفت. محمد بن اسماعیل بن اسحاق و عبداللّه بن محمد قیراطی و ابراهیم بن محمد بن سفیان و ابراهیم بن حجاج و احمد بن محمد بن یحیی دهان از او روایت کرده‌اند. کرامی مدت پنج سال در مکه مجاور بود. وی از جمله متکلمینی است که به سبب اظهار مطالبی در باب توصیف، تشبیه و حتی تجسیم خداوند مذهب خاصی را پدید آورده است. او به علت اظهار عقاید کفرآمیزش مدت هشت سال در نیشابور زندانی گشت و چون آزاد شد به بیت‌المقدس رفت و در آن دیار درگذشت و در قبرستان باب اریحا دفن شد. شاگردانش مدتی بر قبر وی معتکف بودند. کرامیه، که طایفه‌ای از مشبهه هستند، منسوب به وی می‌باشند. از آثارش «عذاب القبر» است که در آن به پاره‌ای از عقاید خود اشاره کرده است. در «الوافی بالوفیات»، سال وفات وی ۲۵۶ ق و در حواشی «تاریخ بیهقی»، کتاب «السر» نیز از جمله تألیفات وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳۶/ ۷)، انساب سمعانی (۴۴ -۴۳/ ۵)، تاریخ مذاهب اسلام (۱۶۹ -۱۵۶)، تذکرهٔ الحفاظ (۵۳۶/ ۲)، تلبیس ابلیس (۶۹)، حواشی تاریخ بیهقی (۹۶۸ -۹۱۵/ ۲)، سیر النبلاء (۵۲۴ -۵۲۳/ ۱۱)، شذرات الذهب (۱۳۱/ ۲)، العبر (۳۶۶/ ۱)، الکامل (۳۵۱/ ۵)، لسان المیزان (۴۸۲ -۴۷۸/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ کرامیه)، معجم المؤلفین (۱۶۲ -۱۶۱/ ۱۱)، میزان الاعتدال (۲۰ - ۱۹/ ۴)، النجوم الزاهرهٔ (۳۱/ ۳)، الوافی بالوفیات (۳۷۷ -۳۷۵/ ۴).

کربکندی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند ملا یوسف بن علی. واعظ صالح، و فاضل ادیب محدث، از فضلای اهل منبر بوده، و به عماد الواعظین شهرت داشته.

در خدمت فضلای اصفهان تحصیل نموده، در ۹ صفر سال ۱۳۲۳ وفات یافته، در بقعه‌ی حاج آباده‌ای مدفون گردید.

از آثارش چندین مجلد کتاب و بیاض در مواعظ منبری و اخبار به صورت مجلس است که در نزد اولادش موجود است.

پدرش: مرحوم ملا یوسف نیز واعظ و صالح بوده، و در ۱۲۹۸ وفات یافته، در بقعه‌ی حاج آباده‌ای مدفون شد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

کرمانی، رکن‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۴ / ۵۴۳ -۴۵۷ ق)، فقیه و محدث حنفی. وی مفتی خراسان و شیخ حنفیه بود. در کرمان به دنیا آمد و در آنجا نزد پدرش و در مرو نزد قاضی محمد بن حسین ارسابندی و به قولی اردستانی فقه آموخت و برآمد. او از پدرش و استادش، قاضی محمد بن حسین ارسابندی، و نیز ابوالفتح عبداللّه بن اردشیر هشامی حدیث شنید. سمعانی از وی حدیث شنیده و او را بسیار ستوده و گفته است که دانشجویان بسیاری بر گردش جمع شدند و فقهای زیادی نزدش آمدند و تصانیفش در خراسان و عراق شهرت یافت و علما آن را

درس می گفتند. ابوالفتح محمد بن یوسف بن احمد قنطری سمرقندی در محضر وی فقه آموخت. در مرو از دنیا رفت. از آثارش: «التجرید»، در فقه؛ «الایضاح»، در شرح «التجرید»، در سه مجلد؛ «نکت الجامع الکبیر» یا «اشارات الجامع الکبیر» یا «اشارات الاسرار»، در شرح «الجامع الکبیر» شیبانی، در فروغ؛ «الفتاوی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰۳ / ۴)، انساب سمعانی (۵۷/ ۵)، سیر النبلاء (۲۰۶/ ۲۰)، طبقات المفسرین داودی (۲۸۲ -۲۸۱/ ۱)، الکامل (۲۳/ ۹)، کشف الظنون (۱۴۱۴، ۱۲۲۰، ۵۶۹، ۳۴۵، ۲۱۱، ۹۶)، معجم المؤلفین (۱۱۱/ ۶، ۱۷۲/ ۵)، هدیهٔ العارفین (۵۱۹/ ۱).

کرمانی، رکن‌الدین، ابوبکر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۵ ق)، فقیه حنفی و محدث. از آثارش: «زهرهٔ الانوار»، در حدیث.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۶۱۹/ ۱)، معجم المؤلفین (۱۶۶/ ۱۰).

کرمانی، شمس‌الدین، ابوعبداللّه محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۸۶ -۷۱۷ ق)، فقیه شافعی، اصولی، محدث، مفسر، متکلم و نحوی. اصل وی از کرمان است. مدت سی سال در بغداد به نشر دانش مشغول بود و در آنجا صاحب نام و آوازه گشت. مدتی نیز در مکه اقامت کرد. در راه بازگشت از مکه به بغداد درگذشت. جنازه‌اش به بغداد منتقل و در آنجا دفن شد. از آثار وی: «الکواکب الدراری»، در شرح «الجامع الصحیح» بخاری، بیست و پنج مجلد کوچک و یا چهار مجلد بزرگ؛ «ضمائر القرآن»، و مختصر آن؛ «النقود و الردود فی الاصول»؛ شرح «مختصر» ابن‌حاجب، به نام «السبعهٔ السیارهٔ»، که در آن هفت شرح جمع‌آوری شده است؛ شرح «اخلاق» قاضی عضدالدین ایجی؛ در معانی و بیان، که آن را «تحقیق الفوائد» نامید؛ شرح «المواقف» قاضی عضدالدین ایجی، در علم کلام؛ حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی، در تفسیر، در چهار مجلد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۸ -۲۷/ ۸)، کشف الظنون (۱۸۹۱، ۱۶۶۲، ۱۲۹۹، ۵۴۶، ۱۸۹، ۳۷)، معجم المؤلفین (۱۳۰ -۱۲۹/ ۱۲)، هدیهٔ العارفین (۱۷۲/ ۲).

کرمانی، محمد کریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۸ -۱۲۲۵ ق)، عالم دینی، متکلم، محدث و شاعر. از علمای فرقه‌ی شیخیه بود. در کرمان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات به کربلا رفت و در محضر سید کاظم رشتی، رئیس فرقه‌ی شیخیه، تلمذ نمود و از وی به دریافت اجازه نایل شد. به دستور سید کاظم رشتی در کرمان به تبلیغ آن فرقه پرداخت و پس از درگذشت سید جانشین او گردید. وی یکی از بزرگترین مخالفان فرقه‌ی بابیه در ایران بود. زمانی که عازم مکه بود درگذشت و پیکرش به عتبات انتقال یافت. از آثارش: «فصل الخطاب فی الاخبار»، در حدیث؛ «علم الیقین»، در رد فرقه‌ی بابیه؛ «ارشاد العوام»، در عقائد؛ «ازهاق الباطل»؛ «اسرار الحج»؛ رساله‌ی «ایقاظ الغافل»؛ «الجامع لاحکام الشرایع»؛ تفسیر «سوره‌ی حجرات»؛ «حقایق الطب» و جلد دوم آن «دقایق العلاج»، در طب؛ «رجوم الشیاطین»، در رد بابیه؛ «طریق النجاة»؛ «دیوان» شعر عربی، در مراثی؛ «مثنوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۴/ ۱۰)، ایضاح المکنون (۱۹۰، ۱۱۹/ ۲، ۶۱/ ۱)، الذریعه (۲۲۹/ ۱۶، ۱۷۰/ ۱۵، ۱۶۵ -۱۶۴/ ۱۰، ۲۳۵/ ۸، ۳۴/ ۷، ۵۱۵/ ۱)، شرح حال رجال (۵ -۱ / ۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۴۰/ ۶)، المآثر و الآثار (۱۴۷)، معجم المؤلفین (۱۶۲/ ۱۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱ -۵۷/ ۵)، هدیهٔ العارفین (۳۸۰ -۳۷۹/ ۲).

کروخی هروی، ابوالفتح عبدالملک

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۸ -۴۶۲ ق)، محدث. وی در کروخ هرات به دنیا آمد. «جامع» ابی‌عیسی ترمذی را از قاضی ابی‌عامر ازدی و احمد بن عبدالصمد غورجی و عبدالعزیز بن محمد ابی‌نصر تریاقی، و ابومظفر عبید اللّه بن علی بن یاسین دهان حدیث کرد. او همچنین از ابواسماعیل انصاری و محمد بن علی عمیری و حکیم بن احمد اسفرایینی و ابوعطاء ملیحی حدیث شنید. در ۵۰۹ ق وارد بغداد شد و مدتی در آنجا ماند و حدیث گفت. خلق کثیری از وی روایت کرده‌اند، از جلمه: سمعانی و ابن‌عساکر و ابن‌جوزی و خطیب دمشق عبدالملک بن یاسین دولعی و زاهر بن رستم و ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر و ابن‌طبرزد و احمد بن علی غزنوی و علی بن ابوالکرم مکی بناء و ابوالیمین کندی و عبدالسلام بن ابی مکی قیاری و احمد بن یحیی بن دبیقی و مبارک بن صدقه باخرزی و فقیه محمد بن معالی حلاوی و ثابت بن مشرف بناء. سمعانی او را شیخی صالح، زاهد و دین‌دار با اخلاقی نیکو توصیف کرده که از راه اتنساخ کتاب روزگار می‌گذرانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۱ -۶۰/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۳۱۳/ ۴)، ذیل تاریخ بغداد (۸۵ -۸۱/ ۱۶)، الکامل (۴۳/ ۹)، العبر (۶/ ۳)، سیر النبلاء (۲۷۵ -۲۷۳/ ۲۰)، شذرات الذهب (۱۴۸/ ۴)، معجم البلدان (۵۲۰/ ۴)، المنتظم (۴۰۱/ ۱۰).

کریمه مروزیه، ام‌الکرام

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۳ –۳۶۵ ق)، مسند و محدث. اصلش از مرو شاه جهان و اهل کشمیهن مرو بود، گرچه زرکلی در «الاعلام» اصل وی را از مرورود دانسته و نامش را مروذیه ذکر کرده است. او از ابوهیثم کشمیهنی، «صحیح» بخاری را روایت کرد و گفته‌اند که عالی‌ترین اسناد «صحیح» به وی منتهی می‌شود. او از زاهر بن احمد سرخسی و عبداللّه بن یوسف بن بامویه اصفهانی حدیث شنید. خطیب و ابوالغنائم نرسی و ابوطالب حسین بن محمد زینبی و محمد بن برکات سعیدی و علی بن حسین فراء و عبداللّه ابن غزال و ابوالقاسم علی بن ابراهیم نسیب و ابومظفر منصور سمعانی و دیگران از وی حدیث شنیدند. کریمه مدت‌ها مجاور مکه بود و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۹ –۷۸/ ۶)، سیر النبلاء (۲۳۵ –۲۳۳/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۱۴/ ۳)، العبر (۳۱۶ –۳۱۵/ ۲)، الکامل (۱۱۱ –۱۱۰/ ۸)، المنتظم (۴۹۷/ ۹).

کسایی همدانی، ابوالحسن علی بن عبید اللّه بن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۴۵ ق)، محدث، فقیه و صوفی. وی ساکن مصر بود. از احمد بن عبدان شیرازی در اهواز و از نصر بن احمد مرجی در موصل و از عبدالوهاب کلابی در دمشق و از ابوالفتح محمد بن احمد نحوی در رمله و از منیر بن عطیهٔ در قیساریه و از ضراب در مصر حدیث شنید. عبدالمحسن شیحی و سهل بن بشر اسفرایینی و ابوعبداللّه رازی، صاحب «سداسیات» از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۶۵۳ –۶۵۲/ ۱۷).

کشانی سمرقندی، ابوعلی اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۲ / ۳۹۱ ق)، مسند و محدث. نسبتش به کشان از نواحی سمرقند می‌رسد، و چون از نوادگان حاجب بن نعمان دهقان است به حاجبی نیز مشهور است. وی «صحیح» بخاری را از ابوعبداللّه محمد بن یوسف فربری روایت کرده است. زمانی که هیچ کس دیگری از راویان صحیح، از فربری، زنده نبود. مردم از دور و نزدیک نزد وی می‌آمدند تا از او استماع حدیث کنند. کشانی همچنین از ابونعیم عبدالملک استرآبادی حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری و ابوعبداللّه حسین بن محمد خلال و ابوسهل احمد بن علی ابیوردی و ابوطاهر محمد بن علی شجاعی و ابوعبداللّه غنجار و عمر بن احمد بن شاهین سمرقندی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۷۳/ ۵، ۱۵۰ –۱۴۹/ ۲)، سیر النبلاء (۴۸۱/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۳۹/ ۳)، العبر (۱۸۲/ ۲)، معجم البلدان (۵۲۴/ ۴).

کشفی دارابی بروجردی، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۲۶۷ -۱۱۸۹ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، مفسر، متکلم، نحوی، عارف، ادیب و شاعر. نسب وی با سی و چهار واسطه به حضرت موسی بن جعفر (ع) می‌رسد. چون اهل عرفان و ریاضت‌های شاق و کشف و شهود بود به سید کشفی معروف شد. اصل وی از داراب شیراز بود. تحصیلات مقدماتی را در اصطهبانات گذراند. در ۱۲۰۸ ق به نجف رفت و از محضر اساتید وقت استفاده نمود و در فقه و حدیث برآمد. به تدریس و تصنیف پرداخت و مدت‌ها از مدرسین حوزه‌ی نجف بود. وی به اصرار محمد تقی میرزا حسام‌السلطنه، پسر فتحعلی شاه، حاکم بروجرد به بروجرد رفت و در آنجا به تدریس پرداخت. وی همچنین در شهرهای اصفهان، یزد و اصطهبانات نیز چند سالی تدریس کرده است. او با صاحب «جواهر» و سید محمد باقر حجت الاسلام شفتی معاصر بود. سید حسین بروجردی، صاحب «نخبهٔ المقال» و حاج میرزا صالح لرستانی و اورنگ زیب میرزا، فرزند حسام السلطنه محمد تقی میرزا حاکم بروجرد، و ملاـ عبداللّٰه بروجردی از شاگردان وی بودند. در بروجرد درگذشت. از آثار وی: «اجابهٔ المضطرین»، در اصول دین، حاوی تحقیقات عرفانی؛ «البلد الامین»، منظومه‌ای به عربی، در علم کلام و اصول دین؛ «تحفهٔ الملوک»، در سیر و سلوک و عقل و جهل و تعدیل قوا؛ «جمع الشتات»؛ «الرطب الیابس»؛ «الرق المنشور»؛ «الشریفیهٔ»، در منطق؛ «الشموس و العکوس»؛ «صید البحر»؛ «کفایهٔ الایتام»، در فقه، در سه جلد؛ «میزان الملوک»، در عدالت سلطان؛ «نخبهٔ العقول فی علم الاصول»؛ «سنابرق فی شرح البارق من الشرق»، در شرح دعای رجب؛ «برق و شرق» که به آن «شرق و غرب» نیز گفته‌اند، در شرح بعضی از احادیث عرفانی؛ «دیوان» شعر.[۱]

مرحوم سیّد جعفر کشفی دارابی از اعاظم علماء قرن ۱۳ سیزدهم (۱۲۶۷-۱۱۹۱ هجری قمری) و دارای تألیفات متعدد و بسیار مشهور است که یکی از آنها کتاب معروف «میزان الملوک و الطوایف و صراط المستقیم فی سلوک الخلایف» در اندیشه سیاسی اسلام و از نشریات مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی قم در سال ۱۳۵۷ می‌باشد. که یکی از آثار بی بدیل در روند تحولات اندیشه سیاسی در حوزه تفکر اسلامی‌بوده و از میراث گرانبهای سیاسی دانشوران سلف و به عنوان گنجینه‌ای پر ارج از دانشوران دوره قاجار تلقی می گردد.

باید دانست که مرحوم علامه سیّد جعفر کشفی تحصیلات مقدماتی را نزد مادر فاضل خویش آموخته و مدتی در یزد به تحصیل مقدمات مشغول و بعداً رهسپار نجف اشرف و در آنجا از محضر اساتیدی نظیر مرحوم سیّد محمّدمهدی بحرالعلوم استفاده کرده و رفته رفته به عنوان فقیه اصولی و عارفی سالک و حکیمی آگاه به زمان، شهره آفاق گردید. از علمای جامعین مابین علم و ایقان و ذوق و عرفان شناخته شده و در اجتهاد و فتاوی شهیر و در علم تفسیر و حدیث بی‌نظیر و در ردیف اعاظم علمای امامیه در قرن ۱۳ هجری محسوب می گردد و تا آنجا که آقا بزرگ تهرانی در اعلام الشیعه او را «هو من اعاجیب الزمان و اغالیط الدهر» خوانده است. در اواسط سلطنت فتحعلی شاه قاجار در بروجرد مقیم بوده و در سال ۱۲۶۷ در همان جا وفات و مدفون گردیده است. از سایر بزرگان این سلسله سیّد علی عارف کشفی و سیّد موسی نجل مرحوم سیّد جعفر کشفی و حجت الاسلام و المسلمین سیّد حجت کشفی از فقیهان حوزه علمیه قم و استاد خط ثلث در قید حیات می‌باشند. از بزرگان دیگر این خانواده، مرحوم محمّد صالح کشفی خوشنویس قرن ۱۱ هجری که در صفحه ۷۱ کتاب خوشنویسان اصفهان به قلم مرحوم منوچهر قدسی از او نام برده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۱۰۳)، اعیان الشیعه (۸۵/ ۴)، ایضاح المکنون (۶۳۱، ۵۸، ۴۸/ ۲، ۲۵۹/ ۱)، تاریخ بروجرد (۳۰۶ – ۳۰۳، ۲۹۶ – ۲۸۰، ۲۷۳ – ۲۷۲/ ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۰ – ۸۸/ ۲)، الذریعه (۹۷/ ۲۴، ۳۲۷ – ۳۲۶، ۴۹/ ۲۳، ۲۲۵/ ۲۱، ۸۹ – ۸۸/ ۱۸، ۱۰۵/ ۱۵، ۲۵۹/ ۱۴، ۲۳۲/ ۱۲، ۱۷۷ – ۱۷۶/ ۱۰، ۹۱۱/ ۹، ۴۷۱، ۸۷/ ۳، ۱۲۱ – ۱۲۰/ ۱)، ریحانه (۶۱ – ۶۰/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۲ – ۲۴۱/ ۱۳)، طرائق الحقائق (۴۵۵/ ۳)، فارسنامه (۱۲۶۰/ ۲)، لغت‌نـامه (ذیل/ دارابی)، المآثر و الآثار (۱۵۶)، معجم رجـال الفکر و الادب فی النجف (۱۰۷۹ – ۱۰۷۸/ ۳)، مکارم الآثار (۱۸۵۸ – ۱۸۵۵/ ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۳۳۳ – ۳۳۲/ ۲)، هدیهٔ العارفین (۲۵۶/ ۱).

کشمیهنی مروزی، ابوالهیثم محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۹ ق)، فقیه، محدث، ادیب و زاهد. اصل وی از کشمیهن مرو است به عراق و حجاز سفر کرد و درک محضر شیوخ بسیاری نمود. وی «صـحیح» بخاری را در فربر به کرات از ابوعبداللّه فربری شـنید و آخرین کسـی است که آن را به عالی‌ترین اسـناد روایت کرد، لذا در شرق و غرب شهرت یافت. او در مرو از عمر بن احمد جوهری و در سرخس از ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و در نیشابور از ابوالعباس محمـد بن یعقوب اصم و در ری از ابوحاتم و سـقندی و در بغداد از ابومحمد جعفر بن محمد خلدی و در کوفه از ابوالحسن علی بن محمد شـیبانی و در مکه از ابوسـعید احمد بن محمد اعرابی و جماعتی دیگر چون (عبداللّه بن) محمد بن ابراهیم مروزی داعونی و محمـد بن احمـد بن عـاصم و اسـماعیل بن محمـد صـفار حـدیث شـنید. ابوذر هروی و ابوعثمان سـعید بن محمـد بحیری و ابوالخیر محمـد بن ابی‌عمران صـفار و ابوسـهل محمـد بن احمـد حفصـی و کریمه مروزیه و دیگران از وی حـدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سـمعانی (۷۶/ ۵)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۸۹/ ۴۰۰–۳۸۱)، سیر النبلاء (۴۹۲ – ۴۹۱/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۳۲/ ۳)، العبر (۱۷۸ – ۱۷۷/ ۲).

کشی جرجانی، ابوزرعه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۰ ق)، حافظ، محـدث و نسـابه. اصـل وی از کش جرجان است. از ابوالعباس دغولی و مکی بن عبـدان نیشابوری و ابونعیم عبدالملک بن محمد بن عدی جرجانی و محمد بن عبدک شـعرانی و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و موسی بن عباس آزاد یاری و همطبقه‌ی آنها در خراسان و عراق و حجاز حـدیث شـنید. قاضـی ابوالعلاء واسـطی و ابوالقاسم ازهری و عبدالعزیز ازجی و حمزهٔ بن یوسف سـهمی از وی حدیث شـنیدند. کشـی در مسـجد جامع بصره املای حدیث می‌کرد. در پایان عمر در مکه مجاور شد و سالها در آنجا حـدیث گفت و در همان جا درگـذشت. از او گردآوریها و مصـنفاتی در «ابواب» و «مشایـخ» به جا مانـد. صاحب «کشـف الظنون» به نقل از ابن‌عبدالبر در «الاستیعاب»، کتاب «الموثق فی الانساب» را به او نسبت می‌دهد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۷۸ -۷۷/ ۵)، تاریخ بغداد (۴۰۹ -۴۰۸/ ۳)، تذکرة الحفاظ (۹۹۸-۹۹۷/ ۳)، توضیح المشتبه (۳۳۶/ ۷)، سیر النبلاء (۴۵ -۴۴/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۳۴/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۱۳)، العبر (۱۸۰ -۱۷۹/ ۲)، معجم البلدان (۵۲۵/ ۴)، معجم المؤلفین (۱۲۴/ ۱۲)، المنتظم (۶۶/ ۹)، هدیة العارفین (۵۶/ ۲).

کعبی نیشابوری، ابومحمد عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۹ ق)، محدث. حاکم نیشابوری از او به عنوان محدثی کثیر السفر و صحیح السماع نام می‌برد. وی از محمد بن ایوب رازی و علی بن عبدالعزیز و فضل بن محمد شعرانی و اسماعیل بن قتیبه و یسع بن زید مکی- دوست و مصاحب سفیان بن عیینه- و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابونصر بن قتاده و ابوعبدالرحمان سلمی و محمد بن محمد بن ابوصادق و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۰/ ۵)، تاریخ نیشابور (۱۶۵)، سیر النبلاء (۵۳۱ -۵۳۰/ ۱۵).

کعبی همدانی، ابوطاهر حسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۱۶ -۳۴۰ ق)، محدث. شیخ همدان بود. از فضل بن فضل کندی و ابوبکر بن سنی و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر قطیعی و ابواحمد عبداللّه بن عدی و ابوبحر بربهاری و ابواسحاق مزکی و ابوعمرو بن حمدان حدیث شنید. ابوالقاسم بن منده و محمد بن عیسی و محمد بن حسین صوفی و ابوعلی احمد بن طاهر قومسانی و ثابت بن عبدالرحمان صائغ و ابوطالب بن هشیم صیرفی و عده ای دیگر از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۳۵/ ۱۷).

کلابادی بخاری، تاج الاسلام، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۴۰/ ۳۸۰ ق)، فقیه حنفی، محدث و صوفی. نسبتش به کلاباد بخارا می‌رسد، ولی اهل بخارا بود. از آثارش: «بحرالفوائد»، مشهور به «معانی الاخبار»، که در آن پانصد و نود و دو حدیث جمع کرده است؛ «الاربعین»، در حدیث؛ «الاشفاع و الاوتار»؛ «امالی»،

در حدیث؛ «التعرف لمذهب التصوف»، که در «الاعلام» به صورت «التعرف لمذهب اهل التصوف» آمده است؛ «حسن التصرف» در شرح «التعرف» خودش؛ «فصل الخطاب»؛ «معدل الصلاهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۴/ ۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۸، ۲۵۷/ ۱)، جستجو در تصوف (۷۰ -۶۸)، سرآمدان فرهنگ (۹۴/ ۱)، کشف الظنون (۴۲۰ -۴۱۹، ۲۲۵، ۱۶۳، ۱۰۵، ۵۳)، معجم المؤلفین (۲۲۲، ۲۱۳ -۲۱۲/ ۸)، هدیهٔ العارفین (۵۴/ ۲).

کلابادی بخاری، شمس‌الدین، ابوالعلاء محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۰۰ -۶۴۴ ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. نسبت وی به کلاباد بخارا می‌رسد. در خراسان و بغداد و شام و مصر به فراگیری علم و دانش پرداخت، تا از عالمان دین و از مفتیان آگاه به حدیث شد و تصانیفی در فرائض نگاشت و حلقه درس و اشتغال برقرار کرد. او در ماردین، شمال عراق، درگذشت. از آثار وی: «ضوء السراج» در شرح «الفرائض السراجیهٔ»، و مختصر آن «المنهاج المنتخب من ضوء السراج»؛ کتابی در «مشتبه النسبهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴۲/ ۸)، شذرات الذهب (۴۵۸ -۴۵۷/ ۵)، کشف الظنون (۱۲۴۹).

کلابادی، ابونصر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۸ / ۳۷۸ -۳۲۳ ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. از کلاباد بخارا بود. از هیثم بن کلیب شاشی و عبدالمؤمن بن خلف نسفی و ابوجعفر محمد بن محمد بغدادی الجمال و عبداللّٰه بن محمد بن یعقوب استاد و علی بن محتاج کشانی و محمد بن محمود بن عنبر نسفی و محمد بن احمد بن خنب و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوالحسن دار قطنی در کتاب خود «المدبج» و حاکم نیشابوری و جعفر بن محمد مستغفری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دار قطنی وی را در حدیث ثقه دانسته است و حاکم او را دارای فهم و شناخت عالی معرفی کرده و مستغفری گوید که او پرحافظه‌ترین فرد زمان خود در ماوراء النهر بوده است. ابوسعید خلیل بن احمد سجزی نیز از وی حدیثی روایت کرده است. کلابادی در بخارا درگذشت. از آثار وی: تصنیفی در شناخت رجال «صحیح» بخاری به نام «الارشاد فی معرفهٔ رجال البخاری» یا «الهدایهٔ و الارشاد فی معرفهٔ اهل الثقهٔ و السداد» یا «اسماء رجال صحیح بخاری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۱۴/ ۵)، ایضاح المکنون (۷۲۴/ ۲)، تاریخ بغداد (۴۳۵ -۴۳۴/ ۴)، تاریخ نیشابور (۱۵۲)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۰۲۷/ ۳)، سیر النبلاء (۹۶ -۹۴/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۵۱/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۲۳)، العبر (۱۹۳/ ۲)، کشف الظنون (۵۵۵، ۸۸)، معجم المؤلفین (۹۵/ ۲)، وفیات الاعیان (۲۱۱ -۲۱۰/ ۴)، هدیهٔ العارفین (۶۹/ ۱).

کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۸ ق)، فقیه، محدث و قاری. نزد علی بن حمزه کسائی تلاوت آموخت و از هشیم بن بشیر و عبدالوارث ثقفی و ابوبکر بن عیاش و ابوعبیده حداد و قاسم بن مالك مزنی و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و عبدالعزیز بن ابی‌حازم و سفیان بن عیینه و زیاد بن عبداللّه بکائی و ابن علیه و معاذ عنبری و همطبقه آنان حدیث شنید. نسائی او را مورد اعتماد دانسته و ابن‌حبان می‌گوید که شیوخ نیشابوری ما از وی تمجید می‌کردند. بخاری و مسلم و نسایی و محمد بن یحیی ذهلی و ابومحمد دارمی و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان و ابوالعباس سراج و مسدد بن قطن قشیری نیشابوری و ابوعمار حسین بن حریث مروزی و احمد بن سیار مروزی و احمد بن سلمه نیشابوری و جعفر بن محمد بن حسین نیشابوری معروف به ترك و داوود بن حسین بیهقی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب (۱۱۷ / ۵)، التاریخ الکبیر (۳۳۲ / ۶)، تهذیب التهذیب (۳۱ -۳۰ / ۸)، تهذیب الکمال (۲۲۶ -۲۲۵ / ۱۴)، الثقات (۴۸۷/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲۳۳/ ۳)، سیر النبلاء (۴۰۷ -۴۰۶/ ۱۱)، شذرات الذهب (۹۰/ ۲)، العبر (۳۳۶/ ۱).

کلار پوشنجی هروی، ابومنصور عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۷ ق)، مسند، محدث و فقیه. معروف به کلار و کلاری. وی از عبدالرحمان بن ابی‌شریح حدیث شنید. ابن‌طاهر و وجیه شحامی و زهیر بن علی سرخسی و حسن بن محمد بن محمد سنجبستی و فضیل بن اسماعیل و ابوالوقت سجزی و عبدالجلیل بن ابوسعد و محمد بن اسماعیل فضیلی و منصور بن علی حجری و دیگران از وی حدیث شنیدند. کلار از کبار شیوخ ابی‌الوقت بود. او در پوشنج درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۵/ ۱)، توضیح المشتبه (۳۴۸/ ۷)، سیر النبلاء (۴۴۳ -۴۴۲/ ۱۸)، العبر (۳۳۷ -۳۳۶/ ۲).

کلوتاتی، شهاب‌الدین، ابوالفتح احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۳۵ -۷۶۲ ق)، فقیه حنفی و محدث. اصلش از کرمان بود. عز بن جماعهٔ به او اجازه نقل فهرست مرویاتش را داده و صلاح بن ابی‌عمرو ابن امیلهٔ و دیگران به وی اجازه‌ی روایت داده‌اند. مناوی و ابن‌حسان و تغری برمش الفقیه از وی روایت کرده‌اند. در قاهره

درگذشت و در جوار زین العراقی دفن شد. از آثارش: مختصر «الناسخ و المنسوخ» حازمی؛ مختصری در «علوم الحدیث»؛ مختصر «تهذیب الکمال»؛ «ثبت»، در دو مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الضوء اللامع (۳۸۰-۳۷۸/ ۱)، معجم المؤلفین (۳۱۱/ ۱).

کله عبدی اصفهانی معلم، ابواحمد عبدالواحد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۳ ق)، محدث و مسند. در «سیر النبلاء» به جای معلم، بقال ذکر شده است. وی از خویشان حافظ ابوعبداللَّه بن منده بود. او راوی «مسند» احمد بن منیع از طریق عبیداللَّه بن جمیل است. از ابوبکر محمد بن احمد بن جشنس و محمد بن احمد بن شهریار و عبداللَّه بن عمر بن هیثم و ابوعبداللَّه بن منده و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حداد و سعید بن ابی‌الرجاء صیرفی از وی حدیث شنیدند و صیرفی بعد از ۴۵۰ ق «مسند» ابن‌منیع را از وی شنید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۹۶-۹۵/ ۱۸)، شذرات الذهب (۲۹۱/ ۳)، العبر (۳۰۰/ ۲).

کلینی رازی، ابوجعفر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۹/ ۳۲۸ ق)، رئیس المحدثین امامیه، فقیه، مفتی و مرجع. ملقب به ثقهٔ الاسلام، معروف به سلسلی. نسبت وی به روستای کلین، از قرای فشافویه ری، می‌رسد. وی از علمای بزرگ زمان غیبت صغری و شیخ مشایخ شیعه بود. چون شیعه و سنی در فتاوا بدو مراجعه می‌کردند به ثقهٔ الاسلام شهرت یافت و او اولین کسی است که بدین لقب نامیده شد. کلینی نخستین از محمدهای ثلاثه، صاحب «کافی» اولین از کتب اربعه می‌باشد. ابن‌اثیر در «جامع الاصول» از کلینی به عنوان مجدد مذهب اثنی عشری در آغاز قرن سوم قمری نام می‌برد. وی از ابوعلی و حسین بن محمد اشعری و حمید بن زیاد نینوائی و عبداللَّه بن جعفر حمیری و علی بن ابراهیم قمی و از دایی‌اش، علان کلینی، و ابوعبداللَّه احمد بن محمد عاصمی و احمد بن مهران و بسیاری دیگر روایت کرد. شیخ ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه و ابوغالب احمد بن محمد زراری و ابومحمد هارون بن موسی تلعکبری و ابوالفضل محمد بن عبداللَّه بن مطلب شیبانی و ابوعبداللَّه احمد بن ابراهیم صیمری، معروف به ابن ابی‌رافع، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در سال تناثر نجوم و اول غیبت کبری، در بغداد درگذشت و در باب الکوفه‌ی بغداد در بازار نزدیک جسر دفن شد. از آثار وی: «الکافی»، در سه قسمت: «اصول کافی»، «فروع کافی» و «روضه‌ی کافی»، شامل شانزده هزار و صد و نود و نه حدیث، که در مدت بیست سال آن را به رشته‌ی تحریر درآورده؛ «تعبیر الرؤیا»؛ «الرد علی القرامطهٔ»؛ «رسائل الائمهٔ (ع)»؛ کتاب «الرجال»؛ «ما قیل فی الائمهٔ من الشعر»؛ «فضائل القرآن»؛ «العقل»؛ «العلم»؛ «التوحید»؛ کتاب «الاشربهٔ»؛ کتاب «الدواجن و الرواجن».[۱]

محمد بن یعقوب، ثقهٔالاسلام، عالم و فقیه معروف شیعی (ف. ۳۲۹ ه.ق) او راست: «الکافی فی علم‌الدین»: کافی.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۷/ ۸)، اعیان الشیعه (۹۹/ ۱۰)، ایضاح المکنون (۲۹۵، ۲۶۸، ۱۹۷/ ۲)، دایرهٔ المعارف فارسی (۲۲۵۹/ ۲)، الذریعه (۲۴۶ -۲۴۵/ ۱۷)، رجال الطوسی (۴۹۶ -۴۹۵)، رجال النجاشی (۲۹۲ -۲۹۰/ ۲)، روضات الجنات (۱۱۲ -۱۰۱/ ۶)، ریاض العلماء (۲۰۰ -۱۹۹/ ۵)، ری باستان (۳۸۵ -۳۸۳/ ۲)، ریحانه (۸۲ -۷۹/ ۵)، سیر النبلاء (۲۸۰/ ۱۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۱۴/ ۴)، فوائد الرضویه (۶۵۹ -۶۵۷)، الفهرست للطوسی (۳۲۷ -۳۲۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۵۴)، الکامل (۲۷۴/ ۶)، الکنی و الالقاب (۱۲۱ -۱۲۰/ ۳)، لسان المیزان (۶۳۷ -۶۳۶/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ کلینی)، معجم رجال الحدیث (۶۶ -۵۰/ ۱۸)، معجم المؤلفین (۱۱۷ -۱۱۶/ ۱۲)، الوافی بالوفیات (۲۲۶/ ۵)، هدیهٔ الاحباب (۲۲۸ -۲۲۷)، هدیهٔ العارفین (۳۵/ ۲).

کمالا فد شکویی فارسی شیرازی، کمال‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۱۱۰ ق)، عالم دینی، مفسر و ادیب. معروف به میرزا کمالا و میرزا کمال‌الدین. نسبت وی به فدشکوی فسا می‌رسد. او داماد ملا محمد تقی مجلسی اول بود. از آثار وی: «بیاض الکمالی»، در مباحث متفرقه که بیشتر آن فواید رجالی و تاریخی است؛ شرح «شواهد مطول»؛ شرح منظوم «قصیده‌ی تائیه» دعبل خزاعی، که در ۱۱۰۳ ق تألیف یافت؛ «القیود الوافیهٔ»، در «شرح الشافیهٔ» ابن‌حاجب، در علم صرف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۲)، الذریعه (۲۲۷/ ۱۷، ۱۲/ ۱۴، ۱۷۰/ ۳)، روضات الجنات (۳۶۵ -۳۶۴/ ۵)، ریحانه (۶۴ - ۶۳/ ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۳۹۴/ ۲)، فوائد الرضویه (۳۶۶)، الکنی و الالقاب (۲۲۷/ ۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۰۳ -۱۰۲/ ۶).

کمره‌ای فراهانی، عزالدین، زین‌الدین علینقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۰ ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم و محدث. از محضر سید ماجد بحرانی و عده‌ای از فضلای شیراز استفاده نمود. در عهد شاه صفی مدتی در شیراز عهده‌دار نصب قضاوت بود. لذا به شیرازی نیز معروف است. سپس در دوران شاه عباس دوم شیخ الاسلام اصفهان گردید و به اصفهانی نیز شهرت یافت. وی معاصر با میرداماد و شیخ بهائی و ملا محسن فیض کاشانی بود. در فقه و اصول و تفسیر و ادب تبحر داشت. در اصفهان درگذشت و در تکیه‌ی آقا رضی شیرازی دفن شد. از آثار وی: «مسار الشیعهٔ»، در امامت، در رد نوح افندی حنفی، مفتی روم، که حکم به کفر شیعه کرده و جان و مال و ناموس ایشان را حلال و قتل و اسیر کردن و کنیز و بنده نمودن زنان و فرزندان ایشان را مباح دانسته بود؛ «المقاصد العالیهٔ فی الحکمهٔ الیمانیهٔ»، در کلام و حکمت، در چند مقصد که نهمین آن به صورت مستقل و به نام «حدوث العالم» تصنیف یافت؛ «مناسک حج»؛ «همم الثواقب»؛ «حرمت دخانیات»، رساله‌ای در تحریم توتون؛ «نماز جمعه در زمان غیبت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۲/ ۵)، ایضاح المکنون (۵۳۲/ ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۲۰ -۱۰۱۹/ ۵)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۹)، تذکرهٔ القبور (۴۴۳)، الذریعه (۲۴۳/ ۲۵، ۳۸۱/ ۲۱، ۳۷۶/ ۲۰، ۱۲۲۳ -۱۲۲۲، ۹۲۲/ ۹، ۲۹۵ -۲۹۴/ ۶)، روضات الجنات (۳۷۴ -۳۶۶/ ۴)، ریاض العلماء (۲۷۶ -۲۷۱/ ۴)، ریحانه (۲۳۵ -۲۳۴/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ علینقی شیرازی)، معجم المؤلفین (۲۵۵/ ۷)، هدیهٔ العارفین (۷۵۷/ ۱).

کمره‌ای، خلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۰۵ -۱۳۱۷ ق)، فقیه، اصولی و استاد. در کمره، از توابع خمین، به دنیا آمد. پس از کسب علوم مقدماتی در جاپلق، به خوانسار رفت و در محضر آخوند ملاـ محمد بیدهندی و سید علی اکبر بید هندی و آقا سید احمد جاده‌ای تلمذ کرد. در ۱۳۳۷ ق به سلطان‌آباد (اراک) رفت و از شاگردان نخست آیت‌اللَّه حایری گشت و علم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس‌آبادی آموخت، و نزد سایر اساتید علوم عقلی و ریاضی و اخلاق را فراگرفت. در ۱۳۴۰ ق ساکن قم شد. و به افاده و استفاده مشغول گشت، و از درس میرزا علی اکبر حکمی یزدی بهره گرفت و «اسفار» را نزد آیت‌اللَّه رفیعی قزوینی و حدیث را از محدث قمی و شیخ آقا بزرگ تهرانی و آیت‌اللَّه شیخ محمد رضا مسجد شاهی اصفهانی و آیت‌اللَّه سید محسن جبل عاملی و اخلاق و عرفان را نزد آیت‌اللَّه حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی تکمیل کرد و اجازه‌ی اجتهاد و نقل حدیث از استادان خود گرفت. از این زمان به حاج میرزا خلیل مجتهد معرف شد و خود به تدریس «کفایه» و «مکاسب» و اصول فقه و معقول و هیئت و هندسه پرداخت. او از مدرسین معقول و منقول حوزه و دانشگاه بود و مدت‌ها به تدریس «تفسیر» ی که بر قرآن نوشته بود اشتغال داشت. دکتر خزائلی، آیت‌اللَّه طالقانی، آیت‌اللَّه کاظم گلپایگانی، حجهٔالاسلام انصاری قمی و حجه‌الاسلام تربتی از شاگردان وی بودند. در ۱۳۵۴ ق در رابطه با مسأله کشف حجاب دستگیر و زندانی و پس از یک ماه آزاد شد. آیت‌اللَّه کمره‌ای در ۱۳۷۱ ق، به همراه آیت‌اللَّه سید محمود طالقانی و آیت‌اللَّه سید رضا زنجانی و سید صدرالدین بلاغی به پاکستان دعوت و در کراچی، به ریاست مؤتمر عالم اسلامی انتخاب شد. در ۱۳۷۹ ق با همین سمت به بیت‌المقدس رفت و به دستور آیت‌اللَّه بروجردی با شیخ محمد شلتوت، رئیس دانشگاه الازهر، درباره‌ی اتحاد اسلامی دیدار و گفتگو کرد. در ۱۳۹۵ ق، پاپ پل ششم، پیشوای کاتولیکهای جهان، توسط سفارت واتیکان در تهران، دوازده مشکل کلامی را از وی استعلام نمود و پاسخ ایشان به فرانسه ترجمه و ارسال شد. از آیت‌اللَّه کمره‌ای در حدود هفتاد اثر به جای مانده است از جمله: شرح «نهج‌البلاغه»، در بیست و سه جلد؛ «عنصر شجاعت»، در هفت مجلد؛ «افق وحی»؛ «افق اعلی»؛ «ملکه اسلام»؛ «علی و الزهراء»؛ «قبله اسلام»؛ تفسیر «سوره‌ی نور»؛ «آثار مقدس، احادیث و اخبار اسلام»؛ «علم الحدیث و طبقهٔ الکبری»؛ «اسرار حج»؛ «بیت‌المقدس و تحول قبله»؛ «مادر، وظائف زن در اسلام».[۱]

حاج میرزا خلیل کمره‌ای دامت برکاته از علماء و حکماء و دانشمندان و نویسندگان طراز اول تهرانست که در خیابان زرین نعل ساکن و در مسجد معروف فخرالدوله واقع در دروازه شمیران اقامه جماعت و ترویج دین و تفسیر قرآن مبین نموده و تنویر افکار و قلوب ارادتمندان و دانش جویان و حقیقت طلبان را می‌نمایند.

در سال ۱۳۱۷ قمری برابر ۱۲۷۶ شمسی در جنوب جلگه کمره که بسیار حاصلخیز و پر برکت و از قدیم مسکن شیعیان خالص بوده در بلد کوهستانی و سرچشمه رودخانه‌ها چشم بجهان باز کرده و پس از پرورش در آن هوای آزاد و تحصیل علوم ابتدائی و مقدماتی برای کسب علوم عالیتر مجبور به هجرت از وطن شده و برای ادامه تحصیلات خونسار را که یکی از زیباترین مناطق

کوهساری بشمار می‌رود انتخاب نموده و در آنجا از محضر یکی از اوتاد زمان بنام آخوند ملا محمد بید هندی علاوه بر تحصیل مقدمات و فنون علم و قرائت قرآن از پارسائی و وارستگی محضر آن مرد روحانی بیش از پیش استفاده نموده و در سال ۱۳۳۷ قمری با فوت مرحوم آخوند بید هندی برای ادامه تحصیلات نزد مجتهد بزرگوار حاج سید علی اکبر بیدهندی و آسید احمد جاده‌ای رهسپار شده و از محضر آن دو عالم ربانی استفاده شایان نموده و در نوروز همان سال بکمره برگشته و در سن بیست سالگی تأهل اختیار کرده و برای تحصیلات بیشتری به شهرستان اراک که مرکز علم و دانش بوده آمده و مشغول ادامه تحصیل شده و سه سال تمام در اراک علوم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس‌آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد آقای سید محمد بروجردی و هم چنین درس خارج را در سال ۱۳۴۰ قمری از محضر مرحوم آیت‌اللّه العظمی حاج شیخ عبدالکریم یزدی تلمذ نموده و در نوروز آنسال که آن مرحوم به قم مهاجرت و تشکیل حوزه دادند بنا بر دعوت آن مرحوم با قافله‌ای از طلاب کاروانی تشکیل و با وسائل آن روز به قم رهسپار شده و اقامت نمودند.

در آن موقع استاد فسلفه و حکمت قم مرحوم حاج میرزا علی اکبر یزدی مدرس و همدرس مرحوم فیلسوف شهیر میرزا جهانگیر خان قشقائی که در عصر خود بی نظیر بوده، دوره فلسفه و حکمت حاجی سبزواری و فلسفه عالی صدر المتألهین و دوره ریاضیات را نزد حکیم مزبور فراگرفته و نیز دو دوره درس اصول و یکدوره درس خارج فقه را در حوزه مرحوم آیت‌اللّه حایری یزدی تلمذ نموده و این دروس بالغ بر چهارده سال که در قم اقامت داشتند ادامه داشت و طرز اصول اصحاب سامرا را بوسیله آیت‌اللّه حایری و اصول اصحاب نجف را بوسیله دیگران مانند آیت‌اللّه میرزا سید علی یثربی کاشانی فراگرفته و از مقایسه بین دو طرز اصول و تکمیل فلسفه و معقول و غور در مباحث عقلی که پیش آمده بود لذت وافری می‌بردند.

متعاقب آن بتدریس کفایه و مکاسب و اصول فقه و معقول و همچنین بتدریس هیئت و هندسه مشغول بودند.

در سال ۱۳۵۴ ق که غائله تغییر لباس پیش آمد ایشان تبعید به تهران شده و حدود یک ماه زندانی شده آنگاه بقید توقف در تهران آزاد گردیده و تاکنون چهل سال است که در عاصمه تشیع بخدمات دینی و روحی اشتغال دارند.

در سال ۱۳۶۷ ق بمکه معظمه مشرف شده و در سال ۱۳۷۱ ق بدعوت شعوب المسلمین پاکستان بکراچی رفته و در آن حفله و کنفرانس بزرگ اسلامی بیاناتی ایراد نموده که موجب اعجاب همگی گردیده و نیز سفری به بیت المقدس نموده و در مؤتمره اسلامی آنجا شرکت کرده و هم در کنگره اسلامی حجاز و مکه معظه دعوت شده در تمام این مراحل نداء شیعه را که مغز و لب و حقیقت اسلام است ظاهر نموده و اثرات عمیقی در روح دانشمندان مسلمین گذارده است.

نگارنده گوید: علامه کمره‌ای از دانشمندان بزرگواریست که بسهم خود خدمات بسیار ارزنده از راه بیان و قلم بعالم اسلام نموده است. تألیفات و تصنیفات آموزنده‌ای شاهد این گفتار و گواه این مدعا است و فهرست آن در رساله‌ی جداگانه‌ای بطبع رسیده با شرحی از کتب مفیده آنجناب که اسامی آنها را می‌نگارم:

۱- کتاب افق وحی ۲- کتاب افق اعلی نگاهی بچهره محمد و علی علیهماالسلام ۳- علی و الزهراء- سرچشمه آب حیات ۴- ملکه اسلام فاطمه زهراء علیهاسلام ۵- ترجمه قصیده النبی محمد صلی اللّه علیه و آله و سلم ۶- نهج‌البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان ۷- نهج‌البلاغه و جنگ ۸- پیام میلاد امیرالمومنین علیه‌السلام بسلاطین اهل قبله ۹- کتابی بقلم امیرالمؤمنین علیه‌السلام ۱۰- نامه کودک در مسجد ۱۱- محنت اسلام ۱۲- عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن جلد اول ۱۳- جلد دوم عنصر شجاعت ۱۴- جلد سوم عنصر شجاعت ۱۵- جلد چهارم عنصر شجاعت (مسلم بن عقیل) ۱۶- چند مرحله از زندگانی امام حسین ۱۷- تاج مأمون‌الرشید ۱۸- مجلس مباحثه امام رضا علیه‌السلام با عمران صابی ۱۹- فلسفه غیبت امام زمان عجل اللّه فرجه ۲۰- امامزاده عبداللّه علیه‌السلام در ری ۲۱- شرح حال محمد بن ابی‌بکر ۲۲- پیام ایران بنجد و حجاز و مصر ۲۳- امناء الهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری ۲۴- خواب دیدن ائمه اطهار علیهم‌السلام ۲۵- قبله اسلام کعبه یا مسجدالحرام ۲۶ - بیت المقدس و تحول

قبله ۲۷- آفاق کعبه ۲۸- پنج رساله در حج و قبله ۲۹- نهیب پیغمبر صلی اللّٰه علیه و آله بملوك و امراء و فقهاء علماء از خیف منی ۳۰- کلید امن جهان ۳۱- کلید امن دنیا ۳۲- رساله مناسک و مسائل حج و عمره ۳۳- ندائی از سرزمین بیت المقدس ۳۴- اجتماع پیرامون خانه تقدیس ۳۵- اسرار حج ۳۶- تفسیر سوره نور ۳۷- ندای اذان و ثواب آن بفارسی ۳۸- دروس متون احادیث ۳۹- الحدیث عند الشیعه تا تاریخ تدوین حدیث ۴۰- تصحیح تفسیر دانشگاه (بفارسی) ۴۱- غروب آفتاب در اندلس ۴۲- کتاب مادر ۴۳- مقدمه مواقع النجوم ۴۴- تحشیه رساله لقاء اللّٰه ۴۵- تصحیح و تحشیه مراقبات السنه ۴۶- من روح الفرج بعد الشده (بعربی) ۴۷- مقاله در سالنامه نور دانش سال ۱۳۲۶ تحت عنوان اسرار موت و حیات ۴۸- آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام ۴۹- علی علیه السلام و آل‌محمد صلی اللّٰه علیه و آله ۵۰- آل رسول‌اللّٰه ۵۱- رابطه عالم اسلامی بزبان فارسی در جواب علماء کردستان ۵۲- رابطه عالم اسلامی قبس من ولاء علی علیه‌السلام بزبان عربی ۵۳- آراء ائمه الشعیه الامامیه فی الغلاه.

آثاری که آماده طبع است

۱- جلد پنجم عنصر شجاعت ۲- جلد دوم قبله اسلام ۳- جلد دوم افق اعلی ۴- تفسیر تعدادی از سور قرآن ۵- جلد دوم سرچشمه آب حیات ۶- جلد دوم افق وحی ۷- جلد دوم دروس متون احادیث ۸- پیام بلال حبشی مولای رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله و سلم از با کعبه بسیاهان جهان ۹- ترجمه کتاب الاسلام علی مفترق الطرق.

معظم له دارای فرزندان برومندی می‌باشند که در میان آنان دانشمند معظم و فاضل برومند جناب آقای حاج میرزا محمدحسن ناصر آقای کمره‌ای بفضل و تقوا و اطلاعات عمیقی موصوف و بیشتر امور والد ماجدش بدست با کفایت و نظر صائب او انجام می گیرد.

علم ربانی.

تولد: ۱۳۱۷(۱۲۷۶ ق.)، کمره از توابع اراک.

درگذشت: ۱۹ مهر ۱۳۶۳، تهران.

آیت‌الله خلیل کمره‌ای بعد از تحصیل علوم ابتدایی و مقدماتی برای کسب علوم عالی‌تر به خوانسار رفت و نزد آخوند ملا محمد بیدهندی مقدمات و متون علم قرائت قرآن را فراگرفت. با فوت ملا محمد بیدهندی به نزد سید علی‌اکبر بیدهندی و سید احمد جاده‌ای رفت و به تحصیل علوم پرداخت شد.

در سال ۱۳۳۷ ق. به حوزه‌ی علمیه‌ی اراك (مدرسه‌ی سپهدار) که توسط آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی تأسیس گردیده بود ملحق شد و جزو اولین شاگردان حوزه‌ی علمیه‌ی وی بود. سه سال تمام فقه و اصول را نزد شیخ عبدالغنی و شیخ عباس ادریس‌آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد سید محمد بروجردی و درس خارج را در سال ۱۳۴۰ ق. نزد آیت‌الله حائری یزدی تلمذ نمود.

در سال ۱۳۳۹ ق. از حوزه‌ی علمیه‌ی اراك به همراه آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه‌ی علمیه‌ی قم، به قم منتقل شد و در آنجا ساکن شد و به تحصیل سطوح و فقه و اصول پرداخت در درس خارج آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی نیز حاضر می‌شد و معقول را نیز نزد آقا میرزا علی‌اکبر یزدی معروف به «حکیم» تلمذ می نمود پس از وفات آقا میرزا علی‌اکبر حکیم الهیات به معنی اخص اسفار را با حضرت امام خمینی (ره) مذاکره‌ی بینابین داشتند و همچنین مقداری خارج فقه جواهر را با حضرت امام (ره) و آیت‌الله میرزا عبدالله تبریزی مذاکره می نمود.

اساتید دیگر وی عبارتند از: آیت‌الله ملکی تبریزی و آیت‌الله اصفهانی و آیت‌الله محدث قمی و علامه عاملی. آیت‌الله کمره‌ای سپس در قم به تدریس سطوح و تفسیر و فسلفه پرداخت.

آیت‌الله کمره‌ای در سال ۱۳۴۱ ق.، به سبب مخالفت با کشف حجاب، به دستور رضاشاه دستگیر و زندانی شد و سپس در تهران نفی بلد گردید. در سال ۱۳۷۱ ق. در کراچی به ریاست مؤتمر اسلامی انتخاب گردید و بار دیگر در سال ۱۳۷۹ ق. در مؤتمر

اسلامی اردن شرکت کرد. در پایان مؤتمر به اشاره‌ی آیت‌الله سید حسین بروجردی همراه آیت‌الله مرتضی طالقانی برای تشکر از شیخ محمود شلتوت، مفتی اهل سنت و رییس جامع‌الازهر، درباره‌ی فتوای ایشان در به رسمیت شناختن مذهب تشیع، به قاهره رفت و با شیخ شلتوت دیدار و گفتگو کرد. در سال ۱۳۸۵ ق. در مکه در مؤتمر عالم اسلامی شرکت کرد و به ریاست مؤتمر برگزیده شد.

آیت‌الله کمره‌ای در سال ۱۳۴۹ در هزاره‌ی شیخ طوسی درباره مقام علمی شیخ طوسی ایراد کرد.

آیت‌الله کمره‌ای در شروع انقلاب اسلامی همگام با مردم حرکت نمود و در راهپیمایی تاسوعای ۱۳۷۵ به اتفاق آیت‌الله طالقانی شرکت جست. پس از حمله عراق به ایران با نوشتن مقاله «عرب این ننگ را به کجا می بری؟»، در روزنامه‌ی، «اطلاعات» به حمایت از موضع به حق ایران برخاست.

آیت‌الله کمره‌ای در دوره‌ی دکترای دانشکده الهیات دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.

از آثار وی می توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: تفسیر سوره‌ی نور (در دو مجلد)؛ عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن (در تراجم شهدای کربلا، چهار جلد)؛ شرح نهج‌البلاغه؛ نهج‌البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان؛ نهج‌البلاغه و جنگ؛ ملکه اسلام فاطمه زهرا؛ نوید اسلام؛ ندای اذان و احادیث استحباب آن؛ مادر و وظیفه زن در اسلام؛ فتح مکه غروب آفتاب در اندلس؛ اسرار حج؛ قبله اسلام کعبه یا مسجدالحرام؛ یک دوره کامل تفسیر قرآن؛ افق وحی؛ افق اعلی؛ نگاهی به چهره محمد (ص) و علی (ع)؛ علی و الزهراء سرچشمه‌ی آب حیات؛ ترجمه قصیدهٔالنبی (ص) پیام امیرالمؤمنین به سلطان اهل قبله؛ کتابی به قلم امیرالمومنین (ع) نامه‌ی کودک در مسجد، محنت اسلام؛ چند مرحله اسلام؛ چند مرحله از زندگانی امام حسین (ع)؛ تاج مأمون‌الرشید؛ مجلس مباحثه‌ی امام رضا (ع) با عمران صابی؛ فلسفه غیبت امام زمان (ع) (عج) امامزاده عبدالله (ع) در ری؛ شرح حال محمد بن بکر؛ پیام ایران به نجد و حجاز و مصر؛ امناءالهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری؛ خواب دیدن ائمه اطهار (ع)؛ بیت‌المقدس و تحول قبله؛ پنج رساله در حج و قبله؛ کلید امن جهان؛ کلید امن دنیا؛ رساله مناسک و مسائل و حج و عمره؛ ندایی از سرزمین بیت‌المقدس؛ اجتماع پیرامون خانه مقدس دروس متون احادیث؛ الحدیث؛ تصحیح تفسیر دانشگاه (به فارسی)؛ کتاب مادر؛ مقدمه مواقع النجوم؛ تحشیه رساله لقاءالله؛ تصحیح و تحشیه مراقبات السنه، من روح الفرج بعد الشدهٔ (به عربی)؛ آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام؛ علی (ع) و آل محمد؛ آل محمد رسول‌الله؛ رابطه اسلامی (به زبان فارسی)؛ در جواب علمای کردستان؛ رابطه‌ی عالم اسلامی قبس من ولاء علی (ع) به زبان عربی؛ آراء ائمه الشیعه فی الغلاهٔ نهیب پیغمبر (ص) به ملوک و امراء و فقهاء از خیف منی.

آثاری که آماده طبع است: جلد پنجم عنصر شجاع؛ جلد دوم قبله اسلام؛ جلد دوم افق اعلی؛ تفسیر تعدادی از سوره‌های قرآن؛ جلد دوم سرچشمه آب حیات؛ جلد دوم افق وحی جلد دوم دروس متون احادیث؛ پیام بلال حبشی مولای رسول خدا (ص) از بام کعبه به سیاهان جهان؛ ترجمه کتاب علی مفترق‌الطرق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آینه دانشوران (۴۹۳ –۴۹۱، ۱۸۸ –۱۸۷)، الذریعه (۲۱۹/ ۲۲، ۴۴/ ۱۷، ۳۵۲/ ۱۵، ۱۲۶ –۱۲۵/ ۱۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵ ۷۰ –۷۰۴/ ۱۳)، عنصر تلاش و کوشش، گلزار معانی (۵۸۲ –۵۶۶)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۳/ ۵، ۵۴۰ –۵۳۵/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵ –۳۲/ ۳).

کنانی هروی، جمال الاسلام، ابوالعلاء صاعد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۹۵ / ۴۹۴ ق)، فقیه، مفتی، محدث و قاضـی. قاضـی القضاهٔ هرات بود. از ابوسـعید محمد بن موسـی صیرفی و علی بن محمد طرازی و نیز از جـدش، قاضـی ابونصـر یحیی بن محمد، و قاضـی ابوالعلاء صاعد بن محمد حنفی و ابوبشـر حسن بن احمد مزکی و سعیـد بن عباس قرشـی و دیگران حـدیث شـنید. محمـد بن طاهر و نصـر بن سـیار بن صاعد، نوهاش، از وی حدیث نقل کردهاند. از راویان او میتوان از نوهاش، شـهاب بن سـیار، و علی بن سـهل شاشـی، و عبـدالواسع بن عطاء، و محمـد بن فضل دهان و مسـرور بن عبداللّه حنفی نیز نام برد. در «شذرات الذهب»، نام کنانی تحت عنوان کتانی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۸۳ –۱۸۲/ ۱۹)، شذرات الذهب (۴۰۲/ ۳)، العبر (۳۷۱/ ۲)، النجوم الزاهرهٔ (۱۶۷/ ۵).

کنتوری، اعجاز حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۶ –۱۲۴۰ ق)، محدث، فقیه امامی، اصولی، مورخ و متکلم. وی یکی از سه فرزند عالم و فضال سید محمدقلی بن محمدحسین و برادر علامـه میرحامـد حسین صـاحب «عبقـات الانوار» است. وی علوم مختلف را از پـدر و برادر خود فراگرفت. او در تمام علوم متـداول زمان آگاه و از بزرگان علمای شـیعه بود. از آثار وی: «شـذور العقیان فی تراجم الاعیان»، در چنـد مجلد؛ «کشف الحجب و الاستار عن وجه الکتب و الاسفار»، فهرست مصنفات شیعه؛ «القول السدید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۳۸/۱)، اعیان الشیعه (۴۶۷/۳)، الذریعه (۲۸ –۲۷ /۱۸، ۴۳/۱۳)، ریحانه (۳۵۶/۵)، فوائد الرضویه (۵۹۶ – ۵۹۵)، لغت‌نامه (ذیل/ اعجاز)، معجم المولفین (۳۰۳/۲).

کوتاه اصفهانی، ابوحامد محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۸۳ ق)، حافظ و محدث. از حفاظ حدیث بود که به شـناخت آن شـهرت داشت. در نوجوانی و جوانی احادیث بسیار شنید و تمای آنها را به خط خویش نگاشت. از آثار وی کتاب «اسـباب الحدیث» به سـبک «اسباب النزول» واحدی است. او همچنین کتابی بزرگ در «تاریخ اصفهان» جمع‌آوری کرد که موفق به تدوین آن نگشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵۶/ ۷)، الوافی بالوفیات (۲۱۸/ ۳).

کوتاه جویباری اصفهانی، ابومسعود عبدالجلیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۳ -۴۷۶ ق)، حافظ و محدث. از رزق اللّه تمیمی و ابوبکر بن ماجه ابهری و قاسم بن فضل ثقفی و احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابن‌اشته و عده‌ای از یاران ابوسعید نقاش و ابونعیم و ابوطاهر بن عبدالرحیم حدیث شنید. او در علم و اخلاق یگانه دورانش بود و در حدیث از شناخت کافی برخوردار بود. مدتی که در اصفهان بود با پدر سمعانی مصاحبت داشت. کوتاه سفری به نیشابور نمود و از عبدالغفار شیروی حدیث شنید. ابوالقاسم بن عساکر و یوسف بن احمد شیرازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعان (۱۰۷/ ۲)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۳۱۵ -۱۳۱۴/ ۴)، سیر النبلاء (۳۳۱ -۳۲۹/ ۲۰)، شذرات الذهب (۱۶۷/ ۴)، طبقات الحفاظ (۴۷۳ -۴۷۲)، العبر (۲۰/ ۳)، معجم البلدان (۲۰۴/ ۲)، المنتظم (۱۸۲/ ۱۰)، النجوم الزاهرهٔ (۳۱۴/ ۵).

کوسج اصفهانی، ابوالمظفر محمود

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۳ ق)، محدث. از عموی پدرش، حسین بن احمد، و حسین بن علی بن بغدادی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد حافظ از وی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء ۴۵۰ -۴۴۹/ ۱۸.

کوسج مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در مرو به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت. برای فراگیری فقه و حدیث به عراق و حجاز و شام سفر کرد و از سفیان بن عیینه و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و وکیع بن جراح و محمد بن یوسف فریابی و ابواسامه و نضر بن شمیل و ابویمان حکم بن نافع حدیث شنید. او از احمد بن حنبل و اسحاق بن راهویه و یحیی بن معین مسائل فقهی آموخت و آموخته‌های خود را مدون ساخت و در خراسان آنها را روایت کرد و چون در آن مسائل تشکیک کردند به بغداد رفت و صحت آنها را از احمد اعتراف گرفت. اسحاق بن منصور در بغداد حدیث گفت. بخاری و مسلم و نسائی و ترمذی و ابن‌ماجه قزوینی و ابوزرعه رازی و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و مؤمل بن حسن ماسرجسی و احمد بن حمدون اعمشی و محمد بن احمد بن زهیر و ابراهیم بن اسحاق حربی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور سکنی گزید و همان جا از دنیا رفت و در کنار اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع به خاک سپرده شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۳۶۴ -۳۶۲/ ۶)، التاریخ الکبیر (۴۰۴/ ۱)، تذکرهٔ الحفاظ (۵۲۵ -۵۲۴/ ۲)، تهذیب التهذیب (۲۲۷ -

۲۲۶/ ۱)، تهذیب الکمال (۷۷ -۷۴/ ۲)، الثقات (۱۱۸/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۱ ق ۲۳۴/ ۱)، سیر النبلاء (۲۶۰ -۲۵۸/ ۱۲)، شذرات الذهب (۱۲۳/ ۲)، طبقات الحنابله (۱۱۵ -۱۱۳/ ۱)، طبقات الحفاظ (۲۵۳)، العبر (۳۶۰/ ۱)، الکامل (۳۳۰/ ۵)، معجم المؤلفین (۲۳۹/ ۲)، النجوم الزاهرة (۳۹۸/ ۲)، الوافی بالوفیات (۴۲۶/ ۸).

کوفی، ابوعصیده ابوجعفر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۷۳ ق)، نحوی، ادیب و محدث. معروف به ابن بلنجر. اصل وی از مردم دیلم و از موالی بنی‌هاشم بود. از واقدی و اصمعی و ابوداوود طیالسی و زید/ یزید بن هارون حدیث نقل می‌کرد. معلم فرزندان متوکل عباسی بود و در سامره ساکن. قاسم بن محمد انباری، احمد بن حسن بن شهیر و محمد بن جعفر آدمی از او روایت می‌کردند. ابوداوود در «سنن» خود از وی حدیث نقل کرده است. از آثار وی، کتاب «المقصور و الممدود»؛ کتاب «المذکر و المؤنث»؛ کتاب «الزّیادات» در «معانی الشعر» ابن سکیت؛ کتاب «عیون الاخبار و الاشعار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۹ /۱)، ایضاح المکنون (۳۰۱ /۲)، تاریخ بغداد (۲۶۰ -۲۵۸ /۴)، تهذیب التهذیب (۵۵ /۱)، روضات الجنات (۲۱۰ -۲۰۹ /۱)، ریحانه (۱۱۶ /۸)، الذریعه (۳۷۶ / ۱۵)، سیر النبلاء (۱۹۴ -۱۹۳ /۱۳)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۲۳ - ۱۲۲)، کشف الظنون (۱۴۶۱، ۱۴۵۸، ۱۱۸۴)، الکنی و الالقاب (۱۲۴ -۱۲۳ /۱)، لسان المیزان (۱۹۹ /۸)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (۲۳۲ -۲۲۸ /۳)، معجم المؤلفین (۳۰۸ /۱)، الوافی بالوفیات (۱۶۷ -۱۶۶ /۷)، هدیة العارفین (۵۱ /۱).

کوملادی همدانی، ابوالفضل صالح

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۴ -۳۰۳ ق)، حافظ، محدث و عارف. او از دانشمندان و محدثان مشهور همدان بود. از پدرش و ابوالعباس فضل بن سهل بن سری قزوینی و محمد ابن حمویه و علی بن حسن بن سعد بزاز و احمد بن حسن بن عزون و قاسم بن ابراهیم و محمد بن عبداللّه بن نبیل و قاسم بن ابوصالح و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و محمد بن قارن رازی و علی بن محمد بن مهرویه قزوینی و عبدالسلام بن عبدیل و احمد بن محمد بن اویس و جماعتی دیگر حدیث شنید. طاهر بن عبداللّه بن ماهله و حمد زجاج و احمد بن زنجویه عمری و طاهر بن احمد امام و ابوالفتح بن ابی‌الفوارس و احمد بن حسین بن زنبیل نهاوندی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در «انساب» سمعانی و «سیر النبلاء» صاحب عنوان تحت نام کوملابادی ذکر شده است. از آثارش: «سنن الحدیث» یا «سنن التحدیث»؛ «طبقات العلماء لاهل همذان» یا «طبقات الهمذانیین»، که در برخی از مآخذ به جای آن، کتاب «تاریخ همدان» برای وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۱۲/ ۵)، ایضاح المکنون (۲۸/ ۲، ۲۱۹/ ۱)، تاریخ بغداد (۳۳۱/ ۹)، تذکرة الحفاظ (۹۸۶ -۹۸۵/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۰۹)، سیر النبلاء (۵۱۹ -۵۱۸/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۱۰/ ۳)، العبر (۱۶۴/ ۲)، کشف الظنون (۳۱۰)، معجم

البلدان (۵۶۳ -۵۶۲/ ۴)، معجم المؤلفین (۳۲۰/ ۴)، الوافی بالوفیات (۲۴۷/ ۱۶)، هدیهٔ العارفین (۴۲۲/ ۱).

کوه کمری، محمد حجت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۲ -۱۳۱۰ ق)، فقیه، اصولی، محدث، رجالی، مجتهد و مرجع تقلید. پدرش آقا سید علی کوه کمری از علمای بزرگ تبریز و از شاگردان حاج میرزا حبیب‌اللّٰه رشتی و فاضل ایروانی و فاضل شرابیانی بود. اصل وی از کوه کمر تبریز بود. نسبش به سید محمد مصری ملقب به حجازی از اولاد علی اصغر بن امام سجاد (ع) می‌رسد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری ادبیات و مقدمات، از درس فقه و اصول و ریاضیات و معقول و طب قدیم و جدید و فیزیک و شیمی از اساتید وقت استفاده نمود. او قسمت عمده‌ی تحصیلات فقهی و اصولی خود را در خدمت پدرش فراگرفت. سپس در ۱۳۳۰ ق به نجف مهاجرت نمود و فقه را در محضر آیت‌اللّٰه سید محمد کاظم یزدی و رجال و حدیث را در محضر آقا سید ابوتراب خوانساری فراگرفت . وی همچنین از محضر آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی و حاج شیخ علی قوچانی و حاج شیخ علی گنابادی و آیت‌اللّٰه میرزا حسین نایینی و آیت‌اللّٰه سید محمد فیروزآبادی و آیت‌اللّٰه شیخ ضیاءالدین عراقی و دیگر بزرگان استفاده نمود. تا آنکه در نجف مریض شد و به خواست پدرش به تبریز بازگشت و پس از درگذشت آیت‌اللّٰه سید محمد کاظم یزدی و آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی به نجف مراجعت کرد و سالها از محضر اساتید آنجا استفاده نمود تا آنکه خود به تدریس در مسجد شیخ مرتضی انصاری و مقبره‌ی میرزای شیرازی و تصنیف مشغول شد. در ۱۳۴۹ ق به ایران آمد و در قم سکنی گزید و به تدریس خارج فقه و اصول استدلالی پرداخت و پس از درگذشت شیخ عبدالکریم حایری، بر حسب سفارش ایشان به انجام امور مذهبی و اقامه حوزه‌ی علمیه مشغول گردید. آقا شیخ عبداللّٰه مامقانی، شریعت اصفهانی، سید حسن صدر کاظمی، سید ابوتراب خوانساری، شیخ محمد باقر بیرجندی و پدرش، سید علی کوه کمری، از مشایخ روایت وی و حاج میرزا حسین نایینی، سید محمد فیروزآبادی، آقا ضیاءالدین عراقی، حاج شیخ عبدالکریم حایری و شریعت اصفهانی از مشایخ اجتهاد و روایت او بودند. در قم درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. از آثار وی بنای مسجد و مدرسه‌ی حجتیه است و از آثار علمی وی: «الاستصحاب»؛ «کتاب البیع»؛ «تنقیح المطالب المبهمهٔ فی حکم عمل الصور المجسمهٔ»؛ «جامع الاحادیث و الاصول»؛ حاشیه بر «الکفایهٔ»؛ «الصلوهٔ»؛ «الوقف»؛ «لوامع الانوار الغرویهٔ فی مرسلات الآثار النبویهٔ»؛ «مستدرک المستدرک فی استدراک مافات عن صاحب المستدرک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۶۵/ ۴، ۱۹۳/ ۳، ۲۵/ ۲)، ریحانه (۲۵ -۲۳/ ۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۸۲ -۸۱/ ۳)، علماء معاصرین (۲۱۶ -۲۱۴، ۱۸۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۲۰ -۳۰۹، ۳۰۶ -۳۰۵/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ حجت کوه کمری)، معجم المؤلفین (۱۷۷/ ۹).

کیاهراسی طبری، شمس الاسلام عمادالدین، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۴ -۴۵۰ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر و مدرس. مشهور به عماد طبری یا عمادالدین طبری یا عمادکیا یا عمادالدین کیا و معروف به کیاهراسی. اهل طبرستان بود و در آنجا به دنیا آمد. وی را تالی و ثانی ابوحامد غزالی بلکه شایسته‌تر از وی می‌دانند. در نیشابور از امام الحرمین، ابوالمعالی جوینی، فقه آموخت و در مذهب و اصول برآمد. او در نظامیه نیشابور پس از اتمام درس توسط استاد، درس او را برای شاگردان حوزه تقریر و اعاده می‌نمود. سپس در بیهق به تدریس اشتغال یافت. آن گاه به بغداد رفت و تا پایان عمر در نظامیه تدریس کرد. وی شیخ الشافعیه بغداد بود. او از زید بن صالح آملی و جماعتی دیگر حدیث روایت کرد. سعد الخیر و عبداللّه بن محمد بن غالب و ابوطاهر سلفی از وی روایت کرده‌اند. او لعن به یزید بن معاویه را به صراحت جایز می‌دانست. ابن‌اثیر گوید که جهال به او اتهام عقیده و مذهب باطنی (اسماعیلیه) بستند و سلطان محمد او را دستگیر و زندانی کرد و آن گاه که جمعی از علما بر برائتش گواهی دادند آزاد شد. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب ابرز در کنار ابواسحاق شیرازی به خاک سپرده شد. از او آثار نیکویی بجا ماند. از آثارش: «احکام القرآن»، در چهار مجلد؛ «شفاء المسترشدین فی مباحث المجتهدین»، در خلافیات؛ «لوامع الدلائل فی زوایا المسائل»؛ «تعلیق فی اصول الفقه»؛ نقض و ردی بر «مفردات الامم احمد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴۹/ ۵)، التفسیر و المفسرون (۴۴۷ -۴۴۴/ ۲)، ریحانه (۳۵۹/ ۶ -۱۰۷ -۱۰۶/ ۵)، سیر النبلاء (۳۵۲ -۳۵۰/ ۱۹)، شذرات الذهب (۱۰ -۸ / ۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۹۴ -۲۹۲/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی ابن‌قاضی شهبه (۲۸۸/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۳۴ -۲۳۱/ ۷)، العبر (۳۸۶/ ۲)، الکامل (۲۶۲/ ۸)، کشف الظنون (۱۵۶۹، ۱۰۵۶، ۴۲۳، ۲۰)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۹۷/ ۱۹)، معجم المؤلفین (۲۲۰/ ۷)، المنتظم (۱۱۱ -۱۱۰/ ۱۰)، النجوم الزاهرهٔ (۱۹۹ -۱۹۸/ ۵)، الوافی بالوفیات (۸۴ -۸۲/ ۲۲)، وفیات الاعیان (۲۹۰ -۲۸۶/ ۳)، هدیهٔ العارفین (۶۹۴/ ۱).

گرگانی، ابوالمحاسن علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ شیعه و معاصر علامه حلی بود. او مؤلف کتاب «تکملهٔ السعادات فی کیفیّه العبادات المسنونات»، به فارسی است، که در سال ۷۰۲ ق از تألیف آن فراغت یافت. صاحب «ریاض العلماء» یک نسخه از این کتاب را که به خط مولی ابوسعید حسن شیعی سبزواری است دیده که تاریخ ۷۴۷ ق دارد، لذا احتمال داده که ابوسعید از شاگردان ابوالمحاسن باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۲۲/ ۲)، الذریعه (۴۱۵ -۴۱۴/ ۴)، ریاض العلماء (۵۰۹/ ۵، ۱۷۶/ ۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۷۴ /۸).

گناباد نیشابوری، ابویعقوب اسحاق

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۶ ق)، محدث. از محمد بن یحیی ذهلی و ابوالازهر و نعیم بن رزین و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حسین بن علی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۹/ ۲)، تاریخ نیشابور (۱۳۴)، معجم البلدان (۱۹۱/ ۲).

گنابادی نیشابوری، ابوبکر عبدالغفار

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۰ -۴۱۴ ق)، مسند و محدث. مسند نیشابور بلکه مسند خراسان بود. پدرش ابوالحسن محمد بن حسین از علمای گناباد بود از ابوطاهر مخلص استماع حدیث کرده بود. عبدالغفار شش ساله بود که استماع علوم اسلامی را شروع کرد و از قاضی ابی‌بکر محمد خیری یا حیری و ابوسعید محمد صیرفی و ابومنصور عبدالقاهر اصولی بغدادی و محمد مزکی و فضل‌اللّه میهنی و ابوبکر بن ریذه در نیشابور و اصفهان حدیث شنید. ابوبکر سمعانی و ابوسعد سمعانی و ابوالفتوح طائی و عبدالرحیم حاجی و عبدالمنعم فراوی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی در «انساب» او را ستوده است. مردم از اطراف برای استفاده از وی به نزدش می‌رفتند. او تا پایان عمر نزدیک به صد ساله‌اش از نعمت‌های چشم و گوش و عقل بهره‌مند بود و به تدریس و املای حدیث ادامه می‌داد. از آثارش: «الاجزاء» و «الفوائد»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۹/ ۲)، سیر النبلاء (۲۴۸ -۲۴۶/ ۱۹)، شذرات الذهب (۲۷/ ۴)، العبر (۳۹۵/ ۲)، معجم البلدان (۱۹۲ -۱۹۱/ ۲)، معجم المؤلفین (۲۶۹ -۲۶۸/ ۵)، النجوم الزاهرة (۲۰۸/ ۵)، هدیة العارفین (۵۸۷/ ۱).

گنابادی نیشابوری، ابوعلی حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۵ ق)، محدث. قاضی و زاهد. به دنبال حدیث مسافرت کرد و احادیث بسیاری از علی بن حسن هلالی و محمد بن عبدالوهاب و ابوحاتم رازی و ابوقلابه رقاشی شنید. حافظ ابوعلی حسین بن علی نیشابوری از وی حدیث روایت کرده است. او تا پایان عمر عهده‌دار منصب قضای نیشابور بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۸۹/ ۲)، تاریخ نیشابور (۱۳۵).

گنجی، ابوالقاسم یحیی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث. ابومحمد هارون بن موسی تلعکبری از وی روایت کرده و استماع او در ۳۱۸ ق بوده است. گنجی در این ملاقات بیش از یکصد و بیست سال عمر داشته. او همچنین امام عسکری (ع) را ملاقات نموده است. اما مستقیما روایتی از ایشان نقل نکرده است. در بعضی از نسخ نام او را کتنجی ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :رجال الطوسی (۵۱۷ -۵۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۱/ ۴)، الکنی و الالقاب (۱۲۳/ ۳)، معجم رجال الحدیث (۵۰/ ۲۰).

گنجی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۵۸ ق)، حافظ، عالم، محدث شافعی و شاعر. معروف به فخر گنجی. ساکن دمشق بود. به دنبال حدیث بسیار سفر کرد و دستاورد نیکویی داشت. او که از محدثان پیشگام بود، گرایشی به مکتب شیعه داشت و کتبی در زمینه تشیع گردآوری کرد. از آثارش: «کفایهٔ الطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب (ع)»؛ «البیان فی اخبار صاحب الزمان (ع)»، که در تبریز به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۱۱۷ -۱۱۶/ ۵)، کشف الظنون (۱۸۴۴، ۱۴۹۷، ۲۶۳)، الکنی و الالقاب (۱۲۳/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۳۴/ ۱۲)، الوافی بالوفیات (۲۵۴/ ۵).

گیلانی، شیخ الاسلام، محیی‌الدین ابومحمد عبدالقادر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۲ / ۵۶۱ / ۵۶۰ -۴۹۱ / ۴۹۰ / ۴۷۱ / ۴۷۰ ق)، عارف، صوفی، محدث شافعی یا حنبلی و شاعر، متخلص به محیی. ملقب به غوث، غوث اعظم، غوث الثقلین، باز اشهب، باز اللّه و جنگی دوست که این آخری، نام یا لقب یکی از اجداد اوست. اهل گیلان بود. نسبش به نوشته‌ی بعضی از مآخذ به امام حسن مجتبی (ع) می‌رسد، گرچه در «فوات الوفیات» این نسبت به امام حسین (ع) رسانده شده است. او دخترزاده‌ی ابوعبداللّه صومعه‌ای، از بزرگان مشایخ گیلان، است. در گیلان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و در آنجا نشو و نما یافت. وی مؤسس سلسله‌ی قادریه (منتسب به عبدالقادر) در تصوف بود. علوم ادبی را از ابوزکریای تبریزی فراگرفت. از ابوسعد مخرمی و دیگران فقه آموخت. از ابوغالب باقلانی و احمد بن مظفر بن سوسن تمار و ابوالقاسم بن بیان و جعفر بن احمد سراج و ابوسعد بن خشیش و ابوطالب یوسفی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد سمعانی و عمر بن علی قرشی و حافظ عبدالغنی و شیخ موفق‌الدین ابن‌قدامه و شیخ علی بن ادریس و احمد بن مطیع باجسرائی و محمد بن لیث وسطانی و اکمل بن مسعود هاشمی و دیگران از وی حدیث شنیدند. رشید احمد بن مسلمه با اجازه از او روایت کرده است. وی با شیخ احمد یا حماد دباس مصاحب بود و از او فنون طریقت را آموخت. در مدرسه‌ای که ابوسعد مخرمی در باب ازج بغداد بنا کرده بود، سکونت

داشت و مجلس وعظ و خطابه در آنجا برپا می‌کرد و مطابق هر دو مذهب شافعی و حنبلی فتوا می‌داد و در سیزده شاخه از علوم دینی تدریس می‌نمود. او در بغداد درگذشت و در مدرسه‌اش در باب ازج دفن شد. در اصول و فروع فقه و تصوف تألیفاتی به او منسوب است. از آثار وی: «بشائر الخیرات»؛ «الغنیة لطالبی طریق الحق» یا «غنیة الطالبین لطریق الحق»، در تصوف؛ «الفتح الربانی و الفیض الرحمانی»، در تصوف، «جلاء الخاطر فی الباطن و الظاهر» «الکبریت الاحمر»، در صلوات بر پیامبر (ص)»؛ «فتوح الغیب»، در تصوف؛ «ملفوظات قادریه»؛ «الفیوضات الربانیه فی الاوراد القادریه»؛ «ملفوظات گیلانی»؛ «سر الاسرار و مظهر الانوار فیما یحتاج الیه الابرار»؛ «آداب السلوک و التوصل الی منازل الملوک»؛ «تحفة المتقین و سبیل العارفین»؛ «حزب الرجاء و الانتهاء»؛ «یواقیت الحکم»؛ «معراج لطیف المعانی»؛ «دیوان» شعر که به «دیوان غوث اعظم» معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۷۲ -۱۷۱/ ۴)، انساب سمعانی (۱۴۶/ ۲)، ایضاح المکنون (۲۶۰ ،۱۶۳/ ۲ ،۳۷۶ ،۲۵۷/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۱۳۲ -۱۳۱)، الذریعه (۱۰۱۶/ ۹)، روضات الجنات (۸۵ -۸۱/ ۵)، ریحانه (۲۵۴ -۲۵۲/ ۵)، سیر النبلاء (۴۵۱ -۴۳۹/ ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۲ -۱۹۸/ ۴)، صبح گلشن (۳۹۰ -۳۸۹)، العبر (۳۶/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۸۲۴)، فوات الوفیات (۳۷۴ -۳۷۳/ ۲)، الکامل (۹۴/ ۹)، کشف الظنون (۲۰۵۳ ،۱۷۳۸ ،۱۲۴۰ ،۸۷۹ ،۶۶۲)، لسان المیزان (۴۷۱/ ۱)، معجم المؤلفین (۳۰۸ -۳۰۷/ ۵)، المنتظم (۴۷۹ -۴۷۸/ ۱۰)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۳۲ -۳۳۱)، النجوم الزاهرة (۳۵۳ -۳۵۲/ ۵)، نفحات الانس (۵۱۰ -۵۰۷)، هدیة العارفین (۵۹۶/ ۱).

لالکائی، ابوالقاسم هبة اللّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۸ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفتی و حافظ. اصل وی از طبرستان بود. به بغداد رفت و از شیخ ابوحامد اسفراینی فقه آموخت. از ابوالقاسم عیسی بن علی وزیر و ابوطاهر مخلص و ابوالحسن بن جندی و جعفر بن عبداللّه فناکی رازی و علی بن محمد قصار و علاء بن محمد رویانی و ابواحمد فرضی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر خطیب و پسر او محمد بن هبة اللّه و ابوبکر احمد بن علی طریثیثی و مکی کرجی سلار و دیگران از وی روایت کردند. در دینور درگذشت. از وی تصنیفاتی بر جای مانده است، از جمله: «السنن»، شرح اصول اعتقادی اهل تسنن بر اساس کتاب (قرآن)، سنت و اجماع صحابه؛ شرح «السنة» بغوی؛ «معرفة اسماء من فی الصحیحین» یا «رجال الصحیحین» یا «اسماء رجال الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسائل المنثورة»، در نحو و تفسیر و غیره؛ «کرامات اولیاء اللّه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵۷/ ۹)، انساب سمعانی (۶۶۹/ ۵)، تاریخ بغداد (۷۱ -۷۰/ ۱۴)، تذکرة الحفاظ (۱۰۸۵ -۱۰۸۳/ ۳)، سیر النبلاء (۴۲۰ -۴۱۹/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۱۱/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۸)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۱۹۱/ ۲)، العبر (۲۳۶/ ۲)، الکامل (۳۳۰/ ۷)، کشف الظنون (۱۰۴۰ ،۸۳۵ ،۸۸)، معجم المولفین (۱۳۶/ ۱۳)، المنتظم (۲۱۴/ ۹)، هدیة العارفین (۵۰۴/ ۲).

لباد اصفهانی، ابوالحسین علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۶۰ ق)، مسند و محدث. از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه و رزق اللّه تمیمی و رجاء بن قولویه و رئیس ثقفی و ابونصر سمسار حدیث شنید. وی از ابوبکر بن خلف ادیب صاحب اجازه بود. محمد بن مکی و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابن‌اللتی و کریمه و دیگران از وی اجازه روایت داشتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۵۱/ ۲۰)، شذرات الذهب (۱۸۹/ ۴)، العبر (۳۳/ ۳)، النجوم الزاهرهٔ (۳۵۱/ ۵).

لباد نیشابوری، ابومحمد زنجویه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۸ ق)، محدث، زاهد و عابد. اهل نیشابور بود. از محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و اسحاق بن منصور و حسین بن عیسی بسطامی و حمید بن ربیع خزاز و احمد بن منصور رمادی حدیث شنید. ابوعلی حافظ و ابوالفضل بن ابراهیم و حسن بن احمد مخلدی و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۲۵ -۱۲۴/ ۵)، سیر النبلاء (۵۲۲/ ۱۴).

لفتوانی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۳ -۴۶۷ ق)، محدث. نسبت وی به لفتوان از قرای اصفهان می‌رسد. از ابوعمرو عبدالوهاب بن منده عبدی و ابوالحسن سهل بن عبداللّه غازی و ابوبکر ابن ماجه ابهری و ابوسعود سلیمان بن ابراهیم ثقفی و ابومنصور محمد بن احمد بن شکرویه قاضی و محمود کوسج و ابوالخیر بن ررا و رزق اللّه تمیمی و ابوحسین احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابوالفوارس طراد بن محمد زینبی و ابن‌البطر و دیگران حدیث شنید. ابوموسی مدینی و ابن‌عساکر و ابوسعد سمعانی و فرزندش، عبید اللّه بن محمد سمعانی، و ابوالفتح عبدالوهاب صابونی و فرزندش، عبدالخالق، و ابوالمعمر انصاری و ابوالفضل بن ناصر و دیگران از وی حدیث شنیدند. سمعانی او را نیکو سیرت، عابد و نیکوکار و عارف به حدیث معرفی می‌کند. او کتاب‌هایی در حدیث تصنیف کرد. در «الکامل» سال ولادت وی ۴۹۶ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۳۸/ ۵)، سیر النبلاء (۷۵ -۷۴/ ۲۰)، الکامل (۳۶۶ -۳۶۵/ ۸)، معجم البلدان (۲۴ -۲۳/ ۵)، معجم المؤلفین (۶۴/ ۱۰)، المنتظم (۳۱۷/ ۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۴۸/ ۳).

لؤلؤی بخلی، یحیی زکریا

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۲/ ۲۳۰ ق)، فقیه، محدث و حافظ. از ابومطیع حکم بن عبداللَّه بلخی، مفتی بلخ، و عبداللَّه بن نمیر و وکیع و حکم بن مبارک و ابواسامه و قاسم بن حکم عرنی و همطبقه‌ی آنها روایت کرد. بخاری و ترمذی و ابوسعد یحیی بن منصور هروی زاهد و جعفر فریابی و احمد بن سیار مروزی و اسماعیل بن محمد بن ابی‌کثیر قاضی و عبدالصمد بن سلیمان بلخی از وی روایت کردند. از آثارش کتاب «الایمان» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۲۷۷/ ۲)، تذکرهٔ الحفاظ (۵۱۸ -۵۱۷/ ۲)، تهذیب التهذیب (۲۹۸ -۲۹۷/ ۳)، تهذیب الکمال (۳۲۱ -۳۲۰/ ۶)، الثقات (۲۵۴/ ۸)، معجم المؤلفین (۱۸۴/ ۴).

لؤلؤی سهمی بلخی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۲۳۰ ق)، حافظ، محدث و ادیب. معروف به ابن ابی‌یعقوب. اهل بلخ بود. در ۲۲۲ ق وارد بغداد شد و با حفاظ نشست و برخاست نمود و با ایشان مذاکره‌ی حدیث کرد. او قبل از ۲۳۰ ق به کوفه رفت و با ابوبکر بن ابی‌شیبه مجلسی داشت. وی از مالک بن انس و خارجهٔ بن مصعب و بشر بن سری و یحیی بن یمان و خالد بن عبدالرحمان مخزومی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی‌دنیا و فضل بن محمد زیدی و ابوعبداللَّه حسین بن ابی‌احوص ثقفی و عبید اللَّه بن احمد بن منصور کسائی رازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۴۷ -۱۴۶/ ۵)، تاریخ بغداد (۲۳۶ -۲۳۴/ ۱)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۲۶/ ۲)، سیر النبلاء (۴۴۹/ ۱۱)، لسان المیزان (۶۹۶ -۶۹۵/ ۵)، المنتظم (۵۲۰/ ۶)، میزان الاعتدال (۴۵۹/ ۳)، الوافی بالوفیات (۱۹۰ -۱۸۹/ ۲).

لیثی جیراخشتی بخاری، ابومسلم عمر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۸/ ۴۶۶ ق)، محدث و حافظ. اصل وی از جیراخشت از قرای بخارا است. به دنبال حدیث در شهرهایی چون سمرقند و کش گرگان و بلخ و غزنه و هرات و بوشنج و مرو و نیشابور و همدان و اصفهان و عراق از بزرگانی چون ابوسهل عبدالکریم بن عبدالرحمان کلابادی و علی بن احمد بن خنباج تمیمی و یوسف بن منصور سیاری حافظ و عبدالملک بن علی امام و محمد بن

محمد بن حاضر هراس و مطهر بن محمد خاقانی و محمد بن جعفر طبسی و عبدالعزیز بن احمد حلوایی فقیه و ابوعمر محمد بن احمد مستملی و مظفر بن حسین و علی بن محمد لبان دینوری و سعید عیار و عطاء بن احمد و منصور بن عباس تمیمی و ابوعمرو محمد بن عبدالعزیز قنطری و ابوغانم کراعی و ابوعثمان صابونی و ابوحفص بن مسرور و عبدالغافر فارسی و عبدالصمد بن مأمون و همطبقه‌ی ایشان حدیث شنید. مدتی در اصفهان سکنی گزید. ابوحسین بن طیوری و هبهٔ اللّه بن مجلی و ابوغالب بن بناء و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابوعبداللّه حسین بن عبدالملک خلال و ابونصر مؤذن از وی روایت کرده‌اند. لیثی در خوزستان (اهواز) درگذشت. از آثارش: «مسند الصحیحین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۵/ ۵)، انساب سمعانی (۱۵۱/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۲۳۶ -۱۲۳۵/ ۴)، سیر النبلاء (۴۰۹ -۴۰۷/ ۱۸)، طبقات الحفاظ (۴۷۲ -۴۷۱)، لسان المیزان (۲۱۵ -۲۱۴/ ۵)، معجم البلدان (۲۲۹/ ۲)، معجم المؤلفین (۲۹۷/ ۷)، هدیهٔ العارفین (۷۸۲/ ۱).

لیثی خراسانی، ابوالنضر هاشم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۰۷ -۱۳۴ ق)، حافظ و محدث. ملقب به قیصر. اصلش خراسانی و از بنی لیث بن کنانه است. ساکن بغداد بود. او از شعبهٔ بن حجاج (چهار هزار حدیث) و ابن ابی‌ذئب و شیبان بن عبدالرحمان نحوی و سلیمان بن مغیره و عبدالرحمان مسعودی و ابومالک نخعی و ابوجعفر رازی و لیث بن سعد و زهیر بن معاویه و عبید اللّه اشجعی و عکرمهٔ بن عمار و مبارک بن فضاله و ورقاء بن عمر و عبدالعزیز بن ماجشون و عبدالرحمان بن عبداللّه بن دینار و عبدالرحمان بن ثابت بن ثوبان و ولید بن جمیل و عبدالصمد بن حبیب و بکر بن خنیس حدیث شنید. احمد بن حنبل و یحیی بن معین و ابوخثیمه و اسحاق بن راهویه و علی بن المدینی و ابومسعود رازی و محمد بن اسحاق صاغانی و عباس دوری و محمد بن عبید اللّه منادی و یعقوب بن شیبه و حسن بن مکرم و احمد بن خلیل برجلانی و حارث بن ابی‌اسامه و خلف بن سالم و فضل بن سهل و عبدبن حمید کشی و محمود بن غیلان و حامد بن یحیی بلخی از وی حدیث شنیدند. احمد حنبل و ابن‌معین و ابوحاتم رازی او را ستوده‌اند و عجلی گوید که او مایه مباهات اهل بغداد بود. در دوران خلافت مأمون در بغداد درگذشت و در مقابر عبداللّه بن مالک به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۶۶ -۶۳/ ۱۴)، التاریخ الکبیر (۲۳۵/ ۸)، تذکرهٔ الحافظ (۳۵۹/ ۱)، تهذیب التهذیب (۱۹ -۱۸/ ۱۱)، تهذیب الکمال (۲۱۷ -۲۱۴/ ۱۹)، الجرح و التعدیل (۱۰۶ -۱۰۵/ ۹)، سیر النبلاء (۵۴۹ -۵۴۵/ ۹)، شذرات الذهب (۱۹/ ۲)، طبقات ابن‌سعد (۲۴۲ -۲۴۱/ ۷)، طبقات الحفاظ (۱۷۱)، العبر (۲۷۷/ ۱)، میزان الاعتدال (۲۶۵/ ۴).

لیثی رازی، ابوحاتم احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۲ ق)، ادیب، لغوی و محدث اسماعیلی. در ناحیه‌ی پشاپویه در جنوب ری متولد شد. وی از دعوت کنندگان اسماعیلیه بود و احمد بن علی حاکم ری را به مذهب خود گرواند. پس از فتح ری، توسط سامانیان، ترک شهر کرد و به دیلم گریخت. پس از پیروی مرداویج بر اسفار، در حضور مرداویج با رازی فیلسوف مناظره کرد و آنگاه که نادرستی اظهاراتش معلوم شد، مغضوب و ناچار به فرار شد. در حین فرار، و یا در تبعید، در آذربایجان درگذشت. آثار وی: «اعلام النبوة»؛ «الجامع»، در فقه؛ «الزینة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ و عقاید اسماعیلیه (۱۹۷ -۱۹۳، ۱۴۳ -۱۴۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۱ -۱۰۲۰ /۸)، ری باستان (۲۸۰ ، ۵۸ /۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۵۴)، لسان المیزان (۲۴۷ /۱).

ماجشون، ابوعبداللّه، ابوالاصبغ عبدالعزیز

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۶۴ ق)، فقیه و محدث. ماجشون را معرب ماه‌گون دانسته‌اند. اصل وی از اصفهان و اهل مدینه‌ی نبوی و از فقهای آنجا بود و مدتی نیز در بغداد سکنی گزید. از زهری و محمد بن منکدر و عبداللّه بن دینار و سلمة بن دینار و سعد بن ابراهیم و محمد بن ابی‌بکر ثقفی و حمید طویل و عمرو بن یحیی و صالح بن کیسان و وهب بن کیسان و هشام بن عروه و عبداللّه بن فضل هاشمی و عبید اللّه بن عمر و عبدالرحمان بن قاسم حدیث شنید. فرزندش، عبدالملک بن عبدالعزیز، و لیث بن سعد و ابراهیم بن طهمان و زهیر بن معاویه و ابن‌مهدی و وکیع بن جراح و هاشم بن قاسم و حجین بن مثنی و عبدالعزیز اویسی و موسی بن داوود ضبی و عبدالرحمان بن مهدی و سریج بن نعمان و ابوولید طیالسی و علی بن جعد و بشر بن ولید کندی و حجاج بن منهال و صالح بن مالک خوارزمی و غسان بن ربیع و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در بغداد در دوران خلافت مهدی عباسی درگذشت و در قبرستان قریش دفن شد. در «الثقات» سال وفات وی ۱۶۶ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴۶ -۱۴۵ / ۴)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱۰۴ / ۱)، انساب سمعانی (۱۵۷ / ۵)، تاریخ بغداد (۴۳۹ -۴۳۶/ ۱۰)، التاریخ الکبیر (۱۳ / ۶)، تذکرة الحفاظ (۲۲۳ -۲۲۲ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۰۲ -۳۰۱ / ۶)، تهذیب الکمال (۵۰۷ -۵۰۴ / ۱۱)، الثقات (۱۱۱ -۱۱۰ / ۷)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۳۸۶ / ۲)، ریحانه (۱۴۳ -۱۴۲ / ۵)، سیر النبلاء (۳۱۲ -۳۰۹ / ۷)، شذرات الذهب (۲۵۹ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۲۳۴ / ۷)، طبقات الحفاظ (۱۱۰ -۱۰۹)، طبقات المحدثین باصبهان (۴۱۲ / ۱)، العبر (۱۸۷ / ۱)، معجم المؤلفین (۲۵۱ / ۵).

ماسرجسی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۴ ق)، فقیه شافعی و محدث. دخترزاده‌ی محدث حسن بن عیسی بن ماسرجس بود. نزد ابواسحاق مروزی فقه آموخت و تا مصر مصاحب او بود. او در نیشابور درس می‌گفت. قاضی ابوالطیب طبری و جماعتی دیگر از وی فقه آموختند. او از دایی‌اش،

مؤمل بن حسن، و ابوحامد بن شرقی و ابوسعید بن اعرابی و مکی بن عبدان و اسماعیل صفار و ابوطاهر مدینی و ابوالحسن بن حذلم و جماعتی دیگر حدیث نقل کرد. حاکم نیشابوری و ابونعیم و ابوطالب یحیی بن علی دسکری و ابوعثمان صابونی و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۴۷ -۴۴۶/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۱۱ -۱۱۰/ ۳)، العبر (۱۶۵/ ۲)، الکنی و الالقاب (۱۳۳/ ۳)، الوافی بالوفیات (۱۱۶ -۱۱۵/ ۴)، وفیات الاعیان (۲۰۲/ ۴).

ماسرجسی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۵ -۲۹۸/ ۲۹۷ ق)، حافظ و محدث. نیای بزرگ او، ماسرجس، نصرانیی بود که اسلام آورد. خاندان او خاندان علم و روایت و حفظ و درایت بودند. پدرش از اصحاب محمد بن یحیی ذهلی و خود از ارکان حدیث نیشابور بود. از جدش، احمد بن محمد ماسرجسی و پدرش، محمد بن احمد، و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوحامد بن شرقی و ابوبکر بن زیاد نیشابوری و فرزندان محاملی و عده‌ای دیگر در عراق حدیث شنید. در شام بر اصحاب هشام بن عمار و در مصر بر اصحاب یونس بن عبدالاعلی و مزنی ملحق شد. او در طول اقامتش در مصر کتبی در فقه و حدیث نگاشت. وی حدیث زهری را جمع‌آوری نمود. حاکم و سلمی از او روایت کردند. ابن‌جوزی گوید که از نزدیکان و فرزندان وی نوزده نفر محدث بودند. از آثارش: «المسند الکبیر»، در هزار و سیصد فصل، بزرگترین کتابی که در این موضوع تألیف شده است؛ «المغازی و القبائل»؛ استخراجی بر اساس «صحیح بخاری» و استخراجی بر اساس «صحیح مسلم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۷/ ۲)، تذکرة الحفاظ (۹۵۶ -۹۵۵/ ۳)، سیر النبلاء (۲۸۹ -۲۸۷/ ۱۶)، شذرات الذهب (۵۰/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۰۱ -۴۰۰)، العبر (۱۲۱ -۱۲۰/ ۲)، معجم المؤلفین (۴۵/ ۴)، المنتظم (۴۰۲/ ۸)، النجوم الزاهرة (۱۱۵ -۱۱۴/ ۴)، الوافی بالوفیات (۳۱/ ۱۳).

مالکی رازی، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۱ ق)، حافظ و محدث. چون احادیث امام مالک را جمع‌آوری نمود، به مالکی معروف گردید. از ابوجعفر نفیلی و معافی بن سلیمان و صفوان بن صالح و هشام بن عمار و ابومصعب زهری و محمد بن عبدالله بن نمیر و قاسم بن عثمان جوعی و ولید بن عتبه و احمد بن صالح مصری و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن‌ابی‌حاتم رازی و ابوحامد بن شرقی و احمد بن اسحاق صبغی و احمد بن حسن بن ماجه و دعلج سجزی و ابواحمد عسال و ابوجعفر عقیلی و اسماعیل بن نجید و دیگران از وی روایت کردند. در ری درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرهٔ الحفاظ (۶۷۲ -۶۷۱/ ۲)، الجرح و التعدیل (ج ۱۷۹/ ۳)، ری باستان (۳۳۰ -۳۲۹/ ۲)، سیر النبلاء (۱۷ -۱۶/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۰۸/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۱۴)، العبر (۴۲۰/ ۱)، معجم المؤلفین (۷۲/ ۷).

مامایی اصفهانی، ابوحامد احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۷/ ۴۳۶/ ۴۳۵ ق)، حافظ و محدث. اصلش از اصفهان و تا پایان عمر ساکن بخارا بود. از ابومحمد عبدالرحمان بن ابی‌شریح هروی و ابوعلی اسماعیل بن محمد بن حاجب کشانی و ابونصر محمد بن احمد ملا حمی و ابوعبدالله حلیمی و ابوحامد احمد بن محمد مقری و ابوبکر عبدهٔ بن محمد بزاز هروی و ابونصر اسامهٔ بن ولی هروی و ابوالفضل احمد بن علی سلیمانی و ابوالحسن محمد بن علی عامری و ابوبکر محمد بن ابی‌عیسی بغدادی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر حسن بن حسین بخاری و جماعتی از وی روایت کردند. در بخارا درگذشت. در «الوافی بالوفیات» صاحب عنوان تحت نام مامای و در «معجم المؤلفین» تحت عنوان مامانی آمده است. از آثارش: ذیلی بر کتاب «تاریخ بخارا» غنجار؛ «المختلف و المؤتلف فی الاسماء».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۸۱/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۱۱۸ -۱۱۱۷/ ۳)، سیر النبلاء (۵۸۰/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۹/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۴۶)، معجم المؤلفین (۷۹/ ۲)، الوافی بالوفیات (۳۶۱/ ۷)، هدیهٔ العارفین (۷۴/ ۱).

مامقانی، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۱ -۱۲۹۰ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، رجالی، محدث و ادیب. معروف به علامه مامقانی و فاضل مامقانی. از بزرگان علمای امامیه و حاوی فروع و اصول بود. اصلش از مامقان آذربایجان است. در نجف به دنیا آمد. در پنج سالگی شروع به فراگیری قرآن کرد. صرف و نحو و مقدمات و سطوح فقه و اصول را در محضر پدرش و شیخ هاشم ارونقی ملکی و شیخ غلامحسین دربندی و شیخ حسن میرزا (م ۱۳۱۳ ق) فراگرفت تا در فقه و اصول سرآمد شد. در ۱۳۰۸ ق به حوزه‌ی درس اصول استدلالی و در ۱۳۰۹ ق به حوزه‌ی درس فقه استدلالی پدر بزرگوارش راه یافت و «تقریرات» هر دو درس خارج را نگاشت. قوه‌ی استنباط و اجتهاد وی بارها از طرف پدرش تأیید شد و او را به دریافت اجازه مفتخر کرد. آن گاه وی خود به تدریس و تحقیق و تألیف پرداخت و شاگردان بسیاری بر گردش جمع شدند. او از پدرش روایت کرده و شیخ محمد حرز نیز از وی روایت کرده است. او مرجع تقلید بسیاری از مردم آذربایجان بود. در نجف درگذشت و در کنار پدرش، در مقبره‌ی خانوادگی در منزلشان، دفن گردید. از آثارش: «اجابهٔ السئوال»؛ «ارشاد المستبصرین»؛ «ازاحهٔ الوسوسهٔ»؛ «تحفهٔ الصفوهٔ»؛ «تحفهٔ الخیرهٔ»؛ «تنقیح المقال فی علم الرجال»، در سه مجلد بزرگ، که مشهورترین و مهم‌ترین تألیف اوست؛ جوابات «المسائل البصریهٔ»؛ جوابات «المسائل البغدادیهٔ»؛

حاشیه بر «العروة الوثقی»؛ «الدر المنضود فی صیغ الایقاعات و العقود»؛ «مرآة الکمال فی الآداب و السنن» و ترجمه‌ی فارسی آن؛ «سراج الشیعة فی آداب الشریعة»؛ «الفوائد الطبیة»؛ «کشف الاستار فی تکلیف الکفار بالفروع»؛ «هدایة الانام فی حکم مال الامام»؛ «مجمع الدرر» معروف به «اثنی عشریه»؛ «مناهج الیقین»؛ «منتهی مقاصد الانام فی نکت شرایع الاسلام»؛ «مقباس الهدایة فی علم الدرایة»؛ «مطارح الافهام فی مبانی الاحکام».[۱]

عبداللّه بن العلامة الکبری حاج شیخ محمدحسن از اکابر و فحول علماء امامیه و عالمی عامل و فقیهی کامل محدثی رجالی و ادیبی اریب حاوی فروع و اصول و دارای کمالات نفسانیه و اخلاق فاضله و مرجع تقلید جمعی وافر از شیعه بوده و گوی سبقت از افاضل وقت ربوده و در بعضی از علوم غریبه نیز حظی داشته است.

آن جناب در ربیع‌الاول ۱۲۹۰ قمری در نجف متولد و در ۱۶ شوال ۱۳۵۱ قمری در جوار علی (ع) به رحمت حق پیوسته در مقبره والدش که دارای گنبد و قبه عالی است مدفون گردیده است.

تالیفات و آثار علمی معظم‌له از اینقرار است.

۱- ارشاد المستبصرین ۲- تحفة الخیره ۳- تحفة الصفوة فی الحیوة ۴- تنقیح المقال فی احوال الرجال ۵- الدر المنضود فی صیغ الایقاعات و العقود ۶- سراج‌الشیعه ۷- السیف البتار ۸- مرآت الرشاد ۹- مرآت الکمال ۱۰- مطارح الافهام ۱۱- مقباس الهدایه ۱۲- مناهج المتقین ۱۳- منتهی مقاصد الانام ۱۴- نتایج التنقیح ۱۵- نهایة المقال و کتب دیگر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۱۷۳/ ۲۵ ،۱۵۹/ ۲۳ ،۳۴۹ ،۱۸/ ۲۲ ،۳۳۹ ،۳۳۸ ،۳۳۶ ،۲۸۴- ۲۸۳ ،۲۷۲ ،۲۳۰ ،۲۲۹ ،۲۷/ ۲۰ ،۳۶ ،۱۲ - ۱۱ / ۱۸ ،۱۶۱/ ۱۷ ،۳۴۶ ،۲۲ ،۱۳/ ۱۶ ،۲۸۶ ،۱۵۷/ ۱۲ ،۱۳۷ ،۷۸ -۷۷/ ۸ ،۱۴۹/ ۶ ،۲۱۶ ،۲۱۵/ ۵ ،۴۶۷- ۴۶۶/ ۴ ،۴۴۷ ،۴۳۲/ ۳ ، ۵۲۸ ، ۵۲۰ ، ۱۲۰ ،۱۱۸/ ۱)، ریحانه (۱۵۹ -۱۵۷/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۹۹ -۱۱۹۶/ ۱۴)، علماء معاصرین (۱۵۹ -۱۵۸)، الکنی و الالقاب (۱۳۴/ ۳)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۱۴۶ -۱۱۴۵/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۱۶/ ۶).

مجتهد بروجردی، جمال‌الدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مآثر و آثار گوید: وی خلف حاج مولی اسدالله مشهور بحجه‌الاسلام مقام فقاهت و تبحرش در حدیث و تفسیر و درجه فضل و تتبعش در جمیع علوم شرعیه و فنون اسلامیه مسلم بود و در اواخر بمشهد رضوی مشرف شد و از آنجا بدارالخلافه آمد و چندین سال بترویج شریعت و ارشاد عباد اشتغال داشت نظیر لسان او را در منبر کمتر نشان داده‌اند و سرعت قبول عامه که برای او در تهران افتاد در حق کسی شنیده نشده است فوتش در سال ۱۳۱۲ ق بوقوع پیوست چنانکه در جریده ایران نگاشته‌ایم و تمام مناصب و مراتب وی حسب‌الارث والاستحقاق بفرزند دانشمندش شریعتمدار زین‌الائمه نجم‌الدین آقا علی اکبر انتقال یافت و اختصاص یافت.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

مجلسی، آمنه‌بیگم

قرن:۱۲

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم، محدث و فقیه. وی بزرگ‌ترین دختر از چهار دختر ملا محمدتقی مجلسی و خواهر ملا محمدباقر مجلسی بود. آمنه بیگم هم صاحب جمال بود و هم نمونه کمال. از آنجا که در خانواده‌ای عالم و فاضل پرورش یافته بود و مدارج ترقی را تا درجه‌ی اجتهاد به سرعت پیمود. با ملا محمدصالح مازندرانی وصلت کرد. میرزا عبداللّه افندی در «ریاض العلماء» نقل می‌کند که شنیده‌ایم همسرش با همه‌ی فضل و دانشی که دارد از او استفسار می‌کند». از آن جمله در حل مشکلات «قواعد الاحکام» علامه حلی با شوهرش همکاری داشت. در «ریاحین الشریعه» به استناد یک نسخه‌ی خطی «ریاض العلماء» دو اثر به آمنه‌بیگم نسبت می‌دهد: «شرح الفیه‌ی ابن‌مالك» و «شرح شواهد سیوطی» که در ریحانه نیز به این دو کتاب اشاره شده است. مؤلف «ریاض الجنه» نیز می‌نویسد که وی کتابی بسیار خوب در فقه، تا باب عبادت، تألیف کرده است؛ علاوه بر این در گردآوری اخبار بعضی از مجلدات «بحارالانوار» به برادرش نیز کمك می‌کرده است. وی مادر فرزندان عالمی است که از خاندان آنها تاکنون دهها مجتهد مرجع تقلید و دانشمند بلند آوازه‌ی دینی برخاسته است. تاریخ فوت آمنه‌بیگم مشخص نیست. به نوشته‌ی مؤلف «ریحانه» مرقد وی در تخت‌فولاد اصفهان است، ولی برخی احتمال می‌دهند که یکی از قبرهای واقع در بقعه‌ی علامه مجلسی که اشعاری هم بر روی آن نوشته شده متعلق به آمنه‌بیگم است. در برخی منابع نام او آمنه‌خاتون آمده.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۶۰۷ /۳، ۹۵ /۲)، تذکرة القبور (۲۸ -۲۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۸۷ -۱۸۶ /۱)، ریاحین الشریعه (۳۲۹ /۳)، ریاض العلماء (۴۰۷ /۵)، ریحانه (۳۶۶ -۳۶۵ /۸، ۱۴۸ /۵)، فوائد الرضویه (۵۴۴ -۵۴۳)، قصص العلماء (۲۲۸)، مرآت الاحوال جهان‌نما (۱۲۹ -۱۲۸ /۱)، مستدرکات الاعیان (۸ /۴)، مشاهیر زان (۹ -۸).

مجلسی، محمدباقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۱۱ / ۱۱۱۰ -۱۰۳۸ / ۱۰۳۷ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم و شاعر، متخلص به مشتاق. مشهور به علامه مجلسی. شیخ‌الاسلام اصفهان بود. وی از دانشمندان بزرگ اواخر خکومت صفوی است که با پشتکار فوق‌العاده و تصنیف و تألیف کتب و تدریس علوم اسلامی و تربیت شاگردان بسیار، بزرگترین خدمات را به جامعه اسلامی عرضه نمود. ملا محمدباقر در آخرین سال سلطنت شاه عباس و در عصر مرجعیت میر داماد در اصفهان به دنیا آمد. او دروه‌ی چهار تن از سلاطین صفوی: شاه صفی، شاه عباس دوم، شاه سلیمان و شاه سلطان حسین را درك نموده است. نسبش از جانب پدر به حافظ ابونعیم اصفهانی می‌رسد و جد مادریش کمال‌الدین درویش محمد عاملی اصفهانی است. او بیشتر تحصیلاتش را در حوزه‌ی پدرش، علامه مجلسی اول، گذراند و بارها از وی اجازه گرفت و در علوم معقول و منقول از محضر استادانی چون ملا حسنعلی شوشتری و آقا حسین محقق خوانساری و میرزا رفیع‌الدین محمد طباطبایی نایینی و ملا محمد شریف رویدشتی اصفهانی و شیخ عبداللّه بن جابر عاملی و شیخ علی بن شیخ محمد بن حسن بن شهید ثانی و میر محمد قاسم طباطبایی قهپایی و ملا محسن فیض کاشانی و ملا محمدصالح مازندرانی و میر شرف‌الدین علی شولستانی و سید محمد مشهور به سید میرزا جزایری و میر فیض‌اللّه طباطبایی قهپایی و میر محمد مؤمن استرآبادی و ملا محمدمحسن استرآبادی و سید نورالدین علی عاملی و ملا محمدطاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و سید علی خان شیرازی و شیخ حر عاملی استفاده نمود و از جانب آنها به دریافت اجازه نایل شد. او جامع معقول و منقول و در فقه و تفسیر و حدیث و درایه و

رجال و اصول فقه و کلام و دیگر علوم دینی متبحر بود. میرزا عبداللّه اصفهانی، صاحب «ریاض العلماء» و سید نعمت‌اللّه جزایری و میر محمدصالح خاتون‌آبادی و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی و ملا محمد بن علی اردبیلی و ملا محمد سراب تنکابنی و میر محمدحسین خاتون‌آبادی و ملا رفیعا گیلانی و سید ابوالقاسم خوانساری و میرزا علاءالدین محمد گلستانه و مولانا جمشید گسکری و ملا محمدقاسم بن محمدرضا هزار جریبی و سلطان محمود طبسی و میر ابوطالب فندرسکی و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و ملا ابراهیم گیلانی و ملا محمد فاضل مشهدی و بسیاری دیگر از بزرگان در محضرش تلمذ نمودند و از حوزه‌ی درسش بهره بردند. شاگردان مسلم او را متجاوز از دویست نفر می‌دانند. صاحب «ریاض العلماء» آنها را در حدود یکهزار نفر و سید نعمت‌اللّه جزایری آنان را بیش از هزار نفر می‌داند. او در اصفهان درگذشت و در جنب جامع عتیق، در بقعه‌ی پدرش، ملا محمدتقی مجلسی، به خاک سپرده شد. گفته شده که آثار او تنها به فارسی در حدود پنجاه تألیف و تصنیف است. از آثارش: «بحارالانوار»، جامع‌ترین کتاب حدیث، در یکصد و ده مجلد؛ «مرآة العقول»، در شرح اخبار آل رسول (ع)، شرح «اصول، فروع و روضه‌ی کافی»؛ «ملاذ الاخیار فی شرح التهذیب الاخبار»، حاشیه بر «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ «الفوائد الطریفة فی شرح الصحیفة»؛ «الوجیزة»، در رجال؛ «زاد المعاد»؛ «تحفة الزائر»؛ «حق الیقین»؛ «عین الحیاة»، در شرح وصایا و مواعظ پیامبر (ص) به ابوذر و مختصر آن، در سه هزار سطر؛ «مشکاة الانوار»، در فضیلت قرائت قرآن؛ «اختیارات الایام و الساعات»؛ «مفاتیح الغیب فی الاستخارة»؛ «حیات القلوب»؛ رساله‌ی «الاعتقادات»؛ «آداب الحج»؛ «الاربعون حدیثا»؛ «الاجازات»؛ «جلاء العیون»؛ «تفسیر آیة النور»؛ «میزان المقادیر»؛ حاشیه بر «امل الآمل»؛ «حلیة المتقین»؛ شرح «دعاء جوشن کبیر»؛ ترجمه‌ی «الزیارة الجامعة»؛ «صراط النجاة»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ «مقیاس المصابیح».[۱]

ملا محمدباقر، فرزند ملا محمدتقی مجلسی (ه.م) از اجله‌ی علمای شیعه‌ی عهد صفویه است که به سال ۱۰۳۷ هجری قمری (یک سال قبل از مرگ شاه عباس کبیر) متولد و در روز بیست و هفت رمضان سال ۱۱۱۰ و یا ۱۱۱۱ هجری قمری وفات یافته است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. تعداد تألیفات وی از شصت مجلد متجاوز است و بحارالانوار فی اخبارالائمة الاطهار از همه معروفتر است. این کتاب به زبان عربی نوشته شده و شامل ۲۶ جلد می‌باشد و متضمن اخبار و احادیث متنوع می‌باشد. عین‌الحیات (مشتمل بر مواعظ راجع به ترک دنیا)- مشکوةالانوار- حلیةالمتقین (در اخلاق و اعمال)- حیوةالقلوب- تحفةالزائر- جلاءالعیون- مقیاس‌المصابیح در تعقیبات نمازهای یومیه- ربیع‌الاسابیع- زادالمعاد- حق‌الیقین را به زبان فارسی تحریر کرد و به علاوه رسالات کوچک بسیار از او باقی است؛ مجلسی دوم، مجلسی پسر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۷۳/ ۶)، اعیان الشیعه (۱۸۴ -۱۸۲/ ۹)، ایضاح المکنون (۵۲۱، ۴۶۰، ۲۸۴، ۲۰۷/ ۲، ۶۰۷، ۵۴۸، ۴۲۱، ۴۱۰، ۳۹۹، ۳۷۴، ۳۶۳، ۲۴۹، ۱۶۳/ ۱)، بحارالانوار (۶۷ -۳۷/ ۰)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۶۳، ۲۵۸ -۲۵۷/ ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۳ / ۵)، تذکرة العلماء (۱۶۴ -۱۵۹)، تذکرة القبور (۱۶۴ -۱۶۲)، تذکرة المعاصرین (۳۲۱)، تلامذة العلامة المجلسی، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۵۸، ۵۱، ۴۹/ ۲)، خدمات متقابل اسلام و ایران (۴۷۴، ۴۷۳)، الذریعه (۴۷/ ۲۵، ۳۲۰ -۳۱۸/ ۲۳، ۱۹۲ - ۱۹۱/ ۲۲، ۳۰۴، ۵۴/ ۲۱، ۲۸۰ -۲۷۹/ ۲۰، ۳۴۷، ۱۷۶/ ۱۶، ۳۷۰، ۹۵، ۳۸، ۳۷/ ۱۵، ۲۴۷، ۱۵۶، ۹۰/ ۱۳، ۱۱/ ۱۲، ۷۵/ ۱۰، ۱۹۳/ ۸، ۱۲۲ -۱۲۱، ۸۳، ۴۰/ ۷، ۱۸۱، ۵۱، ۲۵/ ۶، ۲۸۷، ۲۰۲، ۱۸۷، ۱۲۵ -۱۲۴/ ۵، ۵۰۵، ۴۷۷، ۳۵۸، ۸۳/ ۴، ۴۳۸، ۲۷ -۱۶/ ۳، ۴۸۰ -۴۷۹، ۲۲۴/ ۲، ۴۱۲، ۴۱۱، ۳۶۷، ۱۲۴، ۸۸، ۱۹، ۱۶، ۱۵ -۱۴/ ۱)، روضات الجنات (۹۱ -۷۶/ ۲)، ریاض العلماء (۴۵۰ -۳۹/ ۵)، ریحانه (۱۹۷ -۱۹۱/ ۵)، سبک شناسی (۳۰۴ -۳۰۳/ ۳)، صبح گلشن (۴۱۳ -۴۱۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۵/ ۱۲)، فرهنگ سخنوران (۸۴۴، ۸۰۲، ۱۱۷)، فوائد الرضویه (۴۱۸ -۴۱۰)، قصص العلماء (۲۲۸ -۲۰۴)، الکنی و الالقاب (۱۵۰ -۱۴۷/ ۳)، لغت نامه (ذیل/ مجلسی)، معجم المؤلفین (۹۱/ ۹)، مفاخر اسلام (جلد هشتم)، منتخب التواریخ (۶۷۲ -۶۷۰)، مؤلفین کتب چاپی (۴۲ -۲۳/ ۲)،

وقایع السنین و الاعوام (۵۵۱، ۵۰۸)، هدیهٔ العارفین (۳۰۷ -۳۰۶/ ۲).

مجلسی، محمدتقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۷۰ -۱۰۰۴/ ۱۰۰۳ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، عابد و زاهد. نسبش به حافظ ابونعیم اصفهانی، صاحب «حلیهٔ الاولیاء» می‌رسد. اصلش به آورده‌ی «روضهٔ الصفا» از دارالمرز رشت، و به گفته‌ی معلم حبیب‌آبادی در «مکارم الآثار» از قریه مجلس از روستاهای جبل عامل است و از آنجا که تخلص شعری پدرش، مقصود علی، مجلسی بوده این سلسله به مجلسی معروف گشته‌اند. ملا محمدتقی در اصفهان به دنیا آمد. مادرش دختر درویش محمد نطنزی اصفهانی می‌باشد. وی در فقه و تفسیر و حدیث و رجال متبحر و در عبادات و عرفان پیرو استاد خود ملا عبداللَّه شوشتری بود. او نخستین کسی است که بعد از ظهور دولت صفویه به نشر احادیث شیعه پرداخت. در محضر شیخ بهائی و ملاـ عبداللَّه شوشتری و پسرش ملاـ حسنعلی شوشتری و میر شرف‌الدین علی شولستانی نجفی تلمذ نمود و به دریافت اجازه نایل شد. ملاـ محمدتقی از محقق کرکی، مشهور به محقق ثانی، و ملا عبداللَّه شوشتری و شیخ بهائی روایت کرده است. میر فندرسکی و قاضی معزالدین محمد اصفهانی و شیخ یونس جزایری و قاضی ابوالشرف و شیخ عبداللَّه بن شیخ ابوالبرکات و ملا محمدقاسم، دایی‌اش، به آورده‌ی «تذکرهٔ القبور»، از دیگر مشایخ وی می‌باشند. فرزندش، ملا محمدباقر مجلسی، و آقا حسین محقق خوانساری و میر عبدالحسین خاتون‌آبادی اصفهانی از شاگردان وی بودند. شیخ عبداللَّه بن جابر عاملی از او روایت می‌کند. در اصفهان درگذشت و در جنب جامع عتیق دفن شد. مقبره‌ی وی به سر قبر آخوند معروف است. از آثار وی: «روضهٔ المتقین»، در شرح «من لاـ یحضره الفقیه»، که آن را به امر شاه عباس به فارسی شرح کرد و «اللوامع القدسیهٔ» یا «لوامع صاحبقرانی» نامید؛ «حدیقهٔ المتقین فی معرفهٔ احکام الدین لارتقاء معارج الیقین»؛ «احیاء الاحادیث فی شرح تهذیب الحدیث»، که همان شرح «تهذیب» شیخ طوسی است؛ «تفسیر» فارسی؛ «مناسک الحج»؛ «الاربعون حدیثا»، که در آن به ذکر مشایخ خود پرداخته است؛ شرح بر «صحیفه‌ی سجادیه»، به عربی و فارسی؛ حاشیه بر «نقد الرجال»؛ «طبقات الرواهٔ»؛ شرح «خطبه همام»؛ حاشیه بر «اصول کافی».[۱]

ملاـ محمدتقی، فرزند مقصود علی اصفهانی (ف. ۱۰۷۰ ه.ق) از متبحران علمای شیعه‌ی اثنی عشری است که احادیث و اخبار شیعه‌ی امامیه را جمع‌آوری کرده است. وی از شاگردان شیخ‌بهائی (ه.م) است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. ملا محمدتقی در زمان شاه عباس کبیر می‌زیسته و پدر ملا محمدباقر مجلسی (ه.م) می‌باشد. تعداد تألیفاتش متجاوز از ۱۰ مجلد، مجلسی اول، مجلسی پدر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۱۹۳ -۱۹۲/ ۹)، تذکرهٔ العلماء (۱۶۷ -۱۶۴)، تذکرهٔ القبور (۲۲۱ -۲۱۹)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۲۱۷ -۲۱۲/ ۲)، الذریعه (۲۵۸/ ۲۲ ، ۳۷۰ -۳۶۹، ۳۶۸/ ۱۸ ، ۱۴۹ -۱۴۸/ ۱۵ ، ۶۷ -۶۶/ ۱۴ ، ۳۴۸، ۳۰۵، ۲۲۶/ ۱۳ ، ۳۰۳ -۳۰۲ ، ۱۹۰/ ۱۱ ، ۲۲۷، ۱۴۵/ ۶ ، ۳۸۹، ۴۱۳، ۳۰۷/ ۱)، روضات الجنات (۱۱۹ -۱۱۴/ ۲)، روضهٔ الصفا (۵۸۵/ ۸)، ریاض العلماء (۴۷/ ۵)، ریحانه (۲۰۱ -۱۹۸/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰۲ -۱۰۱/ ۱۱)، فوائد الرضویه (۴۴۶ -۴۳۹)، قصص العلماء (۲۲۸ -۲۱۴)، الکنی و الالقاب (۱۵۲ -۱۵۰/ ۳)، مفاخر اسلام (۴۴ -۲۸/ ۸)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۱۵۳ -۱۱۵۲/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۳۷/ ۹)، هدیهٔ الاحباب (۲۳۳ -۲۳۲).

محقق اصطهباناتی، ابوالحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۸ -۱۲۵۵ ق)، عالم امامی، مفسر، ریاضیدان، متکلم و عارف. ملقب به محقق العلماء. نسبتش به اصطهبانات فارس می‌رسد. وی دخترزاده‌ی سید جعفر کشفی بود. در اصطهبانات به دنیا آمد. مدتی در یزد و مشهد و اصفهان در محضر آقا محمدجعفر کرمانی، شاگرد شیخ انصاری، و میرزا محمدرضا یزدی، شاگرد صاحب «جواهر»، و دیگران تلمذ نمود. او از حکمای زمان خود و عالم معقول و منقول بود که در ادب و ریاضی نیز دستی توانا داشت. در اصطهبانات درگذشت و در کنار قبر مغربی تبریزی، به خاک سپرده شد. از آثارش: حاشیه‌ی «تحریر اقلیدس» خواجه نصیر طوسی؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهائی؛ «السلسبیل»، در عرفان؛ «دعاء کمیل»، که در حاشیه «زاد المعاد» به چاپ رسیده؛ «الحصن الحصین»، در شرح «البلد الامین»، در توحید؛ «مطالع الانوار»؛ «لمعات النور»، در تفسیر آیه‌ی نور؛ رساله‌ای در «هیئت»؛ رساله‌ای در «قبله»، که آن را به خواست میرزا ابراهیم مجتهد محلاتی در رد بر میرزا محمدباقر اصطهباناتی نگاشت.[۱]

الشیخ میرزا ابوالحسن بن اسماعیل اصطهباناتی لاری معروف بمحقق عالمی جلیل و فاضلی مصنّف است.

وی از صبیّه فاضله آیه‌الله حاج سید جعفر کشفی متولد شده و جماعتی از بزرگان مانند میرزا محمد رضا یزدی و آقا محمد جعفر کرمانی از وی استفاده نموده‌اند. تألیفاتی دارد مانند (السلسبیل) و شرح دعاء کمیل و زادالمعاد والحصن الحصین و مطالع الانوار و لمعات النور و شرح تشریح الافلاک و حاشیه تحریر اقلیدس در ماه ذی‌الحجه ۱۳۳۸ ق از دنیا رفته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

منابع زندگینامه :[۱] اعیان الشیعه (۳۳۶، ۳۲۳/ ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۱ -۹۰/ ۱)، الذریعه (۲۵۸، ۱۴۶/ ۱۳، ۱۴۲/ ۲۱، ۳۴۷/ ۱۸، ۲۱۴/ ۱۲، ۱۴/ ۷، ۳۳/ ۶)، ریحانه (۲۳۶/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۷۷، ۳۵/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۲۰۶/ ۳)، مکارم الآثار (۱۵۰۱ -۱۵۰۰/ ۵).

محقق خوانساری، حسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۹۹/ ۱۰۹۸ -۱۰۱۶ ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، رجالی، محدث، متکلم، مدرس، محقق و شاعر. وی جامع معقول و منقول بود و به جهت تدریس در هر یک از این علوم به استاد الکل فی الکل معروف شد. چون پدر و پسرش هر دو جمال‌الدین نام داشتند ملقب به ذوالجمالین شد. اصلش از خوانسار است. در نوجوانی برای کسب علوم به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی خواجه ملک نزدیک مدرسه‌ی شیخ لطف‌اللّه مشغول تحصیل شد. او علوم معقول و منقول را از میرفندرسکی و ملاـ محمدتقی مجلسی و خلیفهٔ‌السلطان و محقق سبزواری و دیگر علما فراگرفت و به مقام علمی بالایی رسید. او به تیزهوشی و سرعت انتقال معروف بود و مشکلات علمی را با اندک تأملی حل می‌نمود. فرزندانش، آقا جمال خوانساری و آقا رضی خوانساری، و سید نعمت‌اللّه جزایری و شیخ جعفر قاضی و ملا میرزا شیروانی و ملا محمد سراب تنکابنی و عده‌ای دیگر از شاگردان او بودند. ریاست علمی و مذهبی

زمانش بدو منتهی می‌شد و وی پناه‌گاه فقرا و مساکین بود. در شعر طبعی روان داشت و شعر و نثرش به عربی و فارسی مشهور است. در اصفهان درگذشت و در قبرستان تخت فولاد نزدیک مقبره‌ی بابا رکن‌الدین دفن شد. شاه سلیمان صفوی مقبره‌ای برایش بنا کرد که پس از دفن شدن فرزندانش در کنارش، به تکیه‌ی خوانساریها معروف گردید. از آثارش: ترجمه‌ی قرآن؛ فسیر «سورهٔ الفاتحهٔ»؛ ترجمه‌ی «صحیفهٔ السجادیهٔ»؛ «مشارق الشموس»، در شرح «الدروس» شهید اول؛ «تواریخ وفیات العلماء»؛ «الجبر و الاختیار»؛ حاشیه بر «شرح جدید التجرید» قوشچی؛ حاشیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشیه بر «شرح لمعه»؛ حاشیه بر «محاکمات» قطب‌الدین رازی؛ حاشیه بر «معالم الاصول»؛ شرح «کافیه» ابن حاجب؛ شرح «هیئت» قوشچی؛ رساله در «مقدمهٔ الواجب»؛ رساله‌هایی در شبهات متفرقه، از جمله: «شبههٔ الایمان و الکفر»، «شبههٔ الطفرهٔ» و «شبههٔ الاستلزام»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۵۰ -۱۴۸/ ۶)، ایضاح المکنون (۴۸۵/ ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۶ -۳۱۴/ ۵)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (۲۶ -۲۳)، تذکرهٔ القبور (۲۹۸ -۲۹۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۳ -۱۵۲)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۱۷۳، ۵۱/ ۲)، الذریعه (۱۰۶/ ۲۲، ۳۶/ ۲۱، ۱۳۳ -۱۳۲/ ۲۰، ۲۴۴، ۹۱، ۲۵/ ۱۳، ۲۴۷/ ۹، ۱۹/ ۷، ۲۰۶، ۱۹۲، ۱۱۱، ۶۸/ ۶، ۸۱/ ۵، ۳۳۹، ۱۲۶، ۱۱۲/ ۴)، روضات الجنات (۳۴۷ -۳۳۹/ ۲)، ریاض العارفین (۱۸۷)، ریاض العلماء (۶۰ -۵۷/ ۲)، ریحانه (۲۴۲ -۲۳۹/ ۵)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۰۸ -۴۰۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۷ -۱۶۶/ ۱۱)، فقهای نامدار شیعه (۲۳۸ -۲۳۴)، فوائد الرضویه (۱۵۵ - ۱۵۳)، الکنی و الالقاب (۱۵۹ -۱۵۸/ ۳)، لغت نامه (ذیل/ حسین خوانساری)، معجم المؤلفین (۴۸/ ۴)، مواد التواریخ (۱۷۴ -۱۷۳)، هدیهٔ الاحباب (۲۳۵ -۲۳۴)، هدیهٔ العارفین (۳۲۴/ ۱).

محمدکریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۸ -۱۲۲۵ ق)، فقیه، محدث و خطاط. وی علاوه بر تحصیل عربی و ادبی، هنر خطاطی را نیز نزد میرزا محمدعلی اصفهانی فراگرفت. در کار نقاشی نیز پیشرفتی تمام کرد. حاج محمدکریم همچنین در علوم دینی شاگرد آقا سید زین‌العابدین مجتهد بود و مراحل تکمیلی آن را در محضر حاج سید کاظم رشتی گذراند و موفق به کسب اجازه از وی شد. او سرانجام هنگام عزیمت به بصره در بین راه درگذشت و در کربلا دفن شد. آثار بسیاری به زبان فارسی و عربی در موضوعات: حکمت طبیعی، اخبار فقه، فلسفه، ریاضیات، صرف و نحو، ادبیات و علوم متفرقه، از او به جای مانده است، برخی از آنها: «حقایق الطب»، «دقایق العلاج»؛ «فصل الخطاب کبیر»؛ «فصل الخطاب صغیر»؛ «جامع الاحکام»؛ «مرآهٔ الحکمه»؛ «اسرار النقاط».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۵۸۸ -۱۵۷۹/ ۳)، الذریعه (۲۲۹/۱۶، ۲۳۵/۸، ۳۴/۷)، شرح حال رجال (۴ -۱/ ۴)، طرائق الحقائق (۴۶۸ -۴۶۷/ ۳)، المآثر والآثار (۲۰۱)، مکارم الآثار (۷۹۰ -۷۸۹/ ۳)، یادگار (س ۵، ش ۴ و ۵، ص ۱۱۸ -۱۰۶).

محمی مزکی نیشابوری، ابوعمرو عثمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۸۱ ق)، مسند و محدث. نسبش به محم، خاندانی بزرگ در نیشابور می‌رسد. از ابونعیم اسفراینی و عبدالرحمان بن ابراهیم مزکی و ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و جماعتی دیگر حدیث شنید. محمد بن طاهر و عبدالغفار بن اسماعیل و عبداللّه بن محمد فراوی و عبدالخالق بن زاهر و ابوالاسعد قشیری و محمد بن جامع صواف و عبدالکریم بن حسن کاتب و حسین بن علی شحامی و عبدالرحمان بن یحیی ناصحی و جماعتی از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۸۰ -۵۷۹/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۶۶/ ۳)، العبر (۳۴۳/ ۲)، النجوم الزاهرة (۱۲۶/ ۵).

مخلدی نیشابوری، ابومحمد حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۹ ق)، مسند و محدث. محدث عصر خود بود. از ابوالعباس سراج و مومل بن حسن و ابونعیم بن عدی و زنجویه لباد و موسی جوینی و احمد بن محمد ذهبی و ابوحامد اعمشی و محمد بن حمدون نیشابوری و عبداللّه اسفراینی و ابن شرقی و مکی بن عبدان و جد مادری‌اش، محمد بن احمد بن محمد، و محمد بن اسماعیل مروزی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و ابوعثمان سعید بحیری و یعقوب بن احمد صیرفی و ابوسعید خشاب و ابوحامد ازهری و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری او را ستوده و گوید که کتاب حدیث او صحیح و روایات او متقن است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (۱۵۸)، سیر النبلاء (۵۴۱ -۵۳۹/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۳۱/ ۳)، العبر (۱۷۶/ ۲).

مدرس خاتون‌آبادی، ابوالقاسم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۰۳ ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، مفسر، فیلسوف و مدرس. نسبش به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد. او از مدرسین مشهور اصفهان و از خانواده‌ی میر محمدحسین خاتون‌آبادی، سبط مجلسی بود. فلسفه را از ملاـ اسماعیل خواجویی و شیخ آقا محمد بیدآبادی و فقه و اصول را از سید بحرالعلوم فراگرفت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در مدرسه‌ی شاه اصفهانی به تدریس حکمت نظری پرداخت. او تا پایان عمر در مدرسه‌ی چهار باغ مدرس معقول و منقول از فقه و اصول بود. سید ابوالقاسم جعفر بن حسین خوانساری، جد مؤلف «روضات الجنات»، و آقا میرعبدالباقی امام جمعه و آخوند ملا علی نوری از شاگردان او بودند. سید بحرالعلوم که خود از اساتید فقه و اصول او بود در حکمت و کلام از شاگردان وی به حساب می‌آید. در اصفهان درگذشت و پیکرش به نجف منتقل و نزدیک قبر امیرالمؤمنین (ع) دفن شد. از آثارش: «تفسیر قرآن»، به فارسی؛ شرح «نهج‌البلاغة»؛ حاشیه بر «تفسیر کاشی»؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «من لا یحضر الفقیه»؛ حاشیه بر «التهذیب»؛ حاشیه بر «الاستبصار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۰۵/ ۲)، تذکرهٔ القبور (۹۰)، ریحانه (۲۶۷ -۲۶۶/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۱ -۵۰/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۱۱۴/ ۸)، مکارم الآثار (۱۳۳ -۱۲۹/ ۱).

مدیر شانه‌چی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: فقه و مبانی اسلامی، دانشکده: الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه: فردوسی مشهد

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن تحصیلات حوزوی نزد اساتید عظام مشهد حاج شیخ هاشم مدرس قزوینی، حاج میرزا احمد خراسانی، حاج سید محمدهادی میلانی و اخذ درجه اجتهاد در سال ۱۳۳۶.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد از سال ۱۳۳۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعات و پژوهشهای فقهی و مذهبی، تألیف کتاب> مسندالنبی <شامل هزاران حدیث نبویه فقهی در پاسخ به اهل سنت که احادیث امامیه را فتاوای شخصی ائمه تلقی می‌کنند. تألیف کتاب تاریخ فقه شیعه و فقهای بزرگ آن مذهب، عضویت در مجمع تقریب بین‌المذاهب و بنیاد نهج‌البلاغه، سفرهای تحقیقاتی به کشورهای اسلامی، حضور در بیش از ۲۰ سمینار و کنگره داخلی و خارجی و ارائه مقالات در زمینه علوم اسلامی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

علم‌الحدیث، فقه و مبانی اسلامی، کتابشناسی، تاریخ اسلام.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۴۲، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تاریخ مشاهیر اسلام، کتابخانه‌های اسلامی، کلام و اعتقادات، مزارات خراسان، مبانی حقوق اسلامی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

مدینی اصفهانی، ابومحمد عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۳ ق)، محدث. از اسید بن عاصم ثقفی و احمد بن مهدی و محمد بن اسماعیل صائغ حدیث شنید. عبداللّه بن عمر سکری و علی بن عبد کویه و ابوبکر بن ابوعلی ذکوانی و ابونعیم و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۴/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۳/ ۳)، العبر (۹۲/ ۲)، النجوم الزاهرة (۳۸۸/ ۳).

مدینی اصفهانی، ابوموسی محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۸۱ -۵۰۱ ق)، حافظ و محدث. چون نسبتش به مدینه اصفهان می‌رسد، مدینی نام گرفته است. در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا برآمد. در طلب حدیث سفرها کرد و سپس به اصفهان بازگشت. او از ابوسعد محمد بن محمد مطرز و از ابومنصور محمد بن عبداللّه بن مندویه و غانم بن ابونصر برجی و ابوعلی حداد و از ابوالفضل محمد بن طاهر مقدسی و هبةاللّه بن حسن ابرقوهی و یحیی بن منده و محمد بن ابراهیم صالحانی و ابوغالب احمد بن عباس و عبدالواحد بن محمد صباغ دشتی و ابوالفتح اسماعیل بن فضل سراج و ابوالقاسم اسماعیل بن محمد تیمی و ابوطاهر اسحاق بن احمد راشتینانی و هبةاللّه بن حصین بغدادی و ابوطیب حبیب بن ابومسلم تهرانی و ابوبکر عبدالجبار ابن فورویه و ابوالفتح رجاء بن ابراهیم خباز و ابوالقاسم طاهر بن احمد بزاز و ابوالخیر عبداللّه بن مرزوق هروی و خجسته، بنت علی بن ابوذر صالحانیه، و ام لیث دعجاء، بنت ابوسهل فضل بن محمد، و فاطمه، بنت عبداللّه جوزدانیه، روایت کرد. او برای خود معجمی نوشت که در آن از بیش از سیصد استادش روایت کرده است. وی کتاب «علوم الحدیث» حاکم نیشابوری را حفظ نمود و آن را بر استادش حافظ ابوالقاسم اسماعیل تیمی عرضه کرد و صحت آن را به تأیید رساند. ابوسعد سمعانی و ابوبکر محمد بن موسی حازمی و ابومحمد عبدالغنی مقدسی و ابومحمد عبدالقادر رهاوی و محمد بن مکی اصفهانی و ابونجیح محمد بن معاویه و ناصح عبدالرحمان ابن حنبلی از او حدیث شنیدند. عبداللّه بن برکات خشوعی و جماعتی از وی اجازه روایت داشته‌اند. در اصفهان درگذشت و در مصلا دفن شد. او در حدیث و علوم آن تألیفات سودمندی دارد. از آثارش: «المغیث» یا «تتمة الغریبین»، در تتمه و تکمله «الغریبین» هروی؛ «الزیادات»، که ذیلی بر کتاب «انساب المحدثین» استادش ابوالفضل مقدسی است؛ «تضییع العمر فی اصطناع المعروف الی اللئام»؛ «القنوت»؛ «الطوالات»؛

«الوظائف» و «اللطائف»؛ «عوالی التابعین»؛ تتمه «معرفة الصحابة» ابونعیم اصفهانی که بیانگر تبحر اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (۱۳۳۷ -۱۳۳۴/ ۴)، سیر النبلاء (۱۵۹ -۱۵۲/ ۲۱)، شذرات الذهب (۲۷۳/ ۴)، طبقات الحفاظ (۵۰۰)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۴۱ -۲۴۰/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۶۳ -۱۶۰/ ۶)، العبر (۸۴/ ۳)، کشف الظنون (۲۰۱۵، ۱۷۳۹، ۱۲۰۹، ۱۱۷۸، ۱۱۱۶، ۴۱۵، ۱۸۰)، النجوم الزاهرة (۹۲/ ۶)، الوافی بالوفیات (۲۴۷ -۲۴۶/ ۴)، وفیات الاعیان (۲۸۶/ ۴).

مدینی، ابوموسی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حافظ ابوموسی محمد بن ابی‌بکر عمر بن احمد بن عمر اصفهانی.

در حافظه و معرفت حدیث، وحید زمان خود بوده، و تألیفات بسیاری در حدیث دارد، از آن جمله است:

۱- الانساب ۲- الزیادات ۳- المغیث، معروف‌ترین تألیفات او؛ و غیره.

جهت تحصیل علم و دانش به اطراف بلاد مهاجرت کرده، و پس از تکمیل به اصفهان مراجعت نموده.

در شب چهارشنبه ۹ جمادی‌الاولی سال ۵۸۱ به سن هشتاد سالگی وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مرتضوی کرونی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سید محمد حسین بن سید عبدالله.

عالم جلیل، و محدث بی‌بدیل، فقیه ادیب مفسر متکلم، از مفاخر علمی عصر حاضر. در اصفهان و طهران و نجف اشرف تحصیل نموده، به اصفهان مهاجرت کرده، و پس از سال‌ها به طهران منتقل شده، و تا آخر عمر در آن شهر به وعظ و ارشاد و تفسیر پرداخته، جلسه‌ی تفسیر قرآن ایشان از هر حیث ممتاز بوده، و عده‌ای زیاد از فضلا از آن مستفید می‌شدند.

در ذی قعده‌ی سال ۱۳۶۷ به سن متجاوز از هفتاد و پنج سالگی در طهران وفات یافته، در قم مدفون شد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مردویه، ابوالعباس احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۸ ق)، محدث. گاهی او را به جدش نسبت داده و احمد بن موسی خوانده‌اند. مردویه از ابن مبارک احادیث بسیاری نقل کرد. او همچنین از جریر بن عبدالحمید و اسحاق بن یوسف ازرق و گروهی دیگر حدیث شنید. بخاری و ترمذی و نسائی و محمد بن عمر ذهلی و عبداللّٰه بن محمود مروزی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (۶/ ۲)، تهذیب التهذیب (۷۰ -۶۹/ ۱)، الثقات (۲۹/ ۸)، سیر النبلاء (۹ -۸ / ۱۱)، الوافی بالوفیات (۱۳۰/ ۸).

مرزبان

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نجاشی گوید که او از حضرت رضا علیه‌السلام روایت می کند و صاحب کتاب می‌باشد علامه در خلاصه از شیخ کشی (ره) به اسنادش از مرزبان بن عمران اشعری قمی روایت نموده که گفت به حضرت رضا علیه‌السلام عرضه داشتم از چیزی که اهم امور است نزد من سؤال می‌کنم آیا من از شیعیان شمایم فرمود: بلی: عرض کردم: نام من نزد شما مضبوط و مکتوبست فرمود بلی.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

مرزبانی بغدادی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۴/ ۳۷۸/ ۳۷۱ -۲۹۷/ ۲۹۶/ ۲۸۷ ق)، محدث، اخباری، مورخ و ادیب معتزلی. معروف به کاتب مرزبانی. اصلش از خراسان است و در بغداد به دنیا آمد. او را جاحظ زمانش خوانده‌اند. در حدیث ثقه بود و معتزلی، اما گفته‌اند که به تشیع نیز گرایش داشت و نیز گفته‌اند که او اولین کسی است که «دیوان» یزید بن معاویهٔ بن ابی‌سفیان را جمع‌آوری و تدوین نمود. از ابوالقاسم عبداللّٰه بن محمد بغوی و ابوحامد محمد بن هارون حضروی و احمد بن سلیمان طوسی و ابوبکر بن درید و ابوعبداللّٰه نفطویه و ابوبکر محمد بن قاسم انباری و ابوبکر ابن ابی‌داوود سجستانی و از همطبقه آنها حدیث شنید. ابوعبداللّٰه صیمری و ابوالقاسم تنوخی و علی بن ایوب قمی و ابومحمد حسن بن علی جوهری و محمد بن مظفر دقاق و عتیقی و دیگران از وی حدیث شنیدند. به گفته‌ی ابوعلی فارسی نحوی مرزبانی از محاسن دنیا بود و عضدالدوله با تمام عظمتش بر در خانه او می‌ایستاد تا او از منزل خارج شود. خانه او مجمع فضلا و ادیبان بود. گفته‌اند که او اولین واضع علم بیان بوده است و نیز گفته شده که او از مشایخ شیخ مفید است. در بغداد درگذشت. ابوبکر خوارزمی فقیه بر او نماز گزارد و در منزلش، در قسمت شرقی، در محله عمر رومی دفن شد. او در فنون مختلف علوم اسلامی تصنیفات و تألیفات بسیاری نگاشت. از آثارش: «اخبار الشعراء»، که عده‌ای آن را با «اخبار الشعراء المحدثین» یکی دانسته‌اند؛ «معجم الشعراء»، شامل پنج هزار اسم، در هزار برگ؛ «اخبار المعتزلهٔ»؛ «تلقیح العقول»؛ «الریاض»؛ «الازمنهٔ»، در هزار برگ؛ «الاوائل»، در حدود هزار برگ؛ «الدعاء»؛ «المعلی فی فضائل القرآن»؛ «ذم الدنیا»؛ «الشباب و الشیب»؛ «کتاب الشعر»؛ «اشعار النساء»؛ «اشعار الخلفاء»؛ «الزهد و اخبار الزهاد»؛ «الفرج»؛ «العبادهٔ»؛ «اخبار المحتضرین»؛ «المراثی»؛ «المغازی»؛ «الهدایا»؛ «نسخ العهود الی القضاهٔ»؛ «المدیح فی الولائم و الدعوات»؛ «اخبار النحاهٔ»؛ «اخبارالمتکلمین»؛ «شعراء الشیعه»؛ کتاب «ما نزل من القرآن فی علی (ع)»؛ کتاب «المفصل»، در علم بیان.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۰/ ۷)، اعیان الشیعه (۳۳/ ۱۰)، انساب سمعانی (۲۵۷ -۲۵۶/ ۵)، ایضاح الکمنون (۸۰/ ۲)، تاریخ الاسلام (حوادث ۸۷ -۸۶/ ۴۰۰ -۳۸۱)، تاریخ بغداد (۱۳۶ -۱۳۵/ ۳)، تأسیس الشیعه (۹۵ -۹۴)، الذریعه (۱۶۲/ ۲۵، ۱۴۷/ ۲۴، ۲۹۰، ۲۱۸- ۲۱۷/ ۲۱، ۲۵۰/ ۲۰، ۱۹۲/ ۱۴، ۲۳/ ۱۳، ۳۱۴/ ۱۱، ۴۲۹/ ۴، ۴۷۲- ۴۷۱/ ۲، ۵۳۱، ۳۳۶- ۳۳۵/ ۱)، روضات الجنات (۳۲۳ -۳۲۲/ ۷)، ریحانه (۲۸۳ -۲۸۲/ ۵)، سیر النبلاء (۴۴۹ -۴۴۷/ ۱۶)، شذرات الذهب (۱۱۲ -۱۱۱/ ۳)، العبر (۱۶۶ -۱۶۵/ ۲)، فوائد الرضویهٔ (۵۸۸)، الفهرست لابن الندیم (۱۹۳ -۱۹۰)، الکامل (۱۶۷ -۱۶۶/ ۷)، کشف الظنون (۱۷۳۴، ۱۱۰۶)، الکنی و الالقاب (۱۷۹ -۱۷۷/ ۳)، لسان المیزان (۴۲۷ -۴۲۶/ ۶)، معجم الادباء (۲۷۲ -۲۶۸/ ۱۸، ۴۷/ ۱)، معجم المؤلفین (۹۸ -۹۷/ ۱۱)، المنتظم (۲۶/ ۹)، الاعتدال (۶۴۱ -۶۴۰/ ۳)، النجوم الزاهرهٔ (۱۷۰/ ۴)، الوافی بالوفیات (۲۳۷ -۲۳۵/ ۴)، وفیات الاعیان (۳۵۶ -۳۵۴/ ۴)، هدیهٔ الاحباب (۲۳۸)،

هدیة العارفین (۵۴/ ۲).

مرعشی خراسانی، ابوالفضل احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۳۵ ق)، عالم دینی، متکلم، مفسر، محدث و حکیم. وی از شاگردان وحید بهبهانی بود و از او و شیخ یوسف بحرانی، صاحب «الحدائق الناظرة»، روایت کرده است. او در سفر و حضر با فتحعلی‌شاه قاجار بود. گفته‌اند وی را با خوراندن سم شهید کردند. بر پاره‌ای از آثار وی اجازات و تقاریضی از استادان و علمای معاصرش وجود دارد. از آثارش: «اغاثة اللهفان من ورطات النیران»، در مواعظ؛ «التهذیب»، در اخلاق؛ شرح «الفوائد الجدیدة» بهبهانی؛ شرح «کفایه» سبزواری؛ «غنیة المصلی»، در تعقیبات؛ «منهج السداد»، در شرح «الارشاد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۲۰/ ۳)، ریحانه (۲۸۸/ ۵)، معجم المؤلفین (۱۳۶/ ۲).

مرعشی نجفی، شهاب‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۱۱ -۱۳۱۸/ ۱۳۱۵ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، محدث، نسابه، رجالی، مدرس، مورخ و ریاضیدان. نسبش به امام سجاد (ع) می‌رسد. در نجف به دنیا آمد. مقدمات و علوم ادبی را از پدرش و شیخ مرتضی طالقانی و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی و علم انساب آل‌رسول را از پدرش و سید محمدرضا صائغ بحرانی و علم تفسیر را از پدرش و شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و میرزا محمدعلی چهاردهی رشتی و فقه و اصول استدلالی را از آقا ضیاءالدین عراقی و شیخ مهدی مازندرانی و سید حسن صدر و شیخ مهدی خالص و علم کلام را از شیخ محمدجواد بلاغی و شیخ محمداسماعیل محلاتی و ریاضیات را از شیخ یاسین علیشاه هندی و میرزا محمود اهری فراگرفت. در ۱۳۴۲ ق به تهران آمد و در عرفان و علوم عقلی از محضر میرزا مهدی آشتیانی و میرزا طاهر تنکابنی و در ریاضیات از محضر میرزا حیدرعلی نایینی استفاده نمود. سپس به قم رفت و در محضر آیت‌اللّٰه حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی تلمذ نمود و از او و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و آقا ضیاءالدین عراقی اجازه‌ی اجتهاد داشت. او از علمای عامه و علمای زیدیه و علمای اسماعیلیه و بسیاری از علمای امامیه اجازه روایت داشت. پس از درگذشت آیت‌اللّٰه حایری وی عهده‌دار اداره حوزه‌ی علمیه، تدریس، مرجعیت و امامت جماعت و ایجاد بناهای خیریه و انتشار کتب گردید. در قم درگذشت و در کتابخانه‌ی خود دفن شد. از آثارش: بنای مدارس: علمیه، مهدیه و مؤمنیه در قم؛ تأسیس حسینیه‌ی مرکز تبلیغی قم؛ کوی آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی، بالغ بر یکصد و چهل خانه، برای سکونت طلاب و فضلاء؛ کتابخانه‌ی آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی در قم، که بیش از سی و پنج هزار کتاب آن از کتب شخصی ایشان و بقیه اهدایی مردم است و متجاوز از پانزده هزار کتاب خطی نفیس دارد و از این رو از کتابخانه‌های کم‌نظیر ایران به حساب می‌آید. از آثار علمی وی: «اجوبة المسائل»؛ «اعیان المرعشیین»، در شرح احوال خاندان مرعشی؛ «انس الوحید»؛ «التجوید»؛ «روض

الریاحین»؛ «طبقات النسابین»، از صدر اسلام تا عصر حاضر؛ «الفروق»؛ «القبلهٔ»، مشتمل بر مباحث هیئت؛ «المسلسلات الی مشایخ الاجازات»؛ «مشجرات آل الرسول (ص)»، در انساب آل‌محمد (ص)؛ «مصباح الهدایهٔ فی شوارع الکفایهٔ»، که حاشیه مختصر بر «کفایهٔ الاصول» آخوند خراسانی است؛ «المعول فی امر المطول»؛ «مقدمهٔ التفسیر»؛ «مناسک الحج»؛ «الهدایهٔ»، در شرح «الکفایهٔ»؛ «مسارح الافکار فی حل مطارح الانظار»؛ «مزارات علویین» در ایران و غیره؛ «الصناعات الفقهیهٔ»، در شرح الفاظ مصطلح فقهاء؛ «جذب القلوب الی دیار المحبوب»؛ حاشیه بر «تفسیر بیضاوی»؛ حاشیه بر «معالم»؛ حاشیه بر «مکاسب» شیخ انصاری؛ «الرد علی مدعی التحریف».[۱]

یکی از مفاخر امروز عالم تشیع است که حق عظیمی بر حوزه علمیه قم و اسلام و مسلمین دارد و یکی از افتخارات بزرگ شیعه است و در میان عموم مسلمین شهرت بسزائی دارد و بسیار مورد تجلیل و تکریم علماء اهل سنت مصر و سوریا و یمن و حجاز و پاکستان و هندوستان و افغانستان و جاوه و سودان و اندونزی و غیره است و از وی به امام اعظم و علامه اکبر و نسابه بحاثه و مجاهد بزرگ تعبیر می کنند.

اسم شریفش سید شهاب‌الدین و کنیه‌اش ابوالمعالی و شهرتش مرعشی نجفی است.

در صبح روز پنجشنبه بیستم ماه صفر ۱۳۱۸ قمری در نجف اشرف متولد و جامع شرافت حسب و فضیلت نسب می‌باشد زیرا از طرف پدر به سید فقیه نبیه عارف عابد زاهد محدث علامه سید قوام‌الدین مرعشی مشهور به میربزرگ موصول می‌باشد که از بزرگترین خانواده‌های علویین و اشرف و اجمل و انبل ایشان بوده و در هر طبقه متحلی بحلیه مزایای دینی و دنیوی و نوعا عالم ربانی و یا متمکن به اریکه جهانبانی و یا طبیب حاذق و یا نقیب بصیر و یا وزیر روشن ضمیر و مانند اینها بوده‌اند و جده پدری ایشان شریفه طباطبائیه و جده مادری ششمی وی که مدفون در رواق مطهر حضرت رضا علیه‌السلام است دختر شاه‌عباس صفوی می‌باشد.

شرف تتابع کابر عن کابر

کالرمح انبوب علی انبوب

نسب شریفش چنانچه مشروحا ذکر شد بسی وسه واسطه به امام چهارم حضرت علی بن الحسین زین‌العابدین علیهماالسلام منتهی می‌شود و والده ماجده ایشان علویه صالحه فاضله بنت مرحوم آیت‌الله آقاسید ابوالقاسم خوئی فرزند مرحوم آقا سید مهدی خوئی است که از بنی اعمام مرحوم آیت‌الله العظمی آقای حاج سیدحسین کوه کمری عم بزرگوار مرحوم آیت‌الله آقای سیدمحمد حجت می‌باشد.

ترجمه این بزرگوار زینت کتب رجالی مانند اعیان الشیعه و ریحانه الادب جلد چهارم صفحه ۱۱ و علماء معاصرین صفحه ۲۱۷ و آثارالحجه جلد ۲ صفحه ۴۶ و معارف الرجال جلد دوم صفحه ۲۶۸ و مشاهیر دانشمندان اسلام جلد چهارم صفحه ۱۰۸ طبقات الشیعه جزء دوم از قسم اول صفحه ۸۴۷ و ده‌ها کتاب دیگر مانند زندگانی پیشوای اسلام عمادزاده اصفهانی و مقامات معنوی آقای معلم و غیره می‌باشد.

علماء معاصرین گوید: صاحب ترجمه از اکابر و اجلاء عصر حاضر ما که علامه فهامه نسابه فقیه اصولی محدث رجالی ادیب اریب فاضل کامل مورخ ریاضی حاوی الفروع و الاصول جامع المعقول و المنقول و بکثرت مشایخ نسبت به اهل عصر خود ممتاز و در اخلاق فاضله دارای امتیاز و مرجع سوالات متنوعه بسیاری از دیگر فرق مسلمین بلکه از علماء نصاری می‌باشد که پرسشهای گوناگون از بلاد دور و دراز به حضرتش فرستاده و به پاسخ متین و متقن نائل می‌گردند. که از آنهاست سوالات شیخ عبدالسلام کردی شافعی و سوالات فاضل متبحر عیسی اسکندر معروف لبنانی است که در عصر ما از مشاهیر نویسندگان علماء نصاری است و صاحب ترجمه علاوه بر مراتب علمی مساعی جمیله عملی در ترویج دین مقدس اسلامی و اعلاء کلمه حق به کار برده جمعی از

یهود و نصاری در اثر تبلیغات حقایق سمات وی مشرف به اسلام شدند و نیز گروهی از بابیه و صوفیه و دیگر منحرفین از اسلام و ایمان باذعان عقاید حقه جعفریه مستبصر گردیده‌اند و در ادوار زندگانی خود با فحول رجال و متخصصین هر فنی ملاقات و از هر باغی گلی چیده و از هر بلبلی نوائی شنیده و مرجع افاده و استفاده افاضل وقت خود بوده و می‌باشند.

و از کثرت زهد و ورع پیرامون زخارف دنیویه نگردیده و علاقه قلبی را بالمره از آنها قطع و فقط به جمع کتب متنوعه علمیه که آن هم محض آخرت و آخرت محض است و ربطی به زخارف دنیویه ندارد میل مفرطی داشته و دارند و کتابخانه ایشان مانند نگارخانه ارتنک حاوی گلهای رنگارنگ می‌باشد که هر یک از فقیه و اصولی و حکیم و متکلم و منطقی و رجالی و ریاضی و ادیب و طبیب و متخصصین علوم غریبه و صنایع عجیبه می‌توانند از آن گلزار محمدی و بوستان علوی موافق دلخواه خود گلی چیده و یا عطری مناسب مشام خود استشمام نماید.

در سخاوت و بذل و کرم و سعه صدر نادره زمان و وحید دورانست. مراجع و زعماء مبسوط الید بسیاری دیده‌ام ولی به این صفات و خصایص کمتر یافته‌ام.

انصاف می‌دهم که دلیران و دلبران

بسیار دیده‌ام ولی نه به این حسن دلبری

بالاخص در اعطاء کتب و انفاق انگشتر که اقتداء به جد کرام خود امیرالمومنین علیه‌السلام نموده و هزاران نفر از دانشمندان و علماء اعلام و خطباء عظام و اصناف دیگر انام را به بذل انگشتر عقیق و فیروزه و غیره مسرور و مفتخر نموده است.

اساتید و مشایخ اجازه معظم له

آن جناب مقدمات را از مرحوم شیخ زاهد عابد شیخ مرتضی طالقانی و والد معظم خود و دیگر مشایخ وقت اخذ نموده و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی که در تلاوت قرآن عاصم زمان خود بوده اخذ و علم انساب آل رسول صلی الله علیه و آله را از والد معظم خود و از استاد عماد سید محمدرضا صائغ بحرانی و دیگر اساتید فن تلمذ نموده و علم تفسیر را از والد مکرم و عالم زاهد صاحب کرامات شیخ محمدحسین بن محمدخلیل شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین مذکور و هم میرزا محمدعلی رشتی صاحب کتاب شرح القبله و آقا میرزا محمود شیرازی و آقا شیخ محمدحسین قاجاری تهرانی نجفی و دیگر اجلاء وقت تلمذ نموده و در فقه و اصول استدلالی حاضر حوزه مرحوم آیت‌الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیت‌الله شیخ مهدی نوائی مازندرانی و دیگر اجلاء و سه سال در سامره و کاظمین در فقه و حدیث و رجال و درایهٔ حاضر حوزه مرحوم آیت‌الله آقا سید حسن صدر و در اصول از بحث مرحوم آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ محمدجواد بلاغی و آیت‌الله شیخ محمداسمعیل محلاتی فراگرفته و در سال ۱۳۴۲ ق به تهران وارد و در آنجا حدود یکسال توقف نموده و عرفان و علوم عقلیه و ریاضیات و بعض فنون دیگر را از افاضل تهران مانند آیت‌الله آقا حسین نجم‌آبادی و آیت‌الله حاج شیخ عبدالنبی نوری و دیگران استفاده کرده تا آنکه حاوی مراتب علمیه و عملیه عقلیه و نقلیه گردیده و در سال ۱۳۴۳ قمری مهاجرت به قم نموده و تا این تاریخ که سال ۱۳۹۳ هجریست پنجاه سال در این بلده طیبه مشغول به تدریس و تالیف کتب متنوعه و اقامه جماعت و مرجعیت و سرپرستی حوزه مقدسه علمیه قم می‌باشند و با این همه مشاغل و گرفتاریهائی که شب و روز وی را مستغرق نموده است کمتر مستحب و نافله است که از وی فوت شود.

مشایخ اجازه آن جناب که تمامی از مراجع تقلید و علماء اعلام و فقهاء عظام فریقین امامیه و عامه و زیدیه و اسماعیلیه‌اند از دویست نفر متجاوز است که برای تبرک چند نفر آنان را ذکر می‌نمایم.

۱- السید حسن صدر کاظمین ۲- السید نجم‌الحسن الهتدی موسس مدرسه الواعظین در لکنهو هندوستان ۳- السید ناصر حسین ابن آیت‌الله السید حامد حسین صاحب عبقات الانوار ۴- السید محسن الامین الشامی ۵- السید ابوالقاسم الدهکردی ۶- السید عبدالحسین بروجردی آل کمونه ۸- الشیخ علی بن محمد الرضا آل کاشف الغطاء ۸- الشیخ هادی آل کاشف الغطاء ۹- الشیخ مرتضی آل کاشف الغطاء ۱۰- الشیخ محمدجواد البلاغی ۱۱- الشیخ محمداسماعیل محلاتی ۱۲- السید جعفر آل بحرالعلوم ۱۳- الشیخ فتح‌الله شریعت اصفهانی ۱۴- المیرزا محمد العسکری التهرانی ۱۵- آیت‌الله السید ابوالحسن اصفهانی ۱۶- آیت‌الله السید محمد فیروزآبادی ۱۷- آیت‌الله المیرزا حسین نائینی ۱۸- آیت‌الله الحاج الشیخ عبدالکریم الحایری ۱۹- آیت‌الله الحاج آقاحسین قمی ۲۰- آیت‌الله حاج آقاحسین بروجردی و آیت‌الله آخوند ملامحمدحسین فشارکی و آیت‌الله آقاسید محمد نجف‌آبادی و آیت‌الله آقاسید علی نجف‌آبادی و آیت‌الله آقا شیخ عبدالنبی نوری و آقای امام جمعه خوئی و آقای شیخ مهدی حکمی قمی و آقای شیخ محمدعلی آیت‌الله شاه‌آبادی و آقا میرزا ابوالهدی کرباسی و آقای حاج شیخ علی‌اکبر نهاوندی مشهدی و آقا سید محسن اراکی و آقای حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آقای حاج شیخ عباس محدث قمی و آقای حاج شیخ محمدحسین اصفهانی کمپانی و آقا میرزا ابوالحسن مشکینی صاحب حاشیه کفایه و آقا شیخ عبدالحسین رشتی صاحب حاشیه کفایه و آقاسید مهدی بحرانی نسابه نجفی و آقامیرزا محمدعلی اردوبادی و آقا سیدمحمدباقر کشمیری و آقاسید راحت حسین رضوی کوپال پوری و آقا سید عبدالباقی شیرازی ملاباشی و صدها نفر دیگر و اجازات اجتهاد ایشان از آقا ضیاءالدین عراقی و آقای فشارکی و آقای یثربی کاشانی و آقا شیخ محمدحسن اصفهانی و آقا شیخ عبدالکریم یزدی.

آثار علمی و قمی معظم‌له که به طبع رسیده و یا مخلوط مانده است بسیار است از آن جمله:

۱- تعلیقات بر احقاق الحق قاضی نورالله شهید در بیست و شش مجلد که یازده مجلد آن به طبع رسیده و باقی آماده برای طبع می‌باشد و این تعلیقات خود شرح مبسوط و کتاب مستقلی در ولایت امیرالمومنین علی علیه‌السلام و خاندان عصمت و طهارت و امامت ائمه معصومین علیهم‌السلام و فضائل آن خاندان است از هزاران کتب اهل سنت انتخاب شده بنحو استدلال با رعایت اختصار.

۲- غایه القصوی لمن رام التمسک بالعروه الوثقی حواشی بر عروه الوثقی علامه یزدی در دو مجلد بزرگ.

۳- توضیح‌المسائل که بکرات به طبع رسیده ۴- حاشیه بر فصول المهمه شیخ حر عاملی ۵- کتاب الهدایه حاشیه بر کفایه.

۶- دفع الغاشیه عن وجه الحاشیه (حاشیه بر حاشیه ملاعبدالله یزدی در منطق) ۷- المعول فی امر المطول.

۸- جذب القلوب الی دیار المحبوب در سوانح و وقایع ایام عمر ۹- مسارح الافکار فی حل مطارح الانظار حاشیه بر تقریرات اصول شیخنا الانصاری.

۱۰- مشجرات آل الرسول که از بزرگترین تصنیفات شیعه و گرانبهاترین کتب در انساب است در چند مجلد.

۱۱- الرساله الافطسیه در نسب گروهی از سادات طفرود که در تهران چاپ شده.

۱۲- الرحله الشیرازیه که در مسافرت به شیراز نوشته‌اند ۱۳- الرحله الاصفهانیه در مسافرت به اصفهان تالیف نموده‌اند.

۱۴- مزارات علویین در ایران و خارج ایران.

۱۵- کتاب المسلسلات فی مشایخ الاجازات در سه مجلد به شرح زیر ۱- در اجازات علماء امامیه از اثناعشریه که به معظم‌له داده‌اند ۲- اجازاتی که علماء عامه از حنفی‌ها و مالکیها و شافعیها و حنبلیها و زیدیه و غیر آنان که برای آن جناب نوشته‌اند ۳- اجازاتیکه ایشان به دیگران داده‌اند.

مرجع تقلید، محقق، عالم دینی.

تولد: ۱۲۷۶(۲۰ صفر ۱۳۱۵ ق.)، نجف اشرف.

درگذشت: ۷ شهریور ۱۳۶۹(۷ صفر ۱۴۱۲ ق.) قم.

آیت‌الله العظمی سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی، فرزند سید شمس‌الدین، آموزش‌های اولیه خود را نزد پدر و جده‌اش آغاز کرد. پس از این در حوزه‌های درس اساتید شرکت کرد. در وس مقدماتی را نزد پدر، شیخ مرتضی طالقانی، شیخ محمدحسن سدهی اصفهانی نجفی، شیخ شمس‌الدین شکوئی قفقازی، سید محمدکاظم خرم‌آبادی نجفی، میرزا محمود معلم و نیز جده خود بی‌بی شمس شرف بیگم طباطبایی فراگرفت. وی تجوید و قرائت قرآن را از میرزا ابوالحسن مشکینی نجفی، پدرش سید شمس‌الدین مرعشی نجفی، سید آقا شوشتری، شیخ عبدالسلام کردستانی شافعی و شیخ نورالدین بکتاشی شافعی آموخت. علم انساب را از پدر خود از سید محمدرضا موسوی بحرانی و سید محمد مهدی غریقی صائغ و تفسیر قرآن را از پدر و از شیخ محمد حسین شیرازی، سید هبةالدین شهرستانی و سید ابراهیم رفاعی شافعی بغدادی و فقه و اصول را از پدر خود و از شیخ مرتضی طالقانی، سید محمدرضا مرعشی نجفی رفسنجانی شیخ غلامعلی قمی، ابوالحسن مشکینی نجفی، سید آقا شوشتری، میرزا حبیب‌الله اشتهاردی، میرزا محمد تهرانی، میرزا محمدعلی کاظمینی، شیخ عبدالحسین رشتی، میرزا آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، شیخ موسی کرمانشاهی، شیخ نعمت‌الله لاریجانی، سید علی طباطبائی یزدی، شیخ محمدحسین شیرازی، میرزا محمود شیرازی، سید جعفر بحرالعلوم، سید محمدکاظم خرم آبادی و عباس خلیلی و علوم ریاضی و هیئت را از شیخ عبدالکریم بوشهری، سید ابوالقاسم موسوی خوانساری، دکتر عندلیب‌زاده، میرزا محمود اهری، محمد محلاتی، شیخ عبدالحمید رشتی، احمد منجم، سید محمدکاظم عصار، جمال‌الدین کرباسی و علم طب را از پدر و از محمدعلی‌خان مؤید الطباء و علم رجال و درایه و حدیث را از پدر و از سید ابوتراب خوانساری، شیخ عبدالله مامقانی، شیخ محمد حرزالدین نجفی، میرزا علی حسینی مرعشی شهرستانی و میرزا ابوالهدی کرباسی، فقه و اصول استدلالی را از آیت‌الله ضیاءالدین عراقی، آیت‌الله سید احمد بهبهانی، شیخ احمد کاشف الغطاء، شیخ علی‌اصغر ختایی تبریزی، شیخ محمدحسین کاشف الغطاء، شیخ علی بن باقر نجفی، شیخ محمداسماعیل محلاتی، شیخ عبدالنبی نوری، سید ابراهیم اصطهباناتی، حسین نجم‌آبادی، آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی، سید علی یثربی کاشانی و محمدرضا مسجدشاهی فراگرفت. آنگاه در شهرهای سامرا و کاظمین مدت سه سال فقه و حدیث و رجال را از آیت‌الله سید حسن صدر و اصول را نزد آیت‌الله شیخ مهدی خالصی آموخت و بعد از مراجعت به نجف اشرف علم کلام را نزد آیت‌الله شیخ محمد جواد بلاغی، شیخ محمد اسماعیل محلاتی، سید هبةالدین شهرستانی، علی‌اکبر یزدی، پدر خود و دیگران آموخت.

آیت‌الله مرعشی موفق به دریافت بیش از چهارصد اجازه‌ی روایتی و تعدادی اجازات اجتهاد و اجازات نفسی از مشایخ دیگر گردید که اجازات کتبی وی در کتاب المسلسلات فی الاجازات آمده است.

آیت‌الله مرعشی نجفی در بیست و یکم محرم ۱۳۴۲ از نجف به ایران آمد و پس از سفری به مشهد و تهران و شهر ری، به قم سفر کرد و به سبب درخواست آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی در قم ساکن شد و مدتی هم در جلسات درس ایشان و حوزه‌های دررس آیت‌الله حاج شیخ مهدی حکمی قمی، آیت‌الله سید علی یثربی کاشانی و علی‌اکبر مدرس یزدی، معروف به حکیم الهی و دیگر علما شرکت کرد.

آیت‌الله مرعشی نجفی از زمان ورود به قم، در کنار آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی به تحکیم پایه‌های حوزه‌ی نوپای قم پرداخت. ورود وی به ایران و قم مصادف بود با آغاز زمامداری رضاشاه بود که با مظاهر اسلام و تشیع به مبارزه برخاسته بود. او در مقابل فشارها و ضربات رضاشاه علیه حوزه و روحانیت مردانه ایستاد و جلسات درس او منظم بین شش تا هفت جلسه درس در مدرسه فیضیه، صحن و حرم حضرت معصومه (س) برقرار می‌شد. به این ترتیب وی را می‌توان یکی از مؤسسان حوزه‌ی علمیه‌ی قم به شمار آورد که تا هنگام رحلت آیت‌الله حائری یزدی، همگام با ایشان فعالیت کرد. پس از رحلت آیت‌الله حائری یزدی نیز در جهت حفظ و بقای حوزه کوشش کرد. در آن زمان حلقه‌های دروس خارج فقه و اصول خود را تشکیل داد.

آیت‌الله مرعشی پس از رحلت آیت‌الله بروجردی در ۱۳۸۰ ق. جزو معدود مجتهدانی بود که به عنوان مرجعیت شیعه انتخاب گردید و از آن پس به عنوان یکی از ارکان اصلی حوزه و جهان تشیع درآمد و به سهم خویش در اداره‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی قم شرکت نمود. وی بیشتر از هفتاد سال به تدریس در حوزه‌ی علمیه‌ی قم مشغول بود.

آثار و تألیفات وی به این شرح است: تعلیقات احقاق الحق قاضی نورالله مرعشی شوشتری شهید که بیست و هفت جلد آن منتشر شده و تا پنجاه جلد می‌رسد، مشجرات آل رسول‌الله الاکرام (ص)، شرح و حاشیه بر عمدة المطالب (در چند مجلد)، طبقات النسابین، الهدایة فی معاضل الکفایة، حواشی رسائل شیخ مرتضی انصاری، المسلسلات فی الاجازات، مسارح الافکار فی مطارح الانظار (حاشیه بر تقریرات شیخ انصاری)، المعول فی امر المطول، الوقت و القبلة الرد علی مدعی التحریف، مصطلحات فقهیه، الغایة القوی، سلوة الحزین و مونس الکئیب، المشاهد و المزارات، القصاص علی صوء القرآن و سنته (به قلم عادل علوی، ۱۳۷۴).

از خدمات فرهنگی آیت‌الله مرعشی نجفی می‌توان به این موارد اشاره کرد: ساختن مدارس علوم دینی و تعمیر آنها در قم مدارس مهدیه در خیابان باجک، مؤمنیه در خیابان چهارمردان، شهابیه در خیابان امام خمینی، مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق قم)، ساخت و تعمیر و بازسازی مساجد در ایران و جهان، ساخت و تعمیر بیمارستان‌ها از جمله بیمارستان کامکار در قم، درمانگاهی در بیمارستان نکویی قم، آسایشگاه معلولین در قم، ساختمان بخش قلب بیمارستان نکویی، مرکز توانبخشی بهزیستی واقع در میدان امام خمینی قم که دارالشفای آل محمد (ص) نیز نامیده می‌شود، تأسیس کتابخانه با خرید قطعه زمین به مساحت ۱۵۰۰ متر مربع مقابل مدرسه مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق) کتابخانه‌ای با زیربنای ۳۵۰۰ متر در پنج طبقه ساخته شد که در نیمه‌ی شعبان ۱۳۴۹ با حدود ۱۶۰۰۰ جلد کتاب چاپی و خطی افتتاح گردید. بعدها طبق حکم حضرت امام (ره) دولت قطعه زمینی در کنار کتابخانه با مساحت ۲۴۰۰ متر مربع فراهم و در اختیار تولیت کتابخانه قرار داد. در توسعه‌ی جدید ۱۶۰۰۰ متر مربع زیربنا در هفت طبقه با ظرفیت سه میلیون جلد کتاب چاپی و بیش از ۱۲۰۰۰۰ جلد کتاب خطی ملحوظ شده است.

این کتابخانه (تا سال ۱۳۷۴) نزدیک به ۵۰۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی، ۳۵۰۰۰ مجلد با ۵۰۰۰۰ عنوان نسخه خطی، بیش از ۲۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی به زبان‌های لاتین، نزدیک به ۵۰۰۰ جلد نسخه عکسی، حدود ۸۰۰۰ میکروفیلم و بیش از هزار عنوان روزنامه و نشریه دارد. همچنین مجهز به دستگاه‌های مدرن آتش‌نشانی، مبارزه با آفات طبیعی، دستگاه‌های قرنطینه و آفت‌زدایی است.

آیت‌الله مرعشی نجفی پیش از فوت چند بار در بیمارستان‌های قم و تهران بستری شد و دوبار هم برای درمان به خارج از کشور یعنی اسپانیا و انگلستان مسافرت نمود. اما سرانجام در شامگاه روز چهارشنبه هفتم ماه صفر ۱۴۱۲ برابر با هفتم شهریور ماه ۱۳۶۹ در سن نود و شش سالگی، پس از اقامه‌ی آخرین نماز جماعت در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) و بازگشت به منزل گرفتار حمله و سکته قلبی شد و درگذشت. پیکر وی در کتابخانه عمومی خود ایشان دفن گردید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه :[۱] آینه‌ی دانشوران (۱۸۱ –۱۷۷)، الذریعه (۲۰۴/ ۲۳ ،۲۷۶/ ۲۱ ،۳۷۶/ ۲۰ ،۳۵۵، ۲۶۴/ ۱۸ ،۱۸۶/ ۱۶ ،۸۸/ ۱۵ ،۲۱۵ ،۱۴۰/ ۱۲ ،۳۷۸/ ۶ ،۲۶۰/ ۲)، ریحانه (۱۳۴ –۱۲۹/ ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۴۸ –۸۴۷/ ۱۴)، علماء معاصرین (۲۱۹ –۲۱۷)، گلزار معانی (۷۰۲ –۶۹۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۵۲ –۳۷/ ۲ ،۲۱۵ –۲۱۱ ،۵۶ –۵۱/ ۱)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۱۹۰ –۱۱۸۹/ ۳).

مرغینانی، برهان‌الدین، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۱۷/ ۵۹۳ -۵۳۰ ق)، فقیه حنفی، محدث و مفسر. مشهور به شیخ‌الاسلام. نسبتش به مرغینان، از توابع فرغانه می‌رسد. او جامع تمام علوم متداول زمان خود و از مشاهیر علمای عامه بود. به آورده‌ی «ریحانهٔ الادب»، به هنگام فتنه‌ی چنگیزی ساکن مرغینان بود و از طرف اهالی به عنوان سفیر صلح انتخاب و برای مذاکرات و عقد مصالحه به سوی چنگیزخان فرستاده شد. اما عاقبت چون با مفاد پیمان مخالفت کرد، شهر مورد تهاجم و قتل عام قرار گرفت و مرغینانی در آن غائله از میان رفت، در این صورت وفات وی در ۶۱۷ ق صحیح‌تر به نظر می‌رسد. از آثارش: «بدایهٔ المبتدی»، در فقه حنیفی؛ «الهدایهٔ فی شرح البدایهٔ»؛ «کفایهٔ المنتهی»؛ «التجنیس و المزید»؛ «الفرائض»؛ «مختارات مجموع النوازل»؛ «نشر المذاهب»؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۳/ ۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۶۳/ ۲)، ریحانه (۲۹۳/ ۵، ۲۵۶/ ۱)، سیر النبلاء (۲۳۲/ ۲۱)، کشف الظنون (۲۰۳۲ -۲۰۳۱، ۱۹۵۳، ۱۸۵۲، ۱۶۲۴، ۱۵۰۱، ۱۲۵۱ -۱۲۵۰، ۵۶۹، ۳۵۳ -۳۵۲، ۲۲۸ -۲۲۷)، معجم المؤلفین (۴۶ -۴۵/ ۷)، هدیهٔ العارفین (۷۰۲/ ۱).

مروج‌الاسلام، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۷۱.

درگذشت: ۱۳۵۸.

از آثار اوست: نفائح العلام فی سوانح الایام (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مروروذی، ابواحمد، ابویحیی هیثم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۲۷ ق)، حافظ و محدث. اصلش از مرورود خراسان و ساکن بغداد بود. از مالك بن انس و لیث بن سعد و یعقوب قمی و حفص بن میسره و ابراهیم بن ادهم و جراح بن ملیح بهرانی و اسماعیل بن عیاش و معافی بن عمران و محمد بن ایوب بن میسره و یحیی بن حمزه و صدقهٔ بن خالد و خالد بن یزید و جماعتی حدیث شنید. احمد بن حنبل و فرزندش، عبداللّٰه بن احمد حنبل، و بخاری و ابوزرعه رازی و ابوبکر احمد بن علی مروزی و احمد بن حسن صوفی و محمد بن ابراهیم پوشنجی و ابوحاتم رازی و ابویعلی موصلی و ابوبکر صغانی و سعید بن سعد بخاری و عباس بن محمد دوری و موسی بن هارون حافظ و ابوزرعه دمشقی از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که احمد حنبل او را ستوده است. در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۵۹ -۵۸/ ۱۴)، التاریخ الکبیر (۲۱۶/ ۸)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۷۰ -۴۶۹/ ۲)، تهذیب التهذیب (۸۳ -۸۲/

۱۱)، تهذیب الکمال (۳۴۲ -۳۴۰/ ۱۹)، الثقات (۲۳۶/ ۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۸۶/ ۲)، سیر النبلاء (۴۷۹ -۴۷۷/ ۱۰)، طبقات ابن‌سعد (۲۴۶/ ۷)، طبقات الحفاظ (۲۲۷)، العبر (۳۱۴/ ۱).

مروروذی، ابوالحارث سریج

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۵ ق)، حافظ، محدث، مفسر، فقیه و عابد. او ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و هشیم بن بشیر و عباد بن عباد مهلبی و عبداللّٰه بن ادریس و حمید بن عبدالرحمان رؤاسی و اسماعیل بن علیه و یوسف بن یعقوب ماجشون و اسماعیل بن مجالد و ابواسماعیل ابراهیم بن سلیمان مودب و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و مروان بن شجاع و سلم بن سالم بلخی و خالد بن نافع اشعری و اسماعیل بن جعفر و ابراهیم بن خثیم بن عراك حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری و بقی بن مخلد اندلسی و ابوزرعه‌ی رازی و موسی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و احمد بن حسن صوفی و ابوحاتم محمد بن ادریس رازی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و ابوبکر احمد بن علی مروزی و حامد بن محمد بن شعیب بلخی و محمد بن عبداللّٰه حضرمی و عبداللّٰه بن محمد بن ابی‌دنیا از وی روایت کرده‌اند. بخاری و نسایی نیز به واسطه‌ی ابویحیی محمد بن عبدالرحیم صاعقه از او روایت نموده‌اند. از آثارش: «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الناسخ و المنسوخ»؛ «القراآت»؛ «السنن»، در فقه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۲۲۱ -۲۱۹/ ۹)، التاریخ الکبیر (۲۰۵/ ۴)، تهذیب التهذیب (۴۰۰ -۳۹۹/ ۳)، تهذیب الکمال (۶۲ -۵۹/ ۷)، الثقات (۳۰۷/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۳۰۵/ ۱)، سیر النبلاء (۱۴۷ -۱۴۶/ ۱۱)، شذرات الذهب (۸۵ -۸۴/ ۲)، العبر (۳۳۱/ ۱)، الفهرست ابن‌الندیم، ترجمه (۴۲۰)، معجم المؤلفین (۲۰۹/ ۴)، النجوم الزاهرة (۳۳۸/ ۲).

مروزی، ابوبکر احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۲ ق)، حافظ، محدث و قاضی. نسایی او را در حدیث ثقه می‌داند. اصلش از مرو و قاضی حمص و دمشق بود. از علی بن جعد و ابونصر تمار و کامل بن طلحه و ابراهیم بن حجاج سامی و یحیی بن معین و احمد بن حنبل و صالح بن مالك خوارزمی و زهیر بن حرب و ابوربیع زهرانی و حکم بن موسی و عبیداللّٰه قواریری و منصور بن ابی‌مزاحم و سوید بن سعید حدیث روایت کرد. ابوعبدالرحمان نسایی و ابوالقاسم طبرانی و ابوعبداللّٰه بن مروان و ابواحمد بن ناصح و ابوعلی ابن معروف و محمد بن احمد عسکری و احمد بن عبید حمصی و ابوعوانه و ابوجوصا از او روایت کردند. در دمشق درگذشت. از وی تصانیف سودمند و مسانید برجا ماند. از آثارش: کتاب «العلم»؛ کتاب «الجمعة»؛ «مسند عائشة»؛ «مسند ابی‌بکر الصدیق»؛ «مسند عثمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۴/ ۱)، تاریخ بغداد (۳۰۵ -۳۰۴/ ۴)، تذکرة الحفاظ (۶۶۴ -۶۶۳/ ۲)، تهذیب التهذیب (۵۷ -۵۶/ ۱)، سیر النبلاء (۵۲۸ -۵۲۷/ ۱۳)، طبقات الحفاظ (۳۱۱)، معجم المؤلفین (۸/ ۲).

مروزی، ابوبکر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۸ ق)، محدث. از عاصم بن علی و علی بن جعد و خلف بن هشام بزار و بشر بن ولید و عثمان بن ابی‌شیبه و ابوعبید قاسم بن سلام و سعید بن سلیمان واسطی حدیث شنید. احمد بن سلمان نجاد و ابوبکر شافعی و مخلد باقرحی دقاق و طبرانی و حسین بن محمد بن عبید عسکری و ابوبکر اسماعیلی و حبیب بن حسن قزاز و محمد بن احمد بزاز و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۴۲۳ -۴۲۲/ ۳)، سیر النبلاء (۴۹ -۴۸/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۱/ ۲)، العبر (۴۳۶/ ۱).

مروزی، ابوزید محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۷۱ -۳۰۱ ق)، فقیه شافعی و محدث. شیخ شافعیان بود. نسبت وی به فاشان، از قرای مرو می‌رسد. فقه را از ابواسحاق مروزی آموخت. از ابوبکر احمد بن محمد منکدری و ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و عمر بن علك و محمد بن عبداللّٰه سعدی و جماعتی حدیث شنید. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس در مکه مجاور گردید و در آنجا «صحیح بخاری» را از محمد بن یوسف فربری روایت کرد. ابوزید مروزی موثق‌ترین کسی است که این کتاب را از فربری روایت کرده است. ابوبکر قفال مروزی و دیگر فقهای مرو از او فقه آموختند. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوالحسن دارقطنی و عبدالوهاب میدانی و هیثم بن احمد دمشقی صباغ و ابوالحسن بن سمسار و ابوبکر برقانی و محمد بن احمد محاملی و ابومحمد عبداللّٰه بن ابراهیم اصیلی و دیگران از او حدیث شنیدند. در مرو درگذشت. در «هدیة العارفین» و به تبع آن در «معجم المؤلفین» کتابهای «الاقناع»، در حدیث و «تفسیر المسعودی» به وی نسبت داده شده است. اما در «کشف الظنون»، «الاقناع» از آن قاضی ابوالفضل محمد بن احمد بن لیث مروزی و «تفسیر المسعودی» از آن ابوعبداللّٰه محمد بن احمد مروزی (شاگرد قفال مروزی) دانسته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۳۹ -۳۳۸/ ۴)، تاریخ بغداد (۳۱۴/ ۱)، تاریخ نیشابور (۱۷۴)، سیر النبلاء (۳۱۵ -۳۱۳/ ۱۶)، شذرات الذهب (۷۶/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۰۱ -۲۰۰/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۷۷ -۷۱/ ۳)، العبر (۱۳۸/ ۲)، کشف الظنون (۴۵۸، ۱۴۰)، معجم البلدان (۲۶۲/ ۴)، معجم المؤلفین (۲۸۳/ ۸)، المنتظم (۴۳۷/ ۸)، الوافی بالوفیات (۷۲ -۷۱/ ۲)، وفیات الاعیان (۲۰۹ -۲۰۸/ ۴)، هدیة العارفین (۵۰/ ۲).

مروزی، ابوسهل عبداللّٰه

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۱۵ -۱۶ ق)، حافظ، محدث و قاضـی. شیخ و قاضی مرو بود. از پدرش و عمران بن حصین و عبداللّه بن مغفل مزنی و ابوموسی اشـعری و عایشه و ام‌سـلیمه و سـمرهٔ بن جندب و مغیرهٔ بن شـعبه و عبداللّه بن عباس و عبداللّه بن مسعود و بشیر بن کعب و حمید بن عبـدالرحمان حمیری و ابوالا‌سود دؤلی و حنظلهٔ بن علی اسـلمی و انس بن مالـک و سـعید بن مسیب و عبـداللّه بن عمر و ابوهریره روایت کرد. فرزندانش، سـهل و صـخر، و بشـیر بن مهاجر و ثواب بن عتبه و حجیر بن عبداللّه و حسـین بن ذکوان معلم و حسـین بن واقـد مروزی و داوود بن ابی‌فرات و سـعید جریری و عبداللّه بن مسـلم مروزی و عطاء خراسانی و عبیداللّه بن عبداللّه عتکی و عثمان بـن غیـاث و کهمس بـن حسـن و مطر وراق و ابـوربیعه ایـادی و دیگران از وی روایـت کردهانـد. در جـاورسه در سـه فرسـنگی مرو درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :التاریخ الکبیر (۵۱/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۰۷ -۱۰۲/ ۱)، تهذیب التهذیب (۱۴۱ -۱۴۰/ ۵)، تهذیب الکمال (۳۸ - ۳۶/ ۱۰)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۱۳/ ۲)، سیر النبلاء (۵۲ -۵۰/ ۵)، شذرات الذهب (۱۵۱/ ۱)، طبقات الحفاظ (۹۱)، العبر (۱۱۰/ ۱)، معجم البلدان (۱۱۲/ ۲).

مروزی، ابوصمصام سید عماد الدین ذوالفقار

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۶ -۴۵۵ ق)، متکلم، محـدث و فقیه امـامی. ملقب به حمیـدان. وی علا‌وه بر کنیه‌ی ابوصـمصام به ابوالوضّـاح هم مکنّی بـود. او همان ابن معبد حسـنی است. زادگاه او شـهر مرو بود، و سـفرهای متعددی به سـرزمینهای مختلف اسلامی داشت؛ زمانی را در بغداد سپری کرد و مدتی نیز در اصـفهان بود و در آن شـهر از نظام الملک طوسی، وزیر آلب ارسلان و ملکشاه سلجوقی، حدیث شنید. او از شـیخ طوسـی، سـید مرتضـی، شـیخ نجاشـی، شـیخ محمد حلوانی و سـلّار بن عبدالعزیز دیلمی روایت می‌کرد. شاگردان و راویان ابوصـمصام را شخصـیتهایی سرشـناس مانند قطب الدین راوندی، سید فضل الله راوندی، ابن شهر آشوب، ابوسعد سمعانی، ابوالقاسم ابن عساکر تشـکیل می‌دهند. او ظاهری نیکو و بیانی شـیرین داشت. ابوصـمصام از حلقه‌های مهم در سلسـله‌ی اسانید امامیه به شـمار می‌رود و می‌توان وی را به عنوان یکی از ناقلا‌ن عمـده‌ی مصـنفات پیشـینیان امـامی به حساب آورد. سـید عمادالـدین همچنین، در انتقال مصـنفات و روایات غیر شـیعی نیز دست داشت، مثلا، او یکی از راویان اصـلی «تفسـیر ثعلبی» بود. روایات پراکنده‌ی او نیز در کتب محخدثان فراوان یافت می‌شود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۳۴ -۴۳۲ /۶)، ریـاض العلماء (۲۸۰ -۲۷۷ /۲)، ریحانه (۱۶۳ /۷)، فوائـد الرضویه (۱۷۸)، فهرست منتجب الدین (۷۴ -۷۳)، الکنی و الالقاب (۱۰۶ -۱۰۳ /۱)، لسان المیزان (۵۵ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۲۴ -۲۳).

مروزی، ابوطالب عزیزالدین اسماعیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۷۲- وف بعد از ۶۱۴ ق)، محدث، فقیه، اصولی، نحوی، لغوی، شاعر، منجم و نسب شناس. نسب او به محمد دیباج، فرزند امام صادق (ع)، می‌رسد. جد سوم وی از قم به مرو سفر کرد و در آنجا سکنی گزید. در مرو متولد شد و تحصیلات خود را در زادگاه خود مرو آغاز کرد و نزد کسانی چون قاضی محمد بن سلیمان فقیهی دانش آموخت. در جوانی به قصد زیارت خانه خدا از مرو خارج شد. در ۵۹۲ ق به بغداد که رسید از ادامه سفر منصرف شد و مدتی همان جا ماند. ابوطالب از شهرهای خوارزم، هرات، نیشابور، گرگان، ری، یزد، شیراز، رامهرمز و همدان نیز دیدن کرد و از مشایخ و دانشمندان این شهرها بهره جست. در میان مشایخ او باید از فخر رازی، عبدالسید خوارزمی، بلغاری، محمد دیباجی، محمد ماهروی، اسماعیل کاشانی و ابن سمعانی نام برد. تاریخ بازگشت وی به مرو روشن نیست. زمانی که در مرو بود با فخر رازی دیدار کرد و در همان زمان بود که کتاب «الفخری» را برای وی تألیف کرد. در مرو در منزل خود مجالس درس برگزار می‌کرد و در آن طالبان علوم حضور می‌یافتند. یاقوت حموی که از شاگردان وی می‌باشد پس از توصیر صفات زیبای استادش در «معجم الادباء» چند بیت از اشعار او را آورده است. تنها اثر بازمانده از وی «الفخری فی انساب الطالبین» است که در قم به چاپ رسیده؛ اثر دیگر وی «حظیرة القدس»، در حدود ۶۰ مجلد، در خصوص انساب طالبیان بود و تلخیص آن «بستان الشرف» در حدود ۲۰ مجلد؛ و کتابی نیز درباره‌ی نسب شافعی تألیف کرد.از آثار دیگر او: «زبدة الطالبیه»؛ «غنیة الطالب فی نسب آل ابی‌طالب»؛ «المثلث» و «الموجز» در نسب.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۸ /۱)، اعیان الشیعه (۳۲۰ -۳۱۹ /۳)، الذریعه (۲۵۲ /۲۳، ۷۹ /۱۹، ۶۷ /۱۶، ۲۹ /۱۲، ۲۶/۷، ۱۰۷ -۱۰۶ /۳)، ریحانه (۱۱۲ /۳)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم الادباء (۱۵۰ -۱۴۲ /۶)، معجم المؤلفین (۲۶۶ /۲)، هدیة العارفین (۲۱۱ /۱).

مروزی، ابوعبدالرحمان علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۱۵ /۲۱۲ /۲۱۱ -۱۳۷ ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود که به بغداد رفت. از ابراهیم بن طهمان و ابوحمزه سکری و حسین بن واقد و حماد بن زید و شریک بن عبداللَّه و ابراهیم بن سعد و عبداللَّه بن مبارک و ابوبکر بن عیاش و عبدالوارث بن سعید حدیث شنید. احمد بن حنبل و بخاری و یحیی بن معین و محمود بن غیلان و عباس دوری و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن منصور زاج و محمد بن عبداللَّه بن کهزاد مروزی و ابوبکر بن ابی‌شیبه و عبداللَّه بن منیر و عبداللَّه بن محمد ضعیف و احمد بن سیار مروزی از وی روایت کردند. گفته‌اند که مدتی مذهب ارجاء داشت، سپس توبه کرد و بازگشت. او با اهل کتاب مجادله می‌کرد و کتابهای «تورات» و «انجیل» را نوشت و بیست و چهار کتاب از کتابهای ابن مبارک را کتابت کرد. در مرو درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث ۳۰۹ -۳۰۷/ ۲۲۰ -۲۱۱)، تاریخ بغداد (۳۷۲ -۳۷۰/ ۱۱)، التاریخ الکبیر (۲۶۹ -۲۶۸/ ۶)، تهذیب التهذیب (۲۵۵ -۲۵۴/ ۷)، تهذیب الکمال (۲۳۳ -۲۳۰/ ۱۳)، الجرح و التعدیل (۱۸۰/ ۳)، سیر النبلاء (۳۵۲ -۳۴۹/ ۱۰)، شذرات الذهب (۳۵/ ۲)، طبقات ابن سعد (۲۶۴/ ۷)، طبقات الحفاظ (۱۷۸ -۱۷۷)، العبر (۲۹۰/ ۱)، النجوم الزاهرة (۲۶۲/ ۲).

مروزی، ابوعبدالله نعیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۲۹/ ۲۲۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث. در مرو شاهجان به دنیا آمد. ساکن مصر بود. بعدها به بغداد و از آنجا به سامرا رفت. وی حسین بن واقد مروزی را ملاقات کرد. از ابوحمزه سکری و هشیم و ابوبکر بن عیاش و ابراهیم بن طهمان و فضل بن موسی سینانی و فضیل بن عیاض و عبدالله بن مبارک و عیسی بن عبید و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و عبدالعزیز دراوردی و معتمر بن سلیمان و ابوداوود طیالسی و جریر بن عبدالحمید و ابراهیم بن سعد حدیث شنید. بخاری و یحیی بن معین و ابوحاتم رازی و احمد بن منصور رمادی و عبید بن شریك بزاز و ابواسماعیل ترمذی و یعقوب فسوی و احمد بن یوسف سلمی و اسماعیل بن سمویه و بکر بن سهل دمیاطی و حمزهٔ بن محمد بن عیسی کاتب و جماعتی از وی روایت کردند. در سامرا در زندان معتصم درگذشت. او اول کسی است که «مسند» در حدیث را گردآوری کرده است. از آثارش «الفتن و الملاحم» است. در «هدیهٔ العارفین» به نقل از صاحب «عیون التواریخ» از ابن حنبل آمده است که نعیم بن حماد سیزده کتاب در رد جهمیه و کتابی در رد ابوحنیفه و محمد بن حسن شیبانی داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۴/ ۹)، تاریخ بغداد (۳۱۴ -۳۰۶/ ۱۳)، التاریخ الکبیر (۱۰۰/ ۸)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۲۰ -۴۱۸/ ۲)، تهذیب التهذیب (۴۱۳ -۴۰۹/ ۱۰)، تهذیب الکمال (۱۳۸ -۱۲۹/ ۱۹)، الثقات (۲۱۹/ ۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۴۶۴ -۴۶۳/ ۱)، سیر النبلاء (۶۱۲ -۵۹۵/ ۱۰)، شذرات الذهب (۶۷/ ۲)، طبقات ابن سعد (۳۵۹/ ۷)، طبقات الحفاظ (۲۰۳)، العبر (۳۱۸/ ۱)، کشف الظنون (۱۴۴۵)، معجم المؤلفین (۱۱۳/ ۱۳)، میزان الاعتدال (۲۴۸ -۲۴۶/ ۴)، النجوم الزاهرهٔ (۳۰۸/ ۲)، هدیهٔ العارفین (۴۹۸ -۴۹۷/ ۲).

مروزی، ابوعثمان سعید

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۲۷ ق)، حافظ، مفسر و محدث. به وی طالقانی نیز گفته‌اند. در جوزجان به دنیا آمد و در بلخ نشو و نما یافت و در مکه مجاور گردید. در خراسان و حجاز و عراق و مصر و شام و جزیره و سایر نقاط از مالك بن انس و حماد بن زید و ابی‌قدامه حارث بن عبید ایادی و داوود بن عبدالرحمان عطار و مهدی بن میمون و ابوعوانه وضاح بن عبدالله و حسان بن ابراهیم کرمانی و اسماعیل بن عیاش و لیث بن سعد و فضیل بن عیاض و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن زکریا و دیگران حدیث شنید. احمد بن حنبل و مسلم و ابوداوود و احمد بن سهل اهوازی و احمد بن نجده هروی و اسماعیل بن عبدالله سمویه اصفهانی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسن بن محمد زعفرانی و حسین بن اسحاق شوشتری و ابوزرعه‌ی رازی و عمرو بن منصور نسایی و ابوحاتم رازی و محمد بن ایوب رازی و یحیی بن موسی بلخی و یحیی بن یونس شیرازی و یعقوب بن سفیان فارسی و ابوالموجه محمد بن عمرو مروزی و جماعتی از وی روایت کردند. در مکه درگذشت. سال وفات وی به اختلاف از ۲۲۶ تا ۲۲۹ ق ذکر شده است. از آثارش: «السنن»، در حدیث، که در « طبقات الحفاظ» تحت عنوان «السنن و الزهد» آمده است؛ «تفسیر قرآن».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :التاریخ الکبیر (۵۱۶/ ۳)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۱۷ -۴۱۶/ ۲)، تهذیب التهذیب (۸۰ -۷۹/ ۴)، تهذیب الکمال (۳۰۸ - ۳۰۵/ ۷)، الثقات (۲۶۹ -۲۶۸/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۶۸/ ۱)، سیر النبلاء (۵۹۰ -۵۸۶/ ۱۰)، شذرات الذهب (۶۲/ ۲)، کشف الظنون (۱۰۰۷ -۴۴۹)، طبقات ابن سعد (۴۴/ ۶)، طبقات الحفاظ (۲۰۱)، العبر (۳۱۴/ ۱)، معجم المؤلفین (۲۳۲/ ۴)، میزان الاعتدال (۱۲۷/ ۲)، الوافی بالوفیات (۲۶۳/ ۱۵)، هدیهٔ العارفین (۳۸۸/ ۱).

مروزی، ابوعلی هارون

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۳۱ -۱۵۷ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابوعلی خزاز. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن محمد دراوردی و حاتم بن اسماعیل بن سفیان بن عیینه و معتمر بن سـلیمان و هشـیم بن بشـیر و مخلد بن یزید حرانی و مروان بن شـجاع جزری و عبداللَّه بن وهب مصری و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و ولید بن مسلم و دیگران روایت کرد. احمد بن حنبل و عبداللَّه بن احمد بن حنبل و مسلم و ابوداوود و ابوحاتم رازی و ابوزرعه‌ی رازی و موسـی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و ابن ابی‌الـدنیا و محمـد بن یحیی ذهلی و محمـد بن عبداللَّه مخرمی و احمـد بن ابی‌خیثمه و حنبل بن اسـحاق و ادریس بن عبـدالکریم حـداد مقری و جماعتی از وی روایت کردند. او در پایان عمر نابینا گشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۵ -۱۴/ ۱۴)، التاریخ الکبیر (۲۲۶/ ۸)، تهذیب التهذیب (۱۲/ ۱۱)، تهذیب الکمال (۲۰۴ -۲۰۳/ ۱۹)، الجرح و التعدیل (ج ۴، ق ۹۶/ ۲)، سیر النبلاء (۱۳۰ -۱۲۹/ ۱۱)، شذرات الذهب (۷۱/ ۲)، طبقات الحافظ (۲۳۸ -۲۳۷)، العبر (۳۲۳/ ۱)، معجم المؤلفین (۱۳۰/ ۱۳).

مروزی، ابومعاذ فضل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۱۱ ق)، محـدث، نحوی و مقری. از عبـداللَّه بن مبارک و داوود بن ابی‌هند و عبید بن سـلیم/ سـلیمان روایت کرد. اهل مرو و محمـد بن علی بن حسن بن شـقیق از وی روایت کرده‌اند. ابومنصور ازهری در کتاب «تهذیب اللغهٔ» خود از وی بسـیار روایت کرده است. از آثارش کتاب «القراآت»، در قرآن است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :تاریخ نیشابور (۷۷)، الثقات (۵/ ۹)، طبقات المفسـرین داودی (۲۹ -۲۸/ ۲)، کشف الظنون (۱۴۴۹)، معجم الادباء (۲۱۴/ ۱۶)، معجم المؤلفین (۶۷/ ۸).

مروزی، شیخ‌الاسلام، ابوالفضل صدقهٔ

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۲۲۶ / ۲۲۳ -۱۵۰ ق)، حافظ و محدث. از ابوحمزه محمد بن میمون سکری و سفیان بن عیینه و عبد اللّه بن وهب و وکیع بن جراح و حفص بن غیاث و ابوهمام محمد بن زبرقان اهوازی و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و عبداللّه بن رجاء مکی و معاذ بن معاذ عنبری و ولید بن مسلم و معتمر بن سلیمان روایت کرد. بخاری و ابومحمد دارمی و یعقوب فسوی و احمد بن منصور زاج مروزی و عبیداللّه بن واصل بخاری و محمد بن نصر مروزی و ابوالموجه محمد بن عمرو فزاری و عبدالرحیم بن منیب مروزی و عبیداللّه بن سعید سرخسی و یحیی بن زکریا مروزی و محمود بن آدم مروزی از وی روایت کردند. جایگاه او در مرو چنان بود که امام احمد حنبل در بغداد. عباس عنبری گوید که او را چون احمد حنبل حجت بین خود و خدا قرار دادم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (۲۹۸ / ۴)، تذکرة الحفاظ (۴۹۸ / ۲)، تهذیب التهذیب (۳۸۲ / ۴)، تهذیب الکمال (۸۶ -۸۴/ ۹)، الثقات (۳۲۱ / ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۴۳۴ / ۱)، سیر النبلاء (۴۹۰ -۴۸۹/ ۱۰)، شذرات الذهب (۵۱/ ۲)، طبقات الحفاظ (۲۴۱)، العبر (۳۰۴/ ۱).

مروزی، شیخ‌الاسلام، ابوعبداللّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۹۴ -۲۰۲ ق)، فقیه شافعی، حافظ، محدث و عابد. اصلش مروزی بود. وی در بغداد به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت و در سمرقند ساکن گردید. در مصر نزد اصحاب شافعی از جمله محمد بن عبداللّه بن عبدالحکم مصری فقه آموخت. در طلب حدیث به نقاط مختلف سفر کرد و در خراسان، ری، بغداد، بصره، کوفه، مدینه و شام حدیث شنید. از عبدان بن عثمان مروزی و صدقهٔ بن فضل مروزی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و هدبهٔ بن خالد و محمد بن عبدالملک بن ابی شوارب و ابوکامل جحدری و ابراهیم بن منذر حزامی روایت کرد. فرزندش، اسماعیل، و عبداللّه بن محمد بلخی و محمد بن اسحاق رشادی سمرقندی و عثمان بن جعفر لبان و محمد بن یعقوب بن اخرم نیشابوری و ابوالعباس سراج و جماعتی از وی روایت کردند. حاکم نیشابوری گوید که پیشوایی او در حدیث در عصر خود برای همگان مسلم بود. به گفته‌ی خطیب بغدادی و ذهبی او داناترین فرد به اختلاف آرای علمای دین اعم از صحابه و تابعین بود. وی در سمرقند درگذشت. از آثارش: «القسامهٔ»؛ «الایمان»؛ «تعظیم قدر الصلاهٔ»؛ «رفع الیدین»؛ «الورع»؛ «قیام اللیل»؛ «الوتر»؛ «الصیام».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۴۶/ ۷)، ایضاح المکنون (۳۲۲ ،۳۱۰/ ۲)، تاریخ بغداد (۳۱۸ -۳۱۵/ ۳)، تاریخ نیشابور (۱۲۸)، تذکرهٔ الحفاظ (۶۵۳ -۶۵۰/ ۲)، تهذیب التهذیب (۴۲۲ -۴۲۱/ ۹)، سیر النبلاء (۴۰ -۳۳/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۱۷ -۲۱۶/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۰۷ -۳۰۶)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۸۵ -۸۴/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۱۹۶ -۱۹۵/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۵۵ -۲۴۶ / ۲)، العبر (۴۲۷ -۴۲۶ / ۱)، الکامل (۱۱۷ / ۶)، کشف الظنون (۱۴۶۹ -۱۴۶۸ ،۱۴۵۱ ،۱۴۳۳، ۱۳۶۷)، معجم

المؤلفین (۷۸/ ۱۲)، المنتظم (۳۷۸ -۳۷۶/ ۷)، النجوم الزاهرة (۱۷۹/ ۳)، الوافی بالوفیات (۱۱۱/ ۵)، هدیة العارفین (۲۱/ ۲).

مروزی، کریمه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۴۶۳ ق از زنان فاضل، آگاه هوشمند و محدث. وی دختر احمد بن محمد اهل کشمهین مرو بود و از ابوهیثم محمد بن کلی کشمهینی روایت کرده و ابن اهدل او را از حافظان حدیث شمرده است. ابوالحسن علی بن حسین بن عمر موصلی و محمد بن برکات نحوی از او نقل حدیث کرده‌اند. وی در سن نزدیک به یکصد سالگی در کله وفات یافت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۴۰ / ۴.

مزکی نیشابوری، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۲ -۲۹۵ ق)، محدث و عابد. در روزگار خود شیخ و محدث نیشابور بود. در نیشابور، سرخس، ری، بغداد و حجاز از ابن‌خزیمه و محمد بن اسحاق سراج و ابوالعباس ماسرجسی و محمد بن مسیب ارغیانی و ابوالعباس دغولی و ابوحامد محمد بن هارون حضرمی و موسی بن عباس جوینی و ابوحامد اعمشی و احمد ازهری و زنجویه لباد و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و دیگران حدیث شنید. وی در بغداد مصنفات ابوالعباس سراج و «التاریخ الکبیر» بخاری و تعدادی از کتابهای مسلم بن حجاج نیشابوری را روایت کرد. حاکم نیشابوری و ابوالحسن بن رزقویه و ابوالفتح محمد بن ابوالفوارس و علی بن احمد رزاز و ابوعلی بن شاذان و مکی بن علی جریری و احمد بن عبداللّٰه محاملی و ابوطالب بن غیلان و ابوبکر برقانی و ابونعیم اصفهانی و نیز دو فرزند مزکی، ابوزکریا یحیی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم مزکی، و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که او سالها املای حدیث می‌کرد و در مجلس او محدثینی چون ابوالعباس اصم و محمد بن یعقوب بن اخرم حاضر بودند. به آورده‌ی «تاریخ بغداد» در سوسنقین، مابین همدان و ساوه، درگذشت و پیکرش به نیشابور منتقل و در منزلش در باغک دفن شد. از آثارش: «الامالی»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۷۶ -۲۷۵/ ۵)، تاریخ بغداد (۱۶۹ -۱۶۸/ ۶)، سیر النبلاء (۱۶۵ -۱۶۳/ ۱۶)، شذرات الذهب (۴۱ -۴۰/ ۳)، العبر (۱۱۳/ ۲)، معجم المؤلفین (۱۱۰/ ۱)، المنتظم (۳۷۵/ ۸)، النجوم الزاهرة (۷۳/ ۴)، الوافی بالوفیات (۱۲۳/ ۶).

مزکی نیشابوری، ابوالحسن مسدد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۰۱ ق)، محدث و عابد. از یحیی بن یحیی نیشابوری و جد مادری‌اش، بشر بن حکم، و اسحاق بن راهویه و داوود بن رشید و صلت بن مسعود جحدری و ابومصعب زهری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و محمد بن صالح بن هانی و عبداللّه بن سعد و دعلج سجزی و علی بن عیسی و ابوولید حسان بن محمد فقیه و ابوالعباس سراج و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۲۰ -۱۱۹/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۷ -۲۳۶/ ۲)، النجوم الزاهرهٔ (۲۰۱/ ۳).

مزکی نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث و فقیه شافعی. مسند نیشابور بود و در فقه شافعی بصیرت داشت. او فقه را از ابوولید حسان بن محمد نیشابوری آموخت. از ابوالعباس اصم و ابوعبداللّه بن اخرم و حسن بن یعقوب بخاری و احمد ابن عبدوس و ابوسهل بن زیاد و عبداللّه بن اسحاق خراسانی و محمد بن علی بن دحیم و جماعتی از نیشابوریها حدیث شنید. فرزندش، ابوبکر محمد بن یحیی، و ابوبرک بیهقی و ابوصالح موذن و عثمان بن محمد محمی و هبهٔاللّه بن ابی‌الصهباء و قاسم بن فضل ثقفی و علی بن احمد بن اخرم و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرهٔ الحفاظ (۱۰۵۸/ ۳)، سیر النبلاء (۲۹۶ -۲۹۵/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۰۲/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۱۱/ ۲)، العبر (۲۲۸/ ۲)، معجم المؤلفین (۱۸۱/ ۱۳).

مستغفری نسفی، ابوالعباس جعفر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بعد از ۴۳۲ -۳۵۰ ق)، فقیه، حافظ، محدث، خطیب و مصنف. محدث ماوراءالنهر در زمان خود بود. عده‌ای او را حنفی و بعضی شافعی و برخی شیعی دانسته‌اند و هر کدام برای اثبات نظر خویش دلایلی ذکر کرده‌اند. او از زاهر بن احمد سرخسی و ابراهیم بن لقمان و ابوسعید عبداللّه بن محمد رازی و علی بن محمد سرخسی و جعفر بن محمد بخاری و ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابوعبداللّه محمد بن احمد غنجار و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حسن بن عبدالملک نسفی قاضی و ابونصر احمد بن جعفر کاسنی و حسن بن احمد سمرقندی حافظ و اسماعیل بن محمد نوحی خطیب و ابومنصور سمعانی و جماعتی کثیر از وی حدیث شنیدند. در نسف درگذشت. از آثارش: «معرفهٔ الصحابهٔ»؛ «الدعوات»؛ «دلائل النبوهٔ»؛ «فضائل القرآن»؛ «الشمائل» یا «شمایل النبی»؛ «خطیب النبی (ص)» یا «خطب النبویهٔ»؛ «تاریخ نسف» و «تاریخ کش»؛ «الطب» یا «طب النبی» یا «طب النبوی»، که خواجه نصیر طوسی در «آداب المتعلمین» همگان را امر به آموختن این کتاب نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۸۳/ ۴)، انساب سمعانی (۲۸۶/ ۵)، بحارالانوار (۴۲/ ۱)، تذکرة الحفاظ (۱۱۰۳ -۱۱۰۲/ ۳)، دمیة القصر (۶۶۴/ ۱)، الذریعه (۱۴۴/ ۱۵ ،۲۵۳/ ۸ ،۲۹۱/ ۳)، ریاض العلماء (۴۷۳ -۴۷۲/ ۵)، سیر النبلاء (۵۶۵ -۵۶۴/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۰ -۲۴۹/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۱۵/ ۲)، طبقات المفسرین داودی (۱۲۶ -۱۲۵/ ۱)، العبر (۲۶۶/ ۲)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۲۷۷، ۱۰۹۵، ۷۶۰، ۷۱۵، ۳۰۸)، النجوم الزاهرة (۳۵/ ۵)، الوافی بالوفیات (۱۵۰ -۱۴۹/ ۱۱)، هدیة العارفین (۲۵۳/ ۱).

مستملی بلخی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۶ ق)، محدث. اصلش از بخارا و ساکن بلخ بود. سفرها کرد و احادیث بسیار شنید. لذا او را بندار حدیث می‌خواندند. او راوی «صحیح» بخاری از ابوعبداللَّه فربری بود. ابوذر هروی و ابوعبداللَّه غنجار و احمد بن محمد بلخی حافظ و عبدالرحمان بن عبداللَّه همدانی، در اندلس، از وی روایت کردند. در بلخ درگذشت. از آثارش: «معجم الشیوخ». در «معجم المؤلفین» از «معجم المصنفین» نقل شده که وی را کتابی است به نام «طبقات اهل بلخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۳/ ۱)، انساب سمعانی (۲۸۷/ ۵)، سیر النبلاء (۴۹۲/ ۱۶)، شذرات الذهب (۸۶/ ۳)، العبر (۱۴۷/ ۲)، لغت نامه (ذیل/ مستملی)، معجم المؤلفین (۳/ ۱)، النجوم الزاهرة (۱۵۳/ ۴)، هدیة العارفین (۷ -۶ / ۱).

مستملی نیشابوری، ابوعمرو احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۸۴ ق)، حافظ، محدث، عابد و زاهد. معروف به حکمویه. محدث نیشابور و مستجاب الدعوه بود. از قتیبة بن سعید و یزید بن صالح فراء و احمد بن حنبل و سهل بن عثمان عسکری و عبیداللَّه قواریری و اسحاق بن راهویه و ابومصعب و سریج بن یونس و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابوعمرو خفاف و جعفر بن محمد بن سوار و ابوعثمان حیری و ابوحامد ابن شرقی و زنجویة بن محمد و محمد بن صالح و محمد ابن اخرم و ابوالطیب بن مبارك و محمد بن داوود زاهد و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری و دیگران وی را ستوده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (۶۴۴/ ۲)، سیر النبلاء (۳۷۵ -۳۷۳/ ۱۳)، شذرات الذهب (۱۸۶/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۰۴)، المنتظم (۳۰۲/ ۷)، الوافی بالوفیات (۳۰۲/ ۷).

مسروق طوسی ابوالعباس، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۹۹ / ۲۸۹ -۲۸۷ ق)، صوفی و محدث. از بزرگان و اقطاب بود. در شهر طوس متولد شد، و در بغداد زندگی می‌کرد، و در همان جا دار فانی را وداع گفت. وی از استادان ابوعلی رودباری و شاگرد حارث محاسبی، سری سقطی و محمد بن منصور، محمد بن الحسین البرجلانی بود. از خلف بزاز و ابن‌مداینی حدیث شنید. از آثار وی: «جزء القناعة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۳۶۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۷۴ /۳۰۰ -۲۹۱)، تاریخ بغداد (۱۰۰/۵)، تاریخ نیشابور (۲۲۹)، تذکرة الاولیاء (۱۱۵ /۲)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۶۴ -۶۳)، حلیة الاولیاء (۲۱۳ /۱۰)، ریحانه (۱۸۰ ،۱۷۹ /۷)، سیر النبلاء (۳۲۶ /۱۱)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۴۱ -۲۳۷)، طبقات الصوفیه هروی (۲۴۵)، طرائق الحقائق (۴۲۵ /۲)، کشف المحجوب (۱۸۵)، لسان المیزان (۴۳۹ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالعباس)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۹۰)، مروج الذهب، ترجمه (۶۸۹ /۲)، معجم المؤلفین (۱۷۵ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۲۷۶ /۵)، نفحات الانس (۸۹)، هفت اقلیم (۱۹۳ /۲).

مسعودی پنج دهی مروزی، تاج‌الدین، ابوعبداللّه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۸۴ -۵۲۲/ ۵۲۱ ق)، فقیه، محدث، لغوی و صوفی. نسبتش به پنج ده، از قرای مرورود، می‌رسد. چون نیای بزرگش مسعود بود به مسعودی مشهور شد. او ساکن خانقاه سمیساطیه دمشق بود. در مرو و هرات و سجستان و بلخ و سرخس و نیشابور و کرمان و اصفهان و همدان و تبریز و بغداد و موصل و مصر از پدرش و عبدالسلام بن احمد بکبره و مسعود بن محمد غانمی و ابونضر فامی و ابوالمظفر تریکی بغدادی و ابوالوقت عبدالاول و عبداللّه بن عمر سجزی و عمر بن محمد بسطامی و ابوبکر محمد بن علی طوسی و ابوالمعالی مقری و عبدالرحمان بن احمد طوسی و ابن‌رفاعه سعدی و مسعود ثقفی و عبدالصبور بن عبدالسلام و سلفی حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. در ۵۷۵ ق در مصر مجالس املای حدیث برپا کرد. او معلم ملک افضل فرزند سلطان صلاح‌الدین بود. ابن‌مفضل و ابوالقاسم بن عساکر و ابواحمد بن تاجر و ابواحمد بن سکینه و دیگران از وی روایت کردند. او شرحی کامل بر «مقامات» حریری نگاشت که به گفته‌ی ابن‌خلکان نظیر نداشت و در پنج مجلد بزرگ بود و بدین علت به مسعودی شارح «مقامات» معروف شد. او در دمشق درگذشت و در دامنه‌ی کوه قاسیون دفن شد. از آثارش: «مغانی المقامات فی معانی المقامات»، که همان شرح «مقامات حریری»، است؛ «الایضاح فی جمع المغرب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۵ -۶۴/ ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۳۹۵/ ۲)، سیر النبلاء (۱۷۵ -۱۷۳/ ۲۱)، شذرات الذهب (۲۸۱ -۲۸۰/ ۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۵۳/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۳۷/ ۲)، العبر (۸۸/ ۳)، کشف الظنون (۱۷۹۰ -۱۷۸۹)، لسان المیزان (۲۹۲ -۲۹۱/ ۶)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۳ -۲۱/ ۱۹)، معجم الادباء (۲۱۶ -۲۱۵/ ۱۸)، معجم البلدان (۵۹۱/ ۱)، معجم المؤلفین (۱۵۵/ ۱۰)، میزان الاعتدال (۶۰۰/ ۳)، الوافی بالوفیات (۲۳۳/ ۳)، وفیات الاعیان (۳۹۲ -۳۹۰/ ۴)، هدیة العارفین (۱۰۱/ ۲).

مسنده اصفهان، فاطمه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ح ۵۲۴ -۴۲۵ ق)، محدث و مسند. کنیه وی را ام‌ابراهیم، ام‌الغیث و ام‌الخیر گفته‌اند. او در قریه جوزدان اصفهان به دنیا آمد. بیشترین روایتش از استادش ابن‌ریذه بود که فاطمه در ۵۳۵ ق شاگردی وی را آغاز کرد و آخرین راوی ابن‌ریذه بود. فاطمه «معجم الکبیر» و «معجم الصغیر» طبرانی و کتاب «الفتن» نعیم نیشابوری را از ابن‌ریذه استماع کرد. او در اصفهان مقامی رفیع یافت تا حدی که ذهبی او را به صفت مسنده اصفهان وصف کرد. عالمان بسیاری از وی حدیث آموخته‌اند. ابوالعلاء عطار و ابوموسی مدینی و ابوجعفر صیدلانی و عفیفهٔ بنت احمد و ابوسعید ارجانی و داوود بن نظام الملك و شعیب سمرقندی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. در «الاعلام» سال ولادت مسنده ۴۳۴ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۸/ ۵)، سیر النبلاء (۵۰۵ -۵۰۴/ ۱۹)، شذرات الذهب (۷۰ -۶۹/ ۴)، العبر (۴۲۰/ ۲).

مسندی بخاری، ابوجعفر عبداللّٰه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۲۹ ق)، حافظ و محدث. اصلش از بخارا است. چون به احادیث مسند توجهی بسیار داشت به مسندی معروف شد. در طلب حدیث سفرها کرد و از سفیان بن عیینه و اسحاق ازرق و فضیل بن عیاض و عبدالرزاق بن همام و یحیی بن آدم و ولید بن مسلم و یحیی بن معین و وکیع بن جراح و ابوهمام اهوازی و حسین بن محمد مروزی و هشام بن یوسف و ابونضر هاشم بن قاسم و ابوعامر عقدی و عبداللّٰه بن نمیر و ابوعاصم نبیل حدیث شنید. بخاری در «صحیح»، خود و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و فقیه محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن سیار مروزی و عبیداللّٰه بن واصل بخاری و حمدون بن عماره‌ی بزاز و جماعتی دیگر از وی روایت کردند. حاکم گوید که او یکی از پیشگامان حدیث در ماوراءالنهر بود. او به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سرانجام به بخارا بازگشت و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۶۵ -۶۴/ ۱۰)، التاریخ الکبیر (۱۸۹/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۹۳ -۴۹۲/ ۲)، تهذیب التهذیب (۱۱/ ۶)، تهذیب الکمال (۴۹۹ -۴۹۷/ ۱۰)، الثقات (۳۵۴/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۱۶۲/ ۲)، سیر النبلاء (۶۶۰ -۶۵۸/ ۱۰)، شذرات الذهب (۶۷/ ۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۸)، العبر (۳۱۸/ ۱).

مشهدی حایری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۹۴ –۵۱۰ ق)، عالم امامی‌و محدث. معروف به محمد بن مشهدی و ابن المشهدی. سید حمزه ابن‌زهره و یحیی بن حسن بن بطریق و ورام بن ابی‌فراس و محمد بن هارون و شاذان بن جبرئیل قمی و هبهٔاللّٰه بن نما و شرفشاه بن محمد بن زیاده و جعفر بن فضل و شیخ ابی‌عبداللّٰه حسین ابن‌رطبهٔ و عبداللّٰه بن جعفر دوریستی و شیخ ابوالفتح قیم جامع کوفه و ابن الاخت بزاز کوفی و عمادالدین طبری و ابن شهر آشوب مازندرانی از مشایخ وی بودند و او از ایشان روایت کرده است. وی «ازاحهٔ العلهٔ» و «المقنعهٔ» را از شاذان بن جبرئیل قمی روایت کرد. ابن‌مشهدی به دو طریق «المقنعهٔ» را از مصنفش شیخ مفید نقل کرده که بدین ترتیب سندی عالی دارد. از پدرش، جعفر بن علی، و ابوالقاسم بن زکی و صالح بن قبادویه نیز روایت کرد. از آثارش: کتاب «مزار»، معروف به «مزار کبیر» یا «مزار محمد بن المشهدی»؛ «بغیهٔ الطالب»؛ «ایضاح المناسک»؛ «المصباح».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۲۰۲/ ۹)، الذریعه (۳۲۵ –۳۲۴/ ۲۰ ،۱۳۵ –۱۳۴/ ۳)، ریحانه (۲۰۹ –۲۰۸/ ۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۲/ ۶)، فوائد الرضویه (۴۴۹)، الکنی و الالقاب (۴۰۹/ ۱)، معجم المؤلفین (۱۵۳/ ۹).

مشهدی، ابوالبرکات ناصح‌الدین محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۳۲ ق)، فقیه و محدث. در محضر امام محیی‌الدین حسین بن مظفر حمدانی تلمذ نمود. او از مفید ابوالوفاء عبدالجبار، شاگرد شیخ طوسی، و جعفر بن محمد دوریستی و ابوالحسن علی بن عبدالصمد تمیمی و حسین بن مظفر حمدانی روایت کرد. شیخ منتجب‌الدین و علی بن محمد تمیمی، صاحب «منیهٔ الداعی»، و طب راوندی از وی روایت کرده‌اند. امام ضیاءالدین فضل‌اللّٰه راوندی و فرزندانش، احمد بن فضل و علی بن فضل، در ۵۳۲ ق از او اجازه‌ی روایت گرفتند و فضل‌اللّٰه راوندی این نکته را در ظهر «امالی» صدوق نگاشته است. صاحب «مکارم الاخلاق»، حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المسموعات» را به وی نسبت داده است و صاحب «مشکاهٔ الانوار»، علی بن حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المجموع» را نیز منتسب به وی می‌داند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بحارالانوار (۳۵/ ۱)، الذریعه (۲۵/ ۲۱ ،۵۳/ ۲۰)، ریاض العلماء (۳۵ –۳۴/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۱ –۲۵۰ ،۱۹۹ ،۱۴ –۱۳/ ۶)، فوائد الرضویه (۳۹۴ ،۳۵۵ ،۲۰۱)، فهرست منتجب‌الدین (۱۶۳)، معجم المؤلفین (۵۹/ ۹).

مطرز اصفهانی، ابوسعد محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۳ –۴۱۱ ق)، مسند و محدث. معروف به ابن‌سنده مطرز. وی مسند اصفهان بود. از ابوعلی غلام محسن و علی بن عبدکویه و حسین بن ابراهیم جمال و محمد بن عبداللّٰه عطار و ابونعیم حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «مسند» طیالسی را از حسین بن ابراهیم جمال و ابونعیم و «مسند» حمیدی را از ابونعیم روایت کرده است. ابوطاهر محمد بن محمد سنجی و ابوطاهر سلفی و

ابوموسی مدینی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سلفی «مسند» حمیدی را از او شنیده است. ابن‌تغری بردی در «النجوم الزاهرهٔ» ابوسعد را ابوسعید و جدش را به جای احمد، محمد ذکر کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۲۵۵ -۲۵۴/ ۱۹)، شذرات الذهب (۷/ ۴)، العبر (۳۸۵/ ۲)، النجوم الزاهرهٔ (۱۹۶/ ۵)، الوافی بالوفیات (۱۲۱/ ۱).

مطهری مازندرانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۴۵۸ -۳۶۰ ق)، فقیه و محدث، قاضی و زاهد. شیخ شافعیان در زمان خود بود. نسبتش به مطهر از قرای ساری مازندران می‌رسد. در ساری به دنیا آمد. در شهر خود نزد ابومحمد بن ابی‌یحیی فقه آموخت. در حدود سی سالگی به بغداد رفت و از ابوحامد اسفراینی فقه و از ابوالحسن لبان فرائض آموخت. وی همچنین از ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلص در بغداد و از ابوالعباس نسوی در مکه و از ابونصر محمد بن ابی‌بکر اسماعیلی در جرجان حدیث شنید. آنگاه به ساری بازگشت و منصب تدریس و افتاء را عهده‌دار شد. او همچنین مدت هفده سال تا پایان عمر قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. برای او تصانیف بسیاری در «اصول» و «فروع» و «خلاف» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۲۸/ ۵)، سیر النبلاء (۱۴۸ -۱۴۷/ ۱۸)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۶۳/ ۴)، معجم البلدان (۱۷۶/ ۵)، الوافی بالوفیات (۱۲۲/ ۶).

مظفر، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۱۵ ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر علیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق علیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفرعلیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق علیشاه به خدمت نورعلیشاه و رونق علیشاه رسید و به دستور نور علیشاه از رونق علیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ « مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛ «کبریت احمر»؛ «خلاصهٔ العلوم».[۱]

محمـدتقی بن محمدکاظم از عارفان بنام سلسله نعمهٔاللهیه (ف. کرمانشاه ۱۳۱۵ ه.ق). وی در علوم طـبیعی، ریاضـی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضـر درس او اسـتفاده می کردنـد. در آغاز مجـذوب مشـتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق‌علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی‌شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرسـتاد و در همان شـهر درگذشت. از اوست تفسـیر منظوم به نام بحرالاسـرار، تفسـیر منثور بنام مجمع‌البحار، رساله کبریت احمر (مشتمل بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهیه)، دیوان مشتاقیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریـخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۳۳)، تـذکره‌ی مشاعران کرمان (۴۷۷ -۴۷۱)، حدیقهٔ الشعراء (۱۶۸۱ -۱۶۷۱/ ۳)، دنبـاله‌ی جسـتجو در تصـوف (۳۲۲)، الـذریعه (۲۱/ ۲۰ ،۲۶۰/ ۱۷ ،۱۰۶۱/ ۹ ،۲۳۰/ ۷ ،۲۹/ ۳)، ریـاض العارفین (۳۰۲ -۲۸۱)، ستارگان کرمان (۳۶۱ -۳۵۳)، طبقات اعلام الشـیعه (قرن ۲۲۵/ ۱۳)، طرائق الحقـائق (۲۰۸ -۲۰۷/ ۳)، عرفای کرمان (۱۰۸ -۱۰۷)، فرهنگ سخنوران (۸۵۴)، لغت نامه (ذیل/ مظفر کرمانی)، مجمع الفصـحا (۹۴۳ -۹۳۴/ ۵)، معجم المؤلفین (۸۱/ ۱۲)، مکارم الآثار (۵۶۰ -۵۵۶/ ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۹ -۲۳۸/ ۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۵۴).

معین‌الواعظین، عباس علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف به معین الحسینی، فرزند ملا علی محمد گورتانی.

عالم فاضل محدث، و واعظ زاهد ادیب شاعر متخلص به «ذاکر». در اصـفهان و نجف نزد فضلای این دو شهر تحصیل نموده. جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، کتب چندی تألیف نموده که از آن جمله است:

۱ - تسلیهٔ الفقراء ۲ - دیوان اشعار ۳ - زادالعاصین ۴ - علائم الظهور ۵ - فوائد الصلوات ۶ - مجازاهٔ النسوان ۷ - وقایع الظهور، در دو مجلد، مطبوع ۸ - هدایهٔ الوالدین، جلد دوم علائم الظهور؛ و غیره.

در ۱۲۸۷ متولد، و در شب سوم ربیع الثانی ۱۳۶۰ وفات یافته، در تخت فولاد [تکیه‌ی سید العراقین] مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مفسر نیشابوری، ابونصر منصور

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۲ -۳۳۷ ق)، مفسـر و محـدث. از خانـدان علم و فضـیلت بود. از ابوالعبـاس اصم و ابوالحسن فارسـی و ابوعلی نیشـابوری حـافظ حدیث شنید. شیخ‌الاسلام ابواسماعیل خواجه عبداللّه انصاری و عبدالواحد قشیری و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۴۴۲ -۴۴۱/ ۱۷)، طبقات المفسرین داودی (۳۳۸/ ۲)، العبر (۲۴۹/ ۲).

مفید نیشابوری، ابومحمد، عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۱۰/ ۴۴۵ ق)، حافظ، محدث امامی و واعظ. ملقب به مفید. اصل وی از نیشابور و ساکن ری بود. وی شیخ و مرجع علمای امامیه ری و عموی پدر شیخ ابوالفتوح رازی بود. از هناد نسفی و ابن مهتدی و ابن النقور حدیث شنید. او مسافرتهای بسیاری نمود و احادیث بسیار شنید. او نزد سید مرتضی و سید رضی و شیخ طوسی و سلار یا سالار بن عبدالعزیز و ابن البراج و کراجکی تلمذ نمود. شیخ ابوالفتوح رازی و سید مرتضی و سید مجتبی، فرزندان داعی حسینی، و عمر بن ابراهیم زیدی و احمد بن عبدالوهاب صیرفی و دیگران از وی روایت نمودند. از آثارش: «سفینهٔ النجاهٔ فی مناقب اهل البیت (ع)» و «العلویات» و «الرضویات»؛ «الامالی»؛ «عیون الاخبار»؛ «مختصرات فی الزواجر و المواعظ»، که ابوالفتوح رازی از وی نقل کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۶۴/ ۷)، الذریعه (۳۷۵، ۳۲۸- ۳۲۷/ ۱۵، ۱۹۹/ ۱۲، ۲۴۰/ ۱۱، ۳۱۱/ ۲)، ریحانه (۳۶۱- ۳۶۰/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (۱۰۴/ ۵)، فهرست منتجب‌الدین (۱۰۸)، الکنی و الالقاب (۲۰۰- ۱۹۹/ ۳)، لسان المیزان (۲۴۶- ۲۴۵/ ۴)، لغت نامه (ذیل/ مفید)، معجم المؤلفین (۱۱۷/ ۵)، هدیهٔ الاحباب (۲۴۵- ۲۴۴)، هدیهٔ العارفین (۵۱۸/ ۱).

مقدس تهرانی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۸- ۱۲۸۱ ق)، فقیه، اصولی، محدث و عالم دینی. به جهت تقوا و پرهیزکاری شدید به مقدس ملقب گردید. اصلش از همدان بود. در تهران به دنیا آمد و نشو و نما یافت و از محضر میرزا محمدحسن آشتیانی استفاده نمود. سپس به نجف رفت و در آنجا سکونت گزید. در محضر میرزا حسین خلیلی و ملا محمدکاظم خراسانی و شیخ آقا رضا همدانی تلمذ نمود. وی مصاحب شاگردان درس اخلاق ملا حسینقلی همدانی بود. او از شیخ علی‌اکبر نهاوندی و محدث قمی و شیخ مرتضی آشتیانی و عده‌ای دیگر از علما اجازه داشت. در حدود ۱۳۲۶ ق به درخواست شیعیان بمبئی به همراه سید محمدتقی جزایری به آنجا رفت و مدت سی سال اقامت گزید و در مسجد ایرانیان مقیم بمبئی به امامت جماعت و وعظ و ارشاد پرداخت. در ۱۳۵۵ ق سکته‌ی ناقص کرد. سپس به نجف بازگشت و تا پایان عمر خانه‌نشین شد. او در نجف درگذشت و در صحن مرقد هود و صالح، در وادی‌السلام، دفن شد. از وی تصانیف بسیاری در فقه و اصول به صورت خطی باقی مانده است. از دیگر آثارش: «الاربعون حدیثا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۱۳/ ۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۹/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۱۳۷/ ۹).

مقدسی رازی همدانی، ابوزرعه طاهر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۶ -۴۸۱ ق)، محدث و مسند. در ری به دنیا آمد. از ابومنصور محمد مقومی در ری و عبدالرحمان دونی در دون دینور و محمد بن احمد کامخی در ساوه و عبدوس بن عبداللّه بن عبدوس در همدان و ابوالقاسم بن بیان در بغداد حدیث شنید و همچنین «سنن» نسائی را از عبدالرحمان دونی روایت کرد. سمعانی و ابن‌جوزی و احمد بن صالح جیلی و عبدالغنی حافظ و احمد بن براج و ابوحفص سهروردی و انجب حمامی و ابوبکر بن بهروز و عبداللطیف قبیطی و ابوبکر محمد ابن‌خازن و دیگران از وی حدیث شنیدند. در همدان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۵۰۴ -۵۰۳/ ۲۰)، شذرات الذهب (۲۱۷/ ۴)، العبر (۴۷/ ۳).

ملاحمی بخاری، ابونصر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۵ -۳۱۲ ق)، محدث. اهل بخارا بود. در نیشابور و بغداد کتاب «رفع الیدین» و «القرائهٔ خلف الامام» بخاری را از محمود بن اسحاق روایت کرد. او همچنین از سهل بن سری و هیثم بن کلیب شاشی و علی ابن قریش و عبداللّه بن محمد بخاری و حاتم بن عقیل بخاری روایت کرد. ابوالحسن دارقطنی از وی حدیث شنید. ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و قاضی ابوالعلاء واسطی و محمد بن احمد نرسی و عبدالصمد ابن مأمون هاشمی‌و عبدالکریم ابن مأمون هاشمی از او روایت کرده‌اند. در بخارا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۴۲۲/ ۵)، تاریخ نیشابور (۱۷۵)، سیر النبلاء (۸۷ -۸۶/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۴۵/ ۳)، العبر (۱۸۷/ ۲)، الکامل (۲۲۷/ ۷)، المنتظم (۹۰/ ۹).

ملبوبی، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجه‌الاسلام و محدث خبیر آقای حاج شیخ محمدباقر بن العالم العلام حاج شیخ محمدتقی ملبوبی متوفی ۱۳۲۴ شمسی از فضلاء دانشمندان و افاضل نویسندگان اراکی حوزه علمیه است که در تیرماه سال ۱۳۰۸ شمسی متولد شده و پس از خواندن دروس جدید دبستانی وارد رشته روحانیت گردیده و در مدرسه سپهدار و مدرسه حاج محمد ابراهیم و مدرسه آقاضیاء مقدمات و ادبیات را نزد آقا شیخ قنبر رفیعی و حاج سید اسمعیل و آقای محمدی آموخته و در سال ۱۳۲۶ شمسی مهاجرت به قم نموده و شروع به خواندن سطوح وسطی لمعه و قوانین و پس از آن سطوح عالی در خدمت اساتید حوزه چون آیت‌الله صدوقی و آقای بدلاء و آقای حاج شیخ اسدالله اصفهانی و مرحوم آقای نحوی و حاج شیخ عبدالجواد اصفهانی و مرحوم مجاهدی و آیت‌الله کرمانی و آقا سید محمدصادق شریعتمداری و آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی خوانده و پس از تکمیل سطوح به درس آیت‌الله العظمی بروجردی

شرکت کرده و با مناعت طبع و قناعت و تعفف تحصیل نموده و در سختی‌ها و فشارها و امتحانهای الهی استقامت ورزیده تا به مدارج علم و کمال رسیده و مورد توجه و تشویق مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قرار گرفته است.

اما آثار علمی ایشان از این قرار است ۱- تقریرات و دراسات آیت‌الله العظمی بروجردی بدین شرح- مکان مصلی- لباس مصلی- قواطع صلوه- فروع علم اجمالی- صلوه جماعت- قضاء ۲- شرح دعاء کمیل ۳- الوقایع والحوادث ج ۱- صیام ج ۲ و ۳ و ۴- محرم‌الحرام ۵- دهه اول صفر.

۴- حقیقت جاودان شرح خطبه حضرت زهرا علیهاسلام ج ۱ مطبوع و ج ۳ در شرف طبع.

۵- زندگانی آیت‌الله بروجردی- و آثار دیگری که بدان اشتغال دارد.

تولد: ۱۳۰۸.

درگذشت: ۱۳۷۳.

از آثار اوست: الوقایع و الحوادث (قم، ۱۳۶۹)؛ حدیث حدیث، چهل حدیث (تهیه و تنظیم کامران ملبوبی؛ قم، ۱۳۶۹).

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملکی تبریزی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالمی عامل و عارفی کامل عابدی یگانه و سالکی فرزانه از شاگردان مرحوم جمال السالکین و قطب العارفین صاحب نفس قدسیه آخوند ملا حسینقلی همدانی رحمهٔ اللّٰه علیهما بود. آن مرحوم دارای علوم و معارف و معنویات کامله بود ولادش در تبریز واقع شد و پس از دیدن مقدمات و سطوح به عتبات عالیات و نجف اشرف عزیمت نمود وفقه را از مرحوم حاج آقا رضای همدانی صاحب مصباح‌الفقیه در سامری فراگرفت و اصول را از مرحوم آخوند خراسانی و علم حدیث و درایه را از خاتم المحدثین مرحوم حاجی نوری و در همان اوقات ملازمت و مصاحبت مرحوم جمال الصالحین صاحب النفس الزکیهٔ والاخلاق الملکوتیه مولینا آخوند ملا حسین قلی همدانی را که شهرت و فضائلش نزد ارباب علم و دانش و عرفان و بینش بسیار و مستغنی از توصیف نالایق ماست و در رساله التقوا اشاره‌ای به مقام ایشان و شاگردانش نمودم اختیار کرده و نفس خود را مهذب و مکمل نموده و در حدود سال ۱۳۲۱ به ایران مراجعت و اولاـ در تبریز سکنی نمود و در قضیه انقلاب مشروطه سال ۱۳۲۹ هجری از آنها به حرم اهل‌بیت عصمت علیهم‌السلام شهرستان قم مهاجرت و مشغول به تدریس (فقه که عنوانش مفاتیح مرحوم فیض بود) و تربیت شاگردان مکتب جعفر بن محمد علیهماالسلام شدند و سه ماه رجب و شعبان و رمضان را متوالیاً روزه گرفته و در مدرسه فیضیه درس اخلاق عمومی می‌گفتند و اکنون نزدیک پنجاه سال است از فوت آن عالم ربانی می‌گذرد در و دیوار مدارس و فضاء مدرسه صدای حزین و گریان و ناله‌های پرشوق و سوزان او را که می‌گوید اللهم ارزقنا التجافی عن دارالغرور والانابهٔ الی دارالخلود والاستعداد للموت قبل حلول الفوت به گوش ارباب هوش می‌رساند فضائل و کرامات آن مرحوم بیشتر از آنست که در این کتاب توان آورد درباره اخلاق و زهد و تقوا و عشق و عرفان او شاگردان او که از علماء معروف حاضرند داستانهائی گفته و او را از بکائین این زمان آورده‌اند نماز جماعتش در مسجد بالاسر و گاهی در مدرسه فیضیه و درس گفتنش شاهد این مدعاست

ارتباط و مراوده‌اش با حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء بسیار ملازمتش به تقوا و ورع بی‌اندازه و مراقبتش به نوافل و حضور و توجه دائمی، آنی غافل نبود و لحظه‌ای از یاد خدا بیرون نمی‌رفت.

حکایت کرد برای این نگارنده جناب آیت‌اللّه حاج سید جعفر شاهرودی که از شاگردان خاص آن مرحوم و علماء مبرز فعلی تهرانست مکاشفه مفصلی را که مجمل آن اینست فرمود که شبی در شاهرود خواب دیدم که در صحرائی حضرت صاحب‌الامر عجل‌اللّه فرجه الشریف با جماعتی تشریف داشتند و گویا به نماز جماعت ایستاده‌اند نزدیک رفتم که جمالش را زیارت کنم و دست مبارکش را ببوسم شیخ بزرگواری را دیدم که متصل به آن حضرت و آثار جمال و وقار و بزرگواری از سیمایش پیداست چون بیدار شدم در اطراف آن شیخ فکر کردم که کیست که تا این حد نزدیک و مربوط به مولای ما امام زمان علیه‌السلام است از برای یافتن او به مشهد مشرف شدم وی را ندیدم در تهران آمدم نیافتم به قم مسافرت کردم او را در حجره‌ای از حجرات مدرسه فیضیه مشغول تدریس دیدم پرسیدم این آقا کیست گفتند آقای حاج میرزا جواد آقای تبریزی است.

خدمتش رسیدم تفقد زیادی کردند و فرمودند کی آمدی گویا مرا دیده و شناخته و از قضیه آگاهند پس ملازمتش را اختیار نموده و چنان یافتم که او را دیده بودم و می‌خواستم تا شب یازدهم ذی‌الحجه ۱۳۴۳ که نزدیک سحر در بین خواب و بیداری دیدم درهای آسمان به روی من گشوده و حجابها مرتفع گشته تا زیر عرش الهی را مشاهده کردم و دیدم که آن مرحوم را که ایستاده و دست به قنوت گرفته و مشغول تضرع و مناجات و گریه است و من از مقام و قرب او به حق تعالی تعجب می‌کردم که صدای کوبه در خانه را شنیدم فوراً برخاستم و درب را باز کردم دیدم یکی از دوستان است گفت فلانی بیا منزل آقا گفتم چه خبر است؟ گفت تسلیت می‌گویم شما را آقا از دنیا رفت

پس تشییع عجیبی از آن مرحوم شد و در مقبره شیخان و در نزدیکی قبر مرحوم میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین مدفون گردید ماده تاریخ آن بر سنگ قبرش به عربی چنین است (رفع العلم و ذهب الحلم) و در قصیده‌ای که به فارسی در مرثیه ایشان گفته شده این بیت (از جهان جان رفت و از ملت پناه) ۱۳۴۳ قمری هجری.

تألیفات آن مرحوم متعدد است از جمله اسرار الصلوة که در سال ۱۳۲۸ به طبع رسیده و دیگر مراقبات السنه که در چند سال قبل در تهران منتشر شد و دیگر کتاب سیر و سلوک که نسخه خطی آن نزد مرحوم مغفور رسید الزاهدین و سندالسالکین آقای حاج آقا حسین فاطمی قمی که از خواص شاگردان و ملازمین دائمی ایشان بود و نیز حضرت آیت‌اللّه آقای حاج سید ابوالقاسم خوئی مدظله و بعضی از تلامذه دیگر ایشان است.

شاگردان مبرزی در اخلاق سیر و سلوک و معارف الهی دارد که بعضی از دنیا رفته و بعضی در قید حیات و از مراجع بزرگ عصر حاضرند.

(وف ۱۳۴۴/ ۱۳۴۳ ق)، فقیه اصولی، عالم دینی و مدرس. به جهت انتساب به خانواده‌ی ملک‌التجار تبریزی به ملکی معروف شد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات علوم به نجف رفت و در محضر شیخ آقا رضا همدانی، صاحب «مصباح الفقیه»، فقه و آخوند ملا محمدکاظم خراسانی اصول، و محدث نوری علم حدیث و درایه را فراگرفت و از آخوند ملا حسینقلی همدانی تهذیب نفس آموخت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در ۱۳۲۱ ق، به ایران بازگشت و در تبریز سکنی گزید و عهده‌دار تدریس فقه و اصول و اخلاق و تفسیر گردید. در جریان نهضت مشروطه از تبریز به قم مهاجرت نمود و در آنجا سالها به تدریس پرداخت و در مدرسه‌ی فیضیه درس اخلاق عمومی گفت. حاج آقا حسین فاطمی قمی، آیت‌اللّه خویی، امام خمینی و آیت‌اللّه مرعشی نجفی و آقا سید محمود یزدی از جمله شاگردان وی بودند. وی در قم درگذشت و در قبرستان شیخان به خاک سپرده شد. از آثارش: «اسرار الصلاة»؛ «المراقبات السنه»؛ رساله «لقاءاللّه» یا «رساله‌ی لقائیه»، در سیر و سلوک، به فارسی.[۱]

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] آینه‌ی دانشوران (۱۴۴ -۱۴۱)، اعیان الشیعه (۲۵۴/ ۴)، تاریخ قم (۲۵۶)، الذریعه (۳۳۸ -۳۳۷/ ۱۸ ،۴۷/ ۲)، ریحانه (۳۹۷/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۰ -۳۲۹/ ۱۴)، علماء معاصرین (۱۳۷)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۲۴۳

-۱۲۴۲/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۶۶/ ۳).

ملکی، باقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجه‌الاسلام والمسلمین حاج میرزا باقر ترکی ملکی میانجی عالمی عامل و فاضلی کامل و مفسری بصیر و محدثی خبیر و از اوتاد و اخیار علماء حوزه علمیه قم است تولدش در میانه واقع شده و به مشهد مقدس مهاجرت نموده و سالها در حوزه علمیه خراسان به تحصیل و تکمیل مبانی علوم پرداخته آنگاه در حیات مرحوم زعیم اعظم آیت‌الله العظمی بروجردی طاب ثراه به قم آمده و رحل اقامت افکنده و چندین سال از محضر آن علامه بزرگوار و بعد آیت‌الله العظمی شریعتمداری ایده‌الله استفاده نموده و به تدریس فقه و تفسیر پرداخته و عده‌ای از فضلاء و محصلین قم را از بیانات دقیقه و اخلاق حمیده بهره‌مند می‌سازد.

از باقیات الصالحات ایشان است فرزند برومندشان جناب ثقه‌الاسلام و مصباح الظلام آقای آقا میرزا صادق ملکی داماد آیت‌الله حاج شیخ راضی نجفی تبریزی از فضلاء آراسته موصوف به فضل و تقوا است سالها در مشهد و قم از محضر بزرگان و آیات عظام استفاده کرده و برای تبلیغ به خارج کشور بحرین و قطر و غیره مسافرت و انجام وظیفه نموده و اکنون رحل اقامت به تهران افکنده و به اقامه جماعت و خدمات دینی اشتغال دارد.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملنجی اصفهانی، ابومسعود سلیمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۷- ح ۴۸۶ ق)، حافظ و محدث. نسبتش به ملنجه، از قرای اصفهان می‌رسد. پدرش از فضلای حدیث و ادب بود. ابومسعود در طلب حدیث به فارس و بصره و جبال و بغداد سفر کرد و از محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوبکر بن مردویه و ابن جوله بهری و ابوسعد مالینی و ابوسعید نقاش و ابونعیم حافظ و ابوعلی بن شاذان و ابوبکر برقانی و ابوالقاسم بن بشران و ابوالقاسم حرفی حدیث شنید. استادش، ابونعیم حافظ، و ابوبکر خطیب بغدادی و اسماعیل تیمی و احمد بن عمر غازی و محمد بن طاهر طوسی و ابوجعفر صیدلانی و مسعود بن حسن ثقفی و شرف بن عبدالمطلب حسینی و ابوسعد بغدادی و هبهٔ‌اللّه بن طاووس مقری و ابوسهل اصفهانی و بسیاری دیگر در شام و عراق و خراسان از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او حدیث شناسی ماهر بود و توانست تصانیفی در زمینه‌ی شنیده‌هایش گردآورد. وی همچنین بر اساس دو «صحیح» بخاری و مسلم استخراجاتی دارد. در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۲۱/ ۱)، انساب سمعان (۳۸۲/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۲۰۰ -۱۱۹۷/ ۳)، سیر النبلاء (۲۵ -۲۱ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۷۸ -۳۷۷/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۶۳ -۴۶۲)، العبر (۳۵۲ -۳۵۱/ ۲)، لسان المیزان (۳۵۷ -۳۵۵/ ۳)، المنتظم (۶۵۹/ ۹)، میزان الاعتدال (۱۵۴/ ۲).

ملولی اصفهانی، اسداللّٰه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۶۹/ ۹۶۸/ ۹۶۶ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، عابد، زاهد و شاعر، متخلص به ملولی. مشهور به شاهمیر. اصلش از سادات مازندران است که چند نسل در اصفهان زیسته‌اند. وی از علمای عهد شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) و جد خلیفه سلطان است. او عهده‌دار تولیت آستان قدس رضوی بود. در مقبره‌ی ستی فاطمه‌ی اصفهان مدفون است. از آثارش: حاشیه بر «شرح تجرید»؛ حاشیه بر «شرایع»؛ حاشیه بر «شرح چغمینی»، در هیئت؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «قواعد» علامه حلی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۰۰۹ -۱۰۰۸/ ۳)، اعیان الشیعه (۲۸۵/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۶، ۴۴۸ -۴۴۷)، تذکرة القبور (۱۲۷ -۱۲۶)، الذریعه (۱۱۰۱/ ۹)، ریحانه (۲۸۹ -۲۸۸/ ۵)، صبح گلشن (۴۴۸)، فرهنگ سخنوران (۸۷۶).

ملیحی هروی، ابوعمر عبدالواحد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۳ ق)، محدث، مسند و ادیب. مسند هرات بود. اصلش از ملیح از قرای هرات است. از ابومحمد مخلدی و ابوحسین خفاف و عبدالرحمان بن ابوشریح و محمد بن محمد بن سمعان نیشابوری و ابوحامد احمد بن عبداللّٰه نعیمی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «صحیح» بخاری را زا ابوحامد نیمی روایت کرده‌اند. ابومحمد بغوی و خلف بن عطاء ماوردی و اسماعیل بن منصور مقری و محمد بن اسماعیل فضیلی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در «شذرات الذهب» نام او به اشتباه ملیجی، منتسب به ملیج مصر، ذکر شده است. از آثارش: «الرد علی ابی‌عبید فی غریب القرآن»؛ «الروضة»، شامل هزار حدیث صحیح، هزار حدیث غریب، هزار حکایت و هزار بیت شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۳/ ۴)، انساب سمعانی (۳۸۳/ ۵)، تذکرة الحفاظ (۱۱۳۱/ ۳)، روضات الجنات (۱۶۲ -۱۶۱/ ۵)، ریحانه (۳۶۳ -۳۶۲/ ۶)، سیر النبلاء (۲۵۶ -۲۵۵/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۱۴/ ۳)، العبر (۳۱۵/ ۲)، کشف الظنون (۱۲۰۴، ۹۳۱)، معجم البلدان (۲۲۷/ ۵)، معجم المؤلفین (۲۰۵/ ۶)، هدیة العارفین (۶۳۴/ ۱).

منتجب‌الدین رازی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۰۴- بعد از ۵۸۵ ق)، عالم امامی، فقیه، حافظ و محدث. معروف به شیخ منتجب‌الدین. نسبش به علی بن حسین بن موسی بن

بابویه قمی می‌رسد. لذا به ابن‌بابویه رازی نیز مشهور است. در خانواده‌ی علم و تقوا نشو و نما یافت. ابتدا در شهر ری نزد استادان آنجا و هر استادی که از ری می‌گذشت به طلب حدیث پرداخت. در مقدمه «الفهرست» برای او یکصد و چهل و شش استاد ذکر شده است. او از معاصران ابن شهر آشوب و ابن ادریس حلی می‌باشد. پدرش، شیخ ابوالقاسم عبیداللّه، و شیخ ابوالفتوح رازی و سید مرتضی رازی و سید فضل‌اللّه راوندی و شیخ ابوعلی طبرسی و سید ذوالفقار بن محمد حسینی مروزی از مشایخ روایت او بودند. وی به واسطه‌ی استادش، سید ذوالفقار حسینی مروزی، از شیخ طوسی و سید مرتضی علم‌الهدی و نیز به واسطه‌ی پدرش، از اجداد خود، از جد عالی خود علی ابن‌بابویه روایت نموده است. امام‌الدین عبدالکریم رافعی قزوینی، صاحب «التدوین»، از علمای بزرگ عامه، و شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از شاگردان وی بودند و از وی روایت کرده‌اند. خواجه نصیر طوسی از طریق شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از او روایت کرده است. رافعی سال وفات وی را پس از ۵۸۵ ق ذکر کرده است. از آثارش: «الفهرس» یا «فهرست اسماء علماء الشیعهٔ و مصنفیهم»، که به «فهرست منتجب‌الدین» معروف است، و در ذکر علمای امامیه از زمان شیخ طوسی تا روزگار مؤلف می‌باشد؛ کتاب «الاربعین عن الاربعین من الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین (ع)»، که در «الذریعه» به صورت «الاربعون حدیثا من الاربعین عن الاربعین» آمده؛ «تاریخ الری»؛ رساله «العصرهٔ»، در احکام صلاهٔ و قضا که نسبت این کتاب به وی محقق نیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۲۵/ ۵)، اعیان الشیعه (۲۸۷ -۲۸۶/ ۸)، التدوین (۲۲۴ -۲۱۹/ ۳)، الذریعه (۳۹۶ -۳۹۵/ ۱۶ ،۳۶۷/ ۳، ۴۳۴-۴۳۳/ ۱)، روضات الجنات (۳۰۹ -۳۰۴/ ۴)، ریاض العلماء (۱۴۹ -۱۴۰/ ۴)، ریحانه (۱۱ -۹ / ۶، ۳۹۵/ ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۶/ ۶)، فوائد الرضویه (۳۱۳ -۳۰۹)، فهرست منتجب‌الدین (۴۹ -۵)، الکنی و الالقاب (۲۱۰ -۲۰۹/ ۳)، لغت نامه (ذیل/ علی قمی)، معجم رجال الحدیث (۸۷/ ۱۲)، معجم المؤلفین (۱۴۴/ ۷).

منتجب‌الدین علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الآمل گوید: وی مردی فاضل و عالم و ثقهٔ و صدوق و محدث و حافظ بوده و روایت بسیار نموده و علامه است کتاب فهرست که در مقدمه اجازهٔ بحارالانوار بطبع رسیده و نگارنده هم تعلیقاتی بر آن نوشته‌ام از تألیفات ارزنده اوست و نیز در کتاب «فضائل امیرالمؤمنین» علیه‌السلام و غیر از این تألیفات.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منشار عاملی

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن یازدهم هجری، از زنان فقیه و محدث شیعه. پدرش در زمان سلطنت شاه طهماسب اول صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق)، شیخ‌الاسلام

اصفهان بود. وی تنها فرزند خانواده بود. نزد پدرش فقه و حدیث فراگرفت و با شیخ‌بهایی (۱۰۳۱ / ۱۰۳۰ -۹۵۳ ق) ازدواج کرد روزی که به خانه همسرش رفت تعداد زیادی کتاب در علوم و فنون مختلف به همراه جهازش با خود برد.

صاحب ریاض به نقل از علما و فضلای سالخورده و معتمد که وی را درک کرده بودند می‌نویسد که او در کودکی فقه و حدیث و علوم دیگر تدریس می‌کرد و زنان نزد او درس می‌خواندند. به گفته برخی از فضلای آن زمان، وی دانش فراوان و فضل زیادی داشت. زمانی که پدرش درگذشت همه اموال و املاک، از جمله کتابهای او که چهار هزار جلد می‌شد به دخترش به ارث رسید. بسیاری از این کتابها را منشار از هند با خود به همراه آورده بود. وی مدتی پس از مرگ همسرش زنده بوده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، ۳۳۳ -۳۳۲ / ۳؛ اعیان‌الشیعه، ۶۰۷ ،۲۷۵ / ۲؛ تذکرۀالقبور، ۳۰؛ تکمله امل‌الامل، ۴۴۸ -۴۴۷؛ دایرۀالمعارف تشیع، ۴۲۳ / ۳؛ ریاحین‌الشریعه، ۲۲۵ / ۴؛ ریاض‌العلماء، ۴۰۷ / ۵؛ ریحانۀالادب، ۳۶۶ / ۸؛ فرهنگ بزرگان اسلام و ایران، ۱۱۵؛ النساءالمومنات، ۲۶۸.

منهاج سراج

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوعمر منهاج‌الدین عثمان بن سراج‌الدین جوزجانی مشهور به «منهاج سراج» مؤلف تاریخ طبقات ناصری (و. ف. ۶۶۰ ه.ق) وی مردی فاضل و در علوم دین، حدیث، ادب متبحر بوده و در خدمت ملوک غور و غرجستان می‌زیسته. در سال ۶۲۴ ه.ق به سغد و مولتان رفت و به دربار ناصرالدین قباجه از التتمش به دربار التتمش پیوست و مدتها در خدمت او و پسرش ناصرالدین محمود شاه می‌زیست. مهمترین اثر او کتاب طبقات ناصری است در تاریخ عمومی که در ۲۳ بخش به نام «طبقه» تدوین یافته و از این رو به «طبقات» معروف است. این کتاب در ۶۵۸ -۶۵۷ ه.ق نوشته شده است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

موسوی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد، محقق.

تولد: ۱۳۱۴، حسین‌آباد میامی از توابع شاهرود.

شهادت: ۷ تیر ۱۳۶۰، تهران.

سید کاظم موسوی، فرزند میرزا موسی، از شش سالگی به مکتب رفت. در حالی که قرآن را می‌آموخت سعی می‌کرد سوره‌های کوچک را نیز حفظ نماید. در همان دوران خواندن و نوشتن و بخشی از مقدمات درس‌های حوزه‌ای را نیز فراگرفت. در سیزده سالگی برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت. جلدین شرح لمعه را نزد حاج میرزا محمود مدرس، رسائل و مطالب و کفایتین را نیز در خدمت آیت‌الله شیخ هاشم قزوینی خواند. درس خارج را ابتدا در محضر آیت‌الله شیخ آقا بزرگ جواد تهرانی فراگرفت. و بعد از

آن آیت‌الله سید محمد ادی میلانی در حلقه‌ی درس خارج نیز شرکت نمود و سپس اجاره را در حضورشان خواند. خلاصه‌ی درس را پس از خروج از محضر استاد به عربی می‌نوشت و با توجه به شیوه کتابتش به عنوان مقرر آیت‌الله میلانی پذیرفته شدند.

در اوایل رمضان سال ۱۳۳۶ اولین فرصت شغلی برایش پیش آمد و از وی به منظور همکاری با انتشارات کتب اسلامی دعوت شد. متعاقبا به تصحیح مجلد اول تا چهاردهم، و تحشیه و تصحیح و تخریج و مجلدات ۳۵ تا ۴۲ کتاب بحارالانوار مشغول شد. در کنار این وظیفه، تحصیح کتب دیگری از جمله ارشاد شیخ مفید، تفسیر مقتنیات الدور، ادب النفس، شواهد و مجمع البیان را عهده‌دار شد.

در سال ۱۳۴۰ با استاد رضا روزبه آشنا شد و دو سال بعد از طرف دبیرستان علوی دعوت به همکاری شد. این سال آغاز همکاری فرهنگی وی با رضا روزبه که تا سال ۱۳۵۲ یعنی تاریخ وفات استاد ادامه داشت. یکی از نتایج این همکاری تألیف مجلدات اول و دوم عربی آسان بود. جلدهای سوم چهارم و پنجم بعدها تهیه شد.

به موازات فعالیت‌های فرهنگی به تحصیلات دانشگاهی هم پرداخت و با طی مدارج لیسانس و فوق لیسانس در سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۰ در رشته‌ی زبان و ادبیات عرب فارغ‌التحصیل شد.

در سال ۱۳۴۹ مسئولیت اداره‌ی انجمن اسلام‌شناسی بانوان را که به وسیله‌ی سید حسن شاهچراغی بنیانگذاری شده بود از طرف روزبه پذیرفت. در سال ۱۳۵۰ مدرسه راهنمایی دخترانه‌ی روشنگر و پس از آن دبیرستان روشنگر را تأسیس کرد. علاوه بر فعالیت‌های یاد شده در سایر انجمن‌ها و کانون‌ها فعالیت علمی و اجتماعی داشته و دانشجویان را در بررسی و تتبع در بهره گیری از متون اسلامی و نیز در تهیه و تنظیم پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایشان یاری می‌نمود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به عنوان نماینده‌ی امام در وزارت آموزش و پرورش منصوب شدند. در زمان وزارت آقای محمدعلی رجایی مشاور عالی وزارتخانه بودند و همزمان با کار مشاوره عضویت دادگاه تجدید نظر اداری، شورای انتخاب نشریه‌ی وزارت ارشاد اسلامی، شورای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و شورای سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مداس را نیز دارا بودند. آخرین سمت اداری ایشان معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پروش بود.

سید کاظم موسوی در جریان بمب گذاری و انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی در تهران در سال ۱۳۶۰ به شهادت رسید.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

موسوی، محمد خلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند محمد حسین. عالم فاضل جلیل، و محدث خبیر، آشنا به علوم حدیث و اخبار بوده، و در موقع چاپ «بحارالانوار» از طرف حاج محمد حسن امین الضرب اصفهانی متصدی تصحیح و مقابله‌ی آنها شده، و از این راه خدمتی شایان به علم و دین نموده. در سال ۱۳۱۴ وفات یافته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزر گان اصفهان (جلد دوم)

موفق‌الدین ابوالقاسم عبیداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ساکن ری بوده منتجب‌الدین در فهرست گوید از ثقات اصحاب ما می‌باشد.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

مونسه

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(دختر امیر علی بن فارسی)، ۷۳۲ ق، از زنان محدث. وی از ابن علاق سماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۲۸ / ۵.

مهرانی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۱ -۲۹۵ ق)، محدث، مقری، زاهد و عابد. معروف به ابن‌مهران. اصلش از اصفهان و ساکن نیشابور و شیخ‌الاسلام آنجا بود. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری گوید که وی امام عصرش در قراآت بود. در طلب اسانید قراآت به عراق و شام مسافرت نمود. در عراق قرآن را بر زید بن ابی‌بلال و ابوحسین بن بویان یا ثوبان و ابوبکر نقاش و ابوعیسی بکار و ابن مقسم و در دمشق بر ابوالحسن محمد بن نضر خرم تلاوت نمود. مهدی بن طراره و جماعتی بر او قرآن را تلاوت نمودند. در نیشابور از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس سراج ثقفی و ابوالعباس ماسرجسی و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّٰه حافظ و ابن‌مسرور و ابوسعد کنجرودی و عبدالرحمان بن علیك و ابوسعد احمد بن ابراهیم مقری از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الغایة فی القراءات»؛ «الشامل فی القراءات»؛ «سجود القرآن»؛ «غرائب القرآن»؛ «الاتفاق و الانفراد»؛ «اختلاف عدد السور»؛ «الوقف و الابتداء»؛ «وقوف القرآن»؛ «رؤوس الآیات»؛ «آیات القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۲/ ۱)، انساب سمعانی (۴۱۳ -۴۱۲/ ۵)، تذکرة الحفاظ (۹۷۵/ ۳)، سیر النبلاء (۴۰۷ -۴۰۶/ ۱۶)، شذرات الذهب (۹۸/ ۳)، العبر (۱۵۸ -۱۵۷/ ۲)، کشف الظنون (۱۴۲۴، ۱۰۲۵)، معجم الادباء (۱۵ -۱۲ / ۳)، النجوم الزاهرة (۱۶۳/ ۴)، هدیة العارفین (۶۷/ ۱).

مهروانی همدانی، ابوالقاسم یوسف

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۸ -۳۸۰ ق)، محدث، عابد و زاهد. از صوفیان رباط زوزنی بغداد بود. نسبتش به مهروان، از قرای همدان، می‌رسد. از ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت و ابوعمر بن مهدی و ابومحمد بن بیع و علی بن محمد بن بشران و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. یوسف بن ایوب همدانی و ابوالقاسم اسماعیل سمرقندی و ابوبکر قاضی مارستان (بیمارستان بغداد) و عبدالرحمان بن محمد قزار و ابوالمظفر عبدالمنعم قشیری و یحیی بن طراح و ابوالفضل اموی و ابومنصور طاهری و ابوبکر انصاری و دیگران از وی روایت کردند. ابوبکر خطیب بغدادی «مشیخه»ای در پنج جزء برای وی استخراج کرده است. در رباط زوزنی بغداد درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۴۱۶ -۴۱۵/ ۵)، سیر النبلاء (۳۴۸ -۳۴۶/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۳۱/ ۳)، العبر (۳۲۵/ ۲)، معجم البلدان (۲۷۰/ ۵)، المنتظم (۵۳۴/ ۹).

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزهٔ

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۶ ق)، محدث و طبیب. شیخ‌الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی‌صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابوحامد بن بلال و ابوجعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابوعبداللَّه حاکم و ابونصر عبیداللَّه بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبداللَّه بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرهٔ الحفاظ (۱۰۶۴/ ۳)، سیر النبلاء (۲۶۴/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۸۱/ ۳)، العبر (۲۱۲/ ۲).

مؤدب مرورودی، ابواحمد، حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۱۴/ ۲۱۳ ق)، حافظ و محدث. اصلش از مرورود و ساکن بغداد بود. از شیبان بن عبدالرحمان نحوی و ابوغسان محمد بن مطرف مدنی و ابن ابی‌ذئب و اسرائیل بن یونس و یزید بن عطاء واسطی و مبارک بن فضاله و جریر بن حازم و ابواویس عبداللَّه مدنی و ایوب بن عتبه یمامی و جماعتی حدیث روایت کرد. احمد بن حنبل و احمد بن منیع بغوی و یحیی بن معین و ابراهیم بن سعید جوهری و ابوخیثمه و محمد بن یحیی ذهلی و عباس دوری و حنبل بن اسحاق و اسحاق بن ابراهیم بغوی و اسحاق حربی و حسین بن منصور نیشابوری و محمد بن ابی‌شیبه و محمد بن رافع نیشابوری و موسی بن هارون طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در اواخر خلافت مأمون در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۹۰ -۸۸/ ۸)، التاریخ الکبیر (۳۹۰/ ۲)، تهذیب التهذیب (۳۳۱ -۳۳۰/ ۲)، تهذیب الکمال (۵۲۲ -۵۲۱/ ۴)، الثقات (۱۸۵/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۱، ق ۶۴/ ۲)، سیر النبلاء (۲۱۷ -۲۱۶/ ۱۰)، طبقات ابن‌سعد (۲۴۳/ ۷)، طبقات الحفاظ (۱۸۱ -۱۸۰)، العبر (۲۸۸/ ۱)، میزان الاعتدال (۵۳۹/ ۱).

مؤذن نیشابوری، ابوصالح احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۰ -۳۸۸ ق)، فقیه، حافظ، محدث، مسند، زاهد و صوفی. چون سالها مؤذن مدرسه بیهقیه بود به مؤذن مشهور شد. او در روزگار خود محدث خراسان و رییس مدرسه‌ی بیهقیه و عهده‌دار موقوفات و مسئول رساندن صدقات به مستحقین بود. از ابونعیم عبدالملک اسفراینی و ابوالحسن علوی و ابویعلی حمزه مهلبی و ابوطاهر بن محمش و ابوعبداللَّه حاکم و عبداللَّه بن یوسف اصفهانی در نیشابور و از حمزهٔ بن یوسف سهمی در جرجان و ابوالقاسم بن بشران و همطبقه‌ی او در بغداد و از ابونعیم حافظ و همردیفان او در اصفهان و ابوذر هروی در مکه حدیث شنید. او با ابوعلی دقاق و احمد بن نصر طالقانی مصاحب بود. او فراگرفته‌های خود را جمع‌آوری کرد و بر اساس آن تصنیفاتی به وجود آورد و یادداشتهایی درباره‌ی «تاریخ مرو» تنظیم کرد. فرزندش، اسماعیل بن احمد، و ابوالقاسم زاهر شحامی و ابوبکر وجیه شحامی و عبدالکریم بسطامی و ابوعبداللَّه فراوی و عبدالمنعم قشیری و جماعتی از وی روایت کردند. ابوالقاسم زاهر شحامی گوید: ابوصالح هزار حدیث از هزار استادش روایت کرده است، در «ایضاح المکنون»، «الف حدیث عن الف شیخ» از جمله آثار وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۷/ ۱)، ایضاح المکنون (۱۱۹/ ۱)، تاریخ بغداد (۲۶۸ -۲۶۷/ ۴)، تذکرهٔ الحفاظ (۱۱۶۵ -۱۱۶۲/ ۳)، سیر النبلاء (۴۲۳ -۴۱۹/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۳۵/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۵۸ -۴۵۷)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۱۸/ ۲)، العبر (۳۲۷/ ۲)، الکامل (۱۲۵/ ۸)، معجم الادباء (۲۲۶ -۲۲۴/ ۳)، معجم المؤلفین (۳۰۳/ ۱)، المنتظم (۵۴۸/ ۹)، النجوم الزاهرهٔ (۱۰۶/ ۵).

میرجهانی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم علوم دینی.

تولد: ذی‌القعده ۱۳۱۹، روستای محمدآباد اصفهان.

درگذشت: ۲۵ آذر ۱۳۷۱(۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۱۳)، اصفهان.

آیت‌الله سید محمدحسن میرجهانی طباطبایی اصفهانی پنج ساله بود که به مکتب رفت و تا هفت سالگی، قرآن، خواندن و نوشتن و برخی از کتابهای فارسی را فراگرفت و پس از آن به آموختن ادبیات عرب پرداخت و سپس برای ادامه تحصیل به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر نزد معلم حبیب‌آبادی (صاحب مکارم الاثار) و اساتید دیگر چون آیت‌الله سید ابوالقاسم دهکردی و آیت‌الله حاج

شیخ محمدعلی فتحی دزفولی، به تکمیل معلومات خود پرداخت و با اتمام سطوح عالی به محضر حضرت آیت‌الله حاج شیخ محمد مسجدشاهی (صاحب نقد فلسفه داروین) و آخوند ملا محمدحسین شتافت و مبانی فقهی و اصولی را فراگرفت.

آیت‌الله میرجهانی طباطبایی در سال ۱۳۴۶ به نجف اشرف رفت. در آنجا به استفاده از محضر حضرات آیات عظام، آقا ضیاء عراقی سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبدالله مامقانی پرداخت و در سلک خاص اصحاب آیت‌الله اصفهانی درآمد. پس از سالی چند، برای ترویج دین به ایران بازگشت، به اصفهان و پس از فوت پدرش به مشهد رفت و چندی پس از آن به تهران آمد و به اقامه‌ی جماعت، تألیف و تصنیف و وعظ و ارشاد اشتغال ورزید.

برخی از آثارش عبارتند از: مصباح البلاغه (مستدرک نهج‌البلاغه؛ در دو جلد)؛ کنوز الحکم و فنون الکلم (خطبه‌ها وسخنان امام مجتبی (ع))؛ روایح النسمات (شرح دعای سمات)؛ نوائب الدهور (در علایم ظهور درچهار جلد)؛ ولایت کلیه (در دو جلد)؛ الوامع التور فی علایم الظهور(به عربی)؛ دیوان اشعار؛ گنجینه سرور؛ گنج رایگان (در علوم غریبه)؛ سعادت ابدی؛ الدر المکنون (در تاریخ ائمه اطهار به عربی)؛ احکام رضاع؛ رساله در نجوم و فلکیات؛ شهاب ثاقب؛ الجنهٔ العاصمهٔ (زندگانی حضرت فاطمه س)؛ مقامات الکبریه (زندگانی حضرت علی‌اکبر)؛ مقلاد الجنان (ادعیه و زیارات)؛ ذخیرهٔ المعاد (ادعیه و آداب ساعات)؛ انساب سادات؛ تفسیر بعضی از سوره‌های قرآن؛ البکاء علی الحسین؛ سبیکهٔ الذهب.

آیت‌الله محمدحسن میرجهانی طباطبایی پس از نود و چهار سال زندگی سرانجام در روز چهارشنبه بیست و پنجم آذر ۱۳۷۱ (بیست و یکم جمادی‌الثانی ۱۴۱۳ ق.) بدرود حیات گفت و در مسجد جامع اصفهان، در جوار مقبره‌ی علامه‌ی مجلسی، به خاک خفت.

(۱۴۱۳ -۱۳۱۹ ق)، عالم دینی، مجتهد، محدث، خطیب و شاعر. در قریه‌ی محمدآباد جرقویه اصفهان به دنیا آمد. پس از فراگیری صرف و نحو و قسمتی از «سیوطی» به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر ساکن گردید. سطوح اولیه را در محضر شیخ محمدعلی معلم حبیب‌آبادی و شیخ علی یزدی و سطوح وسطی و عالیه را در محضر سید محمد رضا رضوی خراسانی و میرزا احمد اصفهانی و شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و سید ابوالقاسم دهکردی فراگرفت. وی در درس خارج از شاگردان میرزا محمدرضا مسجد شاهی اصفهانی بود و از درس ملا- حسین فشارکی نیز استفاده نمود. در ۱۳۴۶ ق به نجف رفت و از محضر شیخ عبداللّه مامقانی و آقا ضیاءالدین عراقی و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ محمدحسین نایینی استفاده نمود. پس از رسیدن به درجات علمی بالا به اصرار پدرش به اصفهان بازگشت و به امور دینی پرداخت. پس از درگذشت پدرش به مشهد مهاجرت نمود و بعدها در تهران ساکن گردید و به تبلیغ و خطابه و تألیف کتب عربی و فارسی مشغول شد. وی در علوم غریبه اطلاعی عمیق داشت. طبع روانش او را قادر ساخته بود تا به عربی و فارسی در مدح معصومین (ع) به نیکویی شعر بسراید. او در ۱۴۰۲ ق به دلیل مسائل سیاسی به اصفهان رفت. در آنجا درگذشت و در جوار مقبره‌ی علامه مجلسی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مقلاد الجنان»، در ادعیه و زیارات؛ «ذخیرهٔ المعاد»؛ «روائح النسمات»، در شرح دعای «سمات»؛ «مصباح البلاغهٔ»، در مستدرک «نهج‌البلاغهٔ»، در چهار جزء در دو مجلد؛ «نوائب الدهور»، در علائم ظهور؛ « الدر المکنون» یا «الدرر المکنونهٔ»، در امامت؛ «ولایت کلیه»؛ جزواتی در تفسیر قرآن؛ مختصر «ابصار المستبصرین»، در کلام؛ «الجنهٔ العاصمهٔ»، در تاریخ حضرت فاطمه زهرا (س)؛ «گنج رایگان»؛ «کنوز الحکم و فنون الکلم»، در خطب و کلمات امام حسن مجتبی (ع)؛ «دیوان» شعر.[۱]

سید الخطباء والمحدثین حجه‌الاسلام والمسلمین علامه الورع حاج میرزا محمدحسن میرجهانی طباطبائی ابن السید الجلیل و العالم النبیل میر سید علی محمدآبادی جرقویه‌ای اصفهانی از علماء و خطباء معاصر تهرانست. تولدش در روز دوشنبه ۲۲ ماه ذی‌القعده الحرام سال ۱۳۱۹ قمری در قریه محمدآباد جرقویه سفلی از توابع اصفهان واقع شده و در مهد علم و فضیلت پرورش یافته و در سن پنج‌سالگی به مکتب رفته و در هفت سالگی تمام قرآن و بعضی از کتب فارسی را تعلیم گرفته و به مقدمات عربی از صرف و نحو نزدیکی از اهل فضل ساکن محمدآباد مشغول شده و پس از تکمیل صرف و نحو تا قسمتی از سیوطی برای ادامه تحصیل به

اصفهان آمده و در مدرسه صدر ساکن و بقیه سیوطی را نزدیکی از فضلاء مدرسه مزبور خوانده و بقیه سطوح اولیه را نزد عالم جلیل آقا شیخ محمدعلی حبیب‌آبادی و آقا شیخ علی یزدی فراگرفته و سطوح وسطی و عالیه را در خدمت مرحوم حجه‌الاسلام حاج سید محمد رضای رضوی خونساری و مرحوم میرزا احمد اصفهانی و مرحوم آیت‌الله شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و آیت‌الله زاهد ورع حاج سید ابوالقاسم دهکردی به پایان رسانیده و در درس خارج (نجاه العباد) آیت‌الله حاج میرزا محمدرضا مسجد شاهی اصفهانی حاضر شده و هم از محضر درس آیت‌الله الفقیه آخوند ملا حسین فشارکی در مدرسه صدر استفاده نموده تا سال ۱۳۴۶ قمری که به اجازه مرحوم والدش مهاجرت به نجف اشرف و چندی از محضر مرحوم آیت‌الله رجالی حاج شیخ عبدالله مامقانی صاحب رجال و آیت‌الله آقا ضیاءالدین عراقی بهره‌مند شده و از خواص اصحاب فقیه اهل‌البیت فی عصره و المرجع الاعلی آیت‌الله العظمی آقای آقاسید ابوالحسن اصفهانی گردیده و در مسجد شیخ طوسی از محضر آن بزرگوار استفاده کامل نموده و بعد به اصرار مرحوم والدش به اصفهان مراجعت و به نشر معارف اسلامی و فضائل اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام پرداخته و پس از فوت مرحوم والدش مدت هفت سال مجاورت ارض اقدس رضوی را اختیار و پس از آن به واسطه نامساعد بودن هوای مشهد با مزاج ایشان منتقل به تهران گردیده و تاکنون در مرکز و حومه آن به انجام وظائف دینی و روحی و بالاخص تبلیغ از طریق منبر و تالیف کتب اشتغال دارد.

نگارنده گوید: علامه میرجهانی از نوادر دانشمندانی است که با او برخورد کرده‌ام عالمی ادیب و فاضلی اریب و محدثی حسیب می‌باشد دارای ملکات فاضله و محاسن اخلاق و محامد آداب مجامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول و صاحب علوم و فنون مخصوص در علوم غریبه و عجیبه (جفر و رمل و اسطرلاب و ریاضیات) ید طولا و اطلاعی عمیق دارد و در فن منبر و بیان احادیث و فضائل و ولایت حضرات ائمه علیهم‌السلام بصارت کامل و از اساتید منبر محسوب می‌گردد طبعی روان و ذوقی فراوان دارد در مدح حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امامان معصوم و بالاخص حضرت بقیه‌الله فرجه‌الشریف اشعار بسیاری به عربی و فارسی سروده‌اند.

آثار علمی مطبوع ایشان از این قرار است:

۱- مقلاد الجنان که مشتمل است بر برخی از ادعیه و زیارات معتبره که در اصفهان به طبع رسیده است.

۲- ذخیره المعاد راجع به ادعیه و آداب ساعات که در تهران چاپ شده است.

۳- رساله سعادت ابدی در آداب تشکیل مجالس مذهبی نیز در اصفهان طبع شده است.

۴- روایح النسمات در شرح دعاء سمات در مشهد تالیف و طبع شده است.

۵- مستدرک نهج‌البلاغه موسوم به مصباح‌البلاغه چهار جزو در دو جلد در تهران به طبع رسیده.

۶- نوائب الدهور در علائم ظهور چهار جلد که یک جلد آن به طبع رسیده است.

۷- الدر المکنون دو هزار بیت عربی در امامت و صفات جامعه امام و تواریخ ائمه علیهم‌السلام که به طبع رسیده است.

۸- ولایت کلیه در دو جلد که جزو اول آن طبع شده است.

۹- رساله‌ای در احکام رضاع استدلالی فارسی بالغ بر یکهزار و کسری فرع.

۱۰- رساله‌ای در اخبار راجعه به نجوم و کواکب و فلکیات.

۱۱- گنج رایگان کشکول مانند مشتمل بر بعضی از علوم غریبه و اخبار و آثار ولایتی.

۱۲- جنه‌الفاطمه در تاریخ حالات حضرت فاطمه سلام‌الله علیها.

۱۳- کتاب مقامات اکبریه مربوط به تاریخ حضرت علی‌اکبر شهید علیه‌السلام.

۱۴- جزواتی در تفسیر قرآن.

۱۵- جزواتی در انساب سادات عالی درجات.

۱۶- جزواتی در اشعار فارسی از قصیده و غزل و مثنویات و مقطعات و رباعیات.

۱۷- مختصر ابصار المستبصرین در بیان محاجه شیعه و سنی در مشهد مقدس تالیف در تهران به طبع رسیده است.

۱۸- شهاب ثاقب در رد طایفه ضاله مضله و طریقه محاجه با آنها.

۱۹- لوامع النور در علائم الظهور عربی.

۲۰- گنجینه سرور نیز به عربی و فارسی ملفق.

۲۱- کنوز الحکم و فنون الکلم در خطب و کلمات حضرت مجتبی علیه‌السلام نظیر نهج‌البلاغه.

ناگفته نماند که علامه میرجهانی تا زمان حضرت آیت‌الله العظمی بروجردی قدس الله سره بزی غیر سادات بودند (عمامه سفید داشتند) با اینکه از سادات رفیع‌الدرجات طباطبائی و نسبش با مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی و آیت‌الله العظمی حاج سید محسن حکیم و آیت‌الله مرعشی نجفی مدظله نسابه عصر حکم فرمودند که معظم‌له بزی سادات و شرفاء درآیند و خود آیت‌الله بروجردی عمامه سفید را از سر ایشان برداشته و عمامه سیاه که امروز مظهر سیادت است در میان شیعه بر سر ایشان گذارده و جشن مفصلی در مدرسه فیضیه قم گرفتند.

آقای میرجهانی رساله‌ای در نسب خویش که تمام مراجع نجف و اران تائید کردند نوشته و شرح کیفیت و علت اخفاء نسب سلسله میرجهانی را تا آن روز داده و به طبع رسانیدند.

خاطرات عجیب معظم‌له

علامه میرجهانی قضایا و نوادر غریب و خاطرات عجیب آموزنده و ارزنده دارند و ما دو قضیه آن را می‌نگاریم:

اول می‌فرمودند در عصر ریاست مرحوم آیت‌الله العظمی اصفهانی (ره) که بسیار مورد وثوق و توجه آن مرحوم بودم به امر ایشان پول زیادی به سامراء برده و بین طلاب سامراء و خدام عسکریین تقسیم کردم و خدام امامین همامین عسکریین که دینشان پول است مرا زیاد احترام می‌نمودند مخصوص کلیددار که از وی خواستم اجازه دهد من شبها در حرم شریف بیتوته کنم پس موافقت نموده ده شب تا به صبح در کنار قبر آن دو امام معصوم علیهماالسلام احیاء نموده و تضرع کردم روز دهم که جمعه بود اول فجر که درب حرم را گشودند با شوقی وافر به سرداب مقدس مشرف شدم وقتی از پله‌ها پائین رفتم با اینکه آن موقع هنوز برق نیامده بود دیدم فضاء سرداب روشن مانند مهتابست و سیدی نشسته و مشغول به ذکر و عبادتست .

از مقابل او گذشته و درب صفه ایستاده و زیارت حضرت ولی‌عصر عجل‌الله فرجه‌الشریف را خوانده و آمدم در جلوی آن آقا مشغول نماز شدم و بعد از نماز شروع کردم به خواندن دعاء ندبه و رسیدم به این جمله (و عرجت بروحه الی سمائک) آن آقا فرمودند این جمله از ما نرسیده (و عرجت به الی سمائک) و چرا رعایت وظیفه را نمی‌کنید و جلوتر از امام نماز می‌خوانید.

من غفلت از این دو آیت بزرگ نموده و دعاء را تمام و به سجده رفتم و در سجده متوجه شدم که آن آقا کیست که فرمود این جمله از ما نرسیده و چرا جلوی امام ایستادی بسیار مرعوب شده و سر از سجده برداشتم که دامن مطلوب را بگیرم دیدم سرداب تاریک و کسی نیست فهمیدم به چه دولتی رسیدم و به رایگان از دست دادم.

مولف گوید: آری.

باید که دمی غافل از آن شاه نباشی

شاید که نظر افکند آگاه نباشی

خاطره دوم

معظم‌له مبتلا به کسالت نقرس و سیاتیک که آن را (عرق النساء) هم گویند شده و چندین سال در اصفهان و تهران و خراسان

معالجه قدیمی و جدید نموده و ابدا افاقه‌ای حاصل نشد تا اینکه فرمود بعضی از دوستان آمدند مرا به شیروان برده و در مراجعت در قوچان توقف و روزی به زیارت امامزاده‌ای که در خارج شهر قوچان فعلی و معروف به امامزاده ابراهیم است رفته و چون هوای لطیف و منظره جالبی داشت رفقا گفتند نهار را در اینجا بمانیم جای خوبیست گفتم عیبی ندارد پس آنها مشغول تهیه غذا شدند و من گفتم برای تطهیر به رودخانه می‌روم گفتند راه قدری دور است و برای درد پای شما مشکل گفتم آهسته آهسته می‌روم و رفتم تا برود خانه رسیده و تجدید وضو نمودم و در کنار رودخانه نشسته و نگاه به مناظر طبیعی می‌کردم که دیدم شخصی که لباس نمدی چوپانی در برداشت آمد و سلام کرد و گفت آقای میرجهانی شما با اینکه اهل دعا و دوا هستی هنوز پای خود را معالجه نکرده‌اید گفتم تاکنون که نشده گفت آیا دوست داری (یا مایل هستی) من درد پایت را علاج کنم گفتم البته پس آمد کنار من نشست و از جیب خود چاقوی کوچکی درآورد و اسم مادر مرا پرسید (یا برد) و سر چاقو را بر اول درد گذارد و به پائین کشید تا به پشت پا آورد و فشاری داد که بسیار متالم شده آخ گفتم پس چاقو را برداشت و گفت برخیز خوب شدی خواستم مانند همیشه با کمک عصا برخیزم عصا را از دست من گرفت و به آن طرف رودخانه انداخت. پس دیدم پایم سالم است برخاستم ایستادم و دیگر ابدا پایم درد نداشت.

پس به او گفتم شما کجا هستید. گفت من در همین قلعه‌ها هستم و دست خود را به اطراف گردانید.

گفتم پس من کجا خدمت شما برسم. فرمود تو آدرس مرا نخواهی دانست ولی من منزل شما را می‌دانم کجاست و آدرس مرا گفت: و فرمود هر وقت مقتضی باشد خودم نزد تو خواهم آمد و رفت و در همین موقع رفقا رسیدند و گفتند آقا عصا کو من گفتم آقای نمدی را دریابید پس هر چه تفحص کردند اثری از او نیافتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۱۱۹/ ۲۲، ۱۰۴/ ۲۱ ،۲۵۵/ ۱۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۱۷ –۴۱۰/ ۲)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۲۵۵/ ۳)، مؤلفین کتب چاپی (۶۰۹ –۶۰۸/ ۲).

میکالی، ابوالعباس اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۲ –۲۷۰ ق)، محدث و ادیب. شیخ خراسان و مورد احترام همگان بود. نسبش به یزدگرد به بهرام گور می‌رسد. پدرش در روزگار مقتدر عباسی حکومت اهواز را داشت. او در نیشابور به دنیا آمد. وی کاتب بود و عهده‌دار مسئولیت کتابتهای دیوانی. در نیشابور از ابن‌خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوالعباس ماسرجسی و در اهواز از عبدان اهوازی و حسین بن بهار و علی بن سعید عسکری حدیث شنید. از عبدان اهوازی کتابی را روایت کرده و او تنها کسی است که این کتاب را روایت کرد. ابوعلی نیشابوری حافظ و ابوحسین حجاجی و ابوعبداللّٰه حاکم و عبدالغافر فارسی از او حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۵ –۳۱۴/ ۱)، سیر النبلاء (۱۵۷ –۱۵۶/ ۱۶)، شذرات الذهب (۴۱/ ۳)، العبر (۱۱۴ –۱۱۳/ ۲)، معجم الادباء (۱۲ –۵ / ۷).

ناصحی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۸۵/ ۴۸۴ ق)، فقیه حنفی، محدث، متکلم و قاضی. وی قاضی‌القضاهٔ ری بود و به اعتزال گرایش داشت. از قاشی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوابراهیم اسماعیل نصرآبادی و جماعتی دیگر حدیث شنید. در بغداد و خراسان حدیث گفت. محمد بن عبدالواحد دقاق و عبدالوهاب انماطی و ابوالقاسم سمرقندی و ابوبکر بن زاغولی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عبدالغافر در «تاریخ» خود گوید که وی فرزند امام الاسلام ابومحمد ناصحی بود. او برترین حنفی زمان خود و سرآمد در مناظره و همچنین در طب، ادب و شعر متبحر بود. وی در زمان پدرش در مدرسه‌ی سلطان تدریس می‌کرد و در عهد آلب ارسلان سلجوقی عهده‌دار قضاوت نیشابور شد و مدت ده سال در آنجا باقی ماند. پیرامون مسائلی با امام‌الحرمین گفتگو کرد و مورد ستایش وی قرار گرفت. ناصحی مدتی عهده‌دار منصب قضاوت وی شد. او در بازگشت از حج، در نزدیکی اصفهان، درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰۳/ ۷)، ری باستان (۳۷۱ -۳۷۰/ ۲)، سیرالنبلاء (۲۰ -۱۹/ ۱۹)، شذرات الذهب (۳۷۲/ ۳)، العبر (۳۴۸/ ۲)، الکامل (۱۶۰/ ۸)، المنتظم (۶۳۹/ ۹)، الوافی بالوفیات (۳۳۸/ ۳).

ناصر حسین، حامد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۱ -۱۲۸۴ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی و شاعر. ملقب به شمس‌العلماء. تحصیلات خود را در نجف گذراند و از محضر پدرش و مفتی سید محمد عباس استفاده نمود. او از سید محمد عباس روایت کرده و جماعتی از وی روایت کرده‌اند. آنگاه به لکنهو هند رفت و در آنجا اقامت گزید. وی از علمای امامی بزرگ هندوستان و مفتی و مرجع تقلید مردم آنجا بود. زعیم بزرگ هند، ابوالکلام آزاد، از شاگردان او بود و دو سال «نهج‌البلاغه» را نزد وی قرائت کرد و از اینجا بود که آزاد با روح اصول تشیع آشنا گشت. در لکنهو درگذشت. از آثارش: «اثبات رد الشمس لامیرالمؤمنین (ع) و دفع ما اورد علیه من الشبهات»؛ تتمیم «عبقات الانوار» پدرش؛ «المواعظ»؛ «نفحات الازهار»، در فضایل ائمه اطهار (ع)؛ «نفحات الانس فی وجوب السورهٔ»؛ «مسند فاطمهٔ بنت الحسین (ع)»؛ «اسباغ النائل بتحقیق المسائل»، در نه مجلد؛ «کتاب الانشاء»؛ «دیوان الخطب»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۲۰۱ -۲۰۰ / ۱۰)، الذریعه (۲۴۶ / ۲۴، ۱۱۵۴ / ۹)، ریحانه (۹۸ -۹۷ / ۶)، فوائدالرضویه (۹۲)، هدیهٔ‌الاحباب (۱۷۷).

نجار شوشتری، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۴۱/ ۱۱۴۰ ق)، عالم دینی، محدث، مفسر، واعظ و خطیب. بنا به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از «تذکره‌ی عبداللّه جزایری» او از شاگردان جد صاحب تذکره، سید نعمهٔاللّه جزایری است و از وی روایت نموده است. نجار در طلب علم به اصفهان و مشهد مسافرت کرد و نزد ملا عبدالرحیم جامی و دیگران تلمذ نمود. و آثارش: «مجمع التفاسیر»، مشهور به «تفسیر ابن النجار» که از تفاسیر بزرگ قرآن است، رساله‌ای در «سیرالملوک»، به فارسی؛ جمع بین متن «الاستبصار» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «کشف‌الاسرار»، و همچنین جمع بین متن «التهذیب» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «غایهٔالمرام»؛ تدوین «عقود المرجان فی حواشی القرآن» استادش، سید نعمت‌اللّه جزایری، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۹/ ۱۰)، الذریعه (۲۴/ ۲۰، ۱۷/ ۱۸، ۱۹ -۱۸/ ۱۶، ۳۰۵/ ۱۵، ۲۴۹/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۷۰۷ - ۷۰۶/ ۱۲)، معجم‌المؤلفین (۶۷ -۶۶/ ۱۱).

نجم‌آبادی، هادی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۱/ ۱۳۲۰ -۱۲۵۰ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، مجتهد، مدرس و نیکوکار. اصل وی از ساوجبلاغ تهران است. در تهران به دنیا آمد. در ۱۲۶۲ ق برای تحصیل علوم به نجف رفت و پس از فراگیری مقدمات در ۱۲۷۰ ق به تهران بازگشت و پس از مدتی برای ادامه‌ی تحصیل به نجف مراجعت نمود. وی از شاگردان پدرش، ملا مهدی، و پسر عمویش، شیخ حسن نجم‌آبادی، و شیخ راضی نجفی بود. در ۱۲۸۰ ق پس از درگذشت پدرش، به تهران آمد و عهده‌دار امور دینی گشت. او در فقه، اصول، حدیث، تفسیر و رجال متبحر بود و در زمان خود از مجتهدین بزرگ تهران و مرجع حل و فصل مشکلات مردم به شمار می‌آمد. او بعد از ظهر هر روز جلو درگاه خانه خویش می‌نشست و مردم را از هر گروه و آیین می‌پذیرفت و با همه‌ی آنها در کمال آزادی پیرامون مسائل گوناگون بحث می‌نمود. او عالمی آزادمنش و روشنفکر بود و خدمات بسیاری به جنبش آزادی ایران کرد و بسیاری از بزرگان مشروطه را از مریدان او به شمار آورده‌اند. فرزندانش، شیخ محمدتقی مجتهد نجم‌آبادی و حاج شیخ مهدی نجم‌آبادی، و علامه محمد قزوینی و علامه علی‌اکبر دهخدا و ناظم‌الاسلام کرمانی و میرزا جهانگیر خان شیرازی (صور اسرافیل) و رفیع بامداد و میرزا سید محمد طباطبایی از شاگردان او بودند. در تهران درگذشت و در مدرسه‌ی خود به خاک سپرده شد. از آثارش: بنای مریضخانه‌ی وزیری (میرزا عیسی وزیر) که به نام خود وی نیز مشهور است، به انضمام یک باب حمام در کنار مریضخانه، در محله‌ی حسن‌آباد تهران، هدایت و تشویق میرزا عبدالکریم خان منتظم‌الدوله فیروزکوهی به بنای مدرسه‌ی خیریه دارالایتام حسن‌آباد، دایر کردن قنات در اشتهارد کرج و آباد کردن اراضی موات و احداث صحت‌آباد، در جهت پشتیبانی مالی بنای مریضخانه. از آثار علمی وی: «تحریر العقلاء»؛ رساله‌ی «رد فرقه‌ی بهاییه»؛ «جداول، طبقات وارث».[۱]

سال تولد: ۱۲۵۰ ق.

فوت: ۱۳۲۰ ق.

آثار: تحریرالعقلا

رساله رد فرقه بهائیت (تهران، ۱۳۱۲ ق. سربی، رقعی، باهتمام شیخ مرتضی نجم‌آبادی)

جداول، طبقات وارث (تهران، ۱۳۰۸ ق. سنگی، خط میرزا حسن تهرانی)

هادی نجم‌آبادی تهرانی متولد سال ۱۲۵۰ ق. پسر حاج ملا۔ مهدی و از علمای معروف تهران بود که در روستای نجم‌آباد در خانواده‌ای صنعتگر به دنیا آمد. در دوازده سالگی به همراه مادرش به نجف اشرف رفت و به تحصیل علوم فقهی و مذهبی پرداخت در سال ۱۲۸۰ ق. به تهران آمد و امامت و حکومت شرعیه موقوفات خانوادگی را به عهده گرفت.
وی مطلقا مردی فسادناپذیر بود و هیچ‌گاه دیناری از کسی قبول نمی‌نمود وی مردی آزاداندیش بود و یکی از زمینه‌سازان فکری جنبش مشروطه محسوب می‌گردد، اکثر روشنفکران دوره ناصری تربیت یافتگان دبستان این روحانی بودند. وی به تأسیس مدرسه، دارالایتام، بیمارستان، داروخانه و مسجد علاقه مفرطی داشت و از جمله ساخت مدرسه خیریه، مدرسه سادات، مدرسه رشدیه و بیمارستان وزیری با حمایت و تشویق وی صورت پذیرفت. سرانجام وی در سال ۱۳۲۰ ق. جان به جان آفرین تسلیم نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] اعیان‌الشیعه (۲۳۶ -۲۳۵/ ۱۰)، تحریرالعقلاء (مقدمه)، الذریعه (۳۸۷/ ۳)، زندگینامه‌ی آیت‌اللّه حاج شیخ هادی نجم‌آبادی، شرح حال رجال (۴۱۰ -۴۰۸/ ۴)، علماء معاصرین (۳۳۷)، المآثر والآثار (۱۴۹)، مکارم‌الآثار (۱۳۷۷ -۱۳۷۶/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۷۳۲ - ۷۳۰/ ۶).

نراقی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۴۵ / ۱۲۴۴ -۱۱۸۶/ ۱۱۸۵ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی، منجم، ریاضیدان، مدرس، ادیب و شاعر، متخلص به صفایی. جامع معقول و منقول بود. در نراق، از توابع کاشان، به دنیا آمد. مقدمات را در نزد پدرش و شاگردان پدرش فراگرفت. سپس به همراه پدر به عراق رفت و در نجف از محضر سید مهدی بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و در کربلا از محضر میرزا مهدی شهرستانی و آقا محمدباقر بهبهانی استفاده نمود تا به مرتبه‌ی اجتهاد رسید و خود به بحث و تدریس پرداخت. سپس به نراق کاشان بازگشت و عهده‌دار ریاست و مرجعیت دینی شد. وی از پدرش و سید بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و به واسطه‌ی پدرش از ملا محمدباقر مجلسی روایت نموده است. شیخ مرتضی انصاری و سید محمد شفیع جاپلقی و بسیاری دیگر از بزرگان از شاگردان وی بودند. در نراق به بیماری و با درگذشت، پیکرش به نجف منتقل و در صحن علوی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مناهج الوصول الی علم الاصول» یا «مناهج الاحکام»، «مساند الشیعة فی احکام الشریعة»، در فقه؛ «وسیلة النجاة»؛ «مفتاح الاصول و مصباح الوصول»؛ «معراج السعادة»، در اخلاق به فارسی، «مفتاح الاحکام»، در اصول فقه، «تنقیح الفصول»، در شرح «تجرید الاصول» پدرش، ملا مهدی نراقی؛ «اساس الاحکام»؛ «اسرار الحج»؛ «عوائد الایام»، در قواعد اصولی و فقهی، به فارسی؛ «الخزائن»، به سبک «کشکول»، در تتمیم کتاب «مشکلات العلوم» پدرش، به فارسی، «سیف الامة و برهان الملة»، در رد پادری نصرانی، به فارسی، رساله‌ی «منجزات المریض»؛ مثنوی «طاقدیس»؛ «دیوان» شعر.[۱]
حاجی ملا احمد ابن حاج ملا مهدی معروف به نراقی (ف. ۱۲۴۵ ه.ق) از فقهای بزرگ قرن سیزدهم هجری است. علاوه بر مقام فقاهت اشعار عرفانی فراوان سروده است و در شعر صفاتی تخلص می‌کرد. او را تألیفات متعددی است از آن جمله: ۱- اجتماع الامر والنهی. ۲- اساس الاحکام در اصول فقه. ۳- اسرارالحج. ۴- حجیة المظنة. ۵- خزائن. ۶- دیوان شعر فارسی. ۷- سیف‌الامة ۸- شرح تجریدالاصول. ۹- طاقدیس شامل مثنویات او. ۱۰- عین‌الاصول. ۱۱- معراج‌السعاده. ۱۲- مفتاح‌الاحکام. ۱۳- مناهج‌الوصول. وی در وبای عام در قریه‌ی نراق درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۴۵/ ۱)، اعیان‌الشیعه (۱۸۴ –۱۸۳/ ۳)، ایضاح المکنون (۵۶۳، ۵۲۳، ۴۷۸، ۱۳۰، ۳۵/ ۲، ۳۳۱/ ۱) حدیقهٔ‌الشعراء (۱۰۳۱ –۱۰۲۷/ ۲) الذریعه (۱۷۸ –۱۷۷، ۸۵/ ۲۵، ۱۶/ ۲۳، ۳۵۰، ۳۴۱ –۳۴۰/ ۲۲، ۳۱۷، ۳۱۵، ۲۳۰ –۲۲۹، ۱۵ –۱۴/ ۲۱، ۱۴۰/ ۱۷، ۳۶۷، ۳۵۴، ۱۳۴/ ۱۵، ۱۹۵، ۱۳۸/ ۱۳، ۲۸۶/ ۱۲، ۱۲/ ۱۱، ۱۱۸۱، ۶۱۰/ ۹، ۱۵۲/ ۷، ۴۳، ۴/ ۲، ۲۶۷/ ۱)، روضات الجنات (۱۰۷ –۱۰۳/ ۱)، ریحانه (۱۶۳ –۱۶۰/ ۶)، سفینهٔ‌المحمود (۴۲۳ –۴۱۹/ ۲)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۱۷ –۱۱۶/ ۱۳)، فرهنگ سخنوران (۵۶۰)، فوائد الرضویه (۴۱)، قصص العلماء (۱۳۲ –۱۲۹)، مجمع‌الفصحا (۷۰۵ –۷۰۰/ ۵)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۱۲۸۸ –۱۲۸۷/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۱۶۳ –۱۶۲/ ۲)، مکارم‌الآثار (۱۲۴۲ –۱۲۳۵/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۴۸۴ –۴۸۱/ ۱)، نگارستان دارا (۱۰۶ –۱۰۴)، هدیهٔ‌الاحباب (۱۸۰)، هدیهٔ‌العارفین (۱۸۶ –۱۸۵/ ۱).

نراقی، مهدی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۰۹ –۱۱۲۸ ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و ریاضیدان. موصوف به خاتم المجتهدین. جامع علوم معقول و منقول و در حساب، هندسه، ریاضی، هیئت و علوم ادبی متبحر بود. در نراق کاشان به دنیا آمد. سپس برای تحصیل به اصفهان رفت و از محضر ملا اسماعیل خواجویی و ملا محمدمهدی هرندی و شیخ محمد کاشانی و میرزا نصیر استفاده نمود و آنگاه برای ادامه تحصیل رهسپار عتبات گشت و در کربلا و نجف نزد بزرگان فقه و اصول و علوم نقلی از قبیل: وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و شیخ مهدی فتونی عاملی به تکمیل معلومات خویش پرداخت و از وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و سید مهدی بحرالعلوم و سید محمدمهدی شهرستانی و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و ملا محمد اسماعیل مازندرانی روایت نمود. پس از فراغت از تحصیل به ایران مراجعت کرد و در کاشان سکنی گزید. با حضور او در کاشان علم و دانش در این شهر رونقی تازه پیدا کرد. فرزندش، ملا احمد نراقی، و حاج محمد ابراهیم کرباسی و محمد طاهرآبادی و سید محمدباقر حجت‌الاسلام شفتی اصفهانی و مجذوب علیشاه و میرزا بابا حبیب‌اللّه حسینی نطنزی از شاگردان او بودند. در اواخر عمر به نجف رفت و در آنجا به تدریس و بحث و تألیف مشغول شد و در همان جا درگذشت و در حرم مطهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «کنزالرموز»، «انیس الموحدین»؛ «انیس المجتهدین»؛ «توضیح الاشکال»، در شرح «تحریر اقلیدس»؛ «معتمد الشیعهٔ فی احکام الشریعهٔ»؛ «لوامع الاحکام فی فقه شریعهٔ الاسلام»؛ «التحفهٔ الرضویهٔ فی المسائل الدینیهٔ»؛ «التجرید» یا «تجرید الاصول»، در اصول فقه؛ «انیس التجار» یا «انیس التاجرین»، در مسائل تجارت؛ «نخبهٔ البیان»، در استعاره و تشبیه؛ «مشکلات العلوم» یا «تفصیل المشکلات من العلوم» به سبک «کشکول»؛ «جامع السعادات فی موجبات النجاهٔ»، در اخلاق؛ رساله‌ای در «عبادات»؛ «مناسک الحج»؛ «کتاب الحساب»؛ «جامع الافکار و ناقد الانظار»، در اثبات واجب‌الوجود و صفات سلبیه و ثبوتیه؛ «محرق القلوب»، در مصائب اهل‌بیت (ع).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۷/ ۸)، اعیان‌الشیعه (۱۶۷ ،۱۴۳/ ۱۰)، ایضاح المکنون (۵۰۸، ۴۴۳، ۴۱۳/ ۲، ۳۵۳، ۳۱۱، ۲۴۹، ۲۲۷، ۱۴۸/ ۱)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۱۰۶/ ۲)، الذریعه (۹۴ –۹۳/ ۲۴، ۲۷۴/ ۲۲، ۲۱۳، ۶۷– ۶۶/ ۲۱، ۱۴۹/ ۲۰، ۱۴۹، ۳۵۹ –۳۵۸، ۳۴۹، ۳۴۵، ۱۵۷، ۱۲۱/ ۱۸، ۷۵– ۷۴/ ۱۷، ۳۰۲/ ۱۵، ۳۳۵/ ۱۳، ۱۰۳، ۳۲/ ۱۱، ۷/ ۷، ۴۳۶، ۳۵۱، ۳۵۰/ ۳، ۵۹– ۵۸، ۴۲– ۴۱/ ۵، ۴۶۷– ۴۶۶، ۴۶۵ –۴۶۴، ۴۵۳/ ۲)، روضات‌الجنات (۱۹۲ –۱۸۹/ ۷)، ریحانه (۱۶۵ –۱۶۴/ ۶)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۱۳ –۴۰۹)،

طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۱۶/ ۱۳)، طرائق‌الحقائق (۲۵۸، ۲۵۴/ ۳)، قصص العلماء (۱۳۳/ ۱۳۲)، المآثر والآثار (۱۶۶)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۱۲۸۷ -۱۲۸۶/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۵۷/ ۱۲)، مکارم‌الآثار (۳۶۴ -۳۶۰/ ۲)، مؤلفین کتاب چاپی (۳۶۳ - ۳۶۰/ ۶)، هدیةالاحباب (۱۸۱ -۱۸۰)، هدیةالعارفین (۳۵۲/ ۲).

نریزی مراغی، ابوتراب عبدالباقی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۹۲/ ۴۹۱ -۴۰۳/ ۴۰۱ ق)، فقیه شافعی، محدث، مدرس و زاهد. اصل وی از نریز از قرای آذربایجان بود. ساکن نیشابور و عهده‌دار تدریس و امامت جماعت در مسجد عقیل آنجا بود. در بغداد نزد قاضی ابوطیب طبری فقه آموخت و از ابوطیب طبری و ابوعلی بن شاذان ابوالقاسم عبدالملک بن بشران عبدی و ابوطاهر بن عبدالرحیم اصفهانی و ابوعبداللّه محاملی و ابومحمد جوهری و ابوبکر بن بشران و جماعتی دیگر حدیث شنید. عمر بن علی دامغانی و ابوالبرکات ابن فراوی و ابوعثمان عصایدی و زاهر بن طاهر شحامی و فرزندش، عبدالخالق بن زاهر، و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۴۸۱ -۴۸۰/ ۵)، سیرالنبلاء (۱۷۱ -۱۷۰/ ۱۹)، شذرات الذهب (۳۹۸/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۲۳/ ۲)، الشافعیه‌ی سبکی (۹۶/ ۵) العبر (۳۶۶/ ۲)، الکامل (۱۹۲/ ۸)، المنتظم (۴۲ -۴۱/ ۱۰)، النجوم الزاهرة (۱۶۲/ ۵).

نسائی، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۶ ق)، محدث و صوفی. اصل وی از نساء خراسان و دارای مذهب شافعی بود. در راه سفر به مصر با شیخ عباس فقیر هروی و در مسافرت به مکه با شیخ عمو، معروف به عمو سالار، ملاقات داشت. افرادی چون ابن‌عدی، احمد بن عطاء رودباری و ابوبکر ربعی از او حدیث شنیدند. وی در بین مصر و مکه درگذشت. از آثار وی «تاریخ الصوفیه» است که در بعضی از کتابها به نام «تاریخ الصوفیه و سیر الصالحین والزهاد» آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۹/ ۵) طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۴۳ -۴۲/ ۳)، طبقات الصوفیه هروی (۳۶۹)، نفحات الانس (۱۵۱).

نسائی، ابوعبدالرحمان احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۰۳ -۲۱۵/ ۲۱۴ ق)، رجالی، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. ملقب به شیخ‌الاسلام و معروف به حافظ نسائی. در نسای خراسان به

دنیا آمد. در «وفیات الاعیان» نام پدر وی علی و نام جدش شعیب ذکر شده است. در طلب علم به خراسان، حجاز، عراق، جزیره، شام و مصر سفر کرد و سرانجام در مصر ساکن گردید. وی نزد یونس بن عبدالاعلی، دوست و مصاحب شافعی، تلمذ نمود. او قرائت را از احمد بن نصر نیشابوری مقری و ابوشعیب صالح بن زیاد سوسی فراگرفت. از قتیبهٔ بن سعید و اسحاق بن راهویه و هشام بن عمار و سوید بن نصر و احمد بن منیع و بشر بن معاذ عقدی و حسین بن منصور سلمی نیشابوری و بشر صواف و زیاد بن ایوب و سوار بن عبداللّٰه عنبری و عباس بن عبدالعظیم عنبری و عبدالجبار عطار و عتبه مروزی و عمران بن موسی قزاز و عمرو بن زراره کلابی و عیسی بن محمد رملی و محمد بن ابان بلخی و محمد بن بشار و محمد بن نصر مروزی و محمد مخرمی و محمد بن عبید محارمی و محمد بن هاشم بعلبکی و محمود بن غیلان و هیثم بن ایوب طالقانی و یوسف بن عیسی زهری و یوسف بن واضح مودّب و جماعتی دیگر حدیث شنید. فرزندش، عبدالکریم نسائی، و حسن بن رشیق عسکری و ابوبشر دولابی و ابوجعفر طحاوی و ابوعلی نیشابوری و حمزهٔی کنانی و ابوجعفر احمد نحوی و ابوبکر شافعی و محمد بن قاسم اندلسی و ابوالقاسم طبرانی و محمد بن عبداللّٰه نیشابوری و محمد بن موسی مأمونی و ابن السنی و ابیض بن محمد بن ابیض و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در رمله‌ی فلسطین درگذشت و پیکرش به مکه منتقل و ما بین صفا و مروه به خاک سپرده شد و به روایتی در مکه درگذشت. از آثارش: «السنن الکبیر»، در حدیث، «المجتبی» یا «السنن الصغیر»؛ «الضعفاء والمتروکین»، در رجال حدیث؛ «الخصائص» یا «خصائص امیرالمؤمنین (ع)»، در فضیلت حضرت علی (ع)؛ «مسند علی (ع)»؛ «مسند مالک»؛ «اغراب شعبهٔ علی سفیان و سفیان علی شعبهٔ»؛ «مناسک النسائی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۴/ ۱)، اعیان‌الشیعه (۶۰۳ -۶۰۱/ ۲)، انساب سمعانی (۴۸۴/ ۵)، تاریخ نیشابور (۱۱۰)، تذکرهٔ الحفاظ (۷۰۱ -۶۹۸/ ۲)، تهذیب‌التهذیب (۱۷۰، ۱۶۳/ ۱) روضات‌الجنات (۲۲۰ -۲۱۹/ ۱)، ریحانه (۱۶۸ -۱۶۷/ ۶)، سیرالنبلاء (۱۳۵ -۱۲۵/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۴۱ -۲۳۹/ ۲)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۳۵ -۳۴/ ۴)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۸۸/ ۱)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۶۹ -۲۶۸/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۶ -۱۴/ ۳)، العبر (۴۴۴/ ۱)، الکامل (۱۵۲/ ۶)، کشف‌الظنون (۱۸۳۳، ۱۶۸۵، ۱۶۸۴، ۱۰۸۷، ۱۰۰۶، ۷۰۶، ۱۳۰)، الکنی والالقاب (۲۴۹ -۲۴۷/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۲۴۵ -۲۴۴/ ۱)، المنتظم (۴۵۰/ ۷)، النجوم الزاهرهٔ (۲۱۰ -۲۰۹/ ۳)، الوافی بالوفیات (۴۱۷ -۴۱۶/ ۶)، وفیات الاعیان (۷۸ -۷۷/ ۱)، هدیهٔ‌العارفین (۵۶/ ۱).

نسفی، ابومطیع مکحول

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث. از داوود ظاهری و ابوعیسی ترمذی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و محمد بن ایوب بن ضریس و مطین و جماعتی دیگر روایت کرد. ابوبکر احمد بن محمد بن اسماعیل که استاد جعفر مستغفری است، از وی روایت نموده است. به آورده‌ی ذهبی مستغفری در «تاریخ نسف» نام وی را محمد بن فضل و لقبش را مکحول ذکر کرده است. ذهبی گوید که او نیکو شعر می‌سرود. از آثارش: «اللؤلئیّات»، در زهد و آداب؛ «کتاب‌الشعاع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۳۳/ ۱۵)، کشف‌الظنون (۱۵۷۱، ۱۴۳۰)، معجم‌المؤلفین (۳۱۹/ ۱۲).

نسفی، برهان‌الدین، ابوالفضایل

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۶۰۰- وف ۶۸۸ -۶۸۴/ ۶۷۹ ق)، فقیه حنفی، مفسر، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و شاعر. معروف به برهان. وی از علمای بزرگ حنفی بود. در علم تفسیر و اصول فقه و علم کلام صاحب تألیف می‌باشد. ساکن بغداد بود. در همان جا درگذشت و جنب مقبره‌ی ابوحنیفه دفن شد. «العقائد النسفیة» که ملا سعد تفتازانی آن را شرح کرده، به وی نسبت داده شده است. در «کشف‌الظنون» فقط یک عنوان کتاب تحت نام «عقائدالنسفی» مربوط به نجم‌الدین عمر بن حمد نسفی ذکر شده است. از دیگر آثارش: «المقدمة فی علم الخلاف» یا «المقدمة البرهانیة» یا «فصول النسفی فی علم الجدل» یا «مقدمة فی الجدل والخلاف والنظر»؛ «منشأ النظر»، در علم خلاف و شرح آن؛ «الواضح»، که مختصر «تفسیر کبیر» فخر رازی است؛ رساله‌ای در «دور و تسلسل»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ شرح «الاشارات والتنبیهات» ابن‌سینا؛ شرح «الرسالة القدسیة» غزالی؛ «مطلع السعادة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۱۹۴/ ۲)، ریحانه (۱۷۴ -۱۷۳/ ۶)، شذرات الذهب (۳۸۵/ ۵)، کشف‌الظنون (۱۸۶۱، ۱۸۰۳، ۱۷۹۹، -۱۷۹۸، ۱۷۵۶، ۱۷۲۰، ۱۲۹۶ ۱۲۷۲، ۱۰۳۲، ۸۸۲، ۸۶۵، ۹۵)، معجم‌المؤلفین (۲۹۷/ ۱۱)، هدیةالعارفین (۱۳۶ -۱۳۵/ ۲).

نسفی، حافظ الدین، ابوالبرکات عبداللّه

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۱۰/ ۷۰۱ ق)، فقیه حنفی، محدث، اصولی، مفسر و متکلم. اصل وی از نسف و اهل ایذه‌ی اصفهان بود. او از مشاهیر فقها و اصولیین و محدثین حنفی و در علم کلام متبحر و بر معاصرین خود مقدم بود. به آورده‌ی بعضی از مآخذ وی در ایذه درگذشت. اما در «ریحانةالادب» مکان وفات وی بغداد ذکر شده است. از آثارش: «الوافی»، در فقه و شرح آن به نام «الکافی»؛ «کنزالدقائق»، در تلخیص «الوافی»؛ «عمدة العقائد» یا «عمدة عقیدة اهل السنة والجماعة»، در کلام و شرح آن به نام «اعتماد الاعتقاد»؛ «منار الانوار» و شرح آن به نام «کشف‌الاسرار»؛ «مدارک التنزیل و حقائق التأویل»، در تفسیر که به «تفسیر نسفی» معروف می‌باشد؛ «المستصفی»، در شرح کتاب «نافع» شیخ ابوالقاسم محمد حسینی (م ۶۵۶ ق).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۲/ ۴)، ایضاح المکنون (۹۸/ ۱)، ریحانه (۱۷۱/ ۶)، کشف‌الظنون (۲۰۳۴، ۱۹۹۷، ۱۹۲۲، ۱۸۶۷، ۱۸۴۹، ۱۸۲۳، ۱۶۷۵، ۱۶۴۱- ۱۶۴۰، ۱۵۱۵، ۱۲۷۴، ۱۱۶۸، ۱۱۹)، معجم‌المؤلفین (۳۲/ ۶)، هدیةالعارفین

نسفی، نجم‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۳۷ -۴۶۱ ق)، فقیه حنفی، اصولی، حافظ، محدث، مفسر، متکلم، ادیب و شاعر. معروف به مفتی‌الثقلین، به جهت اینکه گویند جن و انس از محضرش تعلیم می گرفته‌اند. اهل سمرقند بود و در نسف به دنیا آمد. او در زمینه‌ی فقه، حدیث، تفسیر، تاریخ و فنون شعری متبحر بود. در بغداد از ابوالقاسم بن بیان حدیث شنید و از اسماعیل بن محمد نوحی و حسن بن عبدالملک قاضی و مهدی بن محمد علوی و عبداللّٰه بن علی نسفی و ابوالیسر محمد نسفی و حسین کاشغری و ابومحمد حسن بن احمد سمرقندی و علی بن حسن ماتریدی روایت کرد. فرزندش، ابواللیث احمد بن عمر، و محمد بن ابراهیم تورپشتی از وی روایت کرده‌اند. حدود صد اثر را به وی نسبت می‌دهند. کتاب «العقائد» یا «عقاید النسفی» که بر آن شروح بسیاری، از جمله شرح سعدالدین تفتازانی نگاشته شده، به وی منسوب است. البته در صحت انتساب این کتاب به وی تردید می‌باشد، چنان که بعضی آن را به برهان‌الدین محمد بن محمد نسفی منسوب کرده‌اند. در سمرقند درگذشت. از دیگر آثارش: «الاکمل الاطول»، در تفسیر؛ «التیسیر فی التفسیر»؛ «قید الاوابد»؛ «تاریخ بخارا»؛ «القند فی تاریخ علماء سمرقند»؛ «یواقیت المواقیت»؛ «طلبة الطلبة»؛ «تطویل الاسفار لتحصیل الاخبار»؛ «مشارع الشارع»؛ «منهاج الدرایة»، در فروع؛ «النجاح فی شرح اخبار کتاب الصحاح»؛ «الخصائل فی الفروع»؛ «دعوات المستغفرین»؛ «الاشعار بالمختار من الاشعار» یا «المختار من الاشعار»، در بیست مجلد؛ «منظومة الخلافیات» یا «منظومة فی الخلاف»؛ نظم «الجامع الصغیر» امام محمد شیبانی، در فروع.[۱]

عمر بن محمد ابن احمد نسفی سمرقندی حنفی (۴۶۱ ه.ق- ف. ۵۳۷ ه.ق) ملقب به نجم‌الدین و مکنی به ابی‌حفص عالمی متکلم، اصولی، فقیه، مفسر و محدث بود. قریب یکصد رساله در مباحث فقهی و جز آن تصنیف کرده است. از اوست: «اکمل الاطول» (ه.م) «والتیسیر فی التفسیر» و «العقائد النسفیه» و «طلبة الطلبه» و «تاریخ سمرقند» و جز آن.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۲۲/ ۵)، ایضاح‌المکنون (۱۱۷، ۲۵/ ۱)، ریحانه (۱۷۳ -۱۷۲/ ۶)، سیرالنبلاء (۱۲۷ -۱۲۶/ ۲۰)، شذرات الذهب (۱۱۵/ ۴)، طبقات المفسرین داودی (۷ -۵ / ۲)، العبر (۴۵۳ -۴۵۲/ ۲)، کشف‌الظنون (۲۰۵۴، ۲۰۴۸، ۱۹۲۹، ۱۸۷۱، ۱۸۶۷، ۱۷۳۱، ۱۶۸۶، ۱۶۰۲، ۱۳۵۶، ۱۲۳۰، ۱۱۴۵، ۱۱۲۵، ۱۱۱۴، ۷۵۶، ۷۰۶، ۶۶۸، ۶۰۲، ۵۶۴، ۵۵۳، ۵۱۹، ۴۱۸، ۴۱۵، ۲۹۶، ۲۴۷)، لسان‌المیزان (۲۳۰ -۲۲۹/ ۵)، معجم‌الادباء (۷۱ -۷۰/ ۱۶)، معجم‌المؤلفین (۳۰۶ -۳۰۵/ ۷)، هدیة‌الاحباب (۲۵۵)، هدیة‌العارفین (۷۸۳/ ۱).

نسوی مروزی، ابوسعید احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۷ ق)، حافظ و محدث. اصلش از نساء خراسان بود و در شرمقان اسفراین به دنیا آمد. در مرو نشو و نما یافت. در خراسان و دیگر بلاد علم آموخت. در طلب علم و حدیث مسافرت‌های طولانی نمود و در شهر صعده، از بلاد یمن، مدت زیادی اقامت گزید، سپس در حدود ۳۵۰ ق به بغداد وارد شد. از محمد بن اسحاق بن خزیمه و عبداللّٰه بن محمد بن شیرویه نیشابوری و ابوخلیفه جمحی و عمر بن ابی‌غیلان و ابن زیدان بجلی و عبداللّٰه بن محمود مروزی و ابوالعباس سراج و محمد بن حسن بن قتیبه و محمد بن فضل سمرقندی و عمر بن محمد همدانی و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و محمد بن عقیل بلخی و عبدان اهوازی و احمد بن جعفر عقیلی و ابونصر احمد بن محمد صعدی و از محمد بن یعقوب عسکری و عبدالعزیز بن اسحاق و عبدالعزیز بن یحیی تیمی و احمد

بن ابراهیم عجلی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابوالحسن رزقویه و عبدالرحمان بن محمد سراج نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و حاکم نیشابوری و ابوعلی بن دوما و ابوحسین محمد بن ابراهیم فارسی عزائمی، از مشایخ صدوق، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سپس به نیشابور رفت و پس از سه سال توقف در آنجا مجدداً به بغداد بازگشت و مدت مدیدی در این شهر بود. وی پس از سفر به مکه و انجام فریضه حج، در جحفه درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او را صاحب تألیفاتی در علم حدیث ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۱/ ۱)، تاریخ بغداد (۸-۶ / ۵)، تاریخ نیشابور (۱۵۳)، تذکرة الحفاظ (۹۳۱ -۹۳۰/ ۳)، سیرالنبلاء (۱۷۱ -۱۶۹/ ۱۶)، شذرات‌الذهب (۲۲/ ۳)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۴۶ -۴۵/ ۴)، طبقات الحفاظ (۳۹۴)، العبر (۱۰۰/ ۲)، لسان‌المیزان (۳۹۶ -۳۹۵ / ۱)، معجم‌المؤلفین (۱۰۲ / ۲)، میزان الاعتدال (۱۶۳ / ۱) النجوم الزاهرة (۲۱ / ۴)، الوافی بالوفیات (۴۰۰ / ۷)، هدیةالعارفین (۶۵/ ۱).

نصرآبادی نیشابوری، ابوالقاسم ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۶/ ۳۷۲ ق)، محدث، واعظ، صوفی و زاهد. اهل نیشابور بود و نسبتش به نصرآباد، محله‌ای در نیشابور می‌رسد. از بزرگان تصوف و عرفان و در انواع علوم متبحر بود. وی مرید شبلی و شاگرد ابوعلی رودباری و ابراهیم شیبان بود و با مرتعش و بوبکر طاهر ابهری و شبلی مصاحبت داشته است. از ابوالعباس سراج و ابن‌خزیمه و احمد بن عبدالوارث عسال و یحیی بن صاعد و محمد بن عبداللّه مکحول بیروتی و ابن‌جوضاء و جماعتی دیگر در خراسان و شام و عراق و حجاز و مصر حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوحازم عبدوی و ابوالعلاء محمد بن علی واسطی و ابوعلی دقاق و جماعتی از وی روایت نموده‌اند. در ۳۶۶ ق به مکه رفت و مجاور شد و همان جا درگذشت و در جوار فضیل بن عیاض به خاک سپرده شد. به آورده‌ی «ریحانةالادب» وی در قریه‌ی نصرآباد اصفهان، خانقاهی داشته که به تکیه‌ی میان ده نصرآباد معروف است و ظاهراً مدفنش نیز در همان جا می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۷۰ -۱۶۹/ ۶)، تذکرةالاولیاء (۳۱۹ -۳۱۱/ ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (مقدمه/ ه)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (صفحات متعدد)، ریحانه (۱۷۷/ ۶)، سیرالنبلاء (۲۶۷ -۲۶۳/ ۱۶)، شذرات‌الذهب (۵۹ -۵۸/ ۳)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۸۸ -۴۸۴)، طبقات الصوفیه هروی (۵۲۵ -۵۲۴)، طرائق‌الحقائق (۵۴۱/ ۲)، العبر (۱۲۵/ ۲)، کشف المحجوب (۲۰۰)، لغت‌نامه (ذیل/ نصرآبادی)، المنتظم (۴۱۲/ ۸)، النجوم الزاهرة (۱۳۳/ ۴)، نفحات‌الانس (۲۳۵ -۲۳۴)، الوافی الوفیات (۱۱۸ -۱۱۷/ ۶).

نظام الدوله، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در ۱۲۲۲ در ایران متولّد، و در اصفهان و طهران تحصیل علوم نموده، در سال ۱۲۴۷ به اتفّاق پدر به نجف اشرف مهاجرت نموده، و

به تکمیل علوم و تهذیب نفس و تألیف و تصنیف پرداخته، در فقه و اصول و حدیث و رجال و علوم ادبی و ریاضیّات مهارت داشته، قریب ۱۸ مجلّد کتاب تألیف نموده که از آن جمله است: ۱- البرهان ۲- تقریرات ۳- دیوان شعر، به عربی و فارسی ۴- رسال در اصول فقه ۵- رسال در شبهه محصوره و آب مضاف، به طبع رسیده ۶- رساله در امامت ۷- سلافهٔ الوزراء، در معنی ولایت به طریق اهل تصوّف و عرفان، به نظم و نثر، مطبوع ضمن فوائد البهائیهٔ ۸- شهاب الثاقب، در ردّ صواعق ابن حجر ۹- کشف الابهام، در فقه. ۱۰ و ۱۱ - دو کتاب در رجال ۱۲- کتابی در نحو و صرف ۱۳- کتابی در ترجمه ۱۹ نفر از بزرگان اهل سنّت، و ردّ بر آنها از کتب اهل سنّت ۱۴- معارج القدس، در حکمت و کلام و توحید و عدل ۱۵- نور الابصار؛ و غیره.

مشارالیه نزد صاحب جواهر، و ملاّ مقصود علی غروی، و میرزا حسن بن ملاّعلی نوری و جمعی دیگر از بزرگان تحصیل علوم و دانش نموده، و از حاج ملّا احمد نراقی اجازه روایت و اجتهاد داشته است

(تاریخ اجازه مربوط به زمانی است که حاکم کاشان بوده است)

سرانجام در ۸ ذی حجّه سال ۱۲۷۶ در نجف وفات یافته، در مدرسه صدر مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نعیمی جرجانی، ابومنصور، احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۵ ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل جرجان بود. از ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد غطریفی و ابواحمد بن عدی و ابواحمد نیشابوری حافظ و ابوعمرو حیری و نصر بن عبدالملک اندلسی و دیگران روایت کرد. از آثارش «اخبار الجبل» است. این کتاب در «الانساب» سمعانی تحت نام «اخبار الجیل» و در «الاعلام» زرکلی به نام «اخبار الحیل» آمده است. از دیگر آثارش: «المجتبی»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۶/ ۱)، انساب سمعانی (۵۱۲/ ۵)، سیرالنبلاء (۳۴۰/ ۱۷)، معجم‌المؤلفین (۴۶/ ۲).

نقاش اصفهانی، ابوسعید محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۴ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در طلب حدیث به جاهای مختلف سفر کرد و در اصفهان از جد مادرش‌اش، احمد بن حسن بن ایوب تمیمی، و عبداللّه بن عیسی خشاب و عبداللّه بن جعفر بن فارس اصفهانی و احمد سمسار اصفهانی و ابواحمد عسال اصفهانی و همطبقه‌ی آنها و در بغداد از ابوبکر شافعی و ابن‌مقسم و ابوعلی بن صواف و در بصره از ابواسحاق هجیمی و فاروق خطایی و حبیب قزاز و در کوفه از قاضی نذیر محاربی و صباح بن محمد نهدی و در مرو از حاضر بن محمد فقیه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در هرات از ابوحامد حسنویه و ابومنصور ازهری و در دینور از ابن السنی و از جماعتی دیگر در حرمین و نیشابور و همدان و نهاوند حدیث شنید و شنیده‌های خود را جمع‌آوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. او همچنین املای حدیث نمود.

فضل بن علی حنفی و ابوالعباس ابن اشته و ابومطیع صحاف و سلیمان حافظ و ابوالفتح سوذرجانی اصفهانی از وی روایت کرده‌اند.

از آثارش: کتاب «القضاء» یا «القضاة والشهود»؛ کتاب «طبقات الصوفیة»؛ «مالی»، در حدیث.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۱ -۱۶۰/ ۷)، تذکرة الحفاظ (۱۰۶۱ -۱۰۵۹/ ۳)، سیرالنبلاء (۳۰۸ -۳۰۷/ ۱۷)، شذرات الذهب (۲۰۱/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۱)، العبر (۲۲۸/ ۲)، کشف‌الظنون (۱۱۰۴)، الوافی بالوفیات (۱۱۹/ ۴)، هدیة‌العارفین (۶۲/ ۲).

نقوی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید محمدتقی فرزند حاج سید باقر نقوی از افاضل دانشمندان و گویندگان معاصر تهران است. وی در سال ۱۳۴۸ قمری در شهر قائن به دنیا آمده و در بیت سیادت پرورش یافته و مقدمات را در قائن خوانده، سپس در سن ۱۶ سالگی در سال ۱۳۶۴ قمری به مشهد عزیمت نموده و در مدرسه ابدال خان اقامت و ادبیات را نزد مرحوم ادیب نیشابوری با تمام رسانیده و سطوح وسطی و نهائی را در خدمت مرحوم حاج سید احمد مدرس یزدی و کفایه و مکاسب را از مرحوم حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج میرزا حسین فقیه سبزواری آموخته و رسائل را از مرحوم حاج شیخ کاظم دامغانی فراگرفته و پس از آن به قم آمده و مدت یکسال اقامت و از محضر آیات استفاده نموده و در سال ۱۳۶۸ قمری مهاجرت به نجف اشرف نموده و مدت هشت سال اقامت و از محضر آیات عظام مرحوم حاج سید محمود شاهرودی و حاج میرزا باقر زنجانی استفاده نموده و عمده فقه را از مرحوم آیت‌اللّٰه العظمی حکیم استفاده نموده و عمده اصول را از آیت‌اللّٰه العظمی خوئی مدظله آموخته و در سال ۱۳۷۶ قمری به ایران مراجعت و به زادگان خود قائنات رفته و مدت دوازده سال در آن سامان به خدمات دینی اشتغال داشته و در سال ۱۳۸۸ قمری مهاجرت به تهران نموده و به خدمات دینی و تبلیغ اسلام و ترویج مذهب و نشر معارف اسلامی از طریق منبر و جلسات مذهبی پرداخته است دارای تألیفات و آثار ارزشمندی هستند که از نظر عزیزان می گذرانم.

۱- شرح نهج‌البلاغه در ۲۵ جلد که هفت جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط می‌باشد.

۲- شرح دعاء کمیل فارسی مطبوع.

۳- شرح خطبه فدک مخطوط.

۴- شرح دعاء عرفه فارسی.

۵- شرح خطبه غدیریه فارسی مخطوط.

۶- تفسیر قرآن که در دست تألیف دارند.

بر گرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

نکبونی، ابوزکریا یحیی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۳ ق)، حافظ، محدث و مفسر. اصلش از بیند ماوراءالنهر و ساکن قریه نکبون، از قرای بخارا بود. در طلب حدیث به عراق و حجاز سفر کرد. از فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و اسحاق بن سلیمان رازی و عبدالرزاق بن همام و محمد بن عبداللَّه انصاری و مروان بن معاویه فزاری و معاذ بن هشام دستوایی و یزید بن هارون و سفیان بن عیینه و محمد بن فضیل بن غزوان و وکیع بن جراح و ابومعاویه محمد بن حازم ضریر و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و محمد بن اسماعیل بخاری و عبیداللَّه بن واصل و خلف بن عامر و ابوجعفر احمد بن یونس بن جنید و ابومعشر حمدویه مستملی بخاری و سریج بن موسی مؤذن و سهل بن بشر کندی و سهیل بن سهل مؤذن و عبداللَّه شیبانی و عبیداللَّه بن واصل بیکندی و علی بن حسن نجاد و ابوجعفر بن ابی‌حاتم وراق بخاری و محمد بن عبداللَّه سعدی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «تفسیر القرآن». سمعانی در «الانساب» تصنیفاتی، در «صوم» و «صلاهٔ»، و «مناسک» و «معاملات»، برای وی ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۲۲/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۸۷/ ۲)، تهذیب التهذیب (۱۷۰/ ۱۱)، تهذیب الکمال (۴۹ -۴۸/ ۲۰)، الثقات (۲۶۸/ ۹)، سیرالنبلاء (۱۰۱ -۱۰۰/ ۱۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۵)، هدیهٔالعارفین (۵۱۵/ ۲).

نمازی شاهرودی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متتبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.

در سال ۱۳۳۲ قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌اللَّه حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل‌بیت عصمت و طهارت نادره زمان واغلوطه اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.

آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فورا آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌اللَّه مرعشی نجفی قدس‌اللَّه سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.

نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتم. تألیفات

بسیاری دارد که از دیدگان عزیزان می گذرانم.

۱- اثبات ولایت که ۶ مرتبه به چاپ رسیده.

۲- ابواب رحمت ۲ مرتبه چاپ شده.

۳- تاریخ فلسفه و تصوف ۲ مرتبه چاپ شده.

۴- مقام قرآن و عترت ۳ مرتبه چاپ شده.

۵- ارکان دین ۲ مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.

۶- الهدی الی صراط مستقیم.

۷- دوره مستدرك سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.

۸- رساله تفویض

۹- تاریخ مجالس روضه‌خوانی

۱۰- زندگانی حبیب بن مظاهر

۱۱- اصول دین

۱۲- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه

۱۳- رساله نور الابصار

۱۴- مناسك حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارك آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن.

تألیفات طبع نشده علامه نمازی

۱- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.

۲- مستدرکات علم رجال، ده جلد.

۳- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.

۴- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.

۵- رساله‌ای در طب.

۶- معرفه‌الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.

۷- مباحث اصول.

متاسفانه این دانشمند متتبع و محدث متبحر و مؤلف مکثر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال ۱۴۰۵ هجری قمری برابر ۲۸ مرداد ماه ۱۳۶۴ شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه الصلوه والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره اللّه مع الشهداء والسعداء آمین یااللّه.

محقق، عالم دینی.

تولد: ۱۲۹۴ ق.، شاهرود.

درگذشت: ۲۸ مرداد ۱۳۶۴، (دوم ذیحجه سال ۱۴۰۵ ق.).

آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت. سپس رهپسار مشهد شد . در آنجا مدارج عالیه فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تقریر فقه استدلالی نمود.

مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمنا به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.

آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، ۱۳۳۷، ق.، قم، ۱۳۶۲)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، ۱۳۷۷ ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.

آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفهٔ الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجبیه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.

(تو ح ۱۳۳۲ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌اللّٰه آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینهٔالبحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تذییلات کتاب «مجموعهٔ الاخبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)».[۱]

علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌اللّٰه حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.

وی در حدود سال ۱۳۳۲ قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهدبه پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌اللّٰه سبحانی مربی نفوس و مهذب اخلاق آیت‌اللّٰه الملک العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالاـ خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند

نگارنده گوید از سال ۱۳۶۴ ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد.

تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.

۱- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده ۲- تاریخ فلسفه تصوف ۳- متدرسک سفینه البحار ج ۱ و ۲ بطبع رسیده ۴- کتاب ارکان

دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) ۵- مقام قرآن و عترت در اسلام ۶- فهرست منتقی‌الجمان ۷- تذییلات کتاب مجموعه الاخیار ۸- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر ۹- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی ۱۰- مناسک حج و وجوب و فضیلت آن ۱۱- کتاب اثبات ولایت ۱۳ -۱۲- نورالانوار فارسی و عربی ۱۴- رساله‌ای در علم غیب امام (ع)

تألیفات مخلوط ایشان

۱- تتمه مستدرک سفینه‌البحار ده جلد ۱۱- مستدرکات علم رجال شیخ ۵ جلد ۱۶- کتاب اصول دین ۱۷- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار ۱۸- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد ۱۹- معارف الهیه ۲۰- مجموعه نفیسه در طب ۲۱- معرفه الاشیاء و غیره

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

منابع زندگینامه :[۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۴ -۱۸۳/ ۷ ،۳۷۴/ ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۷/ ۴).

نوبختی، ابوالقاسم حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۶ ق) عالم امامی و محدث. نایب سوم از نواب خاص حضرت امام زمان (عج) می‌باشد. وی از بستگان نزدیک ابوعبداللّه حسین بن علی نوبختی، وزیر ابن رائق بود. اصل وی از نوبخت از توابع فارس است. در ابتدا وکیل ابی‌جعفر محمد بن عثمان عمری، دومین نایب آن حضرت، بود. در کتاب «غیبت» شیخ طوسی آمده است که محمد بن عثمان قبل از وفاتش شیوخ و بزرگان شیعه را نزد خود فراخواند و به ایشان گفت: چنانچه مرگ برای من مقدر شد، این امر به حسین بن روح واگذار خواهد بود و من از جانب امام زمان (عج) مأمور هستم که او را به جانشینی خود معرفی نمایم، پس در امورتان به وی مراجعه و در کارهای خود به او اعتماد نمائید. حسین بن روح نوبختی حتی در ایام امامت امام یازدهم، حضرت عسکری (ع)، از صحابه‌ی خاص به شمار می‌رفت و نماینده آن حضرت بود. او را به امانتداری و بزرگ‌منشی ستوده‌اند. وی از ۳۰۵ ق به مدت بیست و یک سال منصب نیابت خاص حضرت امام زمان (عج) را عهده‌دار بود. همچنین مدت پنج سال (۳۱۷ -۳۱۲ ق) در زندان مقتدر عباسی محبوس بود و در این مدت ابوجعفر محمد بن علی شلمغانی ادعای بابیت نمود که از ناحیه‌ی امام زمان (عج)، به واسطه‌ی حسین بن روح توقیعی در لعن وی صادر گردید. حسین بن روح در بغداد درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. مدفن او زیارتگاه و مورد توجه می‌باشد. از آثارش: «التأدیب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۲۲ -۲۱/ ۶)، تاریخ الغیبهٔ الصغری (۴۱۲ -۴۰۶)، تحفه قدسی در علائم ظهور مهدی موعود (۲۹۵ - ۲۸۹)، خاندان نوبختی (۲۳۸ -۲۱۲)، الذریعه (۲۱۰/ ۳)، سیرالنبلاء (۲۲۴ -۲۲۲/ ۱۵)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۱۳/ ۴)، کلمهٔ الامام المهدی (۱۴۳ -۱۴۱ / ۱)، لسان‌المیزان (۵۲۳/ ۲)، معجم رجال الحدیث (۲۳۶ / ۵)، معجم‌المؤلفین (۸/ ۴)، نوائب‌الدهور (۸/ ۱)، الوافی بالوفیات (۳۶۷ -۳۶۶/ ۱۲).

نوری طبرسی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۱ ق)، عـالم دینی، فقیه، اصـولی، محـدث، متکلم، مـدرس و زاهـد. از علمـای مقیم نجـف بود. در محضـر شـیخ مرتضـی انصـاری و میرزا حـبیب‌اللّه رشـتی و میرزای شـیرازی تلمـذ نمـود. پس از رسـیدن به مقامـات علمی به بحث و تـدریس فقه و اصول پرداخت. او در کـاظمین درگـذشت. پیکرش به نجـف منتقـل و در صـحن شـریف علـوی به خـاک سـپرده شـد. از آثـار او: «کفـایهٔ الموحدین»، در سه مجلد به فارسـی که یک مجلد آن تحت نام «عصمهٔ الولایهٔ»، در مبحث امامت است، «وسیلهٔ المعاد فی شرح نجاهٔ العباد»؛ کتاب «اصول الفقه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۳۱۲/ ۳)، الذریعه (۸۴/ ۲۵ ،۱۰۰/ ۱۸ ،۲۷۵/ ۱۵ ،۲۰۳/ ۲)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۵۱/ ۱۴)، فوائد الرضویه (۴۴)، المآثر والآثار (۱۵۸)، معجم رجـال الفکر والادب فی النجف (۱۳۰۷/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۲۶۰/ ۲)، میرزای شیرازی (۱۱۴).

نوغانی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم دینی.

تولد: ۱۳۰۵، مشهد.

درگذشت: ۱۵ آبان ۱۳۷۱، مشهد.

آیت‌الله مهـدی نوغـانی، فرزنـد میرزا علی‌اکبر نوغـانی مؤلف «سه مقـاله‌ی نوغـانی» و «دو مقـاله‌ی نوغانی»، پس از تحصـیل دوره‌ی ابتدایی، به حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان پیوست و در مدرسه نواب به تحصـیل اشـتغال یافت. استادان آیت‌الله نوغانی به شرح زیر بودند: آیت‌الله علی‌اکبر نوغـانی، آیت‌الله عبـدالجواد ادیب نیشـابوری (ادیب اول)، آیت‌الله محمـدتقی ادیب ثـانی، آیت‌الله احمـد مـدرس، آیت‌الله هاشم قزوینی، آیت‌الله مهدی اصفهانی خراسانی، آیت‌الله سید محمدهادی میلانی.

در تابستان سال ۱۳۳۳ آیت‌الله میلانی به مشـهد رفت و ابتدا حدود یک سال در منزل آیت‌الله مهدی نوغانی اقامت گزید و از ایشان مـدت چهـارده سال از دروس آیت‌الله میلانی بهره برد و مراتب علمی‌اش مورد تأییـد آیت‌الله میلانی قرار گرفت. همچنین به دسـتور وی امامت جماعت مسـجد فاضل را پـذیرفت. آیت‌الله نوغانی خود نیز به تدریس و تربیت طلاب اشـغال ورزید و کتاب‌های المعالم الاصول و مکاسب شـیخ مرتضی انصاری را درس می‌داد و در کار تدریس جدیت داشت. وی مدت بیست و دو سال تفسیر تدریس می‌کرد و در این مدت یک بار تفسیر تمام قرآن تدریس شد و بار دوم تا آیه‌ی دهم از سوره «انبیاء» تفسیر شد، از جمله فعالیت‌های دیگر ایشان تدریس نهج‌البلاغه، اقامه‌ی مجالس عزاداری و ذکر مصیبت و قرائت دعای کمیل، تصدی مدیریت چند مدرسه علمیه و از جمله مـدرسه‌ی بـاقریه، ایجاد صـندوق قرض‌الحسـنه «جاویـد» و مشارکت در تأسـیس مؤسـسه‌ی خیریه‌ی حضـرت ولی‌عصـر (ع) (انصـار الحجـهٔ) بود. آیت‌الله نوغـانی در مبارزات علیه نظام پهلوی نیز مشارکت فعال داشت و اعلامیه‌هایی که صادر می‌شـد، امضاء می‌کرد. از نهضـت پـانزده خرداد ۱۳۴۲ وارد ایـن مبـارزات شـد و در حرکـت انقلاـب خراسـان سـهم مؤثری داشت. وی همچنین

سفرهایی به کشورهای خارجی (و از جمله کویت) برای تبلیغ اسلام داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نوقاتی سجستانی، ابوعمر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۸۲ ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. اصل وی از نوقات، از توابع سیستان است. در طلب حدیث به خراسان مسافرت کرد و در هرات، مرو، بلخ و ماوراءالنهر حدیث شنید. وی از ابوعبداللّه محمد بن اسحاق قرشی و حاکم ابوعبداللّه نیشابوری و ابوحاتم ابن حبان بستی و ابویعلی عبدالمؤمن بن خلف نسفی و محمد بن خیو بن حامد ترمذی و ابی‌حامد احمد بن محمد بن حسین بوشنجی و عبدالرحمان بن محمد بن علویه ابهری و ابوسلیمان خطابی و دیگران حدیث شنید. دو فرزندش، عمر و عثمان، و نیز علی بن بشری لیثی و علی بن طاهر شروطی و حسین بن محمد کرابیسی و قاسم بن عباس صلحی و احمد بن سعید تونی و جماعتی دیگر از وی روایت نموده‌اند. از آثارش: «آداب المسافرین»؛ «العتاب» یا «العتاب و الاعتاب»؛ کتاب «التعطهٔ»؛ کتاب «الشیب»؛ کتاب «صون المشیب»؛ «الریاحین» یا «فضل الریاحین»؛ کتاب «العلم» یا «العلم والعلماء»؛ «محنهٔ الظراف فی اخبار العشاق»؛ «معاشرهٔالاهلین»؛ المسلسلات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۱۴۵ –۱۴۴ / ۱۷)، لغت‌نامه (ذیل/ نوقاتی)، معجم‌الادباء (۲۰۸ –۲۰۵ / ۱۷)، معجم‌البلدان (۳۶۰ / ۵)، معجم‌المؤلفین (۷/ ۹، ۲۶۶ –۲۶۵/ ۸)، الوافی بالوفیات (۹۱ –۹۰/ ۲)، هدیهٔ‌العارفین (۵۳/ ۲).

نوقانی نیشابوری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۹ –۳۹۷ ق)، فقیه شافعی، مسند و محدث. اصلش از نوقان نیشابور است. وی فقه را در نزد ابوبکر طوسی آموخت. از ابوالحسن علوی و ابوطیب صعلوکی و عبداللّه بن یوسف بن بامویه و ابوطاهر بن محمش و عده‌ای در نیشابور و از ابوحسین بن بشران و همطبقه‌اش در بغداد و از جناح بن نذیر محاربی در کوفه و ابوعبداللّه بن نظیف در مکه حدیث شنید. زاهر به طاهر و ابونصر غازی و اسماعیل بن عبدالرحمان قاری و عبدالکریم دامغانی و سعید بن علی شجاعی و عایشه بنت احمد صفار و ابوالفتوح خرگوشی و عبدالکریم علوی و عبدالملک بن عبدالواحد و محمد بن جامع خیاط از وی روایت کرده‌اند. کتاب «تاریخ» یعقوب فسوی را، از ابن‌فضل قطان، از ابن‌درستویه، از فسوی، استماع کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :توضیح المشتبه (۴۵۹/ ۱)، سیرالنبلاء (۴۴۷ –۴۴۶/ ۱۸)، شذرات‌الذهب (۳۶۳/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۷۱ – ۲۷۰/ ۴)، العبر (۳۴۱/ ۲)، المنتظم (۶۰۴/ ۹).

نهاوندی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۹ -۱۲۸۰/ ۱۲۷۸ ق)، عالم دینی، فقیه، متکلم، محدث، مدرس و مرجع تقلید. اصلش از نهاوند بود، مقدمات را در بروجرد فراگرفت و نزد شیخ جعفر بروجردی و آقا حسین شیخ‌الاسلام تلمذ کرد. سپس مدتی در تهران در درس میرزا حسن آشتیانی و میرزا عبدالرحیم نهاوندی و میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا محمدرضا قمشه‌ای شرکت نمود. آنگاه برای تکمیل تحصیلات به عراق رفت و در محضر میرزای شیرازی و حاج میرزا حبیب‌اللَّه رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و سید محمدکاظم یزدی و شیخ محمدکاظم خراسانی و شیخ محمد طه نجف تلمذ نمود. وی از حاج میرزا حبیب‌اللَّه رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و حاج میرزا حسین نوری اجازه‌ی روایت داشت. میرزا محمدعلی اردوبادی از وی روایت نموده است. در ۱۳۱۹ ق به ایران بازگشت و در ۱۳۲۸ ق عازم مشهد شد و در آنجا اقامت گزید و عهده‌دار مرجعیت گردید. در مشهد درگذشت. از آثارش: «لمعات الانوار»، در شرح مشکلات آیات و اخبار؛ «البنیان الرفیع فی احوال خواجه ربیع»؛ «جنتان مدهامتان»؛ «الجنهٔ العالیهٔ والجعبهٔ الغالیهٔ» یا «الجعبهٔ الغالیهٔ والجنهٔ العالیهٔ»؛ «جواهر الکلمات فی النوادر والمتفرقات»؛ «خزینهٔ الجواهر فی زینهٔ المنابر»، در اصول و فروع و اخلاق؛ «راحهٔ الروح»، در شرح حدیث «مثل اهل‌بیتی کمثل سفینهٔ نوح»؛ «طور سینا»، در شرح «حدیث کساء»؛ «عناوین الجمعات»، در شرح «دعاء سمات»؛ «النفحات العنبریهٔ»؛ «العبقری الحسان»؛ رساله‌ای در «صلاهٔ المسافر»؛ «الیاقوت الاحمر فی من رای الحجهٔ المنتظر (عج)»؛ «الکوکب الدری»؛ «لمعات الانوار»؛ «الید البیضاء»، در مناقب حضرت امیر و زهرا (ع)؛ حاشیه بر «فرائد الاصول».[۱]

علی‌اکبر بن شیخ حسین نهاوندی متولد ۱۲۷۸ و متوفی ۱۳۶۹ ق عالمی محدث و فقیهی پارسا صاحب تألیفات و تصنیفات از علماء معاصرین مشهد بوده و آثار و تألیفات ایشان از این قرار است:

۱- البنیان الرفیع فی احوال الخواجه ربیع ۲- الیاقوت الاحمر فی من رای الحجه المنتظر ۳- وسیله النجاه فی شرح دعاء سمات ۴- خزینه الجواهر فی زینه المنابر ۵- رسائل العبیدالی مراحل التوحید ۶- الفوائد الکوفیه فی رد الصوفیه ۷- لمعات الانوار فی حل مشکلات الایات و الاخبار ۸- انوار المواهب فی اسرار المناقب ۹- انهار النوائب فی اسرار المصائب ۱۰- طور سیناء فی شرح حدیث الکساء ۱۱- راحه الروح فی شرح حدیث اهل بیتی کمثل سفینه نوح ۱۲- حاشیه بر اصل برائت از رسائل شیخ ۱۳- صلوه المسافر ۱۴- المواریث از تقریرات سید یزدی ۱۵- الجنه العالیه (کشکول) ۱۶- جنتان مدهامتان ۱۷- الکوکب الدری فی مناقب النبی (ص) ۱۸- الید البیضاء فی مناقب الامیر و الزهراء ۱۹- العبقری الحسان ۲۰- رساله فی الحقیقه و المجاز.

در همین سال بود که مرحوم حجهٔ‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی‌اکبر نهاوندی مشهدی که از مشایخ اجازه عصر ما و از علماء بزرگوار و عالیقدر اسلام و صاحب تصانیف کثیره بودند به قم مشرف شده و مورد تجلیل واقع گردیدند.

وی از شاگردان مولی لطف‌اللَّه مازندرانی و میرزای رشتی و شریعت اصفهانی و مرحوم مامقانی و مرحوم حاجی نوری صاحب مستدرک بوده‌اند به کثرت قدس و تقوا معروف و به زهد و ورع موصوف و از نوادر عصر بودند و بسیاری از علماء و مبلغین کنونی از آن جناب اجازه روایتی دارند و برای این نگارنده هم در سال ۱۳۶۴ قمری مرقوم نموده و ارسال فرمودند.

در مسافرت مرحوم آیت‌اللَّه بروجردی به مشهد جای نماز خودش را به معظم له واگذار و در شبستان بزرگ مسجد گوهرشاد خود با هزارها نفر مردم متدین و دانشمندان به آن مرحوم اقتدا می‌کردند.

نمازش با اینکه از همه نمازها طولانی‌تر بود جمعیتش از جماعات دیگر بیشتر بود و جدا از حیث کم و کیف اول نماز جماعت خراسان بود حالات عبادی و خضوع و خشوع مخصوصی داشت در سال ۱۳۶۸ رحلت نموده و در پائین پای حضرت رضا

علیه‌السلام درب حرم مدفون گردید.

از آثار و باقیات الصالحات آن مرحوم فرزند زاده‌ی ایشان مرحوم دانشمند برومند آقای حاج شیخ محمد فرید نهاوندی صاحب کتاب رموز نماز مطبوع بود و دارای فضل و صاحب ذوق و طبع سرشار و تألیفات دیگر و از شاگردان درس مرحوم آیت‌اللَّه بروجردی بودند که در سال ۱۳۸۹ در تهران وفات نموده و جنازه‌اش را حمل به مشهد و در جوار حضرت رضا علیه‌السلام به خاک سپردند تألیفات مرحوم نهاوندی که اغلب مطبوع می‌باشد به قرار زیر است: ۱- خزینهٔ الجواهر ۲- گلزار اکبری ۳- وسائل العبید ۴- راحهٔ الروح ۵- جواهر الکلمات ۶- انوارالمواهب ۷- انهارالنوائب ۸- الفوائد الکوفیه ۹- رشحهٔ الندی ۱۰- الیاقوت الاحمر ۱۱- طور سیناء ۱۲- عناوین اللمعات ۱۳- لمعات الانوار ۱۴- مفرح القلوب ۱۵- البنیان الرفیع ۱۶- الجنهٔ العالیه ۱۷- جنتان مدهامتان- و تألیفات دیگر.

علی‌اکبر نهاوندی متولد ۱۲۸۰ و متوفی ۱۹ ربیع‌الثانی ۱۳۶۹ ق از علماء ممتاز و معروف معاصر مشهد بودند.

وی در معقول از شاگردان میرزا ابوالحسن جلوه و در فقه و اصول از شاگردان مرحوم آشتیانی بزرگ و میرزاء حبیب‌اللَّه رشتی و سایر اعلام نجف بوده است آقای مروج در تاریخ رحلتش سروده‌اند.

آمده‌اند و سرافکنده و پی تاریخ گفت

(شد نهاوندی مقیم اندر سلطان طوس)

در ربیع‌الاول ۱۳۶۶ ق که مرحوم آیت‌اللَّه العظمی حاج‌آقا حسین قمی از دنیا رفتند در قم و تهران و سایر شهرستانها برای ایشان اقامه شد و در قم در خدمت آیت‌اللَّه العظمی مرعشی نجفی مدظله برای شرکت در مراسم شب هفت مرحوم آیت‌اللَّه العظمی قمی می‌رفتم که دیدم هیئتهای مذهبی آمده و می‌خواندند.

هفته آقای قمی شد عیان

شد نهاوندی سوی جنت روان

پس تلگرافات تسلیت برای علماء بزرگ مشهد و خاندان آن مرحوم مخابره و حال آنکه ایشان در کمال صحت و سلامتی در مجالس فواتح مرحوم قمی شرکت می‌نمودند و بعد از سه سال دیگر به رحمت حق پیوستند.

فرزندزاده ایشان مرحوم حجه‌السلام حاج شیخ محمد (فرید) نهاوندی از فضلاء معاصر خراسان بودند که تحصیلات خود را در مشهد و قم به پایان رسانیده و سالها از محضرمرحوم آیت‌اللَّه العظمی بروجردی و دیگران استفاده نموده آنگاه به مشهد مراجعت و به خدمات دینی از اقامه جماعت و درس تفسیر و تألیف پرداخته تا در حدود ۱۳۸۸ قمری که در تهران به سکته مغزی از دنیا رفته و جنازه‌اش حمل به مشهد مقدس و در آستانه مدفون شده است از آثار مطبوع ایشان کتابی بنام اسرار نماز می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۷۲/ ۲۵ -۲۷۷، ۲۴۸/ ۲۴ ،۳۶۰/ ۲۱ ،۳۴۴، ۲۱۶۲۱۵، ۱۸۶/ ۱۸ ،۳۵۱، ۲۶۳، ۲۱۶- ۲۱۵، ۱۸۱/ ۱۵ ، ۱۳۰/ ۱۲ ،۵۶/ ۱۰ ،۱۵۸/ ۷ ،۱۵۹/ ۶ ،۲۷۹، ۱۶۴، ۱۵۹، ۱۰۹/ ۵ ،۱۵۲/ ۳)، ریحانه (۲۷۰ -۲۶۹/ ۶)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۶۰۰ - ۱۵۹۹/ ۱۴)، علماء معاصرین (۲۲۱ -۲۱۹)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۹۰ -۱۸۹/ ۷)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۱۳۱۴ - ۱۳۱۳/ ۳)، مکارم‌الآثار (۲۲۰۹ -۲۲۰۷/ ۶)، میرزای شیرازی (۱۷۲).

نیریزی، ارشدالدین، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۰۴ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، مفسر و ادیب. در «مجمل فصیحی» و «فارسنامه‌ی ناصری» نام وی محمد بن علی ذکر شده است. او جامع علوم شرعیه و در علم تفسیر و حدیث متبحر بود. مدتها در مسجد جامع عتیق شیراز امامت نمود و نوشته‌اند که به مدت هفتاد سال عهده‌دار منصب افتاء بود. او را عالمی خیرخواه و دارای اخلاق نیکو و اوصاف مرضیه دانسته‌اند. در طلب علم به حجاز و عراق مسافرت نمود و مشایخ و علمای بزرگی چون: شیخ توران کبیر، زاهد ابومنصور، ابوالوفا احمد بن ابراهیم فیروزآبادی، ابومقاتل مناور بن فرکوه دیلمی را درک نمود. شیخ روزبهان بقلی شیرازی و سراج‌الدین مکرم قاضی‌القضاۀ فارس و عارف معروف عزالدین مودود زرکوب و فرزندش، عمادالدین ابوالفضل محمد بن مودود زرکوب، و ملک معین‌الدین ابوذر کتکی مفتی از شاگردان او بودند. در شیراز درگذشت و در رباطی که خود در نزدیکی مصلای شیراز بنا کرده بود، دفن شد. از آثارش: «مجمع‌البحرین»، در تفسیر و تأویل، در ده مجلد؛ «تنویر المصابیح»، در شرح «المصابیح»، در حدیث؛ «باکورۀ الطلب لاهل الادب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شد الازار (۳۷۶ -۳۷۲)، شیرازنامه (۱۷۰ -۱۶۹)، فارسنامه ناصری (۱۵۶۷/ ۲)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۶۰۴)، معجم‌المؤلفین (۲۲۴/ ۷).

نیشابوری اسفراینی، ابوعوانه، یعقوب

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۶/ ۳۱۳ ق)، حافظ و محدث شافعی. در اصل نیشابوری است. پس از ۲۳۰ ق در اسفراین متولد شد.

در طلب حدیث به شام، مصر، بصره، کوفه، واسط، حجاز، جزیره، یمن، اصفهان، فارس، ری و خراسان سفر کرد و از یونس بن عبدالاعلی و محمد بن یحیی ذهلی و زکریای مروزی و عیسی بلخی و محمد بن عقیل نیشابوری و احمد دارمی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش محمد و ابوعلی نیشابوری و احمد بن علی رازی و سلیمان طبرانی و ابواحمد بن عدی و گروه بسیاری از وی روایت کرده‌اند. در پایان عمر در زادگاهش مسکن گزید و به ترویج مذهب شافعی پرداخت. گفته‌اند که او اول کسی است که مذهب شافعی را به اسفراین آورده است. در اسفراین درگذشت و در نزدیکی قبر ابواسحاق اسفراینی دفن شد. از آثار وی: «المسند الصحیح المخرج علی صحیح مسلم»، در حدیث، که به نام «مسند ابی‌عوانه» و یا «صحیح ابی‌عوانه» نیز معروف است و یکی از مسانید معروفه اهل سنت می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۶/ ۹)، ریحانه (۲۱۷/ ۷)، سیر النبلاء (۴۲۲ -۴۱۷/ ۱۴)، کشف الظنون (۱۶۸۵، ۱۶۷۹، ۱۶۷۱، ۱۰۷۵، ۵۵۶)، الکنی و الالقاب (۱۲۸/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعوانه)، معجم المؤلفین (۲۴۲/ ۱۳)، وفیات الاعیان (۳۹۴ -۳۹۳/ ۶).

نیشابوری، ابوابراهیم جعفر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۸ -۳۸۶ ق)، محدث امامی. نسبش به امام علی بن ابی‌طالب (ع) می‌رسد. او را از اکابر فضلای نیشابور دانسته‌اند. در ۴۴۰ ق به بغداد رفت و در آنجا به نقل حدیث از جدش، مظفر بن محمد علوی، و احمد بن محمد بن عمر خفاف و یحیی بن اسماعیل حربی و محمد بن احمد بن عبدوس مزکی و عبداللّه بن احمد ابن رومی و حاکم ابوعبداللّه بن بیع و ابوعبدالرحمان سلمی نیشابوری و دیگر مشایخ وقت پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده است. محدثین شیعه او را در حدیث ثقه می‌دانند. وی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۱۸۲ -۱۸۱/ ۴)، تاریخ بغداد (۲۳۶/ ۷)، ریحانه (۲۷۸/ ۶)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۴۴/ ۵)، فهرست منتجب‌الدین (۴۰ -۳۹)، لسان‌المیزان (۲۲۳/ ۲).

نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۵ ق)، حافظ و محدث. از محمد بن ایوب بجلی رازی و محمد بن ابراهیم بوشنجی و یوسف بن یعقوب قاضی و ابوعمر قتات و محمد بن عمرو قشمرد و همطبقه‌ی آنها در خراسان و جبال و عراق حدیث شنید. عبداللّه بن سعد حافظ گوید بیش از هزار حدیث از ابوالحسن نیشابوری نوشتم. پدرش و عمویش، عبدوس بن حسین، از وی روایت کرده‌اند. در اواخر عمر بینایی خود را از دست داد و در نیشابور درگذشت. از آثارش: کتاب «الحدیث»، که آن را به شیوه‌ی ابن‌خزیمه تألیف نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرهٔ الحفاظ (۸۸۶ -۸۸۵ / ۳)، سیرالنبلاء (۶۷ -۶۶ / ۱۶)، شذرات‌الذهب (۱۷ / ۳)، طبقات الحفاظ (۳۷۹)، معجم‌المؤلفین (۱۸۸/ ۹)، هدیهٔ‌العارفین (۴۶/ ۲).

نیشابوری، ابوالفتح ناصر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۲ -۴۸۹ ق)، فقیه شافعی، محدث و متکلم. در نیشابور به دنیا آمد. از پدرش و ابوالحسن مدینی مؤذن و فضل بن عبدالواحد تاجر و دیگران حدیث شنید. ابوسعد بن سمعانی و فرزندش، عبدالرحیم بن ابی‌سعد، از وی روایت کرده‌اند. او را از بزرگان علم کلام دانسته و در این علم او را برتر از اقرانش شمرده‌اند. وی صاحب کتابی در این زمینه می‌باشد. در مرو درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۱/ ۸)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۴۳/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۳۱۷/ ۷)، هدیهٔ‌العارفین (۴۸۸/ ۲).

نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۲۸۰ ق)، حافظ و محدث. حاکم نیشابوری گوید که وی یکی از ارکان حدیث بود. از هدبهٔ بن خالد و شیبان بن فروخ و سهل بن عثمان عسکری و ابامصعب زهری و اسحاق بن راهویه و عبیداللّٰه بن معاذ عنبری و عمرو بن زراره نیشابوری و احمد بن یحیی بلخی و حسن بن عمر بلخی و سلیمان بن داوود زهرانی و محمد بن رافع قشیری و محمد بن مهران رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. بخاری در «صحیح» خود و ابوحامد بن شرقی و ابن‌اخرم ابوعبداللّٰه شیبانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و محمد بن صالح بن هانی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و علی بن عیسی حیری و ابوزکریا یحیی بن محمد عنبری از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (۱۱۲)، تذکرهٔ الحفاظ (۶۴۶ -۶۴۵/ ۲)، تهذیب التهذیب (۸۰ -۷۹/ ۱)، تهذیب الکمال (۲۸۸ -۲۸۷/ ۱)، سیرالنبلاء (۵۶۵ -۵۶۴/ ۱۳)، شذرات‌الذهب (۲۰۵/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۰۴)، معجم‌المؤلفین (۱۹۶/ ۲).

نیشابوری، ابوالقاسم زاهر

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۳ -۴۴۶ ق)، مسند و محدث. مسند و مستملی خراسان بود. در نیشابور به دنیا آمد. پنج ساله بود که از پدرش حدیث شنید و ابتدا از او اجازه‌ی روایت گرفت. سپس ابوحسین عبدالغافر فارسی و ابوحفص بن مسرور و ابومحمد جوهری، مسند بغداد، به وی اجازه‌ی روایت دادند. او نزدیک به هزار مجلس حدیث در جامع نیشابور برپا کرد. از ابوعثمان سعید بن محمد نجیری و ابوسعد کنجرودی و ابویعلی بن صابونی و محمد بن علی خشاب و سعید بن منصور قشیری و ابوبکر محمد بن حسن مقری و ابوولید حسن دربندی و احمد بن منصور مغربی و سعید عیار و ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و ابوبکر بیهقی و جماعت دیگری حدیث شنید. ابوموسی مدینی و سمعانی و ابن‌عساکر و صاعد بن رجاء و منصور بن ابوالحسن طبری و علی بن قاسم ثقفی و ابوالمجد زاهر ثقفی و عبداللطیف خوارزمی و مودود بن محمد هروی و عبدالمعز هروی و عبدالباقی بن عثمان همدانی و مؤید بن محمد طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در سنین کهولت به حجاز، بغداد، اصفهان، همدان، ری، هرات و نیشابور سفر کرد و احادیث بسیاری را روایت نمود و از میان آنها «السباعیات» را برای خودش تنقیح کرد و «التاریخ» را تخریج نمود. وی در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی یحیی بن یحیی دفن شد. از دیگر آثارش: «السداسیات والخماسیات»؛ «تحفهٔ عیدالفطر» که در «سیر اعلام النبلاء» تحت عنوان «تحفتی العیدین» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۱ -۷۰/ ۳)، سیرالنبلاء (۱۳ -۹ / ۲۰)، شذرات‌الذهب (۱۰۲/ ۴)، العبر (۴۴۵/ ۲)، الکامل (۳۶۵/ ۸)، کشف‌الظنون (۳۷۰)، لسان‌المیزان (۱۲۲ -۱۲۱/ ۳)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۲۰ -۱۱۸/ ۱۹)، معجم‌المؤلفین (۱۷۹/ ۴)، المنتظم (۳۱۲/ ۱۰)، میزان الاعتدال (۵۲/ ۲)، هدیهٔ‌العارفین (۳۷۲/ ۱).

نیشابوری، ابوالقاسم فضل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۷۳ ق)، مسند، محدث و واعظ. از ابوحسین خفاف و ابوحسین علوی و عبداللَّه بن یوسف اصفهانی و ابن‌محمش و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن‌طاهر و زاهر شحامی و محمد بن اسماعیل شاماتی و ابوطالب محمد بن عبدالرحمان کنجرودی و سعید بن حسین جوهری و حسین بن علی شحامی و محمد بن اسماعیل بن احمد مقری و ابواسعد بن قشیری و ملیکه بنت ابی‌الحسن فندورجی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی گوید وی صاحب کتابی در وعظ می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۳۸۰ -۳۷۸/ ۱۸)، شذرات‌الذهب (۳۴۳/ ۳)، العبر (۲۳۳ -۳۳۱/ ۲)، معجم‌المؤلفین (۷۰/ ۸).

نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۱۹ / ۳۱۸ -۲۴۲ ق)، فقیه شافعی، محدث، حافظ، مجتهد و مفسر. اصلش از نیشابور و ساکن مکه و شیخ‌الحرم و شیخ‌الاسلام شافعیه بود. از محمد بن عبداللَّه بن عبدالحکم مصری و ربیع بن سلیمان مرادی و محمد بن اسماعیل صائغ و محمد بن میمون و علی بن عبدالعزیز روایت کرد. ابوبکر بن مقری و محمد بن یحیی بن عمار دمیاطی و حسن بن علی بن شعبان و برادرش، حسین بن علی بن شعبان و ابوطاهر محمد بن ابراهیم اصفهانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی در علم خلاف متبحر بود. در مکه درگذشت. در بعضی از مآخذ سال وفات وی ۳۰۹ یا ۳۱۰ ق ذکر شده است. اما ذهبی گوید که این تاریخ درست نیست چرا که ابن‌عمار دمیاطی در ۳۱۶ ق او را ملاقات کرده است. از آثار او: «المبسوط»، در اختلاف آرای فقهی علمای مذاهب؛ «الاشراف فی معرفة الخلاف» یا «الاشراف فی اختلاف العلماء»؛ «الاوسط» که در واقع اصل کتاب «الاشراف» است؛ «التفسیر» یا «تفسیر القرآن»، در چندین مجلد؛ «جامع الاذکار»؛ کتاب «الاجماع»؛ «الاقناع»؛ کتاب «السنن والاجماع والاختلاف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۴/ ۶)، ایضاح‌المکنون (۳۵۰ -۳۴۹/ ۱)، تذکرة الحفاظ (۷۸۳ -۷۸۲/ ۳)، سیرالنبلاء (۴۹۲ -۴۹۰/ ۱۴)، شذرات الذهب (۲۸۰/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۴۷)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۹۹ -۹۸/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۰۸ - ۱۰۲/ ۳)، طبقات المفسرین داودی (۵۱ -۵۰/ ۲)، کشف‌الظنون (۱۳۸۵ ، ۴۶۰ ، ۴۴۰، ۲۰۲ -۲۰۱، ۱۰۳)، لسان‌المیزان (۶۲۸ -۶۲۶/ ۵)، معجم‌المؤلفین (۲۲۰/ ۸،۱۱۵/ ۱)، میزان الاعتدال (۴۳۶/ ۳)، الوافی بالوفیات (۳۳۶/ ۱)، وفیات الاعیان (۲۰۷/ ۴)، هدیةالعارفین (۳۱/ ۲).

نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۲۶ -۱۴۲ ق)، فقیه، حافظ و محدث. شیخ‌الاسلام و عالم خراسان بود. اصل وی از مرو است. محدثین اهل سنت مراتب فضل و

کمال زهد و ورع او را ستوده‌اند و از قول احمد بن حنبل نقل شده که از خراسان، پس از ابن‌مبارک، کسی همانند یحیی بن یحیی برنخاسته است. در خراسان، حجاز، عراق، شام و مصر به طلب حدیث پرداخت. او از تابعین، کثیر بن سلیم را ملاقات کرد و از او حدیث آموخت. همچنین از عبداللّه بن جعفر مخرمی و یزید بن مقدام و مالك و سلیمان بن بلال و شریك قاضی و لیث بن سعد و ابراهیم بن سعد و داوود بن عبدالرحمان عطار و مسلم بن خالد و اسماعیل بن علیه و جعفر بن سلیمان ضبعی و حماد بن سلمه و حمید بن عبدالرحمان رواسی و ابن الاحوص وابوقدامه حارث بن عبید ایادی و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن جعفر مدنی و اسماعیل بن عیاش و حفص بن غیاث نخعی و معاویهٔ بن عمار دهنی و معاویهٔ بن سلام حبشی و محمد بن مسلم طائفی و یوسف بن یعقوب ماجشون و عبدالرحمان بن ابی‌الزناد و ابن‌فضیل و سفیان بن عیینه و عبداللّه بن مبارك و عبدالعزیز بن محمد دراوردی و محمد بن ثابت عبدی و معتمر بن سلیمان و مغیرهٔ بن عبدالرحمان حزامی و هیثم بن بشیر و وکیع بن جراح و یزید بن هارون و ابوبکر بن عیاش و جماعتی دیگر روایت کرد. مسلم و بخاری و ترمذی و نسایی و حمید بن زنجویه و محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و فرزندش، یحیی بن محمد بن یحیی ذهلی، و ابوازهر احمد بن ازهر و اسحاق بن راهویه و عبداللّه بن عبدالرحمان دارمی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن سلمه نیشابوری و فضل بن یعقوب رخامی و محمد بن اسلم طوسی و ابواحمد فراء و یعقوب بن سفیان فارسی و احمد بن سیار و عثمان بن سعید دارمی و زکریا بن داوود خفاف و ابراهیم بن علی ذهلی و داوود بن حسین بیهقی و علی بن حسین صفار و محمد بن عبدالسلام بن بشار وراق و حسین بن منصور سلمی و عبیداللّه بن فضاله نسائی و عصمهٔ بن ابراهیم نیشابوری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در نیشابور درگذشت و در این شهر به خاك سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۳/ ۹)، التاریخ الکبیر (۳۰۱/ ۸)، تذکرهٔ الحفاظ (۴۱۶ -۴۱۶/ ۲)، تهذیب التهذیب (۲۶۰ -۲۵۷/ ۱۱)، تهذیب الکمال (۲۵۷ -۲۵۳/ ۲۰)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۱۹۷/ ۲)، سیرالنبلاء (۵۱۹ -۵۱۲/ ۱۰)، شذرات الذهب (۵۹/ ۲)، طبقات الحفاظ (۲۰۱ -۲۰۰)، العبر (۳۱۲/ ۱)، الکامل (۲۶۴/ ۵)، المنتظم (۳۵۰ -۳۴۸/ ۶)، النجوم الزاهرهٔ (۳۰۲/ ۲).

نیشابوری، ابوسعد، ابوسعید عبدالملک

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۷/ ۴۰۶ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر، وعظ و زاهد. معروف به ابوسعد یا ابوسعید خرگوشی. نزد ابوالحسن ماسرجسی فقه آموخت. در طلب حدیث به عراق سفر کرد. پس از آن به سوی حجاز رهسپار گشت. و در مکه مجاور شد. سپس به خراسان مراجعت نمود و طریق زهد و خدمت به خلق پیشه کرد. وی از حامد بن محمد رفاء و یحیی بن منصور قاضی و اسماعیل بن نجید و محمد بن حسن سراج و ابواحمد شیبانی نیشابوری و محمد بن عبدالملك نسوی و بشر بن احمد اسفرایینی و علی بن بندار صوفی و ابواسحاق مزکی و ابوعمرو بن مطر و ابوسهل صعلوکی روایت کرد. حاکم نیشابوری و حسن بن محمد خلال و ابوالقاسم تنوخی و علی بن محمد حنایی و ابوعلی اهوازی و حافظ ابوبکر بیهقی و عبدالعزیز ازجی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن و ابوبکر ابن خلف شیرازی و ابوالقاسم ازهری و جمعی دیگر از وی روایت نموده‌اند. مرتبه‌ی وی را در فقاهت و زهد ستوده‌اند. و او را از دانشمندانی دانسته‌اند که علاوه بر مقام علمی و زهد به حوائج عامه مردم و فقرا رسیدگی می‌کرده و ابنیه‌ی خیریه‌ای تأسیس می‌نموده است. از جمله بنای بیمارستانی را به وی نسبت می‌دهند. او در نیشابور درگذشت و در خرکوش نیشابور دفن شد. از

آثارش: «تهذیب الاسرار فی طبقات الاخیار»؛ «شرف المصطفی (ص)»، در هشت مجلد؛ اللوامع؛ «سیر العباد والزهاد»؛ «شعائر الصالحین» یا «شعار الصالحین»؛ «دلائل النبوة»؛ کتاب «التفسیر»؛ کتاب «الزهد»؛ «البشارة والنذارة».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۳۵۱ -۳۵۰/ ۲)، تاریخ بغداد (۴۳۲/ ۱۰)، تاریخ نیشابور (۱۶۹)، تذکرة الحفاظ (۱۰۶۷ -۱۰۶۶/ ۳)، سیرالنبلاء (۲۵۷ -۲۵۶/ ۱۷)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۲۹ -۲۲۸/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۲۳ -۲۲۲/ ۵)، العبر (۲۱۴/ ۲)، کشف‌الظنون (۱۵۶۹، ۱۰۴۷، ۱۰۴۵، ۵۱۴، ۲۴۵)، لب‌اللباب (۲۸۱/ ۱)، معجم‌البلدان (۴۱۳ -۴۱۲/ ۲)، معجم‌المؤلفین (۱۸۹ -۱۸۸ ، ۱۰۸/ ۶)، المنتظم (۱۴۶/ ۹)، هدیةالعارفین (۶۲۵/ ۱).

نیشابوری، ابوسعید احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۳۵۳ -۲۸۸ ق)، حافظ و محدث. وی از مرزداران بلاد اسلامی در سرحدات روم بود. در خراسان، عراق و جبال از ابوعمرو خفاف و عبداللّه بن شیرویه و حسن بن سفیان و هیثم بن خلف دوری و حامد بن شعیب و قاسم بن فضل رازی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری از او روایت کرده است. وی در طرسوس به شهادت رسید. از آثارش: «التفسیر الکبیر» یا «تفسیر النیشابوری القدیم»؛ «الصحیح المخرج علی کتاب مسلم»؛ «الابواب» یا «الابواب والشیوخ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (۹۲۰/ ۳)، سیرالنبلاء (۲۵۸/ ۱۵)، شذرات الذهب (۱۲/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۷۱ -۲۷۰/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۴۳/ ۳)، کشف‌الظنون (۴۶۰)، معجم‌المؤلفین (۱۰۵/ ۲)، هدیةالعارفین (۶۴/ ۱).

نیشابوری، ابوسعید حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۴۸ ق)، محدث، فقیه حنفی، اصولی و قاضی. اصل وی از نیشابور بود، در طلب حدیث به مصر و حلب و ری و کوفه مسافرت کرد و در مصر از نسائی و طحاوی حدیث شنید. او چهل سال منصب قضاوت معرةالنعمان را عهده‌دار بود. از آثارش: «الرد علی الشافعی فیما یخالف فیه القرآن».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کشف‌الظنون (۱۴۲۰)، معجم‌المؤلفین (۲۰۶ -۲۰۵/ ۳)، هدیةالعارفین (۲۶۹/ ۱).

نیشابوری، ابوعبدالرحمان عبداللّه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۶ ق)، محدث، نحوی و ادیب. اهل نیشابور بود. علم نحو را از اخفش فراگرفت. خطیب بغدادی او را در این فن صاحب بصیرت می‌داند. وی همچنین در ادبیات متبحر بود. از محمد بن جعفر غندر و محمد بن ابی‌عدی و عبدالاعلی بن عبدالاعلی و یوسف بن عطیه صفار و معلی بن سلیمان و یحیی بن سعید قطان و عبدالعزیز عطار و عبدالوهاب ثقفی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی الدنیا و عبداللّه بن محمد بن ناجیه از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «نوادر العرب و غریب الفاظها» یا «نوادر العرب و غرائب الفاظها والمعانی والامثال».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (۶۸۱/ ۲)، تاریخ بغداد (۷۳ -۷۲/ ۱۰)، الثقات (۳۶۴/ ۸)، الجرح والتعدیل (ج ۲، ق ۱۹۵/ ۲)، لسان‌المیزان (۱۸۳ -۱۸۲/ ۴)، معجم‌المؤلفین (۱۴۳/ ۶)، هدیهٔ‌العارفین (۴۴۰/ ۱).

نیشابوری، ابوعبداللّه احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۴ ق)، فقیه، محدث، عابد و زاهد. شیخ نیشابور بود. در طلب حدیث سفر کرد و مدتی در کوفه، بغداد و بصره اقامت گزید. وی از سفیان بن عیینه و ابن ابی‌فدیک و عبدالوهاب بن عطاء و حفص بن عبدالرحمان و ابی‌اسامه و ابوداوود طیالسی و ابی‌عامر عقدی و محمد بن عبید طنافسی و عبداللّه بن ولید عدنی و عامر بن خداش و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. احمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن شاذان نیشابوری و جعفر بن محمد نیشابوری و ابراهیم بن محمد بن سفیان فقیه و احمد بن نصر خفاف و اسماعیل بن قتیبه و زکریا بن دلّویه از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به زهد و پارسایی و کثرت عبادت ستوده‌اند. از آثارش: کتاب «الاربعین»؛ کتاب «عیال اللّه»؛ کتاب «الزهد»؛ کتاب «الدعاء»؛ کتاب «الحکمهٔ»؛ کتاب «المناسک»؛ کتاب «التکسب». در «کشف‌الظنون» و «هدیهٔ‌العارفین» و «معجم‌المؤلفین» نام کتاب اخیر وی «الکسب» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۱۹ -۱۱۸/ ۴)، سیرالنبلاء (۳۵ -۳۲/ ۱۱)، شذرات الذهب (۸۰/ ۲)، العبر (۳۲۷/ ۱)، کشف‌الظنون (۱۸۳۰، ۱۴۵۲، ۱۴۲۳ -۱۴۲۲، ۱۴۱۷، ۱۴۱۳، ۵۴)، لسان‌المیزان (۲۲۵/ ۱)، معجم‌المؤلفین ۱۸۸/ ۱۰)، میزان الاعتدال (۱۱۶/ ۱)، هدیهٔ‌العارفین (۴۷/ ۱).

نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۹ -۲۷۷ ق)، حافظ، محدث و فقیه. در نیشابور به دنیا آمد. او از مشایخ حاکم نیشابوری است. در نیشابور از ابراهیم بن ابی‌طالب و علی بن حسن صفار و عبداللّه بن شیرویه و ابن‌خزیمه و احمد بن محمد ماسرجسی و جعفر بن احمد حافظ و در هرات از حسین

بن ادریس و محمد بن عبدالرحمان سامی و در نسا از حسن بن سفیان و در جرجان از عمران بن موسی بن مجاشع و در مرو از عبداللّه بن محمود و در ری از ابراهیم بن یوسف هسنجانی و در بغداد از عبداللّه بن ناجیه و محمد بن حبان و قاسم مطرز و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در بصره از ابوخلیفه جمحی و زکریا ساجی و در واسط از جعفر بن احمد بن سنان و در اهواز از عبدان اهوازی و در اصفهان از محمد بن نصیر و در موصل از ابویعلی بن مثنی و در مصر از ابوعبدالرحمان نسائی و در غزه از حسن بن فرج عزی و در مکه از مفضل جندی و در شام از اصحاب ابراهیم بن علا و معافی بن سلیمان حدیث شنید. ابوبکر احمد بن اسحاق صبغی و ابوولید فقیه و ابن‌منده و حاکم و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به قوت حافظه و کثرت احادیثی که از حفظ داشته است ستوده‌اند. به ویژه شاگردش حاکم نیشابوری او را یگانه عصر خود در حفظ حدیث، زهد و ورع می‌داند. او در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی باب معمر دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۶۶ / ۲)، تاریخ بغداد (۷۲ -۷۱ / ۸)، تاریخ نیشابور (۲۲۴ ،۱۶۰)، تذکرة الحفاظ (۹۰۵ -۹۰۲ / ۳)، سیرالنبلاء (۵۹ -۵۱ / ۱۶)، شذرات‌الذهب (۳۸۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۸۵ -۳۸۴)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۱۲۸ / ۱)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۷۰ / ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۸۰ -۲۷۶ / ۳)، العبر (۸۱ / ۲)، معجم‌البلدان (۳۸۴ -۳۸۳ / ۵)، المنتظم (۳۰۰ / ۸)، النجوم الزاهرة (۳۷۰ / ۳).

نیشابوری، ابوعمرو محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۶ ق)، حافظ و محدث. او را از حفاظ حدیث و ثقه دانسته‌اند. در طلب علم به عراق و حجاز سفر کرد. از پدرش و یحیی بن منصور قاضی و عبداللّه بن محمد کعبی و محمد بن مومل بن حسن و ابابکر قطیعی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. فرزندش، ابوعثمان سعید بن محمد بحیری، و ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و ابوالعلاء واسطی و محمد بن شعیب رویانی از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی ملقاباد دفن گردید. از آثارش: «الاربعون المرویة» یا «اربعون حدیثاً».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۲۹۱ / ۱)، ایضاح‌المکنون (۵۳ / ۱)، تاریخ نیشابور (۱۷۵)، تذکرة الحفاظ (۱۰۸۳ -۱۰۸۲ / ۳)، سیرالنبلاء (۹۰ / ۱۷)، شذرات‌الذهب (۱۴۸ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۸)، معجم‌المؤلفین (۳ / ۹)، المنتظم (۹۲ / ۹)، هدیةالعارفین (۵۷ / ۲).

نیشابوری، جمال‌الدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۸۴ ق)، محدث، فقیه شافعی و خطیب. اصل وی از نیشابور است. در ۷۲۱ ق وارد مصر شد و از حجار حدیث شنید. او در نزد قطب سنباطی و ابن القماح و ابن‌عدلان و دیگران فقه آموخت. وی در مصر منصب تدریس و فتوا داشت. صاحب

«شذرات‌الذهب» او را به سلامت نفس و رعایت جانب حق می‌ستاید. در سنین کهولت شنوایی خود را از دست داد و به همین علت به او اطروش می گفتند. از آثارش: شرح «التعجیز» یا «تصحیح التعجیز»، در فقه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شذرات‌الذهب (۲۸۵/ ۶)، کشف‌الظنون (۴۱۸)، معجم‌المؤلفین (۲۵۳/ ۱۱).

نیشابوری، جوهرناز

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر زاهد بن طاهر شحامی و از اهالی نیشابور بود و از ابوالحسن علی بن احمد المدینی مؤذن و ابوالعباس فضل بن عبدالواحد و ابوعلی نصرالله بن احمد خوشنامی حدیث شنید. سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۲۶ / ۱.

نیشابوری، سعیده

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر زاهد بن طاهر بود و در نیشابور تولد یافت و از جدش ابوعبدالرحمن طاهر و ابوبکر شیرازی حدیث فراگرفت و به نقل احادیث صحیح شناخته می‌شد. سمعانی در نیشابور از او حدیث‌هایی نوشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۹۹ / ۲.

نیشابوری، شریفه

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۵۳۶ - ۴۷۰ ق، از زنان نیکوکار و پارسا و محدث. وی از ابوسعید عبدالرحمن بن منصور بن رامش و ابوبکر احمد شیرازی حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۲۹۶ / ۲.

نیشابوری، قطب‌الدین، ابوجعفر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، محدث، مقری و نحوی. از علمای امامیه در قرن ششم قمری است. او از شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی روایت کرده است. کتاب «المجالس»، در حدیث از اوست و ابن شهرآشوب در «مناقب» خود از آن بسیار نقل کرده است. وی از مشایخ روایی سید ضیاءالدین ابوالرضا فضل‌اللّه بن علی راوندی و امام قطب‌الدین راوندی (م ۵۷۳ ق) بود. قطب‌الدین نیشابوری «الندبهٔ» امام زین‌العابدین (ع) را از حاکم حسکانی از صدوق ابن‌بابویه روایت کرده و علامه حلی در «اجازه‌ی» کبیره خود به این مطلب اشاره کرده است. از دیگر آثارش: «التعلیق»؛ «الحدود»؛ «الموجز فی النحو».[۱]

محمد بن علی بن حسن مقری نیشابوری ملقب به (قطب‌الدین) مکنی به ابوجعفر عالمی موثق و استاد سید ابی‌الرضا فضل‌اللّه راوندی و شیخ ابی‌الحسن قطب راوندی و صاحب تعلیق الحدود الموجز در نحو بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۵۱/ ۲۳ ،۳۵۶/ ۱۹ ،۲۲۱/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۲۷۲/ ۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۵۸- ۱۵۷)، فوائد الرضویه (۵۵۹)، معجم‌المؤلفین (۳۱۸- ۳۱۷/ ۱۰).

نیشابوری، محیی‌الدین، ابوسعد، ابوسعید محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۸- ۴۷۶ ق)، فقیه شافعی، عالم و محدث. شیخ‌الشافعیه نیشابور بود. در طریثیث نیشابور به دنیا آمد و نزد امام محمد غزالی و ابی‌المظفر خوافی فقه آموخت. او را در فقه و خلاف از سرآمدان شافعیه به شمار آورده‌اند. از ابی‌حامد احمد بن علی بن عبدوس و اسماعیل بحیری و ابوالفتیان رواسی و نصراللّه خشنامی و عبدالغفار شیروی و جماعتی دیگر حدیث شنید. سمعانی و منصور بن ابوالحسن طبری و یحیی بن ربیع واسطی فقیه و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در نظامیه‌ی نیشابور و نظامیه‌ی هرات تدریس می‌کرد. ابومنصور هروی که یکی از بزرگان فقهای شافعیه است، از شاگردان وی می‌باشد. عمده شهرت وی بواسطه تألیف کتاب «المحیط» در شرح کتاب «الوسیط» استادش، امام محمد غزالی، است. وی در جریان فتنه‌ی غزان و سقوط نیشابور به قتل رسید. از دیگر آثارش: «الانتصاف فی مسائل الخلاف»، در «طبقات الشافعیه» سبکی این کتاب با عنوان «الانصاف فی مسائل الخلاف» ذکر شده است؛ «تعلیقهٔ فی الخلافیات».[۱]

ابوسعید محمد بن یحیی ملقب به محی‌الدین، از فضلا و فقهای معروف ایران (و. ۴۷۶ ه.ق مفت. ۵۵۰ ه.ق) «المحیط فی شرح الوسیط» و کتاب «الانتصاف فی مسائل الخلاف». هنگامی که غزان نیشابور را گرفتند چون امام جنگ آنان را واجب دانسته بود دهان او را پر خاک کردند تا بمرد. خاقانی را در رثای او دو قصیده است یکی با ردیف خاک است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] روضات‌الجنات (۲۲/ ۸)، ریحانه (۲۶۰/ ۵)، سیرالنبلاء (۳۱۵- ۳۱۲/ ۲۰)، شذرات‌الذهب (۱۵۱/ ۴)، طبقات

الشافعیه‌ی اسنوی (۳۱۶/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۸ -۲۵/ ۷)، العبر (۸ -۷ / ۳)، کشف‌الظنون (۲۰۰۸، ۱۷۴)، النجوم الزاهره (۲۹۳/ ۵)، الوافی بالوفیات (۱۹۷/ ۵)، وفیات الاعیان (۲۲۴ -۲۲۳/ ۴)، هدیهٔالاحباب (۲۳۸ -۲۳۷)، هدیهٔالعارفین (۹۱/ ۲).

نیشابوری، ملیله

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر ابوالحسن بود که از فضل بن محب روایت کرده و عبدالرحمان بن السمعانی از او روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۰۹ / ۵.

واحدی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۶۸ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث، نحوی، لغوی و مدرس. اصل وی از ساوه بود. در نیشابور به دنیا آمد و برخلاف پیشه‌ی اجدادش که تجارت بود، او و برادرش عبدالرحمان، به کسب علم پرداختند و در سلک محدثین و علما درآمدند. وی را از نویسندگان بزرگ و امام و استاد بی‌نظیر عصر خود در ادبیات، تفسیر، حدیث، فقه و نحو دانسته‌اند. او نزد خواجه نظام‌الملک، وزیر مقتدر سلجوقیان، تقربی تمام داشت. ادبیات و لغت را نزد ابوالفضل عروضی ادیب و نحو را نزد ابوالحسن ضریر قهندزی و ابوعمران مغربی مالکی فراگرفت و برای تکمیل معلومات خویش به مسافرت پرداخت. وی در علم تفسیر از محضر ابواسحاق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی استفاده نمود. از ابوطاهر بن محمش و قاضی ابوبکر حیری و ابوابراهیم اسماعیل بن ابراهیم واعظ و محمد بن ابراهیم مزکی و عبدالرحمان بن حمدان نصروی و احمد بن ابراهیم نجار و دیگران حدیث شنید. احمد بن عمر ارغیانی و عبدالجبار بن محمد خواری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت. در «النجوم الزاهرهٔ» سال وفات وی ۴۶۹ ق ذکر شده است. از آثارش: تفاسیر سه‌گانه: «البسیط»، «الوسیط» و «الوجیز» که به «الحاوی لجمیع المعانی» موسوم و به «تفسیر واحدی» معروف است؛ «اسباب النزول» یا «اسباب التنزیل»؛ «الدعوات والمحصول»؛ «المغازی»؛ شرح «دیوان» متنبی؛ «الاغراب فی الاعراب» یا «الاعراب فی علم الاعراب»، در نحو؛ «تفسیر النبی (ص)»؛ «نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «التحبیر فی شرح الاسماء الحسنی» یا «التنجیز فی شرح اسماء اللّٰه الحسنی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۰ -۵۹/ ۵)، ایضاح‌المکنون (۶۷۴ -۶۷۳/ ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۶۰/ ۲)، دمیهٔ القصر (۱۰۲۰ - ۱۰۱۷/ ۲)، الذریعه (۴۲/ ۲۵ ،۱۸۸/ ۲۰ ،۳۱۹/ ۴)، روضات‌الجنات (۲۳۶ -۲۳۴/ ۵)، ریحانه (۲۸۶ -۲۸۵/ ۶)، سیرالنبلاء (۳۴۲ -۳۳۹/ ۱۸)، شذرات‌الذهب (۳۳۰/ ۳)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۱۸ / ۵)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۲۵۸ -۲۵۶/ ۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۴۳ -۲۴۰/ ۵)، طبقات المفسرین داودی (۳۹۰ -۳۸۷/ ۱)، العبر (۳۲۴/ ۲)، الکامل (۱۲۳/ ۸)، کشف‌الظنون (۲۰۰۲، ۱۷۴۷، ۱۴۶۰، ۱۴۱۷، ۱۲۷۷، ۸۰۹، ۳۵۵، ۲۴۵، ۱۲۵، ۷۶)، الکنی والالقاب (۲۷۷/ ۳)، معجم‌الادباء (۲۷۰ -۲۵۷/ ۱۲)،

معجم‌المؤلفین (۲۷ -۲۶/ ۷)، النجوم الزاهرة (۱۰۵/ ۵)، وفیات الاعیان (۳۰۴ -۳۰۳/ ۳)، هدیةالاحباب (۲۶۰)، هدیةالعارفین (۶۹۲/ ۱).

واعظ اصفهانی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۷۹ ق)، ادیب، واعظ و محدث. او واعظ و ادیبی فاضل، از دانشمندان و بزرگان حنابله در عصر خود بود. از ابوسعد احمد بن محمد بغدادی و ابوالقاسم اسماعیل بن علی حمامی و ابورشید احمد بن محمد بن احمد خرقی و ابوالقاسم ابراهیم بن محمد دواتی و جمع کثیری حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا نقل حدیث کرد. محمد بن حامد بن عبدالواحد بقال از او روایت کرده است. از آثارش گردآوری کتابی به نام «معجم» از مشایخ خود بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۱۶۹/ ۲۲)، معجم‌المؤلفین (۳۱۵/ ۱۱)، الوافی بالوفیات (۳۹۳ -۳۹۲/ ۴).

واعظ شیرازی، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبداللّه واعظ شیرازی خطیبی معروف و ادیبی بارع و اهل فضل و کمال بوده و در حدود ۱۳۰۸ ق وفات نموده فاضل مراغه‌ای در (الماثر والاثار) او را یاد نموده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

واعظه بکرآبادی، ام‌کلثوم

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر ابراهیم بن محمد بن بکرآبادی بود و از ابونعیم استرآبادی، جعفر بن حیان و غیره روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶ -۵۰۵.

وخشی بلخی، ابوعلی حسن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۱ -۳۸۵ ق)، حافظ، محدث، زاهد و ادیب. اصل وی از وخش، قریه‌ای در حوالی بلخ است. در طلب حدیث به عراق، جبال، شام و مصر سفرهای طولانی نمود و در بلخ، نشابور، بغداد، اصفهان، دمشق، بصره، مصر، عسقلان، تنیس، رمله، قدس، عکا، حلب و همدان از ابوالقاسم خزاعی و ابوسعید صیرفی و یحیی بن ابراهیم مزکی و ابوعمر بن مهدی فارسی و ابونعیم حافظ و ابوحسین بن بشران و ابومحمد نحاس و تمام بن محمد رازی و محمد بن احمد بن محمد بن مزدین و ابوسعید بن حسنویه و ابوالحسن علی بن قاسم نجاد و عقیل بن عبدان و قاضی ابوبکر حیری و عبدالواحد بن محمد بن مهدی و محمد بن حسین بن فضل قطان و محمد بن احمد بن ابوالفوارس و از جماعتی دیگر حدیث شنید. خطیب بغدادی و عمر بن محمد سرخسی و عمر بن علی محمودی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. خواجه نظام‌الملک در بلخ از وی حدیث شنید. در بغداد خلیفه عباسی به اتهام قدری بودن دستور به غرق کردن او داد. پس به مصر گریخت و بعد از چندی دوباره مخفیانه به بغداد آمد و از آنجا به بلخ بازگشت، در بلخ به امر خواجه نظام‌الملک برای وی مدرسه‌ای بنا نمودند تا در آن حدیث گوید. او در بلخ درگذشت. وی برگزیده‌ای از احادیثی را که از ابونعیم حافظ شنیده بود، در پنج جزء تحت نام «وخشیات» نگاشت. در «کشف‌الظنون» و به تبع آن در «هدیۀالعارفین»، «الامالی»، در حدیث و کتاب «التوقیر» از آثار وی شمرده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۲/ ۱)، انساب سمعانی (۵۷۹/ ۵)، ایضاح‌المکنون (۳۴۰/ ۱)، تذکرۀالحفاظ (۱۱۷۴ - ۱۱۷۱/ ۳)، توضیح المشتبه (۱۷۶/ ۹)، سیرالنبلاء (۳۶۷ -۳۶۵/ ۱۸)، شذرات‌الذهب (۳۳۹/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۵۹)، العبر (۳۲۹/ ۲)، کشف‌الظنون (۵۰۸، ۱۶۳)، لسان‌المیزان (۴۴۶ -۴۴۵/ ۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۰۳ -۱۰۲/ ۱۹)، معجم‌البلدان (۴۱۹/ ۵)، معجم‌المؤلفین (۲۶۰/ ۳)، الوافی بالوفیات (۱۶۳/ ۱۲)، هدیۀالعارفین (۲۷۷/ ۱).

ورثینی نسفی، ابوالحارث اسد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۵ ق)، عالم و محدث. اصل وی از ورثین از قرای نسف و دانشمندی متفنن در علوم مختلف بود. از طفیل بن زید تمیمی و مثنی بن ابراهیم غوبدینی و ابوعیسی ترمذی و ابویعقوب اسحاق بن ابراهیم دبری و ابوالعباس محمد بن یونس کدیمی و حسن بن عبدالاعلی بوسی و عبیداللّه بن محمد کشوری و ابویحیی مکی و جماعتی دیگر حدیث شنید. از آثارش: «البستان»، در اخبار نسف؛ «العجائب»؛ «اخبار الحسن والحسین (ع)»؛ «المقتل»؛ کتاب «مفاخرۀ اهل کش و نسف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۸۸/ ۵)، معجم‌البلدان (۴۲۷ -۴۲۶/ ۵)، معجم‌المؤلفین (۲۴۰/ ۲)، هدیۀالعارفین (۲۰۳/ ۱).

وزان، فاطمه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبدالکریم وزان بود و از پدرش احمد روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

وزدولی عصار جرجانی، ابویعقوب اسحاق

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۹ ق)، حافظ و محدث. وی از عبیداللّه بن موسی و آدم بن ابی‌ایاس و مسلم بن ابراهیم و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. عبدالرحمان بن عبدالمؤمن جرجانی و ابراهیم بن موسی جرجانی و محمد بن جعفر بصری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در زندان نیشابور درگذشت. در «تذکرةالحفاظ» و «هدیةالعارفین» وفات وی ۲۹۵ ق ذکر شده است. او آثاری در «سیر» و «سنن» تصنیف نمود. در کتب رجالی از «مسند» وی در حدیث به وضوح یاد شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۵۹۸ / ۵)، تذکرةالحفاظ (۵۶۲ / ۲)، سیرالنبلاء (۵۰۸ -۵۰۷ / ۱۲)، شذرات‌الذهب (۱۴۰ / ۲)، طبقات‌الحفاظ (۲۶۶)، معجم‌المؤلفین (۲۲۹/ ۲)، هدیةالعارفین (۱۹۸/ ۱).

وهب

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴- مقول ۱۱۶/ ۱۱۴/ ۱۱۳/ ۱۱۰ ق)، حافظ، محدث، مورخ، اخباری، زاهد و عابد. اصل او از هرات بود. پدرش، منبه، در دوره‌ی پادشاهی کسری انوشیروان از هرات خارج شد و به جزیرةالعرب رفت، سپس در زمان پیامبر (ص) اسلام آورد و در یمن سکنی گزید. وهب در زمان خلافت عثمان در یمن به دنیا آمد. اصحاب تراجم مراتب علم، زهد و جهد او را در عبادت ستوده‌اند. در زمان عمر بن عبدالعزیز وی عهده‌دار منصب قضاوت صنعا در یمن بود. روایات سنددار (مسند) کمی را نقل کرده، عمده‌ی دانش وی درباره‌ی اسرائیلیات و صحائف اهل کتاب بوده است. به آورده‌ی صاحب «کشف‌الظنون» وی اولین کسی است که در موضوع قصص انبیاء کتاب نوشته است. احمد بن حنبل گوید که او قدری بود، سپس از این عقیده بازگشت. از برادرش، همام بن منبه، و ابن‌عباس و ابوهریره و ابوسعید و نعمان بن بشیر و جابر بن عبداللّه و عبداللّه بن عمرو بن عاص و عبداللّه بن عمر خطاب و طاووس بن کیسان و انس بن مالک و عمرو بن شعیب و فنج یمانی حدیث شنید. فرزندانش، عبداللّه و عبدالرحمان، و برادرزاده‌هایش عقیل بن معقل و عبدالصمد بن معقل، و نواده‌اش، ادریس بن سنان، و عمرو بن دینار و سماک بن فضل و عوف اعرابی و عاصم بن رجاء و یزید بن مسلم و یزید بن یزید بن جابر و عبداللّه بن عثمان بن خثیم و اسرائیل ابوموسی و همام بن نافع و عیسی بن سنان و مغیرة بن حکیم و منذر بن نعمان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در پایان عمر توسط یوسف بن عمر ثقفی حاکم یمن محبوس و توسط عمال وی به قتل رسید. از آثار او: «تفسیر القرآن»؛ کتابی در «ذکر الملوک المتوجه من حمیر و اخبارهم و قصصهم و

قبورهم و اشعارهم»؛ «قصص الانبیاء»؛ «قصص الاخیار»؛ «فتوح البلاد»؛ «الاسرائیلیات»؛ کتاب «القدر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۰ / ۹)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۰۰ –۴۹۷ / ۱۲۰ –۱۰۱)، تذکرة الحفاظ (۱۰۱ –۱۰۰ / ۱)، تهذیب‌التهذیب (۱۴۸ –۱۴۷ / ۱۱)، تهذیب الکمال (۵۰۲ –۴۸۷/ ۱۹)، الثقات (۴۸۸ –۴۸۷/ ۵)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۲۴ / ۲)، حلیةالاولیاء (۸۱ –۲۳ / ۴)، سیرالنبلاء (۵۵۷ –۵۴۴/ ۴)، شذرات‌الذهب (۱۵۰ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۷۱ –۷۰/ ۶)، طبقات الحفاظ (۵۲)، العبر (۱۰۹ / ۱)، کشف‌الظنون (۱۳۲۸)، معجم‌الادباء (۲۶۰ –۲۵۹/ ۱۹)، معجم‌المؤلفین (۱۷۴/ ۱۳)، میزان الاعتدال (۳۲۴ – ۳۲۳/ ۴)، وفیات الاعیان (۳۶ –۳۵/ ۶)، هدیةالعارفین (۵۰۱/ ۲).

هبةالعزیز، ام‌الفضل

قرن:۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۳۱۷ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالرحمن بن عبدالمؤمن مهبلی بود که از علی بن محمد بن حاتم قومسی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

هروی بغدادی، ابوعبید قاسم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۲۴/ ۲۲۳/ ۲۲۲ –۱۵۷ ق)، حافظ، محدث، فقیه، مجتهد، ادیب و لغوی. در هرات به دنیا آمد. پدرش از غلامان رومی و در خدمت مردی از اهل هرات بود. ادبیات و فقه را از اساتید بزرگ آن زمان فراگرفت. قرآن و لغت را نزد ابوالحسن کسایی و اسماعیل بن جعفر و شجاع بن ابونصر بلخی و ابوعمرو شیبانی و فراء و ابوزیاد کلابی و ابوعبیده و اصمعی و یزیدی و ابوزید انصاری و عده‌ای دیگر آموخت. وی در قراآت، فقه، لغت و شعر متبحر بود. از اسحاق بن سلیمان رازی و اسماعیل بن جعفر و شریک بن عبداللّٰه و اسماعیل بن عیاش و هشیم بن بشیر و سفیان بن عیینه و اسماعیل بن علیه و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و حجاج بن محمد و ابومعاویه ضریر و صفوان بن عیسی و عبدالرحمان بن مهدی و حماد بن مسعده و مروان بن معاویه و ابوبکر بن عیاش و محمد بن جعفر غندر و سعید بن عبدالرحمان جمحی و عبیداللّٰه اشجعی و وکیع بن جراح و عبداللّٰه بن ادریس و جریر بن عبدالحمید و عباد بن عباد مهلبی و معاذ بن معاذ عنبری و عمر بن یونس و عبداللّٰه بن مبارک و اسحاق ازرق و دیگران حدیث شنید. استادش، سعید بن ابومریم مصری، و نصر بن داوود بن طوق صاغانی و محمد بن اسحاق صاغانی و حسن بن مکرم و احمد بن یوسف تغلبی و ابوبکر بن ابی الدنیا و حارث بن ابی‌اسامه و محمد بن یحیی مروزی و علی بن عبدالعزیز بغوی و عبداللّٰه بن عبدالرحمان دارمی و عباس دوری و محمد بن حفص دوری و احمد بن یحیی بلاذری و عبدالمجید بوشنجی و ابوالحسن علی بن عبداللّٰه طوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی در بغداد اقامت گزید. سپس در زمان امیر ثابت بن نصر بن مالک خزاعی به

منصب قضاوت شهر طرسوس گمارده شد. در اواخر عمر به مکه رفت و همان جا درگذشت. از آثارش: «الغریب» یا «غریب الحدیث»؛ «غریب القرآن»؛ «الغریب المصنف فی علم اللسان»؛ «فضائل القرآن»؛ «ادب القاضی»؛ «الاموال»؛ «الشعراء»؛ «الناسخ والمنسوخ»؛ «المواعظ»؛ «القراآت»؛ «النسب»؛ «معانی القرآن»؛ «المجاز فی القرآن»؛ «عدد آی القرآن»؛ «الامثال السائرة»؛ «المقصور والممدود»؛ «الطهارة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۰ / ۶)، تاریخ بغداد (۴۱۶ -۴۰۳ / ۱۲)، التاریخ الکبیر (۱۷۲ / ۷)، تذکرةالحفاظ (۴۱۸ -۴۱۷ / ۱)، تهذیب‌التهذیب (۲۷۶ -۲۷۴/ ۸)، تهذیب‌الکمال (۱۵۴ -۱۴۵/ ۱۵)، الجرح والتعدیل (ج ۳، ق ۱۱۱/ ۲)، سیرالنبلاء (۵۰۹ -۴۹۰/ ۱۰)، شذرات الذهب (۵۵ -۵۴/ ۲)، صفة الصفوة (۳۲۸ -۳۲۷/ ۲)، طبقات ابن‌سعد (۲۵۴ -۲۵۳/ ۷)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۶۰ -۱۵۳/ ۲)، طبقات الفقهاء الحنابله (۳۶۴ -۳۶۰/ ۱)، طبقات المفسرین داودی (۳۷ -۳۲/ ۲)، العبر (۳۰۸/ ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۱۲۱ -۱۲۰)، الکامل (۲۵۹/ ۵)، معجم‌الادباء (۲۶۱ -۲۵۴/ ۱۶)، المنتظم (۳۳۶ -۳۳۴/ ۶)، میزان‌الاعتدال (۳۵۹/ ۳)، النجوم الزاهرة (۲۹۴/ ۲)، وفیات الاعیان (۶۳ -۶۰/ ۴).

هروی، ابواسحاق احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۳۴ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن یاسین حداد. وی از عثمان بن سعید دارمی و موسی بن احمد فریابی و عبید بن محمد وراق حافظ و معاذ بن مثنی و فضل بن عبداللّٰه یشکری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوعبداللّٰه بن ابی‌ذهل و منصور بن عبداللّٰه خالدی و خلیل بن احمد قاضی و محمد بن علی بن محمد باشانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در فن تاریخ‌نویسی دست داشت و کتابی با عنوان «تاریخ هرات» تصنیف نمود. در «میزان‌الاعتدال» سال درگذشت وی ۲۳۴ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (۸۷۸ -۸۷۷/ ۳)، سیرالنبلاء (۳۴۰ -۳۳۹/ ۱۵)، شذرات‌الذهب (۳۳۵/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۷۵)، لسان‌المیزان (۴۳۷/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۱۶۸/ ۲)، میزان‌الاعتدال (۱۷۵/ ۱)، هدیةالعارفین (۴۷/ ۱).

هروی، ابوالفتح نصر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۱ / ۵۱۰ -۴۱۹ ق)، محدث، مسند، زاهد و عابد. وی در هرات به دنیا آمد. از پدرش و جدش ابراهیم و جد مادری‌اش، ابی‌المظفر منصور بن اسماعیل هروی، و ابویعقوب قراب حافظ و ابوالحسن دباس و اباعثمان سعید بن عباس قرشی و عبدالوهاب بن محمد بن عیسی و محمد بن فضیل و جماعتی دیگر حدیث شنید. شماری از مشایخ سمعانی از وی روایت کرده‌اند از آثارش: «المسند»، در حدیث که شیخ‌الاسلام ابواسماعیل خواجه عبداللّٰه انصاری آن را در سه مجلد تخریج کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (۱۲۶۲/ ۴)، سیرالنبلاء (۳۹۱/ ۱۹)، معجم‌المؤلفین (۸۸ -۸۷/ ۱۳)، هدیةالعارفین (۴۹۱/ ۲).

هروی، ابوالولید ابی‌الرجاء، احمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۲ ق)، عارف و محدث. از قریه آزادان هرات و عالم به علوم ظاهر و باطن بود. وی از شاگردان امام احمد حنبل بود. بخاری در کتاب «صحیح» خود از وی حدیث روایت کرده است. در اوایل مال بسیار داشت و همه را در طلب حدیث و حج صرف کرد. از هرات سفر می‌کرد، و هرگاه مال به آخر می‌رسید به هرات مراجعت می‌کرد. و بعضی از املاك خود را می‌فروخت و باز به سفر می‌رفت و به این طریق همه‌ی مال خود را نفقه کرد. قبر وی در قریه‌ی آزادان است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۲۰۲)، مزارات هرات، تعلیقات (۱۳۰)، نامه‌ی دانشوران (۵۰ -۴۸ /۵)، نفحات الانس (۳۳۵)، هفت اقلیم (۱۳۸ /۲).

هروی، ابوذر عبد، عبداللّه

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۳۴ -۳۵۶/ ۳۵۵ ق)، فقیه مالکی، حافظ، محدث و صوفی. معروف به ابن‌سماك. اصل او از هرات و از علمای بزرگ مالکی و شیخ‌الحرم زمانش بود. در طلب علم و حدیث به مسافرت‌های طولانی پرداخت. علم کلام را از ابن باقلانی فرارگرفت. وی در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و بشر بن محمد مزنی و عده‌ای دیگر و در سرخس از ابومحمد بن حمویه و زاهر بن احمد فقیه و در بلخ از ابواسحاق مستملی و در مرو از ابوهیثم کشمیهنی و در بصره از ابوبکر هلال بن محمد بن محمد و شیبان بن محمد ضبعی و در بغداد از ابوالفضل زهری و ابوالحسن دارقطنی و ابوعمر بن حیویه و در دمشق از عبدالوهاب بن حسن کلابی و در مصر از ابومسلم کاتب و در مکه از ابواسحاق ابراهیم بن محمد دینوری و عده‌ای دیگر حدیث شنید. وی راوی «صحیح» بخاری از مستملی و حموی و کشمیهنی بود. فرزندش عیسی و علی بن محمد بن ابوالهول و موسی بن عیسی صقلی و عبداللّه بن حسن تنیسی و ابوصالح نیشابوری موذن و علی بن بکار صوری و احمد بن محمد قزوینی و ابوطاهر اسماعیل بن سعید نحوی و ابوحسین بن مهتدی باللّه و ابولید باجی و عبداللّه بن سعید شنتجالی و عبدالحق بن هارون سهمی و ابوبکر احمد بن علی طریثیثی و ابوشاکر احمد بن علی عثمانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعمر بن عبدالبر و احمد بن عبدالقادر یوسفی و ابوعبداللّه احمد بن محمد بن غلبون خولانی از او اجازه‌ی روایت داشته‌اند. او را حافظی کثیرالشیوخ دانسته‌اند. وی مدتی در مکه مجاور گشت و در آنجا به تصنیف کتب و گردآوری «معجم» مشایخ خود پرداخت. بعدها در ناحیه سروات، در حوالی مکه، سکنی گزید. او هر سال در موسم حج به مکه می‌رفت و سرانجام نیز در مکه درگذشت. از دیگر آثارش: تفسیر قرآن؛ « السنة والصفات»؛ «الجامع»؛ «الدعاء»؛ «فضائل القرآن»؛ «دلائل النبوة»؛ «المستدرك علی الصحیحین»؛ «الصحیح المسند المخرج علی الصحیحین» یا

«المسند الصحیح المجرد علی البخاری و مسلم»؛ «شهادة الزور»؛ «فضائل ملک بن انس»؛ «العیدین» یا «فضائل العیدین»؛ «مسانید الموطات»؛ «فضل یوم عاشوراء»؛ «المناسک»؛ «الربا» و «الیمین الفاجرة»؛ «کرامات الاولیاء».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۴۱/ ۱۱)، تذکرةالحفاظ (۱۱۰۸ -۱۱۰۳/ ۳)، سیرالنبلاء (۵۶۳ -۵۵۴/ ۱۷)، شذرات‌الذهب (۲۵۴/ ۳)، طبقات الحفاظ (۴۴۳)، طبقات المفسرین داودی (۳۶۸ -۳۶۶/ ۱)، العبر (۲۶۹/ ۲)، الکامل (۳۶/ ۸)، کشف‌الظنون (۱۸۳۰، ۱۶۷۳ - ۱۶۷۲، ۴۴۱)، معجم‌المؤلفین (۶۶ -۶۵/ ۵)، المنتظم (۳۱۱/ ۹)، النجوم الزاهرة (۳۸/ ۵)، هدیةالعارفین (۴۳۸ -۴۳۷/ ۱).

هروی، ابوسعد آدم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۶ ق)، ادیب، لغوی و محدث. اصلاً از هرات بود و ساکن بلخ.

در ۵۲۰ ق پس از سفر حج به بغداد وارد شد و در همان جا درگذشت. استاد رشید وطواط بود و میان او و شیخ ابومنصور جوالیقی مناظراتی واقع شد. در حدیث و فنون ادب یکی از مراجع عصر خویش بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۲۴۰ /۲)، روضات الجنات (۵۹ /۲)، ریحانه (۱۲۵ /۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوسعد)، معجم الادباء (۱۰۷ -۱۰۱ /۱).

هروی، ابوسعید ابراهیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۶۸/ ۱۶۳ ق)، حافظ، فقیه و محدث. در اواخر روزگار صحابه‌ی صغار (آنان که در زمان رحلت پیامبر (ص) کم سن و سال بودند) در هرات به دنیا آمد. اصلش از قریه‌ی باشان هرات بود. در نیشابور نشو و نما یافت. در طلب علم به مسافرت پرداخت و عده‌ای از تابعین را ملاقات نمود و از آنها حدیث شنید.از جمله از عبداللّه بن دینار و ثابت بنانی و ابوحازم اعرج و ابواسحاق سبیعی و ساک بن حرب و موسی بن عقبه و ابوزبیر محمد بن مسلم قرشی و محمد بن زیاد جمحی قرشی و یحیی بن سعید انصاری. همچنین از منصور بن معتمر و ابی‌جمره ضبعی و عاصم بن بهدله و عاصم بن سلیمان و حسین معلم و آدم بن علی و عبدالعزیز بن رفیع و ابوحصین عثمان اسدی و حمید طویل و حجاج بن حجاج باهل و عطاء بن ابی‌مسلم خراسانی و عبدالعزیز بن صهیب و مطر وراق و دیگران حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس به مکه رفت و در آنجا مجاور شد. فرزندش، عبدالخالق بن ابراهیم، و استادش، صفوان بن سلیم، و ابوحنیفه نعمان بن ثابت و محمد بن جعفر بن ابی‌کثیر و عبداللّه بن مبارک و حفص بن عبداللّه سلمی نیشابوری و ابوعامر عقدی و سفیان بن عیینه و خالد بن نزار و وکیع بن جراح و حسین بن ولید نیشابوری و عبدالرحمان بن عبداللّه دشتکی رازی و غسان بن سلیمان هروی و برادرش، مالک بن سلیمان هروی، و عمر بن عبداللّه بن رزین و عبدالرحمان بن مهدی و محمد بن سابق و معن قزاز و یحیی بن ابوبکر کرمانی و یحیی بن ضریس بجلی رازی و ابوحذیفه نهدی و

عبدالرحمان بن سلام جمحی و محمد بن سنان عوقی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در مکه درگذشت. از آثارش: «السنن»، در فقه؛ «المناقب»؛ کتاب «العیدین»؛ کتاب «التفسیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۱۶۸ / ۲)، تاریخ بغداد (۱۱۱ –۱۰۵ / ۶)، التاریخ الکبیر (۲۹۴ / ۱)، تذکرةالحفاظ (۲۱۳ / ۱)، تهذیب‌التهذیب (۱۱۸ –۱۱۷/ ۱)، تهذیب‌الکمال (۳۶۸ –۳۶۴/ ۱)، الثقات (۲۷/ ۶)، سیرالنبلاء (۳۸۵ –۳۷۸/ ۷)، شذرات‌الذهب (۲۵۷/ ۱)، طبقات الحفاظ (۱۰۶ –۱۰۵)، طبقات المفسرین داودی (۱۱ –۱۰ / ۱)، العبر (۱۸۵/ ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۱۶)، الکامل (۶۴/ ۵)، لسان‌المیزان (۱۹۱/ ۸)، معجم‌البلدان (۳۸۳/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۴۱/ ۱)، میزان‌الاعتدال (۶۳/ ۱)، الوافی بالوفیات (۲۴ –۲۳/ ۶).

هروی، ابوصلت، عبدالسلام

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۲۳۶ – ۱۶۰ ق)، محدث شیعی. اهل خراسان و محب خاندان حضرت رسالت (ص) بود. ابوالصلت به روایتی در مدینه زاده شد. در نیشابور اقامت گزید. در طلب علم به نقاط مختلفی، چون عراق، حجاز، یمن سفر کرد، و از کسانی چون حماد بن زید، شریک، ابن عیینه، مالک، فضیل بن عیاض، و عبداللّه بن مبارک استماع حدیث کرد. وی چندی در بغداد به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز محضر امام رضا (ع) را درک کرد و خادم آن حضرت بود و از آن حضرت روایت کرد، چنانکه در نیشابور در خدمت آن امام حاضر بود و در سرخس نیز به دیدار وی رسید. او زاهدی متعبد بود آن گونه که مأمون را به شگفتی واداشت. ابوصلت متکلمی چیره دست بود و در مناظرات با جهمیه و مرجئه و قدریه در حضور مأمون توانمندی خود را به ثبوت رساند و همواره در مناظره پیروز بود. فرزندش محمد و ابن ابی‌داوود و عباس دوری و محمد بن رافع نیشابوری و احمد بن سیار مروزی و حسین اسحاق تستری و احمد بن ابی خیثمه و عبداللّه بن احمد بن حنبل از شاگردان وی بودند. ابن ماجه قزوینی در «صحیح» خود از وی روایت کرده است. هم اکنون آرامگاهی منسوب به وی با نام خواجه اباصلت در سمت شرقی شهر مشهد وجود دارد. در قم و سمنان نیز مزارهای منسوب به وی هست. عدّه‌ای او را جزء علمای عامه دانسته و در مقابل، گروهی دیگر او را رافضی و شیعه‌ی غالی شمرده‌اند. وی کتابی در باب وفات امام رضا (ع) به نام «وفات الرضا» تألیف کرد، که نجاشی از آن نام می‌برد و ابن بابویه از آن در «عیون اخبار الرضا» استفاده کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۶۳/ ۲)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۵۱ –۲۴۹ / ۲۴۰ –۲۳۱)، تاریخ بغداد (۵۱ –۴۶/ ۱۱)، تاریخ نیشابور (۹۰)، تهذیب التهذیب (۲۸۳ –۲۸۱/ ۶)، الجرح و التعدیل (ج ۳، ق ۴۸/ ۱)، الذریعه (۱۱۹/ ۲۵)، رجال الطوسی (۳۸۰)، رجال النجاشی (۶۱ –۶۰/ ۲)، ریحانه (۱۶۳ –۱۶۲/ ۷)، سیر النبلاء (۴۴۸ –۴۴۶/ ۱۱)، الکنی و الالقاب (۱۰۳ –۱۰۰/ ۱)، لسان المیزان (۳۹۶/ ۹)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالصلت)، هدیة الاحباب (۲۳).

هروی، ابوعبدالرحمان، ابوجعفر محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۳/ ۳۰۲ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به شکر. وی از محمد بن رافع قشیری و علی بن خشرم و علی بن حرب و احمد بن عیسی مصری و عمر بن شبه و احمد بن منصور و رمادی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری گوید که وی در مرو، طوس، سرخس، مرورود، بخارا و نیشابور نقل حدیث کرد. ابوولید حسان بن محمد و محمد بن جعفر بن مطر و ابوبکر احمد بن علی رازی و ابوحامد بن شرقی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در هرات درگذشت. از آثارش: کتاب «تاریخ هرات»؛ کتاب «الجواهر»؛ «العجائب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (۱۲۷)، تذکرةالحفاظ (۷۴۹ –۷۴۸ / ۲)، سیرالنبلاء (۲۲۲ –۲۲۱ / ۱۴)، شذرات‌الذهب (۲۴۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۳۶ –۳۳۵)، العبر (۴۴۶/ ۱)، کشف‌الظنون (۱۴۳۷)، معجم‌المؤلفین (۵۱ – ۵۰/ ۱۲)، الوافی بالوفیات (۶۷/ ۵).

هروی، ابوعبداللّه، محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۲/ ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از احمد بن یونس یربوعی و همطبقه‌ی او در کوفه و اسماعیل بن ابی‌اویس و عده‌ای دیگر در مدینه و احمد بن حنبل و همطبقه‌ی او در بغداد و ابراهیم بن محمد شافعی در مکه و محمد بن معاویه نیشابوری و محمد بن مقاتل مروزی حدیث شنید. سامی از مشایخ ابوحاتم بن حبان بستی است و ابن‌حبان در «صحیح» خود و نیز عباس بن فضل نضروری و بشر بن محمد مزنی و دیگر علمای هرات از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (۶۹۸ –۶۹۷/ ۲)، سیرالنبلاء (۱۱۵ –۱۱۴/ ۱۴)، شذرات‌الذهب (۲۳۵/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۴)، العبر (۴۴۲/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۱۵۷/ ۱۰)، الوافی بالوفیات (۲۲۶/ ۳).

هروی، ابوعبید احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۱ ق)، محدث، ادیب و لغوی. معروف به صاحب «الغریبین». اصلش از فاشان، از قرای هرات است. از بزرگان علما و ادبا و لغویون و از شاگردان نفطویه و ابن‌سراج و ابومنصور ازهری بود. وی از احمد بن محمد بن یاسین و ابواسحاق احمد بن محمد بن یونس بزاز حافظ روایت کرده است. شیخ‌الاسلام ابوعثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابوعمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و ابوبکر اردستانی از وی روایت کرده‌اند. او را پیشوای اهل ادب در زمان خود می‌دانستند. وی به سرزمینهای مختلف سفر کرد و مدتی نیز اسیر قرامطه شد. در «ریحانةالادب» و «روضات‌الجنات» کنیه‌ی وی ابوعبداللّه یا ابوالقاسم ذکر شده است. از آثارش: «الغریبین»، که جمعی است بین تفسیر «غریب القرآن» و «غریب الحدیث»؛ «ولاة هرات» یا «تفصیل ولاة هرات».

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۳/ ۱)، روضات‌الجنات (۲۵۲ -۲۵۱/ ۱)، ریحانه (۳۶۱/ ۶)، سیرالنبلاء (۱۴۷ -۱۴۶/ ۱۷)، شذرات‌الذهب (۱۶۱/ ۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۹۲ -۲۹۱/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۸۵ -۸۴/ ۴)، العبر (۱۹۹/ ۲)، الکامل (۲۵۶/ ۷)، کشف‌الظنون (۱۲۰۹، ۱۲۰۶)، معجم‌الادباء (۲۶۱ -۲۶۰/ ۴)، معجم‌المؤلفین (۱۵۰/ ۲)، النجوم الزاهره (۲۲۹/ ۴)، الوافی بالوفیات (۱۱۵ -۱۱۴/ ۸)، وفیات الاعیان (۹۶ -۹۵/ ۱)، هدیةالاحباب (۲۶۲)، هدیةالعارفین (۷۰/ ۱).

هروی، ابوعلی حسین

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۰۱ -۲۰۷ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن‌خرم. وی از سعید بن منصور و خالد بن هیاج و داوود بن رشید و هشام بن عمار و سوید بن سعید و محمد بن عبداللّه به عمار و عثمان بن ابی‌شیبه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. بشر بن محمد مزنی و منصور بن عباس و ابوحاتم بن حبان و ابوبکر نقاش مفسر و محمد بن عبداللّه بن خمیرویه و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث ثقه می‌داند. از آثار وی کتابی در تاریخ است که بر اساس سنوات مرتب نشده است.

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۱/ ۲)، انساب سمعانی (۶۳۷/ ۵)، تذکرةالحفاظ (۶۹۵ -۶۹۶/ ۲)، توضیح المشتبه (۲۱۹ -۲۱۸/ ۳)، الثقات (۱۹۳/ ۸)، الجرح والتعدیل (ج ۱، ق ۴۷/ ۲)، سیرالنبلاء (۱۱۴ -۱۱۳/ ۱۴)، شذرات‌الذهب (۲۳۵/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۲)، العبر (۴۴۱/ ۱)، لسان‌المیزان (۵۰۳ -۵۰۲/ ۲)، معجم‌المؤلفین (۲۰۵/ ۳)، میزان‌الاعتدال (۵۲۴/ ۱)، النجوم الزاهرة (۲۰۴/ ۳)، الوافی بالوفیات (۳۴۰/ ۱۲).

هروی، ابومحمد عبداللّه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۱۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از ابوسعید اشج و زعفرانی و محمد بن ولید بسری و حسن بن عرفه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. محمد بن احمد بن ازهری لغوی و محمد بن عبداللّه سیاری و ابومنصور محمد بن عبداللّه بزاز هروی و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: کتاب «الاقضیة».

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (۲۷۰/ ۲)، تذکرةالحفاظ (۷۸۷ -۷۸۶/ ۳)، سیرالنبلاء (۲۹۴/ ۱۴)، شذرات‌الذهب (۲۶۲/ ۲)، طبقات الحفاظ (۳۴۹)، العبر (۴۶۲/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۸۳ -۸۲/ ۶)، هدیةالعارفین (۴۴۳/ ۱).

هرویه

قرن:۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۴۷۷ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالصمد بن علی است. رساله‌ای در حدیث دارد که آن را از عبدالرحمان بن ابی‌شریح روایت کرده و عبدالاول هروی صوفی رساله‌ی او را نقل کرده است. او ۹۰ سال عمر کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۶۰ / ۱.

هسنجانی رازی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هسنجان، از قرای ری بود. در طلب حدیث به عراق، شام و مصر سفر کرد و از طالوت بن عباد و عبدالاعلی بن حماد نرسی و هشام بن عمار و عبدالواحد بن غیاث و محمد بن عبید بن حساب و احمد بن ابی الحواری و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوجعفر محمد بن عمرو عقیلی و ابوعمرو بن مطر مقری و ابوبکر اسماعیلی و ابوحسین محمد بن عبداللّه رازی و عبداللّه بن عدی و ابوعلی حسین بن علی و ابوجعفر بن مردویه اصفهانی و احمد بن علی دیلمی و عباس بن حسین صفار و دیگران از وی روایت کرده‌اند. هسنجانی دارای «مسند» ی در حدیث بوده است، با بیش از صد جزء، که میسرهٔ بن علی قزوینی آن را از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۷۶/ ۱)، انساب سمعانی (۶۴۲/ ۵)، تذکرهٔالحفاظ (۶۹۲/ ۲)، ری باستان (۶۳۹، ۲۷۲/ ۲)، سیرالنبلاء (۱۱۷ - ۱۱۵ / ۱۴)، شذرات‌الذهب (۲۳۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۱)، العبر (۴۴۱ / ۱)، کشف‌الظنون (۱۶۸۵)، معجم‌البلدان (۴۶۷ / ۵)، معجم‌المؤلفین (۱۳۱/ ۱)، الوافی بالوفیات (۱۷۲/ ۶).

هکاری، اسماء

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۷۰ -۷۱۵ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر جویریه خاتون هکاری بود.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۸ / ۱.

هکاری، جویریه

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۸۳ -۶۹۳ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر اسماء خاتون هکاری بود. این بانو با محدثان جلسات بحث و گفتگو داشت.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۸ / ۱.

هکاری، فاطمه

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۷۵۷ -۶۸۳ ق، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابراهیم بن داود بن نصر بود و افراد بسیاری از دانش او بهره بردند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۶ / ۱.

هلالی خراسانی، ابومحمد، ابوالقاسم ضحاک

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶/ ۱۰۵/ ۱۰۲ ق)، محدث، مفسر و مدرس. اصلش از بلخ و مدتی در بلخ و سمرقند و نیشابور ساکن بود. او در تفسیر و قصص تبحر داشت. علم تفسیر را از سعید بن جبیر در ری آموخت. از ابن‌عباس و ابوسعید خدری و عبداللَّه بن عمر و انس بن مالک و اسود بن زید نخعی و سعید بن جبیر و عطاء بن ابی‌رباح و طاووس بن کیسان و طائفه‌ای دیگر حدیث شنید. ابن‌حبان ملاقات وی را با صحابه و حدیث شنیدنش از آنها صحیح نمی‌داند و احادیث وی را منسوب به تابعین می‌کند. عمارهٔ بن ابی‌حفصه و ابوسعد سعید بن مرزبان بقال و جویبر بن سعید و مقاتل بن حیان نبطی و علی بن حکم و ابوروق عطیهٔ بن حارث کوفی و ابوجناب یحیی بن ابی‌حیه کلبی و ابوسنان سعید بن سنان شیبانی اصغر و ابوسنان ضرار بن مره شیبانی اکبر و ابوعیسی سلیمان بن کیسان خراسانی و عبدالرحمان بن عوسجه و ابوالحارث عبید بن سلیمان باهلی خراسانی و مالک بن سعید بلخی و محمد بن سلیم خراسانی و ابوعبداللَّه میمون وراق خراسانی و نهشل بن سعید و عمر ابن رماح و عبدالعزیز بن ابی‌رواد و قرهٔ بن خالد سدوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی معلم کودکان بود و نوشته‌اند که هزاران دانش‌آموز در مکتب وی به کسب علم می‌پرداختند و او برای تعلیم و تدریس اجرت و مزدی دریافت نمی‌کرد. وی در خراسان درگذشت. از آثارش: «التفسیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۱۰ / ۳)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۱۴ -۱۱۲ ،۸ / ۱۲۰ -۱۰۱)، تهذیب‌التهذیب (۴۱۸ -۴۱۷ / ۴)، تهذیب‌الکمال (۱۷۷ -۱۷۳ / ۹)، الثقات (۴۸۲ -۴۸۰ / ۶)، سیرالنبلاء (۶۰۰ -۵۹۸ / ۴)، شذرات‌الذهب (۱۲۵ -۱۲۴ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۲۶۱ / ۷)، طبقات المفسرین داودی (۲۱۶/ ۱)، العبر (۹۴/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۲۷/ ۵)، میزان‌الاعتدال (۲۵۰ / ۲)، النجوم الزاهرهٔ (۳۱۷/ ۱).

همام

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲ / ۱۳۱ ق)، محدث. اصل وی از هرات و برادر وهب بن منبه بود که هر دو از محدثین بودند. پدرشان در زمان خسرو انوشیروان به جزیرهٔالعرب کوچ کرده و در یمن سکنی گزیده بود. از ابوهریره و معاویهٔ بن ابی‌سفیان و ابن‌عباس و عبداللّه بن عمر بن خطاب و عبداللّه بن زبیر روایت کرد. برادرش، وهب بن منبه، و برادرزاده‌اش، عقیل بن معقل بن منبه، و علی بن حسن بن اتش و معمر بن راشد از وی روایت کرده‌اند. او را صاحب قدیم‌ترین کتابی که در حدیث نوشته شده است می‌دانند. این کتاب مشتمل بر صد و چهل حدیث بوده که آنها را از ابوهریره نقل نموده است. در صنعاء درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۸/ ۹)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۵۶ -۵۵۵، ۳۳۰/ ۱۴۰ -۱۲۱)، تهذیب‌التهذیب (۵۹/ ۱۱)، تهذیب‌الکمال (۲۳۰ -۲۹۹/ ۱۹)، الثقات (۵۱۰/ ۵)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۱۰۷/ ۲)، سیرالنبلاء (۳۱۳ -۳۱۱/ ۵)، شذرات‌الذهب (۱۸۲/ ۱).

همدانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۱ ق)، فقیه و محدث. او از مشایخ ابوالحسن علی بن بابویه پدر شیخ صدوق و محدث همدان بود. مطابق اسانید بعضی از روایات کتاب «امالی» صدوق، علی بن بابویه در همدان آن روایات را از صاحب عنوان شنیده است. ابراهیم بن عمروس نیز به نوبه‌ی خود از ابی علی حسن بن اسماعیل قحطبی روایت کرده است. او همچنین از ابوعمار مروزی و عبدالرحمان بن بشیر و عباس بن یزید بحرانی و عبدالحمید بن عصام و حمید بن زنجویه و بخاری و بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. وفات وی در «طبقات اعلام‌الشیعه»، ۳۲۹ ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۵۵۰/ ۱۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۴/ ۴).

همدانی، ابوالعلاء حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۹ -۴۸۸/ ۴۸۳ ق)، مقری، حافظ، محدث، مفسر، ادیب، نحوی، لغوی و زاهد. شیخ همدان و امام العراقین در قرآت بود. در همدان به دنیا آمد. در طلب علم مسافرت‌های بسیاری نمود. علم قرائت را نزد ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و ابوعبداللّه بارع حسین دباس و ابوبکر مزرفی فراگرفت و در همدان از عبدالرحمان بن حمد دونی و در اصفهان از محمود اشقر و ابوعلی حداد

اصفهانی و در بغداد از ابوالقاسم بن بیان و ابن‌حصین و ابوعلی ابن مهدی و ابوعلی بن نبهان و در خراسان از ابوعبداللّه فراوی حدیث شنید. آنگاه به همدان بازگشت و تا پایان عمر در این شهر زندگی نمود. او در علم تفسیر، حدیث، انساب و تاریخ متبحر بود. ابواحمد بن سکینه و ابوالحسن ابن دباس و محمد بن محمد بن کیال علم قرائت را در نزد وی فراگرفتند. شیخ منتجب‌الدین، صاحب «الفهرست»، نیز از شاگردان وی بود و کتاب «الهادی» را نزد او خواند. منتجب‌الدین استادش ابوالعلاء را صدرالحفاظ و در علم حدیث و قرائت علامه معرفی کرده است. فرزندانش، احمد و عبدالبر و فاطمه، و نوادگانش، قاضی علی و محمد و عبدالحمید پسران عبدالرشید بن علی بن بنیمان، و ابوالمواهب ابن صصری و عبدالقادر حافظ و یوسف بن احمد شیرازی حافظ و محمد بن محمود حمامی و عتیق بن بدل مکی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیدند. ابوالحسن ابن المقیر از وی اجازه‌ی روایت داشت و شیخ هاشم بن محمد در «مصباح‌الانوار» خویش از وی روایت کرده است. در «معجم‌الادباء» وفات وی ۵۹۹ ق آمده است. از آثارش: «زاد المسافر»، در پنجاه مجلد؛ «غایهٔ‌الاختصار»، در قراآت دهگانه؛ «الهادی الی معرفهٔ المقاطع والمبادی»، در وقوف قرآن؛ «الانتصار فی معرفهٔ قراء المدن والامصار» که «طبقات القراء» است؛ «مفردات القراء»؛ «مولد امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «الادب فی حسان الحدیث».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۵/ ۲)، اعیان‌الشیعه (۶۳۴/ ۴)، ایضاح‌المکنون (۷۱۵/ ۲، ۶۰۶/ ۱)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۲۸ - ۱۲۶/ ۱)، تذکرهٔ‌الحفاظ (۱۳۲۸ -۱۳۲۴/ ۴)، الذریعه (۱۵۱ -۱۵۰/ ۲۵، ۸/ ۱۲)، روضات‌الجنات (۸۷ -۸۶/ ۳)، ریحانه (۲۰۶/ ۷)، سیرالنبلاء (۴۷ -۴۰/ ۲۱، ۳۰۴/ ۱۹)، شذرات‌الذهب (۲۳۲ -۲۳۱/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۵۴ -۵۳/ ۶)، طبقات الحفاظ (۴۹۸ - ۴۹۷)، طبقات المفسرین داودی (۱۳۱ -۱۲۸/ ۱)، العبر (۵۶/ ۳)، فهرست منتجب‌الدین (۶۶ -۶۵)، الکامل (۱۲۹/ ۹)، کشف‌الظنون (۲۰۲۶، ۱۷۷۳، ۱۳۸۷، ۱۱۸۹، ۱۱۰۶، ۹۴۶، ۱۱۴)، معجم‌الادباء (۵۲ -۵ / ۸)، معجم رجال الحدیث (۲۸۴ -۲۸۳/ ۴)، معجم‌المؤلفین (۱۹۸ -۱۹۷/ ۳)، المنتظم (۵۱۸/ ۱۰)، هدیهٔ‌العارفین (۲۸۰/ ۱).

همدانی، ابوتراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۷۴.

درگذشت: ۱۳۷۳.

از آثار اوست: اسلام و نظام (۱۳۶۸)؛ چرا گناه می‌کنیم: درباره‌ی سرگذشت اثر گناه در این دنیا (مشهد، ۱۳۶۴)؛ راه سعادت (برگزیده‌ی اشعار) (شعر مذهبی، مشهد، ۱۳۷۴)؛ شرح دعای کمیل (تهران، ۱۳۶۳، ۱۳۴۴)؛ کتاب و عترت: شرحی درباره‌ی حدیث ثقلین (مشهد، ۱۳۶۵)؛ نجوم لامعه: شرح زیارت جامعه (۱۳۶۶).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

همدانی، ابوجعفر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بعد از ۵۳۱ -۴۴۰ ق)، حافظ، محدث و زاهد. در طلب حدیث به مسافرت پرداخت. در بغداد از ابن نقور و ابوالقاسم بن بسری و ابونصر زینبی و در نیشابور از فضل بن محب و ابوصالح مؤذن و در مکه از ابوعلی شافعی و سعد زنجانی و در جرجان از اسماعیل بن مسعده و در مرو از ابوالخیر محمد بن ابوعمران و در هرات از ابواسماعیل انصاری و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «الجامع» ابوعیسی ترمذی را از ابوعامر ازدی و محمد بن محمد بن علاء و ثابت بن سهلک قاضی به نقل از جراحی روایت کرد. ابن طاهر مقدسی و ابوالعلاء عطار و عبدالرحمان بن عبدالوهاب بن معزم و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «البدایهٔ والنهایهٔ فی الموعظهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۱۰۲ -۱۰۱/ ۲۰)، شذرات‌الذهب (۹۷/ ۴)، طبقات الحفاظ (۴۷۰)، العبر (۴۴۰/ ۲)، کشف‌الظنون (۲۲۸)، معجم‌المؤلفین (۶۹/ ۱۱)، النجوم الزاهرهٔ (۲۵۳/ ۵).

همدانی، احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث امامی. از علی بن ابراهیم و عمر بن سهل بن اسماعیل دینوری و جعفر بن احمد علوی روایت کرد. ابوعبدالله احمد بن محمد بن عیاش جوهری در «مقتضب الاثر» خود و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی نام صاحب عنوان در بعضی از اساید «امالی» شیخ صدوق به صورت احمد بن محمد بن زیاد و در بعضی دیگر احمد بن جعفر همدانی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۵۸۹/ ۲)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۲۸ -۲۷/ ۴).

همدانی، زینب

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

حدود ۵۳۰ ق. از زنان محدث. وی دختر شیرون بود و از پدرش و از ابوالفتح عبدوس بن عبدالله حدیث شنیده و برای سمعانی اجازه نوشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۷۱ / ۲.

همدانی، ضوءالنهار

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنـان محـدث. وی دختر محمـد بن طـاهر مقدسـی بود که در همـدان از عبـدوس بن عبـداللّه و ابوبکر اسـماعیل بن علی حـدیث فراگرفت و سمعانی در همدان احادیثی چند از او استماع کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۳۶۱ / ۲.

همدانی، عبدالرزاق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۸۳ -۱۲۹۱ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محـدث، مجتهـد، متکلم و واعظ. اصل او از قزوین بود. پدرش مقیم اصـفهان گردید و وی در آنجا به دنیا آمـد. در حدود ۱۳۰۰ ق به همراه پـدرش به کربلا مهاجرت نمود. او در کربلا مقـدمات علوم را فراگرفت و در ۱۳۱۳ ق به همراه مادرش به همدان رفت و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشتغال یافت. چند بار برای زیارت به نجف رفت. او در همدان درگذشت. از آثارش: «ذریعهٔ‌المعاد»، در شـرح «نجاهٔ‌العباد»؛ «السیف القاطع فی ابطال الرکن الرابع»؛ «هدایهٔ الطـالبین»، در اصـول دین؛ «الخلافیـهٔ»، در رد شـیخیه؛ «السـؤال والجـواب الـدینی»، در رد شـیخیه؛ «الهدایـهٔ»، در رد صوفیه؛ «المقـالهٔ الاسلامیهٔ»، در رد نصارا؛ «الکشکول»؛ «المواعظ المنبریهٔ»؛ «الاسلام و الخلافهٔ»؛ «مواکب حسینیه».[۱]

شیـخ عبـدالرزاق بن علی‌رضـا بن عبدالحسـین ابن ابی‌طالب بن عبـدالکریم مؤلف (نظم الغرر) ابن محمـد مؤلف (ترجمان اللغه) ابن محمـد شـفیع متمم کتاب والـده (ابواب الجنان) ابن رفیع‌الـدین محمد بن فتح‌اللّٰه (قزوینی) اصـفهانی همدانی عالمی فاضل و واعظی کبیر بوده است.

جد ایشان از اهل قزوین بوده و پدرش مقیم اصـفهان گردیده و وی در آنجا در سال ۱۲۹۱ ق متولد شده و والدش در حدود ۱۳۰۰ ق مهاجرت به کربلا نموده و او در خـدمت آن مرحوم در کربلا به مقـدمات علوم پرداخته و در سال ۱۳۱۳ ق مادر علویه‌اش وی را به همـدان آورده و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشـتغال یافته تا بعد از ۱۳۸۱ قمری که به رحمت حق پیوسته است.

تألیفات وی از این قرار است.

ذریعه‌المعاد فی شـرح نجاه العباد در طهاره ۲- السـیف القاطع فی ایطال الرکن الرابع در رد شیخیه ۳- هدایه الطالبین در اصول الدین ۴- الخلافیه ۵- السوال و الجواب الـدینی رد شـیخیه ۶- الهـدایه. در رد صوفیه ۷- المقـاله الاسـلامیه در رد نصاری ۸- الجواب عن سوال زید و زینب ۹- مختصر المقاله الجوابیه ۱۰- بدایه المنطقیه ۱۱- الوجیزه الرجالیه ۱۲- الکشکول ۱۳- مناظرات و مقالات ۱۴- المواعظ المنبریه ۱۵- رساله جواز نقل الموتی ۱۶- رساله فروع‌الدین ۱۷- الفیصل ۱۸- الغدیریه ۱۹- رساله اصول‌الدین ۲۰- الاسلام والخلافه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۱۸۲ -۱۸۱، ۱۶۶/ ۲۵، ۲۳۲/ ۲۳، ۳۹۵/ ۲۱، ۵۹/ ۱۷، ۳۸۴/ ۱۶، ۲۸۸، ۲۴۵، ۲۱۰/ ۱۲، ۳۲ -۳۱/ ۱۰)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۴ ۱۱۳-/ ۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۷۹ -۳۷۸/ ۷)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۱۳۴۱/ ۳)،

مؤلفین کتب چاپی (۸۴۴ -۸۴۳/ ۳).

همدانی، عبدالصمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شهادت ۱۲۱۶ق)، فقیه، متکلم، عارف و شاعر. نزد آقا محمدباقر بهبهانی و سید بحرالعلوم درس خواند و به اجتهاد رسید و سپس به طریق عرفان قدم گذاشت و در سلک پیروان معصوم علیشاه، نورعلیشاه و حسین علیشاه اصفهانی درآمد. وی با اغلب فقهای متشرع اختلاف نظر داشت. در روز عید غدیرخم در کربلا به دست وهابیان شهید شد. وی شعر نیز می گفت و در شعر صمد تخلص می کرد و «دیوان» شعر دارد. مهم‌ترین آثار او عبارت‌اند از: «بحرالمعارف»؛ «شرح المختصر النافع»؛ «المواسعهٔ والمضایقهٔ»، کتاب بزرگی به ترتیب ابواب فقه؛ و کتاب بزرگ دیگری در لغت که ناتمام است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۷ /۸)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۷۶ -۷۵ /۲)، الذریعه (۱۴ /۱۵ ،۵۹ /۱۴ ،۶۱۸ /۹ ،۴۷ /۳)، روضات الجنات (۱۹۵ -۱۹۴ /۴)، ریاض العارفین (۲۶۷)، ریحانه (۳۷۸ -۳۷۷ /۶)، شرح حال رجال (۱۴۱ /۶)، شهیدان راه فضیلت (۴۵۵ -۴۳۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۳۸ -۷۳۷ /۱۳)، طرائق الحقائق (۲۸۱ /۳)، فوائد الرضویه (۲۳۲)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالصمد)، معجم المؤلفین (۲۳۸ /۵)، مکارم الآثار (۶۱۰ -۶۰۰ /۲)، هدیهٔ العارفین (۵۷۵ /۱).

همدانی، فاخته

قرن:۷

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن هفتم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابوالعلاء بود و از محمد بن احمد معروف به باغبان روایت دارد و علی بن احمد مقدسی از او نقل حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، ۱۷ / ۴.

یزدی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۱ -۴۷۴/ ۴۷۳ ق)، فقیه شافعی، مقری و محدث. معروف به ابن‌محمویه. در یزد به دنیا آمد و ساکن بغداد بود. قرآن را در اصفهان بر ابوالفتح حداد و ابوسعد مطرز تلاوت نمود و حمزهٔ بن قبیطی و عبدالعزیز بن ناقد و علی بن دباس بر وی تلاوت نمودند. او در بغداد، شهر دون، همدان، اصفهان، بصره، کوفه و مکه از حسین بن حسن بن جوانشیر و ابوالمکارم محمد بن علی بن حسن

فسوی مقری و محمد بن حسین بن بلوک صوفی و غیاث بن ابومضر اصفهانی و محمد بن محمود ثقفی و ابن‌طیوری و ابن‌خشیش و ابوالحسن بن علاف و ابوالقاسم ربعی و ناصر بن مهدی و احمد بن محمد بن مردویه و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «سنن» نسائی را از عبدالرحمان بن حمد استماع نمود. ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر از وی روایت کرده‌اند. فقه را در واسط از ابوعلی فارقی و در بغداد از ابوبکر شاشی فراگرفت. وی صاحب تصانیفی در زمینه فقه و حدیث می‌باشد و در زهد نیز صاحب اثر است. در «طبقات الشافعیه» اسنوی تحت نام علی بن حسین بن احمد یزدی و در «شذرات‌الذهب» تحت عنوان یزدی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۹۰/ ۵)، سیرالنبلاء (۳۳۶ -۳۳۴/ ۲۰)، شذرات‌الذهب (۱۵۹/ ۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۳۱۹/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۱۱/ ۷)، العبر (۱۵ -۱۴/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۱۴/ ۷)، النجوم الزاهرة (۳۱۰/ ۵)، هدیةالعارفین (۶۹۸/ ۱).

یزدی، ابوالقاسم، علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۷۴ -۳۸۶ ق)، محدث و فقیه حنفی. مشهور به بندار. اصل وی از یزد بود، در بغداد ساکن گشت. از ابوطاهر مخلص و ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت حدیث شنید. همچنین از ابن‌بطه اجازه روایت حدیث دریافت کرد. ابوالفرج جوزی در «المنتظم» گوید عده‌ای از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی جامع المدینة دفن شد. در «المنتظم» تولد وی ۳۸۰ ق ذکر شده است. از آثار او: شرح «الجامع الصغیر» شیبانی، در فروع فقه حنفی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الکامل (۱۳۰/ ۸)، کشف‌الظنون (۵۶۲)، معجم‌المؤلفین (۲۰/ ۷)، المنتظم (۵۷۰/ ۹)، هدیةالعارفین (۶۹۲/ ۱).

یشکری، ابوالعباس احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۷۰ ق)، محدث. اصل وی از دینور، از توابع کرمانشاه بود. در بغداد ساکن گشت و در آنجا از ابوبکر بن ابوداوود سجستانی و سلیمان بن عیسی جوهری و ابوبکر بن درید و ابراهیم بن محمد بن عرفه نفطویه و ابوبکر بن انباری و محمد بن یحیی صولی حدیث شنید. امیر ابومحمد حسن بن عیسی بن مقتدر باللّه بود. از آثارش جزوه‌هایی است که به «یشکریات» معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (۱۵۵ -۱۵۴/ ۵)، شذرات‌الذهب (۷۱/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۱۸۳/ ۲).

پزشکی

ابراهیمی دهکردی، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابراهیمی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، و فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دستیار در دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۶، تا سال ۱۳۴۰، استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۷، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۴ و استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس جراحی در دانشگاههای تهران، کرمان و همدان، مطالعه و پژوهش در زمینه‌های مختلف پزشکی و جراحی عمومی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مراقبت بیماران عمل شده.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، فاسیوهپاتیکا، کیست هیداتیک، خونریزیهای گوارش در کودکان، تغذیه از راه عروق مرکزی و چند مقاله دیگر به زبان انگلیسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابطحی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حاج سید مرتضی بزرگ خاندان موحد ابطحی فرزند مرحوم سید علی بن سید محمدعلی ابن سید محمدحسین ابن میر محمدتقی معروف به (له له) از اجله بیوت سادات موسوی در اصفهان که نسبت آنان به حضرت موسی بن جعفر علیهاالسلام مورد گواهی علماء بزرگ و مشاهیر سادات موسوی مانند پدر صاحب روضات می‌باشند. معظم له از علماء بنام و ائمه جماعت معاصر اصفهانند که در حدود سال ۱۳۱۹ قمری برابر ۱۲۷۸ شمسی در اصفهان دیده به جهان گشوده و در بیت مجد و سیادت پرورش یافته و پس ار رشد و بلوغ و خواندن مقدمات و ادبیات و متون فقه و اصول در خدمت مدرسین بزرگ اصفهان به افتخار دامادی مرحوم علامه متقی آیت‌اللّه حاج سید محمدتقی فقیه احمدآبادی صاحب (مکیال المکارم) نائل شده و از محضر و درس استاد محقق جامع المنقول و المعقول آیت‌اللّه حاج سید علی نجف‌آبادی و آیت‌اللّه حاج سید محمد نجف‌آبادی صاحب حاشیه کفایه و مرحوم آیت‌اللّه حاج شیخ محمدرضا نجفی صاحب (وقایهٔالاذهان) و سایر اساتید حاضر گردید.

و در علم طب از مبرزین و مشاهیر مدرسین بشمار می‌رود و در جدیت در تحصیل و تدریس شهرتی دارد و در حوزه علمیه اصفهان فضلاء از تدریس ادبیات و سطوح اصول و فقه او بهره کامل داشته و در علوم اسلامی مورد استفاده عموم طبقات مردم اصفهان می‌باشند.

فرزندان برومند ایشان همه از فضلاء و مبرزین حوزه‌های علمیه قم و نجف و اصفهان بشمار می‌روند بدین ترتیب.

۱- آیت‌اللّه محقق حاج سید محمدباقر که از اساتید حوزه علمیه قم می‌باشند.

۲- آیت‌اللّه محقق آقای حاج سید محمدعلی که از اساتید حوزه علمیه نجف و اصفهان می‌باشند.

۳- حجهٔالاسلام- حاج سید علی که از افاضل حوزه علمیه قم می‌باشند.

۴- حجهٔالاسلام حاج سید محمدرضا (داماد معظم آیت‌اللّه العظمی آقای گلپایگانی) ۵- حجهٔالاسلام حاج آقای حجت از افاضل حوزه اصفهان.

۶- حجهٔالاسلام حسن آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.

۷- حجهٔالاسلام حسین آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.

عالم علوم دینی.

تولد: ۱۳۲۳ ق.، اصفهان.

درگذشت: ۱۳ آذر ۱۳۷۱ (نهم جمادی‌الثانی ۱۴۱۳).

آیت‌الله سید مرتضی موحد ابطحی در سن نوجوانی در محضر آقایان استاد جلال‌الدین همایی، میرزا احمد شهیدی، میرزا محمد تقی موسوی، احمدآبادی، (صاحب مکیال المکارم و پدر همسر خویش) و آقا سید محمد درچه‌ای به آموختن دروس سطح مشغول شد. پس از اتمام سطح به درس خارج حضرات آیات سید محمد و سید علی نجف‌آبادی، شیخ محمدرضا مسجدشاهی شتافت و مبانی فقهی و اصولی خویش را تکمیل نمود و همزمان از محضر آقا شیخ محمود مفید (حکمت و کلام)، شیخ محمدباقر قزوینی (هیئت) و میرزا ابوالقاسم طبیب (طب سنتی) فراگرفت.

آیت‌الله موحد ابطحی پس از تحصیلات، رو به تدریس آورد و در مدرسه صدر به تدریس دوره سطح پرداخت و دهها شاگرد تربیت نمود. وی از حضرات آیات شیخ آقا بزرگ تهرانی، محدث قمی، سید محمدتقی موسوی احمدآبادی و مرعشی نجفی اجازه

روایت و از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، بروجردی و ملا محمد حسین فشارکی اجازه‌ی امور حسبیه را دریافت نمود.
از آثار ایشان می‌توان دیوان اشعار، رساله‌های گوناگون در حدیث، تاریخ کلام، ادعیه و احراز، طب و زیارت را نام برد.
آیت‌الله موحد ابطحی در نود سالگی، در سیزدهم آذر ۱۳۷۱ دار فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ابطحی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابن ابی‌اَشْعَث فارسی، ابوجعفر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۰ ق)، پزشک و محقق. از مردم فارس بود. به موصل رفت و تا پایان عمر در آنجا ماندگار شد. ابوجعفر بر برخی از کتابهای جالینوس شرح نوشته و شاگردان بسیاری تربیت کرده است، از جمله: ابوفلاح و محمد، پسرش. از آثار وی: «الادویهٔ المفردهٔ»؛ «الحیوان»؛ «العلم الالهی»؛ «کتاب الجدری والحصبهٔ والحمیقاء»؛ «کتاب السرسام والبرسام و مداواتهما»؛ «کتاب القولنج و انواعه و مداواته»؛ «کتاب البرض والبهق»؛ «کتاب الصرح»؛ «کتاب الاستسقاء»؛ «ظهور الدم»؛ «کتاب مالیخولیا»؛ «ترکیب الادویهٔ»؛ «امراض المعدهٔ و مداواتها»؛ شرح «کتاب الحمیاهٔ» جالینوس؛ «کتاب الغادی والمغتدی»؛ شرح «کتاب الفرق» جالینوس؛ «المقاله فی النوم والیقظه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (۱/ ۲۰۱)، تاریخ طب (۶۶۶ -۶۶۴ /۲)، کشف الظنون (۱۷۸۳، ۱۴۵۵، ۱۴۵۱، ۱۴۴۶، ۱۴۴۴، ۱۴۳۲، ۱۴۲۴، ۱۴۱۳، ۱۴۰۸، ۱۴۰۲، ۱۳۸۹، ۴۰۱، ۵۱)، معجم المؤلفین (۲/ ۱۴۸)، هدیهٔ العارفین (۱/ ۶۵).

ابن ابی‌صادق، ابوالقاسم، عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۷۰ ق)، پزشک و دانشمند. مشهور به بقراط ثانی. از مردم نیشابور بود. وی شاگرد ابن‌سینا و استاد سید اسماعیل جرجانی بود. عمیدالملک کُندری، وزیر مشهور طغرل بیک سلجوقی برای درمان قولنج خود وی را طلبید. عبداللّٰه بن عبدالعزیز بن موسی السیواسی در مقدمه‌ی تلخیص شرح «فصول بقراط» ابن ابی‌صادق می‌گوید: از آنجایی که فصول بقراط از مشکل‌ترین کتب طبی

است و با اینکه بسیاری بر آن شرح نوشته‌اند، اما هیچ یک در حل مشکلات به پای امام ابن ابی‌صاد نرسیده‌اند، زیرا او بسیار دقیق بود و تعمق در مسائل می‌نمود». از کلمات خردپرور اوست: طبیب حقیقی آن است که معالجت کند نفس خود را به فضایل انسانی، و امراض رذایل هیولائی را از هیکل نفس خویش بزداید». از آثارش: شرح «مسائل حُنین بن اسحاق»، در طب؛ شرح «فصول بقراط»؛ شرح «تَقْدِمَهٔ المعرفهٔ» بقراط؛ شرح «منافع الاعضاء» جالینوس؛ «کتاب التاریخ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۸۹ /۴)، ایضاح المکنون (۲۷۹ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۴ /۲)، تاریخ طب (۶۹۳ -۶۹۲ /۲)، ترجمهی تتمهی صوان الحکمهٔ (۶۹ -۶۸)، کشف الظنون (۱۸۳۵ -۱۸۳۴، ۱۶۶۸، ۱۲۶۸ -۱۲۶۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ابی‌صادق)، معجم المؤلفین (۱۵۴ /۵)، هدیهٔ العارفین (۵۱۷ /۱).

ابن چهاربخت، عیسی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، پزشک سریانی. وی از شاگردان جرجیس بن بختیشوع بود که در بیمارستان جندیشاپور به کار پزشکی مشغول بود. هنگامی که منصور عباسی بیمار شد و کسی در پی ابن‌بختیشوع فرستاد، وی نیز بیمار بود و از ابن چهاربخت خواست که به نزد خلیفه رود، اما او از رفتن سر باز زد و ابن‌بختیشوع شاگرد دیگر خود ابراهیم را نزد خلیفه فرستاد. از آثارش: «فی قوی ادویهٔ المفردهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۵ -۶۴ /۲)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۵۲۹).

ابن ربّن طبری، ابوالحسن، علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم و سوم ق)، طبیب. در مرو متولد شد و در سال ۲۵۴ ق همراه پدرش به خدمت مازیار بن قارن، امیر طبرستان رسید و پس از گرفتاری و قتل مازیار در ۲۲۴ ق به ری گریخت و در زمان الواثق باللّه در سامراء مقیم بود و در دوران این خلیفه اسلام آورد و کتاب معروف خود «کتاب الدین والدوله»، را در اثبات حقانیت دین اسلام و علیه دین نصاری نوشت. عده‌ای وی را استاد زکریای رازی نوشته‌اند که درست نیست. از آثار وی: «فردوس الحکمهٔ»؛ «کناش الحضرهٔ»؛ «منافع الادویه والاشربه والعقاقیر»؛ «کتاب تحفهٔ الملوک»؛ «کتاب عرفان المیاه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۹ /۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۹ -۱۱۸ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۳۲۱ -۳۲۰)، تاریخ طب (۳۲۴ - ۳۱۶ /۲)، هدیهٔ العارفین (۶۶۹ /۱).

ابن ربن، ابوالحسن علی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالحسن علی بن سهل ربن طبری. وی تا ۲۲۴ ه.ق. دبیر مازیار بن قارن بود و سپس به خدمت معتصم بالله خلیفه عباسی درآمد و بعد از او در خدمت واثق و متوکل نیز بوده است. از تألیفات او فردوس الحکمه (ه.م.) در طب، کتاب‌الدین والدوله و کتاب حفظالصحه در دست است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن‌تفاح، ابوالحسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۸۰ ق)، طبیب و جراح. در زمان عضدالدوله‌ی دیلمی به عمل جراحی در بیمارستان عضدالدوله اشتغال داشت. گویا در یکی از جنگها بخشی از شمشیر در ران یکی از فرماندهان عضدالدوله باقی ماند و او تنها جراحی بود، که توانست آن را خارج کند. تاریخ تولد و وفاتش به دست نیامده و از وی تألیفی دیده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۶۷ /۲).

ابن‌حمّویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبداللّه

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۴۲ -۵۷۳ /۵۷۲ -۵۶۶ ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در ۵۹۳ ق به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا ۶۰۰ ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبداللّه بن سلیمان بن حوط اللّه انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید منذری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالك والممالك»؛ «السیاسهٔ الملوکیه»؛ «المونس فی اصول الاشیاء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحلهٔ المغربیهٔ» یا «رحلهٔ الی المغرب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۴۸ /۴)، ایضاح المکنون (۴۷۳، ۱۰۲، ۳۲ /۲، ۵۵ /۱)، دائرهٔالمعارف البستانی (۴۴۹ -۴۴۸ /۱)، سیر النبلاء (۹۷ -۹۶ /۲۳)، معجم المؤلفین (۹۶ /۶)، هدیهٔ العارفین (۴۶۱ /۱).

ابن‌خمّار، ابوالخیر حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۱- ح ۴۲۱ ق)، طبیب، فیلسوف و مترجم. از نصرانیان ایرانی و یکی از مترجمان بزرگ، از زبان سریانی به عربی بود. وی کتب زیادی را از آن زبان به عربی ترجمه کرد. در فلسفه شاگرد یحیی بن عَدِی بود. ابن‌ندیم او را ملاقات کرده و از او به عنوان منطقی بزرگی یاد می‌کند. ابوالفرج بن طیّب مسیحی و ابوالفرج بن هندوی مسلمان احتمالاً در زمان اقامت او در بغداد از شاگردان وی بوده‌اند. او را در طب ثالث بقراط و جالینوس می‌دانستند. از جراحان بیمارستان بزرگ عضدالدوله در بغداد بود. ابن‌سینا او را تحسین کرده، ولی با تمام اشتیاقی که به دیدار وی داشت، به این امر نائل نشد. مدتی در زمان مجدالدوله‌ی دیلمی در ری، چندی در دستگاه ابوالعباس مأمون خوارزمشاه در خوارزم بود. پس از فتح خوارزم به دست سلطان محمود غزنوی وی را به همراه ابوریحان بیرونی و چند تن از دانشمندان به غزنه بردند. در اواخر عمر به سبب شنیدن آیه‌ای از قرآن و دیدن پیامبر اسلام (ص) در خواب، مسلمان شد. در زمان سلطان محمود، در راه رفتن به دربار او از اسب بر زمین افتاد و کشته شد. از جمله آثار باقی مانده از وی: «کتاب الوفاق بین آراء الفلاسفهٔ والنصاری»؛ «مقالهٔ فی التوحید والتثلیث»؛ «مقالهٔ فی الصدیق والصداقهٔ»؛ «مقاله فی السعادهٔ»؛ «مقالهٔ فی الاخلاق»؛ «مقالهٔ فی الصرع»؛ «کتاب دیابطا» یعنی تقطیر؛ «الآثار المخیلهٔ فی الجو الحادثه عن البخار المائی و هی الهالهٔ والقوس والضباب»؛ «کتاب الهیولی»؛ «مقالهٔ فی امتحان الاطباء»؛ که آن را به خوارزمشاه اهدا کرد؛ «کتاب الآثار العلویه»؛ «کتاب اللبس فی الکتب الاربعهٔ فی المنطق» که این از ترجمه‌های او از سریانی به عربی است؛ «کتاب تفسیر ایساغوجی»، هم به صورت مشروح و هم به صورت مختصر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۲۸۲ -۲۸۱ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۲۲۶)، تاریخ طب (۷۰۱ -۶۹۹ /۲)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۱۶ -۱۴)، چهار مقاله (۱۱۹، ۱۱۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۵۶ -۹۵۵ /۷)، ریحانه (۵۰۹ -۵۰۸ /۷)، عیون الانباء (۳۲۳ -۳۲۲ /۱)، فهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۷۷ -۴۷۶، ۴۴۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌خمار)، معجم المؤلفین (۲۲۹ /۳)، الملل والنحل (۳۶۹)، نامه‌ی دانشوران (۸۸ -۸۵ /۱)، الوافی بالوفیات (۴۲ -۴۱ /۱۲)، هدیهٔ العارفین (۲۷۷ /۱).

ابن‌ساعاتی، فخرالدین رضوان، رمضان

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۲۷ -۶۱۷ ق)، پزشک و ادیب. در دمشق متولد شد. وی با اینکه پزشک بود، در ادب و منطق و سایر موضوعات فلسفی و نیز در ساعت‌سازی مهارت داشت. در ابتدا وزیر محمد بن ایوب، برادرزاده‌ی صلاح‌الدین بود، سپس وزیر و طبیب خاص برادر وی شد. در دمشق درگذشت. از آثار وی: «رسالهٔ فی عمل الساعات و استعمالها»، درباره‌ی ساختن ساعت؛ «حاشیه‌ی قانون ابن‌سینا»؛ «المختارات فی الاشعار»؛ «تکمیل کتاب القولنج ابن‌سینا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵۳ /۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶۱۹ /۴)، ریحانه (۵۵۸ -۵۵۷ /۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ساعاتی)، معجم الادباء (۱۴۳، ۱۴۱ /۱۱)، هدیهٔ العارفین (۳۶۹ /۱).

ابن‌سدیر، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۰۶ ق)، پزشک و شاعر. در مداین متولد شد. در بغداد پزشکی خواند. با ناصرالدین اللّٰه عباسی معاصر و در مداین به معالجت عامه مشغول بود. شعرهایی از وی برجای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۲/ ۷۱۴)، نامه‌ی دانشوران (۳۶۷ -۵/ ۳۶۶).

ابن‌سیّار شیرازی، ابوماهر، ابوعمران موسی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۵۰ ق)، پزشک، حکیم، فیلسوف، شاعر. ولادت او در شیراز بود و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت. وی در فنون طب و حکمت مشهور بود. ابوعلی مندویه و احمد بن محمد طبری و علی بن عباس مجوسی اهوازی و اغلب بزرگان طب وقت به شاگردی وی مباهات می‌کردند. در علم منطق از استادان بود. پس از راه یافتن به دربار بویهان، عضدالدوله جوان را که به بیماری چشم مبتلا بود درمان کرد و همین امر موجب شهرت بیشتر او شد. او بر عقاید جالینوس اعتراضاتی وارد کرد. از جمله آثارش: «مقاله‌ای در فصد»؛ «اضافاتی بر «کناش» اسحاق بن حنین؛ رساله‌ای در «آلات جراحی»؛ «امراض العین و منافع خرافات»؛ کتاب «چهل باب»، در جزء نظری و عملی؛ «تعلیقات بر کتاب اغلوتن جالینوس»؛ «فی الستهٔ الضروریهٔ»؛ شرح بر کتابهای یوحنا بن سرابیون؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۱/ ۴۸۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۳۴۶)، تاریخ طب (۶۶۹ -۶۶۸، ۴۴۶، ۴۴۵، ۲/ ۲۹۶)، ریحانه (۱۰۳ -۳/ ۱۰۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌سیار و موسی)، معجم المؤلفین (۱۳/ ۵۰)، هدیهٔ العارفین (۲/ ۴۷۸).

ابن‌سینا، ابوعلی حسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۷/ ۴۲۸ -۳۷۰ ق)، پزشک، فیلسوف، منطقی و دانشمند. مشهور به ابن‌سینا یا ابوعلی سینا، در مغرب زمین آویسن یا آویسنا و ملقب به حجهٔالحق، شیخ‌الرییس، شرف‌الملک و امام الحکما. ابن‌سینا در افشنه‌ی بخارا، زادگاه مادرش، متولد شد. پدر وی از دیوانیان دستگاه سامانیان بود و در تربیت فرزندان خود سخت کوشا. پدر ابن‌سینا، عبداللّٰه، شیفته‌ی تعلیمات اسماعیلیان بود. ابن‌سینا، علی‌رغم اشراف به نظر و عقاید این گروه، گرایشی به این فرقه نداشت. در چهارده سالگی در علم بر استاد خود ابوعبداللّٰه ناتلی

پیشی گرفت، چندان که مشکلات منطق را بر استاد خود می‌گشود. در شانزده سالگی جمعی از پزشکان فاضل زیردست او کار می‌کردند. ابوعلی با مداوای بیماری نوح بن منصور سامانی امیر خراسان اجازه یافت که از کتابخانه‌ی عالی امیر استفاده کند. در هجده سالگی جامع‌العلوم شد و از این پس ترقیات وی نتیجه‌ی اجتهاد شخصی خود وی بود. در بیست و یک سالگی نخستین اثر فلسفی خود را تحت عنوان «العروضیه» به درخواست ابوالخیر عروضی نوشت. پس از درگذشت پدر، به خدمات دیوانی روی آورد. به زودی فکر و تدبیر او مورد قدردانی واقع شد. امیران علاوه بر نصایح پزشکی او در سیاست نیز خواستار رأی او شدند. چندین بار به وزارت رسید، و در معرض رشک دیگران قرار گرفت. چندین بار فرار کرد. مدتی زندانی شد. ولی از زندان گریخت. چهارده سال در آرامش در دربار علاءالدوله دیلمی در اصفهان می‌زیست. بر اثر مسافرتها و شب زنده‌داریها و بی‌توجهی به خود به قولنج مبتلا شد و در ضمن لشکرکشی علاءالدوله در همدان درگذشت و در همین شهر به خاک سپرده شد. در جشن یادبود هزاره‌ی او بر مزارش بنایی ساختند. شهرت ابن‌سینا چندان است که از مرزهای سرزمینهای اسلامی گذشته و به سراسر جهان رسیده است. آثار او به زبانهای مختلفی ترجمه و منتشر شده‌اند. ابن‌سینا، علاوه بر پزشکی و فلسفه، در نجوم، فیزیک، علوم طبیعی نیز آثاری دارد از آن جمله، در اواخر عمر به دستور علاءالدوله آلتی شبیه ورنیه‌ی کنونی برای به دست آوردن نتایج دقیق در رصد اختراع کرد. از هوش و حافظه‌ی وی سخنها گفته‌اند و او را سرآمد فلاسفه اسلامی دانسته‌اند. وی با ابوریحان بیرونی و ابوسهل مسیحی، معاشرت و مباحثه داشت و از معاصرینش می‌توان ابن‌خمار و ابوالفرج بن طیّب را نام برد و از جمله شاگردان او ابوالحسن بهمنیار بن مرزبان، ابن‌زیله، ابوعبداللّه معصومی، ابوعبید جوزجانی را با ابوسعید ابوالخیر نیز مباحثه‌ای داشت که بسیار مشهور است. ابن‌سینا در زمینه‌ی ادبیات نیز کتابهایی نوشت و اشعاری نیز به وی منسوب است. از آثار او: «النجاۀ»؛ «الاشارات والتنبیهات»، در منطق و حکمت؛ «الشفا» در حکمت علمی نظری؛ «دانشنامه‌ی علائی»، به فارسی؛ «اسرار الصلاۀ»؛ «مبدأ و معاد»؛ «قانون»، در طب. این کتاب با وجود ناقص بودن، سبب اشتهار ابن‌سینا در اروپا شد. «اسباب حدوث الحروف و مخارجها»، در زبان‌شناسی؛ «الموجز الکبیر»؛ «الموجز الصغیر»، هر دو در منطق؛ «رساله حی بن یقظان»؛ «المدخل الی صناعۀ الموسیقی»، در موسیقی که از آثار فارابی کامل‌تر و جامع‌تر است؛ «مقالۀ فی آلۀ رصدیه». در کل ۲۷۶ عنوان کتاب به او نسبت می‌دهند که ۱۳۱ اثر را با انتساب صحیح و مابقی را با انتساب مشکوک از او دانسته‌اند.[۱]

شیخ‌الرئیس حجۀالحق شرف‌الملک امام‌الحکماء ابوعلی حسین بن عبداللّه بن حسن بن علی معروف به ابن‌سینا (و. افشنه یا خرمیثن ۳۷۰– ف. همدان ۴۲۸ ه.ق.) پدر او از مردم بلخ و مادر وی ستاره از اهل افشنه (نزدیک بخارا) بود. ابن‌سینا در بخارا کسب علم کرد و در ده سالگی قرآن را از بر نمود و نزد ابو عبداللّه ناتلی منطق و هندسه و نجوم آموخت. و پایه وی از استاد در گذشت. از آن پس به تعقیب علوم طبیعی و ما بعدالطبیعه و طب پرداخت. آثار فارابی فکر ابن سینا را به خود جلب کرد و مشوق او در مطالعه آثار فلسفی گردید. وی در عنفوان شباب نوح بن منصور پادشاه سامانی را معالجه کرد و از کتابخانه گرانبهای او بهره‌ها برد. ابن سینا بخارا را ترک گفت و به گرگانج شتافت، و از آنجا به حکم ضرورت به خراسان و سپس به گرگان و ری و همدان و اصفهان شد و آثار ذی‌قیمت خویش را در این سفرها تحریر کرد. شیخ در همدان به وزارت شمس‌الدوله رسید. و سالهای اخیر عمر را در اصفهان در حمایت علاءالدوله کاکویه گذرانید و در سفری که همراه امیر مزبور به همدان می‌شد، در راه مریض گردید و در همدان درگذشت. آرامگاه او را بدانجا برپا داشته‌اند. به مناسبت هزارمین سال تولد وی، جشنی در سال ۱۳۳۱، ه. ش. در ایران منعقد گردید. مؤلفات ابن سینا همواره مورد توجه بوده و شروح متعدد بر آنها نوشته‌اند و بسیاری از آنها نیز به زبانهای غربی ترجمه شده است. آثار مهم ابن سینا– کتاب‌الشفاء کتاب القانون فی الطب، کتاب اشارات، کتاب‌النجاۀ، دانشنامه علائی (به فارسی) و غیره است. آرامگاه ابن سینا.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار الباقیه (۳۹۵)، از فردوسی تا سعدی (۱۵۷ –۱۵۲)، استادان موسیقی (۳۳ –۳۲)، الاعلام (۲۶۲ –۲۶۱ /۲)، اعیان الشیعه (۸۰ –۶۹ /۶)، ایضاح المکنون (۶۷۲، ۵۵۵ /۲)، بزرگان و سخن سرایان همدان (۱۴۹ –۱۴۸ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۷ –۳۴۶، ۳۴۳ –۳۴۲، ۳۱۹ –۳۰۳ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۷۰ –۵۵۵)، تاریخ طب (۶۳۳ –۴۷۷ /۲)، تاریخ فلسفه در اسلام (۷۲۱ –۶۸۳ /۱)، تاریخ گزیده (۶۸۹ –۶۸۸)، تاریخ موسیقی (۱۵۳ –۱۴۸ /۱)، تاریخ نجوم اسلامی (۳۲۱ –۳۲۰، ۳۱۳، ۴۵، ۳۸، ۳۵ – ۳۴)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۴۳ –۲۹)، حبیب السیر (۴۴۹ /۲)، دائرةالمعارف البستانی (۵۳۹ –۵۳۵ /۱)، الذریعه (۲۳۲، ۲۲۳ –۲۲۲، ۲۲۰، ۲۱۸، ۲۱۷ –۲۱۵، ۱۵۴، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۴۰، ۱۳۹، ۱۲۹، ۱۲۲، ۱۲۱، ۹۴، ۹۳، ۹۲، ۶۵، ۵۱، ۴۸، ۲۶، ۲۵ –۲۴ /۱۷، ۳۸۱ /۱۵، ۲۰۱، ۱۴ /۲۴۰، ۲۳۹، ۱۰ /۴۷، ۸ /۱۸۴، ۱۳۰، ۱۲۸، ۷ /۲۸۶، ۴۳، ۵ /۴۸۴، ۴۰۷، ۳۷۱ /۱)، روضات الجنات (۱۷۳ –۱۵۹ /۳)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۳۴ –۲۹)، سرگذشت ابن‌سینا (۱۹ –۱)، سیر النبلاء (۵۳۷ –۵۳۱ /۱۷)، فوائد الرضویه (۴۵۹ –۴۵۸ /۲)، کشف الظنون (۲۰۳۱، ۱۹۰۰، ۱۷۹۳، ۱۷۸۳، ۱۶۲۱، ۱۵۵۰، ۱۵۳۳، ۱۵۲۰، ۱۴۶۶، ۱۴۵۵، ۱۴۵۴، ۱۴۴۰، ۱۴۳۰، ۱۴۰۸، ۱۳۸۹، ۱۳۴۱، ۱۳۲۷، ۱۳۱۱، ۱۱۸۶، ۱۰۵۵، ۹۵۳، ۹۰۰، ۸۹۷، ۸۹۶، ۸۹۴، ۸۹۱، ۸۸۹، ۸۸۰ –۸۷۹، ۸۷۶، ۸۷۰، ۸۶۲، ۸۶۱، ۸۵۲، ۸۴۶، ۸۴۳، ۸۴۱، ۷۶۶، ۷۵۷، ۷۳۶، ۶۸۵، ۶۲۴، ۴۶۳، ۴۵۱، ۴۴۹، ۳۸۰، ۳۷۷، ۲۳۸، ۲۰۱، ۱۸۳، ۹۴، ۶۳، ۵۱، ۳۷، ۳۶ –۱۲)، الکنی والالقاب (۳۲۳ – ۳۲۰ /۱)، لسان المیزان (۵۴۱ –۵۳۸ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعلی سینا)، مجالس المؤمنین (۱۸۹ –۱۸۱ /۲)، معجم المؤلفین (۲۳ –۲۰ /۴)، مقدمه بر تاریخ علم (۸۱۸ –۸۱۶ /۱)، مؤلفین کتب چاپی (۸۰۰ –۷۷۹ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۱۴۶ –۸۹ /۱)، وفیات الاعیان (۱۶۲ –۱۵۷ /۲)، الوافی بالوفیات (۴۱۲ –۳۹۱ /۱۲)، هدیهٔ الاحباب (۶۷ –۶۶)، هدیهٔ العارفین (۳۰۹ –۳۰۸ /۱).

ابن‌صلاح همدانی، نجم‌الدین، ابوالفتوح احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۴۸ / ۵۴۰ ق)، پزشک، ریاضیدان و فیلسوف. گرچه همگان موطن ابن‌صلاح را همدان می‌دانند امّا مشخص نیست به چه دلیلی صاحب «تاریخ الحکماء» اصل وی را از سمیساط دانسته است. به بغداد رفت و علم منطق و ریاضیات و طب را در آنجا فراگرفت. سپس به موصل به قصد خدمت نورالدین محمود بن عمادالدین زنگی رفت و در آنجا بسیار وی را معزز داشتند. از موصل به دمشق رفت و تا پایان عمر در آنجا رحل اقامت افکند. در موصل در محضر ابوالحکم مغربی که هم طبیب و هم شاعر بود، کسب علم کرد و او را شیخ خود می‌نامید، ولی ابوالحکم معتقد بود که ابن‌صلاح در تحصیل علم بر وی نیز پیشی گرفته است. وی با زمخشری، اوحدالدین انوری و ناصح‌الدین ارجانی معاصر بود. خاندان ابن‌صلاح همگی اهل علم بودند. از وی آثار و رساله‌های بسیاری در ریاضیات و طب به جا مانده است که از آن جمله‌اند: «شرح کتاب شفاء ابن‌سینا»؛ کتاب «الفوز الاصغر»؛ «جواب عن برهان مسئلهٔ مضافهٔ الی المقالهٔ السابعهٔ من کتاب اقلیدس فی الاصول و سائر ماجره الکلام فیه»؛ «قول فی بیان ما وهم فیه ابوعلی بن الهیثم فی کتابه فی الشکوک علی اقلیدس»؛ «قول فی ایضاح غلط ابی‌علی بن الهیثم فی الشکل الاول من المقالهٔ العاشرهٔ من کتاب اقلیدس فی الاصول»؛ «مقالهٔ فی کشف الشبههٔ التی عرضت لجماعهٔ ممن ینسب نفسه الی علوم التعالیم علی اقلیدس فی الشکل الرابع عشر»؛ «کتاب فی کیفیهٔ تسطیح البسیط الکری»؛ «مقالهٔ فی تزییف مقدمات مقالهٔ ابی‌سهل القوهی فی ان نسبهٔ القطر الی المحیط نسبهٔ الواحد الی ثلثهٔ و سبع»، درباره‌ی عدد پی؛ «حاشیه بر کتاب ایضاح البرهان علی حساب الخطأین»، تألیف جابر بن ابراهیم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۳۲۰ /۲)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۷۴)، تاریخ طب (۷۰۴ –۷۰۳ /۲)، ریحانه (۶۸ /۸)، زندگینامه‌ی

ریاضیدانان (۳۷ -۳۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌صلاح)، معجم المؤلفین (۱۰۵ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۲۶۰ -۲۵۱ /۱)، هدیهٔ العارفین (۸۴ /۱).

ابن‌طحان بیهقی نیشابوری، ابوسعید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۶ ق)، طبیب. در نیشابور متولد شد و در بیهق نشو و نما یافت. وی علاوه بر طبابت شعر نیز می‌سروده و به گفته‌ی معاصر وی، بیهقی، کتابهای بسیاری نوشته است. پدرش به حکیم علی صحان معروف بود. ابوسعید در بلخ درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۴ /۷)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۹۹ -۹۸).

ابن‌عُجیم فارسی، ابوالحسین

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۴۲۰ ق)، طبیب، ادیب و منجم. در فارسی متولد شد و همان جا نشو و نما یافت و تحصیلات طبی را نزد پزشکان زمان آموخت و در همان سرزمین سالیان دراز به طبابت اشتغال ورزید. ابن‌عجیم در خدمت بهاءالدوله دیلمی مقامی بس ارجمند داشت و ابتدا در زمره‌ی اطباء مخصوص وی بود. او علاوه بر طب در ادب و کتابت نیز دستی بسزا داشت تا آنجا که امر کتابت بصره ب وی تفویض شد. از تاریخ تولد و وفات وی اطلاع دقیقی در دست نیست. زمان وفاتش در حدود زمان درگذشت ابن‌سینا است و از خلال بعضی کتب چنین برمی‌آید که تا حدود ۴۳۰ ق زنده بوده است. فیلسوف‌الدوله در «مطرح الانظار» می‌نویسد که وی کتابی در کلیات طب داشته که ظاهراً به اتمام آن توفیق نیافته است. از آثارش: «نقل اقوال حکمای قبل از اسلام در حرکت و کروی بودن زمین»؛ «جواب سؤالهای ابوریحان بیرونی درباره‌ی افلاک و ثوابت و سیارات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان نامی پارس (۲۰۶ -۲۰۵ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۸۹)، تاریخ طب (۶۸۸ -۶۸۷ /۲)، دانشمندان و سخن سرایان فارسی (۵۷ /۱)، ریحانه (۱۰۷ /۸)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسین فارسی)، نامه‌ی دانشوران (۳۸۵ -۳۸۴ /۴).

ابن‌ماسویه، ابوزکریا یوحنا

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۴۳ ق)، طبیب مسیحی. اهل جندی‌شاپور بود. پدرش از راه یافتن به دربار خلیفه او را به بغداد برد. نزد جبرئیل بن بختیشوع پزشکی خواند. هارون پس از فتح آنکارا به او فرمان داد تا بر نسخه برداری و ترجمه‌ی کتب نظارت و خود نیز کتب پزشکی را

ترجمه کند. یوحنا از یونانی و سریانی ترجمه می‌کرد و کتابهای خود را به عربی می‌نوشت. پس از هارون، در عهد مأمون سرپرست بیت‌الحکمه شد. در روزگار فرمانروایی معتصم شهرتی فراوان به دست آورد و به کارهای پژوهشی مشغول شد و خلیفه به خاطر تحقیقاتش در کالبد شکافی فرمان داد تا برایش میمون بیاورند. خلفا به حذاقت او چندان باور داشتند که بی‌حضور او هیچ نمی‌خوردند. وی در ادب و فلسفه نیز دست داشت. از آثارش: «نوادر الطبیه»، مجموعه‌ی دستورهای کوتاه پزشکی؛ «کتاب الازمنه»، توصیف فصلهای گوناگون بر پایه‌ی فرضیه‌ی اخلاط طبایع؛ «کتاب الباه»؛ «کتاب البرهان»؛ «دغل العین»، کهن‌ترین کتاب در علم چشم پزشکی؛ «کتاب فی الاشربه»؛ «المنحج فی الصفات و الحلاجات»؛ «کتاب فی الفصد والحجامه»؛ «کتاب فی الجذام» که ظاهراً نخستین کتاب در این زمینه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۹ /۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۸، ۱۰۹ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۲۸ -۵۱۳)، تاریخ طب (۲۳۵ - ۲۳۰ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۴ -۸۲۳ /۶)، ریحانه (۱۸۵ -۱۸۴ /۸)، الفهرست لابن‌الندیم (۵۲۶)، الکنی والالقاب (۳۹۹ - ۳۹۸ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ماسویه)، معجم المؤلفین (۲۶۴ -۲۶۳ /۱۳)، مقدمه بر تاریخ علم (۶۶۴ /۱)، نامه‌ی دانشوران (۹۸ -۶۱ /۴)، هدیة العارفین (۵۱۶ -۵۱۵ /۲).

ابن‌ماسویه، عیسی

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم و سوم ق)، پزشک. نزد پدرش که داروساز و درمانگر بود پزشکی آموخت. وی برادر بزرگ جرجیس، میخائیل و یوحنا بن ماسویه بود. در پی پژوهش و کارهای توان‌فرسا به مالیخولیا گرفتار شد. از آثارش: «قوی الاغذیه»؛ «من لا یحضره الطبیب»؛ کتاب «فی الفصد والحجامه»؛ کتاب «جامع الطب»؛ کتاب «فی الصداع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (۳۴۰)، تاریخ طب (۳۷۲، ۲۶۹ -۲۳۰ /۲)، ریحانه (۱۸۴ /۸)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۷ -۱۰۵ /۴).

ابن‌ماسویه، میخائیل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۳۰ ق)، پزشک. وی نخست نزد پدرش و سپس در بیمارستان بغداد پزشکی آموخت. از پزشکان مسیحی دربار مأمون عباسی بود. و برادر کوچکتر عیسی بن ماسویه بود. شیوه‌ی او بر پایه‌ی تجربه‌ی یونانیان بود و تنها از داروهایی سود می‌جست که ۲۰۰ سال پیش از وی آنها را آزموده باشند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۲۳۵، ۲۳۰، ۲۲۷، ۱۷۸ -۱۷۷ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ماسویه)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۴ -۹۹ /۴).

ابن‌مرزبان اصفهانی، ابواحمد عبدالرحیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۹۶ ق)، پزشك، فقیه و قاضـی. از مردم اصـفهان بود و در روزگار آل‌بویه در بغـداد به کار پزشـکی می‌پرداخت. چنـدی نیز قاضی شوشتر و خوزستان بود. در شوشتر درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۲۱ –۱۲۰ /۴)، الکامل (۲۲۹ /۷).

ابن‌مندویه‌ی اصفهانی، ابوعلی احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۰ /۴۰۷ ق)، پزشـك و فیلسـوف. اهـل اصـفهان و از پزشـکان مشـهور عهـد دیلمیـان بود. عضدالـدوله به هنگـام گشـایش بیمارسـتان عضدی او را به بغداد احضار کرد. وی یکی از بیست و چهار پزشکی بود که برای مداوای بیماران در بیمارستان انتخاب شد. ابن‌مندویه با ابن‌سیار و اهوازی همعصـر بود. شاگردان بسـیاری تربیت کرد، و از پرکارترین محققین زمان خود بود. از آثار او: «کـافی»، مهم‌تریـن اثر ابن‌منـدویه، معروف بـه «قـانون صـغیر»؛ «الجـامع الکـبیر»؛ «الجامع المختصـر فی طـب»؛ «المـدخل الی الطب»؛ «الاغذیه»؛ «المغیث»؛ «نهایهٔ الاختصار»، دو کتاب اخیر هر دو در پزشکی است؛ «الطبیخ»؛ و رسایل متعدد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :ایضاح المکنون (۲۵۹ /۲)، تاریـخ الحکماء قفطی (۵۸۷)، تاریخ طب (۶۷۲ –۶۷۰ /۲)، ریحانه (۲۳۳ /۸)، کشف الظنون (۹۰۰، ۸۹۶، ۸۹۵، ۸۹۱، ۸۸۸، ۸۸۴، ۸۸۰، ۸۶۱، ۸۵۶، ۸۵۳، ۸۴۹، ۵۷۳)، معجم المؤلفین (۲۶۹ /۱)، الوافی بالوفیات (۵۵ –۵۳ /۷).

ابن‌هندو، ابوالفرج علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۰ /۴۱۰ ق)، ادیب، شاعر، طبیب و منجم. از مردم ری بود. در نیشابور تحصـیل کرد و هم در آنجا با دانش یونانی آشنا شد. از شاگردان ابوالحسن دائلی بود. پزشـکی را نزد ابن‌خمار آموخت. مـدتی در گرگان در خـدمت قابوس وشـمگیر بود. در اشـعارش قابوس و فرزند وی، منوچهر، را سـتود. پس از آن به خدمت عضدالدوله‌ی دیلمی درآمد و تا پایان زندگی دبیر وی بود. از آثارش: «مفتـاح الطـب»؛ «الکلم الروحانیـهٔ من الحکم الیونـانیه»؛ «کتـاب النفس»؛ «المقالـهٔ المشوقـهٔ فی المـدخل الی العلم الفلسـفه»؛ «الرسـالهٔ المشرقیه»؛ «انموذج الحکمهٔ»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۸۹ -۸۸ /۵)، ایضاح المکنون (۷۰۴ -۳۷۹ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۰۲ /۱)، تاریخ طب (۶۷۸ /۲)، تاریخ طبرستان (۱۲۵ -۱۳۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۲۰ /۷)، دائرةالمعارف البستانی (۷۳۲ /۱)، الذریعه (۳۶ /۹)، ریحانه (۲۸۰ - ۲۷۹ /۸)، روضات الجنات (۲۱۶ -۲۱۵ /۵)، کشف الظنون (۱۷۶۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌هندو)، معجم الادباء (۱۴۶ -۱۳۶ /۱۳)، معجم المؤلفین (۸۳ -۸۲ /۷)، نامه‌ی دانشوران (۱۳۴ -۱۲۷ /۳).

ابوالفتحی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه ساری انگلستان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نقص ایمنی در بیماران مبتلا به سوءتغذیه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی عمومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

هموگلوبین گلیکوزیله، دیابت، تالاسمی، انکوژنها، اهمیت آهن در پاتوژنسیته نئوپلاسم و ۱۷ سخنرانی در کنگره‌های مختلف با ارائه مقاله.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابوالقاسم حکیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب و شاعر. وی برادرزاده‌ی درویش علی، پزشک امیر علیشیر نوایی، و مردی دانشمند و پزشکی حاذق بود و در فنون دیگر نیز دست داشت. ظاهرا، خاندان وی از مردم هرات بودند ولی، او در بخارا می‌زیست. هفتاد سال عمر کرد؛ در حوالی نمازگاه بخارا دفن شد. ابوالقاسم غزل نیز خوب می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۲۲).

ابوحرب

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۴۵ /۴۴۴ ق)، طبیب. طب را نزد اطباء خراسان آموخت. طبیب سلطان مسعود غزنوی شد. وی در دربار سلطان محمود و پس از او نزد مسعود و فرخزاد طبیب دربار بود و با کمال عزت زندگانی می‌کرد و به درمان و حفظ صحت آنان مشغول بود. همین نزدیکی سبب رشک بعضی از وزرای پادشاه شد و او را به دوستی طغرل که قاتل عبدالرشید بن محمد بود، متهم کردند، لذا، فرخزاد امر به قتل ابوحرب داد. وی را تألیفی در «حفظ صحت» است که آن را به نام سلطان مسعود غزنوی نوشته.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (۵۴۴)، تاریخ طب (۶۹۱ /۲)، نامه‌ی دانشوران (۱۶۸ -۱۶۶ /۵).

ابوعبید

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبدالواحد بن محمد جوزجانی، از سال ۴۰۳ ه.ق.- هنگامی که ابن سینا (ه.ق.) از دهستان به گرگان میرفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات وی در خدمتش به سر برد، و از خواص او و محرک وی در تصنیف کتب و گردآورنده تألیفات شیخ پس از وفات او بود. اختصاص ابوعبید بیشتر در ریاضیات بوده است و از جمله کارهای او تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی است که آن را از کتب ریاضی شیخ تلخیص کرد و علاوه بر آن قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب دانشنامه علائی را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. دیگر از آثار او تتمه سرگذشت ابن سیناست که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از ۴۰۳ بر آن افزود.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابونصر مقبلی، محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، طبیب. از اطباء تمدن اسلامی بود. وی دارای دو تألیف طبی است: «تلخیص مسائل» حنین فرزند اسحاق؛ «رساله‌ای در شراب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۸۱ /۲).

ابونصر منجّم قمی، حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۳۵۷ ق)، ریاضیدان و منجم. وی کتاب «البارع المدخل فی احکام النجوم و الطوالع» را که مشتمل بر ۵ مقاله و ۶۴ فصل است به زبان عربی نوشت و بعدا خود مؤلف آن را به زبان فارسی ترجمه کرد. این کتاب در علوم احکام نجوم شهرت داشته است و مورد استفاده‌ی بسیاری از علما نجوم قدیم بوده است و آنان در نوشته‌های خود از آن یاد کرده و بدان استفاده جسته‌اند. شهاب الدین احمد بن تمرتغا آن را تحت عنوان «البرق الساطع» تلخیص کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ قم (۱۴۵)، تاریخ گزیده (۶۹۱)، ریحانه (۲۸۴ /۷)، الذریعه (۸ /۳)، کشف الظنون (۱۶۴۲، ۲۱۷)، معجم المؤلفین (۲۶۳ /۳)، هدیهٔ العارفین (۲۷۰ /۱).

اتابکیان الکساندر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک. از معاریف پزشکان ارمنی مقیم رشت بود که در محله‌ی سبزه میدان منزل و درمانگاه داشت. خانه‌ی او پایگاهی بود برای بیماران متشخص و دولتمندی که ازتهران برای معالجه و مداوای خود عازم اروپا می‌شدند. دکتر الکساندر اتابکیان در خلال فعالیتهای پزشکی به کارهای ادبی و سیاسی هم می‌پرداخت و به سال ۱۲۵۹ ش به چاپ و انتشار مجله‌ای به زبان ارمنی به نام «هاماینك Hamayenk» موفق شد که شاید اولین مجله‌ای بود که به زبان ارمنی در ایران انتشار یافت. در اواخر عمر، رشت را ترك گفت و دیگر بدان شهر بازنگشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (۲۵ -۲۴).

اجتهادی، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشام دفتری، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۵ مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۲۹ و فوق تخصصی جراحی سینه از دانشگاههای پاریس و لندن در سال‌های ۱۳۳۹ و ۱۳۸۴.

مرتبه علمی:

استاد جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای ریوی، کیست هیداتیک، روش‌های جراحی مدرن سینه و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال از سال ۱۳۴۸ تاکنون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ریه و طرق جراحی مدرن، قلب و ریه مصنوعی و جراحی قلب باز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پیوند کولون در تنگیهای ساده و بدخیم مری، گاستروکتومی، انروناژکتومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشامی افشار، امین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احراری، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مدرس، پزشک.

تولد: ۱۳۱۳، رشت.

درگذشت: ۲ مهر ۱۳۷۲، تهران.

دکتر هوشنگ احراری پس از گذراندن تحصیلات متوسطه در رشت، برای ادامه‌ی تحصیلات در سال ۱۳۳۰ در رشته‌ی پزشکی وارد دانشگاه علوم پزشکی تهران شد. در سال ۱۳۳۶ موفق به دریافت دکترای پزشکی عمومی گردید. وی سپس در بخش جراحی بیمارستان هزار تخت‌خوابی به عنوان رزیدنت مشغول به کار شد و پس از اخذ تخصص جراحی عمومی، در سال ۱۳۴۴ با استفاده از بورس تحصیلی جهت گذراندن دوره‌ی فوق تخصق قلب و عروق عازم کشور سوئد گردید و در سال ۱۳۴۶ موفق به دریافت فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه استکهلم شد.
پس از بازگشت به ایران، توانست بخش جراحی عروق را در بیمارستان هزار تخت‌خوابی تأسیس کند و در سال ۱۳۴۷ موفق به انجام پیوند مصنوعی آئورت در ایران شد.
دکتر احراری عضو آکادمی جراحان بزرگ آمریکا بود و بارها برای شرکت در کنگره‌های علمی در سراسر دنیا به کشورهای مختلف سفر کرد. از وی چند کتاب در زمینه‌ی جراحی به یادگار مانده است که به عنوان نمونه می‌توان از کتاب جراحی عروق و سی‌ناکسین جراحی نام برد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

احسانی طباطبائی، محمد علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ق)، نویسنده و پزشک. تحصیلات ابتدایی را در اصفهان گذرانید، سپس به تهران آمد و دوره‌ی متوسط را در شعبه‌ی علمی دارالفنون سپری کرد. دانشکده‌ی پزشکی را در سال ۱۳۱۰ ش به اتمام رسانید و پس از دریافت گواهی دکترای طب و تخصص در بیماریهای عفونی، به مدت سی سال در طب ارتش از درجه‌ی سرگردی تا سرتیپی خدمت کرد. اثر به جای مانده از وی: «چنته‌ی درویش» در دو جلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱/ ۸۴)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۶ -۱۰۵ /۴).

احسانی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی گیلاکجائی، فائزه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی بیماریهای پوست در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۵۲، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۶۴ و استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح بیماریهای قارچی و درمان آن با Terlinofin، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا و ۱۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای قارچی، سالک و بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی کودکان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، دیابت، اختلالات رشد و نمو کودکان، بیماریهای غدد کودکان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، دیابت در کودکان، هیپوگلیسمی در نوزادان و کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیان، عطاءالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: باکتری‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی در سال ۱۳۵۴، دکترای باکتری‌شناسی از ایران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۷ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال

.۱۳۷۱

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

باکتریال و عفونت‌های باکتریائی، بررسی اسهال‌های تابستانی و بزرگسالان، بررسی عفونت‌های التهاب کیسه صفرا، بررسی عفونت‌های کمپیلوباکتر، بررسی عفونت‌های بعد از اعمال جراحی، تعیین حساسیت در مقابل آنتی‌بیوتیک‌ها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تحقیقی و آماری در مورد عفونت‌های باکتریال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیه، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۱، طی دوره فلوشیپ ویتره‌ورتین در مرکز پزشکی شهید لبافی‌نژاد از سال ۱۳۶۳ تا سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بهشتی از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی عوامل مؤثر در دید نهایی چشم‌های آسیب دیده بعد از انجام ویترکتومی عمیق، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

چشم پزشکی و عمدتا ویتره‌ورتین.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احیاءالملک، محمدخان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۷ -۱۲۴۳ ق)، چشم پزشک. در تهران متولد شد و تحصیلات مقدماتی و علوم قدیم را نزد استادان وقت فراگرفت. سپس در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت، آنگاه برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت. در سال ۱۳۰۷ ق به ایران بازگشت و به عنوان پزشک مخصوص وارد دربار ناصرالدین شاه شد و تا پایان عمر او در همین سمت باقی ماند. پس از مرگ ناصرالدین شاه، در خدمت علی اصغرخان اتابک بود. در بحبوحه‌ی انقلاب مشروطه توسط عین‌الدوله مدتی به اروپا تبعید شد. پس از مراجعت چند سالی با سمت استاد کالبدشناسی در دارالفنون تدریس کرد. سرانجام در تهران درگذشت و پیکرش در امامزاده عبداللّه در مقبره‌ی سعدالدوله به خاک سپرده شد. اثر وی:«طب الناظرین».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ انقلاب مشروطیت (۱/ ۳۱۶)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱/ ۹۸)، شرح حال رجال (۳/ ۲۶۲).

اختری یزدی، مولانا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب، منجم و شاعر. بعد از تحصیل طب و نجوم و دیگر علوم و فنون به سرزمین هندوستان سفر کرد و بعد از سی و هفت سال اقامت در آن سرزمین به یزد بازگشت و تشکیل خانواده داد.

مجددا به هندوستان رفت و در آن دیار درگذشت. از اوست:

شکفته غنچه‌ی عیشم ز شاخ یاسمنی

که آرزوی نسیمی ازو به از چمنی

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۹ -۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۸۵)، جامع مفیدی (۳/ ۴۵۰- ۴۵۱)، الذریعه (۹/ ۶۱- ۶۲)، فرهنگ سخنوران (۴۸)، کاروان هند (۱/ ۲۷- ۳۰).

اخوان ذاکری، اسکندر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوان نیاکان، اسفندیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و گذراندن یک سال دوره اندرگراجوئت در دانشگاه مونترال کانادا، اخذ درجه تخصصی ارتدنسی از دانشگاه مونترال کانادا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندانپزشکی و ارتدنسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترا و ۳ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کراس بایتها عوارض و درمان آنها، شناخت بیومکانیک و کاربرد آن در ارتدنسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲ تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

کاربرد وسایل ارتدنسی و تمایل تجمع میکروبی روی آنها، بررسی تخریب انساج داخل دهان در اثر کاربرد نیروهای نامناسب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوینی بخارائی، ابوبکر ربیع

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۷۳ ق)، طبیب و نویسنده. اهل بخارا بود و شاگرد ابوالقاسم طاهربن محمد بن ابراهیم مقانعی رازی و ابوالقاسم مقانعی

شاگرد فیلسوف و پزشک معروف، زکریای رازی بود. آگاهی ما درباره‌ی حوادث زندگانی اخوینی محدود است. در همه‌ی عمر به کار طباب اشتغال داشت و در عصر خود پزشکی مشهور بود و به علت توفیق در درمان بیماران مالیخولیایی او را بجشک دیوانگان می‌نامیده‌اند. علت شهر اخوینی چیزی جز این نبود که وی در آن روزگار از مرز تقلید به مرحله‌ی اجتهاد رسید. وی برای درمان بعضی از بیماریها نسخه‌های ابتکاری پیشنهاد کرد. از آثار اخوینی به جز کتاب مفصل «هدایهٔ المتعلمین فی الطب» که به نامهای «هدایه» و «کناش» نیز خوانده شده، اثر دیگری در دست نیست. گرچه، خود او در همان کتاب از دیگر آثار خود: «قرابادین»؛ «کتاب نبض»؛ «کتاب تشریح» اسم می‌برد. کتاب «هدایه» دارای یک فهرست مطالب و سه قسمت اساسی در دویست باب است. با آنکه این کتاب براساس طب رازی نوشته شده، پس از کتاب «قانون» ابن‌سینا همچنان از مشهورترین کتاب طب است. چنانکه در اواسط قرن ششم قمری، نظامی عروضی آن را از جمله «کتب وسط» طبی خوانده. اهمیت کتاب «هدایه» به دو جهت است، نخست اینکه از قدیمترین آثار پزشکی است و دو دیگر از آن جهت که از شمار کهنه‌ترین آثار منثور زبان فارسی است. مؤلف بر خلاف شیوه معمول نویسندگان که کتاب خود را به سلاطین و امرا تقدیم می‌کرده‌اند، مقدمه کتاب را به نام فرزند خود نوشته.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۱/ ۱)، تاریخ طب (۶۴۰/ ۲)، چهار مقاله (۱۱۰)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۹ -۱۰۰۸/)، الذریعه (۱۸۹/ ۲۵)، گنج و گنجینه (۲۹ -۲۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ربیع بن احمد)، یادگار (ش ۵۵/ ۷ -۶)، یغما (س ۳، ش ۱۲، ص ۴۹۷- ۵۱۹).

ادریسیان، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی در سال ۱۳۳۶، تخصص علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دوره تخصصی ماسترانگل‌شناسی پزشکی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸، گذراندن دوره مالاریولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۶، طی دوره ریشه‌کنی مالاریا در جامائیکا در سال ۱۳۴۳ و دوره تکنیک‌های سرولوژی IFA.IHA، ELISA در انگلستان و هلند در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۵۴، گذراندن دوره کشت انگل مالاریا در پاناما در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مالاریای ناشی از انتقال خون، بررسی سرواپیدمیولوژی مالاریا، کالاآزار و توکسوپلاسموز در بعضی از مناطق تهران، ارتباط پادتن دی مالاریا و کمبود G_۶_PD، تعیین میزان خونخوری پشه آنوفل در انسان بررسی عفونت‌های تک یاخته‌ای در پستانداران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۷ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

استفاده از روش ELISA در تعیین خونخواری پشه و تشخیص لکه خون انسان برای اولین بار در دنیا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

همکاری در تدوین و ترجمه راهنمای میکروسکوپی مالاریا، همکاری در تهی نشریه آموزشی تک یاخته‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۷

زمینه علمی مقالات:

روشهای تشخیص پرابیولوژی و سرولوژی بررسی سرواپیدمیولوژی، تعیین میزان بروز و شیوع بیماری مالاریا.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ادیب حبیب‌آبادی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۰، تخصص در فارماکولوژی از فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فارماکولوژی داخلی، سابقه تدریس ۴۱ ساله در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و ترجمه بیش از ۲۰۰۰ صفحه کتب پزشکی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۴ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب داخلی (تشخیص و درمان بیماریها)، بیماریهای کودکان، بیماریهای زنان و مامائی، مقدمات جراحی شوارتز، پزشکی سیسیل، روشنگری درپزشکی کهنه و نو، داروهای مؤثر بر سلسله اعصاب نباتی، فارماکولوژی پایه و بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و داروسازی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ادیب، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد.

تولد: ۱۲۷۸، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۳.

محمدحسین ادیب، فرزند خانبابا دکتر ادیب‌الدوله (ناظم مدرسه دارالفنون)، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رسانید. پس از آن از مدرسه‌ی عالی حقوق به دریافت گواهی‌نامه دیپلم و لیسانس نایل آمد و در رشته‌ی پزشکی به تحصیل پرداخت و به سال ۱۳۰۵ به دریافت دانشنامه‌ی دکتری توفیق یافت.

در همان سال برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به تحصیل مشغول شد.

پس از فراغت از تحصیل به اخذ دانشنامه‌ی دکتری نایل آمد و علاوه بر این در رشته‌ی مالاریاشناسی ایتالیا و پزشکی مستعمراتی و بیماری‌های مجاری ادرار و جراحی عمومی و خصوصی و دوره‌ی میکروب‌شناسی بنگاه پاستور پاریس و دوره‌ی تکمیلی مامائی و در باب آئین‌نامه‌های بهداشتی و قرانتینتی در طب مستعمراتی و اندوسکوپی گواهی‌نامه دریافت نمود.

در مراجعت به ایران عهده‌دار مشاغل ذیل گردید: دبیر دبیرستان دارالفنون، کارمند بنگاه بیماری‌های زنان در بیمارستان گوهر شاد حسابی، پزشکی قانونی وزارت دادگستری، معاون دانشکده‌ی پزشکی، کارمند کمیسیون پزشکی فرهنگستان، بازرس فنی بیمارستان‌های دانشکده‌ی پزشکی، کارشناس وزارت دادگستری، در سال ۱۳۱۹ به استادی کرسی پزشکی قانونی منصب و پس از فوت دکتر حبیبی، استاد کرسی آسیب‌شناسی، تصدی کرسی مذکور نیز به عهده‌ی وی محول گردید. دکتر ادیب بعدها به وزارت بهداری نیز رسید.

دکتر محمدحسین ادیب همچنین در مباحث اجتماعی و ادبی نیز فعال بود و سخنرانی‌های وی در کانون ایران جوان در مجموعه‌ی سخنرانی‌های آن کانون چاپ شده است.

از آثار اوست: پزشکی قانونی (۱۳۲۹)؛ گروه‌های خون و توارث (۱۳۳۸).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ادیبی‌فر، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۶، تخصص میکروب‌شناسی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق تخصص باکتری‌شناسی از دانشگاه ویکتوریا انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروب‌شناسی، بررسی کامپیلوباکترژزونی، کاملترین باکتیهای بی‌هوازی در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروب‌شناسی پزشکی (کتاب برگزیده پزشکی دانشگاهها).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

میکروب‌شناسی پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اربابزاده، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اربابی، عظیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا و فوق دکترای فیزیک پزشکی از دانشگاه لیدز انگلستان، مدرک Diploma در رادیوبیولوژی از دانشگاه پزشکی گرانادای اسپانیا و انجمن رادیوتراپیست‌های اروپا.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت عملی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ۱۰ سال پرتوگیری بانوان باردار ایرانی، مطالعه در زمینه تومورهای سرطانی، عضویت در کمیسیون تشخیص قانون سازمان انرژی اتمی ایران، عضویت در بورد تخصصی رشته رادیوتراپی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، عضویت در بورد تخصصی فیزیک پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تدریس در دانشکده‌های پزشکی و دندانپزشکی در دوره‌های کارشناسی ارشد و تدریس به رزیدنت‌های رادیوتراپی دانشگاههای علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و اصفهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۶ پایان‌نامه ارشد و ۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیک‌شناسی، رادیوبیولوژی، رادیولوژی، سونوگرافی و پزشکی هسته‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

رادیوبیولوژی، دزیمتری، حفاظت در برابر اشعه، روش‌های درمان سرطان، اثرات آناتومیکی اشعه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ارجانی، ابوسهل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۱۶ ق)، طبیب. وی از مردم ارّجان فارس بود و طبابت خاص ابوکالیجار مرزبان بن سلطان‌الدوله بن بهاءالدوله دیلمی را داشت در شیراز بود و به خدمت، ابوکالیجار، عمادالدوله روزگار می‌گذراند. گویند مقام و مرتبت رفیعی نزد سلطان داشت، اما بر اثر سعایت همسر ابوکالیجار متهم به مسموم کردن یکی از پردگیان حرم پادشاه شد و به زندان افتاد و همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۸۱ /۲)، ریحانه (۱۴۲ /۷)،لغت‌نامه (ذیل/ ابوسهل)، نامه‌ی دانشوران (۳۷۱ -۳۶۸ /۲).

اردکانی، محمدصادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

جراح و متخصص بیماریهای زنان و مامائی از آلمان، فوق‌تخصص در سرطان‌شناسی زنان از انگلستان، فوق تخصص در اولتراسونوگرافی زنان و مامائی از آلمان و دو دوره کوتاه مدت برای L.V.F در اطریش (وین).

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح زود شناختن مرض تالاسمی در اوایل حاملگی (قبل از ۱۲ هفتگی)، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردلانی، غفار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کالبدشناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی کالبدشناسی دامپزشکی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی دستگاه ادراری و تناسلی گاو نر و گوارش نشخوار کنندگان، کالبدشناسی جفت گاومیش آذربایجانی، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۳ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کالبدشناسی دستگاه گوارش گاو نر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

کالبدشناسی دامپزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردهالی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴ و گذراندن دوره فوق تخصصی پوست در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دانشیار در سال ۱۳۵۳ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های بیماریهای پوستی و آمیزشی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی بومی ایران، بیماریهای آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ازهر، حشمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه هایدبرگ آلمان در سال ۱۳۳۸ و گذرانیدن دوره تخصصی بیماریهای زنان و زایمان دانشگاه برلین غربی‌آلمان در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه تبریز تا سال ۱۳۴۹ و دانشیار در رشته زنان و زایمان در بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای زنان و زایمان واستاد راهنمای بیش از ۵۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

زنان، زایمان و مامائی هورمون در بیماریهای زنان و زایمان و متد مختلف جلوگیری از حاملگی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

زنان، زایمان و مامائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

استقامت تهرانی، اسفندیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵، بورد تخصصی کودکان در سال ۱۳۴۱ و فوق تخصص هماتولوژی کودکان در سال ۱۳۴۲ از نیویورک آمریکا.

مرتبه علمی:

تدریس دانشجویان رزیدنت دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق از ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۸، تدریس دانشجویان رزیدنت مجمتع پزشکی آیت‌اللّٰه طالقانی و دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۵۹، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، هماتولوژی، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدزاده، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴ و تخصص در پروتز از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت و استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کاربرد پروتز همراه با رادیوتراپی سرطان‌های سر و گردن، پروتز کامل Record Base، تدریس پروتز کامل در دانشگاه شهید

بهشتی، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پروتز، چگونگی عامل سن در پیش آگهی پروتز کامل، نگاهدارنده سنگولوم برای پروتز،

ATecnigue for making Temporarg Bases for complete Deuture

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدیان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسرائیل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، پزشک. از اطبای بسیار خوش قریحه و هوشمند و صاحب‌نظر بود که در ترکیب داروها و اثرات آن دستی توانا داشت. اثر وی «تریاق» بوده که امروزه در دست است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۱۸۱/ ۲).

اسکویی، محمدکاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۷، مشهد.

درگذشت: ۱۱ تیر ۱۳۷۱.

محمدکاظم اسکویی درسن ۱۱ سالگی به همراه والدین از مشهد به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رسانید. در سال ۱۳۲۶ در دانشکده‌ی پزشکی تهران نام‌نویسی کرد و در سال ۱۳۳۲ فارغ‌التحصیل این دانشکده شد. وی برای گذرانیدن دوره‌ی تخصصی راهی آمریکا شد. دکتر اسکویی دوری انترنی را به مدت یک سال در بیمارستان «انگل روده» در نیوجرسی به پایان برد و دوره‌ی رزیدنسی و چیف رزیدنسی جراحی عمومی را به مدت چهار سال در بیمارستان مرسی در ایالت اوهایو گذراند. برای کسب درجه‌ی فوق تخصص در جراحی سرطان عازم نیویورک شد و مدت یک سال در بیمارستان مموریال به کار پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی مشغول به کار شد. دکتر اسکویی درجات استادیاری و دانشیاری را پشت سر گذاشت و به مقام استادی دانشگاه تهران رسید. چند سال رییس گروه جراحی بیمارستان هزار تختخوابی بود. در سال ۱۳۶۴ برای درمان بیماری که به آن گرفتار آمده بود راهی خارج از کشور شد و همانجا درگذشت.

دکتر اسکویی بیش از بیست و پنج سال در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی کار کرده بود. وی چندی به عنوان سرپرست گروه بیهوشی و چندی نیز معاون آموزشی این مرکز بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسلامی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آشیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسلامیان، لاله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دکتر لاله اسلامیان در سال ۱۳۴۰ در شهرستان شیراز متولد شد.وی در سال ۱۳۶۹ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ جراحی زنان و مامایی از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتهٔ طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال ۱۳۸۰ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزاکوچک‌خان دانشگاه تهران گذراند.ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی بیمارستان دکتر شریعتی (وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران)مشغول به کار می‌باشند.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : سونوگرافیتحصیلات رسمی و حرفه ای : لاله اسلامیان تحصیلات ابتدایی را در دبستان انستیتومریم در سال ۱۳۴۶ و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان انستیتومریم آغاز نمود و در سال ۱۳۵۶ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۶ در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال ۱۳۶۴ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۹ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ جراحی زنان و مامایی از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ

خود را در رشتهٔ طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال ۱۳۸۰ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزاکوچک‌خان دانشگاه تهران گذراند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به کار می‌باشند. سمت های اجرائی (گذشته تاکنون) ۱- مسئول آموزش دانشجویان از سال ۱۳۷۷ تاکنون ۲- مسئول آموزش دستیاران از سال ۷۷-۱۳۷۱ ۳- عضو گروه پژوهشی گروه زنان از آذر ماه ۱۳۷۹ تاکنون ۴- عضو کمیته اجرایی گروه زنان (۷۹-۱۳۷۸)

اسلامیان، لاله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

زهرا الشمیر به لاله اسلامیان سال ۱۳۴۰ در شیراز متولد شد. دوران کودکی و تحصیلات را در تهران گذراند.در سال ۱۳۵۶ وارد دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران شد و در سال ۱۳۶۹ در رشته تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران فارغ التحصیل گردید. وی هم اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران است و در بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به خدمت میباشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : جراحی زنان و ماماییوالدین و انساب : پدر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان ، احمد اسلامیان سرهنگ بازنشسته ژاندارمری و دارای مدرک فوق لیسانس حقوق و مادر محترمشان مهرماه کجوری بازنشسته آموزش و پرورش و لیسانس رشته زبان انگلیسی است. وی دارای دو خواهر با نامهای لادن اسلامیان (دوقلوی ایشان)که دانشیار ارتودنسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دکتر مهرناز اسلامیان دندانپزشک میباشند.خاطرات کودکی : از خاطران آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اینچنین یاد می‌کند: پس از اتمام کلاس چهارم ابتدایی سال ۱۳۵۰ بهمراه خواهر دوقلویم لادن کلاس پنج و ششم را در تابستان بصورت جهشی خواندیم و مهرماه همان سال سرکلاس هفتم نشستیم. همکلاسیهایمان که دو سال بزرگتر بودند مارا از ضعف پایه و تجدید شدن میترساندن که خوشبختانه به یاری خداوند و همت همیشگی که داشتیم ثلث اول تاسوم من و خواهرم همیشه شاگرد اول و دوم کلاس بودیم که موجب تعجب هم شاگردی ها و نیز اولیای مدرسه بود.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : کمک بسیار والدین و همراهی همسرم موجب موفقیت و پیشرفت هایم میباشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : کسب دیپلم تجربی از موسسه مریم تهران ۱۳۵۶ دیپلم دکترای عمومی از دانشگاه تهران ۱۳۶۴ دکترای تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۶۹ فلوشیب پرناتالوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۱خاطرات و وقایع تحصیل : از آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خاطرات جالبی دارند " : دراولین هفته ورود به دانشگاه پزشکی آقای دکتر ملک نیا استاد رشته بیوشیمی عده ای از دانشجویان را برای یک طرح تحقیقاتی خواست و وقتی سن و سال ورود مرا پرسید گفت اینجا به جای University (دانشگاه) تبدیل به Baby city (مهد کودک) شده است ".و یا " وقتی برای خدمت در جبهه به اندیمشک اعزاام شدیم رئیس شبکه وقت حاج آقا یعقوبی با نگرانی گفت من زن و بچه ام را برای سلامت ماندن به روستا های دور افتاده فرستاده ام حالا- برای من سرپزشک زن فرستاده اند،چگونه امنیت شما را تضمین کنم. حالا بعد نگرانی ما را حساب کنید.فعالیتهای ضمن تحصیل : زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خدمت در خط پشت جبهه سالی یک ماه در شهرهای اندیمشک سال ۱۳۶۵،دزفول سال ۱۳۶۶ و اهواز سال ۱۳۶۷ علیرغم مواجه با خطرات فراوان را در کارنامه خود دارد.استادان و مربیان : از استادان زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میتوان به دکتر انوشیروان مهرایت استاد رشته جراحی بیمارستان شریعتی، دکتر وهاب متوره چی استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی) و دکتر محمد باستان حق استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی ، و دکتر وهاب معصومی استاد جراحی

زنان و زایمان بیمارستان دکتر شریعتی و مرحوم دکتر شفیع زاده استاد روماتولوژی نیز اشاره کرد.هم دوره ای ها و همکاران : خانم دکتر شیرین قاضی زاده ،دکتر بتول رشیدی که هم اکنون از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران د رگروه زنان و مامایی هستند . دکتر شیوا بقایی متخصص پوست و مو مقیم استرالیا و دکتر علیرضا استقاقی که از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران در رشته فوق تخصص غدد از همدوره ایها و همکاران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میباشند.همسر و فرزندان : همسر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان ،دکتر حسین بوستانی جراح و متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی هستند وی دارای دو فرزند به نامهای علی ۱۵ ساله دانش آموز سال اول دبیرستان و پریا ۹ ساله دانش آموز سال چهارم ابتدایی استمشاغل و سمتهای مورد تصدی : مسئولیت آموزش رزیدنت ها (دستیاران) زنان و مامایی ۷۴-۱۳۷۰ مسئولیت آموزش دانشجویان پزشکی زنان و مامایی از سال ۱۳۷۴ تا کنون عضو هیئت مدیره انجمن تشخیص و درمان جنین از سال ۱۳۸۳ دبیر انجمن تشخیص و درمان جنین از سال ۱۳۸۵فعالیتهای آموزشی : آموزش دانشجویان،کارورزان، دستیارات رشته زنان و مامایی در بیمارستان دکتر شریعتی، آموزش دانشجویان لیسانس فوق لیسانس مامایی در دانشکده پرستاری و مامایی و هدایت پایان نامه های طب عمومی و تخصصی از فعالیتهای زهرا الشمیر به لاله اسلامیان در آموزش میباشد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : راه اندازی واحد سونوگرافی زنان و مامایی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی راهاندازی واحد پرناتالوژی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریفی و دانشگاه علوم پزشکی تهران راه اندازی واحد کولپوسکوپی در درمانگاه بمارستان دکتر شریعتی راه اندازی موسسه نسل امید FMF ایرانیان در تهرانسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : تهیه پروتکل های مامایی و زایمان در همکاری با وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی شرکت در جلسات مختلف دانشگاه برای آموزش دانشجوییهمفکران فرد : خانم دکتر اشرف جمال و دکتر صدیقه برنا در گروه پری تاتالوژی ،دکتر اشرف آلیاسین، دکتر رضیه آقا حسینی و خانم دکتر لیلی صفدریان در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی را زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اشاره دارد.چگونگی عرضه آثار : آثار زهرا الشمیر یه لاله اسلامیان بصورت تالیف ۷ جلد کتاب و ۱۶ مقاله در نشریه های داخلی و خارجی میباشد.

آثار : ۱۰ مقاله به زبان فارسی ۶ مقاله به زبان انگلیسی اورژانسهای مامایی و نوزادان ویژگی اثر : تالیف، انتشارات ارجمند ۱۳۷۶۴ تازه های طب مادر و جنین ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین ۱۳۷۸۵ درس نامه (بیمارستان زنان و مامایی) ویژگی اثر : تالیف، انتشارات فرهنگی راستان ۱۳۷۷۶ راهکارهای درمانی در حاملگی های پر خطر و عارضه دار ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۷۹۷ زایمانهای زودرس ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین ۱۳۸۱۸ مروری برآندوکرینولوژی اسپیروف ویژگی اثر : تالیف، انتشارات پژوهنده ۱۳۷۶۹ نازایی و آندوکرینولوژی اسپیروف ویژگی اثر : ترجمه، انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۷۲

اسماعیل زاده، صدیقه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

صدیقه اسماعیل زاده در سال ۱۳۴۳ در شهر بابل به دنیا آمد، وی دارای دکترای پزشکی رشته زنان و زایمان از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۹ میباشد . وی دوره دستیاری را در شهر مقدس مشهد گذراند و هم اکنون دانشیار هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل ازسال ۱۳۷۳ است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازاییخاطرات کودکی : صدیقه اسماعیل زاده از

آشنایی خود با کتاب خواندن اینچنین میگوید:« در دوران راهنمایی بودم که خواهر بزرگم که دانشجوی دانشگاه صنعتی شریف بود وارد جریانات سیاسی مذهبی شد وبرایم کتابهای زیادی می آورد که از همان زمان به کتاب خواندن علاقه مند شدم.»اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : صدیقه اسماعیل زاده در یک خانواده در سطح متوسط از نظر اقتصادی جائیکه پدر وابستگی و محبت بسیار نسبت به خانواده و بچه هایش داشت و دارد پرورش یافت وی دارای سه خواهر است که وی آخرین فرزند خانواده است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : صدیقه اسماعیل زاده تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش گذراند در سال ۱۳۶۲ دبیرستان را به پایان برد و بعد از انقلاب فرهنگی و قبولی در کنکور وارد دانشگاه شهید بهشتی گردید و در رشته پزشکی شروع به تحصیل کرد و در سال ۱۳۶۸ فارغ التحصیل گردید و از سال ۱۳۶۹ پس از موفقیت در آزمون ورودی، دوره دستیاری زنان زایمان را در شهر مقدس مشهد شروع کرد و در سال ۱۳۷۳ بعنوان استادیار در دانشگاه علوم پزشکی بابل مشغول به خدمت شد. در سال ۱۳۷۵ دوره مونوگرافی و سال ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ دوره نازایی را در پژوهشکده رویان طی کرد و در سال ۱۳۸۲ دوره تکمیلی نازایی را در بیرمنگام انگلیس گذراند .خاطرات و وقایع تحصیل : وقوع انقلاب فرهنگی و قبولی در رشته پزشکی را میتوان از وقایع دوره تحصیل صدیقه اسماعیل زاده نام برد.فعالیتهای ضمن تحصیل : حضور در انجمن اسلامی دانشگاه و فعالیتهای مخصوص به آن زمان از فعالیتهای دوران تحصیلات دانشگاهی صدیقه اسماعیل زاده است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : صدیقه اسماعیل زاده از سال ۱۳۷۷ بعنوان رئیس بخش و شورای نابروری دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام وظیفه میکند. و چندین سال به عنوان معاون آموزشی گروه زنان و زایمان فعالیت کرده و هم اکنون مدیر دستیاری این گروه میباشد.فعالیتهای آموزشی : تدریس در دانشگاه علوم پزشکی بابل از سال ۱۳۷۳ بعنوان استادیار و راهنمای بیش از ۲۰ پایاننامه رشته زنان و زایمان از فعالیتهای آموزشی صدیقه اسماعیل زاده میباشد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : صدیقه اسماعیل زاده از سال ۱۳۸۲ مرکز نابارروری مهرگان را در بیمارستان خصوصی شهر راه اندازی نموه و هم اکنون در تلاش جهت راه اندازی مرکز تحقیقات باروری ، ناباروری در دانشگاه علوم پزشکی بابل میباشد .جوائز و نشانها : کسب عنوان پزشک نمونه در سال ۱۳۸۳، عنوان پژوهشگر نمونه در دانشگاه در سال ۱۳۸۵ و در سال ۱۳۸۶ بعنوان دستیار نمونه و دریافت گواهی از وزیر محترم وقت ا زجوائز صدیقه اسماعیل زاده است.چگونگی عرضه آثار : چاپ بیش از ۱۵ مقاله علمی فارسی و ۵ مقاله خارجی و چاپ چند جلد کتاب از آثار صدیقه اسماعیل زاده است.

آثار : پاسخ به سوالات شما در مورد نازایی ویژگی اثر : ترجمه و تالیف

اسماعیل‌زاده، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداری مشهد در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۸، دکترای رادیولوژی فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۲ و فوق تخصص سی‌تی‌اسکن از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح تحقیقاتی نمای رادیولوژی درفکین، تدریس دروس رادیولوژی عمومی، تفسیر رادیولوژی، تکنیک و تفسیر رادیولوژی در دانشکده پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تکنیکهای رادیولوژی اندامها، کیست‌های کلیوی، آفیبروژنمی، اولسرهای دومگرنال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸ تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی، همویلی ضربه‌ای، لارنگوگرافی در تومورهای لارنکس، همویلی ترموماتیک، لنفانژکتازی استخوانی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسماعیلی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، دستیار بیهوشی در دانشگاه هاروارد آمریکا تا سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، داخلی، فیزیولوژی و فارماکولوژی، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جنگ افزارهای شیمایی و بیولوژیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

فیزیولوژی، بیهوشی و فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشتری‌نسب، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشکانی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصطهباناتی، اسدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۱ –۱۲۳۸ ش)، عالم و پزشک. معروف به حکیم‌باشی. از ابتدای جوانی در شیراز علوم معقول و منقول و طب قدیم را آموخت. پس از آن، با مطالعه‌ی کتب طبی چاپ بیروت و مصر، با طب جدید نیز آشنا شد. حدود چهل سال به طبابت به سبک قدیم و جدید پرداخت. در مجامع طبی و انجمنهای بهداشتی نیز شرکت می‌کرد. مدت دو سال پزشک مخصوص رکن‌الدوله والی فارس بود. آثار وی: «رساله در طب مخصوصا امراض زنان»؛ «رساله متضمن بعض نسخه‌ها و داروهای مجرب»؛ «رساله سفینه النجاه در طب و ادویه مرکبه»؛ «مقدمه و شرح و حواشی بر کتب قدیمه و جدیده‌ی طبی»؛ «منتخب نظم و نثر و کلمات قصار و پاره‌ای یادداشتهای علمی و تاریخی»؛ «تاریخچه‌ای شامل شرح حال خودش و بعضی از وقایع کشور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۶۵ –۲۶۳ /۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۹۰ –۱۸۹ /۱).

اصطهباناتی، عبدالمولی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ عبدالمولی بن محمد باقر بن محمد علی اصطهباناتی اخباری فاضلی جلیل دارای تألیفاتی بنام: (زاد المسافرین) در طب بوده و بعد ۱۲۴۰ ق بدرود حیات گفته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

اصفهانی‌زاده، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی بیماریهای ریوی سل از دانشگاه ولز انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، بیماریهای داخلی، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سل ریوی، بیماریهای تنفسی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای تنفسی، بیماری سل ریوی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصیلیان، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوستی و آمیزشی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه سالک با پماد پارومومایسین با همکاری سازمان بهداشت جهانی، انجام طرح تحقیقاتی بررسی ضایعات پوستی دیابت و درمان قارچ‌های سطحی با استیرکونازول و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی کودکان و نوزادان، بیماری سالک (لیشمانیوز جلدی)، بیماریهای شغلی پوست، درمان‌شناسی بیماریهای پوست.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اطمینانی آملی، عباسعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی در سال ۱۳۴۱، گذراندن دوره دو ساله تبریز در علوم دامپزشکی در سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری در سال ۱۳۴۷ و دانشیاری در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال

.۱۳۶۷

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دامپزشکی، راهنمائی و داوری ۱۸ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای دستگاه تنفس در دامپزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

دامپزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام یزدانی، سیروس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی دندانپزشکی، تدریس دروس هیستوپاتولوژی دهان و دندان، استاد راهنمای حدود ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جنین‌شناسی، حفره دهان و دندان و بافت دندان انسان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام، فریده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتضاد الاطباء، عبدالباقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۷ ش)، پزشک. او پدر دکتر خلیل‌خان ثقفی اعلم‌الدوله شاگرد حاج میرزا سید اسدالله طبیب و شاگرد حاج میرزا بابا معروف به حکیم‌باشی عباس میرزا، نایب‌السلطنه و محمدشاه، از اطباء و اساتید عصر قاجار بود. وی علاوه بر طب، در علوم ادبی و حکمت نیز مهارت داشت و چندین کتاب طبی و ادبی به چاپ رسانده و بر اغلب آنها مقدمه و حواشی و تعلیقات نوشته است، از آن جمله: مقدمه و حواشی و تعلیقات بر کتاب «کلیات قانون ابوعلی سینا»، «گنجینه‌ی معتمدی»، یعنی رسائل و اشعار میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی، «دیوان یغما» که در سال ۱۲۷۳ ق در تهران به طبع رسیده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۲۳۶ -۲۳۵ /۲)، مولفین کتب چاپی (۷۰۶ -۷۰۵ /۳)، یادگار (س ۳، ش ۵، ص ۴۵).

اعتضاد مظفر، اسداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، محمدمهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی مغز و اعصاب از دانشگاه پیرومارى کوری پاریس، ۳ دیپلم در رشته‌های الکتروآنسفالوگرافی، آناتومی، فیزیولوژی از دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای عروقی، بررسی گاماگلبولین و سیستم HLA در ۱۱۰ بیمار مبتلا به MS، بررسی HTLV۱، استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای گوناگون مغز و اعصاب، بیماریهای عروقی مغزی C.V.A صرع، بیماریهای عضلانی، بیماریهای اعصاب محیطی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عروقی مغزی، صرع، بیماریهای اعصاب محیطی، عوارض داروهای صد صرع.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، هرمزدیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعرابی، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در جراحی مغز از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۸، بورد تخصصی جراحی مغز از آمریکا در سال ۱۳۶۰، بورد تخصصی جراحی مغز از کانادا در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص جراحی قاعده جمجمعه از نبراسکا در سال ۱۳۶۹، فوق تخصص استرپوتاکسی از نبراسکا در سال ۱۳۶۹، فلوشیپ جراحی مغز- هیپوفیز از کانادا در سال ۱۳۵۹، جراحی مغز جنرال نروسرجری کانادا در سال ۱۳۶۰، فلوشیپ استرپوتاکسی و جراحی قاعده جمجمعه از دانشگاه آمریکا در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح در زمینه صدمات نخاعی مجروحین جنگی، غده‌های قاعده جمجمعه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مقدمه‌ای بر درمان مجروحین جنگی ایران و عراق

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

فارنژیوم، کالسیفیکاسیون مغز، عفونت‌های مغزی حاصل از جنگ ایران و عراق، مرگ و میر مجروحان مغزی در جنگ ایران و عراق، آسیب ساقه مغز در مجروحین جنگی، ادم مغزی، تومورهای قاعده جمجمعه، جراحات پوست سر در مجروحین جنگی، تالاسمی، متاستاز به ستون فقرات.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، بهادر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۴۳ و دکترای تخصصی جراحی ارتوپدی از آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ارتوپدی، تدریس ارتوپدی در دانشگاه تهران، دریافت نشان بهترین انترن سال و استاد راهنما در ۲۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول ارتوپدی و شکسته بندی، معاینه فیزیکی اندامها و ستون فقرات، طب اطفال و کمردرد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، ارتوپدی و شکسته بندی به زبان فارسی و انگلیسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، زهرا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تخصص در بیماریهای پرده شبکیه، جراحی‌های پرده شبکیه، آنژیوگرافی پرده شبکیه، لیزر درمانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جزوات درسی برای رشته تخصصی چشم پزشکی در زمینه آناتومی رتین، جداشدگی پرده شبکیه، اولتراسونوگرافی در چشم.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پرده شبکیه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افتخار الحکما، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا موسی خان ناظم الاطباء، ادیب کامل، و شاعر فاضل، و طبیب حاذق، از خاندان علم و حکمت، در ۲۰ ماه صفر سال ۱۳۲۰ در طهران وفات یافته، در ایوان مقبره‌ی ناصرالدین شاه مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

پوشید سیه چه شارق اندر تاریخ

سوسن ز عزای میرزا عیسی خان

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

افتخار الحکماء، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۴۸/۱۳۴۵ ق)، عالم و پزشک. در طالقان متولد شد. بعد از فراگیری علوم ادبی، ریاضی و طب مدتی در تهران و بار فروش طبابت کرد. سپس همراه یکی از شاهزادگان به عنوان طبیب سفر به پطرزبورگ رفت. در سال ۱۲۸۵ ق حکمت اشراق را از حاج ملاهادی سبزواری آموخت. بعد از فوت او، دو سال نیز در حوزه‌ی درس آخوند ملا محمدکاظم فرزند اسرار درس خواند. وی در سبزوار صبحها به کار طبابت و عصرها به تدریس حکمت اشراق، طب قدیم، ریاضی، بلاغت، اصول و موسیقی و دیگر علوم می‌پرداخت. وی علاوه بر آشنایی با طب جدید، شعر هم می‌سرود و زبان فرانسه نیز می‌دانست. سرانجام در صدوچند سالگی در همان شهر درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۲۴ -۲۲۳ /۱).

افتخار الحکماء، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۸ ق)، پزشک، وی از پزشکان نامدار تبریز بود. آثار وی: «رساله‌ای در امراض حصبه و مطبقه و محرقه و علامات و منشاء بروز آنها»؛ «رساله‌ای در جدری»؛ «رساله‌ای در حرقت بول»؛ «تقویم الشریعه»؛ «الاطباء الاسلامیون فی تراجمهم و وفیاتهم و تالیفاتهم».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۱۵۷ -۱۵۶ /۱)، معجم المولفین (۳۷۹/۱۳).

افتخاری، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افسر اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. مدتی در کلکته ساکن بود، با همت و قناعت و از حق‌العلاج طبابت گذران زندگی می‌کرد. از اغلب علوم با بهره بود، گاهی شعر هم می‌سرود و در این فن توانا بود. اما از جمع‌آوری و سپردن اشعار خود به دیگران مضایقه داشت از اوست:

لب و چشمم ز اشک گرم و آه سرد پنداری

فروزان آذرستی، آن فسرده آبدانستی

نه هیچ از دست رفتم، به مویی گشته پابستم

ز مو کمتر میان او را، ز هیچش کم دهانستی

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۴۲ -۱۴۱ /۱)، فرهنگ سخنوران (۷۲)، مصطبه‌ی خراب (۱۷ -۱۶).

افسر یزدی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر، متخلص به افسر. اصل وی از اصفهان و در یزد ساکن بود. میرزا عبدالوهاب همانند پدر طبابت

می‌کرد و گاه شعر می‌گفت. از اوست:

هر کس زبرم رفت که آرد خبر از وی

باز آمد و از خویش چو من بی‌خبر افتاد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۴۸/۱)، فرهنگ سخنوران (۷۳).

افشار، جلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دانشکده:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، C.E.S فیتوفارسی، مدرک D.E.A شیمی مواد طبیعی و دکترای ETAT در شیمی مواد طبیعی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیمیائی ترکیبات گیاهان به منظور تهیه فرآورده‌های داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

شیمی مواد طبیعی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشار، حاجی بابای

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۲ ق)، طبیب. میرزابابا یکی از افسران شاهزاده عباس میرزا، و اولین محصلی است که به اتفاق محصل دیگری به نام محمدکاظم، از طرف عباس میرزا برای تحصیل به اروپا فرستاده شدند. میرزابابا پس از آموختن مقدمات، تا شش سال بعد در لندن

ماندگار شد و تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی ادامه داد. میرزابابا اولین طبیب ایرانی است که در اروپا به اتمام تحصیل خود موفق شد. جمیز موریه، نویسنده‌ی کتاب «حاجی بابا اصفهانی»، نام کتاب خود را از نام وی اقتباس کرده و حاجی بابا را موضوع داستان خود قرار داده است. این امر موجب رنجش حاجی بابا شد و وی پس از مدتی، کلمه‌ی حاجی را از نام خود حذف کرد.[۱] از نخستین ایرانیانی است که برای تحصیل به اروپا رفتند. حاجی بابا در سال ۱۲۲۶ ه.ق. به همراهی سرهرفرد جونز وزیر مختار انگلیس برای تحصیل علم طب و شیمی به انگلستان رفت و به تحصیل پرداخت. در ۱۲۳۴ ه.ق. که میرزا صالح و سه تن دیگر از محصلان ایرانی عازم بازگشت به ایران بودند حاجی بابا نیز که تحصیل خود را به پایان رسانده بود با آنان شرکت کرد و سمت حکیمباشی را در دستگاه عباس میرزا یافت. وی تا اواخر سال ۱۲۵۴ ه.ق. هنوز طبیب محمد شاه بود. تاریخ فوت او معلوم نیست ضح.- نویسنده کتاب «حاجی بابا» به انگلیسی ظ. نام وی را برای عنوان کتاب خود برگزیده بود و او از این معنی دلتنگ بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] شرح حال رجال (۱۹۳ -۱۹۱ /۴).

افشاربیات، مهشید

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: سم‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، گذراندن چهار سال دستیاری سم‌شناسی و اخذ تخصص سم‌شناسی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، جرم یابی، تشخیص انواع جوهرها و خودکارهای مختلف از نظر کشف جعل دستبردگی و الحاق در اسناد و مدارک، تدریس رشته سم‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، مامائی و حقوق، استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مسمومیتهای دارویئی و درمان آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

توکسیکولوژی، جرم یابی و تشخیص هویت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشاری‌پور، سلیمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فارماکوگنوزی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیتوشیمی گیاهان داروئی موجود در کشور، اثرات فارماکولوژیك برخی از گیاهان داروئی موجود در کشور، فرمولاسیون داروهای گیاهی استاندارد و تهیه فرآورده‌های مناسب، بررسی استانداردهای داروهای گیاهی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترای داروسازی و فارکوگنوزی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

روش‌های نوین تجزیه دستگاهی، کشت بافت گیاهی، مبانی فارماکوگنوزی (مفردات پزشکی)، شمیمی گیاهی (فیتوشیمی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:–

زمینه علمی مقالات:

شیمی گیاهی (فیتوشیمی)، تجزیه‌های دستگاهی نوین، کشت بافت گیاهی، آثار فارماکولوژیکی داروهای گیاهی در حیوانات و انسان، طرح الگوی نوین برای ارائه خدمات داروئی علمی توسط داروسازان در داروخانه‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افضل کرمانی، افضل‌الدین، ابوحامد، احمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۱۳ ق)، مورخ، طبیب و شاعر. از تاریخ‌نویسان بزرگ زبان فارسی که به ظاهر از بردسیر کرمان بود. وی در اواخر عهد قاوردیان و انقلابات کرمان و عهد تسلط غزان بر آن سرزمین به سر می‌برد و در آن جا به تدریس و طبابت مشغول بود. و با ملک دینار از ملوک غزکه در اول رجب سال ۵۸۳ ق بر کرمان استیلا یافته بود معاصر بوده است. بعد از آن نیز شاهد کشاکشهای عمال اتابک فارس، سعد بن زنگی و قطب‌الدین مبارز، امیر شبانکاره و سلطان محمد خوارزمشاه برای تسلط بر کرمان بوده و آثار خود را در این کشاکشها تالیف نموده است. ظاهرا در شروع بحران کرمان و اختلاف میان پسران طغرل شاه یعنی بهرام شاه و ارسلان شاه و ترکان شاه، نظر به آشنایی که با امرا و وزراء و اشراف داشت چند سالی عمل انشاء آن امیران و وزیران به او تفویض شد، لیکن بر اثر دوام بحران ناگزیر جلای وطن و قصد خراسان و دربار ملک طغان شاه بن موید آی ابه را کرد و راه خراسان پیش گرفت و در کوه بنان متوقف شد و پنج سال آنجا بود، بعد به یزد رفت و چندی متعهد امور بیمارستان آن شهر شد و بعد از سر و سامان یافتن اوضاع در کرمان طبابت و انشاء دیوان اتابک یزد به او پیشنهاد شد، اما نپذیرفت. در سال ۵۸۴ ق عزم کرمان نمود و در همان اوان به خدمت ملک دینار رسید و کتاب معروف خود را به نام او نوشت. آثار وی: «عقدالعلی للموقف الاعلی» در تاریخ ملک دینار که در سال ۵۸۴ ق به پایان رسیده است؛ «بدایع الازمان فی وقایع کرمان» معروف به «تاریخ افضل» که حوادث کرمان را تا سال ۶۰۱ ق در آن ضبط کرده است و شخصی به نام محمد بن ابراهیم در قرن یازدهم قمری تحریر نوی از آن کتاب با زبان ساده‌تر به نام «تاریخ سلاجقه کرمان» انجام داده است؛ «المضاف الی بدایع‌الازمان فی وقایع کرمان» که شامل حوادث از سال ۶۰۲ تا ۶۱۲ ق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از سنایی تا سعدی (۲۶۲ -۲۶۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۲۶ -۱۰۲۳ /۲)، تاریخ در ایران (۲۶ -۲۵)، تاریخ نظم و نثر (۱۱۸)، ستارگان کرمان (۵۷)، سرآمدان فرهنگ (۱۶۹ -۱۶۸ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ افضل‌الدین).

افضلی بهبهانی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افکاری، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقتصادی، شهریار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در علوم تغذیه و شیمی مواد غذایی از دانشکده علوم تغذیه و انستیتوی تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی ایران در سال ۱۳۵۳، پایان‌نامه در زمینه اثر شیمیایی در بهبود کیفیت آردهای ایران، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵، موضوع پایان‌نامه در زمینه بررسی لیپید در زنان حامله، دکترا در رشته تغذیه از دانشگاه دیویس کالیفرنیا در سال ۱۳۶۴ موضوع پایان‌نامه در زمینه اثر کمبود و متابولیکی کربوئیدرات بر روی سرعت گلوکونئوژنز در موشهای در حال رشد.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ویتامین‌ها، تغذیه کلینیکی، تداخل غذا و دارو و کنترل متابولیسم، تغذیه کودکان و شیر مادر، طرح بررسی کمی و کیفی اسیدهای چرب تشکیل دهند چربی شیر مادر در رابطه با وضعیت تغذیه‌ای آنان در مراکز بهداشتی تبریز، راهنمائی، مشاوره بر ۱۱ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

دیدگاههای بیوشیمی در تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه، بیوشیمی، متابولیسم، سموم غذایی، صنایع غذایی، تداخل غذا و دارو، رژیم درمانی، تغذیه وریدی و کم خونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقداشی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری حامد، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری، فیروزه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

خانم دکتر فیروزه اکبری اسبق در سال ۱۳۳۳در شهرستان مرند متولد شد.تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۳ در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال ۱۳۶۰ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ زنان و زایمان از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتهٔ نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند. ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزاکوچک‌خان مشغول به کار می‌باشند. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازایی و IVFتحصیلات رسمی و حرفه ای : فیروزه اکبری اسبق تحصیلات ابتدایی را در سال ۱۳۴۰ در مرند آغاز کرد و در سال ۱۳۵۳ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۳ در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال ۱۳۶۰ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ زنان و زایمان از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتهٔ نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند.فعالیتهای ضمن تحصیل : فیروزه اکبری اسبق درحین تحصیل دردوره تخصصی زنانو زایمان به مداوا وکارآموزی دربیمارستانهای تهران ومطالعه وتالیف دراین زمینه مشغول بوده است.وقایع میانسالی : فیروزه اکبری اسبق پیس ازفراغت ازتحصیل وبازگشت ازانگلستان به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران دربیمارستان میرزا کوچک خان (بخش نازایی و IVF) مشغول به فعالیت شد. وی هم اکنون درآن بخش سمت استادی دارد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سمت های اجرائی و مدیریتی فیروزه اکبری اسبق (از گذشته تاکنون) به ترتیب زیر است - عضو گروه تحقیقات جراحی اداره کل امور پژوهش در رشته زنان سال ۱۳۷۲ - عضو شورای پژوهش و پایان‌نامه گروه آموزش زنان و مامایی از سال ۱۳۷۴ تاکنون - عضو هیئت ممتحنه و ارزشیابی رشته زنان و مامایی بورد از سال ۷۶-۱۳۷۴ - عضو کمیته زنان شورایعالی پزشکی از سال ۷۷-۱۳۷۳ - عضو هیئت تحریریه مجله فارسی از سال ۱۳۷۵ تاکنون - کارشناس نظام پزشکی از سال ۱۳۷۷ تاکنون - ریاست بخش IVF بیمارستان میرزاکوچک‌خان از سال ۱۳۷۴ تاکنون - ریاست بیمارستان آرش از سال ۷۱-۱۳۶۹ - کارشناس پزشکی قانونی از سال ۱۳۷۶ تاکنون - ریاست بیمارستان میرزاکوچک خان از سال ۱۳۸۶ - عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزاکوچک‌خانمراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : دکتر فیروزه اکبری اسبق بخش IVF بیمارستان میرزاکوچک خان (وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران) را راه اندازی کرده است.آرا و گرایشهای خاص : فیروزه

اکبری اسبق ازجمله متخصصین زنانو زایمان است که به مباحث نازایی وIVF توجه تخصصی دارد وی توان گفت ازکسانی است که علم IVF را وارد ایران کرده است.

آثار : چکیده بیماریهای زنان و مامایی دنفورث ۱۹۹۹ ویژگی اثر : پدیدآورنده: امیرابراهیم صفرزاده، افسانه علی مدد تفرشی، الهام پورمطرود، فیروزه اکبری اسبق ناشر: نسل فردا - ۱۳۸۲

اکبریان، عبدالرسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبریان، عبدالرسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر عبدالرسول اکبریان متولد ۱۳۱۸ه.ش در شهر بروجن از توابع چهار محال بختیاری است.ایشان دارای برد تخصص زنان و زایمان از کشور امریکا می باشد وی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران بود که در ۱۵ بهمن سال ۱۳۸۶ بنا به درخواست خود پس از ۳۳ سال خدمت بازنشسته گردید.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانوالدین و انساب : پدر عبدالرسول اکبریان در شهر های اصفهان و چهار و محال بختیاری به کار تجارت پارچه مشغول بود و مادرش هم خانه دار بود. او نیز سه برادر و چهار خواهر دارد.خاطرات کودکی : دوران کودکی عبدالرسول اکبریان با ورشکستگی پدرش همزمان بود بطوری که آنها به ناچار جهت کار برای تهران آمدند.دکتر اکبریان فرزند ارشد خانواده بود و با وجود سن کم کارهای مختلف منزل و سرپرستی برادران و خواهران را برعهده داشت. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : عبدالرسول اکبریان در خانواده ای مذهبی بدنیا آمد.دوران کودکی او با ورشکستگی پدرش همزمان بود .او مجبور بود در کنار تحصیل به کارهایی همچون تدریس خصوصی و کار شبانه در بیمارستانها بپردازد تا خانواده هفت نفری را سرپرستی کند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : عبدالرسول اکبریان تحصیلات ابتدایی را در شهر بروجن گذراندو تصدیق ششم ابتدایی را با نمره بالایی اخذ کرد.تحصیلات متوسطه را در تهران همزمان با کار ادامه داد و موفق شد پس از قبولی در کنکور در رشته پزشکی دانشگاه تهران به تحصیل بپردازد.او تنوانست پزشکی عمومی را از دانشگاه تهران اخذ کند.دکتر اکبریان تخصص رشته زنان و زایمان را از آمریکا دریافت کرده است.خاطرات و وقایع تحصیل : عبدالرسول اکبریان از آن دوران چنین بیاد دارد": شروع اعتصا بها و ناراضی گری ها از سال ۱۳۳۸ شروع شد. من بخاطر دارم که در یکی از روزهای سخت زمستان که برف سنگینی هم می بارید.تمام دانشگاه یکپارچه شروع به شعار دادن علیه حکومت وقت (شاهنشاهی) کردند.کلیه درهای دانشگاه رابستند و ما تا شب هنگام در دانشگاه ماندیم بطوری که با دخالت پلیس این اعتصابات تمام شد". فعالیتهای ضمن تحصیل : عبدالرسول اکبریان در کنار تحصیل به تدریس خصوصی و کشیک شبانه در بیمارستانها می

پرداخت.استادان و مربیان : مرحوم دکتر محمد قریب ،دکتر پژوهی ،دکتر متین و غیره از اساتید عبدالرسول اکبریان بودند.همسر و فرزندان : عبدالرسول اکبریان متاهل و دارای همسر (دارای مدرک کارشناسی علوم زیست شناسی و دبیر بازنشسته آموزش و پرورش) و دو فرزند دختر می باشد. دختر ارشد دارای دکتری دندانپزشکی و در امریکا مشغول بکار می باشد و دختر کوچکش دارای مدرک کارشناسی ارشد الکترونیک از دانشگاه USC امریکا است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : عبدالرسول اکبریان پس از طی دوره پزشکی عمومی و در زمان خدمت سربازی بعنوان دستیار بهداشت در منطقه ییلاقی ایل قشقایی و همچنین در استانهای اصفهان ،شیراز و چهار و محال بختیاری خدمت کرده است.او همچنین بمدت ۵ سال در طی سالهای ۱۳۴۸-۱۳۵۲ مسئول بهداشت و درمان اداره بهداشت استان سیستان و بلوچستان بود. ازدیگر سمت های وی می توان به چند مورد زیر اشاره کرد: - رئیس بخش زنان و زایمان و تربیت متخصص زنان و زایمان - مدیر گروه رشته زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی ایران بمدت ۱۶ سال - عضو بورد تخصصی زنان و زایمان بمدت ۱۴ سال - مسئول برگزاری هفت کنگره بین المللی زنان و زایمان مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : عبدالرسول اکبریان درمانگاهی (بنام مرحوم پدرش) در استان سیستان و بلچستان در شهرستان ایرانشهر به همراه برادرش تاسیس کرده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از برنامه های روزمره عبدالرسول اکبریان می توان به موارد زیر اشاره کرد: - شرکت در برنامه های انجمن زنان و زایمان (بعنوان عضو این انجمن) - شرکت در جلسات کارشناسی نظام پزشکی بعنوان کارشناس - شرکت در جلسات کارشناسی وزارت بهداشت بعنوان کارشناسآرا و گرایشهای خاص : عبدالرسول اکبریان از جمله پزشکانی است که پژوهشها و تلاشهای علمی وسیعی درباره زنان و زایمان عمل سزاریان انجام داده است.جوائز و نشانها : - استاد نمونه در سه دوره - دریاف لوح تقدیر از ئیس جمهور وقت جناب آیه الله هاشمی رفسنجانی بعنوان استاد ممتاز - پژوهشگر نمونه سازمان نظام پزشکی ایرانچگونگی عرضه آثار : عبدالرسول اکبریان دارای چندین ترجمه و تالیف در زمینه رشته تخصصی خود می باشد .وی همچنین چندین مقاله در مجلات معتبر علمی به چاپ رسانیده است.

آثار : احیاء نوزادان ویژگی اثر : همکاری در ترجمه-این کتاب بیشتر برای آموزش و آشنایی با فنون احیاء نوزادان است.۲ زنان و زایمان ویژگی اثر : ترجمه- این کتاب از کتابهای پایه و مهم رشته زنان و زایمان برای دانشجویان رشته های زنان و زایمان است۳ شیر مادر ویژگی اثر : ترجمه۴ لوپاکسیلن زنان و زایمان ویژگی اثر : با همکاری گروه زنان و زایمان - آشنایی با اصول و طرز کار و استفاده از سونوگرافی برای همکارانی که علاقمند به روش جراحی درون بین می باشد.

اکبریان، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص در روماتولوژی در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

استادیار در رشته روماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار مرکز روماتولوژی دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماری بهجت در ایران، اپیدمیولوژی بیماری لوپوس در ایران، پوکی استخوان در بیماران ایرانی و درمان آن، روشهای مختلف درمانی در بیماران مبتلا به SLE، فاکتورهای مختلف تشدید کننده بیماری لوپوس، تعیین شیوع علائم بیماری لوپوس در ایران و مقایسه آنها با آمارهای خارجی، تعیین شیوع پوکی استخوان در بیماران ایرانی و مقایسه آن با آمارهای خارجی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

استئوپوروز در ایران، بیماری بهجت در ایران، لوپوس اریتماتوسیستمیک درایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکرامی، یزدگرد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکفانی سنجاری، شمس‌الدین، ابوعبداللّه محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۹ ق)، ریاضیدان، طبیب و منجم. معروف به اکفانی. در سنجار بخارا متولد شد. در قاهره مقیم بود و همان جا درگذشت. او علم هیئت را برشمرده و آنها را پنج دانسته است: علم زیجات و تقاویم، علم مواقیت، علم کیفیت رصدها، علم تسطیح کره و آلات شعاعی که از آن حادث می‌شود و علم آلات ظلّی. تألیفات بسیاری در ریاضی و فنون و حکمت دارد. تحریر اقلیدس را بدون اندیشه حل می‌کرد. در شناخت طب و جواهر و نباتات بر تمامی اهل عصر خود برتری داشت و پزشکان نامی از حسن معالجات و تشخیص وی در حیرت بودند. در تاریخ و اخبار نیز مهارتی به سزا داشت. آثار وی: «ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد» در انواع علوم که در سال ۱۹۰۴ م در بیروت چاپ شده است؛ «اللباب فی الحساب»؛ «غنیهٔ اللبیب عند غیبهٔ الطبیب؛ «نخب الذخائر فی احوال الجواهر» که در مجله‌ی المشرق سال یازدهم منتشر شده است؛ «کشف الرین فی احوال العین»، «الدرالنظیم فی احوال العلوم

والتعلیم»؛ «نهایة القصد فی صناعة الفصد»؛ «النظرو التحقیق فی تقلیب الرقیق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام(۱۸۹ /۶)، ایضاح المکنون(۶۹۲ /۲)، تاریخ نجوم اسلام(۳۳ –۳۲)، ریحانه(۱۶۶ /۱)، کشف الظنون(۱۹۹۰ ، ۱۹۳۵، ۱۵۴۲، ۱۴۹۰، ۶۶)، الکنی والالقاب (۵۰ /۲)، لغت‌نامه(ذیل/ محمد بن ابراهیم)، معجم المؤلفین(۱۰۰ /۸)، الوافی بالوفیات(۲۷ –۲۵ /۲)، هدیة العارفین(۱۵۵ /۲).

البرزی، عبدالوهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الکسانیان، استپان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، سیدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداشت مشهد درسال ۱۳۳۸، دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۱ و دکترای تخصصی انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگلهای روده‌ای شایع اطفال در مشهد و حومه، بررسی بیماریهای انگلی و درمان آنان در یک پرورشگاه، مطالعه و بررسی آنوفلهای استان خراسان، بررسی آلودگیهای قارچی جلدی در بین دانشجویان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی، بالانتیدیازیس و گزارش اولین مورد در استان خراسان،

Analysis of results of panasitology

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی گوارشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی داخلی در سال ۱۳۶۲ و فوق تخصص گوارش در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

در زمینه جنگ، طب داخلی و بررسی گوارش مجروحان شیمیائی بستری، اثرات خردل گوگردی روی سیستم ادراری و روی دستگاه گوارش، بیماری تاکایاسو، عقرب گزیدگی، اثر داروها بر کبد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب داخلی، تشخیص بالینی، آسیب بدنی در جنگ خردل گوگردی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طب داخلی اثر خردل گوگردی بر غلظت هورمونها در مصدومین شیمیائی جنگ، مقایسه ژیاردیوز در ۱۲۶ مجروح، هلیکوباکترپیلوری در بیماران مبتلا به گاستریت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، هدایت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امام زاده، هما

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دختر میرزا سیّد حسن [میربد] قمشه‌ای (۱۳۸۳-۱۳۰۵) از احفاد میرزا محمّد خلیل بن میر عبدالواسع امام جمعه قمیشه، (متوفّی به سال ۱۳۱۴ قمری) است.

صاحب عنوان زنی فاضله و دانشمند است که در ۱۷ شوّال ۱۳۲۵ در اصفهان متولّد شده، و در اصفهان و طهران و پاریس تحصیلات خود را در رشته پزشکی به پایان رسانیده، و پس از مراجعت از اروپا، سالها در طهران ساکن شده، و در این اواخر به مناسبت انقلاب روحی و فکری که از سرچشمه دیانت و تقوای او سرزد به عراق رفته، و در کربلاـ مجاور گردید، و در آنجا به معالجه بیماران، و دلجویی از مستمندان پرداخت، و در این چند سال اخیر (حدود ۱۳۸۵) در کربلا وفات یافته و همانجا به خاک رفت.

مشارالیها علاوه بر زبان عربی و فرانسه و آلمانی، به زبانهای انگلیسی و ایتالیایی و اسپانیایی نیز آشنایی کامل داشت.

کتب زیر از آثار اوست:

۱- جذام و سیفلیس (رساله دکترای اوست) ۲- زن در لباس مرد ۳- زنبور عاشق (نمایشنامه) ۴- گمراهان ۵- مقالات متعدّده در امور سیاسی و اجتماعی که در روزنامه‌های طهران منتشر می‌شد و اگر جمع آوری گردد خود کتاب بزرگی می‌شود.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

امامی، عبدالرحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۷، دیپلم تغذیه از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اپیدمیولوژیک در مورد گواتر آندمیک در ایران برای اولین بار در سالهای ۱۳۴۶ -۴۲، تغذبه پزشکی، طرح به کارگیری فرمهای قد و وزن اطفال زیر پنج سال در مرکز آموزشی و پژوهشی روستائی گرگ‌تپه ورامین، کم خونیهای تغذیه‌ای، دیابت، راشیتیسم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تعذیه و دیابت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و دیابت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی و تخصص انگل‌شناسی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و تخصص قارچ‌شناسی (دیپلم قارچ‌شناسی پزشکی) از انستیتو پاستور پاریس و C.D.C آمریکا.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی داشنگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قارچها و عوامل بیماریهای قارچی، اپیدمیولوژی، نظارت بر ۵۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قارچها و بیماریهای قارچی، تشخیص آزمایشگاهی قارچ‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

قارچ‌شناسی پزشکی، قارچها، عوامل بیماریهای قارچی و بیماریهای قارچی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامیه، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فارغ‌التحصیل از دانشگاه بوستون آمریکا در رشته پروتزهای دندانی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندانپزشکی، پروتزهای ثابت دندانی، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

راهنمای مورفولوژی سطح جونده دندانها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بررسی مقدار حلالیت، بررسی اکلوژن فیزیولوژیک، محل انتخاب Margin سرپوش‌ها و اثرات احتمالی آنها کاربرد نیازهای ارتدنسی قبل از معالجات پروتز ثابت، آماده‌سازی دهان قبل از معالجات پروتزهای دندانی، چگونگی Management دندانهای گرفتار Furcation از طریقه سرپوشها.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی اشرفی، عباسعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی:-، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی پاتولوژی در دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، متخصص در رشته‌های آناتومیکال و کلینیکال پاتولوژی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سیستولوژی ادرار، اسپربماتوژنز و ناباروری، بررسی کلینیکی تست کازونی در تشخیص کیتس هیداتیک، ضایعات پوستی تریکوتسن‌ها پیشگیری و درمان آن، پیشگیری از عوارض پوستی عصاره قارچ فوزاریوم، بررسی شیوع پروپاپنولول در موش شیوع عفونت سیتومگالوویروس در اهدا کنندگان خون مرد و زن و بررسی سیتولوژی اسمیر سرویکس و ادرار، شیوع عفونت سیتومگالو ویروس در مادران ایرانی و عفونت کونژنیتال نوزادی و سیلهای ناشی از آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه و دکترا.

ابداع:

۳ مورد در زمینه‌های کمک حیاتی به درمان گیلن باره به روش پلاسمافرزیس در مشهد، کمک حیاتی به درمان درماتومیوزیت به روش پلاسمافرزیس، درمان موفقیت‌آمیز ناسازگاری RH در سه مادر حامله حساس به آنتی ژن RH به روش پلاسمافرزیس.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، تکنیک‌های هیستوپاتولوژی،

research on ۴۰۰۰ spermogram in jahad central labratory

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، هماتولوژی، اسفروسیتوز ارثی، نازائی، هیرزوسپرمی، آسیب‌شناسی تشریحی، ناباروری، بررسی سیتومگالو ویروس در مادران و نوزادان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی تهرانی، ارجاسب

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۲۵ ق)، پزشك، شاعر، متخلص به امیدی. پدرانش رییس و کدخدای تهران بوده‌اند که در آن زمان قصبه‌ای از توابع ری بود. در جوانی به شیراز رفت و در زمره‌ی شاگردان مولانا جلال‌الدین دوانی درآمد و علوم زمانه را فراگرفت و خصوصاً در طب مهارت یافت. استادش نام او را مسعود و تخلصش را امیدی قرار داد. بیشتر با ارکان دولت شاه اسماعیل صفوی مربوط بود و اشعاری در مدح آنان می‌گفت در اواخر زندگی در تهران ساکن شد و در آنجا باغی به نام باغ امید ساخت و بر سر همین باغ با شاه قوام‌الدین نوربخش پیشوای نوربخشیان اختلاف و نزاع پیدا کرد و در اثر نزاع زخم برداشته و جان داد و در طرشت تهران دفن شد.

از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۰۷۵ -۱۰۶۷ /۳)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۵۵ -۱۵۴ /۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۳۰ -۴۲۵ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۱۵)، تحفه‌ی سامی(۱۷۶ -۱۷۳)، تذکره‌ی میخانه (۱۵۰ -۱۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۲۶)، الذریعه (۹۸ - ۹۷ /۹)، ریحانه (۱۷۷ -۱۷۶ /۱)، فرهنگ سخنوران (۹۱)، لغت‌نامه (ذیل/ امیدی)، مجالس النفائس (۱۴۳ -۱۴۱)، مجمع الفصحا (۱۱ -۱۰ /۴)، هفت اقلیم (۶۷ -۶۳ /۳).

امیر رسولی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیر همایون

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب، ادیب، منجم و شاعر. ظاهراً وی غیر از همایون اسفراینی شاعر معروف قرن نهم و همایون عراقی است. در ماوراءالنهر می‌زیست و در زمان خود بسیار معروف بود. علاوه بر فنون مذکور در ادبیات عرب و عروض نیز دست داشت و غزل و معما بسیار خوب می‌گفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۲۵).

امیرانی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرحکمتی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی شیراز، رزیدنتی کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا، بورد تخصصی کودکان از آمریکا، فلوشیپ در بیماریهای غدد داخلی و متابولیسم کودکان از دانشگاه راچستر آمریکا، تخصص بهداشت M.P.H از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی و متابولیسمی کودکان، دیابت و بیماریهای تیدوئید، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی کودکان، سوءتغذیه، راشیتیسم، دیابت، نقصان روی بیماریهای متابولیسمی کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشگاه تهران و دانشگاه پاریس در سالهای ۱۳۴۹ و ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار در دانشکده پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۴۷ و دانشیار جراحی اعصاب در دانشکده پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

همانژیوماتو، منژیوما

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و اعصاب، کیست هیداتیک مغز، ترمیم اسکلت‌های جمجمه، عوامل فشار به نخاع.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرفیض، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه کارل‌ابرهاد آلمان، تخصص در جراحی عمومی از دانشگاه کارل‌ابرهاد در سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص در جراحی کودکان از دانشگاه کارل‌ابرهارد در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگتاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، جراحی کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترا و فوق تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات: جراحی نوازادان، بیماریهای تنفسی کودکان و مسائل طب اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

مباحث مختلف پزشکی، جراحی کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرلو، رحمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی و متخصص پروتز ثابت.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در رشته پروتزهای ثابت شاخه‌ای از دندانپزشکی است که با جایگزینی دندانهای از دست رفته بیماران به وسیله مواد مصنوعی مانند چینی Porcelain و پلاستیک همراه با طلا به طور ساده در باز گردانیدن توان بخشی دهان مؤثر است و بازسازی ارتفاع عمودی، حفظ و نگهداری فواصل بین دندانها و سلامت بیماران را تأمین می‌کند، نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول پروتز ثابت، مقایسه و تشخیص در پروتز، سیمانها و انواع آنها و طریقه به کار بردن آنها در پروتز، لحیم و لحیم کاری در پروتز ثابت، پروتز ثابت آزمایشگاهی، علل نواقص در پروتزهای ریختگی، فلزات قیمتی و غیر قیمتی در پروتز ثابت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ارزیابی دندانهای پایه در پروتز ثابت، انواع Pontic و مشخصات آن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیری قره‌گزلو، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیریان، محمدهادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی اطفال از آمریکا در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار از سال ۱۳۶۵ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علل هماتوری در اطفال، مننژیت در کودکان و نوزادان، بیماریهای عفونی شایع دهان اطفال، گاستروآنژیتهای شیرخواران و اطفال، سندرم کاهش ایمنی، تدریس بیماریهای کودکان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای اطفال، گاستروآنژیتها در اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اطفال، تب در اطفال، بررسی علل مسومیت در اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین رشتی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از رشت است. مدتها در عتبات مقدسه‌ی عراق معالجه‌ی بیماران می‌کرده، سپس به تهران آمده و در دستگاه میرزا علی‌اصغر خان امین‌سلطان به خدمت مشغول بوده است. وی در طبابت شیوه‌ی سنتی را برگزیده بوده، گاهی شعر هم می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (۹۵)، المآثر والآثار (۲۱۱ - ۲۱۰).

امین، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین‌الشریعه، محمداسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیهد بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین‌فر، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورها، فلاپ‌های لوکابل و دیستال، گوش و حلق و بینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مبانی بیماریهای گوش و حلق و بینی و کاربرد بالینی شنوائی‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تخصص گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، حیدر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار زیستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، صفرعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر صفرعلی امینی در سال ۱۳۲۰ در شهر میانه بدنیا آمد. ایشان فوق تخصص رشته زنان و زایمان از انگلستان است و هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد بازنشسته دانشگاه علوم پزشکی می‌باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : پره ناتولوژیوالدین و انساب : پدر صفرعلی امینی کشاورز بود. پدر و مادر وی هر دو دار فانی را وداع گفتند.خاطرات کودکی : صفرعلی امینی در دوران کودکی از سن ۵ الی ۷ سالگی معلم خصوصی داشت بطوری که معلم بعد از دو ساعت درس یک ساعت تار می‌نواخت. وی از اینکه در طول این همه سال نواختن تار را فرا نگرفته است افسوس می‌خورد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : صفرعلی امینی در خانواده‌ای کشاورز بدنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : صفرعلی امینی دوران دبستان و سیکل اول دبیرستان را در شهرستان میانه و سیکل دوم متوسطه را در شهرستان تبریز گذراند و بلافاصله در کنکور دانشگاه تبریز شرکت کرد و در رشته طب و کشاورزی جزء نفرات اول کنکور شد و در رشته طب به تحصیل پرداخت و طب عمومی و تخصصی را در دانشگاه تبریز به پایان رساند.ایشان یک دوره سه ماهه را در بیمارستان جانز هاپکینز امریکا و یک دوره تخصصی را در دانشگاه منچستر تعلیم دید.خاطرات و وقایع تحصیل : صفرعلی امینی نیمی از عمر خود را به تحصیل گذراند و سپس به شغل معلمی و تدریس و تعلیم مشغول شد که این دوران از زندگی‌اش همواره برای او خاطرات خوبی به همراه داشته است.فعالیتهای ضمن تحصیل : صفرعلی امینی در کنار تحصیل به تعلیم و تدریس می‌پرداخت.استادان و مربیان : مرحوم آقای لکدیزچی از مربیان مدرسه و دکتر حمیدیه و دکتر مولوی از استادان دکتر امینی در دانشگاه می‌باشند.هم دوره ای ها و همکاران : طهماسب اسدی، دکتر داود اصبح از هم‌دوره‌ای‌های دکتر امینی هستند.همسر و فرزندان : همسر صفرعلی امینی سر کار خانم ژیلا کلانتری، متخصص اطفال است. ایشان دارای چهار فرزند به ترتیب: فرزند پسر دارای مدرک کارشناسی ارشد مخابرات و مقیم منچستر و فرزندان دختر با مدرک مهندسی پزشکی و مقیم لندن، مدرک دکترای مهندسی ژنتیک و کارشناسی ارشد انفورماتیک با گرایش ژنتیک هستند.وقایع میانسالی : از مهمترین خاطرات صفرعلی امینی وقوع انقلاب اسلامی می‌باشد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : صفرعلی امینی

بمدت ۲۵ سال در بیمارستان شهید اکبر آبادی به تدریس و تحقیق و معالجه بیماران پراخته است. ایشان در این سالها در بیمارستان بعنوان رئیس بخش و رئیس آموزش و رئیس بیمارستان مشغول به خدمت بوده است. سالهای آخر خدمت در بیمارستان فیروزگر رئیس بخش و مدیر گروه زنان و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران بوده است. دکتر امینی مدت ۳۰ سال عضو اعضای مرکزی انجمن متخصصین مامائی و زنان ایران، چند سال بعنوان کارشناس نظام پزشکی و چند سالی در بنیاد شهید خدمت کرده است.فعالیتهای آموزشی : صفرعلی امینی بمدت ۳۰ سال مشغول به تعلیم و تربیت دانشجویان پزشکی و رزیدنت بوده است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : صفرعلی امینی در مرکز آموزشی درمانی شهید اکبرآبادی بنیانگذار کتابخانه، درمانگاه بهداشت مادر و کودک، بنیان‌گذار پاویون پزشکان، سالن کنفرانس و بخش سونوگرافی بوده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : صفرعلی امینی در کنار تدریس به فعالیت‌های تحقیقی و پژوهشی می‌پردازد.جوائز و نشانها : صفرعلی امینی نشانها، لوح‌ها و جوایز و تشویق‌نامه‌های متعددی را از محافل مختلف علمی و پژوهشی دریافت کرده است.

آثار : بررسی ضربان قلب و ارزیابی سلامت جنین ویژگی اثر : تألیف۲ ترجمه کامل دنفورث زنان و زایمان ویژگی اثر : پدیدآورنده: دیوید دنفورث، تکتم رشید کردستانی، علی امینی (مترجم) ناشر: برای فردا - ۱۳۸۲۳ سونوگرافی پایه مامائی زنان ویژگی اثر : تألیف۴ طب قبل از تولد ویژگی اثر : پدیدآورنده: علی امینی، فتانه زنوزی ناشر: طبیب - ۱۳۸۲ - ویژگی این اثر از این لحاظ مهم است که این رشته چند سالی است در ایران مورد توجه قرار گرفته است و دکتر امینی اولین نفری است که در این زمینه به تحصیل پرداخت. وی در این زمینه تألیفاتی دارد که شاید اولین کتابی است که در این زمینه نگاشته شده است.۵ علوم پایه درمامائی و زنان ویژگی اثر : علوم پایه نیز جزء رشته‌هایی است که در چند سال اخیر در ایران مورد توجه و اهمیت قرار گرفته است و کتاب فوق الذکر به قول خود دکتر امینی ممکن است اولین اثر در زمینه مامائی و زنان باشد.

امینیان، ناهید

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اندامی، آذر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دکتر آذَر اَندامی (به انگلیسی: Azar Andami) (زاده ۱۳۰۵ - درگذشته ۱۳۶۳) از پژوهشگران انستیتو پاستور ایران بود. بخاطر خدمات علمی و انسانی او یکی از حفره‌های برخوردی روی سیاره ناهید، به نام وی «اندامی» نامگذاری شده است. آذر اندامی در سال ۱۳۰۵ در محله ساغریسازان رشت متولد شد. او فرزند چهارم و تنها دختر خانواده بود. مقطع ابتدایی را در دبستان بانوان رشت با یک سال جهش تحصیلی به پایان برد. بعد از اخذ مدرک پایان سال نهم تحصیلات عمومی از دبیرستان فروغ رشت، پدرش با

اینکه فردی روشنفکر بود از ادامه تحصیل او ممانعت کرد و وی را به دانشسرای مقدماتی رشت فرستاد. در سال ۱۳۲۴ از دانشسرا فارغ التحصیل شد. و در سال ۱۳۲۵ به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و معلم شد. درسال ۱۳۲۹ و در حین کار دیپلم طبیعی را با امتحان متفرقه دریافت کرد. در سال ۱۳۳۱ با شرکت در کنکور دانشگاه تهران در رشته پزشکی این دانشگاه پذیرفته شد. در سال ۱۳۳۷ موفق به دریافت گواهینامه دکترای پزشکی گردید و بلافاصله به گذراندن دوره تخصصی زنان و زایمان مشغول شد. پس از پایان دوره تخصصی به وزارت بهداری آن زمان منتقل شد و در نهایت به کار در انستیتو پاستور پرداخت. او پس از مدتی با استفاده از بورس تحصیلی انستیتو پاستور به پاریس رفت و در سال ۱۳۴۶ موفق به اخذ گواهینامه باکتریولوژی گردید. در سال ۱۳۵۳ موفق به دریافت دانشنامه تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی شد. او در سال ۱۳۵۷ بازنشسته شد. چندین بار به کشورهای فرانسه و بلژیک سفر کرد و حاصل این سفرها مقالات علمی بود که در مجلات معتبر به چاپ رسید. پس از بازنشستگی چون خانه‌نشینی را نمی پسندید به بیمارستان باهر رفت و ریاست آزمایشگاه تشخیص طبی آنجا را بر عهده گرفت. پس از مدتی در مطب همسرش، دکتر خلعتبری، در خیابان حسام‌السلطنه به کار مداوای بیماریهای زنان و زایمان مشغول شد. در همین سالها بود که به تومور مغزی مبتلا شد. یک روز در مطب در حین معاینه بیمار، تعادل خود را از دست داد و بر روی او سقوط کرد. در ۲۸ مرداد سال ۱۳۶۳ به علت آمبولی ریه که از عواقب بیماری سختش بود درگذشت. در سال ۱۹۹۲، اتحادیه بین‌المللی ستاره‌شناسی (IAU) حفره‌ای به قطر ۳۰ کیلومتر در طول جغرافیای ۲۶ درجه و ۵۵ دقیقه و عرض جغرافیایی ۱۷ درجه و ۴۵ دقیقه با قله‌ای مرکزی را در جنوب سیاره زهره به نام اندامی نامگذاری کرد. آذر اندامی تنها زن ایرانی بود که نامش به این شورا فرستاده شد و بانی این کار دخترش بود.

انزابی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

انصاریان، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۵، درجه Ph.Dداروسازی و فارماکوگنوزی از دانشکده داروسازی دانشگاه لستر انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۱، ارتقاء به دانشیاری در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیمی گیاهی، فارماکوگنوزی، بررسی ترکیبات شیمیائی سداب ایران جهت تولید صنعتی روتوزید، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

فارماکوگنوزی و شیمی گیاهی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اورمزدی، هرمزد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اویس اردبیلی، اویس

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، طبیب، شاعر و قاضی. وی طبیب و قاضی اردبیلی بود، پنجاه سال در آن شهر به قضاوت روزگار گذراند. تدریس در آن دیار هم به عهده‌ی وی بود. اویس شاعری ماهر با طبعی روان بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۳ -۲۲ /۱)، دانشمندان آذربایجان (۵۷ -۵۶)، الذریعه (۱۱۲/۹)، سخنوران آذربایجان (۸ -۷)، فرهنگ سخنوران (۱۱۰)، مجالس النفائس (۳۹۶).

اهرابی‌نژاد، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۷، گذراندن دوره تخصصی ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۲، دریافت نشان جراحی عمومی در سال ۱۳۴۲، گذراندن دوره دو ساله ارتوپدی در دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح اسپلنوپورتوگرافی در زمینه جراحی کبد و عروق وریدی کبد و بیماریهای مربوط به هیپرتانسیون پورتال راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

تکنیک اختصاصی برای آمپوتاسیون استئومیوتراپی در زمینه ارتوپدی و تروماتولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عمومی، جراحی ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی تروماتولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اهوازی ارجانی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۸/۳۱۸- ح ۳۸۴ ق)، پزشک. ملقب به رییس، و معروف ابن المجوسی. در اهواز یا ارجان (بهبهان) متولد شد. پدرش زرتشی بود. وی از جمله اطباء بزرگ اسلامی ایرانی و بنا به قول جورج سارتن یکی از سه پزشک بزرگ خلافت شرقی بود که خدمت به سزایی به طب اسلامی و دنیای طب کرده است. طب را نزد ابوماهر موسی بن سیار آموخت و با پزشکان بیمارستان عضدی بغداد مانند ابوالحسن علی بن ابراهیم بن بکس و ابوالحسن بن کشکرایا معروف به تلمیذستان و ابویعقوب الاهوازی و ابوعیسی بقیه و نظیف القس رومی، بنو حسنون و ابوالنصرالدحنی چشم‌پزشک و ابوالخیر و ابوالحسن بن تفاح جراح معاصر بود. اثر وی: «کامل الصناعهٔ الطبیهٔ الملکی» یا «کتاب ملکی» است که از جمله کتب جامع طبی عربی و بنا به قول سارتن یک دایرهٔالمعارف طبی بود.

این کتاب مشتمل بر بیست باب بود که نیمی از آن به طب نظری و نیمی دیگر به طب عملی اختصاص داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۱/۵)، تاریخ الحکماء قفطی (۳۲۱)، تاریخ طب (۴۷۷ -۴۴۳ /۲)، ریحانه (۲۲۱/۵)، دایرةالمعارف فارسی (۳۱۷/۱)، کشف الظنون (۱۳۸۰)، مقدمه بر تاریخ علم (۷۸۰ -۷۷۹ /۱)، هدیهٔ العارفین (۶۸۳/۱).

اهوازی، ابویعقوب

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، طبیب. از مردم اهواز و از بیست و چهار طبیبی بود که عضدالدوله دیلمی برای بیمارستان عضدی بغداد انتخاب کرد. رویه‌ی وی در درمان بسیار نیکو بود. از تاریخ تولد و وفات و اطلاعی در دست نیست. تألیفی دارد موسوم به «رسالهٔ فی اثبات ان السومالی المطیب احرّ من التریاق.».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (۵۸۴)، تاریخ طب (۶۷۰ -۶۶۹ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۲۹ /۹).

ایپکچی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : دکتر مهدی ایپکچی سال ۱۳۰۶ه.ش دارای مدرک دکترای در رشته ی بیوشیمی ازدانشگاه پاریس درسال۱۳۴۵ و عضو هئیت علمی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد با مرتبه ی علمی استادی می باشد.

گروه : علوم پایه

رشته : بیوشیمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : مهدی ایپکچی دارای مدرک کارشناسی شیمی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشگاه تهران و دکترای در رشته ی بیوشیمی از دانشگاه پاریس درسال۱۳۴۵ می باشد.

خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ مدرک دکترای شیمی ازدانشگاه پاریس در سال۱۳۴۵ ه.ش از مهمترین مقاطع علمی زندگی مهدی ایپکچی می باشد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : مهدی ایپکچی ضمن تحصیل به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون اثرهورمونهای استروئیدی درسلوهای سترولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو پرداخته است.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی: بررسی اثر هورمونهای استروئیدی در سلولهای سرتولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، کلسترول، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو، تهیه اسیدسیتریک و تخلیص آن از ملاس به روش میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغرکننده بر روی موش، اثر بیولوژیکی ویتامین در بدن، نقش پروستاگلاندین‌ها و مشخصات

آنهـا، روشـهای انـدازه‌گیری کلسترول در سـرم خون، اسـتاد راهنمای ۴ پایان‌نـامه دکترا. تألیفـات تعـداد تألیفـات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسـی: ۲ تعـداد تألیفـات (نگـارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۵ زمینه علمی تألیفات: بیوشـیمی، شـیمی صنعتی، شیمی مواد غذائی و اصول صنایع شیمی. مقالات تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۵ زمینه علمی مقالات: بیوشیمی و تغذیه.

وقایع میانسالی : مهـدی ایپکچی پس از اخذ مدرک دکترای بیوشـیمی ازدانشـگاه پاریس در سال۱۳۴۵ ه.ش به ایران بـازگشت و به عنوان عضو هئیت علعی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد استخدام شدو و مرتبه ی علمی استادی را کسب نمود.

مشاغل و سـمتهای مورد تصـدی : مهـدی ایپکچی عضو هئیت علمی دانشـکده ی علوم دانشـگاه فردوسـی مشـهد پس از طی مرحله استادیاری و سپس دانشیاری به مرحله ی علمی استادی تمام وقت پایه ی ۱۶گروه شیمی و زیست شناسی این دانشکده رسید.

فعالیتهای آموزشـی : مهدی ایپکچی در گروه علوم دانشـگاههای فردوسـی مشـهدی به تدریس دروس رشـته ی بیوشیمی پرداخته و استاد راهنمای ۴پایان نامه دکترا و چندین پایان نامه کارشناسی ارشد بوده است.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهـدی ایپکچی در کنار تدریس به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون تهیه اسیدسـیتریک در تلخیص آن از ملاس به روشهای میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغر کننده برروی موش پرداخته است.

آرا و گرایشـهای خاص : مهدی ایپکچی ازجمله متخصصان رشته ی بیوشیمی می باشد که دراموری چون بیوشیمی، شیمی صنعتی، شیمی مواد مواد غذایی و اصول صنایع شیمی و بیوشیمی تغذیه دارای تخصص می باشد.

آثار :

۱ بیوشیمی صنعتی

۲ بیوشیمی و تغذیه

۳ شیمی مواد غذایی و اصول صنایع شیمی

ایروانی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۳۷ –۱۱۵۱ ش)، پزشـک، عـالم و شـاعر. در ایروان متولّـد شـد و نزد حسـین علیشـاه تربیت یـافت. از اطبـای عهـد عباس میرزای نایب‌السلطنه بود و از علوم عقلیه و نقلیه و حکمت الهی و عرفـان اطلاع کامل داشت. از آقا سـید علی صاحب «شـرح کبیر» اجازه‌ی روایت داشت. در تبریز درگذشت و در مقبره‌ی سید حمزه دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۰۵۱/۲)، دانشمندان آذربایجان (۲۹)، مکارم الآثار (۱۰۴۱/۴).

ایزدی یزدی، سیروس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دیپلم تخصصی روانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و کالج سلطنتی روانپزشکان انگلستان در سالهای ۱۳۴۷ و ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار گروه روانپزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، ارتقاء به مراتب علمی دانشیاری و استادی در سالهای ۱۳۵۴ و ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی در روانپزشکی، سردمزاجی، شهرنشینی، نوروز جنگ، ارزشیابی استرس، علل فرار نوجوانان، علل گرایش به مواد مخدر، هذیان حسادت، لکنت زبان، افسردگی مقاوم به درمان، استاد راهنمای ۴۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

شخصیت از دیدگاه مکاتب، جنبه‌های مختلف روان‌شناسی زن، مبانی بیولوژیك رفتار انسان تعامل عوامل زیستی روانی، اجتماعی، زبان و نقش اسطوره و تاریخ در تکوین شخصیت و شناخت روان پزشکی در رابطه با بیماریهای زنان و مامایی، مسائل نوجوانان، مبانی روان شناختی کهن سالی، اصول گروه درمانی، خواب و اختلالات آن، الکتورآنسفالوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

جنبه‌های مختلف روانپزشکی با تأکید بر اهمیت تعامل عملکرد و ساختار سیستم عصبی مرکزی و تکوین رفتار عادی و غیر عادی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایلاقی، شرف‌الدین، شرف‌الزمان ابوعبداللّٰه محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۶ ق)، طبیب. اصل وی از ایلاق نیشابور بود و در باخزر و بلخ اقامت داشت. وی از شاگردان مشهور ابوالعباس لوکری بود که در مسائل نظری و علمی حکمت توانا و در طب نیز ماهر بود. او در جنگ قطوان نزدیک سمرقند کشته شد. در برخی آثار او را شاگرد ابن‌سینا نوشته‌اند که با توجه به سال مرگ وی احتمالا درست نیست. تصنیفات بسیار پدید آورد مانند: «الفصول الایلاقیه»، در کلیات طب که به نامهای «اختصار القانون» یا «مختصر القانون» ابوعلی سینا و یا «شرح ایلاقی» نیز آمده است. آثار دیگری نیز به وی نسبت داده‌اند از جمله: «اللواحق»؛ «دوست نامه»؛ «سلطان نامه» و «اعداد الوفق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲/۸)، اعیان الشیعه (۱۰۱/۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۹۴/۲)، تاریخ طب (۶۹۵/۲)، تاریخ نظم و نثر (۷۲۸)، الذریعه (۵۰۹/۲)، ریحانه (۲۱۱/۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۱۰ -۲۰۹ /۱)، کشف الظنون (۱۲۶۶، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ایلاقی)، معجم المؤلفین (۱۲۳/۱۲، ۸۲/۹).

ایلخانی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده:-، دانشگاه: آزاد اسلامی کرج.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

استاد دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی کرج.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریها و جراحی‌های مختلف در سگ، تدریس در بخش جراحی دانشکده دامپزشکی TROPETSREDNO واقع در پرتوریا کشور آفریقای جنوبی به مدت ۳ ماه، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترا در رشته دامپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عمومی و اختصاصا دام‌های کوچک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

علوم دامپزشکی، بیماریهای درونی، جراحی دامهای کوچک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایماندل، کرامت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت محیط، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، متخصص در رشته بهداشت محیط، متخصص در رشته کلینیکال پاتولوژی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت محیط زیست، کیفیت آب، آلودگی آب، ارزشیابی گندزداها، آلودگی هوا، عفونت بیمارستانی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت مواد غذایی، شیمی و میکروبیولوژی آب و فاضلاب، گندزداها، ضد عفونی کننده‌ها و پاک کننده‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت محیط زیست، آب، هوا، فاضلاب، گندزداها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آدرنگی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی صنعتی، دانشکده داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و داروسازی در سال ۱۳۵۰، درجه S.E.C در داروسازی صنعتی از دانشگاه لیون فرانسه در سال ۱۳۵۲، دیپلم تخصصی D.E.R.S در رشته درموفارماسی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی ETAT در داروسازی صنعتی در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۰۰ پایان‌نامه و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی، فیزیولوژی پوست و داروهای پوستی، اصول فارماکوسینتیک بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۵، تعداد مقالات به زبان خارجی ۱۲

زمینه علمی مقالات:

داروسازی صنعتی و فرآورده‌های بهداشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذر، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۱ ش)، پزشک. دکتر آذر در مشهد متولد شد و در همان جا تحصیلات مقدماتی خود را به پایان رسانید و سپس به تهران آمد و ابتدا در دارالفنون و سپس در مدرسه‌ی طب ادامه‌ی تحصیل داد و در ۱۳۰۷ ش گواهینامه‌ی دکترای پزشکی را دریافت کرد و جزو اولین گروه دانشجویان برای تکمیل تحصیلات عازم فرانسه شد و پس از گذراندن امتحانات تشریح و بافت‌شناسی در دانشگاه لیدن دوره‌های انگل‌شناسی و میکروب‌شناسی را نیز به پایان رسانید. درس تکمیلی بیماریهای گوارشی را نیز خواند و پایان‌نامه خود را درباره «ناراحتیهای ناشی از اشکال جریان و جذب و دفع هوا و بخارات دیگر معده و امعاء» تهیه و سرانجام در ۱۳۱۳ ش به دریافت دانشنامه دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس، و مدال برنز، نائل گردید و سپس به ایران آمد و ریاست بیمارستانهای رازی و وزیری را بر عهده گرفت، در ضمن استاد کرسی پزشکی بالینی شد. دکتر آذر مدتی نیز وزیر معارف شد. اثر او عبارت است از: «بیماریهای عفونی».[۱]

متولد ۱۲۸۰ در مشهد. پدرش میرزا علی آقا تبریزی مجتهدی بلندپایه بود و در دوره‌ی اول از طرف روحانیون و طلاب مشهد به نمایندگی مجلس انتخاب شد. مهدی آذر پس از انجام تحصیلات مقدماتی و متوسطه وارد مدرسه‌ی عالی طب شد و درجه‌ی دکترا دریافت نمود. سپس از طرف دولت برای ادامه‌ی تحصیل عازم اروپا شد و از دانشگاه پاریس در رشته‌ی طب عمومی و امراض داخلی تخصص گرفت. پس از مراجعت به ایران وارد دانشگاه تهران شد و به مقام دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. در وزارت بهداری هم شاغل مقامات مختلف شد و مدتها ریاست بیمارستان رازی با او بود. در ۱۳۲۹ سپهبد رزم‌آرا که در آن وقت نخست‌وزیر بود سرزده از بیمارستان رازی بازدید کرد. وضع آشفته‌ی بیمارستان و شکایت مراجعین رئیس دولت را عصبانی نمود. از دکتر آذر توضیحاتی خواست و او نیز با پاسخ درشت و تند خود نخست‌وزیر را عصبانی‌تر کرد. رزم‌آرا در جواب جسارت رئیس بیمارستان بر صورت او سیلی نواخت و دستور داد مأموران دژبان توقیفش کنند. خبر سیلی خوردن استاد دانشگاه و رئیس بیمارستان رازی موج اعتراض شدید اطباء و استادان دانشگاه را به دنبال داشت و دانشکده‌ی پزشکی به حال تعطیل درآمد. دکتر جهانشاه

صالح وزیر وقت بهداری سخت به تلاش افتاد تا قضیه را فیصله دهد. سرانجام رزم‌آرا حاضر شد در جمع استادان دانشگاه حضور یافته و از عمل خود اظهار ندامت نماید و بدین ترتیب ماجرا خاتمه یافت. دکتر مهدی آذر در این جریان معروفیت بیشتری یافت، از طرف مخالفین رزم‌آرا مورد حمایت قرار گرفت و به همکاری دعوت شد. در ۱۳۳۱ دکتر مصدق در کابینه‌ی خود سمت وزارت فرهنگ را به او سپرد. مادام که مصدق در مقام نخست‌وزیری بود او هم وزارت فرهنگ را اداره می‌کرد. در مرداد ۱۳۳۲ بدنبال سقوط مصدق او نیز دستگیر و زندانی گردید. چند ماهی در حبس ماند تا اینکه مورد عفو قرار گرفت و آزاد شد، ولی کار دانشگاهیش را به او ندادند و او بدون سر و صدا به طبابت پرداخت و دور از غوغای سیاسی به زندگی خود ادامه داد تا اینکه بار دیگر فعالیت سیاسی را آغاز کرد و از افراد فعال در جبهه‌ی ملی گردید. چند بار با تعرض روبرو و بازداشت شد، ولی از مبارزه دست برنداشت. آذر طبیبی حاذق، استادی دانشمند و انساندوست بود. در پیشه‌ی طبابت هیچگاه طمع و حرص و ولعی از او دیده نشده است. وی در سال ۱۳۷۳ درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۱۱۱ -۱۰۱)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵۶ -۳۵۵ /۶).

آذربال، آفاق

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذرخش، حسنعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۸ ش)، پزشک، نویسنده و شاعر، متخلص به شکیبا. در دارالفنون و دبیرستان ادب به تحصیل پرداخت و سپس به رشته‌ی پزشکی روی آورد و برای تکمیل این رشته به فرانسه رفت. وی علاوه بر پزشکی با شعر و شاعری نیز انس و الفت داشت. دوبار به سفر حج رفت. وی در وزارت بهداری سرپرست امور مبارزه با تریاک شد. از آثار او است: «آفت زندگی، مبارزه‌ی با تریاک و الکل و سیفلیس و فحشا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (۵۱۰)، مؤلفین کتب چاپی (۶۷۹ -۶۷۸ /۲).

آذری تاکامی، قباد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی آبزیان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آرام، شهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دکتر شهناز آرام در سال ۱۳۳۵ در شهر یزد بدنیا آمد. در سال ۱۳۵۳ دیپلم تجربی خود را از شهر یزد اخذ کرد در همان سال در رشته پزشکی دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و در سال ۱۳۶۰ در رشته پزشکی فارغ التحصیل شد و در سال ۱۳۶۵ تخصص زنان و مامایی را از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دریافت داشت. نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان است. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : زنان و مامائیوالدین و انساب : پدر شهناز آرام، مرحوم علی آرام و دارای شغل آزاد بود و مادرش نیز خانه‌دار بوده است". برادر اول دبیر ریاضی و بازنشسته آموزش و پرورش یزد است. برادر دوم مهندس برق و در اصفهان مشغول به کار است. خواهرم نیز لیسانس ادبیات فارسی می باشد".خاطرات کودکی " : دوران کودکی در یزد بودم و در دبستان و دبیرستان اشرف (سابق) تحصیل کرده ام. از دانش آموزان درس خوان و فعال بودم".تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رسمی دکتر شهناز آرام به قرار زیر است •: دیپلم تجربی در سال ۱۳۵۳ • پزشکی عمومی پزشکی عمومی. ۱۳۶۰ • زنان و مامایی تخصص. ۱۳۶۵خاطرات و وقایع تحصیل" : مهمترین وقایع دوران تحصیل پزشکی عمومی من زلزله طبس بود که تقریبا همزمان با شروع انقلاب اسلامی بود. من در آن زمان به عنوان دانشجوی پزشکی در خدمت زلزله زدگان بودم".همسر و فرزندان : همسر دکتر شهنازآرام، آقای جعفرگلشاهی (؟) دارای بورد تخصصی قلب و عروق و هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می باشد. ماحصل این ازدواج سه فرزند می باشد. فرزند اول دختر، پزشک عمومی فرزند دوم رزیدنت سال دوم رشته زنان و مامایی در دانشگاه علوم پزشکی تهران فرزند سوم پسر و دانشجو رشته دندانپزشکی دانشگاه اصفهان است.وقایع میانسالی : دکتر شهناز آرام از مهمترین واقعه دوران میانسالی خود وقوع انقلاب اسلامی ایران را متذکر می‌شود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی • : عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان •، اجرای کمیته تحقیقات تنظیم خانواده •، پزشک معتمد بیمارستان شریعتی •، پزشک معتمد بیمارستان شهید بهشتی •، عضو کمیسیون پزشکی قانونی •، داوری پایان نامه های کارشناسی ارشد •، رابط پژوهشی گروه زنان •، ریئس بخش زنان بیمارستان الزهرا •، ریئس بخش زنان بیمارستان امین •، عضو کمیسیون شورای عالی پزشکی •، عضو کمیته علمی بررسی مقالات ششمین کنگره بیهوشی و مراقبتهای ویژه •، عضو کمیته کانسر زنان استان •، عضو کمیته کاهش سزارین •، عضو کمیته مرگ و میر بیمارستان شهید بهشتی •، عضو کمیته مشورتی دانشکده پزشکی •، عضو هسته آموزش گروه زنان •، عضو هیئت تحریریه مجله زنان مامایی و نازایی •، عضو هیئت مدیره سازمان نظام پزشکی •، عضو هیئت ممتحنه دانشنامه تخصصی رشته زنان و زایمان •، عضوکمیته تحقیقات تنظیمات خانواده •، مسئول آموزش دستیاران گروه زنان و مامایی •، هیئت ممتحنه تخصصی بالینی ارتقاء گواهینامه تخصصی •، کارشناسی مقاله جهت فصلنامه علمی پژوهشی باروری و ناباروری و برگ ضمیمه دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۸۴– ۱۳۸۵ •، برگ ماموریت اداری جهت کارهای وزارتخانه و ۲۱ برگ ضمیمه آن تهران، ۱۳۷۹ – ۱۳۸۵ •، پزشك معتمد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۷۹– ۱۳۸۵ •، کارشناس سازمان نظام پزشکی و عضو هیات بدوی انتظامی سازمان نظام پزشکی، ۱۳۷۹– ۱۳۸۵ •، مدیر

گروه زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۸۰- ۱۳۸۴ •، عضو کمیته علمی سمینار تازه های باروری و ناباروری از منظر ایمونولوژی اصفهان، ۱۳۸۲ - ۱۳۸۲ •، عضو کمیته علمی سومین همایش مراقبتهای ویژه پزشکی ایران اصفهان، ۱۳۸۲-۱۳۸۲ •. رئیس بخش زنان و مامایی بیمارستان الزهرا (س) بیمارستان الزهرا، ۱۳۷۹-۱۳۸۰.فعالیتهای آموزشی : ارتقاء مهارتها •: participation in national workshop on training family planning conunseling metods • اولین سمینار رزمی و اورژانس • اولین همایش سالانه سونوگرافی در زنان و مامایی •روش تدریس و ارزیابی دانشجو • سمینار انکولوژی زنان • سمینار انکولوژی زنان • سمینار تغذیه در پزشکی • سمینار روشهای ختم حاملگی • سمینار کاربرد لیزر در بیماریهای زنان • سومین کنگره سراسری بازآموزی زنان و مامایی • شرکت در کارگاه آموزش روش تحقیق • شرکت در کارگاه آموزش کلینیکال فارماکولوژی • شرکت در کارگاه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی• شرکت در کارگاه باز آموزی ترویج تغذیه با شیر مادر • کارگاه آموزشی روش تدریس و ارزیابی دانشجو • کارگاه آی.یو.دی و پاپ اسمیر • کارگاه تغذیه با شیر مادر • کارگاه مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • کنفرانس علمی متخصصین زنان• کنفرانسهای علمی متخصصین زنان و مامایی • کنگره رایج طبی و جراحی کودکان • مشاوره تنظیم خانواده • مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • هجدهمین کنگره علمی جراحان ایران مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : دکتر شهناز آرام در سال ۱۳۶۵ با همکاری یکی دیگر از اعضاء گروه بخش زنان و مامایی بیمارستان بهشتی را راه‌اندازی کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره • : شرکت در جلسات کمیسیون پزشکی قانون پزشکی قانون، ۱۳۸۲ - ۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته ترویج زایمان طبیعی در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹ - ۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی بررسی مرگ مادران در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹ - ۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی سزارین در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹ - ۱۳۸۵ شاگردان : شهناز آرام از سال ۱۳۶۵ تاکنون شاگردان و دانشجویان زیادی را تحت تعلیم خود داشته است.آرا و گرایشهای خاص : دکتر شهناز آرام، متخصص زنان و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، درخصوص جدیدترین روش‌های جلوگیری از بارداری که در دنیا ارائه شده است، می‌گوید: «قرص ضد بارداری به نام یاسمین با سطح هورمونی پایین یکی از جدیدترین قرص‌های پیشگیری از بارداری است که به خصوص در زنان حساس به قرص‌های ضدبارداری کاملاً موفق و تأثیرگذار بوده است.» جوائز و نشانها : برتری‌ها، جوایز و نشان‌ها •: تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری سمینار بزرگداشت روزهای جهانی شیر مادر و تنظیم خانواده •، تشکر و قدردانی به خاطر تلاش و تدبیر ارجمند و تجارب مفید در برنامه تامین سلامت خانواده •، تشکر و قدردانی به خاطر زحمات بی دریغ وی در بیمارستان الزهرا •، تشکر و قدردانی به خاطر مشاوره با پزشکی قانونی پزشکی قانونی استان •، تشکر و قدردانی به خاطر همکاری با دفتر آموزش مداوم •، تشکر و قدردانی به خاطر امور آموزشی و اجرایی در بخش زنان بیمارستان الزهرا •، تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری انتخابات نظام پزشکی ریاست دانشگاه علوم پزشکی •، تقدیر نامه به خاطر سخنرانی در سمینار دی. آی. سی و درمانهای آن •، تقدیر نامه ویژه مدرسین و اعضاء هیئت علمی •، تقدیر و تشکر به خاطر سخنرانی در واحد مامایی در کارگاه مادر و نوزاد در معرض خطر •، تقدیرنامه برای برگزاری کارگاه باروری و ناباروری •، صحیفه سپاس برای طراحی و برگزاری امتحانات بورد فوق تخصصی.چگونگی عرضه آثار : دکتر آرام مقالات متعددی را در مجلات علمی داخلی و خارجی به چاپ رسانیده است. (حدود ۳۰ مقاله)

آرمین، کمال الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۴ ش)، پزشک و نویسنده. وی پس از پایان تحصیلات مقدماتی، در دبیرستان ثروت در تهران تحصیلات متوسطه را گذراند و پس از آن تحصیلات عالی خود را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. پایان‌نامه‌ی تحصیلی او در زمینه‌ی «روند چسبندگی سخت‌شامه در کاسه‌ی سر کودکان و اهمیت جراحی آن» بود. پس از پایان تحصیلات عهده‌دار مشاغل مختلف گردید، مانند: دستیار آسیب‌شناسی، رییس درمانگاه آسیب‌شناسی، دانشیار کرسی آسیب‌شناسی، استاد بی‌کرسی. او مردی وارسته بود و تا جایی که می‌توانست مشکلات مادی دانشجویان خویش را به طرق گوناگون رفع می‌نمود. از آثار وی: «آسیب‌شناسی لنفوگرانولوماتوز بدخیم در ایران»؛ «آسیب‌شناسی آزردگی گانگلیون استلر»؛ «سرطان‌شناسی»؛ «آسیب‌شناسی آزردگیهای سیستم رتیکولوآندوتلیال»؛ «بیماریهای دهان و دندان»؛ «آسیب‌شناسی آزردگی سورنال غده فوق کلیوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۸ -۲۷ /۱)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۳۸۲، ۱۴، ۱۳ /۱)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹ -۸۸ /۵).

آزاد، حسین‌خان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۵ ق). پزشک، نویسنده و شاعر. وی فرزند میرزا یوسف‌خان مستشارالدوله بود. تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی در دانشگاه لندن به پایان رساند. پس از بازگشت به ایران جزو پزشکان دربار ناصری درآمد و از ظلّ‌السلطان پسر ناصرالدین شاه لقب حکیم‌باشی گرفت. اما چون استبداد قاجار و وضع نامطلوب سیاسی و اجتماعی ایران را تاب تحمل نداشت، به فرانسه رفت و تا پایان عمر در پاریس به سر برد. وی مجموعه‌ی نفیسی از نسخ خطی فارسی گردآوری کرده بود که پس از مرگ او توسط انتشاراتی «کواریچ» در لندن حراج شد. اثر وی: ترجمه‌ی «مثنوی» مولوی است از فارسی به فرانسه. دو مجموعه منتخب از اشعار آزاد به نامهای «گلزار معرفت» و «صبح امید» جداگانه به فرانسه ترجمه و در ۱۹۰۶ و ۱۹۰۷ م در لیدن منتشر شده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹ /۱)، شرح حال رجال (۳۷۸ /۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۶ -۶۸۵ /۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۲۱ -۱۹).

آزردگان، فیروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه عملی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، درجه MPH آمار حیاتی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۸، درجه آمار حیاتی (جمعیت‌شناسی) از کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۵۰.

مرتبه عملی:

استادیار گروه اپیدمیولوژی و آمار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۱، دانشیار در سال ۱۳۵۶، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرحهای بهداشتی در زمینه کودکان، طرحهای مختلف آمار حیاتی و داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارات بر تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه عملی تألیفات:

بهداشتی، اپیدمیولوژی، نمونه‌برداری آماری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

آمار حیاتی، K.A.P نوزادان، اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزرم، طالب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: هماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۴، دکترای تخصصی داخلی در سال ۱۳۱۶، فوق تخصص هماتولوژی از ایران در سال ۱۳۶۳، دوره‌های آموزشی در زمینه پیوند مغز استخوان در ایتالیا و آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم اصفهان در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند مغز استخوان، لیزوزیم در تشخیص و درمان لوسمی‌های حاد، بررسی ضایعات مفصلی در بیماران هموفیلی، مطالعه اثرات فرآورده‌های گیاهی ضد سرطان، بررسی انواع و شیوع فوریتهای بیماران انکولوژی، بررسی زونا در افراد مبتلا به بیماری هوچکین،

بررسی ۷۶ مورد PTr مزمن و تازه‌های درمان آن، بررسی ۵۴ مورد سرطان معده در اصفهان، مطالعه ۵۰ مورد بیماری CLL در اصفهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و ۸ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول هماتولوژی در روش‌های آزمایشگاهی، هماتولوژی بالینی، معاینه فیزیکی، پیوند مغز استخوان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای خون، سرطان، طب داخلی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزموده، عذرا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

عذرا آزموده متولد ۱۳۳۶ه.ش تهران، پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه ملی ایران (شهید بهشتی)، تخصصی زنان و زایمان از دانشگاه تهران و نیز تحصیلات فلوشیپ در رشته نازایی و ivfاز دانشگاه تهران در ۱۳۷۵ و گذراندن مدت کوتاهی در مینی لاپاراتومی tlدرفیلیپین به عنوان دانشیار در بیمارستان میرزا کوچک خان تهران مشغول به کار است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : عذرا آزموده تحصیلات ابتدایی را در دبستان نجفی قدسی درسال۱۳۴۳ و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان صیانت و امامیه گذراند. و پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴، وارد دانشگاه شهید بهشتی شد وی دارای دکتری پزشکی عمومی از آنجا، تخصص زنان و زایمان و فلوشیپ در رشته نازایی و ivf از دانشگاه تهارن (۱۳۷۵) می‌باشد. وی دوره کوتاه مدت آموزش در مینی لاپارتومیTL را در فیلیپین گذرانده است.خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ تخصصی در زمینه زنان و زایمان موجب شد که دکتر عذرا آزموده از آن پس در این رشته به تحقیق و مطالعه و ادامه تحصیل بپردازد.فعالیتهای ضمن تحصیل : عذرا آزموده در کنار مداوا و تدریس به تحقیق، و مطالعه و تالیف آثاری در زمینه زنان و زایمان، و نازایی و IVF نیز پرداخته می پردازد.وقایع میانسالی : عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عنوان عضو هئیت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان استخدام شد. وی هم اکنون در آنجا سمت دانشیاری دارد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : - دانشیار گروه زنان و زایمان بیمارسنان میرزا کوچک خان - نماینده معاونت درمان وزارت بهداشت در مسائل اورژانش بیمارستانها - معاونت آموزشی بیمارستان میرزا کوچک خان از سال۱۳۷۲در IPPF در زمان معاونت دکتر زالی - تدریس در دانشکده مامایی و پرستاری دانشگاه تهران - عضو کمیته کشوری شروع تغذیه با شیر مادر در سال ۱۳۷۸فعالیتهای آموزشی : عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عضویت هئیت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان در آمده وی هم اکنون در آنجا دانشیار است. و نیز مدتی را در دانشکد مامایی و پرستاری دانشگاه تهران مشغول به تدریس بوده است.سایر فعالیتها و

برنـامه های روزمره : عـذرا آزموده در کنار مـداوا و رسـیدگی به امور مربوط به مسـئولیت های خود به مطالعه و تحقیق و تالیف نیز می پردازد.چگونگی عرضه آثار : عـذرا آزموده مقالات خود را در مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسانیـده است. ایشان دارای تحقیقـات و تالیفاتی در زمینه ناباروری، IVF و بیماریهـای مربوط به زنـان و زایمان می باشـد که مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسیده است.

آشتیانی‌پور، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی دانشیار، رشته: آشیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقاخاوری، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقالر آذربایجانی، ولی‌اللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۵ ق)، طبیب و شـاعر، متخلص به ولی. میرزا ولی‌اللّه آذربایجـانی اصـلش از هشترود تبریز است. از جـانب اولیای دولت لقب حکیم‌باشـی نظام داشت و اطبای زمان به دانش و تبحر او در طب معترف بودند. بیمارسـتان دولت با لوازم آن به او سپرده شد بود و از طرف ناصـرالدین شاه به جمع شـیوه درمان فرنگی و ایرانی و تألیف کتابی در یک جلـد در این زمینه مأمور شد. در میان مردم به میرزا آقالر مشهور بود. در مجموعه‌ی «قلندر شاه» بعضی از اشعار عربی و فارسی او موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۲۰۴۲ –۲۰۴۱ /۳)، فرهنگ سخنوران (۹۸۸)، گنج شایگان (۴۸۱ –۴۷۸).

آقسرایی، جمال‌الدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۷۷۰ ق)، طبیب، عارف و محقق. وی در شهر آقسرای قونیه در مدرسه معروف به سلسله یا مسلسله مدرّس بود. او معاصر با میر سید شریف جرجانی بود. شاگردان او سه طبقه بوده‌اند که یکی در حین رفتن به مدرسه و دیگری در داخل مدرسه و سومی در خارج آن، کلمات استاد را استماع می‌نمودند و از روی تقلید حکمای یونان یکی را مشائیّون نام داده و دیگری را هم رواقیّون می‌نامیدند. از آثارش: «حاشیه کشاف»؛ «ایضاح الایضاح» یا «شرح الایضاح»، در معانی و بیان؛ «حل الموجز» یا شرح «موجز القانون» ابن‌نفیس، در طب؛ «شرح اللباب»، در نحو، به نام «کشف الاعراب» که در ۷۴۰ ق در شیراز از تألیف آن فراغت یافت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۴۳۳/ ۲)، ریحانه (۵۸/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ آقسرایی)، کشف الظنون (۱۹۰۰، ۱۵۴۴، ۱۴۷۸، ۱۱۹۲، ۶۸۷، ۲۱۰، ۳۶)، معجم المؤلفین (۲۷۳، ۱۹۲/ ۱۱) هدیهٔ العارفی (۱۶۶/ ۲).

آل محمد، محمدجعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، کارشناسی ارشد (M.P.H) در انستیتو سلطنتی هلند در سال ۱۳۵۲ و کارشناسی ارشد C.T.M در دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شوک، برونشیت مزمن و آمفیزم، سل استخوان، منثریت سلی، منثریت باکتریال، تدریس دروس مختلف بهداشتی شامل، بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی آمار، بیماریهای عفونی، بهداشت حرفه‌ای استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تدوین جزوات درسی در علوم مختلف بهداشتی و بیماریهای عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی مقایسه‌ای تست جلدی مانتو، هیف.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آل یاسین، اشرف

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

اشرف آل یاسین درسال۱۳۳۶ در اراک متولد شد. وی پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴ اززادگاه خود، وارد دانشگاه تهران شد. وی دارای دکتری پزشکی عمومی ۱۳۶۰، تخصص زنان و زایمان ۱۳۶۵ و فلوشیپ نازایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران(۱۳۷۴)است. وی هم اکنون عضو هئیت علمی و دانشیار رشته نازایی دانشگاه علوم پزشکی تهران است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازایی

آثار : آیا هیپوپرولاـکتینمی یک عامل اصلی در ایجاد نازایی است. ویژگی اثر : دکتراشرف آل یاسین مقاله مذکور را در مجله دانشکده پزشکی تهران در شماره یکم و درسال ۱۳۷۸ منتشرکرده است.۲ بررسی اثر سن زن به عنوان یک فاکتور موثر در موقعیت روش تزریق داخل سیتوپلاسمی اسپرم در بخش نازایی بیمارستان شریعتی ویژگی اثر : مقاله مذکور توسط دکتر اشرف آل یاسین در مجله زنان و مامایی ایران مربوط به دانشگاه پزشکی مشهد درسال ۱۳۷۹ به چاپ رسید۳ بررسی عوامل خطر سازه در بروز سندرم تحریک بیش از حد تخمدان در بیماران نازایی مراجعه کننده به مرکز ناباروری بیمارستان شریعتی تهران ویژگی اثر : دکتر اشرف آل یاسین مقاله حاضر را در مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در دوره هشتم، شماره دوم به چاپ رسانیده است.۴ بیماریهای التهابی لگن ویژگی اثر : کتاب بیماریهای التهابی لگن از جمله تالیفات دکتر اشرف آل یاسین است که به طور مشترک با دکتر آقا حسینی درسال ۱۳۷۵ انجام داده است.

آل‌طیب شوشتری، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۰ -۱۲۷۵ ق)، فقیه اصولی، منجم، ریاضیدان و طبیب. مشهور به آقا سید بزرگ. از فرزندزادگان سید نعمت‌اللّه جزایری است. در شوشتر متولد شد و در محضر آقا سید محمدعلی شیخ‌الاسلام و آقا سید محمدعلی معلم ادبیات و در نزد آقا سید عبدالصمد جزایری و شیخ عبدالرحیم شوشتری، از شاگردان شیخ مرتضی انصاری، فقه و اصول را آموخت و در نزد سید جعفر سید الاطباء همدانی طب را فراگرفت. وی در نجوم و ریاضی و خوشنویسی مهارت کامل داشت. او عمر خویش را در ریاضت و عبادت و تدریس بسر برد. از آثار وی تقویمی است که خودش استخراج کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گنجینه‌ی دانشمندان (۴۱۲ -۴۱۰ /۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۶۵ -۴۶۳ /۱۴).

آملی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آنی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد بیوشیمی از ایران در سال ۱۳۵۴، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه لندن کالج چلسی در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۸، دانشیار دانشکده داروسازی داشنگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تداخل هورمونها و سیستم‌های آنزیمی مغز در طی دوران تکامل مغز، متابولیسم مواد شیمیائی، بررسی مقایسه‌ای تداخل آلومینیم و کروم در متابولیسم آهن، ارزشیابی مواد مغذی غذاهای کودکان در داروخانه‌های ایرانی، بررسی شیوع کم خونی تغذیه‌ای در کودکان دبستانی، بررسی میزان مس، روی و فعالیت سرولوپلاسمین در انواع مختلف سرطان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۲

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های مختلف بیوشیمی، متابولیسم عناصر شیمیائی، رابطه بین غلظت ویتامین H و فراکسیونهای مختلف چربی سرم، اثر داروهای ضد چاقی بر میزان گلوکز خون و متابولیسم بافت چربی، اثر آلومینیم بر پارامترهای مرتبط با متابولیسم بافت استخوانی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باجغلی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستان، نصرت الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۶ –۱۲۸۲ ش)، چشم‌پزشک. در تهران و در خانواده‌ای ظاهرا از اهالی آذربایجان متولد شد. تحصیلات مقدماتی را ابتدا در مکتب‌خانه و سپس در مدرسه‌ی صفائیه و تربیت فراگرفت، پس از آن دارالفنون را به پایان رسانید. نصرت الله دوره‌ی پزشکی را در مدرسه‌ی طب تهران و در سال ۱۳۰۷ ش گذراند. و در سال ۱۳۰۷ ش جزء اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا، به فرانسه رفت و در دانشگاههای بردو و پاریس دوره‌ی پزشکی عمومی را خواند و در رشته‌ی چشم‌پزشکی متخصص شد. در سال ۱۳۱۵ ش به ایران بازگشت و به تدریس در رشته‌ی پزشکی پرداخت و مشاغلی را عهده‌دار شد. وی غیر از تألیفاتی که در رشته‌ی تخصصی خود داشت اهل ذوق و قلم بود. از دیده‌ها و شنیده‌های خود داستانهای کوتاه طنزآمیزی نوشت و از آن نوشته‌ها دو مجموعه به نامهای: «افسانه زندگی» و «چهل تیکه» منتشر ساخت. از آثار وی در پزشکی: «اورام ملتحمه»؛ «بیماریهای چشم و درمان آن»؛ «بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره»؛ «تراخم»؛ «چشم و بیماریهای آن»؛ «کیمیا پزشکی».[۱]

مدرس، پزشک، ادیب.

تولد: ۱۲۸۲.

درگذشت: آذر ۱۳۶۱.

نصرت‌الله باستان تحصیلات مقدماتی خود را در مکتب و نزد میرزا علی‌اکبر و با خواندن عم جزء آغاز کرد. پس از مدتی مکتب را ترک گفت و به مدرسه‌ی صفائیه و سپس به مدرسه تربیت رفت. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی وارد دارالفنون شد (شرح این بخش در کتاب افسانه زندگی آمده است) سپس وارد خدمات دولتی شد و در نقلیه‌ی قشون مشغول به کار شد. در سال ۱۳۰۷ در میان اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا رفت. در شهر بردو فرانسه مشغول به تحصیل شد و بالاخره پس از هفت سال اقامت در کشور فرانسه، و گذراندن دوره‌ی دکترای دانشگاه پاریس در سال ۱۳۱۵ به تهران مراجعت کرد. در همان موقع در بیمارستان‌های سینا و شهرداری مشغول به چشم‌پزشکی شد. کتابی در ششصد صفحه تحت عنوان بیماری‌های چشم و درمان آن نوشت. وزارت فرهنگ این کتاب را به چاپ رسانید. سپس به ریاست بخش چشم‌پزشکی بیمارستان وزیری منصوب شد و در سال ۱۳۲۸ به مقام استادای کرسی بالینی نایل آمد و در این سمت بعدها به بخشی از بیمارستان هزار تختخوابی (این بیمارستان به نام امام خمینی تغییر نام داده است) منتقل شد و از شرکای بیمارستان مهر در تهران شد. اثر دیگر دکتر باستان در زمینه‌ی پزشکی نازایی و فرزند زیادی (۱۳۴۸) است.

دکتر باستان بخشی از کتاب افسانه‌ی زندگی یا خواب پریشان (۱۳۴۴) را به شرح گذشته و حکایت دوران مدرسه اختصاص داد و در بخش دیگر به خیال پردازی درباره‌ی آینده و مرگ پرداخت (اقتباسی از کمدی الهی دانته، نویسنده ایتالیایی). کتاب دیگر او چهل تیکه (۱۳۵۱)؛ حاوی ۴۵ قطعه‌ی طنزآلود از ماجراهای زندگی خود اوست. از آثار دیگر اوست: اورام ملتحمه (۱۳۱۵)؛

بیماری‌های گوش و حلق و بینی و حنجره (با همکاری دکتر مصطفی بهشتی شیرازی، جلد اول، تهران، ۱۳۲۷)؛ تراخم (با همکاری دکتر حمید محسنین و دکتر سهراب داروگر، جلد اول، تهران، ۱۳۴۱)؛ چشم و بیماریهای آن (تهران، ۱۳۳۵)؛ کیمیا پزشکی. دکتر باستان در سال ۱۳۲۳ نیز نشریه‌ی «باستان» را منتشر می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۰/۲)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (۳۲۱ -۲۱۹ /۱)، مؤلفین کتب چاپی (۵۶۳ -۵۶۲ /۶).

باستان‌حق، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، دیپلم تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، گذراندن دوره تخصصی بیماریهای گرمسیری و انگلی از دانشگاه لیورپول انگلستان در سال ۱۳۵۰، کارشناسی روزنامه نگاری از دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد اداری از دانشگاه شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

استادیار رسمی در سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علت یابی ایجاد کم‌خونی پلاکتی در بیماران مالاریائی و تحقیق در زمینه میکروبهای مولد اسهال‌های عفونی راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی و موارد پرستاری و مراقبت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، عفونت و بیماریها، بررسی و تحقیق در تعدادی از بیماران انتخابی بستری در بیمارستان بخش‌های عفونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باغچه بان، جبار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مبدع روش آموزش ناشنوایان در ایران و پایه‌گذار آموزش و پرورش پیش از دبستان و از پیشگامان فرهنگ و ادبیات کودکان. او در ۱۲۶۴ش در ایروان، از ایالات قفقاز، به دنیا آمد. پدر و جد وی از اهالی تبریز بودند. پدرش قناد، معمار و مجسمه‌ساز بود و در نقل داستانهای کهن و اشعار شاهنامه تبحر داشت. مادربزرگش، بنفشه، زنی باکفایت، طبیب محل و شاعر بود. این دو نقش مهمی در پرورش استعدادهای هنری و خلاقیت جبار داشتند. تحصیلات جبار به شیوهٔ سنتی و مکتبخانه‌ای بود. او در پانزده سالگی مجبور به ترک تحصیل شد و به حرفه‌های پدرش روی آورد. در ۱۲۸۴ش، به دلیل درگیریهای مذهبی، به زندان افتاد. در آنجا، هفته‌نامهٔ ملانهیب و سپس ملاباشی را می‌نوشت و مصور می‌کرد و به کمک همزنجیر و همبندش برای فروش به خارج از زندان می‌فرستاد. زندان در افکار و معتقدات او تغییرات بنیادی پدید آورد و از آن پس، با عشق به آرمان صلح و انساندوستی، فعالانه وارد زندگی فرهنگی و اجتماعی شد. باغچه‌بان تعلیم و تربیت زنان و کودکان را مهم می‌شمرد و به رغم مخاطرات موجود، پنهانی به تدریس سِرخانهٔ دختران می‌پرداخت. از اولین آثار او برای کودکان داستانهای منظوم « قیزیللی یاپراق» (برگ زرانـدود) و «بـایرامچیلیق» (مژده‌رسانی عید) است. این آثار، با نام جبار عسکرزاده، متخلص به عاجز، در ۱۲۹۰ش در ایروان چاپ شد. وی، در همین اوان، با نوشتن مقالات و سرودن اشعار، همکاری خود را با روزنامهٔ فکاهی ملانصرالدین آغاز کرد و در ۱۲۹۱ش به نشر هفته‌نامهٔ فکاهی لک‌لک در ایروان پرداخت. با آغاز جنگ بین‌الملل اول و کشمکشهای خونین میان مسلمانان و ارامنه، ناگزیر به ترکیه مهاجرت کرد. در آنجا، ابتدا تحویلدار و سپس فرماندار شهر ایگدیر شد؛ ولی چندی بعد ناگزیر به قفقاز بازگشت. وی در ۱۲۹۷ش، در شهر نوراشین، از توابع ایالت ایروان، مدرسه‌ای تأسیس کرد که به علت آشفتگی اوضاع دیر نپایید. در ۱۲۹۸ش، بر اثر شدت گرفتن خونریزیها در قفقاز، با خانوادهٔ خود به ایران آمد. باغچه‌بان خدمات فرهنگی خود را، به عنوان معلم کلاس اول، در مدرسهٔ احمدیهٔ مرند آغاز کرد و دیری نگذشت که نحوهٔ کار وی و پیشرفت شاگردانش جلب توجه نمود. اولین اثر او در ایران نمایشنامهٔ «خرخر» است که برای شاگردانش نوشت و در مدرسه اجرا کرد. در ایران زمان، امتیاز تأسیس یک دبستان دخترانه را گرفت؛ ولی، به سبب مخالفتهای متعصبان، موفق به افتتاح آن نشد. در ۱۲۹۹ش، به جهت حسن شهرتش، بنا به دعوت رئیس فرهنگ آذربایجان، به تبریز رفت و در آنجا به کار خود ادامه داد. در این زمان، با روش تازهٔ خویش نوشتن کتاب اول را برای کودکان آغاز نهاد. باغچه‌بان برای تدریس مواد گوناگون درسی، وسایل سمعی و بصری ساخت و کتاب الفبای آسان را برای تدریس فارسی به ترک‌زبانان بزرگسال نوشت. وی، با همکاری همسر و همکارش، صفیه میربابایی، به تدریس دختران در کلاسهای مخصوص نیز موفق شد. وی، در این زمان، «جمعیت حمایت معلمین» و «جمعیت تئاتر» را تأسیس کرد و نمایشنامه‌های انتقادی، از جمله حیات معلمین و

اِرکَک خالاقیزی(خاله‌قزی‌نَر)، را نوشت. باغچه‌بان در ۱۳۰۳ش، بنا به پیشنهاد رئیس فرهنگ آذربایجان، کودکستانی به نام «باغچهٔ اطفال» در تبریز تأسیس کرد و نام خانوادگی خود را از عسکرزاده به باغچه‌بان تغییر داد. وی، برای کودکان، بازیها و کاردستیهای جدید و تزئینات و صورتکهای گوناگون ساخت و شعر، سرود و نمایشنامه نوشت، و به یاری همسرش، که با موسیقی آشنا بود، در کودکستان نمایشهای آهنگین اجرا کرد. در۱۳۰۵، با توجه به حالات یک کودک ناشنوا در «باغچهٔ اطفال» به فکر تدریس به ناشنوایان افتاد و کار تدریس به کر و لالها را با سه پسر ناشنوا آغاز کرد. باغچه‌بان در آموزش ناشنوایان هیچگونه تجربه قبلی یا دسترسی به کتاب و مقالاتی در این باره نداشت. او، در پرتو تجربهٔ شخصی، به نقش مهم حس باصره و لامسه در آموزش زبان به ناشنوایان پی برد. صداهای زبان فارسی را به دو دستهٔ حنجره‌ای(آوایی) و تنفسی(بی‌آوا) و هر یک از این دو گروه را به ممتد و غیر ممتد تقسیم کرد. وی «الفبای دستی گویا» را، که در نوع خود در جهان بی‌نظیر است، بر پایه ویژگی صداها و شکل حرفها ابداع کرد. در این الفبا، بر خلاف بعضی الفباهای دستی دیگر، از یک دست استفاده می‌شود. این نشانهای دستی، ضمن اینکه کمک به لبخوانی است، وسیله‌ای برای تعلیم و اصلاح تلفظ نیز هست. باغچه‌بان، به‌رغم خدمات فرهنگیش، مجبور به ترک تبریز شد و در۱۳۰۶ به دعوت رئیس فرهنگ فارس به شیراز رفت. در همان سال، «کودکستان شیراز» را تأسیس کرد و به نوشتن شعر، چیستان و نمایشنامه‌های گوناگون پرداخت که، از آن میان، مجموعه شعر زندگی کودکان و نمایشنامهٔ گرگ و چوپان را در۱۳۰۸و نمایشنامهٔ پیروترب و خانم‌خزوک را در ۱۳۱۱خود مصور و چاپ کرد و وسایل و بازیهای گوناگونی برای پرورش حافظه، حواس و اندامهای تکلم ساخت. برنامهٔ کودکستانش شامل ورزش، گردش در کوه و صحرا، تمرین رختشویی، تعلیم بنایی و خشت‌زنی و مجسمه سازی و کار بافتنی و آداب معاشرت و غیره بود. در همین زمان، کار تئاتر را نیز ادامه داد و با همکاری نصرالله شادروان، چندین نمایشنامهٔ انتقادی به صحنه آورد. از این رو می‌توان گفت که در دههٔ اول قرن چهاردهم در کشور ما از نظر آغاز آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش کودکان استثنائی و ایجاد فرهنگ و ادبیات کودکان برجستگی چشمگیری داشته‌است. در پایان ۱۳۱۱، باغچه‌بان به تهران آمد. او قصد داشت مؤسسه‌ای برای پژوهشهای روانشناسی و تربیتی تأسیس کند که به دلیل نداشتن پشتیبانی مادی و معنوی از آن منصرف شد. در این ایام، ناگزیر مدت کوتاهی در یک کارخانهٔ سیگارپیچی مشغول کار شد. در آذر ۱۳۱۲، باغچه‌بان، با چاپ اعلانی در روزنامهٔ اطلاعات دربارهٔ آموزش ناشنوایان، اولین کلاس ناشنوایان را، در مطب دوستش، با یک شاگرد، دایر کرد. تعداد شاگردان به تدریج به پنج نفر افزایش یافت. در پایان سال تحصیلی، وزارت فرهنگ، با احساس رضایت از نتیجهٔ آموزش ناشنوایان، ماهانه‌ای به مبلغ چهل تومان برای دبستان مقرر داشت و «دبستان کر و لالها» رسماً آغاز به کار کرد. در همان سال، باغچه‌بان تلفن گنگ یا سمعک استخوانی را اختراع کرد و به ثبت رسانید. این سمعک وسیلهٔ انتقال صوت از طریق دندان به مرکز شنوایی است. در ۱۳۱۴، وزارت فرهنگ «دستور تعلیم الفبای» او را منتشر کرد که امروز نیز از روش پیشنهادی در آن («روش باغچه‌بان») در کلاسهای دبستانی و بزرگسالان استفاده می‌شود. در ۱۳۲۲، با کمک افراد خیّر، «جمعیت حمایت کودکان کر و لال کور» را در تهران تأسیس کرد که در تیر ۱۳۲۳ به ثبت رسید و بعدها کلمهٔ کور از عنوان آن حذف‌شد. در بهمن همین سال، ماهنامهٔ زبان را منتشر کرد و در آن روش تازهٔ خویش را در اختیار آموزگاران کلاس اول گذاشت. کتابهای اول دبستان و کتاب سرباز را، با روش تازه، در همین سال منتشر کرد. در اسفند ۱۳۲۸، اساسنامه و برنامهٔ کامل و دقیق تحصیلات پنجسالهٔ ناشنوایان برای آموزش زبان و حرفه، روش شفاهی توأم با الفبای دستی گویا، به کوشش باغچه‌بان، تهیه و به تصویب رسید. او، در ۱۳۳۰، «کانون کر و لالها» را پایه‌گذاری کرد. در ۱۳۳۲، نخستین کلاس تربیت معلم ناشنوایان را، با همکاری دانشسرای مقدماتی، در آموزشگاه خود تأسیس کرد و بدین ترتیب، اولین گام در تربیت رسمی معلمان کودکان استثنائی برداشته‌شد. در ۱۳۴۳، کتاب حساب را برای کودکان ناشنوا و روش آموزش کر و لالها را برای آموزگاران نوشت. در کتاب اخیر، ضمن توضیح صداهای زبان فارسی و روش آموزش تلفظ و لبخوانی، اصول «زبان مصور» را به تفصیل شرح داده است. زبان مصور مجموعهٔ

علایم بصری است که با استفاده از آن می‌توان ساختار زبان را به ناشنوایان آموخت. در همین زمان، «گاهنامه»، وسیله‌ای بصری برای آموختن چگونگی بلند و کوتاه شدن روزها، را ساخت. آموزشگاه باغچه‌بان، در زمان حیات وی، از هر نظر گسترده و مجهز شد. با اجرای برنامهٔ تربیت معلم ناشنوایان، مدارس و کلاسهای ویژه و هنرستانها و کلاسهای بزرگسالان(اکابر) و باشگاهها و مراکز پژوهشی و خدمات ویژه، از جمله دوره‌های تربیت رابط ناشنوایان در تهران و شهرستانها تأسیس شد و ناشنوایان به مراکز آموزش عالی راه‌یافتند. باغچه‌بان در اواخر عمر، «جمعیت سلام» یا «گرامیداشت» را با نیت تشویق مردم به تجلیل از نیکوکاران در زمان حیاتشان، تأسیس کرد و جزوهٔ «آدمی اصیل» را در این باره منتشر ساخت. از کتابهای شعر و نمایشنامه و داستانهای کودکانهٔ باغچه‌بان به زبان فارسی نُه اثر به چاپ رسیده‌است. از جمله آثار چاپ نشدهٔ او در این حوزه نمایشنامهٔ آهنگین مجادلهٔ دو پری است. همچنین در روشهای تدریس خواندن و نوشتن و آموزش ناشنوایان، سیزده اثر از وی منتشر شده‌است. آثار او به زبان ترکی بالغ بر دوازده کتاب است که از آن میان، ترجمهٔ رباعیات خیام، به نام رباعیات آذری خیام، ارزش خاصی دارد. رباعیات باغچه‌بان، که در ۱۳۳۷ به چاپ رسید، آیینهٔ افکار و فلسفهٔ زندگی اوست. باغچه‌بان در ۴ آذر ۱۳۴۵ درگذشت.

منابع زندگینامه :پایگاه یاد یار

بخت‌آور، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا در رشته داروسازی در سال ۱۳۳۴ از دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

مرتبه علمی:

طی مراتب آسیستانی، استادیاری، دانشیاری از سال ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۸ در دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ارتقاء به درجه استادی رشته فارماکوگنوزی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گیاهان داروئی، بررسی ترکیبات محرک در گیاهان خانواده اوفوربیاها، بررسی شیرین‌بیان ایران در مقایسه آن با نوع اوفیسنیال از نظر گیاهی و شیمیائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:– ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

مفردات پزشکی و گیاهان داروئی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

گیاهان داروئی، ترکیبات مؤثر گیاهان.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدیع اسطرلابی، بدیع‌الزمان، ابوالقاسم هبهٔ الله

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۴ ق)، فیلسوف، طبیب، اخترشناس، نقاش و شاعر شیعی. نیاکانش احتمالا ایرانی و از مردم اصفهان بودند. وی در بغداد زاده و در اصفهان بزرگ شد. او با ابزارهایی که خود ساخته بود سیر نور و اندازه‌ی آن را معلوم کرد و در اثبات درستی کارهای خود از براهین هندسی استفاده می‌کرد. بدیع در کره‌ی سماوی چیزی افزود و کار آن را که سالهای دراز ناقص مانده بود، کامل کرد. خط کشها و قرقره‌هایی که ساخته بود، کاربرد عمومی یافتند و از راه تجربه، سودمندی آنها به اثبات رسید. وی در کاخهای سلجوقی به ساختن جدولهای فلکی سرگرم بود و زیجی به نام «المعرب المحمودی» نوشت و به محمود سلجوقی هدیه کرد. بدیع به شعر حسین بن حجاج علاقه می‌ورزید و آنها را گردآوری کرد و آن را «درهٔ التاج من شعر ابن‌حجاج» نامید. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که درونمایه‌ی بیشتر آنها هجو و لطیفه است. وی در بغداد درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۹/۳)، الاعلام (۵۸/۹)، تاریخ بغداد (۳۷۴/۱۵)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۹۶/۱)، الذریعه (۱۳۰/۹)، لغت‌نامه (ذیل/ هبهٔ الله)، معجم الادباء (۲۷۵ –۲۷۳ /۱۹)، وفیات الاعیان (۵۳ – ۵۰ /۶).

بدیعی تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۰ ق)، دانشمند، طبیب، ادیب و شاعر. از دوستان مظفر علی نقاش و مردی خوش‌طبع و خوش‌مشرب بود، به ترکی و فارسی شعر می‌گفت. وی در سرودن غزل مهارت داشت و این امر از «دیوان» غزلیات بازمانده از وی تأیید می‌شود. برخی «مثلثات منظوم» در لغت را از او دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۱۱/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۶ -۵۲۵)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۸۷ -۸۶ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۶۶ -۶۵)، الذریعه (۸۰/۱۹، ۱۳۱/۹)، سخنوران آذربایجان (۲۳۴ -۲۳۳)، هفت اقلیم (۲۲۹/۳)، فرهنگ سخنوران (۱۳۰ - ۱۲۹)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۰/۲)، مجمع الخواص (۲۶۰).

برادران آجیلیان، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۳ و فوق تخصص فلوی ایمونولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۷ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مایع مفصل مبتلایان به RA، بررسی میزان سیکلوسپورین درسرم، بررسی AIDS در کودکان، بررسی مقاومت امی پنسم و بررسی میزان ایمونوگلوبین‌ها در کودکان، تدریس دروس میکروبیولوژی و ایمونولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، باکتری‌شناسی، ایمن‌شناسی و ایمن‌شناسی کاربردی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بررسی HLA در هزار فرد خراسانی، راههای تشخیص بیمای AIDS، روش‌های تشخیص بیماری سل، سیستم کمپلکس سازگاری سنجی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برازجانی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برال، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۲۹۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

دستیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۲۸، استاد آزمایشگاه بالینی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴، مدرس دانشجویان دانشکده پزشکی در دوره‌های مختلف تخصصی آزمایشگاه بالینی، تک رشته‌های مختلف آزمایشگاهی و پوست به مدت چهل سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آزمایشگاه بالینی، علوم آزمایشگاهی، استفاده از متد الیزا (Eisa) در آزمایشات ایمونولوژی و هورمونولوژی، تهیه آنزیم پراکسید از منابع مختلف، رنگ‌آمیزی پراکیسداز، محیط مخصوص برای کشت مایکوپلاسما، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

علوم آزمایشگاهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

انجام آزمایشات پزشکی، آزمایشگاه بالینی، موارد لیتیوم تراپی در تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برجیان، رحمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برخورداری، قدسیه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: اندودنتیکس، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بردبار، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹ مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸ و فوق تخصص.D.AR.C.S از دانشکده بیهوشی انگلستان در سال ۱۳۴۴، دریافت چندین لوح تقدیر.

مرتبه علمی:

استادیار بیهوشی دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۳۸ تا سال ۱۳۴۵، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۶۴ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی دانشگاه اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شوک‌های خونریزی، مسائل مختلف بیهوشی و تدریس دروس بیهوشی- جراحی و اجرای رانیماسیون در دانشکده پزشکی اصفهان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شوک، اختلالات آب و الکترولیت و اسید و باز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

مسومیت با تریاک مطالعه روی ۲۰۰ مورد، مراقبت در انسدادهای روده و تب بدخیم در بیهوشی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزگر جلالی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی فارماسیوتیکس از پلی‌تکنیک لستر انگلستان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۴ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی امکان فرمولاسیون مقرون به صرفه از آنتی‌اسیدها، بررسی برخی صفات فیزیکوشیمیائی محلول‌های تزریقی و چشمی، طرح ژنریک و بررسی تداخل فیزیکوشیمیائی داروهای ضد صرع، طرح ژنریک و پلیمرهای مصرفی در فرمولاسیون فرآورده‌های آنها، تدریس دروس اشکال داروئی عملی، فیزیکال فارماسی، بیوفارماسی و فارماکوکینتیک در دانشکده داروسازی تبریز و استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی (دیباچه‌ای بر فارماکوکنیتیکس).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۵

زمینه علمی مقالات:

داروسازی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزویه طبیب

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۳۲ م)، طبیب و مترجم. از پزشکان معاصر انوشیروان، و زرتشتی مسلک بود. به دستور انوشیروان کتاب «پنجه تنتره» (کلیله و دمنه) را از هند به ایران آورد و از زبان هندی به پهلوی ترجمه کرد. پدرش از لشکریان و مادرش از خانواده‌ی یکی از علمای زرتشتی بود. گویند بازی شطرنج را او از هند به ایران آورد. وی با جبرییل طبیب، بیادق، صاحب کتاب «الماکول المشروب»، و سرجیوس رأس العینی، طبیب و فیلسوف مشهور، معاصر بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۸/۱)، تاریخ طب (۷۰ -۶۶ /۲)، تمدن ساسانی (۱۱۷ -۱۱۵ /۱)، جستجو در تصوف (۲۷ -۱۷)، دایرةالمعارف فارسی (۴۰۵/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ برزویه)، رای و برهمن (مقدمه).

برقعی، حبیب‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برقی، ابوالقاسم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، طبیب. از پزشکان و منجمان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی بود و طبیبی متوسط، در بغداد می‌زیست و شهرتی نداشت. رساله‌ای به نام «حفظ صحت» در کتب تاریخ به او نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تارخ طب (۶۷۵/۲).

برنجانی بریمانی، جلال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی و اعصاب دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برهان قزوینی، قربانعلی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۰۹ ق)، طبیب و شاعر. مشهور به آقالر بیگ. وی از زادگاهش قزوین به اصفهان رفت و در آنجا به تحصیل مشغول شد و از پزشکان مسلم آن دیار گردید. چندی طبیب‌باشی شاهزاده محمد علی میرزا بود و چندی نیز در درگاه نواب علینقی میرزا خدمت کرد. وی با هدایت الله خان گیلانی، والی رشت، معاصر بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سفینة المحمود (۱۸۵ -۱۸۴ /۱)، مصطبه‌ی خراب (۳۲).

بزرگمهری فرد، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای طیور، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بزمی همدانی، عقیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و طبیب. معاصر شاه عباس بود و در ابتدا بزمی تخلص می‌کرد و سپس آن را به کوثری تغییر داد. شاعری پاک‌نیت و درویش مسلک بود و به خاندان امیرالمؤمنین اخلاص و اعتقادی کامل داشت. آثار او: «دیوان» شعر و مثنوی «فرهاد و شیرین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۰۱ -۲۹۸ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۷۹ -۲۷۸)، الذریعه (۱۸۸ /۱۶، ۹۲۴، ۱۳۵ /۹)، صبح گلشن (۶۲)، فرهنگ سخنوران (۷۷۲)، لغت‌نامه (ذیل/ بزمی همدانی)، هفت اقلیم (۵۷۱ - ۵۷۰ /۲)، مجمع الخواص (۸۷).

بشیری، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بشیری‌بد، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته بیولوژی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۷ استادیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و از سال ۱۳۶۷ دانشیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قارچ‌شناسی، انگل‌شناسی، اپیدمیولوژی، بررسی اثر ترکیبات داروئی روی برخی بیماریهای انگلی و غیرانگلی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی، موارد آلودگی به بیماریهای انگلی و برخی دیگر از بیماریهای مشترک انسان و حیوان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بصیری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بغدادچی، جلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، مدرک CES در کشاورزی از انسیتوی کشاورزی پاریس، دیپلم DEA در تغذیه از فرانسه و دکترای از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغذیه، بیوشیمی، رژیمهای درمانی، بررسی وضع تغذیه‌ای شیرخوارگان، بررسی وضع تغذیه‌ای بیمارستانهای تابعه دانشگاه تبریز،

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و فیزیولوژی تغذیه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بکوس، ابواسحاق ابراهیم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، طبیب و مترجم. پزشکی ماهر و ترجمی زبردست بوده و زبانهای سریانی و عبری را خوب می‌دانسته است. در دولت عباسیان کتب زیادی از یونانی به عربی نقل کرده و در بیمارستان عضدی طبابت و تدریس می‌کرده است. در اواخر عمر نابینا شد، با این وصف همچنان به طبابت اشتغال داشت. آثار وی عبارت‌اند از: «کناش کبیر در طب»، «کناش صغیر در طب»، «مقاله‌ای در باب آبله»، «رساله‌ای در تشریح و درمان چشم»، «رساله‌ای در بیماری پوست»، «کتابی در رویا»، «رساله‌ای در آبهای معدنی»، «رساله‌ای در درمان سموم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۶۴ -۶۶۳، ۲۷۰ -۲۶۹ /۲)، کشف الظنون (۱۵۱۱)، هدیة العارفین (۷/۱).

بلالی مود، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: مسمومیت‌ها، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناس شیمی از دانشگاه تربیت معلم در سال ۱۳۴۳، دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی درمان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه ادینبورگ بریتانیا در سال ۱۳۶۰ و فوق تخصص مسمومیت‌ها از

بیمارستان سلطنتی ادینبورگ در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال تا سال ۱۳۵۸، استادیار دانشگاه ادینبورگ از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۰، استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آزمایشگاهی و بالینی قرصهای ایران و مقایسه آن با نمونه‌های خارجی، مقایسه میزان ماده مؤثر فرآورده‌های استامینوفن موجود در بازار، بررسی یافته‌های بالینی و آزمایشگاهی مسمومیت با گاز خردل بررسی اثرات دیررس مسمومیت با گاز جنگی خردل گوگردار و مقایسه روشهای اندازه‌گیری غلظت خونی تئوفیلین و کاربرد آن، تدریس دروس درمان‌شناسی، کنترل مسمومیت‌ها، پزشکی قانونی و مسمومیت‌ها، فارماکولوژی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد شیمی در زندگی و مسومیت‌های کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷۵

زمینه علمی مقالات:

شیمی، سم‌شناسی، مسمومیت‌ها و فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، بیوک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی. دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۰، گذراندن دوره تخصصی بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۳.

مرتبه علمی:

دستیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز درسال ۱۳۳۳، استادیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تبریز، پس از طی مرحله دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، بیوشیمی در جنبه‌ها و رشته‌های اختصاصی (نظری و کاربردی) تهیه محلولهای دیالیز برای بیماران کلیوی و به راه انداختن دستگاههای دیالیز کلیه، پیشنهاد الگوهای لازم برای تهیه بیست نوع کیت‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه- کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی و فیزیوپاتولوژی انعقاد خون، استفاده از بیوشیمی آنزیمها در تشخیص بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی (نظری و کاربردی).

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلوریان، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۷، طی دوره‌های رزیدنتی داخلی، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

مرتبه علمی:

استادیار داخلی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۲، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۴۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات داروهای گیاهی روی فشار خون، بیماری قند، قلب و عروق، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای قلب، دریچه‌ای اریتمی‌ها و بیماریهای جنب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

روماتیسم بیماریهای قلبی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنانی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص در رشته جراحی کودکان از دانشگاههای علوم پزشکی شیراز و علوم پزشکی تهران و بریستول انگلستان از سال ۱۳۴۵۶ تا سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پارامترهای ایمونولوژیک در کودکان مبتلا به تالاسمی ماژور قبل و بعد از عمل اسپلنکتومی بارسیل، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مراقبت بیمار در جراحی کودکان، بزرگی طحال در تالاسمی، سنگ کیسه صفرا در تالاسمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنائی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره تخصص ستون فقرات در فرانسه.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح بررسی اسکولیوز ستون فقرات در دانش‌آموزان نمونه، طرح عمل جراحی مهره‌ها و آزاد کردن نخاع.

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۷ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

۳ ابداع در مورد دستگاه بالا بر بیماران، ساخت دستگاه کشش دینامیک ستون فقرات و ساخت دستگاه اکسترنال در زمان جنگ تحمیلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

زانو و تکنیک جراحی، دردهای کمر و پشت، دیسک و سیاتیک، شکسته‌بندی و عوارض آن، آرتروز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

آماری، تکنیک‌های جدید ارتوپدی، اوتوداکسن و عفونت‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنکداریان، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنی‌احمد، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوستانی، ایرانپور

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوشهری، محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۹ -۱۲۷۰ ق)، عالم دینی، فقیه و طبیب. در کازرون به دنیا آمد و در محضر پدر تربیت یافت. آنگاه با پدرش در سال ۱۲۹۱ ق به بوشهر منتقل شد و از آنجا به عراق رفت و به همراه آیت‌اللّٰه میرزای شیرازی به سامرا مهاجرت کرد و ده سال از محضر وی حداکثر استفاده را نمود تا در فقه و اصول به پایه‌ی بلندی رسید. وی همزمان به تحصیل طب پرداخت تا آنجا که معالجات غریبه‌ای می‌کرد. در سال ۱۳۱۰ ق به بوشهر مراجعت کرد و عهده‌دار مقام مرجعیت و تدریس شد. در سال آخر عمر سفری به عتبات کرد و در نجف پس از کسالتی از دنیا رفت و همان جا دفن شد. وی تألیفاتی در فقه و اصول دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گنجینه‌ی دانشمندان (۲۳۸/۳).

بهادری، مسلم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد رشته: آسیب‌شناسی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۷، فوق تخصص دپارتمان پاتولوژی و باکتریولوژی دانشگاه ولز انگلستان در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

دستیار کرسی آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، دستیار گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، دانشیار تمام وقت دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، استاد تمام وقت گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، استاد مدعو دانشگاه کالیفرنیا سان‌دیگو در سالهای ۱۳۴۹ و ۱۳۵۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه پاتولوژی، جایزه بهترین کتاب سال در رشته پزشکی در سال ۱۳۴۶، جایزه بهترین تحقیق پزشکی در سال ۱۳۵۱، جایزه بهترین پژوهش در رشته پزشکی در سال ۱۳۵۳، جایزه بهترین کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۰، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهجت شیرازی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۵۸ ش)، طبیب و شاعر، متخلص به بهجت. وی در شیراز اقامت داشت و در همان جا پس از تحصیل علوم ادبی فارسی به تحصیل علم طب مشغول شد. بهجت شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۹۰ -۴۸۸ /۱)، فرهنگ سخنوران (۱۴۷).

بهجت نیا، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر یحیی بهجت نیا در دهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۰۸ هجری شمسی در شیراز بدنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه در شیراز وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد و در رشته پزشکی به تحصیل پرداخت. او پس از اتمام تحصیلات پزشکی اش به مدت ۴ سال در مناطق محروم به خدمت پرداخت. دکتر بهجت نیا دوره تخصصی ۴ ساله زنان و زایمان را گذراندو در سال ۱۳۴۸ به عنوان استاد یار دانشگاه تهران استخدام شد. وی در سال ۱۳۶۶ به رتبه علمی استادی زنان و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد . نامبرده پس از چندین دهه آموزش و پژوهش در سال ۱۳۷۴ بازنشسته شد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانوالدین و انساب : پدرحیی بهجت نیا مرحوم دکتر میرزا محمد خان شیرازی ملقب به بهجت الملک که اولین پزشک تحصیل کرده منطقه فارس بود و تحصیلات پزشکی خود را در دانشگاه بمبئی هندوستان گذرانده بود در تاریخ آبانماه ۱۳۰۹ بدرود حیات گفت. مادرش مرحوم اختر الملوک که از خانواده مرفه ای بود سواد چندانی نداشت و فقط قادر بخواندن قرآن و کتب دعا بود .مادری متدین و مهربان و فداکار که درسال ۱۳۴۵ دار فانی را وداع گفت و هم اکنون در صحن مطهر حضرت سید میراحمد که نزدیک بحرم مطهر حضرت شاه چراغ است مدفون میباشد . خواهر بزرگ وی هم در فاصله کمی از مرقد مطهر امامزاده فوق الذکر مدفون است .اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : یحیی بهجت نیا در تاریخ دهم اردیبهشت ماه ۱۳۰۸ هجری شمسی در شیراز در محله ای که نزدیک به آستانه سید علاء الدین حسین میباشد در یک خانواده بالنسبه مرفه به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رسمی یحیی بهجت نیا به ترتیب زیر است: ۲۶-۱۳۱۶:تحصیلات ابتدئی به ترتیب در دبستان وصال و صدرای شیراز ۲۹-۱۳۲۳:تحصیلات متوسطه دردبیرستان شاهپور شیراز و روزبهان فسا ۳۵-۱۳۲۹: تحصیل در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران ۴۵-۱۳۴۱: تخصص مامائی و زنان در دانشگاه تهران یحیی بهجت نیا در آبان ۱۳۳۵ دوره شش ساله دانشکده پزشکی را با گذراندن رساله ای تحت عنوان تورم های بیضه و نسبت بدخیمی وخوش خیمی آنها با نظارت دکتر کمال الدین آرمین به پایان رساند. دکتر بهجت نیا تحصیلات خارج از کشور نداشت ولی او برای گذراندن بوردهای منقطع به انتالیا و آمریکا سفرهایی داشته است .خاطرات و وقایع تحصیل : یحیی بهجت نیا پس از اتمام دوره پزشکی عمومی بدلیل ضعف مالی نتوانست دوره تخصصی را در تهران سپری کند وی از آن دوران از زندگی خود چنین یاد می کند":بعد از اتمام دانشکده پزشکی چون استطاعت مالی کافی نداشتم نتوانستم برای گذراندن دوره تخصصی در تهران بمانم چون در آن زمان برای دستیاران حقوقی در نظر گرفته نشده بود . لذا اجباراً مدت چهار سال از ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۰ در نقاط محروم و دور افتاده کشور به ترتیب در گرمی از توابع اردبیل ، نور آباد ممستی و اوز لارستان فارس به شغل طبابت مشغول شدم . البته گرمی ۱۸ فرسخ از اردبیل فاصله داشت . البته من به سازمان شاهنشاهی رفتم و آنها گفتند اگر نقاط دور افتاده بروی از سربازی معاف هستی به این ترتیب من به گرمی رفتم و از سربازی معاف شدم. یادم میآید موقعی که به اردبیل رفتم . از همان اول راننده اتوبوس و .. به من احترام میگذاشتند و با یک سری ماشین های قدیمی آمریکایی که در زمان جنگ برای بیابانها به کار میرفت آمدند و مرا بردند و آن موقع اصلاً جاده ای وجود نداشت و آب گرمی هم شیرین نبود . من شب به گرمی وارد شدم و از همان فردا صبح مریض را ویزیت کردم . یک مدت آنجا بودم ، مادرم از دوری من ناراحت بود موقعی که خواستم از آنجا بیرون بیایم باور کنید سه چهارم ساکنین آنجا آمدند و

مرا بـدرقه کردنـد . یـک سـرهنگ مرزبانی بود که یک گروهبان را فرستاد که مرا برسانـد . البته آنجا زنـدگی خیلی مشـکل بود و وضـعیت خـان بـازی شدیـدی وجود داشت . من در آنجـا به وضـعیت نـانوایی هـا و درمانگـاه سـروصورتی دادم . ازآنجا هم به اوز لارسـتان رفتم . یـک خـاطره ای که در این جـا لازم است بگویم این است که گروهی از کـارگران فقیر که به بیماری مالاریا مبتلا بودنـد در اطراف بیناب و بنـدر عباس برای کار آمـده بودنـد و در نزدیکی درمانگاه و محل اقامت من در چادر زنـدگی میکردند و نتیجه این شـد که من هم مالاریا گرفتم که بعـدا در تهران تحت مـداوا قرار گرفتم و خوب شدم". فعالیتهای ضـمن تحصـیل : یحیح بهجت نیـا در دوران رزیـدنتی در آموزشـگاه دختران ،رشـته زنـان و مامـایی را تـدریس می کرد. دکتر بهجت نیـا همچنین در مورد فعـالیت هـای ضـمن تحصیل خود چنین می گویـد": من فعـالیت فوق برنـامه ای نداشـتم و با سـیاست هم کاری نداشـتم ولی کاملاً موافقم که دانشـجو در این فعالیتها باشد و این چیزی است که در سراسـر دنیا وجود دارد البته دانشجویان نباید وظیفه اصلی خودشان یعنی پزشـک شـدن را فراموش کننـد" اسـتادان و مربیـان : اسـتاد جهانشاه صالـح ،دکتر امیر موحـدی ،مرحوم دکتر سـیمین کامیاب ،کمال الـدین آرمین و دکتر آذر از اساتیـد یحیی بهجت نیا بودنـد. وی از کلاس درس دکتر آذر چنین یاد می کند" :من از مرحوم دکتر آذر که خیلی سـخت گیر بود ۱۸ گرفتم و در کل دانشـجوی خوبی بودم و همیشه جلوی کلاس مینشسـتم و بلافاصـله از استاد سئوال میپرسیـدم و همه میگفتند سـئوالات بهجت نیا تمام نمی‌شود و از من شاکی بودند". هم دوره ای ها و همکاران : مرحوم دکتر سیمین کامیـاب ، خـانم دکتر پور رضـا ،دکتر رسول اکبریـان ،دکتر اشـرافی و خـانم دکتر چایچیان ، اسـتاد یار دانشـگاه اسـلامی از همکاران یحیی بهجت نیا بوده انـد.همسر و فرزندان : یحیی بهجت نیا با خانم آذری از اهالی تبریز –که همکلاسـی خواهر زاده اش بـود– ازدواج کرد. ایشـان دارای دکـترای شـیمی از کشـور فرانسـه می باشـد. ثمره این ازدواج یـک دختـر است که فعلاًـ درآمریکا مشغول تحصیل می باشد. وقایع میانسالی : یحیی بهجت نیا پس از بازگشت در سال ۱۳۴۱ در سن سی و دو سالگی به عنوان دستیار سال اول رشـته زنان و مامایی در بیمارسـتان زنان سابق به ریاست مرحوم دکتر جهانشاه صالح با کلی مشـقت مشغول کار شد .دکتر بهجت نیـا از آن دوران چنین یـاد می کنـد": دکتر جهانشاه صالـح در آن تاریـخ ریاست دانشـگاه تهران و دانشـکده پزشـکی را نیز برعهـده داشـتند و افرادی را که بعد از فارغ التحصیل شدن برای گذراندن خدمت خارج از مرکز رشته تخصصی خود را آغاز نکرده بودند بعد از بازگشت برای شـروع دوره تخصصـی به سختی میپذیرفتند. بعد از گذراندن دوره چهار ساله تخصصی زنان از آنجایی که علاقه زیادی داشـتم که در دانشـگاه تدریس نمایم وشـغل علمی را دوست داشـتم ولی چون متاسـفانه برای رسیدن به این هدف احتیـاج به توصـیه و سـفارش بـود و برای من مقـدور نبـود لـذا مـدت دوسـال به عنـوان محقق در درمانگـاه نـازایی و تنظیم خـانواده بیمارستان زنان مشغول کار شدم و بالاخره در سال ۱۳۴۷ در مسابقه ورودی انتخاب هیات علمی شرکت کردم که سال بعد (۱۳۴۸) به عنوان اسـتاد یار غیر رسمی به استخدام دانشگاه تهران درآمدم" مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از کارهای مهم یحیی بهجت نیا بعد از انقلاب اسلامی به سال ۱۳۶۲ بر می گردد .او با کمک دکتر شـیبانی ، بیمارستان زنان سابق واقع در پیچ شمیران که مدتی به نام جهانشاه صالح بود به محل فعلی آن ، بیمارسـتان میرزا کوچک خان (شوروی سابق) منتقل داد که در مدت ششماه با پیگیری و مـذاکرات فراوان انجام شـد . وی درایران در انجمن ناباروری و در خارج هم در انجمن ناباروری امریکا عضو می باشد و اکنون هم جز هیئت تحریریه فصلنامه جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی می باشد. دکتر بهجت نیا در سال ۱۳۵۴ رتبه علمی دانشیاری و در سال ۱۳۶۶ درجه علمی استادی در رشته زنان و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران را کسب کرد. وی در سال ۱۳۷۴ پس از عمری تلاش در عرصه علمی و پژوهشـی به افتخار بازنشسـتگی نائل آمـد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شـمار می آیـد : یحیی بهجت نیا بخش آندوسـکوپی بیمارسـتان میرزا کوچـک خان را راه انـدازی کرده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : یحیی بهجت نیا از برنامه های روزمره فعلی خود چنین می گوید: با اینکه الان یکسال است که من بازنشسته شده ام ، اما دوست دارم کار کنم . من در شوراهـای مختلفی کـار میکنـم . الاـن برای کارشناسـی به نظـام پزشـکی میروم .قبلاـ به دادگسـتری هم میرفتم و سه روز هم درهفته

درمنزل مطالعه میکنم .گهگاهی هم باید به پارك بروم ولی همیشه دوست دارم کارکنم تا در موقع کار کردن بمیرم . آرا و گرایشهای خاص : توصیه یحیی بهجت نیا به دانشجویان " :اگر هدفتان خدمت باشد در هر رشته ای که هستید وقت را تلف نکنید . سعی کنید به جای رفتار در حیطه روابط بر طبق ضوابط و مقررات و نظم عمل کنید. با عشق و علاقه کار و فعالیت کنید . "چگونگی عرضه آثار : دکتر یحیی بهجت نیا کارهای تحقیقاتی زیادی روی سل دستگاه تناسلی انجام داده است. دکتر ولایتی یک کتابی نوشته است که فصل سل دستگاه تناسلی توسط دکتر بهجت نیا به رشته تحریر در آمده است.وی همچنین در مورد نازایی تحقیاتی دارد و در این زمینه مقالاتی را ارائه کرده است.

بهجت‌نیا، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

اخذ تخصص در رشته زنان و مامایی در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۴۸، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۵۸ و استاد پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنان و مامائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

زنان و مامائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دکترای تخصصی قلب از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی و بیماریهای قلب.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بیماریهای قلب و عروق.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای اطفال از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، طی دوره‌های کوتاه مدت تخصصی در دانشگاههای جانزهاپکینز آمریکا، انستیتو تغذیه حیدرآباد هندوستان، دانشگاه آمریکائی بیروت و حاجت تپه آنکارا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای اطفال و تغذیه و بهداشت اطفال، عضویت در کمیته‌های گوناگون تخصصی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

همکاری در نگارش ۳ فصل از ۳ کتاب تخصصی در مورد بیماریهای کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت و بیماریهای اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرمان، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰ با رتبه اول، دوره‌های دندانپزشکی اطفال در سال ۱۳۴۳ و ارتودنسی در سال ۱۳۴۵ از مرکز دندانپزشکی استیمن نیویورک و دوره Graduate برای اخذ درجه M.S از دانشگاه روچستر نیویورک در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تکنیک‌های رنگ‌آمیزی حیاتی در Rat، بررسی شیوع عدم تشکیل جوانه‌های دندان در تهران، بررسی دندانهای انکیلوز شیری، بررسی‌های رشدی سر و صورت در میمون، بررسی‌های رشدی استخوان در میمون با رنگ‌آمیزی حیاتی به وسیله خاص برشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

ارائه تکنیک خاصی در درمان شلوغی دندانهای قدامی پائین، تغییر خاصی در دستگاه Hamley به منظورهای ارتودنسی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی، رشد و نمو فک و صورت، مسائل درمانهای ارتودنسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروز، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوفیزیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیوفیزیک.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام چندین طرح در رابطه با فیزیک پزشکی (فیزیک رادیولوژی و رادیوتراپی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

فیزیک پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:–، تعداد مقالات به زبان خارجی:–

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروزاقدم، عطاءاللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی در رشته نفرولوژی در بیمارستانهای Necker و Pitie پاریس در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار گروه داخلی دانشکده پزشکی (عج) داشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، دانشیار بیماریهای کلیه دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند کلیه، دیالیز، عفونت‌های ادراری، استفاده از فرصت مطالعاتی پانزده ماهه و گذراندن یک دوره تخصصی پیوند کلیه در بیمارستان سنت‌لوئیس پاریس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

نفرولوژی و اصول و مبانی کلیه مصنوعی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کلیه، نفرولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی تبریزی، رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۱ ق)، طبیب و شاعر. وی از پزشکان معروف تبریز بود که از حوزه‌ی درس لعلی استفاده می‌کرد. وی دارای اخلاق پسندیده بود و بیشتر اوقات فراغت خود را صرف پیشرفت فرهنگ می‌کرد. بهشتی طبع شعر نیز داشت در تبریز درگذشت و در قبرستان طوباییه آن شهر دفن شد. از آثار وی «رساله‌ی مدینه در اخلاق» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۹۹ -۹۸ /۲)، سخنوران آذربایجان (۲۴۶ -۲۴۵)، فرهنگ سخنوران (۱۵۰)، مؤلفین کتب چاپی (۱۲۲/۳)،

بهشتی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از ایران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه سین‌سیناتی آمریکا در سال ۱۳۴۳، طی دوره فوق تخصصی جراحی قلب و عروق در انستیتوی جراحی قلب و عروق در شهر مونترال کانادا در سال ۱۳۴۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استداری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های پزشکی و جراحی عمومی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۴ پایان‌نامه دکترای تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی‌زواره، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهنیا، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، طی دوره تخصصی بیهوشی با احراز شاگرد اولی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمانهای جدید بیماری کزاز، طرح تهیه خون بیمار کاندید جراحی و تزریق به او حین عمل جراحی (هموگلوسی ترانسفیوژن) جهت جلوگیری از بیماریهای هپاتیت و ایدز و صرفه‌جوئی در تهیه خون از افراد داوطلب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، داروهای هوشبری، جراحی و بیماریهای کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات بالینی در داروهای بیهوشی، مصرف فارکوتیک‌ها به صورت اپیدوران در داخل نخاع برای کنترل دردهای بعد از عمل، معرفی ضد درد متادون برای اولین بار.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهواد، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیات، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: باتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیژن، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی در دکترا در رشته انگل‌شناسی پزشکی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۴۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل‌شناسی پزشکی، بیماریهای گرمسیری، اپیدمیولوژی، مبارزه، تدریس در رشته انگل‌شناسی پزشکی در دانشگاه شهید بهشتی به مدت ۲۰ سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌های بیماری‌زای انسان، روش‌های تشخیص اپیدمیولوژی، اکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی و اکولوژی بیماریها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگدلی، مصطفی قلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران، متخصص علوم آزمایشگاه بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دیپلم علوم آزمایشگاهی از انجمن کلینیکال پاتولوژیستهای آمریکا، کارشناسی ارشد و دکترا از دانشگاه شیکاگو در بیوشیمی بالینی، فوق دکترای بیوشیمی آزمایشگاه بالینی از دانشگاه لویولا آمریکا گذراندن یک سال فرصت مطالعاتی در بیوشیمی سلولی در کلینیك اسکریپس- کالیفرنیا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، ساخت معرفهای آزمایشگاهی، اندازه‌گیری کاتکولامینهای مایعات بیولوژیکی، پاسخ بیماران اشتن لونتال به تحریك.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی بالینی و تغذیه، توکسیکولوژی و تعیین سطح خونی داروها، متدولوژی و کنترل کیفی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگی، ابوطالب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوطالب بیگی علمدشت در ۱۳۳۱ در کاشان متولدشد. پس از اخذ دیابوپلم درآنجا (۱۳۴۹) به دانشگاه تهران آمد. وی درسال ۱۳۵۶ دکترای پزشکی عمومی و درسال ۱۳۶۲ تخصص زنان و زایمان گرفت. و از آن پس در گروه زنان و زایمان در بیمارستان آرش مشغول به کار شد. وی هم اکنون با درجه دانشیار مشغول به کار می باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ دیپلم از زادگاه خود کاشان، به دانشگاه تهران آمد۱۳۴۹. وی در سال ۱۳۵۶ه.ش دکترای پزشکی دانشگاه تهران و در ۱۳۶۲ موفق به اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از همان دانشگاه شد. وی هم اکنون به عنوان دانشیار در بیمارستان آرش مشغول به کار است.خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ تخصصی در رشته جراحی زنان و زایمان از وقایع مهم زندگی علمی ابوطالب بیگی علمدشت بوده و مسیر تحقیقات ابوطالب بیگی علمدشت را مشخص کرده است.فعالیتهای ضمن تحصیل : ابوطالب بیگی علمدشت علاوه بر تحصیل در رشته جراحی زنان و زایمان، به پژوهش و کار آموزیی در همین باب در دانشگاه تهران و بیمارستان آرش مشغول بوده است.وقایع میانسالی : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از دانشگاه تهران درسال ۱۳۶۲ به عنوان عضو هئیت علمی دانشگاه تهران در بیمارستان آرش مشغول به کار شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : -دانشیار گروه زنان و زایمان دانشگاه تهرن و بیمارستان ولیعصر از سال

۱۳۶۲ تـا کنون –مسئول امتحانات دانشـجویان پزشـکی در گروه زنان – مسـئول راه انـدازی در واحـد کولپوسـکوپی و سونوگرافی بیمارسـتان آرش – مسـئول بخش اورژانس از سـال ۱۳۷۴ تـا کنون – مسـئول بخش جراحی زنـان و زایمان درمانگاههای آموزشـی بیمارسـتان آرشـفعالیتهای آموزشی : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان ازدانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران، درسال۱۳۶۲، به عنوان عضو هیئت علمی در همان جا مشـغول به تدریس و تحقیق شد. وی هم اکنون سمت دانشیار دارد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شـمار می آیـد : ابوطالب بیگی علمدشت در راه اندازی واحدهای کولپوسـکوپی و سونوگرافی بیمارسـتان آرش در تهران نقش اساس داشـته است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ابوطالب بیگی علمـدشت در کنار تدریس و مشـغولیت های اجرائی، به مطالعه و تحقیق در زمینه بیماریهای داخلی زنان و زایمان مشغول است .آرا و گرایشهای خاص : ابوطالب بیگی علمدشت از جمله متخصصین زنان و زایمان است که به تجهیزات جدید و کاربرد آنها دراین رشته توجه خاصی دارد.

بیماری شیرازی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب، جراح و شاعر. وی اهل شیراز بود و به تصریح بیشتر مآخذ به پیشه‌ی جراحی مشغول بود و گویند جراحی بسیار ماهر و حاذق بود. بیماری گاهی شعر نیز می‌سرود. از اوست:

رشکم کشد هر جا که او در محفلی ساغر زند

مست است و ترسم از جفا بر دیگری خنجر زند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشـمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۰ –۵۱۹ /۱)، سفینۀ المحمود (۵۱۱ –۵۱۰ /۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۶۰/۲)، فرهنگ سخنوران (۱۶۰)، مجمع الفصحا (۱۸۱/۴)، مرآت الفصاحه (۱۰۴ –۱۰۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۳).

بینا، فتح الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۰ –۱۲۸۴ ش)، پزشـک. در تهران متولـد شـد. وی دوران ابتـدایی را در مـدرسه‌ی سـابق فرانسویان در تهران به پایان رسانیـد، سپس وارد دارالفنون شـد. در شـانزده سـالگی گواهی‌نـامه‌ی دوره‌ی کامـل متوسـطه را دریافت کرد. بینا بعـد از آن در دانشـکده‌ی پزشـکی تهران به تحصیل پرداخت، و در سال ۱۳۰۶ ش در بیست و دو سالگی دیپلم عالی دکترا را اخـذ کرد و سـپس تا سال ۱۳۱۹ ش در اداره‌ی کـل بهـداشت و درمـان تهران به کـار پرداخت. از آثـار او: «دفتر الفبـای بینا»؛ «طب ۳۶ سـاله» یا دکتر فرهنگ، دکتر خوشرنگ، دکتر نیرنگ.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵۲/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۶۷ –۷۶۶ /۴).

بینا، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیهقی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۵۶۵ –۴۹۰ ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن‌فندق و فرید خراسان. در سبزوار به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمهٔ بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهق و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تتمهٔ صوان الحکمهٔ» آورده است. او از مشایخ ابن شهرآشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج‌البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهق» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج‌البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تتمهٔ صوان الحکمهٔ»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمهٔ» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهق» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهق و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است.[۱]

ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. ۵۶۵ ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهق (ه.م.)، لباب الانساب، تفسیر نهج‌البلاغه، جوامع احکام النجوم (ه.م.)، معرفهٔالکرهٔ و ذات الحلق و الاصطرلاب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفایس فی اصناف العلوم، امثلهٔ الاعمال النجومیهٔ.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱]الاعلام (۱۰۱/۵)، ایضاح المکنون (۷۱۴، ۵۶۳، ۵۵۲، ۵۰۳، ۴۸۶، ۴۶۹، ۴۵۰، ۴۳۰، ۳۹۸، ۳۰۳، ۲۳۴، ۲۲۲، ۱۸۴، ۱۴۴، ۱۱۵، ۹۸، ۸۳، ۶۰ /۲، ۵۹۹، ۵۶۶، ۵۴۸، ۴۶۶، ۴۶۲، ۴۰۶، ۳۷۳، ۳۶۳، ۳۲۶، ۳۰۰، ۲۵۰، ۲۳۲، ۱۹۲، ۱۸۰، ۱۵۴، ۱۳۰، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۰۷، ۹۷، ۹۲، ۸۳، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۵۳، ۳۶، ۳، ۱/ ۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۶ –۹۹۳، ۳۱۲ –۳۱۱ /۲)، تاریخ بیهق (مقدمه)، تاریخ در ایران (۱۷ –۱۶)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمهٔ (مقدمه و ۷۲ –۷۱)، دائرهٔالمعارف الاسلامیهٔ (۴۳۱/۴)، الذریعه (۱۸۴ /۲۱ ،۱۱۴ –۱۱۳ /۷، ۱۴۹ /۴)، ریاض العلماء (۳۸/۷)، ریحانه (۳۳۵ –۳۳۴ /۴)، سبک‌شناسی (۳۶۶ –۳۶۴ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۶۲ –۶۱

۱/)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۰ -۱۸۹ /۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۹ -۱۱۸)، کشف الظنون (۲۰۵۰، ۲۰۱۱، ۲۰۰۷، ۱۸۹۵، ۱۶۸۶، ۱۵۱۴، ۱۴۳۸، ۱۳۶۱، ۱۲۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۰، ۸۲۱، ۷۴۷، ۶۳۴، ۶۰۹، ۲۸۹)، لغت‌نامه (ذیل/علی بیهقی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۸ - ۲۵۷ /۴)، معجم الادباء (۲۴۰ -۲۱۹ /۱۳)، معجم المؤلفین (۹۷ -۹۶/۷)، هدیهٔ العارفین (۷۰۰ -۶۹۹).

پارسی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۷، بورد تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۵، فوق تخصص سرطان‌های داخلی از دانشگاه آمریکایی بیروت در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نارسایی ایمنی اکتسابی AIDS بیماری ایمونوپرولیفراتیو روده کوچک DISPI، کم‌خونی و حاملگی، عفونت در بیماران مبتلا به کمبود ایمنی، کم خونی تالاسمی و فراوانی آن در خوزستان، تدریس درس پاتوفیزیولوژی خون و سرطان در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

سرطان، سرطان پستان، بررسی عفونت در امراض نئوپلاستیک، بررسی مقدماتی در مورد انتشار توکسوپلاسموز انسانی در خوزستان، گزارش و بررسی یک مورد لنفوم بورکیت فک تحتانی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکدامن، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکروان، روح‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشکده: علوم، دانشگاه: تهران

سال تولد: ۱۳۰۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشکده: علوم، دانشگاه: تهران

زندگینامه

شادروان دکتر سید روح‌اللّه پاکروان در سال ۱۳۰۱ شمسی در شهرستان خوی چشم به جهان گشود وی تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود بانجام رساند و برای ادامه تحصیل به تهران عزیمت نمود و موفق به اخذ دیپلم علمی گردید. ایشان در سال ۱۳۲۹ به دریافت مدرک لیسانس در رشته فیتو پاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال ۱۳۳۸ موفق به اخذ درجه دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سوربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپها و اثرات آن بر میکروبها در مرکز اتمی فرانسه در سال ۱۳۴۰ به پایان رساند.

وی از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آنزمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد. شادروان دکتر پاکروان همه‌ی عمر خود را به دانش‌اندوزی و مهمتر از آن انتقال سخاوتمندانه دانش به عاشقان عمل سپری نمود و سرانجام در روز اول شهریور ماه سال ۱۳۷۲ دار فانی را وداع گفت.

مدرس.

تولد: ۱۳۰۱، خوی.

درگذشت: ۱ شهریور ۱۳۷۲، تهران.

سید روح‌الله پاکروان تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود به انجام رساند و برای ادامه‌ی تحصیلات به تهران عزیمت نموده و موفق به اخذ دیپلم عملی گردید.

وی در سال ۱۳۲۹ به دریافت مدرک لیسانس در رشته‌ی فیتوپاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال ۱۳۳۸ موفق به اخذ درجه‌ی دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپ‌ها و اثرات آن بر میکروب‌ها در مرکز اتمی فرانسه در سال ۱۳۴۰ به پایان رساند.

دکتر سید روح‌الله پاکروان از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آن زمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پاکزاد، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد میکروب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۲، دکترای ایمونولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه مانی‌توبا در کشور کانادا در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار داشنکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۳، استاد در دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آزمایشات ایمونولوژی و سرولوژی و باکتریولوژی، ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، جایگزینی میکروبی در نوزادان در ۲۴ ساعت اول تولد، شیوع آنتی‌ژن استرالیائی در استان خوزستان، میزان شدت و کلاس گاماپاتی مونوکلونال در افراد مسن، رابطه تغییرات ایمونوگلبولین‌های Siga وIge در ترشحات ریه مجروحین شیمیائی، تدریس در رشته ایمونولوژی به مدت ۲۰ سال، راهنمائی ۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

واکسیناسیون و سروتراپی، اصول و تفسیر آزمایشهای سرولوژی بالینی، ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پیشرفت‌های تازه در تهیه واکسن‌های ریبوزوم، مکانیسم‌های بروز آلرژی فوری، بررسی وضعیت ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، دختران در سنین باروری و زنان باردار ساکن اهواز، فاکتورهای حفاظتی در شیر مادر و نقش Ige ترشحی، ایمونولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاک‌نژاد، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پزشک، مؤلف.

تولد: ۱۳۰۳، یزد.

درگذشت: ۷ تیر ۱۳۶۰، تهران.

سید رضا پاک‌نژاد، فرزند ابوالقاسم، پس از اخذ دیپلم در رشته‌ی طبیعی، زمانی را به تجارت و روزگاری را به دبیری دبیرستان ایران شهر یزد گذراند. از آن پس چون به علم پزشکی علاقه داشت تحصیلات خود را تا درجه‌ی دکترای طب به پایان رساند. وی پیش از انقلاب اسلامی، علاوه بر آموزگاری، ریاست بهداری و ریاست هیئت مدیره‌ی یک بیمارستان در یزد را بر عهده داشت. پس از انقلاب مدتی استاد دانشسرای عالی بود. مشاغل دیگر او عبارت بودند از: ریاست بهداری سازمان بیمه‌های اجتماعی، ریاست هیئت مدیره‌ی گروه فرهنگی علوی در یزد و ریاست مرکز پزشکی شماره یک یزد.

دکتر پاک‌نژاد ذوق ادبی داشت و گاهی به سرودن اشعار می‌پرداخت. از تألیفاتش می توان به قهقهرایی دو هزار سال اشاره نمود. وی همچنین مقاله‌های متعددی برای روزنامه‌ها و مجله‌ها به رشته‌ی تحریر درآورده است.

دکتر پاک‌نژاد در اولین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی به عنوان نماینده‌ی مردم یزد فعالیت داشت. وی در هفتم تیرماه ۱۳۶۰ در حادثه‌ی بمب‌گذاری حزب جمهوری اسلامی به شهادت رسید. مدفن وی در یزد قرار دارد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پایدار، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی بیماریهای زنان و مامایی از بیمارستان شهر بالیتمور آمریکا در سال ۱۳۴۷، فوق تخصص پرنیتالوژی از نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار رشته زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار رشته زنان و مامایی پایه II دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغذیه در حاملگی و اثر آن بر نوزاد، عوارض ناشی از حاملگی‌های چندقلویی، تدریس بیماریهای زنان و مامایی در دانشکده پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامایی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پدرام، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی کودکان و فوق تخصص خون و سرطان از دانشگاه منچستر انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار رشته کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

خون و سرطان، بیماریهای کودکان، بررسی بیماریهای تالاسمی در استان خوزستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترا و ۳ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای خون و سرطان کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای خون و سرطان کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتونیا، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۳، گذراندن دوره کوتاه ۴ ماهه در بیمارستان کوشن کشور فرانسه در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

منثزیت‌های سلی در کودکان، عوارض چشمی ناشی از ضایعات گوش، حلق و بینی، کرایوتراپی در چشم‌پزشکی، سردردهای ناشی از چشم و درمان آنها، تدریس دروس نظری و عملی چشم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای ۴ پایان نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

چشم پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

چشم‌پزشکی، مشاهده جالبی از بیماری سندرم فوکس، بحثی مختصر از کریوافتالمولوژی، مشاهده یک مورد جالب از رتینوبلاستوم، بررسی و مطالعه معاینه و تشخیص با اولتراسون، مشاهده جالبی از کیست هیداتیک اربیت، گزارش یک مورد اگزوفتالمی ناشی از کیست هیداتیک کاسه چشمی، مطالعه و بررسی گلوکوم انفانیتل، مطالعه کاربرد اکرگرافی در چشم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتوی، سیمین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی در رشته کودکان در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار بخش کودکان دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۱، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام آندوسکوپی فوقانی و تحتانی در کودکان مبتلا به استفراغ، خونریزی گوارش، یبوست و دل درد، بررسی تست دگریلوز، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کبد.

تألیفات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوارشی و کبدی در کودکان و بیماریهای انگلی در کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پزشک، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا آقا طبیب فرزند میرزا عبدالوهاب بن میرزا کوچك طبیب. از اطباء معروف اصفهان که به حذاقت و استادی مشهور، و به حسن خلق و شرح صدر و لطف معاشرت مشهور بود.

در ۲۰ ذی‌حجه‌ی سال ۱۳۸۴ به سن متجاوز از نود سال وفات یافت.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

پژند بیرجندی، هایده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، گذراندن دوره اطفال و ارتدنسی در دانشگاه جرج تاون آمریکا در سال ۱۳۵۵، گذراندن دوره تخصصی دندانپزشکی کودکان دانشگاه ویکتوریا در سال ۱۳۶۵، اخذ درجه S.M دندانپزشکی کودکان از انگلستان، گذراندن دوره یکساله فلوشیپ در بخش اطفال و ارتدنسی بیمارستان دانشگاهی منچستر

انگلسان در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار گروه ارتدنسی اطفال دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرحهای تحقیقاتی در زمینه‌های بهداشت دهان و دندان کودکان، بهداشت دهان و دندان فک کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترای دندانپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مطالب ضروری پزشکی برای دندانپزشکی، اطلس دندانپزشکی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی کودکان، بهداشت دهان و دندان و پیشگیری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پژوهی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پسیان حقیقی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۷، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

عضویت در کادر علمی دانشگاههای شهید چمران اهواز و علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۴۷، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نوع بیماری بیماران جراحی شده، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حداقل پایان‌نامه دکترا در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

در زمینه جراحی و نوع تکنیک و درمان بیماران جراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه فرایبورگ آلمان غربی در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی جراحی اعصاب از اتاق پزشکان وست فالن آلمان غربی.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه مغز و اعصاب، تدریس اعصاب و تروماتولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز و عضویت در انجمن جراحان مغز ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ضربه‌های ستون فقرات ترجمه از زبان آلمانی به فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک نخاع، کیست هیداتیک مغز، هماتوم اکسترادورال اشکوب خلفی جمجمه، کیست هیداتیک اشکوب خلفی جمجمه، بررسی ۲۵۰۰ دیسک عمل شده در تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مقایسه‌ای کشت مغز استخوان با کشت خون، مدفوع و ادرار در بیماران سالمونلائی، طرح واکسیناسیون فریمان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا و ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، تحقیقی، آماری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورافکاری، نصرتالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوررضاقزل ایاق، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مریم پور رضا قزل ایاق ، متولـد(۱۳۱۳) متخصـص زنان و زایمان و فوق تخصـص نازایی و فیستول های اداری- تناسلی می باشد. او تنها اسـتاد زن در رشته خود است. وی دبیر بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده، و چندین سال است که در کنگره جراحان، دبیر شاخه زنان می باشـد.گروه : علوم پزشکیرشـته : زنان و زایمانگرایش : نازاییتحصـیلات رسـمی و حرفه ای : مریم پور رضا قزل ایاق تحصیلات ابتدایی خود را در مدرسه فرانسوی ژاندارک سپری نمود و در همان مدرسه نیز دیپلم (که معادل بـا دیپلم یازدهم آن زمان بود) گرفت. در مـدرسه ژانـدارک زبان فارسـی تـدریس نمی شـدو مریم زبان فارسـی را همزمان درمنزل آموزشـی می دید. او برای تکمیل تحصـیلات دبیرسـتانی خود، سال آخر یا شـشم متوسطه را در دبیرستان نور بخش که به دبیرستان رضا شاه معروف بود ، به طور متفرقه و یا شـرکت در آزمون ورودی آن گذراند. امتحان ورودی بسـیار سخت بر گزار شد و تنها ۱۰ درصـد از کسانی که متفرقه امتحان دادنـد، پـذیرفته شدنـد. مریم پوررضا، پس از اخذ دیپلم درکنکور شـرکت کرد، و در بین خانم های داوطلب رشـته پزشـکی رتبه اول را کسب نمود. او بعد از اینکه دوره پزشـکی عمومی را در مدت ۶ سال در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران با موفقیت سپری نمود. دوره تخصص زنان را نیز با پشت کاری عجیب در بیمارستان زنان سابق به اتمام رسانید. دکتر پوررضا چون به زبان فرانسه مسلط بود، برای گذراندن دوره های تکمیلی پزشکی، عازم بلژیک و فرانسه شد. با وجود مشغله کاری و تـدریس در دانشـگاه خود را بی نیاز از تحصـیل علوم جدید ندید، در سال هایی که در بیمارسـتان میرزا کوچک خان به طبابت و آمـوزش دانشـجویان می پرداخت، دوره بـورد سونـوگرافی را طی نمـود و دوره نـازایی را ۳و۴ مـاهه درخـارج از کشور با موفقیت گذراند و موفق به اخذ فوق تخصـص نازایی نائل گشت[قانون،ص ۴۳] او درآن مورد اذعان می دارد که مدارکم همه از اینجاسـت و افتخار می کنم که دست پرورده این جامعه و دانشـکده پزشـکی هسـتم. یکی دیگر از فوق تخصـص های ایشان فیسـتول ادراری- تناسلی است. [همان،ص ۳۵]خاطرات و وقایع تحصـیل : مریم پور رضا قزل ایاق ، پزشـکی عمومی را با حساسـیتها و مراقبتهای پدر گذراند. سال اول دانشـکده پزشـکی، هماره با راننده در کلاس درس می نشـست و پس از بازگشت به منزل، راننده از آنچه که در آن روز گذشـته است پـدر خانواده را مطلع می ساخت. آنچه که پدر خانواده بسختی می توانست بپذیرد ، کلاس درسـی با حضور ۱۴ دختر و ۲۵۰ پسـر بود.در کشـیکهای شب سال پنجم پزشـکی نیز پدر خانواده مسـتخدم را همراه او می ساخت. تا آن که حضور یک شب خارج از منزل دخترش پذیرا شد. در مصاحبه ای که برای پذیرش در دوره تخصص شرکت نمود، با بی میلی مرحوم دکتر مهانشان صالح رئیس بیمارسـتان زنان برای پـذیرش خانمها در رشـته تخصـص زنان مواجه شـد. علت آن نیز بچه داری و شـیردهی خانمها عنوان می شـد که باعث افت تحصـیل آنها می گردد. دکتر پور رضا سـعی داشت خلاف آن را نیز ثابت نمایـد. او سال دوم دوره تخصـص را در حالی گذراند که فرزند اولش را باردار بود و سعی می کرد با انجام به موقع وظایفش این مساله را از همکاران خود پنهـان دارد. در این خصوص آن قـدر حساسـیت دات که شب قبل از زایمان خود ۳ عمل سـزارین را در بیمارستان انجام داد و

صبح روز بعد خود عازم بیمارستان شد و پس از ۲۰ روز مجدداًکار را آغاز نمود.استادان و مربیان : مریم پوررضا قزل اياق در دوره پزشکی عمومی و دوره تخصص خود را از محضر مرحوم دکتر جهانشاه صالح و استاد امیر موحدی کسب علم نموده است.همسر و فرزنـدان : مریم پور رضا قزل اياق در سال شـشم دوره پزشـکی با یکی از همـدوره ای های خود ازدواج نمود. حاصل این پیوند دو دختر بود. که دختر اول در دانشـگاه لنـدن جراح قلب می باشـد، و دختر دوم نیز دنـدانپزشک بوده و مقیم آمریکـا است. خانم دکتر قزل اياق زحمات و حمایتهای همسرش را پیشرفت تحصیلی خود بسیار موثر می داند. او همسرش را در تحصیل فرزندانشان نیز موثر دانسته و نقل می کند :... اگر شوهری نداشـتم که اینقدر به من کمک کند، ممکن بود کار من و تحصـیل فرزندانم بسـیار افت پیدا کنـد ...وقایع میانسالی : اواخر دوره پهلوی زمانی که حکومت نظامی و اعلام شـد، ۸ شب سـاعت منع تردد بود، مریم پور رضا قزل اياق به علت محـدودیتی که در ساعات رفت و آمـد پیش آمده بود ۶ ماه تا صبح در بیمارسـتان می ماند و پذیرای مریضان بود و ۶ ماه دیگر را همکارش مرحوم خانم دکتر سـیمین کامیاب در بیمارسـتان به معالجه مراجعه کننـدگان می پرداخت. مریم پوررضا قزل اياق در سال ۱۳۷۸ در حالی که ۳۰ سال خدمت آموزشـی و پزشـکی را در دانشگاه تهران را با ۶۵ سال سن پشت سـر گذاشته بود بازنشسـته شـد. روزی که حکم بازنشسـتگی خود را دریـافت نمود، بیمارسـتان میرزا کوچـک خـان را با گریه ترک نمود. شـبانه به بیمارسـتان بـازگشت و تمـام تزهـایش را به کتابخانه دانشـگاه بخشـید. پس از آن به وزارتخانه رفت و اسـتعفای خود را تحویل داد. زمانی که علت استعفا را جویا شدند، دلیل استعفا را چنین تشریح نمود: من فکر می کنم کسی باید عضو و دبیر بورد باشد که سمت آموزشـی داشـته باشد، من از این ساعت سمت آموزشی ندارم. با این استعفا موافقت نشد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مریم پور رضا قزل اياق دو سال ، پس از اخذ تخصـص در رشـته زنان به سمت استاد یار دانشگاه منصوب شد و در بیمارستان زنان مشغول به کار گشت. و به تربیت و آموزش دانشجویان ورزیدنت های پزشکی پرداخت. بعد از۶یا ۸ سال دوره استاد یاری، دانشیار و بعد از ۴ سال مقام استادی داشنگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد. دکتر پور رضا از سال ۱۳۶۷ دبیر بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. دکتر قزل اياق مطب خود را در آذر ماه ۱۳۴۳ به روی بیماران گشود و همچنان روزی ۸ ساعت به معالجه و مداوای مراجعه کنندگان می پردازد. وی در سال ۱۳۷۸ درحالی که سئوالات خدمتش دانشگاه تهران به ۳۰ سال رسیده بود و بیش از ۶۵ سال داشت، بازنشسـته شد و محل خدمت خود را در بیمارسـتان میرزا کوچک خان ترک نمود.فعالیتهای آموزشی : مریم پور رضـا قزل ايـاق فعالیتهای آموزشـی خود را پس از پایان رسانـدن دوره تخصـص زنان به طور رسـمی در دانشـگاه تهران آغاز نمود. علاوه بر آموزش دانشـجویان دوره عمومی و دانشـجویان دوره تخصصـی(وزیـدنت) در کنگره های و گردهمایی های باز آموزی و علمی نیز بـه ارائه دسـتاوردهای علمی رشـته خـود می پرداخت از آن جمله است: آمـوزش دوره لاپاروسـکوپی در بیمارسـتان میرزا کوچک خان ، اموزش سـرطمان تخمدان در کنگره باز آموزی در شـیراز، آموزش دوران نازایی و ناباروری در تالار بیمارستان امام خمینی(ره)، سـخنرانی در کنگره کپنهـاکمراکزی که فرد از بانیـان آن به شـمار می آیـد : مریم پور رضـا قزل ايـاق در افتتـاح بخش نـازایی بیمارسـتان میرزا کوچـک خـان نقش مهمی داشت.سـایر فعالیتهـا و برنـامه هـای روزمره : مریم پور رضـا قزل ايـاق علاوه بر مطالعات تخصصی رشته خود ، علاقه زیادی نیز به ادبیات اشعار شاعرانی چون حافظ، سعدی و شاهنامه دارد و آثاری نیز از بر دارد. علیرغم تمایـل که به یـادگیری موسـیقی داشت، زمـانی را صـرف آن نکرد و از زمـان مطالعـات تخصصـی خود و به روز نمودن ان نکـاست.آرا و گرایشـهای خاص : مریم پور رضا قزل اياق ، معتقـد است در مقام معلم نبایـد از تحصـیل علوم جدیـد باز ایستاد وی معتقد است که به عنوان مثال استادی که در بیمارستان میرزا کوچک خان است و دوره رادیولوژی را دیده است باید کارگاه MRI و CT را در رشـته خودش بگذراند تا بتواند مدارک را تفسیر نماید. وی همچنین در خصوص محدودیت پذیرش در رشته تخصص زنان برای خانمهای معتقـد است که با وجود تراکم متخصـص زنان در کشور همچنان با کمبود پزشک متخصـص در مناطق محروم مواجه هستیم، در حالی که شاید حضور آقایان در این رشـته بتواند معضل اعزام پزشک به جاهای دور افتاده را حل نماید. دکتر پور

رضا آرا و عقاید مخصوصی دارد. او می گوید که علاقه ای به پست و مقام نداشته و ندارد. وی اعتقاد زیادی به آموزش داشته و معتقد است که یک معلم باید همه علوم رشته خویش را آموخته و به داشته های خود اکتفا نکند. وی به سیاست اظهار بی علاقه ای می کند و اظهار می دارد که بدان جهت پیشنهاد ۰نمایندگی مجلس را رد نموده است . او اذعان داشته که ((...سیاست من؛ مطب من، مریض من، دانشجوی من و دانشگاه من است...))جوائز و نشانها : در سال ۱۳۷۹ در کنگره ناباروری و نازایی که در بیمارستان امام خمینی(ره) برپا شد، از دکتر مریم پوررضا قزل ایاق به عنوان استاد نمونه تجلیل به عمل آمد و لوح تقدیر و یک کتاب شاهنامه نفیس به وی اهداشد.

آثار : بیماریهای زنان فوریتهای زنان و زایمان مقالات متعدد، در همایش ها و کنگره های داخلی و خارجی

پوررنجبر، کوکب

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مدرس قرآن.

تولد: ۱۲۸۲ شیراز.

درگذشت: ۱۲ اسفند ۱۳۷۰.

کوکب پوررنجبر، فرزند محمداسماعیل که پزشکی مشهور بوده است، پس از اتمام تحصیلات خود به شغل معلمی تعلیمات دینی در وزارت فرهنگ سابق روی آورد.

از سن شانزده سالگی به جمع‌آوری مستندات در روش‌های تدریس علوم اسلامی پرداخت. در اثنای آموزش تعلیمات دینی در مدارس بود که ایشان اعراب گذاری و تصحیح نسخ قرآن چاپ کشورهای پاکستان، هندوستان و دیگر کشورهای اسلامی را آغاز کرد.

کوکب پوررنجبر با تغییر روش‌های تدریس قرآن و زیباسازی صفحات این کتاب آسمانی از سویی و ویراستاری و صفحه‌آرایی متن آموزشی و درک بصری راحت لغات از سویی دیگر تلاش نمود تا آموزش قرآن را به نونهالان و نوآموزان علوم دینی ساده و آسانتر سازد.

فعالیت دیگر استاد پوررنجبر بازنویسی مفاتیح‌الجنان بود. ویژگی این نسخه اعراب گذاری کامل کلمات در زیر و بالای حروف بود و روال سنتی حاشیه‌نویسی در متن که دشواری زیادی برای خوانندگان را به همراه دارد، کنار گذاشت و حاشیه در متن صفحات قرار داده شد و از فنون زیبانگاری و هنر خطاطی نیز استفاده نمود.

استاد پوررنجبر در سن بیست و هفت سالگی نابینا شد ولی با دیدن حضرت فاطمه (س) در خواب شفا یافت، و عمر خود را وقف قرآن و علوم دینی کرد. ره‌آورد چهل و شش سال خدمت در مراکز دولتی و ملی ایشان، تأسیس مرکز آموزش ابتدایی (کوکبیه) در شهر مشهد است.

استاد از سالهای ۱۳۳۸ تا ۱۳۶۳ به منظور تدریس قرآن مجید، ساده‌ترین روش ممکن خودآموزی در شش جلد تحت عنوان خودآموز و روش تدریس قرائت مجید را تألیف نمود. این خودآموز توسط انتشارات اسلامیه به چاپ رسیده است. از آثار دیگر او تصحیح خودآموز گفتگوی حسین و حسن است.

استاد کوکب پوررنجبر سرانجام در سن هشتاد و دو سالگی روز دوازدهم اسفند ۱۳۷۰ دار فانی را وداع گفت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پورزند، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: دانشیار رشته جراحی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی و عروق از دانشگاه جرج واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۹، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۷۰ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، ترومای شکمی، ترومای نافذ شکمی، ترومای شریانی، توده‌های آدرنال، تدریس جراحی عمومی و عروق (پزشکی عمومی و تخصصی) در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دریافت تقدیرنامه به عنوان بهترین رزیدنت جراحی از مرکز بیمارستانی واشنگتن در سال ۱۳۵۵.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش ۷۰ تروماتیسم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیصی مجدد در مجرومین جنگ ایران و عراق، سندرم PEUTZJEGHRS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ، جراحی هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، سرطان رکتوم در سنین قبل از ۴۰ سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فئوکروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها واعمال جراحی اورتوپدی، بررسی ۱۴۳ موردانسداد مجاری صفراوی خارج کبدی، ضایعات کیستیک پانکراس، PRMARY ADENOID CYSTIC CARCINOMA OF ESOPHAGUS

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورعجم، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورفرهاد، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۴، دکترای تخصصی در رشته آناتومی در سال ۱۳۳۹ دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی در رشته آناتومی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های آناتومی و مسائل به پزشکی و رادیولوژی، مأموریت عملی به مدت یک سال در رشته تشریح در دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۴۰، مأموریت علمی در رشته تشریح به مدت یک سال در لندن در سال ۱۳۵۲.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کالبدشناسی انسانی کلیاتی در مورد ساختمان تشریحی بدن انسان، کالبدشناسی لگن، ساختمان تشریحی دیواره لگنی و احشاء محتوی لگنی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورمند، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، دانشکده: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی‌ارولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۷، فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه SYUG انگلستان در سال ۱۳۶۳. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران حال تخصصی از سال ۱۳۵۷، تا سال ۱۳۶۶، دانشیار علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان با B.C.G درمان سنگهای دستگاه ادراری با موج ضربه‌ای (LWSE) تدریس درس اورلوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

هسته استخوانی سنگ‌های ادراری، دیورتیکول مادرزادی مجرا، گزارش ترکیبات سنگ‌های ادراری ایران، دریچه مادرزادی حالبی، فئوکروموستیوم مثانه، عوارض ارولوژی پیوند کلیه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوستی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

دستیار گروه فارماکولوژی در سالهای ۱۳۴۱ -۱۳۴۳، استادیار رشته فارماکولوژی در سال ۱۳۴۴، دانشیار در سال ۱۳۴۸ و استاد فارماکولوژی در سال ۱۳۵۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از دو بورس دانشگاهی دولت بلژیک و آمریکا و تحقیق در زمینه‌های داروهای قلبی و عروقی، مسومیت قلبی برخی داروها مثل ترکیبات دیژیتال و تئوفیلین و جلوگیری از مسمومیت توسط برخی داروها مثل کاربامازپین، پیدا کردن اثر جدیدی از اسید

اتاکرینیک در روی قلب مجزای خوکچه هندی در زمینه اثرات مستقیم قلبی برخی دیورتیکها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان نامه دکترای پزشکی و داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، دندانپزشکی و پرستاری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

قلبی عروقی بخصوص برخی اثرات مستقیم داروهای مدرن بر روی قلب جدا شده حیوانات آزمایشگاهی مانند اثر مستقیم اسید اتاکرینیک روی دهلیز مجزای خوکچه هندی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پویا، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۳ ش)، پزشک. از اهالی تهران بود، پس از طی دوره‌های ابتدایی و متوسطه در زادگاهش تحصیلات پزشکی خود را در مدرسه‌ی طب به پایان رساند و پس از آن به مدت دو سال در انستیتو پاستور تهران به کار پرداخت، سپس به فرانسه رفت و موفق به دریافت دانشنامه‌ی بیماری کشورهای گرمسیری، سرم‌شناسی، بیماریهای پوست و آمیزشی شد. پویا همچنین دوره‌ی انستیتو پاستور مدرسه‌ی مالاریالژی را طی کرد و گواهینامه گرفت. وی در سال ۱۳۱۰ ش به ایران بازگشت و عهده‌دار مشاغلی چون: رئیس بهداری و شهرداری، رئیس آموزشگاه و رئیس بخش بیمارستان رازی شد. وی در سال ۱۳۳۸ ش دوباره به پاریس رفت و دیپلم خون‌شناسی گرفت و علاوه بر آن در زمینه‌ی گروه‌بندی خون افراد و فن انتقال خون، گواهینامه‌ی تخصصی دریافت کرد. از آثارش: «بیماریهای خون»؛ «رساله‌ی دفاع از امراض تناسلی»؛ «گروه‌بندی و انتقال خون»؛ «مراسم اولین درس دکتر پویا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۷۹/۲)، مولفین کتب چاپی (۸۲۳- ۸۲۲/ ۶).

پهلوان‌زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی جانبی HBSAG در کارکنان بیمارستانی، بررسی عفونتهای ادراری در بیماران مراجعه کنندن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی و فوق تخصصی رشته بیماریهای عفونی، تدریس دروس بیماریهای عفونی و بیماریهای گرمسیری در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، مقایسه اثرات آزمایشگاهی آزلد میلن آمپی‌سیلینی، کنترل عفونی در مناطق جنگ، ویژگیهای مننژیت سلی، گزارش ۸۸ مورد مننژیت سلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تابعی، ضیاءالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر سید ضیاء الدین تابعی درسال ۱۳۲۴ در استهبان فارس متولدشد. وی پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و دبیرستان در استهبان -شیراز و اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول در استان در سال ۱۳۴۳، وارد دانشگاه تهران شد و تا دریافت دکتری پزشکی عمومی به تحصیل پرداخت.وی دوره فلوشیپ را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بورد تخصصی پاتولوژی از دانشگاه میامی آمریکا در سال ۱۳۶۱ ،فوق تخصص هماپاتولوژی از دانشگاه الوری در سال ۱۳۶۲ دریافت کرد.نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز است.وی درنخستین همایش چهره های ماندگار درسال ۱۳۸۰ برگزیده ومعرفی شد.گروه : علوم پزشکیرشته : پزشکی عمومیگرایش : آسیب شناسیوالدین و انساب : سید ضیاء الدین تابعی از سادات حسینی است و نسب خانوادگی او به امامزاده سید میر حسین می رسد که در ناحیه پستکوه فسا مدفون است و ایشان از نوادگان حضرت امام محمد باقر

(ع) می باشند.خاطرات کودکی : سید ضیاء الدین تابعی از دوران کودکی خود چنین می گوید": از دوران کودکی خاطره خاصی ندارم جز همان غم و شادی های دوران کودکی در شهری نسبتا محروم از مزایای اقتصادی،اما مملو از محبت و عاطفه خانوادگی و همشهریان".اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : سید ضیاء الدین تابعی در خانوده ای مذهبی و فرهنگی بدنیا آمد. پدرش آموزگار و مادرش خانه دار بود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید ضیاء الدین تابعی تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در دبیرستانهای محقق – مغربی – استهبان و دبیرستان ابوذر شیرازگذراند و پس از اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول استان در سال ۱۳۴۳ وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد. او پس از اخذ دکتری عمومی به آمریکا عزیمت کرد و دوره فلوشیپ را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بورد تخصصی پاتولوژی را از دانشگاه میامی آمریکا در سال ۱۳۶۱ و در آخر سر فوق تخصص هماتولوژی را از دانشگاه الوری در سال ۱۳۶۲ دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصیل : سفر سید ضیاءالدین تابعی به آمریکا و تحصیل و دریافت مدارک گوناگون تخصصی و فوق تخصصی از وقایع مهم روزگار تحصیل استاد بوده است.وی همچنین از سفر به کشور های انگلستان و کانادا نیز خاطرات خوشی را به یاد دارد.ایشان از دوران تحصیل در دبیرستان چنین بیاد دارد": در دوران تحصیلات دبیرستان اغلب دبیران ما نیز دیپلم بودند و تنها سه نفر لیسانسیه در استهبان بود که خوشبختانه دارای معلومات خوب و همگی در آموزش و پرورش اینجانب سهم عمده ای داشته اند".فعالیتهای ضمن تحصیل : سید ضیاء الدین تابعی در حین تحصیل به مطالعه وسیع در زمینه رشته تخصصی اش پیرامون آسیب شناسی و هماتولوژی و همچنین به یادگیری زبان انگلیسی پرداخت.او عضو انجمن اسلامی دانشکده پزشکی تهران بود که در آنجا اقدام به برگزاری جلساتی با حضور اقایان دکتر شریعتی ،استاد شهید مطهری و استاد علامه جعفری می کرد.استادان و مربیان : دکتر آذرم ،دکتر گل گلاب،دکتر محتاط،روشن ،شهبازی، دکتر فریدونیان ،عزیزی ،دکتر بامشاد و دکتر بوذر جمهرمهر ،دکتر کیهانی،حکیم ،گنج بخش ،طباطبائی ،حکمت ،نجم آبادی ، دکتر پزشکان ، غروی،نعمت اللهی،بهزاد،دکتر شفا، دکتر وثوق ،دکتر میر ،دکتر آذر ،دکتر پیرنیا، دکتر آرمین ،شمسا،بهادری،سجادی ،رئیس بهرامی ،دکتر قریب، دکتر اهری ، دکتر جهانشاه صالح، دکتر غفوری ،دکتر لشکری ،دکتر مرشد و دکتر باقری از اساتید سید ضیاء الدین تابعی می باشند.هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران سید ضیاء الدین تابعی می توان به دکتر دانشبد،دکتر رجایی ،دکتر حقیقی ،دکتر محلاتی ، دکتر آزاده ،دکتر کومار و اساتید بخش پاتولوژی دانشگاه علوم پزشکی شیراز اشاره کرد.همسر و فرزندان : سید ضیاء الدین تابعی متاهل و دارای همسر بنام سرکار خانم زهرا بیگم معزی می باشد. ایشان قبلا آموزگار بودند که سپس برای تعلیم فرزندان به خانه داری پرداختند. وی نیز سه فرزند دارد: – سید محی الدین علی تابعی ،دانشجوی PHD فیزیک در دانشگاه واترلو کانادا – الهام سادات تابعی MS شیمی معدنی از دانشگاه شیراز – فاطمه سادات تابعی دانشجوی سال سوم رشته برقوقایع میانسالی : از خاطرات میانسالی سید ضیاء الدین تابعی می توان به وقوع انقلاب اسلامی و همچنین جنگ تحمیلی اشاره کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و سمتهای سید ضیاء الدین تابعی به قرار زیر است: – رئیس دانشکده پزشکی شیراز – معاون پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز – ریاست دانشگاه علوم پزشکی شیراز – دبیرکنگره بین المللی پزشکی جغرافیای دانشگاه شیراز – عضو هیئت امنا دانشگاه – عضو هیئت ممیزه دانشگاه – عضو شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت – عضو شورای عالی انتقال خون – رئیس انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس – مسئول کمیته ثبت سرطان در بیمارستان نمازی – مدیر گروه پاتولوژی – مدیر گروه اخلاق پزشکی – عضو و دبیر هیئت ممتحنه رشته آسیب شناسی – دبیر کمیته راهبردی رشته آسیب شناسی – عضو وابسته فرهنگستان علوم پزشکی – عضویت در کمیسیونها و شوراهای پزشکی معتبر کشورفعالیتهای آموزشی : سیدضیاء الدین تابعی پس از فراغت از تحصیل از آمریکا به ایران بازگشت و در دانشگاه علوم پزشکی شیراز به تدریس دروس ،هماپاتولوژی، آسیب شناسی، فیزیولوژی خون، و ایمونولوژی بالینی ، بانک خون پرداخت. او همچنین به تحقیق در طرح جامع بیماری تالاسمی در استان فارس ، طرح بررسی اورژانس در استان فارس ، طرح مطالعه محدوده طبیعی پارامترهای آزمایشگاهی و طرح بررسی اختلالات کروموزومی

در لوکیما مبادرت می ورزد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : مراکزی که سید ضیاء الدین تابعی یکی از بانیان آن بشمار می رود به قرار زیر است: - انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس - جامعه اندیشمندان و اندیشه سازان وابسته به فرهنگستان علوم پزشکیسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : سید ضیاءالدین تابعی علاوه بر تدریس به تحقیق و تالیف کتب و مقالاـتی در زمینه های : طبقه بندی لیفوما در جنوب ایران ، مارکرهای ایمونولوژیک در ۵۰ لوسمی اطفال ،میلوانسیلاستیک می پردازد.شاگردان : دکتر لنکرانی (وزیر محترم بهداشت) ،دکتر واسعی (معاون محترم پژوهشی وزارت بهداشت)،دکتر ایمانیه(رئیس محترم دانشگاه علوم پزشکی شیراز) و غیره از دانش آموختگان و دانشجویان سید ضیاء الدین تابعی بوده اند.همفکران فرد : سید ضیاء الدین تابعی از همفکری نزدیکی با دکتر ملک زاده ،دکتر فاضل ،دکتر ولایتی ،دکتر لاریجانی ،دکتر صدر و دکتر مرندی برخوردار است.آرا و گرایشهای خاص : ضیاء الدین تابعی گرایش فلسفی دارد.جوائز و نشانها : - دریافت لوح تقدیر از طرف وزارت بهداشت بخاطر کسب مقام استادی ممتازی - معرفی به عنوان چهره ماندگار سال ۱۳۸۰- صدا و سیما - استاد نمونه آموزشی جشنواره ابن سینا دانشگاه علوم پزشکی تهرانچگونگی عرضه آثار : - تعداد مقالات منتشر شده در مجلات علمی :۶۲ مقاله

آثار : ۱ تغییر آزمایشگاهی خون ویژگی اثر : ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،۱۳۶۸۲ تغییر تستهای آزمایشگاهی ایمنی ویژگی اثر : ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،۱۳۶۹۳ تغییر تستهای آزمایشگاهی شیمی ویژگی اثر : ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،۱۳۶۷۴ سلسله کتبی درباب آزمایشات هماتولوژی ، شیمی و ایمونولوژی بالینی ویژگی اثر : استاددکتر سید ضیاء الدین تابعی سلسله کتابهایی پیرامون آزمایشهای مربوط به هماتولوژی (خون شناسی) ، شیمی، ایمونولوژی بالینی تالیف نموده است که از نظر تخصصی مولف و نو بودن مباحث آنها اهمیت بودند.۵ طبیبانه ای برای طبیبان ویژگی اثر : استاد تابعی درکتاب طبیبانه ای برای طبیبان اندرزها و توصیه های اخلاقی رابه همکاران خود تحریر کرده و در مورد مسایل عام مربوط به حرفه خود به سخن نشسته است.۶ فیزیولوژی خود برای دانشجویان ویژگی اثر : استاددکتر سید ضیاء الدین تابعی کتاب فیزیولوژی خون را به عنوان کتابی درسی جهت دانشجویان رشته پزشکی تالیف نموده اند برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تاج‌الحکماء، حسنعلی، حسینعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۵۴ -۱۲۰۴ ش)، طبیب و شاعر. وی در آغاز شاعری تاج‌الحکما و طبیب تخلص می‌کرد، سپس تخلص خود را فلسفی قرار داد. سید در نایین متولد شد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش به انجام رساند، سپس برای تکمیل تحصیلات به اصفهان رفت و یک دوره طب قدیم را در محضر درس میرزا باقر حکیم‌باشی آموخت. مدتی مامور خدمت در بهداری نایین شد. در اواخر دوره‌ی مظفری به تهران آمد و به تحصیل زبان فرانسه و طب جدید پرداخت تا آنکه در جراحی چشم مهارت یافت. او در نقاشی و موسیقی و تاریخ و جغرافی نیز دست داشت. کتاب چاپ شده‌ی وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی در لزوم دیانت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۴۸۳ -۴۸۱)، الذریعه (۲۳۷/۲۵)، سخنوران نامی معاصر (۲۷۳۷ -۲۷۳۴/ ۴)، فرهنگ

سخنوران (۱۷۷)، مولفین کتب چاپی (۶۸۳ -۶۸۲ /۲).

تاج‌بخش، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی میکروبیولوژی، ایمنولوژی و بیماریهای گرمسیری از انستیتو پاریس و انستیتوی بین‌المللی بیماریهای گرمسیری در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، استاد ممتاز دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمونولوژی تیموس، طرح بقای سالمونلا- آبورتوس اوویس در طبیعت، خود ایمنی، ساختار آنتی‌ژن‌های سالمونلائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

واکسن‌های ضد سالمونلا آبورتوس اوویس.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴۲

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی، ایمونولوژی بیماریهای واگیردام، بیماریهای مشترک انسان و دام، تاریخ پزشکی ایران، تاریخ علوم، تاریخ دامپزشکی ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴۲

زمینه علمی مقالات:

ایمنی بنیادی، ایمنی بافتی، واکسن‌های ضد سالمونلا، اکوبیولوژی، بروسلوز، تاریخ دامپزشکی ایران، تاریخ بیماریهای واگیر و مسیر تحول علم در اسلام و ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزچی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزی، علاءالدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب. وی از خاندان پزشکان معروف تبریز بوده که در آن شهر ولادت یافت. وی مؤلف کتاب «کامل علایی» است که آن را برای شاه‌اسماعیل صفوی (۹۳۰ -۹۰۵ ق) تألیف کرده است. این کتاب به فارسی و شامل واژه‌ها و اصطلاح‌های پزشکی بر اساس حروف الفبا می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۸ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۱۴)، الذریعه (۲۵۶ / ۱۷).

ترشیزی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شیخ محمدحسین ترشیزی (کاشمری) عالمی جلیل و فاضلی کامل از شاگردان مجدد شیرازی در سامرا و ملازمین علامه آقا شیخ اسماعیل کاشمری بوده و مضافاً بر تبحر در فقه و اصول ید طولائی در علم طب داشته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

ترياكيان، هارتیون

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ش)، پزشک، محقق، دانشمند و مترجم. از پزشکان ارمنی و از محققین پرکار که علاوه بر طبابت در زمینه‌ی ارتباط گویش گیلکی و زبان پهلوی و روسی و فرانسه و همچنین گویش محلی گیلان آشنا بود. او ظاهرا نخستین فردی از ارامنه است که «گلستان» سعدی را به زبان ارمنی ترجمه کرد و این ترجمه در سال ۱۹۱۸ م به چاپ رسید که نسخه‌ای از آن در کتابخانه‌ی ایروان موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (۹۴ -۹۳).

تشید، محمداسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۰، دکترای تخصصی بیهوشی از آمریکا در سال ۱۳۳۴، سفر به کشورهای آمریکا، انگلستان، لبنان، و سوئیس در تازه کردن اطلاعات تخصصی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روش اندازه‌گیری عمق بیهوشی در بیهوشی مدرن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی بیهوشی.

ابداع:

لوله‌های ویژه انتوباسیون از راه بینی به شکل S مشهور به لوله دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی داروهای بیهوشی، انتخاب روش بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

انستزیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تفرشی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۰ -۱۲۶۱ ق)، طبیب. در خواران تفرش متولد شد و تا سن هجده سالگی در همان جا فارسی و عربی و حسن خط را آموخت.

در سال ۱۲۷۹ ق به تهران آمد، سال بعد وارد مدرسه دارالفنون شد و در سال ۱۲۹۱ ق به گرفتن دیپلم طب نایل گردید. در این سال به سمت حافظ الصحه (رییس بهداری) اراک منصوب شد، پس از یکسال طبابت و اقامت در اراک، به تهران بازگشت. تفرشی سمتهای مختلفی را مانند: دانشیار طب در مدرسه‌ی دارالفنون، طبیب گارد مخصوص، طبیب و معالج محمدرحیم خان علاءالدوله امیرنظام، رییس مریضخانه دولتی کرمانشاه، رییس بیمارستان دولتی (سینای کنونی) عهده‌دار بود. در سال ۱۳۰۲ ق برای مدت کوتاهی به اروپا مسافرت کرد و در پاریس با وضع تشریحات و عملیات آن آشنا شد. وی در تهران درگذشت و در امامزاده حسن مدفون گردید. نامبرده دارای تألیفات و ترجمه‌هایی می‌باشد از جمله: «پاتولوژی»؛ «تراپولیک و دواسازی»؛ «تشریح»؛ «فیزیولوژی»؛ «مسایل عمده‌ی حفظ الصحه»؛ «مطلع الطب ناصری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۸ /۶)، مؤلفین کتب چاپی (۱۴۵ -۱۴۴ /۱)، المآثر والآثار (۲۱۸)، مکارم الآثار (۱۶۵۲ -۱۶۵۱ /۵).

تقی‌اسکوئی، موسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۹، دکترای فارماکوگنوزی از چلسی کالج دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۸، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فرآورده‌های طبیعی، داروهای گیاهی، بررسی اثرات شیمیائی و فیتوشیمیائی داورها، عضویت در کنگره‌های داروسازی ایران، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

فرآورده‌های طبیعی و فیتوشیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تقی‌نیا، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تکشیان، محمدیوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از نیوجرسی آمریکا در سال ۱۳۴۳، فوق تخصص گوش داخلی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۴.

مرتبه علمی:

آسیستان پروفسور دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق بسیار در زمینه گوش و حلق و بینی و استاد راهنمای رزیدنت‌های متعدد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

گوش و حلق و بینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی و گزارش یک مورد گلالوس ژوگولاریس دو طرفه در گوش.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تمدن، خدیجه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تنکابنی، حکیم مؤمن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا محمد مؤمن بن محمد زمان حسینی تنکابنی. سید حکیم فاضل ادیب. معاصر شاه سلیمان صفوی بوده، و کتاب خود را در طب به نام «تحفهٔ المؤمنین» و بر حسب آنچه مشهور است «تحفه‌ی حکیم مؤمن» را در زمان این پادشاه تألیف نموده که مکرر به طبع رسیده. اولاد او در اصفهان و نجف آباد ساکن می‌باشند.

در صحن مقبره‌ی خواجه، قبر کوچکی است که بر روی او: میرزا محمد مؤمن (حکیم و ادیب و شاعر) متوفی به سال ۹۲۳ مرقوم است، و اتحاد نام، برخی را به اشتباه انداخته، وی را حکیم مؤمن تنکابنی سابق الذکر دانسته‌اند، و حال آن که تاریخ قبر، حکایت از اختلاف آن دو می‌نماید، و او دانشمند دیگری است غیر از حکیم تنکابنی.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

تنکابنی، سلیمان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۵۰ ق)، فقیه، ادیب، متکلم و پزشک ایرانی. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت. در جوانی به همراه برادرش، ملا عبدالمطلب، رهسپار عتبات عراق گردید و چندی در شهرهای مقدس آن سرزمین به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. سپس راهی اصفهان شد و بیست و دو سال در خدمت آخوند ملاعلی نوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ملاصدرا را نزد وی فراگرفت. «شرح لمعه» را نزد ملا محمدعلی نوری آموخت. پس از آن خود به تدریس روی آورد و در اصفهان «تجرید الکلام»؛ «شوارق»؛ «شرح لمعه» و «تفسیر قاضی بیضاوی» را درس می‌گفت. میرزا سلیمان به آموختن دانش پزشکی پرداخت و در رشته‌ی پزشکی شاگرد میرزا اسماعیل اعرج اصفهانی بود. میرزا اسماعیل به تنکابنی طب آموخت و خود نیز نزد او شرح «تجرید الکلام» فرا می‌گرفت. میرزا سلیمان در اصفهان به ملامحراب، عارف گیلانی، دست ارادت داد. میرزا سلیمان تنکابنی پدر میرزا محمد تنکابنی، مولف «قصص العلماء»، است. از جمله آثار وی: حاشیه بر «مطول» تفتازانی؛ حاشیه بر «مفاتیح الشرائع» ملامحسن فیض کاشانی؛ حاشیه بر «الفوائد الضیائیه» جامی، حاشیه بر «شرح الاسباب»، در پزشکی؛ حاشیه بر «حکمه العین»؛ حاشیه بر «حیوه القلوب»؛ حاشیه بر «تذکره الائمه»؛ رساله‌ای در وبا و طرز معالجه‌ی آن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :قصص العلماء (۷۳ -۷۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۰۹/۱۳).

توحیدی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص بیماریهای ریه.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۸ طرح تحقیقاتی در زمینه‌های بررسی تستهای تشخیصی سرولوژیک در کیست هیداتیک، بررسی انواع سل و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک، ادم ریوی، سل غدد لنفاوی، پلورزی‌ها، سل پلور، سرطان در افراد جوان، سرطان ریه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توسلی‌فرید، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پزشک جراح.

تولد: ۱۳۱۵.

درگذشت: ۱۲ مهر ۱۳۷۲، آمریکا.

مهدی توسلی‌فرید در سال ۱۳۴۰ از دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۴۱ ایران را به قصد ادامه‌ی

تحصیل در آمریکا ترک کرد. ابتدا در دانشگاه کمریج ماسوچوست و سپس در کلرادو و شیکاگو در رشته‌ی طب داخلی و پاتولوژی دوره‌هایی را گذراند. در سال ۱۳۴۳ به ماسوچوست بازگشت و در بوستون در بیمارستان کارنی دوره‌ی رزیدنتی را طی کرد. در سال ۱۳۴۵ کارش را در زمینه‌ی تحقیقاتی هماتولوژی در مرکز پزشکی تافت در نیوانگلند پایه گذارد و مدتی هم در MIT در بخش بیولوژی کارآموزی و مطالعه کرد. در سال ۱۳۵۱ از تافت به کلینیک و مرکز تحقیقاتی اسکریپس در لاهویا- کلیفرنیا منتقل شد و تا سال ۱۳۶۰ در این مرکز فعالیت می‌کرد. سال ۱۳۵۶ مدتی به عنوان استاد میهمان در بیمارستان بیستر پاریس مشغول بود. در سال ۱۳۶۰ از سوی مرکز پزشکی V.A به جکسون میسی سی پی برای کار دعوت شد و تا پایان عمر در آنجا فعال بود.

او از پیشگامان پیوند مغز استخوان است و کشفیات علمی وی راهگشای بسیاری از محققان کنونی خون‌شناسی در دنیاست. بیش از ۴۰۰ مقاله و سخنرانی علمی و تحقیقی نوشت که در نشریات علمی منتشر شد. در شش کتاب در زمینه‌ی کار تخصصی خود نوشت و در تصنیف چندین اثر علمی بیش از بیست فصل سهیم بود. دکتر توسلی‌فرید در نه نشریه علمی در شورای سردبیری عضو بود. از وی کتاب فارسی فقر علوم در سال ۱۳۶۶ در ایران منتشر شد.

یکی از آخرین کارهای او مقاله‌ای بود که هفته‌ی قبل از درگذشتش در مجله‌ی پزشکی «Bood» انتشار یافت. وی به عنوان محقق میهمان و سخنران در بسیاری از کنفرانس‌های پزشکی در کشورهای مختلف حضور داشت. در سال ۱۳۷۱ از طرف دانشگاه شهید بهشتی برای شرکت و سخنرانی در کنفرانس خون‌شناسی دعوت شد که در آن حضور یافت.

پیکر دکتر مهدی توسلی‌فرید بنا به وصیتش در ایران به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

توفیقی، حیدرقلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی، داوود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی‌زاده، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تحصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه پاریس درسال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۴۸، دانشیار جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۶۰، استاد جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق در جراحی عمومی و استاد راهنمای ۱۶ پایان‌نامه دکترا و ۶ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:_

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گزارش ۴۶۶ مورد ولولوس سیگموئید، مواردی از پنوماتوزکتیک روده، بررسی ۴۶۲ مرود کیست هیداتیک، هیپرپاراتیروئیدیسم، هیپرپاراتیروئید اولیه حاملگی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تولمی اصل، سیاوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تهرانی صادق، محمد صادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۸ ق)، شاعر و طبیب. وی طبیب ناصرالدین شاه قاجار و پدر میرزا علی‌خان اعلم الممالك بود. در رودخانه‌ی جاجرود هنگام طغیان آب غرق شد. از آثار وی «الفیه الفنون»، در بیست فن که در ۱۲۶۵ ق به نظم درآورده و حاج ملا‌ـ علی کنی بر آن تقریظ نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۷۹، ۲۹۸ / ۲)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۲۱ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۶ / ۳).

تهرانی نجفی، خلیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، طبیب و دانشمند. از پزشکان نام‌آور عصر خود در تهران و عتبات بود. پس از مدتی اقامت در کربلا‌ـ به نجف اشرف منتقل شد. از وی پنج پسر ماند که سه نفر آنها یعنی میرزا محمد و میرزا حسن و میرزا باقر به پیروی شغل پدر، به طبابت پرداختند پسر پنجم وی حاج ملاعلی فقیه. حاج میرزا خلیل در نجف درگذشت و در خانه‌ی شخصی خود دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۴۸۹/۱).

تیرگری، سیاوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی دفع آفات از دانشکده کشاورزی کرج دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد حشره‌شناسی از دانشگاه ایالتی یوتا آمریکا در سال ۱۳۴۱، دکترای علوم دولتی در رشته حشره‌شناسی از دانشگاه یوآتیه فرانسه در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه شهید چمران اهواز به مدت ۵ سال، دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی ناقل بیماری با مگس‌های حلزونخوار، مطالعه مگس خونخوار سیل، مطالعه عقرب‌های ایران، مطالعه پارازیتوئیدهای (زنبور) شفره مگس خانگی و تولید انبوه آن، مبارزه بیولوژیك با آفات با استفاده از زنبورهای تریکوگراما و تولید انبوه آن، کاربرد زنبورهای گرده افشان یونجه در تولید بذر، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی، اصول مبارزه بیولوژیک، مرفولوژی حشرات پیشرفته، اصول طبقه‌بندی حشرات.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

حشرات مهم پزشکی نظیر خرمگس‌ها، مگس‌های تولید کننده ضایعه میاز انسان و دام، عقرب‌ها، مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی، حشرات آبزی، سنجاقک‌ها حشرات گردافشان، زنبورهای گرده افشان و درباره زنبورهای عسل ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تیره‌گری، فرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در پاتولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی ژنو- لوازان سوئیس در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص در پاتولوژی اعصاب از دانشکده پزشکی ژنو سوئیس در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سارکوم دسترومائی پستان، تومورهای مغزی در اطفال، تدریس دروس علوم پاتولوژی پزشکی در دانشگاههای علوم پزشکی تهران و ارومیه و کرمانشاه و همدان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تومورهای پستان، تومورهای استخوان به زبان‌های فارسی و فرانسه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثابتی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دوره M.S.c در رشته پریودنتولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پریودنتولوژی، دندانپزشکی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان نامه دکترا و ۳ پایان‌نامه دکترا تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

دندانپزشکی پیشگیری، پریودنتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پریودنتولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثاقب کرمانی، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۲/۱۲۷۱ ق)، طبیب و شاعر. پدرش از حکما و اطبای معروف عصر خود بود که اواخر عمر به مشهد رفت، و زین‌العابدین در آنجا متولد گردید. بعد از آنکه از مشهد به کرمان بازگشتند، ثاقب نزدیک سی سال در کرمان به تحصیل علوم پرداخت سپس به یزد رفت و در آنجا مشغول تحصیل انواع علوم، به ویژه طب شد، و مدت چهل و پنج سال در آن دیار بود. وی در سرودن انواع شعر مهارت داشت. در اواخر عمر به اصرار دوستان، به تدوین «دیوان» اشعارش پرداخت، و قریب چهارهزار بیت از قصاید و غزلیات

و مثنویات را جمع‌آوری کرد، که اکثر آنها مشتمل بر معارف و توحید و مدایح ائمه‌اطهار (ع) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۳۵۷–۳۵۲/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۱۹۹).

ثقهٔالاسلامی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثقفی، خلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۳ –۱۲۳۹ ش)، پزشک، نویسنده و مترجم. ملقب به اعلم‌الدوله. وی به شیوه‌ی پدر، که از اطبای مشهور ناصرالدین شاه بود، ابتدا طب را در دارالفنون فراگرفت، سپس برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت و در اوایل سلطنت مظفرالدین شاه به تهران بازگشت و در دستگاه شاهی، مقامی عالی یافت و از سوی شاه به اعلم‌الدوله ملقب شد. پس از فوت مظفرالدین شاه، طبیب مخصوص ملک منصور میرزا شعاع‌السلطنه شد. اعلم‌الدوله در زمان محمدعلی شاه، به اجبار به فرانسه رفت و در پاریس، به کمک برادرش، دکتر جلیل‌خان ندیم‌السلطان، انجمنی به نام ایران جوان دوم تاسیس کرد و به فعالیت بر ضد محمدعلی شاه پرداخت. پس از فتح تهران، دکتر اعلم‌الدوله به ایران بازگشت و رئیس اولین بلدیه‌ی قانونی تهران شد. سپس با سمت ژنرال کنسول به سویس رفت. در این ماموریت سی تن از جوانان بختیاری را به منظور ادامه‌ی تحصیل به اروپا برد. ثقفی در زمان رضاشاه مدتی مدیر کل و سپس وزارت معارف و اوقاف بود. وی در اواخر عمر از کارهای دولتی کناره گرفت و انجمنی به نام انجمنی معرفه‌الروح تجربتی ایران تاسیس کرد. خلیل‌خان طبیبی حاذق و نویسنده‌ای توانا بود. او به زبان فرانسوی تسلط داشت و مقالات و رسایلی به آن زبان نوشته است. سرانجام در تهران وفات یافت و در امامزاده عبدالله در آرامگاه سعدالدوله دفن شد. تالیفات به جای مانده از وی: «باغ سرور»؛ ترجمه‌ی داستانهایی از ادبیات فارسی به فرانسه؛ «کنت مونت کریستو»، جلد دوم ترجمه از فرانسه به فارسی؛ «فرائد اللغه»؛ «خردنامه جاودان»؛ «هزار و یک حکایت»؛ «کلید زندگی»؛ «کلید شناسایی در علم غیرمرئی هفتاد و یک مقاله‌ی معرفه‌الروح»؛ «مقالات گوناگون»، شامل حوادث و وقایع تاریخی عهد قاجاریه، به ویژه در دوران سلطنت ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، که در اغلب آنها خود وی شاهد عینی و حاضر و ناظر بوده است.[۱]

معروف به اعلم‌الدوله، فرزند میرزا عبدالباقی حکیم‌باشی، متولد ۱۲۳۶. پس از انجام تحصیلات مقدماتی در تهران، به پاریس رفت و در رشته‌ی پزشکی درجه‌ی دکترا گرفت. بعد از مراجعت به ایران به استادی رشته‌ی طب دارالفنون برگزیده شد. مدت‌ها در آن سمت به تعلیم پزشکان ایرانی مشغول بود. در دوران سلطنت مظفرالدین شاه، به جای میرزا محمودخان حکیم‌الملک که ابتدا وزیر دربار و بعد والی گیلان شد، به سمت پزشک مخصوص شاه انتخاب گردید و تدریجاً شاه را عمیقاً زیر نفوذ خود قرار داد و از

طرفی چون به حکومت قانون و مشروطه علاقه‌مند بود، در هر فرصت شاه را تشویق به صدور فرمان مشروطیت می‌کرد. مساعی او در تسریع صدور فرمان مشروطیت به گواهی تاریخ بر اهل تحقیق مکتوم نیست. بعد از صدور فرمان مشروطیت، همچنان به کار طبابت و استادی دارالفنون اشتغال داشت. مدتی رئیس انجمن بلدی تهران (انجمن شهر) و زمانی نیز کنسول ایران در سوئیس شد. در ۱۳۲۳ ش در سن ۸۷ سالگی درگذشت. او از مشاهیر و پزشکان دوره‌ی قاجاریه و مشروطیت ایران به شمار می‌رود. مردی بود بسیار فاضل، اهل تحقیق و تتبع، نویسنده‌ای توانا با سبکی روان و شیرین و جذاب. در عمر طولانی خود آثار گرانبهائی از خود به یادگار گذارد که مهمترین آنها عبارتند از: ۱- هزار و یک حکایت؛ ۲- صد و پنجاه مقاله یادگار عصر جدید؛ ۳- خردنامه‌ی جاویدان؛ ۴- مقالات گوناگون؛ ۵- فوائدالنصایح؛ ۶- تحفه‌ی نوروزی؛ ۷- هزار و یک نصیحت و چند اثر دیگر.

اعلم‌الدوله یکی از معتقدان جدی احضار ارواح بود. در تهران، انجمنی به نام انجمن معرفهٔالروح تشکیل داد. از لحاظ اخلاقی و انسانی از افراد کم‌نظیری بود که سال‌ها می‌گذرد و نظیرشان پیدا نمی‌شود. فرزندش حسین اعزاز ثقفی در حفظ و نگهداری و ازدیاد کتب و آثار عتیقه‌ی او جدیتی به تمام معمول داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] دایره المعارف فارسی (۷۱۳/۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۲۳ -۲۱۵ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۴۹/۱)، شرح حال رجال (۴۸۹ -۴۸۷ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ خلیل ثقفی)، مولفین کتب چاپی (۲۸ -۲۴ /۳)، یادگار (س ۳، ش ۵، ص ۴۸ ، ۴۵)، یادداشتهای قزوینی (۱۷۸ -۱۷۶ /۸).

ثمر، گیتی

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از فاضلاب خانگی تهران با استفاده از تصفیه فیزیکی- شیمیایی و میکروبی، بررسی تحقیقی سل غدد لنفاوی گردن، کاربرد انترفرون در هپاتیت مزمن B و C در بیماران دیالیزی و هموفیلی و تالاسمی، بیماریهای عفونی، کلاژن، تارماکرلوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیوپاتولوژی بیماران عفونی، بهداشت همگانی، بیماریهای عفونی، داروها و خطرات ناشی از آن در حاملگی و شیردادن، SIDA و ایدز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثمینی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فارغ‌التحصیل از دانشگاه تبریز با درجه .D.Phorm در سال ۱۳۴۹، دکترا در رشته فارماکولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

داروشناسی و داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، فارماکولوژی داروهای آنتی‌هیپرتانسیو، دارو و درمانی بیماریهای پوستی، شیمی درمانی، فارماکولوژی داروهای دیورتیک، تست‌های فارماکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶۰

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های مختلف فارماکولوژی، فارماکولوژی عضلات، فارماکولوژی گیرنده‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثنائی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت حرفه‌ای، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داورسازی و گذراندن دوره‌های آموزشی در کشورهای انگلستان، ژاپن، یوگسلاوی و آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و داشنیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های مختلف بهداشتی همچون بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با ناقلین مالاریا، تدریس در رشته بهداشت حرفه‌ای و خصوصا سم‌شناسی صنعتی و سایر عوامل زیان‌آور محیط کار، طرحهائی شامل مسمومیت در کارگران صنعت چاپ، مسمومیت با سرب در کاشی سازان، تماس رانندگان تاکسی با سرب در هوای تهران، مسائل بهداشتی در صنایع لاستیک و سایر مسائل مربوط به مسمومیت کارگران در صنایع شیمیائی و سموم صنعتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شیمی تجزیه‌ای حشره‌کش‌ها و آفت‌کش‌ها و کاربرد آنها، سم‌شناسی صنعتی، روشهای شیمیائی مبارزه با بندپایان در ارتباط بهداشت و بهداشت حرفه‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۲

زمینه علمی مقالات:

بهداشت حرفه‌ای سموم حشره‌کش، سموم صنعتی، گازهای جنگی، مبارزه با مالاریا، مسومیت با فلزات و مواد آلی در صنایع مختلف مثل باطری سازی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جانقربانی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، دکترای اپیدمیولوژی از دانشگاه گلاسکو انگلستان در سال ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه داشنیاری رشته اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۵۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

افشاء تشخیص و پیش آگهی به مبتلایان سرطان، سکته مغزی، سرطان‌های پوست در مصدومین شیمیایی جنگ، اثر سیگار بر روی قند خون، تصادفات رانندگی، دیسمنوره، اعتبار روشهای تشخیص شستشو و برس کشیدن ناژه‌ای، زخم معده، علل مرگ و میر در بخش مغز و اعصاب، WART، impetigo استرس، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی، اصطلاحات پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی دیابت، بیماریهای قلب و عروق سرخک، سل، تصادفات رانندگی، فشار خون، سکته مغزی، اختلاف جنسی در مرگ و میر recrd linkage.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویانی، کاوس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، تکمیل رشته بیهوشی از طرف دانشگاه تهران در کشور انگلستان در سال ۱۳۵۴ به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

استادیار پیمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، استادیار رسمی آزمایشی در سال ۱۳۵۲، استادیار رسمی قطعی در سال ۱۳۵۷، ارتقاء به درجه دانشیاری علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انواع بیهوشی در اعمال مختلف جراحی، طرح بیهوشی توام آلترین و کتالار مجرای اعمال جراحی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی، بیهوشی و جراحیهای پستان (تومورها و سایر بیماریها).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بررسی تازه روی یک نوع فسفوگلبیریت در گلبول قرمز، بیهوشی و خطر مرگ‌های زایمانی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویدان نژاد، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : صادق جاویدان نژاد دارای دکترای رشته بیوشیمی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با درجه دانشیار می باشد.

گروه : علوم پایه

رشته : بیوشیمی

گرایش : دارو سازی

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : صادق جاویدان نژاد عضو هیئت علمی و دانشیار گروه بیوشیمی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تهران است.

جاویدان‌نژاد، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جبرییل دوم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۹۷/۳۹۶ -۳۱۱ ق)، طبیب. پدرش طبیب عضدالدوله دیلمی بود. طب را نزد پدر آموخت و در بغداد ماند و مانند اجدادش شهرت بسزایی پیدا کرد و در بیمارستان عضدی و دربار به خدمت مشغول شد. جبرییل در طول خدمت صاحب بن عباد را مداوا و نزد او مقام والایی پیدا کرد. او در میافارقین دفن شد. از آثار او: کتاب «المطابقه بین قول الانبیاء و الفلاسفه»؛ دو رساله «الکافی»، درباره‌ی خون، در پنج مجلد؛ «رساله‌ی فی الم الدماغ بمشارکه المعده و الحجاب».[۱]

جبرائیل پزشک عضدالدوله. (ف. ۳۹۷ ه.ق./ ۷ -۱۰۰۶ م.)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ طب (۶۱ -۶۰ /۲)، تاریخ الحکماء قفطی (۲۱۰ -۲۰۲)، معجم المولفین (۱۱۵/۳).

جبل‌عاملی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جدبابائی مقدم، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص بیماریهای قلب و عروق از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم اسیداوریک، بررسی ۲۰۰ مورد بیماریهای انفارکتوس و بستری در CCU اهواز، سرپرستی تعداد زیادی پایان‌نامه، تدریس بیماریهای داخلی و قلب در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تغییرات آنزیمی در انفارکتوس.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جرجانی، زین‌الدین، ابوابراهیم، اسماعیل

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۲۱ -۴۳۴ ق)، طبیب. در جرجان متولد شد. مدتی از عمر خود را در خراسان و چندی نیز در خوارزم، در خدمت قطب‌الدین محمد و اتسز خوارزمشاه گذراند و ریاست بیمارستان خوارزم را به عهده گرفت. وی در علوم مختلف استاد بود. جرجانی علم حدیث را از ابوالقاسم قشیری و طب را از ابن ابی‌صادق آموخت. او بعد از ابن‌سینا، نخستین کسی است که در آثار خود همه مباحث علم طب را چنانکه قدما می‌اندیشیده‌اند با تحقیقات مورد مطالعه قرار داده و همه مباحث پزشکی را در کتابهای خود گردآوری کرده است. از آثار او: «خفی علائی»؛ «الطب الملوکی»؛ «زبده الطب»؛ «ذخیره‌ی خوارزمشاهی»؛ «یادگار»؛ «اغراض الطبیه و المباحث العلائیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۸/۱)، اعیان الشیعه (۳۱۹ -۳۱۸ /۳)، ایضاح المکنون (۶۱۱/۱)، تاریخ ادبیات ایران (۹۴۷، ۹۴۴، ۳۱۶ - ۳۱۴ /۲)، تاریخ گزیده (۶۸۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۵ -۱۲۴)، تاریخ طب (۷۶۲ -۷۱۶ /۲)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۱۰۲ - ۱۰۰)، الذریعه (۱۰/۱۰، ۲۵۱/۲)، ریحانه (۱۹۱ -۱۹۰ /۳)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۱)، کشف الظنون (۸۲۵ -۸۲۴)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم البلدان (۱۴۲/۲)، معجم المولفین (۲۶۴/۲).

جرجیس

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، طبیب. وی در جندی شاپور می‌زیست، و ریاست دانشگاه پزشکی دانشکده‌ی جندی شاپور را داشت. منصور، خلیفه‌ی وقت، او را برای معالجه و درمان خودش احضار کرد، او گرچه از رفتن امتناع کرد، اما مجبور شد و به بغداد رفت و بعد از درمان

منصور، چهار سال در آنجا ماند. منصور از او خواست مسلمان شود، ولی وی امتناع کرد و به کیش اجداد خود باقی ماند. جرجیس پس از برگشتن به جندی شاپور، یکی از شاگردان خود را به نام عیسی بن شهلافا را به بغداد فرستاد تا جانشین وی در آنجا باشد. از آثار وی چند کتاب طبی است که به دستور منصور از یونانی به عربی ترجمه شد، از جمله: کتاب «الکناش المعروف».[۱]

(پزشک منصور، ف. ۱۵۲ ه.ق./ ۷۶۹ م.)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ طب (۵۴ -۵۲ /۲)، دایره‌المعارف فارسی (۳۹۳/۱)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۵۲۷).

جزایری، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفرزاده اصفهانی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفری قدس، احد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی و دکترای فوق تخصصی بیماریهای کلیه از آمریکا از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۶، دریافت مدارک بورد تخصصی بیماریهای داخلی و بورد فوق تخصصی نفرولوژی از آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دیالیز، بیماریهای کلیه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه دکترا و ۲ پایان‌نامه تخصصی و فوق تخصصی.

ابداع:

روش دیالیز CAPD در آمریکا در سال ۱۳۵۶.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۲

زمینه علمی مقالات:

دیالیز صفاقی، پیوند کلیه، اریتروپوئیتین، کلیه و حاملگی، دیالیز و پیوند در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی طباطبائی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، فوق تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه تمپل شهر فیلادلفیای آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیقی در زمینه جراحی، طرح در زمینه گاستروآنترولوژی، شناسائی ۴ بیماری نسبتا نادر در جهان برای اولین بار در ایران،

شناسائی یک گیاه داروئی برای اولین بار در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه فوق دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

فرهنگی، علمی و سیاسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

کلیه مقالات در زمینه پزشکی، اکثرا در مورد جراحی است.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلایر، طهمورث

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلیلی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

بورد تخصصی روانپزشکی از مرکز روانپزشکی رازی در سال ۱۳۵۲، گذراندن دوره آموزشی یک ساله الکتروآنسفالوگرافی در کشور آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه آزاد ایران در سال ۱۳۵۵، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماریهای روانی، خلاقیت و بیماریهای روانی، اعتیاد، افسردگی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روانپزشکی عمومی، افسردگی، پسیکوپاتولوژی، الکتروآنسفالوگرافی و دستگاه عصبی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

روانپزشکی عمومی، اپیدمیولوژی، الکتروآنسفالوگرافی، بیماریهای حلقی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، صرع و داروهای روانگرا.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمال، اشرف السادات

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دکتر اشرف‌السادات جمال در سال ۱۳۳۳ در شهرستان کاشان متولد شد.وی تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۴۹ در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال ۱۳۵۶ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ زنان و زایمان از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتهٔ پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال ۱۳۷۴ به پایان رساند. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی(وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران) مشغول به کار می‌باشند. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : پریناتولوژیتحصیلات رسمی و حرفه ای : اشرف السادات جمال تحصیلات ابتدایی را در دبستان فاطمه زهرا و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان فاطمه‌الزهرا طی نمود و در سال ۱۳۴۹ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۴۹ در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال ۱۳۵۶ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجهٔ تخصصی در رشتهٔ زنان و زایمان از دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتهٔ پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال ۱۳۷۴ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی زنان و مامایی و فلوشیپ پریناتولوژی کوتاه مدت را در بخش رادیولوژی بیمارستان میرزاکوچک خان داشنگاه علوم پزشکی تهران و کالج لندن (کشور ایران و انگلستان)گذراند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سمت های اجرائی و مدیریت اشرف السادات جمال (از گذشته تاکنون) به قرار زیر است: ۱- مسئول گروه پریناتولوژی رشته زنان و زایمان از سال ۱۳۷۷ تاکنون ۲- کارشناس نظام پزشکی از سال ۱۳۷۵ تاکنون ۳- همکار صدا و سیما جهت فعالیت فرهنگی ارتقا سلامتی زن از سال ۱۳۷۹ تاکنون ۴- عضو شورای پژوهشی گروه زنان از سال ۱۳۷۴ ۵- مدرس بهداشت خانواده و تنظیم خانواده از سال ۷۵-۱۳۷۱ ۶- مسئول کارورزان در آموزش از سال ۱۳۷۰ تاکنون فعالیتهای آموزشی : دکتر جمال عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی(وابسته به دانشکده

پزشکی دانشگاه تهران) است.

آثار : بهداشت بلوغ، ویژه دختران ویژگی اثر : پدیدآورنده: فروزنده داورپناه، اشرف السادات جمال، معصومه علی محمدیان (مترجم) ناشر: جوانه رشد - ۱۳۸۳

جمالی‌زواره، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی.، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی، پاتولوژی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمشیدی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اجرای طرح تشکیل بانک استخوان در دانشگاه علوم پزشکی تهران و طرح‌هایی چند در مورد ارتوپدی و استخوان با همکاری دانشگاه تهران راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اورژانس‌های ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

دررفتگی استخوان و مچ دست، کاربرد گرافت‌های استخوان در مجروحین جنگی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جنابدی، ابوالفتح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۳۲ ق)، طبیب و شاعر. وی از پزشکان عهد شاه‌اسماعیل بود و در غزلسرایی نیز استاد بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۶۶).

جوادیان، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوادیان، عزت‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جواهرتراش، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوزجانی، ابوعبید عبدالواحد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۸ ق)، طبیب و ریاضیدان. از مردم جوزجان بود، و در فنون حکمت و فقه بیشتر از طب تبحر داشت. ابوعبید در سال ۴۰۳ ق هنگامی که ابوعلی سینا از دهستان به جرجان می‌رفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات آن استاد در خدمتش به سر برد. جوزجانی شاگرد ابن‌سینا و محرض وی در تصنیف کتب و گرد آورنده‌ی تألیفات شیخ بعد از وفات او بود. شهرت ابوعبید بیشتر در ریاضیات است. از جمله کارهای او یکی «تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی» است و علاوه بر آن، قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب «دانشنامه علائی» را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. از دیگر آثار او: «تتمه‌ی سرگذشت ابن سینا»، که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از سال ۴۰۳ ق بر آن افزود و «شرح رساله‌ی حی بن یقظان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات ایران (۳۱۸/۱)، تاریخ طب (۶۹۴ -۶۹۳ /۲)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۶۳ -۵۶۲ ،۵۶۰)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۲۱۴)، دایرةالمعارف فارسی (۳۲/۱)، ریحانه (۴۳۶/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۲۷/۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعبیداللّه)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۶ -۱۶۵)، معجم المؤلفین (۲۰۷/۶).

جهانبخش، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری دهقان، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی آنستزیولوژی و رانیماسیون.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آنستزیولوژی، رانیماسیون راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آنستزیولوژی در اعمال جراحی مغز و پی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

آنستزیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، فوق تخصصی فارماکولوژی از دانشگاه‌های لیژ بلژیک در سال ۱۳۴۴ و YALE آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۲ و استاد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان داروئی افزایش فشار خون شریانی، داروهای متضاد کلسیم، روش قوم به قوم در درمان هیپرتاسیون اصلی، آسپرین و تراکم پلاکتی، فارماکوتراپوتیک زوال عقل پیری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها در بیماریهای غیر عفونی، هورمون رشد عصبی، فارماکوتراپوتیک میکروبهای مزاحم در بارداری، فارماکوتراپوتیک کتانسرین، تنظیم عصبی و غددی اشتها و اثر هورمونهای گوارشی، واکسن ضد حاملگی، اثرات بیولوژیک مواد نادر، گزارش‌های نوین در تحقیقات مربوط به داروهای ضد صرع، تدریس دروس فارماکولوژی در دانشگاه تهران، برنده جایزه بهترین تحقیق علوم پزشکی پایه از دانشگاه تهران و البرز در سال ۱۳۵۱.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی تألیفات:

حیوانات آزمایشگاهی (روش‌های کار با حیوانات)، بحث زخم‌معده تجربی، صفرا و فارماکولوژی دندانپزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

چغمینی، محمود

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۵ ق)، منجم، ریاضیدان و طبیب. از مردم چغمین خوارزم بود. آثار وی: «المخلص فی الهیئة»، مشتمل بر یک مقدمه و دو مقاله که بر آن شروح زیادی نوشته‌اند از جمله: «شرح میر سید شریف جرجانی»؛ «شرح قاضی‌زاده رومی»؛ «شرح طرق الحساب فی مسائل الوصایا»؛ «قانونچه»، در طب.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۵۹/۸)، تاریخ ادبیات ایران (۲۷۴/۳)، تاریخ نجوم اسلامی (۳۲۶، ۵۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۶۳، ۷۸)، دایرةالمعارف فارسی (۸۰۳/۱)، ریحانه (۴۴۹/۱)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۲۲۰ -۲۱۹)، سرآمدان فرهنگ (۲۶۷/۱)، کشف الظنون

(۱۸۲۰ –۱۸۱۹)، مؤلفین کتب چاپی (۸۶ –۸۵ /۶)، معجم المؤلفین (۱۹۸/۱۲)، هدیهٔ الاحباب (۱۱۹).

حاتم شیرازی، محمدمهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. وی با صاحب «مرآت الفصحا» معاصر بود. حاتم شغل طبابت داشت و گاهی شعر می‌سرود از اوست:

ابرویش همچو هلالی است که سلخ رمضان

شایق دیدن او پادشه و درویش است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۳۹۷/۱)، مرآت الفصاحه (۱۴۶ –۱۴۵).

حاجی‌آقا محمدی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک تشعشعات، دانشکده: پزشکی، دانشگاه:–، علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حاذق جهرمی، شکرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۷ ق)، طبیب و شاعر. در آغاز جوانی برای تکمیل تحصیلات طبی به شیراز مسافرت کرد و با محمدعلی دانشور نزد حیدرمیرزا به کار و تحصیل پرداخت و در مریضخانه خیریه‌ی حیدریه‌ی فارس به کارآموزی اشتغال یافت. حاذق علاوه بر طبابت، در ادبیات عربی و فارسی و علوم متداول زمان دست داشته و قریحه سرشاری در سرودن انواع شعر از غزل و قصیده و قطعه و مثنوی داشته است. وی در بقعه‌ی امامزاده اسماعیل واقع در محله صحرا دفن شد. از آثار وی: «تجوید قرآن با ذکر موارد اختلاف قراء سبعه»؛ «دیوان» اشعار؛ «رساله در علوم فیزیک و شیمی»؛ «رساله در فن عروض و بدیع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان جهرم (۱۲۷ –۱۲۳)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۹۰ –۱۸۹ /۲).

حاذق، نورالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۱ -۱۲۷۴ ش)، جراح و چشم‌پزشک. در دولت‌آباد اصفهان متولد شد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مدارس شرافت، ایمانیه و علیه سپری کرد و وارد مدرسه‌ی عالی طب شد. پس از فراغت از تحصیل به خدمت در ژاندارمری پرداخت. حاذق بعد از کسب رتبه‌ی اول در مسابقه انتخاب جراح ممتاز برای تهران، به آمریکا رفت و در آنجا به تکمیل دانش پزشکی پرداخت. وی علاوه بر تخصص در جراحی چشم‌پزشکی به زبانهای فرانسه، انگلیسی و روسی تسلط کامل داشت. نوراللّه چهار سال آخر عمر به بیماری سرطان مبتلا بود. سرانجام در تهران درگذشت و در بهشت زهرا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۵۲ -۵۱ /۳).

حاذقی، کامبیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی و بهداشت در سال ۱۳۴۳، دوره فوق تخصصی میکروبیولوژی از سال انستیتو پاستور به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آنتی‌ژنهای ساده، آنتی‌ژنهای سلولهای هسته‌دار خونی انسان، عفونت به وسیله H.pylrn و زخمهای پپتیک معده، عفونتهای قسمت فوقانی دستگاه ادراری، یک سال تحقیق در انستیتو چستربیتی لندن بر روی آنتی‌ژنها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی پزشکی.

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی و میکروبیولوژی پزشکی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حافظ الصحهٔ، مسیح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا موسی خان ناظم الأطباء.

طبیب حاذق، و پزشک ماهر، و فاضل محبوب، از فارع التحصیلان دارالفنون بوده، و جمع کرد بین طب جدید و قدیم، و در تداوی بیماران و تفقد و دلجویی از حال ایشان الحق بی‌نظیر بود.

در ۲۷ ربیع الثانی سال ۱۳۶۱ به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد جنب پدر مدفون شده.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حافظ الصحه، حسام‌الدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، پزشک و دانشمند. معروف به مسیح‌الملک و مشارالدوله. در شیراز به دنیا آمد. در نزد پدر علوم و تهذیب اخلاق را فراگرفت و سپس به تهران آمد و پس از تحصیل طب جدید به شیراز بازگشت و پس از چندی دوباره به تهران بازگشت و جزو اطبای دربار سلطنتی شد و پس از چندی، مشارالدوله لقب گرفت. وی که به زبان فرانسه مسلط بود همواره به مطالعه‌ی کتب طب قدیم و جدید اشتغال داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۴۰/۲)، شرح حال رجال (۳۱۵/۱).

حامدبرقی، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حامدی، عبداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۲ -۱۲۸۱ ش)، پزشک. در تهران متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی، تحصیلات متوسطه را در دبیرستان تدین و دارالفنون به پایان رساند، سپس به آموختن پزشکی در مدرسه‌ی طب پرداخت. در سال ۱۳۰۴ ش در مدرسه‌ی دفع آفات حیوانی، به کار پرداخت و برای اولین بار به تهیه‌ی سرم سرطان ضد طاعون در ایران مبادرت کرد و بعد از آن برای ادامه‌ی تحصیل به فرانسه رفت و در رشته‌ی دامپزشکی به تحصیل پرداخت. در ضمن زیر نظر پرفسور رامن به مطالعه در فن سرم‌سازی پرداخت و به ایران بازگشت و به کار در اداره‌ی دامپزشکی مشغول شد. دکتر حامدی در سال ۱۳۱۶ ش اقدام به انتشار مجله‌ی «دامپزشکی» کرد و پس از آن به تدریس در دانشکده‌ی دامپزشکی مشغول شد. وی در تهران جهان فانی را وداع گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ جراید (۲۶۵ -۲۶۴ /۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۵۸ -۵۷ /۳).

حائری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروشناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فیزیولوژی و فارماکولوژی از دانشگاه استراسکلاید گلاسکو.

مرتبه علمی:

استادیار گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفنان در سال ۱۳۶۲ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تأثیر داروی گیاهی بر وضعیت اندوکرینی ماده، وضعیت عدم ترک در رابطه با هورمون‌های جنسی، تدریس در دانشگاههای مختلف کشور، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فرهنگ فارماکولوژی (ترجمه از انگلیسی به فارسی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

مقالات متعدد انگلیسی و فارسی ارائه شده در مجامع کشوری و بین‌المللی در زمینه‌های اندوکرینولوژی، نوروفارماکولوژی،

فارماکولوژی دارو- درمان، فیزیولوژی و فارماکولوژی دستگاههای مختلف بدن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حائریان اردکانی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دوره الکتروانسفالوگرافی در بیمارستان امام خمینی تهران به مدت ۶ ماه، دوره الکتروانسفالوگرافی در دانشگاه اسلو به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه مغز و اعصاب راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای مغز و اعصاب و الکتروانسفالوگرافی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیبی، حشمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیش تفلیسی، شرف الدین، ابوالفضل

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۲۹ ق)، دانشمند و طبیب. وی از بزرگان علم و حکمت بود و در معالجات صاحب رای. چند اثر از او به فارسی و تازی باقی مانده، از آن جمله: «کامل التعبیر» به فارسی که برای قلج ارسلان رومی تالیف کرده است؛ «بیان الطب»، به فارسی؛ کتاب «القوافی»، به فارسی؛ «کفایه الطب»، به عربی؛ «بیان التصریف»، به عربی؛ «بیان الصناعات»؛ «قانون الادب»، در لغت از عربی به پارسی؛ «بیان النجوم»، در هیات و نجوم به پارسی؛ «جوامع البیان»؛ «وجوه القرآن» و «حجه الابدان»، در طب.[۱]

تفلیسی، ابوالفضل ابراهیم بن محمد مکنی به ابوالفضل و ملقب به کمال‌الدین، در حکمت، هیئت و نجوم، هندسه، لغت، تفسیر و طب و غیره نامبردار و صاحب تصانیف است (ف. حدود ۶۲۵ ه.ق.) آثار عمده وی از این قرار است: تقویم الادویه، تلخیص علل القرآن، بیان النجوم، قانون الادب فی ضبط کلمات العرب (به فارسی)، کامل التعبیر (به فارسی). جوامع البیان (به فارسی).ترجمان قوافی (به فارسی)،

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۹ -۹۹۸ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۸)، لغت نامه (ذیل/ حبش ابن ابراهیم، حبش ابن محمد، حبیش تفلیسی)، الذریعه (۲۵۴، ۲۵۳، ۱۹۶، ۱۸/۱۷)، سبک شناسی (۳۹۵ -۳۹۳ /۲)، کشف الظنون (۱۳۸۰ -۱۳۷۹، ۲۶۲ ، ۲۶۱)، معجم المولفین (۱۸۹/۳)، هدیه العارفین (۲۶۳/۱).

حجازی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکترا با تخصص در رشته آناتومی از دانشگاه LOMD LINDA آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجازی، نصرت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۵، فوق تخصص آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون پزشکی، دریافت جایزه و تشویق به خاطر نوشتن مقالات پزشکی و تخصصی از آمریکا در سال ۱۳۵۲.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی (پوست)، آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجتی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حدادیان، کریم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیهد بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، گذراندن دوره‌های انجمن جراحی اعصاب اروپا در شهر مونپلیه فرانسه در سال ۱۳۵۶ و در شهر منچستر انگلستان در سال ۱۳۵۷ و در شهعر لوین فرانسه در سال ۱۳۵۷. دریافت دیپلم ناسیونال الکتروآنسفالوگرافی فرانسه در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی دوره استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی اعصاب به خصوص درمان اسپاسم و بارکینون، جراحی اعصاب اطفال و ستون فقرات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۳ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی اعصاب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حریری، علی‌اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۴ ش)، شاعر، نویسنده، روزنامه‌نگار و پزشک. در شهر تبریز به دنیا آمد و علوم ابتدایی و متوسطه را در همان شهر فراگرفت. وی از همدرسان شهریار و غلامحسین رعدی و حسنیعلی پسیان بود. از آنجا به تهران آمد و در رشته‌ی حقوق به تحصیل مشغول شد. پس از اخذ لیسانس به تبریز بازگشت و در آنجا به انتشار روزنامه‌ی مستعجل «اردیبهشت» پرداخت. حریری پس از چندی به تهران آمد و با استاد ملک‌الشعرا بهار وهاشم افسر مصاحبت کرد و با رموز شعر و شاعری آشنا شد. وی به اروپا سفر کرد و در رشته‌ی طب و داروسازی به تحصیل پرداخت و به درجه‌ی دکتری نایل آمد. سپس به تهران آمد و چندی با سمت دانشیاری در دانشکده‌ی پزشکی مشغول کار شد. سپس به اروپا مراجعت کرد و در پاریس اقامت گزید. و برای برخی از مجلات پایتخت از جمله «یغما» و «وحید» مقاله می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ جراید (۱۱۳/۱)، سخنوران نامی معاصر (۱۱۱۳ -۱۱۱۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۵۰).

حسابی، عبداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۷، فوق تخصص (M.P.H) در رشته مدیریت بهداشتی در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۱ و دانشیار تهران از سال ۱۳۵۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت دهان و دندان، کلیات پزشکی، بیماریهای دندان، تدریس دروس بیماریهای دندان، تشخیص و بهداشت دهان در دانشگاه تهران، اصول بهداشت عمومی و کلیات پزشکی در دانشگاه ابوریحان و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت دهان، مقدمه‌ای بر تشخیص عمومی برای دندانها، کلیات پزشکی، کتاب بیماریهای دندان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ضعف عضلانی وخیم، اثرات اضافه کردن فلوراید به آبهای شیرین.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن زاده آملی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجه‌الاسلام والعلم الاعلام آقا شیخ حسن حسن زاده آملی متولد ۱۳۰۷ شمسی از افاضل ممتاز حوزه علمیه صاحب تقویم رسمی و تألیفات ارزنـده است. تولدش در آمل واقع شده و در مهد علم و تقوا تربیت یافته و دروس مقدماتی را تا متوسـطه خوانده و بدروس علمیه عربی پرداخته و سـپس بتهران عزیمت نموده و از اساتید بزرگ تهران چون مرحوم آیه‌الله آملی و آیه‌الله شعرانی و آیه‌الله حاج میرزا احمد آشتیانی و آیه‌الله حاج سـید ابوالحسن رفیعی قزوینی و دیگران در رشـته‌های علوم عقلی و نقلی استفاده نموده آنگاه بقم

مهاجرت و رحل اقامت افکنده و از محضـر آیات عظام حوزه علمیه چون آیه‌الله آملی حاج میرزا هاشم و دیگران بهره‌مند گردیده و در مدرسه علمیه سعادت بتدریس فقه و اصول اشتغال دارد.

دارای تألیفات عدیده‌ای مانند تقویم حسن زاده و ۵ جلد شرح نهج‌البلاغه مرحوم میرزا حبیب‌الله هاشمی خوئی از جلد ۱۵ تا جلد ۱۹ میباشد. و کتابی در ولایت و غیره دارند که ۱۵ مجلد آن بطبع رسیده و بقیه آماده برای طبع میباشد.

مرحوم آیه‌الله حاج میرزا ابوالحسن شعرانی تقریظ مفصلی برای شرح ایشان مرقوم که در اول جلد ۱۵ شرح نهج‌البلاغه خوئی مذکور میباشد و در آخر جلد ۱۴ شرح مزبور درباره‌ی معظم له چنین نوشته‌اند:

(ثم ان حضره الفاضل الادیب العالم الاریب الجامع بین العلوم العقلیه والنقلیه والحائز للملکه العلمیه والعملیه الشیخ المؤتمن الشیخ حسن الاملی ضاعف‌الله قدره و اجزل اجر له تصدی لشرح باقی کتاب نهج‌البلاغه و هوالحری به والمتوقع منه و هو کما قال بعض الانصار کما قیل عذیقها المرجب و جذیلها المحکل فقد جربته سنوات عند قرائه مختلف العلوم علی حاز الرتبه القصوی و فاز بالقدح المعلی و نرجو من‌الله له التوفیق و لنا.

العبد ابوالحسن الشعرانی

تألیفات و تصحیحات

آثار عرفانی و اخلاقی

لقاء الله

وحدت از دیدگاه عارف و حکیم

انه الحق

ولایت تکوینی

عرفان و حکمت متعالیه

الهی نامه متن الهی نامه

انسان در عرف عرفان

کلمه علیا در توقیفیت اسماء

اصول و امّهات حکمی و عرفانی

تصحیح رساله مکاتبات

تصحیح و تعلیق تمهید القواعد

تصحیح . تعلیق شرح فصوص قیصری

تصحیح و تحشیه رساله تحفهٔ الملوک فی السیر و السلوک

مفاتیح المخازن

شرح فصوص الحکم

مشکاهٔ القدس علی مصباح الأنس

شرح طایفه ای از اشعار و غزلیات حافظ

نور علی نور در ذکر و ذاکر و مذکور

باب رحمت

نامه ها برنامه ها

قرآن و عرفان و برهان از هم جدایی ندارند

آثار فلسفی و منطقی

اتحاد عاقل به معقول

نصوص الحکم بر فصوص الحکم

رساله جعل

صد کلمه

تصحیح اسفار اربعه

تصحیح و تعلیق کتاب نفس شفاء

رساله ای در تضاد

رساله ای در اثبات عالم مثال

رساله ای در حرکت جوهری

ممدّ الهِمَم فی شرح فصوص الحِکَم

رساله نفس الأمر

نهج الولایه

درر القلائد علی غررِ الفَرائد

النور المتَجَلّی فی الظّهور الظِّلّی

مفاتیح الاَسرار لسلّاک الأسفار

سرح العیون فی شرح العیون

گشتی در حرکت

الحجج البالغهٔ علی تجرد النفس الناطقهٔ

گنجینه گوهر روان

رساله ای در اثبات عالم مثال

رساله مُثُل

تصحیح و تعلیق شرح اشارات

ترجمه و شرح سه نمط آخر اشارات

تصحیح و تعلیق شفا

ترجمه و تعلیقِ الجمع بین الرّأیَین

رساله اعتقادات

الأصول الحکمیّهٔ

رساله رؤیا

من کیستم

رسالهٔ فی التضاد

دروس معرفت نفس

نثر الدراری علی نظم اللئالی

آثار فقهی

رساله ای در مسائل متفرقه فقهی

تعلیقات علی العروهٔ الوثقی فی الفقه

وجیزه ای در مناسک حج

آثار تفسیری

تصحیح خلاصهٔ المنهج

انسان و قرآن

آثار کلامی

خیر الأثر در رد جبر و قدر

تقدیم و تصحیح و تعلیق رساله قضا و قدر محمد دهدار

لیلهٔالقدر و فاطمه علیها السلام

رسالهٔ فی الإمامهٔ

رساله ای در کسب کلامی

فصل الخطاب فی عدم تحریف کتاب ربّ الأرباب

رسالهٔ حول الرؤیا

آثار روایی

تصحیح نهج البلاغه

تصحیح سه کتاب (ابی الجعد ، نثر اللئالی ، طب الأئمّهٔ)

تکملهٔ منهاج البراعهٔ

مصادر و مأاخذ نهج البلاغه

انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه

شرح چهل حدیث در معرفت نفس

رساله ای در اربعین

آثار ریاضی و هیوی

دروس معرفهٔ الوقت و القبلهٔ

رساله کلّ فی فلک یسبحون

رساله ای در تناهی ابعاد

تصحیح کتاب الإستیعاب فی صنعهٔ الأصطرلاب للبیرونی

تعیین سمت قبله مدینه

الصحیفهٔ العسجدیّهٔ فی آلاتٍ رصدیّهٔ

الکوکب الدرّی فی مطلع التّاریخ الهجری

رساله سی فصل

تعلیق تحفهٔ الأجِلَهٔ فی معرفهٔ القبلهٔ

رساله قطب نما و قبله نما

تعلیقه بر رساله مولا مظفر

رساله میل کلّی

رساله ظِلّ

رساله تکسیر دایره

تصحیح کتاب المناظر فی کیفیّهٔ الابصار

رساله ای در اختلاف منظر و انکسار نور

رسالهٔ فی تعیین البُعد بین المرکزین و الأوج

رسالهٔ فی الصّبح و الشّفق

رساله ای پیرامون فنون ریاضی

رساله ای در مطالب ریاضی

دروس هیأت و دیگر رشته های ریاضی

تصحیح و تعلیق شرح جغمینی

تصحیح و تعلیق تحریر اصول اقلیدس

تصحیح و تعلیق اُکَرِ مانالاؤس

تصحیح و تعلیق تحریر اُکَرِ ثاوذوسیوس

شرح زیج بهادری

تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بر زیج الغ بیک

تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بربیست باب

تصحیح و تعلیق تحریر مجسطی

استخراج جداول تقویم

تصحیح و تعلیق الدّرّ المَکنون و الجوهر المَصون

دروس معرفت اوفاق

شرح قصیده کُنوز الأسماء آثار ادبی

تقدیم و تصحیح و تعلیق نصاب الصِّبیان

تصحیح کلیله و دمنه

تصحیح و اعراب اصول کافی

دیوان اشعار

قصیده یَنبوع الحیاهٔ

مصادر اشعار دیوان منصوب به امیر المؤمنین

تعلیقه بر باب توحید حدیقهٔ الحقیقهٔ

تصحیح گلستان سعدی

تعلیقه بر قسمت معانی مطوّل

امثال طبری

آثار متفرقه

تقدیم و تصحیح و تعلیق خزائن

هزار و یک نکته

هزار و یک کلمه

مجموعه مقالات

ده رساله فارسی

کشیکل

مصاحبات مناجات علامه حسن زاده

- الهی، تا تو لبیک نگویی من کجا الهی گویم؟

- الهی، همه گویند: بده و حسن گوید: بگیر

- الهی، همه از تو دوا خواهند و حسن از تو درد

- الهی، همه، حیوانات را در کوه و جنگل می بینند و حسن در شهر و ده

- الهی، عمری آه در بساط نداشتم و اینک جز آه در بساط ندارم

- الهی، شکرت که دنیایم آخرتم شد

- الهی، من در ذات خود متحیرم چه رسد به ذات تو

- الهی، شیدایی جانان را با حور و غلامان چه کار

- الهی، روزم را چون شبم روحانی بگردان و شبم را چون روز نورانی

- الهی، در جوانی شکستم که پیری، خود شکستگی است

- الهی، آن که تو را دوست دارد، چگونه با خلق ات مهربان نیست؟

- الهی، اگر من بنده تو نیستم، تو که مولای من هستی!

- الهی، گرگ و پلنگ را می توان رام کرد با نفس سرکش چه کنم؟

- الهی، اگر ستارالعیوب نبودی، ما از رسوایی چه می کردیم؟!

- الهی، قربان لب و دهانم بروم که به ذکر تو گویایند

توصیه‌هایی از علامه حسن‌زاده آملی

دهان روح و تن

انسان دو دهان دارد: یکی گوش که دهان روح او است و دیگر دهان که دهان تن او است. این دو دهان خیلی محترم‌اند. انسان باید خیلی مواظب آن‌ها باشد. یعنی باید صادرات و واردات این دهنها را خیلی مراقب باشد. آن‌هایی‌که هرزه خوراک می‌شوند، هرزه کار می‌گردند. کسانی که هرزه شنو می‌شوند، هرزه گو می‌گردند. وقتی واردات انسان هرزه شد، صادرات او هم هرزه و پلید و کثیف می‌شود. یعنی قلم او هرزه و نوشته‌هایش زهرآگین خواهد داشت. حضرت وصی، امیرالمؤمنین، علیه السلام فرمود: عمل نبات است و هیچ نبات از آب بی‌نیاز نیست و آب‌ها گوناگون‌اند. هر آبی که پاک است، آن نبات هم پاک و میوه‌اش شیرین خواهد

بود ;و هر آبی که پلید است، آن نبات هم پلید و میوه او تلخ است.* خود عمل، حاکی است که از چه آبی روییده شده است. وقت اندک و کار بسیار

بدان که باید تخم و ریشه سعادت را در این نشأ، در مزرعه دلت‌بکاری و غرس کنی. این‌جا را دریاب، این‌جا جای تجارت و کسب و کـار اسـت ;و وقت هم خیلی کم است. وقت‌خیلی کم است و ابـد در پیش داریم. این جمله را از امیرالمـؤمنین علیه السـلام عرض کنم، فرمود: «ردوهم ورود الهیم العطـاش ;» یعنی شـتران تشـنه را می‌بینیـد که وقتی چشـمشان به نهر آب افتـاد چگونه می‌کوشـند و می‌شـتابند و از یکـدیگر سـبقت می‌گیرنـد که خودشـان را به نهر آب برساننـد، شـما هم بـا قرآن و عترت پیغمبر و جوامع روایی که گنج‌های رحمان‌اند این چنین باشـید. بیایید به سوی این منبع آب حیات که قرآن و عترت است. وقت‌خیلی کم است و ما خیلی کار داریم. امروز و فردا نکنید. امام صادق علیه السـلام فرمود: «اگر پرده برداشته شود و شما آن سوی را ببینید، خواهید دید اکثر مردم به علت تسویف، به کیفر اعمال بـد این‌جای خودشان مبتلا شده‌انـد .» تسویف یعنی سوف سوف کردن، یعنی امروز و فردا کردن، بهار و تابستان کردن، امسال و سال دیگر کردن. وقت نیست، و باید به جد بکوشیم تا خودمان را درست‌بسازیم.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

حسن عطار

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در محلّه امام زاده اسماعیل عطّاری می‌کرده، در دواشناسی استاد بوده، مثنوی به نام «خروسیّه» دارد. مردی لطیفه گو و حاضر جواب بوده، قبل از ۱۰۸۳ فوت شده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حسن نوری اسفندیاری، حسینعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۰ ش)، پزشـک و نویسـنده. در تهران متولـد شـد. تحصـیلات مقـدماتی و متوسـطه را در همیـن شـهر گذرانـد و برای ادامه تحصـیل به اروپـا رفت. از دانشـکده‌ی طب شـهر سـاربوک آلمـان اجـازه نـامه‌ی طبابت گرفت، و تا سال ۱۹۳۳ م در بیمارسـتانهای لیپزیک در سلان و برلن مشغول کار شد، سپس به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۲ ش به خدمت وزارت جنگ درآمد. در ضمن به تدریس در دانشـکده‌ی طب نیز مشغول شد. بعدها به درجه سرتیپی رسید و مدتی نیز برای مطالعه به امریکا رفت. آثار وی: «دوره‌ی بهداشت نظامی»؛ «طرز جلوگیری از بیماریهای مقاربتی»؛ «کمکهای نخستین قبل از رسیدن پزشک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۹۵/۳)، مولفین کتب چاپی (۹۲۶ -۹۲۵ /۲).

حسنتاش، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن‌زاده، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از کشور انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار گروه گوش و حلق و بینی بیمارستان قائم مشهد در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ضایعات عصبی در مجروحین جنگی، بررسی دوزاژ جنتامایسین به عنوان داروی اتوتوکسیک و یافتن اندازه مناسب برای عدم صدمه گوش داخلی بیماران، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای بینی از دیگاه نشانه‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوش، حلق و بینی، بررسی تاریخی اولین جراحان هر بخش از گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن‌زاده‌راد، عبدالرسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آسیب‌شناسی پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۰ و فوق تخصص (D.P.H) از دانشگاه آمریکایئی بیروت در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه در مدارس شهر مشهد، بررسی وضع بهداشتی روستاهای خراسان، تدریس دروس بهداشت مادر و کودک، بهداشت و تنظیم خانواده، اپیدمیولوژی و جمعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی و علوم تربیتی و مامائی دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت مادر و کودک، مراقبت‌های بهداشتی مدارس، اصول اپیدمیولوژی، آسیب‌شناسی اجتماعی و بهداشت و تنظیم خانواده، جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی حوادث شهر مشهد، پزشکی اجتماعی چیست و چه می‌گوید؟ و اهمیت شیر مادر و نقش آن در بهداشت عمومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسنی طباطبائی، عبدالمحمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در رشته پیشگیری بیماریهای دام و طیور از دانشگاه دیویس

کالیفرنای آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی، باکتری‌شناسی، تدریس بیماریهای باکتریائی دام و اپیدمیولوژی در دوره‌های دکترا و تخصصی دامپزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای باکتریائی دام، اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسین خان‌ناظر، عبداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی و بهداشت، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی میکروبیولوژی و بیماریهای عفونی دام، بهداشت، میکروبیولوژی مواد غذایی، تحقیق در زمینه مقاومت‌های آنتی‌بیوتیکی قابل انتقال بر روی باکتریهای E.coli و Salmonella جدا شده از حیوانات اهلی، طیور و مواد غذائی، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر ۵۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی، بیماریهای عفونی و بهداشت مواد غذایی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای روان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

افسردگی و تست وقفه دگزامتازون، اپیدمیولوژی هیستری تبدیلی و تجسس یک طرفه بودن علائم آن و روش تعیین مقدار لیتیوم در سرم بیماران مصرف کننده لیتیوم، رویا از نظر فیزیولوژی، روان‌شناسی معاصر و معارف اسلامی، ترک اعتیاد با کلونیدین، بررسی همه‌گیرشناسی و شایعترین علائم در بیماران مبتلا به اسکیزوفرنی، بررسی نقش مادر در اسکیزوفرنی، بررسی نقش حوادث استرس‌زای زندگی در بروز افزایش فشار خونن شریانی بر روی صد بیمار و نقش آرام‌سازی در کنترل علائم، جنبه‌های روان‌پزشکی دیابت قندی، بررسی مشکلات و امکانات پیگیری بیماران روانی، و میزان بهبودی در یک بخش روان پزشکی دانشگاهی و بررسی نقش استرس در بروز سرطان از طریق تحقیق بر روی ۸۳ بیمار مبتلا به سرطان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روان‌پزشکی بالینی، اصول بهداشتی روانی در دو جلد، اصول روان‌شناسی آکادمی، روش‌های پیشگیری از اختلالات روانی، تغیرات آب و الکترولیت و هورمونها در پسیکوزهای عاطفی و اثر لیتیوم در بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تغییرات آب و الکترولیت و هورمونها در پسیکوزهای عاطفی و اثر درمان کربنات لیتیوم درمانی، تشخیص‌های الکتروفیزیولوژیک روانی در بیماری صرع، پیشرفت‌های نوین در طبقه‌بندی اسکیزوفرنی، نقش امید در تکامل نوجوانان، کاردرمانی، تغییرات

الکترولیتی در پسیکوزهای عاطفی، مشاوره روان پزشکی در جراحی، مشاوره روان پزشکی در بیماریهای داخلی، جنبه‌های روان پزشکی و بهداشت روانی سل، روشهای پیشگیری اعتیاد، معیارهای بیماری و سلامت روانی، فوریت‌های روان پزشکی در طب عمومی، بررسی انگیزه و عوارض اعتیار و شیوع، تظاهرات روانی در معتادین خراسان، بررسی شیوع و اشکالات در افسردگی‌های عضوی، تظاهرات عضوی ناشی از عوامل روانی و شیوع آن در یک درمانگاه عمومی، بررسی جهان‌بینی توحیدی و اصل پاداش و مجازات در ایجاد آمادگی برای جنگ‌های عقیدتی و اثرات روش‌های آرام‌سازی، نقش عوامل عضوی و تنوع علائم بالینی در مجروحین جنگی بستری شده در یک مرکز روان‌پزشکی دانشگاهی، لزوم پیگیری نظم علائم روان‌پزشکی ناشی از جنگ.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی‌الهاشمی، قمر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی،

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۳۷، بورد تخصی کلیه کودکان از آمریکا در سال ۱۳۴۴ و فوق تخصص نفرولوژیست (کلیه) از بیمارستان‌های بستون و فیلادلفیای آمریکا در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۴ تا سال ۱۳۵۹ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

BP، AGN، VTI در کودکان، تدریس دروس مربوط به بلوک‌های کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های کلیوی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

نارسائی حاد کلیه، عفونت‌های ادراری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حشمت الاطباء، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر ابراهیم حشمت الاطباء، یکی از مردان آزاده، خدمتگزار و نیک نامی بود که در جنبش مشروطیت از مجاهدین صدیق و در قیام جنگل از سران فداکار و نزدیک به میرزا کوچک خان جنگلی بود. وی در جریان نهضت جنگل، به واسطه خدمات پزشکی‌اش، محبوبیت زیادی در لاهیجان کسب کرده بود و در آنجا یک گروه چند صد نفری به نام نظام ملی گرد آورده بود. وی پس از مدت‌ها که به همراه نهضت جنگل مشغول مبارزه بود، از جانب مقامات نظامی دولت، به تسلیم دعوت شد. مقامات نظامی برای دکتر امان نامه‌ای در پشت جلد قرآن نوشتند و برای او ارسال کردند. دکتر حشمت نیز که به مبانی دینی ایمان داشت، سوگند مقامات نظامی را باور کرد و به همراه ۲۷۰ نفر از مجاهدین تحت فرمانش، خود را به قزاقان تسلیم نمود اما بدرفتاری فرماندهان نظامی، در همان لحظات اولیه، دکتر را متوجه اشتباهش نمود. پس از مدت کوتاهی جلسه محاکمه نظامی ترتیب داده شد و بدون اینکه حق دفاعی برای دکتر حشمت قائل شوند، حکمی را که از پیش انشا نموده، قرائت و دکتر را به اعدام محکوم ساختند. سرانجام دکتر حشمت در روز ۲۱ اردیبهشت ۱۲۹۸ ش برابر با یازدهم شعبان ۱۳۳۷ ق در رشت به دار آویخته شد و در همان شهر مدفون گردید.

حفیظی محمدآبادی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حفیظی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مدرس.

درگذشت: ۳ آبان ۱۳۷۰.

محمدعلی حفیظی پس از تشکیل سازمان نظام پزشکی ایران، به همراهی عده‌ای از استادان و طاحب‌نظران در تنظیم قانون نظام پزشکی شرکت کرد. در اولین دوره انتخابات نظام پزشکی به عنوان نماینده تهران در سازمان مرکزی برگزیده شد و در همان دوره به عنوان سردبیر سازمان نظام پزشکی ایران از طرف منتخبین انتخاب گردید. دکتر حفیظی در همه‌ی انتخابات سازمان پزشکی شرکت می‌کرد. دکتر حفیظی مدت هفده سال به عنوان سردبیر کل سازمان نظام پزشکی (از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۶۵) بود. از آثار اوست: راه‌های دانشکده‌ی پزشکی. وی همچنین مدتی سردبیر «نامه‌ی دانشکده‌ی پزشکی» بود.

دکتر حفیظی در سال ۱۳۴۲ به معاونت دانشکده‌ی پزشکی رسید و در سال ۱۳۴۵ به ریاست دانشکده‌ی پزشکی رسید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حفیظی، محمدمهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸ و دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه جراحی، جراحی دستگاه صفراوی و کیسه صفرا، کلانژیوگرافی از راه پوست جهت تشخیص بیماریهای دستگاه صفراوی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و جراحی دستگاه گوارش.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌بین، مهوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌شناس، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌شناس، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص بیماریهای خون و سرطان‌شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی بخش داخلی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای خون و سرطان‌شناسی، تدریس بیماریهای داخلی، سرطان و آموزش پزشکی در دانشگاههای شیراز و جانزهاپکینز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

کم خونی و فقر آهن در ایران، کمبود اسید فولیك در سرم، نوتروپنی سیکلیك، بیماری سیکل سل در ایران، بیماری الفاحین در ایران و مقالاتی چند در زمینه رشته تخصصی به زبان خارجی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقی، ضیاءاللّٰه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۷ و فوق تخصص جراحی قفسه سینه از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی فقسه سینه، استاد راهنمای ۱۷ پایان‌نامه دکترای پزشکی و ۱ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کله سیستیتهای حاد به علت تروماتیسم، آندوسکوپی دستگاه تنفس، تومورها و کیست‌های اولیه در خراسان، بررسی ضایعات ریوی مجروحین جنگ تحمیلی، کارسنیوم آلوئلارسل و گزارش ۳ مورد، آشالازی و گزارش نتایج ۲۰ مورد عمل هیلر.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقیقی، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: داروسازی علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته بیوشیمی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد در رشته بیوشیمی از دانشگاه علوم پزشکی

اصفهان در سال ۱۳۵۵، دکترا در رشته آنزیمولوژی و بیوشیمی از دانشگاه سیراکسیوس نیویورک در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تغییرات روی DNA انسان توسط مواد سرطان‌زا با تهیه منوکلونال آنتی‌بادیهای مناسب و استفاده از روشهای ELISA و بیوشیمیائی، مطالعه آنزیمولوژیکی روی آنزیم G۶pd انسان و L.mesenteroids، مطالعه تنظیم آنزیمی روی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز و ارتباط آن با بیماری کبد چرب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

رابطه بین ساختمان آنزیم G۶pd و مکانیسم عمل آن در انسان و در L.mesenteroids، تنظیم هورمونی آنزیم G۶PD، تنظیم هورمونی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز، بیماری کبد چرب و مکانیسم تراکم چربیها در کبد، آنزیم‌های درگیر در ایجاد بیماری کبد چرب، ارائه متدهای حساس HPLC برای اندازه گیری میکوتوکسین‌ها در مواد غذایی و برای کورتیزول سرم انسان، تعیین مقدار و ارزیابی اثر آفلاتوکسی B۱ بر DNA انسان و رابطه آن با هپاتیت B.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت بوشهری، علی‌محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۹ ق)، طبیب، شاعر و روزنامه‌نگار. در بوشهر متولد شد و در زادگاه خود و شیراز تحصیل کرد. حکمت در علم طب دست داشت. وی مدیر روزنامه‌ی «آشتی» و صاحب کتابخانه نفیسی بوده است. از اوست:

مطربا بفرست رحمت، عاشقان عود را

وز درود رود آگه کن دل داوود را

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۶۷ -۹۶۵ /۵، ۲۹۱ -۲۸۹ /۲).

حکمت، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۰۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی و آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آناتومی و جراح دانشگاههای تبریز و تهران از سال ۱۳۳۰ تا سال ۱۳۵۰، استاد دانشگاه شهید بهشتی و تهران از سال ۱۳۳۶ و استاد ممتاز در سالهای ۱۳۶۶ و ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی فیزیولوژی و فارماکولوژی سیستم اعصاب خودکار، آناتومی فیزیولوژی سیستم تعادلی شنوائی، فلج عضلات چشم در رابطه با لوچی، تدریس آناتومی در دانشگاههای تبریز، تهران، شهید بهشتی و قزوین.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تشریح قند، عکسبرداری از داخل ستون فقرات با ماده قابل جذب، تشریح دستگاه ادراری و تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی قلب باز، عوارض پرتوهای عکسبرداری داخل ستون فقرات، تاریخ تشریح در جهان و ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت‌نژاد، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته:جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۰ ق)، خطاط و طبیب. اجدادش از پزشکان دربار صفوی بودند و خود وی نیز طبیب بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت.

شاه عباس از

وی رنجیده‌خاطر شد و او را از اصفهان راند. حکیم مدت دو سال در کاشان در تبعید به سر برد و از آنجا به مشهد و از مشهد به هندوستان رفت و همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۰/۱).

حکیم الممالک، علینقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۳ ق)، طبیب، شاعر، مترجم و روزنامه‌نگار. ملقب به حکیم الممالک. پدرش از پیشخدمتان فتحعلی‌شاه و ناصرالدین‌شاه بود. پس از مرگ پدرش، شغل او به میرزا علینقی رسید و او با حفظ این سمت، پس از افتتاح مدرسه دارالفنون در آنجا علم طب را آموخت. در سال ۱۲۷۲ ق ضمن این که نایب دوم سفارت ایران در فرانسه بود، به تکمیل علم طب پرداخت. پس از مراجعت، از ندیمان و نزدیکان شاه شد و در سال ۱۲۸۴ ق به لقب حکیم الممالکی نایل گردید و همواره با شاه در سفر و حضر همراه بود. حکیم الممالک مدتی به حکومت بروجرد و بختیاری منصوب شد، در سفر دوم ناصرالدین‌شاه به فرنگ، همراه وی بود و بعدها به حکومت اراک و سپس به ریاست کل اداره‌ی معادن منصوب شد. وی شعر را نیکو می‌سرود و در سفر ناصرالدین‌شاه از تهران به خراسان، مسئول نوشتن سفرنامه‌ای شد که به «روزنامه‌ی حکیم الممالک» معروف شد. از دیگر آثار وی: «ترجمه‌ی زبده الحکمه» دکتر پولاک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ جراید (۳۲۹ -۳۲۷ /۲)، شرح حال رجال (۵۰۹ -۵۰۵ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶)، مولفین کتب چاپی (۶۰۳ -۶۰۲ /۴) المآثر و الآثار (۱۹۴).

حکیم شاه قزوینی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، حکیم، متکلم، طبیب، نحوی و شاعر. مشهور به حکیم شاه محمد. نخست در شیراز می‌زیست. اجدادش پزشک بودند و خود نیز در پزشکی دست داشت. وی مدتی نیز در مکه زندگی کرد و بنا به تعریف و تحسین مولی ابن الموید که از علمای بنام دربار بایزید دوم، پادشاه عثمانی بود، توسط پادشاه مذکور به استانبول دعوت شد و پزشک دربار گشت و تذکره‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی در سالهای ۹۲۹ -۹۲۷ ق به نام سلطان سلیم بن بایزید عثمانی ترجمه کرد. او از شاگردان علامه‌ی دوانی بود و در اکثر علوم زمان خود دست داشت. حکیم مولفات خود را به دو زبان فارسی و تازی تالیف می‌کرد. برخی از آثار وی عبارت‌اند از: «تفسیر سوره‌ی النحل تا آخر قرآن»؛ «ربط السور و الآیات»؛ حواشی بر «تهافت» مولی خواجه‌زاده مصطفی بن یونس، حواشی بر «شرح العقاید نسفی» تفتازانی؛ ترجمه‌ی فارسی و ترکی «حیوه الحیوان» دمیری، به نام «حیوه الانسان» که برای سلطان سلیمان نگاشته؛ ترجمه‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی یا «ذیل تذکره الشعراء»؛ «شرح عقاید ملاجلال دوانی»؛ شرح

«ایساغوجی»، در منطق؛ شرح «کافیه‌ی» ابن‌حاجب؛ «نصیحت نامه»، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۵/۴)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۲۳ –۱۲۰ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۷ –۲۷۶)، الذریعه (۱۰۲/۹)، ریحانه (۴۵۵ –۴۵۴ /۴)، فرهنگ ادبیات فارسی (۴۴۵)، کشف الظنون (۱۹۵۸، ۱۸۹۳، ۱۳۷۱، ۱۱۴۶، ۱۱۴۴، ۸۳۲، –۲۰۸)، لغت نامه (ذیل/ حکیم شاه)، مجالس النفائس (مقدمه، لا– مج)، معجم المولفین (۱۷۰/۱۱)، هدیه العارفین (۲۲۹/۲).

حکیم طبسی، محبوب علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۸۱ ق)، طبیب، عارف و شاعر. اهل طبس و از مریدان سید نسیمی، عارف و شاعر قرن نهم، بود که غزل را نیکو می‌سرود. وی از وطن برید و به سبزوار رفت، و شاگردی امیرشاهی سبزواری را اختیار کرد. بعد از تحصیل در علم طب، در زمره اطباء ملازم سلطان حسین میرزا درآمد. در تذکره «صبح گلشن» از او به نام حکیمی استرآبادی، و در تذکره‌های دیگر، به نام سید حکیمی و محبوب علی یاد شده است. از او «دیوان» شعری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۳۲۱)، تذکره‌ی روز روشن (۲۲۰)، الذریعه (۲۶۴/۹)، ریاض العارفین (۱۸۷)، صبح گلشن (۱۴۲)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶)، مخزن الغرائب (۷۳۵/۱).

حکیم فانوس، استپان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک. دکرت استپان هاراتونیان که در گیلان معروف به حکیم فانوس بود، از پزشکان ارمنی مقیم رشت بود. وی علاوه بر پزشکی به کار فلاحت توتون نیز مشغول بود، اول کسی بود که بذر توتون سیگار را در سال ۱۲۵۳ ش از ترکیه به گیلان آورد و در ملک شخصی خویش کاشت. او بود که بذر توتون سیگار را به تنابکوکاران فومن داد تا بکارند و بر اثر مساعی او کشت توتون جانشین تنباکو شد و کارخانه سیگارسازی در رشت بوجود آمد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (۳۹ –۳۸).

حکیم قبلی خویی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر. وی اهل خوی و مقیم تبریز بود. میرزا محمد از معاصران عباس میرزا ولیعهد و از پزشکان مخصوص محمدشاه و ناصرالدین‌شاه قاجار بود. علم طب را در اصفهان آموخت. از آثار وی: «انوار الناصریه» یا «مرآه الحکمه الناصریه»؛ «رساله در تعلیم آبله زدن»، ترجمه؛ «مجمع الحکمتین و جامع الطبین»؛ «دیوان» اشعار؛ «خلاصه عباسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۲۳ –۱۲۲)، الذریعه (۸۷۵/۹، ۲۲۹/۷)، فرهنگ سخنوران (۲۷۵)، مولفین کتب چاپی (۵۶۷ –۵۶۶ /۵)، یادگار (س ۲، ش ۱، ص ۶۱).

حکیم قمی، سعید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. در شاعری نخست تنها و بعد حکیم و گاهی سعید تخلص می‌کرد. وی طبیبی حاذق بود و در حکمت نظری نیز مهارتی وافر داشت و شعر هم خوب می‌گفت. حکیم قمی با برادرش، میرزا محمد حسین، از پزشکان ویژه شاه عباس اول به شمار می‌آمدند و مورد قبول عام بودند. حکیم سعید پس از جلوس شاه سلیمان به سعایت بدگویان مؤاخذه شد و به حبس در قلعه‌ی الموت محکوم شد، لیکن پادشاه از وی درگذشت، از آن پس در قم سکونت اختیار کرد و به طاعت و عبادت و طلب علم پرداخت. می‌گویند «دیوانش» متداول و قریب ده هزار بیت بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۴۶ –۱۲۴۲ /۳)، تذکره‌ی روز روشن (۳۵۸ –۳۵۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۶۸ –۱۶۷)، الذریعه (۴۵۱، ۱۷۹ /۹)، صبح گلشن (۹۵)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶).

حکیم مشهدی، فیض علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به حکیم. اصل وی از مشهد مقدس بود، از زادگاهش رهسپار هندوستان شد و در آن سامان نزد حاکمان تقرب یافت. فیض علی علاوه بر اینکه در میانه‌ی موزونان از مشاهیر بود، در علم طب نیز آگاهی و وقوف تمام داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۸۵۳/۹)، کاروان هند (۳۳۰ –۳۲۹ /۱)، مآثر رحیمی (۱۲۵۲ –۱۲۴۳ /۴)، مرآت الخیال (۲۶۰ –۲۵۸).

حکیم مومن، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر، پزشک و داروشناس. مشهور به حکیم مومن. پدر و نیای او از طبیبان دربار صفوی و خود پزشک ویژه‌ی شاه سلیمان بود. از آثارش: «تحفه المومنین»، به زبان فارسی در معرفت داروهای مفرد و مرکب. این کتاب چند مرتبه در ایران چاپ سنگی شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۶۳ -۳۶۲ /۵)، الذریعه (۴۷۳/۳)، ریحانه (۶۰/۲)، لغت نامه (ذیل/ حکیم مومن).

حکیم، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۹ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. پس از پایان تحصیلات ابتدایی، وارد مدرسه‌ی ثروت شد و دوره‌ی تحصیلات متوسطه را در آن مدرسه گذراند. سپس به اروپا رفت و پس از تلاش بسیار از دانشگاه پاریس با درجه‌ی عالی، دانشنامه‌ی دکتری پزشکی در رشته‌ی کالبدشناسی گرفت. سپس به ایران بازگشت و به تدریس در دانشگاه پرداخت. از آثار او: «کالبدشناسی انسانی»؛ «کالبدشناسی بالینی»؛ «کالبدشناسی دستگاه گوارش»؛ «کالبدشناسی موضعی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۲۱/۳)، مولفین کتب چاپی (۳۰۸ -۳۰۷/۶).

حمیدیان، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حیاوی، عبدالکریم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۵۷، فوق تخصص غدد مترشحه داخلی در سال ۱۳۶۶، فوق تخصص در رشته

آندوکرینولوژی و متابولیسم در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

تدریس علوم پایه فیزیولوژی و پرستاری در دانشگاه لندن، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق و تدریس در رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم دیابت، هیپوفیز، پراتیروئید، متابولیسم پروتئین، طرح علل و همه گیری ساده در خوزستان، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی از نظر شیوع سرطان در منطقه خوزستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تاکی کاردی بطنی V.Tac، درمان هیرسوتیسم (پرموئی) با آندروکور، سرطان غده تیروئید، کم کاری غده هیپوفیز، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی در بیماران خوزستان، پرکاری غدد پاراتیروئید به علت آدنوم بزرگ و قابل لمس.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حیدرنژاد دلیل‌آبادی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۵، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

استادیار بخش داخلی علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماریهای ریوی، عوارض ریوی مجروحین، دخانیات و بررسی آن در جامعه پزشکی تبریز، اپیدمیولوژی کانسرهای ریه، بررسی سل لب تحتانی در افراد بزرگسال، مسمومیت‌های شایع، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۱۰ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای ریه و سل، فیزیوپاتولوژی ریه، ترجمه سل در کودکان، ترجمه استراتژی درمان آسم و ترجمه سئوال و پاسخ در سل (دارو درمانی و بیماریابی)

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

مجروحین شیمیائی (عوارض ریوی)، سل، بیماری‌های ریه و مسمومیتها.

زمینه علمی تألیفات:

فوریت‌های گوش و حلق و بینی و حنجره، بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوش و حلق و بینی و تنفسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاتون آبادی، محمد شریف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌محمد صادق. از اطبای معروف قرن دوازدهم هجری در اصفهان است که به حذاقت و استادی معروف بوده، و کتب چندی تألیف نموده، از آن جمله است:

۱- حافظ الابدان، که در ۱۱۲۱ تألیف نموده، و نسخه‌ی آن نزد نگارنده موجود است ۲- شرح طب النبی صلی الله علیه و آله و سلم ۳- شرح طب الائمهٔ ۴- شرح طب الرضا علیه‌السلام ۵- اربعون حدیثا، در طب، با شرح و بیان؛ و غیره.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خادمی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره M.P.H (مدیریت بهداشت و بیماریهای واگیر) از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص بیماریهای عفونی از وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

دستیار بیماریهای داخلی در کلینیک اسکریپس وابسته به دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا، استادیار گروه داخلی دانشگاه آزاد ایران در سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل‌شناسی، بیماریهای عفونی و گرمسیری، هپاتیت و تعداد موارد HBSAG مثبت، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۷ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر، بیماریهای عفونی و گرمسیری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بهداشت و بیماریهای عفونی و گرمسیری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خالصی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از دانشگاه پزشکی بردو و پاریس، دوره فلوشیپ بیماریهای گوش در انستیتو بیماریهای گوش وابسته به دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درباره شنوائی، بیماریهای گوش، طرح پیوند الکترونیکی عصب شنوائی، اولین مورد پیوند الکترونیکی عصب شنوائی در ایران در مورد بیماریهای گوش و اختلالات شنوائی، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

فصلی از کتاب Acoustic Tumors در مورد بیماریهای گوش و اعصاب گوش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیمارهای گوش و اختلالات شنوائی و بیماریهای حلق.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاور کردشتی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، طبیب و شاعر. ملقب به معلم کل. وی در لغت عربی و دانستن معانی و الفاظ مشکل بصیرت کامل داشت و مانند پدر، او نیز طبیب بود. از آثار وی: کتاب «در افشان»، در تقلید گلستان؛ «دیوان» اشعار، مشتمل بر قصاید و غزلیات.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۳۴ -۱۳۳)، الذریعه (۲۸۷/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۰۰).

خدادوست، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خدیوی، بهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرازی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی:- رشته بیوشیمی، دانشکده:-، دانشگاه:-،

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیوشیمی از دانشگاه کارل فرانسیس شهر گراتس اتریش، دکترای تخصصی کلینیکال شیمیست.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شاخص‌های بهداشتی و سلامت، شیوع گواتر و اپیدمیولوژی آن، غدد مترشحه، بیوشیمی، همکاری با مؤسسه پزشکی هسته‌ای تحقیقات غدد مترشحه داخلی به مدت یک سال، گذراندن دوره یکساله بورسیه تحقیقاتی در انستیتو بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه گراتس اتریش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

رابطه بین پروتئین‌های گوگرددار و زمان رشد تومورهای مختلف هپاتوم در موش، میزان شیوع گواتر در منطقه غرب، مشکلات ناشی از کمبود ید.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردپیر، خدیجه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی ترمیمی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی دندان پزشکی از دانشگاه کارولینکای سوئد در سال ۱۳۴۶ و گواهینامه پزشکی در رشته اندو از دانشگاه ایلینویز آمریکا.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه شهید بهشتی از ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۶، استاد ممتاز سال به خاطر تدریس صحیح.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درد و کنترل آن در درمانهای اندونتیک، اثرات اژنل روی پالپ دندان، مواد پر کننده کانال ریشه، علل شکست در درمانهای اندو، اندودنتیک تراپی، تدریس دروس ترمیمی، کانال تراپی R.C.T و بهداشت دهان و دندان در دانشگاه شهید بهشتی و استاد راهنمای ۹ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روت کانال تراپی R.C.T

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی بالینی علل شکست معالجات ریشه دندانها، ماهیت ضایعات پوسیدگی، ترکیبات فسفر و اثر آنها در جلوگیری از پیشرفت پوسیدگی دندان، کنترل دردهای ایجاد شده در ضمن درمانهای اندودنتیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردپیر، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرسند، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۷، گواهی تخصصی بیولوژی در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار بیولوژی در سال ۱۴۴۳، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

چشم‌پزشکی، آستیگماتیسم.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیولوژی کارهای عملی میکروسکوپ، بررسی سلول، هسته و میتوز، تولید مثل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طرز محافظت و نگاهداری نمونه‌های تشریحی حیوانی گیاهی، بیومیکروسکوپ ساختمان و طرز کار و موارد استفاده آن در چشم‌پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرم قراچه‌داغی، خرم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۱ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به خرم. وی در زمان فترت، بین سلسله‌ی صفویه و نادرشاه افشار، در کردشت ساکن و جزو غلام‌زادگان کاظم‌خان قرچه‌داغی بود. میرزا خرم در فن طبابت مهارت تمام داشت. وقتی یکی از دشمنان مخدوم او مریض شد و میرزا خرم را برای معالجه خواست، کاظم‌خان خرم را برای کشن مریض روانه کرد ولی او به مقتضای وظیفه طبابت به معالجه‌ی مریض پرداخت و بعد از بهبودی وی برگشت. در نتیجه وی به قصبه‌ی اهر تبعید و همان جا درگذشت. وی دارای «دیوان» حسینی، محمدحسن، فرزند فیروزبخت. (س دهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست گمنام بود. به خط او نسخه‌ای از «دیوان» حافظ به قلم کتابت خوش و به شیوه‌ی میرعلی هروی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمدحسن بن فیروزبخت الحسینی غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما. تحریرا فی اواسط رمضان المبارک سنه‌ی احدی و سبعین و تسعمائه فی قریه‌ی رزه من قراء باخرز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۶/۳).

خزیمه، بهمنیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار گروه بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه دانشیاری و مدیر گروه بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل مسمومیت‌ها، زایمان بدون درد، بررسی پیوند کلیه، اختلال آب و الکترولیت بعد از اعمال جراحی، احیاء قلبی ریوی نوزادان، بررسی اختلال اسید و باز در بیهوشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترا .

ابداع:

طرح ساخت ماسک بیهوشی بینی برای بیهوشی در دندان پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه برای دستیاران بیهوشی، اختلال آب و الکترولیت برای دستیاران بیهوشی تعادل، اسید و باز در بیهوشی، بیهوشی اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بی‌حسی شبکه بازوئی توسط بوپیواکائین و گزیلوکائین، گزارش موارد پیوند کلیه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خسروشاهی، حبیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بافت‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، گذراندن تحصیلات تکمیلی درفرانسه به مدت یک سال در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس پزشکی در رشته‌های مختلف در دانشگاه تبریز، سرپرست آزمایشگاه بافت‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی انسانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خشابی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طب کودکان، بهداشت، تغذیه بیماریهای ریوی و آلرژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طب کودکان، تغذیه، بیماریهای ریوی، آسم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خضری، عبدالعزیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی ارولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۷، درجه M.SC درباره ایمونولوژی و سرطان از آکادمی علوم جراحی دانشگاه بریستول.

مرتبه علمی:

دستیار تمام وقت بخش جراحی عمومی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۴۸، استاد دانشکده، پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه بیماریهای کلیه، طراحی و ساخت ابزارهای رشته ارولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه تخصصی و دکترای حرفه‌ای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ارولوژی و بحث تومورهای کلیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات محض و بالینی در ارتباط با جنگ تحمیلی در رابطه با رشته ارولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خطابی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم)، منجم و طبیب. وی علاوه بر دانش نجوم و طب از علم حساب نیز آگاه بود. خطابی کتاب «تحفه الحساب فی الحساب» را در سال ۸۹۵ ق به نام بایزید بن سلطان محمد فاتح به پایان رساند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۷۱)، کشف الظنون (۳۶۵).

خلج، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلوت، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیقی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی فارماکولوژی از داشنگاه مشهد در سال ۱۳۵۴ و فوق

تخصص نوروفارماکولوژی از دانشگاه جورج تاون در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار فارماکولوژی در دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار فارکومالوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی الکترولیت‌های سرم در ماه مبارک رمضان در افراد روزه‌دار، بررسی حساسیت‌ها و عوارض داروئی در دندان پزشکی، کاهش ترشح بزاق در مصرف داروها، آنتی‌بیوتیک‌های بتالاکتام و مقایسه اثرات فارماکولوژیکی و عوارض آنها در دندان پزشکی و تدریس دورس فارماکولوژی و نورفاماکولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی عمومی و تخصصی و نوروفارماکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی تخصصی و بالینی و پژوهش در نوروفارماکولوژی، مقایسه اثرات ضد تشنجی مشتقات بنزودیازپین با فنوباربیتال در روی موش آزمایشگاهی، داروهای سیستم عصبی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی یزدی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی پوست از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار داشنگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۴۵ و استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیوع بیماری سالک در مشهد، شیوع بیماری گال در بین جنگ زده‌گان ساکن مشهد، تدریس دروس بیماریهای پوستی و آمیزشی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شیمی فیزیولوژی پوست.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پزشکی (پوست).

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجوی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

انترن بیمارستان‌های دانشگاه تهران، انترن بیمارستان برگن‌پاین آمریکا، رزیدنت رادیولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، فلوی سی تی و سونوگرافی دانشگاه بالتیمور آمریکا، گذراندن دوران سی‌تی‌اسکن، سونوگرافی و ام. آر. آی در ژاپن.

مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی سونوگرافی و سی‌تی‌اسکن، بررسی کیست هیداتیک به وسیله سی‌تی‌اسکن، سونوگرافی، ضایعات تراشه در مجروحین

جنگ شیمیایی و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی عمومی، سونوگرافی و سی‌تی‌اسکن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

وفور سنگ‌های صفراوی در ایران، نحوه بررسی کبد به وسیله سونوگرافی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجه‌کرم‌الدینی، مهرانگیز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تفسیر تست توبرکولین قبل و بعد از تزریق واکسن G.C.B در نوزادان و جوانان، ارزیابی میکروبی عفونت‌های ادراری جهت انتخاب داروی مؤثر به روش کشت آنتی‌بیوگرام و MIC و نحوه پیشگیری از عوارض ثانویه در جانبازان انقلاب اسلامی و بیماران تحت درمان، بررسی باکتریهای بی‌هوازی اختیاری پلاک دندانی قبل و بعد از مصرف قرص سدیم فلوراید، بررسی فلور میکروبی حلق در کودکان خراسان، بررسی تب روماتیسمی و بیماری‌های قلبی روماتیسمی اطفال و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه و تلخیص قسمتی از کتاب مارتین دل، ترجمه قسمت باکتری‌شناسی کتاب مدیکال میکروبیولوژی، ویرایش کتاب باکتری‌شناسی پزشکی استاد دکتر محمد ناظم، شش جزوه مختلف باکتری‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مطالعه اپیدمیولوژی پسودوموناس آئروژنیوزا، بررسی ۶ مورد بیماریزائی و یبریوفتوس، گزارش ۳۸۳ مورد کشت مثبت برای شیگلا و مقالاتی دیگر به زبان‌های فارسی و انگلیسی در زمینه‌های میکروبیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوارزمی، عبدالعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بمیاریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوانساری، نعمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد قارچ‌شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷، دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای ایمن شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۶۰، فوق تخصص ایمنی‌شناسی بالینی از دانشگاه کرولینای جنوبی آمریکا در سال ۱۳۶۳، فوق تخصص علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی از ASCP در آمریکا در سال ۱۳۷۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تولین در ایالت لوئیزیانا، دانشیار دانشگاه ایالتی داکوتای شمالی در آمریکا در سال ۱۳۶۹، استاد دانشگاه داکوتای شمالی آمریکا در سال ۱۳۷۰، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تیه مواد بیولوژیک برای ایمونوتراپی، افزایش متوسط عمر و جلوگیری از پیری، مکانیسم اثر استرس روی سیستم دفاع بدن، تولید فاکتورهای رشد، تهیه واکسن ایدیوتیپیک برای بروسلا، تخلیص فاکتور سرکوبگر سیستم ایمنی از سرم، مکانیسم تولید سایتوکاین، ایمنی سازی در خارج بدن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه ارشد و دکترا.

ابداع:

۲ مورد در زمینه روش ایمنی انسان در خارج از بدن، استفاده از هورمون رشد در افزایش متوسط عمر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کشت سلول‌های جانوری، روش‌های عملی مهندس ژنتیکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۸

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی، ایمونوبیولوژی، ایمونوتراپی، مکانیسم پیری، اثر استرس روی سیستم ایمنی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوردی‌مور، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۴۵۳۱، M.S.C در رشته دندان پزشکی پیشگیری و کودکان از دانشگاه ادینبورگ کشور انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرحهای متعدد تحقیقاتی در زمینه‌های اپیدمیولوژی، دندانپزشکی پیشگیری و دندانپزشکی کودکان، مشاور علمی کتابخانه، عضویت در هسته پژوهشی دانشکده، ممتحن امتحانات ورودی و بورد دندانپزشکی کودکان و مدیر گروه ارتدنسی و اطفال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۳ پایان‌نامه دکترای دندان پزشکی و تخصصی دندان پزشکی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

دندان پزشکی پیشگیری، دندان پزشکی اجتماعی و اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوشنویس راد، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیاط، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اندودنتیکس، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیری، یارعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، حکیم، طبیب و شاعر. در تهران متولد شد. میرزا یارعلی طبیب مخصوص شاه طهماسب صفوی بود. چون اداره‌ی امور اوقاف و خیرات به او محول شده بود به حکیم خیری شهرت یافت. وی در کربلا وفات یافت. از آثار او «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه سامی (۲۴۷)، الذریعه (۱۳۰۵/۹)، ریاض العلماء (۳۳۲/۵) ریحانه (۵۷/۲).

خیریه، عبداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارابی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیوگرافی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارمی، عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، طبی و ریاضی‌دان. وی نزد ابن البغونش کسب علم نمود و اکثر کتب جالینوس را نزد وی خواند. او را از بزرگان طب و هندسه می‌دانند که در بعضی صناعات دقیقه و اعمال لطیفه نیز مهارتی داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۰۶/۲)، لغت نامه (ذیل/ دارمی).

داعی‌پاریزی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی کودکان از مرکز طبی کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گزارش علامت جدیدی در سندرم داون Hypertrophy Of hyponicim کشف داروی جدیدی بنام Thio - Ben برای درمان سالك، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی رشته کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشبد، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه کالیفرنیای آمریکا در سال ۱۳۴۴، و فوق تخصص سرجیکال پاتولوژی از داشنگاه واشنگتن آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار، دانشیار و استاد در داشنگاه شیراز در سالهای ۱۳۴۷ ،۱۳۴۵ و ۱۳۵۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپاندیوم بافت نرم، پاتولوژی لوزه و آدنوئید، آدامانیو م استخوان ساق پا، کیست هیداتیک استخوان، بررسی پاتولوژی بیماری آبله، تدریس پاتولوژی عمومی و اختصاصی در دانشگاه شیراز، برنده جایزه وزارت علوم در زمینه پاتولوژی در سال ۱۳۵۳.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

بررسی بیماریهای مزمن غیر سلی ریوی در فارس، عفونت، علت مرگ و میر مادران استان فارس، اثر وضع اجتماعی و اقتصادی مادر در رشد جنین، بیوپسی کلیه برای تشخیص آمیلوئیدوز عمومی، ضایعات عروقی و مواد شبه آمیلوئید طحال مبتلایان به منونوکلئوز عفونی، آمیلوئیز ثانوی، بررسی پانزده اتوپسی در جنوب ایران و تومورهای آمیلوئیدی مجاری فوقانی تنفس.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشگر، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۸ ش)، محقق و پزشک. در اصفهان متولد شد. تحصیلات متوسطه را در آن شهر و پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. در سال ۱۳۲۶ به سمت دانشیار بیماریهای چشم در آموزشگاه بهداری اصفهان منصوب شد. اثر وی: «بهداشت چشم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۳۰۹/۶).

دانشگر، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشور فرهود، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه آرلانگن آلمان غربی در سال ۱۳۴۸، دوره دستیاری پزشکی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۰، دکترای زیست‌شناسی با گرایش ژنیتک انسانی (انسان‌شناسی) از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۱، کارشناسی روان‌شناسی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص ژنتیك پزشکی از سازمان مرکزی نظام پزشکی کلن آلمان غربی، تقدیرنامه از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در زمینه کشف و تعریف ترانسفرین جدید.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس ژنتیک انسانی، ژنیتک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو، ژنیتک اکولوژیک، کشف و تعریف یک گونه ترانسفرین (در زمینه ژنتیک انسانی و ژنتیك جمعیت، استاد راهنمای بیش از ۸۰ پایان‌نامه دکترا، دکترای تخصصی و کارشناسی ارشد.)

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خطوط پوستی، انگشت نگاری، واژه‌نامه زیست‌شناسی (۱۶ هزار واژه از انگلیسی به فارسی)، ژنیتک جمعیت‌های انسانی، کودک مونگول و انسان‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸۰

زمینه علمی مقالات:

ژنتیک انسانی، ژنتیک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو و پزشکی قانونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشور، عباسعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عرق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانیال‌زاده، آلبرد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا در رشته بیوشیمی در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دانشیار بخش بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاور ادراری، بررسی لیپوپروتئینهای HDL، LDL، VLDL کلسترول و تری گلیسرول‌ها در افراد سالم و بیمار عضویت در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

اصول بیوشیمی، بیوشیمی قندها، چربیها، پروتئینها، اسیدهای نوکلئیک آنزیمها و نحوه عمل آنزیمها، انرژی بیولوژیکی، متابولیسم قندها، فتوسنتز، متابولیسم چربیها، آمینو اسیدها، نوکلئیک اسیدها و همانند سازی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاری ادراری و غلظت موکوپروتئینها در ادرار، تهیه مشتقات نوکلئوتیدهای مونو- دی و تری فسفات و اثر آنها در شناسائی مکانیزم عمل آنزیمها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داودی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عموی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، تخصص رادیولوژی از رویال کالج انگلستان در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص رادیولوژی در قلب و عروق از لندن در سال ۱۳۵۳، و فوق تخصص در اولتراسوند از انگلستان (لندن) در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۲، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۶۳، دانشیار در دانشگاه لندن از سال ۱۳۵۲ تا سال ۱۳۵۳، استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای عفونی غیرقارچی ریه، تومورهای خوش خیم استخوان، ضایعات قارچی ریه، متدهای بررسی سرطان ریه، افزایش فشار خون ریوی، سونوگرافی در بررسی ضایعات شکم، سونوگرافی در زنان و مامائی، تدریس دروس رادیولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد و استاد راهنمای بیش از ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی و اطلس دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داویدیان، هاراطون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیراشرافی، هرمز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی بیماریهای زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص در اندوسکوپی از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال ۱۳۶۷، فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال ۱۳۶۶ و فوق تخصص IVF از دانشگاه وین اتریش درسال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۶ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مادران منفی در ایران، خونریزیهای سه ماه سوم حاملگی، درمان پرولاکتینوما در حاملگی، مقایسه تأثیر پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم از راه ورید با شستشوی موضعی، تغییر در تکنیک لاپاراسکوپی، تدریس درس زنان و مامائی، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

مشکلات ناشی از فشار خون حاد حاملگی، بیماران RH منفی حساس شده، تازه‌های پزشکی در حاملگی خارج از رحم، تازه‌های بیماریهای زنان و مامائی، سقط عادتی، فوریتها در بیماریهای زنان، هیسترکتومی واژینال و آبدومینال، تیروئید حاملگی، IUD و اثرات آن، شوک عفونی در بیماریهای زنان و چگونگی بررسی علل تب‌های عفونی پس از سزارین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

آبسه راجع کلیتوریس، مقایسه تأثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم، کاربرد بتاسمپاتومیمتیک‌ها در زایمان زودرس، گزارش یک مورد رحم واژگون شده و پروستا گلاندین‌ها و فشار خون حاد حاملگی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیراشرافی، هرمز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هرمز دبیر اشرافی در سال ۱۳۲۵ در شهرتهران متولد شد. وی دارای فوق تخصص در ivf از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۶۶ است. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزاکوچکخان مشغول به خدمت است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : هرمز دبیر اشرافی تحصیلات ابتدایی را در دبستان دارالفنون آغاز و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان نظامی به پایان رساند. تحصیلات عالی خود را در رشته پزشکی دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد . وی دارای دکتری عمومی تخصصی بیماریهای زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸ ،فوق تخصصی در اندوسکوپی از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال ۱۳۶۷ ،فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال ۱۳۶۶ و فوق تخصص در ivf از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۳۶۶ است.وقایع میانسالی : هرمز دبیر اشرافی پس از احراز مدرک دکتری در رشته زنان و زایمان به عضویت هیئت علمی گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی دردانشگاه تهران در آمد. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزاکوچکخان مشغول به خدمت است.وی دارای تحقیقاتی در زمینه بررسی مادران منفی در ایران ،خونریزیهای سه ماهه سوم حاملگی ،درمان پرولاکتیوز ما در حاملگی و غیره است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : هرمز دبیر اشرافی به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزاکوچک خان مشغول به خدمت است.فعالیتهای آموزشی : هرمز دبیر اشرافی با رتبه علمی استادی به تدریس درس زنان و مامائی می پردازد وی همچنین بیش از ۶ پایان نامه دکتری و کارشناسی ارشد را راهنمایی و مشاوره و نظارت کرده است.ایشان همچنین مقالاتی در زمینه های علمی آبسه راجعه کلیتوریس ،مقایسه تاثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم ،کاربرد بتاسمپاتومیمتیک ها در زایمان زود رس و غیره دارد.چگونگی عرضه آثار : هرمز دبیر اشرافی در کنار تدریس به مطالعه تحقیق و تالیف آثاری پیرامون اثر ایمونولژیائی هپارین در بیماریهای کلیه و مایع ریه جنین اف – پی – اف و غیره می پردازد.

آثـار : اثر ایمونولژیائی هپارین در بیماریهای کلیه ویژگی اثر : پایان نامه (دکترا) -- دانشـگاه علوم پزشـکی تهران، ۱۳۵۱۲ مایع ریه جنین اف - پی - اف ویژگی اثر : پایان نامه (دکترا) -- دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۵۸

درویش، شماع، علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، پزشـک و شـاعر، متخلص به درویش. وی از پزشـکان مـاهر و مسـلم روزگـار خـود بـود که علاـوه بر طبـابت شـعر نیز می‌سرود و بیشتر در فن معما هنرنمایی می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۲۳/۹)، مجالس النفایس (۲۵۸ -۲۵۷، ۸۳).

دکتر، رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۴ ق)، طـبیب و مـترجم. پس از بـازگشت از اروپـا به میرزا رضـای دکـتر معروف شـد. وی هنگـامی که در دارالفنـون در رشـته‌ی طب تحصـیل می‌کرد، از شاگردان دکتر پولاک اطریشـی بود و چهار سال و نیم نزد وی مشغول به آموختن این علم بود. او همچنین مـدت چهـار سـال در اروپا به تحصـیل طب پرداخت. پس از بازگشت به ایران طبیب مخصوص و معلم زبان فرانسه سـلطان مسعود، پسـر بزرگ ناصـرالدین شاه شـد. سـپس همراه علاءالدوله به عثمانی رفت و پس از بازگشت با سـمت حکیم باشـی‌گری با علاءالـدوله، که به عنوان حاکم زنجان انتخاب شده بود، به زنجان رفت و بعد به تهران مراجعت نمود و به جای دکتر شـلیمر هلندی معلم طب دارالفنون گردیـد. از شـاگردان وی: میرزا علی‌اکبر خـان نفیسـی نـاظم الاطبـاء، ابوالحسن خـان و سـید احمـد نصـرالاطباء می‌باشند. از آثار وی: ترجمه‌ی کتاب «پاتولوژی»، تألیف گویزل.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (۲۸۵/ ۱)، شرح حال رجال (۹۸ -۹۷/ ۵).

دلیل‌التجاری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دانشیار رشته بیهوشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کاربرد انواع داروهای بیهوشی در موارد خاص بیهوشی در اعمال جراحی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رشته‌های مختلف پزشکی و بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رشته‌های مختلف پزشکی، بیهوشی، مقایسه بین تکنیک‌های مختلف برای اعمال جراحی در رشته‌های جراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دماوندی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۷ ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، ریاضی‌دان و زاهد. او در نجف در محضر شیخ انصاری و سید حسین کوهکمری به مقامات عالیه‌ی علمی رسید، تا جایی که علامه‌ی کوهکمری وی را بر میرزای بزرگ شیرازی برتری می‌داده است. گذشته از فقه و اصول، دماوندی در علم طب و حکمت و ریاضیات ماهر بود و بر تاریخ و سیر احاطه‌ی بسیاری داشت، و از حافظه‌ی قوی و عجیبی نیز برخوردار بود به طوری که بیشتر متون ادبی و فقهی را در حافظه داشت. در عصر علامه کوهکمری به دماوند بازگشت و در آن نواحی مرجع امور دینی مردم شد. او از مکارم والای اخلاقی برخوردار بود.[۱]

محمدباقر بن حسن سارانی عالمی بزرگ و دانشمندی متقی و پارسا بوده است وی از دماوند هجرت به نجف اشرف نموده و از محضر علامتین شیخ مرتضی انصاری و سید حسین کوه‌کمری استفاده نموده و در عصر علامه کوه‌کمری به دماوند برگشته و به وظائف دینی پرداخته است دارای کمالات و مقامات عالیه علم و عمل بوده تا جائی که علامه کوه‌کمری وی را بر میرزاء بزرگ مجدد شیرازی تفضیل می‌داده است مخصوص در علم طب و حکمت و ریاضیات ید طولائی داشته و به تواریخ و حکایات اطلاع زیاد و حافظه‌اش نیز عجیب و بیشتر متون ادبیه و فقهیه را محفوظ بوده و در دماوند و حومه آن ریاست تامه داشته و حتی در بعضی

از قضایا علامه کنی ره با وی معارضه می‌نموده است و آن مرحوم عالمی ثروتمند و میهمان‌دوست و کریم‌النفس و منیع‌الطبع و بخشنده بوده است در سال ۱۳۰۷ قمری وفات نموده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۶ –۲۰۵ /۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۵۷ –۱۵۶ /۵).

دواچی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی روماتولوژی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی روماتولوژی گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح‌های اپیدمیولوژی بمیاری بهجت، علائم بالینی بیماری بهجت، معیار تشخیص به روش (درخت تشخیصی) بررسی کارآئی معیارهای مختلف تشخیصی بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر علائم عصبی، بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر دستگاه گوارش در بیماری بهجت، بررسی ایمونولوژی بیماری بهجت، بررسی تست جلدی در بیماران بهجت و گروه کنترل، پروژه درمان ضایعات چشمی بیماری بهجت، علائم بالینی بیماری لوپوس، پروژه درمان در لوپوس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۳ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

درمان بیماری بهجت، تشخیص بیماری بهجت، تعیین فعالیت بیماری بهجت با معیارهای ابدائی ایران، سینووکتومی شیمیائی در درمان سل مفصلی، سینوولتومی شیمیایی در درمان آرتریتهای عفونی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :–

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹۲

زمینه علمی مقالات:

مباحث مختلف فوق تخصصی روماتولوژی مخصوصا بیماری بهجت و بیماری لوپوس.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دوایی شیرازی گیلانی، شمس‌الدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۴/۱۰۰۳ ق)، حکیم، پزشک، کحال و شاعر، متخلص به دوایی. معروف به عین‌الملک. ظاهرا مولد وی شیراز بود؛ ولی در گیلان نشو و نما یافت. دوایی با جلال‌الدین اکبرشاه و بیرم خان سپهسالار معاصر بود. در عصر اکبرشاه به هندوستان رفت و با معرفی خان اعظم، کوکلتاش به دربار راه یافت. وی سفری نیز به کاشان داشت و مدتی از عمر خود را در مکه به سر برد. مدتی حکومت دهلی و چندی صدارت صوبه‌ی بنگاله را بر عهده داشت. از مقربان اکبرشاه و از ملازمان اعظم خان کوکلتاش بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۰/۵)، تاریخ نظم و نثر (۶۷۶)، تذکره‌ی روز روشن (۲۶۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۵۱ -۵۴۹ /۲)، الذریعه (۳۲۹/۹)، ریاض العارفین (۱۹۴)، فرهنگ سخنوران (۳۴۵ -۳۴۴)، کاروان هند (۴۱۷ -۴۱۴ /۱)، هفت اقلیم (۱۴۹/۳).

دوائی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عموئمی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه راچسترآمریکا در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه مانی‌توبا کانادا در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دریافت لوح تقدیر استاد نمونه از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیوع بیماریهای جراحی در تهران، نقش فاسیاتومی در ترومای اندامها، ترومای گردن، تدریس جراحی عمومی و جراحی کودکان و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه دکترا و تخصصی جراحی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

تروماتولوژی، فوریت‌های درمانی در مجروحین و مصدومین، بخش ترومای نوزادان در حین تولد، جراحی اطفال و طب اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تروماتولوژی، جراحی عروق، جراحی کودکان، جراحی عمومی و آموزش پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دوستی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیوشیمی (بالینی) از فرانسه در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جداسازی لیپیدها و لیپوپروتئین‌های خون در افراد طبیعی و بیماران مبتلا به ضایعات قلبی و عروقی و رابطه آنها با یکدیگر، تدریس در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی عمومی، بیوشیمی بالینی، بیوشیمی عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی لیپیدها، لیپوپروتئین‌ها و پروتئین‌های سیستم عصبی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهپور، احمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی رفتارهای بیوفیزیکی و بیوشیمیائی سلولهای خونی، بررسی وضعیت مرفولوژیکی پلاکتها و گلبولهای قرمز خون و Transmembrane Signaling System، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

راه‌اندازی و ارزیابی سیستم حاد داروها با استفاده از میکروسکوپ الکترونی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، دارودرمانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۵

زمینه علمی مقالات:

سیستم‌های پیام رسانی سلول، کلسیم، عضله صاف و عضله اسکلتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر جواد دهد شتی دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با درجه دانشیاری می باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانمشاغل و سمتهای مورد تصدی : دکتر جواد دهد شتی عضوهیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی بهشتی است.

دهش جزنی، سیمین‌دخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهشیری، کمال‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیوتراپی انکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران،

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، کارشناسی ارشد رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص DMRT از کالج سلطنتی پزشکان انگلستان در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص رادیوتراپی آنکولوژی از کالج سلطنتی رادیولوژی انگلستان در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۴۵، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۴۶ و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنف الکتروگرافی، رادیولوژی و تدریس دروس فیزیکی پزشکی و رادیوتراپی آنکولوژی و استاد راهنمای ۳ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی :-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهقان، غلامعباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیالمه، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیبازر، هدایت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی رادیولوژی دیاگنوستیک در سال ۱۳۵۳، طی دوره تکمیلی توموگرافی کامپیوتری و سونوگرافی و M.R.i به مدت یک سال در استرالیا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی، سی‌تی‌اسکن و سونوگرافی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی و سونوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

سی‌تی‌اسکن در رابطه با کلسیفیکاسیون و سایر یافته‌های رتینوبلاستوما، سونوگرافی کبد و کیسه صفرا و طحال و پانکراس با بیماریهای غیر معمولی کیسه صفرا و ارزش توموگرافی کامپیوتری در تشخیص آنها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ذوالنون خیارجی قزوینی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، پزشک و شاعر. شیخ ذوالنون خیارجی از مردم خیارج از توابع قزوین بود. وی برادرزاده مولانا ادهم منشی و در طب از شاگردان مولانا علاءالدین احمد بود. ذوالنون پزشک حاذقی به شمار می‌رفت و در اقسام شعر نیز توانا بود. وی مدت ده سال از ملازمان سام میرزا صفوی بود. او در منازعات طوایف قزلباش و سرکوب شدن طایفه تکلو که به «آفت تکلو» تاریخ یافت، ناپدید شد و کسی خبری از او نیافت. نامبرده صاحب سه رساله است: «حفظ صحه»؛ «بحران»؛ «معما» که به نام سام میرزا است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۵۱)، الذریعه (۳۴۲/۹)، ریحانه (۲۷۲/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۵۷)، لغت نامه (ذیل/ ذوالنون شاعر)، مینودر (۴۵۲ -۴۵۱ /۲).

راد، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی تشخیص در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و داشنیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض گوارشی، عوارض بزاقی، سرطان مری، رادیولوژی دستگاه گوارشی، تربیت متخصصین زیادی در رشته رادیولوژی، استاد راهنمای ۲۵ پایان‌نامه دکترا و ۵ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی تشخیص و بیماریهای دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی تشخیصی با گرایش به رادیولوژی دستگاه گوارش.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

راد، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی دام کوچک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا در رشته دامپزشکی از داشنگاه تهران در سال ۱۳۴۷، درجه M.S.C در رشته علوم درمانگاهی دامپزشکی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه سرواپیدمیولوژیک لیتوسپیروز در دامهای کوچک در ایران، مطالعه اثر ایمونوساپرسیوهای ذاتی چون گاو و انسان (LSF) در شرایط آزمایشگاهی روی لمفوسیتهای موش نژاد BALB/C، استاد راهنمای ۸ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای درونی دامهای کوچک، بیماریهای مشترک میان انسان و دام، رادیولوژی در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه تناسلی دامهای کوچک، دو قرن وحشت (گزارشی از جنگهای صلیبی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

علوم دامپزشکی (علوم درمانگاهی دامهای کوچک) و بیماریهای پرندگان زینتی، بیماریهای چشم در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه گوارش در دامهای کوچک، بیماریهای مشترک انسان و دام.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادپور، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی قلب از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص فلوشیپی قلب از دانشگاه لیدز انگلستان در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تب روماتیسمی حاد، بررسی اپیدیولوژی عوارض قلبی مزمن، تدریس دروس بیماریهای قلب، فیزیوپاتولوژی قلب، آکوکاردیوگرافی و استاد راهنما در ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

قلب و عروق.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادفر یزدی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، پزشک و شاعر، متخلص به رادفر. وی در یزد به دنیا آمد. از اوست:

تو جفا می‌کنی و مهر تمنا داری

این روش درخور اندیشه‌ی نیکوی تو نیست

نقد جان را به بها داده‌ام ای دوست ولی

یک گرم سنگ محبت به ترازوی تو نیست

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۵۳۸ -۵۳۷)، فرهنگ سخنوران (۳۶۱ -۳۶۰).

رادمهر، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای آناتومی حیوانی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده دامپزشکی تهران در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی بدن حیوانات اهلی، آناتومی شتر یک کوهانه و گوسفند، راهنمائی و مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی حیوانات اهلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

آناتومی دستگاههای مختلف حیوانات اهلی به ویژه شتر.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادمهر، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی تهرانی، خلیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۰ -۱۱۸۰ ق)، طبیب و ادیب. از آثار وی: «ارجوزه فی نصیحه الاطباء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۱۲۴/۴).

رازی، ابوغانم

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، طبیب. وی در دو حوزه‌ی طب و فلسفه از شاگردان محمد بن زکریای رازی بود که از تاریخ تولد و وفات و آثار او اطلاعی در دست نیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۶۰ /۲).

رازی، احد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۶ -۱۲۹۴ ق)، طبیب، ادیب و شاعر. در نجف متولد شد و در همان جا متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت و در حله درگذشت. از آثارش: «تعالیق علی شرح ابن نفیس»، در طب؛ «ارجوزه فی النبض»؛ «حواش علی القانون»؛ و اشعار زیادی از او باقیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۸۹ -۸۸ /۵).

راشد، طاهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، مدرک تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دستیار پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، مربی در سال ۱۳۵۴، استادیاری در سال ۱۳۵۵ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروب‌شناسی، علل باکتریال گاستروآنتریتها، بررسی شیوع کامپیلوباکتر، اپیدمیولوژی، راهنمائی، و مشاوره و نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

میکروب‌شناسی و ویروس‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربانی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربن

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(عبر. ربان) طبری از تربیت یافتگان حوزه علمی مرو، و بردین نصرانی- و به قولی بردین یهودی- بوده است (قر. ۲ و اوایل قر ۳ ه.) وی در طب و نجوم و ریاضیات ماهر و از مترجمان معروف عهد خود به شمار می‌رود. از جمله منقولات او نسخه‌ای از «المجسطی» بود از یونانی به عربی که کاملتر از نسخ منقول دیگر بود. وی پدر علی ابن ربن طبری (ه.م.) است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رجائی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، فوق تخصص روماتولوژی از ایران.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای داخلی و روماتیسم، عضویت در هیأت علمی بورد ایران بیماریهای داخلی، عضو جامعه علمی روماتولوژی ایران عضو جامعه علمی روماتولوژی آسیا (AR.APL) راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :–

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی :–، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای داخلی و روماتیسم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجبیان، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد با رتبه اول در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از آمریکا، فوق تخصص غدد مترشحه درون‌ریز از دانشگاه تونتو کانادا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و مسائل ناشی از کمبود در چند شهر خراسان، تعیین معیارهای رشد در چند شهر خراسان و مقایسه با استانداردهای جهانی، بررسی مسلول‌شناسی در شناخت سرطان‌های تیروئید، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

رشته بیماریهای غدد مترشحه درون‌ریز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجحان، محمدصادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی با درجه ممتاز از دانشکده علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرحی در بخش کانسر بیمارستان امام خمینی درباره اثر پماد Best در کارسینوماهای پوست و مخاط، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

ارائه فرمول گاسترالژین با منشاء گیاهی برای درمان زخم معده، زخم‌اثنی‌عشر و ناراحتیهای دیگر گوارشی. فرمول پماد شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام بیماریهای پوستی ویروسی، قارچی، میکروبی تحریکی و به ویژه سوختگیهای درجه ۱ تا ۳، قطره Epistaxis ضد خونریزی با منشاء گیاهی، Kidny Syrup شربت ضد سنگها و آماسهای کلیوی با منشاء گیاهی، پودر ضد خونریزی برای تمام انواع خونریزیهای خارجی که به سرعت خونریزی را بند می‌آورد، تهیه و ابداع یک پودر با اثرات ضد عفونت، ضد گریپ و ضد درد. پودر شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام ناراحتیهای گوارشی، ناراحتیهای عصبی، ناراحتیهای ادراری، تناسلی، پودر آنتی‌سپتیک برای تمام ناراحتیهای میکروبی، ویروسی، قارچی، پودر ضد چربی و ضد دیابت، محلول شستشوی دستگاه ژنیتال زنان برای انوع ترشحات به ویژه کاندیدا آلبیکانس، داروی خوراکی مصرف خارجی برای خونریزیهای خارجی و داخلی، دارو برای دردهای آنژین قلبی، خواب رفتگی دستها، میوکاردیت و تمام انواع قولنج‌ها، داروی خواب‌آور و آرامبخش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی انسانی پایه، اطلس دهان و دندان و بافت‌شناسی، جنین‌شناسی، آسیب شناسی، ضروریات بافت‌شناسی، دعای منتخب از قرآن مجید با ترجمه فارسی، فهرست الفبائی کتاب مفاتیح الجنان، کتاب شفا، غذا و شفا، گیاه درمانی، میوه درمانی، خوراک درمانی، اطلس بافت‌شناسی و بافت‌شناسی عملی (رنگی)، اطلس رنگی آسیب‌شناسی و ضروریات آسیب‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

رماتیسم و رماتیسم قلبی در کودکان کمتر از پنج سال، شرح یک مورد استثنایی کار سینومالی معده، بررسی روشهای جدید تهیه مقطع‌های بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی، نظریات جدید درباره هیستوپاتولوژی سلولهای اکسی فیل در غده پاراتیروئید، لیزوزمها، فیستول‌های مثانه‌ای روده‌ای، نظریات جدید درباره سلول.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمت شیرازی، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ – ۱۲۷۲/۱۲۷۰ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. وی نوه وصال شیرازی بود که در شیراز متولد شد. ریاضیات و ادبیات را از عمویش میرزا وقار، علم طب را از پدرش و حاج میرزا حسن فسایی و دبیری و شاعری را از میرزا داوری فراگرفت. نسخ و خفی‌نویس را از دیگر عمویش میرزا توحید آموخت. وی در سال ۱۳۲۵ ق به هندوستان رفت و پس از یک سال اقامت در بمبئی به شیراز بازگشت و به طبابت مشغول شد. او نخست ریاست انجمن حفظ الحصه و بعد ریاست اداره‌ی معارف فارس را عهده‌دار بود. رحمت به حسن خلق و مدارا با خلق و مراعات حال تهیدستان معروف بود. در شیراز وفات یافت و او را در نزدیکی بقعه‌ی شیخ ابوالوفا، که از عرفای متقدم است دفن کردند. از آثار وی: «زینه المساجد، ادعیه‌ی المنتخب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۲)، حدیقه الشعراء (۶۶۱ -۶۵۹ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۸ -۵۷۲ /۲)، الذریعه (۳۵۶/۹)، ریحانه (۳۰۵ -۳۰۴ /۲)، طرائق الحقائق (۳۷۶ -۳۷۵ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۲۲ -۱۰۲۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۷۰)، مرآت الفصاحه (۲۳۱ -۲۳۰)، مکارم الآثار (۲۰۲۴ -۲۰۲۳ /۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۹۴ -۹۹۳ /۳).

رحمت، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمتیان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. وی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی پزشکی تهران در سال ۱۳۱۸ ش بود. پس از خدمت نظام وظیفه به سمت دستیاری رسمی آسیب شناسی انتخاب شد در مسابقه دانشیاری کرسی آسیب شناسی، توفیق یافت و در سال ۱۳۲۷ ش برای مطالعه مدت یکسال به فرانسه و انگلستان مسافرت نمود؛ ولی در اواسط اقامت به علت قطع اعتبارات ارزی مطالعات را ناتمام گذاشت و به ایران مراجعت نمود. و دانشیار آسیب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران و به استادی کرسی سرطان دانشکده انتخاب شد. از آثار وی: «آسیب شناسی علمی»؛ «بیماریهای خون و لنف»؛ «سرطان را بشناسید»؛ «معمای سرطان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۷۴۲–۷۴۱ /۲).

رحیمی وریشتی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده :پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی و احیاء از طرف سازمان بهداشت جهانی W.H.O در دانشگاه کپنهاک دانمارک، دوره بیهوشی قلب باز در رویال کالج اف سرجن لندن، بیمارستان بورسی پاریس و دانشگاه اپندرف هامبورگ آلمان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، مطالعه روی اثرات قلبی اپانتول و سوکسینیل کلین در هنگام لوله‌گزاری تراشه، مطالعه روی مقایسه عوارض انستزی پری دورال با انواع دیگر بیهوشی عمومی، مطالعه روی استفاده از تزریق خون بیمار مورد بیحسی در فضای پری‌دورال برای جلوگیری از سردرد بعد از بیحسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی استنشاقی، خارج کردن گاز کربنیک و از دست دان حرارت، مباحثی از فیزیک بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

پری‌دورال در اشخاص پیر بین ۷۰ تا ۸۰ سال، ساکرال پری دورال انستزی در جراحی روی رکتوم، خطرات ناشی از شغل، بررسی آماری اثرات بیهوشی و بیحسی نخاعی ۳۰۰ مورد سزارین در مدت ۲ سال، بررسی عوامل مختلف در بیماران مسموم بستری در بخش مسومین بیمارستان خورشید، بررسی تأثیر روشهای بیحسی بر میزان سدیم خون، مسمومیت با داروهای ضد صرع و معرفی ۵۴ مورد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی زنان و مامائی در سال ۱۳۵۵، گذراندن فلوشیپ فوق تخصص نازائی، IVF و اولتراسوند در مامائی و زنان از دانشگاه ملبورن استرالیا از سال ۱۳۶۸ به مدت یک و سال و نیم.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی بیماریهای زنان و زایمان، نازائی و کونتراسپیتو، بستن لوله‌های رحم از طریق لاپاراسکوپ با وسیله فلشی کلیپس و بررسی نتایج و عوارض آن، بررسی و ارزیابی یکصد عمل ماکروسرجری روی لوله‌ها و تخمدانها در جهت درمان ناباروری، ارزیابی نتایج حاصل از درمان یک هزار مورد ضایعات و لوواژن و سرویکس با کمک کولپوسکوپ و لیزر سرجری، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای زنان و مامائی و نشانه‌شناسی در بیماریهای زنان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای زنان، زایمان و نازائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، فرزانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی‌پور، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد بیوشیمی از فرانسه در سال ۱۳۵۸، دکترای سیکل سوم و دکترای دولتی بیوشیمی از فرانسه در سالهای ۱۳۶۰ و ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آزمایشگاهی متغیرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان، تکمیل تجارب علمی در دانشگاه توکیو، تدریس و تحقیق در دانشگاه dlichigan (Annarbor) میشیگان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی بالینی در تشخیص و درمان بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی آزمایشگاهی متغیرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رخشان، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح تخصصی.

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه تبریز در سال‌های ۱۳۴۵، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه پیتسبورگ پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

مربی و استادیار پاتولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، استادیار پاتولوژی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۵، دانشیار دانشکده پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کشت میوبلاست و بررسی امکان انتقال میوبلاست، بررسی تغییرات CRP در بیماریهای روماتیسمی، بررسی نقش HV–II و HPV در سرطان گردن زهدان، بررسی پارامترهای طبیعی خونی در ایران و شیوع کم‌خونی‌ها، خون‌شناسی، ایمنی‌شناسی، پاتولوژی تشریحی و بالینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی تشریحی (پاتولوژی گوش و حلق و بینی) آسیب‌شناسی بالینی، بافت شناسی پایه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی جراحی و اتوپسی و گزارش موارد بیماری، بیماری کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزاقی آذر، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد :–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی اطفال از مرکز طبی کودکان وابسته به دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص غدد اطفال در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دیابت، بیماریهای غدد مترشحه داخلی، بیماری کلاژن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا، تخصصی و فوق تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :–

زمینه علمی تألیفات:

دیابت و عوارض آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای غدد اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزمجو، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۵، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۸، اخذ مدرک فلوشیپ در رشته ویتره‌ورتین.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۸۵ و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سخنرانی در سمینارهای متعدد با ارائه مقاله، انجام بالیزر و آموزش جراحی‌های نادر چشم پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون پزشکی و چشم پزشکی، علل خونریزی ویتره، ضایعات چشم در اثر استعمال دخانیات، اثر گازهای شیمیائی بر روی چشم، عوارض عروقی رتین در دیابت، عینکهای دو کانونه، علل نابینائی، استفاده از اشعه یاك لیزر در عمل آب مروارید.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسا، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۶ -۱۲۹۰/۱۲۸۸ ش)، پزشك و شاعر، متخلص به رسا. وی در مشهد متولد شد. تحصیلات خود را تا اخذ دکترای طب در دانشگاه تهران ادامه داد و در این رشته به دریافت نشان درجه اول علمی نایل گشت. او پزشکی حاذق و شاعری با استعداد بود و طبعی رسا داشت و ملك‌الشعرای آستان قدس رضوی و رییس بیمارستانی در مشهد بود. «دیوان» شعرش حدود شش هزار بیت، به چاپ رسیده است و اثر دیگر او: «مرآثی و مناقب اباعبداللّٰه الحسین»، به نظم، چاپ مشهد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :صد سال شعر خراسان (۲۶۶ -۲۶۳)، فرهنگ سخنوران (۳۷۳)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹۵ -۴/ ۸۹۴).

رسائیان، نیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشگاه ایلینویز

آمریکا با احراز رتبه اول در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماری کالا-آزار و بررسی چند مورد در کودکان، ATP و DPG۲.۳ در گلبولهای قرمز انسان، میزان فشار خون، پراکندگی بیماریهای قلبی و ازدیار فشار خون و اندازه ضخامت چربی پوست کودکان، بررسی تأثیر NET بر درد و مدت زایمان، بررسی اثر طب سوزنی در درمان آسم، بررسی انواع سرگیجه و نتایج درمانی آن، بررسی تأثیر حرکت با شتاب زاویه‌ای در درمان بیماران مبتلا به سرگیجه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه در سلامتی و بیماری فیزیولوژی سلول، کلیات فیزیولوژی اعصاب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماری کالاآزار در ایران، ATP و DPG۲.۳ در گلبولهای قرمز انسان، اهمیت آب و نقش‌های مختلف آن در بدن، عوامل فیزیکی تحریک کننده گیرنده‌های دستگاه و ستیبولر، تأثیر فنوفورزیس ویتامین C بر میزان الیاف کلاژن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رستمی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۸، تخصص در رشته فیزیولوژی در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص فیزیولوژی قلب و عرق و تنفس از دانشگاه کلرادو آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرحهائی در زمینه‌های تشخیص دردهای قفسه صدری، قلب، گردش خون، تنفس، هورمون، کلیه، راهنمائی، مشاوره و

نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

ارائه ساخت یک مدل گردش خون برای آموزش دینامیک در دوره‌های آزمایشگاهی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

قلب، گردش خون، تنفس، الکتروکاردیوگرافی، فیزیولوژی عمومی پزشکی و فیزیولوژی غدد، متابولیسم، کلیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۷

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و فیزیولوژی در زمینه‌های انفارکتوس میوکارد تجربی در سگ و خرگوش، انفارکتوس میوکارد در انسان با در نظر گرفتن ریسک فاکتورهای مختلف.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسولی، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت دهان و دندان و روش‌های جلوگیری از پوسیدگی دندان‌ها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تأمین و کنترل بهداشت دهان و دندان‌ها و اهمیت فلوراید در پیشگیری از پوسیدگی دندان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رشیدالدین، فضل‌اللّه

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۱۸ -۶۴۵ ق)، مورخ و طبیب. ولادتش در همدان بود. پدرش عمادالدوله ابوالخیر پزشك بود، و رشیدالدین جوانی را در تحصیل فنون مختلف، به ویژه علم طب گذرانید. و از عهد ایلخانی شد. در عهد دولت ارغون‌خان و گیخاتوخان مورد توجه و اکرام تمام قرار گرفت. غازان‌خان، بعد از قتل صدر جهان زنجانی، وی را با شرکت خواجه سعدالدین محمد آوجی به وزارت برگزید و الجاتیو (سلطان محمد خدابنده)، بعد از قتل سعدالدین، با وجود نهایت اعتمادی که به کفایت رشیدالدین فضل‌اللّه داشت؛ خواجه علی‌شاه یلانی را با وی در وزارت شریک کرد. در دوره‌ی سلطنت ابوسعید بهادرخان، به سبب نقاری که بین رشیدالدین و خواجه علی شاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه جوان و کم‌تجربه چنین فرانمودند که خواجه رشیدالدین و پسرش خواجه ابراهیم، الجایتو را زهر داده‌اند. به همین جهت در جمادی‌الاول سال ۷۱۸ ق سلطان ابوسعید دستور داد تا اول پسر را پیش چشم پدر گردن زدند، و سپس خواجه رشیدالدین را هلاك کردند، و خاندان و خواسته‌ی او را به یغما بردند. علاوه بر آن که درگاهش ملجا و مآب اهل هنر و علم بود. و در بسیاری از ناحی ایران و ممالك ایلخانی مدارس و مساجد و کتابخانه‌ها و موقوفات احداث کرد، خود نیز قسمتی بزرگ از عمر خود را در جمع و تدوین و تالیف گذرانید. مجموعه‌ی مصنفات و مولفات رشیدالدین فضل‌اللّه، «جامع التصانیف رشیدی» یا «المجموعه الرشیدیه» نامیده می‌شد و اینك از مجموعه‌ی آن آثار مختلف، برخی در مسائل مختلفی از قبیل مباحث دینی و تفسیر و کلام و طب و فلاحت و تاریخ و داروشناسی، بر جای مانده که عبارتند از: «توضیحات رشیدیه»، (شامل ۱۹ رساله درباره مسایل کلامی و دینی و عرفانی)؛ «مفتاح التفاسیر»؛ «الاخبار و آثار»؛ «رساله‌ی سلطانیه»؛ «بیان الحقایق»؛ «جامع التواریخ»؛ «مکاتیب یا مکاتبات رشیدی»؛ دو کتاب «جامع التواریخ رشیدی» و «مکاتبات رشیدی»، که اولی کتاب مفصلی در تاریخ مغول و تاریخ عمومی است. دومی که منشآت و مناشیر و رسایل اوست و مجموعه‌ی فرمانها و نامه‌هایی است که وی به صفرزندان و عمال و علماء و مشایخ عهد نوشته است. صاحب «الذریعه» به وی «دیوانی» نسبت داده که نشان می‌دهد شعر هم می‌سروده است.[۱]

فضل‌اللّه وزیر مدبر (و. همدان حدود ۶۴۵ ه.ق.- مقت. ۷۱۸ ه.ق./ ۱۳۱۸ م.). در ایام اباقاخان وی طبیب خاص پادشاه بود و احترامی داشت، در زمان غازان لیاقت وی آشکار شد و سه سال پس از عزل وزیر اعظم صدرالدین زنجانی، غازان او و خواجه سعدالدین ساوجی را متفقا به صدارت انتخاب کرد.

در عهد سلطنت اولجایتو، رشیدالدین مانند سابق حیثیت داشت و در همان اوقات در سلطانیه- پایخت جدید- ناحیه‌ای را آباد ساخت که نام او «رشیدیه نامیده شد. دو سال بعد محلتی دیگر در نزدیکی شهر غازانیه بنا نهاد و با صرف هزینه هنگفت رودخانه سرارود را بدانجا آورد. بعد از قتل سعدالدین، خواجه علی شاه گیلانی، که مردی مزدور و فرومایه بود- جایگزین او شد و او پس از اندکی دسیسه‌ای خطرناك ضد رشیدالدین ایجاد کرد ولی مؤثر نگردید. در سال ۱۳۱۵ ه.ق. نزاعی شدید بین دو وزیر به ظهور پیوست والجایتو ناگزیر شد که ترتیب و انتظام ممالك مختلف را بین آن دو تقسیم کند تا اختلافی روی ندهد، مع ذلك علیشاه تهمت و خصومت را ضد او ادامه داد به طوری که خواجه رشید به زحمت توانست خود را برهاند. این رقابت پس از مرگ الجایتو

و در اوان سلطنت ابوسعید هم وجود داشت تـا عاقبت خواجه تاب مقاومت نیاورد و از شغل خود کناره گرفت و در سن متجاوز از ۷۰ او و پســر ۱۶ ساله‌اش ابراهیـم را بـه تهمـت مسـموم کردن سـلطان سـابق (الجـایتو) بـه قتـل رساندنـد. تاریـخ مشروح و معتبر «جامع‌التواریخ» به همت او تألیف و تدوین شده».

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه :[۱] ارمغان (س ۶، ش ۲۵۳ –۲۴۱، ۴ –۳)، از سعدی تا جامی (۱۲۵ –۹۵)، الاعلام (۳۵۹/۵)، اعیان الشیعه (۴۰۱/۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۵۲ –۱۲۴۷ /۳)، تاریخ برگزیدگان (۱۷۲ –۱۷۱)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۳ –۱۴۲)، تاریخ برگزیده (۶۰۴)، تـذکره‌ی روز روشن (۲۹۳)، حبیب السیر (۲۰۱ –۱۹۹، ۱۹۱ /۳)، دایرهٔالمعارف فارسـی (۱۰۸۶/۱)، دسـتور الوزراء (۳۲۱ –۳۱۵)، الذریعه (۶۰/۱۴، ۳۶۲/۹، ۲۷۱ –۲۶۹ /۳)، ریحـانه (۳۴۰ –۳۳۷ /۷)، سـبک شناسـی (۱۷۹ –۱۷۰ /۳)، طبقـات اعلام الشـیعه (قرن ۱۶۰/۸)، فرهنگ سـخنوران (۳۷۷)، کارنـامه بزرگان (۳۲۲ –۳۲۰)، لغت نـامه (ذیل/ ابن ابی‌الخیر)، مجمع الفصـحا (۶۸۰/۲)، معجم المؤلفین (۷۴/۸).

رضاخانی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام‌بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکـترای دامپزشـکی از دانشـگاه تهران، رزیـدنت بخش جراحی در دانشـکده دامپزشـکی دانشـگاه پنسیلوانیا آمریکـا، در رشـته کاردیولوژی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه بریستول انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای قلبی دام از جنبه مختلف، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان نامه دکترای عمومی و ۳ پایان‌نامه رزدنسی دامپزشکی.

تألیفا.ت

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

بیماری اندامهای حرکتی و بیماریهای قلبی دام.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای قلبی در دامها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضاعی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از تحصیلات متوسطه در دارالفنون و تحصیلات عالی در مدرسه‌ی طب در سال ۱۳۰۸ ش با دانشجویان اعزامی به اروپا رهسپار و در دانشکده‌ی تولوز به تحصیل اشتغال ورزید. در سال ۱۳۱۲ ش به عنوان کارورز افتخاری در بیمارستانهای براکویل به کارآموزی مشغول شد و رساله‌ی خود را در باب ضعف نیروی حیاتی و افکار هذیانی تهیه کرد و از تصویب هیات قضاوت گذراند. بعد در کلاسهای روانشناسی بخش بیماریهای اعصاب کارآموزی کرد. و کلاس مالاریا را دیده به ایران بازگشت. و مشاغل مختلفی را عهده‌دار بود؛ از جمله پزشک تیمارستان، معاون فنی تیمارستان و استاد کرسی بیماریهای روانی. از آثار وی: «بیماریهای مغز و روان»؛ «خط معمول و میزان تکامل خط فارسی»؛ «سر نوشتهای جنون‌زا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۷۴۷ -۷۴۶ /۲).

رضاقلی نظری، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته:انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی، دکترای انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۶۱ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، در سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی انگل‌شناسی روده‌ای در اردبیل، تنیاکینوکک در سگهای ولگرد تهران، میزان ایمونوگلبولین‌های سرم در رابطه با بیماریهای انگی، آلودگی به ژیاردیا شمال تهران، بررسی میزان روی و آهن در کودکان مبتلا به ژیاردیا، بررسی انگلهای روده‌ای از طریق روشهای انگل‌شناسی و سرولوژی و تعیین ریسک فاکتورهایی در روستاهای کرج، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کرمی شایع کشور.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

کرم‌شناسی، تک یاخته‌شناسی، حشره‌شناسی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، حمیدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۸، کارشناسی ارشد میکروب‌شناسی- ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال ۱۳۴۲، دکترای میکروب‌شناسی- ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال ۱۳۶۵، فوق دکترای ایمنی‌شناسی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۵، طی چندین دوره کوتاه مدت در مورد آموزش پزشکی دانشگاه ایلینویز آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱، استاد مدعو دانشگاه پنسیلوانیا از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۵۷، محقق و استاد دانشگاه کالیفرنیا به مدت ۳ سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمنوپاتولوژی لیشمانیوز، اثر کورتیکوستیروئید در بیماری لیشمانیوز، مقایسه انواع آزمایشهای تشخیص در لیشمانیوز، اسیدهای چرب در لیشمانیوز، اثر لوامیزول در لیشمانیوز، تدریس دروس میکروب‌شناسی، ایمنولوژی، آموزش پزشکی، ایدز و امراض مقاربتی میکروب‌شناسی عمومی در دانشگاههای شیراز و سانتاکلرا آمریکا ابداع یک روش تشخیص برای بیماری کالاآزار بوسیله کانترکارنت الکتروفورز و عضویت در اولین گروه کشف کننده مکانیزم ایمنی در لیشمانیوز (انتقال سلول حفاظت‌کننده در کالاآزار).

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱۶

زمینه علمی تألیفات:

مقدمه ایمنولوژی، بیماری لیشمانیوز و انگل لیشمانیا، اصول و تفسیر آزمایش‌های ایمنولوژی، امراض مقاربتی، ارزیابی، روش و شبیه‌سازی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۵

زمینه علمی مقالات:

داروسازی، ایمنی‌شناسی و میکروب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائیان، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای انگل‌شناسی از دانشگاه کارلز فرانس اتریش در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۵۴، دانشیار در سال ۱۳۶۶ و ارتقاء درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشتی تشخیصی، درمان، مشاوره، راهنمائی و نظارت بر ۲۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب Amobea Living free (آسیب‌آزادزی)

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی، آرشیو بیماریهای دوران کودکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی‌پور کاردوست، ربابه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی از دانشکده علوم پزشکی تهران کارشناسی ارشد ایمونوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا و دکترای ایمنولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه‌های خارج از کشور، تدریس در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با مرتبه استادیاری و دانشیاری به مدت ۱۰ سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایموژنیسیته گازهای شیمیائی، طرح تولید کیست اختصاصی تشخیص لوپوس در ایران، طرح راه‌اندازی روش جدید فلوئور و ایمونواسی، طرح بررسی تغییرات CIC در سرطان‌ها، طرح ارزش تشخیص کمپلکس‌های ایمنی در سیر بیماری لوپوس، تولید واکسن ضد بارداری، بررسی میزان نرمال Ige در کودکان تهران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

اختراع روش جدید ایمونوفلوئوروواسی و تولید آنتی بادیهای اختصاصی گازهای شیمیائی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی بالینی بلانتی، سرولوژی، ایمونولوژی و ایمونوشیمی آزمایشگاهی، اصول ایمونولوژی پزشکی، ایمونولوژی، بخش اینونولوژی کتاب اسمیت و تایر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی پزشکی، سرولوژی و ایمونوشیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی کاخکی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی استخوان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی ارتوپدی و تروماتولوژی، فوق تخصص در رشته طب ورزش و تروماتولوژی ورزش، پروفسوری آگرژه در رشته جراحی‌های ارتوپدی، تروماتولوژی و جراحی‌های ترمیمی و پلاستیک از دانشکده پزشکی پاریس (فرانسه) در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار تمام وقت ارتوپدی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آماری، تروماتولوژی و ارتوپدی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۲ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

مقالات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ارتوپدی، تروماتولوژی، کمک‌های اولیه، فیزیوپاتولوژی ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی، تروماتولوژی، جراحی‌های ترمیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته ساخت و کاربرد دارو از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه تهران به مدت ۲۸ سال، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه ساخت و کاربرد دارو، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۰ پایان‌نامه (در هر سال) کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

به نام سازگاریها (شیمیائی، فیزیکی و درمانی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

داروسازی، و کاربرد و عوارض داروئی

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوی سمرقندی، ابوعبداللّه محمدصالح

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۳ ق)، رضوی، مسند، محدث، و طبیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (۸۳/۱۰).

رفیع بخاری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان، پزشک و شاعر. وی در بیشتر علوم دست داشت و پزشک حاذقی بود. در خط نستعلیق شاگرد سلطانعلی مشهدی و از خوشنویسان معروف زمان خود بود. رفیع قانون را خوب می‌نواخت و در فن موسیقی مهارت داشت. وی را در این فن پس از خواجه عبداللّه مروارید از همه برتر می‌دانستند. او در سن هفتاد سالگی درگذشت و در جوار پدرش، در بخارا، دفن شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۰/۲).

رفیع‌زاده، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی ایمونولوژی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص ایمونولوژی و آلرژی از دانشگاه کالیفرنیای آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سل‌ها در جذام، تدریس دروس سرم‌شناسی، میکروب‌شناسی، ایمونولوژی و آلرژی در دانشگاه تبریز و استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی بالینی، روش‌های ایمونویاگنوستیک و ایمونولوژی در طب بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

آلرژی، ایمونولوژی، آنتی‌ژنهای B سل‌ها، آنتی ژنهای مشترک بالنفومها، بررسی لنفوسیتهای B در جذام.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیع‌زاده، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، پزشک. وی در سال ۱۳۲۴ از دانشکده‌ی داروسازی تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۲۸ ش سمت ریاست

آزمایشگاه داروهای جالینوسی دانشکده‌ی داروسازی را بر عهده گرفت. وی مدت دو سال نیز دستیار بخش داروسازی مرکزی بوده است. از آثار وی: «داروهای جالینوسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۳۶/۶).

رفیعی تبریزی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دیپلم تخصصی جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۴۵۰، فوق تخصص جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۶۹، دیپلم درجه پروفسوری در رشته جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و علوم پزشکی فرانسه در سال ۱۳۶۹، دیپلم فوق تخصصی جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، ارتقاء به درجه دانشیاری جراحی قلب و عروق دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قلب و عروق، بیماریهای محیطی، مرگ ناگهانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

درمان جراحی بیماریهای مادرزادی در بچه‌های زیر ۲ سال، درمان جراحی تترالوژی فالوت، تومورهای ریه، جراحی شکم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، شهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اینونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶ و دکترای تخصی ایمونولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۶ و دانشیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ایمونولوژی دیابت، بررسی اجزاء محلول هسته در بیماران کارتاژنز، بررسی ایمونولوژی SLE، واکسن اوریون در ایجاد دیابت، بررسی فاگوسیتوز در بیماران توکسوپلاسموز، تدریس ایمونولوژی در دانشگاه تهران و استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دکترا و تخصصی ایمونوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه‌کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی و ENGLLISH FOR MEDICAL STUDENT (انگلیسی برای دانشجویان پزشکی.)

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی و استفاده از ایمونوفلوئورسانس در سیر تشخیص بروسلوز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، عزیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۶ ش)، نویسنده. وی در تبریز متولد شد و در سال ۱۳۰۷ ش به فرانسه رفت و در طی مدت اقامت به اخذ رتبه دکتری در دامپزشکی از دانشگاه تولوز و گواهی میکروب‌شناسی از انستیو پاستور پاریس و دیپلم انستیتوی بیماریهای مناطق گرمسیری مدرسه‌ی آلفرنایل شد و در انستیتو پاستور الجزائر و مراکش مدتی کارآموزی نمود. و در سال ۱۳۱۴ ش به ایران مراجعت کرد. از بدو ورود به ایران در موسسه رازی سمت دستیار، رییس آموزشگاه، معاون و رییس موسسه، مشغول خدمت شد و از همان زمان در مدرسه کشاورزی کرج و سپس در مدرسه عالی دامپزشکی بتدریس مواد مربوطه بدفع آفات حیوانی به بیماریهای درونی، انگل‌شناسی پرداخت. در خرداد ۱۳۲۸ ش بسمت استاد کرسی انگل‌شناسی و بیماریهای انگلی و پوستی و قارچی در دانشکده دامپزشکی انتخاب گردید. و از سال ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۷ ش ریاست دانشکده دامپزشکی را به عهده داشت. از آثار وی: «انگل شناسی بندپایان»؛ «انگل‌شناسی کرم‌شناسی»؛ «تک یافته شناسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۵۷ -۵۶ /۴).

رفیعی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعیان، کیوان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از مونیخ آلمان، دکترای تخصصی جراحی عمومی از آلمان و دکترای فوق تخصصی جراحی اطفال از آلمان.

مرتبه علمی:

استادیار کلینیك جراحی اطفال آکادمی مونستر آلمان، عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی روش‌های مختلف در درمان جراحی بیماریهای مادرزادی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی اطفال و نوزادان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن شیرازی، رکن‌الدین مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۶ ق)، شاعر و پزشك. از پزشکان و ادبیان بزرگ شیرازی است وی از جمله‌ی شاگردان مولانا صدرالدین علی طبیب بود و از شیراز به کاشان رفت و در آنجا متوطن شد. از اوست:

گل نورسته‌ی من آن چنان نازك بود خویش

که می‌ترسم شود آزرده چون چشم افکنم سویش

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (۸۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۳۵/۲).

رکن، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان ومامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محسن رکن دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با درجه دانشیار باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانمشاغل و سمتهای مورد تصدی : محسن رکن عضوهیئت علمی و دانشیار گروه بیماریهای داخلی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد است.

رمضان زاده، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دکتر فاطمه رمضان زاده ،متخصص زنان و مامایی- فلوشیپ IVF لاپاراسکوپی ،در سال ۱۳۳۶ در یزد بدنیا آمد. ایشان دوره تخصصی زنان – مامایی را ازدانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی اخذ کرده است. وی هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران می باشد. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : IVF لاپاراسکوپیوالدین و انساب : نام پدر فاطمه رمضان زاده ،محمد علی است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات دکتر فاطمه رمضان زاده به قرار زیر است: ۱۳۵۴ – ۱۳۴۸ تحصیلات متوسطه رشته تجربی ۱۳۶۱ – ۱۳۵۴ دوره پزشکی عمومی در دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۶۵ – ۱۳۶۱ دوره تخصصی زنان – مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی ۱۳۶۸ دوره آموزشی کوتاه مدت نازایی IVF در بیمارستان زنان ملبورن استرالیا ۱۳۷۲ دوره آموزشی کوتاه مدت سونوگرافی در بیمارستان s'Guy لندن ۱۳۸۲–۱۳۸۱ فلوشیپ IVF لاپاراسکوپیمشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و سمتهای اجرایی فاطمه رمضان زاده به ترتیب زیر است: ۱۳۶۵ – تاکنون: عضو هیئت علمی گروه زنان، مامایی و نازایی دانشگاه علوم تهران. ۱۳۷۰– ۱۳۸۲: عضو هیئت ممتحنه و ارزشیابی دانشنامه تخصصی (بورد) زنان، مامایی و نازایی ۱۳۷۱ – تاکنون: عضویت شورایعالی تخصصی پزشکی ۱۳۷۹ تا کنون:رییس بخش نازایی و۱۳۷۵ IVF تا ۱۳۷۹: نماینده مجلس و عضویت در کمیسیون بهداری – بهزیستی ۱۳۷۴ –۱۳۸۰: عضویت در شورای عالی بازآموزی ۱۳۷۳ – ۱۳۷۴: سرپرستی واحد تحقیقات تنظیم خانواده در معاونت پژوهشی وزارت بهداشت ۱۳۷۵ – ۱۳۷۴: بعنوان مدیرکل بهداشت خانواده در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ۱۳۷۸– تاکنون: عضو شورای عالی پژوهشی دانشگاه ۱۳۸۰ – ۱۳۸۱: قائم مقام وزیر بهداشت در امور مجلس ۱۳۷۸ تا کنون : رئیس مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولی عصر ۱۳۸۱تا کنون: عضو شورای بررسی و تدوین داروها ی وزارت بهداشت ۱۳۷۹ – ۱۳۸۲ :عضو هیأت نظارت بر انتخابات اعضای هیأت های ممتحنه ارزشیابی پره بورد و بورد. عضو شورای مرکزی جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران و عضویت در انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران. عضو هیئت مدیره جمعیت مبارزه با اعتیاد، انجمن تنظیم خانواده، انجمن باروری – ناباروری ایران. ۱۳۷۹– ۱۳۷۵ بعنوان یکی از اعضای هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی. سال ۱۳۸۰ در هیأت عالی انتظامی نظام پزشکی فعالیت داشته ام. عضو هیئت موسس انجمن متخصصین زنان–مامایی ایران وانجمن باروری ناباروری ایران یکی از داوران

دومین جشنواره بین المللی رویان و بررسی طرحهای ارسالی Focal point گروه بهداشت باروری در برنامه های مشترک وزارت بهداشت و مؤسسه کارولینسکای سوئد. داور مجلات فارسی و انگلیسی داخلی جشنواره یزد عضو گروه بررسی نیازهای بهداشت بلوغ در برنامه مشترک وزارت بهداشت و UNFPA. عضویت در American Society Reproductive)) ASRM Medicine عضویت در Middle East Fertility Society)) MEFS فعالیتهای آموزشی : ۱۳۶۵ استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۷۹ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۶ استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تکمیل آزمایشگاه IVF طرح PGD / طرح ۱۳۸۳ IVM –مرکز مشاوره بهداشت باروری ۱۳۸۴ –راه اندازی طرح تحقیقاتی آی-یو-دی mirena در DUB و registeration آی-یو-دی mirena در ایران همفکران فرد : ۱- دکتر محمد فرهادی، وزیر سابق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران ۲-دکتر حسین ملک افضلی، معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی –استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران آرا و گرایشهای خاص : علایق پژوهشی فاطمه رمضان زاده : ۱- تلاش در جهت تأسیس انجمن متخصصین زنان - مامایی ۲- ترغیب و تشویق هیأت علمی و کادر پیراپزشکی در جهت انجام تحقیقات کاربردی همراه با آموزش، درمان و پژوهش محور نمودن فعالیت زنان. ۳- جلب مشارکت کادر پزشکی و پیراپزشکی در آموزشهای عمومی و فردی. ۴- تأمین حقوق زنان در جهت برخورداری از سلامت فردی و اجتماعی ۵-پژوهش در زمینه مسائل روانی-اجتماعی زنان ۶- پژوهش در زمینه مسائل نازایی ۷-پژوهش در زمینه بهداشت باروری جوائز و نشانها : جوایز : پزشک نمونه سال ۱۳۷۲ برگزیده علمی در جشنواره زنان نام آور در سال ۷۷ داوطلب نمونه سازمان هلال احمر در سال ۱۳۸۰ چگونگی عرضه آثار : - تعداد کنفرانسها و سمینارها:بیش از ۴۸ مورد - تعداد مقالات ارائه شده :بیش از ۲۷ مورد

آثار : اضطراب و افسردگی در ناباروری ویژگی اثر : تالیف- ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۳۲ اهمیت بهداشت باروری (در کتاب بهداشت عمومی ویژگی اثر : ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۳۳ بررسی قانون اهدائ جنین،چالشها و راهکارها ویژگی اثر : ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران۴ بلوغ، باروری و یائسگی ویژگی اثر : تالیف، ناشر: تیمورزاده۱۳۷۶۵ پرسش و پاسخهای اساسی در مامایی ویژگی اثر : ترجمه- ناشر: بشری۱۳۸۱۶ تاثیر سن در ناباروری (در کتاب ناباروری) ویژگی اثر : ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۲۷ سونوگرافی در مامایی ویژگی اثر : ترجمه -ناشر: تیمورزاده ۱۳۸۲۸ کابرد سونوگرافی درمامایی،چرا،کی ،چگونه ویژگی اثر : پدیدآورنده: مینا جعفرآبادی، فاطمه رمضان زاده (مترجم) ناشر: طبیب - ۱۳۸۳۹ کاربرد لیزردر ژنیکولوژی ویژگی اثر : تالیف -ناشر: تیمورزاده۱۳۸۲۱۰ نورپلانت ویژگی اثر : ترجمه- ناشر: طبیب ۱۳۸۰۱۱ یائسگی،استئوپوروز و ورزش در کتاب" پزشکی ورزشی در بانوان ویژگی اثر : ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران۱۳۸۴

رنجبر عمرانی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص غدد مترشحه از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۵ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مقاوم شدن تخمدانها، اثرات پائین آوردن PH معده و تزریق HPT به داخل سنتیرن مغزی، تأثیر اسید در بیماران مبتلا به کم کاری پاراتیروئید، تأثیر مصرف تیروکسین بر روی گره‌های سر و تیروئید، بررسی شیوع گواتر در منطقه کوار استان فارس، بررسی شیوع گواتر در شهر شیراز، چگونگی قطع داروهای استروئیدی پس از مصرف طولانی، انسولینوما، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

غدد، متابولسیم، قلب، اثرات تریاک بر روی قند خون.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روح‌الامین، رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام‌کوچک، دانشکده: دام‌پزشکی، دانشگاه:تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحانی رهبر، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحی طبیب بخارایی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و پزشک. مردی دانشمند و از پزشکان حاذق قرن دهم هجری بوده و غزل را نیکو می‌سروده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۰۹).

رودپیما، شهلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۴، دکترای تخصصی اطفال از بیمارستان کودکان مفید در سال ۱۳۵۹، فوق تخصص در قلب اطفال از بیمارستان قلب شهید رجائی در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۷۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی عفونت‌های شایع در بیماریهای قلبی کودکان، الکتروکاردیوگرافیک در بیماریهای مادرزادی قلبی کودکان، مقایسه تشخیصی بالینی فارنژیت استرپتوکوکی با کشت گلو، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

نگارش مبحث بیماریهای قلب و عروق در کودکان در کتاب بیماریهای کودکان که توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در دست چاپ است.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های گوناگون پزشکی و تخصصی اطفال، پیوند قلب در کودکان، مشکلات تشخیص و پیگیری تب روماتیسمی در کودکان، عوارض بیماریهای قلبی در مادران باردار و نوزادان آنها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روزی‌طلب، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روستا خراسانی، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۴۶ و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۶ و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس آسیب‌شناسی در دانشگاه‌های شهید بهشتی و علوم پزشکی ایران و استاد راهنما در ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

مقدمات میکروبیولوژی و پاتولوژی اختصاصی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:–

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبان اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. از اهالی اصفهان بود. در خدمت برادر خود، محمد نصیرالدین، طبابت را آموخت. گاهی شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۳۲۱)، الذریعه (۳۹۴/۹)، سفینه المحمود (۴۷۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۹۶).

رهبانی‌نوبر، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۵۴، و دکترای بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۵۷.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبر، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و فوق تخصص جراحی قلب و عروق از دانشگاه پزشکی علوم پزشکی تهران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی‌های قلب، بیماریهای ریه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای ریه و برنش و قفسه سینه، بیماریها و جراحی‌های قلب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبر، نصرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ریاحی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

رئیس سابق و استاد دانشکده‌ی پزشکی، در طب و جراحی استاد، و به حذاقت معروف بود. در حسن معاشرت و اخلاق بی‌نظیر، و در دیانت و تقوی کم‌نظیر بود. در بین تمام طبقات مردم محبوب القلوب و مورد ستایش بود. بیماران و مستمندان را با کمال جوانمردی معالجت نموده و از آنان تفقد و دلجویی می‌نمود.

در شب ۲ شنبه ۱۸ سال ۱۳۸۹ وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ریاضی‌فرزاد، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۹۰.

درگذشت: ۱۳۶۰.

از آثار اوست: ترجمه بهداشت زن در دوره بارداری و بعد از زایمان به ضمیمه علل ازدواج عقیم و نازائی و مضرات سقط جنین و جلوگیری از حاملگی (اثر آ. ق. پاپ، ب. ای. شکولینک، ی. ب. سولسکی؛ تهران، ۱۳۶۱).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رییس الاطباء همدانی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، طبیب و نویسنده. در همدان متولد شد. از کودکی به تشویق پدر به تحصیل مشغول شد، زبان عربی و مقدمات را نزد عموی خویش فراگرفت پس از آن به تحصیل علوم ریاضی مشغول شد و چون به طب علاقه‌ی وافری داشت به تحصیل و پس از آن به طبابت پرداخت پس از تاسیس دارالفنون از همدان به تهران آمد و به تصحیل علم طب جدید پرداخت و پس از اندك زمانی معلم طب جدید و قدیم این مدرسه شد پس از چندی طبیب نایب‌السلطنه کامران میرزا شد در ضمن تحصیل زبان فرانسه را آموخت و از طرف دولت برای تکمیل تحصیلات خویش عازم فرانسه شد و پس از اخذ درجه‌ی دکتری به تهران بازآمد و معلم طب فرنگی دارالفنون شد. از آثار وی: «احیاء الاطفال ناصری»؛ «امراض عصبانی»؛ «تشریح البشر»؛ «جواهر التشریح»؛ «جواهر الحکمه»؛ «ضیاء العیون»، در کحالی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :المآثر و الآثار (۱۹۵ -۱۹۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰ -۲۵۸ /۴).

رئیسی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از ایران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه لندن درسال ۱۳۵۶، فوق دکترا از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۶، استاد پایه ۱۶ دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سنتز کلروبوتانول به روش جدید، مطالعه پایداری داروها، مطالعه اثر تداخل داروها، مطالعه TDM و فراهمی زیستی داروها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

آنتی‌بیوتیکهای ساختگی و نیمه ساختگی، داروهای ضد عفونت، استروئیدها و ترکیبات داروئی وابسته به آنها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

فراهمی زیست داروها، سنتز داروها، TDM، پایداری داروها.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رئیسی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود رئیسی از علماء مبرز و به نام معاصر شهرستان قزوین است تولدش در سال ۱۳۰۰ قمری واقع شده و اکنون نود و پنج سال از عمر مبارکش می‌گذرد و در دارالمؤمنین قزوین به خدمات دینی و امامت در مسجد جامع آنجا اشتغال دارد و روزهای جمعه برای دعای سمات به مزار کثیر البرکات جناب شاهزاده حسین قزوین آمده و با صدها نفر مردم متدین آن شهرستان پس از دعای مزبور اقامه جماعت می‌نمایند.

معظم له پس از خواندن اولیات شرح لمعه و قوانین را در خدمت مرحوم آیت‌اللّه آقا محمد تحصیل کرده و رسائل و مکاسب را از مرحوم آیت‌اللّه حاج ملا۔علی طارمی خوانده و خارج فقه و اصول را از محضر مرحوم آیت‌اللّه حاج ملا علی‌اکبر قزوینی که از مجتهدین بزرگ این شهرستان بودند استفاده نموده و فنون مختلف دیگر مانند خلاصهٔ الحساب شیخ‌بهائی و بیست باب ملا مظفر و هیئهٔ فارسی را نزد مرحوم حاج ملا۔علی و مارگوولیک تور فرانسه فیزیک و شیمی را نزد دکتر ابوالقاسم خان و قانونچه و شرح نفیس و شرح اسباب را نزد مرحوم حاج میرزا احمد احسن الحکماء خوانده و ضمناً تدریس مطول و شرح لمعه و قوانین را نموده و در مسجد خویش بعد از اداء فرائض برای مردم مسائل اعتقادی و احکام شرعی و موعظه می‌نماید.

مرحوم میرزا فضل‌اللّه جد معظم له رئیس جامع معقول و منقول بوده و اهل صنعت در حق او عقیده بزرگی داشتند و می‌گفتند که وی دارای علم کیمیا بوده و خودش در یکی از دو بیت اشعارش به این موضوع اشاره کرده و گفته:

چه فاضل از غم ایام می‌سوخت

خداوندش ز صنعت بهرور کرد

و در بیت دیگر گفته:

تو فاضلا نرسیدی به این مقام بلند

مگر بحب علی و مگر بلعن ع م ر

جناب آقای رئیسی در علم طب نیز زحماتی کشیده و اطلاعاتی در این فن بدست آورده و درباره چشم و اجزاء آن سروده است.

کرد آفریدگار تعالی بلطف خویش

چشمت به هفت پرده و سه آب منقسم

فلس مشیمه شبکه زجاجی و پس جلیه

پس عنکبوت بیض عنبسه قرن ملتئم

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

زرتشت بهرام پژدو

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، دانشمند، پزشک، نویسنده و شاعر. اهل خواف خراسان و به قولی اهل ری بوده است. در دوران حکومت ایلخانان زندگی می‌کرد. در جوانی بین دبیری و علوم شرعی زرتشتی و نجوم و هیات و حساب را فراگرفت و بعد از آن به شاعری پرداخت. آنچه که از آثار وی باقی است، چند منظومه‌ی فارسی است که به جهت اشتمال بر مقدار زیادی لغات پهلوی و روایات دینی زرتشتی اهمیت خاص دارد. این منظومه‌ها عبارتند از: «ارداویرافنامه»؛ «منظومه‌ای در باب زرتشت و هزاره‌های زرتشتی»؛ «داستان چنگر نگهاجه»؛ «داستان شاهزاده‌ی ایران زمین و عمر خطاب»؛ بعضی اثری بنام «زرتشت نامه» به وی نسبت می‌دهند و این بخاطر افزودن اشعاری توسط همین بهرام است حال آن که این اثر از آن کیکاووس رازی، پسر کیخسرو، از شاعران گمنام زرتشتی است.[۱]

زردشت بهرام پژدو (زردشت پسر بهرام پسر پژدو) شاعر زردشتی (قر. ۷ ه.)، نخستین گوینده مسلم زردشتی که از او آثار مهمی به ما رسیده. نوشته‌های وی- که موضوع آنها بخشهایی از ادبیات مزدیسنا و مخصوصا داستان زردشت پیامبر است بر همه آثار زردشتیان ایران و هند برتری دارد. احتمالا خاندان او از خواف و خود وی ساکن ری بود. از آثارش «زراتشت‌نامه» (ه.م.)، «ارداویر افنامه» (۲ اردوایر افنامه) داستان چنگرنگهاجه، داستان شاهزاده ایران زمین با عمر بن خطاب، خمسه زردشت است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ ادبیات در ایران (۵۱۷ -۵۰۶، ۴۳۵، ۳۳۸ -۳۳۷ /۳)، تذکره شاعران کرمان (۲۷۲ -۲۶۵)، دایرةالمعارف فارسی (۱۱۷۱/۱)، ستارگان کرمان (۲۲۰ -۲۱۲).

زعیم، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت عمومی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته حفاظت گیاهان از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۱، کارشناسی ارشد در رشته حشره‌شناسی پزشکی از دانشگاه ایالتی اوهایو آمریکا در سال ۱۳۵۴، دکترا در رشته حشره‌شناسی پزشکی او دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان نامه ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کلیات حشره‌شناسی پزشکی، تحقیق در سیستم‌های بهداشتی، پشه‌های کاشان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، اپیدمیولوژی بیماری مالاریا در ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا در جنوب ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زمانیانپور، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنجانی، نصر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، دانشمند، طبیب و حکیم. از آثار وی: «المقامات الطبیه»؛ «المقامات الحکمیه»؛ «الرساله السعدیه»؛ «الجواهر» فی النحو.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فوائد الرضویه (۶۹۲)، معجم المؤلفین (۹۳/۱۳).

زندمقدم، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی کشاورزی از دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمراه اهواز در سال ۱۳۴۷، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم غذائی از دانشگاه ردینگ انگلستان در سال ۱۳۵۷ ظرف مدت ۵ سال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۷، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اندازه‌گیری ترکیبات مختلف مواد غذایی با استفاده از تکنیک‌های پیشرفته، اندازه‌گیری اولیگو ساکاریدهای خانواده رافینوز در حبوبات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنده‌روح کرمانی، رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات عالی و دکترای فیزیولوژی.

مرتبه علمی: دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه نقش هورمونهای کوله سستوکینین، پنتاکاسترین و سکرتین روی الکترومیوگرافی شکمه گوسفند در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، رفتار تغذیه‌ای و پپتیدها و مونوآمین‌های مغزی- گوارش، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ارائه ۱۵ جزوه درسی در زمینه فیزیولوژی دامپزشکی و پزشکی و متابولیسم عناصر کمیاب بدن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

خون‌شناسی، نور و فیزیولوژی، آندوکرینولوژی، الکتروفیزیولوژی، هورمونهای مغزی- گوارشی، رفتار تغذیه‌ای.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندی، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای علوم غذایی از دانشگاه لیدز انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده تغذیه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جنبه‌های شیمیائی و آنالیز چربیها و روغن‌های خوراکی و نیز آنالیز مواد افزودنی در مواد غذائی، تدریس شیمی مواد غذائی و بیوشیمی و صنایع غذائی و تغذیه، دریافت لوح تقدیر از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به خاطر ترجمه کتاب علوم غذائی از دیدگاه شیمیائی، عضویت در انجمن متخصصین علوم و صنایع غذائی آمریکا و انگلستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

علوم غذائی از دیدگاه شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و صنایع غذائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندیان، خدامراد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص خون و سرطان کودکان از دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه بیماریهای کودکان و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و سرطان، دریافت لوح زرین از رئیس جمهور به عنوان استاد نمونه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد بالینی فرآورده‌های بانک خون شامل گروههای خونی ABO و نقش قانون مندل در انتقال ارثی آنها، تست کومبس، مراسمچ و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و کتاب دوم در مورد کاربرد بالینی و عوارض داروهای ضد سرطان شامل اصول تقسیم سلول سرطان و چرخه آن، اثرات داروهای مختلف روی این چرخه، چگونگی تولدی مقاومت به درمان، عود سلولهای سرطانی، سنگرهای- مقاومت سلولهای سرطانی در بدن انسان و تقسیم‌بندی داروهای ضد سرطانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

توضیح و تفسیر روابط و گزارش موارد مختلف بیماریها در علوم پایه و بالینی پزشکی به خصوص در ارتباط با بیماریهای خون و سرطان کودکان و انواع مختلف عفونتهای کودکان در سطوح مسائل موجود محلی و منطقه‌ای در طبابت اطفال در خوزستان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنوزی تبریزی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۰ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و طبیب. وی در نجف از شاگردان شیخ مهدی نجفی و شیخ انصاری و فضال ایروانی بود. به تبریز بازگشت و به انجام وظایف دینی پرداخت. وی پدر میرزا عبدالحسین، فیلسوف‌الدوله، و میرزا رضی و میرزا ابوالحسن بود. پس از مرگ پیکرش را به نجف بردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش: «کتاب الحج»؛ «مباحث الالفاظ»؛ «اصل البراءه»؛ «استصحاب»؛ «المتین فی الامامه علی نمط الالفین»، در امامت؛ شرح مبسوطی بر «تائیه» دعبل خزاعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۴۱/۹)، ریحانه (۳۹۲/۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۰۸/۱۴)، معجم المؤلفین (۱۹۶/۹).

زهرائی‌حسنی، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ و گذراندن دوره یک ساله بیوشیمی در لیون فرانسه در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دستیار گروه بیوشیمی در سال ۱۳۴۱، استادیار در سال ۱۳۴۵، دانشیار در سال ۱۳۵۱ و ارتقاء به درجه استادی در سال ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی بالینی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مباحث مختلف بیوشیمی عمومی و بالینی به صورت ۶ جزوه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی عمومی و بالینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زینی، فریده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قارچ‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای قارچ‌شناسی پزشکی و فوق دکترا در ایمونولوژی بیماریهای قارچی از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جستجوی بیماریهای قارچی در افراد مشکوک به بیماری لسشمانیوز جلدی، جستجوی بیماریهای قارچی ریوی در افراد مشکوک به بیماری سل، مطالعه الگوی پروتئینی میکروسپوروم آتی‌پیک و مقایسه آن با الگوی پروتئینی نوع تی‌پیک، مطالعه بیماریهای قارچی جلدی غیر درماتوفیتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قارچ‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

اولین مورد از بیماریهای قارچی در ایران، اپیدمیولوژی بعضی از بیماریهای قارچی، فعالیت آنزیمی در درماتوفیتهای گوناگون، بررسی الگوهای پروتئینی عوامل قارچ ماسیوفا.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سادات گوشه، جمال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ترمیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سازگار اردبیلی، طاهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای عفونی تا سال ۱۳۴۴، طی دوره‌های اپیدمیولوژی و باکتریولوژی عفونتهای روده‌ای (فوق دکترا) دوره بین‌المللی باکتریولوژی در سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۴۴ و پاتولوژی بیماریهای عفونی در دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۴۶، گذراندن دوره دانشیاری و ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماریهای اسهالی، جنبه‌های مختلف وبا، تبهای تیفوئیدی، یرقان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی داخلی، تشخیص افتراقی یرقانها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی داخلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سامی‌راد، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مدرس.

تولد: ۱۲۸۴، بجنورد.

درگذشت: ۱۳۶۵، مشهد.

حسین سامی‌راد، فرزند اسماعیل‌خان، تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود به پایان برد و دوره‌ی دبیرستان را در دارالفنون گذراند. در سال ۱۳۰۵ در میان نخستین گروه دانشجویان اعزامی به خارج از ایران، برای طی‌ دوره پزشکی و گرفتن تخصص به پاریس رهسپار گردید و پس از اخذ تخصص در رشته‌ی بیماری‌های کودکان و گذراندن دوره‌ی «مالاریاشناسی» از ایتالیا به ایران بازگشت. در سال ۱۳۱۶ پس از پایان خدمت نظام، مأمور تأسیس بهداری خراسان گردید و همزمان با آغاز جنگ دوم جهانی، ریاست بیمارستان امام رضای مشهد را به عهده گرفت. و برای جبران کمبود پزشك در خراسان و تأسیس آموزشگاه عالی بهداری که هسته‌ی اولیه‌ی دانشگاه فردوسی را تشکیل می‌داد، اقدام نمود. پس از تأسیس دانشکده‌ی پزشکی مشهد و دانشگاه فردوسی به مدت ۲۸ سال ضمن تدریس، ریاست مؤسسات علمی را نیز به عهده داشت. در سال ۱۳۴۲ به نمایندگی مردم مشهد به مجلس شورای ملی رفت و چون عنوان استادی دانشگاه تهران را یافته بود، در آن دانشگاه به تدریس پرداخت و در سال ۱۳۵۰ بازنشسته شد. از جمله مشاغل اجتماعی او می‌توان به این موارد اشاره نمود: ریاست جمعیت شیر و خورشید سرخ مشهد (۱۳۳۹ -۱۳۲۷)؛ تأسیس درمانگاه خیریه‌ی رازی در مشهد (در زمان جنگ جهانی دوم)؛ ریاست جمعیت حمایت از جذامی‌های مشهد (تا پیش از آمدن به تهران)؛ عضویت در هیئت مدیره‌ی انجمن مبارزه با سل در مشهد؛ عضویت در هیئت مدیره انجمن تعاون بهداشتی در مشهد.

دکتر سامی‌راد تألیفاتی در زمینه‌ی علوم پزشکی و تربیتی دارد و مقالاتی از وی در نشریات علمی کشورهای مختلف منتشر شده است. از جمله آثارش می‌توان از کتاب‌های زیر نام برد: راه پرورش کودکان (۱۳۲۲)؛ سلامتی بیماری‌های کودکان (۱۳۳۴)؛ تشخیص برنکو پنومونی سلی و غیر سلی (به زبان فرانسوی، پایان‌نامه‌ی تحصیلی).

(تو ۱۲۸۴ ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. در بجنورد متولد شد. پس از تحصیل دوره ابتدایی و متوسطه، رهسپار پاریس شد و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به تصحیل مشغول گردید. پس از اخذ مدرك دکتری به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۹ ش به سمت دانشیار فیزیولوژی و رییس آموزشگاه عالی بهداری مشهد انتخاب شد. از آثار وی: «راه پرورش کودکان»؛ «سلامتی و بیماری کودکان».[۱]

در ۱۲۸۴ ش تولـد یافت. پـدرش دکتر اسـمعیل‌خان طبیب و جراح معروف تهران بود. سامی راد پس از انجام تحصـیلات ابتـدائی و متوسطه به اروپا رفت و تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی طب دنبال نمود و از دانشگاه سوربن پاریس درجه‌ی دکترا دریافت کرد. بعد از مراجعه به ایران، وارد وزارت بهداری و دانشگاه تهران شد. مدتها در دانشکده‌ی تهران به تدریس اشتغال داشت تا به ریاست دانشکده‌ی پزشکی و دانشگاه فردوسی خراسان منصوب شد و در این سمت نسبت به توسعه‌ی دانشگاه و تجهیز بیمارستان‌ها جدیت کامل کرد. وی یک دوره نیز نماینده‌ی مجلس شورای ملی شد که گویا دوره‌ی بیست‌ویکم بوده است. در ۱۳۶۶ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه :[۱] مؤلفین کتب چاپی (۲۸۸ –۲۸۷/ ۳).

ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۲ –۱۲۴۸ ق)، طبیب، خطـاط و شـاعر. از خانـدان شـاملو و از بازمانـدگان حیـدرقلی خـان و حسن خان شاملو، از امرای دوران پادشاهی صـفویان، بود. ابتدا در ساوه موطن داشتند سپس، میرزا ابوالفضل و پدرش به تهران آمدند و در این شهر ساکن شدند. وی در تهران به کسب علوم و کمالات پرداخت و با اکثر علوم متداول از جمله طب و حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی آشنا شد. مقام فضـل و دانش او بـود که وی را یکی از چهـارتن دانشـمند طراز اول قرار داد تـا به امر مهم فرهنگی، یعنی تـألیف «نـامه‌ی دانشوران ناصـری» پردازد. ساوجی شـعر می‌گفت و صاحب «دیوان» بود و در خط نسـتعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق از استادان مسلم به شمار می‌رفت. نستعلیق را هم خفی و هم جلی، خوش می‌نوشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات سلطنتی و دولتی که در زمان وی با شـد، به خط اوست، از جمله: «کتیبه‌ی طلایی روی کاشـی سـر در باب همایون»؛ «کتیبه‌ی بنای مزار حضـرت عبـدالعظیم» در شـهر ری؛ «وقف‌نامه‌ی قنات ناصـری» در قم. از دیگر آثار خطی وی: یک نسـخه «دیوان» اشـعار، خود او که به قلم نستعلیق کتابت جلی و شکسته تعلیق غبار عالی به سال ۱۲۷۴ ق نوشته است، با رقم: «ابن فضل الله الساوجی ابوالفضل مجدالدین محمد الطبیب»؛ یک نسخه «تهذیب المنطق»، به قلم نستعلیق دودانگ خوش، با تاریخ سال ۱۲۸۶ ق؛ یک نسخه «آداب المشق»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب ابوالفضل مجدالدین محمد بن فضل‌اللّٰه ۱۲۶۱»؛ یک نسخه «کلام الملوک»، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله... محمد بن فضل‌اللّٰه الملقب بمجدالدین ساوجی ۱۲۶۱» و دیگر قطعات و مرقعات مختلف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۳۲ –۲۹ /۱)، اطلس خط (۵۹۰ –۵۸۹)، پیـدایش خط و خطاطان (۱۰۷ –۱۰۵)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳ –۱۵۰۸ /۳)، الذریعه (۹۶۱ –۹۶۰ /۹)، ریحانه (۴۱۸ –۴۱۷ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۹۵ –۲۹۴ /۱)، شرح حال رجال (۵۴ /۱)، طرائق الحقائق (۵۸۴ –۵۸۳ /۳)، گنج شایگان (۵۱۸ –۵۰۹)، المآثر و الآثار (۲۰۲)، مجمع الفصحا (۹۰۷ –۹۰۱ /۵).

ساوجی، فضل اللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، ادیب، طبیب و خطاط. وی پـدر ابوالفضل ساوجی و از خانـدان شاملو و از اعقاب حسن‌خان شاملوی معروف، والی هرات است. میرزا فضل‌الله، خود از مشاهیر اطبای ساکن تهران بود و فتحعلی‌شاه او را به سـمت معلمی علی‌خان ظل‌السلطان، دهمین فرزنـد خود، منصوب داشت. از خطوط، علاوه بر نستعلیق، ثلث و نسخ را نیز خوش می‌نوشت. او را به داشتن سجایای اخلاقی و مراتب فضل و کمال یاد کرده‌اند و بعضـی شاعران عصـر، مانند شباهنگ، در اشـعار خود وی را ستوده‌اند.او در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف اشـرف منتقل کردنـد و در وادی‌السـلام به خاک سپردنـد. از آثارش، قطعه‌ی سیاه‌مشـقی است که به قلم چهار دانـگ خوش نوشـته شـده و رقم «ذلـک فضل‌الله» دارد؛ قطعه‌ای به قلم شـش دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «یا هو، در نهایت افسردگی و بیدماغی نوشته شد، کتبه الحقیر لله، فضل‌الله ۱۲۵۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۵۷۳ -۵۷۲ / ۲)، شرح حال رجال (۱۷۸ / ۶)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳ -۱۵۱۲ ،۱۵۰۸ / ۳)، طرائق الحقائق (۵۸۴ -۵۸۳ / ۳)، مجمع الفصحا (۹۰۱ / ۵)، گنج شایگان (۵۰۹).

سپهری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از ژنو سوئیس، گذراندن دوره تخصصی جراحی در بیمارستانهای آمریکا و دوره جراحی اطفال در پاریس فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه جراحی عمومی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:

زمینه علمی تألیفات:

سینووکتومی رانو، شرح ۷۰ مورد سینووکتومی انجام شده و تکنیک عمل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

Spina bifiela Biliary Fistula

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستاره، عادله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی شش ساله از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، گذراندن دوره Basicsience در مرکز Royal College Of surgeon یک ساله در بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان ، طی دوره تخصصی با اخذ S.M در رشته تخصصی پاتولوژی دهان از دانشگاه لندن و دوره ۴ ماه در بخش بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گرانولوم با سلول ژانت در دهان و تشخیص افتراقی از پرکاری پاراتیروئید، تشکیل کلاسهای سمعی و بصری پاتولوژی دهان و بافت‌شناسی دهان و دندان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کیست‌های دهان و فک، ضایعات رشد و نمو دهان و اعضاء وابسته، بافت‌شناسی دندان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

فیبروماتوزیس لثه، هرپس دهانی (تب خال دهان)، گلوسیت میانی لوزی شکل، شیمی درمانی سرطانهای سر و گردن، نورالژی تری‌ژیمو.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستی‌النساء

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۲۷ ذوالحجه ۱۰۵۶ ق، از زنـان فاضـل، پزشک، ادیب و سـخنور. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی (۱۰۳۶ ق)- ملک‌الشعرای دربار جهانگیر (۱۰۳۷ -۱۰۱۴ ق) پادشاه بابری هند- بود. همسرش حکیم نصیرالدین کاشی نام داشت که از وی فرزندی نیاورد. در سال ۱۰۳۴ ق به قصـد دیـدار برادر عـازم هنـد شـد امـا دو سـال بعـد برادرش درگـذشت و او پس از این واقعه سرپرستی دو دختر کوچک او را برعهده گرفت. هنگامی که این دو دختر بزرگ شدند و به سن ازدواج رسیدند خواهر بزرگ را به ازدواج عنایت‌اللّه شیرازی ملقب به عاقـل خـان و خواهر کوچـک را به ازدواج حکیم ضـیاءالدین ملقب به رحمت خـان درآورد. به نوشته پادشاه نامه ستی‌النساء خانم به دلیل «کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشـنایی به فن طب و طرق معالجات» منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان (۱۰۶۸ -۱۰۳۷ ق) واقع شـد و به درجه‌ی مهرداری رسـید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجیـد آشـنا بـود و از ادبیـات فارسـی نیز بهره داشت او را معلم دخـترش جهـان آرابیگم کرد. هنگـامی که ارجمنـد بـانو بیگم درگذشت. شاه جهان ستی خانم را مسئول اداره‌ی حرمسرایش نمود و او تا پایان عمر این وظیفه را انجام داد.

در روز ۱۳ ذوالحجه ۱۰۵۶ ق، برادرزاده‌ی کوچـک ستی خانم در اثنای وضع حمل درگـذشت. ستی خانم به دلیل انـدوه فراوان به مـدت یـازده روز در خـانه‌ای بیرون از ارگ درالسـلطنه لاـهور سوگواری نمود. چنـد روز بعـد شـاه جهـان به همراه دخـترش چهـان آرابیگم برای عرض تسلیت به خانه وی رفتند و به او تسلی دادند و وی را به ارگ آوردند ولی چند روز بعد به دلیل تالمات وارده درگـذشت. شاه جهان از مرگ او بسـیار انـدوهگین گردیـد و برای تـدارک کفن و دفن او ده هزار روپیه داد و موقتا او را در لاهور دفن کردند. یکسال و اندی بعد جنازه‌اش را به اکبرآباد برده و در ضـلع غربی مقبره همسـرش (تاج محل) دفن کردند. به دستور شاه جهان مرقدی برایش ساختند که سی هزار روپیه هزینه داشت و برای مخارج مقبره، دهی وقف کرد که سالانه سه هزار روپیه درآمد داشت. مولف شاه جهان نامه از او به «رابعه‌ی دوم» نام برده و برخی تذکره‌ها اسم او را نیز ستی خانم نوشته‌اند.[۱]

(وف ۱۰۵۶)، پزشـک و ادیب. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی ملک‌الشـعرای دربار جهانگیر پادشاه بابری هنـد بود. در سال ۱۰۳۴ ق به قصد دیدار برادر عازم هند شد. وی به دلیل کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشنایی به فن طب و طرق معالجات منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان واقع شد و به درجه‌ی مهرداری رسید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجیـد آشـنا بود و از ادبیـات فارسـی نیز بهره داشت او را معلم دخترش جهـان آراء بیگم کرد. هنگامی که ارجمنـد بانو بیگم درگـذشت شاه جهان ستی خانم را مسـئول اداره‌ی حرمسـرایش کرد. ستی خانم بعد از درگذشت برادرزاده‌ی کوچک که در اثنـای وضـع حمـل درگـذشت بر اثر انـدوه زیـاد خود نیز دار فـانی را وداع گفت وی به دسـتور شـاه جهـان در ضـلع غربی مقـبره‌ی همسرش دفن شده است و بعدها به دستور شاه جهان مقبره‌ای برایش ساختند.[۲]

خواهر طـالب آملی (ف. ۱۰۳۶ ه.ق./ ۱۶۲۶ م.). وی پس از مرگ برادر سـرپرستی فرزنـدان او را بر عهـده داشـت. منظـومه «طالبـا» (ه.م.) را که به لهجه طبری است بدو نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زنـدگینامه :[۱] منـابع: پادشاهنـامه، ۶۳۰ / ۶۲۸ / ۳؛ شـاه جهان‌نـامه، ۷۷ / ۲؛ کـاروان هنـد، ۷۷۲ - ۷۷۰ / ۱؛ میخـانه، ۵۰۹؛ نزهةالخواطر، ۱۶۱ / ۵.

[۲] تذکره‌ی میخانه (۵۰۹)، کاروان هند (۷۷۲ - ۷۷۰/ ۱)، مشاهیر زنان (۱۲۲ - ۱۲۱).

سجادی جزی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۲۱ ه. ش متخصص علوم داروئی و فارماکوگنوزی و دانشیار و مدیر گروه فارماکوگنوزی دانشکده داروسازی و علوم داروئی اصفهان و مولف کتاب علمی آموزشی تشخیصی مبانی و روش‌های کروماتوگرافی لایه‌های نازک و کاشف و معرفی کننده دو نوع فلاونوئید جدید گیاهان دارویی در ایران در دانشکده علوم داروئی اصفهان و انتشار مقالات متعدد تحقیقاتی و علمی در مجلات و کتب علمی دانشگاههای کشورهای آسیایی- اروپائی و آمریکائی و شرکت در کنفرانس‌های علمی و سخنرانی‌های علمی متعدد در ارتباط با معرفی روشهای مربوطه در تحقیقات فوق.

برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزی، جمال‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۱۹ ه . ش متخصص در بیماریهای داخلی و گرمسیری از دانشگاههای اصفهان و مریلند آمریکا و رئیس سابق دانشگاه علوم پزشکی ایران در تهران و استاد و مدیر گروه داخلی همان دانشگاه و بیمارستان حضرت محمد رسول‌الله (ص) تهران و عضویت در هیئت برد (Board) تخصصی بیماریهای داخلی و معاون پژوهشی سابق وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی بوده‌اند.

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزی، سعیدالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۱۷ ه . ش عضو هیئت علمی و بازنشسته گروه جراحی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و مدرس سابق علوم تشریحی دانشکده و مولف رساله علمیه تومورها و بیماریهای سرپانکراس در سال ۱۳۵۲ ه . ش و مولف همین کتاب تحقیقی درباره فرهنگ و تاریخ گز برخوار که فعلاً به علت بیماری دوران استراحت و نقاهت خویش را طی می‌نمایند.

برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجادی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیوتراپی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجزی طبیب، ابوالحسین طاهر

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، طبیب. وی یکی از اطبای مشهور فارس بود. از آثارش: «ایضاح منهاج محجه العلاج»، در طب، که آن را برای قاضی ابوالفضل محمد بن حمویه تألیف کرد؛«کتاب فی شرح البول و النبض»؛ تقسیم کتاب «الفصول» بقراط.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (۲۰۹)، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر)، معجم المؤلفین (۳۲ / ۵)، الوافی بالوفیات (۳۹۰ / ۱۶)، هدیه العارفین (۴۳۰ / ۱).

سدید قمی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و طبیب. وی همانند پدرش در دو دانش طب و شاعری سررشته داشت پدر او نیز طبیب مشهوری بود و کتابی در این فن به نام «نجم اللئالی» تالیف کرده است. سدید در سرودن شعر توانا بود و به شیوه‌ی عرفی شیرازی شعر می‌سرود. در مشهد درگذشت و همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۳۵۰)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۰)، الذریعه (۲۶۲ –۲۶۱ /۹).

سدیفی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۸، گذراندن دوره تخصصی داخلی در رشته بیماریهای پوست، دریافت دیپلم دکترا از دانشگاه لندن ولیورپول انگلستان، طی دوره آسیب‌شناسی پوست از دانشگاه میشیگان آمریکا و دوره بیماری جذام در شهر کارویل آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، تربیت بیش از ۲۰ پزشک متخصص پوست در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ارتباط HIA با بیماری‌لیکن پلان فامیلی، بیماریهای قارچی و اثرات Nizoral Itriconazol KetoKonazol و Sporanex، تحقیق در مورد بیماری Melagenina، بررسی مصرف DNCB در درمان بیماریهای ویروسی و اتوایمون، بررسی سالک و درمانهای مختلف، طرح ریشه‌کنی سالک، استاد راهنمای ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای قارچی، سالک، بیماریهای اتوایمون، آسیب‌شناسی سالک و سالک چشمی، ارتباط HLA با بیماری لیکن‌پلان، مصرف مترونیدارول در سالک و عوارض جلدی در طی جنگ در ارتباط با بمب‌های شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای قارچی، ارتباط HLA و بیماریهای اتوایمون، تحقیق درباره اثر Nizoral و بیماری قارچی، سالک، درمان زگیل با DNCB، عوارض گازهای شیمیائی و ضایعات جلدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرلتی، ریحان‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۶، متخصص در بیماریهای دستگاه گوارش و آندوسکوپی دستگاه گوارش.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کبد، راه اندازی لاپاروسکوپی و گاستروسکوپی در ایران، بررسی درباره سل پرده صفاق و تشخیص زودرس با لاپاروسکوپی، ضایعات کبدی بیماران دیابتی، بررسی درباره HBSAg، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر ساله.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای داخلی، دستگاته گوارش، آندوسکوپی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کبد، آندوسکوپی، ضایعات خونی در بیماران کبدی، تغییرات خونی در بیماران خاک‌خور.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرور شیرازی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۵ ق)، طبیب، ادیب و شاعر، متخلص به سرور. در شیراز متولد شد. پزشکی حاذق بود و در فنون عربی و ادبی استاد. «قانون» شیخ‌الرئیس را درس می‌گفت و شعر را نیکو می‌سرود. کتاب «رشحات الفنون» در ادبیات تالیف او است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۱۱۶)، الذریعه (۴۴۳-۴۴۲ /۹)، ریحانه (۱۹ -۱۸ /۳).

سعادت نیاکی، اسدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۲، گذراندن دوره تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در رشته بیهوشی و مراقبت ویژه، استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

علم بیهوشی و مراقبت ویژه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعدالدوله

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. (موجب) نیکبختی دولت) ابن صفی‌الدوله طبیب از مردم ابهر زنجان (مقت. ۶۹۰ ه.ق.). وی در عهد ارغون ایلخان مغول در عداد اطبای ایلخانی درآمد و در بغداد میزیست و در آنجا با مردم آمیزش داشت و چند زبان آموخته بود و در ضمن به کیفیت حال عمال و متصرفان اموال بغداد و عراق اطلاع کامل یافت. اطبای دیگر یهودی که در دربار بودند وسیله احضار او را از بغداد فراهم آوردند.اتفاقا در این ایام ارغون را مختصر مرضی رسید که به معالجه سعدالدوله بهبود یافت و او مقرب شد و اطلاعاتی که در باب اسراف و تبذیر عمال داشت به عرض رساند. ارغون سعدالدوله را با دو تن دیگر از امرای مغول مأمور خطه بغداد و تحصیل بقایای مالیاتی و اصلاح حال رعیت کرد. سعدالدوله در اواخر ۶۸۶ ه.ق. به بغداد رفت و در اندک مدتی اموال فراوان از بقایای سالهای گذشته و حاصل سال جاری جمع‌آورد و به خدمت شتافت. این خدمت در چشم ارغون سخت جلوه نمود، و سعدالدوله را مسئول جمع و خرج بغداد کرد و او سال بعد بیشتر از دفعه اول از آن سرزمین جمع مال کرد و در نتیجه ارغون وی را وزیر و در حل و عقد مملکت مختار کرد و فرمان داد که اگر مهمی پیش آید آزادانه به عرض او برساند.

استقلال سعدالدوله یهود از یک طرف علامت سرشکستگی و عقب‌افتادن عمال و کفات مسلمان و از طرف دیگر نشانه زوال آفتاب اقبال امیر بوقا و برادر او آروق بود. در این زمان توطئه بوقاضد ارغون کشف شد و به امر ایلخان او و برادرش آروق کشته شدند. پس از قتل امیربوقا کوکب سعادت سعدالدوله اوج گرفت و این مرد جاه‌طلب و ارغون که هر دو از مسلمانان بدگمان بودند شروع

به قطع ایادی آنان از کارها کردند و قرار شد که در امور جمع و خرج ممالک ایلخانی فقط عیسویان و یهود را به کار گمارند. سعدالدوله عموم اقوام یهودی خود را در کارهای مهم ملکی داخل کرد و عراق عرب و الجزیره و آذربایجان را بین ایشان تقسیم نمود. سعدالدوله مردی زیرک و کافی بود و در ابتدا برای جلب قلوب امر داد که امرا و حکام دعاوی را بر طبق شریعت اسلام فیصل دهند و در استحقاق حق مظلومان و اعانت فرومانده‌گان جد بلیغ نمایند و ایلخان را واداشت که حکام و ملوک تابع را مأمور وصول و ایصال وجوه خزانه سازد. بسیاری از اجحافات سابق از میان رفت و صدقات جاری شد و شعرای عرب و عجم و فضلا به نظم و نثر او را ستودند و مجموعه‌ای به نام او ساختند. یهود در سایه او ارتقا یافتند. کار سعدالدوله به استقلال مطلق و و استبداد کشید و این مسئله موجب تحریک غضب امرای ارغون و حسد ایشان نسبت بدو شد تا آنجا که غالب آن جماعت به دستیاری طوغان به قتل او تصمیم گرفتند. سعدالدوله در آخر چون دید که بسیاری از امرا و علما و متنفذان مسلمان کمر به قتل او و یاران یهودش بسته‌اند و بر آن شد که از استیلای خود بر نفس ارغون استفاده کند و با اجرای طرحی که ریخته بود بینان عمر ایشان را از بیخ برکند. طرح وی این بود که روزی به ارغون گفت نبوت از چنگیزخان به طریق ارث به ایلخان عادل رسیده و ارغون از جانب خداوند رسول است و چون قیام دین هر رسولی به جهاد و قلع مخالفان متعلق است باید ایلخان امر دهد تا هر کس سر از قبول دیانت او بپیچد و در زمره ملت جدید درنیاید سرش از تن جدا کنند و چون ارغون از مسلمانان نفرت داشت امر داد که مسلمانان را در کارها دخالت و باردو راه ندهند. سعدالدوله برای رسیدن به نیت زشت خود محضری تهیه کرد و جمعی از علمای مسلمان هم پای آن را امضا و نقشه او را تصدیق کردند. سعدالدوله با تصویب اغون مصمم شد که خانه کعبه را به بتخانه مبدل سازد. اما در این اثنا ارغون در تبریز مریض شد و برای اصلاح مزاج به موقان رفت و مرضشش شدت یافت و اطبا از معالجه او عاجز آمدند. سعدالدوله دانست که ارغون یعنی آلت اجرای مقاصد او در حال رفتن است و با رفتن او دولت خود وی نیز رو به زوال، به همین جهت به جلب قلوب مردم و جبران شکستیگها- که بر دست او رفته بود- مشغول شد و به اطراف نامه‌ها نوشت دردفع ظلم و فساد، ولی هیچیک مفید نیفتاد و امرا در خانه طغاجار ترتیب جشنی دادند و تصمیماتی گرفتند و سعدالدوله را دستگیر کردند و در سلخ صفر ۶۹۰ به خانه طغاجار آوردند و به قتل رساندند. خبر قتل او در بلاد اسلام موجب مسرت و شفای قلوب مسلمانان گردید و بازار یهودکشی رواج گرفت.

(اقبال. تاریخ مغول).

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

سعدی، ضیاءالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی داروسازی در سال ۱۳۵۴، کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه استراتکلاید اسکاتلند در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۳، دانشیار گروه شیمی داروئی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات درمانی سم زنبور عسل، بررسی فیتوشیمیائی گیاهان داروئی، آنالیز و فرمولاسیون در یک فرآورده جدید داروئی، تهیه ژلاتین از منابع داخلی حلال، بررسی اثرات ضد میکروبی برخی عصاره‌های گیاهان داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه و ویرایش کتاب در ارتباط با فارماکولوژی و ویرایش کتاب صحیفه سجادیه به زبان انگلیسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

شیمی داروئی، توکسیکولوژی، فارماکولوژی، آنالیز فرآورده‌های داروی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعید، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۵ ش)، پزشک و نویسنده. وی در همدان متولد شد از نژاد کرد بود. تحصیلات مقدماتی را در مدارس کالج و آمریکایی و تحصیلات طبی را تحت نظر معلمهای آمریکایی آموخت. از آثار وی: «خیر المال فی حفظ صحه الاطفال»؛ «طریق رهایی از امراض وبایی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۶۷ -۶۶ /۱).

سعیدی، فرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی‌شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعیدی‌نژاد، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با درجه خوب از دانشگاه گوتمبرگ آلمان، دوره انترنی دو ساله در رشته‌های جراحی عمومی، داخلی، زنان و زایمان از آلمان، دوره تخصصی اورولوژی در شهرهای باخ و فرانکوفرت.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۰، به درجه دانشیاری در سال ۱۳۵۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در مورد کلیه و بیماریهای آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماری سنگ‌های ادراری در مورد امکانات مختلف درمانی و راههای پیشگیری از آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

کانسراولیه و زیکوسمینال، پیشنهاد درمانی در خارج کردن کاتنز ادراری در کانسر پروستات، فشار خون بدخیم کلیوی، تری اورشیسم، بررسی ۳۰ مورد تومور بیضه در بیمارستان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، بررسی ۵۰ مورد تومور مثانه، علت عدم موفقیت در درمان کانسرپروستات، کانسرآلت، تکامل دستگاه سنگ شکن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان الاطباء، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا محمّد ملک الاطباء [احمد آبادی].

از اطبای معروف است، خود و پدرش در این شهر ساکن، و به مداوای بیماران اشتغال داشته‌اند، و در ۵ شنبه ۵ رجب ۱۲۶۹ در

اصفهان وفات یافته، و قبرش در تکیه مادر شاهزاده است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلطان‌الحکما، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۲ -۱۲۲۳ ق)، طبیب و نویسنده. وی از طلاب مدرسه‌ی نیم‌آور اصفهان بود، بعدا برای تکمیل معلومات به یزد رفت و ده سال در آن شهر به کسب علم مشغول بود. در سال ۱۲۹۴ ق به سمت مدرسی طب ایرانی در مدرسه‌ی دارالفنون انتخاب شد و در این هنگام به تالیف دو جلد کتاب در علم طب پرداخت. وی در دربار ناصرالدین‌شاه از احترام بسیار برخوردار و از اطبای حضور وی بود و به لقب سلطان‌الحکما ملقب گردید. اغلب اطبای اواخر قارجاریه از شاگردان او بوده‌اند. در قریه‌ی کلاک، نیم فرسنگی کرج، وفات یافت و در امامزاده‌ی همان جا دفن شد. از آثار او است: «تحفه‌ی ناصری»، به عربی؛ «ناصر الملوک»، در طب به فارسی.[۱]

(ع. پادشاه حکیمان) (حاجی میرزا) ابوالقاسم، طبیب مشهور قرن ۱۳ و ۱۴ ه. به سبک قدیم (ف. ۱۳۲۲ ه.ق.) بسیاری از اطبای اواخر قاجاریه از شاگردان او بودند. وی در دربار ناصرالدین شاه احترام بسیار داشت و از اطبای حضور وی بود. مدتی در مدرسه دارالفنون به تدریس طب ایرانی اشتغال داشته و کتابی در این رشته به نام «ناصرالملوک» تألیف کرده. وی در سن ۹۹ سالگی به مرض وبا درگذشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۱۶/۲۴)، ریحانه (۵۴/۳)، شرح حال رجال (۵۸ -۵۷ /۱)، لغت نامه (ذیل/ سلطان‌الحکما)، المآثر و الآثار (۱۸۷ -۱۸۶)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰ -۲۵۹ /۱)، مکارم الآثار (۱۲۴۹ -۱۲۴۲ /۴)، یادگار (س ۳، ش ۳، ص ۳۱ -۳۰).

سلطان‌زاده، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان‌زاده، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، بورد تخصصی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در بیمارستان امام حسین (ع) در سال ۱۳۶۶ و ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مقایسه اثر دسموپرسین و آنورزی آلارم در کودکان مبتلا به آنورزی، تأثیر دگزمتازون در کمتر شدن عارضه کاهش شنوائی در منتزیت باکتریال، اثر داروی گیاهی در افزایش شیر مادر، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی اطفال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای تنفسی کودکان، پیشگیری از عفونت در پیوند اعضاء و ۱۵ جلد کتاب دیگر در زمینه مسائل رایج طب اطفال با همکاری ۱۱ نفر دیگر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اطفال و بیشتر عفونی اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلیمی خلیق، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۶، طی دوره‌های یک ساله مطالعات تکمیلی فیزیولوژی در دانشگاه بیرمنگام انگلستان و نوروفیزیولوی دانشگاه اسلو نروژ.

مرتبه علمی:

استادیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۲، دانشیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیولوژی، نوروفیزیولوژی، تدریس در رشته‌های پزشکی و داروسازی و پرستاری و مامائی و علوم آزمایشگاهی به مدت ۳۰ سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی انسانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فیزیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سماعی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمرقندی، نجم‌الدین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد بن علی سمرقندی ملقب به نجیب‌الدین و مکنی به ابوحامد (مقت. ۶۱۹ ه.ق) از دانشمندان عهد خوارزمشاهی و از معاصرین رازی است. وی کتاب الاسباب والعلامات را در علم طب و فن معالجه با استفاده از معالجات بقراط و قانون ابن‌سینا و کتابهای دیگر تألیف کرد. در شهر هرات اقامت داشت و در همین شهر به دست لکشریان تولی پسر چنگیز کشته شد. از تصنیفات اوست: ابدال‌الادویه، ادویه‌ی مفرده، الاسباب والعلامات، اصول الترکیب، الاطعمهٔ للاصحاء، الاطعمهٔ للمرضی، و غیره.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

سمرقندی، نجیب‌الدین، ابوحامد محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۶۱۹ ق)، طبیب. وی طبیبی دانشمند بود و در این زمینه کتابهای ارزشمند و مشهوری داشت. او معاصر امام فخر رازی بود.

در واقعه قتل عام هرات توسط سپاه مغول به شهادت رسید. از آثار وی کتاب «النجیبیات» در طب و دارو می‌باشد که با استفاده از «الذریعه» و «طبقات اعلام‌الشیعهٔ» می‌توان گفت این کتاب مشتمل است بر: الف: «الخمسهٔ النجیبیهٔ السمرقندیهٔ» یا «الخمسهٔ الطیبهٔ» شامل: ۱- «الاسباب والعلامات» ۲- «اصول التراکیب» یا «اصول ترکیب الادویهٔ» ۳- «الاطعمهٔ للاصحاء» ۴- «الاطعمهٔ للمرضی» ۵- «القرابادین» یا «الاقرابادین» که در «عیون الانباء» این کتاب تحت دو عنوان «القرابادین الکبیر» و «القرابادین الصغیر» آمده است، ب: «الادویهٔ المفردهٔ»، در دارو. از دیگر آثارش: «الاغذیهٔ والاشربهٔ للاصحاء»؛ «ابدال الادویهٔ»؛ «مداواهٔ وجع المفاصل»؛ «قوانین ترکیب الادویهٔ القلبیهٔ»؛ «مقالهٔ فی کیفیهٔ ترکیب طبقات العین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۹/ ۷)، الذریعه (۸۳/ ۲۴، ۲۴۱/ ۲۰، ۲۰۰/ ۱۷، ۲۵۰، ۲۱۷، ۱۷۹، ۱۲/ ۲، ۴، ۶۴/ ۱)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۶۳/ ۷)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۴۳۴)، کشف‌الظنون (۱۱۳، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل/ سمرقندی)، معجم‌المؤلفین (۳۱/ ۱۱)، الوافی بالوفیات (۱۸۴/ ۴)، هدیهٔ‌العارفین (۱۱۰/ ۲).

سموریان، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمیعی، مجید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پروفسور مجید سمیعی در مرداد ماه سال ۱۳۱۶در شهرستان رشت در خانواده ای فرهنگی چشم به جهان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سال ۱۳۳۵برای ادامه تحصیل به خارج از کشور سفر کرد ودر آلمان غربی ساکن شد وتوانست در رشته بیولوژی وپزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود وادامه تحصیل وتخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پروفسور کورت شورمن تکمیل واعتلاء بخشد وسرانجام در سال ۱۳۴۹دراین رشته حائزشد . اودر سال ۱۳۵۱به درجه پروفسوری جراحی مغز واعصاب نایل شد واز آن جا که جراحی مغز به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن وارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام ها به خصوص صورت تاثیرداشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیدن زندگی سالم و کاهش آلام ورنج همنوعانش دست به مطالعات گسترده ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد وبه صفر برسد وهم این که انسان ها به زندگی توام با سلامت باز گردند .

داستان چنین رقم خورد که توانست در پی سلسله مطالعات و تحقیقات علمی ، نخستین جراحی میکروسکوپی مغز را در سال ۱۳۵۶در دنیا ابداع و به سرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا

ابـداع کنـد ، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد . پرفسور مجیـد سـمیعی چهره مانـدگارسال ۱۳۸۵ که روز ۲۲آبان ماه معرفی شد از استادان برجسته جهانی است که شرح حال ایشان در پی می آید :

پروفسور مجیـد سـمیعی در مرداد ماه سال ۱۳۱۶در شهرسـتان رشت در خـانواده ای فرهنگی چشم به جهـان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سـال ۱۳۳۵برای ادامه تحصـیل به خـارج از کشور سـفر کرد ودر آلمـان غربی ساکن شـد وتوانست در رشـته بیولوژی وپزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود وادامه تحصیل وتخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پروفسور کورت شورمن تکمیل واعتلاء بخشـد وسرانجام در سال ۱۳۴۹دراین رشـته حائزشد . اودر سال ۱۳۵۱به درجه پروفسوری جراحی مغز واعصاب نایل شد واز آن جا که جراحی مغز به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن وارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام ها به خصوص صورت تاثیرداشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیـدن زنـدگی سالم و کاهش آلام ورنـج همنوعانش دست به مطالعات گسترده ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشـی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد وبه صفر برسد وهم این که انسان ها به زندگی توام با سلامت باز گردند .

داسـتان چنیـن رقم خـورد که تـوانست در پی سلسله مطالعـات و تحقیقـات علمی ، نخسـتین جراحی میکروسـکوپی مغز را در سـال ۱۳۵۶در دنیا ابداع و به سـرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا ابداع کند ، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد .

عطش پروفسور به خدمت وصفتی هم چون خورشید واقیانوس داشتن موجب شد تا در وگهر های دانش و تجربه خویش را درقالب برگزاری هـا ی دوره هـای آموزشـی به دیگر جراحان دنیا انتقال دهـد . برای ایرانیان دنیا وجمهوری اسـلامی ایران همین بس که با همت پروفسور سـمیعی امروزه در تمـام کشور هـای جهان انجمنی تحت عنوان جراحان قاعـده جمجمه با ۱۲۰۰جراح حاذق تشکیل شـده که هر سال در قالب کنگره علمی ، جراحی قاعـده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دسـتاوردهای علمی جراحی پروفسورهستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیك های جدید پزشکی و آموزشی می بینند .

پروفسور سمیعی که دردهه ۱۳۵۰تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تامین کنـد و خوشـبختانه در این کار هم موفق شـد .پروفسور سـمیعی در سال ۱۳۶۷کرسی جراحی مغز واعصاب هـانوفر آلمـان را پـذیرفت وهمزمـان بـا عنـوان ریـاست فدراسیـون جهـانی انجمن هـای قاعـده جمجمه برگزیـده شـده در این سـال صدراعظم آلمان به پاس خدمات وی د ر جراحی مغز واعصاب نشان درجه یك دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود .

پروفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خودرا تاکنون د رقالب ۱۳ کتاب و بیش از ۲۰۰مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز واعصاب دنیا به شمار می آید .

پروفسـور سـمیعی ، در خصـوص ایـن کـه مهم ترین اهـدافش از آمـوزش متخصـصان ایرانی چیست گفت :« می خـواهم تـازه هـای پزشـکی در زمینه مغز واعصاب هر چه سـریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود .» شده که هر سال در قالب کنگره علمی ، جراحی قاعده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دستاوردهای علمی جراحی پروفسورهستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیك های جدید پزشکی و آموزشی می بینند .

پروفسور سمیعی که دردهه ۱۳۵۰تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تامین کنـد و خوشـبختانه در این کار هم موفق شـد .پروفسور سـمیعی در سال ۱۳۶۷کرسی جراحی مغز واعصاب هـانوفر آلمـان را پـذیرفت وهمزمـان بـا عنـوان ریـاست فدراسیـون جهـانی انجمن هـای قاعـده جمجمه برگزیـده شـده در این سـال

صدراعظم آلمان به پاس خدمات وی د رجراحی مغز واعصاب نشان درجه یک دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود .
پروفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خودرا تاکنون د رقالب ۱۳ کتاب و بیش از ۲۰۰مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز واعصاب دنیا به شمار می آید .
پروفسور سمیعی ، در خصوص این که مهم ترین اهدافش از آموزش متخصصان ایرانی چیست گفت :« می خواهم تازه های پزشکی در زمینه مغز واعصاب هر چه سریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود .»

سندگل، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد، مؤلف.

تولد: ۱۳۲۰، روستای ادیره در زابل.

درگذشت: ۱۶ شهریور ۱۳۷۲.

حسین سندگل تحصیلات ابتدایی را در روستا و دوره‌ی متوسطه را در دبیرستان کشاورزی زابل و دانشسرای کشاورزی بمپور به پایان رساند. چند سال معلم روستا بود، تا اینکه موفق به اخذ دیپلم در رشته‌های طبیعی و ادبی شد. سپس به تهران آمد و از دانشسرای عالی این شهر مدرک لیسانس تربیت بدنی دریافت داشت. در سال ۱۳۵۰ به عنوان داور بین‌المللی دو میدانی در مسابقات المپیک مونیخ شرکت کرد. در سال ۱۳۵۱ جهت ادامه‌ی تحصیل به آمریکا عزیمت کرد و طی نه سال موفق به اتمام دوره‌های فوق لیسانس تربیت بدنی، دکترای فیزیولوژی پزشکی و دکترای فیزیولوژی ورزش شد. مدت چهار سال، کرسی تدریس در دانشگاه اوهایو آمریکا را داشت و در سال ۱۳۵۹ به ایران بازگشت.
پس از ورود به ایران، مدتی به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و سپس به عنوان استاد و رییس گروه فیزیولوژی- فارماکولوژی و مدرس دوره‌ی کارشناسی ارشد در دانشگاه علوم پزشکی کرمان مشغول به خدمت شد.
در سال ۱۳۷۰ به تهران منتقل شد. مشغول تدریس در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، قزوین، همدان، خرم‌آباد، ساری و زاهدان شد. در حالی که عضو مؤثر در کمیته‌ی ملی المپیک جمهوری اسلامی نیز بوده است.
از آثار اوست: فیزیولوژی انسانی (در سه مجلد، کتاب برگزیده‌ی یازدهمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۲)؛ فیزیولوژی ورزش (در چهار مجلد)؛ فیزیولوژی پزشکی (در پنج مجلد)؛ او علاوه بر کتب فوق، چند کتاب نیز در زمینه‌ی فیزیولوژی پیشرفته، با همکاری اعضای دیگر هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، در دست تألیف داشت که مرگ مهلت این کار به وی نداد.
دکتر حسین سندگل در ۱۶ شهریور ۱۳۷۲ بر اثر سکته‌ی قلبی و سکته‌ی مغزی درگذشت و در زاهدان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سوزنگر، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۴۲، دکترای داروسازی از دانشگاه اصفهان درسال ۱۳۵۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۶۸، دکترای بیوشیمی کلینیکی و سرطان از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل و فوق تخصص در بیوشیمی سرطان داروهای سیتوتوکسیک Ayears (MRC) Medical Research Cauncil از انگلستان در سالهای ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۴ و پس از طی مرحله دانشیاری ، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سیتوتوکسیستی عصاره منتخبی از گیاهان سنتی ایران، بررسی مکانیسم اثر کاتکل آمینها بر تغییرات فعالیت آنزیمهای کبدی، اثر آدرنالکتومی و منتخبی از هورمونها بر فعالیت آنزیم G6PD، تدریس دروس بیوشیمی پایه، پزشکی و پیشرفته، استاد راهنمای ۴۸ پایان‌نامه دکترا و ۲۰ پایان‌نامه تخصصی بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

داروسازی و بیوشیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهراب، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۸ -۱۲۸۱ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. وی در اصفهان متولد شد. تحصیلات دبیرستانی را در دارالفنون به پایان رسانید. در سال ۱۳۰۴ ش وارد مدرسه طب تهران شد و بعد از چهار سال تحصیل برای ادامه‌ی تحصیلات جزو دانشجویان اعزامی به اروپا رفت. بعد از طی دوره‌ی تحصیلات پزشکی در لیون و پاریس در سال ۱۳۱۶ ش به دریافت دانشنامه‌ی دکتری دوره‌ی عالی

میکروب شناسی نایل شد و به ایران بازگشت و به سمت دانشیاری میکروب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد. پس از آن به استادی کرسی میکروب شناسی و ریاست آزمایشگاه ارتقاء یافت. و در سال ۱۳۲۷ ش به سمت معاونت دانشکده تعیین گردید. از آثار وی: «امکان آلوده کردن آبهای مشروب بوسیله‌ی میکروب»، با مشارکت دکتر میمندی‌نژاد، «میکرب شناسی»؛ با شمارکت دکتر حسن میردامادی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۷۵۸ -۷۵۷ /۲).

سهراب‌پور، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی حقدوست، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی شیرازی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاههای اصفهان، تهران و ناتینگهام انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۰ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۷۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کمی و کیفی شیر و فرآورده‌های آن، پیشگیری بیماریهای عفونی، ایمونوفلورسانس غیر مستقیم در تشخیص ژیاردیا، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

عفونتهای ناشی از مایکوباکتریومها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ارزشیابی روشهای درمانی بروسلوز، بررسی اپیدمیولوژی بروسلوز، مقایسه بیماری کزاز در بیماران روستائی و شهری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهل کوسج

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۵ ق)، پزشك. معروف به کوسج. وی در اهواز به دنیا آمد. سهل از پزشکان روزگار مامون عباسی بود. از آثار وی: کتاب «قرابادین/ اقرابادین» در طب.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (۲۷۴ -۲۷۲)، تاریخ طب (۱۸۰/۲)، ریحانه (۱۰۳/۵)، لغت نامه (ذیل/ کوسج)، معجم المؤلفین (۲۸۴/۴).

سیاح، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۸ ش)، پزشك، مدرس، نویسنده و مترجم. در تهران متولد شد در سال ۱۳۲۸ ش به سویس رفت و تا مدت نه سال در مدرسه‌ی ابتدایی و متوسطه لوزان مشغول به تصحیل شد. تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی پاریس و فرانکفورت به پایان رسانید و پایان نامه‌ی خود را در باب کانونهای عفونی دو ریشه‌ای از تصویب گذرانید و در سال ۱۳۳۷ ش به ایران بازگشت، و عهده‌دار مشاغل مختلفی از قبیل استاد کرسی بیمایهای دندان، جراح دندانسازی بیمارستانها، استاد مدرسه‌ی عالی دندانسازی، ریاست دندانسازی بیمارستانهای دولتی گردید. از آثار وی: «امراض دهان و دندان»؛ «بیماریهای دندان»؛ «بیماریهای دهان»؛ «ژوزف

فرشه»، ترجمه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۲۲۶ -۲۲۵ /۵).

سیار، نصرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای خون، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته داخلی از ایران، متخصصی بیماریهای خون از انگلستان و آمریکا، گذراندن کلاس هماتولوژی در بیمارستان هامراسمیت دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای خون، انجام کارهای تشخیص، درمانی و تحقیقاتی در دانشگاه پنسیلوانیا، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماری خون تعدادی درباره بیماران بررسی شده.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاسی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاوش، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید اخوان چرندابی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۷، و دکترای تخصصی بیوشیمی و ژنتیک مولکولی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۳، استاد دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی اسیدهای نوکلئیک و ژنها، ژنتیک مولکولی، اعمال بیولوژیکی اعضاء بدن، روشهای مدرن در آزمایشگاههای تشخیص طبی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ژنتیک مولولی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

ژنتیک پزشکی، ژنتیک بیوشیمی، ژنتیک مولکولی، بررسی بیوشیمیائی هموگلوبین، بررسی مسائل آزمایشگاهی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید امامی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۱ ش)، پزشک، روزنامه‌نگار و نویسنده. در برلن تحصیل طب نمود و عملیات طبی را در بیمارستان دولتی شارتیه انجام داد. در سال ۱۳۱۰ ش به تهران مراجعت کرد. سه دوره به نمایندگی مجلس از تبریز انتخاب شد. مدت ده سال مجله‌ی پزشکی و بهداشتی «تندرست» را منتشر می‌کرد. از آثار وی: «سالک»؛ «مالاریا».[۱]

فرزند سید کاظم امام جمعه و متولد ۱۲۸۰ در تبریز است. تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی پزشکی در فرانسه به اتمام رسانید و وارد دانشگاه تهران شد و مقام استادی دانشکده‌ی پزشکی گرفت و مدتی نیز در وزارت بهداری معاونت کل آن وزارتخانه را بر عهده داشت.

در دوره‌ی شانزدهم از طرف مردم تبریز به مجلس رفت و در ادوار هیجدهم و نوزدهم دارای همان سمت بود. دو دوره هم از تبریز برای سناتوری انتخاب شد. وی مدتی به انتشار مجله‌ی پزشکی تندرست مبادرت کرد. در سن ۶۸ سالگی فوت نمود. وی داماد امیراسعد ذوالفقاری بود. در اواخر عمر به حرفه‌ی طبابت اعتنائی نداشت و غالبا وقت او صرف اداره‌ی مستغلات و املاک می‌شد. مردی بود که برای خود زندگی می‌کرد و از ثروت خود حداکثر بهره‌برداری مالی را می‌نمود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] مؤلفین کتب چاپی (۴۰۸ -۴۰۷ /۱).

سیدالحکمای تبریزی، شرف‌الدین، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۶ -۱۲۰۲ ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف، مورخ و ریاضیدان.در تبریز متولد شد و پس از تحصیلات ادبی در زادگاهش، رهسپار نجف اشرف شد و در آنجا علوم منقول را نزد صاحب «جواهر» و صاحب «ضوابط» و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و به کسب اجازه اجتهاد نایل شد. پس از بازگشت به زادگاهش به دلایلی از تدریس و ترویج علوم دینی روی برتافت و به اصفهان رفت و در آنجا مدت پانزده سال به فراگیری طب نزد میرزا حسن شروانی پرداخت، علوم معقول را نیز نزد ملا علی نوری و حاج ملاهادی سبزواری در سبزوار فراگرفت. پس از آن به تبریز بازگشت و به امر طبابت مشغول بود تا دار فانی را در همان جا وداع گفت. پیکر وی را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام دفن نمودند. از آثار وی: «تاریخ تبریز»؛ «تعیین قبله»؛ حاشیه «جواهر الکلام»، در فقه؛ حاشیه «شرح منظومه» سبزواری، حاشیه «کلیات قانون» شیخ الرئیس؛ حاشیه‌ی «مکاسب شیخ انصاری؛ شرح «طب الائمه»؛ شرح در «طب النبی»؛ «قانون العلاج»؛ حاشیه «شرح نفیسی»، در طب؛ «طلسمات و مثلثات و مربعات»؛ «کیفیت پر کردن صد اندر صد عددی»؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهایی؛ «رساله‌ی تعلیم خط کوفی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۰)، الذریعه (۲۳ /۱۷ ،۴۵/۱۲ ،۱۹/۸ ،۶۳/۵ ،۷۳/۴)، ریحانه (۱۱۷ -۱۱۵ /۳)، لغت نامه (ذیل/ علی)، معجم المؤلفین (۲۰۳/۷)، مکارم الآثار (۱۳۴ -۱۳۳ /۱).

سیدحسین‌زاده اردبیلی، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدفرشی، جلال‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، تخصص جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص تروماتولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار تهران از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۲، استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کیست هیداتیک، خون‌ریزیهای شدید گوارشی، تروماتیسم‌های طحال، خونریزهای شدید قسمت فوقانی گوارشی، تومور خوش‌خیم معده، انسدادای روده باریک، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سیولوژی جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدین، مجتبی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۰، گذراندن دوره تخصصی پریودنتیکس با درجه MDS از دانشگاه تیزبورگ آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار بخش پریودنتیکس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۶۴ و استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح فلورایدزنی و فلورایدزدائی در کل کشور، استاد راهنمای ۱۳ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تخصص دندان پزشکی و پریودنتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

دندان پزشکی در ارتباط با جراحی‌های پریودنتیال، میکروبیولوژی، بهداشت دهان و دندان و ناراحتیهای مفصل گیجگاهی فکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیم‌فروش، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱ و دکترای تخصصی اورولوژی (جراحی کلیه و مجاری ادرار) از بیمارستان شیکاگو آمریکا.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دریچـه مجرای خلفی گزارش ۴۰ مـورد، بررسـی اندیکاسـیون روشـهای مختلف جراحی ترمیمی، شـیوع و اتیولوژی سـرطان مثـانه، فیسـتول‌های ادراری تناسلی، اوروگرافی آزمایشی غیر ضروری در HPB در ۱۰۰ مورد، تـدریس دروس اورولوژی، (جراحی کلیه) در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کلیه اورولوژی و سل دستگاه ادراری تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اورولوژی، تازه‌هـای تشـخیص و درمـان در ناتوانی جنسـی، گزارش اولین مورد پروتز تناسـلی در ایران، اعمال جراحی پروسـتات از طریق مجرای ادرار، گزارش ۴۱۷۷ مورد جراحی به روش سرپائی و فوائد آن، مقالاتی چند در زمینه اورولوژی به زبان خارجی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادان، فرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادچهر، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مرتبه علمی:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو فرهمند، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانشناسی درمانی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه Dubugue آمریکا در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد و روانشناسی بالینی از دانشگاه جورج واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۳۶، دکترای روانشناسی بالینی از دانشگاه واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۳۹ و فوق تخصص روان درمانی از دانشگاه شیکاگو در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۲، استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۲ و استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض روانی جنگ در رزمندگان ایران، بررسی بالینی شخصیت قبل از بیماری بیماران روانی، استفاده از رفتار درمانی و شناخت درمانی در بیماران جنگی در ایران و تدریس دروس روان‌درمانی، آسیب‌شناسی روانی، بهداشت روانی، روان‌شناسی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های روانی، پیش گیری بیماریهای روانی، روشهای تشخیص و درمان، درمان بیماریهای روانی به وسیله روان درمانی، دیدگاههای قدیم و جدید در روانشناسی شخصیت، بررسی مفاهیم و پژوهشها و نظریه‌ها در شخصیت، تکنیک‌های جدید در روانکاوی، تاریخ تکامل روانشناسی در صد سال اخیر و جدیدترین روشهای تشخیص با مصاحبه بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون روانشناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-. مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاه بهاءالدوله رازی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب. از احفاد سید محمد نوربخش، پیشوای طریقه‌ی معروف نوربخشیه و خود از مشایخ این سلسله بوده و در شهر ری می‌زیست و در طب دست داشت. از تالیفات وی: «خلاصه التجارب» به فارسی که مجلدی بزرگ بود که در دارالکتب سلطان بایزید عثمانی موجود است. وی به سال ۹۰۸/۹۰۷ ق از تالیف آن فراغ یافت؛ «هذیه الخیر» شرحی در اربعین حدیث. در «هدیه العارفین» و به تبع آن در «ری باستان»، «خلاصه التجارب» به شاه قاسم نوربخش، پدر صاحب ترجمه که خلیفه و جانشین پدرش بود به اشتباه نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۴۰۰)، الذریعه (۲۰۷/۲۵، ۲۱۸ -۲۱۷ /۷)، ری باستان (۳۴۱/۲)، هدیه العارفین (۸۳۲/۱).

شاهچراغی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهگلی، شاهپور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی ورانیماسیون از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۱، اخذ سرتی فیکیت به عنوان اتمام دوره‌های علمی و عملی مربوط به بیهوشی از بافالو آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

احیاء نوزادان، بررسی عوامل مؤثر در بروز ورم حنجره بعد از لوله‌گذاری، زایمان بی‌درد با تکنیك اپیدورال، مانی‌تورنیگ دستگاه قلب و عروق و تنفس در بیهوشی، بررسی خواص و اثرات داروهای بیحسی موضعی، بیهوشی و پرسنل اطاق عمل، بیهوشی در سالمندان و تدریس دروس مربط به بیهوشی در دانشکده پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

اثرات و عوارض متوقف کننده‌های NAO، ایزوپروترانول و برونکواسپاسم، سدیم نیتروپروساید و اثرات آن، سقوط حاد فشار خون توام با هیپوکاسمر، اثرات هیدریشن و دهیدریشن روی کلیه‌ها، پلاسما گلوکز به عنوان ماتی تورینگ.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهمرادی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۷۴.

از آثار اوست: طبقه‌بندی، بیولوژی و مبارزه با تک‌یاخته‌های انگلی (مؤلف جی. پی. کرایر، جی. ر. بیکر؛ تهران ۱۳۷۵)؛ کلیات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، ۱۳۷۳)؛ مقدمات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، ۱۳۶۸).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شاهین‌فر، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۰۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و آمریکا در سال ۱۳۳۶، دوره آناتومی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی، گوش و حلق و بینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی و نوروآناتومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی، آناتومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شجاعی دماوندی، سیف‌الملوک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شجاعی. وی از پزشکان حاذق زمان خود بود که از ایران به هند رفت و در آنجا می‌زیست. بیرام خان، خان خانان، وی را گرامی می‌داشت. آن را سیف‌الحکماء نیز نامیده‌اند، به جهت این که به عیادت هر بیماری می‌رفت آن بیمار می‌مرد. وی پس از چندی به ایران بازگشت. شجاعی شاعری توانا بود و بخصوص در هجو دست توانایی داشت که مهاجاتی معروف از وی به جاست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۷۸/۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۴۱)، الذریعه (۵۰۸/۹)، صبح گلشن (۲۲۲)، فرهنگ سخنوران (۴۹۶)، کاروان هند (۶۱۵/۱)، هفت اقلیم (۹۱ -۸۹ /۳).

شربیانلو، جلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شرر شیرازی، محمدهادی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۰۷ ق)، طبیب و شاعر. از افاضل حکمای شیراز بود. در فن طب آگاهی داشت و مردی قلندر مشب و معاصر میرطاهر وحید نجیبای کاشی و شفیعای اثر بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۱۶ –۴۱۵)، الذریعه (۵۱۰/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۹۷)، کلمات الشعراء (۶۰)، مرآت الفصاحه (۲۹۶ –۲۹۵).

شرکت، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فوق تخصص جراحی پلاستیک ترمیمی از دانشگاه یونیون نیویورک و بورد تخصصی در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه ژنتیکی شکافهای لب و کام در ایران، ناهنجاریهای آرواره‌ها، شکاف میانی لب، اصول و کلیات استفاده از اتساع سنجی و ترمیم موقت استفاده بالینین از آن، تدریس درس جراحی پلاستیک ترمیمی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

جراحی پلاستیک ناهنجاری‌های مادرزادی صورت، دست و پستان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی پلاستیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شروانی دلشاد، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نویسنده و طبیب. وی در اصل از مردم آذربایجان بود که به خاک عثمانی (ترکیه کنونی) رفته و در آنجا ساکن شد. شروانی در طب و معدنیات دست داشته است. از آثار وی: «مختصری در طب»؛ «کمال نامه»؛ «تحفه مرادی» در جواهر که به ترکی و برای سلطان مراد آل عثمان نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۷۴ -۲۷۳).

شریعت تربقان، شمس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی پاتولوژی آناتومیک (آسیب‌شناسی) به خصوص در رشته سرطان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، اخذ گواهینامه Assistant Etraget از مرکز سرطان‌شناسی لیون فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند سرطان انسان به موش‌ها، طرح اثرات روغن ذرت و روغن ماهی بر ساختمان تخمدان خرگوش‌های ماده، استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سرفصل در کتاب درسی آسیب‌شناسی در زمینه آناتومی پاتولوژی و سرطان‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی و به خصوص پاتولوژی سرطانها.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعت‌پناهی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلودگی محیط، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای علوم بهداشت محیط از دانشگاه تولن آمریکا در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه‌های داروئی و بهداشتی، تدریس دروس آب‌شناسی و آب درمانی، اصول خدمات بهداشتی و بهداشت صنعتی برای داروسازان، طرح در زمینه تعیین کیفیت فیزیکی شیمیائی و میکروبی آب‌های ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آلودگی محیط زیست، مبانی بهداشت محیط، اصول کیفیت و تصفیه آب و فاضلاب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

آلودگی محیط زیست.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتمداری طالقانی، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی:استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی دلوئی، داوود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، طی دوره اندوسکوپی گوارش در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شاخص‌های ایدز در پرسنل پزشکی، بررسی بیماریهای کبد، بررسی بیماریهای مجاری صفرا با ERCP استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بررسی تحقیقاتی در مورد بیماریهای کبد، بیماریهای مجاری صفرا، بیماریهای مری، بیماریهای معده، بیماریهای روده باریک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریف الاسلام، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۴ ق)، عالم دینی و طبیب و شیمیدان. عموی بزرگ آیت‌اللّه نجفی مرعشی است. وی از علمای بزرگ تهران و از شاگردان حاج میرزا حسن آشتیانی و حاج شیخ فضل‌اللّه نوری بود. در طب و شیمی و علم الحروف بسیار مهارت داشت. از آثارش: «اسرار الحروف»؛ «اصلاح المزاج»، در طب؛ «وقایه الجسد»، در طب؛ «حاشیه الفرائد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۱۹ -۲۱۸ /۳)، معجم المؤلفین (۳۷۲/۱۳).

شریفی تکیه، جلال‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آب و الکترولیت‌ها و درمان استفراغ شدید و اسهال شدید و دزهیدراتاسیون شدید ناشی از اسهال و استفراغ شیرخواران و درمان شوک حاصله برای اولین مرتبه در جهان با روش خوراکی، درمان هیپوکالمی در اسهال‌ها با روش خوراکی، درمان دزهیدراتاسیون هیپرناترمیک با سرم خوراکی، مقایسه الکترولیتهای خوراکی با تزریقی در اسهال شیرخواران، تازه‌های سرم درمانی خوراکی، مناسب‌ترین سرم خوراکی برای درمان اسهال و استفراغ حاد شیرخواران، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

طرز تهیه سرمهای خوراکی بجای تزریقی، ابداع مشتقات سرمهای خوراکی (روش سرم درمانی SH)

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

آب و الکترولیت‌ها، بیماریهای کودکان، در سنامه آکسفورد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی انواع اختلالات آب و الکترولیت‌ها در شیرخواران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی میلانی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفیان، حسینعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شعله اصفهانی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۶۰ ق)، شاعر، طبیب، حاکم. وی از شاعران دوره‌ی اول بازگشت ادبی بود که به همراهی رفیق اصفهانی، مشتاق، عاشق، آذر، صباحی و هاتف از تتبع سبک هندی چشم پوشیده و از شیوه‌ی قدما پیروی نموده. در شعر بیشتر به قصیده گویی متمایل بود وی به طبابت اشتغال داشت. از آثارش: «دیوان» شعر. بعضی تذکره‌ها به اشتباه احوال او را با شعله گلپایگاتی درهم آمیخته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۸۶/۴)، تاریخ ادبیات ایران در دوره‌ی بازگشت (۳۶۹، ۳۲۰ /۲)، الذریعه (۵۲۸ -۵۲۷ /۹)، ریحانه (۲۲۵/۳)، سفینه المحمود (۴۸۳ -۴۸۱ /۲)، لغت نامه (ذیل / شعله)، نگارستان دارا (۲۱۳ -۲۱۱ /۱).

شعله‌ور، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفا، فرج‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، مدرس، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در اصفهان و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به سال ۱۳۱۷ ش به پایان رسانید پایان‌نامه‌ی خود را درباره‌ی اهمیت ویتامین ث در ارتش نوشت بعدها عهده‌دار مشاغلی از قبیل دستیار آزمایشگاه میکروبشناسی، دانشیار کرسی میکربشناسی، شد. در سال ۱۳۲۷ ش به انگلستان مسافرت نمود و پس از مدت دو سال توقف موفق به اخذ دیپلم تخصصی در میکروبشناسی و گواهی‌نامه در بیماریهای کودکان گردید. از آثار وی: «باکتریها»؛ «میکروبشناسی عملی»؛ «ویروسها».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۸۰۵ -۸۰۴ /۴).

شفایی اصفهانی، شرف‌الدین، حسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۳۷ -۹۶۶ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شفایی. از عالمان و پزشکان مشهور زمان خود در اصفهان بود و نزد خاص و عام و نیز در دستگاه سلطنت و حکومت حرمت بسیار داشت. وی پزشکی را از پدر خویش برادرش حکیم نصیرا فراگرفت و بر مسجد جامع

اصفهان پزشک خانه داشت. در شعر نیز طبعش در کمال استغنا بود و در هیچ زمانی شاعری به آن اعتبار و غنای طبع نبود. وی به جز پزشکی حکمت نظری را هم فراگرفت. معاصر محمدباقر داماد و تقی‌الدین اوحدی بود. توانائیش در هجو زبانزد همه‌ی معاصرانش است. «کلیات» آثار شفایی در حدود پانزده هزار بیت است شامل: قصیده، غزل، ترکیب، ترجیع، قطعه، رباعی، شعر آشوب و چهار مثنوی شامل: «دیده‌ی بیدار»، «مهر و محبت»، «نمکدان حقیقت»، «مجمع البحرین» دارد. «دیوان» غزلهای او را در حدود پنج هزار و پانصد بیت می‌دانند.[۱]

(حکیم) شرف‌الدین حسن طبیب و شاعر (ف. ۱۰۳۸ ه.ق./ ۱۶۲۷ م.). وی طبیب خاص و ندیم شاه عباس اول بود. علاوه بر غزلیات و هجویات یک مثنوی از او باقی است موسوم به «نمکدان حقیقت» به تقلید حدیقةالحقیقه سنائی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۹۵۴ –۹۵۰ /۳)، ایضاح المکنون (۵۱۱/۱)، تاریخ ادبیات براون (۱۷۱/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۸۲ –۱۰۷۵ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۵ –۵۱۴)، تذکره القبور (۲۷۶ –۲۷۵)، تذکره‌ی میخانه (۵۳۴ –۵۲۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۱۴ –۲۱۱)، الذریعه (۳۱۳/۲۴، ۲۱۵/۱۴، ۵۳۰ –۵۲۹ /۹)، ریاض العارفین (۲۱۸ –۲۱۳)، ریاض العلماء (۱۶۲ –۱۶۱ /۱)، ریحانه (۲۲۸ –۲۲۶ /۳)، سرآمدان فرهنگ (۳۱۶ –۳۱۴ /۱)، عالم‌آرای عباسی (۱۰۸۳ –۱۰۸۲ /۲)، فرهنگ سخنوران (۵۰۷ –۵۰۶)، مجمع الخواص (۲۰۵ –۲۰۴)، مجمع الفصحا (۴۳ –۴۰ /۴)، منظومه‌های فارسی (۳۴۵، ۳۴۰، ۱۷)، نتایج الافکار (۳۷۵، ۳۷۳)، هفت اقلیم (۴۳۰ –۴۲۹ /۲).

شفایی اصفهانی، مظفر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۶۳ ق)، پزشک و شاعر. اصلا از مردم کاشان بود و در اصفهان می‌زیست، او چند کتاب در پزشکی و داروشناسی داشت، از آن جمله: «بیست باب»؛ «قرابادین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۶۲ –۳۶۱ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۹۹)، الذریعه (۶۲ –۶۱ /۱۷ –۱۸۹ –۱۸۸ /۳).

شفایی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۹ ش)، طبیب. تحصیلات متوسطه و کلاس پ. ث. ان را در تهران به پایان رساند و جزء محصلین اعزامی به فرانسه بود. تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی لیل و پاریس به پایان رسانید در سال ۱۳۱۶ ش با گذراندن پایان‌نامه‌ی خود به دریافت دکتری نایل آمد. در ضمن دانشنامه‌ی طب قانونی و امراض روحی و بهداشت عمومی و طب مناطق گرمسیری را از دانشکده‌ی پزشکی پاریس تحصیل کرد. پس از بازگشت به ایران دانشیار رشته بافت شناسی شد. از آثار وی: «بررسی مقاطع بافت شناسی»؛ «جنین شناسی (رویان شناسی)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۴۱۲ -۴۱۱ /۱).

شفیع بوشهری، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

وی فرزند سید محمد تقی موسوی کازرونی بوشهری عالمی جامع و فاضلی جلیل بوده، در کازرون در سال ۱۲۷۰ ق متولد شده و نزد والدش که از صلحاء بود تربیت یافته. آنگاه با پدرش در سال ۱۲۹۱ ق ببوشهر منتقل شده و از آنجا مهاجرت بعراق و پس از تشرف بزیارت مشاهد مشرفه در هنگام مهاجرت آیه‌الله العظمی میرزای شیرازی بسامرا وی هجرت بآنجا نموده و ده سال تمام ملازم درس آن بزرگوار گشته و حداکثر استفاده را نموده تا در فقه و اصول بمقام بلند و رتبه اعلی رسیده و در اثناء آن نیز بعلم طب و ادب و غیره هم پرداخته تا از اقران تفوق جسته و مخصوصا در طب که بسیار مهارت و حذاقت یافته و معالجات غریبه‌ای نموده است.

در سال ۱۳۱۰ مراجعت ببوشهر کرده و مرجع موجه امور شرعی مردم گردیده و بتدریس و امامت و نشر احکام پرداخته و در سال ۱۳۲۹ ق مشرف بعتبات با تمام اهل بیتش گردید و در نجف مریض شده و در هفتم ربیع الاول سال مزبور وفات و در وادی‌السلام مدفون گردید.

تألیفاتی در فقه و اصول دارد، دارای دو فرزند ۱- آقای آقا سید محمد مهدی که نه ماه بعد از وی در سامرا وفات نموده و در رواق شریف دفن گردید. ۲- آقا سید محمد تقی که از شاگردان آیه‌الله میرزا محمد تقی شیرازی و علامه حاج محمد حسن کبه و غیر آنها بوده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

شفیع شیرازی، محمد

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، شاعر و طبیب. از اطباء حاذق بود. علم حکمت و دیگر علوم را در شیراز فراگرفت. از اشعار اوست:

ز افغان آن دل بی‌رحم را بی‌رحم‌تر کردم

نپنداری ز غم شبهای هجران را سحر کردم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۲۷ -۴۲۶)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۹۰/۳)، مرآت الفصاحه (۳۱۰).

شفیع‌زاده، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص بیماریهای روماتیسم از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال ۱۳۴۳.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آرتریت روماتوئید، اصول دارو درمانی در بیماریهای آرتروپاتی و تدریس درس بیماریهای روماتیسمی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

سندرم گودپاسیور good pasurd، بیماری تاکایاسو و آلکاپتونوری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی خویی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، مرتبه علمی: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی با رتبه اول از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دوره تخصصصی M.S Ph.D از دانشگاه کلمبیا در شهر نیویورک آمریکا در سال ۱۳۴۷، طی دوره فوق دکترا از دانشگاه شیکاگو آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران، کسب جوائز متعددی مانند جایزه اول طرح‌های تحقیقاتی از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در چند سال متوالی، مدال درجه دوم تحقیق، نشان درجه دوم فرهنگ، جایزه اول تحقیقات (جشنواره خوارزمی)، داروساز برجسته و نمونه، استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیمی، شیمی مواد طبیعی و داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

در علم شیمی در زمینه سنتز استیروئیدهای طولانی اثر ضد بارداری به نام W.H.O

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

شیمی هتروسیکلیک و طیف سنجی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰۶

زمینه علمی مقالات:

شیمی، شیمی مواد طبیعی، استرونید، شیمی هتروسیکلیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی، فروغ

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد، ۱۳۰۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جامعه‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات علی جامعه‌شناسی، دکترای تخصصی جامعه‌شناسی پزشکی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جامعه‌شناسی پزشکی- بهداشتی درباره مسائل و جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، بهداشت و درمان از دیدگاه مردم و جامعه، سیاستهای بهداشتی- درمانی و نحوه ارائه خدمات در جامعه، طرح توسعه خدمات بهداشتی- درمانی اولیه و پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، آموزش بهداشت و بهداشت عمومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعیان راد، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۷ ش)، پزشك و نویسنده. دارای گواهی‌نامه‌ی تخصصی در بیماریهای درونی اطفال و اعصاب می‌باشد. ریاست بخش طبی بیمارستان راه‌آهن را بر عهده داشته است. از آثار وی: «سخنرانیهای پزشکی»؛ «نشانه شناسی و دستگاه عصبی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۶۳۴- ۶۳۳ /۲).

شقایق اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شایق. وی همانند پدرش میرزا جعفر، طبی و شاعر بود. شقایق در اوایل عمر از اصفهان به یزد رفت و در آنجا ساکن و به طبابت مشغول شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، حاوی قصایدی مشتمل بر مدح امیرالمومنین و امام رضا (ع) و مراثی امام حسین (ع) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۸۲۶- ۸۲۵ /۲)، الذریعه (۵۰۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۹۳).

شکوهی‌نژاد، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شکیبی گیلانی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شماع، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس الحکماء، علی خان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۵ -۱۲۶۱/۱۲۵۲ ق)، پزشک و شاعر، متخلص به لعلی. در ایروان متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت و به تحصیل طب پرداخت و در ضمن آن به تجارت نیز مشغول بود. اما پس از چندی از تجارت دست کشید و به تحصیل طب پرداخت و بعد از آن به طبابت پرداخت و طبیب مخصوص مظفرالدین‌شاه قاجار شد. در اواخر عمر به سیاحت روی آورد و سرزمین‌های قفقار و مصر و عثمانی را سیاحت کرد و سرانجام در تفلیس درگذشت. از آثار وی: «دیوان» اشعار به فارسی و ترکی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۳۲۲ -۳۲۱)، الذریعه (۹۴۷ -۹۴۶ /۹)، ریحانه (۱۳۶ -۱۳۴ /۵)، شرح حال رجال (۳۵۲/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۳۶۲ -۳۶۱ /۴)، مکارم الآثار (۱۴۱۵ -۱۴۱۳ /۴).

شمس المعالی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۷ ق)، ادیب و طبیب. او اغلب در دستگاه دوستعلی خان معیرالممالک که بعدها ملقب به نظام‌الدوله شد، به سر می‌برد. وی مردی فاضل و طبیبی حاذق بود. در تهران درگذشت. میرزا صادق خان ادیب الممالک قطعه‌ای در رثا و تاریخ وفات وی ساخته است که در «دیوانش» درج است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۱۵۷/۶).

شمس دواچی، شیدا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص درماتولوژی پرولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۲، تدریس در رشته درماتولوژی در دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.

زمینه علمی مقالات:

درماتولوژی و پورولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار گروه جراحی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیمیائی سنگ‌های صفراوی، عوارض کلیوی سوختگی‌ها، لنفوم روده باریک، علل انسداد روده و تدریس درس جراحی عمومی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کبد، مجاری صفراوی، عفونت‌ها، سوختگی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، محمد قلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، پزشک و مدرس. تحصیلات دبیرستانی پ. ث. ان و سه سال اول پزشکی و سه ساله‌ی چشم پزشکی را در تهران به پایان رسانده سپس برای ادامه‌ی تصحیلات به فرانسه رفته و دانشکده‌ی پزشکی یون را در سال ۱۳۰۲ ش به پایان رسانده و به دریافت دانشنامه‌ی دکتری پزشکی نایل شده و به ایران مراجعت کرده است. وی استاد کرسی چشم پزشکی و ریاست بخش چشم‌پزشکی بیمارستان فارابی بوده است. اثر وی «درمان تراخم با الکتروگو آگولاسیون» می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۹۲۹/۴).

شمس، هرمز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی چشم پزشکی ازدانشگاه پاریس، فلوشیپ در بیمارستان Vingts پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای شبکیه، جذام در ایران، بیماری بهجت، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای چشم، بیماریهای رتین و ویتره، گلوکوم، بیماریهای عفونی چشم بیماریهای عدسی، چشم و تروما.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بهجت، دکولمان رتین، اثرات الکل متیلیک روی چشم، جذام و تراخم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با معدل ۱۸/۷۵ از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی اورولوژی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح بررسی بیماریهای مقاربتی در زندان منکرات مشهد، پیوند کلیه و اورولوژی، استاد راهنمای بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

یافتن اثرات واریکوسل بر عروق اطراف پروستات در Trans Rectal Sonogerphy، استفاده از معده برای ساختن مثانه و مجرا بعد از سیستکتومی رادیکال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کلیه و مجاری ادراری تناسلی (اورولوژی)، سفرنامه ژاپن و چین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

بررسی اثرات سوءداروهای ضد حاملگی، تازه‌هائی درباره آسپرین ختنه، پیوند کلیه U.D.P همرا با سنگ، آسیب‌های کلیه در جنگ تحمیلی و سنگ شکن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، فاضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسی شهرآبادی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکرب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمیمی، کورش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شوشتریان، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان و فوق تخصص عفونی کودکان.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اسهال در شیرخواران، توبوکولین تست در شیرخواران واکسینه شده با ب. ث. ژ، بررسی منتژیت در اطفال، بررسی عفونت در کودکان مبتلا به بیماریهای بدخیم، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بررسی اسهال در شیرخواران .

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

در زمینه بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهبازفر، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهید، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهرت شیرازی، حکیم‌الممالک حسن، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۴۹ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شهرت. ملقب به حکیم‌الممالک. از اعراب بود در شیراز نشو و نما یافت در علم طب استاد بود به هندوستان رفت، در آنجا به منصب عظیم سرافراز شد و در همان جا نیز درگذشت. از اشعار اوست:

مرا زلفت ز دام آزاد خواهد کرد می‌دانم

ولی بعد از رهایی یاد خواهد کرد می‌دانم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای کشمیر (۶۰۸، ۱۸۵ -۱۸۲ /۵)، حدیقه الشعراء (۹۱۵/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۷۲ - ۳۶۹ /۳)، الذریعه (۵۵۸/۹)، سرو آزاد (۲۰۳ -۲۰۱)، سفینه المحمود (۵۵۶/۲)، فرهنگ سخنوران (۵۲۱)، کاروان هند (۶۶۱ -۶۶۰ /۱)، مجمع الفصحا (۵۴۰/۵)، مخزن الغرائب (۱۰۳۸ -۱۰۳۴ /۲)، مرآت الفصاحه (۳۳۱ -۳۳۰)، مصطبه‌ی خراب (۱۰۶)، نتایج الافکار (۳۹۴ -۳۹۳)، نشتر عشق (۸۲۹ -۸۲۸ /۳).

شهردار، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۹ ش)، پزشک و نویسنده. در تهران متولد شد. تحصیلات ابتدایی را در تبریز و متوسطه را در تهران به پایان رساند. سپس به اروپا رفت و تحصیلات عالی را در رشته‌ی طب در لوزان و پاریس رساند و متخصص امراض داخلی در جهاز هاضمه شد. اثر

وی: «ازدواج اجباری، اندرزهای طبی و صحی عملی» می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۸۴۰ -۸۳۹ /۶).

شهریاری، حشمت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۶۷.

از آثار اوست: تدوین علم الابدان، مسائل پزشکی و بهداشتی- به زبان ساده، برای همه (ترجمه اسدالله شهریاری).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شهید شیرازی، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۲۷۰ ق)، شاعر و طبیب و خطاط، متخلص به شهید. از بزرگ‌زادگان شیراز بود و در نوشتن اقسام خطوط بویژه نسخ و نستعلیق مهارت داشت. وی به طبابت اشتغال داشت. در شاعری از تربیت یافتگان و شاگردان وصال بود و در سرودن غزل توانا. وی در صحن سید علاءالدین حسین مدفون است. از آثار وی «دیوان» اشعار در حدود پنج هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۰)، حدیقه الشعراء (۹۲۵ -۹۲۴ /۲)، الذریعه (۵۶۱/۹)، مرآت الفصاحه (۳۳۴ -۳۳۳).

شهیدی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیبان، زهرا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۹ ش)، پزشك و مدرس. در تهران متولد شده. پس از تحصیلات دوره‌ی متوسطه در دارالفنون و گذرانیدن مدرسه‌ی طب در سال ۱۳۰۵ ش برای ادامه‌ی تحصیلات به فرانسه عزیمت کرد و دوره‌ی (مالاریالوژی) را طی نمود. پس از آن دوره‌ی بهداشت را پیموده و پایان‌نامه‌ی خود را پیرامون، لیشمانیموز در تهران، در پاریس نگاشت پس از آن به تهران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغلی از قبیل پزشك وزارت فرهنگ، رییس بخش پزشکی بیمارستان گوهرشاد، تعلیم دروس بالینی دانشجویان پزشکی در بیمارستان مذکور، استاد کرسی بیماریهای عمومی و پزشکی آزمایشی. از آثار وی: «تاریخ طبیعی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (۷۰۵ -۷۰۴ /۴).

شیخ‌الاسلام‌زاده، محیط

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تبریز و فرانسه در سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۵۵، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای وزیکولوبولوز، بیماریهای قارچی، بیماریهای پسوریازیس و استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکترا در زمینه بیماریهای پوست.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوست عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بحث درباره ملانوم و نتایج تجربی، آکنه ولگاریس، گزارشی در مورد سرطان کاپوزی، جذام در ایران، اسکلرودرمیا و بررسی موارد خاص، آکسیدان کورتیکوتراپی، بررسی بیماریهای قارچی در آذربایجان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ‌الاسلامی، ویدا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثر PH و سرما و گرما در عمل شل کننده عضلانی، تزریق مورفین داخل نخاع (انتراتکال) و ایجاد بیدردی در زایمان و دردهای سرطانی، تدریس درس بیهوشی در دانشگاه تهران و ابداع شل کننده عضلانی جدید ۶۳۶۸، استاد راهنمای ۲ پایان نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیهوشی برونکوسکوپی در ۱۷۰ مورد، داروی جدید شل کننده عضلانی غیر دپلاریزان استیروئیدی و مقایسه آن با پانکورانیوم، مقایسه روشهای بیهوشی در جراحی شکاف کام، داروی شل کننده عضلانی در بیماران بدون کلیه، گزارش متد کاتتریزاسیون پرکوتانه دریچه‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ‌الاطباء، حسینعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۲ ق)، طبیب. ملقب به شیخ‌الاطباء. وی در طب قدیم مهارت داشت و طب جدید را هم در دارالفنون آموخت و در سال ۱۲۸۶ ق حکیم‌باشی مهد علیا، مادر ناصرالدین‌شاه بود و پس از مرگ وی طبیب ناصرالدین شاه شد. و پس از آن جزو اطبای دربار سلطنتی قرار گرفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهل سال تاریخ ایران (۲۸۴/۱)، شرح حال رجال (۸۰/۵).

شیرازی عمادالدین، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۴ ق)، حکیم و طبیب. وی از کودکی زیردست پدرش که طبیب حاذقی بود، پرورش یافت و مدتی طبیب امیر عبدالله‌خان استاجلو حاکم شروان بود. سپس به دربار شاه‌طهماسب رفت و مدت بیست سال در هند زندگی کرد. در اواخر عمر مجاور مشهد رضوی شد و طبابت بیمارستان رضوی را بر عهده گرفت. از آثار وی: «رساله‌ی چوب چینی»، در خواص و طبایع و منافع و طریق خوردن آن؛ «رساله‌ی بیخ چینی»، که در ۹۵۴ ق تألیف شده؛ «رساله»ای در بیماری آتشک؛ «رساله‌ی افیونیه» یا «الافیونیه»؛ «سته‌ی ضروریه طبیه»، به نام شاه قلی‌خان بن حمزه سلطان استاجلو؛ «مفرح یاقوتی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۳۹۹)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۱۳-۷۱۲ / ۳)، الذریعه (۳۶۳ / ۲۱ ،۲۸ / ۱۳ ،۱۶۸ ،۱۰۰ / ۱۱ ،۲۷۱ / ۷ ،۳۱۰ / ۵ ،۲۶۲ / ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۱ -۲۴۰ / ۱۰)، عالم‌آرای عباسی (۱۶۸ ،۱۵۶ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۶۵۳).

شیرازی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طبیب حاذق المیرزا اسدالله برادر آیت‌الله العظمی مجدد شیرازی و داماد علامه مهذب شیخ محمدصادق تهرانی و متوفی ۱۳۱۴ قمری و این بزرگوار افلاطون زمان خود بود.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

شیرازی، جلال‌الدین احمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به جلال و طبیب. اصل وی از خواف و مولد وی شیراز است. از بزرگان، پزشکان و شاعران معروف دربار شاه شجاع مظفری است و برادرزاده‌ی نجم‌الدین محمود طبیب و دانشمند معروف است. او در سال ۷۵۴ ق سفری به مصر داشت. وی علاوه بر طبابت، شاعری زبردست بود و غزل را نیکو می‌سرود و در شعر تازی نیز دست داشت. دولتشاه به اشتباه منظومه‌ی «گل و نوروز» را به وی نسبت می‌دهد و همین خطا به آثار بعد از وی نیز راه می‌یابد. از او «دیوان» غزلیاتی حدود سه هزار بیت به یادگار مانده است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۳۷ -۱۰۳۲ /۳)، تاریخ نظم و نثر (۲۱۳)، تذکرهٔ الشعراء (۳۳۸ -۳۳۲)، دانشمنداو سخن سرایان فارس (۹۷ -۹۵ /۲)، الذریعه (۲۳۳/۱۸، ۲۰۰ -۱۹۹ /۹)، ریحانه (۴۱۵/۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۵۷ -۲۵۶ /۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جلال شیروانی)، مرآت الفصاحه (۱۳۴)، هفت اقلیم (۲۶۵/۲)، یغما (س ۱۴، ش ۴، ص ۲۸۲ – ۱۷۸).

شیرزادی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیروان نیا، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم طبیعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

ریاضیات کاربردی، حل عددی انتگرال‌ها، کاربرد ریاضیات در مهند.

مرتبه علمی: دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش ۷۰ مورد تروماتیسم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیص مجدد در مجروحین جنگ ایران و عراق، سندرم- PEUTZJEGHERS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ جراحی هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، سرطان

رکتوم در سنین قبل از ۴۰ سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فئوکروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها و اعمال جراحی اورتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی پایه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۴

زمینه علمی مقالات:

فیزیولوژی پایه و فیزیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیعه‌زاده، صمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی تغذیه و تکنولوژی مواد غذائی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی از دانشگاه ایالتی کانزانس آمریکا در سال ۱۳۴۹، و دکترای بیوشیمی از دانشگاه ایالتی کانزانس آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۵، دانشیار دانشگاه آزاد ایران از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

در ارتباط با متابولیسم آمینواسیدها و پروتئینها، اثر FISCULIS Alkokenfi بر روی حاملگی، اثر کمبود روی برمتابولیسم گلوکز، تدریس بیوشیمی در دانشگاه‌های لگان آمریکا، شیراز، آزاد ایران، علوم پزشکی شیراز، استاد راهنمای یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی، کربوهیدرولیپید، پروتئین و اسید هسته‌ای، آنزیم، ویتامینها و املاح و بیولوژی مقدماتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ژنیتک، متابولیسم، بیوشیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیمی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۴۶ ش)، معلم و پزشک. وی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در دارالفنون به پایان رسانید و در سال ۱۳۰۷ ق در رشته‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد و به طبابت و تدریس و در دارالفنون، دارالمعلمات و دیگر مدارس اشتغال ورزید و پس از چهل سال خدمت در وزارت فرهنگ بازنشسته شد و از آن پس در مطب خود به طبابت پرداخت. وی در تهران درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۲۵۹/ ۶).

صابری، مظفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی حسن‌آبادی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اجتماعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دریافت مدارک M.P.H در بهداشت بین‌الملل در سال ۱۳۵۶، گواهی طب پیشگیری از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۷ و دانشنامه تخصصی (بورد) پزشکی اجتماعی از ایران در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماریها (سل، پولیومیلیت، کزاز نوزادان، سالک)، طرح بهداشتی> سلامت و بیماری <در سه استان، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روش تحقیق، بهداشت عمومی، طب کار، اپیدمیولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی بیماریها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی شجاع، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۷، و دکترای تخصصی فیزیولوژی از کالج سلطنتی جراحان لندن در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی داشنگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دستگاه عصبی خودمختار، فتوشیمیائی، و تدریس دروس فیزیولوژی انسانی در دانشگاههای تبریز و لندن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تشخیص فیزیکی بیماریهای کودکان، فیزیولوژی انسان، فیزیولوژی خون و لنف فیزیولوژی غدد و گوارش و تحقیق در سیستم‌های بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اثر بار الکتریکی گلبول قرمز در ویسکوزیته خون، اثر ارتعاش در ویسکوزیته خون، اثر فشار منفی قسمت تحتانی بدن در سیستم قلب و عروق، تحقیقات در نظام بهداشتی، پژوهش و رابطه آن با خودکفائی جنبه‌های اجتماعی برنامه‌های پیشگیری و کنترل Aids و اثر پتانسیل سطح گلبول قرمز روی تیکسوتروپی خون انسان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی لوید، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، مرتبه علمی: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فیزیولوژی گوارش از دانشگاه لیون فرانسه و دکترای دولتی در رشته بیوشیمی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم و آندوکرین، هورمون انسولین و تغییرات آن، هورمونهای جنسی و تغییرات آنها، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی بالینی، فیزیولژی گوارش و متابولیسم و آندوکرین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

متابولیسم و آندوکرین.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صارمی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دستگاه گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صالح، جهانشاه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و زبان فرانسه و انگلیسی ردر زادگاه خود کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکایی تهران به پایان رساند. او تحصیلات عالی را در آمریکا دنبال کرد و موفق به اخذ درجه‌ی دکتری در پزشکی شد و پس از آن به ایران آمد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله. تدریس تشریح، ریاست بیمارستان وزیری، ریاست آموزشگاه مامایی، استاد کرسی بیماریهای زنان ریاست دانشگاه تهران و وزارت بهداری شد. از جمله خدماتی که وی در زمان ریاست دانشگاه انجام داد تأسیس کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه و تغییر سیستم آموزشی دانشگاه از فرانسوی به آمریکایی بود. از آثار وی: «بیماریهایی زنان»؛ «سخنرانیهای هئیت اعزامی سازمان بهداشت در دانشکده‌ی پزشکی»، ترجمه؛ «گزارش سه ساله‌ی سوم ریاست دانشکده‌ی پزشکی»؛ «بیماریهای زنان و پیشرفتهای علمی نوین».[۱]

فرزند سید حسن مبصرالممالک، متولد ۱۲۸۳ ش در کاشان است. تحصیلات ابتدائی را در کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکائی انجام داد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل عازم آمریکا شد و ابتدا درجه‌ی لیسانس علوم از دانشگاه سیراکیوز گرفت و وارد دانشکده پزشکی گردید و درجه‌ی دکترا نیز از همان دانشگاه با تخصص امراض زنان دریافت کرد و چندین سال در آمریکا به طبابت مشغول بود.

پس از ورود به ایران، به دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی منصوب شد و سرانجام به استادی کرسی بیماریهای زنان رسید. مدتی هم ریاست بیمارستان وزیری و ریاست بخش جراحی بیمارستان زنان و ریاست آموزشگاه مامائی با او بود .

در ۱۳۲۶ با رای استادان به ریاست دانشکده‌ی پزشکی منصوب گردید. در ۱۳۲۹ در کابینه‌ی سپهبد رزم‌آرا به سمت وزیر بهداری تعیین شد، و تا پایان حکومت رزم‌آرا تا اسفند ۱۳۲۹ وزیر بهداری بود. در ۱۳۳۲ در کابینه‌ی سپهبد زاهدی برای بار دوم به وزارت بهداری معرفی شد و تا سقوط کابینه در آن سمت باقی ماند.

در ۱۳۳۴ که علاء مامور تشکیل کابینه گردید، دکتر جهانشاه صالح را در سمت وزارت بهداری تثبیت نمود. در شهریور ۱۳۳۹ مهندس جعفر شریف‌امامی رئیس دولت وقت، وزارت بهداری را به عهده‌ی دکتر جهانشاه صالح قرار داد و در ترمیم همان کابینه، صالح وزیر فرهنگ شد.

در ۱۳۴۴ به ریاست دانشگاه تهران و رئیس دانشکده‌ی پزشکی انتخاب گردید ولی در این سمت دوام زیادی نکرد و از کار کناره‌گیری نمود و به مقام سناتوری رسید.

صاحب تالیفات متعددی در رشته‌ی تخصصی خود می‌باشد که غالب آنها در دانشگاه تدریس می‌شود. وی در زمان وزارت بهداری، قانون منع کشت خشخاش را به تصویب رسانید. ولی نسبت به ترک اعتیاد معتادان فکری نکرد. بازار قاچاق تریاک رواج یافت و سیل این سم مهلک از کشورهای مجاور در مقابل طلا و فرش سرازیر گردید و در نتیجه عده‌ای قاچاقچی به ثروتهای کلان دست یافتند. برخلاف برادر اکبر و ارشد خود اللهیار صالح، نسبت به پهلوی سرسپردگی داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] چهره‌های آشنا (۳۵۴ -۳۵۲)، روزشمار تاریخ ایران (۲۱۴ ،۲۱۰ ،۱۵۵ ،۱۱۹ ،۱۱۳ ،۶۸ ،۵۱ ،۳۵ ،۱۱ / ۲)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۲۱۶ -۱۵۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۷۲۲ ،۱۹۴۷ / ۲ ،۵۶۷ / ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۴)، مؤلفین کتب چاپی (۴۴۱ -۴۴۰ / ۲).

صالحی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی رادیوتراپی اونکولوژی از ایران، دوره تخصصی رادیوتراپی از لندن، متخصص رادیوتراپی از کالج سلطنتی انگلستان در سال ۱۳۵۷، دوره رادیولوژی در مشهد.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای سر و گردن بررسی اثرات اشعه روی کیست هیداتیک در مشهد، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای عمومی و ۲ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گلیوم‌های سیستم عصبی مرکزی، تومورکروکنبرگ، هیستوسیتوز، متاستاز گرانولوزاسل تومور تخمدان، نئوپلاسمای اولیه متعدد، تحقیق آینده‌نگر روی عوارض گوشی سزپلاتین، ملانوم بدخیم اطفال، بررسی ۱۵۱۵ مورد سرطان مری در خراسان، بررسی ۲۱۱ مورد سرطان حنجره به مدت ۸ سال در مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبا خراسانی، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در ۱۳۱۲ ش و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را در ۱۳۱۸ ش به پایان رسانید. وی مشاغل زیر را عهده‌دار بود:کارمند موسسه‌ی سرم‌سازی حصارک، ریاست بهداری دانشکده‌ی کشاورزی کرج، پزشک بهداری آموزشگاهها، مأمور درمانگاه بیماریهای مغزوپی یکی از بیمارستانهای تهران. از آثار وی: «بیماریهای اعصاب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۲۷۰، ۱۶۳۸ / ۲، ۵۶۳ / ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۵ -۴۹۴ / ۳).

صبا خراسانی، فتحعلی مسیح السلطنه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۶ ق)، پزشک و نویسنده. در مشهد مقدس به دنیا آمد. بعد از تحصیلات مقدماتی در ۱۳۱۳ ق برای ادامه تحصیل به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون مشغول تحصیل شد و در رشته‌ی طب موفق به اخذ گواهی‌نامه گردید. پس از آن به فعالیت‌های پزشکی در نقاط مختلف ایران پرداخت، اما بیشتر در مشهد اشتغال داشت. از آثار وی: «اندرز پزشکی»؛ «بهداشت کودکان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۵۴۱ - ۵۴۰، ۳۵۳ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۶۳ / ۴).

صباغیان، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری دیلمی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولویژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لیز بلژیک در سال ۱۳۴۶، فوق تخصصی نورورادیولوژی از دانشگاههای لیژ بلژیک در سال ۱۳۴۸ و پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص نورآناتومی از دانشگاه پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آنژیوگرافی مجروحین جنگی، تروماتیسم عروقی، تدریس دروس سیمیوموژی- رادیولوژی، رادیولوژی، پاتولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عمومی در دانشگاههای تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

اصول تئوریک در تکنیک رادیوگرافی‌های رنگی، پزشکی، رادیولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عروق.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری رشتی، باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۳ -۱۲۶۵ ق)، پزشک و شاعر، متخلص به صبوری، ملقب به مدیرالاطباء در رشت به دنیا آمد. مقدمات ادبی و عربی را در زادگاهش فرا گرفت. پس از آن برای تکمیل تحصیلات به تهران آمد و مدتی به تحصیل حکمت و کلام در محضر میرزا ابوالحسن جلوه، و طب در نزد دکتر محمدخان کرمانشاهی پرداخت و سپس به منظور تکمیل تحصیلات به مصر و لبنان و فرانسه رفت و مدت چهارده سال در آنجا اقامت کرد. و سرانجام به ایران بازگشت و عهده‌دار ریاست اداره‌ی حفظ الصحه‌ی گیلان شد و اولین داروخانه به سبک جدید مجهز به دستگاه قرص و کپسول‌سازی را در رشت دایر کرد. صبوری در فن موسیقی نیز صاحب نظر بود و در شعر از سعدی پیروی می‌کرد. او بر اثر سقوط از درشکه درگذشت و در وادی السلام نجف دفن شد. از آثار وی: «دیوان» شعر، به اهتمام هادی جلوه و مقدمه‌ی پورداود و دکتر محمد معین.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۹۸ / ۹)، کتاب گیلان (۶۵۴ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۲ -۷۱ / ۲)، نامها و نامداران گیلان (۳۰۳ -

۳۰۲)، یغما (س ۴، ش ۲، ص ۹۴ -۹۲).

صحافیان، عباسعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتودنس اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، درجه S.M در رشته ارتودنس اطفال از دانشگاه منچستر انگلستان در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار بخش ارتودنسی و اطفال دانشگاه علوم پزشکی مشهد تا سال ۱۳۶۶، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیوگرافی لاترال سفالوتریک، پروتز، مباحث دندان پزشکی، استاد راهنمای ۳ پایان‌نامه تخصصی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مفصل فکی و دندان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

دندان پزشکی، ارتودنسی، شکاف کام و سفالوتریک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صحبت اصفهانی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. وی از شاعران و طبیبان اصفهان است که در روزگار حکومت عالمگیر پادشاه به هندوستان مهاجرت کرد و در آن جا منصب یافت. صحبت به روزگار محمد شاه گورکانی (۱۱۶۱ -۱۱۳۱ ق) در هندوستان وفات یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۷۲)، الذریعه (۵۹۹ -۵۹۸ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۵۱)، کاروان هند (۷۱۶ / ۱).

صحت، سیاوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی قفسه صدری، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر الاطباء شاملو، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۲ -۱۲۱۸ / ۱۲۱۲ ش)، طبیب. وی از کودکی مشغول به تحصیل شد و در نزد استادان عصر خود به فرا گرفتن فنون ادب و علوم منقول و معقول پرداخت و در هنر خطنویسی نیز کار کرد و چون علاقه‌ی زیادی به رشته‌ی پزشکی داشت برای تحصیل فن مزبور رهسپار تهران گردید و چند سالی در نزد چند نفر از اطباء معروف آن زمان از قبیل حاج آقا بابا رشتی ملک الاطباء، میرزا سید رضی سمنانی حکیم باشی نظام و میرزا ابوالقاسم اصفهانی سلطان الحکماء به تحصیل و تکمیل طب قدیم پرداخت و پس از این که اجازه‌نامه‌هایی از هر یک از آنان گرفت و ملقب به صدر الاطباء شد و به همراه امیر حسین‌خان شجاع‌الدوله حاکم قوچان که در تهران بود به قوچان رفت و پزشک مخصوص او گردید. پس از هفت سال اقامت در قوچان و معالجه بیماران به مشهد رفت و مقیم گردید و مدت پنجاه سال در آن شهر به طبابت اشتغال داشت و در این رشته در خراسان شهرتی تمام یافت. وی در مشهد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر ایران (۱۹۰ / ۴)، شرح حال رجال (۱۷۳ -۱۷۱ / ۵، ۲۰ / ۳).

صدر نبوی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اعصاب و روان، دانشکده: پزشکی ، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی اعصاب و روان از دانشگاه هایدلبرک آلمان غربی در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی اعصاب از

دانشگاه فرانکفورت در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص الکتروآنسفالوگرافی و الکترومیوگرافی از جامعه الکتروآنسفالوگرافی مونیخ آلمان غربی.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۶۵، دانشیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغییرات نوروموسکولر در بیماری جذام، بیماری اشتانرت، بیماری میوکلوبیندری، میگرن و درمان آن تدریس دروس اعصاب، آسیب‌شناسی اعصاب، الکتروآنسفالوگرافی در دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

الکتروآنسفالوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

اعصاب و آسیب‌شناسی اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده دانشگاه تهران در سالهای ۱۳۴۱ و ۱۳۴۷ و فوق تخصص آسیب‌شناسی از کالیفرنیای آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی عمومی برای آموزشگاه عالی بهداشت دهان، اثرات رادیاسیون ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی، دانستنیهای لازم در مورد سرطان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

کولیت ناشی از آنتی‌بیوتیک‌ها، گزارش یک مورد بیماری آندرسون تایری، سارکوم مری، کارسینوئیدریه، ملانوم بدخیم آنورکتال، گرانولارسل میولاستوما، میکزوم دهلیز چپ در کودکان، اثرات رادیاسیون، ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدرخانلو، رجبعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۴۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد جنین‌شناسی از اسکاتلند در سال ۱۳۵۹ و دکترای تخصصی بافت‌شناسی مقایسه‌ای از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی میکروسکوپی روده باریک شتر، انتقال جنین و تدریس بافت‌شناسی، جنین شناسی هیستوتکنیک و بافت‌شناسی پیشرفته در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و ارومیه، استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

Evidence for Wide atresia in the hypoa rat تأثیر GNRH در ایجاد اترزی نوکلیدهای تخمدان و مقالات

تخصصی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدرقیصر، جلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدری، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقی شبستری، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۴ و فوق تخصص طب گرمسیری و انگل‌شناسی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی توکسوپلاسموزیس در بیماران خونی، استاد راهنمای ۱ پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌شناسی پزشکی، کرمها و عفونتهای کرمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقیان، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۳، تا سال ۱۳۴۸، دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۸، استاد دانشگاه تبریز از سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سرطانهای مری، پاتولوژی دهانه رحم و تدریس پاتولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی، یک مورد سرطان روده باریک در دختربچه ۱۱ ساله، یک مورد کیست هیداتیک.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدیق الاطباء لقمانی، محمد صادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سید محمدباقربن محمد صادق موسوی.

در ربیع الاول ۱۲۹۶ متولد، و در پنجم جمادی الاولی سال ۱۳۷۴ وفات یافته، در اطاق تکیه‌ی کازرونی مدفون گردید.

طب جدید و قدیم را نزد اساتید فن آموخته، طبیبی حاذق به شمار می‌رفت. سال‌ها به معالجه‌ی بیماران پرداخته، در رشته‌ی عرفان وارد شده، از سلسله‌ی نعمت اللهیه‌ی گنابادی به شمار می‌رفت. صوفی صافی ضمیر و متعصب بود. از آثارش رساله‌ای در وبا به طبع رسیده است.

ماده تاریخ وفاتش را ادیب گرانمایه میرزا حسن بهنیا گوید:

به جمع آورد سر جبریل و گفت از بهر تاریخش

بجنت کرد مأوی صادق صدیق لقمانی

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صدیق الحکماء، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک، مترجم و نویسنده. از آثار وی: «اصول طب جدید»؛ «حفظ الصحه»؛ «هدایه التلقیح»؛ «معرفه السل»، ترجمه.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی (۱۱۷۸، ۲۵۹ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۷۴ -۱۷۳ / ۳).

صراف شیرازی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای فوق تخصصی بیماریهای عفونی کودکان از پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیوع بیماریها در استان خراسان، بیماریهای مختلف کودکان، استاد نمونه بیماریهای عفونی کودکان از سوی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای متبولیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان و درمان و پیشگیری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی ۱۳۰۸»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه ۱۲۰۵»، که احتمالا صحیح این تاریخ ۱۳۰۵ ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۳ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۸۴ / ۱)، بزرگان قائن (۲۷۹ -۲۷۷)، الذریعه (۶۰۹ / ۹).

صفدری قندهاری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۵۳ و دکترای تخصصی جراحی مغز و اعصاب از انجمن جراحان مغز اروپا در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گلیومهای بدخیم مغزی، بیولوژی رشد، کمر درد و سیاتیک به علت فتق، دیسک کمر، تشخیص و درمان ضایعات مغزی در تروما، تدریس دروس جراحی مغز و اعصاب و پاتولوژی مغز و اعصاب در دانشگاههای لوزان سوئیس، هاروارد آمریکا و مونپلیه فرانسه، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، مغز و اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفوی نائینی، امان‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش وحلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در رشته گوش و حلق و بینی در سال ۱۳۴۲، دوره مطالعاتی در بخش جراحی سر و گردن دانشگاه تگزاس آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استاد پایه ۱۸ دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ترومای حنجره، بررسی علل تنگی‌های حنجره، بررسی توده‌های غده بزاقی پاروتید، بررسی اجسام خارجی مجاری تنفسی، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آندوسکوپی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

سقف دهان، تومورهای غده پاروتید، کیست مادرزادی غده بزاقی پاروتید، بررسی ۱۴ ساله در مورد اجسام خارجی مجاری تنفسی، فلج Bell در مورد عصب فاسیال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمدی حسین‌آبادی، حیدرعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمصام شریعت، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، رشته: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صنع کاشانی، ملا صنع‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۴ ق)، طبیب و شاعر. از شاعران و طبیان کاشان است که مدتها در تبریز به امر طبابت مشغول بود. ملا صنع‌الله نه تنها در طبابت حاذق بود بلکه در سرودن شعر، بویژه ماده تاریخ مهارت داشت. او را قصیده‌ای است درباره‌ی «فتح شیروان»، در ۹۴۴ ق، که هر مصراع آن در بردارنده ماده‌ی تاریخ فتح شیروان است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه سامی (۸۷ -۸۶)، الذریعه (۶۱۹ / ۹).

صنعتی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صوفی شیرازی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. معروف به حکیم صوفی. از طبیبان حاذق و بازرگانان بنام شیراز بود که در سرودن شعر نیز مهارت داشت. از اوست:

ز زخم تیغ تو آگه شدند مدعیان

فغان که بخیه‌ام آخر به روی کار افتاد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۸۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۳۴)، الذریعه (۶۲۱، ۲۶۳ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۶۷)، مرآت الفصاحه (۳۶۳-۳۶۲).

صهبا، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ضبی اصفهانی، ابومضر محمود

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۰۸ / ۵۰۷ ق)، ادیب، لغوی، نحوی و طبیب. ملقب به فریدالعصر. وی نخستین کسی بود که مذهب کلامی معتزل را در خوارزم رواج داد. چون ضبی در صرف و نحو و لغت عرب استاد زمان خود و در انواع علوم ضرب‌المثل بود. افراد بسیاری بر

گردش جمع شدند و مذهب او را پذیرا گشتند. او مدتی در خوارزم اقامت نمود و مردان بزرگی چون زمخشری و جمعی دیگر از بزرگان را در محضر خود تربیت کرد و آنها از علوم و معارف و مکارم اخلاق وی استفاده کامل کردند. ضبی در مرو درگذشت. زمخشری در سوگ او مرثیه گفت. از آثارش: «زاد الراکب»، مجموعه‌ای در شعر، ادب و اخبار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۴۲ / ۸)، ریحانه (۳۳۵ / ۴)، کشف الظنون (۹۴۵)، لغت‌نامه (ذیل/ محمود)،معجم الادباء (۱۲۴ -۱۲۳ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۵۷ -۱۵۶ / ۱۲).

ضرابی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۲ ش)، چشم‌پزشک و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رساند و بعد از موفقیت در آزمون دانشجویان اعزامی به اروپا در ۱۳۱۱ ش رهسپار فرانسه شد و در شهر بردو و پس از آن در پاریس در دانشکده‌ی طب به تحصیل پرداخت و در ۱۳۱۷ ش در رشته‌ی چشم پزشکی موفق به اخذ درجه‌ی دکتری شد. پس از آن به ایران بازگشت و از ۱۳۲۰ ش به سمت دانشیار بخش چشم دانشکده پزشکی منصوب شد.اثر وی: «چشم پزشکی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۱۰۳ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۸۰ -۱۷۹ / ۶).

ضیایی شیرازی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف قبل از ۱۳۲۸ ش). حکیم، فقیه، طبیب و شاعر، متخلص به ضیایی. از سادات حسینی بهبهان بود که در شیراز سکونت داشت. به آورده‌ی تذکره‌ی «شعاعیه» وی از جوانی در تحصیل حکمت الهی کوشید و در فقه شاگرد آیت‌الله آقا سید کاظم یزدی بود و اجازه‌ی اجتهاد از ایشان داشت. بعدها قاضی دادگستری شد و سپس به سمت ریاست دادگستری مازندران ارتقاء یافت. اثر وی: «دیوان» شعر که نسخه‌ای از آن در کتابخانه ملی ملک موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۲ -۵۶۱). حدیقه الشعراء (۱۰۸۴ -۱۰۸۳ / ۲). دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۹۷ -۴۹۴ / ۳). الذریعه (۶۳۳ / ۹). فرهنگ سخنوران (۵۷۴). مرآت الفصاحه (۳۶۶ -۳۶۵).

ضیغمی، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالب‌زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنان و مامائی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خلاصه‌ای از مامائی طبیعی، خلاصه‌ای از مامائی غیر طبیعی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالع کازرونی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۳ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به طالع. پدرش در کازرون ساکن بود و پس از چندی در شیراز منزل گزید و

مشغول طبابت شد. میرزا محمد به قدر امکان علم صرف و نحو و معانی و بیان و منطق و کلام تحصیل کرد. خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و به شیوه‌ی شعرای قدیم شعر می‌سرود و همانند پدر در شیراز طبابت می‌کرد. وی در جوانی از دنیا رفت و پیکرش را به عتبات حمل نمودند. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۲)، حدیقه الشعراء (۱۰۹۵ –۱۰۹۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۵ –۵۱۴ / ۳)، الذریعه (۶۳۹ / ۹)، مرآت الفصاحه (۳۶۹ –۳۶۸).

طاهر مروزی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، طبیب. ملقب به شرف الزمان. وی طبیب دربار ملک شاه سلجوقی (۵۱۰ –۵۰۰ ق) بود. از آثار وی: کتاب «طبایع الحیوان»، در علوم طبیعی؛ کتابی در «جغرافیای عالم»، که اخبار چین و ترک و هند را در آن آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :لغت‌نامه (ذیل/ طاهر).

طاهری، ضیاء

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طباطبائی اصفهانی، محمد علی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن عبدالکریم طبیب حاذق، مولف کتاب «راحهٔ الانسان» در طب به زبان فارسی، در ادویه‌ی مفرده و مرکبه.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طباطبائی یزدی، محمد

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقا سید محمد طباطبائی یزدی از دانشمندان صاحب اثر یزد و از تألیفات او است رساله‌المحسنیه که به زبان فارسی در معالجه طیور نوشته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد هفتم)

طباطبائی‌فر، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهیدبهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳ و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از مرکز پزشکی شهداء تجریش.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه عمومی پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۴ طرح پژوهشی در زمینه جراحی اعصاب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و تخصصی جراحی اعصاب.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول جراحی اعصاب ترجمه از انگلیسی به فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

مسایل جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبرستانی، مجتبی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰ با ارائه پایان‌نامه‌ای تحت عنوان آنتی‌ژن استرالیا در دهندگان خون و هپاتیت ویرال.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه‌های ویروس هپاتیت B و انتقال خون، کشت کروموزوم، تالاسمی‌ها و HTIV-I راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خون‌شناسی، ایمونوهماتولوژی و بانک خون هموستاز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

خون‌شناسی، ایمونوهماتولوژی و بانک خون، ویروسها، انتقال خون.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبری، ابوالحسن احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۶/۳۵۹ ق)، طبیب. اهل طبرستان و طبیب رکن‌الدوله دیلمی بود. از تألیفات وی «المعالجات البقراطیه» است که کتابی بسیار نافع و مفید است، مؤلف در این کتاب بیماریها را به طور عموم و داروها را بسیار کامل در چندین مقاله آورده است. ظاهراً این کتاب ابتدا به زبان فارسی تألیف شده و بعد از آن به عربی گزارش گردیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۱۸/۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۵، ۶۱۰ -۶۰۹ /۱)، تاریخ طب (۶۵۶/۲)، الذریعه (۱۹۶/۲۱)، ریحانه (۵۹/۷)، سرآمدان فرهنگ (۵۹/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۱۳ -۱۱۲ /۲).

طبعی اصفهانی، عنایت‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۴ ق)، شاعر و طبیب. معروف به حکیم خباز. وی از پزشکان نام‌آورد روزگار خود بود که علاوه بر مهارت در پزشکی، در سرودن غزل نیز توانا بود. از اوست:

شمع ما را تاب پرافشانی پروانه نیست

جانفشانی از برون انجمن خواهیم کرد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۸۵)، تحفه سامی(۸۶)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۸)، الذریعه (۶۴۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۸۶).

طبی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۲۹۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران، فوق تخصص در تکنیک داروسازی صنعتی از دانشگاه رنه‌دکارت پاریس، گواهی کنترل دارو و داروسازی به ترتیب از لابراتورهای کنترل داروئی پاریس و روابط علمی و فرهنگی وزارت خارجه فرانسه، تقدیرنامه از رئیس لابراتور کنترل فیزیک و شیمی فارماسی سانترال پاریس.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح تحقیقی آنتوسیانین که فاکتور ویتامین P محسوب می شود و عروق موئی را محکم و قابل ارتجاع می‌نمایند در نتیجه از سکته‌های مغزی و قلبی جلوگیری می کند، استخراج آنتوسیانین از قره‌قات ایران و استخراج آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال ساخت فرانسه و مقایسه آنها با RF و ترسیم منحنی‌ها در اسپکتر نتیجه آنکه آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال معادل یک گرم در قره‌قات ایران است، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

فورمولاسیون محصول گیاهی به اسم Cressun Compose که مورد استفاده ضد عفونی، ضد التهاب پروستات، سوزش مجرا، بی‌اختیاری ادرار، تکرار ادرار شبانه، دافع سنگ کلیه (سنگریزه را دفع و سنگ درشت را با تسکین درد به تدریج ذوب می کند) همچنین محلولی برای تسکین درد دندان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تجزیه کمی و کیفی سریع کاتیونها و آنیونها، داروهای شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

استخراج آنتوسیانین، بررسی اکسی پیانها برای ساخت مستقیم قرصها با ماشین دوار.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبیب احمد آبادی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مشهور به «ناصر حکمت» فرزند میرزا محمّد علی بن حاج محمّد.

عالم فاضل، و حکیم جامع، و طبیب حاذق، عابد زاهد ورع متقّی، از اطبّای مشهور، و مدّرسین طبّ قدیم در اصفهان به شمار می‌رفت. در تداوی امراض، مهارت و حذاقتی داشت و معالجات غریبه‌ای از او نقل می‌شود.

در نزد میرزا عبدالعلی هرندی، و میرزا ابوالقاسم مدّرس رشتی، و حاج میرزا محمد باقر حکیم باشی، و میرزا ابوالحسن پاقلعه‌ای، و مدّت زمانی نزد آخوند کاشی و جهانگیر خان قشقائی تلمّذ نموده، و در دوشنبه دوّم ربیع الثانی سال ۱۳۷۱ بسنّ نود و سه سالگی در اصفهان وفات یافته، در تکیه مادر شاهزاده مدفون گردید.

رساله «افیونیّه» از تألیفات او است که به فارسی تألیف نموده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و طبیب. صاحب تذکره‌ی «اختر» درباره‌ی او نوشته است: ۳ «سیدی است عزیز و طبیبی مشفق و مسیحادم. از سادات دارالسلطنه‌ی اصفهان از حمله رفقای قدیم فقیر رو در حسن اخلاق بی‌نظیر. بسیار شکسته‌حال و درست آشنا. با نهایت وارستگی و کمال استغناء». وی از معاصران هدایت صاحب «مجمع الفصحا» می‌باشد که علاوه بر دانش پزشکی در شاعری نیز دست داشته است. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره القبور (۳۹۹)، حدیقه الشعراء (۱۱۰۵ / ۲)، الذریعه (۶۴۵ / ۹)، مجمع الفصحا (۷۲۱ / ۵).

طبیب اصفهانی، عبدالباقی موسوی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۷۱ / ۱۱۶۸ ق)، شاعر و طبیب. از سادات موسوی اصفهان بود. نیاکان وی در روزگار شاه عباس اول صفوی از فارس به اصفهان کوچیدند و در آن شهر مسکن گزیدند. پدرش حکیم‌باشی شاه سلطان حسین صفوی بود و خود او نیز طبیب و ندیم نادرشاه افشار. بعد از نادرشاه، کلانتر اصفهان شد و پس از چندی این کار را به برادرش میرزا عبدالوهاب واگذاشت و خود با شاعران و ادیبان اصفهان، هاتف، عاشق، آذر، مشتاق و صهبا به معاشرت پرداخت. طبیب در سرون غزل توانا بود. از آثار وی: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید و غزلیات و قطعات و رباعیات؛ مثنوی «محمود و ایاز»، در حدود ۳۰۰۰ بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ارمغان (س ۷، ش ۲ و ۳، ص ۱۰۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۸۶ / ۴)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۹)، تذکره القبور (۳۹۹ -۳۹۷)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۸ / ۲)، دویست سخنور (۲۱۵ -۲۱۴)، الذریعه (۶۴۵ -۶۴۴ / ۹)، سفینه المحمود (۲۵۴ -۲۵۲ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۸۶)، لغت‌نامه (ذیل/ طبیب اصفهانی)، مجمع الفصحا (۷۲۱ -۷۱۹ / ۵)، منظومه‌های فارسی (۳۸۰ -۳۷۹)، مواد التواریخ (۳۸۸)، نگارستان دارا (۲۲۷)، یغما (س ۱۸، ش ۴، ص ۲۱۲).

طبیب اصفهانی، نصیرالدین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۹۱ ق)، اشعر و طبیب. وی در جهرم به دنیا آمد و در اصفهان به تحصیل پرداخت و به سبب اقامت طولانی در آن شهر به اصفهان مشهور شد. به علت جامع الاطراف بودن در علم، به نصیرالدین ثانی یا نصیرالدین محمد ثانی شهرت یافت. وی جد بزرگ فرصت شیرازی و طبیب و ندیم خاص کریم‌خان زند بود. نصیرالدین طراح مسجد وکیل و تعیین‌کننده‌ی قبله آن بود. از جمله آثارش: «اساس الصحه»، در طب، به عربی؛ «جام گیتی‌نما»، در حکمت، به فارسی؛ «حل التقویم»، در نجوم، به فارسی؛ «دیوان» شعر. مشهورترین اثر وی مثنوی «پیر و جوان» است که نام اصلی آن «بهار و خزان» بوده و به نام «بهاریه» نیز مشهور است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۱۰۷ -۱۰۵)، بزرگان جهرم (۳۷۲ -۳۵۴)، تذکره القبور (۵۲۴ -۵۲۳)، دویست سخنور (۲۱۷ -۲۱۶)، الذریعه (۱۲۰۰، ۱۱۹۷ / ۹، ۶۷ / ۷، ۲۶ / ۵)، ریحانه (۱۸۸ -۱۸۶ / ۶)، سفینه المحمود (۳۳۰ -۳۲۷ / ۱)، صبح گلشن (۷ /۵۲۴) فرهنگ سخنوران (۹۳۶)، لغت‌نامه (ذیل/ نصیر)، مجمع الفصحا (۱۰۳۷ -۱۰۳۶ / ۶)، منظومه‌های فارسی (۳۷۹ -۳۷۸)، نگارستان دارا (۲۶۶ -۲۶۴).

طبیب بخاری، عبدالحکیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، پزشک و شاعر. وی از پزشکان نام‌آور روزگار خود بود که دانش پزشکی را نزد پدرش آموخت. او علاوه بر مهارت در پزشکی، درس سرودن غزل نیز توانا بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۳۴- ۶۳۳).

طبیب بروجردی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر، طبیب. از اهالی بروجرد بود. برای تحصیل به کردستان رفت و مدتی در آن دیار حکیم‌باشی امان الله‌خان والی آنجا بود و بعد از مدتی به بروجرد مراجعت کرده و مشغول خدمت محمد تقی میرزا شد و در همان شهر درگذشت. از اوست:

ز باده دوش چنان مست کرد باده فروشم

که تا به صبح قیامت خراب باده‌ی دوشم

چمن اگر همه باغ بهشت بی تو نخواهم

شراب اگر همه آب حیات بی تو ننوشم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۱۰۶- ۱۱۰۵ / ۲)، سفینه المحمود (۲۶۳- ۲۶۲ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۵- ۱۲۴)، نگارستان دارا (۲۲۶).

طبیب تهرانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و مترجم. پدرش در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه طبابت می‌کرد. میرزا محمد کتاب «وبائیه در طب» را که مربوط به یکی از اطبای اروپایی بود ترجمه و تهذیب کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۳۴۹/ ۷ / ۲) مؤلفین کتب چاپی (۴۶۲- ۴۶۱ / ۵).

طبیب خراسانی، هاشم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طبیب ماهر، و فاضل کامل، در شهر نساء ابیورد متولد شده، و در اصفهان ساکن گردید، و در این شهر به سال ۱۱۵۴ وفات یافته، در بقعه‌ی تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

به تاریخش رقم زد کلک خادم

وطن بادش بهشت جاودانی

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب رازی، بهاءالدوله حسن

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۷ ق)، طبیب. مولد و منشأ وی شهر ری بود. کتاب «خلاصه التجارب»، که از کتابهای معتبر پزشکی به شمار می‌رفته و تألیف آن در ۹۰۷ ق به پایان رسیده، از آثار علمی اوست. از دیگر آثارش کتاب «هدیه الخیر»، در شرح چهل حدیث، در عرفان است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۰۷ / ۲۵ ،۲۱۸ -۲۱۷ / ۷)، ریحانه (۲۸۹ / ۱)، ری باستان (۳۴۱ / ۲)، کشف الظنون (۷۱۸)، هدیه العارفین (۸۳۲ / ۱).

طبیب شرابی، رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اعیان اصفهان و طبیب مسیحا نفس، از شاگردان میرزا نصیر [اصفهانی و آقا محمد بیدآبادی] بوده، در سال ۱۲۳۸ وفات یافته، شاعر و ادیب بوده، و در شعر «منصور» تخلص می‌نموده، دارای دیوان اشعار است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب شیرازی، تقی‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب. از پزشکان عهد سلطان سلیمان‌خان (۹۷۴ -۹۲۶ ق) و از شاگردان غیاث‌الدین منصور حکیم دشتکی مشهور بود. از آثار وی: «انیس الاطباء»، در طب، که کتابی است متمشل بر مجربات.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۳۴۴ / ۱)، کشف الظنون (۱۹۷).

طبیب شیرازی، عبدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب، شاعر، متخلص به طبیب. در شیراز به دنیا آمد و علوم عقلی را نزد ملا احمد یزدی و حکمت طبیعی را از حاج میراز سید رضی فراگرفت. او با عارفان معاشرت داشت. وی از معاصران رضا قلی‌خان هدایت بود، ولی چند سال پیش از تألیف کتاب «مجمع الفصحا» درگذشت. برخی از تذکره‌ها در سال مرگ وی اختلاف دارند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۱۰۷ -۱۱۰۶ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۱ -۵۱۹ / ۳)، الذریعه (۶۴۵ / ۹)، ریاض العارفین (۲۶۸ -۲۶۷)، طرائق الحقائق (۳۳۷ -۳۳۶ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۴ -۱۱۷۳ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷)، مجمع الفصحا (۷۲۱ / ۵)، مرآت الفصاحه (۳۷۶ -۳۷۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۱).

طبیب شیرازی، منصور

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۹۸ ق)، طبیب. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز و نواده‌ی برادر نجم‌الدین محمود الیاس طبیب شیرازی است که در بیمارستان مظفری به امر طبابت اشتغال داشت. از آثار مهم او در این رشته کتاب «تشریح البدن» یا «تشریح منصوری» یا «تشریح الابدان» است که در ۷۹۸ ق آن را در پنج بخش به نام امیرزاده پیر محمد بهادرخان گورکانی به رشته‌ی تحریر درآورد. این کتاب تأثیر بسزایی در پیشرفت علم تشریح داشته است. اثر دیگر وی «کفایه مجاهدیه» یا «کفایت منصوری» است که آن را به نام سلطان زین‌العابدین مظفری تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (۲۲۷ -۲۲۶)، تاریخ علوم و فلسفه‌ی ایرانی (۷۰۸ -۷۰۷)، الذریعه (۹۹ -۹۸ / ۱۸، ۱۸۵ -۱۸۴ / ۴).

طبیب شیرازی، نجم‌الدین محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۶۹۰ ق)، طبیب، نویسنده و شاعر. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز بود که مورد توجه خاص رشیدالدین فضل الله همدانی قرار داشت و در طب و فقه صاحب نظر بود. وی ریاست بیمارستان دروازه درب سلم شیراز را بر عهده داشت. در شیراز درگذشت و در محله‌ی باغ نو دفن شد. طبیب شعر فارسی را نیک می‌سرود و آثار به دو زبان فارسی و عربی تألیف کرده است که

برخی عبارتند از: «الحاوی فی علاج التداوی»؛ «غیاثیه»، در طب به فارسی؛ «مختصر»، در طب؛ «لطایف الرشیدیه»؛ «تحفه الحکماء»؛ «اسرار النکاح».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۶۹۷)، الذریعه (۷۳ / ۱۶، ۲۳۶ / ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۵۲ –۱۱۵۱ / ۲)، کشف الظنون (۶۲۸).

طبیب کرمانی، عبدالرزاق

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نویسنده و طبیب. وی از پزشکان معاصر سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی (م ۹۰۶ ق) بوده و کتاب «شفاءالاسقام» را در طب به نام امیر علیشیر نوایی تألیف کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۷۳)، الذریعه (۲۰۳ –۲۰۲ / ۱۴).

طبیب هروی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، طبیب. در هرات می‌زیست. در پایان عمر همرا ظهیرالدین بابر (۹۳۷ –۸۹۹ ق) به هندوستان رفت و رساله‌ی «غرایب و عجایب هندوستان» را در آنجا تألیف کرد. طبیب کتابی نیز در لغات و اصطلاحات طبی به نام «جواهر اللغه» یا «بحر الجواهر» دارد که نخست آنرا به نام جلال‌الدین ملك دینار، از امرای زمان خود، تألیف کرد و سپس روایت دیگری از آن انتشار داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۱۶ –۷۱۵).

طبیب، عبدالباقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌میرزا محمد علی طبیب، از اطباء معروف بوده، و مدتها نزد جمعی کثیر طب و فلسفه و ادب آموخته که از آن جمله مرحوم همای شیرازی را باید نام برد. متجاوز از یکصد سال عمر نموده، در ۱۸ ذی‌حجه سال ۱۳۴۶ وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آغاباشی، جنب تکیه‌ی خاتون آبادی مدفون گردید.

از فرزندانش سه تن جزو طبیبان معروف اصفهان در محله‌ی پاقلعه بوده‌اند:

۱- میرزا ابراهیم وثیق الحکماء.

۲- میرزا اسماعیل مشیر الحکماء.

۳- میرزا مرتضی اعتماد الحکماء.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طبیب حاذق، و حکیم ماهر، و فقیه جامع [!] متوفی در ۱۲۶۹، مدفون در تکیه‌ی مادر شاهزاده.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، محمد مسیح

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و دانشمند. از پزشکان نامی عهد صفویه بود. او طب را نزد حکیم محمد مؤمن فراگرفت و همانند استاد خود در داروشناسی مهارت داشت. به روزگار شاه سلیمان (۱۱۰۵ -۱۰۷۸ / ۱۰۷۷ ق) و شاه سلطان حسین به طبابت مشغول بود. از آثار وی: نسخه‌ی «معجون مسیحی»؛ نسخه‌ی «مفرح مسیحی»؛ کتاب «دستور مسیحی»، در فن پزشکی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۹۹).

طبیب، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم فاضل ادیب شاعر، و طبیب کامل، در اصفهان ساکن، و در سال ۱۳۱۸ وفات یافته، نزدیک بقعه‌ی آقا محمد بیدآبادی مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

گفت دانش برای تاریخش

از جهان شد ارسطوی ثانی

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، هادی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج میرزا کوچک. پدرش در شب ۴ شنبه ۱۴ ربیع الثانی سال ۱۱۸۱ وفات یافته، خود از اطبّای اصفهان، و به حذاقت و مهارت معروف بوده، پس از فوت در مقبره سر قبر آقا مدفون شده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب، یوسف

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، طبیب. از پزشکان نام‌آور زمان خود و از شاگردان محمد بن زکریای رازی (م ۳۲۰/ ۳۱۳ ق) بود. رازی رساله‌ی «فی الادویهٔ العین و علاجها و مداواتها و ترکیب الادویه لما یحتاج الیه من ذلک» خود را برای یوسف نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۶۵۹ -۶۵۸، ۴۳۱، ۳۸۷/ ۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۹۲).

طبیبی کاشانی، مظفر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۳۰ ق)، شاعر و طبیب. وی از طبیبان حاذق بوده و غزل را نیکو می‌سروده است. از اوست:

آمد رقیب و طره‌ی جانان من گرفت

گویا اجل رسید و رگ جان من گرفت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۸۵)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۹)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷).

طرفه، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۲ ش)، پزشک و نویسنده. در کاشان به دنیا آمد. دوره‌ی ابتدایی و متوسطه را در دارالفنون گذراند پس از آنبه دانشکده‌ی

پزشکی راه یافت و در ۱۳۱۷ ش فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۳۲۰ ش در ورزارت بهداری به سمت چشم‌پزشک استخدام شد و در ۱۳۳۱ ش برای گذراندن دوره‌ی تخصصی تراخم‌شناسی به فرانسه، مراکش و الجزایر مسافرت کرد و پس از اخذ دیپلم عالی تراخم‌شناسی از دانشگاه الجزیره برای مطالعه در تراخم به اسپانیا و ایتالیا مسافرت کرد. در ۱۳۳۳ ش به ایران مراجعت کرد و در بیمارستان فیروزآبادی مشغول کار شد. در ۱۳۳۶ ش برای ایراد سخنرانی راجع به درمان تراخم از طرف کنگره‌ی بین‌المللی چشم‌پزشکی به پاریس دعوت شد و متن سخنرانی وی در مجله‌ی رسمی بین‌المللی تراخم‌شناسی پاریس به چاپ رسید. اثر وی: «تراخم‌شناسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۸۴۱ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۷۳ -۷۷۲ / ۲).

طریقتی، شکراللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی روان پزشکی از لندن در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روان پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۶

زمینه علمی تألیفات:

روان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

روان پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوسی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای پوست و آمیزشی با رتبه عالی، فوق تخصص فتودرماتولوژی از انستیتوی درماتولوژی لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۸، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات داروی ضد قارچ جدید روی بیماریهای قارچی سطحی پوست، بررسی اثرات داروی سکیلوسپورین روی بعضی از بیماریهای پوستی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوطی تبریزی، عبدالحمید ملک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۴ -۱۲۶۴ ش)، طبیب و شاعر، متخلص به طوطی. وی در تبریز به دنیا آمد و پس از تحصیلات مقدماتی به تحصیل طب پرداخت و برای تکمیل آن به تهران آمد و بعد از پنج سال تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به مداوای بیماران پرداخت، باز به تهران آمد و تا زمان رحلتش در این شهر بود. مجموعه‌ی اشعار وی شامل دو هزار بیت می‌باشد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (۲۴۳۲ -۲۴۲۸ / ۴).

طوطی ترشیزی، شهاب‌الدین علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۶۷ / ۸۶۶ ق)، شاعر و طبیب، متخلص به طوطی. وی از شاعران خراسان در عهد ابوالقاسم بابر تیموری و از نزدیکان امیر علیشیر نوایی به شمار می‌رفت. شهاب‌الدین علاوه بر مهارت در سخنوری از پزشکان معروف زمان خود به حساب می‌آمد. طوطی بیشتر ایام عمر خود را در هرات سپری کرد و در جوانی در همان سامان درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۹۵)، تذکره الشعراء (۵۲۷ -۵۲۶، ۴۹۲، ۲۳)، حبیب السیر (۶۱ / ۴)، الذریعه (۶۵۲ / ۹)، ریحانه (۶۴ / ۴)، صبح گلشن (۲۶۳)، فرهنگ سخنوران (۵۹۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طوطی)، مجالس النفائس (۳۱)، هفت اقلیم (۳۱۰ -۳۰۹ / ۲).

طهماسبی یزدآبادی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۴، متخصص داخلی و فوق تخصص غدد مترشحه و داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

مربی دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۵، استادیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طب عوام (فولکوریک) و ریشه‌های طب سنتی، قرص‌های ضد باروری، هیپوگلیسمی و یک مورد انسولینما بر پایه تزریق سریع، دیابت در ضربه مغزی، هیپوگلیسمی، و صرع، نارسائیهای قلبی، سندروم‌ها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تازه‌های دیابت قندی بر پایه فیزیولوژی، تولید مثل و مسائل درمانی آن، تیروئید بر پایه فیزیولوژی، غدد پاراتیروئید و بیماریهای متابولیک استخوان از نظر پاتوفیزیولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون پزشکی، داخلی و غدد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ظفر کرمانی، کاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا محمد تقی مظفر علیشاه کرمانی.

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. ملقب به ظفر علیشاه. وی در جوانی به مطالعه علوم متداوله پرداخت و در حکمت طبیعی که فن موروثی او بود ماهر و قادر گردید. وی از آغاز جوانی طالب مطالب عرفانی شد و با ارباب کمال از جمله میرزا محمد حسین رونق کرمانی معاشرت داشت. میرزا کاظم همصعر قاآنی شیرازی و شاهزاده حسنعلی میرزای شجاع السلطنه بود.از وی «دیوان» شعری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی گوی (۶۱۹)، حدیقه الشعراء (۱۱۳۶ -۱۱۳۵ / ۲)، الذریعه (۶۵۵ / ۹)، ریاض العارفین (۲۶۸)، ستارگان کرمان (۲۷۲ -۲۷۰)، طرائق الحقائق (۲۰۹ -۲۰۸ / ۳)، مجمع الفصحا (۷۳۰ -۷۲۹ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۶)، لغت‌نامه (ذیل/ ظفر).

عابدی‌پور، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی پلاستیک و ترمیمی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، گذراندن فوق تخصص از آمریکا در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی پلاستیک و ترمیمی، آماری و درمانی، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سوختگی و سرمازدگی، درمان شوک سوختگی، درمان سرمازدگی و اشکال بالینی آن، اصول جراحی پلاستیک و ترمیمی و نحوه برخورد با بیمار و مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

تکنیک جدید برای جراحی سرطان، سرطانهای پوستی در ایران، تکنیک جدید برای درمان همانژیوم پورت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عارفی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص اطفال، داخلی و قلب و عروق از نیویورک آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۶، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اخلاق پزشکی، نقص دیواره بین دو بطن، تدریس قلب و عروق در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مکانیسم ایجاد گرما و گرمازدگی، خودکشی و دیگرکشی تدریجی با سیگار و محسنات شیر مادر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عالی شیرازی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۲۱ ق)، نویسنده، طبیب و شاعر، متخلص به عالی. ملقب به نعمت‌خان و بعد مقرب‌خان و سرانجام دانشمندخان. وی در هندوستان به دنیا آمد و در کودکی به همراه پدر خویش به شیراز رفت و در آن جا به تحصیل پرداخت. پس از چندی به هندوستان بازگشت و در خدمت ملاـ شفیعای یزدی به تلمذ پرداخت. عالی که از طب و دیگر دانشهای زمان سررشته داشت، در بدو امر، خکیم تخلص می‌کرد ولی به اشاره استاد خود، ملا شفیعا، عالی تخلص نمود. وی در نظم و نثر نیز توانا بود و به سفارش بهادرشاه، فرزند اورنگ زیب، به تحریر «شاهنامه» مشغول شد، ولی اجل مهلتش نداد که آن را به اتمام برساند. از آثارش: «مثنوی من و سلوی»،به فارسی، در اخلاق؛ مثنوی «سخن عالی»، در ۴۲۰۰ بیت؛ تفسیر «نعمت عظمی»؛ به فارسی؛ «روزنامه محاصره‌ی حیدرآباد»؛ «جنگ‌نامه‌ی» اعظم‌شاه و بهادرشاه، دو فرزند اورنگ زیب؛ منشآت «حسن و عشق»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای پنجاب (۲۳۲ -۲۳۱)، تذکره‌ی شعرای کشمیر (۲۵۵ -۲۵۲ / ۵)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۳ -۵۶۴ / ۳)، الذریعه (۲۳۳ / ۲۴، ۱۵۳ / ۲۳، ۲۰۳، ۹۲ / ۱۹، ۲۷۰ / ۱۱، ۶۷۷-۶۷۶ / ۹، ۱۷ / ۷، ۱۶۹ / ۵)، فرهنگ سخنوران (۶۱۲ -۶۱۱)، لغت‌نامه (ذیل/ عالی شیرازی)، منظومه‌های فارسی (۳۹۳ -۳۹۲)، نتایج الافکار (۴۹۰ -۴۸۵).

عامریون، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۵، رزیدنت جراحی عمومی در بیمارستان امام رضا (ع) مشهد، تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص جراحی پلاستیک و ترمیمی از لندن درسال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متد واکسن در درمان عفونتهای پیوسیانیکی در بیماران سوخته، استفاده از عسل در درمان سوختگیهای تازه، استاد راهنمای ۸

پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سوختگی‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی ۸۰ مورد بیماران مبتلا به راکی تانسکی، بررسی آماری بیماران مبتلا به سرطانهای پوستی، بررسی آماری بیماران مبتلا به ملانوم بدخیم، تکنیکهای نوین جراحی در درمان Pressure Sore.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عاملی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عراقی‌زاده، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عریان، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۸، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ترمیم زخم‌های بافت‌های پیوندی زردپی، وتر، پوست و استخوان با استفاده از میکروسکوپ نوری، میکروسکوپ الکترونی، بیومکانیک، تعیین میزان و نوع کلاژن بافتی و تعیین میزان DNA بافتی، ضایعات حاصل از انگها، آسیب‌شناسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی دامپزشکی و مقایسه‌ای.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عزیزی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قارچ‌شناسی پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی با رتبه ممتاز از دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۳۵، دوره عالی مالاریالوژی، دستیاری کرسی انگل‌شناسی، دوره عالی اپیدمیولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹، گذراندن دوره فوق تخصصی بیماریهای قارچی در آمریکا از سال ۱۳۴۱ به مدت دو سال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دانشیار پاتوبیولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، استاد قارچ‌شناسی و انگل‌شناسی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق درباره بیماری‌های مالاریا، بیماریهای انگلی، تب راجعه انگلهای روده‌ای بیلارزیوزیس، توکسوپلاسموزیس، لیشمانیوزیس، تراخم، اپیدمیولوژی بیماری شاربن و نمایش آنتاگونیست داروئی در آن، بررسی حساسیت جلدی مردم نواحی مختلف کشور به آنتی‌ژنهای قارچهای احشائی، بهترین نحوه درمان کچلی سر، بررسی علل قارچی عوامل اسهال‌ها در کودکان، بررسی فلوردرماتوفیتی پادگان‌های جنوب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

طراحی دستگاه تصفیه هوا به هنگام بمباران شیمیائی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قارچ‌شناسی پزشکی، انگل‌شناسی، حشره‌شناسی پزشکی بیماریهای قارچی و تشخیص آزمایشگاهی آن، بیماری شاربن، اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

اولین گزارشات درباره وجود، علل، شیوع و طرز درمان بیماریهای قارچی موجود در ایران و جدا کردن اولیه آنها از محیط و بیماران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری‌شیرازی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته فیزیک، کارشناسی در رشته ریاضی، کارشناسی در رشته علوم تربیتی از دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت معلم کارشناسی ارشد در رشته هواشناسی از دانشگاه نیویورک آمریکا، دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، گواهینامه دوره‌های تخصصی پزشکی هسته‌ای و فیزیک بهداشت از انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیک پزشکی، هواشناسی، پزشکی هسته‌ای، حفاظت در برابر پرتوهای یون‌ساز جریانهای تلاطمی هوا، بیماریهای روماتیسمی، آلودگی هوا، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی و هواشناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فیزیک پزشکی، پزشکی هسته‌ای و هواشناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: علوم توانبخشی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه شیراز و گذراندن رشته تخصصی جراحی ترمیمی و پلاستیک در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فعالیت در رشته جراحی دست و اعصاب محیطی و جراحی میکروسکوپی، در این رابطه درمان هفت هزار بیمار جنگی، جراحی شبکه بازوئی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای پزشکی و جراحی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، جراحی ترمیمی و میکروسکوپی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، جراحی ترمیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عطار، زین‌الدین علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۷۰ ق)، طبیب. در شیراز به دنیا آمد. پس از کسب علوم بویژه طب در بیمارستان مظفری شیراز به مداوای بیماران پرداخت. از آثار معروف وی در این رشته کتاب «اختیارات بدیعی»، در مفردات طب است که به ۷۶۷ هجری به نام عصمت‌الدین بدیع الجمال، همسر امیر مبارزالدین محمد و مادر سلطان بایزید مظفری، تألیف کرده و در ۷۷۰ ق روایت دومی از آن نوشته است. در «الذریعه»

نام وی علی بن حسین انصاری، معروف به حاج زین‌العابدین عطار، ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۰۶)، الذریعه (۳۶۸ / ۱).

عطارزاده، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عظمایی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیقی، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی در رشته کودکان از لندن درسال ۱۳۴۲، تخصص مجدد در رشته کودکان از ایران در سال ۱۳۴۹، تخصص عفونی کودکان از ایران.

مرتبه علمی:

استاد پایه ۱۶ گروه کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای متابولیک به خصوص ویلسون در ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیلی، نظام الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا موسی خان، معروف به مصباح الاطباء، طبیب حاذق و ادیب ماهر، در سال ۱۳۲۴ وفات یافته، در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علاءالدین خطیر، حسام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علمی‌آخویی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد در پاتوبیولوژی با گرایش بیوشیمی، تخصص و دکترا در بیوشیمی از دانشکده چلسی دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های بیوشیمی عمومی و بیوشیمی تخصصی مخصوصا در جدا کردن و تخلیص آنزیم استیل کولین استراز، بررسی میزان آهن و ظرفیت آهن در خانمها در سنین بلوغ و بعد آمنوره، بررسی انسولین در مایعات بیولوژیک پس از G.T.T کروماتوگرافی دو بعدی اسیدهای آمینه در مایعات بیولوژیک بعد از فیلتراسیون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی مقدماتی، تخصصی و بالینی، آزمایشهای تشخیص طبی متابولیک در شیمی پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی تخصصی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی شیرازی، محمدهاشم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۱۶۲ / ۱۱۶۰ -۱۰۸۱ ق)، طبیب و شاعر. ملقب به معتمدالملوک و حکیم علوی‌خان. جدش سید مظفرالدین حسین خراسانی از اطبای خراسان بود که به شیراز رفت و در آنجا ساکن شد. میرزا محمدهاشم در شیراز به دنیا آمد و پس از کسب علوم و تحصیل علم پزشکی به هندوستان رفت و در دربار اورنگ زیب عالمگیر تقرب یافت. در هنگام یورش نادر به آنجا به همراه او به ایران آمد و به قولی از میان راه گریخت و به هندوستان بازگشت. علوی در آن جا درگذشت و در جوار مزار خواجه نظام‌الدین اولیاء دفن شد. او در سرودن شعر نیز دست داشت. از آثار وی: «مطب»؛ «جمع الجوامع» یا «جامع الجوامع»؛ «تحفه العلویه»؛ شرح موجز بر «قانون» و «مجسطی» و «عشره‌ی کامله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۵۵۹ -۵۵۸)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۶۴ -۶۶۳ / ۳)، الذریعه (۷۳۸ -۷۳۷ / ۹ ،۴۸ / ۵)، فرهنگ سخنوران (۶۴۵)، کاروان هندن (۹۰۷ -۹۰۶ / ۲)، مرآت الفصاحه (۴۲۶ -۴۲۵).

علوی فاضل، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جراح، چشم‌پزشک و استاد دانشگاه، فرزند سیدباشی علوی از تجار بوشهر و بندرعباس، در ۱۲۸۸ متولد شد. بعد از انجام تحصیلات خود در تهران و اخذ درجه‌ی دکترا در علم طب، به انگلستان رفت و دوره‌ی تخصصی چشم‌پزشکی را در آنجا گذرانید و چندی در بیمارستان‌های آنجا استاژ داد. وقتی به ایران آمد، وارد ارتش شد. در بهداری بانک ملی ایران ریاست بخش چشم‌پزشکی به او تفویض گردید. در ارتش درجات نظامی گرفت و سرتیپ شد. مطبی هم در میدان فردوسی دائر کرد و همه روزه بیماران از شهرهای مختلف به او مراجعه می‌کردند. مانند سایر پزشکان حاذق و استادان دانشگاه، او هم مشغول ثروت‌اندوزی و جاه و جلال گردید. در دوره‌ی شانزدهم کاندیدای وکالت مجلس گردید. از شهرستان بوشهر انتخاب شد و به مجلس رفت. در مجلس از در مخالفت با رزم‌آرا درآمد و او را استیضاح کرد. پس از شنیدن پاسخ استیضاح، به وی رای اعتماد داد. علوی در همان مجلس یکی از طرفداران طرح ملی کردن صنعت نفت بود. غیر از فراکسیون جبهه ملی که کارگردان نفت بود، چند نفری هم در کار ملی کردن نفت دخالت کردند که یکی از آنها همین دکتر علوی چشم‌پزشک معروف بود. بعد از انقضای مجلس شانزدهم، دیگر کاندیدا نشد و به شغل وزارت هم نرسید و در دانشگاه تدریس می‌کرد.

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

علوی، خلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دانشکده:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، مصطفی بن سید عقیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

[وی] نیز طبیب ماهری بوده، مؤلف: ۱- بدایع الحکمهٔ، ترجمه از کتاب حکیم طولوزان، مطبوع ۲- زبدهٔ الحکمه ناصری را به فارسی

ترجمه در خواص گنه گنه تألیف نموده، و در سال ۱۲۸۰ به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علوی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علویان قوانینی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در پزشکی فیزیکی و توانبخشی، فوق تخصص بیماریهای عضله و الکتروفیزیولوژی، رزیدنسی در آمریکا به مدت چهار سال، مطالعه در بیماریهای عصب و عضله در آمریکا به مدت ۶ ماه، گذراندن دوره بازآموزی الکتروفیزیولوژی در اکسفورد انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

الکتروفیزیولوژی شامل، الکترومیوگرافی و مطالعه سرعت سیر عصبی در بیماریهای آرتروز، روماتیسم مفصلی، سندرم C.T.S سندروم T.T.S آرتروز زانو، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

۴ جزوه درسی در رشته فیزیکی و توانبخشی در مباحث الکتروتراپی، حرارت درمانی، مبانی فیزیوتراپی و اصول پزشکی فیزیکی و توانبخشی.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فلج‌اطفال، آسیب‌های نخاعی و توانبخشی آن، آرتروز زانو.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی‌پور اصفهانی، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی‌پور، اسکندر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه:علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیزاده آستاری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آب‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۱، دیپلم در رشته هیدروکلیماتولوژی از کشور فرانسه، دکترای دولتی آب‌شناسی از کشور فرانسه در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کیفیت آبهای آشامیدنی شهرستان تبریز و حومه، بررسی آبهای معدنی آذربایجان شرقی، بررسی اثرات آب معدنی کندوان در حل و دفع سنگ‌های ادراری، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آب‌شناسی، آبهای معدنی، فرآیندهای تصفیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

آب‌شناسی، آبهای معدنی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیم مروستی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، پزشک، استاد دانشگاه. تحصیلات متوسطه را در کرمان و پزشکی را در ۱۳۱۸ ش در دانشکده پزشکی تهران به پایان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «درمان ذات الجنب چرکی» نگاشت و پس از فراغت از تحصیل وارد خدمت شد و مشاغل ذیل را عهده‌دار گردید. دانشیاری کرسی بیماریهای گوش و حلق و بینی، ریاست بخش بیماریهای گوش و حلق و بینی در بیمارستان امیر اعلم. از آثار وی: «امراض حلق و بینی و حنجره»؛ «اندازه‌گیری شنوایی و فواید آن». وی بیمارستانی در تهران تأسیس کرد که به نام خو او شهرت یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۵۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۴ -۶۸۳ / ۴).

علیمحمدی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمادی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده:دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترا در رشته دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روش‌های تشخیص آبستنی در میش، گاو، مادیان، سگ، بررسی‌های هورمونی، زایمان زودرس در میش، مکانیزم زایمان، بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مامائی و بیماریهای تولید مثل دام.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

تولید مثل در دامهای مختلف، فیزیولوژی، اندوکرینولوژی، پاتولوژی، کلینیکی، بیوشیمیائی، نازائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمرانی، قاسمعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غزالی بلخی، امیر اسلام

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، طبیب و شاعر. از نوادگان امام محمد غزالی بوده و در علم طب و حکمت مهارت کامل داشته است. امیر اسلام در سرودن قصیده توانا بوده و در آن از انوری اقتفا می‌نموده است. وی در دوره‌ی هزار اسبیان در بلخ بوده و در زمان سلطان ابوسعید

گورکانی (۸۷۳ -۸۵۴ ق) در بلخ درگذشته و در همان شهر دفن شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :تاریـخ نظم و نثر (۳۳۰)، حبیب السیر (۶۲ -۶۱ / ۴)، الذریعه (۷۳ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۶۷)، لغت‌نامه (ذیل/ اسلام)، مجالس النفائس (۱۸۹، ۱۴).

غفاری، وهرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمي: دانشيار، رشته: زنان و مامائی، دانشكده: پزشكي، دانشگاه: علوم پزشكي تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصـی در رشـته زنـان و مامائی از دانشـگاه علوم پزشـکی تهران در سال ۱۳۵۳، انکولوژی و بیماریهـای تروفوبلاستیک دوره یک ساله در بیمارستان جارینگ‌کراس لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنـان و مامـائی، خونریزیهـای غیر طبیعی رحم، بیماریهـای کلیوی در حـاملگی، روشـهای جلوگیری از حـاملگی، اختلالـات سیکل قاعـدگی وابسته به پرولاـکتین، تـأثیرات تغییرات وزن بـدن بر روی فونکسیون دسـتگاه تولیـد مثـل، نابـاروری در مرد، لقاح خارج رحمی، زایمـان زودرس، بیماریهـای پوستی در حـاملگی، تکنیک‌هـای جدیـد درمـان در سـرطان دهـانه رحم، راهنمـائی، مشاوره و نظارت بر ۷۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب طب زنان (گلاسکو) ترجمه کتاب هورمون‌شناسـی (اسـپیرف)، ترجمه کتاب مادران RH منفی حساس شـده، ترجمه شوک عفونی در بیماریهای زنان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفاریان، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفرانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی و فوق‌تخصصی کودکان از آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان صرع مقاوم با I.V.L.G و رژیم کتوژنیک و مقایسه آنها، طب اعصاب اطفال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب اعصاب اطفال و تشنج اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

طب اعصاب اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفوری، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غنی، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا سید عبدالغنی‌خان کشاورز و مالک، در سال ۱۲۷۲ ش در سبزوار متولد شد. تحصیلات ابتدائی و مقدماتی را طبق روش آن زمان در مکتب‌خانه آموخت. در سن دوازده‌سالگی پدرش به بیماری وبا درگذشت و از آن تاریخ حضانت وی را دائیش بر عهده گرفت و او را به مدرسه دارالفنون تهران فرستاد. مدت تحصیل غنی در دارالفنون پنج سال به طول انجامید و پس از اخذ دیپلم، زبان فرانسه را به خوبی فراگرفت و برای ادامه تحصیل رهسپار لبنان شد و در مدرسه سن‌ژوزف بیروت به فراگرفتن فن طب پرداخت. در همان ایام زبان انگلیسی و عربی را فراگرفت و وارد کالج آمریکائی شد و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را به پایان رسانید و در ۱۲۹۹ در سن ۲۷ سالگی به ایران بازگشت و در سبزوار مطبی دایر نموده و به مداوای بیماران پرداخت و بیمارستانی نیز در آن شهر بنام حشمتیه با سرمایه سالار حشمت دایر نمود.

غنی در سال ۱۳۰۲ برای تکمیل تحصیلات به فرانسه عزیمت نمود و قریب پنج سال به تکمیل تحصیلات پرداخت و در ۱۳۰۷ به ایران بازگشت. وی در آن مدت علاوه بر تکمیل فن پزشکی، دوره مخصوص شناخت نقاشی را نیز گذرانید و علاوه بر آن به مقام والای آناتول فرانس نویسنده و متفکر فرانسوی وقوف یافت و به ترجمه‌ی یکی از آثار او به نام تائیس پرداخت و در ۱۳۰۸ آن را در تهران انتشار داد. در سال ۱۳۰۹ محیط سبزوار را برای فعالیتهای خود کوچک دید و لاجرم به مشهد نقل مکان نمود. مطبی در آنجا دائر نمود و در اندک مدتی بنام پزشک مسیحادم معرف گردید و طبعا با بزرگان و مقامات عالی‌رتبه مشهد دوستی پیدا کرد و سرانجام کاندیدای نمایندگی مجلس شد و در دوره‌ی دهم به نمایندگی مردم مشهد در مجلس شورای ملی انتخاب گردید. در همین ایام به استادی دانشکده‌ی پزشکی انتخاب شد و تاریخ فن پزشکی را تدریس می‌نمود و ضمنا در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی پرداخت و کتابی در این زمینه به نام معرفه‌النفس نوشته و انتشار داد.

دکتر غنی در ۱۳۱۴ پس از تاسیس فرهنگستان به عضویت آنجا برگزیده شد و از عوامل موثر و متنفذ آن موسسه فرهنگی گردید و شما در ادوار یازدهم، دوازدهم و سیزدهم مجلس شورای ملی عضویت یافت و مجموعا به مدت ۸ سال نماینده‌ی مجلس بود.

در سال ۱۳۱۷ هیئتی تحت ریاست محمود جم نخست‌وزیر وقت برای خواستگاری فوزیه دختر ملک فواد پادشاه متوفای مصر به قاهره رفت. دکتر غنی نماینده مجلس و استاد دانشگاه از اعضای برجسته‌ی این هیئت بود و با تکلم به زبانهای فرانسه، انگلیسی و عربی در بین رجال مصری موقعیت پیدا کرد.

در اسفندماه ۱۳۱۸ محمدرضا پهلوی ولیعهد ایران برای ازدواج با فوزیه مصری عازم قاهره شد. همراهان وی عبارت بودند از: حسن اسفندیاری رئیس مجلس، احمد متین دفتری وزیر دادگستری، مظفر اعلم وزیر امور خارجه، محمدعلی مقدم مدیرکل وزارت امور خارجه، دکتر قاسم غنی و عباس مسعودی نمایندگان مجلس نیز همراه ولیعهد به مصر عزیمت نمودند.

دکتر غنی در آذرماه ۱۳۲۲ در ترمیم کابینه‌ی علی سهیلی به جای امان‌الله اردلان به وزارت بهداری تعیین گردید. در فروردین ماه ۱۳۲۳ که محمد ساعد به نخست‌وزیری منصوب شد، دکتر غنی را کماکان در وزارت بهداری تثبیت نمود ولی این کابینه مورد موافقت مجلس قرار نگرفت و ساعد ناگزیر تغییراتی در آن به عمل آورد از جمله دکتر قاسم غنی به وزارت فرهنگ معرفی گردید و تا شهریورماه ۱۳۲۳ وزیر فرهنگ بود.

در مهرماه ۱۳۲۶ دکتر قاسم غنی با سمت سفیرکبیر در مصر عازم قاهره شد. وی در این سفر ماموریت داشت به اختلاف محمدرضا و فوزیه خاتمه دهد. مدت مسافرت غنی در سفارت مصر یکسال بیشتر طول نکشید و در بهمن‌ماه ۱۳۲۷ با سمت سفیرکبیری عازم ترکیه گردید. این ماموریت نیز کمتر از یکسال بود. دکتر غنی در همان ایام دچار بیماری شد و برای درمان عازم آمریکا گردید. تلاش پزشکان برای بهبودی او به جائی نرسید و سرانجام در فروردین‌ماه ۱۳۳۱ به بیماری سرطان درگذشت.

مقام علمی و ادبی دکتر غنی درخور توجه و امعان‌نظر می‌باشد. از جمله از ترجمه‌های وی باید عصیان فرشتگان تائیس و بریان‌پزی ملک‌سیا اثر آناتول فرانس را نام برد. تنقیح و تصحیح و چاپ دیوان حافظ یکی از کارهای دکتر غنی است که با همکاری علامه محمد قزوینی آن را انجام داد. دیوان حافظ غنی یکی از منابع معتبر و مستند اشعار این غزلسرای نامدار به شمار می‌رود.

یکی از کارهای برجسته و ماندگار صاحب ترجمه، یادداشتهای وی می‌باشد که تاکنون دوازده مجلد انتشار یافته است و حاوی نکاتی جالب و باارزش می‌باشد. در این مجموعه غیر از خاطرات دکتر غنی، از بعضی از رجال هم نوشته‌هائی وجود دارد.

آخرین اثر وی کتاب بحثی در تصوف است که در حقیقت دنباله‌ی حافظنامه اوست.

(بخش ۱) قاسم (دکتر) ابن (سید) عبدالغنی پزشک و دانشمند و ادیب ایرانی (و. سبزوار ۱۳۱۶ ه.ق- ف. کالیفرنیا (آمریکا) ۱۳۷۰ ه.ق/ ۱۳۳۱ ه.ش). پس از طی تحصیلات مقدماتی در سبزوار به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون (قدیم) وارد شد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی پزشکی به بیروت رفت و در آنجا دانشکده‌ی طب را به پایان رسانید. و به اخذ درجه‌ی دکتری نایل آمد و در زبان و ادبیات عرب احاطه یافت. دکتر غنی در اواخر سال ۱۲۹۹ ه.ش به ایران بازگشت و به سبزوار رفت و سه سال در آنجا به طبابت اشتغال داشت. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به پاریس رفت و با مرحوم محمد قزوینی آشنایی یافت. در سال ۱۳۰۷ ه.ش. به ایران بازگشت و مدت یک سال در سبزوار و چند سال در مشهد به طبابت پرداخت. در دوره‌ای ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰ به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. در اسفند ۱۳۱۴ به عنوان استاد دانشکده‌ی پزشکی به تدریس دروس بیماریهای عصبی و تاریخ طب و علم اخلاق پزشکی مشغول گردید، و مدت دو سال در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی اشتغال ورزید. در این اثنا به عضویت کمیسیون پزشکی فرهنگستان برگزیده شد. پس از شهریور ۱۳۲۰ در دولت سهیلی به سمت وزیر بهداری و در فروردین ۱۳۲۳ در کابینه‌ی ساعد مجدداً وزیر بهداری و بعد وزیر فرهنگ شد، ولی در اردیبهشت همان سال به سبب کسالت مزاج استعفا داد. در سال ۱۹۴۵ م. به نمایندگی از طرف دولت ایران در کنفرانس سانفرانسیسکو شرکت کرد و پس از آن نیز چند بار در کنفرانسهای مختلف جهان به نمایندگی ایران شرکت جست، و سه سال در ایالات متحده‌ی آمریکا به مسافرت و مطالعه و تحقیق مشغول بود و بر اثر حادثه‌ی اتومبیل در سر حد کشور مکزیک استخوان پایش شکست و چهار ماه و نیم بستری بود. پس از رفع بیماری از طرف دولت ایران به سفارت کبرای مصر منصوب شد. در شهریور ۱۳۲۶ ه.ش. به ایران بازگشت و در آبان ۱۳۲۷ به سمت سفیر کبیر ایران در ترکیه منصوب گردید. مدتی پس از آن برای معالجه به آمریکا رفت ولی مداوا مؤثر نگشت و درگذشت. وی از خدمتگزاران ادب فارسی است. به زبانهای فرانسوی و انگلیسی و عربی احاطه داشت و به افکار بزرگان باختر آشنا بود، به آثار آناتول فرانس علاقه داشت و سه کتاب او را به فارسی روان ترجمه کرد: داستان طائیس، عصیان فرشتگان، بریان‌پزی ملکه‌ی سبا. دکتر غنی علاقه‌ی شدیدی به حافظ داشت و درباره‌ی او تحقیق بسیار به عمل آورد و طرح یک دوره بنام «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ» را ریخت که جلد اول آن راجع به تاریخ عصر حافظ یا تاریخ مفصل فارس و مضافات و

ایالات مجاور آن در قرن هشتم و جلد دوم آن که راجع به تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلف آن از صدر اسلام تا عصر حافظ است به چاپ رسیده. از آثار دیگر اوست: رساله در شرح احوال و آثار ابن سینا، معرفهٔالنفس، شرکت در تصحیح رباعیات عمر خیام با مرحوم فروغی، شرکت در تصحیح تاریخ بیهقی با دکتر فیاض، شرکت در تصحیح دیوان حافظ با محمد قزوینی (مجله‌ی دانش ۱۳۳۱ شماره‌ی ۱۰ و ۱۱، لغ.).

(ح ۱۳۳۱ -۱۲۷۲ ش)، پزشک، نویسنده و مترجم. در سبزوار به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در آن شهر گذراند. پس از فوت پدر همراه دایی‌اش به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در مدرسه‌ی دارالفنون به پایان رساند. وی برای ادامه‌ی تحصیلات در رشته‌ی طب به بیروت اعزام و در ۱۲۹۷ ش دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی آنجا را به پایان رسانید. بعد به ایران آمد و پس از سه سال اقامت در سبزوار به فرانسه سفر کرد. پس از یک سال و اندی به وطن مراجعت نمود و پس از چندی دوباره به فرانسه رفت و در ۱۳۰۷ ش مجددا به ایران بازگشت و در سبزوار و مشهد به طبابت پرداخت. پس از مدتی طبابت را کنار گذاشت و به کارهای سیاسی روی آورد. وی در دروه‌های دهم تا سیزدهم از جانب مردم مشهد به نمایندگی مجلس منصوب گردید و در ضمن در دانشکده‌ی طب و علوم معقول و منقول و روانشناسی تدریس می‌کرد. مدتی نیز سفیر ایران در کشورهای ترکیه و مصر بود. سرانجام در ایالات متحده از دنیا رفت. دکتر غنی در طول حیات خود کتبی چند تألیف و ترجمه کرده است. از آثار وی: «ابن‌سینا»؛ «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ»، شامل دو قسمت، قسمت اول «تاریخ عصر حافظ یا تاریخ فارسی و مضافات و ایالات مجاوره در قرن هشتم» و قسمت دوم «تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلفه‌ی آن از صدر اسلام تا عصر حافظ»؛ «بحثی در تصوف»؛ «بحث در سیاست»؛ «معرفه النفس»؛ «عصیان فرشتگان»، ترجمه؛ «تائیس»، ترجمه؛ «بریان‌پزی ملکه‌ی سبا»، ترجمه.[۱]

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[۱] آینده (س ۷، ش ۷، ص ۵۰۳ -۵۰۲، س ۸، ش ۱، ص ۶۲ -۵۹)، بحث در آثار و افکار و احوال حافظ، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹ -۲۵ / ۵)، شرح حال رجال (۱۷۹ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹۹ -۸۹۷ / ۴)، یغما (س ۲۴، ش ۱۰، ص ۶۰۶ -۵۹۹).

غیاث طبیب، غیاث‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، طبیب. وی مؤلف «قوانین العلاج» در طب است که آن را در سال ۸۷۱ ق به پایان رسانید و سپس خلاصه‌ای از آن را به نام «زبده قوانین العلاج» پرداخت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۷۴).

فاتحی بروجنی، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: عولم پزشکی تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسانی مالکی، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از سنت‌لوئیس تگزاس آمریکا در سال ۱۳۶۱، فوق تخصص بیماریهای گوارش از تگرازس آمریکا در سال ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۴۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کانسرمری در اصفهان، تدریس دروس گوارش و بیماریهای داخلی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تشخیص و درمان بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

گوارش، بررسی سرطان مری در اصفهان و حومه اطراف، اثر مسمومیت حاد تریاک بر روی کبد، خونریزی دستگاه گوارش و نقش اندوسکوپی در درمان آن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسی ابوالخیر، تقی‌الدین محمد، محمدتقی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۹۴۰ ق)، ریاضیدان، منّجم، ادیب، پزشک و شاعر شیعی، متخلص به فهمی. در شیراز می‌زیست و نزد میر صدرالدین محمد دشتکی شیرازی و فرزد وی میر غیاث‌الدین منصور دشتکی به فراگیری دانش پرداخت. از آثار چاپی او: «آداب السلطنهٔ»، به فارسی؛ «حل التقویم»، بـه فارسی در نجوم و هیئت. آثـار خطی او: «الاحکـام الاحکـام»، در نجوم بـه فارسـی؛ «اسـامی العلـوم و اصطلاحاتها» به فارسی در فضیلت علم، حکمت، آداب تعلیم و تعلم، اخلاق و صفات؛ «آغاز و انجام»؛ «طلیعهٔ العلوم»؛ به عربی؛ «بستان الادب»؛ «خلاصه‌ی طلیعهٔ العلوم»، به عربی در علوم ادبی، تفسیر، تصوف و طریقت، حکمت، اخلاق و ریاضیات؛ «انتخاب حل التقویم»؛ «انیس الاطباء»؛ «رساله در هیئت»، به فارسی؛ «رسالهٔ فی حساب القمر»؛ «زبدهٔ الصرف»؛ «شرح رساله‌ی هیئت»؛ «طالع‌نامه»؛ «معرفهٔ سمت القبلهٔ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۰۶/۹)، تاریخ نظم و نثر (۳۸۶)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۹۶/۱)، الذریعه (۱۸۰، ۱۳۵ /۱۵ ، ۶۷/۷، ۳۵۹- ۳۵۸، ۱۰ -۹ /۲ ،۲۹۲ - ۲۹۱ ،۳۶ -۳۵ /۱)، ریحانه (۹۴/۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۱/۱۰)، کشف الظنون (۱۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۸/۱۱).

فارسی، ابوالعلاء

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۸۰ ق)، طبیب. وی در دوران سلاطین آل‌بویه می‌زیست و با علی بن عباس مجوسی اهوازی، ابوماهر، موسی بن یوسف شیرازی و ابن منـدویه اصفهانی معاصر بود. در زمان سلطان‌الدوله در شیراز مشغول طبابت بود و پس از انقراض دولت آل‌بویه به خدمت سلاطین غزنوی، خاصه مسعود پرداخت. وی به حذاقت و حسن درمان معروف بود. تألیف طبی از وی دیده نشده، اما، در باب معالجات و درمانهایی که کرده، در بعضی از تواریخ حکایاتی آمده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :بزرگـان نامی پارس (۱۵۹ -۱۵۷)، تاریـخ الحکمـاء قفطی (۵۵۳)، تاریخ طب (۶۶۸ -۶۶۷ /۲)، لغت‌نـامه (ذیل/ ابوالعلاء)، نامه‌ی دانشوران (۱۸ -۱۲ /۳).

فاضل، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخرایی، سید حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳، رزیدنت در کلینیک‌های مایو و اسکات اندوایت آمریکا از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۵۷، تخصصی نوزادان از بیمارستان سنت‌لوئیس دانشگاه واشنگتن آمریکا از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۹، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

هیپوگلسمی دیررس نوزادان و کمبود موقت PTH، اندازه‌گیری بیلروبین آزاد خون در نوزادان مبتلا به زردی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای تنفسی نوزادان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

کودکان و نوزادان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخرطباطبائی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فربود، عبدالرسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرخ‌نیا، فهیمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق بر روی داروی جدید میدازولام از گروه بنزودیازپین‌ها برای بیهوشی در بیماران مبتلا به سرطان در مورد ۱۰۰ بیمار، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بی حسی، بیهوشی در جراحی چشم، درمان درد در بیماران سرطانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تحقیق در زمینه بیهوشی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزاد، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال ۱۳۵۸ (بورد تخصص ناسیونال)، فلوی جراحی از بیمارستان دانشگاهی اوپالای سوئد به مدت ۴ ماه در سال ۱۳۷۰.

مرتبه علمی:

استادیار گروه جراحی مرکز پزشکی قائم دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۸، دانشیار گروه جراحی در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی، طرحهای کیست هیداتیک و لاپاراسکپی، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

جراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزامی، بیژن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، تخصص در رشته فیزیکوشیمی و آنزیم‌شناسی از دانشگاههای آمریکا در سال ۱۳۴۷، فوق دکترا از دانشگاههای کالیفرنیا و نورت وستون آمریکا به مدت دو سال، تدریس در دانشگاه موریس ایالت نیجرسی به مدت دو سال.

مرتبه علمی:

استادیار در داشنکده پزشکی تهران گروه بیوشیمی از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۶، دانشیار از سال ۱۳۶۶ تا سال ۱۳۷۲، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثر و مکانیسم آنتی‌پروتئازها در سرم خون ویروسی این ترکیبات در سرم خون مصدومین جنگی، مطالعه در ساختمان و مکانیسم مولکولی کالمودولین و بررسی آن در سرطان خون، اثر یونهای فلزی بر ساختمان آنزیمی و نحوه تشکیل لیگاند فلزی در آنزیم، ارائه روشی که توسط آن می‌توان عامل فعال ترکیب شونده با یون فلزی را در روی آنزیمها و پروتئین‌ها مشخص نمود، شناسائی کنفورماسیون کوآنزیمها و مولکولهای کوچک توسط روش ابدائی با بکارگیری یون فلزی در محلولها به توسط روش اسپکتروسکپی، شناسائی و معرفی دو آنزیم آلوستریک، شناسائی هفت ایزوآنزیم در سرم خون و شش ایزوآنزیم در بزاق شناسائی آمکه آنزیمهای گوارشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول شیمیائی فرآیندهای بیوشیمیائی، آنزیم‌ها، ساختمان مکانیسم و کاربرد آنزیمها، بیوشیمی فیزیک، اصول فیزیکی فرآیندهای شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۵

زمینه علمی مقالات:

مکانیسم واکنشهای آنزیمی، مکانیسم اثر کوآنزیمها مطالعه در پیوند یون‌های فلزی با آنزیمها، آنزیم و تغییرات مولکولی آنزیمها در بیماریهای گوارشی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزانه، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرسام، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرشچیان، فضل‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ترمیمی دهان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرقانی‌زداه، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی دوماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرمند، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروتن، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزانی، مینودخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته غذا و تغذیه و رژیم غذائی از دانشگاههای ایالتی یونا و پنسیلوانیا در آمریکا، دریافت گواهی تغذیه بالینی از دانشگاه ایالتی پنیسلوانیا، دریافت گواهی آموزش در شیردهی از دانشگاه ایالتی کالیفرنیا در لوس‌آنجلس.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه در مادران و کودکان زیر ۵ سال در برخی از نقاط ایران، بررسی وضع شیردهی در مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی، بررسی وضع مواد مغذی در خون مادر و نوزاد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تغذیه در دوران بارداری، مبانی تغذیه، تغذیه و رژیم غذائی در دوران‌های طبیعی، فیزیولوژی و اضطراری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه، سوء تغذیه، ارزیابی وضع تغذیه کودکان و مادران، شیر مادر.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، اقدس

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی فک و دهان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکترا در رشته پاتولوژی فک و دهان از دانشگاه لومالیزا در کالیفرنیای آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی فک و دهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی فک و دهان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

ضایعات و خصوصا تومورهای حفره دهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی.، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزین، طهمورث

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اصفهان، گذراندن دوره فلوشیپ قلب و عروق در انستیتو کارایولوژی لندن در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بخش داخلی در سال ۱۳۴۳، دانشیار بخش قلب و عروق دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۱، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیمایهای قلب و عروق، استاد راهنمای ۲۳ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

قلب و عروق، صداها و سوفل‌های قلبی، نبض شریانی، نبض وریدی، فشار وریدی و مضرات آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پلولیپوز روده‌ای و کیست هیداتیک قلب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهادی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و سر و گردن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۹، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گوش و حلق و بینی و جراحی سر و گردن، مسئول پروژه کاشت حلزون شنوائی در ایران، بررسی عوامل میکروبی هوازی و بی‌هوازی عفونت‌های گوش میانی، بررسی اثر اولتراسوند در درمان سینوزیت‌های مزمن، تحقیق در مورد اختلالات تکلمی و اصلاح گفتار با اعمال جراحی حلق، بررسی F.N.A توده‌های گردنی، گفتار درمانی و بررسی عوامل میکروبی در سینوزیتها، استاد راهنمای ۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سینوزیتهای عفونی، کاربرد بالینی روش ABR و الکتروکوکلئوگرافی در تشخیص بیماریهای سیستم شنوائی و تشریح (آناتومیک) جراحی استخوان تمپان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و بخصوص در مورد گوش و حلق و بینی و جراحی گردن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، ابوالحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از بخش مرحوم دکتر محمد قریب در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آلرژی به شیر گاو و مقایسه با شیر مادر، تاگومیتوز و آلرژی به شیر گاو، اندازه‌گیری ایمونوگلبولین اطفال ایرانی، مقایسه NBT و Killing در بیماران CCD، آلرژی به پنیسیلین در کودکان، اندازه‌گیری ارقام طبیعی فونکسیون تنفسی از ۶ ساله تا ۲۰ ساله، مطالعه بیماران مبتلا به عیب اولیه مژکها (PCD)، مطالعه آلرژیهای هوائی کرج و تهران، راه اندازی آزمایشگاه ایمونولوژی و آلرژی توام با بخش ایمونولوژی و آلرژی بالینی کودکان، روشهای ایمونوفلورسانسی در ایمونولوژی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهایی کودکان، ایمونولوژی کودکان، بیماریهای شایع آلرژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اکثرا در رابطه با پژوهش در زمینه ایمونولوژی و آلرژی می‌باشند.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهی، فرج‌اللّٰه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده:داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریب اصفهانی، عبدالغفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به فریب. پدرش از افاضل اصفهان بود.وی تصحیلات خود را در اصفهان و سپس در تهران به پایان رسانید و در هیجده سالگی جامع علوم ادبی بود. او از علوم معقول و منقول نیز بهره داشت و در علم طب ماهر بود. صاحب «مجمع الفصحا» آورده که: «... از فرط کیاست طرز معالجه جدید اطبای فرهنگ را مزید طب قدیم کرده...». وی قصیده را نیکو می‌سرود و در خط نستعلیق سرآمد اقران خود بود. او ابتدا خطاط و سپس فریب تخلص می‌کرد. از آثار وی: رساله‌ی درباره‌ی «بیماری وبا»، به عربی؛ منظومه‌ای در «تشریح»، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۵ -۴۰۴ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۷۴ -۱۳۷۲ / ۲)، الذریعه (۹۶ / ۲۳، ۸۲۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۰۷ -۷۰۶)، مجمع الفصحا (۸۲۸ -۸۲۰ / ۵).

فرید حسینی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلرژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید معیر، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی پزشکی و دریافت مدرک M.P.H رشته پاتوبیولوژی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل‌شناسی پزشکی و کاربرد آن، استاد راهنمای ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی با رتبه ممتازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۱، دیپلم تخصصی داروسازی صنعتی از دانشگاه مونپلیه فرانسه در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد نمونه در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

داروهای صنعتی، داروسازی و داروشناسی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۶۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی و داروسازی صنعتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

داروسازی صنعتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدن اصفهانی، رحمت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از ایران و گذراندن فرصت مطالعاتی و تحصیلات تکمیلی در انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز در سال ۱۳۶۱، و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، بیماریهای کبد و مجاری صفراوی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر یک پایان‌نامه کارشناسی و بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترای عمومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، سیستم آندوکرینی مؤثر بر دستگاه گوارش، دهان و دندان و بررسی‌های آماری آندوسکوپی با مقایسه با کشورهای دیگر و ارزیابی علمی آنها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدونی، هورچیترا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فسایی فارسی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۰ ق)، طبیب و شاعر. مشهور به میرزا آقای طبیب. اهل فسا و از اطبای معروف زمان خود بود. که در کنار شغل طبابت شعر نیز می‌سرود از اوست:

ز هشیاری نبستم هیچ طرفی

بکن ساقی ز جام باده مستم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (۱۷)، مرآت الفصاحه (۳۲).

فسایی، حسن حسینی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۶ -۱۲۳۷ ق)، مقحق، مفسر، ادیب، صوفی، شاعر و طبیب. از سادات دشتکی شیراز بود. در فسا به دنیا آمد. در کودکی پدر و مادر خویش را از دست داد و تحت سرپرستی مادربزرگ و برادر به کسب علم و ادب پرداخت. در خدمت میرزا ابوالحسن مجتهد فسایی ابتدا علوم را و بعدها «شرح هدایه»، «شرح تجرید» و «معالم الاصول» و «مطول» را فرا گرفت. سپس نزد میرزا محمد علی واحدالعین «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی را، در فقه، خواند. بعد از آن سفری به اصفهان داشت. پس از بازگشت به شیراز مدتی نزد شیخ مهدی کجوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ریاضی را فراگرفت. میرزا حسن علم طب را نیز در خدمت میرزا سید علی نیاز و حاجی میرزا بابا حکیم‌باشی اصفهانی آموخت. وی در ۱۲۷۹ ق سفری به تهران و یزد کرد و پس از بازگشت به شیراز به معالجه‌ی بیماران پرداخت و شهرتی کسب کرد. چنان که پزشک مخصوص سلطان اویس میرزا احتشام‌الدوله پسر فرهاد میرزا معتمدالدوله شد. از آثار وی: «فارسنامه ناصری»؛ «تفسیر حسن»؛ «تحفه احتشامی»، دراندرز و نصایح، به نظم؛ «نقشه مملکت فارس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۵۷ -۲۵۱ / ۲)، سبک‌شناسی (۳۶۵ / ۳)، سرآمدان فرهنگ و تاریخ (۲۸۹ / ۱)، شرح حال رجال (۳۴۲ / ۱)، فارسنامه ناصری (۴۲ -۱۳ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۲۵۸)، المآثر و الآثار (۲۰۴)، مؤلفین کتب چاپی (۵۴۱ - ۵۴۰ / ۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۷۱ -۶۸).

فشارکی، رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فضلی‌بزاز، صدیقه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی شیمی از دانشگاه فردوس مشهد در سال ۱۳۴۹، کارشناسی ارشد شیمی داروئی از دانشگاه لاف‌برا انگلستان در سال ۱۳۵۸ و دکترای میکروب‌شناسی داروئی از دانشگاه لاف‌برا انگلستان در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تولدی سایدگلوتامیک به روش تخمیری، بررسی تهیه دیسک آنتی‌بیوتیک، بررسی اثر ضد میکروبی کلماستین، بررسی اثر ضد میکروبی دیکلوفناک، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحسی موضعی، بررسی اثر ضد میکروبی عصاره‌های گیاهان خراسان، تدریس دروس شیمی و ریاضی، میکروب‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو، فرآورده‌های دارویی بیولوژیک، شیمی داروئی، روشهای نوین تجزیه دستگاهی، زبان تخصصی در دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروب‌شناسی داروئی، جزوات درسی در زمینه میکروبی‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو و فرآورده‌های دارویی بیولوژیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

میکروب‌شناسی داروئی، ارزیابی اثر ضد میکروبی آمیکاسین و مقایسه آن با سه آمینوگلیکوزدیدیگر، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحس کننده موضعی، تحقیق در مورد اثر آنتی بیوتیک‌های مختلف برپنوموکوک و پیدایش انواع مقاوم به پنی‌سیلین، مواد ضد میکروبی در خمیر دندان و بررسی آلودگی میکروبی در آسایشگاه جانبازان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فغفور لاهیجی، محمد حسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۰ / ۱۰۲۹ ق)، دانشمند، طبیب، موسیقیدان و شاعر، متخلص به فغفور. در ابتدا رسمی تخلص می‌کرد و زمانی که به هند رفت تخلص فغفور را برگزید. وی گاهی میر نیز تخلص می‌کرد. محمد حسین از سادات لاهیجان گیلان بود. دوران جوانی را در

همان ولایت به فراگیری دانش و ادب به ویژه دانش پزشکی گذراند.علم طب را نزد دایی خود، حکیم تاج‌الدین حسین، آموخت و بیشتر کتابهای مربوط به علم طب را مطالعه کرد و به همین جهت او را حکیم نیز گفته‌اند. وی در زمینه‌ی ادبیات فارسی و عربی، خط، شطرنج، علم ادوار و موسیقی نیز تبحر داشت. در اوایل عمر به خدمت خان‌احمد گیلانی که خود شاعر و مشوق شاعران و عالمان بود رسید و منظومه «شهر آشوب» را در آن زمان به نظم درآورد. سپس به گرجستان،آذربایجان و اصفهان مسافرت کرد. در اصفهان با حکیم شفایی آشنا شد. در زمان شاه‌عباس مورد توجه علی قلی خان شاملو که دیوان بیگی و ایشیك آقاسی پادشاه بود قرار گفت. وی مسافرتی هم به هند داشت و در اگره مدتی در خدمت حکیم علی گیلانی از پزشکان معروف ایرانی در هند بود. در هند با خان‌خانان عبدالرحیم‌خان ملاقات کرد و تحت ملازمت وی قرار گرفت و به وساطت وی از مقربان شاهزاده پرویز شد و در مدح او اشعار زیادی سرود. فغفور در الله‌آباد بر سر راه آگره درگذشت. از آثار وی: رسالاتی در «موسیقی»؛ رساله در «حساب اصابع»؛ «دیوان» شعر، در چهار هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۴۵ -۸۴۳ / ۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۰۵ / ۳، ۵۷۶ -۵۷۵ / ۲)، ایضاح المکنون (۵۲۲ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۳۱ -۱۰۲۴ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۴۱۴)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۴۴ -۲۴۳)، تذکره‌ی میخانه (۴۷۱ - ۵۴۳)، الذریعه (۸۴۱ -۸۴۰، ۳۵۸ / ۹)، سرو آزاد (۳۸ -۳۷)، فرهنگ سخنوران (۷۱۵)، کاروان هند (۱۰۴۴ -۱۰۲۸ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ فغفور گیلانی)، مآثر رحیمی (۹۲۷ -۹۰۱ / ۴)، مجمع الخواص (۲۳۴ -۲۳۳)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۷۵).

فقیهی حکم‌آبادی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی چشم پزشکی از مرکز پزشکی فارابی در سال ۱۳۳۲.

مرتبه علمی:

دانشیار در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۴، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض چشمی، درمان تراخم با الکتروکواگوسیون، ضایعات قرنیه در تراخم، گلوکوم حاد و درمان آن راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جدیدترین طرق معالجه تب خال قرنیه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلامرزیان، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلسفی کازرونی، محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد بن عبداللّه بن محمد مظفرالدین حمیدالدین بن سعدالدین امامی فلسفی کازرونی از علماء امامی مذهب فلسفی مشرب و اطباء قرن نهم هجریست وی در ۸۷۰ از دنیا رفته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

فلسفی نایینی حسینی، حسنعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. از ابتدای جوانی به تحصیل علوم معمول زمان خود پرداخت. پس از آن به اصفهان سفر کرد و در مضحر میرزا باقر حکیم‌باشی یک دوره طب قدیم را گذراند و سپس در اواخر دوره‌ی مظفری به تهران آمد و به فراگیری زبان فرانسه و طب جدید پرداخت. او در فراگیری چشم پزشکی و علم تاریخ و جغرافیا تلاش بسیار کرد. اثر وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی»، در لزوم دیانت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۴۰۸ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۳ -۶۸۲ / ۲).

فولادوند، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فیلسوف‌الدوله، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۴۳- ح ۱۳۲۲ ش)، طبیب. نخست لقب رکن الحکما داشت و بعدا به فیلسوف‌الدوله شهرت یافت. وی در خدمت سید علی سید الحکما و چند تن از اطبای نامی وقت هر دو قسمت علمی و عملی طب را تکمیل نمود و طب جدید را نزد دکتر طولوزان فرانسوی فراگرفت. سالها در تبریز به وظائف مداوا و معالجه اشتغال داشت. در اواخر عمر از تبریز به قم رفت و ریاست بیمارستانی را بر عهده گرفت. عاقبت به مشهد مقدس رضوی مهاجرت نمود و در آنجا وفات یافت وی طبیب مخصوص محمدعلی میرزای ولیعهد نیز بود.از تألیفات وی: «تاریخ تبریز»؛ «الجدریه»؛ «الجذامیه»؛ «حاشیه‌ی تحریر اقلیدس»؛ «مطرح الانظار فی تراجم اطباء الاعصار»؛ «معرفه السموم ناصری»؛ «مفتاح الادویه»؛ «گریپ»، رساله در مرض آنفولوآنزا.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۳۸۵ -۳۸۴ / ۴)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵۴ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۷۵۰ -۷۴۹ / ۳).

قاسم‌زاده، حبیب‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، دکترای روانشناسی رشد از آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق درباره ثبات آزمون ترستون، پسیکو پاتولوژی کودکان، پرخاشگری در کودکان، تحلیل چند متغیری افسردگی در کودکان، آزمون Gestalt- Bender در تشخیص عقب ماندگی ذهنی و رشد طبیعی کودکان، تکنیک افتراق معنایی درباره ساختار روانشناسی کلمه، رشد اخلاق در کودک، ارتباط شیوه‌های کودک پروری با اختلالهای رفتاری کودکان، راهنمائی مشاوره و

نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روان‌شناسی زبان، شناخت، تفکر، رفتار درمانی، شناخت درمانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رفتار درمانی، شناخت درمانی، روان درمانی، مفاهیم عمده روان‌شناسی، نوروپسیکولوژی، روان‌شناسی زبان، متدولوژی، اعتیاد.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کبری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه Dowstate Med.center نیویورک آمریکا به مدت سه سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد Pine Mechanism، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب، بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد مکانیسم ایجاد درد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کیومرث

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته پاتوبیولوژی (میکروبیولوژی) و ماستر بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۱، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی) عفونتهای روده‌ای، عفونتهای تنفسی، پیشگیری بیماری جذام در آذربایجان شرقی، گیلان و خراسان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

میکروباکتیومهای محیطی در ایران، بیماری زائی میکروباکتریومهای محیطی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی)، عفونت‌های روده‌ای، عفونت‌های تنفسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی نوری، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره یک ساله دکترای دندان پزشکی و اندودانتیکس در دانشگاه ایلینویز در شیکاگو آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار گروه اندودانتیکس دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای پالپ و پری‌اپیکال، میکروبیولوژی در اندودانتیکس، آناتومی داخلی دندانها، مقایسه آماری درمان اندودانتیکس، استاد راهنمای ۲۲ پایان‌نامه دکترا و ۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی داخلی دندانها و طرز تهیه حفره‌های اندودانتیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اندودانتیکس.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاینی، سبحانعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۶۵ / ۱۲۶۰ ق)، فقیه، متکلم، فیلسوف، ریاضیدان، طبیب، محقق، نویسنده و شاعر. معروف به فاضل سبحانعلی‌خان. وی در شهر لکنهو ساکن و از امیران و مراجع علمی، سیاسی و اجتماعی این شهر بود. او علاوه بر امر تدریس به امور سیاسی نیز می‌پرداخت. مدتی وزیر و مشاور حیدر پادشاه بود و سایر حکام هند، همچون یمین‌الدوله سعادت علی‌خان به او ارادت می‌ورزیدند. میرزا محمدعلی کشمیری (م ۱۳۰۹ ق) وی را از شاگردان شریف‌العلماء محمد شریف ابن ملا حسنعلی مازندرانی (م ۱۲۴۶ ق) ذکر کرده است. وی در هند درگذشت و طبق وصیتش پیکرش به کربلاـ منتقل و در آنجا دفن شد. از آثارش: «شرح حدیث الاثره»؛ «شرح حدیث الثقلین»؛ «شرح حدیث الحوض»؛ «الوجیزه»، در علم کلام و اصول دین به فارسی؛ «لطافه المقال»، که در رد اعتراضات فاضل رشید نگاشت و فاضل رشید این کتاب را در تحت نام «ایضاح لطافه المقال» پاسخ گفت و فاضل سبحانعلی‌خان کتاب «فذلکه الکلام» را در جواب «ایضاح» نوشت. جواب رساله‌ی «مکاتیب» حیدرعلی فیض‌آبادی؛ «فیوضات سحبانی»؛ «فضائح البخاری فی صحیحه»، در مورد نویسنده و متن کتاب «صحیح» بخاری و روایات جعلی آن، که به فارسی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۲۰۹ -۲۰۷)، الذریعه (۵۰ -۴۹ / ۲۵ ،۳۲۳ / ۱۸ ،۲۴۹ ،۱۳۰ / ۱۶ ،۱۹۸ ،۱۹۵ ،۱۸۷ -۱۸۶ / ۱۳ ،۲۱۱ /

۱۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۷ –۵۹۶ / ۱۳).

قائم‌مقامی هزاوه،محمدامین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قائم‌مقامی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان، پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

استادیار رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۳، دانشیار در سال ۱۳۶۴، و استاد رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندان پزشکی عمومی، بیماریها و ضایعات مخاط دهان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۸ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای مخاط دهان، تشخیص مخاطی،کاربرد داروها و آنتی‌بیوتیک‌ها در درمان بیماریهای مخاط دهان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای دهان و دندان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قائمی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رساند و از دانشکده‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد. بعد از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغلی چند از جمله: ریاست درمانگاه، ریاست بخش وابسته‌ی سرم‌شناسی بود. اثر وی: «کیمیا پزشکی»، درباره‌ی پنی‌سیلین و موارد استعمال آن.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۷۰۲ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲۷۷ -۲۷۶ / ۱).

قدسی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۹ ش)، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه و پزشکی را در زادگاهش گذراند. چندی در سمت ریاست قرنطینه‌ی خوزستان به کار مشغول شد. در ۱۳۱۴ ش به پاریس عزیمت نمود. در انستیتو پاستور تحصیلات خود را تکمیل کرد. پس از بازگشت به ایران در انستیتو پاستور ایران به درمان بیماران مبتلا به هاری پرداخت و حاصل تحقیقات خود را در مجلات بین‌المللی منتشر کرد و به واسطه همان مقالات از طرف سازمان بهداشت جهانی به عنوان کارشناس بین‌المللی برگزیده شد. وی به کشورهای اروپا و آمریکا سفر کرد و در مراکز بهداشتی آن کشورها به تحقیق و مطالعه پرداخت و در بازگشت به ایران روش جدید مایه‌سازی ضد سل را در ایران مورد استفاده قرار داد. از جمله مشاغل وی: معاونت وزارت بهداری، نیابت ریاست انستیتو پاستور و ریاست بخش ب. ث. ژ بود. از آثار وی: «بیماری هاری و اقسام مختلف آن»؛ «درمان ضد هاری»؛ «سخنرانیهای پرفسور آندره لمی‌یر»، در دانشکده‌ی پزشکی تهران؛ «مایه‌کوبی بر ضد سل بوسیله ب. ث. ژ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۸۶۶ / ۲، ۱۳۹۷، ۵۷۲ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۲۴ -۴۲۲ / ۶).

قربانی ثمین، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای حرفه‌ای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۷، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشگاه لیورپول انگلستان در سال ۱۳۵۳، و دکترای تخصصی انگل‌شناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی و دانشکده بهداشت از سال ۱۳۴۶، تا سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۴ و استاد دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس انگل‌شناسی پزشکی در دانشگاه تهران و مجتمع پزشکی طالقانی، کوکسیدهای بیماری‌زا توکسوپلاسموز در ایران، سرواپیدمیولوژی توکسوپلاسموز در ایران، بررسی سرولوژی توکسوپلاسموز در حیوانات، مطالعه روش‌های تشخیص آزمایشگاهی پنموسیستوزیس ریوی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

متون درسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

توکسوپلاسموز، لیشمانیوز و مالاریا.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قربانیان، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرقره‌چی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، فوق تخصص از دانشگاه لوئی‌پاستور فرانسه در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی و جراحی عمومی، جراحی معده و دوازده.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی زخم دوازده، ضربه‌های دست و انگشتان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تعداد متعددی مقاله به زبان فراسی در رشته جراحی، تعدادی مقاله در رشته جراحی به زبان فرانسه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌باغیان، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران، دیپلم بیهوشی از کالج سلطنتی انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار رشته بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کاربرد داروهای مختلف که در ضمن بیهوشی مصرف می‌شوند، مراقبت‌های مهم قبل از عمل و بعد از عمل، طب سوزنی، کاربرد درمانی داروها در ضمن عوارض بیهوشی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روش‌های بیهوشی عمومی و بیحسی موضعی، ICU و بخش مراقبت‌های ویژه تنفسی، سندروم نارسائی تنفسی، بیهوشی در بیماریهای غدد داخلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

اثرات داروهای سراتید و آنالژزیک و کاربرد آنها در بیهوشی عمومی و بیحسی‌های موضعی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌بیگلو، فیروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، طی دوره‌های تخصصی در دانشکده پرشکی بردو فرانسه و طی دوره جراحی اطفال در انگلستان از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۱ و دریافت گواهی فوق تخصص جراحی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال ۱۳۶۱، طی دوره کوتاه مدت جراحی کودکان و نوزادان در آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی‌های کودکان و نوزادان، استاد راهنمای ۹ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کودکان و نوزادان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

ضربه‌های قفسه صدری و پانکراس و جراحی‌های اطفال.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قریب ، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مرحوم دکتر محمد قریب در سال ۱۲۸۸ در یک خانواده مذهبی در تهران متولد شد. پدرش مرحوم علی اصغر از مردم گرکان از توابع آشتیان بود . دوران ابتدایی را در دبستان سیروس و متوسطه را در دارالفنون گذرانید. وی در سال ۱۳۰۶ شمسی در زمره اولین گروه دانشجویان ایرانی بودند که بری ادامه تحصیل در رشته پزشکی به فرانسه رفتند. وی در پایان سال اول در شهر رن فرانسه موفق به دریافت جایزه لابراتور تشریح دانشکده پزشکی شد. وی در سال ۱۳۱۴ نخستین ایرانی بود که توانست در کنکور انترنی بیمارستان پاریس موفق شود. رساله دکترای خودرا تحت عنوان ((وقفه تنفسی شیرخواران)) با درجه بسیار خوب گذرانید و در سال ۱۳۱۵ با دوشیزه زهرا قریب , دختر مرحوم آقا میرزا عبدالعظیم خان قریب ازدواج کرد و نتیجه این پیوند مبارک دو پسر ودو دختر می باشد. پسران ایشان به پزشکی اشتغال دارند. ازدواج نموده ودر سال ۱۳۱۷ به ایران بازگشت نمود. پس از طی نمودن دوره سربازی در سال ۱۳۱۹ به عنوان دانشیار طب اطفال در دانشگاه به فعالیت علمی مشغول گردید. وی ابتدا در بیمارستان رازی به اداره بخش اطفال مشغول شد و بعد از آن به بیمارستان هزار تختخوابی آمد و در آن بخش اطفال دایر نمود. وی در سال ۱۳۱۹ کتاب بیماریهای کودکان را به چاپ رساند و در سال ۱۳۳۵ با همکاری آقای دکتر اهری آن را با اطلاحات جدید تجدید چاپ نمود. دکتر قریب در سال ۱۳۲۱ به دریافت نشان عالی دولت فرانسه شد و در سال ۱۳۵۰ به عضویت هیئت مدیره انجمن بین المللی بیماریهای کودکان در آمد. همچنین در آخرین سالهای عمر وی موفق به نشان درجه اول فرهنگ از وزارت آموزش و پرورش شد. وی در طول سالهای فعالیت علمی خود در کنگره های مختلف بین المللی در کشورهای مختلف از جمله فرانسه، آمریکا، کانادا، ژاپن، ترکیه و اتریش شد و عضویت چندین مجمع علمی بین المللی را برعهده داشت. ایشان اولین تعویض خون را در ایران انجام دادند و از بنیانگذاران انتقال خون در ایران بودند.

از مهمترین اقدامات ایشان بنیانگذاری و تأسیس اولین بیمارستان تخصصی کودکان یعنی بیمارستان مرکز طبی کودکان به همراه دکتر اهری بود که ایشان این اقدام را در زمان بازنشستگی خود انجام دادند. آنچه دکترمحمد قریب را شاخص می نمود هوش سرشار, علاقه به فراگیری , قدرت کار واستقامت در مقابل مشکلات بود.

کلاس درس استاد که تقریبا همیشه بر بالین بیمار بود , درنوع خود مکتبی از پیشرفته ترین روشهای علمی کنونی به شمارمی رفت . استاد شاگرد را در برابر بیمار ومسایل وی قرار می داد , وی را به تفکر وتعقل وسخن گفتن وا می داشت وسپس راهنمایی می نمود.

مرحوم دکتر قریب در حین فعالیت علمی فعالیت سیاسی و اجتماعی نیز داشت به گونه ای که بارها در کلاس درس به اقدامات رژیم انتقاد نموده و پس از واقعه ۲۸ مرداد ۳۲ نیز بدنبال امضاء یک بیانیه به همراه ۱۰ تن دیگر از اعضاء هیئت علمی دانشگاه مانند مهندس بازرگان، دکتر سحابی و دکتر نعمت الهی به دستور شاه از دانشگاه اخراج شدند که این موضوع باعث افزایش محبوبیت ایشان در بین دانشجویان و جامعه دانشگاهی شد.

مرحوم دکتر قریب در سال ۱۳۵۱ به هماچوری (دفع خون از دستگاه ادراری) مبتلا شدند که بعدها تشخیص کانسر مثانه داده شد و اقدامات درمانی انجام شده درایران و آمریکا تأثیر چندانی بر بیماری ایشان نداشته و سرانجام در روز سه شنبه اول بهمن ماه ۱۳۵۳ در بیمارستان مرکز طبی کودکان محل خدمت خود دار فانی را وداع کردند و طبق وصیت خودشان در قبرستان شیخان قم به خاک سپرده شدند. برای مراسم تدفین دکتر محمد قریب، آیت الله العظمی گلپایگانی نماز ایشان را قرات فرمودند. از جمله شاگردان ایشان می توان به دکتر ولایتی وزیر امر خارجه سابق اشاره کرد. روزگار قریب نام مجموعه تلویزیونی است که کیانوش عیاری درباره زندگی دکتر محمد قریب ساخته‌است.

برگرفته از کتاب :پایگاه راسخون

منابع زندگینامه :مرکز طبی کودکان

سایت پروفسور سلطان زاده

پایگاه عصر ایران

قریب، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی کودکان و قلب کودکان از آمریکا در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۱، دانشیار در سال ۱۳۵۴، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کودکان و طب کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قزل اياغ، حسينقلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۶ ش)، پزشك و نویسنده. تحصیلات پزشکی خود را در فرانسه به پایان رساند. چند دوره از طرف مردم سمنان و دامغان و جندق وکالت مجلس را به عهده داشت. از رجال علم و ادب و از پزشکان بنام بود و در مجله «یغما» مقالات از او به چاپ رسیده است. در اواخر عمر کتابهای خود را به کتابخانه‌ی دانشکده‌ی پزشکی و کتابخانه‌ی ملی اهدا کرد. آثار وی: «پزشکی قانونی»؛ «حفظ الصحه‌ی عملی یا کلید صحت»؛ «دستور مادران جوان»؛ «سوزاك».[۱]

فرزند قربان‌خان، در ۱۲۵۴ ش متولد شد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی وارد مدرسه‌ی دارالفنون شد و به تحصیل فن پزشکی پرداخت و درجه‌ی دکترا گرفت و به طبابت مشغول شد. به هنگام نهضت مشروطیت، مشروطه‌خواهان را یاری می‌داد و با آنها حشر و نشر داشت و تدریجا در محافل اجتماعی و سیاسی تهران اسم و رسمی پیدا کرد و با بزرگان و سیاستمداران محشور و نزدیک شد. در انتخابات دوره‌ی سوم مجلس شورای ملی، از سمنان به وکالت انتخاب شد و در مجلس به فرقه‌ی اعتدالی‌ها ملحق شد و در انتخابات هیئت رئیسه جزء هیئت مباشرت مجلس گردید. در ۱۳۰۶ بنا به دعوت علی‌اکبر داور، به عدلیه رفت و رئیس پزشکی قانونی شد. سالیانی دراز در آن سمت بود و در دوره‌ی نهم مجددا از سمنان به وکالت رسید. در ادوار دهم، یازدهم و دوازدهم نیز سمت خود را حفظ کرد. قزل‌ایاغ مردی دانشمند و ادیب بود. چندی نیز در فرانسه به تحصیل و تمرین پرداخت. در اواخر عمر از طبابت اعراض نموده و ایام خود را به مطالعه و معالجه می‌گذرانید. در ۱۳۳۴ قریب پانصد جلد از کتابهای طبی خود را به کتابخانه‌ی مجلس اهدا نمود. وفات او در سال ۱۳۳۶ ش اتفاق افتاد. تالیفاتی نیز در رشته‌ی پزشکی از خود باقی گذاشت.

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[۱] فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۲۹، ۱۱۷۹ -۱۱۷۸، ۶۰۶ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۹۴۰ -۹۳۹ / ۲)، یغما (س ۷، ش ۱۰، ص ۴۷۸).

قضائی، صمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات عالی و تخصصی در رشته‌های پزشکی، پزشکی قانونی و اجتماعی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی قانونی، طب کار و بهداشت حرفه‌ای، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی قانونی، تروماتولوژی پزشکی قانونی، تعیین هویت و جرم یابی، معلولیت‌ها، بیماریهای ناشی از کار، مسمومیتهای عمده ناشی از کار، بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی و سرطانهای ناشی از کار.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

طب کار و پزشکی قانونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قطان مروزی، عین الزمان، ابوعلی حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۴۸ -۴۶۵ ق)، حکیم، ریاضیدان و ادیب. اصل وی از بخارا بود. در مرو به دنیا آمد. در طب، ریاضیات، ادبیات و علوم دینی سرآمد ولی اشتغال وی بیشتر در علم طب بود. او از شاگردان ابوالعباس لوکری بود. وی در فتنه‌ی غزان کشته شد. قطان در عروض، انساب، طب، هیئت و ریاضی تألیفات متعدد دارد. مهمترین اثر ریاضی او کتاب «گیهان شناخت» یا «کیهان شناخت» و «اختر شناخت» است. از دیگر آثارش: «الدوحه»، در انساب؛ «رسائل»، در طب.[۱]

مروزی، عین‌الزمان ابوعلی حسن بن علی؛ ریاضی‌دان و طبیب و فیلسوف قرنهای پنجم و ششم. اصل وی از بخارا بود و او خود به سال ۴۶۵ در مرو ولادت یافت. تحصیلات علمی وی نزد لوکری (ه.م) صورت گرفت و او در مرو می‌زیست تا در ۵۴۸ در فتنه‌ی غزان به دست آنان کشته شد. قطان در طب و علوم اوایل و ریاضیات و ادبیات و علوم دینی سرآمد زمان خود بود، ولی بیشتر به طب علاقه داشت و در مرو دکانی داشت که در آن به طبابت مشغول بود. مهمترین اثر ریاضی او «گیهان شناخت» (ه.م) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۲۰ -۲۱۹ / ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۶۷ -۹۶۵، ۳۱۳ -۳۱۲، ۲۹۴ / ۲)، تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۵۸۷)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۷)، تتمه‌ی صوان الحکمه (۹۱)، الذریعه (۲۵۵ -۲۵۴ / ۱۸ ،۲۷۲ -۲۷۱ / ۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۶۵)، معجم المؤلفین (۲۶۰ / ۳).

قطب‌الدین شیرازی، ابوالثناء محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۱۰ -۶۳۴ ق)، طبیب، ریاضیدان، منجم، فیزیک‌دان، فیلسوف، عالم اشعری شافعی و مفسر. معروف به قطب شیرازی و ملقب به علامه. در شیراز به دنیا آمد. پدرش ضیاءالدین مسعود پزشک و مدرس طب در بیمارستان مظفری شیراز و در همان حال از بزرگان فرقه سهروردیه بود. قطب‌الدین محمود علم طب را نزد پدر و عموی خود فراگرفت. خرقه‌ی تصوف را در ده سالگی از دست پدر خود پوشید و از نجیب‌الدین علی بن بزغش شیرازی نیز خرقه گرفت. در چهارده سالگی پدرش فوت کرد و او به جای پدر به عنوان چشم‌پزشک در بیمارستان شروع به کار نمود. وی قرائت و شروح «قانون» را نزد استادان شیراز فراگرفت. چندی نیز شاگرد نجم‌الدین کاتبی قزوینی بود. سپس به مراغه رفت و در آنجا علم هئیت و «اشارات» ابن‌سینا را در خدمت خواجه نصیرالدین‌طوسی آموخت و نزد آن استاد و به یاری او به حل مشکلات «قانون» توفیق یافت. او همچنین سفرهایی به خراسان، عراق عجم، بغداد و روم داشت. در قونیه به خدمت صدرالدین قونیوی رسید و علم شریعت و طریقت را نزد او فراگرفت. قطب‌الدین شیرازی از دانشمندان جامع و بزرگ، و در معقول یگانه زمان خود بود. او در طب و ریاضیات و نجوم و حکمت و موسیقی دست داشت و در نظم و نثر پارسی و عربی دارای مهارت کامل بود. عده‌ای از رجال علم و دانش در محضر او شاگردی کرده‌اند. از جمله شاگردان وی: قطب‌الدین رازی، کمال‌الدین فارسی و نظام‌الدین اعرج بودند. قطب‌الدین در اواخر عمر در تبریز سکنی گزید و در همان جا درگذشت و در مقبره‌ی چرنداب تبریز در کنار قاضی بیضاوی دفن شد. از آثارش: «دره التاج لغره الدیباج/ الدباج»، معروف به «انموذج العلوم»، به فارسی؛ که به خواهش امیر دباج، پادشاه اسحاق‌وند گیلان، تألیف کرد؛ «تحفه‌ی شاهی»، در علم هئیت، به فارسی؛ «نهایه الادراک فی درایه الافلاک»، در علم هئیت، به فارسی؛ «اختیارات مظفری»، در هیئت و نجوم؛ «شرح حکمه الاشراق»؛ «شرح مفتاح العلوم» سکاکی، قسمت سوم؛ شرح «مختصر الاصول» حاجبی؛ «فتح المنان فی تفسیر القرآن»، در حدود ۴۰ مجلد؛ «مشکلات التفاسیر».[۱]

شیرازی، محمود بن مسعود بن مصلح فارسی کازرونی اشعری شافعی مکنی به ابوالثناء، دانشمند معروف (ف. تبریز ۷۱۰ یا ۷۱۶ ه.ق). وی نزد نصیرالدین طوسی علم آموخت و سپس به روم (آسیای صغیر) رفت و نزد صدرالدین قونوی تلمذ کرد و قاضی سیواس، ملطیه و زارالشام گردید و سپس در تبریز ساکن شد و در امر رصدخانه با خواجه نصیر همکاری داشت. وی در اغلب علوم عصر مانند طب و نجوم و حکمت و موسیقی تبحر و نیز ذوق ادبی و قریحه‌ی شعری داشت. او راست: شرح قانون ابن‌سینا، شرح حکمةالاشراق، درةالتاج شامل علوم حکمی به فارسی، التحفةالشاهیة، ترجمه‌ی تحریر اقلیدس، شرح مفتاح العلوم سکاکی، نهایةالادراک فی درایةالافلاک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۲۸)، الاعلام (۶۶ -۶۵ / ۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۳۰ -۱۲۲۷ / ۳)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۴۷۶ -۴۶۰)، تاریخ گزیده (۷۰۲ -۷۰۱)، تاریخ نجوم اسلامی (۵۳ -۵۲)، تاریخ مغول (۵۰۷ -۵۰۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۸ -۱۴۷)، تذکره‌ی روز روشن (۶۶۲ -۶۶۱)، حبیب السیر (۱۱۷ -۱۱۶ / ۳)، دائره‌المعارف فارسی (۲۰۵۹ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۱۴ -۲۰۵ / ۴)، الذریعه (۸۸۴ / ۹)، روضات الجنات (۱۲۹ / ۸)، ریحانه (۴۷۲ -۴۷۰ / ۴)، زندگینامه‌ی ریاضی‌دانان (۳۵۴ -۳۵۱)، شخصیت‌های نامی (۳۹۵ -۳۹۴)، شرح و بررسی زندگانی و معرفی آثار علامه قطب‌الدین رازی ورامینی (۹۶ -۹۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۴ -۲۱۲ / ۸)، العبر (۲۵ / ۴)، فرهنگ سخنوران (۴۷۲)، کشف الظنون (۱۶۹۵،۱۹۸۵، ۱۲۳۵، ۷۳۸، ۳۶۷، ۳۵)، الکنی و الالقاب (۷۳ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ قطب‌الدین شیرازی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۷۱۰)، مرآت الفصاحه (۵۰۴ -۵۰۱)، معجم المؤلفین (۲۰۳ -۲۰۲ / ۱۲)، مؤلفین کتب چاپی (۹۱ -۸۹ / ۶)، هدیه الاحباب (۲۱۹)، هدیه العارفین (۴۰۷ -۴۰۶ / ۲)، هفت اقلیم

(۲۰۹ -۲۰۸ / ۱).

قفقازی، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قلمبر، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بیولوژی و کارشناسی آموزش از دانشگاه تهران، کارشناسی و کارشناسی ارشد در میکروبیولوژی، دکترا در رشته میکروبیولوژی و بیوشیمی، فوق تخصص در متابولیسم میکروبی از دانشگاه میشیگان در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص در آنزیم شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۶، فوق تخصصی بیولوژی مولکولی از دانشگاه کلرادو در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

استاد مدعو در بیوشیمی در دانشگاههای جانزهاپکینز، تنسی، کلرادو، کالیفرنیا، بنیاد اسکریپز و هاروارد استاد بیوشیمی میشیگان در سالهای ۱۳۶۴ -۵۷، استاد بیولوژی مولکولی دانشگاه تمپل، استاد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم میکروبی، بیوسنتز پوسته خارجی میکروبها، آنزیم‌های باکتریوفاژها، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت کودکان، ایمونوشیمی بیماری دیابت، ژنهای مربوط به کلروپلاتس و میتوکندری‌ها، جداسازی و تخلیص آنتی‌بیوتیک‌ها، جداسازی و تخلیص چهار آنزیم در مسیر متابولیسم L-fucose استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی تجربی عمومی، بیوشیمی تجربی بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸۹

زمینه علمی مقالات:

آنزیم‌شناسی، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت، ایمونوشیمی، ژنتیک مولکولی، بیوسنتز و ساختمان شیمیائی پوسته خارجی میکروبها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قمری بخاری، ابومنصور حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۳۸۰ ق)، طبیب. در قسمت علمی و عملی طّب مهارتی بسزا داشت و در زمان سامانیان می‌زیست. شیخ ابوعلی سینا نزد وی درس خواند. برخی نوشته‌اند که او نزد ابن‌سینا شاگردی کرد که درست نیست. از جمله تألیفات وی: «علل العلل»؛ «غنی و منی»؛ «مجموعه‌ی کبیر»؛ «معالجات منصوری»؛ «رسالهٔ ف امراض الصدر»؛ «رسالهٔ فی الحمیات»؛ «فی مرض الاستسقا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۵ /۱)، تاریخ طب (۶۵۳ /۲)، ریحانه (۲۷۸ -۲۷۶ /۷)، کشف الظنون (۱۷۵۰)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن قمری)، معجم المؤلفین (۲۹۹/۳)، نامه‌ی دانشوران (۲۳۰ /۲)، هدیهٔ العارفین (۲۷۲ /۱).

قمی، تقی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و طبیب. از نام‌آوران عراق بود و در فضل و کمال شهره‌ی آفاق. این سخن از اوست: «عادل‌ترین دردها حسد است که حاسد را در آتش حقد چنان مبتلا دارد که داد محسود از او بستاند.» وی در کنار طبابت و معالجت بیماران شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۵۸/۳)، تذکره‌ی روز روشن (۱۵۵)، الذریعه (۱۷۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۹۰)، هفت اقلیم (۵۰۲-۵۰۱ /۲).

قناعت باجگیران، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره دستیاری میکروبیولوژی پزشکی در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، درجه M.S.C از دانشگاه جرج‌تاون آمریکا در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروبیولوژی بالینی، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی پزشکی، ویروس‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی بالینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قنبرپور، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۱۹.

درگذشت: ۱۵ شهریور ۱۳۷۱.

دکتر علیرضا قنبرپور دارای درجه‌ی دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیا بود و در دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قنبرپورقوچانی، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۴۹، دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲، تا سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۶، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تهیه دی‌سیکلومین، نیریدازول و متیل فنیدیت، تیه مترونیدازول، آمپی‌سیلین و آموکسی سیلین، تهیه کلوکساسیلین و آمینوپنی سیلانیک اسید، تهیه نیفیدیپین، بوکلوزامید، متوکلوپرامید و آنتازولین، تیه نالوکسان، تهیه نالترکسون، تهیه کدئین، تهیه کلر هیدرات سیکلیزین، تهیه تیابندازول، سنترپنی سیلین‌های جدید.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سنتیک ساده واکنش‌های مبادی آنتی‌بیوتیک، شرح ریاضی سنتیک‌های شیمیائی در محلول و شیمی داروئی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

N- متیل برداری از تبائین، N- بنزیل‌نورتبائین، سنتز مشتقات جدیدی از تبائین، الکالوئیدهای گلوسیوم فلاوم نوع لئوکاریوم رحمت‌آباد رودبار و غیره.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قندی، شهریار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قندیها، احد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فارماکولوژی از دانشگاه استرس کلاید انگلستان.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فارماکولوژی بنیادی و نوروماسکولار، تحقیق در زمینه محل تلاقی عصبی و عضلانی مخطط شامل عصب حرکتی و فیبر عضلانی مخطط، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای فارماکولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی بنیادی، نوروماسکولار.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام، فرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات تخصصی و اخذ مدرک کلینیکال پاتولوژی و آناتومیکال پاتولوژی در بیمارستان هامراسمیت دانشگاه لندن و دارای بورد تخصصی پاتولوژی بالینی و تشریحی از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نقش منزیم در انفارکتوس میوکارد، بررسی سلنیوم و انفارکتوس میوکارد، سل در زنان نازا، ارزش تومور مارکر، CA۱۲۵ درتومورهای تخمدان، هیستوپاتولوژیک لنفوم غیر هوچکینی و طبقه بندی جدید آن، آمار مواد آپاندکتومی در بیمارستانهای ارومیه، بررسی هیستوپاتولوژیک تیروئیدهای بزرگ شده در استان آذربایجان غربی، بررسی تومورهای بدخیم استان آذربایجان

غربی، طبقه بندی هیپرپلازی آندومتر، میزان CA۱۲۵ درتومورهای تخمدان در شهرستان ارومیه، نازائی و توکسوپلاسموزیی، نازائی و لیستریوزیس، پاتولوژی بالینی و تشریحی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی، ایمونوهیستو شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کندرودیسپلازی منقوط، پنوماتوزکیستیک روده، روش رنگ‌آمیزی پراکسید از- آنتی‌پراکسیداز، شیوع سرطان مثانه در آذربایجان غربی، لیومیوم با فعالیت میتوزی زیاد، سیالوزیس، تومور مارکرها در سرطان پستان، سندرم زلینجرالیون، آنزیم‌های پروتئولیتیک در تشخیص قارچ ها، تومور مارکرها در تشخیص و درمان بیماریها، پدیده کاتاستروف.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام‌زاده، اردشیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از وین (اتریش)، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از زرویخ (سوئیس)، دوره فوق تخصص هماتولوژی- انکولوژی از زوریخ (سوئیس)، دوره تخصصی پیوند مغز استخوان از زوریخ سوئیس.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند مغز استخوان، کم خونی، درمان سرطان پستان، سرطان پستان از نظر کروموزم، پیوند در تالاسمی‌ها، انجام پیوند مغز استخوان در ایران برای اولین بار در سال ۱۳۶۹، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول هماتولوژی بالینین، بیماریهای خون و سرطان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

درمان سرطان پستان، درمان چکین، درمان لنفون، پیوند مغز استخوان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوامی، فرخ‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوجقی، امان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، گذراندن دوره سه ساله رزیدنتی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۹، گذراندن فلوشیپ اتولوژی و اتونورولوژی در انگلستان و آمریکا به مدت دو سال.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه گوش، حلق و بینی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تکنیک جراحی در بازسازی و باز شنوائی گوش، آموزش بیماریهای گوش و حلق و بینی، سر و گردن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی و اتونورولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قهرمانی، ساسان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخکی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی در جراحی عمومی از دانشگاه مونترال کانادا در سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص جراحی کبد ومری از دانشگاه هنگ کنگ در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی اهواز از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۵، دانشیار تمام وقت دانشکده پزشکی اهواز از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۵۸، دانشیار تمام وقت دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض عصبی روانی بعد از عمل جراحی، کیست‌های مادرزادی، تومورهای کبد و مری، تدریس در رشته جراحی عمومی در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پارگی خود بخودی تومورهای دو لبه کبد، آپاندیست حاد در اطفال، تومورهای مری، وضع سرطان در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کار، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۵ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی دو سال به مدرسه‌ی آلیانس رفت و سپس وارد دارالفنون گشت. دوره مدرسه‌ی طب را در تهران گذراند و در ۱۳۱۴ ش، بعد از دو سال طبابت، برای تکمیل تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و یک سال در برلن و سه سال در پاریس تحصیل نمود و موفق به اخذ دیپلم از دانشگاه پاریس گردید. پس از آن به ایران بازگشت و در دانشگاه تهران به سمت دانشیار بافت‌شناسی و سپس آسیب‌شناسی به تدریس پرداخت. در ۱۳۳۱ ش بار دیگر برای مطالعه به آلمان سفر کرد و مدت سه سال در قسمت آسیب شناسی و امراض داخلی در دانشگاه توینگن مشغول کار شد. وی در ۱۳۳۴ ش به ایران بازگشت و پس از چند ماه مأمور تأسیس دانشکده‌ی پزشکی جندی شاپور در اهواز گشت. از آثار وی: «فن کالبدگشایی و آسیب شناسی ماکروسکپیک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۱۷/ ۱۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۷۰/ ۲)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۸۴)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۹ -۶۸۷/ ۵).

کاسمی ساروی تهرانی، نصرت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(توح ۱۲۸۷ ش)، استاد دانشگاه، پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده، مترجم و شاعر، متخلص به نصرت. اصلش از مازندران بود و در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند. وی بنابر ذوق و قریحه‌ی ادبی که داشت، همزمان با تحصیل علوم ادبی، به تاریخ و فلسفه پرداخت و از محضر استادانی چون شیخ خندق آبادی و شیخ یداللّه پاک‌نظر و شیخ مهدی نوری

بهره‌مند شد و در همان زمان به عضویت انجمن ادبی ایران و انجمن ادبی فرهنگستان درآمد. کاسمی در ۱۳۱۴ ش از دانشکده پزشکی فارغ‌التحصیل شد و پایان‌نامه‌ی دکترای خود را در زمینه‌ی «قطع عصب سیاتیک حوصلی زنان» نوشت. پس از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: تدریس بیماری‌های عمومی در دانشکده‌ی دندانپزشکی، نمایندگی دوره‌ی سوم مجلس مؤسسان، نمایندگی مردم ساری در دوره‌ی شانزدهم مجلس شورای ملی، وزیر مشاور در دولت دکتر اقبال، دبیر کل بنیاد نیکوکاری نوریانی، سرپرست مجله «گوهر» و انجمن ادبی گوهر و صاحب امتیاز و مدیر ماهنامه‌ی «دانشکده‌ی پزشکی» بود. دکتر کاسمی در سرودن شعر توانایی خاصی داشت و قصایدش را به سبک خراسانی می‌سرود. از دیگر آثار وی: «غدد مترشحه داخلی و بیماریهای آن»؛ «راه خوشبختی»، در اخلاق و بهداشت، ترجمه؛ «آنچه باید یک پسر جوان بداند»، ترجمه؛ «آنچه باید یک دختر جوان بداند»، ترجمه؛ «مهر مادر»، شعر؛ «امواج»، شعر؛ «سه نامه»، حاوی سه نامه ادبی و فلسفی؛ «چهار صد سال بعد از فردوسی»، در نظم بعضی از وقایع عصر امیر تیمور گورکانی؛ «داستان یوسف»، مثنوی به سبک «حدیقه» سنایی؛ «دائرۀ المعارف پزشکی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نوین (۱۴۷)، الذریعه (۲۶۵/ ۱۲، ۶۳ -۶۲/ ۱۰، ۳۱۳/ ۵)، روزشمار تاریخ (۱۱۱، ۸۴/ ۲، ۳۱۱/ ۱)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی (۸۳ -۳۱/ ۱)، سخنوران نامی معاصر (۲۹۱۹ -۲۹۱۴/ ۵)، شرح حال رجال معاصر مازندران (۱۳۴ -۱۳۰/ ۲)، صدف (۵۵۲ -۵۴۳)، فرهنگ سخنوران (۷۵۴)، فرهنگ شاعران زبان پارسی (۴۶۸ -۴۶۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۱۹۴، ۲۰۴۴، ۱۶۲۷/ ۲، ۱۱۲۶ -۱۱۲۵، ۳۳۸، ۶۵/ ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۸۶)، مؤلفین کتب چاپی (۵۷۰ -۵۶۸/ ۶)، نخبگان سیاسی ایران (۵۱۳/ ۴).

کاشانی، عبدالمطلب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، مفسر، طبیب، مورخ و شاعر. مشهور به ادیب کاشانی. سلسله نسب وی به طایفه غفاری و بنا به قول صاحب «گنج شایگان» به ابوذر غفاری می‌رسد. وی در عصر ناصرالدین شاه (۱۳۱۳ -۱۲۶۴ ق) می‌زیست. میرزا عبدالمطلب، خواهرزاده‌ی میرزا ابوالحسن خان نقاش باشی صنیع الملک بود. وی در قواعد عربی، علوم ادبی، تفسیر و علم طب بی‌نظیر بود و همگان او را در فنون مزبور به استادی قبول داشتند. ادیب کاشانی تاریخی نیز تألیف کرده که گویا از بین رفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقۀ الشعراء (۱۱۸۰ -۱۱۷۹/ ۲)، شرح حال رجال (۱۵۰/ ۶)، گنج شایگان (۳۴۸ -۳۴۵).

کاظمی بجستانی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی، بهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا در پزشکی فیزیکی و توابخشی از دانشگاه نیویوک در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیوتراپی، بمیاریهای عصبی، فلج کودکان و تدریس دروس پزشکی فیزیکی و توانبخشی، حرکت‌شناسی، ماساژ، تمرین درمانی، فیزتراپی در بیماریهای عصبی، فیزیوتراپی در ارتوپدی، فیزیوتراپی در بیماریهای داخلی، وسایل کمکی و اندامهای مصنوعی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی پولیومیلیت قبل و بعد از واکسیناسیون همگانی در جنوب ایران، بررسی سرعت سیر عصبی در دیفتری، بررسی فلج Bolls اطفال در جنوب ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی‌فرد، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه ورسبورگ آلمان در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی داروسازی از دانشگاه ارلانگن آلمان

در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سنتز ترکیبات جدید از گروه سوفونامیدها، سنتز و آنالیز داروها، تحقیق در زمینه داروسازی در دانشگاههای مونستر آلمان، بامبرگ آلمان، پوردو آمریکا، ملبورن استرالیا، سیدنی استرالیا، فردوسی مشهد، اصفهان و علوم پزشکی تهران راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۹ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شیمی داروئی و روشهای آنالیز و کنترل داروها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

ارائه روشهای جدید برای آنالیز مواد داروئی و شیمائی، سنتز یک سری از مواد آلی، سنجش داروها در مایعات بیولوژیکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامکار، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی میامی آمریکا در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه علوم پزشکی فیلادلفیا در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه جرج واشنگتن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار پایه ۱۱ پزشکی هسته‌ای دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۶ تا سال ۱۳۷۱، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل اورمی براساس تشخیص میکروسکوپی در بیمارستانهای دانشکده پزشکی، بررسی علل ۱۰۰ مورد تب در مرکز پزشکی گلستان اهواز در سالهای ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴، سرطان مری، تشخیص افتراقی آسیت‌ها، تومورهای بدخیم روده کوچک، تغییرات الکتروکاردیوگرافیک بیماریهای کرومز، تدریس دروس تشخیص فیزیکی بیماریها، قلب و عفونی، بالینی، پزکشی هسته‌ای و قلب

در دانشکده‌های پزشکی اهواز و شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اندازه‌گیری کاتکولامین و تغییرات شبانه روزی آن و رابطه آن با ریتم قلب، سندرم پارانئوپلاستیک، شوک عفونی، مطالعه کلینیکی ۱۰۰ بیمار مبتلا به انفارکتوس میوکارد، استفاده از مواد رادیو اکتیو در ورزش دست و رابطه آن با بازدهی قلب، وجود و تأثیر استروئید روی میوزیت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، ثریا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای شیمی پاتولوژی Royal Postgraduate School از بیمارستان Hammersmith دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۱۵ طرح تحقیقاتی در زمینه اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی، همکاری با دانشگاه علوم پزشکی تهران به مدت ۲۵ سال، دارای ۳۰ سال تجربه و تحقیق در زمینه اندوکرینولوژی آزمایشگاهی در انگلستان و ایران، عضویت در انجمن اندوکرینولوژی انگلستان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه شخصی دکترا و ۱۰ پایان‌نامه مشترک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اندوکرینولوژی، کارهای علمی آزمایشگاهی، بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۷

زمینه علمی مقالات:

اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، سیمین‌دخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاویانی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه آینده‌نگر درمان بیماریهای گوش با سولفات روی، مطالعه آینده‌نگر درمان وزوز گوش با تزریق وریدی گزیلوکائین و کاربامازپین، مطالعه آینده‌نگر عوارض گوش و حلق و بنین تالاسمی بتا، مطالعه آینده‌نگر هیپوتیروئیدی و سیستم شنوائی، مطالعه آینده‌نگر ترسیم پارگی پرده گوش با کوتیزاسیون اسید، تدریس دروس گوش و حلق و بینی و سر و گردن در دانشگاه خلاصه علوم پزشکی شیراز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

الفبای گوش و حلق و بینی برای استفاده بهیاران، پرستاران و دانشجویان پزشکی، عوارض گوش وحلق و بینی تالاسمی بتا، تروماهای گوش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

عوارض گوش و حلق و بینی تالاسمی بتا، درمان وزوز گوش مقاوم به درمان در اثر موج انفجار در مجروحین جنگ تحمیلی، مطالعه اتواسکلروز در جنوب ایران، مننژیت عود کننده در اثر فیستول پری‌لنف، تومورهای خوش خیم غده بزاقی، و گفروپری و گفر، بازتاب کمبود روی در بیماریهای گوش و حلق و بینی، بیماری ایدز و گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری هندی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه مانیس و فرانکفورت آلمان غربی در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص متابولیک از دانشگاه فرانکفورت در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۳، و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیوع بیماری فنیل کتونوری در ایران به مدت ۶ سال، تدریس بیماریهای کودکان، بیماریهای متابولیک و سیتوژنتیک در دانشگاههای علوم پزشکی تهران و علوم پزشکی شیراز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۸ پایان‌نامه دکترا و ۶ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

درمان عقب‌افتادگی رشد ذهنی در اختلالات مادرزادی متابولیسم ارثی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

مطالعه پنوموتوراکس در کودکان، مطالعه پتاسیم سرم در کودکان مبتلا به کم‌آبی اتاکس در کودکان، تظاهرات دیررس توکسوپلاسموز مادرزادی، فینل کتونوری، تریزومی- E گزارش ۶ مورد هموگلوبین O اندونزی، تشخیص فنیل کتونوری در هتروزیگوتها، تغذیه در بیماران فینل کتونوری و دارو درمانی سل کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کتابچی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

جراح و متخصص مغز و اعصاب.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

Percutancous discectpomy، تربیت رزیدنت جراحی مغز و اعصاب، عضویت در انجمن بین‌المللی جراحان مغز و اعصاب، مطالعه و تحقیق در رابطه با کیست هیداتیک ستون فقرات، بررسی ضایعات تومرال مغزی در ایران، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول جراحی مغز و اعصاب، سیستم اعصاب مرکزی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی مغز و اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کثیب فسائی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مرحوم حاج میرزا سید حسن رئیس‌الاطباء فسائی متخلص به (کثیب) از اطباء و حکماء و شعراء معاصر بوده است.

میرزا فرصت در آثار عجم گوید: وی طبیبی است حذاقت نصیب و در حکمت الهی نیز دانا و لبیب رأیی صائب دارد و فکری ثاقب.

گاهی بر سبیل تفنن شعری می‌فرماید و سخنی می‌سراید.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کدخدایان، امین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گذراندن کورس‌های آندوسکوپی در لندن سال ۱۹۸۲، استفاده از فرصت‌های مطالعاتی برای جراحی‌های پیوند کلیه در لندن، اسکاتلند و آمریکا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترا و ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کرمانی، ابراهیم، حسام‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم و نهم ق)، طبیب. از پزشکان حاذق و از ملازمان دربار تیمور گورکانی بود که در شطرنج و نرد نیز مهارت داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حبیب السیر (۵۵۱ /۳)، رجال حبیب السیر (۷۷).

کرمی، حسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای حسین کرمی روز اول فروردین سال ۱۳۴۲ در شهر اردبیل در خانواده ای مذهبی و متوسط دیده به جهان گشود. جدّ مذهبی خانواده از همان آغاز، بر عشق و اشتیاق به قرآن را در ژرفای وجود او نشاند و ایشان را در جرگه عاشقان و دوستداران این کتاب انسان ساز قرار داد. و به این ترتیب او که خانه دلش از شنیدن تلاوت قرآن از رادیوی قاهره در ۸ سالگی به قرائت قرآن علاقه مند شد و به جلسات قرآن شهر اردبیل رفت. دکتر حسین کرمی از همان سن ۸ سالگی با شرکت در جلسات قرآن شهر اردبیل و همزمان با تحصیل و تجوید به فراگیری مقدمات تلاوت قرآن هم پرداخت و با گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید مشهور مصری توانایی خودش را در مسیر تلاوت بیشتر کرد. او با تقلید از تلاوت های استاد منشاوی در آغاز کار و بقیه اساتید در ادامه کار، اولین گامها را در مسیر تلاوت برداشت و توانست به موفقیتهای چشمگیری در مسیر تلاوت دست پیدا کند.

دکتر کرمی از جمله قاریانی است که علاوه بر فعالیت در زمینه های قرآنی و تلاوت به فراگیری علم و دانش نیز اهتمامی وافر دارد. به همین دلیل هم تحصیلات خود را تا مقطع فوق تخصص جراحی کلیه ادامه داده و د حال حاضر دارای مدرک دکترای فوق تخصص جراحی کلیه است. دکتر حسین کرمی به موسیقی عرفانی وهم چنین از میان رشته های ورزشی به فوتبال علاقه دارد. وی علاوه بر مدارای بیماران کلیوی در بیمارستان شهدای تجریش عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی نیز می باشد.

رتبه هایی که تا کنون آقای حسین کرمی در مسابقات مختلف بدست آورده است عبارتند از:

۱ـ رتبه نخست در مسابقات کشوری که در شهر مقدس قم برگزار شد.

۲ـ رتبه نخست در سال ۱۳۷۸ در شانزدهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در تهران.

۳ـ رتبه دوم در سال ۱۳۷۲ در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی.

۴ـ رتبه نخست در سال ۱۳۷۷ در کشور سوریه و در مسابقات قرآنی.

آقای حسین کرمی در سال ۱۳۷۸ ازدواج کرد و یک فرزند بنام امیر علی دارد و همسرشان دارای مدرک دکترا در رشته زنان و زایمان است و ایشان هم به مسائل مختلف قرآنی علاقه وافر دارند. دکتر حسین کرمی نیز مثل بسیاری از قاریان برجسته در ابتدای کار از سبک قاریان مصری مثل استاد منشاوی تقلید کرده است امّا اعتقاد دارد که هر قاری قرآنی در ابتدای کار تلاوت باید از قاریانی مثل منشاوی، عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، شحات محمد انور و متولی عبد العالی تقلید نماید و بعد از طی مراحل ابتدایی

باید از تقلید محض خارج شود و با تسلط بر الحان و موسیقی عربی و قرآن به تلاوت بپردازد و میان معنا و الفاظ آیات در تلاوتهایش پیوند برقرار نماید. ایشان تا کنون به کشورهای زیادی همچون مالزی، سنگاپور، هند، بنگلادش، سوریه و ترکیه برای تلاوت قرآن سفر کرده و بیش از ده ها بار برای انجام مناسك سیاسی عبادی حج به عنوان قاری اعزام شده است. آقای دکتر حسین کرمی از اساتیدی مثل مصطفی اسماعیل، عبد الباسط و منشاوی به عنوان بهترین و برترین قاریان عصر طلائی تلاوت در مصر یاد می کند و همچنین از اساتیدی مثل شعیشع، شحات محمد انور و احمد نعینع به عنوان قاریان برتر کنونی در مصر نام می برد. دکتر کرمی که خود از قاریان برجسته کشور است و بارها در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته است به قاریان ایرانی سفارش می کند که برای موفقیت در امر تلاوت ابتدا به فراگیری تجوید و اصول صحیح آن از اساتید برجسته فن تجوید بپردازند و بعد از آنکه تجوید را تکمیل کردند به مسائل دیگر روی بیاورند و برای فراگیری لحن خوش و مطابق با آیات، بسیار به نوارهای مختلف اساتید قرآن گوش جان بسپارند و نکات لازمه آن را از تلاوتهای مختلف فرا بگیرند.ایشان همچنین تقلید را در ابتدای امر تلاوت لازم و ضروری می دانند آنرا باعث خلاقیت در انسان می شمارد زیرا هنگامی که انسان به طور کامل تقلید از یک قاری را انجام داد باید تقلید را کنار بگذارد و تمام آنچه را که از تقلید آموخته و بدست آورده در تلاوتهای خود به نحو بدیع بکار برد و او آخر سفارش می کند که قاریان قرآنی اخلاق و رفتار قرآنی را رعایت کنند و به آن ملزم باشند و به پیش کسوتان در امر تلاوت احترام بگذارند و به آیات قرآن عمل کنند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

کشاورز دهنو، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم زیستی، کارشناسی ارشد تغذیه، دکترای تغذیه و بیوشیمی کاربردی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام دو پروژه بزرگ تحقیقاتی پنج ساله و دو ساله در زمینه بهداشت و تغذیه، متخصص در توکسیولوژی مواد غذایی (تحقیقات تز کارشناسی ارشد)، بررسی نقش میکروارگانیسمی در سنتزئیزوز آمینها در مواد غذایی (تز دکترا)، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب تغذیه و بهداشت عمومی از دیدگاه اپیدمیولوژی و سیاست‌های پیشگیری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

سرطان زدائی مواد غذائی، تغییرات مواد مغذی در مجروحان شیمیائی (ویتامین ث وروی)، بررسی‌های بهداشتی و تغذیه‌ای، تغذیه مادارن حامله و شیرده.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشاورز، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۶ ش)، پزشک، استاد دانشگاه، روزنامه نگار و نویسنده. در انزلی به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در رشت و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون به پایان برد. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به فرانسه عزیمت نمود و از دانشکده‌ی پزشکی پاریس موفق به اخذ درجه‌ی دکترا، در طب کودکان شد و پس از چندی معاونت بیمارستان اطفال را در پاریس بر عهده گرفت. سپس به ایران آمد و به سمت دانشیاری دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد و بعد از پنج سال به استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. وی در دوره‌ی چهاردهم مجلس، از طرف مردم بندر انزلی، نماینده مجلس و عضو فراکسیون حزب توده بود. در ۱۳۲۴ ش برای شرکت در جشن بیست ساله‌ی تأسیس دانشگاه آسیای میانه به تاشکند مسافرت کرد. وی مدیر روزنامه‌ی «رزم» بود و همچنین در ۱۳۲۵ ش به وزارت فرهنگ منصوب شد. از آثارش: «آداب پرورش کودکان»؛ «دانستنیهای کودکان»، راهنمای پدران و مادران برای تربیت اخلاقی کودکان.[۱]

در ۱۲۸۶ ش در گیلان تولد یافت. پدرش وکیل‌التجار گیلانی حرفه‌ی تجارت داشت و دو دوره هم به وکالت مجلس رسیده بود. کشاورز پس از اخذ دیپلم به اروپا رفت و در رشته‌ی پزشکی در پاریس ادامه تحصیل داد و تخصص خود را در زمینه‌ی کودکان دریافت نمود. پس از مراجعت به ایران به دانشکده پزشکی دعوت شد و مقام دانشیاری گرفت و در چند بیمارستان نیز ریاست بخش اطفال با او بود. وی به علت علاقه‌ی شدید به فن خود و مطالعات زیاد، در تهران فوق‌العاده مورد توجه واقع شد و همه روزه مطب وی پر از بیمار بود. واقعا در علم پزشکی اعجاز می‌کرد و پزشک دربار هم بود. در نیمه دوم ۱۳۲۰ که حزب توده بنیاد گرفت، دکتر فریدون کشاورز به آن حزب پیوست و یکی از فعالین درجه اول حزب مزبور گردید. امتیاز روزنامه‌ای به نام رزم گرفت که گاهی یومیه و زمانی به صورت هفتگی انتشار می‌یافت که افکار و عقاید و فعالیت‌های حزب توده در آن منعکس می‌شد. در دوره‌ی چهاردهم از طرف حزب توده کاندیدای نمایندگی مجلس شد و از بندر انزلی به وکالت مجلس رسید. در سال ۱۳۲۵ در کابینه‌ی ائتلافی قوام‌السلطنه به وزارت فرهنگ معرفی گردید و چند ماهی که در رأس آن وزارتخانه قرار داشت، تمام مشاغل وزارتخانه را به افراد حزب توده واگذار نمود. پس از ۱۳۲۷ که حزب توده غیرقانونی اعلام گردید، وی توقیف و به زندان رفت و محکومیت یافت و سرانجام در ۱۳۲۹ از زندان فرار کرد. کشاورز چند سال پس از فرار خود از حزب توده کناره گرفت و حتی در مقام منازعه با آنها درآمد و افشاگری کرد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱]ادبیات نوین (۲۸۷ -۲۸۶)، الذریعه (۴۴/ ۸)، روز شمار تاریخ (۱۹۳/ ۲ ،۳۰۲، ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۱/ ۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۳۴۷، ۲۳/ ۱)، کتاب گیلان (۵۹۷/ ۳، ۶۷۴/ ۱)، من متهم می کنم (مقدمه)، مؤلفین کتب چاپی (۸۳۷ -۸۳۶/ ۴)، وزیران علوم و معارف و فرهنگ (۴۰۲ -۴۰۱).

کشاورزولیان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه رازی در سال ۱۳۵۶، کارشناسی ارشد علوم بیولوژی از دانشگاه ایلینویز غربی آمریکا در سال ۱۳۵۸ و دکترای تخصصی انگل شناسی از دانشگاه ایلیونیز آمریکا در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۶۷ و استاد نمونه سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس انگل‌شناسی و ایمنی‌شناسی در دانشگاههای ایلینویز آمریکا و علوم پزشکی کرمان، تحقیق در زمینه‌های انگل روده‌ای، پلاسمودیوم و توکسوپلاسما، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی و ۳ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اشاراتی به ایمنی‌شناسی عمومی، ایمونولوژی پزشکی و ایمونولوژی عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی، ایمونولوژی و تغذیه، ایمونولوژی پلاسمودیوم، فیزیولوژی تریماتودها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشکرایا، ابوالحسین

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۰ ق)، طبیب. از شاگردان ممتاز سنان بن ثابت بن فره بود. ابتدا در خدمت امیر سیف‌الدوله بن حمدان خدمت می‌کرد، و طبیب مخصوص او بود. زمانی که عضدالدوله دیلمی بیمارستان عضدی را در بغداد ساخت، وی را به طبابت بیمارستان برگزید. تاریخ تولد او معلوم نیست. وی بسیار زبان‌آور بوده و پیوسته با القاء سؤالات در مقام تخجیل اطباء برمی‌آمده است. ابوالحسین ماده‌ی تنقیه‌ای را از ساقه بعضی گیاهها و مواد تند و گرم ساخت. که به نام خودش معروف شد. از آثار وی: کناش معروف به «حاوی»؛ «معرفت نبض»؛ کناشی دیگری نیز دارد که به نام امیر سیف‌الدوله است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (۵۴۳)، تاریخ طب (۶۷۳ -۶۷۲ /۲)، معجم المؤلفین (۴۲/۴).

کلانتر معتمدی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانتری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمال، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروساز، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمالیان، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آناتوموپاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال ۱۳۵۲، و فوق تخصص نوروپاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار، دانشیار و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنفوم مخ، آدنومهای هیپوفیزکوردوم، تومورهای پراتیروئید، تدریس دروس آسیب شناسی ماکروسکوپی، آسیب‌شناسی میکروسکوپی، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست و چشم، جراحی و اسیب‌شناسی عملی و تئوری.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی جراحی معده، آسیب‌شناسی دستگاه دتیکولوآندوتلیال، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست، آسیب‌شناسی بیماریهی عفونی، آسیب‌شناسی دستگاه عصبی مرکزی، آسیب‌شناسی تومورهای شایع دوره کودکی، جنین‌شناسی لازتگمن و پاتولوژیک بیسیس.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:–، تعداد مقالات به زبان خارجی:–

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کنگری، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیهوشی و متخصص آنستزیولوژی و مراقبت‌های ویژه.

مرتبه علمی:

مربی، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شناساندن رشته بیهوشی و هوشبری به مردم با ارائه تألیفاتی چند درباره این رشته، تحقیقات بسیار در مورد اثرات داروهای مختلف، تأمین انرژی لازم برای بیماران بیهوشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

هوشبری از راه ورید.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

رتشه آنستزیولوژی (هوشبری).

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوثریان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوچک، محمدهادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کورانلو، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شهید بهشتی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از انگلستان و دکترای فوق تخصصی در جراحی کودکان و نوزادان از دانشگاه شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق در زمینه جراحی کودکان و نوزادان، شرکت در کنگره‌های خارجی با ارائه مقالات متعدد و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اطفال، ضربه‌های شکمی در اطفال، کیست مادرزادی پانکراس، آپاندیست حاد در اطفال، یبوست در اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوشانفر، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوکب شیرازی، محمد صادق

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به کوکب. از اهالی شیراز بود. وی در دوران نوجوانی با علوم عقلی و نقلی به ویژه علم طب و ریاضی آشنایی کامل یافت. شعر را نیکو می‌سرود و خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و در دولت زندیه خدمات دیوانی می‌کرد. پس از انقضای دولت زندیه (۱۲۰۸ ق) برای تجارت به هندوستان عزیمت نمود و در شهر مدرس آن دیار از دنیا رفت. از وی «دیوان» شعری بر وزن «هفت پیکر» نظامی به جای مانده که با همت فرزندانش گردآوری شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۴۷۰ -۱۴۶۸/ ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۵۴ -۲۵۲/ ۴)، الذریعه (۹۲۵/ ۹)، سفینهٔ المحمود (۵۳۶ -۵۳۵/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۷۷۳)، لغت‌نامه (ذیل/ کوکب شیرازی)، مجمع الفصحا (۸۹۴ -۸۹۳/ ۵)، مرآت الفصاحه (۵۲۶ -۵۲۴)، مصطبه‌ی خراب (۱۵۳).

کومار، ویجندا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوهلی، راگونات

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شهید چمران اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کهنوئی، صمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در جراحی عمومی و سرطان از آمریکا در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۶، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و جداسازی میکروبهای مولد عفونت دراتاق‌های عمل مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، عضویت در کالج بین‌المللی جراحان، شرکت در کنگره‌های ملی و بین‌المللی در کراچی، استانبول و تهران به منظور شناساندن دانشگاه علوم پزشکی تبریز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

ابداع:

تکنیک تیروئید کتومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تحقیق و بررسی در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تحقیق در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیا، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند و جهت ادامه‌ی تحصیل به فرانسه عزیمت نمود و در ۱۳۱۵ ش از دانشکده‌ی پزشکی پاریس در رشته‌ی ارتوپدی فارغ‌التحصیل شد و به ایران بازگشت. بعد از بازگشت به وطن عهده‌دار مشاغلی از جمله: ریاست درمانگاه جراحی و ریاست بخش وابسته جراحی بیمارستان ابن‌سینا شد. آثار وی: «بررسی و تجربیات علمی در رفع نقائص پا»، پاهای کج و دردناک؛ «شکسته بندی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۱۵۸/ ۲، ۴۸۲/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۲ -۶۸۱/ ۱).

کیمیاگر، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: تغذیه و بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی تغذیه از دانشکده علوم تغذیه دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد علوم غذائی و تغذیه از دانشگاه ایالتی ردآیلند آمریکا در سال ۱۳۵۳، دکترای علوم زیستی در تغذیه از دانشگاه ایلتی ردآیلند آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۶۸ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه استانها، مدارس، کودکان آواره عراقی، پیشگیری از اختلالات ناشی از کمبود ید، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

اقتصاد تغذیه، زبان تخصصی (ویرایش).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

کم‌خونی، کمبود ید، وضعیت ویتامین A، وضعیت تغذیه، گواتر آندمیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عزت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی، دانشکده: مرکز تحقیقات بیوشیمی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی داخلی از نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص خون از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کمکهای لاپاروسکوپی، بررسی لوسمی حاد در بیماستان خصوصی و دولتی، ضد انعقادهای اکتسابی، مواد شیمیائی سرطان‌زا در انسان و حیوان، بررسی و مقایسشه میزان افسردگی در کودک و روشهای شیمی درمانی در سرطان، تدریس دروس خون در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

درمان PTT در ایران و سایر بیماریهای داخلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، نعمت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۷ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در مدرسه‌ی ادب و تحصیلات متوسطه را در دارالفنون و تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به اتمام رساند و در ۱۳۰۹ ش موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکترا شد. سپس به فرانسه رفت و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی مون پلیه آغاز کرد و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به پایان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «تجزیه خواص دفاعی بدن در مقابل میکروبهای عفونی» ارائه داد و موفق به اخذ مدرک دکترا از دانشکده پزشکی گردید. سپس به ایران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دانشیاری کرسی کالبد شناسی، استادی بدون کرسی در دانشکده‌ی پزشکی، تدریس کالبد شناسی و فیزیولوژی در آموزشگاه پرستاری دانشکده‌ی پزشکی و استادی کرسی کالبد شناسی گردید. از آثار وی: «استخوان شناسی»؛ «فیزیولوژی هنری»، حالات و حرکات؛ «عضله و زیبایی پلاستیک»؛ «کالبد شکافی»، در سه زمینه‌ی تشریح عملی دست و پا، تشریح عملی سر و گردن و سلسله اعصاب مرکزی، تشریح عملی قفسه‌ی سینه و قلب و ریه؛ «کالبد شناسی هنری با راهنمای هنرمندان و نقاشان و پیکرسازان»؛ «تشریح عملی لگن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (۳۷۶/ ۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۹۶، ۲۵۹۵ -۲۵۹۳، ۲۵۹۱، ۲۳۱۸/ ۲، ۹۰۲، ۱۹۰/ ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۰۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۶ -۶۳۴/ ۶).

گرانسر، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸ و فوق تخصص پاتولوژی و هماتولوژی از دانشگاه کالیفرنیا آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار مؤسسه اهاترنوترن اهایو از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۳ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه مسائل گوناگون پزشکی و آسیب‌شناسی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روشهای نوین آزمایشگاهی، ایمونولوژی و سرولوژی، بیماریهای خون، هماتولوژی و بانک خون.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

هماتوپاتولوژی، میکروب مقاوم در زخم‌های عفونی، AIDS و هموفیلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گلپایگانی، محمد تقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۸/ ۱۲۹۲ -۱۲۱۸ ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، طبیب، فیلسوف، مجتهد، عارف و زاهد. در ۱۲۵۸ ق به نجف رفت و در محضر شیخ محمد حسن نجفی، صاحب «جواهر»، و شیخ علی کاشف الغطاء و سید ابراهیم قزوینی و شیخ مرتضی انصاری و حجت‌الاسلام بروجردی تلمذ نمود. در زمان خودش، در نجف، کسی در حکمت و رشته‌های متنوع آن، برتر از او نبود. وی استاد صاحب «التکمله» در علم الهی است. در نجف درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او کتاب‌های بسیاری در حکمت، طب و فقه تصنیف کرد. از آثارش: شرح «اصول الکافی»؛ شرح «الرسالهٔ الذهبیهٔ»؛ منتخب «احیاء العلوم»؛ منتخب «امل الآمل»؛ منتخب «جامع السعادات»؛ منتخب «شرح الهدایهٔ»؛ منتخب کتاب «السماء و العالم»؛ منتخب «الکشکول»؛ منتخب «الملل و النحل»؛ مختصر «مسکن الشجون»؛ رساله‌ای در علم کلام؛ رساله در علم کیمیا؛ «حاشیه»، در طب.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۹۳/ ۹)، الذریعه (۳۶۹/ ۲۲ ،۲۰۹، ۱۰۷ -۱۰۶، ۹۶/ ۲۰ ،۲۷۱ -۲۷۰/ ۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۵/ ۱۳)، فوائد الرضویه (۴۳۸ -۴۳۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۹۹/ ۷)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۱۱۱۲/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۳۳ -۱۳۲/ ۹).

گلچین گیلانی، مجدالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۳/ ۱۳۵۱ -۱۲۹۰/ ۱۲۸۹ ش)، پزشک و شاعر، متخلص به گلچین. معروف به گلچین گیلانی. در رشت به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش و متوسطه را در تهران به پایان رساند و در رشته‌ی فلسفه و علوم تربیتی موفق به اخذ لیسانس شد. سپس به انگلستان رفت و در رشته‌ی طب به دریافت درجه دکترا نایل گردید. پس از آن در لندن اقامت گزید و دیگر به ایران نیامد. گلچین از نوجوانی به شاعری پرداخت و کم کم اشعارش مورد توجه قرار گرفت و برای اولین بار در ۱۳۰۷ ش در مجله «ارمغان» و بعدها در مجله‌های «روزگار نو»، «فروغ» و «سخن» انتشار یافت. شعر باران او یکی از معروفترین شعرهایی است که قسمتی از آن در کتاب‌های ابتدایی کوکان به چاپ رسید. در واقع او اولین شاعر نوپردازی است که شعرش به کتاب‌های ابتدایی راه یافت. از

آثـارش: سه مجموعه‌ی شـعری: «گلی برای تو»، «مهر و کین» و «نهفته» یا «نهضت»، که در ۱۹۴۸ م در لندن به چاپ رسـید؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نوین (۳۵۵، ۱۶۹، ۸۱)، از بهار تا شـهریار (۳۸۳ -۳۷۲/ ۲)، چشمه‌ی روشن (۵۴۵ -۵۳۴)، چون سبوی تشنه (۱۶۲، ۱۰۹، ۱۰۳، ۱۰۲)، الذریعه (۴۳۰/ ۲۴، ۹۳۱/ ۹)، سخنوران نامی معاصر (۳۰۵۲ -۳۰۴۹/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۷۷۹)، فهرست کتابهای چاپی فارسـی (۳۳۳۳، ۳۱۹۵/ ۲)، کتـاب گیلان (۷۱۶ -۷۱۵، ۶۰۹ -۶۰۷/ ۲)، کتابنـامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۵۹)، مؤلفین کتب چاپی (۱۸۷ -۱۸۶/ ۵)، نامها و نامدارهای گیلان (۴۳۵ -۴۳۱).

گلزی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، پزشـک و نویســنده. او در ۱۳۲۰ ش از دانشـکده‌ی پزشـکی تهران فارغ‌التحصـیل شـد و سـپس ریـاست درمانگـاه بیماری‌های میزه‌راه بیمارستان ابن‌سینا را بر عهده گرفت. از آثار وی: «بیماریهای میزه‌راه»، در دو جلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۵۷۱/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۸۵۳/ ۲).

گلسرخی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۸ ش)، پزشـک، روزنامه‌نگـار و نویسـنده. وی فارغ‌التحصـیل در رشـته‌ی طب و دامپزشـکی و از اعضای عالی‌رتبه‌ی وزارت کشاورزی بود. در ۱۲۹۷ ش مجله‌ی «بیطاری» را منتشر کرد و در ۱۳۱۰ ش شروع به انتشار مجله‌ی «فلاحت» تحت نظارت اداره کل فلاـحت در تهران نمود. نشـر این مجله تا آخر ۱۳۱۷ ش ادامه یـافت و در ۱۳۱۸ ش گلسـرخی به شـغل دیگری روی آورد. از دیگر آثـارش: «امتحـان گوشت»؛ «حفـظ الصـحه‌ی زنـان و دختران»؛ «علاـج الخیـل» یا «فرس نامه»؛ «کتاب فلاحت»، در دو مجلـد؛ «علاج الطیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :تاریخ جراید (۸۸ -۸۷/ ۴، ۴۶ -۴۳/ ۲)، الذریعه (۳۰۲، ۱۷۱/ ۱۶)، زنـدگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۳۳۲ -۳۳۱/ ۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۳۲۹/ ۲، ۱۱۷۸، ۳۳۰/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۴۶/ ۶).

گل‌گلاب، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مترجم، محقق.

تولد: ۱۳۱۴، تهران.

درگذشت: ۲۶ شهریور ۱۳۶۷، تهران.

داریوش گل‌گلاب فرزند حسین گل‌گلاب، متخصص رادیولوژی و دانشیار دانشکده‌ی علوم پزشکی بود و علاوه بر این به عکاسی هم می‌پرداخت. وی سه کتاب در زمینه‌ی عکاسی تألیف و منتشر کرد. کتاب‌های او عبارتند از: بررسی فنی عکاسی (دو جلد، رنگی، سیاه و سفید) ترجمه تاریخ عکاسی (تألیف جین کیم)؛ نظارت بر ترجمه‌ی رادیوگرافی دستگاه ادرار توسط مهدی غفوری و محمود بنی یعقوب، ترجمه و تألیف اطلس سونوگرافی.

داریوش گل‌گلاب به دلیل نارسایی قلبی در بیمارستان توس درگذشت و در بهشت زهرا قطعه‌ی هشت به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

گنابادی خراسانی، سلطانعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب و نویسنده. در دوره‌ی صفویه می‌زیست. مدت چهل سال، یعنی تا ۹۳۳ ق، در خراسان و ماوراء النهر و به ویژه در سمرقند به فراگیری دانش پزشکی پرداخت و مدتی در دربار ابوالمنصور کوچکونجی خان ازبک، پسر ابوالخیر خان، معروف به کوچوم خان (۹۳۶ -۹۱۶ ق) به سر می‌برد و تحت ملازمت وی بود. از آثارش: کتاب «دستور العلاج»، به فارسی، که در ۹۳۳ ق در دو مقاله نوشته شده، در مورد بیماری‌های موضعی، در بیست و پنج فصل و بیماری‌های عمومی، در هشت فصل، وی این کتاب را به درخواست ابوالمظفر محمود سلطان، پدر عبید اللّٰه خان ازبک، تألیف نمود؛ «مقدمه‌ی دستور العلاج»، در یک مقدمه و دو مقاله، در بیان حفظ صحت و بیان حد طب و احوال تندرستی و بیماری و احوال نبض و غیره که به دستور ابوالغازی سلطان ابوسعید خان ازبک، پسر کوچوم خان (۹۳۹ -۹۳۶ ق) نوشت؛ «رساله‌ی علاجیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۶ -۳۵۵/ ۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۹۸)، الذریعه (۱۶۲/ ۸).

گنابادی، ابوالفتح

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۳۲ ق)، شاعر و پزشک. از پزشکان عهد شاه اسماعیل صفوی بود و طبعی موزون داشت. از اوست:

ابروان تو طبیبان افگارانند

هر دو پیوسته از آن بر سر بیمارانند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (۵۷)، تذکره‌ی روز روشن (۲۳)، فرهنگ سخنوران (۳۱).

گنج بخش، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه، از دانشکده‌ی طب، در ۱۳۱۷ ش فارغ‌التحصیل شد و بعدها عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: پزشک بخش بیماری‌های زنان در بیمارستان شهرداری، دانشیار کرسی کالبد شناسی و استاد بی کرسی دانشکده‌ی پزشکی گردید. از آثارش: «کالبد شناسی انسانی»، در دو مجلد: جلد اول «کالبد شناسی سر و گردن»، توصیفی، موضعی، طرز تشریح و جلد دوم «کالبد شناسی تنه». لازم به ذکر است که در هر دو اثر نامبرده دکتر منوچهر حکیم با وی همکاری داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۹۵، ۲۵۹۲/ ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۸۵۴/ ۲).

گنجرودی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بعد از ۴۵۳ -۳۶۰ ق)، فقیه، مسند، نحوی، ادیب، طبیب و شاعر. اهل نیشابور و مسند خراسان بود. در بغداد بزرگان علم نحو را درک کرد. او از ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان و ابوسعید عبداللّه بن محمد رازی و حسینک بن علی تمیمی و شافع بن محمد اسفراینی و ابوبکر بن مهران مقری و حافظ ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوحسین بن دهثم و محمد بن بشر بصری و ابوبکر محمد بن محمد طرازی و احمد بن محمد بالوی و احمد بن حسین مروانی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. او گذشته از علوم اسلامی در طب و سوارکاری و به کار بردن سلاح مهارت داشت و به نیکویی شعر می‌سرود. اسماعیل بن عبدالغافر و ابوعبداللّه محمد بن فضل فراوی و هبهٔ اللّه بن سهل سیدی و تمیم بن ابوسعید جرجانی و زاهر بن طاهر حامی و عبدالمنعم بن ابوالقاسم قشیری و ابوسعد بن ابوصادق متطیب و ابوبکر احمد بن حسین بیهقی در نیشابور، مرو و اصفهان از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۱۰۱ -۱۰۰/ ۵)، سیر النبلاء (۱۰۲ -۱۰۱/ ۱۸)، شذرات الذهب (۲۹۲ -۲۹۱/ ۳)، العبر (۳۰۱/ ۲)، معجم البلدان (۳۹۴/ ۵)، الوافی بالوفیات (۲۳۱/ ۳).

گنجویان، محمدصالح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای حرفه‌ای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص در جراحی ستون فقرات از دانشگاههای مینه‌سوتای آمریکا در سال ۱۳۵۸، و سنت لوئیس آمریکا در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کنتراکچر عضلانی پس از تزریق داخل عضله، ضایعات ستون فقرات ناشی از جنگ، دررفتگی چرخشی مهره‌های ۲۶ -۲۱ درمان جراحی سل ستون فقرات، تومرهای ستون فقرات و تدریس ارتوپدی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و ۵ پایان‌نامه اختصاصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

معاینه فیزیکی ستون فقرات و اندام‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

ساتئومیلیت حاد هماتوژن، کله سیستیت حاد به دنبال عمل جراحی در ستون فقرات، جراحی ارتوپدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گنجی، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶ و گذراندن دوره بیماریهای کلیه اطفال در پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، بیاریهای غددی شایع در اطفال، طب کودکان، بیماریهای کلیوی کودکان، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

معرفی بیماران کمیاب، راههای تشخیص، درمان و در نتیجه بهبود و ارتقاء به سطح دانش پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گوران سوادکوهی، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سازماندهی مرکز بانک استخوان در بخش ارتوپدی بیمارستان سینا، مطالعه و ساخت مفصل مصنوعی زانو، ترجمه کتب پزشکی، گذراندن دوره‌های کوتاه مدت ارتوپدی در لندن و کانادا، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی ارتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب معاینات بالینی در ارتوپدی، ترجمه کتاب ارتوپدی آدامز، تألیف کتاب گرافت یا پیوندهای استخوان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کاربرد گرافت‌های استخوانی در ضایعات استخوانی مجروحین جنگ، دررفتگی استخوان اسکافوئید مچ دست، اوستئوتومی کیاری و کاربرد آن در ضایعات ارتوپدی، کیست هیداتیک استخوان، اوستئوتومی کاپیتیت در درمان ضایعه کین بوک مچ دست.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گیتی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، استاد دانشگاه، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان ثروت و تحصیلات عالیه را در دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران در ۱۳۱۹ ش به پایان رساند. سپس پایان نامه‌ی خود را درباره‌ی « پروتئیوتراپی در دیابت» با درجه‌ی ممتاز گذراند و بعد عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دستیاری آزمایشگاه فیزیولوژی، دانشیاری کرسی فیزیولوژی، استادی بی‌کرسی کالبد شناسی بود. در ۱۳۲۹ ش برای مطالعات علمی به آمریکا رفت. از دیگر آثار وی: «تکنیک فیزیولوژی»؛ «طب تجربی»؛ «طب تجربی و فیزیولوژی تجربی»؛ «فیزیولوژی بالینی»؛ «فیزیولوژی طبیعی و فیزیوتولوژی دستگاه بینایی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (۵۰۹ -۵۰۸)، الذریعه (۴۰۴، ۴۰۳/ ۱۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۹۹، ۲۳۸۵، ۲۲۴۹/ ۲ ، ۹۴۴/ ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۱۰)، مؤلفین کتب چاپی (۵۱۴ -۵۱۳/ ۶).

گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۷ ق)، طبیب، شاعر و خطاط. پدرش در دانش پزشکی و روانشناسی و حکمت معروف زمان خود بود. حکیم ابوالفتح چنان که از قول تذکره‌نویسان برمی‌آید، در شعر دست داشته و در نوشتن خط نستعلیق نیز استاد بوده است. وی پس از مرگ پدرش به سال ۹۸۳ ق در زندان پادشاه صفوی، همراه دو برادر خود حکیم همان گیلانی و نورالدین قراری، شاعر زمان، به هندوستان مهاجرت کرد و به دربار جلال‌الدین اکبر پادشاه گورکانی راه یافت. بر اثر حذاقت در مداوای بیماران و دقت در روانشناسی که با تواضع و پاک نظری همراه بود، منزلتی عظیم یافت و محسود همگنان گردید. با این همه، از یاری رساندن به اهل دانش دریغ نداشت. از تألیفات وی: «افادات حکیم ابوالفتح»؛ «رقعات حکیم ابوالفتح یا چهارباغ» مشتمل بر نامه‌های او؛ «قیاسیه»، در حکمت؛ دو مثنوی به نامهای «مظهر الاسرار» و «ضیاء النیرین»؛ مجموعه‌ی اشعار خطی و اشعاری در جنگ «کنوز الشعرا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۹ -۴۶۶ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۳۳، ۵۴۲ -۵۴۱)، تذکره‌ی میخانه (۲۱۸)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۶)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۰۸ -۱۰۷ /۱)، الذریعه (۳۰۰، ۲۳۸/ ۱۹ ، ۱۳۱ /۱۵، ۴۶ /۹)، صبح گلشن (۱۳ -۱۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوالفتح)، کاروان هند (۱۵ -۱۳ /۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۱۴ -

۱۲).

گیلانی هندی، صدرالدین علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، عالم دینی، حکیم و طبیب. اهل گیلان بود. نزد علمای ایران تلمذ کرد. سپس به هند سفر نمود و ساکن آنجا شد. میر ابوالقاسم فندرسکی که معاصر وی بود او را در هند، زمانی که مشغول تألیف شرح «قانون» ابن‌سینا بود، ملاقات کرد. مشهور است که گیلانی بر اندیشه‌ی میرفندرسکی تأثیرگذار بوده است. وی همان جا درگذشت. از آثارش: شرح «القاون» ابن‌سینا، که شرح جامع و بزرگی است؛ رساله‌ی «السؤال و الجواب»، در طب؛ «الشفاء العاجل»، که آن را در مقابل «برء الساعة» محمد بن زکریای رازی نگاشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۰۵/ ۱۴، ۳۸۹/ ۱۳، ۲۴۶/ ۱۲)، ریاض العلماء (۳۸۴/ ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۱۳/ ۱۱).

گیلانی، ابونصر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب. وی از اطباء دربار شاه طهماسب اول بود و مورد عنایت خاندان سلطنتی سرانجام به اتهام قصور در مداوای شاه طهماسب دستگیر شد، و در دولت خانه‌ی همایون به دست قورچیان به قتل رسید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :عالم آرای عباسی (۱۶۸ /۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۲۳).

لاهیجی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۵ ق)، طبیب و خطاط. وی مدتی در محضر اطبای گیلان تحصیل علم کرد. بعد به تبریز رفت و نزد حکیم ابوطالب و حکیم باقر و حکیم جبرئیل به امر طبابت پرداخت. در دوران تصرف تبریز به وسیله‌ی امپراطور عثمانی، سرداران ترک به وی اعتقاد زیادی داشتند. بعد از آن به عثمانی مسافرت کرد و با بزرگان آن دیار آشنا شد و دوباره به تبریز بازگشت و این زمانی بود که شاه عباس (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) آذربایجان را از وجود ترکان خالی کرده بود و حکیم توانست به دربار شاه راه یابد. او پس از مدتی به گیلان بازگشت و از آنجا به هندوستان رفت و به گفته‌ی صاحب «مآثر رحیمی» به خدمت عبدالرحیم خان، خان خانان رسید و از جمله‌ی خاصان و محرمان وی گردید و تا ۱۰۲۵ ق در دربار خان به طبابت مشغول بود. لاهیجی گذشته از مراتب علمی، در خوشنویسی نیز

دست داشت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۰ -۶۴۹/ ۳)، مآثر رحیمی (۵۱ -۵۰/ ۳).

لسانی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لسانی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لشکری، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات خود را در دبستان فرهنگ و دبیرستان علمیه و دانشکده پزشکی تهران به پایان رساند و در بیماری‌های چشم و آسیب‌شناسی از دانشگاه شیکاگو و والتریـد واشـنگتن تخصص گرفت. او مبتکر روش جدید معالجه‌ی جراحی دکولمان رتین بود و گزارش آن را در ۱۹۶۲ م به انجمن چشم پزشکان پاریس ارائه داد. وی به زبان‌های فرانسه و انگلیسی آشنایی داشت. او جهت مطالعه به کشورهای مختلفی از جمله انگلستان، فرانسه، اسپانیا و ایتالیا سفر کرد. دکتر لشکری با همکاری عده‌ای از پزشکان دیگر بیمارستان البرز را تأسیس نمود. از مشاغل وی: دستیاری کرسی بیماری‌های چشم بیمارستان فارابی، ریاست بخش چشم پزشکی بیمارستان فارابی. از آثارش: «دکولمان رتین و عمل جراحی در درمان آن»، با همکاری دکتر شمسا؛ «کراتیت داندریتیک»؛ «استرابیسم»؛ (انحراف چشم).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (۵۱۲ -۵۱۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۴۶/ ۱).

لطفی، بانونصرت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۴، فوق تخصص ژنتیك از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۰، فوق تخصص نوزادان نارس از Hamersmith لندن در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مسائل گوناگون بیماریهای کودکان و تدریس دروس بیماریهای کودکان (ژنتیك)، رشد و تکامل در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، استاد راهنمای بیش از ۲۰ پایان نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

واکسیناسیون و پیشگیری در کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تأخیر در بلوغ، اعتیاد در حاملگی و اثرات آن بر جنین.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، عطاءاللّٰه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۷، دکترای بیهوشی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۳۱، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه بستون آمریکا در سال ۱۳۳۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۶، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی در پیوند کلیه، دریافت لوح تقدیر و سپاس وزارت درمان و آموزش عالی، دریافت نشان همایون از دانشگاه پهلوی (سابق) به خاطر عضویت در اولین تیم پیوند کلیه در خاورمیانه و تقدیرنامه و جایزه دفتر نماینده ولی فقیه در استان فارس به خاطر خدمات زمان جنگ تحمیلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آماده کردن بیمار برای اتاق عمل، بخش بیهوشی دانشگاه پهلوی شیراز، بیهوشی در پیوند کلیه، بیهوی با کتالار، موارد استعمال کتالار در سیکتامری، معرفی ۲۱۰۰ مورد بیهوشی باکتالار، بیهوشی با کتالار در جراحی رکتال، اثر مستقیم کتالار در A.V.N.S.A.N و دسته His، روش قطره‌ای باهالوتان واتر.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی‌زاده، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لکستانی، بتول

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی، دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۲۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثرات چند آنتی‌بیوتیک در عفونت ادراری، اثرات چند دارو در درمان بروسلوز، داروهای ضد عفونی کننده و موارد استعمال آنها در بیمارستان، روش‌های توزیع دارو در بیمارستان‌ها، مسکن‌ها و عوارض و موارد استفاده آنها، تدریس دروس داروسازی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شناخت مواد اولیه داروهای شیمیائی، داروسازی بیمارستانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اثرات آنتی هیستامینیک‌ها، ناسازگاری شیمیائی داروها، مسمومیت با سرب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لواسانی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لوی، حبیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۵ ش)، دندانپزشک و نویسنده. اجدادش اهل شیراز بودند و گویند از یهودیانی بودند که در زمان کوروش هخامنشی از بابل به فارس مهاجرت کردند. لوی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته‌ی دندان پزشکی در فرانسه به پایان رساند و در جراحی دندان پزشکی دیپلم گرفت وی به زبان‌های فرانسه و عبری مسلط بود. دکتر لوی برای مطالعه به کشورهای اروپا و آمریکا و آفریقا سفر کرد. او مدتی هم ریاست سرویس دندان پزشکی لشکر مرکز را به عهده داشت وی مبتکر تأسیس دبیرستان کوروش کبیر بود. از آثارش: «تاریخ یهود ایران»، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (۵۱۵ -۵۱۴)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۷۷۰/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۷۴/ ۳).

ماردوسپور، هاسمیک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مازیار، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق اهواز در سال ۱۳۴۶، متخصص جراحی عمومی از دانشگاه جندی شاپور سابقه اهواز در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس به دانشجویان پزشکی، کارورزان و دستیاران جراحی به مدت ۱۷ سال، انجام پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه‌های کانسر در گواترهای ندولر در خوزستان، انسداد روده در مرکز پزشکی گلستان اهواز، بررسی آسیب‌های نافذ و غیر نافذ شکم در جنگ تحمیلی، بررسی ترومای عروق در مجروحین جنگ، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۷ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اندیکاسیونهای اسپلنکتومی در هماتولوژی به منظور ارائه روشهای جراحی طحال در بیماریهای خونی و بهترین شیوه درمان آنها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک فقرات کمر و عوارض و راههای پیشگیری آن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ماسویه

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم و سوم ق)، طبیب. مکنی به ابوزکریا. وی از اطبای سریانی و از تربیت‌یافتگان بیمارستان جندی شاپور بود که حدود سی سال به خدمت اشتغال داشت. وی به آورده‌ی «ریحانهٔ الادب» با اینکه علم طب نیاموخته بود، ولی بر اثر تجربه و کثرت مواظبت عملی بصیرتی بسزا در معالجه داشت و عاقبت در سلک اطبای دربار هارون الرشید (۱۹۳ -۱۴۹ ق) درآمد. فرزندانش، یوحنا (یحیی) و میکائیل، نیز در دربار خلفای وقت دارای مقامی عالی بودند. ماسویه معاصر جبرئیل بن بختیشوع (م ۲۱۲ ق) و دستیار وی بود. او علاوه بر تخصص در داروسازی در چشم پزشکی نیز تبحر داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۹/ ۹)، تاریخ طب (۶۳/ ۲)، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی (۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۳/ ۶)، دایرهٔ المعارف فارسی (۲۲/ ۱)، ریحانه (۱۸۴/ ۸)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۲۲۰ -۲۱۹)، لغت نامه (ذیل / ماسویه).

مالک، هایده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ز ۱۳۴۵ ش)، نویسنده، مترجم و طبیب. پس از اتمام تحصیلات متوسطه و نیز اخذ لیسانس در رشته‌ی مامایی، وارد وزارت بهداری شد. وی در ضمن خدمت، به تحصیل ادامه داد و در دانشکده‌ی پزشکی پس از اتمام دوره، موفق به اخذ درجه‌ی دکترای طب شد. در ۱۳۴۵ ش به مقام استادی نایل گردید و پس از آن به فرانسه رفت. از آثارش: «تست‌های کلیوی»؛ «اختلال متابلیسم گلوسیدها»؛ «پاستور و میکروب‌شناسی»، ترجمه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (۵۸۲/ ۱)، کارنامه‌ی زنان (۲۳۶ -۲۳۵).

مالک‌نژاد، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای تخصصی در رشته میکروب‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۵، تخصص در علوم آزمایشگاهی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۷۰.

مرتبه علمی:

استادیار گروه آموزشی میکروب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، داروسازی، انفلوانزا، و تشخیص اپیدمی آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروب‌شناسی، ویروس‌شناسی بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بالینی، و تشخیص.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مالی شیرازی، ابوحیان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف قبل از ۱۰۸۳ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به مالی. معاصر نصرآبادی بود و در علم طب و سایر علوم تبحر داشت و شعر نیز می‌سرود. مالی همراه ملا محمد صوفی مازندرانی (م ۱۰۳۵ ق) و ملا حسنعلی یزدی به هند رفت و پس از چندی به ایران بازگشت. او در ۱۰۳۰ ق در شیراز بر «دیوان» نظام دستغیب شیرازی (م ۱۰۲۹ ق) دیباچه نوشت و قبل از تحریر «تذکره‌ی نصرآبادی» (تألیف شده در ۱۰۸۳ ق) درگذشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:

بعد وصف آن میان ذکر دهانش مشکل است

در قلم چون مو بگیرد نقطه ای نتوان نهاد

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۷۴ -۱۷۲/ ۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۸۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۰۱ - ۲۹۷/ ۴)، الذریعه (۹۵۲/ ۹)، صبح گلشن (۳۵۸)، فرهنگ سخنوران (۷۹۴، ۷۹۳)، کاروان هند (۱۲۱۱ -۱۲۱۰/ ۲)، مجمع الفصحا (۷۷/ ۴).

متین، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی پزشکی زنان و مامایی از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۵، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۶۰ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت و تنظیم خانواده، طرح بستن لوله‌های رحم به طریقه لاپاراسکوپی، مینی‌لاپاراتومی، مواد کاشتی و غیره، تدریس دروس زنان و مامائی در دانشکده پزشکی شهید بهشتی، ریاست انجمن زنان و مامائی ایران، دبیر شورای تخصصی زنان وزارت علوم و وزارت بهداشت و درمان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان نامه دکترا، تخصصی زنان و بهداشت خانواده.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روشهای پیشگیری از بارداری و زنان و مامائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامایی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مجد سرخکتی، مجدالدین محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از سرخکت، نزدیك سمرقند، می‌باشد. محمد عوفی خواهرزاده‌ی او بود. مجدالدین از ۵۹۷ ق به دربار قلج طمغاج‌خان ابراهیم بن حسین، حاکم سمرقند، راه یافت و از اطبای خاص او و ملك‌الاطباء دربار شد. از آثار وی: «تاریخ ترکستان»، در تاریخ ملوك خانیه؛ کتابی در «خواص اشیاء»، که قسمتی از آن در «جوامع الحکایات» عوفی آمده است. در «صبح گلشن» صاحب عنوان تحت نام مجدالدین سرخسی آورده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۲۷/ ۲)، الذریعه (۹۶۱/ ۹)، صبح گلشن (۳۶۲)، فرهنگ سخنوران (۷۹۹)، لباب الالباب (۳۳۸-۳۳۷، ۳۰۱، ۱۸۱- ۱۷۹/ ۱).

مجد، سهیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه لندن انگلستان در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه نیویورك آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

دانشیار مؤسسه سرطان ایران از سال ۱۳۴۶، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس عوارض جراحی، جراحی دستگاه گوارش و جراحی سرطان اعضاء مختلف در دانشگاه علوم پزشکی تهران، تحقیق در زمینه روشهای بهبود سرطان لب، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تقسیم بندی سرطان پستان برای اولین بار و جراحی تومورهای سرطانی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مجوسی اهوازی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی بن عباس مجوسی اهوازی بزرگترین طبیب عالم اسلامی بعد از رازی است. وی طبیب عضدالدوله‌ی دیلمی و شاگرد پزشک بزرگ ایرانی ابوماهر موسی بن سیار قمی بوده است. چون دین زرتشتی داشت وی را مجوسی گفته‌اند. کتاب مشهور او کامل الصناعهٔ فی الطب معروف به الطب الملکی و کناش عضدی است که چند بار به چاپ رسیده است. این کتاب پیش از قانون ابوعلی سینا کاملترین کتاب در فن طب شمرده می‌شد.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

مجیدی‌آهی، هرمز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه فریدریک ویلهلم آلمان غربی (بن) در سال ۱۳۳۷، دکترای تخصصی امراض داخلی از دانشگاه برلن غربی در سال ۱۳۴۴، فوق تخصص آنزیم‌شناسی بیماریهای خون از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار بیمارستان دانشگاهی برلن غربی از سال ۱۳۳۴ تا سال ۱۳۴۵، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۰، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۵، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۵ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت زنان و کودکان قالی باف در استان خراسان، اثر قلب و عروقی داروهای روانگرا، ایزوآنزیم HDL در بیماریهای خونی و سرطانی، بلوغ در دختران ایرانی، شیوع کانسر ریه در زنان ایرانی، بررسی آمیلوئیدوز، استئومالاسی، در خانم‌های ایرانی، شیوع سل در مبتلایان به دیابت و درمان آن، ITP و جنس، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

استفاه از آنزیم‌ها در تشخیص بیماریها، بررسی سه هزار بیمار بیمارستانی در مجتمع بیمارستانی امام خمینی، ITP و جنس به صورت دفترچه به زبان فارسی و انگلیسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آنزیم‌شناسی در بیماریهای خونی و سرطانی، کیست هیداتیک، فسفولیپیدها در انفارکتوس میوکارد، اثر قلب و عروق داروهای ضد افسردگی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبوب، سلطانعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی شیمی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۴، اخذ مدرک CES DEA و دکترای بیوشیمی از دانشگاه سوربن فرانسه در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۲، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثرات سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی، اثرات متقابل سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی بر روی فعالیت آنزیمهای گوارشی و رشد و تکامل روده کوچک نوزاد، طرح‌های ارزیابی نسبت روی بر مس در اتیولوژی و شیوع بیماریهای قلبی– عروقی، بررسی وضع تغذیه کودکان زیر ۵ سال در بیمارستان کودکان تبریز، متابولیسم ترکیبات آلیسکلیک توسط نوکاردیا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۷ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی ساختمانی: گلوسیدها، اسیدهای نوکلئیک، ویتامین‌ها، کوآنزیمها، لیپیدها و مشتقات ایزوپرنی، پروتئین‌ها، متابولیسم مواد بیولوژیکی، مروری بر بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی تغذیه، آنزیمهای گوارشی، ویتامین‌ها و املاح.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبیان، محمدابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشم نوری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشمی، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه بستون آمریکا در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس رادیولوژی و تکنیک رادیولوژی در دانشگاههای تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، تحقیق در زمینه‌های پزشکی و رادیولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه رادیولوژی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول رادیوبیولوژی و دستور زبان فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ارائه یک نوموگرام برای محاسبات درمانی با کبالت ۶۰، رادیولوژی در سل استخوانی و مفصلی، تشخیص مقدار کم هوای داخلی صفاتی و مسائل مربوط به تابش پرتویونساز به جنین.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرابی، ولی‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرری، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه‌علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی روان پزشکی.

مرتبه علمی:

مربی بالینی بخش اعصاب و روان دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۳، آسیستان بالینی روان پزشکی دانشگاه ادینبورگ اسکاتلند از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۶، استاد علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روان پزشکی، تاریخ و بیوگرافی تحلیل شخصیت‌ها، مکانیسم دفاعی، روان پزشکی قانون، علم‌الاخلاق پزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۱۲ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روان‌پزشکی، تحقیق در متون پزشکی اسلامی، علم‌الاخلاق، فرهنگ در روان‌شناسی و روان‌پزشکی، برگزیده متون فارسی برای درس فارسی دانشجویان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

روان پزشکی، اعتیاد، بررسی متون پزشکی ایران، علم‌الاخلاق پزشکی، عوارض روان پزشکی جنگ.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسن‌زاده، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسنی اردهالی، صدرالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی میکروبیولوژی (B.S) از داشنگاه ایالتی شهر سان‌دیگو کالیفرنیا در سال ۱۳۴۴، گذراندن دوره تکنولوژی پزشکی در بیمارستان Mercy و اخذ گواهینامه تکنولوژی پزشکی ایالت کالیفرنیا در سال ۱۳۴۵، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی (S.M) از بخش میکروب‌شناسی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۰، دکترای میکروبیولوژی و ایمونولوژی از مدرسه بهداشت و طب گرمسیری لندن در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده شیراز در سال ۱۳۵۳، دانشیار میکروب‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضعیت سیستم ایمنی در بیماران مبتلا به لیشمانیوز جلدی و احشائی، سعی در شناسائی انگل لیشمانیا در ایران، شناسائی انگلهای لیشمانیائی که دارای علائم غیر معمول کلینیکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل لیشمانیا و لیشمانیوزها، آشنائی با ایمن‌شناسی برای دانشجویان پزشکی تفسیر آزمایشات سرولوژیکی در بیماریهای عفونی و انگل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۸

زمینه علمی مقالات:

عفونتهای انگلی از نظر ایمنی‌شناسی و ایمنی تشخیص در انسان و همین طور به صورت تجربی در حیوانات آزمایشگاهی، ایمنی‌شناسی در ارتباط با بیماری خود ایمنی Lupus در حیوانات آزمایشگاهی مستعد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسنی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محلاتی، کاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۳ ق)، شیمیدان، داروساز، استاد، مترجم و شاعر، متخلص به شیوا. معروف به شیمی. برادر نصیر الاطباء و پدر دکتر محمود شیمی و جد خاندان شیمی است. میرزا کاظم از شاگردان دوره‌ی اول دارالفنون و از نخستین گروه محصلین اعزامی به اروپا در زمان ناصرالدین‌شاه بود. وی در رشته‌ی طبیعی و داروسازی تحصیل کرد و از محصلین خوب بود به طوری که در گزارش سال

اول مدرسه نام او و باقرخان بن هادی خان شیرازی در روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» درج شد. پس از بازگشت از اروپا به سمت معلم شیمی در دارالفنون انتخاب شد و حدود چهل سال در آن مدرسه به جای معلم خود تدریس کرد. وی کتاب «چرا به این جهت»، در صحبت ساده‌ی طبیعی و هیئت، نوشته‌ی یکی از زنان دانشمند فرانسوی را ترجمه کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (۲۸۶ -۲۸۵/ ۱)، شرح حال رجال (۱۴۱/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۵۳۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۴ -۴۳/ ۵).

محلوجی، خدیجه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی اطفال از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵، و فوق تخصص عفونی اطفال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی همدان از سال ۱۳۵۷، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۶، و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عفونتهای ادراری در اطفال، علل یرقان در نوزادان و بررسی ۶۰ مورد، بررسی موارد بستری شدن گاستروآنتریت، بررسی موارد بستری شده تیفوئید، سندرم کاوازاکی و گزارش موارد، منثریت سلی و گزارش ۲۳ مورد، منثریت و گزارش موارد، بروسلوزیس، بررسی سطح HDL در مایع نخاع در منثریت، گزارش موارد ماقوم شیگلوزیس و معرفی درمان جدید، گزارش موادر آتیپیک سالمونلازیس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی اطفال، تغذیه و بهداشت کودکان، بیماریهای گاستورآنتریت حاد، سالمونلازیس شامل تب تیفوئیدی و بیماریهای سل کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

گزارش یک مورد تومور نادر تخمدان، گاستروآنتریت و بررسی ۳۰۰ مورد، تومور کولرزکونژنتیال، پنومونی کلامید یا پنومونیه

پنومونی ویسرال لاروامیگرنس و پنومونی سالمونلائی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمد، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، مرتبه علمی: بهداشت، دانشگاه: خلاصه شرح حال تخصصی

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته مهندسی شیمی و نفت از دانشگاه پلی‌تکنیک تهران در سال ۱۳۴۱، کارشناسی ارشد در رشته آمار زیستی از دانشگاه کالیفرنیای لوس‌آنجلس در سال ۱۳۴۹ و دکترا در رشته آمار زیستی از دانشگاه کالیفرنیای لوس‌آنجلس در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آمار حیاتی، طرح بررسی سلامت و بیماری در ایران در زمینهاهای بهداشتی، اجتماعی و ژنتیک، استاد راهنمای بیش از ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آمار حیاتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

بهداشت، جمعیت، آمار، زنان و زایمان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدزاده‌لاری، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از آمریکا در سال ۱۳۵۰، فلوی بیماریهای خون و انکولوژی از M.D.Anderson هوستون آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و تحقیق در مورد شیوع بیماری تالاسمی در استان خراسان، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

بررسی موارد جالب، بررسی بیماریهای خونی محلی، بررسی بیماریهای انگلی شایع در استان خراسان، بررسی داروهای شیمیوتراپی، بررسی تومورها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدی گورگانی، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی بالینی حنجره و مکانیسم تولید صوت، عوارض آپاندیست، سرطان پستان، تشخیص و درمان ضایعات تروماتیک طحال، تشخیص و درمان تومورهای تیروئید، درمان سرطان‌های مری، سابقه تدریس به مدت ۲۰ سال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتوی سینه، اطلس روش‌های تشخیص ساده بر بالین بیمار، آناتومی بالینی، استخوان‌های سر و صورت، تشریح سر و گردن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آناتومی، جراحی عمومی، موارد نادر و غیر عادی آناتومی اعضاء تشریح عناصر عصبی و احساسی بدن انسان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدیان شورچه، قربان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گواهینامه تخصصی رادیولوژی دهان از دانشگاه دندان پزشکی اورگان آمریکا در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳، دانشیار رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مدرس رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده‌های دندان پزشکی تهران، مشهد، اصفهان، عضویت در هیات ممتحنه رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۵۵ پایان نامه دندان پزشکی و رادیولوژی دهان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تفسیر رادیولوژی ضایعات دهان، کرانیوگرافی، مبانی پرتونگاری دندان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی، رادیولوژی دهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودی مجدآبادی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جمعیت‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ریاضی از دانشسرای عالی تهران، کارشناسی ارشد آمار حیاتی از دانشگاه تهران، فوق لیسانس جمعیت‌شناسی پزشکی از دانشگاه لندن، دکترا در رشته جمعیت‌شناسی (آمار پزشکی) از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

باروری، مرگ و میر، مدل سازی، سرطان، اپیدمیولوژی، رشد و نمو، نیروی انسانی پزشکی، ویروس (سرخچه، سرخک، هپاتیت) جمعیت، بهداشت حرفه‌ای، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جمعیت‌شناسی، آمار و روش تحقیق.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۶

زمینه علمی مقالات:

جمعیت‌شناسی، ویروس هپاتیت، انگل، بهداشت حرفه‌ای، سرطان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان نجم‌آبادی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، ژاله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محیط، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مخبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی آبزیان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مختاری امیرمجدی، نعمت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۸، متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاههای امریکا، فوق تخصص جراحی سر و گردن از آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۶، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بنیانگذار، راه‌اندازی و اداره> مجله گوش و حلق و بینی و حنجره ایران <از انتشارات دانشگاه مشهد، عضویت در جامعه جراحان گوش و گلو بینی آمریکا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی، دندان پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای گوش، سر و گردن و جراحی آنها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرس خراسانی، عبدالجواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از علما و حکما و مدرّسین حکمت در اصفهان، و از شاگردان آخوند ملا علی نوری بوده، و در شب غرّه ماه صفر سال ۱۲۸۱ وفات یافته است. تدریس کتب حکمت در عصر او بدو منتهی می‌شده است

در مآثر و الآثار (:۱۸۳) درباره گوید: از علمای مشهور اصفهان بود، در فقه و اصول و طبّ و ریاضیّات و ادبیّات جمله مهارت کلّی، و تدرّبی عظیم داشت.

صاحب عنوان: طبیبی فقیه، و فقیهی حکیم، و عالمی ادیب بود. در نزد پدر، و میرسید محمّد شهشهانی، و ملاّ حسین علی تویسرکانی، و میر محمّد صادق کتابفروش، و حاج سید اسداللّه بیدآبادی و دیگران در طبّ و حکمت تحصیل نموده است.

در مداوای بیماران و علاج امراض، نفسی عیسوی داشته، و تدریس طبّ قدیم در زمان او بدون منحصر بوده است.

در ۶ جمادی الاولی سال ۱۳۲۷ قمری وفات یافته، در یکی از اطاقهای غربی تکیه مزبور مدفون شد.

از آثارش کتابی مختصر در وبا به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مدرس نراقی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرسی، علینقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدنی همدانی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۴۰ -۱۲۵۸ ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاهٔ الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای ۱۲۸۴ -۱۲۷۵ ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از ۱۵۰ سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح ۱۲۹۳ ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در

همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۱۸ -۳۱۵/ ۲)، کیهان فرهنگی (س ۵، ش ۱۰، ص ۴۰ -۳۹).

مرآت، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناس علوم طبیعی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد تغذیه و بیوشیمی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه ساری انگلستان در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار بیوشیمی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۴، استادیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۵۸ و دانشیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گانگلیوزیدهای مغز خرگوش در دوران رشد، آنزیم آریل آمیداز در مغز موش، جداسازی زنجیرهای آلفا و بتا در هموگلوبین بیماران تالاسمی، بررسی برخی هموگلوبینهای غیر طبیعی در استان، تشخیص نسبی دو هموگلوبین غیر عادی در شیراز، بتاتالاسمی هتروزیگوت انترمدیت در شیراز، تدریس در دانشگاههای مختلف کشور، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: متعدد

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی اصفهانی، محمدکاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

السید محمدکاظم الموسوی الاصفهانی نورالله مرقده در سنه‌ی ۱۲۸۸ هجری قمری در قریه اسفید واجان یکی از قراء بلوک کرون که فاصله این قریه با شهرستان اصفهان قریب به ۹ فرسنگ است متولد شده و در سن ۱۴ سالگی به علت اشتغال به تحصیل و تعلیم علوم دینیه با موافقت والد ماجدش مرحوم حجه‌الاسلام حاج سید حسین که از بزرگترین علماء آن قریه به شمار می‌آمده به اصفهان که در آن تاریخ از بزرگترین حوزه‌های علمیه جهان تشیع محسوب می‌شده رفته و در مدرسه‌ی جده‌ی کوچک به تحصیل و فراگرفتن علوم مشغول گردید.

اساتید آن مرحوم: مقدمات و ادبیات عالیه را در نزد استاد الادباء مرحوم آقا سید محمود دهکردی (شهر کردفعلی) که در تدریس مغنی و مطول کم‌نظیر بوده است آموخته و در سطوح یکی از اساتید معظم‌له مرحوم العلامه الفهامه الفقیه المدقق آقا میر محمدتقی مدرس ابن مرحوم حجه‌الاسلام والمسلمین علم الاعلام المیرسید حسن مدرس بوده، دیگر شیخ الفقهاء و العماء مرحوم آقا شیخ عبدالکریم جزی (معروف به آخوند گزی) اعلی الله مقامه و اما درس خارج فقه و اصول، و قسمتی از این دو را از محضر مرحوم آسید محمدتقی مدرس فوق‌الذکر فراگرفته، ولی عمده‌ی درس خارج را از محضر سید العلماء العاملین و استاد الفقهاء و المجتهدین مرجع الخاص و العام آیت‌الله السید محمدباقر درچه‌ای که از اعاظم علماء العصر بوده است استفاده نموده و در فلسفه و حکمت اساتید ایشان مرحوم جهانگیرخان قشقائی اعلی الله مقامه و عارف ربانی مرحوم آقا ملا محمد کاشی (معروف به آخوند کاشی) بوده‌اند که هر دو از مفاخر عصر به شمار می‌آمدند و مرحوم ایشان معتقد به معنویت فوق‌العاده‌ای برای مرحوم آخوند کاشی بودند و مکرر می‌فرمودند که بسیاری از لطائف عرفانی و رقائق اخلاقی را از محضر آخوند فراگرفتم.

معظم‌له پس از طی مراحل تحصیلی و نیل به مدارج عالیه علمی به تدریس و تعلیم پرداختند و در اصفهان صدها نفر از طلاب علوم دینیه که بعضی آنها هم اکنون از شخصیتهای علمی محسوب می‌شوند در مدرسه جده کوچک و مسجد دارالشفاء و مسجد سرخی و مدرسه چهارباغ و مراکز دیگر از محضر درس ایشان استفاده می‌کردند و پس از هجرت به تهران در سالهای اخیر در مسجد مرحوم حاج سید عزیزالله واقع در بازار نیز تدریس می‌کردند.

علاوه بر تدریس نسبت به بیان معارف اسلام و حقائق دین و تفسیر قرآن مبین و امر به معروف و نهی از منکر اهتمام زیادی داشتند و در این راه مجاهدتها نموده و رنجهای فراوان متحمل شدند و در زمان سابق و روزهائی در گوشه زندان و پس از آن ماهها به اجبار دو زاویه خانه به سر می‌بردند و پس از آن در سنوات اخیر تنها به تفسیر قرآن در محافل و مجالس صالحه می‌پرداختند و عده‌ای از خواص از لطائف و دقائق تفسیری وی استفاده می‌نمودند که هنوز برخی از آنان در قید حیاتند و به عقیده کثیری از دانشمندان در عصر خود نسبت به تفسیر آیات و تحقیق در معانی آنها کم‌نظیر بوده است.

ضمنا یادآور می‌شود مرحوم معظم‌له غیر از ادبیات و فقه و اصول و حکمت و فلسفه و تحقیقات در آیات قرآن و روایات صعبه کثیری از علوم غریبه و صنعت شیمی و طب قدیم و خواص ادویه مفرده و مرکبه و کیفیت ترکیب آنها نیز اطلاعاتی وسیع داشتند به طوری که گاهی بعضی امراض صعب‌العلاج را با داروهای یونانی درمان می‌نمودند چنانکه معالجات ایشان زبانزد عده‌ای از اهالی تهران و اصفهان می‌باشد.

اولاد معظم‌له شش نفرند، پنج پسر و یک دختر که دو نفر از فرزندان ذکور ایشان در لباس روحانیت و در تهران به انجام وظائف علمی و روحانی اشتغال دارند. ۱-حجه‌الاسلام آقای حاج سید ابوالحسن مرتضوی ۲- حجه‌الاسلام آقای حاج سید کمال مرتضوی. (نگارنده).

وفات مرحوم مغفور پس از تقریبا سی و پنج سال اقامت در تهران در ماه ذی‌القعده الحرام سنه ۱۳۶۶ ه. در تهران اتفاق افتاد و جنازه معظم‌له پس از تشییع کم‌نظیر از طبقات مختلف به شهرستان قم حمل و در جوار حضرت معصومه سلام‌الله علیها در قسمت جنوبی مقبره بیات مدفون گردید. و همان شب از طرف مرحوم آیت‌الله العظمی آقای بروجردی در مدرسه فیضیه مجلس ترحیم باشکوهی منعقد گردید.

علاوه بر مجالس ترحیم متعدده که تا مدتها در تهران و حومه ادامه داشت در نجف اشرف و اصفهان هم مجالس فاتحه برپا گردید.

دو نفر از فرزندان ارجمند و دانشمند آن مرحوم که ذیلا می‌نگارم:

از علماء معاصر ما می‌باشند و آنها عبارتند از...

حجتی الاسلام والمسلمین و عمادی المله والدین آقای حاج سید ابوالحسن و حاج آقا کمال مرتضوی اصفهانی که هر دو در بیت فضل و دانش متولد و پرورش یافته و پس از خواندن درس جدید به مقدمات و ادبیات پرداخته و پس از تکمیل آن دروس نهائی فقه و اصول را از علماء بزرگ و آیات عظام قم و تهران و غیره فراگرفته و پس از نیل و وصول به مقام علم و دانش از طریق گفتن تفسیر و منبر و اقامه جماعت به وظائف دینی و روحی پرداخته بالاخص جناب آقای حاج آقا کمال مرتضوی در مسجد فاطمیه واقع در خیابان ناصری شهباز به امامت و خدمات دینی و تبلیغ احکام و نشر معارف اسلام اشتغال دارند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

مرتضوی خسروشاهی، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه کلن آلمان و دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه بوخم آلمان.

مرتبه علمی:

مدرس و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۵ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماران مبتلا به گلومر لونفریت اولیه، بررسی رنین- آنژیوتانسین در بیماران مبتلا به هیپرتانسیون ثانویه، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گلومرلونفریت بعد از عفونت شنت هیدروسفال با استافیلوکوک کوآگولانز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، فوق تخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران و دانشیار دانشگاه تهران جمعا به مدت ۲۹ سال، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای خوش خیم حنجره، بیماریهای تیروئید، آنومالیهای باقی ماندن قوسها، خونریزیهای بینی، گوش داخلی تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاههای تهران و شهرستانها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی سرطان حنجره در ایران، گوش و حلق و بینی، بررسی جراحی گوش و دردهای صورتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از انگلستان در سال ۱۳۴۵ و دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سرطان پستان، اثرات رادیولوژی تشعشعات، عوارض رادیولوژی روی قلب، عوارض رادیولوژی روی تیروئید، تدریس دروس رادیولوژی و انکولوژی در پزشکی هسته‌ای در دانگکاه شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی، انکولوژی، مسائل مربوطه به درمان سرطان پستان در مراحل ابتدائی، سرطان مری و درمان آن در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، مطالعه در زمینه جراحی اعصاب، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خونریزهای داخل جمجمه و چندین فصل مسائل عصبی یا جراحی در کتاب‌های فارسی دیگر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

پارگی آنوریسم داخلی مخچه، اعصاب و جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه سانفرانسیسکو آمریکا در سال ۱۳۳۰.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه لندن در بخش‌های گوناگون، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و تحقیق درباره هموگولین C در بیماران دیابتی و پیشرفت و بهبودی نسبی آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قسمتی از طب داخلی در سه جلد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

آزمایش بالینی دو داروی باز کننده عروق، بهبودی نسبی بیماری قند، بیماری خود ایمنی تیروئید، نوروپاتی در آرتروروماتوئید، بررسی کاردیومیوپاتی قلبی، خیز به علت هیپوپروئینمی اصلی، پیشرفت‌های جدید در بیماری نقرس، روشهای جدید در درمان بیماری روماتیسم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرعشی‌نژاد، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص زنان و مامائی.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد به مدت ۱۸ سال آموزش رشته تخصصی بیماریهای زنان و زایمان در آموزشگاههای وابسته به بهداری استان خراسان به مدت ۸ سال، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۶۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات آماری و بررسی مسائل در زمینه بیماریهای زنان و زایمان و تنظیم خانواده.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دانشکده: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه ویرجینیای آمریکا در سال ۱۳۵۰ و فوق تخصص نوزادان از دانشگاه اوهایو آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۹ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس بیماریهای کودکان و نوزادان در دیتون آمریکا و دانشگاه شهید بهشتی، انجام طرح‌های تحقیقاتی در زمینه بیماریهای کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندیان، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مستشفی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در سال ۱۳۱۷ در قریه‌ی حبیب‌آباد برخوار اصفهان متولد گردید، در اصفهان و طهران تحصیل نمود، از اطبای حاذق به شمار می‌رفت. در شب ۱۱ جمادی الاول سال ۱۳۷۳ در طهران وفات یافته.

کتب زیر از اوست:

۱ - ازدواج و حفظ الصحهٔ ۲ - وبائیه، که آن را به اتفاق دکتر رضا بصیر فرزند حاج میرزا ابوالحسن طبیب اصفهان نوشته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مستوفی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماری‌های پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تکمیلی بیماریهای پوست در کشور انگلستان و اخذ مدرک کلینیکال آسیستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از قطره Sabin در درمان بیماریها، کابرد لوامیزول در ازدیاد ایمنی بدن، درمان بیماری سالك، بررسی تزریق گلوکانتیم در درمان بیماری سالك، بررسی تست توبرکولین در بیماران مبتلا به پورنابین، بررسی آنتی‌کورها در درمان بیماریها، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی فعالیت NBT در بیماریها، گزارش بیماری بلوم. گزارش سالك در سر، بررسی آماری B.C.C در مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسجدی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص بیماریهای ریوی دستگاه تنفس از دانشگاه تهران و هاروارد آمریکا در سال ۱۳۶۷، دیپلم بیماریهای سل از انستیتوسل ژاپن در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سلامت و بیماری در ایران، آلودگی هوای شهر تهران، درمان سل، تشخیص سل، بیماریهای انترستیسیل ریوی، سرطان ریه و راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۴ پایان‌نامه دکترای آزمایشگاهی و داروسازی و ۹ پایان‌نامه پزشکی عمومی و ۳ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عروق محیطی و بیماریهای عروق کورونر (ترجمه)، مبانی سل‌شناسی،سل شناسی بالینی و کلیات پزشکی برای تکنسین‌های مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده (تألیف).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

دارو و درمان، نبض، خلاصه مقالات کنگره‌های داخلی و مقالاتی چند در زمینه سل و بیماریهای ریوی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسعود، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی میکروب‌شناسی و ایمونولوژی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ارزش RAST در Ige تأثیر هورمون در تکامل معمولی، بررسی ایمونولوژیک توکسوپلاسموز در مادران حامله، بررسی ایمنی سلولی در توکسوپلاسما، تدریس درس ایمونولوژی در دانشگاه تهران، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی و مبانی ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مقالات بسیار متعدد است از جمله: ارزش تشخیص سرولوژیک در لوپوس، روشهای تشخیص Ige در آلرژی، پذیرنده‌های ایمونوکلولینی در Diagnositic de PR,CLL.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسعود، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸، دکترای انگل شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری در سال ۱۳۵۴، اتمام دوره تکمیلی علوم آزمایشگاهی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۶۳، و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح‌های کنترل و مبارزه با بیماریهای انگلی، کم‌خونی و عوارض ناشی از آلودگیهای کرمی، تهیه آنتی‌ژن خالص از کرمها جهت تشخیص، بررسی بیولوژی انگل‌های منتقله به وسیله حلزونها، تعیین خون حلزونهای آبزی ایران، نظارت بر ۷۰ پایان‌نامه دکترا و

کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کرم‌شناسی و انگل‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی (کرم‌شناسی) اکولوژی، بیولوژی، اپیدمیولوژی، پاتولوژی، حلزون شناسی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۶/ ۱۰۵۷ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به مسیح. معروف به حکیم رکنای کاشانی. وی مسیحا و مسیحی نیز تخلص می‌کرد. اصلش از شیراز بود و در کاشان به دنیا آمد. از مشاهیر شعرای عصر خود و در طب و فلسفه و حکمت ماهر بود. خاندانش از دیرباز پیشه‌ی پزشکی داشتند و پدرش در عهد شاه طهماسب سه سال طبیب دیوان بود و مدتی نیز در دربار سلطان محمد خدابنده طبابت می‌کرد. مسیح کاشانی نیز از آغاز جوانی در طبابت و شاعری مشهور شد. وی از ملازمان و مقربان شاه عباس اول بود و در همین زمان به استقبال «خسرو و شیرین» حکیم نظامی، به نام شاه، منظومه‌ای سرود و نام آن را «مجموعه‌ی خیال» نهاد و در عین حال قصیده‌هایی نیز در مدح پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع) سرود. در «تذکره‌ی میخانه» آمده که شاه عباس سه روز در کاشان مهمان وی بوده و او در این ایام به امر شاه «دیوان» بابافغانی را غزل به غزل جواب گفته است. وی در هنر خوشنویسی نیز دست داشته و نستعلیق را خوش می‌نوشته است. رکن‌الدین مسعود پس از مدتی به هندوستان رفت و ملازم اکبرشاه گشت و سپس به اللّه‌آباد سفر کرد و ملازم و مداح جهانگیر پادشاه شد. بعد از آن به چند شهر دیگر هند سفر نمود و در نهایت دوباره به دربار جهانگیر پادشاه بازگشت و در زمان جلوس شاه جهان در خدمت وی به سر برد. در ۱۰۴۱ ق از دربار شاه جهان به زیارت خانه خدا رفت و ضمنا به مشهد مقدس مشرف شد. بعد از مدتی اقامت در مشهد به کاشان و اصفهان رفت و چون شاه صفی به او توجه ننمود به شیراز سفر کرد و آخرالامر به کاشان بازگشت و تا هنگام فوت در آنجا به سر برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. ملکشاه حسین سیستانی شاگرد دیگر مسیح است که بعد از ستایش استاد خود می‌گوید که وی در قصیده از خاقانی پیروی می‌کرده است. بطور کلی تذکره‌ها سروده‌های او را تا صد هزار بیت نوشته‌اند. از دیگر آثارش: مثنوی «قضا و قدر»؛ «ساقی نامه»؛ منظومه‌ای در برابر «مخزن الاسرار»؛ سه «دیوان» شعر، یکی در ایران و دو تا در هند، شامل قصیده و غزل و رباعی و قطعه. تقی‌الدین کاشی کتابی به نام «ضابطهٔ العلاج» را در طب، که به زبان عربی است، به او نسبت می‌دهد. تعدادی از تذکره‌ها او را مسیح ثانی نامیده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۲ –۹۰۱/ ۳)، ارمغان (س ۵، ش ۷ و ۸، ص ۴۳۸ –۴۳۷)، ایضاح المکنون (۵۳۰/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۰۳ –۱۱۹۳/ ۵)، تذکره‌ی میخانه (۵۲۲ –۴۹۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۱۷ –۲۱۴)، الذریعه (۲۸۴، ۲۶۴/ ۱۹، ۱۴۶/ ۱۷، ۱۱۵/ ۲۱، ۱۰۴۳ –۱۰۴۱، ۳۸۳، ۳۸۲/ ۹)، ریاض العارفین (۲۳۲ –۲۳۱)، ریحانه (۳۱۳ –۳۱۲/ ۵)، سرو آزاد (۹۰ –۸۹)، صبح گلشن (۴۱۰ –۴۰۸)، فرهنگ سخنوران (۸۴۳ –۸۴۲)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۲۸ –۲۵۲۷/ ۳)، کاروان هند (۱۳۰۵ –۱۲۹۳/ ۲، ۹۰ –۸۹/ ۱)، مجمع الخواص (۵۶ –۵۳)، منظومه‌های فارسی (۵۳۳ –۵۳۲)، نتایج الافکار (۶۴۳ –۶۴۰)، هفت اقلیم (۴۶۶ –۴۶۴/ ۲).

مسیحی جرجانی، ابوسهل عیسی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۱ ق)، پزشک، فیلسوف و ریاضیدانان. در گرگان متولد شد و سالهای نخست زندگی خود را در بغداد گذراند، در همان جا به فراگیری دانشهای زمان خود پرداخت، سپس به گرگانج رفت و به دربار ابوعلی مأمون بن محمد خوارزمشاه راه یافت و به زودی به مقامی بلند رسید. برخی از تاریخ نگاران که پزشکانی به نام نیز بودند ابوسهل را استاد ابن‌سینا در پزشکی می‌دانند، اما ابن‌سینا درباره‌ی فراگیری پزشکی از کسی نام نبرده و گفته است چون این دانش چندان دشوار نیست، من در اندک مدتی بر همه‌ی آن آگاه شدم. ابوسهل در پزشکی از پیروان جالینوس بود، و در فلسفه نیز جایگاهی ویژه داشت. برخی آثار وی عبارت است از: «المائة فی الطب»؛ «کتاب فی العلم الطبیعی»؛ «طب کلی»؛ «مقاله فی الجدی یا آبله»؛ «اختصار کتاب المجسطی»؛ «کتاب فی الوباء»؛ «تعبیر الرویا»؛ «منافع الاعضاء»؛ «فی اظهار کلمة الله تعالی فی خلق الانسان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۸ –۲۹۷ /۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۶ /۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۴۹)، تاریخ طب (۶۷۶/ ۲)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۲۵۰ –۲۴۹)، چهارمقاله (۱۱۰)، دایرة المعارف فارسی (۳۲/۱)، ریحانه (۱۴۸ /۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوسهل)، کشف الظنون (۱۵۷۶، ۱۴۹۸، ۴۱۶)، معجم المؤلفین (۳۵ /۸)، الملل و النحل (۳۶۹)، نامه‌ی دانشوران (۶۱ –۵۷ /۱)، هدیة العارفین (۸۰۶ /۱).

مسیحی، ابوالحسن سعید

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۹۵ –۴۳۶ ق)، طبیب و حکیم. وی از اطبای بیمارستان عضدی و طبیب مخصوص رکن‌الدوله و معاصر المقتدی بامراللّٰه و پسرش، المستظهر بالله، از خلفای عباسی، و حکیم‌باشی آنان بود. او از شاگردان ابوالعلاء بن تلمیذ، ابوالفضل کتیفات و عبداللّٰه کاتب بود. در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» از «الشامل فی الطب» ابوالخطاب نقل شده که علم طب در آن عصر به ابوالحسن سعید بن هبة اللّٰه منتهی می‌شده است. وی در بیمارستان عضدی مسئول مداوای بیماران و بویژه بیماران صفراوی بود. از آثارش: «المغنی فی

الطب»، که برای المقتدی بامراللّه نگاشت؛ «مقاله‌ای در توصیف و کیفیت ترکیب داروها»؛ «کتاب خلق الانسان»؛ کتابی درباره‌ی «یرقان»؛ «مقاله‌ای در تحدید مبادی الفاظ در گفتارها و شماره‌ی آنها و جوابهایی که در مسائل طبی از او پرسیده‌اند»؛ «کتاب الاقناع»، در طب؛ «التلخیص النظامی»؛ «مقاله در بیان حدود و فروق»؛ «مقاله در ترکیب داروها».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۷۰۲-۷۰۱/ ۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۱۵-۳۱۴)، کشف الظنون (۱۷۵۰-۱۴۰).

مشتاقی، علی‌اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی کلینیکی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار و مدیر گروه بیوشیمی بالینی دانشکده داروسازی و علوم مخصوصا در بیماران دیالیزی، تحقیق بر روی ایزوآنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات هورمونهای استروئید بر روی آنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات حاد و مزمن مس بر متابولیسم کربوهیدرات، اثرات منتخبی از داروهای مؤثر بر غلظت الکترولیتهای سرم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ز

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی خون و ادرار، بیوشیمی آزمایشگاهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۳

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی کلینیکی، متابولیسم عناصر، تداخل آلومینیم در برداشت آهن از روده، اثرات مس روی متابولیسم قندها در رات (Rat)، مطالعه مسمومیت با کادمیوم و پروتئینوری، مطالعه اثرات آهن و نیکل روی رشد باکتری با سیلوس، بررسی تغییرات بعضی از پارامترهای شیمیائی در ارتباط با بیماریهای کلیوی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشتاقی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشفق شیرازی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۲ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به مشفق. معروف به شفعنطوس. اصلش از شیراز است و در آن شهر علوم و طب را فراگرفت. سپس مدتی در خدمت شاهزاده محمدتقی میرزا، حسام‌السلطنه پسر فتحعلی‌شاه، حکمران بروجرد، به طبابت مشغول بود. در اوخر دولت فتحعلی‌شاه به شیراز بازگشت و ملازم نواب فیروز میرزا، که از جانب محمدشاه حاکم شیراز بود، شد و شهرت یافت. وی در سرون غزل و قصیده با استعداد بود. از آثارش «دیوان» شعری بالغ بر سه هزار بیت می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۶۵۶ -۱۶۵۵/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۴۰ -۴۳۹/ ۴)، الذریعه (۱۰۵۰/ ۹)، سفینهٔ المحمود (۵۴۱ -۵۳۸/ ۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۹/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۸۴۷)، مجمع الفصحا (۹۵۰/ ۵)، مرآت الفصاحه (۵۹۰ -۵۸۸)، مصطبه‌ی خراب (۱۷۵)، مکارم الآثار (۱۴۱۵/ ۴).

مشیر، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی در رشته پوست از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوست، بیماریهای پا.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

یافته‌های ایمونولوژیک در درماتولوژی طب اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصداقی‌نیا، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصدق، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۶۹ ش)، نویسنده، استاد دانشگاه و پزشک. در تهران به دنیا آمد. در سه سالگی، همراه پدرش دکتر محمد مصدق که برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا می‌رفت، عازم سوئیس شد و تا آغاز جنگ جهانی اول در آنجا ماند. پس از شروع جنگ به تهران آمد و در مدرسه‌ی سن‌لوئی مشغول تحصیل شد. در ۱۳۰۰ ش به همراه برادرش احمد به مدرسه‌ی علوم سیاسی، به ریاست علی‌اکبر دهخدا، رفت و سپس در ۱۳۰۱ ش به اتفاق برادرش و رضازاده شفق به اروپا رفت و دوره‌ی متوسطه را در پاریس به اتمام رساند. او بعد به سوییس رفت و در ۱۳۱۰ ش موفق به اتمام دوره‌ی دانشکده پزشکی لوزان شد و در ۱۳۱۳ ش به اخذ دیپلم تخصصی جراحی زنان و مامایی از همان دانشکده نایل گردید. او در سوئیس با محمدرضا پهلوی، شاه سابق ایران، در زمان ولیعهدی، دوستی داشت که این آشنایی تا زمان پادشاهی او نیز ادامه داشت. وی در تهران با سمت استاد کرسی امراض زنان، در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به تدریس پرداخت. در ۱۳۱۹ ش با یاری و کمک ابوالقاسم نفیسی و خانم صدیقه دولت‌آبادی و منصوره متین دفتری و دیگر دوستان اقدام به تأسیس سازمانی به نام انجمن حمایت مادران و نوزادان نمود. وی مدت چهارده سال عضو کمیته اجرایی فدراسیون بین‌المللی زنان و مامایی، که مرکز آن در ژنو است، بود و همچنین هشت سال عضویت در هیئت مؤسس انجمن باروری و نازایی بین‌المللی را به عهده داشت. از آثارش: «امراض زنان»، به فارسی؛ «علل نازایی زن»، به فرانسه؛ «در کنار پدرم، مصدق»، خاطرات دکتر غلامحسین مصدق.[۱]

استاد دانشگاه و پزشک حاذق و پرکار، فرزند دکتر محمد مصدق است. وی در ۱۲۸۴ در تهران تولد یافت. وقتی که دکتر مصدق

برای ادامه تحصیلات عازم سویس شد فرزند خردسال خود غلامحسین را با خود برد. وی کلیه تحصیلات خود را اعم از ابتدایی و متوسطه و عالی در سویس گذرانید و درجه دکترای پزشکی در رشته زنان گرفت. در ۱۳۱۶ به ایران آمد به تدریس در دانشگاه پرداخت و سالها کرسی مامائی نظری در دانشکده پزشکی با او بود. علاوه بر آن جراح چندین بیمارستان شد و مدتها ریاست بیمارستان نجمیه موقوفه مادر مصدق‌السلطنه با او بود. دکتر غلامحسین مصدق سالها در تهران اشتهار زیادی داشت و در فن خود کم‌نظیر شد. بارها او را برای مقامات مختلف دعوت به کار کردند ولی مصدق‌السلطنه زیربار نمی‌رفت و ورود فرزندان خود را به سیاست منع می‌کرد. وی مردی دانشمند، درستکار، جدی و ملایم بود و به کار خود عشق می‌ورزید. در ۱۳۶۹ در تهران درگذشت.

مدرس.

تولد: ۱۲۸۴، تهران.

درگذشت: مهر ۱۳۶۹.

غلامحسین مصدق، فرزند محمد مصدق نخست وزیر سابق بود. تحصیلات خود را در مدرسه‌ی سن‌لویی تهران و دورس متوسطه را در کشورهای فرانسه و سوییس و دوره‌ی عالی را در دانشکده‌ی پزشکی لوزان و دوره‌ی تخصصی را در همین دانشکده به پایان رسانیده است. از سال ۱۳۱۳ وارد دانشگاه تهران شد و به مقام استادی کرسی نایل آمد. مدتی در شیر و خورشید سرخ و بنگاه حمایت مادران خدمت کرد و مدتی نیز رییس بخش جراحی زنان بیمارستان پلهوی بود. در دوران حکومت دو ساله‌ی پدرش، دائما مراقب احوال او بود و تمام خاطرات آن سال‌ها را تحت نام در کنار پدرم، مصدق تحریر کرد که به چاپ رسید. از وی مقاله‌هایی نیز در مجله‌ی «آینده» به چاپ رسیده است.

از تألیفات دیگر غلامحسین مصدق امراض زنان به فارسی و کتابی در علل نازایی زن به زبان فرانسوی است.

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد سوم)

منابع زندگینامه :[۱] چهره‌های آشنا (۵۴۴)، در کنار پدرم، مصدق (۴۴ –۱۳).

مصری، صمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی انستزی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص انستزی در قلب باز از بیمارستان سن توماس انگلستان در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۷ تا سال ۱۳۳۹، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۵۴، استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استاد راهنمای بیش از صدها مورد پایان‌نامه تخصصی بیهوشی و دکترای پزشکی، تدریس درس انستزی و رانیماسیون در دانشگاه

تهران، دریافت لوح تقدیر و سپاس رسمی از وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خاطر تربیت بهترین متخصصین انستزی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انستزی در فوریتهای جراحی، انستزی در جراحی توراکس، فشار وریدی مرکزی، روشهای بیهوشیس براساس قواعد جدید.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

نکات برجسته در انستزی جراحی قلب باز در ایران، انستزی در جراحی قلب باز، اثرات نامطلوب در هیپروانتیلاسیون مادری بر روی جنین، بیهوشی همراه با قلب و ریه مصنوعی، آخرین پیشرفتها در بیهوشی برای جراحی قلب باز، انوع هیپوکسی‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصری‌پور، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مظفر، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۱۵ ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر علیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق علیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفرعلیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق علیشاه به خدمت نورعلیشاه و رونق علیشاه رسید و به دستور نور علیشاه از رونق علیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ « مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛

«کبریت احمر»؛ «خلاصهٔ العلوم».[۱]

محمدتقی بن محمدکاظم از عارفان بنام سلسله نعمهٔاللهیه (ف. کرمانشاه ۱۳۱۵ ه.ق). وی در علوم طبیعی، ریاضی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضر درس او استفاده می‌کردند. در آغاز مجذوب مشتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق‌علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی‌شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرستاد و در همان شهر درگذشت. از اوست تفسیر منظوم به نام بحرالاسرار، تفسیر منثور بنام مجمع‌البحار، رساله کبریت احمر (مشتمل بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهیه)، دیوان مشتاقیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۳۳)، تذکره‌ی مشاعران کرمان (۴۷۷ -۴۷۱)، حدیقهٔ الشعراء (۱۶۸۱ -۱۶۷۱/ ۳)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (۳۲۲)، الذریعه (۲۱/ ۲۰ ،۲۶۰/ ۱۷ ،۱۰۶۱/ ۹ ،۲۳۰/ ۷ ،۲۹/ ۳)، ریاض العارفین (۳۰۲ -۲۸۱)، ستارگان کرمان (۳۶۱ -۳۵۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۲۵/ ۱۳)، طرائق الحقائق (۲۰۸ -۲۰۷/ ۳)، عرفای کرمان (۱۰۸ -۱۰۷)، فرهنگ سخنوران (۸۵۴)، لغت نامه (ذیل/ مظفر کرمانی)، مجمع الفصحا (۹۴۳ -۹۳۴/ ۵)، معجم المؤلفین (۸۱/ ۱۲)، مکارم الآثار (۵۶۰ -۵۵۶/ ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۹ -۲۳۸/ ۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۵۴).

معاضدی، عبدالمجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران و جندی شاپور سابق اهواز در سال ۱۳۴۸، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶، فوق تخصص هماتولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای داخلی، بررسی تومورهای ریه، بررسی ITP در حاملگی، نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی بیماریهای خون، رابطه با عوامل شیمیائی که در جنگ تحمیلی توسط دولت بعثی آمریکا به کار برده شده با بیماریهای خونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای داخلی و خون.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معاون سعیدی نوقانی، کوکب

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتبری، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۴، فوق تخصص انگل شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۲ و از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۲۴ تا سال ۱۳۵۲، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا، تدریس دروس اپیدمیولوژی بیماریهای، اصول اپیدمیولوژی، انگل‌شناسی و حشره شناسی در اکثر دانشگاهها، دریافت جایزه خوارزمی از سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی کشور.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیش از ۸۰ مقاله به زبانهای انگلیسی و فارسی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدالملک، یحیی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابی‌الفرج یحیی بن صاعد بن یحیی. حکیم طبیب نصرانی نسطوری، معروف به ابن‌التلمیذ، طبیب و حکیم حاذق در عصر دولت عباسیان بوده، و در اصفهان می‌زیسته، در ۵۵۶ وفات یافته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

معتمدی، فرشته

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فیزیولوژی از دانشگاه کلمبیا- میسوری آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نوروترانسمیترها و درد، مکانیسم‌های یادگیری و حافظه، پتانسیل‌های کورتکس مغز و هیپوکامپ در رابطه با خوب و بیداری، اثرات داروها بر بافت‌های ایزوله (روده نای قلب) فیزیولوژی حرکات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه، اعصاب، غدد، سلول، قلب و گردش خون، تنفس، گوارش، خون.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۹

زمینه علمی مقالات:

اثر عقده‌های قاعده‌ای مغز بر اعمال حرکتی، نوروترانسمیترها و درد، مکانیسم های یادگیری و حافظه، مکانیسم اثر داروها بر بافت‌های ایزوله (روده ونای)، اثر نوروترانسمیترها بر خورانش و اشتها در حیوانات و فیزیولوژی حرکات (رفلکس‌های کششی عضلانی) در انسان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص ارتوپد از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده کردن از پماد نیتروگلیسرین در بیماری Bed Sore راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و ۱۰ پایان‌نامه تخصصی ارتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی سل ستون مهره‌ها، ترمیم دیسک بجای برداشتن آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان جراحی سل ستون فقرات، درمان سیتوسنورلی‌های ناحیه ساعد، درمان ترمیم دیسک بجای برداشتن آن، درد زانو در ورزشکاران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، ملوک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بیولوژی از کالج وسترن اوهایوی آمریکا در سال ۱۳۲۱، کارشناسی ارشد Zoology از کالج Mt.Holyke آمریکا در سال ۱۳۲۳، دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۷۲، فوق تخصص ایمونولوژی از لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

مربی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۸، استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس میکروبیولوژی و باکتریولوژی، ویروس و انگل و قارچ، ایمونولوژی و سرولوژی در دانشگاه شیراز دریافت سه سکه طلا از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال ۱۳۵۶ به خاطر تحقیقات روی سالک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمنی‌شناسی، قارچ‌شناسی، اصول و تفسیر آزمایش‌های سرولوژی و ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۹

زمینه علمی مقالات:

در زمینه‌های مختلف میکروبیولوژی، باکتریولوژی و ایمونولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معصومی اصفهانی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۵۰ ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف و حکیم. وی در اصفهان به دنیا آمد. از شاگردان برجسته‌ی ابن‌سینا و در حکمت و فلسفه مشهور بود. ابن‌سینا وی را به تمامی شاگردانش ترجیح می‌داد و درباره‌ی او می‌گفت: نسبت معصومی به من به منزله‌ی نسبت ارسطو است به افلاطون، و رساله‌ی «العشق» خود را به نام معصومی و به خواهش او تألیف کرد و در آغاز کتاب او را ابوعبداللّه الفقیه معصومی نامید. وی پس از درگذشت ابن‌سینا سالها به تدریس پرداخت. سال وفات وی را در حدود ۴۶۰ ق نیز ذکر کرده‌اند. از آثارش: کتاب «المفارقات و اعداد العقول و الافلاک و ترتیب المبدعات» یا «رسالهٔ فی اثبات المفارقات» که گفته‌اند این کتاب معشوق حکما بوده است؛ «حفظ الصحهٔ»، در طب؛ شرح «کلمات متقدمین».[۱]

ابوعبداللّه محمد بن احمد المعصومی یکی از شاگردان ابن‌سینا است. ابوعلی سینا رسالهٔالعشق خود را به اسم این شاگرد و به خواهش او نوشت. وفات او را بعضی در ری دانسته‌اند و گفته‌اند به حکم محمود کشته شد. از تألیفات مهم او یکی «کتاب المفارقات و اعداد العقول والافلاک و ترتیب المبدعات» یا رساله‌ی «فی اثبات المفارقات» که در قرون پنجم و ششم هجری شهرت بسیار داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۷/ ۱۰۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۳۱۹)، تاریخ طب (۲/ ۶۹۱- ۶۹۲)، ریحانه (۵/ ۳۴۴- ۳۴۵)، لغت نامه (ذیل/ ابوعبداللّه)، نامه‌ی دانشوران (۶/ ۱۶۵- ۲۲۶).

معین الاطباء اردستانی، عبدالوهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از پزشکان معروف، و به حذاقت مشهور بود. در ۱۳۵۶ وفات یافته، نزدیک فاضلان در تخت فولاد مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ملک الاطباء اصفهانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. از اعیان اصفهان بود و به دلیل اینکه منزلش در محله‌ی احمدآباد اصفهان بوده، به احمدآبادی مشهور شده است. او مردی فاضل و عالم بود و در علم طب به درجه کمال رسید. وی به علت معالجات خوبی که انجام داد مشهور شد و به همین دلیل فتحعلی‌شاه (۱۲۱۲- ۱۲۵۰ ق) به او لقب ملک‌الاطباء داد. وی گاهی شعر نیز می‌گفت. از اوست:

شیرین نشد از شهد وصال تو مرا جام

ای نخل برومند کجا شد ثمر تو

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۵۵۸ -۱۵۵۷/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۸۱۲)، مصطبه‌ی خراب (۱۶۵).

ملک الاطباء رشتی، کاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۶ -۱۱۶۶ ش)، طبیب. از اطباء معروف عهد محمدشاه و حکیم باشی ناصرالدین‌شاه (۱۳۱۳ -۱۲۶۴ ق) بود. بعد از درگذشت حاج آقا باب ملک الاطباء رشتی، حکیم باشی و طبیب مخصوص ناصرالدین شاه، او به این لقب ملقب شد. با این حال یکی دو بار لقب خود را تغییر داد و از ناصرالدین‌شاه خواست که لقب فیلسوف زمان را به او بدهد ولی این لقب چندان شهرتی پیدا نکرد و کم‌کم تبدیل به فیلسوف‌الدوله شد و او تا آخر عمر به فیلسوف‌الدوله معروف بود. از آثار خیریه‌ی میرزا کاظم بنای مدرسه‌ای است برای طلاب علوم قدیمه به نام مدرسه‌ی فیلسوف، در سید اسماعیل در محله چاله میدان تهران، که قسمتی از املاک خود را برای مخارج طلاب وقف مدرسه‌ی مزبور کرد. از آثار علمی وی: «حفظ الصحه ناصری»، به نام ناصرالدین شاه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۷/ ۷)، شرح حال رجال (۱۴۰ -۱۳۸/ ۳)، کتاب گیلان (۵۸۶/ ۳)، المآثر و الآثار (۱۹۵).

ملک، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۲، متخصص بیماریهای کودکان از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به مدت ۳۳ سال، استاد گروه کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مدیر آموزشی گروه کودکان دانشکده پزشکی بیمارستان بهرامی به مدت ۲۰ سال، تحقیقات علمی و پژوهشی در زمینه بیماریهای کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان، گزارش موارد حساسیت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افشار، عزت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۳ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای پستان، بیماریهای جراحی کبد و مجاری صفراوی، ضربه‌های شکمی، جراحتهای ناشی از جنگ، سرطان مری، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و علوم پزشکی ارومیه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی پانکراس.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تومورهای مثانه، کیست هیداتیک ریه، کیست هیداتیک در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افضلی اردکانی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، گذراندن یک دوره سه ساله رزیدنسی آمار حیاتی، (دوره یک ساله MPH، دوره یکساله رزیدنسی بهداشت و دوره یکساله رزیدنسی دانشگاه Usla)، متخصص آمار حیاتی از دانشگاه UCLA.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گسترش شبکه‌های بهداشتی درمانی کشور، بررسی میزان مرگ و میر و تولد در جمهوری اسلامی ایران، بررسی دستاوردهای بسیج سلامت کودکان، بررسی وضعیت تنظیم خانواده در ایران، بررسی نظام نوین آمارهای بهداشتی و درمانی کشور، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

اصول و کلیات خدمات بهداشتی، روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی، عیارگیری زیستی، اصول اپیدمیولوژی، حداقل نیازهای اساسی در مراقبتهای بهداشتی، تحقیق در نظام بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آمارهای حیاتی، تنظیم خانواده، تغذیه شیر مادر، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، اندازه‌های بیوشیمیائی و فیزیکی بدن انسان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌الاطباء شیرازی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۹۰ ق)، دانشمند، پزشک، حکیم و ریاضیدان. ملقب به ملک‌الاطباء شیرازی. اصلاً شیرازی و در تهران سکونت داشت.

از طبیبان دوره‌ی فتحعلی‌شاه، محمدشاه و ناصرالدین شاه بود. در طبابت زبردست و با بکارگیری داروها و روشهای درمان فرنگی مخالف بود. مهارت او در تشخیص امراض را به بقراط تشبیه می‌کردند. وی از علوم دیگر بهره‌ور از حکمت و ریاضی باخبر بود. میرزامحمود، فرزند جالینوس الزمان، معروف به میرزاجان، شاگرد او است. در اواخر عمر به قصد مجاورت به عتبات رفت و در کربلا درگذشت. از آثار وی: «البحرانیه»، مباحث بحران امراض، شامل معارضات بین او و میرزا محمد طبیب تنکابنی؛ «تسهیل العلاج»؛ «الجوهریهٔ»؛ در منع استفاده از داروها و روشهای درمان فرنگی؛ «حافظ الصحهٔ» و «حفظ الصحهٔ»؛ «مسکن الفؤاد»، فارسی، در علاج طاعون؛ «الرسالهٔ الوبائیهٔ» صغیر و کبیر؛ «شرح لغزالقانون» که آن را به درخواست شاگردش نوشته؛ «کلیات طب»، منظومه‌ی فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۹۱ /۹)، الذریعه (۲۰ /۲۱، ۴۶ /۱۴، ۲۲۹ /۱۱، ۲۶ /۷، ۲۳۳ /۶، ۲۹۴ /۵، ۱۸۲ /۴، ۵۰ -۴۹ /۳)، ریحانه (۳۹۰ /۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴ /۱۳)، مؤلفین کتب چاپی (۲۲۳ /۲)، معجم المؤلفین (۱۳۰ /۹).

ملک‌زاده، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوارش و کبد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۶۱، فوق تخصص گوارش و کبد از دانشگاه لندن انگلستان در سال ۱۳۶۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۰، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای گوارشی و کبد، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای حرفه‌ای و ۵ پایان نامه کارشناسی ارشد و ۸ پایان‌نامه تخصصی پزشکی و ۳ پایان‌نامه فوق تخصصی پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

گزارش موارد آموزنده در بیماریهای گوارشی و کبد، فیزیوپاتولوژی گوارشی و کبد و یک هزار پرسش و پاسخ در بیماریهای گوارش و کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوارشی و کبد و مقالات متعدد پزشکی به زبان انگلیسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌نیا، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منادی‌زاده، داوود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منتظم الحکماء، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، موسیقیدان و پزشک. وی از شاگردان میرزا عبداللّه بود و در نواختن سه تار مهارتی بسزا داشت و شاگردان میرزا عبداللّه بعد از فوت استادشان، او را جانشین استاد خود می‌دانستند. منتظم الحکماء مدتی هم شاگرد محمدصادق خان سرورالملک بود و به همین جهت در ردیف نوازی او، آثاری از آن استاد دیده می‌شود. مهدی قلی خان هدایت، مخبر السلطنه (م ۱۳۳۴ ق)، سالها معاصر و معاشر وی بود. مخبرالسلطنه تمام دستگاهها را طبق روایت او به خط موسیقی نگاشته و این کار در حدود هفت سال به طول انجامیده است و اکنون یکی از بهترین منابع موسیقی ایرانی و ردیف میرزا عبداللّه می‌باشد. منتظم الحکماء در زمینه پزشکی نیز استاد بود و در مطب خود بیماران را معالجه می‌کرد و به دلیل علاقه به موسیقی، عصرها نیز کلاس موسیقی دایر کرده بود. حاجی آقا محمد ایرانی مجرد، اسماعیل قهرمانی، سید مهدی دبیری نخست و قوام السلطان از شاگردان وی بودند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :استادان موسیقی (۵۷ –۵۶)، تاریخ موسیقی (۷۱۲، ۵۷۸، ۵۱۸، ۵۰۸، ۵۰۴/ ۲)، سرگذشت موسیقی (۱۲۱ –۱۲۰/ ۱)، مردان موسقی (۱۸۲/ ۳).

منصف، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، اخذ مدرک SM در رشته اندودنتیکس از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۶ پروژه تحقیقاتی در زمینه معالجه ریشه دندان چند بر روی دندان‌های حیوانات به صورت آزمایشی که نتیجه آن به صورت یک گزارش در سال ۱۹۹۳ در آمریکا مطرح گردید، عضویت در جامعه دندان پزشکان ایران (F.D.I) و عضو اندودنتیستهای آمریکا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات دندان پزشکی به صورت مقاله که در کنگره‌های بین‌المللی ارائه گردید.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منصوری، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری نائینی، عبدالوهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشگاه لیوپول انگلستان در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی مالاریالوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص حشره‌شناسی مالاریا از مرکز آموزشی سازمان بهداشت جهانی مانیل فیلیپین در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۴، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۳۰ طرح تحقیقاتی در زمینه‌های ارزشیابی حشره‌کش‌ها، لاروکش‌ها، پراکندگی آنوفل‌های ایران، بررسی بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا در جنوب ایران، شناسائی گونه آنوفل ماکولی پنیز در ایران ارزشیابی برنامه‌های مبارزه با مالاریا در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

درمان شیمیائی مالاریا، برنامه ریزی و مبارزه با مالاریا.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶۵

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی مالاریا، حشره‌شناسی مالاریا، درمان مالاریا، کابرد داروهای ضد مالاریائی، مقاومت حشرات در برابر سموم، مقاومت انگلهای مالاریا نسبت به دارو، بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا، شناسایی ناقلین مالاریا در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری، حسینعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص جراحی عمومی و شکسته بندی در سال ۱۳۳۵.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام مطالعات روی غـده تیروئید و چگونگی کار این غده درون ریز و جراحی آن در شـهر وین (اتریش)، مسافرت علمی به کشور فرانسه بـا هزینه شخصـی به منظور اطلاـع از آخرین رخـدادهای علمی و انجام عمل جراحی احشاء بـدون شـکافتن شـکم و یا قفسـه صـدری در کشور فرانسه و در ایران بـا همکـاری پروفسور MELMS آلمانی، آشـنائی کامل با پیونـد کبـد و چگونگی انجام آن با اطلاعات وسیع و نوآوریهای جدید.

ابداع:

بستن فیستولهای سرطان مری که برای اولین بار در دنیا انجام گرفت، ابداع نوعی عمل جراحی مخصوص در واریس بیضه‌ها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، جراحی و تحقیقات پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

علوم پزشکی و تحقیقات پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موالی تونی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۹ ق)، شاعر و طبیب. اهل تون است. وی طبیبی حاذق بود و در شـعر گویی طبع خوبی داشت. در ابتدا به تحصـیل کمالات پرداخت. در یزد مـدتی بـا شـاه نعمت‌اللّه ولی مصـاحبت داشت. «فرهنـگ سـخنوران» او را اسـتاد شاه نعمت‌اللّه می‌دانـد. «لغت نامه» تاریخ فوت وی در ۱۲۵۷ ق نوشته است. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۲۶۵ -۲۶۴/ ۱)، تحفه سامی(۲۲۱)، الذریعه (۱۱۱۶/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۹۲)، لغت نامه (ذیل/ موالی)، نتایج الافکار (۶۱۸)، هفت اقلیم (۳۱۹/ ۲).

موتمنی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: هورمون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن یک دوره هورمون‌شناسی بالینی در دانشگاه میلان ایتالیا، طی یک دوره پیشرفته هورمون‌شناسی استورئید در بخش پاتولوژی دانشگاه لیدز انگلستان، کارشناسی ارشد تخصصی هورمون‌شناسی از دانشگاه لیدز انگلستان.

مرتبه علمی:

استاد هورمون‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی هورمونی و تغییرات هورمون‌ها و تعیین منشاء آنها در بیماری هیرسوتیسم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی و متابولیسم هورمون‌های استروئیدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موزه، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و مقایسه تأثیر خوف ناهنجاریهای دندان بر روی لثه دندان، بررسی مقدماتی اپیدمیولوژی بیماریهای پریودنتال در شهر تهران، تکنیک درمان ژنژیوکتون، قلبهای پریودنتال، کنترل مردمک میکروبی، تغییرات لثه در زمان بلوغ، حاملگی و یائسگی، رابط پریودنتیکی و پرگودنتیکی، قواعد و اصول کلی در جراحیهای پریودنتال، درمان ضایعات محل ریشه دندان، تدریس مربوطه به دانشجویان و رزیدنت‌های تخصصی دانشکده دندان پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انساج پریودنشیوم در سلامت و بیماری، تشخیص و درمان بیاریهای پریودنتال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

مروری بر ضایعات مشترک پریودنتال و اندودنتیکی، تغذیه و بیماریهای پریودنتابل، ژنژیوزیس، علل پیدایش تحلیل لثه، پیوندهای آلوپلاست، اثرات سوء عادات دهانی، ازدیاد حجم لثه به علت مصرف دیلانس، بررسی عوامل حرکت موضعی بر روی انساج پریودتیوم و علل از دست رفتن دندانها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی اصفهانی، فهیمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی‌زاده، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسیوند، توفیق

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پروفسور توفیق موسیوند،متولد سال ۱۳۱۵در روستای ورکانه همدان،فارغ التحصیل رشته مهندسی کشاورزی از دانشگاه تهران و فوق لیسانس مهندسی مکانیک از کانادا و دکترای پزشکی و فوق تخصص جراحی قلب از کانادا می‌باشد.او صاحب اختراعاتی چون قلب مصنوعی،امکان تشخیص پزشکی از راه دور و تنظیم و معالجه قلب،تعیین DNA انسان توسط اثر انگشت و ۱۴ اختراع پزشکی دیگر،عالی‌ترین مقام علمی جهان از انجمن سلطنتی کانادا و انگلستان و نیز عضو انجمن دانشمندان نیویورک، بنیانگذار درمان پزشکی از راه دور،رئیس بخش قلب و عروق انستیو تحقیقات قلب دانشگاه اوتاوا (پایتخت کانادا) است.او بعد از ۳۷ سال،در سال ۱۳۸۱ و در همایش بین المللی بوعلی سینا به زادگاهش (همدان) بازگشت.کسی که آمادگی خود را برای تأسیس دانشگاه و بیمارستانی بزرگ در کیش اعلام کرده است؛بیمارستانی که با بزرگترین دانشگاه و بیمارستان جهان قابل رقابت باشد،و کمترین و کوچک‌ترین هزینه‌ای برای دولت ایران در برنداشته باشد و تمام منابع آن از اعتبارات شخصی او تأمین شود.او درباره زندگی خود می‌گوید: «خانواده شلوغی بودیم،ساده زندگی کردن را دوست دارم،گله چرانی و دعوا و آشتی و عید نوروز و ...من خیلی خوشبخت بودم که پدرم گذاشت درس بخوانم،فرصتی که نصیب خواهرانم نشد.بعد،از چوپانی‌هایش می‌گوید و شب‌هایی که نتوانسته بود بخوابد و اینکه چرا پیامبران بیشتر چوپان و یا نجار بودند.او می‌گوید:«به یاد کودکی آرامش پیدا می‌کنم،آنجا (کانادا) هم،همیشه دنبال خاطراتی بوده‌ام که در دنیای مدرن و پیچیده به من آرامش بدهد.آنها را در چوپانی و همان شب‌های مهتابی می‌یافتم.یک چوپان به خدا نزدیکتر از دیگران است و همیشه به خلقت فکر می‌کند.آن وقت‌ها،من خدای گوسفندانم بودم.چوپانی،انسان را به اصل خود،خدا و طبیعت نزدیک می‌کند و به همین خاطر خدا دوستی و ذهن من مترادف با چوپانی است،وقتی برای کارهایم جوابی نمی‌یابم،به خدا بیشتر التماس می‌کنم.این حالت اغلب،وقتی پیش می‌اید که جواب مسأله‌ای را نمی‌دانم و از پس حل آن بر نمی‌ایم.من خیلی سجده شکر به جای می‌آورم و در جراحی‌هایم که انگار دخالت در کار خدا است. فکر می‌کنم که خداوند به همه آدم‌ها مغز داده که از آن استفاده کنند و برای کمک به خود و دیگران از آن بهره ببرند.با این حال عده‌ای قدرت وعده‌ای شهرت،وعدّه‌ای ثروت را دوست دارند.عدّه‌ای هم دلشان می‌خواهد به مردم خدمت کنند،حتی بیشتر از آنچه که مردم انتظار دارند،احساس وظیفه می‌کنند و بس.[چیزی شبیه سکوت میان خالق و مخلوق!]

قلب مصنوعی و دیگر اختراعات پروفسور موسیوند جان هزارها تن را نجات داده است.او به کسانی که می‌خواهند از وی قدردانی کنند می‌گوید:اگر راستی می‌خواهید به من هدیه بدهید،آن موقع که به خدا نزدیک می‌شوید،برای من دعا کنید که چاقی‌ام کم شود و عمرم زیاد!(با اشاره طنزآمیز) زندگی پروفسور فراز و فرودهای زیادی داشته است که مجال کوتاهی را از زبان خود ایشان می‌آوریم:«من اول برای تحصیل به دانش‌سرای معلمی همدان رفتم .همه انتظار داشتند،من معلم بشوم و خودم دوست داشتم نفر اول بشوم که نشدم و با خدا دعوا کردم که چرا اینطور نشد.بعد رفتم سراغ مهندسی مکانیک و بعد از آن،سراغ رشته کشاورزی و دست آخر از ایران خارج شدم و ۳۰ سال بعد بود که به حکمت خدا پی بردم و دیدم اگر در دانش‌سرای تربیت معلم نفر اول می‌شدم،این فرصت را نمی‌یافتم که این همه یاد بگیرم و به مردم خدمت کنم. بعدها فهمیدم که ما،چه عامی و چه دانشمند،حکمت خدا را نمی‌دانیم و نمی‌فهمیم و این یک واقعیت است.من فکر می‌کنم مذهب و علم با هم اختلاف ندارند.اینها دست به دست هم، پیش می‌روند.علم ابزاری است که خدا ایجاد کرده و مذهب دستوری است که باید انجامش بدهیم.سپس در پایان گفته‌هایش،رباعی معروف بوعلی سینا را می‌خواند که:

دل گرچه در این بادیه بسیار شتافت یک موی ندانست ولی موی شکافت

اندر دل من هزار خورشید بتافت آخر به کمال ذره‌ای راه نیافت

مویدی اصفهانی، بهجت‌السادات

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهاجر، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهدوی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

او فرزند حسین امین الضرب مهدوی بود. امین الضرب از بازرگانان متنفذ و از مروجین اصول مشروطیت بود. پدر امین الضرب‌موسوم به حاج محمد حسن و ملقب به امین دارالضرب در دو سوم از عصر ناصرالدین شاه تاجری معتبر و خیّری به نام و یکی از رجال‌مهم مردم‌شناس در شمار بود. او مدتها مسؤول امور ضرابخانه و از یاران نزدیک اتابک امین السلطان بود.

دکتر اصغر مهدوی پس از گذراندن دوران تحصیل در خانه و در دبستان وارد به دبیرستان دارالفنون شد و پس از آن تحصیلات خود رادر دانشسرای عالی آغاز کرد. تا اینکه برای ادامه تحصیلات دانشگاهی به فرانسه رفت و در رشته اقتصاد درجه دکتری گرفت. موضوع‌رساله دکتریش دیوان محاسبات ایران بود. ایامی که در فرانسه درس می‌خواند مصادف با دوران جنگ جهانی دوم بود. ناچار چندی بعداز آن در فرانسه ماند تا راهها باز شد و توانست به ایران باز گردد (حدود سال ۱۳۲۷). جمعاً در روزگار جنگ سختی بسیار دیده بود.

پس از مدّتی اقامت در وطن ناگزیر از سفر دیگری به فرانسه شد که منجر به سالی ماندن در آن کشور شد. در بازگشت چون دانشکده‌حقوق و علوم سیاسی و اقتصاد در جستجوی دانشیاران جدید برآمد او یکی از برگزیدگان برای برای رشته اقتصاد بود. پس به عضویت‌در هیأت علمی آنجا در آمد و چون شعبه اقتصاد به دانشکده اقتصاد تبدیل وضع پیدا کرد اصغر مهدوی در دانشکده جدید سمت استادی‌یافت و چندی گروه اقتصاد سیاسی آنجا را تصدی می‌کرد. البته به مؤسسه تحقیقات اقتصادی - که وابسته به آن دانشکده بود - هم‌پیوستگی علمی داشت. مهدوی هیچ گاه در پی دست یافتن به مقام و منصب سیاسی و دولتی نبود. او به مناسبت آنکه شخصیت متین وموقری داشت خود به‌خود ترتیب و آدابی را پیش گرفته بود که اصحاب منصب و قدرت

نمی‌توانستند تصدی مقامی را به او پیشنهادکنند. در دانشکده اقتصاد هم قبول تصدی گروه اقتصاد سیاسی، برای آن نبود که از «حق ریاست» بهره‌ور شود. او در طول مدت خدمت‌حقوق دانشگاهی خود را از زمان عضویت در دانشگاه به پیروی از برادر نامدارش (دکتر یحیی مهدوی) صرف چاپ مجموعه کتابهایی کرد از قبیل ترجمه قدیم فارسی از النهایه شیخ طوسی (شماره سوم در سه مجلد) به کوشش محمدتقی دانش‌پژوه و رجال برقی به‌کوشش جلال الدین محدث و تحقیق عباس اقبال در سرگذشت میرزا تقی خان امیرکبیر و «مجموعه اسناد و مدارک چاپ نشده دربارهٔسیدجمال مشهور به افغانی» (شماره ۲) که او و من با هم گردآوری کردیم.

به هر اندازه که از ورود در کارهای اداری و رسمی دوری می‌جست در مواردی که مربوط به‌قلمرو نشر کتابهای جدّی و خرید نسخه‌های خطی بود و او می‌توانست همکاری داشته باشد ازقبول خدمت خودداری نداشت. سالهای دراز عضو شورای کتابخانه مجلس بود و جز آن در گروه‌تشخیص و تقویم نسخه‌های خطی آن کتابخانه شرکت مؤثر داشت. همزمان، کتابخانه‌های‌مجلس سنا و مرکزی دانشگاه تهران در همین زمینه از اطلاعات بسیط و دانش تخصصی او بهره‌یاب می‌بودند. کتابخانه‌های ملی و ملک هم در موارد خاص نظر او را خواستار می‌شدند. او بهای نسخه را باعنایت و نگرش علمی و رعایت جوانب دیگر مشخص می‌کرد. گاهی که صورت مجلس برای‌امضا حاضر شده بود می‌گفت حق این است که فلان قدر بر مبلغی که نوشته شده است افزوده‌شود. مبادا صاحب کتاب آن را نفروشد و کتاب از دست برود. یا اینکه ناراضی باشد و به اضطرارمجبور بشود که به تقویم ما تن بدهد. ضمناً باید بگویم که هیچ گاه از بابت ساعاتی که مصروف‌این خدمت می‌کرد دیناری نپذیرفت، یعنی به رایگانی خدمتگزار بود.

در رشته شناخت نسخه‌های خطی از تیزبینان و نادره‌شناسان بود. خودش از دوره بازگشت به‌ایران به خریداری نسخه‌های خطی علاقه‌مندی پیدا کرده بود. چون درین زمینه ذوقی پخته‌داشت بسیار کارآمد در کهنه‌جویی عاشقانه در پی یافتن خطوط خوشنویسان بود و به تدریج برزیر و بم نسخه‌شناسی و ضوابط و قواعد خاص و پیچیده آن وقوف پیدا کرد و در همنشینی بانسخه‌شناسانی چون جعفر سلطان‌القرایی و دکتر مهدی بیانی توانست در آن رشته به خبرویّت‌مسلّم برسد. نسخه را که باز می‌کرد به یک نگاه حکمی کارشناسانه درباره آن می‌کرد. اغلب‌درست و قاطع بود. در تقویم کردن نسخه‌ها مآل اندیش و دلسوز بود. قدر نسخه خطی رامی‌شناخت و همیشه نیّتش بر آن بود که نسخه خریداری شود تا در کتابخانه‌های کشور بماند.ضمناً می‌گفت فروشنده نسخه خطی حتماً باید به حق خودش برسد زیرا خودش یا اسلافش آن‌را نگاه داری کرده‌اند و می‌گفت شک نداشته باشید اگر امروز فروشنده شده است اغلب به‌مناسبت آن است که نیازمند شده است.

فهرست نسخه‌های خطی از مجموعه گرانبهای او تا سال ۱۳۴۰ به کوشش دوست فقیدمان‌محمدتقی دانش پژوه تهیه و در نشریه نسخه‌های خطی (دفتر دوم – ۱۳۴۱) چاپ شد. پس ازآن مهدوی باز نسخه‌هایی چند خریداری کرد و تعداد آنها از هزار در گذشت. درین چند سال اخیربا همکاری فاضل گرامی اشک شیرین به فهرست‌نویسی تازه‌ای از مجموعه خود پرداخته بود که‌به تدریج آماده چاپ می‌شد.

برای نشان دادن میزان علاقه‌مندی او به نسخه خطی می‌توانم یاد کنم از روزهای بسیاری راکه شخصاً صرف وصّالی اوراق پریشیده قرآن کهنه اوراق شده‌ای کرد. می‌گفت اگر به دست‌وصال بدهم با این دقت و دلسوزی نمی‌تواند نسخه را چنانکه شایسته است آماده تجلید کند.چون آماده شد آن را به دوستمان مهندس محمدحسین اسلام پناه مقیم کرمان سپرد تا جلدی‌مناسب برای آن فراهم سازد.

بُخل وضِنّتی نداشت که از نسخه‌های پر ارزش او عکس‌برداری بشود. به همین ملاحظه‌اجازه داده بود تا عکاس کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران از نسخه‌هایی که کتابخانه علاقه‌مند به‌آنها می‌بود عکس تهیه کند. اخیراً هم دیدیم که دو مجموعه کهنه از کتابخانه او به نامهای «جنگ‌مهدوی» (مورخ ۷۵۳) و دیگری به نام «مجموعه فلسفی مراغه» (مورخ ۵۹۶) توسط مرکز نشردانشگاهی به همّت

دکتر نصرالله پورجوادی و فهرست‌نگاری مهدی قمی‌نژاد به چاپ عکسی‌رسید و فایدت مندرجات آنها عام شد. این دو مجموعه در برگیرنـده رساله‌های فلسـفی و حکمی‌و عرفانی و از شـمار نوادر مخطوطات است. اگر مهـدوی به مانند اکثر مجموعه‌داران طمعکار یابخیل کردار، جسم نسـخه را از آن خود می‌دانست هرگز رضایت نمی‌داد که چاپ نسـخه برگردان ازآنها به دسترس دانشی مردان برسد، به تصور موهوم آنکه ممکن است از بهای پولی آن کاسته‌شود.

او خود را نگاهبـان نسـخه می‌دانست ولی بماننـد کتابـداری رفتار می‌کرد که مسؤولیتش به‌اصـطلاح امروز اطلاع‌رسانی و دست‌یاب کردن مراجع و منابع پژوهشـی است. او عاشـقانه ولی بااین خصـیصه به نسخه نگاه می‌کرد. البته به حق در حفاظت و ماندگاری آنها پای‌بندی داشت.

مهـدوی از دوسـتان نزدیـک مجتبی مینوی بود و مینوی او را یکی از چهـار عضو هیئت امنای‌کتابخـانه اهـدایی خود بر بنیاد شاهنامه فردوسی قرار داده بود.

درین سـی سـال که از درگـذشت مینـوی گذشـته است همـاره بـا شـور و شوق در جلسـات هیأت‌امنـا شـرکت می‌کرد و چون کلید صندوق نسـخه‌های خطی و اسـناد و مدارک نوشته‌ای و عکسی‌آن کتابخانه به تقاضای دیگر اعضا به مهدوی سپرده شده بود ایشان، به دلخواهی و بی‌کراهتی این زحمت را پذیرفته بود که هر بار برای آنها که می‌خواسـتند نسخه خطی ببینند از خانه دورافتاده خود به دلپـذیری به کتابخـانه می‌رفت و نسـخه را برای دیـدن مراجعه کننـده در اختیار کتابدارمی‌گـذارد. ایشان آقای دکتر مصـطفی محقق داماد را به جای خود برگزیده است.

ایشان در شورای تولیت موقوفات دکتر محمود اشار هم عضویت داشت و قضیه چنین بودکه چون استاد دانشمند آقای دکتر منوچهر مرتضوی (جانشـین منصوص از جانب دکتر یحیی‌مهدوی) خود را از اجرای وظیفه تولیت معاف داشـتند شورا دکتر اصغر مهدوی را برگزیـد تاهمسـانی مرتبت که مورد نظر واقف بود رعایت شـده و از نکته‌بینی و دقت نظر و امانت‌داری دکتراصـغر برخوردار باشـد. باید دانست که ایشان دکتر محمدرضا شـفیعی کدکنی را به جانشینی‌منصوص خود انتخاب کرد. امانتداری و کردار دلسوزانه‌ای که ایشان در کارها بر خود واجب‌می‌دانست موجب شـد که حسـینعلی سودآور بنیادگذار مؤسـسه فرهنگی غیرانتفاعی «دانش گستر»هم دکتر اصغر مهدوی را یکی از اعضای شورای امور خود قرار داده بود.

برای آنکه از علاقه‌ورزی مهـدوی به گسترش کتابخـانه مجتبی مینوی آگاهی بیشتری به دست‌افتـد ناچارم قضـیه‌ای را که در اولین سال درگذشت دکتر یحیی مهدوی پیش آمد بنویسم. دکتراصـغر و همسر بزرگوارشان شهین خانم مقدمات برگزاری مراسم سال را فراهم کرده و در صددبودند که به دعوت دوسـتان بپردازند و در محلی شایسته و به شیوه مرسوم مجلسی آراسته را به‌یاد دکتر یحیی مهدوی ترتیب بدهند. من در سـفر کوهسـتانها بودم. روزی که بازگشـتم فرزند فقیدم‌بابک گفت غروبی اصـغر آقا و سرکار خانم و مژده و جناب دکتر حسین صدیقی برای صحبت‌درباره نحوه برگزاری آن مجلس پیش ما خواهند آمد. تشریف آوردند و صحبت به آنجا کشید که‌سخنانی هم باید درباره دکتر یحیی خان گفته شود. نظر دکتر مهدوی و شهین خانم آن بود که من‌سخنگو باشم. طبعاً برای من وظیفه دوستی و افتخاری بایسته می‌بود ولی در یک لحظه به یادم‌آمد که دکتر یحیی خان مطلقاً به این گونه تشریفات پای بنـدی نـداشت و کلیه درآمـدهایی که ازحق التألیف کتابهایش عاید می‌شد همه را صـرف خرید کتاب برای اهدا کردن به کتابخانه مجتبی‌مینوی می‌کرد. بی‌ملاحظه‌ای گفتم تصور نمی‌کنم دکتر یحیی خان راضـی باشد که به جای اجرای‌کاری فرهنگی مراسـمی از آن گونه ترتیب یابد که پیش‌بینی شده است. پیشـنهادم این است که‌مخارج برگزاری آن مجلس برای خریدن کتاب در اختیار هیأت امنـای کتابخـانه گذاشـته شود. اصـغرآقا فوراً و بی‌چون و چرا پـذیرفت و گفت همین کـار اصلح و موجب شادمـانی برادرم خواهد بود.پس معادل دو میلیون تومان چک نوشت و با نامه‌ای به پژوهشـگاه علوم انسانی فرسـتاد که‌کتابخانه مینوی بدان جا وابسـته است. اگر اصـغر مهـدوی کتابدوست و دلبسـته به کتابخانه مینوی‌نبود آن پیشـنهاد را نمی‌پذیرفت و تن به مجلس آرایی و پذیرایی دو سـه

ساعته می‌داد.

دکتر اصـغر مهدوی به مراکز فرهنگی دیگر هم کمک می‌کرد. از جمله کمک مالی برای‌ساختن مدرسه در محله‌ای از اصفهان کرد که نیـایش ایـام جوانی خود در آنجـا زیسـته بود. یا اهـداکردن قالی قـدیمی به موزه فرش و دسـتگاههای عکاسـی عصـر ناصـری به «عکاسخانه شهر»وابسته به شهرداری.

بازگردیم به نسـخه‌های خطی و علاقه‌های مهـدوی بـدین رشـته. موقعی که در بهار ۱۳۵۷پیش‌بینی شـده بود که نمایشـگاهی از هنر جلدسازی و صحافی سنتی در کتابخانه مرکزی و مرکزاسناد دانشگاه تهران در مهر ماه ترتیب داده شود دکتر اصغر مهدوی با شور و حال خاصـی به‌انتخاب جلدها و بازشناسـی آنها یاری مؤثر کرد. در جلسه‌های مشورتی که از متخصـصان مانندجعفر سلطان القرایی، محمدتقی دانش پژوه یحیی ذکاء و دیگران تشـکیل می‌شد شرکت می‌کرد.همان طور که در این چهار سال اخیر از ارشاد و حمایت و دلسوزی در مورد «نـامه بهارسـتان»(مجله مطالعـات و تحقیقـات نسـخه‌های خطی) از انتشـارات کتابخـانه مجلس کوتاهی نداشـت ویکی از مشـاوران علمی آن نشـریه بود و می‌دانم که آقـای نـادر مطلبی کاشـانی (سـردبیر مجله) گـاه به‌گـاه برای شور بـا ایشـان به خدمتشان می‌رفت و مهدوی با حوصله و از سر دلسوزی آنچه بایدگفت می‌گفت.

به شـرکت در کنگره‌های تخصصـی نسخه‌شناسی علاقه داشت. من سعادت داشتم که با هم به‌مجمع علمی مربوط به ضوابط و قواعد نسخه‌شناسـی یک بار به بولونیا (ایتالیا) و بار دیگر به اسـتانبول (برگزار شده توسط مرکز باستانشناسی آلمان در ترکیه و لبنان) رفتیم و او در هر دومجمع فیض‌رسان بود و متخصصان از و استفاده می‌کردند و از نفایس مجموعه‌اش پرسان‌می‌شدند. نیز دعوت شده بود که در مجمع علمی مربوط به «سـفینه تبریز» که در اواسـط ماه خردادامسال در لیـدن (هلنـد) تشکیل می‌شود شـرکت نمایـد ولی فرا رسیدن مرگ، شرکت کنندگان را ازدریافت آگاهیهایی که او می‌توانست در آن مجمع ابراز کند محروم ساخت.

در زمینـه معرفی نسـخه‌های خطی، یکی از کارهـای ارجمنـد او فهرست‌نگـاری منـدرجات‌جنگ اسـکندر میرزای تیمـوری است که نسـخه‌اش در کتابخانه بریتانیا نگاه داری می‌شود. این‌معرفی نامه در جلد بیست و ششم فرهنگ ایران زمین (۱۳۶۵) چاپ شده است. دیگر تنظیم‌جـدول تطبیقی است از اختلاف ضـبط در نسـخه‌های خطی مهم دیوان حافظ (هجـده نسـخه) که درنامواره دکتر محمود افشار جلد نهم (۱۳۷۵) چاپ شـده است. جدولهایی که برای نمایاندن‌تفاوتها ترتیب داده است حکایت می‌کند ازین که با چه دقت و حوصله‌ای هر کلمه‌ای را در هجده‌نسخه دیده بود و یکی را با دیگری به مقایسه کشانیده است.

بخشی از دوران زندگی پژوهشی مهدوی به بازبینی و ترتیب اسناد و مدارک تجاری و مالی گذشت که از دستگاه حاج محمدحسن امین دارالضـرب و حـاج حسـین آقا امین الضـرب بر جای‌مانـده است و صـندوقهای مخزون بـدانها سالهای دراز در زیرزمینهای خانه پدری گرد و خاک‌می‌خورد. دکتر اصـغر پس از اینکه از اروپا بازگشت و متوطن در خانه پدری شد یک یک‌صندوقها (یخدان) را باز می‌کرد و اسـناد اوراق گذشـته را به دقت از یکـدیگر جدا می‌ساخت و نوع‌به نوع در پاکتها و جزوه‌دانها قرار می‌داد و برای آنها فهرست و راهنمـا تهیه می‌کرد. درین کارمـدتی دکتر حسـین محبوبی اردکـانی و مهـدی قمی نژاد او را یـاری می‌دادنـد. مخصوصاً قمی‌نژاد بامداومت این کار را به علاقه‌مندی پیش می‌برد.

همین جـا به یـادم افتـاد که بایـد از همکاری مفیـد دکتر مهـدوی با دکتر حسـین محبوبی اردکانی‌در کار دیگری یاد کنم و آن تهیه فهرست و شـناساندن اشـخاص در عکسـهای قـدیمی بـود که‌کتابخـانه مرکزی توانسـته بـود اصـل آنهـا را ازین گـوشه و آن گوشـه خریـداری کنـد. آن قـدر که یـاد دارم‌مـدت دو سـالی این کـار دوام داشت و هفته‌ای یـک روز آن دو دانشـمند تهیه آن فهرست را دنبال‌می‌کردند.

مجموعه آرشـیوی پدری مهدوی اهمیت بیش بهایی دارد، ازین روی که دسـتگاه تجاری‌امین‌الضـربها به مدّت بیش از هفتاد سال بر جای بود و طرف مراجعه مملکتی بودنـد و اغلب‌رجال کشور ماننـد والیان، حاکمان با آن دسـتگاه خصوصـی مطالبات و مراودات و

معاملات ومکاتبات داشته‌اند. مهدوی مقاله‌ای مهم و اساسی در معرفی این مجموعه به دو زبان فارسی وفرانسه نوشته و از روی متن فرانسه ترجمه به انگلیسی شده و انتشار یافته است.

جمعی از دوستان و همکاران گرامی مهدوی مانند دکتر هوشنگ ساعدلو، دکتر منوچهر آگاه،دکتر ناصر پاکدامن، پرویز خزیمه علم در سالهای دهه پنجاه در صدد آن برآمدند تا مقداری از این‌اسناد را که برای روشن شدن تاریخ تجاری، مالی و وضع پولی و اقتصادی مملکت تا عصرپهلوی مفید است به صورت کتابهایی سندی منتشر کنند. از جمله مکتوب‌های مربوط به‌تجارت در سال قحطی ۱۲۸۸ مورد نظرشان قرار گرفت. ولی با پیش آمدن حوادث سال ۱۳۵۷آن نیّت بلند متوقف ماند. ولی بعدها دکتر اصغر مهدوی همّت کرد و اجازت فرمود که آن‌مجموعه به نام «اسناد تجارت ایران در سال ۱۲۸۸» به چاپ برسد و رسید.

یکی دیگر از کارهای برجسته و نمونه که براساس اسناد موجود نزد خود انجام داد استخراج‌و جداسازی نامه‌های مربوط به تجارت یزد و ملک داری حاج محمدحسن در این شهر بود.مهدوی نخست گزارشی از این اسناد را به صورت مقاله نوشت و افتخار نشرش را به نامواره دکترمحمود افشار داد. سپس به استدعای من به استخراج مواد مهم مندرج در نامه‌ها پرداخت و چون‌آن کار پایان گرفت توانستیم مطالب را موضوع‌بندی کنیم. حاصل آن همکاری کتابی است که بانام «یزد در اسناد امین الضرب» نشر شده است و قطعاً یکی از اهم منابع برای آشنا شدن باخصائص تجارت یزد و منضمّات بدان است. تردید نیست که نمونه خوبی است از آنچه می‌توان‌درباره شهرهای دیگر، از جمله کرمان، مشهد، اصفهان و تبریز براساس آن مجموعه بیش بها انجام داد. مرحوم اصغر آقا درین سه چهار سال اخیر گاه به گاه به خواندن نامه‌های کرمانیان‌می‌پرداخت و یادداشت برداری از آنها را با کمک خانم نرگس نفر - با مجموعه اسناد آشنایی پیداکرده است - آغاز کرده بود.

آن قدر که به یاد دارم در یکی از دوره‌های کنگره تحقیقات ایرانی هم توصیف شایسته‌ای ازاین مجموعه بی‌نظیر ارائه کرد. مهدوی به شرکت در این کنگره دلبستگی داشت و در اغلب‌مجامع آن حضور می‌یافت مگر آن مواقعی که در ایران نمی‌بود. ایرانشناسی از علاقه‌های دلپسنداو بود و می‌کوشید که از دریافت اطلاعات مربوط بدان دور نماند.

یک بار هم که به کنفرانس اوضاع اقتصادی ایران در عصر قاجار برگزار شده در مؤسسه‌خاورمیانه دانشگاه آکسفورد رفته بودیم، به خواهش شرکت کنندگان درباره این مجموعه گزارش‌موشکافانه دیگری ارائه کرد.

دیگر از کنگره‌هایی که حضور او ارزشمند افتاد در مجمعی بود که مؤسسه «ایلکس» وابسته‌به دانشگاه هاروارد در همان دانشگاه برقرار کرد و من می‌دیدم فضلای شرکت کننده با او چه‌گونه‌مباحثاتی و مفاوضائی را دنبال می‌کنند. از آنجا خود را به لوس آنجلس کشیدیم و به خواستاری‌او سر زدیم به موزه هنرهای آن شهر که نمایشگاهی راجع به آثار هنری عصر تیمور به نمایش‌گذاشته شده بود و موزه داران جوان از اطلاعات مهدوی نسبت به نسخه‌های خطی کسب نظرمی‌کردند. ایشان در کنگره کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی (مشهد) هم شرکت کرد و چون روزی‌گذشت گفت وقت آن است که سری به کلات و سرخس بزنیم تا در کرانگی خاوران، شهرهای‌تاریخی را دیده باشیم.

سخن از مجموعه اسناد در میان بود. پس باید بنویسم که صندوقهایی حاوی کتابها و اسناد ومدارک سید جمال‌الدین اسدآبادی مشهور به افغانی در خانه امین دارالضرب بر جای مانده بود(در سال ۱۳۰۸ قمری که سید را از ایران باز گردانیدند.)

مهدوی چون دریافت که کتابها و اسناد از آن سیدجمال بوده است قاصد بر آن شد که آنها رابه یکی از کتابخانه‌های مملکت بدهد و جزو کتابخانه خود نگاه‌داری نکند. امّا پیش از این که‌چنان نیتی را عملی سازد به من پیشنهاد کرد که مشترکاً فهرستی از اسناد تهیه کنیم. این کاروقت‌گیر در مدّت دو سالی انجام شد و به صورت کتابی از محل حقوق دانشیاری او در سلسله‌انتشارات دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲ به چاپ رسید با نام «مجموعه اسناد و مدارک چاپ‌نشده درباره سیدجمال‌الدین مشهور به افغانی.»

مهدوی تاریخ قاجاری را - مخصوصاً در عصر ناصری و مظفری به بعد - از حیث اجتماعی‌و رجالی و اقتصادی - خوب می‌شناخت.

قسمتی از این آگاهی را از مطاوی اوراق و اسنادتجاری خاندان خود حاصل کرده بود. قسمتی هم دانستنی‌هایی بود که از پدرش و اقران او – چه‌در ایران و چه اروپا – شنیده بود. مقاله «روزگـار یک اهل قلم در دوره قاجار» منـدرج در راهنمای‌کتاب (۱۳۵۴) ۱۸ راجع به بـدایع نگـار طهرانی که با همکاری دکتر هما ناطق به رشته نگارش درآمـده و نیز «چنـد نامه مربوط به ایران» که در کتاب «هفتاد مقاله» جشن نامه دکتر غلامحسین‌صدیقی نشر شـده (۱۳۷۱) یادگـاری است از دلبستگی او به شناساندن منـابع آن دوره و سرگـذشت‌ایرانیان. تاریـخ آن دوران در ذهن اصـغر مهـدوی مجسم و بی‌سایه بود. به خوبی می‌دانست که‌دوام و قوام جامعه در آن روزگـاران متکی بـه چـه نـوع عوامـل اقتصـادی و مـالی بـوده و طبقـات‌مختلف چگـونه و بـا چـه مؤونه‌ای روز خـود را بـه شام می‌رسانیده‌اند. نیک می‌دانست که میزان فقرو مسکنت و بی‌درآمدی ناشی از چه بوده است. این نکته امتیازی است برای دانای علم اقتصادسیاسی و همیشه بر من روشن بود که اقتصاد خوانها و اقتصاددانهای دیگر ایران از آن گونه‌سرچشمه بهره وافی نداشته‌اند.

حـال که سـخن از اقتصاد در میان است ضـرورت دارد که نام سه تألیف او را بیاورم. نام یکی«تشکیل و تقویم محصول ملی» اسـت (تهران، ۱۳۳۹). پیش آن کتابی به نام «قیمت» نوشت که‌در سلسـله انتشارات اهدایی خود او به چاپ رسید (تهران، ۱۳۳۷) و تجدید چاپ هم شد.سومین کتابش «اقتصاد – کلیات» نام داشت (تهران، ۱۳۴۱).

یکی از پژوهشهای برجسته مهدوی تصحیح و چاپ انتقادی و نمونه‌وار ترجمه فارسی سیرت رسول اللّه از عصـر سـعدی است. او آن را از روی پنج نسخه اساسی‌تر و سه نسخه دیگر باروش علمی و دقت اعجاب‌انگیز به انجام رسانیـده است. سیره تنها کتاب جامع و مـدوّنی است ازقرن دوم اثر محمـدبن اسـحق که به دست رفیع‌الدین اسـحق بن محمد همـدانی قاضـی ابرقوه ازروی روایت عبدالملک ابن هشام در نیمه دوم قرن هفتم به فارسـی نقل شده است. مهدوی‌مقدمه‌ای متقن و محققانه در دویست و بیست صفحه دارد و آنچه را که در معرفی متن و نسخه‌هاو سوابق مربوط به سیره در بایست بوده به قلم استوار و گیرا منضـم کرده اسـت. پس از اینکه متن‌را در دو مجلـد در سلسـله انتشـارات بنیـاد فرهنـگ ایران منتشـر کرد (۱۳۶۰) تصحیح و انتشـار«خلاـصه سـیرت رسول الله» را که تلخیص و انشـای شـرف‌الدین محمـدبن عبـدالله بن عمر ازعلمـای قرن هفتم هجری است با همکاری مهدی قمی‌نژاد به سرانجام رسانید (۱۳۶۸). بر این‌متن هم مقدمه‌ای گویا و مبسوط در یکصد و بیست و هفت نوشت.

مهدوی دارای صفات ممتاز انسانی بود. نیکوکار بود و نسبت به کسانی که حسّ می‌کردنیازمند به نوعی توجهند کمک و مساعدت می‌کرد و به گونه‌ای که پنهان و پوشیده می‌ماند.

مهـدوی ضـنّت و بخـل نـداشت از ایـن که دیگران از منـابع و مـدارکی که او به دشـواری گردآوری‌کرده است بهره‌وری یابنـد. هر دانش‌پژوهی را به خوش‌رویی پذیرا می‌شد و آنچه را که مطلوب‌شخص بود بر می‌آورد.

مهدوی زندگی در باغ و خانه پدری را بر هر جای دیگر برتر می‌دانست و از آنجا دل برنمی‌کند. در نگاهبانی آن میراث که برای او جنبه‌ای معنوی و تاریخی داشت کوشا بود. تصـرفاتی‌که در آن ساختمان شد، از قبیل تبدیل کردن انبارها و آشپزخانه گنبدی شـکل قـدیم بـه سالن‌پـذیرایی، بر زیبـایی مجموعه بسیار افزود. مهنـدس پرویز کیهـان – پسـر دایی مهـدوی – کـه مجری‌طرح بـود نه تنها صدمه‌ای به آن بنای یادگار نزده است بلکه مهارتهایی را به کار برده است که هربیننده‌ای را به اعجاب و تحسین وامی‌دارد. مهدوی ازین حال و شور لذت می‌برد و بیشتر مصرّبر ماندن در آن خانه محله قدیمی می‌شد.

مهدوی نسبت به برادر بزرگتر خود – دکتر یحیی مهدوی – حسّ احترام زائد الوصف داشت‌و یحیی نیز نسبت به او. هر دو در همین باغ مورد سخن زندگی می‌کردند.

مهـدوی نکته سـنج و بـدیعه‌پرداز ولی آرام و خـوش برخـورد بود. در مباحثـات و مجادلاـت ازکوره در نمی‌رفت. به تنـدی گرایش نـداشت. در جمع بیشتر نیوشـنده بود تا گوینـده. سـخنان‌مخالف را می‌شـنید و اگر با گفته‌ای هماوازی نـداشت و خوشایندش نبود و نمی‌خواست که به‌صورت لفظ ابراز خلاف گویی کند دو کف دستش را با حرکتی ملایم به دو سو می‌کشانید تابدین تمهید اظهار

ابهام و اشکال نسبت به گفته معارض کرده باشد. یا این که می گفت چیزی دراین مورد نمی‌دانم.

مهدوی سفر دوست بود. از سال ۱۳۴۰ به این سو چند ده هزار کیلومتر با هم در اکناف خاک‌وطن گردش و از گوشه و کنارهای پرت و خرده پا دیدار کردیم. نخستین سفرمان به یزد بود.غروبی از تهران حرکت کردیم و نیمه شب مجبور شدیم در بیابانی نزدیک به ارجنان (عقدا) اتراق کنیم. راه خاکی و پر شن بود و من خسته از رانندگی. بهرام و کوشیار که کوچک بودند همراهان‌بودند. جل و پلاسی را که به همراه داشتم بر صحرا گستردم و به خواب خوشی رفتیم. مهدوی دربیابان قفر بی‌رفت و آمد و سکوت محض ناآرامی نشان نداد. می گفت به یاد ایامی افتاده است که‌با پدرش در سفر خراسان چنین شبی را گذرانیده بوده است. مرادم آن است که از رنج سفرنمی‌هراسید. پس از آن بارها در سفرها دشواریها می‌دید ولی خم به ابرو نمی‌آورد. در سفر به‌همه چیز می‌نگریست و درباره دیده‌ها می‌اندیشید و نکته‌ای را اگر فرایاد می آورد می گفت.خرابه‌ها، قناتها، کشت کاریها هر یک به نحوی و مناسبتی جلب نظرش را می کرد. چون به‌غریبه‌ای می‌رسیدیم می گفت از این مرد پرسشی بکنیم و از وضع و حال محل اطلاعی به دست‌بیاوریم. مردمان قدیمی و بومی برایش معنی خاص داشتند و برایش محترم بودند. گویی ازگفتار با آنها به روزگاری نزدیک می‌شد که جدّش در آن عصر می‌زیست. به روزگارهایی‌برمی گشت که هر روز ازین گونه مردم به خانه نیا یا پدرش سر می‌زدند و حوائج خود را رفع‌می کردند. گفتنی در این باره زیاد دارم. افسوس می‌خورم که خود هیچ گاه رو به آن نکرد که‌خاطرات و مشاهداتش را ازین سفرها بر صفحه کاغذ بنگارد.

منابع زندگینامه :http://www.yadeyar.ir/

مهدویان، جلال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهذب لیقوانی، علی‌نقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:–، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۴۳۳۱، DPH در رشته مدیریت بهداشت عمومی از دانشگاه آمریکائی بیروت AUB در سال ۱۳۴۰، طی یک دوره MSC بهداشت حرفه‌ای در دانشکده بهداشت دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط، استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترا

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت علمی تألیفات:

بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت عمومی، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با بیماریهای عفونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهذب، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهر، بوذرجمهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهران‌پور، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربان، داراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۰ و فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۶۸۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تنگی مجرای خلفی پیچیده، درمان فیستول‌های پیچیده تناسلی ادراری، ترومای کلیه، تدریس جراحی کلیه و میز راه در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تکنیک جدید و درمان مثانه عصبی، بدرفتاری مثانه، ارزیابی ناباروری مرد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربد، مسیح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهرداد، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهزاد، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پاتولوژی، متخصص پاتولوژی از رویال کالج پاولوژزیست‌های انگستان.

مرتبه علمی:

دستیار پاتولوژی دانشکده پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۹، استادیار پاتولوژی در سال ۱۳۵۳، دانشیار پاتولوژی دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۷، استاد پاتولوژی دانشگاه اصفهان از سال ۱۳۶۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی عمومی و اختصاصی، سیتوپاتولوژی، شرکت در کنگره‌های متعدد بین‌المللی، عضویت در آکادمی بین‌المللی سیتولوژی و هیأت ممتحنه و ارزشیابی رشته تخصصی پاتولوژی در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۹ پایان‌نامه تخصصی پاتولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی، سیتوپاتولوژی دستگاه تناسلی زنان، مغز استخوان و تفسیر آن در بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی، سیتوپاتولوژی، زنان مامائی، اتوپسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزهٔ

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۶ ق)، محدث و طبیب. شیخ‌الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی‌صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابوحامد بن بلال و ابوجعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابوعبداللّٰه حاکم و ابونصر عبیداللّٰه بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبداللّٰه بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرهٔ الحفاظ (۱۰۶۴/ ۳)، سیر النبلاء (۲۶۴/ ۱۷)، شذرات الذهب (۱۸۱/ ۳)، العبر (۲۱۲/ ۲).

مؤمن‌زاده خولنجانی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماری‌های کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و گذراندن دوره تخصصی در رشته اطفال با درجه ممتاز از پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۶، تأیید فوق تخصص عفونی اطفال فرانسه از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران در سال ۱۳۷۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه بیماریهای کودکان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای رایج اطفال، آموزش دانشجویان پزشکی و رزیدنتهای رشته اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای رایج اطفال، طب اطفال و موارد نادر بیماری اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤمن‌زاده، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤید، محمدجعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی در بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص ایمونولوژی پوست از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال ۱۳۶۳.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق درباره بیماریهای پوستی و آمیزشی و تدریس دروس بیماریهای پوست و پاتولوژی بیماری‌های پوست در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و راهنمائی بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر سپاسی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۵ -۱۲۸۶ ش)، روان پزشک، استاد دانشگاه، نویسنده و مترجم. در تفرش به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در مشهد و دارالفنون گذراند و در ۱۳۱۵ ش تحصیلات پزشکی خود را در دانشکده پزشکی لیون فرانسه به پایان رساند. اما به علت علاقه شخصی، به تحصیل در رشته‌ی روان پزشکی و پزشکی قانونی و همکاری با پروفسور باروك پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بیمارستان روزبه تحت عنوان پزشك بیماری‌های روانی مشغول خدمت شد. او همچنین بیمارستان میمنت را تأسیس کرد و تا پایان عمر به مداوای بیماران پرداخت. از آثارش: «تاریخ تکامل مراکز دماغی»؛ «تاریخ تکامل هیستری یا بیماری حمله‌ی از دیرگاهان تا امروز»؛ «جنون جوانی»؛ «روانشناسی پزشکی»؛ «قانون و جنون»؛ «روانپزشکی اجتماعی»، ترجمه‌ی حواشی؛ «خلاصه روانپزشکی»، با همکاری حسن بطحائی و مسعود میربهاء.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سالنامه‌ی تفرش (۵۰ -۴۹، ۱۳۷۷)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۲۰، ۱۹۰۶، ۱۷۵۸، ۱۷۵۴ /۲ ،۱۰۶۸، ۶۸۵، ۴۷۸/ ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۵۸)، مؤلفین کتب چاپی (۷۵۷ -۷۵۶/ ۳).

میراحمدی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق وبینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، گذراندن دوره تکمیلی از داشنگاه پاریس در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۳۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ تز تخصصی دکترا در زمینه گوش و حلق و بینی، تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی کریهای گوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میراحمدیان، ماهرو

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی علوم عالی آزمایشگاهای بالینی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، متخصص ایمونولوژی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص ایمونولوژی از دانشکده پزشکی وست میستر دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنفوم مدیترانه در ایران، سیستم ایمنی در بیماران تالاسمی، پروتئین‌های میلومی در ایران، تعیین میزان‌های آلفافتو پروتئین سرمی مادر جهت تشخیص نقائص جنینی، هموگلوبینوپاتیها در ایران، اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین در تشخیص رد پیوند، تأثیر روزه ماه رمضان بر سیستم ایمنی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

گاموپاتیها، نقص ایمنی، لنفوم مدیترانه، تشخیص زودرس رد پیوند با اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین، آلفافتوپروتئین در تشخیص

زودرس هپاتوم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میربد، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: سرطان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، فوق تخصص سیتولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ ت ۱۳۶۹، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی، سلول‌شناسی و سرطان، تدریس درس آسیب‌شناسی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تکنیک پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی بالینی، رادیولوژی، بیماریهای پاژه استخوان، رابدومیوسارکوم، گزارش یک مورد سندرم سزارین، لوسمی مزمن، گزارش دو مورد سارکوم اولیه قلب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میردهقان، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه مدرس هندوستان در سال ۱۳۴۵، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه بمبئی، طی دوره دستیاری اطفال در دانشگاه پونا هندوستان، تکمیل دوره تخصصی اطفال در هندوستان در سال ۱۳۵۰، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار طب اطفال و درمان کودکان دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال ۱۳۵۱، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز به مدت ۱۲ سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیر مادر و فواید آن، مطالعه و پژوهش در زمینیه بیماریهای کودکان، بنیانگذاری مرکز طب کودکان در اهواز، تأسیس بخشهای ماتولوژی و آنکولوژی نوزادان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کمبود آنزیم گلوکز فسفات دهیدروژناز، نگارش و تصحیح نهج‌البلاغه ترجمه عسگری، راهنمائی، بیماران دیابتیک، آب و الکترولیتها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

راشیتیسم، نوردرمانی، سرخچه.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرزا حسابی، عبدالحمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران

در سال ۱۳۳۸.

مرتبه علمی:

استادیار رشته جراحی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی عمومی و شکسته بندی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شکستگی‌های استخوان‌های کوچک، سمیولوژی جراحی، شکستگی اطفال در زمینه جراحی و ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و اخلاق پزشکی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرسپاسی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرصالحی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرصدرایی، سعادت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۴۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمونولوژی، هیستوپاتولوژی، آسیب‌شناسی، نظارت بر ۶ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دو قلوهای چسبیده به هم، سرطان پستان، پارگی خود بخود سرطان کبد، تومورهای تیروئید، سرطانهای معده.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرفخرائی، علی‌محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرکازرونی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۴ / ۱۲۹۲ ش)، طبیب، نویسنده و شاعر، متخلص به میر. در کازرون به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش به پایان برد و جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و در رشته‌ی طب به تحصیل پرداخت. در ۱۳۱۷ ش موفق به اخذ درجه‌ی دکترا و در ۱۳۲۴ ش موفق به گرفتن تخصص در قسمت جراحی از دانشگاه تهران شد. سپس برای تکمیل فنون جراحی به

اروپا و آمریکا رفت. پس از بازگشت به ایران سمت استادی کرسی جراحی دانشگاه شیراز را گرفت. از آثار وی: «پزشکی عملی»؛ «جراحی عمومی»؛ «قدیمترین یادداشت پزشکی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۹۰ -۵۸۸/ ۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۰۲۰، ۶۰۵/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰ -۲۵۹/ ۲).

میرلوحی، مسیح‌اللّٰه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: بهداشت، دانشکده: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بهداشت (بیماریهای عفونی) از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، اخذ درجه ماستر در اپیدمیولوژی (MPH) از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران درسال ۱۳۵۰، متخصص بهداشت از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۱، متخصص طب کار (MSC) از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۲، دیپلم طب صنعتی (CIH) از کالج سلطنتی ۶ انگلستان در سال ۱۳۵۳، سم‌شناسی صنعتی از دانشگاه بلگراد در سال ۱۳۵۴، کنترل بیماری سل (T.L.R) از دانشگاه کیدسه ژاپن در سال ۱۳۶۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های مصوب شواری پژوهش دانشگاه اصفهان، شامل: بررسی حوادث، بررسی گواترآندمیک، بررسی مصونیت نسبت به سرخچه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کلیات پزشکی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های بهداشت، اصول خدماتی بهداشتی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت کار و بیماریهای شغلی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته بهداشت حرفه‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی بیماری سل در شاغلین بیمارستها، بهداشت و اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی، بررسی گواتراندمیک در اصفهان.

بر گرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میکائیلیان، ماسیس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دانشکده: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه مونترال کانادا در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۵ پایان‌نامه پزشکی بیهوشی، تدریس درس بیهوشی رانیماسیون در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میلانیان، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری کازرونی، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۰/ ۱۲۵۸ -۱۱۷۵ ق)، طبیب، عالم، صوفی و شاعر، متخلص به نادری. معروف به حاجی میرزا ابراهیم حکیمی. در کازرون به

دنیا آمد. در جوانی برای ادامه تحصیل به شیراز رفت. حکمت طبیعی را نزد عمویش که در دوران زندیه حکیم باشی مشهوری بود، فراگرفت. وی بارها به همراه پدر خود برای تحصیل علوم متداوله به عتبات عالیات مسافرت کرد. در ۱۲۱۸ ق همراه محمدنبی خان شیرازی، نماینده‌ی سیاسی ایران در هندوستان، به آن کشور رفت و پس از چندی به ایران بازگشت. عاقبت در شیراز متوطن شد و به خدمت میرزا ابراهیم در علوم عقلی و نقلی، فنون طب، هیئت و حساب و هندسه مهارت و در زمینه شعر نیز طبعی خوش داشت و قصاید و غزلیات و ترجیعات بسیاری سرود. به آورده‌ی بعضی از تذکره‌ها وی با رضاقلی خان هدایت معاصر و معاشر بوده است. نادری در شیراز درگذشت. در سال مرگ وی اختلافاتی وجود دارد. از آثارش: مثنویات: «گلستان خلیل»، «مشرق‌الاشراق»، «انفس و آفاق»، «منهج‌العشاق»، «شایق و مشتاق» و «چهل صباح». در «حدیقةالشعراء» دو مثنوی اول تحت نامهای «گلستان خیال» و «شرق‌الاشراق» ذکر شده است. از دیگر آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۲۹ -۳۲۸)، حدیقةالشعراء (۱۷۸۵ -۱۷۸۳ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۱۰ -۶۰۷/ ۵)، الذریعه (۲۹۵ / ۱۹ ، ۲۲۰ / ۱۸ ، ۲۳۰ / ۱۳ ، ۱۱۴۹ / ۹)، ریاض‌العارفین (۳۲۷ -۳۲۰)، ریحانه (۹۲ / ۶)، شرح حال رجال (۳ / ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۴۷ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۰۷)، گلزار جاویدان (۱۵۸۲ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ نادری کازرونی)، مجمع‌الفصحا (۱۰۳۴ -۱۰۳۳/ ۶)، مرآت‌الفصاحه (۶۳۲ -۶۳۱)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۳)، مکارم‌الآثار (۱۶۲۲/ ۵)، هدیةالعارفین (۴۴/ ۱).

نادری نرمیقی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مرتبه علمی:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای پزشکی و درجه M.P.H در زمینه مدیریت بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران و درجه ماستر در زمینه مشکلات بهداشتی از دانشگاه لئوپولد بلژیک.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت، تغذیه، اجتماع و فرهنگ در جوامع شهری و روستائی، آمار بیماریهای عفونی، بهداشت محیط، راهنمائی تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی عملی، بهداشت عمومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی، طب پیشگیری، تغذیه کودکان و زنان باردار، واکسیناسیون، تنظیم خانواده و کنترل جمعیت بهداشت محیط، بهداشت مادران و کودکان، کنترل بیماریهای شایع در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری، شاهرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادعلیان، محمدقلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام کوچک، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناسی‌زاده، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص جراحی عمومی از دانشگاه دترویت آمریکا در سال ۱۳۴۶، و فوق تخصص جراحی قلب از دانشگاه دترویت امریکا در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آبسه ریه، یرقان بعد از اعمال جراحی قلب باز، درمانهای عمده و اصلی در مصدومین شدید، معاینه عروق خونی و لنفاوی، علائم و

درمان زخمهای ناشی از گاز گرفتگی حیوانات و نیش حشرات، سوء تغذیه در مجروحین، سرطان و تکامل بیولوژیك انسان، تومورهای قلب، تومورهای مری، ناهنجاریهای مادرزادی مری، واریسهای اندام تحتانی و علل آن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تاریخچه جراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، کیومرث

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، مجتبی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران پروفسور ناصری اولین پزشك ایرانی است ، که پیوند دست انسان را در اروپا انجام داده اند.

بیوگرافی پرفسور ناصری و اعمال جراحی ویژه در برلین

پرفسور دکتر مجتبی ناصری در تاریخ ۱۳۰۷ (۱۳۲۸) در زنجان، متولد شده است ۱۳۱۳ـ ۱۳۱۹ آموزش در دبستان سعادت زنجان. ۱۳۲۰ استخدام در شرکت پخش دخانیات ایران د رزنجان وتهران برای تامین زندگی . ۱۳۲۶ـ ۱۳۳۰ آموزش در کلاسهای متفرقه وگرفتن دیپلم نهایی درتهران . ۱۳۳۰ شرکت درکنکور هنر سرای عالی دانشگاه تهرا ن وشروع تحصیلات شیمی عالی در دانشگاه تهران . ۱۹۵۱ پس از غلبه به مشگلات خروج از کشوردر دسامبر همان سال، ایران را ترك کرده ودر شهر گوتینگن آلما ن تحصیلات پزشکی را شروع کرد. ۱۹۵۷پس از ۱۰ ترم (زیمستر)امتحانات نهایی را داده با ارایه تزی در باره تغیرات خون پس از بکاربردن دستگاه قلب و ریه درجه دکترای خودرا به دست آورد. ۱۹۵۷ شروع کارهای تحقیقاتی در انستیتوی ماگس پلانك گوتینگن با موضوعات اندازه گیری جریان گردش خون درعروق کرونر قلبی ومتابولیسم قلب. ۱۹۵۸ اولین کرونروگرافی بادرست کردن کاتتر مخصوص برای سرخرگهای قلبی، اندازه گیری جریان خون کرونر باکمك کاردیوگرین به متد همیلتون . ۱۹۵۹ درست کردن الکترودهای مخصوص برای اندازه گیری پی اچ خون، همراه با پرفسور بارتل و شواب . ۱۹۶۰ ورود به تیم جراحی قلب در دانشگاه برلین تحت نظر پرفسور لیندر. ۱۹۶۰ شروع تجربیات آزمایشی بوسیله پیوند ریه درحیوانات، به همراه پرفسور

بوشرل. ۱۹۶۱ شروع تجربیات آزمایشی با پیوند قلب که نتایج آن در کنگره های ملی و بین المللی به اطلاع عموم رسانده شد. ۱۹۶۱ جراحی قلب و آزمایشات با دستگاه قلب و ریه . ۱۹۶۴ پس از اقامت کوتاه در شهر کور / سویس در نزد پرفسور آلگوور متد استیو سینتز آموخته و در بیمارستان نوی کلن برلین بنیان گذاری شد. ۱۹۶۴ انتخاب به معاونت بیمارستان نوی کلن. ۱۹۶۷ نوشتن تز مخصوص راجع به هیپر اوکسیژناسیون در انواع حیوات و گرفتن درجه استادی دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۶۷/۶۸ به دست آوردن تخصصی جراحی عمومی(۱)،تخصصی جراحی قلب ـ ریه وعروق(۲) و تخصصی جراحی عروق محیطی (۳) ۱۹۶۸ پیوند اندام پایین برای اولین بار در آلمان فدرال دربیمارستان نوی کلن . ۱۹۶۸ اولین پیوند ریه روی جوانی که در اثر تصادف به هر دو ریه وی صدمه شدید خورده بود به همراه پرفسور بوشرل . ۱۹۶۹ برگشت به بیمارستان دانشگاهی وست اند و انتخاب به معاونت و کارمند رسمی دولت . ۱۹۶۹ اولین پیوند بازوی قطع شده در آلمان فدرال . ۱۹۷۰ مسافرت به دانشگاه های مختلف آمریکا برای کار آموزی جراحی کرونر (کلولند، نیویورک، سانفرانسیسکو، یوستن تکزاس) . ۱۹۷۱ شروع وبنیانگذاری جراحی کرونر در برلین . ۱۹۷۱ به دست آوردن رتبه پرفسوری دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۷۲ برای اولین بار پیوند آزمایشی قلب ثانوی به عنوان بایپاس قلب چپ و گزارش آن درکنگره بین المللی بارسلون (اسپانیا) . ۱۹۷۵ انتساب به ریاست بیمارستان آموزشی دانشگاهی شلوس پارک کلینیک برلین شروع جراحی عمومی، قفسه سینه و عروق دراین بیمارستان وتدریس در دانشگاه. ۱۹۹۰ اهدای مدال شایستگی آلمان فدرال برای کارهای تحقیقاتی. ۱۹۹۳ بازنشستگی و ترک بیمارستان شلوس پارک کلینیک. ۱۹۹۵-۹۹ریاست کانون پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان ایرانی در برلین. ۱۹۹۹ دریافت مدال نور تدریس پس از بیست سال تدریس جراحی در دانشگاههای آلمان. تاحال بیش از ۳۰۰ سخنرانی، انتشارات در مجلات علمی ملی و بین المللی و مقالات در کتابهای مختلف و آخرین انتشار کتابی بنام دانشنامه جراحی به زبان فارسی که در تهران در نشریه علمی بچاپ رسیده است. از دو ازدواج دارای دو پسر ویک دختر است . از ۱۹۹۰ کمک به بیمارستان ولی العصر زنجان وسخنرانی برای پزشکان جوان .اهدای میکروسکوپ اطاق عمل برای اعمال جراحی چشم در زنجان

ناظری، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۶، و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

داروهای آنتی‌آریتمیک جدید، تومورهای قلب، تدریس دروس تخصصی قلب در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای مادرزادی قلب و عروق.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، کیست هیداتیک قلب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناظم الاطباء، موسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میر سید عقیل حسینی، از اطبای معروف اصفهان است که علاوه بر اطلاعات وسیع علمی، دارای نفسی قدسی بوده، و در ۱۳۰۴ وفات یافته، جنب تکیه‌ی ملک مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

بهر تاریخ وفاتش خرد این مصرع گفت

بود عیسی نفس و معجزه موسی داشت

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ناظم شیرازی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به ناظم. ملقب به نقیب‌الممالک و ناظم‌الشعراء. میرزا مهدی معلومات اولیه را از پدرش آموخت و در حکمت و طبابت مهارت داشت. معتمدالدوله فرهاد میرزا لقب ناظم‌الشعرایی به وی داد. داور (م ۱۳۲۵ ق)، صاحب «مرآت‌الفصاحه»، با وی ملاقات داشت. ناظم بعد از فوت پدرش به اصفهان رفت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۲۶۳)، حدیقهٔالشعراء (۱۸۲۸ -۱۸۲۶ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۳۲ -۶۲۹/ ۵)، الذریعه (۱۱۶۲/ ۹)، طرائق‌الحقائق (۴۶۳/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۰، ۹۵۷/ ۲)، مرآت‌الفصاحه (۶۴۰ -۶۳۸).

ناظم، حبیب الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : دکتر حبیب اله ناظم در سال ۱۳۳۱ در شهر رضا به دنیا آمد بعد از گذراندن دوره متوسطه وارد دانشگاه شد وی دارای مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی بالین از دانشگاه تهران است و هم اکنون عضو هیئت علمی در دانشگاه علامه طباطبایی است.

گروه : علوم پایه

رشته : بیوشیمی

گرایش : بیوشیمی بالینی

والدین و انساب : پدر وی حاج میرزا حسن ناظم و مادر محترمشان سرکار خانم فاطمه الی قی است و برادران وی دکتر سعید ناظم و دکتر احمد ناظم و دکتر ناصر ناظم همگی دارای فوق تخصص جراحی قلب ، دکتر فضل اله ناظم و دکتر منصور ناظم است.

خاطرات کودکی : دکتر ناظم از آن دوران عدم وجود وسائل تفریحی و سرگرمیهای وقت گیر در شهر رضا را عنوان میکند که همین امر باعث شده بود که او و دیگر فرزندان توانستند دروس خود را بنحو احسن فرا بگیرند و جزء شاگردان ممتاز شوند . و در حین و ادامه تحصیل تشویق برادران بزرگتر که در رشته پزشکی تحصیل میکردند بی تاثیر نبود.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : دکتر ناظم در یک خانواده مذهبی که از درآمد مالی برخوردار نبودند پرورش یافت، پدر متدین و مادر مقید به اجرای مراسم ذهبی بودند و بطور مجموع محیط خوبی برای فراگیری علم فراهم می آمد . او می گوید:« مادرم سواد نداشت ولی علاقه زیادی به قرآن داشت و من هم مشغول خواندن آن در یکی دو روز از ایام هفته بودم وقتی گوش فرامیداد و با اینکه مفهوم آن را درک نمی کرد بسیار مشوق میشد »

تحصیلات رسمی و حرفه ای : مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی (بیوشیمی پاتولوژِی) از دانشگاه علوم پزشکی تهران

فعالیتهای ضمن تحصیل : دکتر ناظم در دوران تحصیل به امور دارویی و داروشناسی مشغو بود و همواره مصر به آن که شیمی حیاتی را بنحو احسن یاد بگیرد.

استادان و مربیان : دکتر ناظم از محضر اساتید بزرگی مانند دکتر ناصر ملک ، استاد ممتاز دانشگاه در تهران در رشته بیوشیمی استفاده کرده است

همسر و فرزندان : همسر دکتر ناظم سرکار خانم نوشین حقیقی دیپلم علوم تجربی و خانه دار میباشند و تنها فرزند وی مانیا ناظم است.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : - مشاور ریاست دانشگاه پیام نور کشور و رئیس منطقه ۳ دانشگاه پیام نور - ریاست دانشگاه پیام نور زرین شهر ۱۳۷۷ - ریاست دانشگاه پیام نور شاهین شهر - راه اندازی دانشگاه پیام نور دولت آباد - معاون آموزش دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد - مدیر گروه زیست شناسی دانشگاه پیام نور - سردبیر مجله علمی پژوهشی پیک ارز علوم - عضو کمیته برنامه ریزی شورای گسترش وزارت علوم - عضو هیئت تحریریه مجله پژوهشی پزشک آزمایشگاه

فعالیتهای آموزشی : دکتر ناظم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی است وی تدریس در دانشکده پزشکی و پرستاری دانشگاه تهران، تدریس در دانشکده های پزشکی و داروسازی دانشگا آزاد اسلامی ، تدریس در دوره فوق لیسانس دانشکده علوم تغذیه دانشگاه شهید بهشتی ،تدریس در دانشکده بهداشت دانشگاه اصفهان و دوره فوق لیسانس در دانشگاه تربیت مدرس در کارنامه دارد.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : - ساخت مرکز پیام نور شهر رضا که قبلا بنام دانشگاه آزاد واحود شهر رضا نامیده میشد به همت و کوشش دکتر ناظم و برادرانشان و مردم آن منطقه. - ساخت دانشگاه زرین در دوران جمهوری اسلامی که به همت ایشان و و فرد نیکوکار ایجاد شد و هم اکنون فعال میباشد. - همچنین دانشگاه پیام نور شاهین شهر و دولت آباد.
جوائز و نشانها : مرد سال ۱۹۹۸ مرکز بین المللی کمریج انگلستان

آثار :

۱ بهداشت و کمکهای اولیه

۲ بیماریهای دهان و دندان

۳ پیش گیری درمان فشار خون

۴ تشخیص سرطان سینه

۵ فارموکولوژی پزشکی

ویژگی اثر : ۱۹۸۸ و ۱۹۸۴

ناظم، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره تکمیلی میکروبیولوژی، باکتریولوژی، سروایمونولوژی و ویرولوژی در انستیتو پاستور پاریس در سال ۱۳۵۰، گواهی تخصص میکروب‌شناسی در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دستیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، استادیار در سال ۱۳۴۸، دانشیار در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکولوژی، آنتی‌بیوتیکها، باکترویولژی، سابقه تدریس در دانشگاه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

باکتری‌شناسی، ایمنی‌شناسی، ویروس‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

باکتریولوژی، سرولوژی، ویرولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناهید شیرازی، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، دندان‌پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر، متخلص به ناهید. در شیراز به دنیا آمد. وی علوم ابتدایی و متوسطه را در تهران به انجام رساند و در ۱۳۱۰ ش برای تحصیل زبان و ادبیات فرانسه رهسپار پاریس گردید و در دانشگاه سوربن به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ‌التحصیل شد. پس از بازگشت به ایران در ۱۳۱۳ ش وارد دانشکده‌ی طب شد و تحصیلات خود را در آن دانشکده به پایان رساند و در ۱۳۲۰ ش رساله‌ی دکترای خود را درباره‌ی «سیفیلیس دهان» نوشت و با درجه‌ی عالی قبول شد. دکتر ناهید به زبانهای انگلیسی، فرانسه، عربی و ترکی تسلط داشت. وی از ۱۳۱۵ ش وارد خدمات فرهنگی- اجتماعی گردید و به نشر آثار نظمی و نثری خود در جراید و مجلات پرداخت و پس از چندی امتیاز روزنامه‌ای به نام «ندای زنان» را گرفت و مدتی آن را منتشر کرد. او همچنین انجمن ادبی ناهید را تأسیس نمود. در ۱۳۳۱ ش از طرف سندیکای دندان پزشکان ایران در یازدهمین کنگره جهانی دندان پزشکان در لندن شرکت کرد. در ۱۳۳۴ ش از طرف وزارت فرهنگ به دانشگاه پاریس اعزام شد و ضمناً در رشته‌ی بیماری‌های دهان و دندان از این دانشگاه و در رشته‌ی امراض کودکان از دانشگاه لندن تخصص گرفت. سپس به عضویت کنگره‌ی انجمن سلطنتی بهداشت لندن پذیرفته شد. از دیگر آثار وی: «تاریخ نویسندگان پاریس»؛ «خاطرات لندن» یا «مشاهدات ناهید»؛ «زندگانی من»؛ «سرطان فک»؛ «آماس گوشت دندان» یا «التهاب لثه»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۴۸ -۶۴۵/ ۵)، الذریعه (۱۱۶۷ / ۹)، زنان روزنامه‌نگار و اندیشمند (۱۸۹)، سخنوران نامی معاصر (۳۶۱۷ -۳۶۱۳/ ۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۰۰۲ ،۱۸۵۰ / ۲ ،۱۲۳۷، ۷۶۳، ۵۵/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۶۴/ ۶).

نایبی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی، شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۹، طی مدارج علمی، SM در میکروبیولوژی، S.M در اپیدمیولوژی و MPH در

مدیریت بیمارستان، دکترای میکروبیولوژی از دانشگا میشیگان آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماری ایدز در کشورهای جهان سوم و تکنیکهای جدید جهت تشخیص آمیب هیستولیکا، در همین رابطه گزارشی در مورد نوع جدی آمیب هیستولکیا (باسم نوع شیرازی) از منطقه اطراف شیراز ارائه نموده‌اند، نظارت بر ۴ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی، ویرولوژی، میکرولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

تشخیص عوامل عفونی، سالمونلاها، ویروسهای انفلوآنزا، آمیب‌های بیماری‌زا.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نجاتی بافقی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و طبیب. در اوایل عمر از بافق که وطنش بود، به یزد آمد و مشغول تحصیل علم ابدان (علم پزشکی) و علم ادیان شد. چندی به مسافرت پرداخت تا به درجه‌ی طبابت رسید و دوباره به یزد بازگشت و در آنجا سکنی گزید. وامق یزدی بعضی از اشعارش را در تذکره‌ی خود آورده است. او در حیات وامق (م ۱۲۶۲ ق) از دنیا رفت. ضمناً قابل ذکر است که صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» سخنی از یک نجاتی بافقی به میان آورده که بسیار معمر بوده و با این حال «شاهنامه» را به طرز خوش می‌خوانده شاید این نجاتی، پسر یا نوه‌ی آن نجاتی معمر باشد. از آثار وی: «نجاةالابدان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۳۰۷)، حدیقةالشعراء (۱۸۶۱ - ۱۸۶۰/ ۳).

نجم‌آبادی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، طبیب، نویسنده، مترجم و روزنامه‌نگار. نسبش از طرف مادر به شیخ هادی نجم‌آبادی و از طرف پدر به حاج محمد نجم‌آبادی، اولین متولی مدرسه‌ی عالی شهید مطهری می‌رسد. در تهران به دنیا آمد. تحصیلاتش را در مدرسه‌ی شرکت گلستان و مدرسه‌ی قدیم ایران و آلمان و سپس در دارالفنون و دارالمعلمین به اتمام رساند و از آنجا به مدرسه‌ی طب رفت و تحصیلات خود را در آنجا تکمیل نمود. در ۱۳۰۹ ش در قوچان و در ۱۳۱۲ ش در سبزوار طبابت کرد و پس از آن به تهران آمد و در انستیتو پاستور مشغول کار شد. وی ریاست بیمارستان‌های نجات و لقمان‌الدوله (لقمان حکیم) را به عهده داشت. دکتر نجم‌آبادی در اکثر کنگره‌ها درباره ابن‌سینا و رازی سخنرانی داشت و سالها نایب رئیس انجمن بین‌المللی تاریخ طب در پاریس بود. وی به زبان‌های آلمانی، فرانسوی و عربی تسلط داشت و تحقیقاتی در زمینه‌ی تاریخ طب و طب سنتی انجام داد و آثاری در این زمینه نوشت. او همچنین ماهنامه‌ی «جهان پزشکی» را تأسیس و منتشر نمود. او دیگر آثار وی: «محمد زکریای رازی»؛ «اصول بهداشت»؛ «بلای عظیم نسل بشر، سیفیلیس و سوزاک»؛ «تاریخ طب ایران»؛ «تعالیم پزشکی صد ساله‌ی فرانسویان در ایران»؛ «راهنمای پزشکان»؛ «مختصری از طب اسلامی بخصوص خدمات ایرانیان»؛ «فهرست کتابهای چاپی فارسی طبی»؛ «آبله و سرخک»، ترجمه؛ «آیین پزشکی یا پندنامه‌ی اهوازی»، ترجمه؛ تصحیح «رساله‌ی جودیه»؛ مقدمه بر «طب اسلامی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی دکتر محمود نجم‌آبادی، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۹۵۹، ۲۴۸۶، ۲۱۱۶، ۱۶۹۱، ۱۶۳۹، ۹۱۰، ۸۱۱، ۷۲۰، ۶۲۵، ۵۱۳، ۴۰۸، ۲۴۸، ۷۸، ۴ -۳ / ۱)، کیهان فرهنگی (س ۲، ش ۴، ص ۱۴ -۳)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۲ -۹۹/ ۶).

نحوی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طبیب فاضل متطبّب، از شاگردان حاج میرزا محمّد باقر حکیم باشی است. در ۱۲۸۲ متولّد، و در ۱۳۴۰ وفات یافته، جنب آباء خویش مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نخجوانی، نجم‌الدین احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۵۱ ق)، طبیب. وی اهل نخجوان آذربایجان بود. از آثارش: شرح «اشارات» ابن‌سینا؛ «حل شکول القانون»، در شرح «قانون» ابن‌سینا، که در ۶۵۱ ق آن را نگاشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۱۳۷/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (۱۷۸/ ۱).

ندیم، ابوالحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای حرفه‌ای بهداشت و بیماریهای گرمسیری از دانشگاه لندن در سال ۱۳۳۹، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی پزشکی و حشره‌شناسی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی بهداشت عمومی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۴۹ و دکترای اپیدیولوژی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۳، تا سال ۱۳۴۸ و استاد دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لیشمانیوز احشانی، لیشمانیوز، جلدی شهری و طریقه کنترل آن به وسیله پشه‌بند و تور آغشته به حشره‌کش، اپیدمیولوژی بیماریهای قلب و عروق، اپیدمیولوژی تصادفات در آذربایجان شرقی و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

لیشمانیا و لیشمانیوزها و بهسازی محیط در بلادهای طبیعی و درسنامه پزکشی آکسفورد، واکسیناسیون و بیماریهای اسهالی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷۰، مقاله تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

فارسی و خارجی در زمینه‌های مختلف بهداشت به خصوص مسائل اپیدمیولوژی و بیماریهای گرمسیری و قلب و عروق، بهداشت عمومی، لیشمانیوزها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصر المظفر، نصر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۳۴ ق)، طبیب و شاعر. معروف به مظفر. مشهور به بلمظفر. از پزشکان معروف روزگار خود و از مشایخ حکمای اسلام بود که در طب و نجوم و کیمیا مهارت داشت. از آثار وی: «مختارات»، در طب؛ کتابی در «نجوم»؛ متفرقاتی در «کیمیا». ابن ابی‌اصیبعه در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» آورده که: خط بلمظفر طبیب را در آخر تفسیر اسکندر افرودیسی در باب کتاب «کون و فساد» ارسطو دیدم که نوشته بود که نزد علی بن العین رزبی درس خوانده‌ام و تاریخ آن کتاب در ۵۳۴ ق بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (۷۰۳ / ۲)، ریحانه ۲۸۱ / ۱)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۵۲۷)، معجم‌المؤلفین (۹۲ / ۱۳)، هدیةالعارفین (۴۹۱/ ۲).

نصر، ولی‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یکی از دانشمندان و اساتید مسلم قرن اخیر است. وی فرزند نصرالاطباء کاشی و متولد ۱۲۵۷ ش در کاشان است در ۱۲ سالگی پس از آموختن زبان فارسی و مقدمات عربی برای ادامه تحصیل به تهران آمد و وارد مدرسه دارالفنون شد رشته پزشکی را انتخاب نمود و پس از سالها تحصیل به درجه پزشکی رسید، ضمنا برای تکمیل معلومات خود علم حقوق و فلسفه و حکمت و ادبیات عربی و معارف اسلامی را نیز فرا گرفت، بطوری که در دوران جوانی گذشته از اینکه طبیب حاذقی بود دانشمندی والامقام نیز بود. وی خدمات خود را از معلمی دارالفنون آغاز کرد و همچنین به خدمت دادگستری وارد شد. پس از صدور فرمان مشروطیت و تشکیل مجلس شورای ملی از طرف اصناف تهران به وکالت مجلس اول برگزیده شد. بعد از اتمام مجلس خدمات خود را در دادگستری ادامه داد. مدتی ریاست کل محاکمات وزارت دارایی با او بود تا سرانجام به معاونت وزارت دادگستری منصوب گردید. علاقه وی به تدریس و کار علمی موجب شد مدتی ریاست مدرسه عالی علوم سیاسی را برعهده بگیرد و زمانی نیز ریاست مدرسه طب با او بود. از ۱۳۰۰ به وزارت معارف رفت و یکی از ارکان اساسی و درجه اول آن وزارتخانه گردید و در بنیانگذاری فرهنگ جدید ایران زحمات زیادی متحمل شد. ظاهرا شغل وی مدیر کل وزارت معارف و بعدا فرهنگ بود ولی عملا تمام کارهای آن وزارتخانه با صلاحدید او انجام می‌گرفت و در تعمیم فرهنگ در سطح کشور و تألیف کتب مفیده تلاش زیادی کرد. چندی نیز کفالت آن وزارتخانه را برعهده داشت.

در ۱۳۱۳ که دانشگاه تهران بنیاد گرفت و وزیر فرهنگ بر آن ریاست داشت دکتر نصر معاونت دانشگاه را تصدی می‌نمود و سالها در مسند معاونت دانشگاه منشاء خدماتی گردید. پس از تشکیل فرهنگستان به عضویت آنجا انتخاب شد و در وضع لغات جدید، نظریات مفید و سودمند او مورد استفاده قرار گرفت.

دکتر ولی‌الله خان نصر در تمام مدت زندگی خود دقیقه‌ای از تدریس غافل نبود. او سالها استادی مدرسه طب دارالفنون و مدرسه علوم سیاسی و دانشکده‌های طب و حقوق و معقول و منقول را برعهده داشت. وفات او در ۱۳۲۴ ش اتفاق افتاد و با مرگ وی یکی از دانشمندان بزرگ ایران که در رشته‌های مختلف سرآمد دوران بود از دست رفت. شادروان نصر به تلفظ صحیح کلمات علاقه خاصی نشان می‌داد و اگر ارباب رجوعی در مطلبی با وی سخن می‌گفت وی ابتدا سخن او را از نظر دستوری اصلاح می‌کرد و سپس به کار او رسیدگی می‌نمود. دکتر سید حسین نصر استاد دانشگاه که تحصیلات خود را در دانشگاه هاروارد در رشته فلسفه

پایان داده و مدتی رئیس دانشکده ادبیات و زمانی معاون دانشگاه تهران و چندی رئیس دانشگاه صنعتی بود فرزند شادروان دکتر ولی‌الله نصر می‌باشد.

دکتر ولی‌الله خان نصر به زبانهای عربی و فرانسه تسلط داشت و تألیفات زیادی دارد که از جمله می‌توان جغرافیای اقتصادی عالم، جغرافیای طبیعی و سیاسی کامل ایران، حیوان‌شناسی، و مجموعه مقالات دانش و اخلاق را نام برد. او مدتی هم ریاست دانشکده ادبیات و علوم دانشگاه تهران را تصدی می‌کرد و در تنظیم قانون اساسی و متمم آن نیز دست داشت.

دکتر سید ولی‌اللّه، فرزند سید احمد، نصرالاطباء (و. ۲۹ رجب ۱۲۹۳ ه.ق- ف. ۲۹ بهمن ۱۳۲۴ ه.ش) مولد وی شهر کاشان است. دوازده سالگی به تهران آمد و به تحصیل علم طبابت و علوم اسلامی پرداخت. از دارالفنون درجه‌ی دکتری در پزشکی یافت و به طبابت پرداخت. در دوره‌ی اول مجلس از تهران انتخاب شد. مدتی ریاست مدرسه‌ی علوم سیاسی و دانشکده‌ی پزشکی و دانشکده‌ی ادبیات و محاکمات مالیه و ثبت اسناد را عهده‌دار بود و به کفالت وزارت دادگستری نایل گردید. در دانشکده‌های حقوق، طب، معقول و منقول به تدریس پرداخت. به مدیریت کل وزارت فرهنگ منصوب شد و تا پایان عمر این سمت را عهده‌دار بود. وی علاوه بر طب در علوم اسلامی و مقدمات آن تبحر کامل داشت. از آثار او که به چاپ رسیده است: رساله‌ی دانش و اخلاق می‌باشد.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نصیر تنکابنی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. اهل تنکابن و داماد علامه شیخ حسین تنکابنی بود. در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (۱۰۸۳ ق) به اصفهان رفت و در مسجد لنبان با میرزا طاهر نصرآبادی ملاقات کرد. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:

دل منبع حصول جمیع مطالب است

ای راهرو چرا نفتادی به پای دل

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی ۲۰۲ -۲۰۱)، الذریعه (۱۱۹۸/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۳۶)، گلزار جاویدان (۱۶۳۴/ ۳).

نصیرپور، باقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیرزاده، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیری سمنانی، نصرت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۶ -۱۲۸۳ ش)، پزشک و نویسنده. در سمنان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در زادگاهش و تحصیلات متوسطه را در تهران و در مدرسه‌ی علمیه و دارالفنون به پایان رساند و وارد دانشکده پزشکی شد. وی علاوه بر شغل طبابت در طی دوران خدمت خود مشاغل دیگری از جمله: ریاست کارگزینی و ریاست بازرسی و معاونت وزارت فرهنگ و همچنین رایزنی فرهنگی و سرپرستی محصلین در سوئیس را بر عهده داشت. وی بر اثر سکته قلبی در سوئیس درگذشت. از آثارش: «دوره‌ی الکتریسته»؛ «بهداشت دبیرستانها»، با مشارکت دکتر عباس مودب نفیسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ قومس (۴۴۳)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۶۶، ۵۳۸/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۵۷۱/ ۶).

نصیری، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: فیزیک مواد، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نظیف

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

القس، نظیف بن یمین. از پزشکان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی و از جمله‌ی بیست و چهار طبیبی بود که آن پادشاه آنان را در بیمارستان خود در بغداد به کار معالجه‌ی مریضان گماشته بود. کتابهای اقلیدسی را به عربی ترجمه کرد.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نفیس کرمانی، برهان‌الدین نفیس

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۵۳ ق)، طبیب. معروف به طبیب نفیس. وی در کرمان می‌زیست و از اطبای مشهور عهد خود بود که به سبب همین شهرت، میرزا الغ بیگ بن شاهرخ تیموری او را به سمرقند احضار نمود. نفیس مدتی در این دیار در خدمت الغ بیگ به سر برد و شرح عربی کتاب «الاسباب والعلامات» نجیب‌الدین محمد بن علی سمرقندی را که از مهم‌ترین کتابهای طبی بود، به نام الغ بیگ در ۸۲۷ ق به پایان رسانید. پس از کشته شدن الغ بیگ (۸۵۳ ق)، وی به کرمان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. از دیگر آثارش: رساله‌ای در «سمومات»، شرح «موجز القانون» علی بن ابی‌الحزم قرشی، که از بهترین شروح این کتاب است و برهان‌الدین آن را در ۸۴۱ ق در سمرقند به پایان رسانده است. این کتاب به «شرح نفیسی» نیز مشهور می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶/ ۹)، اعیان‌الشیعه (۲۲۷/ ۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۹/ ۴)، حبیب‌السیر (۳۵/ ۴) الذریعه (۱۱۰، ۹۶-۹۵/ ۱۴، ۸۲/ ۱۳)، ریحانه (۱۲۷ -۱۲۲/ ۶)، سرآمدان فرهنگ (۲۲۲/ ۱)، کشف‌الظنون (۱۹۰۰، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل/ نفیس)، معجم‌المؤلفین (۱۱۴/ ۱۳).

نفیسی، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ناظم‌الاطباء میرزا علی‌اکبرخان (و. کرمان ۱۲۶۳ ه.ق- ف. ۱۳۴۲ ه.ق) فرزند محمدحسن بن علی‌اکبر بن محمد بن محمدکاظم بن ابی‌القاسم بن محمدکاظم بن سعید شریف نفیسی. پزشک، ادیب و لغوی، تحصیلات مقدماتی را در کرمان فراگرفت، سپس به سال ۱۲۸۲ ه.ق به تهران آمد و به مدرسه‌ی دارالفنون رفت و در سال ۱۲۸۹ ه.ق فارغ‌التحصیل شد. سپس به ریاست مریضخانه‌ی دولتی منصوب شد و تا سال ۱۲۹۸ در این سمت باقی بود. در سال ۱۳۰۳ ه.ق به دعوت ظل‌السلطان به اصفهان رفت و دو سال بدانجا بود. در سال ۱۳۱۰ جزو اطبای حضور ناصرالدین شاه درآمد. او را تألیفات متعددی در طب و تشریح و لغت است. اثر معروف او فرنودسار (فرهنگ نفیسی) است.

لقب میرزا علی‌اکبرخان نفیسی (۱۲۶۳ ه.ق- ۱۳۴۲)، از اطبای معروف و دانشمند قرن چهاردهم و مؤلف فرهنگ نفیسی یا «فرنودسار». در کرمان تولد یافت. تحصیلات مقدماتی را در همان شهر به پایان رساند سپس به فراگرفتن حکمت الهی و فلسفه پرداخت و در دارالفنون تهران که تازه تأسیس شده بود به تحصیل طب پرداخت. در سال ۱۲۸۹ از آن مدرسه فارغ‌التحصیل شد و به تأسیس بیمارستان دولتی به سبک بیمارستانهای اروپا از طرف ناصرالدین شاه مأمور شد. تألیفات وی در طب شامل یک سلسله کتابهای سودمند است که یا خود مستقیماً نوشته و یا از کتب فرانسه ترجمه کرده است بدین قرار: ۱- کتابی در پاتولوژی و کلینیک جراحی. ۲- رساله‌ای در فیزیک. ۳- رساله‌ای در جراحی، ۴- رساله‌ای در تراپوتیک. ۵- دو رساله در سوء هضم. ۶- کتابی بنام مذاکرات. علی‌اکبر نفیسی در نهضتهای فرهنگی نیز پیشقدم بود. به «عضویت انجمن معارف» درآمد و مدرسه‌ی شرف را به روش

مدارس اروپائی تأسیس کرد. مهمترین تألیف او کتاب فرهنگ نفیسی یا فرنودسار می‌باشد که بیست و پنج سال عمر خود را صرف آن کرد. نسخه‌ی اصلی این کتاب شامل چهار مجلد بزرگ است در ۳۳۱۷ صفحه و شامل ۹۹۵۵۲ لغت تازی و ۵۸۸۷۹ لغت فارسی است.

(۱۳۴۳/ ۱۳۴۲ -۱۲۶۳ ق)، پزشک، نویسنده و مؤسس. ملقب به ناظم‌الاطباء. در کرمان به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدماتی در زادگاهش با مساعدت وکیل‌الملک، حاکم کرمان، جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت. در ۱۲۸۵ ق قبل از اتمام دوره‌ی طب، طبابت هنگ مهندسی در تهران به او سپرده شد. وی بعد از فراغت از تحصیل به پیشنهاد میرزا حسین خان مشیرالدوله، نخستین بیمارستان جدید را به روش اروپایی در ایران که همان مریضخانه‌ی دولتی (بیمارستان سینا) است، تأسیس کرد و خود ریاست آن را به عهده گرفت. وی رد مجلس حفظ الصحه (متشکل از پزشکان نامی شهر) که نخستین بار در تهران تشکیل شد، حضور داشت. او پس از کناره‌گیری از ریاست بیمارستان دولتی در ۱۲۹۸ ق با میرزا حسین خان مشیرالدوله به مشهد رفت و در آنجا بیمارستان رضوی را، از موقوفات آستان قدس رضوی، بنیان نهاد و آن دومین بیمارستان به روش اروپایی در ایران بود. از ۱۳۱۰ ق جزو اطبای ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه شد و به طبابت در دربار اشتغال ورزید. وی کتاب‌هایی در «پاتولوژی و کلینیک جراحی»، «فیزیک»، «جراحی»، «تراپوتیک»، «تشریح» و دو رساله در «سوء هضم» تألیف کرده است. از دیگر آثارش: «پزشکی‌نامه»، نامه داروهای طب قدیم در برابر نامهای اروپایی؛ «تعلیمات ابتدایی»؛ «فرهنگ نفیسی»، در لغت، «نامه‌ی زبان آموز».[۱]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ بیداری ایرانیان (مقدمه/ ۲۱۹ -۲۱۵)، دایرةالمعارف فارسی (۲۹۹۴/ ۲)، روز شمار تاریخ (۱۳۳/ ۱)، ریحانه (۱۲۳ -۱۲۱/ ۶)، شرح حال رجال (۴۳۵/ ۲)، فرهنگ نفیسی (۱/ مقدمه)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۴۲/ ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ناظم الاطباء)، مکارم‌الآثار (۱۷۰۲ -۱۷۰۱/ ۵) مؤلفین کتب چاپی (۵۴۹ -۵۴۷/ ۴)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۶۵ -۵۲).

نفیسی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نقشینه، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نمازی شاهرودی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متتبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.

در سال ۱۳۳۲ قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌اللَّه حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل‌بیت عصمت و طهارت نادره زمان واغلوطه اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.

آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فورا آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌اللَّه مرعشی نجفی قدس‌اللَّه سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.

نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتم. تألیفات بسیاری دارد که از دیدگان عزیزان می گذرانم.

۱- اثبات ولایت که ۶ مرتبه به چاپ رسیده.

۲- ابواب رحمت ۲ مرتبه چاپ شده.

۳- تاریخ فلسفه و تصوف ۲ مرتبه چاپ شده.

۴- مقام قرآن و عترت ۳ مرتبه چاپ شده.

۵- ارکان دین ۲ مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.

۶- الهدی الی صراط مستقیم.

۷- دوره مستدرک سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.

۸- رساله تفویض

۹- تاریخ مجالس روضه‌خوانی

۱۰- زندگانی حبیب بن مظاهر

۱۱- اصول دین

۱۲- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه

۱۳- رساله نور الابصار

۱۴- مناسک حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارک آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن.

تألیفات طبع نشده علامه نمازی

۱- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.

۲- مستدرکات علم رجال، ده جلد.

۳- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.

۴- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.

۵- رساله‌ای در طب.

۶- معرفه‌الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.

۷- مباحث اصول.

متاسفانه این دانشمند متتبع و محدث متبحر و مؤلف مکثر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال ۱۴۰۵ هجری قمری برابر ۲۸ مرداد ماه ۱۳۶۴ شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه الصلوه والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره اللّه مع الشهداء والسعداء آمین یااللّه.

محقق، عالم دینی.

تولد: ۱۲۹۴ ق.، شاهرود.

درگذشت: ۲۸ مرداد ۱۳۶۴، (دوم ذیحجه سال ۱۴۰۵ ق.).

آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت. سپس رهسپار مشهد شد . در آنجا مدارج عالیه فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تقریر فقه استدلالی نمود.

مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمنا به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.

آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، ۱۳۳۷، ق.، قم، ۱۳۶۲)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، ۱۳۷۷ ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.

آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفهٔ الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف

محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجبیه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.

(تو ح ۱۳۳۲ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌اللَّه آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینهٔالبحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تذییلات کتاب «مجموعهٔ الاخبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)».[۱]

علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌اللَّه حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.

وی در حدود سال ۱۳۳۲ قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهدبه پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌اللَّه سبحانی مربی نفوس و مهذب اخلاق آیت‌اللَّه الملک العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالا-خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند

نگارنده گوید از سال ۱۳۶۴ ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌اللَّه میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد.

تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.

۱- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده ۲- تاریخ فلسفه تصوف ۳- متدرسک سفینه البحار ج ۱ و ۲ بطبع رسیده ۴- کتاب ارکان دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) ۵- مقام قرآن و عترت در اسلام ۶- فهرست منتقی‌الجمان ۷- تذییلات کتاب مجموعه الاخبار ۸- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر ۹- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی ۱۰- مناسك حج و وجوب و فضیلت آن ۱۱- کتاب اثبات ولایت ۱۳ -۱۲- نورالانوار فارسی و عربی ۱۴- رساله‌ای در علم غیب امام (ع)

تألیفات مخلوط ایشان

۱- تتمه مستدرک سفینه‌البحار ده جلد ۱۱- مستدرکات علم رجال شیخ ۵ جلد ۱۶- کتاب اصول دین ۱۷- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار ۱۸- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد ۱۹- معارف الهیه ۲۰- مجموعه نفیسه در طب ۲۱- معرفه الاشیاء و غیره

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

منابع زندگینامه :[۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۴ -۱۸۳/ ۷، ۳۷۴/ ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۷/ ۴).

نواب سید محمد واجد علی خان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌حکم سید جعفر علی خان بن غلام حسین خان بن قاسم علی خان اصفهانی. طبیب حاذق و حکیم، مؤلف مجموعه‌ای در پزشکی به زبان فارسی، از فضلای قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم هجری است. تاریخ نسخه ۱۳۱۶ هجری می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

نواب شیخ‌الاسلامی، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۸، و فوق تخصص ارتوپدی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تا سال ۱۳۶۰ و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۰ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس جراحی و ارتوپدی در دانشگاههای پاریس و علوم پزشکی تهران، نظارت بر چندین پایان‌نامه تخصصی جراحی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوازی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوبخت حقیقی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۶۱ و فوق تخصصی نفرولوژی در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش‌های متعدد در زمینه نفرولوژی و دستگاه ادراری، استاد راهنمای ۲ پایان نامه دکترای پزشکی و داخلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

نفرولوژی، دستگاه ادراری و تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

نفرولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوحی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوربخش

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدحسین نوربخش فرزند میر قوام‌الدین معروف به «بهاءالدوله» از پزشکان مهم قرن نهم هجری است. بهاءالدوله طب را نخست در ری و سپس در هرات نزد استادان هندی بیاموخت و مدتی در خدمت سلطان حسین میرزا بود و عاقبت به ری بازگشت و در همانجا درگذشت. تنها کتابی که از او باقی است «خلاصهٔالتجارب» است که در حقیقت خلاصه‌ی تجربه‌های خود او است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نوربخش، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۵۴، طی یک دوره یک ساله بیماریهای گوارش در بیمارستان‌های جرج تاون و جرج واشنگتن آمریکا، طی یک دور دو ساله گاستروآنترولوژی در دانشگاه منچستر انگلستان و اخذ مدرک فوق تخصص بیماریهای گوارشی.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه بیماریهای گوارشی و روشهای درمان آنها، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی دستگاه گوارش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیوپاتولوژی کبد و مجاری صفراوی، داخلی و دندان پزشکی، بیماریهای داخلی برای دانشجویان داروسازی، بخشی از بیماریهای کبدی، فیزیوپاتولوژی بیماریهای معده و اثنی عشر، داروهای گوارشی، فیزیولوژی لوله گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان طبی سنگهای صفراوی، درمان طبی سندرم سوء جذب، عوارض گوارشی بیماریهای دیابت، عوارض درمانی داروهای خوارکی، استفاه از همودیالیز در سندرم هپاتورنال، تغییرات SEL در بیماریهای مری، شناسائی ناقلین و بیماران با سابقه هپاتیت ویرال در مطب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزبیگی، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و طی دوره‌های تخصصی در لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۹، دانشیار دانشده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۶ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ضایعات گوش و حلق و بینی و حنجره در ۴۱۲ مجذوم آسایشگاه محراب خان مشهد در سال ۱۳۵۱، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزی، ضیاءالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی کودکان در بیمارستان بهرامی وابسته به دانشکده پزشکی تهران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح روشهای نوین درمان خوراکی اسهال و استفراغ و مقایسه روشهای تزریقی و خوراکی و نتیجه‌گیری، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه تخصصی و دکترای عمومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اسهال و استفراغ، انواع ذرهیدراتاسیون با اختلالات الکترولیتی، مقایسه سرم‌های تزریقی و خوراکی و سایر بیماریهای اطفال.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نهائی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۳۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۶ و دکترای تخصصی میکروب‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۹ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نقش آنزیم بتالاکتاماز در باکتریهای گروه انتر و باکتریاسه مقاوم در مقابل آمپی سیلین، کنترل میکروبی چند فرآورده داروئی، بررسی میکروبی برخی از فرآورده‌های داورئی، مطالعه باکتری‌های بیماری‌زای روده‌ای در نوزادان و تهیه دیسک

آنتی‌بیوتیک‌ها و بررسی ارزش کاربردی آن در میکروب‌شناسی بالینی، مطالعه تولد بتاکتاماز در باکتری‌های شایع ایزوله شده از نمونه‌های بالینی و رابطه آن با MIC، بررسی اثرات باکتریسیدی و باکتریواستاتیکی تری سایکلین B بر روی تعدادی از باکتری‌ها و بررسی ظهور مقاومت احتمالی، مطالعه عفونت‌های شایع در بیماران مبتلا به لوسمی حاد، مطالعه عفونت‌های ادراری ناشی از دستکاری و سوند گذاری در بیماران بستری در بخش جراحی مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، مطالعه سودوموناهای جدا شده از نمونه‌های بالینی و الگوی مقاومت آنها در برابر آنتی‌بیوتیک‌ها، مطالعه عفونت‌های روده‌ای، مطالعه الگوی حساسیت باکتریهای ایزوله شده از عفونتهای ادراری، بررسی کمپلوباکترپیلوری در بیوپسی‌های معده، مقایسه کشت ادرار مثانه با کشت.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روشهای آزمایشگاهی میکروب‌شناسی پزشکی و اصول بیولوژیک و بالینی بیماری‌های عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

علوم آزمایشگاهی، میکروب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیاز شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۳ -۱۱۹۷ ق)، خطاط، طبیب و شاعر، متخلص به نیاز. مشهور به خوشنویس. از سادات شیراز بود. طب و حکمت و سایر علوم را در محضر پدر آموخت و نزد دایی خود، حاج میرزا ابراهیم مجتهد، فقه و اصول را فراگرفت. وی در خط شکسته نیز ماهر بود و این فن را نزد خواجه ابوالحسن خوشنویس فسایی، شاگرد بلا۔واسطه‌ی درویش عبدالمجید طالقانی آموخت. او به سه شیوه می‌نوشت. یکی به شیوه‌ی خواجه ابوالحسن، دیگر به شیوه‌ی درویش عبدالمجید و سوم به شیوه‌ی خاصی که از ترکیب این دو به دست آمده بود. وی برای سیاحت به هندوستان رفت و دو سال در آنجا ماند. سپس به شیراز بازگشت و به علت اختلال در امرار معاش، مدتی خانه‌نشین شد و بعد به فسا رفت. پس از مدتی به شیراز مراجعت نمود و در آن شهر انزوا گزید. نیاز در زمان حیات خویش به شاعری معروف نبود، ولی بعد از فوت، اشعارش به دست آمد. از آثارش: حاشیه بر شرح قطب‌الدین شیرازی بر «کلیات قانون»؛ حاشیه بر شرح قرشی بر «تشریح قانون»؛ مثنوی «فیروز و نسرین»، مشتمل بر نکات حکمی، موعظه و نصیحت که در «مکارم‌الآثار» نام این مثنوی، «راز و نیاز» بر وزن «گلشن راز» ذکر شده است؛ «دیوان» شعر، در حدود پنج هزار بیت به همراه «ساقی‌نامه». از آثار خطی وی کتابت چند نسخه «دیوان» حافظ و «خسرو و شیرین» وحشی و «خمسه» نظامی و «شاهنامه» فردوسی را می‌توان نام برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، حدیقةالشعراء (۱۹۴۷ -۱۹۴۳ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۵۶ -۷۵۲/ ۵)، الذریعه (۱۲۴۰ -۱۲۳۹ / ۹)، ریحانه (۲۷۳ / ۶)، طرائق‌الحقائق (۳۳۳ -۳۲۲/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۰۸ -۱۱۰۴/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۶۱)، مرآت‌الفصاحه (۶۷۵ -۶۷۳)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۴)، مکارم‌الآثار (۱۷۲۲/ ۵، ۶۰ -۵۷/ ۱).

نیاکی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیتی، جمال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بهداشت از دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد بهداشت از دانشگاه الکساندریا آمریکا و دکترای تخصصی بهداشت از دانشگاه پیتسبورگ آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

توسعه بهداشت و آموزش پزشکی، بهداشت عمومی، طب پیشگیری، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی، آموزش بهداشت، طب پیشگیری، بهداشت محیط.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بهداشت عمومی، توسعه آموزش پزشکی و بهداشت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیری کمان، گیتی‌دخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

lesions on the food behaviour of diabettes by aiioxan in young dogs EffectsRat of hypothalamic ventromfast and

slow twith muscle Blood chare cterstic of the donkey Induction the plasma and cardiovascular state in hypo

and hyperthyroid rats

تدریس دروس فیزیولوژی پیشرفته و پزشکی و دامپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

Communication between nerves and Structure Features of muscle fibers

froma a fast and a slow twitch in the kitten during posnatal development ارتباط بین رگها و ماهیچه‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌بین، بهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌پور، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده اصفهان در سال ۹۴۳۱، M.P.H در رشته بهداشت از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، تخصص مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی طولی مسائل بهداشتی درمانی در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی تست سل دریچه‌های کمتر از یک سال در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی طول مسائل جمعیتی در روستاهای مبارکه اصفهان و بررسی نحوه تغییر نظام آموزش پزشکی براساس نیازمندیهای جامعه، استفاده از فرصت مطالعاتی در کشور هندوستان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

مدیریت و برنامه‌ریزی خدمات بهداشتی درمانی، سیمای بهداشت و درمان در ایران، بهداشت و درمان در روستاهای چهارمحال و بختیاری، بررسی نحوه تغییرات نظام آموزشی و ارائه خدمات بهداشتی درمان براساس نیازمندیهای جامعه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی کم‌خونی در روستاهای مبارکه اصفهان، وضعیت بیماردهی در استان اصفهان، نقش بستری در منزل در خدمات بهداشتی درمانی، پزشکی اجتماعی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌نفس، پدرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۶۹ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل زردی در نوزادان، بررسی نوزادان مادران دیابتی، مایع درمانی خوراکی با پودر پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی، بررسی تأثیر پیشگیری گاماگلوبین عضلانی در اطرافیان بیمار مبتلا به هپاتیت عفونی، تدریس دروس بیماریهای کودکان و نوزادان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

دارو در دوران بارداری و شیردهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی نوزادان مادران دیابتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیلی نیشابوری، ابوسهل سعید

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۲۰ -۳۵۳ ق)، فقیه، طبیب، ادیب، نحوی و شاعر. اهل نیشابور بود. او در علم طب استاد بود و از مشاهیر اطبا به شمار می‌آمد و تصانیفی در این زمینه دارد. وی همچنین در فقه و فنون شعر و ادب نیز متبحر بود. از آثار او: اختصار کتاب «المسائل» حنین بن اسحاق؛ تلخیص «شرح فصول بقراط» جالینوس همراه با نکاتی از «شرح ابوبکر رازی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۵۰ / ۳)، تاریخ طب (۶۷۹ -۶۷۸/ ۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۱۴)، کشف‌الظنون (۱۶۶۸)، معجم‌الادباء (۲۱۸/ ۱۱)، معجم‌المؤلفین (۲۲۵/ ۴)، الوافی بالوفیات (۲۴۰/ ۱۵).

واعظ شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج علی اکبر بن حاج قاسم. عالم فاضل زاهد عابد، ادیب کامل، و طبیب ماهر، از نوادر زمان، و مفاخر علمی و عملی اصفهان به شمار می‌رفت. در زد و تقوا وحید و یگانه بود.

در شعبان ۱۲۹۴ متولد، و در نزد جمعی کثیر از فضلاء تحصیل نمود که از آن جمله است: شیخ عبدالحسین محلاتی، و حاج آقا حسین بروجردی (در موقع تحصیل در اصفهان) و آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و حاج میرزا محمدباقر حکیم‌باشی؛ و در نجف از محضر: شیخ الشریعه‌ی اصفهانی، و آقا سید محمدکاظم یزدی، و آخوند خراسانی و غیره استفاده برده، پس از مراجعت به اصفهان سال‌ها به شغل تجارت مشغول بوده، سپس مدتی طبابت می‌فرموده، پس از آن ترک تجارت و طب گفته، جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، به مداوای روحی مردم پرداخته.

واعظی بود شیرین بیان، و متکلمی فصیح اللسان، منابرش شام مواعظ شافیه، و نصایح کافیه، از حدیث و اخبار و تفسیر و تاریخ بود. در مدرسه‌ی صدر ادبیات و نهج‌البلاغه و تفسیر می‌فرمود، و عده‌ای از طلاب از محضرش مستفید می‌شدند.

در شب ۲۴ جمادی‌الاولی سال ۱۳۵۷ وفات یافته، جنازه با احترامات لازم به قم منتقل گردیده، و در مقبره‌ی شیخان مدفون گردید.

از آثارش تصحیح و مقابله‌ی قسمتی از تفسیر «تبیان» شیخ طوسی است که به طبع رسیده است.

پدرش از تجار و فضلا بوده، و در نجف نزد مولی محمد حسین کاظمینی تحصیل نموده، و کتابی در شرح چهل حدیث در فضیلت صلوات بر پیغمبر و آل او علیهم‌السلام نوشته، و در سال ۱۳۵ در آنجا وفات یافته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

وحدت رشتی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۰ -۱۲۵۰ ق)، طبیب و شاعر. اصلش از رشت است. وی غیر از تحصیلات متداول زمان، در علم طب مهارت داشت و در اطراف رشت و گیلان به طبابت مشغول بود. ظاهراً وی در هنگام مرگ بیش از سی و پنج سال نداشته است. از اوست:

خونین جگر نمود خطت مشک تاب را

خالت ستاره سوخته کرد آفتاب را

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔالشعراء (۱۹۸۳ -۱۹۸۲/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۷۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۱۳ -۲۱۲).

وصال، عبدالکریم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیل پزشکی در دانشگاه مونیخ، برلین غربی و لندن، گذراندن دوران رزیدنسی، جراحی رزیدنسی رادیولوژی در بیمارستانهای راندولف ویرشو ونیوکلن در برلین غربی و دکترای تخصصی رادیولوژی از برلین غربی.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی، نظارت و راهنمائی ۱۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول پزشکی هسته‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی رادیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وصال، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی کشاورزی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی و تغذیه و صنایع غذائی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی بیوشیمی و تغذیه از دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی‌تکنیک ویرجینا آمریکا در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص بیوشیمی از دانشگاههای برکلی آمریکا، سانفرانسیسکو، ویرجینیا و استرالیا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۴۹، استاد مدعو و محقق دانشگاه سانفرانسیسکو از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۵۷، استاد مدعو و محقق دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی‌تکنیک ویرجینای آمریکا از سال ۱۳۶۹ تا سال ۱۳۷۰، استاد مدعو و محقق در دانشگاه گونیرلند استرالیا در سال ۱۳۶۷، استاد بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی کیست هیداتیک، لیشمانیا، و داروهای گیاهی حاوی مواد ضد استروژنی و ضد بارداری، استفاده از ۴ فرصت مطالعاتی در دانشگاه‌های برکلی، سانفرانسیسکو، ویرجینیا، و استرالیا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تغذیه و سوء تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی اکینوکوکوس، لیشمانیا و اثرات ضد استروژنی گیاه physalis alkebeugi تأثیر کمبود روی بر رسپتورهای هورمونهای استروئیدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وطن‌خواه، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد پیوسته انترنی پزشکی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال ۱۳۳۷، کارشناسی ارشد روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردوگ آلمان در سال ۱۳۳۸، دکترای روان

پزشکی از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال ۱۳۴۵، دکترای بیماریهای اعصاب از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص روشهای جدید روان درمانی یومانیستیک پیسکولوژی از دانشگاه نورتس ایستون ایلینویز (فورست هوسپیتال) آمریکا در سالهای ۱۳۵۲و ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اختلالات روانی در مصدومین جنگی، عوامل آشکارکننده حالات عصبی در طبقه خاصی از مردم ایران، برداشت‌های تازه درباره پاراپسیکوپاتولوژی، عامل آشکارکننده بیماریها و اختلالات روانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد روان درمانی با نگرش اسلامی در کودکان و نوجوانان، کارآیی روان درمانی با نگرش اسلامی در اختلالات عصبی پوست، تشخیص و درمان افسردگی در سنین بالا، روانشناسی- روان پزشکی، روان پزشکی عملی و روان پزشکی برای سال ششم پزشکی و رزیدنت‌ها، نگرش روان درمانی، روان پزشکی و روانشناسی در زمینه جراحی ترمیمی پستان و روان درمانی چند بعدی گسترده.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

استفاده از روشهای متفاوت روان درمانی در اختلالات مختلف روانی، روان درمانی و خودکشی، روان درمانی معتادان، علل ایجاد اختلافات زناشوئی، پیشگیری و درمان اختلافات زناشوئی.

struktur psychische stoemingen bei frauen in bezug Nervoese stoerungen und soziale

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وفای شیرازی، حسنعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۶ -۱۲۲۴ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. مشهور به میرزا بزرگ طبیب. در شیراز به دنیا آمد. در خدمت پدر کسب کمال کرد و در علم طب مهارت یافت. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و در زمینه‌ی شاعری نیز تبحر داشت. در ۱۲۵۴ ق به هندوستان مسافرت کرد و از آنجا به سفر حج رفت. وفا در مدح محمد علی پاشا، خدیو مصر، که در مکه او را ملاقات کرد، قصیده‌ای سرود. از طریق مصر و اسکندریه برای تکمیل علم طب به اروپا رفت و مدتی در شهرهای پاریس و لندن مشغول تحصیل بود، سپس به هندوستان برگشت و چند سال در کلکته به تدریس طب اشتغال داشت. وی در راه بازگشت به ایران به منظور زیارت

مشهد رضوی، از کلکته به بمبئی رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل کلیات، قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات، قریب پانزده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۰ -۹۹/ ۱)، حدیقهٔالشعراء (۲۰۰۹ -۲۰۰۷/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۲۰ -۸۱۵ / ۵)، الذریعه (۱۲۷۲ / ۹)، صبح گلشن (۵۹۵)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۱۲ -۱۱۰۸ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۸۴)، مرآت‌الفصاحه (۶۹۴ -۶۹۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۰۸ -۲۰۷).

وکیلی طالقانی، ارسلان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آفریقای جنوبی در سالهای ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آمریکا از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی هسته‌ای، غدد داخلی، انکولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی هسته‌ای و غدد داخلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولایتی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: عفونی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره تخصصی طب اطفال از مرکز طبی کودکان دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، فوق تخصص بیماریهای عفونی اطفال از دانشگاه جان‌هاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۵، دکترای افتخاری از دانشگاه دولتی الفارابی قزاقستان در سال ۱۳۷۱، دکترای افتخاری از دانشگاه علوم پزشکی تفلیس گرجستان در سال ۱۳۷۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مایکوباکتریومهای ماهیان پرورشی شمال ایران، شیوع آنمی در نوزادان ایرانی و ارتباط آن با هموگلوبین مادران، اثر واکسیناسیون BCG در پیشگیری از بیماریهای سل در کودکان، بررسی حوادث در کودکان، لیشمانیوز و تلاش برای یافتن واکسن مؤثر، آموزش بیماریهای عفونی و گرمسیری، آموزش استئومیلیت، آموزش سپتی سمی و مننژیت نوزادان، آموزش سل، آموزش بالینی عفونی اطفال بیماریهای ریوی وسل، آموزش مننژیتهای باکتریال، مقایسه هیدراتهای کربن سرم خون افراد مسلول، مشکوک و سالم با استفاده از گاز لیوکند کروماتوگرافی گامی در جهت تشخیص سریع سل، بررسی علائم تکنیکی و پاراکلینیکی در ۵۰ بیمار مبتلا به هپاتیت B، عفونت‌های ادراری در بالغین، مطالعه کلینیکی و ایمونولوژیکی کودکان شیر مادرخوار و شیر گاوخوار در ایران، شوک سپتیک، عضویت در مجامع بین‌المللی و ارائه مقالات بسیار در کنفرانس‌های پزشکی، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای سل (بهترین کتاب سال ۱۳۷۶۷)، بیماریهای تنفسی کودکان، طب کودکان، نظری اجمالی به بیماری جذام، مجموعه مقالات صاحب نظران اخلاق پزشکی، تاریخچه پزشکی در ایران و اسلام، بیماریهای عفونی کودکان، مقدمه فکری نهضت‌های مشروطیت، آشنائی با مجلس شورای اسلامی، تاریخ روابط خارجی ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

مقدمه‌ای بر تاریخ پزشکی اسلام و ایران، سل کودکان، واکسیناسیون، عفونت ادراری در کودکان، عفونت مایکوباکتریومهای غیر سلی، مننژیت باکتریائی در کودکان، پیشگیری از مننژیت هموفیلوس انفلونزا نوع B در کودکان، تغذیه و سرطان، ایمنی در سل، جذام، نظری به طب رازی، اپیدمیولوژی بروسلوز، اثر ختنه در کودکان و اثر آن در پیشگیری عفونت و بدخیمی، درمان آنتی‌بیوتیکی عفونتهای مهلک گرم منفی، پیشگیری به وسیله عوامل ضد میکروبی، نقش طحال در سیستم ایمنی، ایمونولوژی و

واکنش مالاریا، ایدز در کودکان منثزیت سلی، تهیه واکسن سل و جذام در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولیخانی، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی‌زاده باکوچی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی‌زاده، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وهاب‌زاده، عظیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محقق، مؤلف.

تولد: ۱۳۰۹، اردبیل.

درگذشت: ۲۳ مرداد ۱۳۶۵.

عظیم وهاب‌زاده دوره‌ی تحصیلات ابتدایی و دبیرستان را در زادگاه خویش به پایان رساند. وی در سال ۱۳۳۰ به دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران راه یافت و در سال ۱۳۴۲ موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکتری از دانشگاه مذکور گردید. وهاب‌زاده ابتدا در بیمارستان ازگل و سپس در بیمارستان روزبه به آموختن علم روان‌پزشکی پرداخت و با اندوخته‌های علمی خود، طی سال‌ها کار مداوم در بیمارستان ونک در بخش‌های روان پزشکی و اعتیاد به مداوای بیماران روانی شتافت. همزمان در دانشگاه آزاد اسلامی ویراستاری کتاب‌های پزشکی را به عهده گرفت. وی در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی به کار علمی اشتغال داشت و نام او با چند پژوهش بین‌المللی در زمینه‌ی اعتیاد همراه است. وی پس از انقلاب به کار تدریس و تحقیق در انستیتو روان‌پزشکی تهران پرداخت و همزمان در مرکز نشر دانشگاهی به ویراستاری کتاب‌های پزشکی اهتمام ورزید که ویراستاری ترجمه‌ی کتاب مختصر روان‌پزشکی (برگزیده‌ی چهارمین دوره‌ی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران) که با تلاش گروهی از مترجمان فراهم گردید، یکی از یادگارهای اوست. از فعالیت‌های علمی و پژوهشی دیگر نامبرده عبارت است از: درج مقالاتی در زمینه‌های علوم رفتاری در مجله «بازتاب»، برنامه‌ریزی در طرح و تنظیم و انتشار ویژه‌نامه‌ی «اعتیاد» بنیانگذار نخستین کنگره‌ی نوروپسیکولوژی در ایران در اردیبهشت ۱۳۶۵.

دکتر وهاب‌زاده در تاریخ ۲۳ مرداد سال ۱۳۶۵ بر اثر ابتلاء به بیماری سرطان درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هاتف اصفهانی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۹۸ ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از اردوباد آذربایجان بود و اجدادش در زمان سلاطین صفویه به اصفهان مهاجرت کردند و در آن شهر سکنی گزیدند. هاتف در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا به کسب دانش پرداخت و ریاضی، حکمت، طب و علوم عربی را آموخت. او در طب و حکمت از محضر میرزا محمد نصیر طبیب اصفهانی، صاحب «مرآت الحقیقه»، بهره برد و به کمک و ارشاد و اشراف او، در این علوم تبحر یافت و از اطبای نامدار عهد کریم خان زند شد. در شاعری نیز مشتاق را به عنوان استاد خود اختیار نمود. وی با انجمن مشتاق، که محل تجمع طالبان تجدد در شعر بود، ارتباط پیدا کرد و در حلقه‌ی درس و بحث میرزا نصیر و مشتاق، با لطفعلی بیگ آذر و سلیمان صباحی بیدگلی کاشی، دوستی و رفاقت یافت. او مدتی ملازم و مورد توجه میر عبدالوهاب موسوی، حاکم اصفهان بود که پس از عزل حاکم، در آنجا نماند و به همراه لطفعلی بیگ آذر به قم و پس از مدتی به کاشان رفتند و از مصاحبان صباحی شدند. بعضی از تذکره‌ها می‌گویند که این سه شاعر چندین بار به شهرهای کاشان، اصفهان و قم سفر کرده‌اند. هاتف سرانجام در قم درگذشت و در همان جا به خاک سپرده شد. بعضی از تذکره‌ها فوتش را در کاشان و مدفنش را در قم می‌دانند. هاتف در نظم عربی و فارسی ماهر بود و اشعار بسیاری در مدح ائمه اطهار (ع) و خصوصا حضرت علی (ع) سروده است. وی در غزل شیوه‌ی سعدی و خواجوی کرمانی را، که در آن عصر متروک بود، احیا کرد و در قصیده شیوه‌ی انوری و کمال‌الدین اصفهانی را دنبال می‌کرد. ترجیع بند او که ظاهراً بلندترین شعر دوره‌ی بازگشت است، به ترجیعات شیخ فخرالدین عراقی شبیه می‌باشد. این ترجیع بند دارای پنج بند و در موضوع وحدت وجود است که هاتف به واسطه‌ی آن مشهور و معتبر گردید. از آثارش: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید، غزلیات، مقطعات، ترجیعات و رباعیات.[۱]

سید احمد هاتف اصفهانی شاعر معروف قرن دوازدهم هجری (ف. ۱۱۹۸- ه.ق ۱۷۸۳- م.) که به خاطر منظومه‌ی عرفانیش با مطلع زیر:

«ای فدای تو هم دل و هم جان

وی نثار رهت هم این و هم آن»

و با ترجیع‌بند:

«که یکی هست و هیچ نیست جز او

وحده لااله الا هو»

شهرتی فراوان دارد. وی شاعر دوره‌ی افشاریان و زندیان است. خاندان او از قصبه‌ی اردوباد آذربایجان بودند ولی هاتف در اصفهان متولد شد و در آنجا و در قم و کاشان زندگی کرد. هاتف در عربیت توانا بود و به عربی شعر می‌سرود. دیوان او مرکب از قصاید و غزلیات و مقطعات و رباعیات است. در غزل از سعدی و حافظ پیروی نمود. وفاتش در قم مقارن تشکیل دولت قاجاریه است و پسرش سید محمد سخاب (ه.م) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] با کاروان حله (۳۲۷ -۳۱۵)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۹۱ -۱۸۷/ ۴)، تاریخ ادبیات ایران، در دوره‌ی بازگشت (۳۱۳ -۳۱۰/ ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۹۱۷ -۹۱۵)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۶)، دایرۀالمعارف فارسی (۳۲۲۶/ ۲)، دیوان هاتف اصفهانی (۱۴ -۷)، الذریعه (۲۳۲/ ۱۹ ،۱۲۸۳/ ۹)، ریحانه (۳۴۵ -۳۴۴/ ۶)، سفینۀالمحمود (۲۰۹ -۲۰۰/ ۱)، صبح گلشن (۶۰۳ -۶۰۲)، طرائق‌الحقائق (۲۲۰/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۹۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۰۱)، الکنی والالقاب (۲۸۹/ ۳)، گنج سخن (۱۶۰ -۱۵۰/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ هاتف)، مجمع‌الفصحا (۱۱۸۴ -۱۱۷۵/ ۶)، مکارم‌الآثار (۷۵ -۷۴/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۶ -۴۹۴/ ۱)، نتایج‌الافکار (۷۸۶)، نگارستان دارا (۲۷۸ -۲۷۷).

هاشمی راد، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی طرقی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی دستگاه گوارش، کبد، آندوسکوپی و بیماریهای داخلی از کشور فرانسه در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لاپاروسکوپی در بیماریهای دستگاه گوارش، درمان داروئی هیپرتانیسون پورت، بررسی‌های تازه در مورد کانسرپانکرانس، بررسی درمان‌های نوین زخم پپتیک، بررسی هیپرتانیسون پرتال ایدیوپاتیک، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه فوق تخصصی گوارش و ۵ پایان‌نامه تخصصی داخلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سرطانهای دستگاه گوارش در ایران، اسهال‌های حاد عفونی و خلاصه بیماریهای دستگاه گوارش و کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

معرفی ۳ مورد بیماری کرون در ایران، معرفی اولسر منفرد رکتوم، عوارض گوارشی بیماران کلیوی و تحقیق و بررسی بیماریها در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی معتمدی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمیان، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هبهٔالله اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین بن علی. ادیب ماهر، و حکیم حاذق، و طبیب متبحر، از محاسن روزگار، و افاضل زمان خود بوده، و در جمیع فضایل بی‌نظیر می‌نموده است.

در ۵۳۴ به عارضه‌ی سکته وفات یافته، در سرداب منزل خود دفن گردیده، و پس از چند ماه از فوت و دفنش درب سرداب را که باز کردند مرده‌ی او را نشسته در پای پله‌ها یافتند.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هدایت، انوشیروان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۸، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی پاتولوژی ۲۰۷۲ مورد بیماران تیروئید در بخش جراحی بیمارستان دکتر شریعتی، کیفیت انعکاس ترشح کورتیزول در بیمارستان قبل و بعد از عمل جراحی، پرکاری قسمت مرکزی فوق کلیه و درمان جراحی آن، صدمات مجاری صفراوی، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران، نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای طحال در زمینه آناتومی جراحی طحال و مواظبتهای قبل و بعد از عمل جراحی طحال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پانکراتیت حاد در اطفال، زخمهای قلب، آناتومی جراحی طحال، مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی طحال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جمال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۶ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در دبستان اسلام و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون گذراند و سپس دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران و نیویورک را به اتمام رساند. پس از مدتی دوره رزیدنتی و تخصصی را در رشته بیماری‌های گوش و حلق و بینی بیمارستان حلق و بینی نیویورک، وابسته به دانشگاه نیویورک و دوره رزیدنتی برونکوازو فاگولوژی و جراحی حنجره را در بیمارستان دانشگاه تمپل فیلادلفیا گذراند. هدایتی در ۱۳۳۳ ش پس از مدتی طبابت در نیویورک به تهران بازگشت. از مشاغل مهم وی استادی بیماری‌های گوش و حلق و بینی و ریاست دانشکده پزشکی دانشگاه ملی ایران بود. دکتر هدایتی عضو ممتاز و صاحب درجه بورد تخصصی از جامعه متخصصین آمریکا، عضو آکادمی و صاحب نشان از آکادمی چشم و گوش و حلق و بینی آمریکا و عضو ممتاز کالج بین‌المللی جراحان از ژنو و شیکاگو و عضو انجمن بین‌المللی برونکوازو فاگولوژی و عضو جراحان سر و گردن آمریکا بود. از آثار وی: «آثار چشم پزشکی تومورهای هیپوفیز»؛ «تغییرات آناتومیک حلزون در گوش داخلی»؛ «نقش عضله کریکو تیروئید در فلج‌های حنجره».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (۶۶۰).

هرندیان، باقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، متخصصی جراحی عمومی از آمریکا، فوق تخصص در جراحی پلاستیک از آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی عمومی، سوختگی، ترمیم لب شکری و جراحی پلاستیک، بررسی ۵۰ مورد سرطان پوست، شکستگی فک و درمان آن، نظات بر ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و پلاستیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هروی، ابومنصور موفق

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، طبیب. از شرح حال و زندگی وی اطلاع دقیقی در دست نیست، فقط معلوم است که مسافرتهایی در داخل ایران داشته و سفری به هند کرده است. اما در مورد اثر وی، «الابنیهٔ عن حقایق الادویهٔ» یا «روضهٔ الانس و منفعهٔ النفس»، باید گفت که قدیم‌ترین کتاب طبی پارسی است که در دست است. او در این کتاب پانصد و هشتاد و پنج دارو را بر حسب تأثیرشان طبقه‌بندی کرده است. عده‌ای از مستشرقین از مقدمه وی چنین فهمیده‌اند که او در زمان منصور بن نوح سامانی (۳۶۶ -۳۵۰ ق) می‌زیسته، اما این ادعا مورد قبول بسیاری از محققین ایرانی نمی‌باشد. اسدی طوسی این کتاب را در ۴۴۷ ق کتابت نموده و در پایان برای سلامت مؤلف دعا کرده است. گرچه این احتمال هم داده شده که ممکن است اسدی تمام عبارت دعا را عینا از روی نسخه اصلی، که در حیات مؤلف نوشته شده، استنساخ کرده باشد. نام صاحب عنوان در برخی از منابع به صورت موفق‌الدین ابومنصور علی هروی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الابنیه عن حقایق الادویه (مقدمه/ ۱۳ -۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۵، ۳۴۸/ ۱)، تاریخ طب (۶۴۰ -۶۳۴/ ۲)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۵/ ۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۸)، گنج و گنجینه (۴۶ -۴۴)، لغت نامه (ذیل/ ابومنصور، موفق)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵۱ -۳۴۹/ ۶).

همایون‌پور، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

همتی بریوانلو، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: باکتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی میکروب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و انستیتوی پاستور پاریس، فوق تخصص بیماریهای عفونی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نقش کلامیدیا در نزد زنان، بررسی لژیونلاها در ایران، تدریس دروس میکروب شناسی، ایمنی‌شناسی، بیماریهای عفونی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

باکتریولوژی، باکتریهای بیماری‌زا برای انسان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان کزاز و اپیدمیولوژی آن، بررسی روی هزار مورد کزاز، باکتریولوژی و عفونتها، بیماری وبا.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هنجی، علی‌محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، دانشکده: مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۰، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه نیبراسکای آمریکا در سال ۱۳۳۹، و فوق تخصص قلب از دانشگاه پاریس فرانسه در سال ۱۳۳۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مسومیت دیژیتال، آندوکاردیت عفونی، روشهای جدید درمان انفارکتوس قلبی حاد، اثر داروهای ترمبولیتیک در سکته قلبی، کاردیومیوپاتی حاملگی، آنوریسم بطنی، تأثیر آدرنالین و نورآدرنالین در قلب، آنفارکتوس قلبی در نی ریز، تدریس قلب، نشانه‌شناسی عملی، قلب و داخلی در دانشگاههای نیبراسکای آمریکا و شیراز، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

تفسیر الکتروکاردیو گرافی، نشانه‌شناسی قلبی، فوریت‌های قلب، شناخت محیط طبیعت قلب انسان، نقش اغذیه در سلامتی و قسمتی از کتاب آکسفورد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:–، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک قلب، حاملگی مکرر و روماتیسم قلبی، اهمیت T برجسته در تشخیص کم‌خونی قلبی، Zinc خون در سکته حاد قلب، آهن خون در سکته حاد قلب و مقایسه آهن خون SGOT و CPK در سکته حاد قلب و چند مقاله دیگر.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هندی اصفهانی، محمد داود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف و ملقب به تقرب خان. از اطبای معروف اصفهان است که به هند رفته و در آنجا شهرت یافته، ثروتی بی‌کران اندوخته، در اصفهان سال ۱۰۵۵ مسجد جامع جور جیر یا جؤجؤ را تجدید ساختمان کرده که به نام مسجد حکیم شهرت دارد.

یکی از فرزندانش: میرزا محمد تقی طبیب است که ساکن بوده، و ظاهرا به میرزا کوچک شهرت داشته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هنر جهرمی فارسی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۷ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به هنر. وی سالها در جهرم و شیراز به تدریس علوم و طبابت مشغول بود و در طب شهرتی پیدا کرد. او قصیده‌ای در مدح و منقبت حضرت رسول (ص) به نام «جام جم» دارد. برخی از اشعار وی در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقةالشعراء (۲۱۰۹ -۲۱۰۵ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۷۲ -۸۷۱ / ۵)، الذریعه (۱۳۰۳ / ۹)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۲۸۵ -۱۲۸۲/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۶)، مرآت‌الفصاحه (۷۱۸ -۷۱۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۱۴ -۲۱۳).

یاسمی، نادر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی.، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یاوری، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدجردی، هادی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۵۰ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به هادی. گفته‌اند که اصل وی از یزدجرد است و در کاشان نشو و نما یافت، به همین دلیل به او کاشی هم می‌گویند. به آورده‌ی «تاریخ نظم و نثر» او بروجردی است و به خطا به وی هادی یزدجردی گفته‌اند. وی در عهد

شاه طهماسب صفوی می‌زیست و در علم طب ماهر بود. شاه طهماسب او را به احتساب ممالک ایران گماشت. هادی در اواخر عمر توبه کرد و به تولیت آستان قدس رضوی مفتخر گردید و به طاعت و عبادت پرداخت. او طبع شعر خوبی داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها نقل شده است. در «تحفه سامی» صاحب عنوان تحت نام هادی موسوی آورده شده است. شیخ آقا بزرگ تهرانی در «الذریعه» از هادی اصفهانی (م ۹۵۰ ق)، فرزند شاه تقی شیخ‌الاسلام، نام می‌برد و او را با هادی یزدجردی و هادی موسوی یکی می‌داند. همچنین محمدطاهر نصرآبادی در «تذکره‌ی» خویش، (تألیف شده در ۱۰۸۳ ق) از معاصر خود میر محمد هادی، عموزاده‌ی میر عبدالرزاق کاشی، که شغل طبابت داشته و شعر هم می‌گفته ذکری به میان آورده است. بر این اساس در «فرهنگ سخنوران» هادی کاشی تنظیم یافته و این شخصیت با صاحی عنوان خلط شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۶۵)، تحفه سامی (۳۸ -۳۷)، تذکره‌ی روز روشن (۹۲۰)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۱۵)، الذریعه (۱۲۸۶، ۱۲۸۵/ ۹)، صبح گلشن (۶۰۴)، فرهنگ سخنوران (۹۹۴، ۹۹۳).

یزدچی مرندی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی.

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی، بیوشیمی ملکولی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدیان، ضیاءالدین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ضیاءالدین یزدیان درسال ۱۳۲۸ دریزد زاده شد. پس ازاخذ دیپلم در۱۳۴۶دریزد، وارد دانشگاه شد ودکتری پرشکی عمومی ازدانشگاه تهران در۱۳۵۳و سپس تخصصی چشم پزشکی ازهمان دانشگاه در۱۳۵۷ اخذ کرد و بعد از گذارندن دوره فلوشیپ دررشته چشم پزشکی اطفال (واسترابیسم) در سال۱۳۶۵ ، به امریکا رفت دربیمارستان کودکان تگزاس دوره های تکمیلی استرابیسم رادردانشگاه هوستون گذراندوی اکنون استاددانشگاه تهران وعضوهئیت علمی گروه چشم پزشکی بخش استرابیسم بیمارستان فارابی است.گروه : علوم پزشکیرشته : چشم پزشکیگرایش : استرابیسم و چشم پزشکی اطفالوالدین و انساب : ضیاءالدین یزدیان پدر خود را در سن ۱۱ ماهگی از دست داده است و مادر او پس از دست دادن همسر ازدواج نکرده و تک فرزند خود را بزرگ نموده است.خاطرات کودکی : نداشتن پدر در دوران کودکی او موثر بود و لی باعث شد که او اعتماد به نفس خود را پیدا نموده و بتواند در دوران تحصسل شاگرد ممتاز و در بعضی از سال ها شاگرد اول باشد از دوران کودکی علاقه زیادی به موسیقی سنتی ایران داشت و بخصوص در بین سازها ویلن را، ولی هیچگاه موفق به یادگیری آن نشد. . ولی علاقه زیاد باعث شد که با کثرت گوش دادن، بعضی از دستگاههای موسیقی ایران را یاد بگیرد و تا کنون این اشتیاق همراه وی بوده است.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : اپس از فوت پدر در منزل پدر بزرگ مادری بزرگ شد و پس از اخذ ذیپلم و ورود به دانشگاه از سال سوم دانشکده مجبور به کارکردن همراه به تحصیل شد و از سال ششم پزشکی مادر خد را بهمراه مادر بزرگ به تهران آورد و مخارج آنها را ضمن تحصیل تامین نمود پس از اخذ تخصص چشم پزشکی در سال ۱۳۵۷ سال بعد از ازدواج نموده و مخارج ازدواج خود را خود تامین نمود بطور کلی از کودکی سعی میکرد روی پای خود بایستد و مخارج خود را همیشه خود تامین نماید.تحصیلات رسمی و حرفه ای : – دیپلم متوسطه با رتبه ممتاز از استان یزد در سال ۱۳۴۶ – دیپلم پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران سال ۱۳۵۳ – دیپلم تخصصی چشم پزشکی ازدانشگاه علوم پزشکی دانشگاه تهران سال ۱۳۵۷ – اخذ مدرک فلوشیپ چشم پزشکی اطفال و استرابیسم سال ۱۳۸۱ خاطرات و وقایع تحصیل : ضیاءالدین یزدیان از خاطرات آن دوران این چنین میگوید: در دوران متوسطه موضوع انشائی توسط معلم مربوط مطرح شد تحت این عنوان " دانشمندان فرمانروایانی هستند که هیچگاه طعم شکست را نمی چشند "این موضوع انشاء تاثیر زیادی در پیشرفت تحصیلی اینجانب داشت و همیشه سعی کردم از آن حداکثر استفاده را بکنمفعالیتهای ضمن تحصیل : در ضمن تحصیل با توجه به همزمانی آن با سلطنت پهلوی دانشجویان علاقه زیادی به مذهب نداشتند ولی یزدیان همیشه سعی میکرد که حافظ دین و دیانت خود بوده و احکام عملی مذهب را بخوبی به جا بیاورد و با دانشجویان گروه انجمن اسلامی ارتباط داشته است.استادان و مربیان : با توجه به فوت بعضی از اساتید دوران پزشکی عمومی ولی ضیاءالدین یزدیان از آنان دکتر یوسف بهرامی مؤید، دکتر حسن شهیدی، دکتر محمد شکری، دکتر محمدصادق پیروز، و از اساتید خارجی پروفسور گانتر وان نوردن را به نیکی یاد میکند.هم دوره ای ها و همکاران : دکتر احود جوادیان، دکتر هرمز شمرف دکتر عادل رزاقی، دکتر زهرا اعلمی هرندی، دکتر مرتضی مواسات، دکتر ناصر مشهودی، در رشته چشم پزشکی و دکتر محمد اباذری و دکتر حسین آذر نیک متخصص قلب و خانم دکتر ایزدیار متخصص اطفال و آقار دکتر اصفهانی فوق تخصص نفرولوژی از همدوره ایها و همکاران ضیاءالدین یزدیان هستند.همسر و فرزندان : همسر وی کارشناس پرستاری است و در سال ۱۳۵۸ با وی ازدواج کرد و حاصل این ازدواج سه فرزند است که همگی دانشجو هستندوقایع میانسالی : ضیاءالدین یزدیان از وقایع این دوران بعد از فوت پدر در ۱۱ ماهگی درگذشت پدر بزرگش در سال چهارم پزشکی که مسئولیت وی را داشت ذکر میکند. و مجبور میشود ضمن تحصیل به کار کردن نیز بپردازد و مسئولیت خود و مادر را بعهده داشته باشد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ۱– رئیس بخش استرابیسم بین سالهای ۱۳۷۸–۱۳۶۵ ۲– رئیس کمیته تدوین آئین نامه دستیاری چشم پزشکی ازسال ۱۳۷۹ ۳– عضو هیئت بورد تخصصی چشم پزشکی بین سالهای ۷۹–۱۳۶۷ ۴– عضو انجنم علمی چشم پزشکی ایران از سال ۱۳۷۸ ۵– دبیر علمی

کنگره سراسری چشم پزشکی در سال ۱۳۸۵ ۶- دبیر علمی سمیار لچی های چشم در سال ۱۳۶۷فعالیتهای آموزشی : ضیاءالدین یزدیان در سال ۱۳۸۱ به درجه استادی نائل آمد و هم اکنون استاد دانشگاه تهران و عضو هیئت علمی گروه چشم پزشکی بخش استرابیسم بیمارستان فارابی است وی همچنین تدریس به دانشجویان پزشکی و دستیاران چشم پزشکی و همچنین کسانی که در دوره های فلوشیب چشم پزشکی اطفال و استرابیسم از بدو استخدام تا کنون را بر عهده دارد و استاد راهنمای بسیاری از پایان نامه های چشم پزشکی بود ه است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ضیا الدین یزدیان امجری و موسس بخش استرابیسم بیمارستان فارابی در سال ۱۳۶۵ است که برای اولین بار بود که این کار انجام میشد و منحصر به فرد است و در هیچ جا چنین بخشی به گفته خودشان دایر نشده است. و نیز تزریق سم بوتولینم A در بیماران استرابیسمی و آموزش آن به همکاران برای اولین بار در ایران در سال ۱۳۷۲ از دیگر فعالیت های وی است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : عضو انجمن استرابیسمو لوژیست های بین المللی از سال ۱۹۸۷ عضو چشم پزشکان اطفال و استرابیسم آمریکا از سال ۱۹۹۵ عضو آکادمی چشم پزشکی آمریکا از سال ۱۹۸۳ عضو گروه تحریریه مجله چشم پزشکی بینا از سال ۱۳۷۴ از دیگر فعالیت های دکتر یزدیان است که علاوه بر تدریس و آموزش و طبابت به آنها میپردازد.شاگردان : دکتر ایرج احدزادگان، دکتر علیرضا کشتکار جعفری، دکتر فرامرز انوریف دکتر احمد عمری، در رشته استرابیسم و از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجری، دکتر رضا اسدی از شاگردان وی هستند.همفکران فرد : از همکاران وی دکتر حسن هاشمی، دکتر علی صادقی تاوی، دکتر محمد رضا منصوری، دکتر احمد جوادیان، از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجری، دکتر رضا اسدی میتوان اشاره کرد.آرا و گرایشهای خاص : موسیقی اصیل ایرانی، ورزش تنیس،درمان بیماران استرابیسمی، تدریس، تحقیق و نوشتن مقالات در زمینه استرابیسم از گرایشات خاص دکتر یزدانیان است.جوائز و نشانها : شاگرد اول دیپلم از استاد یزد لوح تقدیر به مناسبت دبیری علمی کنگره سراسری چشم پزشکی در سال ۱۳۸۵

آثار : ۱ Re-recession of lateral rectus muscles in patients with recurrent exotropia ویژگی اثر : این مقاله در مجله خارجی ژورنال AAPOS جلد ۱۰ شماره ۲ ماه آوریل شال ۲۰۰۶ میلادی به چاپ رسیده است.۲ اصلاح تورتیکولی چشمی یا جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی ویژگی اثر : اینن مقاله در مجله بینا سال اول شماره ۲ سا ۱۳۷۴ چاپ شده است۳ ایجاد فیوژن و استرئوپسین بعد از عمل جراحی استرابیسم در افراد بالای ۱۰ سال ویژگی اثر : این مقاله در مجله بینا سال اول، شماره چهارم سال ۱۳۷۵به چاپ رسیده است.۴ بررسی اثر لودوپا-کاربی دوپا در درمان آمبلیو پسی بزرگسالان ویژگی اثر : این مقاله اثر دکتر یزدیان در مجله بینا سال دوم ، شماره ۲در زمستان ۱۳۷۵ه.ش به چاپ رسیده است.۵ مبانی چشم پزشکی (مبحث استرابیسم و آمبلیویی) ویژگی اثر : استاد دکترضیاءالدین یزدیان مبحث استرابیسم و آمپلیوپی را در کتاب مبانی چشم پزشکی اثر دکتر محمد علی جوادی تهیه کرده است.۶ مقایسه نتایج جراحی جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی به محل اتصال رکتوس خارجی توام با موتور تقویت کننده ویژگی اثر : این مقاله در مجله چشم پزشکی ایران شکاره ۳ جلد ۱۲ سال ۱۳۷۹ به چاپ رسیده است.

یزدی‌زاده، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۲ -۱۲۹۴ ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. تحصیلات خود را در ۱۳۰۷ ش در دارالفنون به پایان رساند و در همان سال از طرف

دولت جهت گذراندن دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی به پاریس رفت و سپس با درجه‌ی دکترا به ایران آمد و مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. وی همچنین در دانشکده‌ی دامپزشکی، بهداشت اندام‌شناسی و دامپروری تدریس می‌کرد. از آثار وی: «اندام‌شناسی اسب»؛ «اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب و تلقیح مصنوعی»؛ «پرورش گوسفند یا دامپروری»؛ «پرورش گاوهای شیری».[۱]

مدرس.

تولد: ۱۲۹۴، تهران.

درگذشت: بهمن ۱۳۷۲، تهران.

محمود یزدی‌زاده تحصیلات خود را در دارالفنون در سال ۱۳۰۷ به پایان رسانید و در همان سال از طرف دولت به فرانسه روانه شد و دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی پاریس را در دانشگاه آلفر به پایان رسانید و پس از گذرانیدن درجه‌ی دکتری در سال ۱۳۱۴ به ایران بازگشت و در بدو ورود مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. در سال ۱۳۱۹ به ریاست بنگاه دامپروری حیدرآباد مشغول شد و سپس استاد بهداشت و اندام‌شناسی و دامپروری دانشکده‌ی دامپرشکی شد. وی تا سال ۱۳۲۸ مؤسسه‌ی دامپروری حیدرآباد را اداره می‌کرد. دکتر یزدی‌زاده در سال ۱۳۴۴ بازنشسته شد. وی همچنین در تأسیس کارخانه‌ی شیر پاستوریزه تهران نیز مشارکت داشت.

از آثار اوست: اندام‌شناسی اسب (۱۳۳۷، نشریه‌ی ۴۹۳ دانشگاه)؛ اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب؛ پرورش گاوهای شیری؛ پرورش گوسفند.

محمود یزدی‌زاده در بهمن ۱۳۷۲ در تهران درگذشت و پیکر وی در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] فهرست کتابهای چاپی فارسی (۶۰۰، ۳۵۳، ۲۴۴/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۱۲ -۱۱۱/ ۶).

یگانی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یلدا، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علیرضا یلدا درسال ۱۳۰۹ ه.ش، تهران به دنیا آمد. وی پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی، وارد دانشگاه تهران شد و پس از اخذ مدرک پزشکی عمومی و دوره تحصیلی بیماریهای عفونی را طی نمود. او مدتی در بیمارستان امام خمینی، به کار طبابت اشتغال داشته و ضمن آن عضو هئیت علمی دانشگاه تهران شد و مدتها بعد به درجه استادی نایل آمد. وی در نخستین همایش چهره های

مانـدگار به عنوان چهره مانـدگار در رشته پزشکی (بیماریهای عفونی) معرفی شـد. (۱۳۸۱)گروه : علوم پزشکیرشـته : بیماریهای عفونیتحصیلات رسمی و حرفه ای : علیرضا یلدا پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی در زادگاه خود تهران، وارد دانشکده پزشکی دانشـگاه تهران شد. وی پس از فارغ التحصیلی در سال۱۳۳۶ و گذراندن یک دوره تخصصـی بیماریهای عفونی، عضو هئیت علمی دانشگاه تهران شد و پس از سالها تدریس به مرتبه استادی نائل گشت.خاطرات و وقایع تحصیل : علیرضا یلدا در سال ۱۳۳۶ ه.ش به احراز مـدرک دکـتری عمـوی نایـل آمـد و پس از آن به تحصـیل در دوره تخصصـی بیماریهـای عفـونی پرداخت.فعالیتهـای ضـمن تحصـیل : علیرضـا یلـدا در هنگـام تحصـیل در دوره تخصصـی بیماریهـای عفونی (پس از دریـافت مـدرک دکـتری خود)، به طور همزمـان به کـار طبـابت در بیمارسـتان امـام خمینی تهران مشـغول بوده است.وقایع میانسالی : علیرضا یلـدا در سال ۱۳۳۶ به دریافت دکتری پزشـکی از دانشـگاه تهران نایل آمد سپس به گذراندن دوره تخصصی بیماریهای عفونی مشغول شد مدتی بعد به عضویت هئیت علمی دانشـگاه تهران در آمـد و از آن پس به امر تـدریس مشـغول شد و تا مرتبه اسـتادی پیش رفت.مشاغل و سـمتهای مورد تصـدی : علیرضا یلدا عضو هئیت علمی دانشـکده علوم پزشـکی دانشـگاه تهران از سال ۱۳۳۶ تا کنون، عضو هئیت تحریریه نشـریه های معتبر علمی و عضو پیوسـته فرهنگسـتان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران می باشد.فعالیتهای آموزشی : علیرضا یلدا از سال ۱۳۳۶ به عنوان عضو هئیت علمی دانشـکده علوم پزشـکی دانشگاه تهران به تدریس درسهایی چون درمان بیماریهای عفونی مشغول بوده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : تدریس، مطالعه، تحقیق و تالیف آثاری در زمینه بیماریهای عفونی از اموری است که زمان و انرژی علیرضا یلدا را به خود مصروف داشته است.آرا و گرایشهای خاص : علیرضا یلدا درزمینه پزشکی به بیماریهای عفونی و روشهای درمان آنها توجه ویژه ای دارد و تالیفاتی نیز درزمینه اخلاق پزشکی نیز دارد.

آثار : درمان بیماریهای عفونی ویژگی اثر : اسـتاد دکتر علیرضا یلـدا شـش جلـد کتاب در زمینه پزشـکی و درمان بیماریهای عفونی تالیف کرده است.۲ مقالات متعدد پزشـکی ۳ نکته هـا در زمینه اخلاـق پزشـکی ویژگی اثر : دکتر علیرضـا یلـدا کتاب نکته ها در زمینه اخلاق پزشـکی را به شـکل انـدرزهایی اخلاقی و حرفه ای به پزشـکان و همکاران خود نگاشـته است برگرفته از کتاب :شـرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یوسفی خوافی، یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۹۵۰ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به یوسفی. اصل او از خواف بود و در ماوراءالنهر دانش آموخت. او سالهای زیادی از عمر خود را در هرات گذرانـد. در اواخر عمر به هندوسـتان رفت و به دربار بابر شاه و همایون شاه راه یافت و ملازم آنان گردید و به نام آن دو، چنـد کتـاب تـألیف نمود. وی عاقبت در همان دیار از دنیا رفت. در «هدیـهٔالعارفین» سال مرگ وی ۹۶۶ ق ذکر شده است. اهمیت یوسـفی بویژه در آن است که برای آسـان کردن دانش پزشـکی چنـد منظومه در این فن سـرود. از آثـار وی: منظومه «علاـج الامراض»، دربارهٔی نشانه‌های بیماری‌ها و مداوای آنها، مشـتمل بر دویست و هشـتاد و نه رباعی، و شـرح آن به نام «جامع الفوائد» یا «طب یوسـفی»؛ قصـیده‌ای در «حفـظ الصـحه»، به نـام بـابر شاه، که در آن شـرایط حفظ صـحت را در خوردن، آشامیـدن و خواب و بیداری، در فصلها و هواهای مختلف بیان کرده است؛ «ریاض الادویه»، به نام همایون شاه در ۹۴۶ ق؛ مثنوی «مأکول و مشروب»، در ۹۴۶ ق، در مورد تدبیرهای پزشـکی برای خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها؛ منظومهٔی «فوائد یوسـفیه» یا «فوائد الاخیار»، در طب و رویا، در

۹۱۲ ق، که در هر دو یا سه بیت آن یکی از مسئله‌های پزشکی توضیح داده شده است؛ «بدایع الانشاء» یا «انشای یوسفی»، در ۹۴۰ ق برای پسرش رفیع‌الدین حسین؛ «جواهر اللغه» یا «بحرالجواهر»، در بیان واژه‌ها و اصطلاحات پزشکی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۵۹۵، ۱۴۸۶، ۳۵۸ –۳۵۶/ ۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۰۸، ۳۹۹ –۳۹۸، ۲۸۲)، تحفه سامی (۲۹۰)، الذریعه (۳۶۴، ۳۲۲/ ۱۶، ۱۳۲۱/ ۹)، ریحانه (۴۰۳/ ۶)، صبح گلشن (۶۱۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۲۰)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۷۶، ۲۳۲۹، ۲۲۵۴/ ۲، ۱۴۴۸، ۱۴۴۷، ۹۹۹، ۳۷۳/ ۱)، کاروان هند (۱۵۶۰ –۱۵۵۸/ ۲)، کشف‌الظنون (۵۶۷)، لغت‌نامه (ذیل/ یوسفی)، مجالس‌النفائس (۱۵۶)، معجم‌المؤلفین (۳۳۴/ ۱۳)، منظومه‌های فارسی (۶۳۱ –۶۳۰)، مؤلفین کتب چاپی (۹۰۴ –۹۰۳/ ۶)، هدیةالعارفین (۵۶۴/ ۲).

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار–ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش

از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹